

M. Valerii Martialis
EPIGRAMMATUM^{K.}

Ex LIBRI XIV. *Libri*

INTERPRETATIONE & NOTIS

Josephi ILLUSTRAVIT *Antones*

VINCENTIUS COLLESSO J. C.

JUSSU

CHRISTIANISSIMI REGIS,

AD USUM

SERENISSIMI DELPHINI.

LONDINI:

E Typographæo M. MATTHEWS.

Venales prostant apud R. KNAPLOCK, B. TOOKE, D. MID-
WINTER, J. HAZARD & J. LEAKE, W. TAYLOR, T. WARD,
B. BARKER & J. HOOKE.

M.DCCXX

M. N. M.

MUTAMMA 313 74

INTERPRETATION & NOTES

INCENTIVE COLLECTIONS I.C.

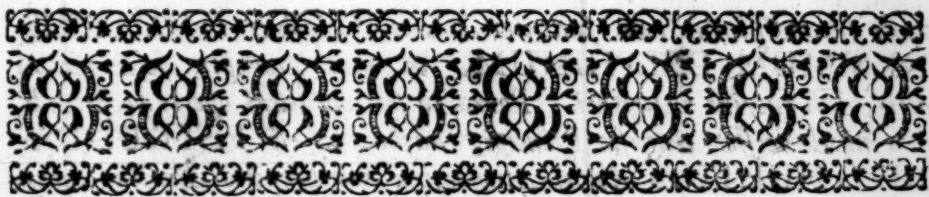
CHRISTIAN REGISTER

SPERANZEN

1810

4000

A D

LECTOREM.

AUCTORES Latinos commentariis alii brevioribus, alii tam diffusis illustrarunt, ut nec hos, nec illos facile capiant juvenes, quorum aetati non ita exigua, nec adeo ingentia conveniunt volumina. Quapropter in usum SERENISSIMI DELPHINI jussit LUDOVICUS MAGNUS, Historicorum & Poetarum Latinorum verba ad verba faciliori interpretatione, adjectis deinde notis breviter & nitide explicari. Hoc munus multis viris ingenio & doctrina praestantibus fuit impositum: mihi autem hac contigit provincia, ut **MARCI VALERII MARTIALIS** Opera modo praescripto in lucem edi curarem. Hoc initum consilium ad promovenda Augusti Principis studia, Tibi etiam, **CANDIDE LECTOR**, licet per regiam munificentiam in tuos usus convertere.

Sic **LUDOVICUS MAGNUS** ferventium undique armorum strepitu, dum solus nec totus quidem sufficit tot potentissimis hostibus in victrices Gallias conjuratis, cogitat tamen artes ingenuas, quibus informandum Augustum Filium commiserat nobilissimo **CAROLO SANCTÆ-MAURÆO** Duci Montauserii illustrissimo. Elegit Rex sapientissimus virum moris antiqui, bello ac pace conspicuum, cujus prisca fides, amor recti, res gestæ domi militiaeque exemplo essent **SERENISSIMO DELPHINO**. Ille statim meditatus qua posset ratione erudiri Augustus Princeps, faciliorem hanc excogitavit, quam Tibi subjeci.

Illustrissimus ac Reverendissimus Episcopus Condomensis **JACOBUS-BENIGNUS BOSSUETIUS** Praeceptor ascitus est. Vir de sacrarum & humaniorum literarum peritissimus, Magister do-

AD LECTOREM.

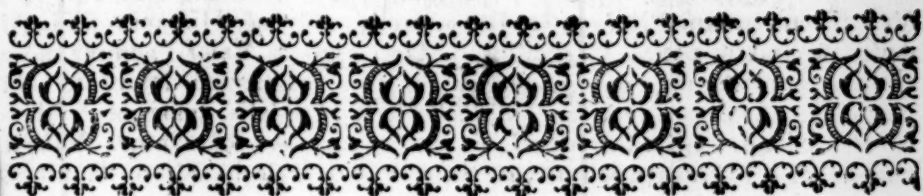
cendi facundissimus tam suaviter variis disciplinis imbuat SERENISSIMUM DELPHINUM, ut quæ præcepta defatigationi aliis, Ipsi fuerint voluptati. Porro in partem tanti operis perficiendi, quo nihil deesset Augusto Principi, adjunctus est PETRUS-DANIEL HUETIUS Abbas Alnetensis : vir propitius Apolline natus, qui omnes omnium literarum partes felicissima ingenii ubertate complexus est, & mirum in modum excoluit. HUETIUM nominasse sufficiat, cujus nominis fama in Republica literaria jamdudum percrebuit. Vir ille nobilissimus atque eruditissimus quibusdam in locis obscurissimis comiter mihi monstravit viam, quibus si quid lucis accesserit, ipsi acceptum refero.

His initiis institutus adolevit SERENISSIMUS DELPHINUS: quem crescentem sumus admirati, eundem toti orbi jam esse admirationi, atque expectationi congratulamur.

Pauca quæ supersunt habeo, quæ Te scire velim. Variorum scriptorum notis usus sum sapius, quas passim honoris causa nominavi; & de quibus bene meritum me fateor lubenter. Quæ caractere Romano lemmatibus adjecta reperies, ea ego addidi brevia argumenta epigrammatum. Utplurimum corrupta sunt, & a Grammaticis inscripta; exceptis libris decimo tertio, & decimo quarto, quibus apposta videntur lemmata ab ipso Martiale, epigramm. 3. lib. XIII. & epigramm. 2. lib. XIV.

Josephi Langii indicem subjeci, mendis innumeris sublatis. Junii editionem quam secutus est Langius omnium optimam, fideliter quoque sum secutus, non prætermittis variis lectionibus. Doctissimi Mathæi Raderi è Societate JESU quatuor capita, quæ sequuntur, apposui. Primum est de vita Martialis, secundum de illius libris & scriptis, tertium continet testimonia scriptorum de Martiale, quarto denique agitur de epigrammate. Vale.

A D

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBROS
PROLEMMATA.

CAPUT I.

Vita Martialis ex ipso Martiale potissimum deprompta.

VALERIUS MARTIALIS COQUUS, patre Frontone, matre Flaccilla, Bilbili in Celtiberia natus, Calagurritanus fuit alumnus, quam obscurus majorum natalibus, tam clarus ingenii monumentis. De nominibus poetæ constat ex omnium codicum fide, qui M. Valerium Martialem præferunt, quæ, num ipse sibi adsciverit, an à parentibus acceperit, in medio relinquo.

Quanquam Marci & Valerii Romana nomina Romæ primum assumpta judico. Civem enim Romanum fuisse, nullus dubito, cum aliis ipse civitatem impetraret, ut lib. 3. epig. 94. gloriatur in Nævolum :

*Quot mihi Casareo facti sunt munere cives,
Nec totidem famulos suspicor esse tibi.*

Nec factum, sed natum, alioqui patronum suum carmine laudasset. Facilis vero erat tam aditus ad jus civitatis, quod Claudius tam vile fecerat, ut vitreis fractis vulgo diceretur emi. Otho vero peregrinis etiam donavit, ut Dio in Claudio & Othone testatum reliquit. Bilbilis colonia Augusta dicta est, ut ipse scribit, lib. 10. epig. 103.

*Municipes Augusta mihi quos Bilbilis acris
Monte creat*

Et extat in Tiberii Imperatoris æreo nummo AUGUSTA BILBILIS : Vespasianus autem, Plinio teste, lib. 3. cap. 3. universæ Hispaniæ jus Latii dedit, civitatem postea Caracallus. Marci ergo & Valerii nomina more civium Romanorum, qui prænomen, nomen, cognomen ferebant, sibi poeta legit, arbitrato reor suo. Marci forte & Martialis, quod mense Martio esset editus. Illi enim Marci, ut veteres tradunt, vocabantur. Valerii nomen vel à Mæcenate suo aliquo Valerio, vel Valerio Flacco familiari poeta, vel forte ob memoriam Catulli quem est imitatus, qui & ipse Valerius audivit, sibi sumpsit: nec enim à majoribus acceptum arbitror, etsi non ignoro, nomina novis civibus assumpta ab iis, quorum beneficio civitatem impetrassent, sua vero pro cognominibus servata. Quod lib. 1. de bello Gallico Cæsar ostendit, cum ait: *Commodissimum visum est M. Valerium Procillum, Caii Valerii Caburri filium, cujus pater à Cæso Valerio Flacco civitate donatus erat, mittere.* Et Cicero ad Acilium scribens idem tradit: *Cum Demetrio Mega mihi vetustum hospitium est, ei Dolabella rogatu meo civitatem impetravit, qua in re ego interfui.* Itaque nunc P. Cornelius vocatur. Idem ad eundem Acilium scribens ait: *C. Avianium Philoxenum Cæsar meo beneficio in Novocomenses restulit.* Nomen autem Avianii consecutus est, quod homine nullo plus usus est quam Flacco Aviano meo familiarissimo. Item in Verrem: *Q. Lutatius Diodorus beneficio Q. Catuli à Sulla civis Romanus factus, eademque ratione de Dione, qui beneficio Q. Metelli civis factus. Q. Cæcilius Dio est appellatus.* Sub Imperatoribus quum Romana civitas integris provinciis daretur, hi qui civitatem Romanam consequerentur, vel Imperatoris prænomen & nomen, vel ejus, aut eorum, quorum præcipue subsidio civitatem impetrassent, nomina ferebant. Verum cum Antoninus Caracallus Imperator constitutionem edidisset, quæ lib. 1. Digestorum sub titulo *De statu hominum*, refertur, qua omnes eos qui in urbe Romana (Alii, *orbe Romano*) essent, cives esse voluit; tum pro cujuscunque arbitrio nomina sumpta, aut nobilissimarum familiarum quæ jam defecerant, aut nova excogitata, vetere vocandi consuetudine, quæ ad ea usque tempora parum certe violata perduraverat, paulatim postea labante. Quæ præcipua causa fuit (quod portento simile est) ut post Caracalli tempora, intra paucissimos annos horum nominum usus per mille annos conservatus, omnino dissipatus, & in nova vocabula transformatus. Nam nulla deinceps nominis, prænominis vel cognominis distinctio observata est; sed omnia in foedissimam barbariem versa, antiquitatis cognitionem omni ex parte perdiderunt. Hæc Panvinus de antiquis nominibus Romanorum. Vide & Sigonium & Ursinum de nominibus & familiis Romanorum, Volaterr. Anthropol. Martialem (quamvis & hoc Romanum) à parentibus indigitatum sive à Kal. Martiis, quibus est editus, sive majorum arbitrato ob Martis cultum & memoriam censeo. Martiales porro nostro poetæ fere æquales plures lego apud scriptores. Est apud Lampridium Gargilius Martialis, paullo tamen nostro Martiale junior. Celebrat Taceitus Cornelium Martialem primipilarem. Laudat noster Martialis Julium Martialem familiarem suum. Vixit eodem fere ævo S. Martialis, Gallorum Myttagogus, Lemovicensis Pontifex, scriptis primum suis nobilitatus, dein etiam sanguine pro Christi nomine profuso purpuratus. Notus est & ille Martialis apud Herodianum, lib. 4. Caracallæ percussor.

cussor. De Kalendis Martiis poetæ natalitiis lita, lib. 10. epig. 24.
Martialis ipse canit :

*Natales mihi Martiæ Kalendæ
Lux formosior omnibus Kalendis.*

Et lib. eodem, epig. 92.

Martem mearum principem Kalendarum.

Coquus audit apud Lampridium in Alexandro Severo, ut *Martialis Coci*, inquit, *Epigramma significat, quod contra quandam Gelliam scripsit hujusmodi :*
Quum leporem mittis.

Coquum item appellat Joannes Sarisberienfis lib. 8. Polycrat. cap. 6. & cap. 13. & lib. 7. cap. 12. Auctor Sophologii, præter alios quosdam qui vitam Martialis conscripserunt. Quod nomen an gentilitium sit, an posthumum & hominum studio inditum, non decerno. Sunt qui censeant à conviviis quæ frequenter celebrat, Xenii, Apophoretisque hoc illi nomen, conditum, alii re ipsa coquum egisse principio existimant. Titus, lib. 7. cap. 21. A majoribus adhæsisse illi potius existimem, seu parens coquus ab artificio audiit, seu à majoribus accepit. Ob tam pauca epigrammata, quibus convivia celebrat, nomenclaturam hanc indeptum esse non est verosimile. Est sum *κατ' ἀπορομασίων* epigrammatarius, ut Homerus vel Virgilius poeta, Demosthenes vel Cicero orator, philosophus Aristoteles dicitur. Parentum nomina, nisi filius cantasset, oblivione sepulta jacerent, liber 5. immortalia reddidit epig. 35.

Hanc tibi Fronto pater, genitrix Flaccilla puellam.

Parentum tamen affirmant aliqui coquum dictum lectumque. Uxorem habuit Clodiam Marcellam ex gente Claudia plebeia, lib. 12. epig. 21.

*Municipem rigidi quis te Marcella Salonis,
Et genitam nostris quis putet esse locis ?*

Et mox :

*Te cito ridebit peregrinus gloria partus
Romanam ducat quam magis esse nurum.*

Ita distichon hoc legit Jos. Scaliger ad illud Catullianum :

Dulce rideat ad patrem.

Ex Martiale tamen discis, Clodiam hanc Marcellam, non Romanam, sed Hispanam & Bilbilitanam patria fuisse, ut merito dubitare possis, an ex gente Claudia Romana fuerit hæc Marcella. Versum ergo Martialis rectius scripserim, ut ante habuit :

Nec cito ridebit peregrini gloria partus.

In patria laudanda tam diligens & frequens est, ut illius amantissimum facile intelligas, lib. 1. epig. 62.

*Te, Liciane, gloriabitur nostra
Nec me tacebit Bilbilis.*

Lib. eodem epig. 50.

*Vir Celtiberis non tacende gentibus,
Nostræque laus Hispania,*

*Videbis altam, Liciane, Bilbilin
Aquis & armis nobilem.*

Lib. 10. epig. 103.

*Municipes Augusta mihi, quos Bilbilis alto
Monte creat, rapidis quos Salo cingit aquis.
Ecquid lata juvat vestri vos gloria Vatis?
Nam decus & nomen, famaue vestra sumus.*

Et mox in sequenti :

*Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem
Quinto forsitan effedo videbis.*

Lib. 12. epig. 18.

*Me multos repetita post Decembres
Accepit mea, rusticumque fecit
Auro Bilbilis & superba ferro.*

Sed de patria Martialis & hac Bilbili plura, lib. 1. epig. 50. Romam venit, cum annum ageret alterum & vicesimum, egit in urbe annos quinque supra triginta, discessit septimo & quinquagesimo. Quod ipse me docet poeta cum lib. 12. epig. 31. de hortis Marcellæ uxoris ita canit :

Munera sunt domino post septima lustra reverso.

Lib. vero 10. epig. 104. à patria se triginta quatuor annos abfuisse adhuc in urbe degens scripsit. Porro lib. 10. epig. 24. de suis Kalendis monet se quinquagesimum septimum annum attigisse :

*Quinquagesima liba septimamque
Vestris addidimus hanc (vel huc) acerram.*

Ex quibus concludo, poetam sub Galba, Othone, Vitellio, Vespasiano, Tito, Domitiano, Nerva, Trajano Romæ vixisse, cum, ut plane sentio, sub primum vel alterum Trajani annum, quod ab eo negligeretur, in patriam redierit, ubique post quadriennium, summum quinquennium exactum, ultimum vitæ diem clausurit, ita ut *Æxoria* fere obierit, aut biennium ultra vitam propagarit. Romæ Domitiano, immo & Tito carus gratusque fuit, magnisque honoribus & donis ab utroque ornatus : Jure nempe trium liberorum, quod solus Imperator conferebat, maximæque argumentum gratiæ erat. De quo Plinius minor, Tacitus, Lipsius, alii, & nos suo loco. Gloriatur de hoc munere poeta, lib. 3. epig. 94.

*Pramia laudato tribuit mihi Cæsar uterque
Natorumque dedit jura paternæ trium.*

Et lib. 9. epig. 99.

*Rumpitur invidia, tribuit quod Cæsar uterque
Jus mihi natorum, rumpitur invidia.*

Et lib. 2. epig. 92.

*Natorum mihi jus trium rogantē
Musarum pretium dedit mearum
Solutus qui poterat. Valebis uxor,
Non debet domino perire munus.*

Creatus est tribunus, quod lib. 3. epig. 94. jactat :

Est & in hoc aliquid, vidit me Roma tribunum.

Ornatus est equestri dignitate. Ibidem,

Et sedeo qua te suscitavit Oceanus.

Hoc est, specto in theatris ludos in equestribus, quo solis equitibus licet aspirare. Prædicat eandem lib. 5. epig. 13.

*Sum, fateor, semperque fui, Callistrata, pauper,
Sed non obscurus, nec male notus eques.*

Auctus est donis in urbe & ruri: domicilium sibi assignatum in urbe, & rus suburbanum docet, lib. 9. epig. 99.

*Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce sub urbe est,
Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.*

Et lib. 10. epig. 58.

*Dura suburbanum dum jugera pascimus agri,
Vicinosque tibi, sanctæ Quirine, lares.*

Lib. item 8. epig. 61.

*Sed quod sub urbe rus habemus æstivum,
Vebimurque mulis, non ut ante conductis.*

Prædium Nomentanum pluribus versiculis nobilitat, lib. 6. epig. 43. lib. 7. epig. 92. lib. 10. epig. 94. & 48. lib. 13. epig. 119.

Italiam quoque partem eam obiit poeta, quam olim Æmiliam, seu togatam Galliam dixere, nunc Lombardia cis Padum nuncupatur, ibique nobilissimas urbes lustravit: Forum Cornelii, seu Imolam, unde tertium epigrammatum librum emisit, ut lib. 3. epig. 1. & 4. scribit :

*Hoc tibi, quidquid id est, longinquis mittis ab oris
Gallia Romana, nomina dicta togæ.*

Et: *Si quibus in terris, qua sumus in urbe rogabit,
Corneli referas, me licet esse foro.*

Ravennam, item olim caput Piceni, ut docet vetus inscriptio: & in Venetorum ditione, uti & Patavium & Altinum, Aquileiam Fori Julii primariam urbem: quæ civitates adeo poeta arrisere, ut constituerit, extremam illis ætatem consecrare; sic enim lib. 4. epig. 25. testatur :

*Vos eritis nostræ portus, requiesque salutis,
Si juris fuerint, omnia nostra sui.*

Amicis usus est, præter Cæsares, claris, & potentibus, & multis: Stertinio, quem Avitum vocat, Deciano, Liciniano, Stella, Nepote, Lupo, Plinio juniore, Cornelio Prisco, Julio Martiale, Regulo oratore, Quintiliano, Quinto Ovidio, Juvenale, Valerio Flacco, Silio Parthenio tyrannoctono, aliisque compluribus, quos passim in suis libris æternis ornat elogiis. Librarium puerum habuit, Afrum Demetrium, quem moriturum, sero nimis, libertate donavit, de quo lib. 1. epig. 102.

*Ille manus quondam studiorum fida meorum
Et felix domino, notaque Cæsaribus.*

Gravi morbo semel duntaxat, dum Romæ vixit, tentatus est, lib. 8. epigramm. 25.

Vidisti

DE LIBRIS ET SCRIPTIS

*Vidisti semel, Oppiane, tantum
Ægrum me male, sæpe te videbo.*

Lib. 6. epig. 58. se jam prope conclamatum ait:

*O quam pene tibi Stygias ego raptus ad undas
Elysiæ vidi nubila fusca plaga.*

Domitiano sublato, Parthenio Mæcenate amico aulico à militibus interfecto, cum apud Nervam parum, apud Trajanum nihil posset, rerum urbanarum tædio affectus, urgentibus jam tædio & fati patriam repetivit, in eaque, confecto per triennium libro duodecimo, naturæ concessit: neque enim tam gratam & suavem vitam, quam in patria speravit, invenit, imo æmulatorum municipum dente laceratus assidue, ex ægritudine credo animi morbum concepit, & periit. Nam paullo post, ejus mortem Plinius eleganti ad Priscum epistolâ deploravit, simulque velut funebria persolvit. Forma oris, & voce virili fuit, piloso & hirsuto corpore, ut illa gens plerumque solet. Hoc poeta ostendit, cum lib. 10. epig. 65. Carmentionem carpit, seque ipsum depingit:

*Hispanis ego contumax capillis.
Et: Hirsutis ego crinibus, genisque
Os blasum tibi, debilisque lingua,
Nobis filia fortius loquetur.*

Scripserunt eandem Martialis vitam Calderinus, Sipontinus, Georgius Alexandrinus, Petrus Crinitus, & alii hos secuti. Nos ex ipso Martiale Martialem volumus depingere.

CAPUT II.

De Libris & Scriptis Martialis.

QUOD nobilissimis scriptoribus usu venit, uti plurimos eorum labores, aut casus, aut bellum, aut vetustas ipsa detereret & oblitteraret, hoc, nostro quoque Martiali aliqua ex parte accidit: neque enim omnia illius scripta poematave perannarunt, canit ipse de suis nescio quibus juvenilibus & apinis, lib. 1. epig. 114.

*Quacumque lusi juvenis & puer quondam
Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi, &c.*

Perierunt & quædam de libro singulari seu Spectaculorum (quem quidem ipse, meo judicio, collegit: itaque, ut legitur, composuit, præter inscriptiones quasdam parum aut omnino epigrammati non convenientes.) Nam lib. 1. quædam citat epigrammata de libro Amphitheatri, quæ non reperiuntur. Ad Stellam, lib. 1. epig. 45. ita scribit:

*Lascivos leporum cursus lususque leonum,
Quod major nobis, charta minorque gerit,
Et bis idem facimus: nimum si Stella videtur
Hoc tibi: bis leporem tu quoque pone mihi.*

Majorem chartam librum primum interpretor, quod plura epigrammata contineat quam liber Spectaculorum, qui quidem ad Titi laudes, & Amphitheatrum, seu ludos in amphitheatro editos potissimum, ut doctissi-
mus

mus sentit Lipsius, est referendus. A poeta; post Titi mortem, cognitum arbitror, & inscriptiones epigrammatum ita positas, ut possent pleræque ad Domitianum, qui sibi patris fratrisque opera omnia transcribebat, referri atque intelligi. De quo infra copiosius. Epigrammatum libros, præter singularem, composuit duodecim, quos non simul in manus hominum dedit; sed ut quemque absolverat, ita in literas misit, quod ex epistolis & multis epigrammatis lector cognoscet. Revocavit tamen editos, & quosdam emendavit, ut fatetur, lib. 10. epig. 2.

Festinata prior decimi mihi cura libelli

Elapsum manibus nunc revocavit opus,

Nota leges quædam sed lima rafa recenti

Pars nova major erit: lector utrique fave.

Et hæc forte causa sit, cur exemplaria hodierna tantum inter se differant: Aldina, inquam, & Calderina seu vulgaria. Nos Juniana secuti sumus.

Librum 13. & 14. hoc est, Xenia & Apophoreta ante librum 10. & sequentes scripsit, vivo adhuc tyranno Domitiano, cui in Xenii & Apophoretis blanditur. Nam illud profecto Domitianum spectat, cui lemma Anser est:

Hæc servavit avis Tarpeii templa Tonantis:

Miraris: nondum fecerat illa Deus.

Utique Domitianum vocat Deum, qui incensum Capitolium restituit, ut supra ostendimus. Nec de alio intelligo primum distichon, lib. 14.

Synthesibus dum gaudet eques, dominusque Senatus,

Dumque decent nostrum pilea sumpta Jovem.

Jovem Domitianum more suo appellat, ut supra:

Me meus in terris Jupiter ecce tenet.

Cæterum, quod generatim ad universa poetæ epigrammata attinet, non ita admiror omnia, ut vel paria, vel omnia præstantissima judicem. Sunt alia aliis meliora: quod ipse fatetur de suis, lib. 1. epig. 12. scribit:

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura

Quæ legi: hic aliter non fit, Avite, liber.

Et lib. 7. epig. 20.

Triginta toto mala sunt epigrammata libro:

Si totidem bona sunt, Lause, bonus liber est.

Quod vero monent nonnulli, ut mala à bonis secernantur, maleque natis infelix nota adscribatur, id curæ alteri non invidebo. Ego quæ forte acutissima censeo, alius plumbea dicat; nec enim doctissimis etiam in hac censura convenit, quod Ciceronis & Plutarchi, qualium, Deus bone, virorum judicia ostendunt, quorum alter omnium seculorum auctoritate comprobatus Cicero. Timei dictum de Dianæ absentia in ejus templi consecratione, ut argutum & acutum celebrat ac miratur: Alter vero Plutarchus in Alexandri vita tam frigidum ait eundem Hegesæ jocum (in nomine quoque controversia est) ut ipsam etiam incendium restinguere potuerit. Victorius, lib. 16. Var. cap. 15. commendat Adagiographus Palladæ Græci epigrammata, elevat eadem ac penitus deprimit H. Stephanus, ut verissimum sit illud Luciani:

Ὀδυσ

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις διακεῖσθαι ὅτι τὸνμα,
 Ἄν' δ' οὐ θαυμάζεις τὸ ἐπ' ἐπείγει γέλωτος.

*Editur humana eximium nil mente : Sed illud
 Quod tu miraris, ridiculum est alijs.*

Nunquam fiet, ut omnes eadem mirentur amentque: quot capita, tot sententia. Præclara tamen pleraque sunt hujus poetæ epigrammata, in quibus nullum habet secundum. Accedit, mihi necessario multa prætereunda, quæ tibi forte maxime jucunda.

CAPUT III.

Testimonia Scriptorum de Martiale.

OMnium nobilissimum testatissimumque est C. Plinii Cæcilii Secundi, poetæ æqualis & amici, cujus judicium merito tanti fit ab omnibus, quanti Plinius hic ipse ab omnibus fieri solet, cujus ad Cornelium Priscum epistolam de Martiale apponam.

CAIUS PLINIUS Cornelio Prisco S.

Audio Valerium Martialem decessisse, & moleste tero. Erat homo ingeniosus, acutus, acer, & qui plurimum in scribendo, & salis haberet & fellis, nec candoris minus. Prosecutus eram viatico secedentem, dederam hoc amicitia, dederam etiam versiculis quos de me composuit. Fuit mos antiquis, eos qui vel singulorum laudes, vel urbium scripserant, aut honoribus, aut pecunia ornare. Nostis vero temporibus, ut alia speciosa & egregia, ita hoc inprimis exolevit. Nam postquam desivimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus. Queris qui sint versiculi, quibus gratiam retulerim: Remitterem te ad ipsorum volumen, nisi quosdam tenerem. Tu, si placuerint hi, cæteros in libro requires. Alloquitur Musam. Mandat, ut domum meam in exquiliis quærat, adeat reverenter.

*Sed ne tempore non tuo disertam
 Pulses ebria januam, videto:
 Totos dat tetrica dies Minervæ
 Dum centum Rudet auribus virorum
 Hoc, quod secula posterique possint
 Arpini quoque comparare chartis.
 Seras tutior ibis ad lucernas,
 Hæc hora est tua, dum furis Læus
 Dum regnat rosa, dum madent capilli,
 Tum me vel rigidi legant Catones.*

Meritone, qui hoc de me scripsit, & tunc admisi amicissime, & nunc amicissimum defunctum esse doleo? Dedit enim mihi, quantum maxime potuit: daturus amplius si potuisset. Tametsi quid homini potest dari majus quam gloria, laus, & æternitas? Æterna, quæ scripsit, non erunt fortasse: ille tamen scripsit tanquam futura. Vale.

ÆLIUS VERUS CÆSAR.

Addam & Spartiani, aut potius Ælii Veri Cæsaris de poeta nostro elogium. Idem (Ælius Verus Cæsar) Martialem epigrammaticum poetam,
Virgilium

Virgilium suum dixisse fertur. Virgilium intellige in suo genere, hoc est principem epigrammatis, ut ille epici poematis.

LAMPRIDIIUS in *Alexandro Severo.*

Martialem ævo Alexandri Severi plurimum legi celebrarique solitum ostendunt Lampridii verba: *Et quoniam, inquit, de lepisculis facta est mentio, quod ille (Alexander) leporem quotidie haberet, jocus poeticus emerfit, idcirco quod multi septem diebus pulchros esse dicunt, qui leporem comederint, ut Martialis Cocci epigramma significat, quod contra Gelliam scripsit hujusmodi:*

Quum leporem mittis, semper mihi, Gellia, mandas,

Septem formosus, Marce, diebus eris:

Si verum dicis, si verum, Gellia, mandas;

Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

Sed hos versus Martialis in eam, quæ deformis esset, composuit, &c. Ista Lampridius de Martiale quem cocum nominat. Ex ævi illius credo more, quo & Gargilius Martialis scribebat & florebat, ut discriminis fortasse causa poetam nostrum cocum dixerit, aut quod reapse coquus fuerit.

SIDONIUS *carm. 23.*

Inter claros scriptores sæpius numeratur Martialis à Cl. Sidonio, qui ita canit:

Qui celsos Senecas loquar vel illum

Quem dat Bilbilis alta Martialem

Terrarum indigenas Ibericarum?

Idem *carmine 119.*

Aut mordax sine fine Martialis.

Omitto Salisberienfis, Aeneæ Silvii, Historicorum item Hispaniæ Joannis Vasæi, Francisci Taraphæ, Marianæ, & aliorum encomia Martiali impertita. Nec interpretes Martialis commemoro Calderinum, Sipontinum, Merulam, Mycillum, & alios, qui Martialem certatim prædicant. Sunt nonnulli qui minus recte sentiunt de nostro poeta. Sed horum sententiæ lumina nostri ævi & à nostro proximi Jovianos Pontanos, Scaligeros, Turnebos, Lipsios oppono.

JOVIANUS PONTANUS, lib. 3. de Sermone cap. 18.

Valerius Martialis artificiosissimus epigrammatum scriptor ita in iis quidem jocus est, ut frequentius carpat quam delectet: tamen si de demorsione ipsa delectatio quoque paritur. Ad hæc dictis ejus partim occultissima quedam insunt spicula, partim verba quæ non solum à facto sint aliena, verum aut obsæna ipsa admodum scurriliæque, aut maxime ampullosa & acida, quod quidem Hispanicum est. Nam etsi Hispani cum primis sunt facetiarum studiosi, tamen si populares respexeris ac plebeios gentis ejus homines, invenies eorum jocos non tam propendere in lusum ac delicias quam in submorsiones, magisque spectare in invectivas & subsannationes, quam in risum, voluptatemque & jucunditatem conceptam, quæ in facetis viris tenerrima quidem est. Sunt tam dicta ejus in universum arguta, subtiliterque conquistata, abstrusa sententiæ, eademque rara, falsa, aculeata: inventio verò maxime acuta, verba autem præcipue accommodata, quæque non prima tantum facie, atque in ipso explicatu lectorem alliciunt, atque auditorem: verum quæ in ejus animo relinquunt tacitam quandam quasi subitillationem. Nihil tamen minus in iis non pauca quidem animalveritas, quæ

xiv TESTIMONIA SCRIPTORUM, &c.

que decorum illud retineant, quod virtutis hujus, de qua præcipimus, maxime est proprium. Quale illud, quod & jucundum simul & salum est, risumque venuste pariter atque honeste movet, ac vel in ore etiam matrona non dedecet.

Unguentum fateor bonum dedisti. Et quæ sequuntur.

Hæc Jovianus vere sincereque probat, nec falso, quæ de eodem subicit, petulantiores tamen, & nobis hic tacendo. Concludit demum laudem hisce verbis: *Ejusmodi sunt igitur Martialis dicta, ut pleraque multum habeant salis; nec minus fellis, atque ampullosi proque loco & jocentur, & delectent.* Cætera ad illam partem epigrammatum pertinent, quam nos præscripsimus.

Angelus Politianus Præfat. in Quintil. *Ut ab ingeniosissimo Latinorum epigrammatum poeta, & vagæ juventutis moderator, & Romana gloria togæ vere meruerit appellari.*

JULIUS SCALIGER, lib. 6. poet.

Ne Martialem quidem transferre libet ad meliora. De illius libris alibi satis à nobis dictum est. Multa sunt ejus epigrammata divina, in quibus & sermonis castitas, & argumenti species luculenta est. Versus vero candidi, numerosi, pleni, denique optimi. Alia fæda ne legerim quidem (merito igitur purgantur) tantum abest ut ad censuram vocem.

Idem, lib. 3. cap. 126.

Epigrammatum virtutes peculiæ brevitatis & argutia, hanc Catullus non semper est affectus, Martialis nusquam omisit.

TURNEBUS, lib. 13. cap. 19.

Cum à Martiale lepidissimo poeta (nec enim illis assentior, qui scurræ inepsum eum appellant, neque satis elegante Musa libros epigrammatum scripsisse autumant, &c.) canitur, lib. 3. epist. 93.

Admittat inter buſtuarias mæchas, &c.

Idem, cap. 4. lib. 8.

Quid vetat attingere festivissimi poeta Martialis lusus, atque in his operam ludere? Non semper supercilia adducenda sunt, &c.

Idem, lib. 29. cap. 9.

Versus Martialis sunt lepidi, sed pauci intellecti, cum tamen verbis minime obscuris contexti sint.

JULIUS LIPSIUS, lib. 1. epistolic. quæst. cap. 5.

Quid censes tu? Non melius de Martiale Scaliger judicavit, qui versus ejus candidos, numerosos, plenos, epigrammata multa divina dicit: quam ille qui scurræ de trivio appellat. Nolle excidisset viro magno hoc judicium judicii dissimile. Nihil ad Catullum Martialis, scio: Sed & hoc scio epigrammata illa, nec in trivio nata, nec in triclinio. Multa fæda, obscæna in Martiale: & mehercule in uno Catulli libello non pudiciora, sed pauciora. Ignorat seculum illud quod hoc accusat. Sunt & joci aliquot leves, vulgati, pueriles: sed meliorum major est numerus. Faceret è re literaria, si quis more veterum criticorum delectum ejus epigrammatum haberet, & bonis adfigeret laudis notam, aliis culpæ, &c. Hæc Lipsius.

Taceo eorum qui hodie scribunt egregia de Martiale judicæ, nullus certe vel Catulli, Tibulli, Propertii, Virgilii, Ovidii, Statii, Ausonii interpres non sexcenties utitur testimonio Martialis, nullus antiquitatis admirator & scriptor

De EPIGRAMMATE.

XV

scriptor tacet Martialem, cujus testimonio omnes pro oraculis utuntur, qui de rebus Romanis libros meditantur. Itaque, ut hoc caput concludam, satis meo animo vel tacitus laudatur is qui plurimum citatur, legitur, & teritur, ut vere de seipso Martialis,

Illa tamen laudant omnes, mirantur, adarant :

Confiteor : laudant illa, sed ista legunt.

Sint alia poemata epigrammatis graviora; non sunt vel jucundiora, vel utiliora, non minus emendat mores noster, quam vel Lucilius, qui versu secuit urbem, vel Horatius, Persius, Juvenalis. Quin & hoc laudis habet noster, quod bonos aperte laudat, improbos alieno nomine teste corrigit, ut de se fatetur ipse, lib. 10. epig. 33.

Hunc servare modum nostri novere libelli,

Parcere personis, dicere de vitiis.

Vere etiam hoc poeta de epigrammatis, & fabulosis aliis poematis.

Nescis, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce,

Qui tantum lusus illa, jocosque putas.

Ille magis iudis, qui scribit prandia sevi

Tereos, aut cœnam, crude Thyesta, tuam.

CAPUT IV.

De EPIGRAMMATE.

ALII quam multi scriptores de epigrammate varie admodum præceperunt. Parmenio lib. 1. Anthol. cap. 44. *εις λογογραφίαν* Cyrillus ibidem. Gyraldus Dial. 10. histor. poet. Robertellus libro singulari ad Aristotelis poetice. Julius Scaliger lib. 3. poet. Minturnus lib. 5. de poeta. Thomas Correa libro singulari, & duo nuper è Societate, Antonius Possevinus, & Jacobus Pontanus. Mihi sicut animus non est, omnia quæ ad epigrammatis laudes, antiquitatem, artem, & varietatem, pertinent exequi, ita prorsus tacere, nec vim, originem, naturamque ejus attingere, cum epigrammatum poetam enarrandum susceperim, non est omnino visum opportunum. Quare tribus, ut aiunt, verbis rem expediam; & unde natum epigramma, quid illud, & quas virtutes desideret, exponam.

Epigramma syllabatim expressum latine inscriptionem sonat, *ἐπιγράφη* enim inscribo, superscribo, seu titulum alicui rei addo, valet. Unde *ἐπιγράφη τὸ βιβλίον, ἐπιστολὴν, ἀνδριάντα, τάφον*, &c. Inscribere librum, literas, statuam, tumulum.

Observavit Budæus à Pulchro τὸ *ἐπιγράφη*, usurpari pro eo quod est epigramma scribere.

Prima sane notione epigramma nihil aliud est quam *ἐπιγραφή*, quæ primitus nuda & simplex fuit, & sæpe uno duntaxat verbo fiebat; qualis est apud Pausaniam *ἐνυάλιος* Mars, seu Mavortius, *ἐπιγράμμα*, inquit, *ἐστὶ αὐτῷ ἐνυάλιος*, hoc est, *ἐπιγραφὴν ἔχει, ἐνυάλιος*. Talis est inscriptio Verrius statuit apud Ciceronem *ΣΩΤΗΡ*. Pluribus verbis liberis tamen epigramma de Cyro adfert Strabo. Infinita etiam extant hodie soluta oratione pluribus verbis facta, Cyri hoc est l. 13. *Ὁ ἀνδραγαθὸς, ἰσχυρὸς εἶμι ὁ τῷ ἀρχίῳ τοῖς Πέρσαις κτισάμενος, ὃ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς μὴ ἐν φθονίῳ τῇ μνήμας*. Plura ibid. Primo igitur & vero significato, ea dicta sunt epigrammata,

epigrammata, quæ pro elogiis inscribebantur monumentis, statuis, tropæis, imaginibus. Est enim epigramma statuar, vel imaginis inscriptio. Deinde translatum est epigramma ad libros, factumque est contra, ut epigramma fieret inscriptio inscriptionis: hoc est; statua, inscriptio epigrammatis, id quod exemplo intelliges. Primum cogita, positam Herculi aut Romulo statuam cum hac inscriptione, Herculi orbis liberatori, vel Romulo urbis conditori. Accessit deinde poeta, scripsit epigramma in statuas hæc Herculis & Romuli, eaque libro suo epigrammatum seu carminum inseruit cum hac inscriptione: De statua Herculis, de colosso Jovis, de specie Romuli, &c. Hic, ut vides, statua Herculis, Jovis, Romuli, est inscriptio epigrammatis: cum tamen ipsum epigramma natura sua significet inscriptionem. Ita fit ut in libris epigramma sit inscriptio inscriptionis, & quasi epigramma epigrammatis.

Est autem epigramma, uti nunc accipitur, poema breve, cum simplici cujuspiam rei, vel personæ, vel facti indicatione, aut ex propositis aliquid deducens.

Simplex est illud apud Gellium Pacuvii lib. 3. cap. 24.

*Adolescens tamen si properas, hoc te saxum rogat
Ut se aspicias: deinde quod scriptum est, legas.
Hic sunt poeta Pacuvii Marci sita
Ossa; hoc volebam, nescius ne esses: Vale.*

& illud Simonidis lib. 3. Anthol. cap. 2. quo nomen Casmyli, patria, pater & victoria exprimitur.

α. Εἰπὼν τίς, τίος ἱερῆ, τίος πατρίδος, τίς τε νῆς;
β. Κάσμιλος Ἐυγόρε, Πύθια, Πύξ, Ῥόδιος.

*Dic quis es, & cujus, quæ patria palmaque pugnae:
Casmylus Evagora, Pythia, Lutta, Rhodus.*

Illud etiam Virgilii,

Aeneas hac de Danaïs victoribus arma.

& illud de eodem nescio an ejusdem:

Mantua me genuit, &c.

Compositum est, cum ex propositis aliud deducitur, idque vel majus, vel minus, vel par, vel diversum, contrariumve. Majus deducitur ab Antipatro 1. Anthol. c. 54. in Dianæ Ephesinæ templum, quod Babylonii, Jovi Alpheio, hortis pensilibus, Colosso Rhodio, Mausoli tumulo anteponit. Noster item poeta Antipatrum imitatus, 1. ep. Amphitheatrum Titi septem orbis miraculis antetulit. Sed hujus exempla passim apud Græcos & Latinos occurrunt. Minus, ut Martialis ad Paullum de Phiala & Galla ep. 75. l. 10. & l. A. ep. 6. ubi docet, feminas posse, quod olim vix Hercules. Et de sue quæ ex vulnere peperit. Est a minori, quo probat majus. Si nata est fera ex funere matris, cur non potuerit Deus? Minus, concludit l. 9. ep. 4. ubi ostendit Jovem esse pauperiorem Cæsare, majoraque Cæsaris merita, quam ut illa æquare possit Jupiter. Minus deducit lib. 9. epig. 49. ad Gallicum, & eodem lib. 9. epig. 60. Obvia passim hujus exempla leges. Paria sunt illa l. 2. c. 18. ad Maximum, quem se majorem, sibi tamen esse parem probat ex paribus. *Capto tuam pudet veni, &c.* Contra

libro eodem ep. 43. Ad Candidum se parem amicis jactantem, ostendit
disparem. A paribus est illud l. 8. ep. 35.

*Cum sis similes paresque vita
Uxor pessima, pessimus maritus,
Miror non bene convenire vobis.*

Sed his epigrammatis non tam par concludit, quam ex paribus diver-
sum. Par omnino colligit ex propositis lib. 1. epig. 61. ad Licinianum:

Nec me tacebit Bilbilis.

quia sum æque celebratus meis scriptis atq; Catullus, Livius, Maro, Stella,
Flaccus, Ovidius, Lucanus ex suis. Par concludit l. 8. ep. 46. ad Flaccum:

*Ergo ero Virgilius, si munera Mæcenatis
Des mihi? Virgilius non ero, Marsus ero.*

Sæpe diversum colligitur:

*Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est.
Pars vulsa est, unum quis putet esse caput?*

Plurima sunt quæ contrarium inferunt. Martialis:

*Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem,
Nec possum tecum vivere, nec sine te.*

Et:

*Insequeris, fugio, fugis, insequor: hæc mihi mens est:
Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.*

*Odi & amo, quare id faciam fortasse requiris;
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.*

Catullus.

Sæpe ambigue, & vel argutissime epigramma concluditur, cujusmodi est
illud Martialis lib. 1. epig. 97.

—excidit mihi nomen.

& illud lib. 4. epig. 66.

—fecisti rem, Line, difficilem.

& lib. eodem epig. 34.

*Sordida cum tibi sit, verum tamen, Attale, dicit,
Quisquis te niveam dicit habere togam.*

Multa sunt præterea quæ diversum ex uno, vel unum ex diversis colli-
gunt, epig. 2. Amph. vel quæ ex paribus vel repugnantibus contrariis, &c.
componuntur. Non pauca præterea, quæ non facile ad certum genus re-
vocantur. Pleraque tamen laudem vel reprehensionem, suasionem, offi-
cium, documentumve continent. Multa proferrem ex Græcis & Latinis,
hoc mihi propositum foret, exempla.

Hypothesis seu res subjectæ, sunt quidem illæ omnes, sed tamen amant
epigrammata præ cæteris illustrissima facta: cujusmodi sunt Q. Mutii,
Ævolyæ, Lucretiæ, Herculis, Democlis Atheniensis, Alexandri Magni,
Themistoclis, Leonidæ, &c. Vel ingentia flagitia, quæ maxime ad Saty-
ram pertinent; qualia Neronis, Phalaridis, Dionysii, & hujusmodi mon-
strorum leguntur. Vel vitia corporis, vel animi, vel quæcumque in mate-
riam ridiculi cadunt: vel quæ indignationem maximam, ingentesque ani-
mi motus & affectus habent, amoris, odii, invidiæ, iræ, molestiæ, spei, ti-
moris: Quorum omnium multo illustriora habemus in nostra tam antiqua,
† b quam

quam nova Republica monumenta, quam profana & impia hominum secula unquam habuere. Quid non suppeditabunt humani generis conditores Adam & Eva, cum ex beato & florente statu gloriae, in lamentabiles mortis, omniumque ærumnarum casus inciderunt? Quid Samson, David, Machabæi? Quid Juditha, Hester? Quid Magdalena nostra lacrymis amoris & doloris ubique madens? Quid heroes nostri, heroïdesque Martyres, Laurentius, Ignatius, Georgius, Catharina, Hagne, Agatha, utraque Lucia, quibus mille partibus gentitam superstitionem superamus. Aptissima vero & acutissima obijciuntur cogitata ex Christi Θεανθρώπου persona, ubi plurima ex contrario possunt dici, quo pacto idem sit æternus & mortalis, sitiat fons, esuriat omnium rerum satietas, frigeat ignis, langueat vigor, ægrotet medicus, moriatur vita, &c.

Definitio tandem materiam epigrammatis, fortissima & ignavissima facta, pulcherrima & turpissima, absurdissima & aptissima, stultissima & sapientissima, maxime ridicula & lamentabilia, minima & maxima, prima & extrema, artes, fraudes, eventus humanos, divina naturalia cadere in epigramma. Atque ut materia est incircumscripita, ita genus carminis liberum est, quanquam duo triave genera potissimum usurpentur. Elegiacum, Phæleucium, Iambicum; non raro etiam heroicum, ut docet noster l. 6. ep. 65.

Hexametris epigramma facis? scio dicere Tuccam:

Tucca solet fieri: denique Tucca licet.

Est epigramma per se opus, nec pars vel Elegiæ, vel Epopiæ, vel Trægiæ, vel Comædiæ, ut censuit Robertellus, quem & ratio, & viri docti meritò rejiciunt.

Virtutes epigrammatis alii duas, alii tres pluresve adferunt; præcipuas complectemur. Brevitatem, argutiam, venustatem seu suavitatem. Brevitas ideo tribuitur epigrammati, quod olim epigramma nihil esset aliud præter ipsam inscriptionem, quæ sæpe tribus, alias duobus, nonnunquam etiam uno verbo absolvebatur. Nec definitum est hodie, quot versibus epigramma sit conficiendum. Minturnus ex Cyrilli sententia ait, distichum esse nimis longum in epigrammate; sed Cyrillus contra docet, distichum esse justum epigramma. Apponam epigramma Cyrilli:

Πᾶν καλὸν ἐστ' ἐπίγραμμα τὸ δίστιχον ἢ τὴν παράλλιν

Τὸς τρεῖς, ῥαψωδεῖς, καὶ ἐπίγραμμα λίγαις.

Omne epigramma placet, geminis quod versibus exit;

Quod plus est, librum, non epigramma voces.

& noster,

Disticha qui scribit, puto vult brevitate placere:

Quod prodest brevisitas, dic mihi, si liber est?

Sunt qui duobus distichis non amplius epigramma scribebant, ut de Lampridio quodam tradit Sidonius epist. 9. lib. 8. Præterea, inquit, quod ad epigrammata spectat, non copia, sed acumine placet, quæ nec brevius disticho, nec longius tetrasticho finiebantur. In eadem sententia videtur fuisse Parmenio, cujus est hoc epigramma de epigrammate.

Ὁ μὲν πολυσχῆλον ἐπιγράμματος ἐκτὰ Μέσας

Εἶναι, μὴ ζήλει' ἐν σαδὶ δολιχόν.

Πολλ' ἀνανυκλῆναι δολιχῷ δρόμῳ· ἐν σταδίῳ δ'

Ὀὐδὲς ἐλαυνόμενον· πρὶν μάλ' ἢ τόνος·
A Musis procul est, multos epigrammate versus

Complecti, an quaras in stadio dolichon?

In dolicho cursus crebro torquetur: acuta

Pectoris in stadio concisa vis rapitur.

Nonnulli ultra δεκάσιχον, hoc est, quina disticha non progrediendum docent. Ego ex Græcis & Latinis ἐπιγραμματοποιοῖς disco epigrammata scribi posse, & frequenter scripta solo monosticho, ut illud Græcorum lib. 4. cap. 8. in Centaurum; & lib. 1. Theonis, εἰς ἑξομάδα, & 4. εἰς ἀγέλαμα ἡχῆς ἢ μολόγον. Et multa præter hæc epigrammata Græcis passim obvia. Martialis lib. 8. epig. 19.

Pauper videri vult Cinna, & est pauper.

& lib. 7. epig. 97.

Omnia, Castor, emis; sic fiet ut omnia vendas.

Disticha vero, tristicha, tetrasticha, pentasticha, hexasticha, septasticha, ἑνεδάσιχα, decasticha ubiq; concurrunt, apud Catallum, Martialem, in Anthologia Græcorum. Quod jam negant decasticho licere versum addere; refutant principes epigrammatis, Catullus, Martialis, & plurimi Græcorum. Catullus & Martialis trigessimum versum excedunt. Agathias Græcus Icosistichon, hoc est, viginti versuum epigramma scripsit l. 7. Anthol. Longiora leges lib. 5. Concludo igitur disticha, tetrasticha, octosticha, & decasticha, esse venustissima in genere Elegiaco. Epodos & Hexametros, & Scæzontes, Anacreontæos, hendecasyllabos plures congestos, ubique leges, quamquam sæpe transgrediantur nonnulli limites epigrammatis. De brevitate & longitudine epig. sic noster lib. 2. epig. 77.

Cosconi, qui longa putas epigrammata nostra

Utilis ungendis axibus esse potes.

Hac tu credideris longum ratione colossum,

Et puerum Bruti dixeris esse brevem.

Disce quod ignoras. Marfi doctique Pedonis

Sæpe duplex unum pagina tractat opus.

Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis:

Sed tu, Cosconi, disticha longa facis.

Argutia vel maxime propria est epigrammati, unde nervum, vim & acrimoniam, geniumque suum habet epigramma, ex qua comparatur epigramma; nunc pugioni, quo punctim feritur hostis; nunc scorpioni, qui cauda icit; modo piperi, quod acrimonia sua mordet linguam; nunc felli, quod amarissimum: Quo in genere facile princeps est Martialis. Quod ipsemet de se non ignoravit, cum lib. 1. epig. 2. scripsit:

Toto notus in orbe Martialis

Argutis epigrammaton libellis.

& Sidonius:

Et mordax sine fine Martialis.

Arguta sunt pleraque Lucilii, Antipatri, Luciani, Nicarchi. Caruit fere hac laude Catullus, quam venustate compensavit. Sunt autem argutissima fere, quæ ludunt in ambiguo, vel concludunt *ἄλ' ὅσοι λυγροὶ*. Nam *τῶτα*

tota vis argutiz plerumque est in extremo versu, aut disticho, velut in teli mucrone, quod omnia epigrammata ostendunt; aut si hac careant, epigrammatis nomen relinquunt. Quod in soluta oratione Apophthegmata, hoc in carmine sunt Epigrammata. Limis etiam & obliquis oculis epigrammata velut optice pictura intuenta. Aliud enim plerumque habent in recessu conditum, quam in fronte promittunt. Exemplum sit illud Martialis lib. 1. epig. 97. Ultimo versu dicit,

Excidis mihi nomen.

Videtur significare, memoria excidisse, cum lingua exciderit, hoc est, pronunciarit. Venustas, quæ suavitatem continet, in epigrammate tunc cernitur, cum est rotundum, amœnissimæ & gratis verbis compositum, non distortum numeris, non hiulcum, sed quod orbem sententiæ feliciter absolvit, quoque dulcem sensum & comparationes gratas continet. Est venustissimus atque suavissimus in suis hendecasyllabis Catullus, quem assequi in hoc genere Martialis non potuit. Venustum illud Archiz 1. Antholog.

Τεραπεία εἰσι δ' ὄντες, &c.

& illud Cæsari adscriptum:

Thrax puer, &c.

& illud Pullicis, vel Pollucis rotundum,

Cum mea me genitrix, &c.

& Ovidii de Lucretia:

Cum foderet castam ferro Lucretia pectus, &c.

Allaque innumera: omnia fere Catulli phaleucica & iambica. Et illud Martialis in Catellam Publii,

Ista est passere, &c.

Non onerabo chartas exemplis, quæ tu multa leges apud eos quos in prima pagina laudavi: mihi cursus ad alia.

M. VAL. MARTIALIS
SPECTACULORUM
LIBER.

In AMPHITHEATRUM CÆSARIS, Epigr. I.

preferendum pulcherrimis orbis ædificiis.

BARBARA Pyramidum fileat
miracula Memphis;
Assiduus jactet hec Babylona
labor:
Nec Triviz templo molles
laudentur honores,

INTERPRETATIO.

*Barbara Memphis taceat ad-
mirandas pyramides, nec labor
improbus ostendet Babylona: nec
celebrentur delicata ornamenta
Templi Diana,*

NOTÆ.

1 *Memphis* Urbs Egypti nobilissima, se-
cundum plerosque hodie *Cairo*: Cum tamen ab
altera parte Nili fuerit, è regione Cairi, cujus
nihil extare præter nomen, Menchis, putat Po-
stellus: vana est illa opinio. Strabo, l. 17. ait,
Pyramides, quæ apud Memphis sunt, in alteri-
oræ regione apparere, scilicet Babylonia castelli
natura moniri à Babylonijs quibusdam conditi,
ut ait idem Strabo, c. 1. *Σαῖος τῆς Αἰγύπτου*
τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου urbis schœnis à Delta
distita est Memphis. Schoenun ex eodem Stra-
bone libro citato triginta stadia complectitur,
secundum Herodorum sexaginta: stadium ve-
rò ex mensurâ pedum sexcentarum constat,
ut tradit Budæus ex Herodoto lib. 2. de laby-
rintho loquente. Plinius, lib. 2. cap. 23. ait:
*Stadium centum viginti quinque nostris efficit pas-
sus, pedes sexcentos viginti quinque.* Barbarum
dicit Memphis, quod Romani, præter Græcos,
omnes alios populos barbaros vocarent. Apud
hanc urbem Egyptii Reges potius ad ostentati-
onem, quam ad ulum Pyramides extruxere ad-
huc extantes, quæ inter septem orbis miracula
annumerantur: sunt verò quadratæ moles, quæ
ab ima & latissima basi paulatim in apicem
descentes summam in altitudinem crescant.

2 *Assiduus labor* Alii hunc laborem referunt
ad scriptores, qui multis laudibus Babylonem
extulerunt; estque idem, inquit, quod He-
ræus lib. 11. *τὰν πόλιν* vocat unum opus.

*Sunt quibus unum opus est intacta Palladis
urbem*

Carmine perpetuo celebrare.

Sed Poeta comparat Amphitheatrum cum alio
ædificio, itaque alii melius meo judicio laborem
illum assiduum referunt ad Babylonis muros,
quorum ambitus quadringenta & octoginta sta-
dia complectebatur teste Herodoto lib. 1. ita ut
ingenti labore fuerint perfecti, & inter orbis
miracula recensiti: assiduus ergo labor sumitur
hic pro ingenti, & improbo. Babylon verò
urbs fuit celeberrima ad Euphratem, cujus situm
sue explicat Herodotus lib. 1. de qua Ovidius,
lib. 9. Metamorph.

Ubi dicitur altam

Cœcilibus muris cinxisse Semiramis urbem.

de pensilibus illius hortis tum ab historicis tum à
Poetis narrantur multa. Alii legunt *Assyrus* la-
bor, quod Babylon olim fuit Metropolis Assy-
rie. Strabo lib. 16.

3 *Nec Trivia* Diana dicta est Trivia quod in
trivis coleretur, unde & à Græcis *τρεῖς ὁδοί*,

B

Diffimuletque

*Et ara referta cornibus silet
Deum: nec Cares commendatio-
ne nimia in caelum tollant mo-
numentum Mausoli suspensum
in aere vacuo: Omne opus det
primas Amphitheatro Caesaris,
Et fama praeclat unicum illud
aedificium pro omnibus.*

Diffimuletque deum cornibus ara frequens.
Aere nec vacuo pendentia Mausolea
Laudibus immodicis Cares in astra ferant.
Omnis Caesareo cedat labor amphitheatro:
Unum pro cunctis fama loquatur opus.

NOTA.

hoc est in trivio constituta. Molles honores in-
telligit signa in Templo Dianae, columnas ip-
sum denique templum summo artificio elabora-
tum; molles autem delicatissimos & quasi vivos
interpretare sic Virg. lib. 6. Aeneid.

Excudent alii spirantia mollius ara:

Credo equidem vivos ducent de marmore vultus.
Ephesus Ioniae regionis Asiaticae urbs nobilis ab
hoc Dianae Templo: quare legunt alii molles Io-
nes. Quae lectio non displicet, si antiquis in co-
dicibus reperiretur: hoc est nec celebrentur mol-
les Iones à Templo Dianae Ephesiae: sententia
perspicua est, Ionas nempe effeminatos adeo
non esse laudandos à Templo quod Dianae edi-
ficaverunt, nec Cares à Mausoleo, nec Babylo-
nios à suis muris, nec Delios ab ara cornea, nec
Egyptios à suis Pyramidibus: cum omnia illa
aedificia longe superet Amphitheatrum à Vespas-
iano extructum. Suetonius in Vespasiano c. 9.
à Tito dedicatum in Tito cap. 7. in quo specta-
cula magnifica assidue, & sumptuosa edidit Do-
mitianus, idem Suetonius in Domitiano cap. 4.
unde dicitur hic spectaculorum liber: extructi
autem Amphitheatri laudem Domitiano tribuit
noster Poeta.

4 Cornibus ara] Βωμὸς κερῶν, Ara

cornea inter septem orbis miracula recensita,
quam in insula Delo hodie *Sdeles* ex cornibus
caprarum à Diana sorore interfectarum extruxit
Apollo, non tanquam divinum opus se jactet,
cum ab Amphitheatro mortali manu factio lon-
ge superetur. De cornea hac agit Callimachus
in hymno Apollinis, & Plutarchus de animalium
solertia, scribit hanc aram inter orbis mira-
cula positam. Alii minus bene videntur intel-
ligere Templum Jovis Hammonis apud Nasa-
monas Libyae populos in ora Syrtis. Strabo
lib. 17. Alii, *Diffimulet Delon*.

5 Mausolea] id est, Sepulchrum Mausoli re-
gis Cariae conditum ab Artemisia uxore, & enu-
meratum inter orbis miracula. *Pendentia* dixit
quia columnis erant suffulta. Vide Epig. 14. l. 2.

Inde petit centum pendentia testa columnis.
Cares verò Asiam minorem habitavit contra
Rhodum caput regni Halicarnassus, ubi Mau-
soleum spectabatur: de quo Vitruvius, lib. 2.
c. 2. & Plinius, lib. 35. c. 5.

8 Unum pro] Alii pra, Lipsius de Amphitheatro, cap. 7. *Intelligit, inquit, hoc Titianum: nec ad Domitianum illa, aut de Domitiano, ut allucinatur interpretum vulgus. Judicet lector ex his quae supra diximus.*

AD EUNDEM CAESAREM, II.

de ejus operibus.

*Odiosa aula crudelis regis Ne-
ronis hic splendebat, Et jam uni-
cum domicilium erat intota civi-*

HIC ubi fidereus propius videt astra colossus,
Et crescunt media pegmata celsa via;

NOTA.

1 Hic ubi fidereus] Plinius, lib. 34. cap. 7.
*Audacia innumera sunt exempla. Moles quippe
excogitatas vidimus statuarum, quas colossos vo-
cant; turribus parēs. Sidereus verò dicitur colos-
sus quia à Vespasiano Soli dicatus est, vide Plin-
ium loco citato, & Suetonium in Vespasiano,
cap. 18. Colossi refectorem insigni congiario, mag-
naque mercede donavit. Ille enim colossus secun-
dum Suetonium in Nerone, cap. 31. centum vi-
ginti pedum stabat ipsius Neronis effigie: in eo-
dem hoc capite recensentur aedificia quorum
mentionem hic facit Martialis, qui pergit Do-
mitiano tribuere quae à Vespasiano & Tito aedi-*

cata fuerant; alii tamen putant haec ad Titum
referri. Hic colossus erectus sub Nerone, refectus à
Vespasiano, ac dempto capite Neronis, Et Solis ad-
jecto cum septem radiis, Soli dicatus fuit, Sic. His-
tor. in cap. 3. Habitu. Vid. Epig. 60. l. 12.

2. Pegmata.] Fuerunt machinae quas sic de-
scribit Scaliger in lib. 5. Manilii. Erat autem
pegma conabulatio, quae sponte surgebat sensim, &
dissolvebatur. De his machinis Plinius, lib. 33.
cap. 33. Seneca Epist. 88. His, inquit, annu-
meres machinatores, qui pegmata ex se surgentia
excogitant. Et tabulata tacite in sublime crescen-
tia, Et alias ex inopinato varietates: aut decen-

Invidiosa

SPECTACULORUM LIBER.

3

Invidiosa feri radiabant atria regis,
Unaquæ jam tota stabat in urbe domus.
Hic, ubi conspicui venerabilis amphitheatri
Erigitur moles, stagna Neronis erant.
Hic, ubi miramur velocia munera thermas,
Abstulerat miseris tecta superbus ager.
Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras,
Ultima pars aulae deficientis erat.
Reddita Roma sibi est, & sunt, te præfide,
Cæsar,
Deliciæ populi, quæ fuerant domini.

tate, ubi radians colossus aspiciat
astra propius, & pegmata alta
surgunt media via. Hic erant
stagna Neronis ubi extruitur
moles veneranda spectandi Am-
phitheatri. Hic campus super-
bus eripuerat domos ab arum-
nos civibus, ubi nobis admi-
rationi sunt balnea celeriter ex-
tructa. Extrema pars erat a-
trii deficientis, ubi Claudia por-
ticus dilatat umbras. Roma
sibi restituta est, & te Imperato-
re, Cæsar, sunt populi, quæ fue-
rant voluptates domini Neronis.

NOTÆ.

inhibitis quæ cohærebant; aut quæ distabant sua
ante cohærentibus, aut iis quæ eminebant, paula-
tim in se residentibus.

1 Invidiosa feri Tacitus, lib. 15. ann. Ca-
sarum Nero usus est patria ruinis, extruxit do-
mum in qua haud perinde gemma; & aurum mi-
nulo essent, solita quidem & luxu vulgata, quam
nova & stagna, & in modum solitudinum, hinc
nova, inde aperta spatia, & prospectus. Super-
bus ager dicitur, vel quia amplissimus, vel quia
Neroni peculiaris, nec populo communis.

7 Velocia munera Thermæ enim velociter
à Tito fuerunt extructæ in gratiam populi.
Suetonius in Tito, cap. 7. Amphitheatro dedi-
cato, Thermisque juxta celeriter extructis.

9 Claudia Quam eandem cum Livie por-
ticu, de qua Plinius, lib. 14. cap. 1. affirmant
aliqui, alii verò diversam fuisse statuunt.

12 Quæ fuerant domini Odiosè Neronem
vocat dominum, qui nempe civibus Romanis
veluti servis imperaret.

Ad EUNDEM, III.

ad cujus spectacula ex omnibus orbis regionibus gentes advenisse dicit.

QUE tam seposita est, quæ gens tam bar-
bara, Cæsar,

Ex qua spectator non sit in urbe tua?
Venit ab Orpheo cultor Rhodopeius Hæmo,
Venit & epoto Sarmata passus equo;
Et qui prima bibit deprensi flumina Nili;

Quæ natio, O Cæsar, tam re-
mota & tam barbara ex qua a-
liquis spectator non videatur in
tua civitate? Incola Thracius ad-
venit ab Orpheo Hæmo. Sarmata
quoque nutritus sanguine equi
hausto, atque ille qui potat aquam
primam Nili cogniti, & ille qui
percutitur unda extremi maris;

NOTÆ.

3 Venit ab Orpheo Rhodope & Hæmus
montes sunt Thraciæ. Orpheus Hæmus dicitur,
quia ad eum habitaverunt parentes Orphei, vide
Plinium, lib. 4. cap. 1. & cap. 11. ubi agit de
patria Orphei.

4 Sarmata passus equo Hoc est, à Septen-
trione Sarmatæ venerunt, à meridie incolæ Nili.
Ab Occidente Hispani vel Britanni. Ab Orien-
te Arabes. Sarmatia duplex est, Europæa, &
Asiatica. Europæam Russiam vocat Ortelius,
Asiaticam verò Tartariam. Sarmatarum quo-
que gentes hac maxime pulte aluntur, & cruda
etiam farina, equino lacte, vel sanguine & cru-
ris venis admixto. Plinius, lib. 18. cap. 10.
sub finem.

5 Et qui prima Et venerunt illi Æthiopes,
qui regionem incolunt, ubi emergit primum ac

deprehenditur Nilus. De quo fusè Plinius, l. 5.
c. 9. Nilus incertis ortus fontibus it per desertum. Et
paulò infra. Originem (ut Juba rex potuit ex-
quirere) in monte inferioris Mauritaniæ non pro-
cul Oceano habet, lacu protinus stagnante, quem
vocant Nilidem. Dio in Severo affirmat origi-
nem Nili fuisse inventam. Nilus à monte At-
lante certò fluit, qui mons est in Macenitide,
non longè ab Oceano, qua parte spectat ad occi-
dum solis. Prisci tamen quam plurimi negant
Nili fontes fuisse deprehensos, maximè Seneca,
lib. 6. quæst. Natural. cap. 8. Papinius Sylva-
rum lib. 3. Horatius, lib. 4. Carm. Ode 14.
& multi alii: videat lector. Fontes Nili reper-
tos fuisse constat, ex iis quæ referunt patres
Societatis Jesu Alphonsus Mendez, Almeyda,
maximè Hieronymus Lobus, nempe in regno

Arabes properaverunt, Sabæi ac-
currebant, & Cilices respecti fue-
runt suis imbribus. Sicambri ac-
cessere capillis coactis in nodum,
atque Æthiopes coma alio mo-
do religata. Loquela varia qui-
dem est, Attamen unus est sermo
earum nationum, cum verus
patria parens appellaris.

Et quem supremæ Tethyos unda ferit.
Festinauit Arabs, festinare Sabæi,
Et Cilices nimbis hic maduere suis.
Crinibus in nodum tortis venere Sicambri,
Atque aliter tortis crinibus Æthiopes. 10
Vox diversa sonat: populorum est vox tamen
Cum verus patriæ diceris esse pater. (una,

N O T Æ.

Goyam ad duodecimum gradum latitudinis Bo-
realis, & quinquagesimum quintum longitudi-
nis gradum in regione Sacabala, quam incolunt
Agavi. Illic lacus est jactum lapidis latus, in
quo sunt duo fontes à se invicem triginta passi-
bus distantes, qui nostrorum puteorum figuram
referunt; ex his emanat fluvius Nilus, qui per
alterum deinde lacum transit, seque in terram
abdit: Ad milliare verò inferius emergit rur-
sum ea aquarum copia æstus, ut fluvii nomen
consequi possit. Orientem versus fuit. A sua
origine quadraginta milliaria emensus lacum
Dambæam vulgo Bardambeam ingreditur, &c.
quæ fusè describuntur in synopsi historię Æthi-
opiæ. Vide librum inscriptum, *Recueil de di-
vers voyages faits en Afrique*, &c.

6 Supremæ] Tethys Oceani uxor pro mari
ipso sumitur. Hic intellige Britannos, vel Hif-
panos qui sunt ultimi ad solem occidentem; ubi
mare inquietum & undosum toto anno, unde
dicit, ferit. Thetis verò Pelei conjux fuit &
mater Achillis.

7 Sabæi] Populi felices Arabiz.

8 Cilices] Ciliciæ Asiæ minoris regio hodie vo-
catur *Turcomania* & *Finichia*, ubi est crocu-
præstantissimus cui primam nobilitatem tribuit
Plin. lib. 12. cap. 6. *Hic maduere*. Nam crocu-
trito, & mixto vino dulci irrigabantur, odora-
tis quoque imbribus perfundebantur spectatores.
9 Sicambri] Teste Strabone Galliz sunt popu-
li, ubi hodie Gueldriæ Ducatus, ut Martiani
placet; nempe inter Mosam & Rhenum. Se-
cundum alios fuerunt ab altera parte Rheni ubi
hodie Zutphaniz Comitatus. In nodum tor-
tere crines solebant illi populi; Epigr. 34.
lib. 5. *Rhenique nodos*. Tacitus de moribus Ger-
manorum hunc ritum speciatim tribuit Suevis.
*Insigne gentis obliquare crinem, nodoque substri-
gere*. Juvenalis Sat. 13. versu 166.

Carula quis stupuit Germani luminis
flavam

Cæsariem? & madido torquentem co-
nna cirro?

10 Atque aliter tortis] Æthiopum corpora
tura & ardore Solis crispæ sunt, Germanorum
verò arte.

Ad CÆSAREM quod expulerit delatores. IV.

Multitudo insensa paci, atque
adversaria quietæ tranquillitati,
quæ assidue vexabat divitias mi-
serorum Civium, ducta est cum
inscriptionibus, nec cepit arena nocentes
Et delator habet, quod dabat, exilium.

TURBA gravis paci, placidæque inimica quieti
Quæ semper miseras sollicitabat opes,
Traducta est titulis, nec cepit arena nocentes
Et delator habet, quod dabat, exilium.

N O T Æ.

3 Traducta est titulis] Sic legit Lipsius in notis
ad lib. 2. cap. 11. de Cruce. Titulis enim vult,
Martialis scilicet *traductos delatores, quomodo?*
nonne omnium unus est communis? non hic: quia
additum, quos & quam illustres quisque detulisset.
Exempli causa. Hic est Titius, qui Camerinum
detulit. Hic qui Lateranum, & Italia. In libro
legitur, traducta est Getulis, in aliis Tradita
Getulis, & emendarunt, traducta est, Gyaris,
quod ego & ratio facile resellant. In hoc libro,
de Cruce, foscè agit Lipsius, de titulis quos dam-
natis apponere solebant antiqui.

Nec cepit] Tantus fortè erat delatorum

numerus, ut in arena contineri non potuerint
vel intellige tantummodo ignominie causa
ductos fuisse per arenam, & deinde in exilium
missos. Sensus est: delatores non fuerunt
dicti arenæ: Suetonius in Tiro, cap. 8. mo-
tem nostram explicuit. Inter adversa tempora
& delatores, mandatoresque erant ex licentia
teri. Hos assidue in foro flagellis ac fustibus
fos, ac novissime traductos per Amphitheatrum
nam, partim subijci in servos, ac vixisse imper-
vit: partim in asperissima insularum arabi.
lii legunt in asperissimas insularum.

Exula

SPECTACULORUM LIBER.

Exulat Aufonia profugus delator ab urbe : 5
Impensis vitam principis annumeres.

*Accusator fugitivus amandatur
ab urbe Roma, vitam addas
sumptibus Imperatoris.*

NOTÆ.

5 *Aufonia ab urbe*] Romam intellige: Ita-
dicta est Aufonia ab Aufonio Ulyssis & Ca-
psus filio.
6 *Impensis*] Hoc est, muneribus exhibitis;

Nimirum præter alia munera quæ in civium gra-
tiam exhiberi jussit Domitianus, dedit vitam,
quoniam eiecit delatores qui vitæ & bonis ci-
vium insidiabantur.

Blanditur CÆSARI, V.

de Spectaculo Pasiphae.

Undam Pasiphaen Dictæo, credite, tauro.
Vidimus; accepit fabula prisca fidem.
Nec se miretur, Cæsar, longæva vetustas:
Quidquid fama canis, donat arena tibi.

*Fidem adhibete. Pasiphaen
conjunctam fuisse tauro Cretensi:
Spectavimus; Fabula antiqua
facta est vera. Nec antiquitas
remota, à Cæsar, sibi nimium pla-
ceat: Quidquid fama narrat,
idipsum tibi suppeditat arena.*

NOTÆ.

1 *Junctam Pasiphaen*] Pasiphae filia Solis,
uxor Minois Regis Cretæ arsit amore tauri,
de fabula satis nota.
2 *Dictæo*] Cretensi à Dictæ monte Cretæ.
3 *Nec se miretur*] Propter sua miracula, aut
magis propter fabulas, quæ in Amphitheatro

Domitiani verè representabantur. Simile spe-
taculum exhibuerat Nero. Suetonius in Nero-
ne, cap. 12. *Taurus Pasiphaen ligneo juvenca
simulaculo abditam inivit, ut multi spectantium
crediderunt.*

Blanditur CÆSARI, VI.

de venatione mulierum.

Elliger invictis quod Mars tibi sævit in
armis,
Non satis est, Cæsar, sævit & ipsa Venus.
Prostratum Nemees & vasta in valle leonem,
Nobile & Herculeum fama canebat opus: 4
Prisca fides taceat: nā post tua munera, Cæsar,
Hæc jam fœminea vidimus acta manu.

*Non sufficit, O Cæsar, quod
Mars bellicosus tibi fuerit in ar-
mis insuperabilibus, Venus quo-
que ipsa fuerit. Fama narra-
bat egregium Herculis factum,
leonem, prostratum Nemees in
valle Nemees. Vetera monumen-
ta fileant: etenim, O Cæsar, post
tua spectacula, jam spectavi-
mus hæc facta manu muliebri.*

NOTÆ.

1 *Mars tibi sævit*] Hoc est, in specie figu-
rae tua: ut in Augusti specie Mercurius pug-
navit in terris. Horatius, lib. 1. carminum
de 2. Sic Marcellus. Vel in tuam gratiam
vivit. Videat lector.
2 *Sævit & ipsa Venus*] Hoc est, non viri
tantum tibi venatores, sed & fœminæ tibi sunt
venatrices. Suetonius in Domitiano, cap. 4.
Nam venationes gladiatoresque, & noctibus ad
obnuchos: Supple commisit; Nec virorum mo-

do pugnas, sed & fœminarum.

3 *Nemees*] Sylva est in Peloponneso inter
Myccnas & Nemeam, ubi leo ab Hercule fuit
interfectus, legunt alii, Prostratum Nemees in
vasta valle leonem.

4 *Hæc jam fœminea*] In arenam enim de-
scenderunt Romanæ fœminæ. Juven. Sat. 1.

— *Mari-Tuscan*

Figat aprum, & auda teneat venabula
mamma.

Pœna LAUREOLI. VII.

Quemadmodum Prometheus
Scythico saxo affixus, visceribus
venascentibus nutrit volucrem
adherentem: ita Laureolus sus-
pensus in patibulo non ficto obse-
cit spoliatum corpus urso Britan-
nico. Artus dispersi palpitabant,
membris cruore manantibus, &
nulla facies corporis erat in toto
corpore. Tandem ille persolverat
pœnas mortis paternæ, aut reus
gladio transadebat collum heri
sui: Aut insanus furatus erat in
templis aurum secretum; vel tibi,
& Roma, supposuerat tædas cru-
deles. Hic nefarius supravixit
scelera prisca fama in quo suppli-
cium fuit, quod fuerat fabula.

Qualiter in Scythica religatus rupe Prome-
theus,
Assiduum nimio pectore pavit avem,
Nuda Caledonio sic pectora præbuit urso,
Non falsa pendens in cruce Laureolus.
Vivebant laceri membris stillantibus artus,
Inque omni nusquam corpore corpus erat.
Denique supplicium dederat necis ille paternæ,
Vel domini jugulum foderat ense nocens:
Templa vel arcano demens spoliaverat auro,
Subdiderat sævas vel tibi Roma faces, 10
Vicerit antiquæ sceleratus crimina famæ,
In quo, quæ fuerat fabula, pœna fuit.

NOTÆ.

1 In Scythica rupe] In Caucasu quem Scy-
thæ accolunt: & pars est Tauri montis, inter
Pontum Euxinum & mare Caspium. Vide
Epig. 46. lib. 9. infra. Nota est Promethei
fabula, quem Caucasu affixit Jupiter, quod
furtim e coelo ignem subduxisset; ex cujus re-
nascentibus quotidie visceribus aquila, vel, ut
aliis placet, vultur nutriebatur. Legendus Æ-
schylus, in Prometheus victo.

2 Caledonio urso] Caledonia regio Britannæ,
ubi sylvæ densissimæ, unde sævi ursi Romam
mittebantur. Caledonii Ptolemæo Scotiæ po-
puli. Rossia eorum tractus videtur vocari. Bu-
cananus vocat Duncalden. Vide Epig. 44. l. 10.
Alii viscera. Enimvero non solet Poeta repe-
tere easdem voces.

4 In cruce Laureolus] Maleficus quidam sub
nomine & persona Laureoli, qui fuerat olim la-

tronum dux, de cujus in crucem acti supplicio
Romæ idemidem mimus agebatur. Sueton. in
Calig. c. 57. Et cum Laureolo mimo in quo actor
propiens se ruina sanguinem commisit, &c. Juve-
nal. Sat. 8. vers. 186.

Laureolum velox etiam bene Lentulus egit
Iudice me dignus vera cruce:

Verius sequentes ut adulterini à quibusdam re-
jiciuntur perperam: his enim additis crudeli-
tatis nota, quæ Domitiano iniuri potuisset, de-
letur.

9 Templa vel arcano] Hoc est, vasa aurea
ad usum sacrificiorum: vel forte intelligit au-
rum in templis custodiæ causâ depositum.

12 Quæ fuerat fabula] Sensus est, Alii
quidem mimi Laureoli actores fistas tantum &
mimicas pœnas dederunt, hic verò latro veras
luit.

De DÆDALO. VIII.

O Dædale, quam optaves nunc
esse instructus tuis alis, cum ita
dilanieris ab urso Lucano!

Dædale Lucano cum sic lacereris ab urso,
Quam cuperes pennas nunc habuisse tuas!

NOTÆ.

1 Dædale] Nota est Dædali historia ex l. 8.
Metam. Ovidii. Hic verò damnatus coactus est
Dædalum imitari, & per aerem volare, delap-
sus autem ab urso dilaniatus est. Simile specta-
culum legitur apud Suetonium in Nerone, c. 12.
Icarus primo statim conatu juxta cubiculum ejus
decidit, ipsumque cruore resperxit.

Lucano urso] Ex Lucania Italiæ provincia
hodie Basilicata, in regno Neapolitano, unde
immanes ursi Romam mittebantur. Plinius,
lib. 3. cap. 5.

2 Quam cuperes] Habere pennas quibus à
Creta avolaisti. Alii tunc.

De RHINOCEROTE, IX.

pugnante cum tauro.

PRæstitit exhibitus tota tibi, Cæsar, arena,
 Quæ non promisit prælia, rhinoceros.
 Quam terribiles exarsit pronus in iras!
 Quantus erat cornu, cui pila taurus erat?

Rhinoceros datus in spectaculum per totam arenam tibi præbuit, O Cæsar, pugnam quam non est pollicitus. O quam horribili ira accensus est incurvus! Quantum cornu habebat, qui extollebat tantum, veluti pilam

NOTÆ.

De Rhinocerote] Marcellus sic. Fuisse lemma de pugna tauri ac rhinocerotis.

2 Quæ non promisit] Quia non potuit aliandiu ab amphitheatralibus magistris irritari. De rhinocerote agit Plinius, lib. 8. cap. 20. Longitudo ei par, cum Elephanto scilicet. arura multo breviora, color buccæ. In ejus summa nare

cornu est. Pronus, hoc est cornu incurvato. Promisit. Alii promissi.

4 Cui pila] Pilæ dicebantur vestes in globum & speciem pilæ collectæ, quæ objiciebantur. Vide Epig. 19. infra Epig. 43. lib. 2. Epig. 53. lib. 14.

De LEONE qui GUBERNATOREM offendit. X.

Æserat ingrato leo perfidus ore magistrum,
 Ausus tam notas contemnerare manus:
 Sed dignas tanto persolvit crimine pœnas,
 Et qui non tulerat verbera, tela tulit.
 Quos decet esse hominum tali sub principe
 mores,
 Qui jubet ingenium mitius esse feris?

Leo infidelis vulneraverat rectorem suum dente immemori, ausus violare manus adeo sibi cognitæ: sed supplicium pertulit debitum tanto scelere, & passus est jacula, qui non erat passus virgas. Quam indolem habere debent homines sub tali Imperatore, qui vult feris inesse leniorem naturam?

NOTÆ.

1 Æserat ingrato] Oblitus nempe beneficiorum quæ à suo rectore acceperat, sed forte irritatus & crudeliter verberatus fuerat, aliud animal est gratissimum, ut narrat Gellius, lib. 14. lib. 5. De Androclo & leone. Vide

Epigramm. 75. libr. 2.

6 Qui jubet ingenium] Hoc est, qui vult feras habere mores humanos: sic à clementia commendat Domitianum.

De URSO viscato. XI.

PRæceps sanguinea dum se rotat ursus arena,
 Implicitam visco perdidit ille fugam.
 Splendida jam tecto cessent venabula ferro,
 Nec volet excussa lancea torta manu.
 Deprendat vacuo venator in aere prædam,
 Si captare feras, aucupis arte, placet.

Dum ursus ruens se voluit in orbem per arenam cruentam, irritus visco stetit fugam. Nitiidæ venabula jam quiescant recondito ferro, nec hasta volet vibrata manu agitata. Venator deprendat prædam in vacuo aere, si lubet capere feras arte aucupis.

NOTÆ.

2 Perdidit ille fugam] Pro fuga intelligimus vim fugiendi, & epithetum implicitam, per metalepsim fugæ tribuitur, quod urso fugienti conveniebat. Alii, implicitus.

6 Si captare feras] Captare verbum est proprium aucupii, deprehendere autem venationis, quasi dicat jam venator aucupio feras veluti aves capiet.

De S U E, quæ ex vulnere peperit. XII. X

Cum levis hasta perfodisset suem
pregnantem, inter pugnas
crudelis Diana Casarea, partus
erupit ex plaga arummosa paren-
tis. O sava Lucina, hoc ne
fuit genuisse? illa optasset inte-
rire vulnerata multis telis, ut
tristis aperiretur via omnibus
natis. Quis inficiatur Bacchum
esse natam ex materna plaga?
credite ita Deum procreatum:
nam sic genita est fera.

Inter Casareæ discrimina sava Dianæ
Fixisset gravidam cum levis hasta suem;
Exfiliit partus miseræ de vulnere matris.
O Lucina ferox, hoc peperisse fuit?
Pluribus illa mori voluisset saucia telis,
Omnibus ut natis triste pateret iter.
Quis negat esse fatum materno funere Bacchū?
Sic genitum numen credite: nata fera est.

NOTÆ.

1 Casarea Diana] Per metonymiam ponit
Dianam pro venatione quam Domitianus exhi-
buit in amphitheatro: Dianæ enim sacra est
venatio.

4 O Lucina] Dea partuum præses, quæ & Ju-
no dicitur & Diana. Terentius in Andria,
Juno Lucina fer opem.

Parturientibus verò subvenire dicitur Diana,
quod sine dolore Latona eam in utero gestasset
& peperisset, ut canit Callimachus in hymno

Dianæ. Sensus est, hoc ne modo, ò Diana, par-
turiennes adjuvas?

6 Omnibus ut] Ex hoc versu patet non om-
nes editos in lucem catulos, sed quosdam cum
matre periisse.

7 Quis negat] Natus est Bacchus ex Semele
fulminata, & nutritus intra femora Jovis. Vide
Epiq. 67. lib. 5. fabulosam hanc historiam sic
lepide irridet poeta.

De eadem. XIII.

Sus generix amisit vitam si-
mul impertiitq; vulnerata letha-
li jaculo, & vulnere transfada-
ta. O quam directò dextra con-
torsit telum! ego arbitror hanc
fuisse manum Lucina. Occum-
bens periclitata est numen utrius-
que Dianæ, & qua mater libe-
rata est, & qua fera est occisa.

Ita gravi telo, confossaque vulnere, mater
Sus pariter vitam perdidit, atque dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro!
Hanc ego Lucinæ credo fuisse manum.
Experta est numen moriens utriusque Dianæ,
Quaq; soluta parens, quaq; perempta fera est.

NOTÆ.

5 Numen utriusque Dianæ] Venatricis, scil. & obstetricis.

De S U E prægnante. XIV. X

Sus fera mox paritura facta
mater vulnere edidit partum
pignora uteri maturi. Nec fa-
tus procubuit, sed cucurrit mori-
ente genetrice. O quanta est so-
lertia eventibus repentinis!

SUS fera jam gravior, maturi pignora ventris
Emisit fœtum, vulnere facta parens.
Nec jacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
O quantum est subitis casibus ingenium! 4

NOTÆ.

1 Pignora] Hoc est, partum edidit pignes,
scil. ventris; appositio est, legunt alii pignora,
alii pondere.

4 O quantum est subitis] Quam multa sunt
casu, quæ nullo ingenio, nulla machina effici
potuissent!

De CARPOPHORO, XV.

venatore fortissimo.

Summa tuæ Meleagre fuit quæ gloria famæ:
Quantula Corpophori portio, fusus aper!
Ille & præcipiti venabula condidit urso,
Primus in Arctoi qui fuit arce poli:
Travit & ignota spectandum mole leonem,
Herculeas potuit qui decuisse manus,
Et volucrem longo porrexit vulnere pardum,
Præmia cum laudis ferret, adhuc poterat.

Jacens aper, d. Meleagre, summum fuit decus tuæ famæ quam verò exigua pars Corpophori. Ille quoque venabula transfodit ursum irruentem, qui maximus fuit in arce poli Septentrionalis: prestigarvi etiam leonem conspicuum proceritate inaudita, qui potuit domestare manus Herculis: Et mortifero vulnere extendit pardum velocem, cum reportaret mercedem gloria suæ, adhuc vivebat.

NOTÆ.

1 *Summa tuæ* Meleager comitatus Atalantæ aprum Calydonium interfecit, unde summam gloriam reportavit. Ovidius lib. 8. Metam. Pausan. Meleagri meminit in Messenijs.
2 *Quantula Corpophori* Juvenis erat Domitiano carissimus, quod mirus esset excipiendis venabulo feris. Legunt alii, *est quota*, sic lib. V. Epig. 66. *quota pars spectatur arena.*

3 *Primus in Arctoi* Arx sumitur hic pro sylvis in montibus Septentrionis. Alii, *axe.*
4 *Pardum* Qui mas pantheræ vocatur à Plinio cap. 17. lib. 8: de cuius celeritate agit Oppianus lib. 3. Cyneget.
5 *Adhuc poterat* Adhuc habebat vires integras.

De TAURO, XVI.

qui Herculem sustulit in Cælum.

Raptus abit media quod ad æthera taurus
arena;

Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.
Vexerat Europen fraterna per æquora taurus,
At nunc Alciden taurus in astra tulit.
Cæsaris, atq; Jovis confer nunc schema: juvenci
Par onus ut tulerint, altius iste tulit.

Non tam artificio quam pietati tribuendum est, quod taurus cælum petiit abreptus de media arena: Taurus portaverat Europen per undas fratris Neptuni, sed taurus nunc rapuit Herculem in cælum. Comparo nunc figuram Jovis & Cæsaris: fac juvenci portaverint pondus æquale, iste altius portavit.

NOTÆ.

2 *Non fuit hoc artis* Jupiter in taurum conversus per undas fratris Neptuni vexit Europen. Ovidius lib. 2. Metam. Nunc idem Jupiter sub figura tauri fingitur tollere in aërem Alciden suum filium, Domitianum nempe qui se Herculem predicabat. Epig. 104. lib. 9.

Hæc minor Alcides; major quæ gesserit audi: Alii ut comparatio magis quadret, intelligunt ipsum Domitianum fuisse inclusum in hac machina quæ Herculem sustulit in cælum, id est in amphitheatri fastigium. Durum tamen hoc sentire; inquit Raderus: & sanè periculosum Imperatori. Judicet lector.

3 *Confer nunc schema* Comparo taurum à Domitiano effictum cum Jove in taurum converso. Legunt alii, *Confer nunc stemma, juvenis.* Alii, *Confer nunc, Roma, juvencos.*

4 *Par onus ut* Licet tulissent onus æquale (quamvis nec onus par fuerit, per undas enim Jupiter puellam, Domitiani verò machina Herculem per aërem rapuit,) attamen, inquit Poëta, Domitiani taurus altius portavit suum onus, atque ita nobilior est. Videtur poëta ludere in voce, *altius*, hoc sensu, per altum mare vexit Jupiter suam puellam, at per aërem altiozem portavit Herculem taurus Domitiani.

Assentatur CÆSARI, XX.

quem ab indulgentia commendat.

DUM peteret pars hæc Myrinum, pars illa
Triumphum,
Promisit pariter Cæsar utraque manu.
Non potuit melius litem finire jocosam.
O dulce invicti principis ingenium!

*Dum factio hæc Myrinum pos-
tularet, illa verò Triumphum,
Cæsar pollicitus est simul amba-
bus manibus. Nequivit melius
decidere contentionem facetam.
O suavem solertiam Imperatoris
invicti!*

N O T Æ.

colore tauri maximè efferantur. Vide Epig. 9.
supra. Rutgerius huic Epigrammati subjungit
duos versus qui sunt in fine hujus libri:

*Cedere majoris virtutis fama secunda est:
Illa gravis palma est, quam minor hostis
habet.*

Quo sensu videat lector.

¹ *Dum peteret pars*] Duas intellige factio-
nes amphitheatrales, quarum altera Myrinum,
cujus meminit, Epig. 29. lib. 12. altera Trium-
phum gladiatorum eximios postulabat. Sueton-
ius in Domitiano, cap. 4. *Præterea Quæstorius*

*muneribus, quæ olim omissa revocaverat, ita sem-
per interfuit, ut populo potestatem faceret, bina
paria à suo ludo postulandi, quæ novissima auditis
apparatu induceret. Quæstores suis impensis
munera edere cogebantur: At Domitianus &
sua familia duos istos gladiatores libenter con-
cessit, atque extensa utraque manu duabus fa-
ctionibus diversa petentibus benigæ satisfacit.
Subtilius Scaliger explicat: nempe promissis
Imperator gladiatores pugnaturus utraque ma-
nu, seu binis ficiis, sine parma, &c.*

Ad CÆSAREM, XXI.

de Orphei fabula in amphitheatro exhibita.

QUICQUID in Orphea Rhodope spectasse
theatro

Dicitur, exhibuit, Cæsar, arena tibi.
Reperunt scopuli, mirandaque sylva cucurrit,
Quale fuisse nemus creditur Hesperidum.
Affuit immixtum pecudum genus omne ferarū,
Et supra vatem multa pendit avis.

*O Cæsar, arena representavit
tibi quicquid Rhodope fertur vi-
disse in theatro Orphei. Saxa
repperunt, & admirabilis sylva
cucurrit, quale fuisse fertur ne-
mus Hesperidum. Promiscue
interfuit omne genus ferarum
pecudum, & plurima volucres su-
spensa fuerunt super poëtam.*

N O T Æ.

¹ *Rhodope*] Mons Thraciæ de quo jam di-
ctum Epigr. supra.

Orpheum theatrum] Nec arte nec manu fa-
ctum, sed nativum: vallis nempe fuit, qualis
describitur à Seneca in Troade, act. 5.

& clivo levi

Erepta medium vallis includens locum

Crevit theatri more.

Lege Ovidium in fine libr. 10. & initio libr.
11. *Metamorph. Orpheus*, substant. *Orpei*,
adjective.

³ *Reperunt scopuli*] Mediam nempe in are-
nam sylvæ & saxa trahebantur machinis qui-
busdam miro artificio fabricatis.

⁴ *Nemus Hesperidum*] Quarum horti descri-
buntur à Virgilio, Plinio, Solino in Mauritania
Tingitana. Prope Lixum urbem, ita Ortelius.

In illis hortis poma erant aurea, quorum men-
tionem facit Athenæus, lib. 3. cap. 5.

⁵ *Pecudum genus*] Hoc est, omne genus fe-
rarum cantu mansuetarum adfuit. *Pecus*, *pe-
cudis* significat omne animal quod gregatim
pascitur. Justin. Inst. de lege Aquilia, veluti
boves, equi, asini, &c. Aliquando tamen sumi-
tur pro omni animali præter hominem. Virgi-
lius 4. Georg. de piscibus loquens.

pecudum custodia solers.

Lucretius de piscibus agens.

Squamigeræ pecudes.

Aliàs pro ove, quo sensu hîc accipitur meo ju-
dicio, nempe omnis feræ veluti oves mansue-
tæ canentem Orpheum audiverunt. Legant
alii, *adfuit immixtum pecori genus omne fe-
rarum.*

Ipse

Sed ipse promebat discerptus ab urso inmemori: nihilominus ut hac res est peracta, sic alia fuit excogitata.

Ipse sed ingrato jacuit laceratus ab urso,
Hæc tamen ut res est facta, ita ficta alia est.

NOTÆ.

1 *Ab urso ingrato*] Qui vatis musicam crudelitate compensavit. Hic Orpheus datus in spectaculum, ab urso in arenam misso dilaniatus fuit, qui Maenadum partes explevit, à quibus

verus Orpheus discerptus fingitur. Ovidius, lib. 11. Metam. Ulimum versum non esse Martialis suboluit Gronovio.

De RHINOCEROTE, XXII.

pugnante cum Urso.

Dum timidi ractores irritant rhinoceros, & sensim crescit ira ingentis bellæ: certamina Martis promissi desperabantur: sed tamen illa spercit ante nota vocosa est: etenim gemino cornu ibi crasset ponderosum, ut taurus in calum mittit pilas obiectas.

Sollicitant pavidi dum rhinoceros magistri,
Seque diu magnæ colligit ira feræ:
Desperabantur promissi prælia Martis:
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namque gravem gemino cornu sic extulit ursū,
Jacet ut impositas taurus in astra pilas. 6

NOTÆ.

2 *Seque diu*] Difficile enim iritabatur rhinoceros, epig. 9. supra.

3 *Prælia Martis*] Id est, venatio arene in qua colebatur Mars.

5 *Gemino cornu*] Rhinoceros geminum cornu habet. Pausanias, lib. 9. εἶδος ἢ τῶν τε Αἰθιοπικῶν, εἰς πλὴν συνθεσῶν, ὅτι σφισιν ἐπὶ

ἀκρὰ τῆς ἰνὴς ἐκείνων κέρας, ἢ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ & μέγα, &c. Latine: Vidi etiam Æthiopes tauros, quos ex re ipsa rhinoceros nominant, quod illis e nære extrema cornu prominet, & paullo superius alterum non sanè magnum. Legunt alii *Urum*, hoc est bovem sylvestrem qui imperitum valgas bubali nomen imposuit, teste Plinio, lib. 8. cap. 15.

6 *Pilas*] De quibus dictum, epig. 19. supra.

De CARPOPHORO, XXIII.

venatore, quem à dexteritate & robore laudat.

Quam certo ictu manna strepna Carpopphori. adhuc teneri regit tela Dorica! Ille interfecit duos tauros, quorum cervix agilis erat & bubalus ferox & bison ab ipso victus est.

Dorica quam certo venabula dirigit ictu
Fortis adhuc teneri dextera Carpopphori!
Ille tulit geminos facili cervice juvencos:
Illi cessit atrox bubalus atque bison:

NOTÆ.

1 *Dorica*] Doreæ teste Homero in *Odyssæa*, Cretæ sunt populi, Cretenses verò sagittandi arte peritissimos fuisse nemo nescit. Alii *Dorica* interpretantur Græca, quod venabuli auctores fuisse Græci. Turnebus, lib. 17. cap. 2. *Dorica* interpretatur Laconica: juvenus enim Lacorum, inquit, montes venatu assidue lustrabat, venabula gerens: nemo autem ignorat eos Dorici generis fuisse.

3 *Facili cervice*] Hoc est, nullo labore, sed facili nisu portavit duos tauros à se occisos: alii

explicant tulit interfecit, facili cervice, hoc est, inquit, taurosum cervix facile ferro violata est. Ramiresius intelligit facilem cervicem taurosum nempe qui facile caput movebant, quo Carpopphori tela declinarent. Itaque quantumvis facili & agili cervice tauros occidit: quæ sententia videtur melior.

4 *Bubalus atque bison*] Plinius, lib. 8. cap. 15. Paucissima Scythia gignit inopia fruticum: pauca contermina illi Germania, insignia tamen boum ferorum genera, subatos bisontes, excellentique

Hunc

SPECTACULORUM LIBER.

13

Hunc leo cum fugeret præcep̃s in tela cucurrit :
I nunc, & lentas corripe turba moras.

cum leo hunc vitaret, impetuo-
sus irruit in venabula : i nunc,
o multitudo, & incisa cuncta-
tiones tardas.

NOTÆ.

vi, & velocitate uros, quibus imperitum vul-
nus bubalorum nomen imposuit, cum id signat
Africa, vituli potius, seruique quadam sumili-
tudine.

insultat Poëta, quod certaminis moram aliàs im-
patienter ferret, quem jam conqueri non posse
subintelligit, cum feras celeritè insecticiat
Carpophorus.

6 I nunc] Vox est insultantis, sic populo

De NAUMACHIA DOMITIANI. XXIV.

SI quis ades longis serus spectator ab oris
Cui lux prima sacri muneris ipsa fuit :
Ne te decipiat ratibus navalis Enyo,
Et par unda fretis ; hic modò terra fuit.
Non credis ? spectes, dum laxent æquora
Martem ;
Parva mora est ; dices, hic modò pontus erat.

O Spectator si quia tarde huc
venisti a regionibus remotis, qui
primo hoc die vides sacrum spe-
taculum : ne te navibus circum-
veniat navalis Enyo, nec unda
aqualis mari : hic paulò ante tel-
lus fuit. Non adhibes fidem ?
attende, dum mare solvat Mar-
tem ; brevis cunctatio est, affir-
matis, hic paulò ante erat mare.

NOTÆ.

1 Serus] Nempe propter itineris longitudi-
nem primùm ades sacro spectaculo, quod Nep-
tuno esset dedicatum, vel fortè sacrum dicitur,
quod à Divo Domitiano ederetur.

3 Navalis Enyo] Hoc est, prælium navale.
Enyo enim Bellona bellorum dea, Martis soror,
significat prælium per metonymiam.

5 Spectes] Hoc est, attendas : alii interpre-
tantur expectes, sed verbum spectare non vide-
tur significare expectare, nec huius significa-
tionis exemplum reperire potui. Videat lector.
Præterea non repereret Martialis, parva mora

est, hoc est, non expectabis diu.

Dum laxent] Id est, dum emissæ aqua locum
det gladiatoribus, qui aqua impediabantur ne
in arenam descenderent. Suetonius in Tico
cap. 4. Dedit & navale prælium in veteri Nau-
machia, ibidem & gladiatores, atque uno die
quingentis millibus omnis generis ferarum. Post Nau-
machiam ergo exhibebantur aliquando gladi-
atores, ut patet ex hoc loco, unde colligo et
ex verbis etiam nostri Poëta, navali huius
Domitiani prælio successisse gladiatores quibus
præest Mars.

De LEANDRO. XXV.

naumachiario.

Q Uod nocturna tibi, Leandre, pepercerit un-
Desipe mirari : Cæsaris unda fuit. (da,
Cum peteret dulces audax Leandrus amores,
Et fessus tumidis jam premeretur aquis ;
Sic miser instantes affatus dicitur undas :
Parcite, dum propero ; mergite, dum redeo.

O Leandre, si neminem impone ad-
mirationi tuæ, quod tibi igno-
verit fluctus nocturnus : fluctus
fuit Cæsaris. Cum audax Le-
andrus adiret suam amicum,
& jam defatigatus iugeretur
undis inflatis, infelix fertur ite
allocutus urgentes fluctus : ig-
nosce festinanti ; me verò re-
dentem obruite.

NOTÆ.

1 Quod nocturna] Leandri noctu natantis
ad Heconem suam amicam historia satis nota ex
epistola 17: Ovidii exhibitæ est, cujus fabulæ
actor ex undis Cæsaris evasit : sed verò Leandro

non pepercerunt fluctus maris, quod Neptuni
essent, quem sevirus accusans, Domitianum à
clementia commendat noster Poëta. Vide Epig.
181. lib. 24.

De NATA-

De NATATORIBUS, XXVI.

varios in aquis ludos facientibus.

*Flexibile Nereidum agmen lu-
sit toto mari, atque expressit di-
versas figuras in aqua obsequente.
Tridens dente minax fuit repre-
sentatus, anchora quoque exhi-
bita curvato nexu: putavimus
naviculum, & putavimus remos
adesse: & jucundum navicula-
ritis Castoris & Pollucis astrum
splendere, & vela ampla turgere
sine explicato: Quis excogitavit
tanta artificia in aquis fluidis? aut Tethys docuit hos ludos, aut ipsa edocita est.*

Lusit Nereidum docilis chorus æquore toto,
Et vario faciles ordine pinxit aquas.
Fuscina dente minax, nexu fuit anchora curvo:
Credidimus remum, credidimusque ratem:
Et gratum nautis fidus fulgere Laconum,
Lataque perspicuo vela tumere sinu.
Quis tantas liquidis artes invenit in undis?
Aut docuit lusus hos Tethys, aut didicit.

NOTÆ.

¹ *Nereidum chorus*] Nereides Nymphae ma-
ris, Nerei & Doridis filiae de quibus Hesiodus
in Theogonia, quas representaverunt natatores
Domitiani in aquis ludentes.

Æquore toto] Hoc est, per omne naumachiae
spatium.

² *Fuscina dente*] Ille chorus sic fuit ordinatus,
ut ipsa naviculum disposuisset, modò tridentem,
modò anchoram spectem effingeret in aqua, modò
etiam remos & naviculam compacti inter se
natatores exprimerent.

³ *Sidus Laconum*] Castor & Pollux Lacones
dicti sunt à matre Leda quae erat Lacœna: fi-
lius est navigantium amicum. Horatius ode 12.
lib. 1. carm.

*Quorum simul alba nautis
Stella refulsit,*

Defluit saxis agitato humores:

Conspiciunt venti: fugiuntque nubes.

Plinius, lib. 2. cap. 37.

⁴ *Aut didicit*] Tethys Dea maris, epig. 3.
supra: hos ludos didicit à Domitiani natato-
ribus, aut ipsa docuit. Suetonius in Domiti-
ano, cap. 4. in amphitheatro navale quoque,
supple commisit prælum. Alii tamen hoc
Nereidum spectaculum ad Titum referunt, freti
Dionis auctoritate in Tito: τὸ δὲ θεῶν
αὐτὸ κείνο ὑδάτος θεῶν πλοῦτος,
εἰσάγει μὴ καὶ ἱππας, καὶ ταύρους καὶ ἀνα-
πνὰ χειρὸν δέδιδαι μὴ πάντ' ὅσα
ἐπὶ τῇ γῆς περὶ τὴν, καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ
εἰσάγει καὶ καὶ ἀνθρώπους ἐπὶ πλοῖσι,
&c. Nam amphitheatro derепente aqua im-
pleto, in ipsum equos taurosque aliaque man-
sucta animalia introduxit, quae facere didice-
rant ea quae in terra consueverant. In hanc
aquam introducti sunt homines in navibus,
&c.

Blanditur CÆSARI, XXVII.

de pugna Carpophori bestiani.

*Si Carpophorus, & Caesar, na-
tus esset prisca temporibus, nul-
lus amplius labor fuisset per or-
bem in monstros domandis. Ma-
rathon non metuisset taurum, nec Nemeae frondifera leonem,*

Sæcula Carpophorū, Cæsar, si prisca tulissent,
Jam nullum monstros orbe fuisset opus.
Non Marathon taurū, Nemeae frondifera leonē,

NOTÆ.

¹ *Carpophorus*] De quo epig. 23. supra, quem
Herculi præfert poeta.

² *Jam nullum*] Jam significat amplius hoc
loco. Terentius in Andria, act. 2. scen. 2.

Uxorem jam non dat Chremes.

Alii nullum in monstros.

³ *Marathon*] Urbs est decem millibus pas-
suum distans ab Athenis, hodie Marafona vel

Maratona, quod ex Creta taurum à Pasiphaë a-
damatum Hercules adduxit ad Eurythem, il-
licque illum infecit. Alii tamen taurum Ma-
rathonium à Theeo domitum affirmant, de
quo lib. 4. Anthologiae, & lib. 7. Metam.
Ovidii.

Nemeae] Sylva Peloponnesi ubi leo ab Her-
cule prostratus est, epig. 6. supra.

Arcas

Arcas Mænalium non timuisset aprum.
 Hæc armata manus hydræ mors una fuisset, 5
 Huic percussa foret tota chimæra semel.
 Ignipedes posset sine Colchide vincere tauros:
 Solvere & Hefionam solus, & Andromeden.
 Herculeæ laudis numeretur gloria: plus est
 Bis denas pariter perdomuisse feras. 10

N O T E.

4. *Mænalium*] Mænalus mons Arcadiæ ubi
 gentem aprum interfecit Hercules, lib. 5.
 g. 66.

Nemea terror, & Arcas aper.

5. *Hydræ mors una*] Hoc est, Lernæam il-
 lam pestem uno ictu interfecisset Carphophorus,
 cum multis repetitis vulneribus vix occidit
 Hercules, capibus nempe aliis cæsurum loco
 ascensibus.

Chimæra] Monstrum fuit triforme: habe-
 bat enim leonis caput, ventrem capræ, & dra-
 conis caudam, quod occidit Bellerophon, Ovi-
 dii, lib. 9. Metam.

Ignipedes] Ovidius 7. Metam. legit *Eri-
 les*. Hos verò tauros vellus aureum cu-
 dientes vixit Jason ope Medææ Colchidis,
 cuius historia satis patet ex Ovidio & Valerio
 Maximo.

Hefionam] Filiam Laomedontis Troja-
 rum regis obiectam monstro marino, &

nec Arcas aprum Mænalium.
 Hæc dextera Carphophori armata
 munita interfecisset hydræ mor-
 tem, uno illius ictu tota chimæra
 cæsa fuisset. Absque Medææ ope
 posuisset superare tauros ignipo-
 des: atque solus liberare Hefio-
 nam, & Andromeden. Eximia
 Herculis laudes recensentur: &
 amplius est simul interfecisse vi-
 ginti feras.

devinctam saxo liberavit Hercules. Ovid. 11.
 Metam.

— regis quoque filia monstro
 Positur æquoreo, quam dira ad saxa re-
 vincam
 Vindicat Alcides.

Andromeden] Quæ filia fuit Cephei re-
 gis Æthiopum, ceto exposita, liberata est à
 Perseo pacto ejus nuptias, Ovid. 4. Metam.
 Manilius, lib. 5. copiose describit hanc hi-
 storiam.

Proposita est merces, vesana dedere Ponto
 Andromeden, teneros ut bellua manderet
 artus.

9. *Herculeæ laudis*] Hoc est, si labores
 Herculis pumeres, duodecim tantum, & qui-
 dem diversis temporibus exantlatos reperies,
 at vero Carphophorus uno die viginti feras in-
 terfecit.

Laus AUGUSTI, XXVIII.

cujus naumachiam Domitiani naumachizæ postponit.

Augusti laudes fuerant committere classes,
 Et freta navali sollicitare tuba:
 Cesaris hæc nostri pars est quota? vidit in
 undis
 Et Thetis ignotas, & Galatea feras:

Augusti gloria fuerat classes
 inducere ad pugnam, atque in-
 citare mare classico. Quota est
 hæc pars Cesaris nostri? Thetis
 & Galatea aspexerunt in aquis
 belluas incognitas.

N O T E.

Laus Augusti] Melius inscriberetur *De nau-
 machia Cesaris*. Ut plurimum corrupta sunt
 emmata à grammaticis inscripta. Libris enim
 3. & 14. tantum videntur apposita ab ipso
 Martiale, epig. 3. lib. 13. & epig. 2. lib. 14.

1. *Committere classes*] De naumachia Domi-

tiani agit Suetonius in Domitiano, cap. 4.

2. *Et freta navali*] Hoc est, excitare prali-
 um navale.

4. *Et Galatea feras*] Tauros puta, equos,
 &c. Vide epig. 26. supra. Galatea verò una
 est Nereidum. De Thetide vide epig. 3.

Vidit

*Triton ipse spectavit in pulvere
meritum quodrigas fervidas,
Et credidit esse equos sui heri.
Et dum Nereus instruit foras
muros ad seua certamina, recu-
sat pedibus incedere in undas
fluidas. Aqua Caesaris opulenta
tibi exhibuit quidquid videtur
in Circo & Amphitheatro. Fu-
cinus lacus, atque inertia Ne-
ronis stagna fileantur: unicum
hoc navale praelium innotescat
posteri.*

Vidit in æquoreo ferventes pulvere currus, 5
Et domini Triton ipse putavit equos.
Dumq; parat sævis ratibus fera praelia Nereus,
Abnuat in liquidis ire pedester aquis.
Quidquid & in circo spectatur, & amphithea-
tro, 10
Dives Casarea præstitit unda tibi.
Fucinus, & pigri taceantur stagna Neronis:
Hæc nōrint unam sæcula naumachiam.

NOTÆ.

5 In æquoreo pulvere.] Multi intelligunt pon-
tes leniter aquæ superficiē substratos, & super
hos currus tractos fuisse. Tacitus, lib. annalium
12. de naumachia Claudii ait, Eoque tempore
interjecto, alius effossi specus; & contrahenda ru-
fus multitudini, gladiatorum spectaculum editur,
inditis pontibus pedestrem ad pugnam. Aquæ
autem spuma pedibus equorum currentium, vel
si pontes non fuerint, natantium excitata imi-
tabatur pulverem Circi.

Ferventes currus.] Propter motum velocem quo
etiam in aqua fervidi trahebantur. Horatius,
ode 1. carni.

Metaque fervidis

Evitata rotis.

6 Triton.] Salacia & Neptuni filius ejusdem-
que tubicen.

8 Abnuat.] Suo enim curru per undas vhe-

batur: Nereus verò Deus maris Nereidum sci-
licet pater, pro ipso mari etiam sumitur. Vide
Hesiodum in Theogonia.

10 Dives.] Omni ludorum genere abundans.
Casarea hujus vocis ultima producitur propter
sequentes duas consonantes. Alii legunt Casarea,
amphitheatro nimirum.

11 Fucinus.] Marsorum lacus ubi pugnam
navalem edidit Claudius. Tacitus loco supra
citato, & Suetonius in Claudio, cap. 21.

Et pigri Neronis.] Quod solis voluptatibus
deditus Nero, nihil principe dignum fecerit,
piger dicitur. Alii legunt divi, forte melius.
De stagois Neronis jam dictum, epig. 2. supra.

12 Sæcula.] Hic significant posteritatem.
Naumachia hic significat praelium navale, alius
locus est in quo fit pugna navalis. Suetonius in
Domitiano.

De PRISCO & VERO gladiatoribus, XXIX.

qui diu Marte dubio pugnaverant.

*Cum Verus & Priscus produ-
cerent pugnam, & dixit par esset
pugna utriusque, populus crebro
postulavit magna voce missionem
pro illis viris: sed Cæsar obtem-
peravit edicto suo. Edictum
verò erat proposito premio pug-
nare ad digitum:*

CUM traheret Priscus, traheret certamina
Verus, 5
Effet & æqualis Mars utriusque diu;
Missio sæpe viris magno clamore petita est:
Sed Cæsar legi paruit ipse suæ.
Lex erat, ad digitum posita concurrere palma:

NOTÆ.

3 Missio.] Erat scilicet, cum vulneratus gla-
diator vitam à populo, vel principe, aut mune-
rario obtinebat. Hoc epigramma desideratur
in antiquis editionibus. Primus Jos. Scaliger
edidisse fertur.

5 Ad digitum.] Hoc est, pugnare sine spe
missionis, donec gladiatorum alter digitum tol-
lat, id est, victum se fateatur. Ita hunc locum
explicat Musambertius. Alii interpretantur

ad digitum concurrere, digitis pugnare, quod
uno verbo micare Quintilianus, lib. 8. cap. 5.
Contra eandem sororem gladiatoris, cujus modo
feci mentionem, ad digitum pugnavi. Hoc est,
digito pugnavi, sensus est, concursu digitorum
à dimicatione palmam inter se sortiti Verus &
Priscus gladiatores. Judicet lector. Digitum
hic accipit Raderus pro converso & infesto
Cæsar's pollice, qui signum mortis.

Quod

Quod licuit; lances, donaque sæpe dedit. 6
 Inventus tamen est finis discriminis æqui;
 Pugnavere pares, succubuerunt pares.
 Misit utrique rudes, & palmas Cæsar utrique:
 Hoc pretium virtus ingeniosa tulit. 10
 Contigit hoc, nullo nisi te sub principe, Cæsar,
 Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

peratore, nisi sub te: cum duo certarent, uterque victor evasit.

NOTÆ.

6 *Quod licuit; lances*] Ut ejusmodi donis impatientem populum moraretur; vel potius intellige optonia missa gladiatoribus, quibus vires reficerent.

8 *Succubuerunt pares*] Simul nempe alter ab altero læsus est.

9 *Rudes*] Erant virgæ quibus donati gladiatores ab arena liberabantur in omnem vitam.

12 *Victor uterque*] Hoc quasi miraculum felicitati Domitiani tribuit poeta.

De DAMA & CANIBUS. XXX.

Concita veloces fugeret cum dama molossos,
 Et variâ obliquas neceret arte moras,
 Cæsar ante pedes supplex, similisque roganti
 Constitit; & prædam non tetigere canes.

Hæc intellecto principe dona tulit.
 Numen habet Cæsar. Sacra est vis, sacra
 potestas.
 Credite: mentiri non didicere feræ.

Cum dama commota fugeret celeres canes, atque afferret cunctationes obliquas diverso artificio, humilis & precanti similis se tenuit ante pedes Cæsar: & molossi non violaverunt prædam.

Hæc cognito imperatore dedit munera. Cæsar habet numen; sacra est vis, sacra potestas. Fidem adhibete: fera nesciunt mentiri.

NOTÆ.

2 *Et variâ obliquas*] Legunt alii, *Et variâ neceret arte mora*. Hoc epig. non est in antiquis quibusdam editionibus.

4 *Non tetigere*] Verius scilicet numen Domitiani ad quem confugerat dama.

6 *Hæc intellecto*] Hujus carminis explicatio

pendet ex superiori hexametro quod deest. Ul-
 timi distichi sententia perspicua est.

Dona] Hoc est, gratiam hanc consecuta est, ut ipsi parcerent canes, sic videtur intelligere interpres Græcus Joseph. Scaliger.

Ad CÆSAREM, XXXI.

cui excusat carmina extemplo facta.

DA veniam subitis: non displicuisse me-
 retur,
 Festinat, Cæsar, qui placuisse tibi.

*Parce repentinis: qui prope-
 rat, o Cæsar, tibi placere, non
 meretur injucundus esse.*

Alterum, XXXII.

de pugna imparium.

*Secunda fama est fortitudinis
primas dare superiori. Palma
illa gravis est quam inferior
adversarius reportat.*

Cedere majori virtutis fama secunda est.
Illa gravis palma est, quam minor ho-
stis habet.

NOTÆ.

1. *Cedere majori*] Ut apud Virgilium de
Lauso, 10. Æneid.

*Hoc tamen infelix miseram solabere mortem
Ænea magni dextra cadis.*

2. *Gravis est*] Quasi fructibus onusta. Hoc
est, illustris & eximia est victoria quam minor
hostis reportat.

Aliud, apud antiquum Juvenalis Scholiasten. XXXIII.

*O Familia Flaviarum, quan-
tum tibi detraxit tertius haeres!
fere utile fuit, non habuisse duos.*

Flavia gens, quantum tibi tertius abstulit
haeres!
Pene fuit tanti, non habuisse duos.

NOTÆ.

1. *Tertius haeres*] Domitianus nempe in-
humanus & ferox, qui suæ genti dedecori
fuit: ubique palam Domitiano palpatur poeta,
attamen hoc loco illum acerbissime carpit:

quare Martialis esse vix crediderim.

2. *Non habuisse duos*] Vespasianum, &
Titum.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER I.

EPISTOLA ad LECTOREM,

Nullum virum probum conqueri posse de his scriptis.

SPERO me secutum in libellis meis tale temperamentum, ut de illis queri non possit, quisquis de se bene senserit, cum salva infimarum quoque personarum reverentia ludant; quæ adeo antiquis auctoribus defuit, ut nominibus non tantum veris abusi sint, sed etiam magnis. At mihi fama vilis constet, & probetur in me novissimum ingenium. Absit à jocorum nostrorum simplicitate malignus interpret, nec epigrammata mea scribat. Improbè facit,

INTERPRETATIO.

Confido me statuisse talem modum meis libris, ut quicunque boni conscius sibi fuerit, nequeat conqueri de illis, cum jocentur salvo honore etiam personarum obscurarum; quem ita neglexerunt auctores prisce, ut abusi sint non solum nominibus propriis, sed etiam magnis. Sed fama comparatur mihi viliori pretio, & mandum cognita ingenii mei solertia laudetur. Malitiosus interpret removeatur à simplicitate nostrorum ludorum, nec scribat mea epigrammata. Inique agit

NOTÆ.

¹ *Secutum*] Alii secuturum. Prior lectio melior.

² *Cum salva*] Lib. 10. epig. 33.

Hunc servare modum nostri novere libelli,

Parcere personis, dicere de vitiis.

³ *Antiquis auctoribus*] Lucilio nempe, Catullo & multis aliis. De Lucilio Persius Sat.

— secuit Lucilius urbem,

Te Lupe, te Muti, & geminum fregit in illi. Plinius, lib. 16. cap. 6. *Hic namque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus profectus.*

⁴ *Sed etiam magnis*] Principum scilicet, & nobilium virorum quos in famosis suis libris nominabant antiqui poëtae: sed nominibus fictis utitur Martialis, lib. 7. epig. 11.

Ludimus innocui verba & hoc jure potentis
Per genus famæ Castalianque gregem.

Legunt alii, *Ludimus innocui*: scis hoc bene, &c.

⁵ *Vilius constet*] Quam illis antiquis qui ex aliorum infamia sibi famam quaerebant. Lib. 7. epig. 11.

Ut mea nec iuste quos odit, pagina ludit,

Et mihi de nullo fama rubore placet.

⁶ *Novissimum ingenium*] Hoc est, comparare famam sine alterius rubore, res est ingeniosa, prisceis poëtis non cognita, nec ab illis usitata: volo ergo ingenium hoc novissimum, seu novam hanc scribendi rationem in me probari. Vilis ergo constat fama quam sibi vitiis notatis, personis verò silentio præteritis sibi comparat noster Poeta.

⁷ *Nec epigrammata mea scribat*] Hoc est, aliter atque ego, interpretetur: nec fictorum nominum loco vera & propria substituat.

qui solers est in alieno libro. Purgarem lascivam libertatem verborum, hoc est, linguam epigrammaton, si praeirem exemplo: ita scribit Catullus, ita Marfius, ita Pedit, ita Gætulicus, ita quicumque perlegitur. Nihilominus si quis tam affectatè morosus est, ut non liceat Latine loqui apud illum in nulla pagina, potest contentus esse epistola, aut potius inscriptione. Epigrammata scribuntur illis, qui consueverunt adesse Florilibus. Cato non ingrediatur theatrum nostrum; aut si ingressus fuerit, spectet. Censeo me facturum jure meo, si absolvero epistolam carminibus.

qui in alieno libro ingeniosus est. Lascivam⁸ verborum licentiam, id est, Epigrammaton linguam excusarem: si meum esset exemplum: ⁹ sic scribit Catullus, sic Marfius, sic Pedit, sic Gætulicus, sic quicumque perlegitur. Si quis tamen ¹⁰ tam ambitiosè tristis est, ut apud illum in nulla pagina ¹¹ Latine loqui sat sit, potest epistola, ¹² vel potius titulo contentus esse. Epigrammata illis scribuntur, qui solent spectare ¹³ Florales. ¹⁴ Non intret Cato theatrum nostrum; aut si intraverit, spectet. Videor mihi jure facturum, si epistolam versibus clausero.

NOTÆ.

⁸ Verborum licentiam] Apertam rerum pendendarum appellationem: hac de re prolixè agit Plinius secundus, lib. 4. epist. 14. Alii verborum veritatem. Videat lector.

⁹ Sic Catullus] De his poetis dicemus suo loco: de Gætulico nihil reperi. Vossius in libro de poetis Latinis meminit Lentuli Gætulici poetæ, qui Tiberii ac Claudii temporibus fuit.

¹⁰ Tam ambitiosè tristis] Morum severitas appellatur proprie ambitiosa tristitia, si aliquid affectationis ineat.

¹¹ Latine loqui] Hoc est, simpliciter & aperte sine ulla verborum dissimulatione loqui: Latini enim simplices habebantur, & nomine proprio res singulas nominabant, lib. 11. epig. 21.

Cæsaris Augusti lascivos Livide versus
Dex lege, qui tristis verba latina legis.

Turnebus, lib. 24. cap. 5. dicit verba latina appellari à nostro Poëta, quæ aperte & ingenue lasciviam & flagitia enunciant: qualis est epigrammaton lingua.

¹² Vel potius titulo] Qui abhorret à lascivis epigrammatibus, legat tantum eorum lemmata. Epig. 2. lib. 14.

Lemmata si quæris cur sint adscripta, docebo:
Ut, si malueris, lemmata sola legas.

¹³ Florales] Ludos institutos in honorem Dæe Floræ, quos describit Ovidius, lib. 5. Fastorum lascivos prorsus.

¹⁴ Non intret Cato] Vide epig. 3. infra.

Ad LECTOREM, Epigr. I.

Gloriatur poëta de fama sibi viventi concessa.

Hic quem evolvis, est ille
Martialis quem quæris, celebris
per totum orbem acutis libris epigrammatum. O lector cupide,
pauci poëta post mortem consequuntur famam, quam concessisti
ipsi vivo & audienti.

HIC est quem legis, ille quem requiris
Toto notus in orbe Martialis,
Argutis epigrammaton libellis:
Cui lector studiose, quod dedisti
Viventi decus, atque sentienti,
Rari post cineres habent poëta.

NOTÆ.

⁶ Post cineres] Metonymia, id est, post obitum: raro enim excellentes viri laudantur, dum vivunt: rationem reddit Horatius,

Urit enim fulgore suo qui pregravat artes
Infra se positus, extinctus amabitur idem.
Vide epig. 10. lib. 5.

EPIGRAMMATUM LIBER I. 21

Ad LECTOREM, ubi libri venales. II.

QUI tecum cupis esse meos ubicunq; libellos,
Et comites longæ quæris habere viæ :
Quos eme, quos arctat brevibus membrana tabellis :
Scriinia da magnis, me manus una capit.
Et tamen ignores ubi sim venalis, & erres
Urbe vagus tota : me duce certus eris.
Libertum docti Lucensis quære Secundum
Limina post Pacis, Palladiumque forum.

Qui expetis meos libros versari tecum in quovis loco, & optas socios habere longinqui itineris ; hos tibi compara, quos membranula stringit tabulis angustis : repone magnos in capsis, una manus me comprehendit. Tamen ne te fugiat ubi sim promercalis, & ne errans discurras per totam civitatem ; eris certus me ductore. Investiga Secundum libertum periti Lucensis juxta templum Pacis, & forum Palladis.

NOTÆ.

Membrana arctat Hoc est, qui exiguoamine sunt compacti. Scribebant antiqui in membranis ; & tabellis vel ciureis, vel ex alia materia includebantur libri.
Quære Bibliopola erat hic Secundus. *Arnebus*, lib. 18. cap. 3. *Suspicitur* in p. 2. *orum libertis ordinem quandam fuisse*, quod al-

teri apud patronum priorem locum obtinerent : alteri proximum. Judicet lector. Alii Secundi, ut sit nomen ipsius patroni : sed sine auctore.
3 Palladium Ita appellabatur forum Romanum ab æde Palladis quæ in eo fuit juxta templum Pacis.

Ad CATONEM, III.

nimis austerum.

NOffes jocosæ dulce cum sacrum Floræ,
Festosque lusus, & licentiam vulgi,
Cur in Theatrum Cato severe venisti ?
An ideo tantum veneras, ut exires ?

O Cato austere, quare theatrum adisti, cum non ignorares suave sacrificium Floræ festive, festosque ludos, & libertatem plebis ? an idcirco tantum accesserās, ut discederes ?

NOTÆ.

1 Jocosæ dulce Floralia intelligit, quæ ab impudicis mulieribus nudis celebrabantur Romæ in honorem Dææ Floræ. Vide epistolam supra epigram. 26. infra. Præsentem autem Catonem populum puduit postulare ut nimis nudarentur :

quod cum cognovisset Cato, discessit è theatro : quod adire non debuit, cum impudicum Floraliū morem non ignoraret. Alii hoc epigramma primum hujus libri ponunt.

Ad LIBRUM SUUM, IV.

gestientem exire foras.

ARgiletanas mavis habitare tabernas,
Cum tibi parve liber scriinia nostra vacant ?
Nescis, heu, nescis dominæ fastidia Romæ :

O Libelle, magis tibi placet degere in officinis Argiletanis, cum capse nostra tibi pateant ? Non cognoscis, heu, non cognoscis desipientiam Romæ dominæ :

NOTÆ.

1 Argiletanas Argiletum locus erat Romæ quo erant bibliopola.
3 Domina Romæ Hoc est, Romanorum re-

rum Dominorum, qui te excipiant veluti domini suoservos.

mibi fidem adhibe, Marti populus sagacior est. Nulli majoribus sunt irrisiones, adolescentibus, decrepiti, pueri ipsi habent nasum rhinocerotis. Cum auscultaveris grande sophos, dum ambis osculationes, in aërem jactaberis sagulis exagitato. At tu ne toties subeas emendationes heri tui, & ne calamus severus animadvertat in tuos jocos. O proterve expetis volare per regiones aëris: abi, fuge, at poteris esse securior domi.

Crede mihi, nimium Martia turba sapit.
Majores nusquam ronchi, juvenesque senesque, 5
Et pueri nasum rhinocerotis habent.
Audieris cum grande sophos, dum basia captas,
Ibis ab excusso missus in astra fago.
Sed tu ne toties domini patiare lituras,
Neve notet lusus tristis arundo tuos. 10
Ætherias, lascive, cupis volitare per auras:
I, fuge, sed poteris tutior esse domi.

NOTÆ.

4 Martia turba] Mars pater Romuli fingitur, à quo originem duxerunt Romani. Vide Plutarchum in Romulo.

5 Ronchi] Ronchus est sonus nasi qui fit stertendo, quo judicium fastidiosum intelligit Poëta.

6 Et pueri nasum] His verbis significat etiam pueros Romæ irridere, & carpere auctorum scripta. Cornu rhinocerotis quod appellat nasum, fortissimum nempe ut acerrimum ostendat judicium. Vide lib. Spectac. epig. 9. Plinius, lib. 11. cap. 37. Et altior homini tantum, quem novi mores subdola irrisioni dicaverit, nasus. Nasus irrisioni dicatus est. Vide epig. 2. lib. 13.

7 Grande sophos] Σοφῶς sapienter. Erat

frequentissima acclamatio eorum qui recitantis scripta laudabant. Vide epig. 50. infra. Mercetur alius grande & insanum sophos.

Basia captas] Approbationes. Nam osculabantur antiqui quos recitantes probaverant. Vide epig. 77. infra.

8 Ibis ab excusso] Suetonius in Orhone, cap. 2. Ferebatur & vagari noctibus solitus: atque invalidum quemque obvium, vel potulentum corripere: ac distento fago impositum in sublime jactare. Gallicè bernier.

10 Tristis arundo] Quod censura omnis severa sit & tetrica: ex arundine verò præsertim Ægyptia siebant calami scriptorii. Vide epig. 38. lib. 14.

Ad CÆSAREM, V.

cui excusat lasciviam epigrammatum.

O Caesar, si casu transieris nostros libros, depone supercilium dominum orbis. Vestri etiam triumphi soliti sunt tolerare cavillationes, nec Imperator erubescit præbere argumentum diceriis. Te rogo ut legas versus nostros eo vultu quo aspicias Thymelen, & facietur Latinum. Censura potest pati jocos innoxios: mihi est liber proci, vita verò integra.

Contigeris nostros, Caesar, si forte libellos,
Terrarum dominum pone supercilium.
Consuevere jocos vestri quoque ferre triumphi,
Materiam dictis nec pudet esse ducem.
Qua Thymelen spectas, derisoremque Latinum,
Illa fronte precor carmina nostra legas. 6
Innocuos censura potest permittere lusus;
Lasciva est nobis pagina, vita proba est.

NOTÆ.

2 Supercilium] Usurpat pro fastu & severitate, terrarum dominum vocat, quod ab eo terrarum orbis gubernaretur.

3 Ferre triumphi] In ipsa triumphi pompa per jocos diceriis & conviciis Imperatorem confutabantur milites. Suetonius in Julio, cap. 49.

5 Qua Thymelen] Thymele & Latinus mi-

mi erant Domitiano gratissimi. Juvenalis sat. 1. Et a trepido Thymele summissa Latino.

7 Innocuos] Personis enim pepercit noster Poëta, ut patet ex epistola huic libro præfixa, & vitia tantum carpsit, unde nec à gravissimo censore Domitiano reprehendi potuit. Vide Suetonium in Domitiano, cap. 8. vita proba. Lege epig. 29. lib. 9.

EPIGRAMMATUM LIBER I. 23

Ad MARCUM, VI.

de libro intempestive oblato.

O tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis:

Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.

Exhibeo tibi praelium navale,
tu nobis offers epigrammata: O
Marce, ut arbitror, cupis nare
cum tuo libello.

NOTÆ.

Do tibi] Introducit Domitianum re-
ndentem sibi, quasi intempestive obtru-
it epigrammata. Vide epig. 54. lib. 5.

De naumachia, epig. 24. lib. Spekt.
2 Vis puto] Vis hic mergi cum tuis versibus,
cū sis importunus.

De LEONE CÆSARIS. VII.

Ætherias aquila puerum portante per auras

Illæsum timidis unguibus hæsit onus:

Nunc sua Cæsareos exorat præda leones,

Tutus & ingenti ludit in ore lepus.

Quæ majora putas miracula? summus utrique

Auctor adest: hæc sunt Cæsaris, illa Jovis.

Onus incoluæ adhaesit sollicitis
unguibus aquila ferente puerum
per regiones ætheris: nunc Cæsaris
leones flectuntur præda propria,
& lepus securus ludit in ore va-
sta. Quæ existimas majora pro-
digia? utrumque habet supre-
mum auctorem: hæc edidit Cæ-
sar, illa Jupiter.

NOTÆ.

Cæsareos] A Cæsare exhibitos.

Quæ majora] Aquilæ, an leontis?

Summus] Uterque Deus est, nam Domitia-
Deus appellari voluit, cujus jussu captum

leporem dimittebat leo, sicut Jove iubente Ga-
nymedem rapuit aquila. Vide infra epig. 23.
49. 52. 64.

Ad MAXIMUM de columba stellæ. VIII.

Tellæ delictum mei columba,

Verona licet audiente dicam,

Scit, Maxime, passerem Catulli.

Tanto Stella meus tuo Catullo,

Quanto passere major est columba.

O Maxime, asseverabo, quan-
tumvis Verona auscultante, co-
lumba voluptas mei Stella sup-
ravit passerem Catulli. Tanto
meus Stella major est tuo Ca-
tullo, quanto columba major est
passere.

NOTÆ.

1 Stella columba] Stella poëta Patavinus co-
lumba amicæ suæ deflevit, ad imitationem
passeris Catulli. Columba pro opere de colum-
ba sumitur, causa nempe pro effectu. Vide
epig. 21. lib. 6. & epig. 13. lib. 7.

2 Verona] Patria Catulli, urbs Italici latia
nota.

4 Catullo tuo] Hoc est, populari, vel forte
quem admirari solebat Maximus.

DECIANI dogma laudat. IX.

O Deciane agis, quod cupiam
te agere, quod ita sectaris pla-
cita magni Thraseæ, & Catonis
perfecti, ut contendas esse similis
illis, nec irruis in gladios distri-
ctos nudato pectore. Non probo
eum virum qui querit existima-
tionem prompta morte: probo il-
lum qui potest celebrari sine in-
teritu.

Quod magni Thraseæ, consummatique Ca-
tonis

Dogmata sic sequeris, talis ut esse velis;
Pectore nec nudo strictos incurris in enses,

Quod fecisse velim te, Deciane, facis.

Nolo virum, facili redimit qui sanguine fa-
mam:

Hunc volo, laudari, qui sine morte potest.

NOTÆ.

1 Magni Exitum Thraseæ & Catonis im-
probat, qui Stoicorum doctrinam professi vo-
luntaria morte laudem quæsierunt. Satis no-
tus Catonis exitus; Pati Thraseæ meminit
Suetonius in Nerone, cap. 37. Tacit. lib. 16.
Annal. Thraseæ, Serranoque & Servilia datur
mortis arbitrium.

2 Talis ut] Ut eorum exemplo constans &

fortis habearis. Alii legunt, *salvus ut esse velis*:
hoc est, ut te non interficias, sicut se interfece-
runt illi.

5 Facili sanguine] Facilitate mortis volun-
tarie.

6 Laudari qui] Eum probo qui mala con-
stanter pati possit, nec morte se ab illis liberet:
quod mollis animi est.

Jocatur in COTTAM. X.

6 Cotta; cupis habere speciem
simul belli hominis & magni;
sed, Cotta, qui homo bellus est,
parvus est.

Bellus homo & magnus vis idem Cotta videri,
Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus
homo est.

NOTÆ.

1 Bellus] Diminutivum à bono, verbum tō
bellus de rebus pusillis dicitur. Cotta igitur, si
bellus homo sit, non est magnus homo, sed

pusillus & tenuis. Vide epig. 7. lib. 2. &
epig. 62. lib. 3.

De GEMELLO captatore, & MARONILLA tabescente. XI.

Gemellus exposcit matrimoni-
um Maronilla, & desiderat, &
urget, & rogat, & dat munera.
An usque eo formosa est? e con-
trario nihil turpius est. Quid
igitur in illa postulatur, & gra-
tum est? Laborat tussis.

Petit Gemellus nuptias Maronilla,
Et cupit, & instat, & precatur, & donat.
Adeone pulchra est? immo foedius nil est:
Quid ergo in illa petitur & placet? Tussit.

NOTÆ.

4 Tussit] Tussitantes vetulas à se amari fin-
gebant pauperes atque avari homines, quod eas
brevis morituras crederent, & earum heredita-

tes habituros se sperarent. Epig. 26. lib. 2.
Alii, *tussis*.

Ad SEXTILIANUM potorem. XII.

NUM data sunt equiti bis quina numismata,
quare

Bis decies solus Sextiliane bibis?
an defecisset portantes calda ministros,
Si non potares Sextiliane merum.

O Sextiliane, cur tu unus po-
tas viginti nummos sestertios,
cum decem donati sint equiti?
Jam aqua calida defuisset servis
ferentibus, nisi, Sextiliane, bibe-
res vinum purum.

NOTÆ.

Cum data sint] Si equiti cuius sportule
hinc decem sestertii ad emendum panem,
alia, & etiam ad bibendum dantur; cur tu,
Sextiliane, adeo intemperanter te geris, ut solus
num bibas pro viginti sestertiis. Sic Ramire-
Vide Ternebum, lib. 18. cap. 30. Ad sitim
mandam in spectaculo longius producto distri-
scribit viritum per quatuordecim ordines de-

cem numismata. Quæ fuerint illa, quis audeat
adfirmare? Sed non magni pretii fuisse appa-
ret, partim ex epig. 27. infra, ubi appellantur
æta, partim ex opposito, bis decies bibis, Gron-
3 Calda] Aqua calida in deliciis habita fuit
apud antiquos, vel quam vino infunderent, vel
quam solitariam biberent, vel etiam qua lava-
reatur.

De REGULO, XIII.

ferre obruto ruina veteris porticus.

Ter ad Herculei gelidas qua Tiburis arces,
Canaque sulphureis Albula fumat aquis.

ura, nemusq; sacrum, dilectaq; jugera Musis
Signat vicina quartus ab urbe lapis:

hic rudis æstivas præstabat porticus umbras. 5
Heu quam pene novum porticus ausa nefas!

nam subito collapsa ruit, cum mole sub illa
Gestatus bijugis Regulus esset equis:

imurum tenuit nostras fortuna querelas,
Quæ par tam magnæ non erat invidiæ. 10

nunc & damna juvant: sunt ipsa pericula
tanti:

stantia non poterant tecta probare deos.

Qua iter est ad frigidam
castellum Tiburis Herculei, &
Albula candida emittit fumum
aquis sulphureis. Quantum ab
urbe propinqua milliare designat
villam, & sylvam consecratam,
atque agros gratos Musis. Por-
ticus impolita exhibebat hic um-
bras tempore æstatis: heu quam
inaudibile scelus fere patravit
porticus! Nam labefactata re-
pente concidit, postquam Regulus
fuisse vetus bigis sub illa mole.
Fortuna nempe quæ erat impar
tanto odio impedit querimonias
nostras. Nunc & detrimenta
profunt: discrimina parvi sunt
estimanda: stans porticus ne-
quibat demonstrare deos.

NOTÆ.

1 Herculei] Hercules enim Tibure coleba-
tur. Tibur hodie Tivoli.

2 Cana Albula] Planiciem Tiburi vicinam
intellige, ubi à colore albq; quem à venis sulphu-
reis trahunt, aquæ Albule dicuntur.

10 Quæ par] Hoc est, verita est omnium
invidiam, quam Regulo oppresso sustinere non
potuisset. De Regulo longe aliter sentit Plini-
us junior, lib. 1. epist. 5. Nescio an idem

fuerit. Vide epig. 83. infra, tenuit: alii timuit.

11 Sunt ipsa] Hoc est, non oportet timere
pericula, cum ex illis propulsis probetur Deorum
providentia, quibus curæ fuit Regulus. Sic lo-
cutus est Cicero, ver. 2. Est mihi tanti, Quirites,
hujus invidia falsa atque iniqua tempestatem subi-
re, dummodo, &c. id est, tanti non facio pericu-
lum invidiæ. Vel sic interpretare: ipsa pericula
pluris æstimanda sunt, quæ probant Deos esse, &c.

De ARRIA & PÆTO, XIV.

cui gladium porrexit qua ipsa se perfoderat.

Cum pudica Arria suo Pæto porrigeret ensē, quem ipsa eduxerat ex suis intestinis. Si mihi credis, ait, plaga quam mihi intuli, non me angit: sed hæc, Pæte, me angit, quam tu tibi infliges.

Casta suo gladium cum traderet Arria Pæto, Quem de visceribus traxerat ipsa suis. Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit: Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.

NOTÆ.

¹ *Casta suo*] Scribonianus arma in Illyrico contra Claudium moverat: fuerat Pætus in ejus partibus, cui tandem mori coacta uxor Arria porrexit gladium, quo pectus suam perfoderat,

addita hac voce immortalis ac pene divina: *Pæte non dolet.* Sic fere Plinius Junior, epist. 16. lib. 3. Vide Tacitum, lib. 16. annal.

Ad CÆSAREM, XV.

De spectaculo leonum ac leporum.

O Cæsar, spectavimus ludos leonum, oblectationes, & festivitates: hoc quoque tibi exhibet arena, cum lepus toties captus dimitteretur dente benigno, atq; errans teneret cursum per ora patentia. Quæ ratione leo rapax potest veniam dare prædæ captivæ? verum tuus esse fertur, ergo potest.

Delicias, Cæsar, lususque jocosque leonum Vidimus: hoc etiam præstat arena tibi, Cum prensus blando toties à dente rediret, Et per aperta vagus curreret ora lepus. Unde potest avidus captæ leo parcere prædæ? Sed tamen esse tuus dicitur, ergo potest. 6

NOTÆ.

¹ *Lususque jocosque*] Quoniam fere non credebantur à leonibus. Vide epigram. 105. infra.

tibus dimitteretur. Vide epig. 7. supra, & epig. 49. infra.

³ *A dente rediret*] Hoc est, ex leonis den-

⁶ *Ergo potest*] Parcere nempe, quia refert clementiam tuam, O Cæsar.

Ad JULIUM, XVI.

quem invitat ad voluptates.

O Juli, mihi celebrando ante omnes amicos, si vetus amicitia atque antiqua consuetudo aliquid possunt. Jam fere sexaginta anni tui imminēt, & tua vita vix computat paucos dies. Non velle propterea quæ posse tibi eripi animæ advertas, & exillimes hoc tantum esse tuum quod præterit. Anxietates, atque invicem connexi labores nos manent, læticia non redit, sed profuga aëolat:

O Mihi post nullos, Juli memorande, sodales: Si quid longa fides, canaque jura valent. Bis jam pene tibi consul trigessimus instat, Et numerat paucos vix tua vita dies, Non bene distuleris, videas quæ posse negari, & Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum. Expectant curæque, catenatique labores, Gaudia non remeant, sed fugitiva volant.

NOTÆ.

¹ *O mihi*] Sic Ovidius, lib. 1. Tristium incipit Elegiam quartam. Sepe amicos ad voluptates hortatur noster Poëta, quod celeriter fluant.

³ *Bis jam*] Annuo consulatu annos numerabant Romani.

⁴ *Et numerat paucos*] Vide epig. 70. lib. 6. solos enim dies computabat, quibus genio indulgebat.

⁸ *Gaudia non remeant*] Alii legunt, remanent. Videat lector,

EPIGRAMMATUM LIBER I. 27

Hæc utraque manu, complexuque affere toto:
Sæpe fluent imo sic quoque lapsa sinu.
Non est, crede mihi, sapientis dicere, Vivam.
Sera nimis vita est crastina: vive hodie.

hanc tibi vindica ambabus manibus, & toto amplexu: sic quoque fugax sæpe elabatur ex tuo gremio. Mihi fidem adhibe, non decet sapientem dicere, Vivam: crastina vita nimis seræ est, vive hodie.

NOTÆ.

12 *Vive hodie*] Hoc est, voluptatibus fructuere.

Ad AVITUM, XVII.

de suis libris quos extenuat.

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt
mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit, Avite, liber.

Ex iis quæ evolvis, quædam bona sunt, quædam vero modica, multa autem nullius pretii: hic libellus non componitur alio modo.

NOTÆ.

2 *Non fit liber*] Hoc est, liber non crescit intra justam magnitudinem. Vide epig. 3. lib. 2.

Ad TITUM, XVIII.

à quo ad causas dicendas impellebatur.

Cogit me Titus acitare causas,
Et dicit mihi sæpe, magna res est.
Res magna est, Tite, quam facit colonus.

Titus me compellit ad causas perorandas, & me crebro obtundit, res est magna. O Tite, res est magna cui incumbit agricultura.

NOTÆ.

3 *Res est magna*] Domitius legit per interrogationem hoc sensu: Estne res magna quam facit colonus? coloni enim agricultura derelicta habent caussidici: quasi dicat Poëta, mihi non aget illud vitæ genus, quod multi sequi possunt. Ramiresius verò mihi videtur melius sic

explicare hunc locum: Colonus dum colit agros multam pecuniam congerit, nempe magnam rem facit, neque tamen improbus ille labor licet fructuosus mihi aridet. Itaque Titus frustra invitat nostrum Poëtam; mavult enim Musas colere licet steriles, quam facere rem.

Ad TUCCAM, XIX.

avarum.

Quid te, Tucca, juvat vetulo miscere Falerno
In Vaticanis condita musta cadis?
Quid tantum fecere boni tibi pessima vina?
Aut quid fecerunt optima vina mali?
De nobis facile est: scelus est jugulare Falernū,

O Tucca, quid te delectat infundere veteri Falerno musta res condita in cadis Vaticanis? quoniam tanto beneficio te devinxit vinum vilissimum? aut quo modo te affectit vinum pretiosissimum? Facile est nos jugulare, Falernum verò nefas,

NOTÆ.

2 *In Vaticanis*] Vinum Vaticanum est vappa. Vide lib. 6. ep. 92. lib. 10. ep. 45. lib. 12. ep. 48.
3 *De nobis*] Hoc est, jugulare nos convivas

res est levis momenti, at scelus est occidere vinum quod per metaphoram vivere dicitur de Falerno nobili Campaniæ vino dicemus lib. 13.

Et

Et miscere venenum crudele vino Campaniæ. Tui convivæ forte digni sunt morte, lagena adeo exquisita non merita est perire.

Et dare Campano toxica sæva mero.
Convivæ meruere tui fortasse perire:
Amphora non meruit tam pretiosa mori. 8

NOTÆ.

8 Amphora] Proprie est mensura liquidorum octoginta libras Romanas continens, hîc vero sumitur pro vase vinario.

Ad ÆLIAM, XX.

edentulam.

Ælia, si recordor, habueras quatuor dentes, una tussis excrevit unus, altera unus. Tuta jam potes tussire per totum diem, nihil superest tertia tussis quod faciat istis.

SImemini, fuerant tibi quatuor, Ælia, dentes:
Expuit una duos tussis, & una duos.
Jam secuta potes totis tussire diebus;
Nil istic quod agat, tertia tussis habet. 4

NOTÆ.

4 Nil istic] Quia nulli supersunt dentes, vide epig. 92. lib. 3. Alii, Nil tibi quod tollat.

Ad CÆCILIANUM, XXI.

helluonem.

Rogo te, quæ insania est? O Ceciliane, tu unus deglutis boletos convivis invitatis aspicientibus. Quid tibi precabor conveniens tanto abdomini, & bellytationi? comedas boletum, qualem comedit Claudius.

DIC mihi, quis furor est? turba spectante vocata,
Solut boletos Cæciliane voras.
Quid dignū tanto tibi ventre, gulaq; precabor?
Boletum, qualem Claudius edit, edas. 4

NOTÆ.

4 Qualem Claudius] Boletus fungus est optimi saporis, quem auro atque argento præfert, epig. 46. lib. 13. Agrippina vero Claudium Cæsarem maritum boleto venenato extinxit. Juven. Sat. 5.

Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino: sed qualem Claudius edit
Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.

De PORSENA & MUCIO SCÆVOLA, XXII.

quem celebrat.

Dum manus invaderet regem decepta à stipatore peritura, immissi se in ignes sacros, sed hostis pietate motus non passus est prodigium adeo ferox, atque imperavit dimitti virum ab igne ereptum.

DUM peteret regē decepta satellite dextra,
Injecit sacris se peritura focis:
Sed tam sæva pius miracula non tulit hostis,
Et raptum flammis jussit abire virum.

NOTÆ.

1 Dum peteret] Hæc historia Porſenæ & Mucii Scævolaſæ ſatis nota eſt ex Livio.

Satellite] Quem percuffit Mucius regem illum exiſtimans. Alii, Ingeſſit.

Urere

EPIGRAMMATUM LIBER I.

29

Urere quam potuit contempto Mucius igne,
Hanc spectare manum Porfena non potuit.
Major deceptæ fama est, & gloria dextræ.
Si non errasset, fecerat ille minus.

5 Porfena non potuit aspicere hanc dexteram, quam cremare potuit Mucius flammis despectis, Laus dextera errantis, & honor major est. Illa minus peregrisset, nisi aberrasset.

NOTÆ.

3 Si non errasset] Majorem quippe laudem consecutus est Mucius, cum amissa manu hostem occidit, quam si armata occidisset.

De LEONE & LEPORE. XXIII.

Quid nunc sæva fugis placidi lepus ora leonis?

Frangere tam parvas non didicere feras.
Servantur magnis isti cervicibus ungues,
Nec gaudet tenui sanguine tanta fitis.
Præda canū lepus est, vastos non implet hiatus:
Non timeat Dacus Cæsaris arma puer.

O Lepus, quid nunc vitas ora fera leonis benigni, non consueverunt rumpere feras tam exiguas. Isti ungues servantur magnis capitibus, nec tanta fitis letatur modico sanguine. Lepus est præda canum, non replet hiatus: Dacus puer non metuat arma Cæsaris.

NOTÆ.

3 Magnis cervicibus] Taurorum putà, cervorum, aprorum, &c. Vide epig. 7. & 15. supra.
4 Dacus puer] Hoc est, hostis imbellis; in hostes debiles non sævit Cæsar. Dacia comprehendit hodie Transylvaniam, Moldaviam, & Walachiam.

Ad DECIANUM, XXV.

de quodam homine molli.

Aspicias incomptis illum, Deciane, capillis,
Cujus & ipse times triste supercilium.
Qui loquitur Curios, assertoresque Camillos,
Nolito fronti credere, nupsit heri.

O Deciane, illum intueris crinibus incultis, cuius & ipse vereris supercilium severum. Qui prædicat Curios & Camillos liberatores, ne credas tristitia frontis, nupsit heri.

NOTÆ.

2 Gravis supercilium] Hoc est, gravitatem quæ in superciliis videtur. Epig. 57. lib. 7. est huic simile.
3 Qui loquitur Curios] Hoc est, qui grandia & severa verba profert digna probis his viris. Juven. sat. 2.
4 Nolito fronti] Sic Juven. eodem: Fronti nulla fides.

Ad FAUSTINUM, XXVI.

ut suos libros edat in lucem.

Ede tuos tandem populo, Faustine, libellos,
Et cultum docto pectore profer opus:

O Faustine, tandem profer in lucem tuos libros, & proinde opus elaboratum perito ingenio:

NOTÆ.

2 Et cultum] Pectus sanctitur pro ingenio.

Quod

quod urbs Cecropis & Pandionis non improbet, nec quod senes nostri taceant aut pratermittant. Haresne famam excipere consilientem ante januam, & tades te reportare mercedem tuorum studiorum? Libri tui post te vita fructuri, per te etiam exordiantur frui vita: honor tardus consequitur mortem.

Quod nec Cecropiæ damnent Pandionis arces.
Nec fileant nostri, prætereantque senes.
Ante fores stantem dubitas admittere famam,
Teque piget curæ præmia ferre tuæ?
Post te victuræ, per te quoque vivere, chartæ
Incipiant: cineri gloria sera venit.

NOTÆ.

3 Cecropia] Cecropi gente Ægyptius migrat cum colonis in Atticam, Attæ regis affinitatem, & regni successionem virtute promeretur; monstrat olivæ usum, condit arcem, & urbem Athenas. Pandion quoque regnavit Athenis. Reinocius de familiis.

4 Prætereantque] Candidati præteriti die-

bantur, qui nullum suffragium tulissent. Poeta ergo intelligit opus Græcis & Latinis laudandum.

5 Cineri gloria] His verbis hortatur Faustinum, ut vivens & sentiens sua fructur fama & gloria. Vide epig. 2. supra.

Ad SEXTILIANUM, XXVII.

potatorem.

Sextiliane, tu solus potas tantum, quantum quinque equites, temulentus esse potes hauritu totius aqua. Nec rogas solummodo nummos ab iis qui tibi assident, sed pecuniam poscis à multitudi- ne procul distante. Hac vindemia non premitur prelis Pelignis, nec racemus ille crescit in collibus Tuscis. Sed exhauritur pretiosa amphora veteris Opimiani, & nigri cadi vini Massici extrahuntur ex cavea. Sextiliane, si potas plusquam decies, à caupone pete facem Laletanam.

Sextiliane, bibis, quantum subsellia quinque
Solut: aqua toties ebrius esse potes.
Nec confessorum vicina numismata tantum,
Æra sed à cuneis ulteriora petis.
Non hæc Pelignis agitur vindemia prelis,
Uva nec in Tuscis nascitur ista jugis.
Testa sed antiqui felix siccat Opimi,
Egerit & nigros Massica cella cados.
A caupone tibi fæx Laletana petatur,
Si plus quam decies, Sextiliane, bibis.

NOTÆ.

1 Subsellia quinque] Hoc est, quantum quinque equites qui subsellia in quatuordecim ordinibus occupabant. Est syncopche. De Sextiliano jam dictum epigramm. 12. supra. Vide epigramm. 8. lib. 5.

Edictum Domini Deique nostri

Quo subsellia certiora sunt

Puros eques ordines recepit.

2 Aqua toties] Hyperbole est.

4 Cunei] Pro caterva hominum sumitur qui in formam cunei sedebant.

5 Non hæc] Neque Sextilianus bibit vilia vina Peligna aut Tusca, sed Opimiana & Massica, de quibus lib. 13.

9 Fæx Laletana] Hoc est, vinum turbidum. Lib. 7. epig. 52.

Et Laletana nigra lagena sapta.

Laletania autem regio est Hispaniæ non procul à Tarracone.

10 Si plus quam] Vide Lipsium in suo convivio, lib. 3. Antiq. ubi ait,

Decem cyathi summa potio fuit.

Ad PROCILLUM, XXVIII.

quem inter pocula pridie ad coenam invitaverat.

Hesterni tibi nocte dixeramus,
 Quincunces, puto, post decem peractos,
 Cœnares hodie, Procille mecum.
 Tu factam tibi rem statim putasti,
 Et non sobria verba subnotasti,
 Exemplo nimium periculoso.
 Μισὼ μνήμονα συμποτίῳ Περίκλει.

Procille, hesterni nocte te invitaveram, opinor, post decem quincunces exhaustos, ut cenares hodie mecum. Tu statim existimasti tibi provenisse lucrum, & memoria retinisti sermone vinolentos exemplo nimis damnofo. O Procille, ad memoriam compotorem.

NOTÆ.

2 Post decem] Quincunx est poculum quinque cyathorum. Rem facere significat multum lucrari. Horat.

Isne tibi melius suadet, qui ut rem facias, rem si possis recte, si non, quocunque modo rem.

Odio autem habebat Procillum, qui memoria teneret verba quæ per jocum proferrent ebrii. Raderus copiose describit mensuras antiquorum hoc loco, &c.

De ACERRA, XXIX.

potore.

Hesterno scetere mero, qui credit Acerram,
 Fallitur: in lucem semper Acerra bibit.

Allucinatur qui existimat Acerram male olere vino besterno. Acerra potat semper ad diem usque.

NOTÆ.

2 In lucem] Ita ut vinum recens haustum semper redoleat. Hesterni crapula ap-

pellabatur, quam ne nox quidem concoquere potuerat.

Ad FIDENTINUM, XXX.

plagiarium.

Fama refert nostros te, Fidentine, libellos,
 Non aliter populo, quam recitare tuos.
 Si mea vis dici, gratis tibi carmina mittam.
 Si dici tua vis, hæc eme, ne mea sint.

Fidentine, rumor est, te populo recitare meos libros sicut tuos. Gratuito ad te mittam versus si vis ut existimentur mei: verum si cupis ut habeantur tui, hos tibi compara, ne pertineant ad me.

NOTÆ.

4 Ne mea sint] Lege epigr. 20. Nam quod eruas possis dicere jure tuum.

De

De DIAULO medico. XXXI.

Diaulus exercebat chirurgiam, nunc vero est vespillo, clinicus esse incipit ea ratione qua valebat.

CHirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus. Cœpit, quod poterat, clinicus esse modo.

NOTÆ.

2 *Clinicus*] Clinici medici erant dicti, & ὁ κλινικός, hoc est, à lecto, quod ægros lecto jacentes viserent curarentque. Jocos Martialis ait ex chirurgo Diaulum esse factum clinicum; sed non potuisse aliter esse clinicum,

quam efferendo cadavera, ut indicet Diaulum factum esse vespillonem, qui efferret cadavera & sic clinicus posset appellari: nam in κλινικὸν efferebantur mortui.

De ENCOLPO, XXXII.

qui in gratiam sui domini suas comas voverat Phœbo.

O Apollo, Encolpus delicia centurionis sui heri tibi consecrat omnes capillos capitis. Cum Pudens reportaverit jucundam mercedem pili debiti, statim, Phœbe, rescinde longos crines. Dum molles gena nondum squalent barba recentis, & dum capilli sparsi ornant cervicem roseam: effice ut Encolpus celeriter tondeatur: tarde tamen ut fiat, ut herus & ferens diu potiantur tuis donis.

HOS tibi, Phœbe, vovet totos à vertice crines Encolpus, domini centurionis amor. Grata Pudens meriti tulerit cum præmia pili, Quam primū longas, Phœbe, recide comas, Dum nulla teneri sordent lanugine vultus, Dumque decent fusæ lactea colla jubæ: Utque ruis longum, dominusq; puerq; fruatur Muneribus, tonsum fac citò, serò virum.

NOTÆ.

3 *Præmia pili*] Hoc est, ubi primum Pudens meus dominus fuerit æstus primipilus, seu primus primæ cohortis centurio: moris vero erat apud antiquos comas & primam bar-

bam Phœbo consecrare.

4 *Fac citò*] Ut Pudens fiat primipilus. *Serò virum*] Id est, serò adultum.

Ad SABIDIUM, XXXIII.

quem non amabat.

O Sabidi, non diligo te, nec valeo reddere rationem: hoc nunc dicere valeo, non diligo te.

NON amo te, Sabidi, nec possum dicere quare; Hoc tantum possum dicere, non amo te.

NOTÆ.

1 *Nec possum*] Vel quod tota Sabidii natura, vultus, mores, Martiali displicerent, vel forte aliquod summum esse in Sabidio

flagitium intelligit, quod nominare non audeat. Alii, *Savidium*.

De GELLIA, XXXIV.

& fictis ejus lacrymis.

A Missum non flet, cum sola est Gellia, patrē:
Si quis adest, jussæ profiliunt lacrymæ.
Non dolethic, quisquis laudari, Gellia, quærit.
Ille dolet verè, qui sine teste dolet.

Cum Gellia est sola, non luget
parentem mortuum: si quis ad-
stat, imperata lacryma prorum-
puit. O Gellia, quisquis capiat
plausum, hic non moeret: is verè
luget, qui moeret sine teste.

NOTÆ.

² Jussæ] Fletum juxta ac risum semper pa-
tum habet scemina. Juven. sat. 8.
Uberibus semper lacrymis, semperque paratis

In statione suâ, atque expectantibus illam
Quo jubeat manare modo.

Ad LESBIAM, XXXV.

meretricem procacem.

Ncustoditis, & apertis, Lesbia, semper
Limibibus peccas, nec tua furta tegis.
Et plus spectator quam te delectat adulter:
Nec sunt grata tibi gaudia, si qua latent.
At meretrix abigit testem veloque seraque:
Raraque, si memini, fornice rima patet.
Chione saltem, vel ab Helide disce pudorem:
Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.
Nunquid dura tibi nimium censura videtur?
Deprendi veto te, Lesbia, non futui.

O Lesbia, peccas patentibus,
nec custoditis foribus, nec ab-
scondis tua stupra: spectator te
afficit majori voluptate quam
adulter, si qua delitescit oble-
tatio, non est jucunda tibi. At
scorta expellunt testem opponen-
do velamina, & obices: vix
ulla fissura patescit in lupanari,
si recorder. Saltim accipe docu-
mentum verecundia à Chione,
vel Helide: has monumenta te-
gunt turpia prestibula. An re-
prehensio asperior tibi videtur?

Prohibeo ne deprehendaris, O Lesbia, non . . .

NOTÆ.

¹ Incustoditis] Hoc est, sine janitore qui cu-
diat januam. Ovid. eleg. 13. lib. 3. Amorum:

Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti

Opposita populum summovet ante fœva.

⁶ Si memini] Alii legunt Summoeni, id est,
lupanarium in Summoenio; namque illic habi-
tabat meretrices, unde dicebantur uxores Sum-
moenianæ. Farnab.

⁷ A Chione] Notissima nempe erant illius
temporis scorta.

⁸ Abscondunt] Has meretrices bustuarias me-
chas appellat, lib. 3. epig. 93. quæ scil. extra
urbem ad monumenta mancipiis vilissimis pro-
stituebantur.

¹⁰ Deprendi] Hoc verbum solenne est de iis
qui in aliquo crimine & re turpi inveniuntur.

Ad CORNELIUM, XXXVI.

hominem severum.

Versus scribere me parum severos,
Nec quos perlegat in schola magister,

O Corneli, expostulas à me
componi carmina parum gra-
via, nec quæ diceret præceptor in
scholâ:

NOTÆ.

² Perlegat] Cum enim versus quidam sint obsceni, non omnia epigrammata leguntur
in schola. Alii, prælegat.

D

Corneli,

at hi libri nequeunt probari sine aculeo, veluti mariti suis uxoribus. Quid si me cogas celebrare Thalassionem vocibus non convenientibus Thalassioni? Quis induit ludos Florales, & concedit scortis verecundiam stolatam? Hoc jus concessum est versibus festivis, ut nequeant placere nisi titillent. Quapropter petimus ut austeritate abjecta veniam des ludis & facetiis: nec exfeces meos libros, nihil fudins est Priapo Gallo.

Corneli, quæreris: sed hi libelli, Tanquam conjugibus suis mariti, Non possunt sine mentula placere. Quid si me jubeas Thalassionem Verbis dicere non Thalassioni? Quis floralia vestit, & stolatam Permittit meretricibus pudorem? Lex hæc carminibus data est jocosis, Ne possint, nisi pruriant, juvare. Quare deposita severitate, Parcas lusibus, & jocis, rogamus: Nec castrare velis meos libellos. Gallo turpius est nihil Priapo.

NOTÆ.

6 Thalassionem] Sic dictus est à Romanis Deus qui præest nuptiis; à Græcis Hymenæus nuncupatus, cujus laudes versu lascivo celebrari solebant. Itaque ineptus videretur, qui Thalassionem verbis honesta celebrari juberet, eodem modo ineptus est ille, qui vult epigrammata scribi verbis non lascivis: epigrammata enim

amant verba lasciva, aperta, & dominantia.

8 Quis Floralia] Nudæ meretrices celebrant floralia. Vide epig. 3. supra.

Stolatam] Pro stola pudica matronarum, quæ uti vocabantur meretrices.

15 Gallo Priapo] Hoc est, castrato Priapo: nam castrati sacerdotes Cybeles vocabantur Galli.

Ad LUCANUM & TULLUM, XXXVII.

fratres inter se conjunctissimos.

Si tibi, Tulle, vel tibi, Lucane, fors ea concederet, qua utuntur Leda: fratres: ambobus hæc esset præclara contentio pietatis, quod uterque superior prior intire pro fratre. Qui primus descendisset ad tenebras tartareas, exclamaret, ô frater, age tuum avum, age quoque meum.

SI, Lucane, tibi, vel si tibi, Tulle, darentur, Qualia Leda: fata Lacones habent: Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus, Quod pro fratre mori vellet uterque prior. Diceret, infernas & qui prior isset ad umbras, Vive tuo frater tempore, vive meo.

NOTÆ.

1 Si, Lucane] Vide epig. 26. lib. 3. Domitii Tulli mentionem facit Plinius Junior, epist. 18. lib. 8. Vide epig. 52. lib. 9.

2 Leda: Lacones] Castor & Pollux filii Jovis & Leda: quæ Lacæna fuit: Pollux autem

fratri mortuo dimidiam vitam concessit, ut alternis diebus viverent. Hæc historia satis nota est. Vide epig. 106. lib. 9.

6 Vive tuo] Hoc est, in tenebris semper manebo, ut tu luce semper fruaris.

Ad BASSAM, XXXVIII.

luxuriosam.

O Bassa, demittis pondus uteri in miserum vas aureum, nec erubescis: potas vitreo poculo. Igitur majori pretio exonerat avarum.

VEntris onus misero, nec te pudet, excipis auro
Bassa: bibis vitro. Carius ergo cacas.

NOTÆ.

1 Misero auro] Quia stercoori serviebat. Vide epig. 12. lib. 11.

Ad FIDENTINUM, XXXIX.

plagiarium.

Quem recitas, meus est, ô Fidentine, libellus:
Sed male cum recitas, incipit esse tuus.

*Fidentine, meus est ille liber,
quem recitas, at cum recitas ma-
le, incipit pertinere ad te.*

NOTÆ.

2 *Sed male*] Versus enim licet boni, si male vilioris notæ poeta agit adhuc, epig. 54. infra,
pronuncientur, mali videbuntur: de Fidentino & epig. 30. supra.

Ad DECIANUM, XL.

virum moris antiqui.

Si quis erit raros inter numerandus amicos,
Quales prisca fides, fama que novit anus:
Si quis Cecropiæ madidus, Latineque Minervæ
Artibus, & vera simplicitate bonus:
Si quis erit recti custos, imitator honesti,
Et nihil arcano qui roget ore Deos:
Si quis erit magnæ subnixus robore mentis,
Dispeream, si non hic Decianus erit.

*Si quis erit recensendus inter
amicos raros, quales vidit anti-
qua fides, & fama vetus. Si quis
imbutus artibus Minerva Athe-
niensis, & Latina, & probus
candore vero: si quis observator
æquitatis, & honestatis amulator
fuorit, & qui clanculum nihil
petat à Diis: Si quis erit fultus
viribus animi fortis, inteream,
nisi hic erit Decianus.*

NOTÆ.

2 *Anus*] Id est, fama vetusta: nam rō
nales ad præcedens nomen amicos optimè re-
ferri potest. Catullus ita est locutus ad Malli-
um, epig. 69.

Sed dicam vobis, vos porro dicite multis

Millibus, & facile hac charta loquatur anus.

*Vide epig. 4. lib. 12. fama fuisse loquax,
chartaque dicit anus. Alii famaque novit a-
nus. Id est, priscos, qui propter fidem & pro-*

bitatem laudibus ornantur.

3 *Si quis Cecropia*] Id est, græcis & latinis
literis eruditus. Vide epig. 26. supra.

6 *Ore arcano*] Nam qui clam Deos præcaban-
tur, improba vota facere censebantur. In quos
Persius invehitur, Sat. 2.

*Haud cuius promptum est, murmurque bu-
misseque susurros*

Tollere de templis, & aperto vivere voto.

Ad LIVIDUM, XLI.

QUI ducis vultus, & non legis ista libenter,
Omnibus invidas, Livide, nemo tibi.

*O invide, qui contrahis fron-
tem, nec æquo animo legis ista,
invidia labores in omnes, in te
verò nullus.*

NOTÆ.

2 *Nemo tibi*] Ille enim omnium miserrimus est, cui nemo invidet.

scurram procacem.

O Cæcili, te ipsum iudicas factum, mihi fidem adhibe, non es, quid agitur? scurra es idem ac Transyberinus ambulator, qui sulphurata pallida commutat vitreis vasibus ruptis: idem ac qui venundat humidum cicer conquisiti inerti: idem ac custos & dominus viperarum: idem ac servi abjecti Salariorum: idem ac raucus cocus qui circumportat tomacula fumantia popinis calidis: idem ac poeta Urbicus non egregius: idem ac berus nequam ex Gadibus: idem ac garrulum es cinadi exoleti: quapropter, O Cæcili, omitte de te iudicare, quod iudicas solus: tu qui posses tuis facetiis superare Galbam, & ipsum Sextium Caballum. Non est concessum cuique habere narem. Qui jocatur stulta petulantia, is non est Sextius, sed Caballus.

URbanus tibi, Cæcili, videris,
Non es, crede mihi, quid ergo? verna es
Hoc quod Trans-tyberinus ambulator,
Qui pallentia sulphurata fractis
Permutat vitreis: quod otiosæ
Vendit qui madidum cicer coronæ:
Quod custos dominusque viperarum:
Quod viles pueri Salariorum:
Quod fumantia qui tomacula raucus
Circumfert tepidis cocus popinis:
Quod non optimus Urbicus poeta:
Quod de Gadibus improbus magister:
Quod bucca est vetuli loquax cinadi:
Quare desine jam tibi videri,
Quod soli tibi, Cæcili, videris:
Qui Galbam salibus tuis, & ipsum
Posses vincere Sextium Caballum.
Non cuicunque datum est habere nasum.
Ludit qui stolidus procacitate,
Non est Sextius ille, sed Caballus.

NOTE.

2 *Verna*] Servus nempe qui domi natus est ex ancilla, sumitur hic pro scurra impudenti & procaci: hoc quod, nempe hoc es quod est ille, &c.

3 *Ambulator*] Villiores personæ trans Tyberim habitabant.

4 *Sulphurata*] Gallicè, *allumettes*, quæ vitreis fragmentis commutari solere docet etiam Juvenalis, sat. 5.

Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam Quassatum, & rupto poscentem sulphura vitro. & epig. 3. lib. 10.

Qua sulphurato nolit empti rameno Vatiniorum proxeneta frastorun.

5 *Quod otiosa*] Plebeculam intellige in theatro vel circo otiosè sedentem ad spectandum.

6 *Madidum cicer*] Hoc est, crudum & aqua maceratum.

7 *Quod custos*] Id est, circulator medicus, qui viperas brachiis & collo implicitas gestat: ejusmodi verò homines erant procaces, & diceria scurrilia in quemvis jaciebant.

8 *Salariorum*] Salarii dicuntur qui saltamenta vendunt.

9 *Tomacula*] Nomen habent à frequenti incisione; nam *τμήνω* significat incido, ex porcorum abdomine, testiculis, & vulvis fiebant.

11 *Non optimus urbicus*] Id est, Exodiorum & Atellanarum scriptor: erant autem hæ Atellanæ fabulæ urbanissimis jocis refertæ, quorum risus excitaretur, & ideo auctores earum dicebantur Urbici, quasi urbani. Poëta hoc loco non absolute dicit Cæcilium assimilari Urbico poëtæ, sed non optimo: ut hodieque videmus apud nostrates aliqua exodia comædiarum urbanissima, & multi artificii; alia verò insulsa & ineptissima. Sic Ramiresius. Vide epig. 19. lib. 5. & 71. lib. 6.

16 *Qui Galbam*] Stolidus hic Cæcilius Galbam & Sextium Caballum scurras insulsos à se superari posse existimabat. Ironice notat poëta Cæcilii stoliditatem, qui nec scurrilitatem ab urbanitate discerneret.

18 *Habere nasum*] Hoc est, argute joculari: Derisionis enim sedes est nasus, epig. 4. supra.

20 *Sed Caballus*] Non est Sextius Caballus, quem tu, O Cæcili, urbanissimum iudicas; sed caballus quadrupes bellua.

De PORCIA, XLIII.

cujus fortitudinem laudat.

Conjugis audisset fatum cum Porcia Bruti,
 Et subtracta sibi quæreret arma dolor:
 Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?
 Credideram, satis hoc vos docuisse patrem.
 Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas.
 I nunc, & ferrum, turba molesta, nega.

*Cum Porcia accepisset mortem
 Bruti mariti, & cum moror
 exquireret ferrum sibi subdu-
 ctum: Nondum tenetis, inquit,
 non posse denegari interitum?
 Existimaveram vos satis didi-
 cisse hoc à parente meo. Lacuta
 est, atque ore cupido hausit scin-
 tillas accensas: O turba odiosa, ito nunc, & denega gladium.*

NOTÆ.

1 Porcia] Filia Catonis Uticensis, uxor
 Bruti, qui pugnans contra Augustum, occubuit
 campis Philippicis in Thessalia: cujus mor-
 audita Porcia vitam finit haustis carbonibus
 censis.

4 Vos docuisse] Cato enim sibi mortem con-
 scivit: illius historia nota est ex Appiano, &
 passim cuique obvia.

6 I nunc] Vox est insultantis.

In MANCINUM, XLIV.

avarum & sordidum.

HIS tibi triceni fuimus, Mancine, vocati,
 Et positum est nobis nil here, præter aprum.
 Non quæ de tardis servantur vitibus uvæ,
 Dulcibus aut certant quæ melimela favis.
 Non pyra, quæ lenta pendent religata genesta,
 Aut imitata breves punica mala rosas.
 Rustica lactantes nec misit fiscina metas,
 Nec de Picenis venit oliva cadis.
 Nudus aper; sed & hic minimus, qualisq; necari
 A non armato pumilione potest.
 Et nihil inde datū est, tantū spectavimus omnes.
 Ponere aprum nobis sic & arena solet.

*O Mancine, nos sexaginta
 invitasti, & heri nihil apposi-
 sti, excepto apro. Non appositū
 sunt racemi qui custodiuntur ex
 vitibus seris, aut melimela quæ
 contendunt cum favis suavis.
 Nec pyra quæ suspenduntur colli-
 gata & genesta flexibili, vel ma-
 la punica exprimentia rosas bre-
 ves. Nec canistrum apreste mi-
 sit metam lacteam. Nec oliva
 allata est ex cadis Picenis.
 Aper nudus, & hic quidem per
 exiguum appositus est, & qualis
 potest interfici ab inermi nano.
 Exinde nihil est donatum, cum tū
 solummodo aspeximus, atque hoc
 modo arena consuevit nobis exhibere aprum.*

NOTÆ.

2 Here] Priscæ pro heri.

3 De tardis vitibus] Propterea quod uvæ in
 vitibus asservantur fere usque ad putationem
 vitium: epig. 58. lib. 3.

Hic post novembres imminente jam bruma

Seras putator horridus refert vvas.

nam id erat proprium vitium putandarum tem-
 pus. Ramiresius.

5 Lenta] Idem est hoc loco ac flexibilis.

6 Aut imitata breves] Non intelligas punica
 mala brevitate temporis imitari rosas, sed figu-
 ra potius & colore. Sic Ramiresius.

7 Metas] Pro lacte coagulato accepta forma,
 ut puto, metarum; nam meta in ludis instar
 rotundæ columnæ surgebat, in quam speciem
 lac coagulatum mitti videmus. Sic Domitius.
 Vide epig. 58. lib. 3.

8 Picenis] Populi ad mare Adriaticum, ubi
 optimæ crescunt olivæ, hodie la Marche d'An-
 conæ.

9 Nudus aper] Sine aliis cibis.

12 Ponere aprum] Hoc est, exhibere: po-
 nere, significat etiam cibos apponere, unde lu-
 sus poetæ.

*Post ejusmodi commissum nullus
aper apponatur tibi : sed tu ap-
ponaris apro cui Charidemus
obsecutus fuit.*

Ponatur tibi nullus aper post talia facta :
Sed tu ponaris, cui Charidemus, apro.

NOTÆ.

14 *Sed tu ponaris*] Hoc est, apponaris, aut dilaniatus fuit Charidemus quidam: jussu Domitiani, de quo Suetonius in Domitiano.

Ad STELLAM, XLV.

de ludis leporum & leonum.

*Quod charta grandior & bre-
vior nobis refert cursus festivos
leporum, & jocos leonum : atque
idem bis agimus : O Stella, si
judicaveris hoc nimium : tu bis
appone etiam mihi leporem.*

L Ascivos leporum cursus, lususque leonum,
Quod major nobis charta, minorq; gerit:
Et bis idem facimus : nimium si, Stella, videtur
Hoc tibi : bis leporem tu quoque pone mihi.

NOTÆ.

2 *Major*] Pro quacunque charta ponitur, leonum, & idem bis feci, potes hac repetitione
vel ita interpretare majorem & minorem : laceffitus ulcisci bis appposito mihi lepore. Epig.
hoc est, si multis versibus & paucis scripsi lusus 105. infra.

De Libro suo. XLVI.

*Ne charta à me edita pessum
eat propter brevitem librorum,
potius repetatur huic respondens.*

E Dita ne brevibus pereat mihi charta libellis,
Dicatur potius τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

NOTÆ.

1 *Edita ne*] Potius quam chartarum jactura fiat propter pauca carmina, imitabor Homerum qui sæpius idem repetit, maxime verò τὸν δ' ἀπαμειβόμενος, quod Virgilius interpretatus est, quem contra.

XLVII.

De Diaulo medico. XLVIII.

*Diaulus erat medicus paucis
ante diebus, nunc vero est vespillo,
quod agit vespillo, hoc
quoque egerat medicus.*

N Uper erat medicus, nunc est vespillo
Diaulus :
Quod vespillo facit, fecerat & medicus.

NOTÆ.

2 *Quod vespillo*] Hoc est, cum esset medicus nempe imperitus efferebat a grotos, hoc est, occidebat, ut nunc factus vespillo effert mortuos. Vide epig. 31. supra.

De LEONE & LEPORE. XLIX.

Rictibus his tauros non eripuerunt magistri,
 Per quos præda fugax itque, reditque lepus.
 Quodque magis mirum, velocius exit ab hoste,
 Nec nihil à tanta nobilitate refert.
 Tutior in sola non est cum currit arena,
 Nec caveæ tanta conditur ille fide.
 Vitare canum morsus, lepus improbe, quæris:
 Ad quæ confugas, ora leonis habes.

Domitios leonum non liberâ-
 runt tauros ex iis victis, per
 quos lepus præda fugitiva vadit,
 & revertitur. Ex quâ magis
 suspendum, celerius egreditur ab
 adversario, & reportat aliquid
 ex tanta magnanimitate. Non
 est securior cum currit in arena
 desertâ, nec tanta securitate oc-
 cuitatur in cavea. O lepus la-
 scive, si vis declinare morsus ca-
 num, ora leonis tibi præsto sunt ad quæ perfigias.

NOTÆ.

[Nec nihil] Hoc est, aliquid, vires, scil.
 que animos accipit à leonis fortitudine. Alii
 putant, cum nihil à tanta mobilitate refert: ni-
 l vulneris, scil. accipit in tanto cursu & recur-

su, ingressu & egressu. Minus bene. Vide
 epigramm. 7. supra.

[Sola arena] In qua non sunt feræ.

AD LICIANUM, de Hispaniæ locis. L.

VIR Celtiberis non tacende gentibus,
 Nostræque laus Hispaniæ,
 Videbis altam, Liciane, Bilbilim,
 Equis & armis nobilem,
 Sterilemque Caunum nivibus, effractis sacrum
 Vadaveronem montibus:
 Et delicati dulce Botrodi nemus,
 Pomona quod felix amat.
 Tepidum natabis lene Congedi Vadum,

O Liciane, vir celebrande Cel-
 tiberis populis, & decus nostra
 Hispaniæ, spectabis excelsam
 Bilbilim equis & armis clarâ,
 & Caunum infœcundum nivi-
 bus, montibus præruptis Vada-
 veronem sacrum, & amœnam
 sylvam Botrodi mollis, quæ gra-
 ta est Pomona beata. Leniter
 tranabis vadum tepens Congedi,

NOTÆ.

[Ad Licianum] Alii, Licinianum.

[Vir Celtiberis] Qui populi sunt. Hispaniæ
 ad fluvium Iberum.

[Bilbilim] Hispaniæ Tarraconensis oppi-
 dum cuius situs hodie ignoratur: pagum esse
 nunc apud Calatayud affirmat Ferrarius.

[Equis, &] Legendum aquis inquit Rami-
 resius: tum quod Bilbilitanos equos in pretio
 fuisse non constat: tum quod Salonis aque
 quarum infrâ fit mentio, temperando ferro,
 quo arma fabricantur, nobilissima sunt, & lib. 4.
 epig. 55.

Armorum solo temperator ambit.

[Caunum] Qui est mons Hispaniæ Tarra-
 conensis in Celtiberis inter Iberum & Turiasonem
 urbem in Castellâ & Arragonie confinâs:
 Moncayo qui etiam Latine Catus mons dici-
 tur. Sic Ferrarius in suo lexico geographico.
 Alii, senemque Catum. Effractis. Alii, & fractis.

[Vadaveronem] Vadavico, mons Hispaniæ

Tarraconensis in Celtiberis ab aliis montibus
 separatus; Hieronymus Paulus, l. 5. de sum-
 mis & montibus Hispaniæ: Quidam, inquit,
 non temerè montem Celtiberiæ esse existimant
 ab aliis effractum, & in insulam positum, quæ
 nunc Vadavicoem vocant. Alii legunt divi-
 vada Veronem seu vada Veronis, illumque Cel-
 tiberiæ fluvium in Salonem influentem faciunt.
 Malim ego Vadaveronem legere.

[Botrodi] Botrodius nemus Hispaniæ Tar-
 racon. in Celtiberis: ubi olim oppidum fuisse,
 nunc vicum, apud Segobrigam urbem scribit
 Perottus ex Polyb. teste Ferrario.

[Lene] Hoc est, leniter. . . alii aliter:
 natabis lene, id est, navigio: lenis enim, in-
 quunt, parvula navis est Cujacius, lib. 10.
 obser. cap. 15. sed hæc interpretatio non placet,
 improprie enim poeta dixisset natare navi; nec
 enim natantibus opus est navi.

[Congedi] Hodie Congedo.

Et dulces lacus nympharum.
Quibus soluta membra compri-
mas parvo Salone, qui gelu con-
stringit ferrum. Illic ipsa Vo-
berta sylva tibi venanti exhibe-
bit feras fodiendas. Arborum
umbraculis te feras retundes ardo-
res serena diei ad ripas Tagi au-
riferi. Frigidus fons Dircenna
sedabit sitim ardentem, Et Ne-
mea qua frigore superat nives.
Sed cum December canescens, Et
hyems sevens stridebit fremente
Borea, redibis ad oras Tarraco-
nis expositas soli, Et tuam in La-
letaniam. Illic int' ercices damas
impeditas rotibus remissis, atque
apros indigenas, Et valido equo
franges leporem versutum: re-
linques cervos custodi villa. Lign-
um ex sylva proxima dilabatur
in ipsum caminum circumdatum
pueris incomptis: venationis so-
cius invitabitur, Et conviva vo-
catus e vicinia te adibit. Nus-
quam lunata pellis aderit, Et
nusquam toga, Et vestimenta
muricis infectionem alentia.
Terroribilis Liburnus longè, Et
cliens queribundus;

Mollesque nympharum lacus. 10
Quibus remissum corpus adstringas brevi
Salone, qui ferrum gelat.
Præstabit illic ipsa figendas prope
Voberta prendenti feras.
Æstus serenos aureo franges Tagi 11
Obscurus umbris arborum.
Avidam rigens Dircenna placabit sitim;
Et Nemea, quæ vincit nives
At cum December canus, & bruma impotens
Aquilone rauco mugiet,
Aprica repetes Tarraconis littora,
Tuamque Laletaniam.
Ibi illigatas mollibus damas plagis
Mactabis, & vernas apros,
Leporemque forti callidum rumpes equo: 21
Cervos relinques villico.
Vicina in ipsum sylva descendet focum
Infante cinctum sordido.
Vocabitur venator, & veniet tibi
Conviva clamatus prope. 39
Lunata nusquam pellis, & nusquam toga,
Olidæque vestes murice.
Procul horridus Liburnus, & querulus cliens:

NOTÆ.

11 Remissum corpus] Aquis enim Congedi,
& lacubus Nympharum tepentibus corpus rela-
xatur, & pori aperiuntur.

Adstringas] Etenim corpus meatus claudit
aqua frigida.

12 Salone brevis] Id est, non profundo; flu-
vius est qui illabatur in Iberum, hodie Xalon.
brevis adverbium est, inquit Sipontinus, hoc
est, statim: auctor ille hoc epigramma expli-
cat, à quo pluribus in locis dissentimus.

14 Voberta] Sive, ut alii legunt, Voberca.
Bobierra, & Bubierra, teste Varrero: Oppidum
Hispaniæ Tarraconensis in finibus Celtibero-
rum, ac regni Arragohii, inter Bilbilim ad
Boream 3, & Segontiam ad meridiem 13 leu-
cis. Sic Ferrarius. Illic sane ejusdem nominis
erat (sylva in qua magna ferarum copia.

Prædenti] Alii prandenti: hoc est, prandio
accumbens venari poteris & ex mensa feras ja-
culis configere: magis mihi placet prior lectio,
videat lector.

15 Æstus serenos] Hoc est, calores æstivos
fugies, vel meissus auriferis Tagi undis, vel deli-
tesses in umbrosis sylvis quæ Tagi ripas inom-
brant: Tagi verò fontes in montibus Celtiberiæ.

17 Dircenna] Fons Hispaniæ gelidissimus,

apud Bilbilim urbem, in Salonem fluvium la-
bens: Tarraco verò nobile est oppidum, hodie
Tarragone.

22 Laletaniam] Laletani populi fuere His-
paniæ Tarrac. inter Indigetes ad ortum & Co-
lectanos ad occasum, ubi nunc magna pars Ca-
taloniæ, ipse Gerundam & Tarraconem, &
versus usum maris Mediterranei.

24 Apros vernos] Hoc est, illic natos: le-
gunt alii vernos: malè meo judicio, cum de
hyeme loquatur poeta.

31 Nusquam lunata pellis] Id est, non ade-
runt nobiles Romani, quibus moris erat Lunæ
formam in calceis gestare, ut significarent se ab
Evandro genus suum repetere, qui ipse Luna
ortum se diceret.

Nusquam toga] Nec anteaambulones toga in-
duti, nec clientes.

32 Olidæque] Hoc est, viri purpura induti:
teter quippe odor proveniebat ex lotio quo tem-
perabatur purpura.

33 Liburnus] Præco nempe publicus ex Li-
bornia, hodie Croatia. Horridus dicitur quod
horrorem incuteret iis quos citabat; Juv. sat. 4,
verso 75.

Primus clamante Liburno, &c.

Imperia

Imperia viduarum procul.

Non rumpet altum pallidus somnum reus, 35

Sed mane totum dormies.

Mercetur alius grande, & insanum sophos :

Miserere tu felicium,

Proque frui non superbus gaudio,

Dum Sura laudatur tuus. 40

Non impudenter vita, quod reliquum est, petit :

Cum fama, quod satis est, habet.

longe etiam iussa viduarum.

Reus pallens non franget pro-

fundum somnum, sed dormita-

bis toto matutino tempore. A-

lius emat magnum & vesanum

sophos : teneat te misericordia

beatorum : nec arrogans utera

lætitiâ solida, dum Sura ami-

cus tuus celebratur Romæ. Vita

sibi postulat non turpiter quod su-

perest, cum fama assensita est

quod sufficit.

NOTÆ.

34 Imperia viduarum] Quæ mortuis maritis
familiam administrant & quidem arroganter,
trionorumque opera sæpius utuntur.

37 Grande sophos] Σοφῶς sapienter : fæ-
centissima erat acclamatio eorum qui po-
etis scripta laudabant : insanum sophos vocat
quod insanus poeta ab insana plebe expecta-
bat.

38 Miserere tu felicium] Id est divitum

qui licet negotiis sint impliciti, se tamen felices prædicant.

39 Proque frui] Verum gaudium appellat
Martialis vitam gentilem à labore, atque ab
omni cura immunem.

41 Non impudenter] Jure merito otium par-
tes sibi vindicat, cum fama suas implevit, at-
que ita laudat Licianum, qui famam adeptus
sibi jam vacare debebat.

JOCUS ex Homero in COCUM. LI.

Si tibi Misyllus cocus, Æmiliane, vocatur ;

Dicetur quare non Taratalla mihi ?

Æmiliane, si appellas cocum

Misyllum, cur ego non vocabo

illum Taratalla ?

NOTÆ.

1 Si tibi Misyllus] Jocus est in Æmilia-
num qui Misyllum vocaverat cocum, non
alia forte de causa quam quod apud Home-
rum legerat ΜΙΣΥΜΟΝ τ' ἄρα τ' ἄμα.
Id est, secabant sane & alia : nec erat potior ra-
tio cur primum carminis verbum usurpasset,
quam sequentia quæ sunt τ' ἄρα τ' ἄμα.
Attamen Æmilianus videtur fuisse argutus ho-

mo, qui quoties vocabat cocum suum, Misyllus,
utebatur voce imperante verbi ΜΙΣΥΜΩ, hoc
est, seco, quo facetus esset jocus, ut quoties
vocaret cocum, imperaret etiam ut scinderet
opsonia, similis est jocus apud Petronium. Vi-
des, inquit, illum qui opsonium carpit ? carpus vo-
catur, itaque quotiescunque Trimalcio dicit, car-
pe, eodem verbo & vocat & imperat.

Ad LEPOREM, LII.

nimis ambitiosum.

NON facit ad sævos cervix, nisi prima,
leones.

Quid fugis hos dentes ambitiose lepus ?

Scilicet à magnis ad te descendere tauris,

Et, quæ non cernunt, frangere colla velint.

Feris leonibus non componit ni-

si maximum caput. Lepus su-

perbe, quid vitas hos dentes ?

quasi vero dignentur te in vade-

se relictis tauris proceris, &

rumpere cervicem quam nequi-

deni vident.

NOTÆ.

1 Non facit] Non convenit leoni nisi caput
taurorum, aprorum, &c. Vide epig. 29 supra.

2 Ambitiose] Qui nempe mortem nimis glo-
riosam vertit.

Desperanda

*Tibi pendenda est spes gloriosa
mortis: tu præda exigua nequius
interire sub hoc adversario.*

Desperanda tibi est ingentis gloria fati:
Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

N O T Æ.

5 Ingentis fati] Hoc est, mortis: vinci
quippe à fortibus nonnulla laus est, Virg. 10.
Æneid.

*Hoc tamen infelix miseram solabere me-
tem,
Æneæ magni dextra cadis, &c.*

QUINCTIANUM facit assertorem. LIII.

*Quintiane, fidei tua com-
mitto nostros, si tamen licet ap-
pellare nostros libros, quos recitat
tuus poeta: si dolent servitutem
molestiam, vindex accedas, &
fide iubeas, & asseveres meos
esse, & donatos libertate: cum
ille se nuncupabit dominum, si
ter aut quater hoc exclamaveris,
pudore afficies plagiarium.*

Commendo tibi, Quintiane, nostros,
Nostros dicere si tamen libellos
Possim, quos recitat tuus poeta.
Si de servitio gravi queruntur,
Assertor venias, satisque præstes;
Et, cum se dominum vocabit ille,
Dicas esse meos, manuque missos.
Hoc si terque, quaterque clamitâris,
Impones plagiario pudorem.

N O T Æ.

3 Quos recitat] Plagiarius poeta Fidentinus
facit de quo epig. sequenti & 39. supra.

5 Assertor venias] Hoc est, asserere eos in li-
bertatem: metaphora ducta ab iis qui in servi-
tute injusta detinebantur, & à quocunque in
libertatem vindicari poterant.

Nam ego illam liberali qsero causa manu.
Terent. Adelph. Act. 2. sc. 1.

Satisque præstes] Hoc est, defendas, & tuea-
ris: verbum juris est, Gallicè *soyez ma caution.*

6 Et, cum se dominum] Hoc est, auctorem:

at verò juris formulam usurpat poeta: possesso-
res enim se dominos vocabant.

7 Manique missos] Eandem allegoriam ho-
minis liberi, qui injuste detinetur in servitute,
persequitur hoc sensu, versus meos manumissi,
id est, edidi in lucem, nec plagiarius debet eos
detinere tanquam suos.

9 Impones] Acclamatione tua plagiarius po-
eta pudore victus cedit. Vide tit. D. ad legem
Flaviam de plagiaris.

Ad FIDENTINUM, LIV.

poetam plagiarium.

*Fidentine, una est tua pagina
in libris nostris, sed notata signo
sui domini, qua arguit tuos ver-
sus aperta compilationis: sic bar-
docucullus Lingonicus interse-
ctus fœdat vitio uncto urbana
Tyrianthina:*

UNA est in nostris tua, Fidentine, libellis
Pagina, sed certa domini signata figura,
Quæ tua traducit manifesto carmina furto:
Sic interpositus vitio contaminat uncto
Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus:

N O T Æ.

2 Sed certa] Nam inepta illa pagina decla-
rat quis ejus dominus & auctor sit.

4 Vitio contaminat uncto] Id est, oleum o-
lente. Raderus legit filo crasso, nempe aut vil-
lo. Sensus est, ut bardocucullus inter Tyrian-
thina sordet, ita tuum carmen in meo libello.

Bardocucullus verò vestis erat Gallica crassioris
fili qua plebei & viliores homines induebantur.

5 Lingonicus] Hoc est, Gallicus; nam Lin-
gones sunt Galliarum populi. Vide epig. 128. l. 14.
Urbica Tyrianthina] Vestes erant violaceæ,
quarum color è purpura & viola factus.

Sic

Sic Aretinæ violant crystallina testa:
 Sic niger, in ripis errat cum forte Caystri,
 Inter Ledæos ridetur corvus olores:
 Sic ubi multifona fervet sacer Atthide lucus,
 Improba Cecropias offendit pica querelas. 10
 Indice non opus est nostris, nec vindice libris.
 Stat contra, dicitque tibi tua pagina, fur es.

sic testa Aretina pollunt crystallina: sic corvus ater ludibrio habetur inter cygnos Ledæos, cum forte vagatur in ripis Caystri: sic improba pica offendit quærimonia Cecropias, ubi sacrum nemus resonat cantibus Philomelæ multifonæ. Libelli nostri non agent delatores, nec agitatores: tua pagina stat contra, et tibi dicit, fur es.

NOTÆ.

6 Sic Aretina] Aretium urbs Hetruriz, nunc Arezzo, ubi scythia vasa figbant.

7 Caystri] Cayster fluvius Ioniz ex Phrygia magna oriens, ac inter Ephesum & Colophonem in mare decurrens: illic magna telorum copia.

8 Ledæos olores] Quoniam Jupiter sub forma igni Ledam compressit.

9 Fervet Atthide] Quæ fuit filia Pandionis regis Atheniensium, in avem Philomelam commutata. Ovidius, l. 6. Metamorph.

10 Offendit] Suavissimos Philomelæ Atheniensis cantus.

Alii offendit, alii offendit.

11 Indice] Hoc est, accusatore: tui enim versus meis conjuncti indicant te furem. Index dicitur qui crimen aliquod indicat.

12 Stat contra] Metaphora desumpta à subcellis judiciorum ubi patroni adversi sedebant, accusator contra defensorem; & quando dicebat accusator, stabat: stare igitur contra est surrexisse accusatorem vel defensorem ad dicendum. Sic Ramiresius ex Ciceronis oratione pro Sexto Roscio Amerino.

De Amicorum JUDICIO. LV.

SI quid, Fusce, vacas adhuc amari:
 Nam sunt hinc tibi, sunt & hinc amici.
 Unum si superest locum rogamus.
 Nec me, quod tibi sum novus, recuses.
 Omnes hoc veteres tui fuerunt.
 Tu tantum inspice, qui novus paratur,
 An possit fieri vetus sodalis.

Fusce, si quis adhuc apud te locus superest amicitia: nam hinc & inde habes amicos, petimus unum locum si reliquus est. Nec me rejicias quod sum recens apud te; omnes antiqui tui amici extiterunt hoc idem. Tu solummodo considera, an foris qui recens comparatur, possit antiquus evadere.

NOTÆ.

1 Si quid, Fusce] Hoc est, si novo amico locus sit apud te: de Fusco, vide epig. 76. lib. 6.

5 Omnes hoc] Quia scilicet novi fuerunt.

Ad FRONTONEM, de voto vitæ suæ. LVI.

Vota tui breviter si vis cognoscere Marci,
 Clarum militiæ, Fronto, togæq; decus:
 Hoc petit, esse sui, nec magni, ruris arator,
 Sordidaque in parvis otia rebus amat.

O Fronto, insignis ornamentum belli & pacis, si cupis summam discere vota tui Marci; hoc postulat, arare agrum suum, nec amplum, & diligat quietem squalentem in rebus tenuibus.

NOTÆ.

2 Fronto] Fuit hic Fronto, juxta Raderi conjecturam, cum Trajano postea Imperatore Consul, in-cujus Consulatu perit Domitianus.

Quis-

An quisquam veneratur frigidum marmore Laconicum pictum, & ineptus fort salutat ovem matutinam: cui fas est expedit ante focum retia plena furia sylva parva, atque agri felici? & pilo tremente trabere piscem exilientem, & mella flavo extrahere ex ampibora rubenti? cui villica obesa ministrat ad mensam imparem, & cinis non emptus apparet sua ova? Cupio ut hanc vitam non diligat, quisquis non diligit me: albus vitam agat in obsequiis urbis.

Quisquam picta colit Spartani frigora saxi,
Et matutinum portat ineptus ave:
Cui licet exigui nemoris, rurisque beati
Ante focum plenas explicuisse plagas?
Et piscem tremula salientem ducere seta,
Flavaque de rubro promere mella cado?
Pinguis inæquales onerat cui villica mensas,
Et sua non emptus præparat ova cinis?
Non amet hanc vitam, quisquis me non amat,
opto:
Vivat & urbanis albus in officiis.

NOTÆ.

5 Quisquam picta] Picta frigora per metalepsin pro frigora saxi picti: ironice dictum de adulatoribus, & matutinis saluatoribus, qui in atris Laconico marmore ornatis manè ambulabant, expectantes intromitti salutatum, & deducere amicum magnum anteambulones. Sic Ramiresius.

8 Explicuisse] Alii exposuisse.

9 Et piscem tremula] Et cui piscari licet virga ex qua tremente pendet seta. Vide epig. 30. lib. 10.

11 Inæquales] Tenuioris fortunæ homines mensas inæqualibus quandoque pedibus fulm habebant. Ovidius, lib. 8. Metamorph.

— mensa sed erat pes tertius impar;
Testa parem fecit.

12 Non emptus] Id est ignis non emptus; nam ligna caro pretio emebantur Romæ.

14 Albus] Id est, toga alba indutus inter anteambulonum & niveorum Quiritum officia, aut cretatus, & candidatus in comitiis. Sic Lipsius 1. Elect. cap. 13.

AD CAUPONEM, LVII.

perfidum.

Vindemia agitata perpetuis
imbris perfunditur: & caupo,
nequis venundare vinum purum,
etiam si velis.

Continuis vexata madet vindemia nimbis:
Non potes, ut cupias, vendere caupo-
merum.

NOTÆ.

2 Ut cupias] Sensus est, etiam si cupias bonus & fidus esse, tamen nequis: sic argute caupo-

num perfidiam notat poeta, qui etiam volentes prohi esse non possint.

AD FLACCUM, LVIII.

qualem velit puellam.

Flacce rogas, ne, qualis puel-
la mihi placeat, aut displiceat:
nimium indulgens, nimium fastidiosa mihi non arridet.
Placet quod est medium, at-
que inter utrumque: nec amo
quod torquet, nec amo quod sa-
turat.

Qualem Flacce velim, quæris, nolimve pu-
ellam?
Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.
Illud quod medium est, atque inter utrumque,
probamus,
Nec volo quod cruciat, nec volo quod fatiat.

LIX.

Ad FLACCUM de sportula. LX.

Dat Baiana mihi quadrantes sportula centū.
Inter delicias quid facit ista fames?
Redde Lupi nobis, tenebrosaq; balnea Grylli:
Tam male cum cœnē, cur bene, Flaccē, labor?

Accipio centum quadrantes ex Baiana sportula: quid efficit ista esuries inter voluptates balnei & restitue nobis obscuras thermas Lupi & Grylli: O Flacce, cum tam male epulet, cur labor bene?

NOTÆ.

1 *Dat Baiana*] Potentiores suis clientibus dabant sportulam, quæ erat calathus, quo primum opsonia, postea vero pecunia data est; inde sportula frequenter pro cibo, vel pecunia usurpatur. Noster autem poeta forte Baias coenatus erat Flaccum, à quo cum perexiguam sportulam accepisset, conqueritur. *Baia*, vulgo *Baia*, oppidum Campaniæ ad finem Baiarum inter Puteolos & Cumas.

2 *Quid facit*] Exiguam sportulam centum quadrantum famem appellat, quia non satiabat esurientem. Epig. 7. lib. 3.

3 *Redde Lupi*] Cum male coenat, male quoque lavari optat in balneis obscuris, qualia erant Lupi & Grylli.

4 *Tam male*] Nam male coenato thermæ vel suavissimæ non placent.

De LEPORE & LEONE, LXI.

ludentibus.

Intres ampla licet torvi lepus ora leonis,
Esse tamen vacuo se leo dente putat.
Quod ruet in tergum, vel quos procumbet in
armos,
Alta juvencorum vulnera figet ubi?
Quid frustra nêmorum dominum, regemque
fatigas?
Nonnisi delecta pascitur ille fera.

O Lepus quamvis ingreditur ora vassa leonis terribilis: nihilominus leo credit se habere os vacuum. In quod tergum prorumpet, vel quos invadat humeros, ubi infliget plagas profundas taurorum! quid defatigas inutiliter dominum, & regem sylvarum? ille non nutritur nisi bellua selecta.

NOTÆ.

4 *Alta juvencorum*] Qui nempe cum pingues & crassiores sint, altis vulneribus locum præbent, secus vero lepores. Vide supra epig. 23. & 49.

Ad LICIANUM, scriptores unde. LXII.

Verona docti syllabas amat vatis;
Marone felix Mantua est.
Censetur Apona Livio suo tellus:
Stellaque nec Flacco minus.

Verona diligit syllabas periti poeta: Mantua beata est Virgilio. Apona terra estimatur Livio sui, Stella nec minus Flacco gratia.

NOTÆ.

1 *Docti vatis*] Catulli nempe Veronensis: quos hic enumerat auctores satis per se noti sunt. De Stella dictum epig. 8. supra.

Syllabas] Hoc est numeros & versus.

3 *Apona*] Aponus *Abano* vicus cum fonte & balneis in agro Patavino, ubi T. Livius ortus dicitur à Patavio 5. mill. pass.

Apollæ

Nilus imbrifer favet Apollodoro,
Peligni resonant Nasone, Cor-
duba eloquens prædicat duos Se-
necas, & unum Lucanum. Fe-
stiva Gades latantur Canio suo,
Emerita Deciano meo. Liciane,
nostra Bilbilis se jactabit propter
te, nec silebit me.

Apollodoro plaudit imbrifer Nilus,
Nasone Peligni sonant,
Duosque Senecas, unicumque Lucanum
Facunda loquitur Corduba.
Gaudent jocosa Canio suo Gades,
Emerita Deciano meo,
Te, Liciane, gloriabitur nostra,
Nec me tacebit Bilbilis.

N O T Æ.

1 Imbrifer Nilus] Qui inundatione sua, vi-
ce imbrium (qui in Ægypto rari) fungitur in
terrâ irrigandâ.

2 Peligni] Populi Italix ubi erat Sulmo pa-
tria Ovidii à qua commendatur, regio nunc
Valva. Ovidius, lib. 4. de Ponto, elegia 14.

Gens mea Peligni, regioque domestica Sulmo.

3 Jocosæ Gades] Hispaniæ populi ad fretum
Gaditanum choreis & saltationibus mire dediti.
Vide epig. 42. supra. Vulgò Cadix.

10 Emerita] Urbs Lusitanix, hodie Meri-
da: Corduba, nunc Cordona, urbs Hispaniæ
Bæticæ.

12 Bilbilis] Urbs in Celtiberia, Martialis
patria, de qua epig. 50. supra ad Licianum.

De Lævina casta, & ad Baias adultera. LXIII. X

Lævina pudica, nec primas
dans prisciis Sabinis, & ipsa
maestior marito licet severo, dum
se credit nunc Lucrino, nunc
Averno: & dum sæpius calefcit
aquis Baianis, correpta est a-
more, & comitata est adolescen-
tem deserto marito, accessit Pe-
nelope, recessit Helene.

CASTA, nec antiquis cedens Lævina Sabinis,
Et quamvis tetrico tristior ipse viro.
Dū modo Lucrino, modo se permittit Averno,
Et dum Baianis sæpe fovetur aquis:
Incidit in flammæ, juvenemque secuta, relicto
Conjuge, Penelope venit, abit Helene. 6

N O T Æ.

1 Sabinis] Quorum mores sancti & incor-
rupti erant. Juvenalis, sat. 6. vers. 163.

Intactior omni

Crinibus effusis bellum dirimente Sabina.

3 Lucrino] Lacus est ad Baias, hodie Lago
Licola. Alii melius interpretantur Mar morto.

6 Penelope venit] Id est, casta: abit Helene,
hoc est, adultera: harum historia satis nota est.
Abit ultimâ syllabâ producitur propter contra-
ctionem pro abiit. Helene, alii Thymela. Baiis
porro multa luxuriæ exempla.

Ad CELEREM, LXIV.

recitatore importunum.

Oras ut tibi legam nostra epi-
grammata, non placet. O Celer,
non vis esse auditor, sed recita-
tor.

UT recitem tibi nostra rogas epigrammata,
nolo,
Non audire, Celer, sed recitare cupis.

N O T Æ.

2 Non audire] Mea, scil. carmina, sed recitare, tua nempe. Vide epig. 74. lib. 5. & epig.
2. lib. 7.

Ad

Ad Fabullam ambitiosam. LXV.

Bella es, novimus : & puella, verum est :

Et dives, quis enim potest negare ?

Sed dum te nimium, Fabulla, laudas,

Nec dives, neque bella, nec puella es.

Pulchra es, scimus : & puella, certum est : & opulenta : nam quis potest inficiari ? sed, o Fabulla, cum te effers nimis laudibus, nec opulenta, nec pulchra, nec juvenis es.

NOTÆ.

3 Sed dum te] Modestia enim & verecundia commendantur puellæ. Plinius Junior, lib. 1. st. 8. Etenim si aliena quoque laudes parum

aquis auribus recipi solent, quàm difficile est obtinere, ne molesta videatur oratio de se, aut de suis differentes ?

Ad Cæcilianum de genere & declinatione ficus. LXVI.

NUM dixi ficus, rides quasi barbara verba,

Et dici ficos, Cæciliane, jubes.

Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci :

Dicemus ficos, Cæciliane, tuos.

Cum protuli, ficus, risisti perinde ac barbaram vocem, & via, Cæciliane, dici ficos. Profere mus ficus, quas novimus produci in arbore : at verò, Cæciliane, dicemus ficos tuos.

NOTÆ.

1 Cum dixi ficus] Ramiresius & Farnabius omnia esse emendandum contendunt, nec generis, sed tantum declinationis mentionem fieri hoc loco : ita ut ficus fœminini generis secundæ & quartæ declinationis significet arborem & fructum ejusdem arboris. Sed ficus secundæ declinationis, inquit Ramiresius, significans arborum, ignoratur cujus sit generis ; Tuos enim non refert ad ficus ut legit, vel ficos ut legunt

alii, sed intelligit familiam in qua omnes ficosi essent. Eadem turpitudine notavit aliam familiam, lib. 7. epig. 70. & ficum appellari ficosum hominem probat, epig. 52. lib. 4. Alii ficos tuos explicant morbum sic dictum à similitudine ficus, & ficos in illa significatione esse tantum secundæ declinationis, & masculini generis. Videat lector. Vide & epig. 23. lib. 4.

Ad furem, de libro suo. LXVII.

ERRAS, meorum fur avare librorum,

Fieri poetam posse qui putas tanti,

Scriptura quanti constat, & tomus vilis.

Non sex paratur, aut decem sophos nummis.

Secreta quære carmina, & rudes curas,

Quas novit unus, scrinioque signatas

Custodit ipse virginis pater chartæ,

Allucinavis, fur avare meorum libellorum, qui credis tantum evadere posse eo pretio quo comparatur scriptura, & tomus vilis. Sophos non acquiritur sex aut decem nummis. Require versus latentes, & studia non edita, qua novit, & sigillatæ in arca servat solus parens virginis chartæ,

NOTÆ.

1 Fur avare] Non vocat avarum ob furtum librorum, sed ideo avarum vocat, quia poeta haberi vult at vilissimo pretio.

3 Tomus] A verbo τέμνω scindo : id est, pars, vel frustum, quæ quidem pars si involvetur in spiram, volumen vocari poterat.

4 Sophos] Acclamatio erat eorum qui recipientibus applaudent. Vide epig. 4. supra.

5 Et rudes curas] Hoc est, carmina quæ nondum in lucem edita sunt.

7 Virginis pater chartæ] Virginem chartam vocat, quæ nondum viri alicujus manu attrita fuerat. Pater, id est, carminum auctor. Vel virginem chartam intellige ex qua nullam exemplar transcriptum sit.

Quæ

qua attrita non exhorruit mento
 aspero. Libellus cognitus non potest
 commutare herum. Sed si quis
 est nondum fronte polita pumice,
 nec ornatus umbilicis, & mem-
 brana: eme ab ipso ejusmodi li-
 brum, nec ullus resciet. Quisquis
 pronunciat aliena, & aucupatur
 existimationem, non debet mer-
 cari libellum, sed reticentiam
 auctoris.

Quæ trita duro non inhorruit mento.
 Mutare dominum non potest liber notus.
 Sed pumicata fronte si quis est nondum,
 Nec umbilicis cultus, atque membrana:
 Mercare tales ab eo, nec sciet quisquam.
 Aliena quisquis recitat, & quærit famam;
 Non emere librum, sed silentium debet.

N O T Æ.

9 Mento duro] Dicit poeta chartam multo-
 rum lectorum manibus atrectatam horridam fi-
 eri mento, hoc est fieri pilosam & barbatam,
 dum usu atteritur, & basia captat, epig. 4. supra,
 & epig. 93. lib. 10.

10 Fronte pumicata] Frontes libri ex sunt
 extremitates membranz in spiram complicatz,
 quæ pumice poliebantur, cum in lucem libri
 ederentur.

11 Nec umbilicis cultus] Id est bacillis cedri-

nis vel buxeis super quos membranz involven-
 tur: quibus in volumen complicatis, in medio
 utrinque apparebat lignum, & ideo dicebatur
 similitudine quadam umbilicus: & cum is non
 afflueretur membranis, nisi opere jam absol-
 vuto, hinc natum proverbium ad umbilicum perdu-
 re, id est absolvere librum. Umbilicis autem
 affigi solebant capitula cornea, ossæ, vel ebura-
 ornatus caussa, quæ plerumque coloribus ping-
 bantur, & vocabantur cornua. Ita Ramiresius

Ad CHOERILUM, LXVIII.

nullius pretii hominem.

O Chærule, mibi dicis assidue,
 Nimis es dicax. O Chærule,
 qui verba facit in te, bonus est
 otiosus.

Liber homo es nimium, dicis mihi, Chærule,
 semper.

In te qui dicit, Chærule, liber homo est.

N O T Æ.

1 Liber homo es nimium] Id est nimium li-
 beri animi qui nemipi parcis.

2 Liber homo est] Hoc est sine negotiis,
 quia indignus es reprehensione, & omnino

contemnendus. Vel sic intellige, Qui in te di-
 cit, homo est liber, id est ingenuus, cujus est li-
 bere dicere quæ sentiat. Jocus est in verbo
 liber.

De RUFO, & NÆVIA, LXIX.

quam misere amabat Rufus.

Quicquid facit Rufus, cogi-
 tat solam Næviam, si letatur,
 si lacrymatur, si filet, comme-
 morat illam. Epulatur, propi-
 nat, petit, recusat, assentitur,
 prædicat unam Næviam: si Næ-
 via absit, elinguis erit. Cum die
 besterno nunciaret salutem geni-
 tori, Salve, Næviam, ait, lux
 mea, Næviam numen meum. Næ-
 via legit hæc, & risum edit de-
 pressis oculis. Næviam non una est,
 quid insanis, marite ridicule?

Quidquid agit, Rufus, nihil est, nisi Næviam
 Rufo,

Si gaudet, si flet, si tacet, hanc loquitur.
 Cœnat, propinat, poscit, negat, innuit, una est
 Næviam: si non sit Næviam, mutus erit.
 Scriberet hesternæ patri cum luce salutem,
 Næviam lux, inquit, Næviam numen, ave.
 Hæc legit, & ridet demisso Næviam vultu.
 Næviam non una est; quid vir inepte furis?

N O T Æ.

2 Si tacet] Insanum quippe suum erga Næ-
 viam amorem gestu significabat.

3 Næviam non una est] Ludit in ambiguitate
 verbi una: Supra enim dixerat una est Næviam,
 id est de Næviam sola loquitur Rufus: deinde
 ait, non una est, quia duplex est, id est uxor

duorum: habebat enim adulterum cujus & uxor
 dicebatur: nam adulterium unius matrimonium
 vocabatur, ut ait Seneca 3. de Beneficiis, cap.
 16. Infruita & antiqua est quæ nesciat
 matrimonium vocari unius adulterium. Vide
 epig. 9. lib. 6.

Ad

EPIGRAMMATUM LIBER I.

49

Ad MAXIMUM, LXX.

de Canio Poëta ridiculo.

COepit, Maxime, Pana, quæ solebat,
Nunc ostendere Canium, Terentos.

O Maxime, Terentos cepit
nunc monstrare Canium, quæ
consueverat monstrare Pana.

NOTÆ.

2 Nunc ostendere Canium] Pan & Satyri risu
perpetuo lascivunt: cum ergo ridentem Cani-
um poetam deridere velit, ait, non ostendi
plius statuam Panos in Terento (locus scilicet

erat in Campo Martio) ridentis habitu illic
formatam; sed Canium qui æque rideret ac
Pan. Lib. 3. epig. 20.

Ad LIBRUM, LXXI.

quem Proculo viro humanissimo mittit.

Ade salutatum; pro me liber ire juberis
Ad Proculi nitidos officiose Lares.
Quæris iter? dicam: vicinum Castora canæ
Transibis Vestæ, virgineamque domum.
Inde sacro veneranda petes palatia clivo,
Plurima qua summi fulget imago ducis.
Nec te detineat miri radiata Colossi,
Quæ Rhodium moles vincere gaudet opus.
Flecte vias hac, qua madidi sunt testa Lyæi,
Et Cybeles picto stat Corybante tholus.
Protinus à læva clari sub fronte Penates,
Atriaque excelsæ sunt adeunda domus.
Hanc pete, ne metuas fastus, limenq; superbum:
Nulla magis toto janua poste patet. (res,
Nec propior quam Phœbus amat, doctaq; foro-
Si dicet, quare non tamen ipse venit?
Sic licet excuses, quia qualiacumque leguntur
Ista, salutator scribere non potuit.

Ita salutatum; & libelle obse-
quiose, mandavis adire meo loco
splendidam domum Proculi.
Rogas ne viam? transgredieris
templum Castoris propinquum
antiqua Vestæ, atque ades Vir-
ginum Vestalium. Illinc adi-
bis regiam venerabilem in colle
sacro, ubi multa effigies supremi
Imperatoris resplendent. Nec te
moretur fiderea moles admirandi
colossi, qua latatur superare opus
Rhodium. Flecte iter qua sunt
ades vixidi Bacchi, & qua ere-
ctus est tholus Cybeles depicto Co-
rybante. Subito ades splendida
sunt adeunda ad frontem fini-
stram, atque aula domicilii alti.
Hoc adi, ne metuas superbiam
atque accessum difficilem, nulla
janua magis panditur, nec ulla
quam diligat Phœbus propitior,
& peritæ sorores. Si dicet, cur
tamen ipse non venit? sic potes
me excusare, quoniam salutator
nequivit componere ista qualiacumque evolvuntur.

NOTÆ.

2 Lares] Dii sunt domestici qui in ædibus
privatim colebantur, sumpti pro domo ipsa.

3, 4 Cana Vestæ] Vestæ Saturni filia ex Ope,
quæ castitatis Dea habita Vestalibus nomen de-
dit.

6 Summi Ducis] Domitiani.

7 Nec te detineat] Vide epig. 2. lib. Spect.

8 Opus Rhodium] Colossium intellige inter
septem orbis miracula recensitum. Epig. 2. lib.
Spect.

10 Tholus] Testudo Templi ubi est quasi
securum breve in medio Templi tecto quo traves
connectuntur, & dona suspenduntur, supra quem
Corybas vestibus pictis ornatus stabat. Raderus.

Corybantes verò ministri Cybeles in Ida monte
Phrygiæ saltando & cantando illius Deæ sacra
faciebant: iidem feruntur fuisse custodes Jovis
adhuc infantis.

11 Penates] Dii domestici sumpti pro domo
ipsa.

13 Hanc] Alii hæc.

15 Nec propior] Hoc est, nulla domus no-
stræ vicinior est quæ amatur ab Apolline &
Mæsis. Vel, ut interpretatus sum, nullis ædi-
bus propitior est Apollo.

17 Quia qualiacumque] Quia non fuisset illi
otium scribendi hæc qualiacumque sint epigram-
mata, si salutandi officii vacasset.

E

Ad

Ad SOMNUM, LXXII.

nulla veniente amica.

Nævia bibatur sex cyathis, Justina septem, Lycas quinque, Lyde quatuor, Ida tribus. Omnis amasia recensetur à vino infuso, & quoniam nulla accedit, tu, somne, accede ad me.

NÆvia sex cyathis, septem Justina bibatur
Quinq; Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica Falerno;
Et quia nulla venit, tu mihi, somne, veni.

NOTÆ.

1 *Nævia sex*] Veteres solebant tot haurire cyathos, quot literas includebant amicarum nomina: Nævia sex habebat literas propter diphthongum æ, quæ duabus æquivaler: sex ergo cyathos hauriendos esse dicit Poëta in honorem Næviæ. Vide ep. 51. lib. 8. 59. lib. 9. 37. lib. 11.

3 *Omnis ab*] Sic enim amicæ nomen conje-standum relinquebant, ubi haurirent tot cyathos, quot essent literæ in illius nomine.

4 *Tu mihi, somne*] Alludit ad veterem morem quo ad somnum conciliandum poscebatur ultimum poculum, Mercurio tanquam somni præfidi consecratum: pocula autem apud Græcos sacra erant tria: primum Διὸς σωτήρος Jovis Servatoris; secundum αἰγῶντος δαίμονος boni dæmonis; tertium Ἑρμοῦ, Mercurii, quo ultimum hauriebatur in ejus honorem.

Ad FIDENTINUM, LXXIII.

poëtam plagiarium.

O Fidentine, an credis, & vis haberi poëta nostris carminibus? Sic Ægle putat se esse dentatam, ossibus comparatis, & cornu Indico: sic Lycoris quæ magis est atra moro cadente fucata sibi jucunda est. Cum fueris calvus, eris crinitus hac ratione, qua nunc es poëta.

Nostris versibus, esse te poëtam,
Fidentine, putas, cupisque credi?
Sic dentata sibi videtur Ægle,
Emitis ossibus, Indicoque cornu:
Sic, quæ nigrior est cadente moro,
Ceruffata sibi placet Lycoris.
Hæc & tu ratione, qua poëta es,
Calvus cum fueris, eris comatus.

NOTÆ.

4 *Indicoque cornu*] Hæc est, ebore, quo significat dentes eboreos.

6 *Ceruffata*] Ceruffa genus est pigmenti quo illinitur vultus ad candorem conciliandum. Plinius, lib. 35. cap. 6.

Sibi placet] Sibi candida videtur: morum vero maturum & cadens maxime nigrum.

8 *Eris comatus*] Emptis nempe aut superfluis capillis. Vide epig. 54. suprà, de Fidentino.

Ad CÆCILIANUM, LXXIV.

maritum ingeniosum.

O Cæciliano, nullus exiit in omni civitate, qui vellet tangere conjugem tuam gratis, dum permissum fuit: at nunc custodibus datis, magna turba est moechorum: homo es solers.

NULLUS in urbe fuit tota qui tangere vellet
Uxorem gratis, Cæciliane, tuam,
Dum licuit: sed nunc, positis custodibus, ingens
Turba furutorum est: ingeniosus homo es.

NOTÆ.

1 *Qui tangere*] Vult poëta Cæciliani uxorem deformem à nemine tactam nisi gratis, hoc est, sine pretio licebat, sive et si ultro dabat, vel nisi ipsa pecuniam suppeditabat: posita verò

custodia, moechos venisse pretium afferentes: itaque sagacem & solertem esse Cæcilianum dicit: Jocus sane lepidus.

Ad

EPIGRAMMATUM LIBER I. 31

Ad PAULLAM, LXXV.

adulteram.

Oechus erat: poteras tamen hoc tu, Paul-
la, negare:
Ecce vir est: numquid, Paulla, negare potes?

Adulter erat: nihilominus, o
Paulla, poteras id inficiari; ecce
maritus est: num id inficiari
vales, o Paulla?

NOTÆ.

Oechus erat] Is cui nupsisti.

Numquid potes] Falsa nempe fuisti adul-
terium, cum nupsisti illi qui vivo marito mte-
chus tuus credebatur. Vide epig. 22. lib. 6.

De LINO, LXXVI.

non solgente debita.

Dimidium donare Lino, quam credere totum;
Qui mavult; mavult perdere dimidium.

Qui mavult Lino donare di-
midium, quam mutud dare to-
tum, mavult amittere dimidium.

NOTÆ.

Mavult perdere dimidium] Cum enim mu-
tum non redderet Linus, qui totum credidisset, perdidit tantum alterum dimidium quod credidit;

Ad FLACCUM, LXXVII.

ut versus facere desinat, forum verò adeat.

Mihi curarum pretium non vile mearum,
Flacce, Antenorei spes, & alumne Laris.
Pierios differ cantusque chorosque sororum:
Es dabit ex istis nulla puella tibi.

Quid petis à Phœbo? nummos habet arca Mi-
nervæ:

Hæc sapit, hæc omnes fecerant una deos.

Quid possent edere Bacchi dare? Palladis arbor

Inclinat varias pondere nigra comas.

Præter aquas Helicon, & ferta, lyrasq; deorum

Nil habet, & magnum semper inane sophos.

O Flacce, digna merces mea
solicitudinis, spes atque alumne
Antenorei Laris. Proxoga con-
centis Pierios, & choros Musarum;
nulla puella ex istis tibi
donabit pecuniam. Quid postu-
las ab Apolline? nummi sunt in
cassa Minervæ: hæc sapit, hæc
sola mutuum dat omnibus diis.
Quid donare valent edere
Bacchi? atra arbor Palladis
gravitate incurvat ramos varios.
Nihil est in Helicone, nisi aqua,
& coronæ, & cythara deorum,
& magnum sophos semper infru-
ctuosum.

NOTÆ.

Pretium non vile] Hoc est, o Flacce, tu
dignus es qui me interponam in tuam rem, hanc
que curam conferam ad tuam utilitatem, ut te
moneam Musas esse relinquendas, forum verò
adeundum: Hic est Flaccus qui scripsit Argo-
nautica.

Laris Antenorei] Id est, Patavii quod con-
didit Antenor. Lares sunt dii domestici qui sæ-
pius pro ædibus sumuntur, hic verò pro urbe.

Nulla puella] Nulla Musa.

Quid petis à Phœbo] Paupere nempe.

Arca Minervæ] Hoc est, Minerva dives est,
& habet opes quas largiatur caussidicis suis

cultoribus. Ab ea autem pendent cæteri dii,

ἀπὸ τῆς πατρὸς τοῦ ἑδ' ἰαχνοα.

Pecuniæ obediunt omnia, Aristoph. in Plut.
Act. 1. Sc. 2.

Palladis arbor] Oliva cujus rami fructuum
pondere incurvantur.

Varias comas] Frondes varii coloris, baccis
graves, hoc est, Minerva locupletat caussidicos.

Helicon] Bœotiae mons Phocidi vicinus,
non procul à Parnasso, qui & ipse Apollini sa-
cer est & Musis.

Sophos] Acclamatio erat qua recitantes

E i

Quid

*Quid tibi negotii cum Cirrha ?
quid cum aqua Permessidos ? fo-
rum Romanum vicinus est, &
opulentius. Illic pecunia sonat :
sed oscula sola strepunt circa pul-
pita nostra, & steriles cathedras.*

*Quid tibi cum Cirrha ? quid cum Permessidos
unda ?*

*Romanum propius, divitiusque forum est.
Illic æra sonant : at circum pulpita nostra,
Et steriles cathedras, basia sola crepant.*

N O T Æ.

*poëtæ excipiebantur, sed nihil emolumenti ac-
cipiebant. Vide epig. 4. suprà.*

*11 Permessidos unda] Permessis fluvius ex
Helicone dilabatur,*

*13 Illic æra sonant] In foro nempe ubi pecu-
niam accipiunt cauffidici.*

*14 Steriles cathedras] Nullum emolumentum
afferentes. Juvenalis, Sat. 7.*

*Pamituit multos vana sterilisque cathedra.
Basia] Quos enim excitantes probaverant
osculabantur antiqui. Vide epig. 4. suprà, de
basia captas, &c.*

De CHARINO, LXXVIII.

homine molli.

*Bene se habet Charinus, & ni-
hilominus pallet. Charinus potat
temperatè, & nihilominus pal-
let. Charinus digerit rectè, &
nihilominus pallet. Charinus
apricatur, & tamen pallet. Cha-
rinus colorat cutem, & tamen
pallet.*

*PULchrè valet Charinus, & tamen pallet,
Parce bibit Charinus, & tamen pallet.
Bene concoquit Charinus, & tamen pallet.
Sole utitur Charinus, & tamen pallet.
Tingit cutem Charinus, & tamen pallet.
Cunnum Charinus lingit, & tamen pallet.*

N O T Æ.

*4 Sole utitur] Ut cutem coleret. Omnibus his adhibitis semper pallescit Charinus, sic illius
turpi vitio laborare notat poëta.*

De FESTO, LXXIX.

moribundo.

*Cum pestilentia contagiosa ur-
geret guttur immeritum, & ni-
gra contagio irreperet in faciem
ipsam : ipse Festus siccis genis
excitans amicos lacrymantes sta-
tuit petere paludem Stygiam.
Nihilominus non sedavit os
sanctum turpi toxico, aut cru-
ciavit mortem diram esurie len-
tà. Sed morte Romana finivit
vitam inviolatam, atque egit
spiritum busto illustriore. Fama
potest antepone hunc interitum
morti magni Catonis ; hic carus
erat Cæsari.*

*INDignas premeret pestis cum tabida fauces
Inque ipsos vultus serperet atra lues :
Siccis ipse genis flentes hortatus amicos,
Decrevit Stygios Festus adire lacus.
Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno,
Aut torfit lenta tristitia fata fame.
Sanctam Romana vitam sed morte peregit,
Dimisitque animam nobiliore rogo.
Hanc mortem fati magni præferre Catonis
Fama potest : hujus Cæsar amicus erat. 10*

N O T Æ.

3 Siccis ipse] Id est, non flens.

*7 Sed morte Romana] Nempe pestis trans-
fudit exemplo Lucretiz, & multorum aliorum
Romanorum.*

8 Nobiliore rogo] Rogum sumit pro morte

ipsa. Legunt alii, nobiliore via.

*10 Hujus Cæsar] Se enim interemit Cato
metu aut odio Cæsaris, at verò Domitianus hu-
jus Festi amicus fuit.*

Ad

Ad ATTALUM, LXXX.

ardelionem.

Emper agis cauffas, & res agis, Attale fēper.

Est, nō est, quod agas, Attale, semper agis.

res, & cauffæ defunt, agis Attale mulas.

Attale, ne quod agas defit, agas animam.

Attale, dicis cauffas, atque
assidue trahās negotia. Attale
continuo agis, siue sit, aut non
sit quod agas. Si negotia, &
lites deficiunt, Attale, ducis mu-
las; Attale, ne deficiat quod
geras, emittas spiritum.

NOTÆ.

1 Agas animam] Id est, percas. Lusus epigrammatis est in variâ significatione verbi ago.

Ad CANUM, LXXXI.

helluonem.

Portula, Cane, tibi suprema nocte petita est.

Occidit, puto, te Cane, quod una fuit.

O Cane, poposcisti sportulam
ultima nocte, O Cane, interfe-
cit te, ut arbitror, quod unica
extitit.

NOTÆ.

2 Quod una fuit] Quæ nempe huic helluoni non sufficeret, unde contracto dolore periit.

Ad SOSIBIANUM, LXXXII.

vilem hominem.

E Servo scis te genitum, blandeque fateris,
Cum dicis dominum, Sosibiane, patrem.

O Sosibiane, non ignoras te
natum ex mancipio, & comiter
confiteris, cum parentem tuum
appellas dominum.

NOTÆ.

1 E servo] Quod nempe mater adultera ex
servo suscepisset Sosibianum: vel forte melius
legendum ē serva: cum enim pastus ventrem
sequatur, ex serva & patrefamilias natus Sofi-
bianus servus est, & patrem habet eundem &
dominum. Vide epig. 85. infra.

De REGULO, LXXXIII.

fere obruto ruina veteris porticus.

HÆC quæ pulvere dissipata multo

Longas porticus explicat ruinas,

En quanto jacet absoluta casu.

Tectis nam modo Regulus sub illis

Gestatus fuerat, recesseratque :

Hæc porticus quæ dissoluta ex-
ponit longa excidia in multo pul-
vere, en quanto casu liberata pro-
cumbit: paullo enim ante Re-
gulus vectus fuerat sub illis te-
ctis, & discesserat :

5

NOTÆ.

2 En quanto] Vide epig. 23. supra.

E 3

Vici

cum subito desedit sua mole, & postquam nihil metuebat hero, incruenta concidit ruina tuta. O Regule, post timorem tanta querimonia, quis inficietur deos habere curam tui, cujus gratia ruina fuit innoxia?

Viſta eſt pondere cum ſuo repente,
Et poſtquam domino nihil timebat,
Securo ruit incruenta damno.
Tanta, Regule, poſt metum querela,
Quis curam neget eſſe te deorum,
Propter quem fuit innocens ruina?

NOTÆ.

§ Poſt metum] Epig. citato. Nimirum tenuit noſtras fortuna querelas.

De MANNEIA, LXXXIV.

ſœtida.

Catellus tibi lambit os & labra; non mirum eſt, ſi canis amat comedere ſtercus.

OS, & labra tibi lingit, Manneia, catellus
Non miror, merdas ſi libet eſſe cani.

NOTÆ.

1 Os & labra] Ora, & labia Manneia: ſœtida fuiſſe notat, canes quippe lambendis immundiciis delectantur; quæ tetro odore non ſuperant ſœditatem tui oris. Juveſialis,

ſatir. 10.

— Bona tota feruntur
Ad Phialen, tantum artificis valet balne-
oris.

De QUIRINALI, LXXXV.

cœlibe.

Quirinalis non exiſtimat conjugem eſſe ducendam, cum cupit ſuſcipere natos, & reperit. Quæ ratione id queat? rem habet cum ancillis, implet agros & domitium equitibus vernis: Quirinalis vernus eſt paterfamilias.

UXorem habendam non putat Quirinalis,
Cum vult habere filios, & invenit.
Quo poſſit iſtud more? futuit ancillas,
Dominumque, & agros implet equitibus vernis:
Pater familiæ verus eſt Quirinalis.

NOTÆ.

3 More?] Legunt alii ſine interrogatione, unde alius ſenſus efficitur.

4 Implet vernis] Verna ſervus eſt domi-
nus, equitibus autem dixit quia Quirinalis eques
erat.

5 Pater] Sic enim blando nomine dominum ſervi appellabant patremfamilias, ſed hæc verum dicit poëta patrem familiæ Quirinalem, quod ejus familia ab ipſo eſſet genita.

De MARIO, LXXXVI.

& faceto præcone.

Cum præco argutus vellet vendere colles excultos, & pulchra jugera fundi ſuburbani: ſiquis, inquit, arbitratu opus eſſe Mario alienare, allucinatur: nihil debet, imo magis dat mutuum.

Venderet excultos colles cum præco facetus,
Atque ſuburbani jugera pulchra ſoli:
Errat, ait, ſi quis Mario putat eſſe neceſſe
Vendere: nil debet, ſœnerat imo magis.

Quæ

EPIGRAMMATUM LIBER I. 55

Quæ ratio est igitur? servos ubi perdidit omnes,
Et pecus, & fructus, non amat inde locum.
Quis faceret pretium, nisi qui sua perdere vellet
Omnia? sic Mario noxius hæret ager.

*Quæ causa est ergo? ubi ami-
sit omnia mancipia, & armen-
ta, & fructus, exinde non de-
lectatur eo loco. Quis liceret,
nisi qui vellet amittere omnia
sua? sic campus pestilens re-
mansit penes Marium.*

NOTÆ.

Servos ubi perdidit] Hanc scilicet subjecit causam malitiosus præco, qua emptores omnes
emendo deterruit.

De NOVIO micropsycho, LXXXVII.

& sordide parco.

Vicinus meus est, manuque tangi
De nostris Novius potest fenestris.
Quis non invidet mihi, putetque
Horis omnibus esse me beatum,
Invento cui liceat frui sodale?
Tam longè est mihi, quam Terentianus,
Qui nunc Niliacam regit Syenen.
Non convivere licet, nec urbe tota
Quisquam est tam propè, tam proculque nobis.
Migrandum est mihi longius, vel illi.
Vicinus Novio, vel inquilinus
Sit, si quis Novium videre non vult.

*Novius habitat in mea vici-
nia, & potest manu attingi de
nostris fenestris. Quis non in-
videt mihi, & credat me esse
felicem omnibus horis, cui fas
sit uti socio vicino? tam procul
a me distat quam Terentianus,
qui nunc gubernat Syenen Nilia-
cam. Non datur potestas simul
vivendi, nec saltem aspiciendi,
non auscultandi, nec in omni ci-
vitate ullus est tam propè, &
tam longè a nobis. Oportet me
vel illum longius abire. Si quis
non vult aspicere Novium, fiat
vicinus Novio, vel inquilinus.*

NOTÆ.

De Novio] *Μικροψυχος*, pusillanimis,
illiberalis. Sic Novium avaritiæ accusat poë-
ta. Alii delendam hanc vocem *micropsycho* ar-
bitrantur, & nonnullos exagitari à poëta qui quæ
ad manum habent, contemnunt; at verò quæ
remotiora sunt & paratu difficiliora, sectantur.
Judicet lector.

6 Quam Terentianus] Qui nunc erat præfe-
ctus Ægypto, cujus Syene urbs ad Nilum sita,
quæ hodie ab aliis appellatur *Gugere*, ab aliis
China, ab aliis verò *Asna*.

10 Migrandum est] Hoc facere dicit poëta.

11 Inquilinus] Qui nempe in Novii ædibus
conductis habitet.

Ad FESCENIAM, LXXXVIII.

vinolentam.

NE gravis hesterno fragres, Fescenia, vino,
Pastillos Cosmi luxuriosa voras.
Ista linunt dentes jentacula: sed nihil obstat,

*O Fescenia intemperans, de-
glutis pastillos Cosmi, ne malè
oleas gravis hesternæ potatione.
Ista jentacula ungunt dentes:
sed nihil impedit,*

NOTÆ.

2 Pastillos Cosmi] *Cosmus* myropoia erat, qui
conficiebat ejusmodi pastillos ex aromatibus, &
pulveribus odoratis.

3 Ista linunt] Hoc est, cum jejunia sumis il-

los pastillos; possunt illi quidem opprimere
foetorem in dentibus hærentem, nequeunt verò
illum coërcere qui venit ex stomacho.

cum ructus venit ab imo stoma-
cho; quid quod venenum dia-
pasm te commixtum fuerit pejus,
Et geminus animæ odor procedit
longius? igitur jam removens
fallacias nimium cognitas, &
sis temulenta simpliciter.

Extremo ructus cum venit à barathro.
Quid quod olet gravius mistū diapasmate virus,
Atque duplex animæ longius exit odor? 6
Notas ergo nimis fraudes, deprensæque furta
Jam tollas, & sis ebria simpliciter.

NOTÆ.

4 Cum ructus] Cruditatis exhalatio est.
5 Diapasma] Unguenti genus quod fit ex
rosis aridis, de quo Plinius, lib. 22. cap. 19.
Virus] Ponitur pro halitu gravi.
6 Duplex odor] Hesterni vini, & diapasma-
tis.

7 Deprensæque] Vinum quod cum cura legi-
tur, furtum appellatur à Poëta.

8 Sis ebria simpliciter] Ne simul vinum &
ejusmodi medicamenta oleas. Vide epig. 42.
lib. 3. & epig. 7. lib. 6.

Ad ALCIMUM, LXXXIX.

cujus mortem deslet.

Alcime, quem tegit Labicana
terra levi gravine, abreptum
berò annis juvenilibus; accipe
non molem vacillantem ex silice
Ægyptia, quam lapsuram ex-
truit cineri labor inanis; sed
buxos caducas, atque umbras
obscuras palmitis, & prata qua
virescunt rigata meis fletibus. O
dilecte puer, recipe pignora no-
stri maioris: hoc decus tibi du-
ret omni tempore. Cum Lache-
sis mihi perneverit ultimos an-
nos, non alio modo jubeo jacere
meos cineres.

ALcime, quem raptum domino crescentibus
annis
Labicana levi cespite velat humus:
Accipe non Phario nutantia pondera saxo,
Quæ cineri vanus dat ruitura labor:
Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,
Quæque virent lacrymis humida prata meis.
Accipe, chare puer, nostri monumenta doloris,
Hic tibi perpetuo tempore vivit honor.
Cum mihi supremos Lachesis perneverit annos:
Non aliter cineres mando jacere meos. 10

NOTÆ.

2 Labicana humus] Via Labicana ducebat
ad Labicum mediterraneum, Latii pagum, ho-
die Valmontone.

Levi cespite] Hoc est, non superbo tumulo,
vel potius alludit ad formulam antiquam S. T.
T. L. hoc est, sit tibi terra levis. Vide epi-
gramm. 35. lib. 5.

3 Non Phario] Non pyramides, obeliscos,
& statuas quibus tumulos ornabant Ægyptii.
Vide epig. 1. lib. Spec.

pendentia Mausolea.

Pharos colonia, & oppidum Ægypti apud
Alexandriam. Alii, Pario: marmor Parium
notum est.

5 Sed fragiles buxos] Spatium quoddam
sepulchro destinatum in agris religiosum erat,
quod variis arborum generibus decorabant an-

tiqui: Martialis verò in honorem Alcimi pueri
buxos insecit quibusdam in pratis, quæ per
hyperbolen suis lacrymis irrigari dicit.

7 Monumenta doloris] Hæc carmina, scil.
buxos & prata.

8 Hic tibi perpetuo] Id de perpetuitate
suorum carminum auguratur poëta, ut lib. 10.
epig. 2.

At chartis, nec furta nocent, & secula
profunt,

Solaque non norunt hæc monumenta
mori.

9 Lachesis] Una è Parcis quæ humanæ vite
net fiamen.

10 Non aliter cineres] Hoc est, tumulum
meum versibus egregii poëtæ ornari tantum
cupio.

Ad

EPIGRAMMATUM LIBER I.

57

Ad CINNAM, XC.

semper demisse loquentem.

Arris in aurem semper omnibus, Cinna.

Garris & illud, teste quod licet turba.

ades in aurem, quereris, arguis, ploras.

antas in aurem, judicas, taces, clamas.

legne penitus sedit hic tibi morbus,

sæpe in aurem, Cinna, Cæsarem laudes?

O Cinna, perpetuo susurras
cunctis in aurem, susurras. &
illud, quod fas est multitudine
presente: rides in aurem, expo-
stulas, reprehendis, fles. Canis
in aurem, discernis, files, vocife-
raris. Adeone penitus hoc vi-
tium tibi inveteratum, ut sæpe, &
Cinna, Cæsarem celebres in aurem?

NOTÆ.

Hic morbus] Garriendi in aurem vi-

6 Ut sæpe] Sic Cæsarem acute laudat poeta
innuens laudes ejus palam esse proferendas.

XCI.

Ad LÆLIUM, XCII.

poetam vilem & mordacem.

CUM tua non edas, carpis mea carmina,
Læli.

Carpere vel noli nostra, vel ede tua!

O Læli, cum non publicos tuos
versus, reprehendis meos: noli
reprehendere meos, vel publica
tuos.

NOTÆ.

2 Vel ede tua] Quæ vicissim carpere possim.

XCIII.

De AQUINO, XCIV.

& Fabricio, eodem in tumulo jacentibus.

Fabricio junctus fido requiescit Aquinus,

Qui prior Elyfias gaudet adisse domos.

Ara duplex primi testatur munera pili:

Plus ramen est, titulo quod brevior legis.

Functus uterque sacro laudatæ fœdere vitæ,

Famaque quod raro novit, amicus erat.

Aquinus fidei Fabricio conjun-
ctus requiescit, qui letatur pri-
mus petisse ades Elyfias, duo al-
taria testificantur officia principi:
Nihilominus amplius est quod
ovolis inscriptione brevior. U-
terque adimplevit sacrum fœdus
vitæ commendatæ, & benevolus
erat, quam rem raro cognovit
fama.

NOTÆ.

2 Qui prior] Vide epig. 37. supra.

Quod pro fratre mori vellet uterque prior.

3 Ara duplex] Cui inscriptum erat utrum-
que principilum, hoc est centurionem primæ
cohortis fuisse.

4 Plus tamen est] Rara quippe est inter æmu-
los concordia.

5 Functus] Supple est: ultimum hoc disti-
chum inscriptum erat tumulo. Videntur enim,
qui sic vivunt, cum virtute fœdus pepigisse.
Ramiresius.

6 Amicus erat] Id est, amore mutuo se com-
plectebantur.

Ad

XXV. M. TO LA

Ad HELIUM, XCVI.

causidichum rustice clamantem.

O Heli, quod perpetuo vociferaris, quod obtundis agentes, hoc non agis gratis, recipis ut sileas.

QUOD elamas semper, quod agentibus obstrepis, Heli,
Non facis hoc gratis : accipis, ut taceas.

NOTÆ.

1 Quod agentibus] Qui nempe rusticis Helii clamoribus obtusi, pecunia data, ejus silentium timebant.

Ad SCAZONTEM, XCVII.

de fellatore quodam.

O Scazon, si non grave est, nec te tædet : oramus, ut facias Materno nostro sermones paucos in aurem, ita, ut solus auscultet. Ille qui amat lacernarum molles, & Boeticatus, atque leucopheatus est, qui non credit coccinatos esse viros, & Amethystinas appellat vestes faminarum, commendat nativa, quamvis perpetuo habeat colores subnigros, habet mores Galbanos : quæret unde reputem hominem effeminatum : balneum nobis idem est : nihil aspectat desuper :

SI non molestum est, teque non piget, Scazon :

Nostro, rogamus pauca verba Materno
Dicas in aurem, sic, ut audiat solus.
Amator ille tristium lacernarum,
Et Boeticatus, atque leucopheatus,
Qui coccinatos non putat viros esse,
Amethystinasque mulierum vocat vestes,
Nativa laudat ; habeat & licet semper
Fuscos colores ; Galbanos habet mores.
Rogabit, unde suspicer virum mollem.
Una lavamur : adspicit nihil fursum :

NOTÆ.

1 Scazon] Versus Iambo similis, excepto ultimo pede in quo est spondeus, unde claudicare dicitur à verbo *κλάω* idcirco Poeta dicit, si non molestum est. De Materno dicemus, lib. 10. epig. 37. Alloquitur versum suum.

4 Amator ille] Nempe cui placent vestes puellæ.

5 Et Boeticatus] Boetis fluvius est Hispaniæ ; hodie Guadalquivir, ad quem sunt oves quarum lana subrutuli est coloris nativi : hoc est, qui habet vestes non tinctas. Vide epig. 133. lib. 14.

Leucopheatus] Nomen compositum à verbo græco λευκοφαίος, ex albo & fusco mixtus.

6 Coccinatos] Id est, existimat eos esse

effeminatos, qui vestibus utuntur tinctis cocco.
7 Amethystinas] Vestes amethystini coloris à lapide Amethysto, cujus color purpureus est.

8 Nativa] Quæ non sunt artificio tinctæ ; quales sunt vestes Boeticæ, de quibus epig. 133. lib. 14.

Non est lana mihi mendax, nec mutor alieno,

Sic placeant Tyria, me mea tinxit ovis.

9 Galbanos] Alii Galbinos. Galbanus vero color pallidus, flavus dicitur, secundum quosdam cæruleus, & viros dedecet, ut mollior & effeminatior ; hoc est, mores effeminatos. Juven. Sat. 2.

Cerulea indutus scutulata, aut Galbana rasa.

Sed

EPIGRAMMATUM LIBER I. 59

Sed spectat oculis devorantibus draucos:
Nec otiosis mentulas videt labris.
Quæris quis hic sit? excidit mihi nomen.

rogas quis hic
sit? oblitus sum nominis.

Ad NÆVOLUM caussidicum, XCVIII. ignarum.

CUM clamant omnes, loqueris tu, Nævole,
semper,
Et te patronum, caussidicumque putas.
Hac ratione potest nemo non esse disertus.
Ecce tacent omnes: Nævole, dic aliquid.

Cum cuncti vociferantur, tu,
Nævole, semper facis verba, &
te existimas patronum & caussidicum.
Hoc modo quilibet potest
videri facundus. Ecce
cuncti silent, Nævole, profer aliquid.

NOTÆ.

¹ Cum clamant] Aliis strepentibus & clamantibus ignarus hic rabula verba faciebat; tacentibus vero, & ipse propter imperitiam

tacebat. Alii, Dum clamant omnes, loqueris tunc, Nævole, tantum.

Ad FLACCUM, XCIX. de Diodoro litigatore avaro.

Litigat, & podagra Diodorus, Flacce, laborat,
Sed nil patrono porrigit: hæc chiragra est.

O Flacce, Diodorus litigat, & vexatur podagra; at nihil offert caussidico: chiragra est.

NOTÆ.

² Chiragra est] Podagra morbus est pedum, chiragra vero manuum: cum patrono

nihil daret Diodorus, non podagra illum, sed chiragra laborare facete dicit poeta.

Ad CALENUM avarum, C. re facta.

NON plenum modo vices habebas:
Sed tam prodigus, atque liberalis,
Et tam lautus eras, Calene, ut omnes
Optarent tibi centies amici.
Audit vota deus, precesque nostras,
Atque intra, puto, septimas Calendas
Mortes hoc tibi quatuor dederunt.

Paulo ante non possidebas completum vices; sed, O Calene, eras adeo profusus & beneficus, atque adeo splendidus, ut cuncti amici tibi precarentur centies. Deus excepit vota & obsecrationes nostras; & quatuor funera donarunt hoc tibi, opinor, intra septem menses.

NOTÆ.

¹ Plenum vices] Id est, non omnino vices centena millia festerium: post adverbium decies, vices, & cætera ejusmodi, subintellige centena millia.

⁶ Intra septimas] Septem menses: Calendas enim significant primum mensis diem.

⁷ Mortes] Mortuorum hereditates.

At

Sed tu, infelix, tanquam non foret tibi relictum centies, sed ablatum, lapsus es in tantam famem, ut sordibus moneta nigra instruas epulas lautiores, quas semel celebras toto in anno? & impendas selibram plumbeam pro septem veteribus tuis amicis. Quid optemus dignum meritis istis? O Calene, precamur tibi millies, si advenit hoc, moriaris fame.

At tu sic quasi non foret relictum;
Sed raptum tibi centies, abisti
In tantam miser esuritionem,
Ut convivia sumptuosiora,
Toto quæ semel apparas in anno,
Nigræ sordibus explices monetæ;
Et septem veteres tui sodales
Constemus tibi plumbea selibra.
Quid dignum meritis precemur istis?
Optamus tibi millies, Calene
Hoc si contigerit, fame peribis.

N O T Æ.

10 *Tantam*] Tam avarus, tam sordidus & famelicus esse coepisti.

13 *Nigra moneta*] Æreæ nempe, quod Calenus iste aurum aut argentum in convivii impendere nollit: pro æreæ moneta videtur pretium vilissimorum ciborum, quos apponeret suis amicis.

15 *Plumbea selibra*] Monetam plumbeam in usu fuisse apud Romanos negant Interpretes:

sed hanc pro vilissima usurpat poeta, epig. 74. lib. 10. Quoties plumbeam monetam vocat Martialis, villia, instar plumbi, ærea numisma intelligit. Gronovius.

18 *Hoc si contigerit*] Ex eo quod Calenus centies adeptus, in summam esuritionem abierit: Lepide collegit poeta fame illum periturum si millies consequatur. Sic acute Ovidius: *Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aqua.*

De A F R A vetula. CI.

Afra habet mammas atque tatas: sed ipsa potest dici mamma vetustissima tatarum & mammarum.

Mammas atque tatas habet Afra: sed ipsa tatarum

Dici, & mammarum maxima māmā potest.

N O T Æ.

1 *Afra*] Ut puella videretur, more infantium patrem tatarum appellabat, matrem vero mam-

mam: forte & papillas grandiores habebat, quæ & mammae dicuntur. Vide epig. 66. lib. 14.

De Afro D E M E T R I O, CII.

Librario, cujus acerbam mortem desier.

Olim fidelis illa manus meorum studiorum, & utilis hero, & cognita Cæsaribus, Demetrius deseruit primos annos florentes; quatuor anni adjuncti erant tribus lustris. Attamen providimus ne servus delaberetur ad umbras Stygias, cum pestis improba combureret irretitum, atque agroto condonavimus omne jus heri: merebatur sanari, meo dono. Moriens agnovit suam mercedem, & liber profecturus ad undas infernas me appellavit patronum.

Illa manus quondā studiorum fida meorum,
Et felix domino, notaque Cæsaribus,
Destituit primos virides Demetrius annos:
Quarta tribus lustris addita messis erat.
Ne tamen ad Stygias famulus descenderet umbras,

Ureret implicitum cum scelerata lues,
Cavimus; & domini jus omne remisimus agro:
Munere dignus erat convaluisse meo.
Sensit deficiens sua præmia, meque patronum
Dixit, ad infernas liber iturus aquas.

N O T Æ.

1 *Illa manus*] Per metonymiam manum sumpsit pro servo amanuensi, qui poetæ epigrammata scribebat mittenda Tito & Domitiano Cæsaribus.

4 *Quarta messis*] Annus quartus additus tribus lustris, id est quindecim annis: sic

novemdecim annos natus erat Demetrius.

6 *Scelerata lues*] Pestem interpreto: alii vero febrem. Vide epig. 79. supra.

7 *Jus domini*] Id est illum manumissimus.

8 *Sua præmia*] Libertatem nempe.

Ad

Ad LYCORIM, CIII.

deformem.

QUI pinxit Venerem tuam Lycori,
Blanditus, puto, pictor est Minervæ.

O Lycori, pictor qui expressit
tuam Venerem, meo quidem ju-
dicio, adulatus est Minervæ.

NOTÆ.

2 Blanditus est Minervæ] Venere scilicet de-
rmiter picta; cum qua olim de forma con-
dit Minerva. Vide epig. 41. lib. 5. Lycop-

rim sane deformem carpit poeta, quam male
picta Venus ejus jussu Veneribus suis non orna-
bat.

Ad SCÆVOLAM, CIV.

avarum re facta.

SI dederint superi decies mihi milia centum,
Dicebas, nondum, Scævola, factus eques:
Qualiter ô vivam, quam large, quamq; beate!
Riserunt faciles, & tribuere dei.
Sordidior multo post hoc toga; penula pejor:
Calceus est farta terque, quaterque cute. 6
Deque decem plures semper servantur olivæ,
Explicat & cœnas unica mensa duas;
Et Veientani bibitur fœx crassa rubelli;
Affe cicer tepidum constat, & affe Venus:
In jus, ô fallax, atque inficiator, eamus: 11
Aut vive, aut decies, Scævola, redde deis.

Si dii mihi concesserint decies
centena milia, aiebat Scævola,
nondum eques factus: qualem
ducam vitam, quam profusam,
& quam felicem! Superi faciles
riserunt & concesserunt. Po-
stea toga multo turpior, penula
deterior est: habet calceum ex
pelle farta ter & quater. Ex de-
cem olivis semper plures reservan-
tur, atq; unum ferculum instruit
duas cœnas, & fœx densa Ve-
ientani rubelli potatur, cicer te-
pens, & Venus emittitur affe. O
fraudente & inficiator, eamus
in jus, aut vive genialiter, ô Scæ-
vola, aut Superis restituere decies.

NOTÆ.

2 Nondum factus eques] Cum nondum legiti-
mum censum equestrem habuit, id est quadria-
genta sestertia. Alii legunt justus eques: illud
enim justus dicitur propterea de equite qui justam
habet quadringentorum sestertiorum ad censum
equestrem. Epig. 67. lib. 4.

Ut possit domino plaudere justus eques.
Videat lector. Ejusdem argumenti est hoc epi-
gramma, cum centesimo supra.

4 Riserunt] Dii vota Scævole irriserunt, sed
exceperunt.

7 Deque decem] Id est, major pars ex de-
cem reservatur in proximam cœnam, epig. 48.
lib. 10.

— canisque tribus jam perna superstes.

8 Unica mensa] Est unicuique ferculum;
nam epulæ ipsæ appellantur mensæ. Ovidius
de nuce:

Poma cadunt mensis non interdicta se-
cundis.

9 Et Veientani] Vinum Veientanum pessim-
um erat: rubellum dicitur ab ovibus rubentibus.
Veii urbs est: Veientes gens hodie Martiniensis:
est aliis Civitas Castellana.

10 Affe Venus] Lib. 2. epig. 53.

Si plebeia Venus gemino tibi vincitur
asse.

11 Inficiator] Sordidam enim vitam ducens
à diis decies se accepisse inficiabatur.

De SPECTACULO, CV.

leonum & leporum aliis omnibus anteponendo.

Quod pardus vario collo subit
juga mollia, & tigres feroces
ferunt patienter virgas: quod
cervi mordent aurea frana, quod
urfi Libyci subiguntur lupatis,
& taurus aper, quantus fuisse
Calydonius dicitur, obtemperat
purpureis capistris; quod bison-
tes deformes ducunt currus, &
quod bellua imperata agere sal-
tationes molles nihil recusat vi-
gro rectori: quis non credat spe-
tacula numinum? attamen
hæc præterit ut inferiora, quis-
quis aspiciit humiles venationes
leonum, qui defatigantur celeri
metu leporum. Dimittunt, repe-
tunt, & diligunt capros, atque
in ore tutior est præda, cui letan-
tur præbere ora aperta & per-
via, & cohibere dentes timidos:
dum pudet comminere prædam
delicatam, cum paulo ante tau-
ris interfectis accedant. Hæc
clementia non comparatur artifi-
cio, sed leones sciunt cuius servi-
tutem patiantur.

Pisto quod iuga delicata collo
Pardus sustinet, improbæque tigres
Indulgent patientiam flagello:
Mordent aurea quod lupata cervi,
Quod frænâs Libyci domantur urfi,
Et quantum Calydon tulisse fertur,
Patet purpureis aper capistris:
Turpes effeda quod trahunt bison-
tes, Et molles dare iussa quod choreas
Nigro bellua nil negat magistro:
Quis spectacula non putet deorum?
Hæc transit tamen ut minora, quisquis
Venatus humiles videt leonum,
Quos velox leporum timor fatigar,
Dimittunt, repetunt, amantque capros,
Et securior est in ore præda,
Laxos cui dare, perviosque rictus
Gaudent, & timidos tenere dentes:
Mollem frangere dum pudet rapinam,
Stratis cum modo venerint juvenis.
Hæc clementia non paratur arte,
Sed norunt cui serviant leones.

NOTÆ.

1 *Pisto collo*] Variis enim maculis distincti
sunt pardi.

2 *Improba tigres*] Quod ferocissimum sit il-
lod animal, difficillimeque mansuescat.

3 *Indulgent patientiam*] Hoc est, libenter
patiuntur flagellum, nec resistunt, licet pos-
sint.

6 *Calydon*] Oppidum Ætolizæ hodie Aytôn,
ubi Melæger interemit aprum ingentis magni-
tudinis. Epig. 15. lib. Spect. De bisonibus
dictum epig. 23. lib. Spect.

10 *Nigro bellua*] Elephantum intellige quem
nigri Æthiopes regunt, de ejus autem ingenio
mixta referuntur. Vide Ælianum lib. 2. cap. 11.

de natura animalium: & Plinium lib. 8. cap. 2.
Germanici Cæsaris munere gladiatorio quosdam
inconditos motus edidere saltantium modo. Ele-
phantos intellige.

13 *Venatus humiles*] De leonum & leporum
spectaculo egimus supra, epig. 7. 15. 23.

20 *Stratis cum*] Hoc est, cum hos ludos
edant, & tam benigne lepores tractent, occisis
tamen paulo ante tauris.

22 *Cui serviant*] Cæsari scil. Domitiano, cu-
jus clementiam numine ejus afflati referunt:
epig. 17. lib. Spect.

Crede mihi, numen sentit & ille tuum.

EPIGRAMMATUM LIBER I.

63

AD OVIDIUM, CVI.

de veteri vino Nomentano.

N Nomentanis, Ovidi, quod nascitur agris,
Acceptit quoties tempora longa merum,
uit annosa mores, nomenque senecta,
Et quidquid voluit, testa vocatur anus.

Ovidi, vinum quod gignitur
in Nomentanis agris, quoties
vetustum factum est, amittit
naturam & nomen senectute lon-
gava, atque amphora vetus po-
test appellari quovis nomine.

NOTÆ.

¹ In Nomentanis] In Nomentano agro non
cul ab urbe vineam habebat poeta, cujus vi-
m recens quidem insuave, at vetus conten-
bat cum vino generosissimo. Vide epig. 119.
13. De Ovidio, epig. 43, & 44. lib. 7. &
bi.

Agris] Alii arvia.
³ Exuit mores] Asperitatem interpretare &
ingratum saporem: at vero vetus factum dici
poterat vel Falernum, vel aliud præstantissi-
mum vinum.

AD RUFUM, CVII.

ut curas solvat vino.

Interponis aquam subinde, Rufe,
Et si cogeris a sodale, raram
Diluti bibis unciam Falerni.
Numquid pollicita est tibi beatam
Noctem Nævia, sobriasque mavis
Certæ nequitias furtionis?
Suspiras, retices, gemis: negabit.
Crebros ergo libas licet trientes,
Et durum jugules mero pudorem.
Quid parcis tibi, Rufe? dormiendum est. 10

O Rufe, frequenter infundis
aquam, & si impelleris a socio,
potas raram unciam mixti Fa-
lerni. An Nævia tibi promissit
noctem felicem, & juvenciores
tibi sunt lascivia sicca . . .
⁵ Suspiras, taces, gemitus facis:
recusabit. Igitur fas est ut
haurias trientes frequentes, &
vino necas asperum pudorem. O
Rufe, cur non indulges gaudio?
Dormiendum est.

NOTÆ.

¹ Interponis aquam] Vinum enim purum
vires Veneris enervare, dilutum vero accendere
dicitur.

⁷ Negabit] Quod auguratur poeta ex
Rufi suspiriis; hoc est, non stabit promissis,
licet pollicita sit, quam lectionem antiquam
retineo. Enimvero si negavisset, ut legunt
alii *negavit*, ab initio cœnæ non subinde aquam
interposuisset Rufus, cum nihil spei ipsi super-
fuisset. Ergo bene *negabit*, id est non dabit.

⁸ Trientes] Triens est tertia pars assis, &

mensuræ genus quatuor cyathos continens.

⁹ Et jugules] Scyphi quippe nati sunt in
usum letitiæ.

Pudorem] Quæ lectio est in antiquis codi-
cibus: pudor enim dicitur ob aliquam rem sor-
didam timor, ut ait Sippontinus apud Robertum
Stephanum in Thesaurio Linguae Latine, ubi
adducuntur exempla ex Cicerone. Hoc sensu
patet sententia hujus versus; quippe Rufus ti-
mebat, ne puella Nævia esset cariturus. Alii
dolorem.

AD LUCIUM JULIUM, CVIII.

se facturum versus victuros si merces esset speranda.

Sæpe mihi dicis, Luci clarissime Juli,
Scribe aliquid magnum, desidiosus ho-
mo es.

O Clarissime Luci Juli, fre-
quenter mihi dicis, Compone ali-
quid magnum, homines es inanis.

Otia

Nobis fac tranquillitatem vita;
sed qualem Mæcenat deiderat o-
lim Horatio & suo Virgilio. Ca-
ner componere versus victuros per
secula, & vindicare nomen me-
um ab igne. Tauri nolunt ferre
juga in agros infæcundos, ager
optimus defatigat quidem, sed
labor ipse placet.

Otia da nobis: sed qualia fecerat olim
Mæcenat Flacco, Virgilioque suo.
Condere victuras tentem per secula curas,
Et nomen flammis eripuisse meum.
In steriles campos nolunt juga ferre juvenci:
Pingue solum lassat, sed juvat ipse labor.

N O T Æ.

3 Qualia facerat] Mæcenat locupletavit
Horatium & Virgilium. Vide epig. 56. lib. 2.
Sint Mæcenat, non deerunt, Flacco,
Marones.

5 Curas] Sic lib. 3. epig. 20.

Utrumne chartis tradit ille victuris

Legenda temporum acta Claudiano-
rum?

unde legunt alii chartas.

6 Et nomen flammis] Rogi sc. & funeris,
id est superstes ero meæ morti, seu, versus
mei non peribunt.

8 Pingue solum] Operosum sanè est arare,
maxime vero solum pingue; at fructuosius ille
labor placet agricolæ: ita difficile quidem est
versus non perituros scribere; sed si merces
inde speraretur, arduus ille labor poetæ esset
gratissimus.

Ad GALLUM, CIX.

cui se excusat quod mane ad eum salutandum non iret.

Habes, & habebas, cupio, ades
exornatas, sed trans Tyberim,
atque augeantur per multos an-
nos. Sed mea cænacula respici-
unt Vipsianas lauros: ego senex
in hac regione: procul eundum
est, o Galle, ut mane dicam tibi
salutem domi: tam carus es vel
si illa distaret longius. At tibi
non est magni momenti, si exhi-
beo tibi unum togatum; mihi
verò magni est, o Galle, si non
exhibeo hunc unum. Ipse salutem
nunciabo hora decima vel tardi-
us: mane autem libellus dicat
tibi salutem pro me.

EST tibi, sitque precor, multos crescatque
per annos, (mus,
Pulchra quidem, verum TransTyberina do-
At mea Vipsianas spectant cænacula laurus:
Factus in hac ego sum jam regione senex. 4
Migrandum est, ut mane domi te, Galle, salutem:
Es tanti vel si longius illa foret: (tum:
Sed tibi non multum est, unum si præsto toga-
Multum est, hunc unum si mihi, Galle, nego,
Ipse salutabo decima, vel ferius hora:
Mane tibi pro me dicat avere liber.

N O T Æ.

3 At mea] Laurus Vipsianas intellige orna-
tam lauris porticum Vipsanii Agrippæ, quem
ad summos honores evehit Augustus. Laurus
autem secundæ & quartæ declinationis est.

Cænacula] Superiores sunt domus patres in
quibus pauperes habitabant. Juvénalis sat. 10.

varus venit in cænacula miles.

Infra epig. 118.

Et scalis habito tribus, sed altis.

5 Migrandum est] Migrare proprie est aliò
ad habitandum ire, sed hic significat longe
ire, cum addat poeta,

— vel si longius illa foret,

tua domus nempe, attamen etiam lubens te
adirem.

7 Si præsto togatum] Hoc est clientem toga
indutum. Sensus est, parvi tibi est momentu
ut te summo mane salutem, mea vero maxime
interest ut domi maneam.

Sic licet excuses: quia qualiacumque le-
guntur

Ista, saluator scribere non potuit.

Epig. 71. supra.

9 Hora decima] Scilicet ab ortu solis. De
horis dicemus epig. 8. lib. 4.

De CATELLA PUBLII. CX.

ISSa est passere nequior Catulli.
 Issa est purior osculo columbæ.
 Issa est blandior omnibus puellis.
 Issa est carior Indicis lapillis.
 Issa est deliciæ catella Publii.
 Hanc tu, si queritur, loqui putabis.
 Sentit tristitiamque gaudiumque.
 Collo nixa cubat, capitque somnos,
 Ut suspiria nullâ sentiantur.
 Et desiderio coacta ventris.
 Gutta pallia non fefellit ulla:
 Sed blando pede suscitât, toro^{que}
 Deponi rogat, & monet levâri.
 Castæ tantus inest pudor catellæ.
 Ignorât Venerem: nec invenimus
 Dignum tam tenera virum puella.
 Hanc ne lux rapiat suprema totam,
 Picta Publius exprimit tabella,
 In qua tam similem videbis Issam,
 Ut sit tam similis sibi nec ipsa,
 Issam denique pone cum tabella:
 Aut utramque putabis esse veram,
 Aut utramque putabis esse pictam!

Issa est lascivior passere Catulli. Issa est purior suavior columbæ. Issa est suavior omnibus puellis. Issa pretiosior est gemmis India. Catella Issa est voluptas Publii. Credes hanc loqui, si queritur, habet sensum doloris & tristitia, collo domini innixa recumbit & dormit, sic, ut nulla suspiria audiantur. Et impulsâ desiderio alvi, non fœdavit pallia ulla gutta: sed excitat dominum tenero pede, atque orat deponi e lecto, & monet exonerari. Pudica catella tantam habet verecundiam. Non novit Venerem, nec reperimus maritum dignum puella tam delicata. Ne supremus dies auferat totam, Publius hanc effingit picta tabella, in qua spectabis Issam tam similem ut nec ipsa melius exprimat se. Tandem confer Issam cum tabella, vel credes utramque esse veram, vel credes utramque esse effictam.

NOTÆ.

1 Issa] Est nomen catellæ Publii.
 Passere Catulli] Tacite præfert Martialis hoc epigramma poematio Catulli de passere Lesbiz, & poematio Stellæ de columba amicæ ejus. Vide epig. 8. supra.
 7 Sentit tristitiam] Sentit tristitiam nempe & gaudium quibus afficitur Publius.
 11 Pallia] Propria erant Græcorum, quibus etiam Romani usi sunt in cœna, epig. 24. lib. 1.

Ad cœnam venies: sed sic divisa recumbes,
 Ut non tangantur pallia nostra tuis.
 Et lecto etiam pallis utebantur. Ovidius 1. amorum, el. g. 2.
 Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
 Strata? nec in lecto pallia nostra sedent?
 13 Levavi] Onere scilicet ventris. Alii lavavi.

Ad VELOCEM, CXI.

postulantem breviam epigrammata.

SCRIBERE me quereris, Velox, epigrammata longa.
 Ipse nihil scribis: tu breviora facis.

O Velox, exposcitas à me componi epigrammata longa. Ipse nihil componis: tu scribis magis concisa.

NOTÆ.

1 Scribere me quereris] Præcedenti elegantissimo epigrammati, quod longius videbatur, recte subiicit hoc distichum, quod irridet Velocem quemdam qui nihil prorsus scriberet. Vide epig. 77. lib. 2.

Ad REGULUM, CXII.

doctum & pium.

*Cum assumeris aequè sapiens ac
cultor deorum, nec habeas piete-
tem inferiorem tuo ingenio : qui
miratur donari tibi librum, &
thura, nescit afficere merita donis.*

CUM tibi sit sophiæ par fama, & cura deorū,
Ingenio pietas nec minor ipsa tuo.
Ignorat meritis dare munera qui tibi librum,
Et qui miratur, Regule, thura dari.

NOTÆ.

1 *Cum tibi sit* Liber virum doctum, religio-
sum verò decet thus, quo dii coluntur, unde Ito-
lidus erat qui miraretur hujusmodi munera à
Martiale mitti ad Regulum doctum juxta æ-
pium.

In PRISCUM, CXIII.

avarum.

*Cum te non haberem cognitum,
appellabam herum & regem :
cum bene te cognovi, jam appel-
labo te Priscum.*

CUM te non nōssēm, dominum regemque
vocabam :
Cum bene te novi, jam mihi Priscus eris.

NOTÆ.

2 *Jam mihi* Cum noverim te hominem cum appellabo. Lib. 2. epig. 68.
sordidum atque avarum, jam honoris causa non
dominum & regem, sed proprio nomine Prif-
Quod te nomine jam tuo saluto,
Quem regem & dominum prius vocabam, &c.

Ad LECTOREM, CXIV.

ubi libri venales.

*Quæcumque olim puer & ado-
lescens jocus sum, & apinas no-
stras, & lector, quas nec ipse jam
notas habeo, posces à Quinto Pol-
lio Valeriano, cujus opera mea in-
eptia vindicantur ab interitu, si
cupies male insumere bonas ho-
ras, & te capiet invidia otii tui.*

QUæcumque lusi juvenis & puer quondam,
Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi,
Male collocare si bonas voles horas,
Et invidetis otio tuo, lector :
A Valeriano Pollio petes Quinto,
Per quem perire non licet meis nugis.

NOTÆ.

2 *Apinas* Id est, nugas meas. Plinius
lib. 3. cap. 11. Diomedes deleuit urbes duas
qua in proverbii ludicrum vertere, Apinam &
Tricam. Epig. 1. lib. 14.
Sunt apina tricaque, & si quid vilius istis.

Ad FAUSTINUM, CXV.

de acerba morte Antullæ.

*O Faustine, Telephorus Fanius
possidet hos hortos tibi propinquos,
& villam exiguam & prata
humida.*

HOS tibi vicinos, Faustine, Telephorus
hortos
Fanius, & breve rus, udaq; prata tenet.

Condidit

EPIGRAMMATUM LIBER I. 67

Condidit hic natæ cineres, nomenque sacravit,
 Quod legis Antullæ, dignior ipse legi.
 Et Stygias æquū fuerat patrē ipse sub umbras:
 Sed quia non licuit, vivit, ut ossa colat.

Hic reposuit filia cineres, & ipse
 dignior qui legeretur consecravit
 nomen Antullæ quod legis. Par
 fuerat patrem petere umbras in-
 fernas, sed quoniam fas non fu-
 it, vivit, ut veneretur ossa.

NOTÆ.

- 3 *Nomenque sacravit*] Sēpulchro nempe in-
 scribebant D. M. S. Diis Manibus Sacrum, ad-
 to mortui nomine. Vide epig. 89. supra.
 4 *Dignior ipse legi*] Ante filios mori debet

pater, cuius nomen, non verò Antullæ filia se-
 pulchro fuerat inscribendum; nempe non tur-
 bato ordine mortalitatis.

In PROCILLUM, CXVI.

invidum.

Quædam me cupit, invidie Procille,
 Toto candidior puella cycno,
 Argento, nive, lilio, ligustro:
 Sed quandam volo nocte nigriorem
 Formica, pice, graculo, cicada.
 Jam suspendia sæva cogitabas:
 Si novi bene te, Procille, vivis.

O Procille invidie, me amat
 quædam puella candidior toto
 cycno, argento, nive, lilio, li-
 gustro: sed quandam amo vi-
 griorem nocte, formica, pice,
 graculo, cicada. Jam medi-
 tabaris suspendia sæva: si intus
 te cognovi, O Procille, respiras.

NOTÆ.

- 3 *Ligustro*] Ang. Privet or Primprim. Vir-
 gilius ecloga 2.
Alba ligustra cadunt.
 8 *Vivis*] Alii legunt *vives*, id est, non su-
 spendes te, cum me nigræ puellæ amore perdi-

tum videas: etenim præ invidia moriturus erat
 ille Procillus, si didicisset Martialem amari &
 formosissima puella quam vicissim redamasset:
 hæc quippe est natura invidorum, ut alterius fe-
 licitatem doleant, malo autem lætentur.

De ANTULLA, CXVII.

rapta morte immatura.

Hoc nemus æterno cinerum sacravit honore;
 Fænius, & culti jugera pauca soli.
 Hoc tegitur cito rapta suis Antulla sepulchro:
 Hoc erit Antullæ mistus uterque parens.
 Si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellū:
 Perpetuo dominis serviet iste suis.

Fænius perpetuo decore cinerum
 dedicavit hunc lucum, & pauca
 jugera agri excolti; Antulla suis
 velociter ablata conditur hoc tu-
 mulo, eodem uterque parens con-
 iunctus erit Antulla. Si aliquis
 expetit hunc agellum, suadeo ne
 speret illum; iste serviet suis do-
 minis æternum.

NOTÆ.

- 1 *Æterno honore*] Quod sepulchra in æter-
 num sacra essent.
 4 *Hoc erit*] Pro more veterum qui solebant
 eodem tumulo eos condere quos mutuis amor
 viventes conjunxisset. Vide epig. 71. lib. 10.
 6 *Perpetuo dominis*] Ager enim sepulchro de-
 dicatus facit erat, nec alienari poterat, imò nec

aliquando sequebatur hæredes. H. E. T. N. S.
 hæredes externos ne sequatur. Horat. sat. 8. lib. 1.
 Hoc misere plebi stabat commune sepulchrum.
 Panolabo fœvra, Nomentanoque nepoti:
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in a-
 gryum
 Hic dabat; hæredes monumentum ne sequeretur.

F 2

14

In LUPERCUM, CXVIII.

avarum, ubi libri venales.

O Luperce, quoties nobis venis
obviam, statim interpellas, pla-
cet mittam servum tibi, cui des
librum epigrammatum, quem
cum legero statim remittam? O
Luperce, non est quod defatiges
servum. Longinquum est, si
cogitet venire ad Pyrum, domi-
cilium habeo tribus scalis, sed ex-
cellis. Poteris pascere propius
quod rogas: nimirum consuevisti
adire Argiletum. Est officina
e regione fori Caesaris, hinc &
inde januis totis inscriptis, ut
celeriter perlegas omnes poetas.
Illinc posce me, ne quaras Atre-
ctum: sic vocatur dominus ta-
berna: denariis quinque de pri-
mo aut secundo nido tradet tibi
Martialem abrasum pumice, &
purpura ornatum. Non tanti
vales, inquit: O Luperce, sa-
piens es.

O Ccurris quoties, Luperce, nobis:
Vis mittam puerum subinde dicis,
Cui tradas epigrammaton libellum,
Lectum quem tibi protinus remittam.
Non est, quod puerum, Luperce, vexes.
Longum est, si velit ad Pyrum venire,
Et scalis habito tribus, sed altis.
Quod quæris, propius petas licebit:
Argi nempe soles subire letum.
Contra Caesaris est forum taberna,
Scriptis postibus hinc & inde totis,
Omnes ut cito perlegas poetas:
Illinc me pete: ne roges Atrectum;
Hoc nomen dominus gerit tabernæ.
De primo dabit, alterove nido
Rasum pumice, purpuraque cultum
Denariis tibi quinque Martialem.
Tanti non es, ais: sapis, Luperce.

NOTÆ.

6 Ad Pyrum] Nomen regionis in qua habita-
bat Martialis, alii insigne esse ædium putant:
alii legunt ad pilam, ut epig. 23. lib. 5.

Sed Tiburtina sum proximus accola pile.

7 Et scalis habito] Hoc est in cenaculo alto,
de quo, epig. 19. supra.

9 Argi letum] Timoris est seu divisio: Ar-
giletum est regio quædam urbis ubi habitabat
bibliopola Atrectus, epig. 4. supra.

Argiletanas mavis habitare tabernas.

11 Scriptis postibus] In quibus nempe in-
scripta erant librorum venalium nomina, ut

hodie apud nos.

13 Ne roges Atrectum] Ne sit opus rogare
alios nomen bibliopola, Atrectus vocatur. Alii
legunt me roges Atrectum, hoc est, me petas
à bibliopola Atrecto. Alii nec roges Atre-
ctum.

15 De primo dabit] Hoc est, de primo vel
secundo armario.

18 Tanti non es] Hoc est, tui libri non va-
lent quinque denariis.

Sapis] Non tam laudat Luperum, quam
sordes ejus & avaritiam irridet.

Ad CÆCILIANUM, CXIX.

apud quem extenuat sua epigrammata.

O Cæciliane, cui non sufficit
evoluisse centum epigrammata,
nullum illi malum sufficit.

CUI legisse satis non est epigrammata
centum,
Nil illi satis est, Cæciliane, mali.

NOTÆ.

1 Cui legisse] Longiorem hunc librum mo-
deste exculat, & Cæciliano petenti plura epi-
grammata respondet ex mente Callimachi

apud Athenæum, lib. 3. cap. 1. Magnum li-
brum magno malo pavem esse.

EPIGRAM.

EPIGRAMMATUM

LIBER II.

Ad DECIANUM, à quo reprehendi se fingit, quod utatur hac Epistola.

QUID : nobis, inquis, cum epistola? parum ne tibi praestamus, si legimus epigrammata? quid hic porro dicturus es, quod non possis versibus dicere? Video quare tragœdi epistolam accipiant, ² quibus pro se loqui non licet : epigrammata ³ Curione non egent, & contenta sunt sua, id est, ⁴ mala lingua. In quacumque pagina visum est, epistolam faciunt. Noli ergo, si tibi videtur, rem facere ridiculam, ⁵ & togam saltanti inducere personæ. Denique videas, an te delectet ⁶ contra retiarium ferula. Ego inter illos sedeo qui protinus

INTERPRETATIO.

Quid nobis rei est, ais, cum epistola? an parum mereamur de te, si evolvimus epigrammata? sed quid hic dicturus es, quod nequeas exponere carminibus? scio cur tragœdi utantur epistola, quibus non est permixtum explicare suas cogitationes: Curione non est opus epigrammatibus, & sufficit ipsis sua, hoc est, improba lingua. In quacumque pagina lubet, scribunt epistolam. Ne igitur, si ita censes, facias rem absurdam, nec accommodes togam personæ saltanti. Tandem animadvertas, an ferula tibi placeat contra retiarium. Ego sedeo inter illos qui statim contradicunt.

NOTÆ.

¹ *Quid nobis?* Fingit poeta Decianum, de quo epig. 40. lib. 1. mirari, quod utatur epistola in principio hujus libri, cum mentem suam versibus explicare possit.

² *Quibus pro se loqui?* Ideo nempe epistola utuntur tragœdi, ut aliqua de re auditores, vel lectores moneant, quod in tragœdia præter argumentum fabulæ, nihil ipsis proloqui liceat.

³ *Curione non egent?* Hoc est, præcone qui palam legeret epistolam, qua se vel populo, vel principi commendarent tragœdi. De Curione Plinius secundus, epist. 7. lib. 4. *Scriptis publicis ut e Curionibus eligeretur vocalissimus aliquis ex istis qui legeret ex populo, librum intellige, quem scripserat Regulus de vita filii sui mortui.*

⁴ *Mala lingua?* Hoc est, mordaci & libera,

qua mentem suam ubique aperire potest epigrammatum scriptor.

⁵ *Et togam saltanti?* Gravitate & dignitatis causa cives Romani utebantur toga, qua ridiculum pantomimum indui non convenisset. Idcirco poeta, epig. 24. lib. 6. irridet quemdam Carissianum, qui Saturnalium tempore togatus ambulabat, dum alii postis togis syntheses induerent. Sensus est, noli versibus tuis orationem solutam accommodare, hoc enim indecorum videtur.

⁶ *Contra retiarium ferula?* Id est, inquit Lipsius, Saturnalium sermonum, lib. 1. cap. 15. *rudis contra tridentem:* rudis autem gladius erat e ligno, retiarius vero tridente ferro utebatur. *Juv. sat. 8. Movet eorum tridentem.* Idem

O Deciane, mehercule, opinor, loqueris verum, quid, si teneas, cum qua & quam longa epistola ratio tibi intercessura fuerit? quamobrem fiat, quod postulas. Si qui incurrerint in hunc librum, de te promerebuntur, quod non defatigati accedent ad primam paginam.

reclamat. ⁷ Puto mehercule, Deciane, verum dicis, quid, si scias, cum qua, & quam longa epistola negotium fueris habiturus? Itaque quod exigit, fiat. Debebunt tibi, si qui in hunc librum inciderint, quod ad primam paginam non lassum pervenient.

NOTÆ.

Lipius Saturnalium sermonum lib. 2. cap. 8. tridens enim sive fuscina illi pro gladio. Domitius existimat proverbium hoc dici in eos qui infirmo præsidio contra maxime instructum pugnant: sic contra obsecratores epistola defendere se non debuit Martialis, sed Epigrammate, quo vehementior erat. Sensus est inquit Ra-

derus: Operam ludes, poeta, si te epistola contra Zoilos defendes, ego primus reclamo, & dissuadeo.

⁷ Puto mehercule] Deciano respondet Martialis, & assentitur, atque ita epistolam, quam longam erat facturus, breviter concludit.

Ad LIBRUM suum, Epigr. I.

de commodis libri brevis.

O Libelle, valebas quidem capere trecenta epigrammata; at quis te toleraret, & evolveret totum? sed nunc accipe quæ sunt commoda brevis libri. Hoc primum est, quod minor est jactura mea chartæ; præterea quod scriba transcribit hæc una hora, nec tamdiu iste occupabitur meis ineptis. Tertium commodum hoc est, quod si quis forsitan te evolvat, quamvis semper sis inutilis, non eris molestus. Conviva te evolvat misto quincunce: sed priusquam tepesiat positum poculum. Tanta brevitate existimas te tutum: hei mihi, hoc etiam modo quam multis videberis prolixus.

TErcentena quidem poteras epigrammata ferre:

Sed qui te ferret, perlegeretque liber?
At nunc succincti quæ sunt bona disce libelli.
Hoc primum est, brevior quod mihi charta perit.
Deinde quod hæc una peragit librarius hora,
Nec tantum nugis serviet iste meis.
Tertia res hæc est, quod si cui forte legeris,
Sis licet usque malus, non odiosus eris.
Te conviva leget misto quincunce: sed ante
Incipiat positus quam tepuisse calix. 10
Esse tibi tanta cautus brevitate videris.
Hei mihi, quam multis sic quoque longus eris.

NOTÆ.

¹ Ferre] Priori versu continere, posteriore pati & tolerare significat.

⁷ Si cui] Si ab aliquo legeris.

⁹ Misto] Etenim aqua calida vinum dilue-

bant antiqui: quincunx autem quinque cyathos continet, liber itaque meus legetur antequam vinum aqua calida fervens reducat ad teporem.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, II.

cujus triumphum de Dacis celebrat.

Creta imposuit magnum nomen, Africa majus, quo appellatus est Metellus, & quo appellatus est victor Scipio.

CReta dedit magnum, majus dedit Africa nomen,
Scipio quod victor, quodque Metellus habet.

NOTÆ.

¹ Creta] Nomen Creticus à devicta Creta traxit Lucius Metellus: ab Africa vero domita Africanus dictus est Scipio.

Nobilis

EPIGRAMMATUM LIBER II. 71

Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine Cæsar eras.
Frater Idumæos meruit cum patre triumphos:
Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est. 6

*[Deiſto Rheno Germania dedit
plarius nomen, & hoc merebatur
uer, o Cæſar. Frater meritus
eſt triumphos Idumæos cum pa-
tre, tibi ſoli debetur laurea quæ
conceditur ex Dacis.]*

NOTÆ.

³ *Nobilis*] Domitianus admodum juvenis,
viſtis Germanis qui Rhenum accolunt, nobi-
us *Germanici* cognomen affecutus eſt: Germa-
quippe Afris & Cretenſibus bellicoſiores ſunt.
Vide Suetonium in Domitiano cap. 2. & Tac-
itum, lib. 4. hiftoriar.
⁵ *Frater*] Titus ſcilicet qui cum patre Ve-

ſpaſiano Judæos domuit. Suetonius in Tito,
cap. 6. Solus vero Domitianus Dacos ſubegit.
Dacia hodie complectitur Tranſylvaniam, Wa-
lachiam, & Moldaviam.
Idumæos] Idumæa regio Palæſtinæ inter A-
rabiam Petræam & Ægyptum, à qua Judæi di-
ſti ſunt Idumæi.

Ad SEXTUM, III.

debitorem pauperem.

Sexte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur.
Debet enim, ſi quis ſolvere, Sexte, poteſt.

*O Sexte, non es in are alieno;
non es, concedimus; nam, Sexte, ſi
quis ſolvendo eſt, in are alieno eſt.]*

NOTÆ.

² *Debet enim*] Qui ſolvendo non eſt, nihil
debet; quod ſcilicet nihil auferri poſſit ab eo
qui nihil habeat. Lib. 9. epig. 105.

*Quod tibi non poſſum ſolvere, Phæbe,
meum eſt.]*

In AMIANUM, IV.

quem inceſti accuſat.

O Quam blandus es, Amiane, matri!
Quam blanda eſt tibi mater, Amiane!
Fratrem te vocat, & ſoror vocatur.
Cur vos nomina nequiora tangunt?
Quare non juvat hoc, quod eſtis, eſſe?
Lufum creditis hoc, jocumque? non eſt
Mater, quæ cupit eſſe ſe ſororem;
Nec matrem juvat eſſe, nec ſororem.

*O Amiane, quam ſuavis es
matri! O Amiane, quam ſua-
vis eſt tibi genetrix! te appellat
fratrem, & ſoror appellatur.
Quare nomina laſciviora vos
movent? Cur non placet eſſe
quod eſtis? Hoc putatis eſſe fe-
ſtivitatem & facietiam: non eſt
genetrix quæ expetit ſe eſſe ſoro-
rem, nec placet ut ſit mater nec
ſoror.]*

NOTÆ.

³ *Fratrem te vocat*] Fratris & ſororis nomine
turpitude tegebatur. Vide epig. 20. lib. 12. &
epig. 65. lib. 10.

⁷ *Sororem*] In penultimo verſu amicum inter-
pretare: in ultimo intellige proprie hoc ſenſu,
nollet eſſe mater nec ſoror, ſed uxor.

Ad DECIANUM, V.

cujus videndi deſiderio teneri ſe dicit.

NE valeam, ſi non totis, Deciane, diebus,
Et tecum totis noctibus eſſe velim.

*Diſpaream, o Deciane, ni cu-
piam tecum verſari totis diebus
& totis noctibus.]*

Sed sunt duo mille passus qui nos disjungunt. Hi quatuor sunt, cum reversurus iter faciam. Crebro non es domi, etiam cum sis, crebro diceris abesse: aut das operam caussis duntaxat, aut frequenter tibi. Nihilominus non tædet emetiri duo milliaria, ut fruatur tuo conspectu; sed tædet emetiri quatuor, ut non fruatur.

Sed duo sunt, quæ nos distinguunt millia passum.

Quatuor hæc fiunt, cum rediturus eam. Sæpe domi non es: cum sis quoque, sæpe negaris:

Vel tantum caussis, vel tibi sæpe vacas. Te tamen ut videam, duo millia non piget ire, Ut te non videam, quatuor ire piget.

NOTÆ.

5 Cum sis quoque] Sic acute carpit Decianum, qui dum sibi vel forensibus orationibus vacaret, salutantes excludebat.

Ad SEVERUM, VI.

lectorem oscitantem.

I nunc, roga me ut publicem libros duabus paginis vix à te lectis, o Severe, inspicias finem libri, & ducis oscitationes longas. Hæc sunt quæ, relegente me, consueveras erepta describere, sed Vitellianis. Hæc sunt singula quæ sinu gestabas per omnia convivia, per theatra. Hæc sunt aut elegantiora, si tamen quædam ignoras. Quid me juvat liber adeo tenuis, ut nullo umbilico densior sit, si triduum insumas ad illum legendum totum? Nunquam voluptas ignavior. Tam celeriter defatigatus viator langues.

I Nunc, edere me jube libellos, Lectis vix tibi paginis duabus, Spectas *ἐχάροωλιν*, Severe, Et longas trahis oscitationes. Hæc sunt, quæ relegente me solebas Rapta scribere, sed Vitellianis. Hæc sunt singula, quæ sinu ferebas Per convivia cuncta, per theatra. Hæc sunt, aut meliora, si qua nescis. Quid prodest mihi tam macer libellus. Nullo crassior ut sit umbilico, Si totus tibi triduo legatur? Nunquam deliciæ supiniore. Lassus tam cito deficis viator.

NOTÆ.

1 I nunc] Formula indignantis & insultantis, epig. 43. lib. 1.

3 *ἐχάροωλιν*] *τὸ ἐν ἐχάτω κώλω* *πυγμαμένον*, id est, quod in ultima parte sit primum est: hoc ex, vix una aut altera pagina lecta, fastidii signa jam ostendis: Correxit Scaliger *ἐχάροωλιν*, & interpretatur partem postremam adglutinatam: sed hæc ipsa interpretatio ostendit verius esse Salmasii *ἐχάροωλιν*, nam *κώλω*, gluten, non *κώλον*. Sic alii.

6 Rapta] Alii *raptem* metri causa, ut aiunt, sed vocalis brevis ante duas consonantes potest produci. Sic miratur Poeta, quod tam cito Severe defatigetur lectione epigrammatum, quæ aliâ recitata tanta festinatione scribebat in suis pugillaribus. Alii *rapta* exscribere.

Sed Vitellianis] Vitelliani erant pugillares, quibus res amatoris & lascivæ scribebantur. Vide epig. 8. lib. 14.

8 Per convivia] Ubi nempe recitabantur: sinu ferre significat carum habere, epig. 5. lib. 3.

9 Hæc sunt] Singula epigrammata magnificabat Severus: in unum vero librum redacta fastidiebat: quod absurdum videtur.

Si qua, nescis] Si tamen quedam sunt epigrammata, quæ nondum legeris.

11 Nullo umbilico] De quo dictum supra epig. 67. lib. 1. hoc est frustra curavi ut liber umbilici crassitudinem non excederet, si tamen tu delicatus & supinus lector triduum illi legendum infamas. Farnabius.

12 Si totus] Videtur legendum toto.

13 Supiniore] Hoc est, segnes, & oscitantur perceptæ.

Et

Et cum currere debeas Bovillas,
Interjungere quæris ad Camœnas.
Nunc, edere me jube libellos.

15] Et cum tibi currendum sit Bovil-
las, vis immorari ad Camœnas.
I nunc, roga me ut publicem li-
bros.

N O T Æ.

15 Bovillas] Urbs est in Latio. Plinius,
lib. 3. cap. 5. hodie Babuca.

16 Interjungere] Significat jumenta solvere
jugo. Lib. 3. epig. 67.

Exarsitque dies, & hora lassos
Interjungit equos meridiana.

Seneca de tranquillitate vitæ: Quidam inter-
miserunt, & in pomeridianas operas aliquid le-

vioris opera distulerunt. Alii minùs bene, iter
jungere. Sensus est, non uno decursu perlegis
tenuem librum, sed oscitanter hæres, & differs
in triduum.

Camœnas] Templum Camœnarum erat Bo-
villas inter & Urbem: Sensus est, meos versus
legere vix incipis, & jam defatigatus es.

In ATTALUM, VII.

cujus jactationem irridet.

Declamas belle: causas agis, Attale, belle.

Historias bellas, carmina bella facis.

Componis belle mimos, epigrammata belle,

Bellus grammaticus, bellus es astrologus.

Et belle cantas, & saltas, Attale, belle.

Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.

Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.

Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

O Attale, bene recitas: bene
dicis causas. Componis historias
egregias, & versus elegantes.
Bene facis mimos, bene epi-
grammata, bonus es Gramma-
ticus, bonus Astrologus. Bene
cantas, & bene, o Attale, agis
choreas. Peritus es arte lyræ,
& arte pilæ. Cum nihil agas
bene, nihilominus belle agis cun-
cta. Placet proferam, quid sis?
Magnus es ardelio.

N O T Æ.

1 Declamas] Declamatio est domestica exer-
citatio, & umbratilis, quæ in genere pueri apud
magistros exercentur. De Attalo jam dictum,
lib. 1. epig. 80.

3 Mimos] Poëmata ridicula in quibus solus
risus quærebatur.

8 Magnus es ardelio] Proverbialiter ardelio-
nes vocantur illi qui in nihil agendo toti occupa-
ti sunt: hoc nomen alii deducunt ab ardore &
impetu tentantis multa, nihil verò perficientis:
alii ab ardeola ave, quæ sæpissime diu alas qua-
tiens, in ære veluti pendet, nec loco movetur.

Ad LECTOREM, VIII.

quem accusat, se verò excusat.

Si qua videbuntur chartis tibi, lector, in istis,

Sive obscura nimis, sive Latina parum:

Non meus est error: nocuit librarius illis,

Dum properat versus annumerare tibi.

Quod si non illum, sed me peccasse putabis:

Tunc ego te credam cordis habere nihil.

O Lector, si judicaveris qua-
dam in istis chartis aut nimium
obscura, aut parum Latina:
mea non sunt menda: scribe ob-
scurum carminibus, dum festinat
representare illa tibi. Quod si
credis illum non errasse, sed me:
tunc ego existimabo te hebetem
ingenio.

N O T Æ.

3 Librarius] Poëtæ versus, quos in taberna
venderet bibliopola, transcribebant librarii, &
præ nimia festinatione menda plura faciebant,
versus quippe aliquando integros præteribant,

aut loco mutabant.

6 Tunc ego te] Ramiresius legit forte minus
bene, numne ego te credam cordis habere nihil? id
est, inquit, si dixeris me peccasse, te cordis
Ista

Nihilominus ista mala sunt; quasi non fateamur rem evidentem? hac quidem mala sunt, tu non componis elegantiora.

Ista tamen mala sunt: quasi nos manifesta negemus: Hæc mala sunt: sed tu non meliora facis.

NOTÆ.

& sapientem judicabo. Ex conclusione autem evidenter colligitur, quod poeta non se hic pro more solito vituperet, sed facete irrideat hebetem lectorem.

⁷ *Ista tamen*] Instat lector, sed tui versus mali sunt, nec librarii vitio, sed tuo.

Quasi nos manifesta] Respondet Poëta malos quidem esse suos versus, sed ab ipsis censoribus elegantiores non componi. Legunt alii, *Qua si manifesta negamus.* Quam lectionem non intelligo. Alii, *qui sic manifesta negamus?* Videretur bona hæc lectio.

De NÆVIA, IX.

amica.

Scripti, Nævia nihil rescripsit. Ergo non concedet? Sed opinor, legerat quod scripsi, ergo concedet.

*S*cripsi, rescripsit nil Nævia: non dabit ergo? Sed puto, quod scripsi, legerat, ergo dabit.

NOTÆ.

² *Legerat*] Epistolas enim ab amatore missas cum legit puella, se non inexorabilem fore indicat. Ovidius, lib. 1. de arte amandi:

Legerit, & nolit rescribere: cogere noli: Tu modo blanditias fac legat ipsa tuas: Quæ voluit legisse, volet rescribere dictis. Per numeros veniunt ista, gradusque suos.

In POSTUMUM, X.

malè olentem.

O Postume, placent oscula qua mihi libas dimidio labro: per mitte hinc etiam tollas dimidium, placetne largire majus donum, atque inexplicabile? O Postume, serva tibi totum hoc dimidium.

*B*asia dimidio, quæ das mihi, Postume, labro, Laudo: licet demas hinc quoque dimidium: Vis dare majus adhuc & inenarrabile munus? Hoc tibi habere totum, Postume, dimidium.

NOTÆ.

¹ *Qua das*] Alii, *quod das.* Videat lector.

⁴ *Hoc tibi habere*] Male quippe olebat iste

Postumus, de quo iterum, epigramm. 12. & 21. infra.

In SELIUM, XI.

incestum quod domi esset cœnaturus.

O Rufe, quod spectas Seliū vultu obscuro, quod tardus ambulator emittitur porticum, quod frons iners filet quiddam funestum,

*Q*uod fronte Seliū nubila vides, Rufe, Quod ambulator porticum terit serus, Lugubre quiddam quod tacet piger vultus,

NOTÆ.

¹ *In Seliū*] Alii, *ad Rufum de Seliocœnipea.*

² *Porticum*] Europes sane, ubi plerique divites ambulant, à quibus ad cœnam invitare

se sperabat Seliū. Vide epig. 14. infra.

³ *Lugubre quiddam*] Vultus nempe præ se fert signa tristitiæ.

Quod

Quod pene terram tangit indecens nasus,
 Quod dextra pectus pulsat, & comam vellit:
 Non ille amici fata luget, aut fratris.
 Uterque natus vivit, & precor vivat.
 Salva est & uxor, sarcinæque, servique:
 Nil colonus, villicusque decoxit.
 Mœroris igitur causa, quod domi cœnat. 10

quod nasus turpis fere demissus
 est ad terram usque, quod manus
 percutit pectus, atque evellit
 6 capillos; ille non deslet mortem
 amici, aut fratris. Uterque
 filius, fruitur vitâ, & opto ut
 fruatur. Incolumis est uxor, &
 supellex, & mancipia salva
 sunt: colonus, & custos villa
 nihil dilapidavit, ergo doloris
 ratio est, quod cœnat domi.

NOTÆ.

4 Quod pene] Per hyperbolen ostendit poeta,
 quam demitteret caput Silius præ pudore, &
 mœstitia, quod à nemine iavaretur ad cœnam.

10 Quod domi cœnat] Alii, Mœroris igitur
 causa qua? domi cœnat. Judicet lector.

In POSTUMUM, XII.

foetidum.

ESSE quid hoc dicam, quod olent tua basia
 myrrham,

Quodq; tibi est nunquam non alienus odor?
 Hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Po-
 stume, semper:

Postume, non bene olet, qui bene semper olet.

Quid colligam ex eo, quod o-
 dor myrrha inest tuis osculis, &
 ex eo quod semper habes odorem
 externum? in eo mihi subest sus-
 picio, ô Postume, quod bene oles
 semper: ô Postume, qui semper
 bene olet, non bene olet.

NOTÆ.

4 Non bene olet] Sic carpit Postumum, qui
 animæ suæ foetorem, atque oris spurcitiem un-

guentorum accito odore diffimulare conabatur.
 Vide epig. 55. lib. 6.

Ad SEXTUM, XIII.

debitorem litigiosum.

ET judex petit, & petit patronus.
 Solvas cenfeo, Sexte, creditori.

Et judex exigit, & patronus
 exigit. O Sexte, suadeo ut sa-
 tis facias creditori.

NOTÆ.

1 Et judex petit] Noleatē solvere debita
 Sextum carpit, simul & Romanos Judices, qui
 pecuniā à litigantibus extorquerent. Præstat

ergo, inquit Poëta, absque hac lite uni credi-
 tori satisfacere, quam tribus, judici, patrono,
 & creditori, si litigaveris.

Ad PAULINUM de SELIO, XIV.

parasito.

NIL intentatum Silius, nil linquit inausum,
 Cœnandum quoties jam videt esse domi.

Silius nihil non molitur, nihil
 non audet, quoties sentit jam su-
 mendum esse cœnam domi.

Currit

Properat ad Europen, & te, o Pauline, laudibus assidue extollit, & tuos pedes Achilleos. Si nihil profuit Europe, tum transfert se ad Septa, si quid proficiat Phyllirides & Æsonides. Hinc etiam frustratus adit ades Memphiticas, & sedet prope tuas cathedras, o juvenca tristis. Inde adit porticum innixam centum columnis, illinc munera Pompeii, & lucum duplicem. Nec contemnit balnea Fortunati, nec Fausti, nec tenebras Grylli, & Æliam Lupi. Rursum enim & rursum abluitur in balneis omnibus; cum peregit omnia, sed adversante numine.

Currit ad Europen, & te, Pauline, tuosque Laudat Achillæos, sed sine fine, pedes. Si nihil Europe fecit, tum Septa petuntur, Si quid Phyllirides præstet, & Æsonides. Hinc quoque deceptus Memphitica templa frequentat, Affidet & cathedris, mœsta juvenca, tuis. Inde petit centum pendentia tecta columnis, Illinc Pompeii dona, nemusque duplex. 10 Nec fortunati spernit, nec balnea Fausti, Nec Grylli tenebras, Æliamque Lupi: Nam thermis iterum cunctis, iterumque lavatur; Omnia cum fecit, sed renuente deo.

NOTÆ.

3 Currit ad Europen] Prope campum Martium porticus fuit, in qua picta erat Europes à Jove in taurum converso raptæ fabula. Strabo, lib. 5. Πανσιόν δ' ἐν τῷ πεδίῳ τέταρτον ἄλλο πέδιον, ἢ σοὶ κύκλῳ παμπληθεῖς, ἢ ἄλσιν, ἢ θάλασσαν, &c. Prope hunc campum, Martium nempe, alius est campus, porticusque circumcirca permultæ, tum luci, theatra tria, &c. De hoc Sello, vide epig. 11. supra. Sensus est, Quocumque ibat Silius, ut inveniret aliquem, à quo ad cœnam invitaretur.

4 Achilles pedes] Hoc est, celeritatem tuorum pedum, quam passim Achilli tribuit Homerus: Πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς, velox pedibus Achilles. In campo Martio cursu se exercebant Romani. Lege Strabonem loco citato.

5 Si nihil Europe] Si nullum illic reperiat à quo invitetur, se confert ad Septa quæ & ovilia dicta, loca nimirum tabulis vallata, in quibus populus Romanus suffragia laturus claudabatur.

6 Si quid Phyllirides] In Septis sane fuit porticus in qua Argonautarum fabula miro artificio erat depicta: inter Argonautas verò fuit Chiron Neptuni & Phylliræ filius, & Jason ab Æsone procreatus, unde Æsonides dicitur. De his picturis fufe agit Plinius, lib. 35. cap. 10.

7 Memphitica] Hoc est, Ægyptia: Memphis urbs Ægypti clarissima, de qua epig. 1. lib. Spect. Juven. Sat. 6. vers. 530.

ut spargat in ade
Isidis, antiquo quæ proxima surgit ovili.
hoc est, prope Septa in campo Martio erat templum Isidis.

8 Mœsta juvenca] Iô, ut legitur apud Ovidium, lib. 1. Metam. Inachi fluvii filia, à

Jove fuit compressa, & in vaccam deinde mutata transiit in Ægyptum, ubi regi Osiridi nupsit, cujus mortem ita deservit, ut suis lacrymis Nilum auxerit, teste Pausania in Phocicis. Vide Strabonem, lib. 17. Reineccius de Argivorum origine & nomine sic ait: Ex Jaso rege nascitur Iô, quæ destinata Junonis sacerdotio, seu Phœnicum raptu, seu spontanea migratione ad Ægyptum appellit, ubi Telegono matrimonio juncta Epaphum parit, & novo Isidis nomine honoratur. Cognomen tum Isis in Iô repetitum propter ejus merita & virtutem: nam quæ prima id habuit, cum Osiride, quod nomen aliqui à Mizraim gentis conditore, propagant, fuisse scribitur. Unde postea Antonius cum se Osiridem nominaret, Cleopatram Isidem dixit.

9 Centum columnis] Alii porticum Vipsianam de qua epig. 109. lib. 1. & epig. 20. lib. 3. Alii Corinthiam Cn. Octavii fuisse existimant.

10 Illinc Pompeii] Porticum Pompeiam intellige. Vide Plinium, lib. 35. cap. 10. Ovidium, lib. 1. de arte amandi:

Tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra.

Nemusque duplex] Vide locum Strabonis supra citatum, ubi agit de lucis. Alii intelligunt duos Pompeii hortos de quibus Cicero pro Milone.

11 Fortunati] Qui fuit balneator quidam ignobilis, sicut Faustus.

12 Nec Grylli] Cujus tenebrosa erant balnea. Vide epig. 60. lib. 1.

Æliamque] Balnea sane habuit Lupus eo in loco ubi ventus flaret vehementissimus, unde vocat Æliam à regia Æoli regis ventorum.

EPIGRAMMATUM LIBER II.

77

Lotus ad Europes tepidæ buxeta recurrit, 15
Si quis ibi serum carpat amicus iter.
Per te, perque tuam, vector lascive puellam,
Ad cœnam Selium tu, rogo, Taure, voca.

*Ablutus redit ad buxeta Euro-
pes tepentis, si quis amicus sero
ambulet illic. O Taure, vector
libidinose, oro per te & per tu-
am puellam, tu invita Selium
ad cœnam.*

N O T Æ.

15 *Europes tepida*] Quia post meridiem illic
derique apricabantur. Vide epig. 20. lib. 3.
18 *Voca ad cœnam*] Adime vitam Selio:

nam si cœnabit cum Jove, è vita disce-
det: quod urbane dixit, eum aliud festire
videretur.

In HERMUM, XV.

hominem spurcum.

Quod nulli calicem tuum propinas,
Humanè facis, Herme, non superbè.

*O Herme, benignè agis, non
arroganter, quod nemini propi-
nas tuum poculum.*

N O T Æ.

1 *Quod nulli*] Potes intelligere Hermi cali-
cem fuisse venenatum; vel quod magis placet

os illius foetidum fuisse. Propinare, est propriè
præguſtato leviter vino poculum alteri offerre.

In ZOILUM, XVI.

ægotum, ut ſtragula oſtentaret.

Zoilus ægotat: faciunt hanc ſtragula fe-
brem.

Si fuerit ſanus, coccina quid facient?

Quid torus à Nilo, quid ſindone tinctus olenti?

Oſtendit ſtultas quid niſi morbus opes?

Quid tibi cum medicis? dimitte Machaonas
omneis.

Vis fieri ſanus? ſtragula fume mea.

*Zoilus morbo laborat; peri-
ſtromata pariunt febrem. Si
ſalvus fuerit, quid faciunt coc-
cina? quid thalamus à Nilo,
quid ſindon olenti tinctus? quid
invaletudo demonſtrat præter di-
vitiis inſanas? quid rei eſt
tibi cum medicis? remove omnes
Machaonas. Cupis-ne bene va-
lere? accipe mea periſtromata.*

N O T Æ.

1 *Zoilus*] Ut opes leſti oſtentaret, ægotum
ſe ſimulabat. Invidi, obreſcatores, oſtentato-
res Zoili diſti ſunt à Zoilo quodam, qui inju-
riofos in Homerum commentarios ſcripſit. Æli-
anus, lib. 11. cap. 10. variar. hiſtor.

2 *Si fuerit ſanus*] Si valeret, ſtragula coc-
co tincta oſtendere non poſſet.

Coccina] Stragula nimirum cocco tincta.

3 *Quid Torus*] Leſti ſcilicet ornamentum
maximi pretii habebatur, ſi ex lino Ægyptio;
tinde dicitur torus à Nilo, id eſt, ab Ægypto.

Quid ſindone tinctus] Hoc eſt, quid ſindon
olenti tinctura? alii legunt *cinctus*, id eſt,

torus cinctus ſindone tincta murice olenti.
Bayſius, de re veſtiaria; *Sindon*, inquit, eſt
amictus ex lino Ægyptiaco, ſic diſta, ut opi-
nor, quia primum in Sidone urbe huiusmodi
amictus fieri cœpit. Ob id Tyria diſta, epig.
19. lib. 4.

5 *Machaonas*] Medici ſic diſti ſunt à Ma-
chaone filio Æſculapii.

6 *Vis fieri ſanus*] Ad mentem & ad corpus
refer. Vide epig. 24. lib. 6.

Summe mea] Quoniam ea oſtentare non cu-
pies; ſunt enim viliffima, atque ita ſies ſanus;
hoc eſt, non ſimulabis te ægotum.

Ad

Ad AMIANUM, XVII.

de tonstrice sacularia.

Tonsrix habitat in aditu Subura, ubi sanguinolenta carnificum virga sunt suspensa, & ubi plures sutores occupant Argiletum. Sed ista tonsrix, Amiane, non tondet. Non tondet, ais? Quid igitur agit? vadit.

Tonsrix Suburae faucibus sedet primis,
Cruenta pendet qua flagella tortorum,
Argique letum multus obsidet sutor.
Sed ista tonsrix, Amiane, non tondet.
Non tondet, inquis? ergo quid facit? radit.

NOTÆ.

1 Subura] Quædam urbis regio erat Subura.

2 Cruenta] Hoc est, locus ubi rei puniebantur.

3 Argique letum] Divisio est epig. 118. lib. 1. pro Argiletum, ubi multe erant sutrinæ.

4 Non tondet] Mœcha nempe quæ nec capillos, nec barbam, sed adolescentum pecunias radabat, id est, eorum marsupium emungebat.

5 Inquis] Amiani responsio. Alii, Non tondit, inquam: quid ergo facit? Radit.

In MAXIMUM, XVIII.

captatorem servilem.

O Maxime, ancipor tuam cenam, ben erubesco, sed ancipor: tu anciparis aliam. Igitur jam aequales sumus. Mane accedo salutem dicturus: comperio te jam ivisse salutatum. Igitur jam sumus aequales. Ipse sum tuus affecla, atque anteambulo regis superbi: tu affecla alterius. Igitur jam sumus aequales. Sufficit esse mancipium: jam volo esse vicarius. Qui rex est, o Maxime, non habeat regem.

Capto tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cenam:

Tu captas aliam. Jam sumus ergo pares.
Mane salutatum venio: tu diceris ipse

Ante salutatum. Jam sumus ergo pares.
Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis,

Tu comes alterius. Jam sumus ergo pares.
Esse sat est servum: jam nolo vicarius esse.

Qui rex est, regem, Maxime, non habeat.

NOTÆ.

5 Sum comes] Clientes enim regem suum seu patronum honoris gratia comitabantur.

7 Vicarius] Alii erant servi ordinarii, qui consertos in suo peculio habebant, quos vicarios vocabant.

8 Qui rex est] Hoc est, qui dominus est, non serviat alteri domino, seu regem non habeat; epig. 52. infra.

Non bene, crede mihi, servo servitur amico; Sit liber, dominus qui valet esse meus.

Ad ZOILUM, XIX.

cujus cœna beari solos mendicos dicit.

O Zoile, putas me beatum fieri cœna: an beatum cœna, o Zoile, & quidem tua?

Felicem fieri credis me, Zoile; cœna:
Felicem cœna, Zoile; deinde tua?

EPIGRAMMATUM LIBER II.

79

Debet Aricino conviva recumbere clivo,
Quem tua felicem, Zoïle, cœna facit.

O Zoile, oportet eum convivam
recumbere colli Aricino, quem
beat tua cœna.

NOTÆ.

3 Debet Aricino] Aricia in via erat Appia
400 stadiis ab urbe Roma in clivo sita. Stra-
bo, lib. 5. ubi erant multi mendici. Juvenalis,
Sat. 4. Cœcus, adulator, dirisque à ponte satelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.
Ludit in verbo recumbere, quod humi jacere,
& mensæ accumbere significat.

De PAULLO, XX.

plagiario.

Carmina Paullus emit, recitat sua carmina
Paullus.

Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

Paullus mercatus est versus;
Paullus recitat suos versus. Jure
enim possis appellare tuum, quod
emas.

NOTÆ.

2 Nam quod emas] Vide epig. 30. lib. 1. & epig. 12. lib. 6. Nam qui emit, rei emtæ ac-
quirit dominium. Festive plagiarium carpit.

In POSTUMUM, XXI.

malè olentem.

Bafia das aliis, aliis das, Postume, dextram.
Dicis, utrum mavis, elige? malo manum.

O Postume, libas oscula aliis;
porrigis manum aliis: opta, in-
quis, utrum placet? placet dex-
tera.

NOTÆ.

1 Das dextram] Quam tangant alii, nem-
pe velut fidei, & amicitie pignus, vel quam
osculentur; quod tamen soli imperatores &
quidem superbi facere solebant. Suetonius
in Domitiano, cap. 12.
2 Mulo manum] Quam bafia tua malè olen-
tia. Epig. 10. & 12. suprâ.

De EODEM, XXII.

Musas sibi nocere ait.

Quid mihi vobiscum est, ô Phœbe, no-
vemque sorores?

Ecce nocet vati Musa jocosa suo.

Dimidio nobis dare Postumus ante solebat

Bafia, nunc labro cœpit utroque dare.

O Apollo, & novem Musæ,
quid mihi rei est vobiscum?
ecce Musa festiva efficit suo poë-
tæ. Postumus prius consueverat
præbere oscula dimidio labro;
cœpit nunc præbere utroque.

NOTÆ.

2 Ecce nocet] Antea enim dimidio tantum
labro me osculabatur Postumus, epig. 10. suprâ, nunc verò propter versus me amat, atque impu-
rum os suum totum mihi admovert.

De

De EODEM, XXIII.

cujus basia horret.

*Non proferam in meo libro,
quæ sit Postumus; quamvis me
assidue obsecretis, non proferam.
Quid enim mihi opus est inju-
riam facere illis oculis quæ pos-
sunt sumere tantam vindictam?*

NON dicam, licet usque me rogetis;
Quis sit Postumus in meo libello.
Non dicam. Quid enim mihi necesse est
Has offendere basiationes,
Quæ se tam bene vindicare possunt?

N O T Æ.

1 Non dicam] Causam reddit cur verum nomen sibi hujus Postumi non proferat; quod nempe, inquit, sub amicitie specie libans mihi oscula malè olentia, de me poenas & quidam acerbissimas sumeret.

In CANDIDUM, XXIV.

ingratum.

*Si fors injusta tibi imponat
criminationem mæstam, horridus
atque accusato pallidior adstabo.
Si imperet condemnatum te dis-
cedere è terra patria, profugi
socius sequar per maria, & sco-
pulos. Tibi largitur opes. Num
communicas ista mecum? largi-
ris-ne partem? Nimum est. O
Candidè, donas-ne aliquid? Igi-
tur mutua est inter nos cala-
mitas. Quod si numen vultu
placido assenserit: O Candide,
solus eris beatus.*

SI det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
Squallidus hærebo, pallidiorque reo.
Si jubeat patria damnatum excedere terra,
Per freta, per scopulos exfulis ibo comes.
Dat tibi divitias. Ecquid sunt ista duorum?
Das partem? multum est. Candide, das
aliquid?
Mecum ergo miser es. Quod si Deus ore sereno
Annuerit: felix, Candide, solus eris.

N O T Æ.

2 Squallidus hærebo] Hoc est, si reus factus fueris, ego mutata veste sordidatus quocunque te comitabor: rei autem sordidam vestem inducant, ut judices suos ad misericordiam commoverent.

6 Das partem] Dimidiam subintelligere mihi videtur.

Das aliquid] Imo nihil das omnino.

7 Mecum ergo] Alii mecum eris, ergo miser: at verò, inquit poeta, ego tecum non sum felix, sed prospera fortunâ solus frueris.

Ad GALLAM, XXV.

non stantem promissis.

*O Galla, semper polliceris pe-
tenti, nunquam concedis. O
Galla, si semper decipis, nunc
ero, recusa.*

DAS nunquam, semper promittis, Galla,
roganti:
Si semper fallis, jam rogo, Galla, nega.

N O T Æ.

2 Si semper fallis] Facetè jocatur poeta, & Gallam irridet, quæ si pollicita semper decipiat, non negaverit, dabit.

Ad

AD BITHYNICUM, XXVI.

inhiantem hereditati Næviæ tuffientis.

Quod querulum spirat, quod acerbum Næ-
via tuffit,
Inque suos mittit sputa subinde sinus :
Nam te rem factam, Bithynice, credis habere ?
Erras : blanditur Nævia, non moritur.

Quod Nævia flebilem ducit
spiritum, quod laborat acerba
tuffi, & identidem salivam ef-
fundit in sinus suos : O Bithyni-
ce, putasne jam tibi provenisse
lucrum ? Allucinaris : Nævia
adulatur, non interit.

NOTÆ.

1 Quod acerbum] Tuffis enim signum erat
finæ mortis. Vide epig. 11. lib. 1.
2 Inque suos] Nam præ imbecillitate lon-
gus sperare nequibat.

4 Blanditur Nævia] Te vana spe læstat, nec
moritura, imo diutius victura te heredem ap-
pellat.

De SELIO, XXVII.

adulatore.

Audantem Selium cœnæ cum retia tendit,
Accipe five legas, five patronus agas.
Effæte, graviter, cito, nequiter, euge, beate !
Hoc volui, facta est jam tibi cœna. Tace.

Audi Selium laudantem, five
recites, five dicas causas, cum
ille parat retia cœnæ. Effæte,
graviter, expeditè, malitiose,
præclare, beatè ! hoc placet, jam
obtinuisti cœnam. file.

NOTÆ.

3 Effæte] Effæta dicuntur, quæ omnino
petum emiserunt : per metaphoram Effæte di-
citur in laudem illius qui nihil amplius dicen-
tum reliquerit in ea re quam agit. Sic Rami-
us maturè & sapienter interpretatur. Raderus.
Alii legunt, effæte, hoc est, plene, ut nihil

suprà. Nequiter versutè. Alii naviter.

4 Hoc volui] Verba sunt recitatoris, vel pa-
troni respondentis acclamationibus Selii.

Tace] Satis enim adulatus es, hodie cœnabis
mecum.

XXVIII.

AD RUFUM, XXIX.

de quodam servo literato ad equestrem dignitatem evecto.

Rufe, vides illum subsellia prima terentem,
Cujus & hinc lucet sardonychata manus :
Quæque Tyron toties epotavere lacernæ,
Et toga non tactas vincere iussa nives :

O Rufe, cernis illum occupan-
tem primas sedes cujus dextera
ornata sardonychæ splendet etiam
ab hinc : & lacerna qua toties
hæserunt Tyron, & toga impe-
rata superare nives puras :

NOTÆ.

1 Illum terentem] Alii tenentem, hoc est, in
amphitheatro inter primos equites sedentem in
quatuordecim subselliis. Vide epig. 27. lib. 1. &
epig. 8. lib. 5. Domitius subsellia judicum intel-
ligit, in quibus sedebant equites. Superbum hunc
servum, aut forte alterum ad equestrem dignita-
tem evectum insectatur poeta, epig. 14. lib. 5.
Sedere primo solitus in gradu semper.

2 Sardonychata] Habebat quippe anulum
Sardonychæ ornatum quem gestabant equites
Romani.

3 Quæque Tyron] Cujus lacernæ toties epo-
taverunt purpuram, id est, toties Tyrio murice
tinctæ sunt. Lacernæ verò togæ superindueban-
tur, epig. 137. lib. 14.

Cum tegat argentes nostra lacerna togas.

G

Cujus

cujus uncti crines redolent totum Marcellianum, & brachia lævia fulgent evulso pilo. Lingula non vulgaris apposita calceis lunatis, pellis coccinea circumdat pedem inoffensum; & frequentia emplastra ungunt frontem stellantem, nescis quis sit? amove emplastra, leges.

Cujus olet toto pinguis coma Marcelliano, 5
Et splendent vulso brachia tritapilo.
Non extrema sedet lunata lingula planta,
Coccinea non læsum cingit aluta pedem,
Et numerosa linunt stellantem splenia frontem.
Ignoras quis sit? splenia tolle, leges. 10

NOTE.

5 Marcellianum] Unguento delibutus Marcellii unguentarii cuius myropolium exhauserat novus iste eques.

6 Et splendent] Pumice lævigata.

7 Non extrema] Hoc est, testibus Ramiresio & Farnabio, non vulgaris, sed pretiosa. Legunt alii, & forte melius,

Cuique hesternus sedet.

id est, nova, ut notet hunc servum hominem novum, & hodie primum nobilitatum. Hoc sensu, Persius, sat. 3. dixit *hesternos Quirites* pro novis civibus. Judicet lector.

Lingula] Auream vel argenteam fibulam ad formam lingulae intellige: lunatos autem calceos gestabant nobiles Romani, epig. 50. lib. 1.

Lunata nusquam pellis.

8 Non læsum] Nam si læsum fascia coccinea, calceoque molliore fovisset, reprehenderetur.

fione caruisset. Raderus.

9 Stellantem] Hoc est, nitentem, splendentem propter candorem fasciae: vel à stellis fasciae, seu splenio ornatus causa attestis. Hæc Raderus. Legunt alii stellantem, hoc est, frontem madidam fluentibus stillis unguenti Marcelliani.

Splenia] Emplastra quædam ex unguentis vel medicamine aliquo ad capitis dolorem, vel oculorum morbum adhibita: ut autem fronti honor & elegantia constaret, fascia candida adhibebatur, inquit Raderus. Porro quidam frontem linebant unguento, vel cerusa: deinde panniculum, sive fasciam ponebant, quod splenium dicebatur: à quibusdam existimatum oculorum operimentum ad arcendam nimiam lucem. lib. 10. epig. 22.

10 Leges] Ex literis fronti ejus inultis cognosces eum fuisse servum stigmaticum.

In CAIUM, XXX.

avarum.

Forte petebam mutuo viginti sestertia, qua vel danti non erat molestum donum. Etenim petebam à divite, atque ab antiquo socio, & cujus arca premit divitias amplas. Ille mihi respondet, opulentus fies, si dixeris causas. O Cai, dona quod rogo, non rogo consilium.

Mutua viginti sestertia forte rogabam.

Quæ vel donanti non grave munus erat.

Quippe rogabatur felixque, vetusque sodalis,

Et cujus laxas arca flagellat opes.

Is mihi, dives eris, si causas egeris, inquit. 5

Quod peto da, Cai, non peto consilium.

NOTE.

4 Arca flagellat] Turnebus, lib. 21. cap. 1. Flagellare divitias, & flagellare annonam dicuntur, qui magnas arcis clausas opes tenent, & horreis fruges; quod invitas velut verberibus, & carceribus coercitas erumpere foras

non sinant. Vide epig. 13. lib. 5. epig. 14. lib. 1. & epig. 40. lib. 3. Papinius Scævola, lib. 2. Sylvar.

Non tibi sepositas infelix strangulat arca Divitias.

XXXI.

IN PONTICUM, XXXII.

cujus servilem & timidum animum arguit.

IS mihi cum Balbo est, tu Balbum offendere non vis,
 Pontice : cum Licino est, hic quoque magnus homo est.
 exat sæpe meum Patrobas confinis agellum :
 Contra libertum Cæsaris ire times.
 Denegat & retinet nostrum Laronia servum :
 Respondes, orba est, dives, anus, vidua.
 Non bene, crede mihi, servo servitur amico.
 Sit liber, dominus qui volet esse meus.

Litigo cum Balbo, & Pontice, tu non vis offensa esse apud Balbum : cum Licino, hic etiam est vir magnus. Patrobas vicinus crebro populatur meum agellum : metuis aggredi libertum Cæsaris. Laronia denegat & servat mancipium nostrum : respondes, est sine liberis, opulenta, vetula, vidua. Mihi fidem adhibe, inonestum est pati servitutem amici mancipii, qui cupiet esse herus meus, sit liber.

NOTÆ.

¹ *Lis mihi*] Acute carpit caussidicum hunc Ponticum, qui divitum gratia ductus opem suam negabat ipsi. Usus est poeta nominibus fictis, ut professus est epistola primi libri. De Licino Persius, sat. 2. Patrobii cujusdam liberti Neronis mentionem facit Suetonius in Galba,

cap. 20. Laroniæ verò meminit Juvenalis, sat. 2. cujus orbæ hereditatem cum captaret Ponticus, in eam dicere volebat.

⁷ *Non bene*] Epig. 18. supra.

Esse sat est servum : jam nolo vicarius esse. Ergo deinceps Ponticum colere non vult poeta.

IN PHILÆNIM, XXXIII.

deformem.

CUR non basio te, Philæni ? calva es.
 Cur non basio te, Philæni ? rufa es.
 Cur non basio te, Philæni ? lusca es.
 Te qui basiat, hic, Philæni, fellat.

Quare non osculor te, O Philæni ? calva es. Quare non do tibi suavius, & Philæni ? rufa es. Quare non libo tibi osculas, & Philæni ? Lusca es. O Philæni, qui te osculatur . . .

NOTÆ.

¹ *Cur non basio te*] Deformem hanc mulierem irridet poeta quam ideo non basiat, quod ejus caput Priapi speciem præ se fert.

IN GALLAM, XXXIV.

anum libidinofam.

CUM placeat, Phileros, tota tibi dote redemptus,
 Tres pateris natos, Galla, perire fame.

O Galla, cum ardeas Philero-tem à te conductum omni dote, sustines fame interire tres filios.

NOTÆ.

¹ *Redemptus*] Forte illum ex servitute redemat; vel conduxerat ejus operas, ut in-

interpretatus sum.

² *Galla*] Tam vetula erat, ut nec jam de

G 2

Præstatur

Faxint dii semper ames Philerotem, o genetrix, quâ nec pejor Pontia.

Præstatur cano tanta indulgentia cunno,
Quem nec casta potest jam decuisse Venus.
Perpetuam di te faciant Philerotis amicam. 5
O mater, quâ nec Pontia deterior.

NOTÆ.

nuptiis legitimis cogitare debuerit: attamen tanta libidine ardebat, ut in suum mœchum omne patrimonium effunderet: sic ergo sibi decrepitæ nimium indulgebat.

5 *Di te faciant*] Phileros veneficus uxores suas veneno necabat: Martialis igitur quasi prædicens futurum Gallæ interitum, optat ex commiseratione, ut perpetua sit Phileroti amica, id est, uxor. lib. 10. epig. 43.

Septima jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro:

Plus nulli Phileros, quàm tibi reddit ager.
8 *Pontia deterior*] Juven. sat. 6. vers. 637.

sed clamat Pontia, feci,

Confiteor, puerisque meis aconita paravi.

Legunt alii *Pontica*, & Medeam interpretantur quæ suos liberos crudeliter necavit.

AD PHOEBUM, XXXV.

varum.

O Phœbe, cum habeas crura quæ representent cornua Lunæ, poteras ablueri pedes in rhytio.

CUM sint crura tibi simulent quæ cornua Lunæ,
In rhytio poteras, Phœbe, lavare pedes.

NOTÆ.

2 *O Phœbe*] Cornibus Lunæ similia crura habebat Phœbus, seu vasus erat diductis nempe poplitibus, plantis verò cœquantibus: itaque dicit poeta posse Phœbum in rhytio lavari: *πυρρόν* rhythum poculi genus est cornibus simile,

sed perforatum, ex quo tenuissimè profluente vino inferne bibitur. Rhytium verò est diminutivum. De Rhyto agit Athenæus, lib. 10. & lib. 11.

IN PANNICUM, XXXVI.

effœminatum.

Nolim à te componi crines, sed nec confundi. Non libet ut cutis niteat, nec libet squalcat. Nec habeas barbam mitrarum nec fontium. O Pannice, non mihi placet vir nimium, aut parum. Nunc crura horrescunt pilis, & stomachus pilis; sed, o Pannice, habes animum depilatum.

PECTERE te nolim, sed nec turbare capillos.
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.
Nec tibi mitrarum, nec sit tibi barba reorum.
Nolo virum nimium, Pannice, nolo parum.
Nunc tibi crura pilis, & sunt tibi pectora setis
Horrida: sed mens est, Pannice, vulsa tibi.

NOTÆ.

3 *Nec tibi mitrarum*] Mitræ sunt ornamenta mulierum. Sensus est: Ne barbam omnino refecet fœminarum more: vel ne elegantius barbam componas, ut solent homines effœminati. *Pectere*: alii *flectere*.

Barba reorum] Qui barbam promissam & squalidam aiebant, ut commiserationem exci-
tarent,

4 *Nimium virum*] Horridum & pilosum, sed volo teneas medium. Ovidius, lib. 1. de arte amandi:

Forma viros neglecta decet.

6 *Mens vulsa*] Alii *volsa*. Metaphora est: Mens enim neque hirsuta, neque vulsa est: at menti tribuit quod effœminato corpori convenit.

In

In CÆCILIANUM, XXXVII.

helluonem.

Quidquid ponitur hinc & inde verris :
 Mammæ fuminis, imbricemque porci,
 Communemque duobus attagenam,
 Mullum dimidium, lupumque totum,
 Murenæque latus, femurque pulli,
 Stillantemque alica sua palumbum.
 Hæc cum condita sunt madente mappa
 Traduntur puero domum ferenda.
 Nos accumbimus otiosa turba.
 Ullus si pudor est, reponere cœnam.
 Cras te, Cæciliane, non vocavi.

Quidquid apponitur hinc &
 inde, rapis ; papillas fuminis,
 & imbricem porci, atque attagenam communem duobus, dimidium mullum, atque integrum lupum, & latus murenæ,
 5 & femur pulli, & palumbum stillantem sua alica. Cum hæc involuta sunt mappa madida, seruo dantur portanda domum. Nos otiosa turba accumbimus. Si qua verecundia est, restitue cœnam : O Cæciliane, non te invitavi cras.

10

NOTÆ.

2 *Suminis*] Quod farcimen erat è papillis porcæ statim ab edito fœtu interfecit, epig. 44. lib. 13.

Imbricemque porci] Alii interpretantur vertebrum demptis costis, alii verò auriculam.

3 *Attagenam communem*] Duobus convivis appositam : avis est saporis exquisiti, epig. 61. lib. 13.

4 *Mullum & lupum*] Pisces delicatos.

6 *Alica*] Genus præstantissimi tritici, quo faginatus erat palumbus : hic sumitur alica pro pinguedine ipsa, vel pro condimento ex alica confecto, quo perfusus erat palumbus.

7 *Hæc cum*] Solebant Romani ad convivia mappas ferre, & præcipuè ii, qui rogato convivii rege quosdam cibos ferre domum volebant, epig. 29. lib. 12.

9 *Otiosa turba*] Collectivum nomen jungitur numero plurali : hoc est, accumbimus otiosi, nihil habentes in quo dentes exercemus.

11 *Non vocavi*] Solæcismus est, sed argutissimus, *cras non vocavi*, nimirum non in crastinum, sed hodiernum diem te invitavi, ergo reponere cœnam. Domitius reposuit *vocavi* cum legeretur *vocabo*.

In LINUM, XXXVIII.

quem oderat.

Quid mihi reddat ager, quæris, Line, No-
 mentanus ?
 Hoc mihi reddit ager, te Line, non video.

O Line, rogas quid percipiam ex Nomeritano fundo ? id percipio ex fundo, o Line, non te aspicio.

NOTÆ.

2 *Non video*] Ut fugeret Linum sibi invivum, fecedebat poeta in agrum, qui alioquin ipse Lini conspectum auferret.

De muneribus mœchæ. XXXIX.

Das coccina, & ianthina infami adultera. Placet largiri dona, quibus digna est? mitte togam.

Coccina famosæ donas, & ianthina mœchæ.
Vis dare, quæ meruit munera? mitte togam.

NOTÆ.

2 Mitte togam] Matronarum stola, meretricum verò & adulterarum deprehensarum toga erat propria. Epig. 52. lib. 10.

*Ibelin viderat in toga spadonem,
Damnata Numæ dixit esse mœcham.*
Juvenalis, sat. 2.

*est mœcha Labulla,
Damnetur, si viâ, etiam Carphimia, talem
Non sumet damnata togam
Coccina & ianthina vestes intellige purpurea
& violaceas.*

In TONGILIUM, XL.

singentem se ægrotare ut cibos delicatiores ederet.

Immerito dicitur Tongilius ardere hemitritæo. Mihi compertum est hominis ingenium: premitur fame & siti. Fallaces plagæ tantummodo tenduntur pinguis turdis, & hamus divigatur in mullum, & lupum. Cæcuba liquantur, & quæ maturavit annus Opimii: subnigra Falerna apponantur vitro modico. Omnes medici præceperunt abluî Tongilium. O dementes, an putatis esse febrem? belluatio est.

URI Tongilius malè dicitur hemitritæo.
Novi hominis mores: esurit, atque sitit.
Subdola tenduntur crassis modo retia turdis,
Hamus & in mullum mittitur, atque lupum.
Cæcuba faccentur quæq; annus coxit Opimii:
Condantur parco fulca Falerna-vitro.
Omnes Tongilium medici jussere lavari.
O stulti, febrem creditis esse? gula est.

NOTÆ.

1 Tongilius] Gulosus, qui ut bene cœnaret, febri laborare se simulabat: Hemitritæus est semitertiana febris.

3 Modò] Alii nunc, hoc est, morbum simulat ut ab amicis turdos, & pisces delicatos statim accipiat. Tongilii cujusdam meminit, Juvenalis, sat. 7.

5 Cæcuba faccentur] Id est, colo transmittantur, de vino Cæcubo dicemus, epig. 115. lib. 13. Alii siccentur, quæ lectio viris do-

ctis non probatur.

Annus Opimii] Id est, vinum Opimianum; eo enim anno quo L. Opimius consulatum gessit, fuit temperies cœli ad vini maturitatem aptissima. Epig. 27. lib. 1. & epig. 113. lib. 13. de Falerno, epig. 111. lib. 13.

6 Parco vitro] Exiguo calice propinetur illi, quod cum esset generosissimum, modice sumptum, vel bibaci sufficiebat.

In MAXIMINAM, XLI.

edentulam.

Pelignus vates, opinor, dixerat, Ride, ô puella, si sapias:

Ride, si sapias, ô puella, ride,
Pelignus, puto, dixerat pœta:

NOTÆ.

2 Pelignus pœta] Ovidius. Peligni populi Italix, hodie Valva, Ovidii patria. Domitius putat Martialem alludere ad quosdam versus

de Arte amandi, qualis est iste lib. 3.

Spestantem specta: videnti mollia ride.

Alii putant Ovidii versum esse integrum peti-

Sed

Sed non dixerat omnibus puellis.
 Quamvis dixerit omnibus puellis,
 Non dixit tibi, Tu puella non es.
 Et tres sunt tibi, Maximina, dentes,
 Sed planè piceique, buxeique.
 Quare si speculo, mihi que credis,
 Debes non aliter timere risum,
 Quam ventum Spanius, manumq; Priscus: 10
 Quam cretata timet Fabulla nimbum:
 Ceruffata timet Sabella Solem:
 Vultus indue tu magis severos,
 Quam conjux Priami, nurusque major.
 Mimos ridiculi Philistionis,
 Et convivia nequiora vita,
 Et quidquid lepida procacitate
 Laxat perspicuo labella risu.
 Te mœstæ decet assidere matri,
 Lugentique virum, piumque fratrem,
 Et tantum tragicis vacare Musis.
 At tu, iudicium secuta nostrum,
 Plora, si sapi, ô puella, plora.

*Sed non dixerat omnibus puellis.
 Licet dixerit omnibus puellis,
 non dixit tibi, Tu non es puella.
 Et habes tres dentes, ô Maxi-
 mina, sed prorsus piceos & bu-
 xeos. Quapropter si adhibes fi-
 dem speculo & mihi, non debes
 metuere risum minus, quam
 Spanius ventum, & Priscus
 manum; quam Fabulla cretata
 metuit pluviam; & Sabella ce-
 ruffata metuit Solem; tu compo-
 ne vultum ad severitatem magis
 quam uxor Priami, & nurus
 major. Fuge mimos ridiculi
 Philistionis, & epulas lasciviores,
 & quidquid jocularibus dictis
 pandit labra risu aporto. Tibi
 convenit assidere genitrici dolenti
 & morienti maritum, & pium
 fratrem, & solummodo operam
 dare Musis tragicis. Sed tu ob-
 secuta monitis nostris, ô puella,
 lacrymare, si sapi, lacrymare.*

NOTÆ.

tum ex Medea. Angelus verò Politianus esse ex epigrammatis Ovidii, non ex Medea. Nam quorsum Phaleucium in trœdia aut Medæa? Ab Angelo Politiano stare placet. Hæc ex Radero.

3 *Sed non dixerat*] Quæ enim nigros dentes habent, aut edentulæ sunt, ridere non debent.

10 *Spanius, & Priscus*] Hos obiter perstringit, quorum alter studiosius capillos componebat; alter verò cum elegantiores haberet vestes, manu nolebat tangi, epig. 63. lib. 3.

Pallia vicini qui refugit cubiti,
 & epig. 83. lib. 10.

11 *Cretata Fabulla*] Plinius, lib. 35. cap. 17. cretæ plura genera enumerat. Alia, inquit, creta argentaria appellatur, nitorem argento reddens; quâ sane utebatur Fabulla, quæ timebat pluviam, ne fucus ille madidus disfluere.

12 *Ceruffa*] Genus est pigmenti quo illinitur vultus ad candorem conciliandum, & calore solis liquefit. De hoc pigmento libro citato.

14 *Conjux Priami*] Quam mœsto & severo vultu introducunt poëtæ.

Nurus major] Andromache Hectoris uxor quæ major nurus erat, cum nupsisset Hectori primogenito Priami ex Hecuba, minor verò nurus Helena Paradis adultera.

15 *Mimos*] Poëmata sunt ad excitandum risum. Philistio comicus Sardinianus mortuus est Socratis tempore, & quidem risu immoderato, teste Suida.

19 *Mœsta matri*] Sensus est, assidere debes Hecubæ mœstæ, Andromache Hectorem maritum lugenti, & Electræ Orestem fratrem dolenti, cum de illis fabula agitur. Assidere autem dixit, quod federent antiqui dum mortuos lugerent. Tibullus, lib. 2. elegia 7.

Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,

Et mea cum muto fata querar cinere.

20 *Piumque fratrem*] In patrem nempe Agamemnonem, ejus mortem ultus est occisa sua matre Clytemnestra; vel in Pyladem pro quo mori cupiebat.

21 *Tragicis vacare Musis*] Quæ luctuosa tantum & tristia exhibent spectacula.

In ZOILUM, XLII.

hominem impurum.

O Zoile, quid contaminas folium abluto podice? ut impurius fiat, immerge caput.

ZOile, quid folium subluto podice perdis? Spurcius ut fiat, Zoile, merge caput.

NOTÆ.

1 *Solium*] Vas quo in balneis mulieres utebantur, & in quo sedentes lavabantur. Suetonius in Augusto cap. 82. Contentus hoc erat, ut infidens ligneo folio, quod ipse Hispanico verbo du-

retam vocabat, manus ad pedes alternis jactare. Epig. 81. lib. 6. & 96. lib. 11.

2 *Merge caput*] Quod cum obscœnum sit, magis foodabit folium.

In CANDIDUM, XLIII.

verbis liberalem, reapse avarum.

O Candide, hæc sunt tua verba, omnia amicorum communia, quæ tu ostentator jactas die & nocte. Tu togam indus lotam Galeso Lacedæmonio, vel quam donavit Parma de grege electo. Verum illam induo, quæ sustinuit furores & cornua tauri, quam suam predicari recusaverit pila prima. Tellus Cadmi ex Agenore nati misit ad te lacernas: tribus verò nummis non vendes coccina nostra. Tu pedibus eburneis fulcis mensam Libycas: ego testa fulcio mensam faginam. Ingentes nulli impleat flava tua chrysendeta: O cammare, rubes eodem colore quo lanx mea.

Candide κοινὰ φίλων, hæc sunt tua, Candide, πάντα,

Quæ tu magniloquus nocte dieque sonas.
Te Lacedæmonio velat toga lota Galeso,
Vel quam seposito de grege Parma dedit.
At me quæ passa est Furias & cornua tauri. 5
Noluerit dici quam pila prima suam.
Misit Agenoridæ Cadmi tibi terra lacernas:
Non vendes nummis coccina nostra tribus.
Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes:
Fulcitur testa fagina mensa mihi. 10
Immodici tibi flava tegunt chrysendeta nulli:
Concolor in nostra, cammare, lance rubes.

NOTÆ.

3 *Toga lota Galeso*] Oves in Galeso fluvio Tarentino lavabantur, ex quarum nobili velle-re toge conficerentur. Lacedæmonium dixit, quia Tarentum condiderunt Lacedæmones.

4 *Parma*] Italix urbs nota. Libri 14. epigramm. 155.

Velleribus primis Apulia, Parma secundis.

6 *Pila prima*] De pilis quæ trita & lacera veste induebantur, ut tauris objicerentur, di-ctum est lib. Spect. epig. 19. & 22. Dicitur prima, quia ordine disponebantur illæ pilæ, humanæ scilicet effigies vilissimis pannis indu-tæ: prima autem erat, quæ primum taurorum impetum patiebatur.

7 *Terra Cadmi*] Tyrus nempe tibi mitti vestes purpureas.

8 *Nostra coccina*] Ironicòs pannos suos vo-cat coccineas lacernas, quas negat valere tribus

sestertiis nummis.

9 *Libycos orbes*] Periphrasis mensarum, quæ fiebant e citro quo abundat Atlas mons Libyæ, Epig. 89. lib. 14. Juvenalis, sat. 11. v. 121.

Indis dentibus] Hoc est, pedibus eburnatis, Latos nisi sustinet orbes

Grande ebur.

Nempe ex dentibus elephantorum, quibus abundat India. Virgilius Georgicorum lib. 1.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæ.

11 *Chrysendeta*] Turnebus, lib. 14. cap. 3. Chrysendeta vasa doctissimi viri explicant crustis auris illigata & exornata: ut in Martiale, lib. 2. epig. 43. ego vasa gemmata esse puto. quorum gemmæ confectæ & contextæ tenebantur.

12 *Cammare*] Vilissimus ex cancrorum specie piscis cammarus fictilis suæ lanceis rubrum colorem referebat.

EPIGRAMMATUM LIBER II.

89

Gre¹x tuus Iliaco poterat certare cinædo,
At mihi succurrit pro Ganymede manus :
Ex opibus tantis veteri fidoque sodali
Das nihil, & dicis, Candide, κοινὰ φίλων.

Gre¹x tuus poterat contendere
Trojano cinædo. Sed ego pro Ga-
nymede utor manu mea. Ex tan-
tis divitiis nihil largiris antiquo
S^o fideli amico, S^o pradicis, &
Candide, communia amicorum.

NOTÆ.

¹ Gre¹x tuus] Pueri tui de elegantia &
veritate cum Ganymede disputare possunt.
In Ida monte fuit Ganymedes ad coelum rap-
tus ab aquila Jovis, cui servus à mensa dictus est.

¹⁴ At mihi] Ego vero mihi ipsi servio: alii
aliter explicant ex epigr. 42. lib. 9. & epigr.
74. lib. 11.

In SEXTUM, XLIV.

cujus avaritiam lepide depingit.

MI seu puerum, togamve pexam,
Seu tres, ut puto, quatuorve libras :
Sextus protinus ille fœnerator,
Quem nostis veterem meum sodalem,
Te quid forte petam, timet cavetque,
Ut secum, sed ut audiam, susurrat,
Septem millia debeo Secundo,
Phæbo quatuor, undecim Phileto,
Et quadrans mihi nullus est in arca.
O grande ingenium mei sodalis!
Durum est, Sexte, negare, cum rogaris.
Quanto durius, antequam rogeris!

Sive mercatus sum servum,
aut togam politam, sive tres, ut
opinor, aut quatuor libras; su-
bito Sextus ille fœnerator, quem
scitis antiquum meum esse ami-
cum, metuit ne quid forte ro-
gem, S^o caret S^o secum mitis,
sed ut osculem, debeo Secundo
septem millia, Phæbo quatuor,
Phileto undecim, S^o nullum ha-
beo quadrantem in arca. O
mentem sublimem mei amici!
O Sexte, grave est, recusare,
cum à te petitur, quanto gra-
vius priusquam petatur!

NOTÆ.

¹ Togamve] Pexa toga est nova & polita,
epig. 58. infra.

Pexatus pulchre vides mea, Zoile, trita.

² Ut puto] Heraldus legit supputo, existi-
matque, summam esse aliquam pecuniæ quam
Marialis secum audiente Sexto forte computa-
bat: attamen cum loquatur poeta de emptio-
nibus suis, alii melius meo judicio retinent, ut
puto, quod interponitur dubitationis causa de-
ficiēte scilicet memoria, atque argenti facti li-

bras intelligit poeta, forte legendum libros, non
libras. Statim vero, inquit poeta, rationes suas
secum tacite computat Sextus, ita tamen ut au-
diam, ne forte ab ipso pecuniam mutuer. Vide
epig. 85. lib. 7. ubi de libra argenti.

¹⁰ O grande] Per ironiam ingenium dixit
pro sordibus & avaritia.

¹¹ Durum est] Acute Sextum avarum re-
prehendit, quod preces, atque ejus petitionem
occupasset.

Ad GLYPTUM, XLV.

eviratum.

QUÆ tibi non stabat, præcisa est mentula,
Glypte.

Demens, cum ferro quid tibi? Gallus eras.

O Glypte, rescuisti penem, qui
non arcebat. O stulte, quid
tibi opus ferro? Gallus eras.

NOTÆ.

² Gallus] Galli sacerdotes Cybeles Samia
testa sibi rescabant genitalia: at non debuit

Glyptus sibi præcidere mentulam, cum esset evi-
ratus: quapropter jam Gallus erat antea.

In

IN NÆVOLUM, XLVI.

amicum avarum.

*Quemadmodum florea Hybla
depingitur diversis coloribus, cum
apes vere depascuntur caducos
Sicilia flores: ita tua prela
mitescunt subiectis lacernis: ita
arca collucet innumeris synthe-
sibus. Atque tua lana possunt
vestire unam tribum, quas de
multis gregibus produxit Apu-
lia. Tu immisericors aspicias fri-
gus sodalis succincti (ô nefas!)
Et metuis frigus, cui subji-
cunt latus meum vestes trita.
Quanti erat momenti privare
duobus pannis! Netimeas, non
te, ô Nævole, sed tineas.*

FLorida per varios ut pingitur Hybla colores,
Cum breve Sicaniz ver populantur apes.
Sic tua suppositis perlucet prela lacernis:
Sic micat innumeris arcula synthefibus.
Atque unam vestire tribum tua vellera possunt,
Appula non uno quæ grege terra tulit.
Tu spectas hyemem succincti lentus amici,
(Proh scelus!) & lateris frigora trita times.
Quantum erat infelix pannis fraudare du-
obus!
Ne metuas, non te, Nævole, sed tineas. 10

NOTÆ.

1 *Hybla*] Mons Siciliz floribus omnis gene-
ris abundans, quos breves seu caducos veris tem-
pore depascuntur apes.

2 *Sic tua*] Nam vestes quo nitidiores essent,
prelis premi solebant. Vulgata lectio habet,
Sic tua appositis perlucet prela lucernis.

Seneca, lib. 1. de tranquillitate vitæ, cap. 1.

3 *Synthefibus*] Hoc loco accipitur synthefis
pro quavis veste, ut plurimum vero significat
vestem conatoriam. De illius usu varia est
mens interpretum. Vide epig. 1. lib. 14.

4 *Lentus*] Id est, sine misericordia. Lenti
enim spectare dicuntur, qui nec ad commiserationem,
nec ad iracundiam commoventur. *Suc-
cincti* vero, hoc est, pene nudi, & quasi ad iter
easpendendum accincti.

5 *Et lateris*] Hoc est, sodalis; latus enim,
ut aiunt interpretes, sumit poeta pro laterone
qui latus cingit. *Frigora trita*, id est, frigora
quæ admittunt tritz lacernæ. Lipsius legit

ute frigora, hoc est, ego, ô Nævole, adeo fir-
geo, ut tu ipse quantumvis vestibus tuis secum
verearis, ne meum frigus ad te perveniat. Fas-
te melius legereur *frigora tanta mei*, hic locus
perobscurus est. Vulgata lectio habet *frigora
trita*, id est, Ego tantopere algeo, ut tu, licet
tutus & munitus multis vestibus, nihilominus
timeas frigus, quo corripior.

6 *Ne metuas*] Hoc est, quanti erat mo-
menti, ô miser, privare duobus pannis: *ne me-
tuas*, non dico te privare, ô Nævole, sed duo-
bus pannis defraudare tineas, à quibus vestes
tuz in arca incluse corroduuntur. Legit Heraldus,

Quid renuis? non te, Nævole, sed tineas.
Vulgata lectio habet,

Non metuas mortem, Nævole, sed tineas.
Qua ultima lectione recepta subaudiendum est
set, non te, post hemistichion non metuas mor-
tem. Hoc sensu, ne timeas mortem; non te
fraudare, quero, sed tineas.

XLVII.

AD RUFUM, XLVIII.

de vita quieta & frugali.

*O Rufe, suppedita mihi vel
Bitonti cauponem, & lanium, &
balneum, tonsorem, tabulamque
lutoriam, & calculos, & paucos
libros, sed à me electos, unum a-
micum mediocriter eruditum, &
puellam gratam meo servo,*

CAuponem, laniumque, balneumque,
Tonsorem, tabulamque, calculosque,
Et paucos, sed ut eligam, libellos:
Unum non nimium rudem sodalem,
Et caram puero meo puellam,

NOTÆ.

5 *Et caram puero*] Qui amore irretitus domi assiduus esset.

EPIGRAMMATUM LIBER II. 91

Et grandem puerum diuque lævem :
Hæc præsta mihi, Rufe, vel Bitonti,
Et thermas tibi habe Neronianas.

Et grandem puerum diu imber-
bem: Et tu fruiere thermis Ne-
roniæ.

NOTÆ.

1 Vel Bitonti] Legunt alii Bitontis, obscu-
rum erat Appuliæ oppidum.

2 Et thermas] Cæteris nempe amœniores:

ego autem vel in obscurissimo oppido rebus su-
pra enumeratis contentus ero.

XLIX, L, LI.

De DASIO, LII.

balneatore.

NOvit loturas Dasius numerare: poposcit
Mammofam Spatalen, pro tribus illa
dedit.

Dasius cognovit loturas: petiit
à mammofa Spatale, illa dedit
pro tribus.

NOTÆ.

1 Novit loturas] Hoc est, eas quæ lavare
cupiunt. Alii *licturas*, minus bene.

2 Mammofam] Spatales mammæ tantæ e-
rant magnitudinis, ut trium mulierum locum
occuparet, atque ita triplicem mercedem ab ip-

sa exegit balneator. Hic sensus præ alia ob-
scena explicatione quidem placet: nempe
Spatale & duæ illius mammæ trium locum oc-
cupabant.

In MAXIMUM, LIII.

qua ratione veram libertatem consequi possit.

VIS fieri liber? mentiris, Maxime, non vis:
Sed fieri si vis, hac ratione potes.

Liber eris, cœnare foris si, Maxime, nolis:

Veientana tuam si domat uva fitim:

Si ridere potes miseri chrysendeta Cinnæ: 5

Contentus nostra si potes esse toga.

Si plebeia Venus gemino tibi vincitur asse:

Si tua non rectus tecta subire potes:

Hæc tibi si vis est, si mentis tanta potestas,

Liberior Partho vivere rege potes. 10

Cupis-ne consequi libertatem?
mentiris, ô Maxime, non cupis:
sed si cupis, licet hoc modo. O
Maxime, liber fies, si recusēs cap-
tare alienam cœnam: si vinum
Veientanum restringit fitim, si
potes contemnere chrysendeta in-
felicio Cinnæ: si potes contentus
esse nostra toga: si domas vene-
rem plebeiam duobus assibus: si
potes incurvus ingredi tuam do-
mum. Si habes hanc vim, &
tantum imperium in te, potes
ducere vitam liberiores rege

Parthorum.

NOTÆ.

3 Cœnare foris] Durum enim est aliena vive-
re quadra, ut docet Juven. sat. 5. epig. 11. l. 9.

Liber non potes, & gulosus esse.

4 Veientana] Vinum ex agro Veientano vi-
lissimum.

5 Chrysendeta] Vasa gemmis ornata de qui-
bus epig. 43. supra.

Miseri Cinnæ] Præ nimia talium vasorum cu-
piditate.

7 Si plebeia] Si meretricibus contentus non

sestis matronas.

8 Si tua non rectus] Vel casam humilem in-
tellige, vel quod magis placet, superiores do-
mus contignationes, quæ cornacula vocabantur,
ubi habitabant pauperes, in quæ nisi incurvi as-
cendere nequibant.

10 Liberior] Parthorum reges libertatem a-
cerrime semper propugnauerunt, & regum re-
ges vocabantur, ut docet Suetonius in Caligula,
cap. 5.

LIV.

Ad SEXTUM, LV.

superbum.

O Sexte, cupis observari: volebam te diligere. Obtemperandum est tibi: quod imperas, observaberis. Sed si te observo, o Sexte, non diligam.

VIS te, Sexte, coli: volebam amare. Parendum est tibi: quod jubes, coleris, Sed si te colo, Sexte non amabo.

NOTÆ.

1 Vis coli] Observantiam à me exis.
Volebam amare] Te familiariter ui cupiebam.

3 Non amabo] Id est, te odio habeo: amor enim, & ea quam exigebat Sextus obstantia, non conveniunt.

De uxore GALLI, LVI.

quam adulterii accusat.

O Galle, apud Libya populos conjux tua notatur turpi crimine avaritiæ immoderata. Sed mendacia pura dicuntur: prorsus illa non consuevit accipere. Quid igitur consuevit? dare.

Gentibus in Libycis uxor tua, Galle, notatur Immodicæ fædo crimine avaritiæ. Sed mera narrantur mendacia: non solet illa Accipere omnino, quid solet ego? dare.

NOTÆ.

1 Gentibus in Libycis] Hinc colligere est hunc Gallum in Libya, magistratum gessisse; cujus uxor à provincialibus munera accipere diceba-

tur, at illius avaritiam false excusat poeta: datur quippe verbum est obscœnum hoc loco.

In fictum divitem. LVII.

Hic, quem cernitis tardum passibus incertis, qui amethystinatus dividit media septa; quem lacernis non superat meus Publius, non Codrus ipse primus penulatorum: quem comitatur grex togatus, & comatus.

HIC, quem videtis gressibus vagis lentum Amethystinatus media qui secat septa; Quem non lacernis Publius meus vincit, Non ipse Codrus alpha penulatorum: Quem grex togatus sequitur, & capillatus,

NOTÆ.

1 Gressibus vagis lentum] Tardus incedus gravitatis & dignitatis signum.

2 Amethystinatus] Hoc est, vestibus conductis ornatus amethysti colorum violaceum referentibus epig. 97. lib. 1. De septis dictum epig. 14. supra.

Media secat] Hoc est, viam sibi aperit per mediam turbam. Ut sanctum ficti hujus divitis graphice depingat poeta, hæc subiungit.

3 Publius] Qui tamen pretiosis lacernis erat indutus, sicut Codrus.

4 Non ipse Codrus] Cujus & vestes erant elegantissime. Raderus explicat hunc Codrum à Martiale intelligi principem pauperum, de quo epig. 27. lib. 5. & Juv. sat. 3. hoc est qui habet æque tritas vestes ac Codrus. Prior interpretatio mihi videtur melior: judicet lector.

5 Togatus grex] Anteambulorum scilicet, quorum indumentum erat toga, epig. 109. lib. 1.

Capillatus] Grex puerorum, qui longas comas aledant, epig. 62. lib. 10.

Recentque

Deus ipse imperat te recordari
mortis.

Ipse jubet mortis te meminisse Deus.

NOTÆ.

2 Te meminisse Deus] Domitianus ipse Deus extructa aurca diæta, ex qua prospicitur Mausoleum Augusti, vel ex ejus tholo suspensum est cranium, monet ut genio hilariter indulgeas. Idem fere leges apud Petronium in Trimalcionis convivio: *Lavam, inquit, argenteam attulit servus, hanc cum super mensam semel iterumque abjecisset, Trimalcio adjecit:*

Hæc nos miseros, quam totus hominum nil est?

Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus.

Ergo vivamus, dum licet esse, bene.

Te meminisse] Alii dememinisse, hoc est oblivisci mortis.

LX, LXI, LXII.

In MILICHUM, LXIII.

luxuriosum.

O Miliche, tantum habebas centum sestertia, qua abstulit Leda, empta ex sacra via. O Miliche, intemperantia est, etiamsi locuples amares tanto pretio. Jam respondebis, Non amo; hæc intemperantia major est.

Sola tibi fuerant sestertia, Miliche, centum, Quæ tulit è sacra Leda redempta via. Miliche, luxuria est, si tanti dives amares. Non amo, jam dices: hæc mage luxuria est.

NOTÆ.

2 Leda] Alii putant Ledam hanc meretricem fuisse, & centum sestertia à Milicho amatore ei data fuisse: alii vero melius intelligunt servam formæ, vel ministerii causa emptam, cum subiciat Milichus se non esse captum amore

Ledæ; unde concludit poeta, minus illum esse excusandum, qui nulla motus voluptate tantam pecuniæ summam profuderit. In sacra via servi & res aliæ vendebantur.

In TAURUM, LXIV.

cunctatorem.

Dum te simulas nunc caussidicum, nunc rhotorem, nec statuis, o Taure, quid cupias amplecti; atas Peleos, & Priami, vel Nestoris præterit, & jam tardior esses ad desistendum. Incipe, tres rhotores uno anno mortui sunt, si quid ingenii habes, si quid polles in arte. Si non placeat schola, omnia fora plena sunt controversiarum: Marfya ipse potest evadere caussidicus.

DUM modo caussidicum, dum te modo rhetora fingis, Et non decernis, Taure, quid esse velis: Peleos, & Priami transit, vel Nestoris atas, Et fuerat serum jam tibi, desinere. Incipe, tres uno perierunt rhotores anno Si quid habes animi, si quid in arte vales. Si schola damnatur, fora litibus omnia fervent: Ipse potest fieri Marfya caussidicus.

NOTÆ.

1 Dum modo] Caussas dicere in foro, vel in schola docere cogitas.

3 Peleos] Græcus genitivus. Peleus pater Achillis longævus fuit, Priamus quoque, & Nestor, de quibus alias.

4 Et fuerat serum] Si artem aliquam professus fuisses, jam serum esset ab ea desistere, atque ita tardissimum est incipere.

5 Tres perierunt] Quorum nomina ignorantur.

8 Ipse potest] Tam facile est caussas dicere, ut vel itatua Marfye faxæ in foro posita dicendi artem addiscere possit. Lipsius, lib. 3. antiquarum lectionum. Ad Marfye statuam Romani vadimonia obibant. Legunt alii,

Ipse potes fieri Marfya caussidicus.

hoc est, tu ipse stupidus ut Marfya potes caussas dicere. De Marfya epig. 62. lib. 10.

Eja

ja age, rumpe moras, quo te spectabimus
usque?
Dum, quid sis, dubitas, jam potes esse nihil.

Macte animo, discute cunctati-
nes. Quandiu te expectabimus?
Dum ambigis quid sis, jam po-
tes esse nihil.

NOTÆ.

9 *Spectabimus*] Alii *sperabimus* quod ex-
pectare significat: nam qui sperat, expectat.
Iste legendum *expectabimus*: *spectare* enim

vix significet *expectare*, epig. 24. lib. *Spect.*
10 *Esse nihil*] Vita te deficiet, priusquam
vitæ genus amplexus fueris.

In SALETANUM, LXV.

cujus casum non tam deflet, quam doti ejus uxoris invidet.

CUR tristiores cernimus Saletanum?
An caussa levis est? extuli, inquis, uxorem.
O grande fati crimen! ô gravem casum!
Illa, illa dives mortua est, Secundilla,
Centena decies quæ tibi dedit dotis?
Nollem accidisset hoc tibi, Saletane.

Quare videmus Saletanum
maestiores? An levis ratio est?
Extuli uxorem, ais, O ingens
scelus fati! O acerbum infortu-
nium! An illa, illa locuples Se-
cundilla periit, quæ tibi attulit
decies centena millia in dotem?
O Saletane, nollem hoc tibi ob-
venisset.

NOTÆ.

2 *Extuli*] Verbum est funeris proprium.
3 *Grande crimen*] Fictum Saletani dolorem
irridens fatum accusat poeta.

5 *Centena decies*] Millia sc. festerium. Ju-
venalis, sat. 10. vers. 334.

— Et ritu decies centena dabuntur
Antiquo.

Vide epig. 38. lib. 5. epig. 24. lib. 11.

6 *Nollem accidisset*] Hæc nempe uxoris hæ-

reditas, cum videatur dicere: Nollem amisses
tuam uxorem. Mortua in matrimonio muliere,
dos à patre profecta ad patrem revertitur, quintia
in singulos liberos in infinitum relictis penes vi-
rum. Quod si pater non sit, apud maritum re-
manet. Adventitia autem dos penes maritum
remanet, præterquam si is qui dedit, ut sibi red-
deretur, stipulatus sit, &c. Ulpianus in suis
Fragmentis tit. 6. de dotibus.

In LALAGEN, LXVI.

cui ob insolentiam imprecatur calvitiam.

UNUS de toto peccaverat orbe comarum
Annulus, incerta non bene fixus acu.
Hoc facinus, Lalage, speculo, quo viderat,
ulta est;
Et cecidit sectis ista Plecusa comis.

Unus cincinnus non recte fixus
acu incerta erraverat ex toto
orbe crinium. Lalage repetit
pœnas hujus criminis eo speculo
quo aspexerat, Et Plecusa per-
cussa concidit capillis laceratis.

NOTÆ.

1 *Incerta acu*] Quæ crines fideliter non con-
stringerat. Alii *inserta*.

3 *Hoc facinus*] Errorem nimirum Plecuse
ornatricis in componendis capillis perinde ac
delictum punit furens Lalage. Juvenalis, sat. 6.
versu 491.

Componit crinem laceratis ipsa capillis,

Nuda humeros Pfecæ infelix, nudisque ma-
millis.

Altior hic quare cincinnus? Taurea punit
Continuo flexi crimen, facinusque capilli.

4 *Et cecidit*] Non quidem interfecta est, sed
humi procubuit graviter laesa istu speculi.

*O Lalage, jam cessa componere
comas maestras, nec ulla puella
tangat caput furens. Salamandra
inficiat illud, aut sæva novacula
depilet, ut effigies fiat
digna speculo tuo.*

Define jam, Lalage, tristeis ornare capillos,
Tangat & insanum nulla puella caput.
Hoc Salamandra notet, vel sæva novacula nuda
Ut digna speculo fiat imago tuo.

NOTÆ.

5 Define jam] Alii tam, hoc est tanta cura.
Tristes vero dixit, quod ancillæ ornatrici tristitiam parerent.

7 Hoc Salamandra notet] Id est, inquit Raderus, caput dignum sanie Salamandræ, qua imbutum totum depiletur, aut certe ferro ad cutem radatur, ut caput sit tam nudum ac ip-

sum speculum est: nihil autem turpius est cavæ muliere.

8 Ut digna] Vel intellige ut caput calvine deformatum merito percutiatur eo speculo quod immerito percussa est infelix Plecusa. In hæc voce digna ultimam producit propter sequentes duas consonantes.

In POSTUMUM, LXVII.

otiosum.

*O Postume, ubicunque mihi
obvius es, statim vociferaris, &
primum verbum tuum hoc est,
Quid facis? Una hora si me
adiveris decies, hoc dicis, O
Postume, ut opinor, tu nihil ha-
bes agendum.*

O Ccurris quocunque loco mihi, Postume,
clamas
Protinus, & prima est hæc tua vox, quid
agis?
Hoc, si me decies una conveneris hora,
Dicis, habes puto tu, Postume, nil quod agas

NOTÆ.

2 Quid agis] Hac scilicet formula obvius saluabant antiqui. Plinius secundus epist. 20.

lib. 3. Et hercule, quousque illa vulgaris? Et quid agis? Ecquid commode vales?

Ad OLUM, LXVIII.

se tandem esse liberum.

*Ne existimaveris me super-
bum, quod jam nomine tuo te sa-
luto quem antea appellabam re-
gem, & dominum. Redemi
pilea omnibus sarcinis. Is de-
bet habere reges & dominos, qui
sibi non imperat, & appetit
quod appetunt reges & domini.
Ole, si potes carere servo; potes,
Ole, etiam carere domino.*

Quod te nomine jam tuo saluto,
Quem regem & dominum prius vocabam,
Ne me dixeris esse contumacem.
Totis pilea sarcinis redemi.
Reges & dominos habere debet,
Qui se non habet, atque concupiscit
Quod reges dominique concupiscunt.
Servum si potes, Ole, non habere;
Et regem potes, Ole, non habere.

NOTÆ.

2 Quem regem] Vide epig. 113. lib. 1.

4 Totis pilea] Hoc est, omni mea suppelle-tili vendita collegi pecuniam, unde sine tua sportula vivere potero. Antiquitus servi statim mutantes ac manumissi, capite raso pileum accipiebant. Plautus in Amphitryone:

Quod ille faciat Iupiter

Ut ego hodie raso capite calvus capiam pileum.

Hæc sunt servi Sotiae verba qui optat manumiri. Nostri poetæ sensus est, Non indigeo do-

mino, sed tenui mea re contentus vivo liber.

6 Qui se] Is dicitur se habere, qui suas cupiditates coercet.

7 Quod reges concupiscunt] Divitias, servos, clientes. Hæc vero ut acquirant domini, majoribus serviunt dominis, ut hodie nobiliores aulici. Ego vero, inquit poeta, me habeo, nihil quero aliud.

8 Servum si] Qui parce vivit, nec servos nec divitias appetit, carere potest domino, à quo hæc consecuturum se speret.

In

In CLASSICUM, LXIX.

parasitum.

Invitum cœnare foris te, Classice, dicis :

Si non mentiris, Classice, dispeream.

Iste quoque ad cœnam gaudebat Apicius ire;

Cum cœnaret, erat tristior ille, domi.

Tamen invitus vadis, cur, Classice, vadis ?

Cogor, ais : verum est, cogitur & Selius.

Non rogat ad cœnam Melior, te, Classice, rectam.

Grandia verba ubi sunt ? si vires, ecce nega.

O Classice, dicis te non lubenter cœnare foris : O Classice, ne vivam, nisi dicis mendacium. Ipse etiam Apicius laetabatur ire ad cœnam. Ille erat tristior, cum cœnaret domi. Nihilominus si non is libenter, quareis, o Classice ? Cogor, inquis : verum est, cogitur & Selius. O Classice, enim Melior te invitatur ad cœnam rectam. Ubi sunt voces magnificæ ? Si vir es, ecce recusa.

NOTÆ.

3 Apicius] Sensus est, si ditissimus & luxuriosissimus Apicius, de quo, epig. 22. lib. 3. libenter cœnavit foris, cur tu pauper invitus enabis ?

6 Cogor] Ab amicis, inquit Classicus.

Cogitur &] Gula nempe cogit vos. De Seliio statim epig. 11. & 14. supra.

7 Melior] Cujus tanta fuit mensæ elegantia, ut nitidus fuerit appellatus. Statius, lib. 2. Sylvæ de arboribus Atedii.

Stat quæ perspicuus nitidi Melioris opacet Arbor aquas.

Suetonius in Domitiano, cap. 7. Sportulas publicas sustulit, revocata cœnarum rectarum consuetudine. Fuit verò cœna recta ea qua simul cum patrono excipiebantur clientes, epig. 50. lib. 8.

8 Grandia] Te scilicet invitum cœnare foris.

Si vir es] Si gulam cohibere potes, dic te nolle ad cœnam Melioris ire.

LXX.

Ad CÆCILIANUM, LXXI.

invidum.

Candidius nihil est te, Cæciliane : notavi,

Si quando ex nostris disticha pauca legis,

Protinus aut Marfi recitas, aut scripta Catulli.

Hæc mihi das, tanquam deteriora legas,

Ut collata magis placeant mea ? credimus illud.

Malo tamen recites, Cæciliane, tua,

O Cæciliane, nihil est simplicius te ; animadverti, si quando legis pauca disticha, ex nostris, statim recitas carmina Marfi aut Catulli. Hæc mihi tradis, tanquam legas pejora ; an ut mea comparata magis placeant ? opinamur illud. Attamen, o Cæciliane, malo recites tua.

NOTÆ.

1 Candidius] Candidus ille dicitur, qui ingenuus, & absque invidia judicat.

3 Marfi] Qui epigrammatum scriptor fuit non ignobilis. Vide epistolam, lib. 1. & epig. 5. lib. 5.

4 Hæc mihi das] Carmina Catulli, aut Marfi à te recitata, ut ipse judicem meis versibus esse deteriora.

5 Credimus] Per ironiam subjicit poeta, credo te eo sine & animo veterum poemata recitare, ut meis collata deteriora videantur.

Malo] Tuis enim scriptis collati mei versus facile meliores judicabuntur. Vel, malo ut tua recites, eaque cum egregiis Catulli versibus conferas.

LXXII, LXXIII.

In SAUFELLUM, LXXIV.

fictum divitem.

O Materne, an vides Saufellum stipatum anteambulonibus à fronte atque à tergo, quanta multitudine solet Regulus reduci domum, cum misit reum tonsum ad templum excelsa? ne invideas. Opto nunquam habeas talem comitatum. Fusciculus & Faventinus comparant illi hos amicos, & greges clientum.

Cinctum togatis post & ante Saufellum, Quanta reduci Regulus solet turba, Ad alta tonsum templa cum reum misit, Materne, cernis? invidere nolo. Comitatus iste sit precor tuus nunquam. Hos illi amicos, & greges togatorum, Fusciculus præstat, & Faventinus.

NOTÆ.

2 *Quanta reduci*] Insignis fuit caussarum patronus hic Regulus, de quo, epig. 12. lib. 1. domum verò patroni, cum caussas obtinuerant, ab amicis reorum absolutorum deducebantur.

3 *Ad alta tonsum*] Rei nec barbam nec capillos rescabant, epig. 24. supra: absoluti verò tondebantur, & Jovi Capitolino gratias acturi ascendebant Capitolium, idcirco tonsum reum dixit pro absoluto.

7 *Fusciculus & Faventinus*] Duo fofores, à quibus mutam pecuniam accepto Saufellus, qua hunc togatorum comitatum duceret, epig. 57. supra. Fusciculus & Faventinus prædâ vel vendita vel pignori data, esset unde adulatoribus his satisfaceret: prædiorum potius quàm fœneratorum nomine sunt. Heraldus.

De LEONE, LXXV.

mansuetus, sed ad feritatem reverso.

Leo assuetus pati flagella rectoris sui, & benignus ferre manum immissam in ora; oblitus est patientia, immanitate protinus reversa, quanta nec esse debuit in montibus Africa: Nam ferus & miser dente furioso interfecit duos pueros ex turba tenerâ, quæ rastris versabat terram cruentam. Majus scelus non visum est in arena Romana: Placet exclamare, ô sève, ô perfide prædo, à nostra lupa disce agnoscere pueris.

Verbera securi solitus leo ferre magistri, Insertamq; pati blandus in ora manum. Dedidit pacem, subito feritate reversa, Quanta nec in Libycis debuit esse jugis. Nam duo de tenera puerilia corpora turba, Sanguineam rastris quæ renovabat humum, Sævus & infelix furiali dente peremit. Martia non vidit majus arena nefas. Exclamare libet, crudelis, perfide prædo, A nostra pueris parcere disce lupa.

NOTÆ.

1 *Securi magistri*] Nihil metuentis. Vide leone dilaniati. epig. 10. lib. Spect.

4 *In Libycis*] Libya abundat leonibus.

6 *Sanguineam*] Arenam scilicet sanguine & humano & ferino cruentam, quam theatrales ministri solebant cum rastris versare, ut lubrica multo sanguine terra stabilis fieret & firma ad standum & pugnandum. Hoc munus implebant simul cum aliis, hi duo pueri à furioso

7 *Sævus*] Præter morem suum; & infelix, quia ipse postea interfectus est.

8 *Martia arena*] In qua tamen cædes quæ plurimæ perpetrabantur.

10 *Nostra lupa*] Quæ non modo Romulo & Remo infantibus pepercit, sed ipsos uberibus admotis nutrit. Hæc historia satis nota est ex Plutarcho in Romulo & aliis.

De

De MARIO, LXXVI.

cujus hæredipetam irridet.

Rgenti libras Marius tibi quinque reliquit. | Marius tibi reliquit quinque
Cui nihil ipse da bas, is tibi verba dedit. | libras argenti. Is tibi dedit ver-
ba, cui ipse nihil donabas.

NOTÆ.

Argenti libras] Ab instituto hærede Ma-
hæredipeizæ, cujus nomen ignoratur, re-
quit tantum quinque libras argenti, unde de-
ptus est, relicto nempe exiguo quinque li-
brarum argenti legato, cum totam hæredita-

tem expectaret captator ille. In eo jocus est, quod cum verba tantum, non munera, Mario dedisset captator, vicissim Marius verba dedit, seu illum spe sua frustravit.

IN COSCONIUM, LXXVII.

quænam sint brevia epigrammata.

Osconī, qui longa putas epigrammata no-
stra,

Utilis ungendis axibus esse potes.

lac tu credideris longum ratione coloffum,

Et puerum Bruti dixeris esse brevem.

Disce, quod ignoras: Marfi, doctique Pedonis,

Sæpe duplex unum pagina tractat opus. 6

Non sunt longa, quibus nihil est quod de-
mere possis :

Sed tu, Cosconî, disticha longa facis.

O Cosconi, qui existimas epigrammata nostra longa, potes esse aptus ungendis axibus. Hoc modo tu existimaveris colossus esse longum, & dixeris puerum Bruti esse brevem. Accipe, quod nescis : saepe unum opus Marfi, atque eruditi Pedonis occupat duas paginas. Non sunt longa, quæ nihil habent quod possis tollere : verum tu, ô Cosconi, componis disticha longa.

NOTÆ.

2 *Utilis ungendis* Hoc est, effes aptior au-
ge servus, qui in circo axes ad celeritatem
ungeres, cum sis celeritatis seu brevitatis stu-
diosus, quam lector epigrammatum. Ramire-
us Cosconium habetem & stolidum per cir-
cumlocutionem à poeta dici putat: axes enim
unguine unguuntur: unguen autem extrahitur
ab animalibus obesis: obesi verò homines di-
cuntur ut plurimum stolidi. Si ergo ungendis
axisbus utilis est Cosconius, pinguis, obesus,
atque ita stolidus est.

3 *Hac ratione* Qua tu censeres longa esse mea
epigrammata, ita dices longum esse colossum,
qui longus esse nequit, cum habeat suam pro-
portionem.

4 Et puerum Bruti] Statuam pueri à Bruto

amati, qui formosissimus fuit, sed exiguae staturæ, nec tamen parvus dici debet, utpote qui membra habeat proportionata. Lib. 9. epig. 51. lib. 14. epig. 171.

5 *Marſi & Pedonis*] Poëtae nempe egregii fuerunt, qui vel unum epigramma duabus paginis abſolvebant. De Marſo ſuprà dictum, epig. 71. Pedonis verò Albinovani reſtat conſolatio ad Liviam.

¶ *Sed tu* Qui nec venisse quicquam, nec argute dicere potes. Brevis vero est ille poeta, qui facit quod instituit, cum nempe dicit aptè pro subiecta materia: longum vero vel unum distichum videri potest, in quo aliquid superfluum est. Colsoni disticha mala nempe hoc sensu longissima esse intelligit.

Ad CÆCILIANUM, LXXVIII.

cujus frigidas thermas irridet.

*Rogas ne ubi serves piscem
affatis tempore? O Cæciliane,
serva in tuis thermis.*

Æ Stivo serves ubi piscem tempore, quæris?
In thermis serva, Cæciliane, tuis.

NOTÆ.

² *In thermis*] Quæ tamen à calore, qui Græcè *ῥέθυρα* sic denominantur; sed adeo sunt frigida, ut vel æstate pisces à corruptione vindicare possint.

In NASICAM, LXXIX.

cujus fallacias carpit.

*O Nafica, tunc me vocas ad
cœnam, cum scis me invitatum.
Oro, me excuses: cœno domi.*

Invitas tunc me, cùm scis, Nafica, vocatum.
Excusatum habeas me, rogo: cœno domi.

NOTÆ.

¹ *Vocatum*] Alii, vocasse: hoc est, cùm scis, ð Nafica, domi me amicis instruxisse cœnam, tunc me invitas ut tu inviteris. Sed poëta, quasi non intellecta mente Naficæ, se excusat.

² *Cœno domi*] Cùm domi cœnaturus esset poëta, facete excusat se, quasi fuisset à Nafica invitatus, cujus cœnam parvi faceret, aut potius tunc invitari se debere ostendit.

De FANNIO, LXXX.

cujus spontaneam mortem arguit.

*Fannius ipse se interfecit,
cum vitaret inimicum. Quæso,
non-ne hic furor est, interire, ne
intereas?*

Hostem cùm fugeret, se Fannius ipse peremit.
Hic, rogo, non furor est, ne moriari, mori?

NOTÆ.

¹ *Fannius*] Quem irridet, quod metu mortis ipse sibi mortem conciverit. De hac voluntaria morte, at potius de hoc furore dixi-

mus, lib. 1. epig. 9.

² *Hic, rogo*] Alii, hoc rogo.

In ZOILUM, LXXXI.

cui mortem imprecatur.

*Fas erit ut tua lætica sit am-
plior hexaphoris; cum tamen, ð
Zoile, sit tuum feretrum.*

Laxior hexaphoris tua sit lætica licebit;
Cùm tamen hæc tua sit, Zoile, sandapila.

NOTÆ.

¹ *Laxior*] Divites, & nobiles Romani circumferebantur vivi, mortui verò efferebantur in læticis: pauperes & plebei in sandapilis. Suetonius in Domitiano, cap. 17. *Cadaver ejus populari sandapila per vespillones exportatum.* Precatur autem poëta ut superbi Zoili lætica fiat sandapila, qua dignum illum existima-

bat: hexaphorum dicitur lætica quæ à sex servis portatur. In vetusto codice sic legitur ultimus versus:

Cum tamen hæc tua sit, Zoile, sandapila est.

Argutè quidem, cùm vivum cadaver videretur Zoilus.

Ad

EPIGRAMMATUM LIBER II. 101

Ad PONTICUM, LXXXII.

hominem facinorosum.

Abscissa servum quid fingis, Pontice, lingua? | *O Pontice, quid simulas linguam fuisse abscissam servo? an tu ignoras populum dicere, quod ille filet?*
Nescis tu populū, quod tacet ille, loqui?

NOTÆ.

¹ *Quid fingis*] Cum ipse Ponticus elin-
em reddidisset servum, ne turpitudinem ejus
clararet; fingeat ab alio linguam fuisse
abscissam; sed frustra, teste etiam Ju-
venale, sat. 9.

secretum divitis illum
Esse putas? servi ut taceant, jumenta lo-
quentur,
Et canis & postes, & marmora, &c.
Alii fœdas. Sensus manifestus est.

In sævum maritum, LXXXIII.

Edāsti miserum, marite, mœchum.
Et se qui fuerant prius, requirunt
Trunci naribus, auribusque vultus.
Credis te satis esse vindicatum?
Erras. Ille potest & irrumare.

O Marite, deformāsti infeli-
cem adulterum. Et truncata na-
vibus atque auribus forma qua-
ritur quæ fuerat ante. An exi-
stimas te satis vindicta sump-
fisse? Falleris.

5

NOTÆ.

² *Et se requirunt*] Sensus est, ab uxore tua superfit pars qua peccare possit, & forte fœ-
requiritur prior mœchi forma, cum sana illi diu quàm antea.

LXXXIV.

Ad AMICUM, LXXXV.

à quo lepide petit togam.

Vimine clausa levi niveæ custodia coctæ,
Hoc tibi Saturni tempore munus erit.
Dona quod æstatis misi tibi mense Decembri,
Si quereris, rasam tu mihi mitte togam.

Custodia nivea coctæ septa te-
nui vimine, tibi donabitur his
Saturnalibus. Si exposulas
quod mense Decembri tibi misi
munera æstatis, tu mitte ad me
togam rasam.

NOTÆ.

¹ *Custodia coctæ*] Hoc est, ampulla vitrea
vimine supertexta qua conservetur aqua deco-
cta, & saccata, & nivibus refrigerata, de qua
Juvenalis sat. 5.

centæ, de qua, epig. 68. lib. 14.

² *Si stomachus domini fervet vinoque, ciboque,*
Frigidior Geticis petitur decocta pruinæ.
Alii legunt coctæ, minus bene: est genus pla-

³ *Dona quod æstatis*] Cum aquam frigidam
conservet hæc ampulla.

⁴ *Si quereris*] Si ægre fers hyeme tibi mitti
munera æstiva, tu ad me remitte togam æsti-
vam. De Saturnalibus dicemus, epig. 85. lib. 5.

Ad CLASSICUM, LXXXVI.

se non gloriari novo versuum genere.

O Classice, non sum tam malus poeta, quod nec me pradio versu retrogrado, nec lego carmina recurrentia. Sotade cinædi, quod Gracula Echo nullo in loco reddit vocem, nec elegans Atys mihi distat Galliambon mollitie effeminatum. Quid si jubeas nolentem Ladam incedere per iter tenue Petauri? Indecorum est habere ineptias difficles, & labor nugarum insanus est. Palamon plebi componat versus: gaudeo gratus esse auribus variis.

QUOD nec carmine glorior supino,
Nec retro lego Sotaden cinædum,
Nusquam Gracula quod recantat Echo,
Nec distat mihi luculentus Atys
Mollem debilitate Galliambon,
Non sum, Classice, tam malus poeta.
Quid si per graciles vias Petauri
Invitum jubeas subire Ladam?
Turpe est difficles habere nugas,
Et stultus labor est ineptiarum.
Scribat carmina circulis Palæmon.
Me raris juvat auribus placere.

NOTÆ.

1 *Glorior supino*] Supinus cursus est ille qui retro fit. Ovidius de Ponto, eleg. 5.

Fluminaque in fontes cursu reditura supino.

Itaque carmen supinum intellige illud quod metro stante sic recurrit, ut neque literis motis, nec transpositis, ut ab initio ad finem, sic à fine relegitur ad initium: quale est istud,

Roma tibi subito motibus ibit amor.

2 *Sotaden cinædum*] Dixit Metonymicòs pro eo carmine cujus Sotades Cretensis inventor fuit: scripsit enim obscena carmina reciproca seu recurrentia. Sotadæ meminit Strabo, lib. 14. Lege Scaligerum, lib. 2. Poetices, c. 30.

3 *Gracula Echo*] Echica carmina interpretare maximè in usu apud Græcos, teste Scaligero, lib. 2. Poetices, cap. 29. Sunt in quibus arte id elaboratum est, ut esset extremæ vocis responsio ac repetitio. Exempli gratia,

Fœmina diva viri nex est, & terribilis lû.

Lege cap. 10. lib. 4. Anthologiæ.

5 *Galliambon*] Scaliger Poetices, lib. 2. cap. 21. Galliambicum, inquit, appellârunt: propterea quod Gallis Cybeles Sacerdotibus multa scripserint eo versu posteri: inter quos Catullus pulcherrimum edidit, ita ut & castigandi & imitandi sustulerit occasionem, cujus initium est,

Super alta vœtus Atys celeri rate maria.

Fuit autem Atys Phrygius elegans forma, quem arsit Cybele: hoc est, non scribo, inquit Mar-

tialis, carminis genus molle & elumbe. Vide Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 21.

7 *Per graciles*] Scaliger ad hunc versum Manilii, lib. 5.

Corpora quæ valido salient excessu Petauri. Sic de Petauro differit. Rota in sublimi posita à duobus versabatur. Alter supernè, alter inferne nitabatur. Ita fiebat ut alternis dejecti nunc penderent, nunc erecti sederent. Per eandem rotam etiam corpora contento saltu subiecta trajiciebant. Lib. 11. epig. 22.

Quam rota transmissa toties intacta Petauri. Ladas cursor erat velocissimus de quo epig. 100. lib. 10. qui tamen velocitate sua uti nequirit ad subeundam Petauri machinam, quod scilicet hos ludos exercere more funambulorum non sit solitus: ita non debent nobiles poetæ iniquis illis & subtilibus ineptiis operam dare.

11 *Circulis*] Hoc est, plebeiiorum hominum otiosæ coronæ, ut dixit, epig. 42. lib. 1.

Palamon] Grammaticorum superbissimus, cujus arrogantia fuit tanta, ut Marcum Varronem porcum appellaret, secum & natos & morituras literas jactaret. Suetonius de illustribus Grammaticis, cap. 23. vel fortè alius fuit hic Palæmon.

12 *Raris*] Hoc est, paucis sed doctis, Horatius, sat. ult. 1. ferm.

Neque te, ut miretur turba, laboris Contentus paucis lectoribus.

EPIGRAMMATUM LIBER II. 103

In PHOEBUM, LXXXVII.

deformem.

Dicis amore tui bellas ardere puellas,
Qui faciem sub aqua, Phœbe, natantis
habet.

O Phœbe, dicis formosas puellas deperire amore tui, qui habes vultum natantis sub aqua.

NOTÆ.

Qui faciem] Pallidam nempe, & turgida, ex eo quod, ut aiunt, sub aqua augetur.

antithesis, ardere puellas, & faciem natantis habere, vix enim ejusmodi vultus flammam accendat.

In MAMERCUM, LXXXVIII.

malum poetam.

Nil recitas, & vis, Mamerce, poeta videri.
Quidquid vis esto, dummodo nil recites.

O Mamerce, nihil recitas, & cupis poeta existimari. Esto quidquid placet, dummodo nihil recites.

NOTÆ.

1 Nil recitas] Olim poeta recens elucubrata poemata publice recitabant. Juvenalis, t. 7. versu 39.

2 Dummodo] Nos enim importunis tuis citationibus enecares. Horatius, in fine artis poetice:

*At si dulcedine fama
Succensus recites, Maculonus commodat
ades,
Ac longe fertata domus servire jubetur.*

*Indoctum doctumque fugat recitator acerbus:
Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo.*

In GAURUM, LXXXIX.

ebriosum & impurum.

Quod nimio gaudes noctem producere vino,
Ignosco: vitium, Gaure, Catonis habes.
Carmina quod scribis, Musis & Apolline nullo
Laudari debes? hoc Ciceronis habes.
Quod vomis, Antoni: quod luxuriaris, Apici:
Quod fellas, vitium dic mihi cujus habes? 6

O Gaure, parco quod delectaris protrahere noctem nimio mero; laboras vitio Catonis. Celebrandus es, quod condis versus, invitis Musis, & Apolline invito: id accipis a Cicerone. Quod vomis, ab Antonio: quod luxuriosus es, ab Apicio:

NOTÆ.

2 Catonis habes] Horatius, lib. 3. ode 21.
*Narratur & prisce Catonis
Sape mero caluisse virtus.*

Antoni gladios potuit contemnere, si sic Omnia dixisset.

4 Hoc Ciceronis] Qui male scribebat carmina. Juvenalis, sat. 10.

5 Quod vomis] Antonii vomitus describit Cicero in 2. Philippica.

6 Fortunatam natam me consule Roman!

Apici] Qui suum patrimonium luxu consumpsit, de quo agemus, epig. 22. lib. 3.

Ad QUINTILIANUM, XC.

de voto suæ vitæ.

O Quintiliane, summe rector
juventutis errantis, & Quinti-
liane decus toga Romana, ig-
nosce quod inops, necdum senex
festino vivere: nullus festinat
satis vivere. Proroget hoc, qui
cupit superare bona paterna, &
qui implet atria multis imagi-
nibus. Focus & domus non as-
pernans fumos nigras, fons vi-
vus, & gramen naturale me
delectant. Habeam servum sa-
turatum: habeam uxorem non
doctissimam: dormiam per no-
ctem; & dies praterat sine lite.

Q uintiliane, vagæ moderator summe juven-
Gloria Romanæ, Quintiliane, togæ, (tæ,
Vivere quod propero pauper, nec inutilis annis,
Da veniam: properat vivere nemo fatis.
Differat hoc, patrios optat qui vincere census,
Atriaque immodicis arctat imaginibus.
Me focus, & nigras non indignantia fumos
Testa juvant, & fons vivus, & herba rudis.
Sit mihi verna satur: sit non doctissima conjux:
Sit nox cum somno: sit sine lite dies.

N O T Æ.

1 Quintiliane] Calaguritanus fuit: Calagu-
ris verò urbs est Hispaniæ ad ripas Iberi, hodie
Calahorra in Castilia veteri. Summo cum splen-
dore rhetoricam docuit Romæ, atque ad sena-
toriam dignitatem est evehctus, ut colligere est
ex Juvenalis verbis, sat. 7. sic enim de Quinti-
liano loquitur,

Appositam nigra lunam subtexit aluta.

Aluta autem senatorum & nobilium Romano-
rum erat ornamentum, epig. 29. supra.

3 Quod propero] Properat ille vivere, qui
sine ulla mora genio indulget.

5 Differat hoc] Non indulgeat genio suo is
qui suo patre diuor vult evadere.

6 Imaginibus] Majorum imagines, qui præ-
clari aliquid gesserant, collocabantur in atriis,
seu in primo intra ædes aditu. Juven. sat. 8.

Quis fructus generis tabula jactare capaci,
Corvinum, & posthac multa deducere virga
Fumosos equitum cum dictatore magistros?

7 Et nigras non.] Hoc est, ædes auro niti-

das non ambio, sed vel fuliginosæ non dis-
plicerent.

8 Fons vivus] Aqua naturalis non factus
liquor.

Herba rudis] Gramina sua sponte nascentia,
nec otiosis ordinata myrtetis, ut dixit lib. 2.
epig. 58.

9 Verna satur] Servi saturi alacriter servi-
unt, nec conqueruntur, nec convivis invident,
epig. 58. lib. 3.

Vescuntur omnes, ebrioque non novit

Satur minister invidere conviva.

Conjux non doctissima] Quæ enim docta, ple-
rumque molesta est. Juvenalis, sat. 6.

Non habeat matrona tibi quæ juncta re-
cumbit,

Dicendi genus, aut curtum, sermone rotato,
Torqueat enthymema, nec historicos sciat omitti.

10 Sine lite dies] Epig. 15. lib. 5.

Nec lites tetricas, forumque tristes
Nosemus.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XCI.

à quo petiit jus trium liberorum.

O Cæsar, certa salus verum,
decus orbis, quo salvo putamus
existere magnos deos: si libris
properatis versus nostri toties à te
lecti demorati sunt tuos oculos:

R erum certa salus, terrarum gloria, Cæsar,
Sospite quo magnos credimus esse deos:
Si festinatis toties tibi lecta libellis
Detinuere oculos carmina nostra tuos:

N O T Æ.

2 Sospite quo] Ex tua incolumitate credimus
& deos esse, & rerum humanarum curam susci-
pere, lib. 7. epig. 59. lib. 5. epig. 1.

Si spite quo gratum credimus esse Jovem.

3 Si festinatis] Si carmina mea festinata,
ac prope ex tempore condita legisti.

Quod

EPIGRAMMATUM LIBER II. 105

quod fortuna vetat fieri, permitte videri,
Natorum genitor credar ut esse trium.
Ecce, si displicui, fuerint solatia nobis :
Hæc fuerint nobis præmia, si placui.

5 | concede comparere, quod fieri
prohibet fortuna, ut existimer pa-
ter trium liberorum. Hæc fuerit
nobis consolatio, si displicui, hæc
vero nobis fuerit merces, si pla-
cui.

NOTÆ.

[Quod fortuna] Hæc erat formula petendi
trium liberorum.

[Natorum genitor] Qui tres habebant libe-
ros, multis privilegiis gaudebant. In spectacu-
lo honestior illis locus assignabatur: in hono-
ris petendis gratia fiebat annorum propter li-
beros: Codicē de decurionibus lege 9. *In albo*
decurionum præscriptis, patrem non habenti filios
deferri constat. Juven. sat. 9.

Jura parentis habes, propter me scriberis
hæres,

Legatum omne capis, &c.

Gellius, lib. 2. cap. 15. Sicuti capite septimo le-
gis Julia, priori ex Consulibus fasces sumendi pote-
stas sit, non qui plures annos natus est, sed qui
plures liberos quam collega, aut in sua potestate
habet, aut bello amisit.

Ad UXOREM, XCII.

ut sibi habeat res suas.

Natorum mihi jus trium roganti
Musarum pretium dedit mearum,
Solutus qui poterat, valebis, uxor.
Non debet domini perire munus.

Ille unicus qui poterat, mihi
petenti concessit jus trium libe-
rorum, mercedem mearum Musa-
rum. O conjux, valebis. Do-
num domini non debet esse inu-
tile.

NOTÆ.

3 [Solutus qui] Nam solus Cæsar concedebat
hoc jus de quo præcedenti epig. & epig. 95.
lib. 3.

[Valebis, uxor] A me discedes. Verba divor-
tii hæc sunt, *Tuas res tibi habeto.* Item hæc,
Tuas res tibi agito. Leg. 2. D. de divortiis. Alii
aliter explicant *valebis*, nimirum moriaris o-
porteret.

4 [Non debet] Jam enim ex matrimonio libe-
ros suscipere nolo, ne quod mihi beneficium à
Domitiano concessum est, paterna lege conse-
quar. Aut intellige *tò valebis* pro morere ut
tibi succedam: nam pro numero liberorum sibi
invicem succedebant vir & uxor. Vide Ulpia-
num lib. regularum tit. 15. Judicet lector.

Ad REGULUM, XCIII.

requirerem primum librum.

PRImus ubi est, inquis, cum sit liber iste se-
cundus?

Quid faciam, si plus ille pudoris habet?
Tu tamen hunc fieri si mavis, Regule, primum:
Unum de titulo tollere nota potes.

Ubi est primus liber, ais, cum
iste sit secundus? Quid agam,
si illi plus verecundia est? At-
tamen, o Regule, si tu mavis
hunc fieri primum, licet demere
unum iota ex titulo.

NOTÆ.

1 [Primus ubi] In lucem prodit secundus hic
liber, primo non edito, forte quia cautior fuit
poeta, donec legentium judicia audiret; vel
forte quia in primo libro multa scripserat ad
laudem Tiri, cujus tamen nomen non addide-

rat, sed Cæsarem tantum dixerat, quæ liben-
ter laurus rorabat Domitianus, qui Titi fratris,
& patris Vespasiani laudes arrogabat sibi.

4 [Unum de titulo] Duo II. secundum librum
denotant, unum vero I. primum.

EPIGRAMMATUM

LIBER III.

Ad LECTOREM, I.

de Libro Gallicano.

Gallia sortita nomen à toga Romanorum ad te mittit hoc quaecunque est ex remotis regionibus. Evolvit hunc, & forte commendas priorem libellum. Illa quæ magis probas, vel etiam hæc mea sunt. Magis certe probetur, qui editus est in urbe domina. Nam verna liber, Gallo potior esse debet.

HOC tibi, quidquid id est, longinquis mittit ab oris
H Gallia, Romanæ nomine dicta togæ.
Hunc legis, & laudas librum fortasse priorem.

Illæ, vel hæc mea sunt, quæ meliora putas.
 Plus sane placeat, domina qui natus in urbe est,
 Debet enim Gallum vincere verna liber.

NOTÆ.

¹ Longinquis] E foro Cornelii (librum enim illinc fuisse missum docet epig. 4. infra) hodie Imola, quæ urbs est Gallie Cisalpinæ, dictæ togatæ, quia vestitum Romanorum assumpserat.

⁴ Illa] Epigrammata scilicet primi vel secundi libri, quæ tibi sunt gratiora, mea sunt, imo & hæc libri tertii mea sunt. Legunt alii

per interrogationem, *Quæ meliora putas?* An illa primi, aut secundi, vel hæc tertii libri epigrammata, quæ omnia mea sunt?

⁶ Debet enim] Vernæ servi sunt domi sui domini nati, vernam vero priorem librum Romanæ scriptum appellat, ut opponatur huic tertio in Gallia composito.

Ad LIBRUM suum, II.

ut sibi quærat patronum.

O Liber, cui cupis donari? Propera tibi quærere patronum, ne subito raptus in fuliginosam culinam operias cordyllas nuda charta, aut fias cucullus thuris & piperis. Confugis-ne in gremium Faustini? Recte facis.

CUjus vis fieri, libelle, munus?
 Festina tibi vindicem parare,
 Ne nigram cito raptus in culinam
 Cordyllas madida tegas papyro,
 Vel thuris piperisque sis cucullus,
 Faustini fugis in sinum? sapisti,

NOTÆ.

⁴ Tegæ cordyllas] Pisciculi sunt partus scilicet thynnorum, qui post elapsum primum animum thynni nuncupantur. Persius, sat. 1.

— nec scombros metuentia carmina,
 nec thus.

⁶ Faustini] De quo epig. 26. lib. 1.

Cedro

Cedro nunc licet ambules perunctus,
 frontis gemino decens honore
 Etis luxurieris umbilicis;
 te purpura delicata velet,
 cocco rubeat superbus index,
 o vindice nec Probum timeto.

Nunc fas est incedas perfrusus o-
 leo cedrino, & decorus duplici
 frontis ornamentoluxuriose orne-
 ris depictis umbilicis; & mollia
 purpura tegat te, & titulus su-
 perbus cocco fulgeat, illo assertore,
 nec ipsum Probum metue.

10

N O T Æ.

Cedro nunc] Synecdochicòs ponitur, pro
 expresso ex cedro, quò libri ungebantur
 contra tineas & cariem.
Et frontis gemino] De librorum ornamen-

tis diximus epig. 67. lib. 1.

12 Nec Probum] Grammaticus fuit criticus,
 cujus meminit Suetonius de Grammaticis.

In MULIEREM deformem corpore, III.

vultu vero formosam.

Formosam faciem nigro velamine celas:
 Sed non formoso corpore lædis aquas.
 Ipsam crede deam verbis tibi dicere nostris,
 Aut aperi faciem, vel tunicata lava.

Atro velo obtegis vultum pos-
 chrom; sed deformi corpore con-
 rumpis undas. Pata ipsam di-
 am tibi dicere nostris verbis, o
 detege vultum, vel tunicata
 ablue te.

N O T Æ.

1 Velamine celas] Alii medicamine velas. res ex perennitate scaturiginis.

Eligat lector. Prior lectio mihi videtur melior.

3 Ipsam crede] Aquæ Nympham intellige;
 fontibus autem nunquam inesse colligebant vete-

4 Aperi] Aut ex deformi tuo corpore col-
 ligemus faciem quoque esse deformem.

Ad LIBRUM suum, IV.

cui abierit Roma, & quando rediturus sit.

Romam vade, liber, si veneris unde, requiret;
 Æmilie dices de regione viæ.
 Si quibus in terris, qua sumus in urbe rogabit:
 Cornelii referas me licet esse foro.
 Cur absim, quæret: breviter, tu multa fateri,
 Non poterat vanæ tædiæ ferre togæ.
 Si, quando veniet? dicet: responde, poeta
 Exierat: veniet cum citharædus erit.

OLibelle, proficiscere Romam.
 Si rogabit Faustinus, unde ve-
 neris; respondebis de regione viæ
 Æmilie. Si percontabitur, qui-
 bus in terris sumus, qua in ci-
 vitate; fas est respondeas me esse
 in foro Cornelii. Rogabit cur ab-
 sim: tu breviter fateri multa.
 Nequibat pati fastidia vana to-
 gæ. Si dicet, Quando redibit?
 Responde, Poeta discesserat, re-
 verietur cum citharædus evaserit.

6

N O T Æ.

2 Æmilie dices] Illam intellige quam stra-
 vit Æmilius Lepidus, qua scilicet iter erat ad
 forum Cornelii, hodie Æmola.

5 Breviter tu multa] Paucis verbis com-
 plectere causas absentiae meæ, scilicet me non
 posse in urbe tot subire vana togatorum officia.

7 Responde] Ultima videtur longa; sed
 priscorum more hoc verbum est tertie con-

jugationis. Legunt alii,

Quando venit? dicet: tu respondeto,
 Poeta.

8 Cum citharædus] Tunc enim temporis Roma
 pluris fiebant citharædi quam poetæ: ita Ro-
 manorum mores carpit, epig. 56. lib. 5.

Artes discere vult pecuniosas?

Fac discat citharædus aut choraules.

Ad

Ad EUNDEM, V.

foli Julio esse commendandum.

*O exigue libelle, sine me prope-
raturus Romam, cupis ne com-
mendari multis? An unus suf-
ficiet? Mihi fidem adhibe, u-
nus cui non eris extraneus, suffi-
ciet Julius, cujus nomen prædico
assidue. Statim hunc convenias.
Nunc vero in introitu prima do-
mus ille habet domicilium, quod
occupavit Daphnis. Habet uxo-
rem quæ manibus & gremio te
accipiet, etiam si advenias pul-
verulentus. Sive tu conspexeris
hos simul, sive hanc prius, aut
illum, hoc dices, Marcus nunci-
at salutem. Hoc sufficit. Alii
commendantur literis. Fallitur
qui credit se esse commendan-
dum suis amicis.*

VIS commendari, sine me cursurus in urbem,
Parve liber, multis? an satis unus erit?
Unus erit, mihi crede, satis, cui non eris hospes,
Julius, assiduum nomen in ore meo.
Protinus hunc adeas, primique in limine testis,
Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille Lares.
Est illi conjux, quæ te manibusque sinuque
Excipiet, vel si pulverulentus eas.
Hos tu seu pariter, sive hanc, illumve priorem
Videris, hoc dices, Marcus avere jubet.
Hoc satis est, alios commendas epistola; peccat
Qui commendandum se putat esse suis.

N O T Æ.

*5 Primique] Julius habitat in prima statim
domo ingredientibus Romam via Emilia, hanc
appellat limen primi testis. Julii vero ædes prior
possederat Daphnis. Legunt alii,*

*Protinus hunc prima quæres in limine Testa.
Testa vero erat quædam urbis via, in cujus in-
gressu erant ædes istius Julii, de quo lib. 1.
epig. 16.*

*7 Manibusque sinuque] His verbis gratissi-
mum fore Julio atque ejus uxori hunc librum
auguratur.*

*10 Marcus] Martialis. Ut advenientes
ave, seu salve, sic abeuntes & recedentes vale
dicebant. Suetonius in Augusto, cap. 53. Bp-
sonius de formulis, lib. 8.*

Ad MARCELLINUM, VI.

cui assentatur ob natales patris, & resectam primam barbam.

*O Marcelline, tu computas di-
em decimum octavum Maii bi-
colendum tuis sacrificiis. Hac
prima edidit genitorem in lucem
ætheriam: hac prima tibi decer-
pit barbam ex genis florentibus:
quamvis illa lux concesserit in-
gens donum vita grata, nun-
quam plus largita est patri.*

LUX tibi post Idus numeratur tertia Maias,
Marcelline, tuis bis celebranda sacris.
Imputat ætherios ortus hæc prima parenti:
Libat florentes hæc tibi prima genas.
Magna licet dederit jucundæ munera vitæ,
Plus nunquam patri præstitit illa dies.

N O T Æ.

*1 Idus] Martius, Maius, Julius, October,
Nonas septimo, Idus decimo quinto die ha-
bent. Menses cæteri quinto Nonas, & Idus de-
cimo tertio.*

*2 Bis celebranda] Quod ea die pater na-
tus sit, & ipse Marcellinus deposuerit primam
barbæ lanuginem: hæc enim lanugo deponere-*

*batur magna conviviorum & ludorum cele-
britate.*

*5 Magna licet] Quod dies natalis vitam
patri dederit, munus est ingens; sed majus
est, quod eadem illa die filius vir evaserit
nam viri appellabantur à barba resecta.*

De SPORTULA, VII.

sublata, & coena recta revocata.

Entum miselli jam valete quadrantes,
Anteambulonis congiarium lassi,
Quos dividebat balneator elixus.
Quid cogitatis, ô fames amicorum?
Regis superbi sportulæ recefferunt.
Nihil stropharum est: jam salarium dandū est.

Jam valete, ô miseri centum quadrantes merces clientis defatigati, quos distribuebat balneator elixus. O fames amicorum, quid censetis? Sportula regis superbi sublata sunt. Nihil fallaciarum est: salarium nunc donandum est.

NOTÆ.

1 *Valete*] Quia salarium, id est coena recta datur. Suetonius in Nerone, cap. 16. *Publica coena ad sportulas redacta.* Nero coenam ream clientibus exhibitam à potentioribus regebat ad sportulam; quæ calathus fuit, quod opsonia, postea centum quadrantes dantur. Domitianus vero abrogato illo Nerone edicto revocavit cœnas rectas. Suetonius Domitiano, cap. 7. *Sportulas publicas sustulit, revocata cœnarum rectarum consuetudine.*

2 *Congiarium*] Dicitur donum à congio men-
sa liquidorum.

3 *Balneator elixus*] Aquarum & vaporum calore prope coctus. Balneator hic sumitur pro
qui sportulam distribuebat clientibus simul
cum domino lavantibus.

4 *O fames*] Exiguam quippe sportulam

largientes patroni fame necabant suos clientes.
5 *Regis superbi*] Hoc est patroni, quem do-
minum & regem appellabant clientes: vel
Neronis superbi, qui cœnas rectas sustulerat:
posterior hic sensus magis mihi placet. Epig. 2.
lib. Spect.

Abstulerat miseriam testis superbus ager.
Neronis nempe.

6 *Nihil stropharum*] Sportulas quandoque
imminuebant avari, nec opsonia data æquabant
centum quadrantes, & hæ erant strophæ qui-
bus clientes circumveniebantur, & fame peri-
bant: strophæ fallacia est ἄπο τῆς σπέρτης
vertere.

Salarium] Annuas mercedes, & stipendia
significat, hic vero victum unius diei, & vide-
tur accipiendum pro cœna recta.

In QUINCTUM, VIII.

amatorem.

Thaida Quinctus amat, quam Thaida?
Thaida luscā.

Unum oculum Thais non habet, ille duos.

*Quinctus ardet Thaida:
Quam Thaida? Thaida luf-
cam. Thais caret uno oculo,
ille duobus.*

NOTÆ.

2 *Unum oculum*] Jocus est à veritate ad me-
taphoram: Thais enim vere carebat uno oculo:
Quinctus vero metaphoricè duobus carere dici-

tur, quod amore ita obcæcatur, ut vitia illi-
us non deprehenderet.

In CINNAM, IX.

obtestatorem.

Versiculos in me narratur scribere Cinna.
Non scribit, cujus carmina nemo legit.

*Cinna dicitur scribere carmina
adversus me: ille non scribit, cu-
jus versus à nemine leguntur.*

NOTÆ.

2 *Nemo legit*] Ineptum poetam irridet, cujus versus perinde à nemine legebantur, ac si nun-
quam in lucem prodissent. Epig. 64. lib. 6.

In

In PHILOMUSUM, X.

asotum.

O Philomuse, pater tibi assignavit duo millia in mensem, & præbuit illa per omnes dies, cum crassina inopia semper urgeret luxum; &tribuendum esset diarium tuis vitiis. Idem moriens instituit te hæredem ex asse: O Philomuse, genitor exhæredavit te.

Constituit, Philomuse, pater tibi millia bini
Mensrua, perq; omnes præstitit illa dies,
Luxuriam premeret cum crassina semper e-
gestas,
Et vitiis esset danda diurna tuis.
Idem te moriens hæredem ex asse reliquit:
Exhæredavit te, Philomuse, pater.

NOTÆ.

2 Perque omnes] Duo millia sestertiū distribuit pater in triginta partes, & singulas singulis diebus dedit Philomuso, qui adeo prodigus erat, ut omnia effunderet. Alii intelligunt duo quidem millia in unum mensem assignata fuisse Philomuso, sed tamen propter immodicas impensas singulis diebus duo millia Philomuso data, atque ab illo fuisse consumpta, ita ut in crastinum nihil ipsi prorsus superesset. Videat lector. Horatius, sat. 3. lib. 1. sermorum,

— Decies centena dedisses

Huic parco, paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis.

5 Ex asse] Ex tota hereditate in duobus cimi uncias ut plurimum divisa, quæ assensu fieriunt.

6 Exhæredavit te] Cum enim factus sui ipsius Philomusus patrimonium brevi dilapidatum esset, pater illum hæredem instituens perinde fecerat, ac si exhæredasset. Vel exhæredavit, quod vivens pater tot & tantas impensas suppeditavit Philomuso, ut hereditatem vel nullam, vel ære alieno obrutam reliquerit.

Ad QUINCTUM, XI.

amatorem, Martiali iratum.

O Quincte, si tua puella nec est Thais, nec lusca; quare credis distichon esse compositum in te? Sed est aliqua similitudo: pro Laide nominavi Thaida. Dic mihi quam similitudinem habent Thais & Hermione? Nihilominus tu es Quinctus? mutemus nomen amantis: si Quinctus non vult, Sextus ardeat Thaida.

SI tua nec Thais, nec lusca est, Quincte,
puella,
Cur in te factum distichon esse putas?
Sed simile est aliquid: pro Laide Thaida dixi,
Dic mihi, quid simile est, Thais, & Hermione?
Tu tamen es Quinctus: mutemus nomen a-
mantis,
Si non vult Quinctus, Thaida Sextus amet.

NOTÆ.

1 Si tua] Hermionem amabat Quinctus, non Thaida, ut dictum est epig. 8. supra.

3 Pro Laide] Si puella tua Laïs vocaretur, haberet aliquam nominis similitudinem cum Thaida.

5 Tu tamen es Quinctus] Et ego Quinctum nominavi; unde Quinctus videtur notatus.

Mutemus] Cum enim meis in jocos semper utar nominibus fictis, nihil refert utrum Quinctum, aut Sextum Thaidis amatorem nominem.

EPIGRAMMATUM LIBER III. III

In FABULLUM, XII.

à cujus cœna unctos quidem, sed incœnatos convivas redire dicit.

UNguentum fateor bonum dedisti
Convivis here : sed nihil scidisti.
Res falsa est bene olere, & esurire.
Qui non cœnat, & ungitur, Fabulle,
Hic vere mihi mortuus videtur.

*Fateor, heri largitus es convi-
vis bonum unguentum : sed ni-
hil scidisti. Res est falsa bene o-
lere, & esurire. O Fabulle,
hunc existimo vere mortuum, qui
non cœnat, & ungitur.*

NOTÆ.

1 *Unguentum*] Ante cœnam corpus ungere
solebant veteres.

2 *Scidisti*] Verbum est convivorum propri-
um : qui vero nihil scindebat, nihil convivis
comedendum distribuebat.

3 *Res falsa*] Ironicòs, id est ridicula & in-
epta.

5 *Mortuus*] Mortui quippe unguntur, nec
comedunt.

In NÆVIAM, XIII.

quæ appositos cibos dixerat esse crudos, ne comederentur.

DUM non vis leporem, dum non vis carpe-
re mullum,
Et plus quam patri, Nævia, parcis apro :
Accusas, rumpisque coquum, tanquam omnia
cruda
Attulerit, nunquam sic ego crudus ero.

*O Nævia, dum recusas scin-
dere leporem & mullum, atque
ab apro te abstines, plusquam à
genitore ; criminaris, & laceras
coquum, veluti apposuerit omnia
cruda, hoc modo nunquam ego
vexabor cruditate.*

NOTÆ.

4 *Nunquam sic ego*] Ex nimia saturitate o-
mitur cruditas stomachi, qua non erat laboratu-

rus Martialis, cum cibos crudos pratexeret Næ-
via, atque à mensa integros auferri juberet.

De TUCIO, XIV.

famelico.

ROmam petebat esuritor Tucus,
Profectus ex Hispania.
Occurrit illi sportularum fabula :
A ponte rediit Mulvio.

*Tucius famelicus profectus
ex Hispania ibat Romam. Fa-
bula sportularum occurrit illi :
reversus est à ponte Mulvio.*

NOTÆ.

3 *Occurrit*] In ponte Mulvio distante mille
passibus ab urbe accepit Tucus, quam tenuis

sportula daretur Romæ, atque illinc, ne periret
fame, in Hispaniam rediit.

De CODRO, XV.

amatore cæco.

In toto civitate nullus magis credit, quam Codrus. Qua ratione, cum adeo egenus sit? Cæcus amat.

PLUS credit nemo, quam, tota, Codrus, in urbe.
Cum sit tam pauper, quomodo? cæcus amat.

NOTÆ.

1 Credit] Ludit in ambiguitate verbi credere, quod significat fidem adhibere, & dare pecunias mutuo.

2 Cæcus amat] Hoc est amore obcæcatus ex-

istimat puellam esse formosam, quæ tamen deformis est: vix enim credam vere fuisse cæcum hunc Codrum, qui amaret puellam, quam audit erat esse formosam. Epig. 49. lib. 8.

In CERDONEM, XVI.

munerarium.

O Cerdo regule futorum, exhibes gladiatores, & quod tibi acquirit subulâ, illud aufert gladius. Temulentus es: nunquam enim id ageres ficans, ut cuperes, o cerdo, ludere tuo corio. Lufisti: sufficit: at mihi crede, recordare nunc te continere in tua pellicula.

DAS gladiatores, futorum regule Cerdo, Quodque tibi tribuit subula, sica rapit. Ebrius es: nec enim faceres id sobrius unquam. Ut velles corio ludere, cerdo, tuo. Lufisti, satis est: sed te, mihi crede, memerito; Nunc in pellicula, cerdo, tenere tua.

NOTÆ.

1 Das gladiatores] Hunc cerdonem iterum irridet epig. 59. infra, qui Bononiæ munus gladiatorum exhibuerat, quod olim principes tantum civitatis, & magistratus edidere: ut patet ex Suetonio, cap. 28. in Claudio. Cerdo vero & futor in eo differunt, quod futor calceos faciat, cerdo refarciat.

2 Subula] Quæstum facis, quem sica,

gladiatorum nempe, tibi eripit è manibus. 4 Ut velles corio] Id est, impensis tuis ludos exhibere.

6 Nunc in pellicula] Infra artificii, & conditionis tuæ terminos contine te: huic proverbio locum dedit Asinus Cumatus, qui leoniam pellem sibi adaptaverat, quæ exutus & agnitus, ad necem usque verberatus est.

In SABIDIUM, XVII.

male olentem.

Scriblita diu circumgestata secundis mensis nimio calore sæva adurebat manus: sed Sabidii gula ardentior erat, statim igitur suis buccis sufflavit ter & quater. Illa quidem tepesfacta est, & visa est posse tangi digitis: sed nullus potuit tangere, merda fuit.

Circumlata diu mensis scriblita secundis Urebat nimio sæva calore manus: Sed magis ardebat Sabidi gula: protinus ergo Sufflavit buccis terque quaterque suis. Illa quidem tepuit, digitosque admittere visa est; Sed nemo potuit tangere: merda fuit.

NOTÆ.

1 Scriblita] Placentæ species.

6 Sed nemo] Quia impuro Sabidii halitu fuerat corrupta. Epig. 93. lib. 7.

EPIGRAMMATUM LIBER III. 113

In MAXIMUM, XVIII.

recitatorem importunum.

Perfrxisse tuas quæstæ est præfatio fauces.
Cum te excusaris, Maxime, quid recitas?

*In exordio conquestus es rancore
esse tuas fauces. O Maxime,
cum te excusaris, cur recitas?*

NOTÆ.

¹ *Perfrxisse*] Nimio frigore te factum esse
cum.

² *Cum te excusaris*] Recitare non debuisti,
sed tibi & nobis parcere.

De Vipera in ore Ursæ. XIX.

Proxima centenis ostenditur urfa columnis,
Exornant fictæ qua Platanona feræ.
Hujus dum patulos alludens tentat hiatus
Pulcher Hylas: teneram merfit in ora manū.
Vipera, sed cæco scelèrata latebat in ore, 5
Vivebatque anima deteriore fera.
Non sensit puer esse dolo, nisi dente recepto
Dum perit, ô facinus falsa quod urfa fuit!

*Ursa videtur vicina centenis
columnis, ubi belluæ adumbratæ
decorant Platanona. Dum for-
mosus Hylas ludens circum ex-
plorat apertas illius fauces; in-
servit manum teneram in ora.
At vipera improba delitebat
in faucibus tenebrosis, & belluæ
vivebat spiritu nequiore. Puer
non advertit inesse fraudes, nisi
dum moritur laesus dente, ô scelus
quod fuit urfa ficta.*

NOTÆ.

¹ *Proxima*] Platanon locus scilicet platanis
constitus erat, juxta porticum forte Vipsanum,
de qua, epig. 14. lib. 2. ubi feræ erant marmo-
rez, vel æneæ.

⁴ *Hylas*] Ejusdem nominis puer ab Hercule
adamat fuit; ab hoc Hyla pueri formosi Hy-
le dicti sunt.

⁵ *Cæco in ore*] Intus enim videre non po-

terat: legunt alii *in ære*, & ursam æneam fuisse
intelligunt.

⁶ *Vivebatque anima*] Pestifera nempe & exi-
tiali, vipera quippe latebat in ejus faucibus.

⁸ *Falsa quod*] Vera enim urfa puero tam for-
moso pepercisset: vel ab ea abstinuisse puer.
Alii, ô facinus ansa quod urfa fuit. Alii, ô fa-
cinus falsa quod urfa faci.

De CANIO, XX.

ridiculo.

DIC Musa, quid agat, Canius meus Rufus?
Utrum ne chartis tradit ille victuris
Legenda temporum acta Claudianorum?
An quæ Neroni falsus adstruit scriptor?
An æmulatur improbi jocos Phædri? 5

*O Musa, refer quid faciat Ca-
nius Rufus meus? Anne com-
mittit scriptis non perituris evol-
vendam historiam temporum
Claudianorum? an quæ Neroni
tribuit falsus scriptor? an imita-
tur facetias Phædri malitiosi?*

NOTÆ.

¹ *Canius*] De quo epig. 70. lib. 1.

³ *Acta Claudianorum*] Claudii Imperatoris
& ejus familiæ historia nota est ex Suetonio,
& aliis.

⁴ *An quæ Neroni*] An emendat historiam
Neronis quam adulantes ipsi auctores falso scri-

pserant. Tacitus in proœmio Annalium. Tiberii,
Catique, & Claudii, ac Neronis res, florentibus
ipsis ob metum falsa; postquam occiderunt recen-
tibus odiis compositæ sunt.

⁵ *Phædri*] Qui fuit Augusti libertus; fabu-
las Æsopi ex Græco latinas fecit: improbum

an lascivus elegis, an gravis heroïcis? an tristis in cothurnis Sophocleis? an feriatus recitat in schola poetarum jocos respersos Attica venustate? hinc si abiit, deambulat in porticu templi. An otiosus emetitur spatia Argonautarum? an post meridiem iterum ad solem sedet inter tepidas buxos delicatæ Europæ? aut ambulat solutus anxietationis molestis? an Titi, an Agrippæ thermis abluatur? an balneo impuri Tigellini? an potitur villa Tulli, & Lucani? an properat ad Quartum amœnum Pollionis? an jam profectus ad Baias ferventes iners navigat in stagno Lucrino? placet discere quid faciat tuus Canius? ridet.

Lascivus elegis, an severus heroïcis?
An in cothurnis horridus Sophocleis?
An otiosus in schola poetarum
Lepore tinctos Attico sales narrat?
Hinc si recessit, porticum terit templi.
An spatia carpit lentus Argonautarum?
An delicatæ Sole rursus Europæ
Inter tepentes post meridiem buxos
Sedet, ambulatve liber acribus curis?
Titi-ne thermis, an lavatur Agrippæ,
An impudici balneo Tigellini?
An rure Tulli fruitur, atque Lucani?
An Pollionis dulce currit ad Quartum?
An æstuentes jam profectus ad Baias,
Piger Lucrino naviclatur in stagno?
Vis scire quid agat Canius tuus? ridet.

NOTÆ.

verò dixit, quia fictis animalium colloquiis, sui temporis mores acute carpit.

6 Elegis] Elegiarum materiam sic definit Horatius in Arte poetica,

Versibus impariter junctis querimonia primum,

Post etiam inclusæ est voti sententia compos.

Severus heroïcis] Grave est enim heroïci carminis argumentum.

7 Sophocleis cothurnis] Hoc est, an componit tragedias? in quibus inducti heroës altis nitentur calcamentis, quæ dicta sunt cothurni. Sophocles carminis gravitate cæteros tragicos longe superavit.

10 Porticum terit templi] Ambulat in porticu templi Isis, epig. 14. lib. 2. ubi etiam egimus de porticu Argonautarum & Europæ porticu, in qua post meridiem apricabatur Canius.

15 Titi-ne thermis] Titi Imperatoris thermas interpretare. Legunt alii *stertitne thermis*, minus bene meo judicio; sed forte bene legitur,

Stertitne, thermis an lavatur Agrippa?

Agrippa quoque thermas construxerat, quibus nomen suum imposuerat.

16 Tigellini] Alii legunt *Tigellini*: fœdissimus fuit ille temporibus Neronis, de quo Tacitus, lib. 14. Annalium. Juvenalis, sat. 1.

Pone Tigellinum, &c.

17 Tulli & Lucani] De his duobus fratribus dictum, lib. 1. epig. 37. hoc est, an rusticatur.

18 Ad Quartum] Prædium nempe ad quartum ab urbe lapidem.

19 An æstuentes] Aquas calidas Baiarum intellige in Campania, ubi & stagnum Lucrinum. Lib. 1. epig. 63.

In crudelem dominum. XXI.

Servus fronte signatus tuitus est proscriptum. Non fuit hæc servus heri, sed vituperium.

PROscriptum famulus servavit fronte notatus. Non fuit hæc domini vita, sed invidia.

NOTÆ.

1 Proscriptum] Antium Restionem hunc fuisse putant Interpretes, de quo Macrobius, lib. 1. Saturn. cap. 11.

Fronte notatus] De notis quæ servorum fron-

tibus inurebantur, Epig. 29. lib. 2.

2 Sed invidia] Summa enim humanitate usus erga dominum crudelem servus, omnibus eum fecit odiosum.

EPIGRAMMATUM LIBER III. 115

De APICIO, XXII.

hellaone.

DEderas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu gravatus, ne famem & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est, Apici, tibi gulosius factum.

O Apici, donaveras sexcenties
abdomini, sed tibi restabat ad-
huc centies largum. Hoc tu do-
lens extremo haustu bibisti ve-
nenum, ne patereris famem &
sitim. O Apici, nihil egisti gu-
losius.

NOTÆ.

1 *Bistricenties*] Apicius, de quo Seneca ad
Helviam, septingenta millia sestertium habe-
bat in bonis; sexcenta millia luxu consumpse-
rat, centum verò millia supererant, at veritus
ille ne hac summa explere gulam non posset,
venenum bibit.

2 *Centies laxum*] Hoc est, non minus centies,
imo verò amplius. Alii legunt *luxu* pro luxui.

5 *Tibi*] Alii te.

Gulosius] Is enim omnium gulosissimus
videtur, qui centum sestertium millibus di-
ves famem & sitim timeat: vel poeta irri-
det Apicium, quasi centies emissit summam
potionem qua periit, unde cariores pretio nun-
quam biberat.

In INVITATOREM, XXIII.

apponentem cibos servis non convivis.

OMnia cum retro pueris opsonia tradas:
Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?

Cum à tergo porrigas servis
omnes cibos, quare non sternis
mensam ad pedes.

NOTÆ.

1 *Omnia cum retro*] Discumbentibus dominis
ministrantes servi ad pedes stabant. Seneca,
lib. 3. de beneficiis, cap. 27. *Ut primum dilu-
xit, servus qui cœnanti ad pedes steterat, nar-
rat quæ inter cœnam ebrius dixisset. Avarus*

verò iste invitator cibos omnes pueris tradebat
auferendos, ut crastinam in cœnam servarentur:
vel forte pueris quos amabat, comedenda op-
sonia tradebat: ergo debuit mensam ponere à
pedibus.

De hernioso haruspice. XXIV.

Vite nocens rosa stabat moriturus ad aras
Hircus, Bacche, tuis victima grata sacris;
Quæ Tuscus mactare Deo cum vellet haruspex,
Dixerat agresti forte rudique viro;
Ut cito testiculos peracuta falce secaret,
Teter ut immundæ carnis abiret odor.

Hircus reus palmitis corrosi in-
teriturus stabat ad altaria, vi-
ctima grata tuis sacrificiis, ò
Bacche; quem Deo immolare no-
lens haruspex Tuscus forte dixe-
rat homini agresti atque imperi-
to, ut quamprimum exsecaret te-
sticulos falce peracuta, ut putidus
odor foeda carnis evanesceret.

NOTÆ.

1 *Vite nocens rosa*] Epig. 19. lib. 13.
Lascivum pecus, viridi non utile Baccho
Dat penas, nocuit jam tener ille deo.
Alii legunt *vite rosea*. Judicet lector.

3 *Quem Tuscus*] Ex Tuscia, sive Hetruria,
hodie la Toscana, Romam allata est haruspicina.

Haruspex autem, teste Donato ad Phormionem
Terentii, actu 4. scen. 4. ab haruga nominatur.
Nam haruga dicitur hostia ab hara, in qua
concluditur & servatur. Alii qui sine aspira-
tione scribunt, dici putant quia in ara inspicit
exta.

Dum ipse haruspex pronus super altaria viridantia cultro resecat cervicem resistentem, & stringit manu. Grande scrotum visum est sacrificiis insensis: rusticus ferro invadit illud, atque secat: existimans hoc requiri ex prisca consuetudine sacrorum, & numina antiqua coli ejusmodi fibris. Sic qui paulo ante fueras Tuscus haruspex, nunc Gallus, dum matas hircum, ipse evasisti caper.

Ipse super virides aras luctantia pronus
Dum resecat cultro colla, premitque manu:
Ingens iratis apparuit hernia sacris.
Occupat hanc ferro rusticus, atque secat; 10
Hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus,
Talibus & fibris numina prisca coli.
Sic modo qui Tuscus fueras, nunc Gallus haruspex,
Dum jugulas hircum, factus es ipse caper.

NOTÆ.

7 *Virides*] Hoc est stratas herba viridi.
9 *Iratis*] Forte propter irreverentiam haruspicius, cujus hernia apparebat, quam excieuit rusticus, cum hirci testiculos abscindere debuisset.
13 *Qui Tuscus*] Ludit poeta in voce Gallus, quasi ille haruspex patriam commutasset; sed intelligit Gallum fuisse factum, hoc est castra-

tum: Sacerdotes enim Cybeles castrati dicebantur Galli.

14 *Ipse caper*] Hircus & caper in eo differunt, quod hic castratus sit, ille vero minime: aliquando tamen confunduntur. Virgilius ecloga 7.

Vir gregis ipse caper.

Ad FAUSTINUM, XXV.

de inepto rhetore.

O Faustine, si vis refrigerari balneum astuans, quod vix ingrederetur Julianus: ora rhetorem Sabineum, in eo lavetur. Ille temperat thermas Neronianas.

SI temperari balneum cupis fervens,
Faustine, quod vix Julianus intraret:
Roga, lavetur, rhetorem Sabineum.
Neronianas is refrigerat thermas.

NOTÆ.

2 *Julianus*] Qui aquis nonnisi ferventibus lavabat.

3 *Roga*] Secutus sum Aldinam lectionem. Alii,

Roga, lavetur hic rhetor Sabineus.

Alii,

Rogo lavet uti rhetorem Sabineum.

Ineptum nempe, qui orationis frigore aquam etiam ferventem refrigeraverit.

4 *Neronianas*] Cæteris calidiores: refrigerat, alii refrigeret: hoc est, qui vel aquam calidissimam refrigerare possit: Jocus est à frigore aëris ad orationis frigus, seu potius ineptias. Videat Rhetor.

In CANDIDUM, XXVI.

avarum, qui excepta uxore, nihil commune habebat cum amicis.

O Candide, solus possides prædia, & solus nummos: solus possides pocula aurea, solus possides myrrhina: solus possides Massica, & solus Cæcuba Opimii: tu solus cordatus es, & solus ingeniosus.

PRædia solus habes, & solus, Candide, nūmos:
Aurea solus habes, myrrhina solus habes:
Massica solus habes, & Opimii Cæcuba solus:
Et cor solus habes, solus & ingenium.

NOTÆ.

1 O Candide] De quo jam supra, lib. 2. epig. 43.

2 *Solus habes*] Ex tuis bonis nihil communicas cum amicis.

Myrrhina] De quibus, lib. 14. epig. 113.

3 *Opimii Cæcuba*] De vino Opimiano dictum, epig. 27. lib. 1. De vino Massico, epig. 111. lib. 13.

4 *Et cor*] Solus sapere tibi videris.

Omnia

EPIGRAMMATUM LIBER III. 117

Omnia solus habes: hoc me puto velle negare: Uxorem sed habes, Candide, cum populo.

Solus possides cuncta: hoc, opinor, negaturus sum; at tibi, ô Candide, uxor est communis cum populo.

NOTÆ.

⁵ *Hoc me puto*] Negaturus sum, inquit | arabant. Legunt alii, poeta, te unum frui omnibus tuis bonis: alii enim simul cum eo dominantem ejus fundum

Hoc nec puto posse negari.

In GALLUM, XXVII.

à quo ad cenam non revocabatur.

NUnquam me revocas, venias cum sæpe vocatus:

Ignosco, nullum si modo, Galle, vocas. Invitas alios: vitium est utriusque. Quod? inquis.

Et mihi cor non est, nec tibi, Galle, pudor.

Nunquam me revocas, cum invitatus crebro accedas: O Galle, parco, si modo neminem invitas: vocas alios: dedecus est utriusque. Quod? ais. O Galle, nec ego habeo prudentiam, nec tu verecundiam.

NOTÆ.

⁴ *Et mihi cor non est*] Nec enim te invitare | *Nec tibi, Galle*] Cum me de te bene meritum deberem. ad cenam non revoces.

In NESTOREM, XXVIII.

male olentem.

Auriculam Mario graviter miraris olere. Tu facis hoc: garris, Nestor, in auriculā.

Tibi mirum est, fœtere aurem Mario. Tu efficit hoc, ô Nestor, garris in aurem.

NOTÆ.

² *Tu facis hoc*] Tu in causa es cur illi male oleat auricula, cui graveolentiam affers in juro tuo halitu.

In ZOILUM, XXIX.

quondam servum.

HAS cum gemina compede dedicat catenas, Saturne, tibi Zoilus, annulos priores.

O Saturne, cum duplici compede Zoilus tibi consecrat has catenas, annulos priores.

NOTÆ.

¹ *Gemina compede*] Servi improbi compedibus vincti opus in ergastulo faciebant.

Dedicat] Servi libertate donati compedes & catenas consecrabant Saturno, qui per annum laneo vinculo alligatus Saturnalibus, mense sc. Decembri solvebatur: Saturnus ergo vinctorum deus: his verbis significat poeta Zoilum fuisse servum.

² *Annulos*] Cum appellat annulos priores,

notat Zoilum ex servo factum esse equitem: si enim ferrei fuerint annuli priores, indicat alios deinde gestavisse Zoilum, & quidem dignitatis equestris insigne. Epig. 38. lib. 11.

Zoile, quid tota gemmam præcingere libra Te juvat, & miserum perdere sardonicha? Annulus iste tuis fuerat modo crucibus aptus, Non eadem digitis pondera convenient.

Ad GARGILIANUM, XXX.

pauperem.

Nulla donatur sportula; conviva recumbis gratuito. Rogo, o Gargiliane, quid agis Romæ? Unde habes togulam, & mercedem gurgustii obscuro? Unde accipis quadrantem? Unde es vir Chiones? Licet dicas te vivere cum summa frugalitate: sine ullo iudicio agis quod viris.

Sportula nulla datur: gratis conviva recumbis. Dic mihi, quid Romæ, Gargiliane, facis? Unde tibi togula est, & fuscae pensio cellæ? Unde datur quadrans? unde vir es Chiones? Cum ratione licet dicas te vivere summa: Quod vivis, nulla cum ratione facis.

NOTÆ.

1 *Gratis*] Nulla enim mercede accepta, clien-tes tunc una cum patrono cœnabant.

4 *Quadrans*] Quo pretio lavabant pauperes. Horatius sat. 3. lib. 1.

— dum te quadrante lavatum
Rex ibis. —

Chione vero scrotum sui corporis copiam egenis faciebat.

5 *Cum ratione licet*] Jocus est in ambiguo, in priori versu moderationem, in posteriori vero iudicium significat: enimvero mori præstaret, quam vitam tam miseram ducere.

Ad RUFINUM, XXXI.

divitem, quem hortatur ad modestiam.

Habes agros valde amplos, factor, ades tuæ urbanae occupant multa prædia: & multi debitorum serviunt arcæ herili, & tuæ epulæ nituntur aurea mensa. Attamen, o Rufine, noli respicere inferiores. Didymus fuit locupletior, Philomelus ditior est.

Sunt tibi, confiteor, diffusi jugera campi, Urbanique tenent prædia multa Lares: Et servit dominæ numerosus debitor arcæ, Sustentatque tuas aurea mensa dapes. Fastidire tamen noli, Rufine, minores. Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

NOTÆ.

2 *Urbani Lares*] Dii tui domestici occupant multa ædificia: *Ædificia omnia urbana prædia appellamus*, Justinianus, Instit. lib. 2. tit. 3.

3 *Arca dominæ*] Hoc est, multi sunt in ære tuo. Merito arcam dominam appellat; nam pecuniæ omnia obediunt. Epig. 77. lib. 1.

4 *Aurea mensa*] Coronas tantum mensarum, non totas mensas aureas fuisse interpretatur Raderus: vel forte mensam auream dixit,

quæ nempe ornata esset multis vasis aureis. Vel simpliciter intellige auream fuisse, aut inauratam.

6 *Didymus*] Malis artibus multa consecutus erat infamis hic Didymus de quo epig. 43. lib. 12. Philomelus vero citharædus forte fuit tempore Martialis locupletissimus, qui ambo utpote ditiores Rufinum fastidire possint.

In MATRINIAM, XXXII.

decrepitam.

Non possum subagitare vetulam, an expostulæ, o Matrinia? possum & animum: at tu mortua es, non annus.

NON possum vetulam, quereris Matrinia? possum
Et vetulam: sed tu mortua, non vetula es.

NOTÆ.

1 *Non possum*] Legunt alii, *An possum vetulam, queris Matrinia?* Hæc vetula accusabat Martialem, quod parum vir esset.

Possum

EPIGRAMMATUM LIBER III. 119

Possū Hecubam, possū Nioben, Matrinia :
 sed si
 Nondum erit illa canis, nondū erit illa lapis.

*O Matrinia, possū Hecubam
 & Nioben; at si illa nondum
 erit conversa in canem, nec hac
 in lapidem.*

NOTÆ.

3 *Possū Hecubam*] Cujus & Niobes notis. quidem vetulas, sed si nondum formam mulie-
 sima est fabula : his verbis significat se posse rum nimia senectute exuerint.

Qualem puellam velit. XXXIII.

Ingenuam malo : sed si tamen illa negetur,
 Libertina mihi proxima conditio est :
 Extrēma est ancilla loco : sed vincet utramque,
 Si facie nobis hæc erit ingenua.

*Ingenua magis placet, at ni-
 bilominus si non sit copia illius,
 libertina mihi est secundo loco :
 serva ultimo loco est. At si hanc
 habuero liberali forma, superabit
 utramque.*

NOTÆ.

1 *Ingenuam malo*] Ingenui dicuntur qui statim ut nati sunt, liberi sunt : libertini vero
 3 *Sed vincet*] Ancilla vincet ingenuam &
 libertinam, si formosa fuerit, atque ita solius for-
 mæ non conditionis rationem habet porta.

AD CHIONEM, XXXIV.

nigram.

Digna tuo cur sis, indignaque nomine, di-
 cam.
 Frigida es, & nigra es : non es, & es Chione.

*Proferam cur merearis tuam
 nomen, & non merearis. Gelida
 es, & atra, es, non es, & es
 Chione.*

NOTÆ.

2 *Chione*] Χιών nix est : hæc mulier erat quidem Chione, quia frigida erat ut nix : at cum
 non esset candida ut nix, sed nigra, non erat Chione.

De piscibus sculptis. XXXV.

Artis Phidiacæ toreuma clarum,
 Pisces adspicis : adde aquam, natabunt.

*Vides pisces opus egregium ar-
 tis Phidiacæ : adde aquam,
 natabunt.*

NOTÆ.

1 *Artis Phidiacæ*] Phidias sculptor Atheni-
 ensis clarissimus toreuticen invenit, id est artem
 2 *Adde aquam*] Adeo naturam æmulantur,
 ut à veris vix secerni possint.

In FABIANUM, XXXVI.

avarum & arrogantem amicum.

O Fabiane, eadem officia à me exigis, quæ à novo & paucis ante diebus factis amico. Ut primo diluculo tibi incultus nunciem salutem, & tua sella me agat per medium cœnum: ut decima hora vel tardius defatigatus comiter te in thermas Agrippæ, cum ipse laver in thermis Titi. O Fabiane, hoc ne meritis sum per triginta annos, ut semper sim novus in tua amicitia? O Fabiane, hoc meritis sum toga lacera, & mea, ut nondum existimes me dignum rude?

QUod novus, & nuper factus tibi præstat amicus;

Hoc præstare jubes me, Fabiane, tibi.
Horridus ut primo semper te mane salutem,
Per mediumque trahat me tua sella lutum:
Lassus ut in thermas decima, vel serius hora;
Te sequar Agrippæ, cum laver ipse Titi.
Hoc per triginta merui, Fabiane, Decembres,
Ut sim tiro tuæ semper amicitia?
Hoc merui, Fabiane, toga tritaque, meaue,
Ut nondum credas me meruisse rudem? 10

NOTÆ.

2 O Fabiane] De illo conqueritur, quod cum vetus esset ejus amicus, nihilominus eadem semper antambulonis operas, quas à novis amicis exigebat.

3 Decima hora] Hoc est, duabus horis tardius solito: æstate enim octava hora lavabant, nona verò cœnabant. De horis fuse diximus, epig. 8. lib. 4.

6 Cum laver ipse Titi] Lavante enim in thermis Agrippæ Fabiano, cogebatur Martialis currere ad Titi thermas longe distitas. Notat arrogantiam Fabiani qui in iisdem thermis lavari secum clientes non pateretur.

9 Meaque] Cum clientes suos vestibus donare soleant alii patroni.

10 Meruisse rudem] Hoc est, liberationem officiorum: tractum est à gladiatoribus: nam gladiatores ingravescente ætate rude donabantur, ut apud Horatium in epistolis, & Juvenalem. Qua rude accepta non cogebantur amplius pugnare: sed publica alebantur pecunia. Sensus est: Putas me non demeruisse rudem, ut me alas sine officio? Domitius. Ramirezus putat poetam ambigue allusisse ad togam rudem, trita scilicet oppositam, & villosam, quam pexam dixit, epig. 44. lib. 2.

In irascentes amicos. XXXVII.

O divites amici, scitis tantum succensere. Non decenter agitis, sed prodest hoc agere.

IRasci tantum felices nostis amici.
Non bellè facitis; sed juvat hoc facere.

NOTÆ.

2 Non belle] Irasci enim amico, amicitia eges violare est.

Sed juvat] Quia nihil datis postea amicis, quibus succensetis. Epig. 13. lib. 12.

Ad SEXTUM, XXXVIII.

Romæ non esse locum artibus honestis.

O Sexte, quæ ratio, aut quæ spes certa te accersit Romam? dic quid inde aut speras, aut possis?

QUæ te causa trahit, vel quæ fiducia Romam, Sexte? quid aut speras, aut petis inde? refer.

NOTÆ.

1 Quæ te] Corruptos Romanorum mores arguit poeta, fingendo Sextum quandam decrevisse vivere Romæ.

Causas,

EPIGRAMMATUM LIBER III. 121

Cauffas, inquis, agam Cicerone disertius ipso,
 Atque erit in triplici par mihi nemo foro.
 Egit Ateftinus cauffas, & Civis : utrumque 5
 Nôras : fed neutri pensio tota fuit.
 Sinihil hinc veniet, pangentur carmina nobis :
 Audieris, dices effe Maronis opus.
 Infans : omnes gelidis quicumque lacernis
 Sunt tibi, Nafones Virgiliosque vides. 10
 Atria magna colam. Vix treis, aut quatuor ifta
 Res aluit : pallet cætera turba fame.
 Quid faciam ? fuade. Nam certum eft vivere
 Romæ.
 Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

dicam, ais, cauffas eloquentius ipso Cicerone, nec ullum habebø æqualem in triplici foro. Ateftinus dixit cauffas, & Civis : cognoveras utrumque : at neuter habuit integram pensionem domus. Si nihil hinc assequar, componam versus : audieris, affirmabis effe opus Virgilii. Desipis : omnes quicumque tibi occurrunt frigidis lacernis, cernis Nafones & Virgilios. Colam magna atria. Vix tribus aut quatuor ifta res fupeditavit cibos : reliqua multitudo pallet fame. Quid agam ? mone. Nam ftatui vivere Roma. Si probus es, o Sexte, potes vivere fortuito.

NOTÆ.

3 *Disertius*] Alii *disertior*.
 4 *In triplici foro*] Vetus feu Romanum unum, alterum Julii Cæfaris, tertium Augufti intellige.
 5 *Egit Ateftinus & Civis*] Alii *Cains*. Nomina forte ficta aut pauperum cauffidicorum, qui ex cauffis non erant consecuti, unde totam solverent annuam conductæ domus pensionem.
 9 *Gelidis*] Hoc eft, tritis lacernis, quæ frigus undique admitterent.

10 *Sunt tibi*] Alii *sunt ibi*, Romæ fcilicet.
 11 *Atria magna*] Hoc eft, potentiores colam, in atriiis quippe magnum amicum expectabant clientes.
 14 *Si bonus*] Solis enim malis certa eft vendi ratio, hominis verò probi vita ex casu pendet. Juvenalis, sat. 3.
Quid Roma faciam ? mentiri nescio, &c.

De LYCORI, XXXIX.

quæ licet lufca bene de forma judicabat.

Liaco fimilem puerum, Fauftine, magistro
 Lufca Lycoris amat. Quam bene lufca videt!

Lycoris lufca ardet puerum parem magistro Trojano. Quam perfpicax eft lufca !

NOTÆ.

1 *Iliaco magistro*] Pecoris fcilicet magistro : Paridem forte intelligit. Legunt alii *ministro*, id eft, Ganymedi Jovis pocillatori.

In THELESINUM, XL.

avarum.

MUtua quod nobis ter quinquaginta dedifti
 Ex opibus tantis quas gravis arca premit :
 Effetibi magnus, Thelefine, videris amicus,
 Tun' magnus, quod das ? imo ego, quod recipis.

O Thelefine, te exiftimas magnum amicum, quod nobis credidifti centum & quinquaginta ex tantis divitiis quas coeret arca ponderofa : O Thelefine, te exiftimas magnum amicum, tu ne magnus es quod credis ? Immo ego fum magnus quod reftituo.

NOTÆ.

1 *Ter quinquaginta*] Millia fcilicet feftertium. Legunt alii *ter quinquagena*, ne finalis in ginta corripatur, verum eft anceps, reperitur longa, lib. 7. epig. 8. & brevis, lib. 12. epig. 26.

4 *Tun' magnus*] Legunt alii *tu magnus*.
 Imo ego] Quia ego pauper reftituo diviti. Significat poeta plus effe ter quinquaginta à paupere reftitui, quam mutuo dari à divite.

De

De lacerta cælata. XLI.

*Lacerta ducta manu Mentor-
ris insculpta phiala spirat, &
metuitur argentum.*

INSERTA phialæ Mentoris manu ducta
Lacerta vivit, & timetur argentum.

NOTÆ.

1 *Mentoris*] Qui cælator fuit clarissimus.
Lib. 9. epig. 60.

Et si qua fuerunt

Pocula Mentorea nobilitata manu.

Plinius, lib. 33. cap. 11. *Lucius verò Crassus ora-
tor duos scyphos Mentoris artificis manu cælatos
habuit centum sestertiis.*

Ducta] Proprium est cælatorum & sculpto-
rum verbum. Virgilius, lib. 6. *Æneid.* v. 42.

Excudent alii spirantia mollis æra :

*Credo equidem viros ducent de marmore
vultus.*

2 *Et timetur*] Cum lacerta vivere videatur.

In POLLAM, XLII.

tegentem rugas ventris.

*O Polla, quod conaris lomento
tegere rugas uteri, tibi linis ute-
rum, non mihi labra. Sincere
detegatur vitium forte parvum.
Majus esse malum existimatur
quod occultatur.*

Lomento rugas uteri quod condere tentas,
Polla : tibi ventrem, non mihi labra linis.
Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum.
Quod tegitur, majus creditur esse malum.

NOTÆ.

1 *Lomento*] Lomentum, teste Roberto Ste-
phano, farina fabacea qua ad eruganda corpora
usa est antiquitas. Uterum verò linebat Polla,
ut sulcis absconditis puella videretur.

2 *Non mihi labra linis*] Id est, non me de-
cipis hoc fuce, quo sensu Plautus dicit, *os sub-
linere.* Hæc dicendi formula originem traxit à
genere ludi quo dormientibus ora pinguntur,

quos cum aliis ludibrio esse vellent antiqui,
eos dormientes per jocum linebant colore ali-
quo, vel fuligine. Hæc formula potest etiam
desumi ab iis qui amaras potiones agrotis vel
pueris exhibentes, labra poculorum melle illi-
nunt, ut hac dulcedine primum decepti potio-
nem hauriant.

4 *Malum*] Alii *nefas*.

In LENTINUM, XLIII.

tingentem capillos.

*O Lentine, fingis te juvenem
comis coloratis : tam repente cor-
vus factus, qui paullo ante cyc-
nus eras. Non imponis omni-
bus. Proserpina novit te ca-
num : illa auferet larvam à tuo
capite.*

Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis :
Tam subito corvus, qui modò cycnus
eras.

Non omneis fallis. Scit te Proserpina canum :
Personam capiti detrahet illa tuo.

NOTÆ.

1 *Mentiris juvenem*] Lentinus canos capillos
tingebat, ut juvenis videretur.

3 *Scit te Proserpina*] Jovis & Cereris filia,
quæ à Plutone rapta est in conjugem, unde in-
ferorum regina dicitur. Qui autem morituri
sunt, priusquam à Proserpina tondeantur, ani-
mam efflare nequeunt, ut canunt poëtæ. Hanc
causam affert Virgilius cur Dido difficulter
animam emitteret, lib. 4. *Æneid.*

*Nondum illi statum Proserpina vertis
crinem*

*Abstulerat, Stygioque caput damnaverat
orco.*

4 *Personam*] Persona dicitur ficta imago vul-
tus seu larva : illa verò capillorum tinctura ele-
ganter capitis persona dicitur, qua ablata Len-
tinus canus videbitur, atque orco damnandus.

IN LIGURINUM, XLIV.

nimis poëtam.

O Ccurrit tibi nemo quod libenter,
 Quod quacunq; venis, fuga est, & ingens
 Circa te, Ligurine, solitudo :
 Quid sit scire cupis ? nimis poëta es.
 Hoc valde vitium periculosum est.
 Non tigris catulis citata raptis,
 Non dipsas medio perusta Sole,
 Nec sic scorpius improbus timetur.
 Nam tantos, rogo, quis ferat labores ?
 Et stanti legis, & legis sedenti,
 Currenti legis, & legis cacanti.
 In thermas fugio : sonas ad aurem.
 Piscinam peto : non licet natare,
 Ad cœnam propero : tenes euntem.
 Ad cœnam venio : fugas sedentem.
 Lassus dormio : fusoitas jacentem.
 Vis, quantum facias mali, videre ?
 Vir justus, probus, innocens timeris.

O Ligurine, visne scire quid sit, quod nullus tibi obviam sit aquo animo, quod omnes fugiunt, & vasta est solitudo circum te, in quemcunque locum venis ? Nimium poëta es. Hoc vitium periculosissimum est. Ablatis catulis tigris festina non incutit tantum metum, nec dipsas adusta medio sole, nec scorpius venenosus. Quaso enim, quis patitur tantas molestias ? Legis stanti, & legis sedenti : legis properanti, & legis exoneranti ventrem. Fugio in thermas : clamas ad aurem. Eo in piscinam : non fas est natare. Festino ad cœnam : moraris euntem. Venio ad cœnam : fugas sedentem. Defatigatus dormio : excitas cubantem. Cupisne scire quantum mali facias ? Metueris licet vir justus, probus, innocens.

NOTÆ.

4 Nimis poëta es] Lepidè Horatius in fine Artis poëticæ:

Vesanum tetigisse timent, fugiuntque poëtam

Qui sapiunt.

6 Non tigris] Quæ tamen periculosissima est dum equitem suorum catulorum raptorem insequitur.

7 Dipsas] Serpens à quo isti vexantur sui & æstu: δῖψα, sitis unde nomen deducit perusta Sole dicitur, vel quod apricetur ad Solem meridianum, vel quod plaga meridiana vivat.

13 Piscinam peto] Locus erat domi ubi aqua frigida lavabant : fuisse etiam piscinas tepidas constat ex Plinio juniore, lib. 5. epist. 3. Fuit etiam piscina publica.

Non licet] Alii non sinis.

15 Fugas sedentem] Nempe qui ad cœnam maturius veniebant, dum sternerentur lecti sedebant. Epig. 67. lib. 7.

Sternantur lecti, Cæciliane, sede.

18 Vir justus] Importuna tua recitatione adeo intolerabilis es, ut te patienter ferre quamvis probum nemo possit.

De EODEM. XLV.

Fugerit an mensas Phœbus cœnamque
 Thyestæ,

Ignoro : fugimus nos, Ligurine, tuam.

Nescio utrum Sol fugerit mensas & cœnam Thyestæ : O Ligurine, nos fugimus tuam.

NOTÆ.

1 Fugerit an mensas] Thyestes filius fuit Pelopis ex Hippodamia, & nepos Tantali, qui uxorem fratris sui Atrei in adulterium pellexit, atque ex ea suscepit filios, quos Atreus in vindictam tanti sceleris eidem Thyestæ comedendos apposuit. Propterea poëta fingunt Solem

horrorē tantæ immanitatis expalluisse, mutatoque solito cursu rediisse ad auroram. Vide Senecam in Thyestem.

2 Fugimus nos] Ne cogamur audire te recitantem, epig. 50. infra.

Illā

Illā quidem splendida est, & ornata epulis lautis: at nihil prorsus gratum est te recitante. Non placet mihi apponas rhombum, aut mullum bilibrem: nec placent boleti, nec ostrea: sile.

Illā quidem lauta est, dapibusque instructa superbis:

Sed nihil omnino, te recitante, placet.

Nolo mihi ponas rhombum, mullumve bilibrem:

Nec volo boletos, ostrea nolo: tace.

NOTÆ.

6 *Tace*] Nps enim importunā recitatione enecas.

AD CANDIDUM, XLVI.

cui excusat officia anteambulonis, non à se quidem, sed à liberto præstata.

A nobis continuo postulas officia anteambulonis: non vado, sed mitto libertum meum. Non idem est, ais: docebo multo plus esse. Egredere ego subsequor lecticam: ille gestabit. Si incurreris in turbam, umbone propulsabit omnes: ego habeo latus debile, & ingenuum. Quidlibet narraveris in causis, ipse silebo: sed ille tibi vociferabitur tergeminum sophos. Controversia erit, summa voce ingeret contumelias, verecundia prohibuit me habere vocem altam. Nihilne igitur, inquis, tu amicus præstabis nobis? Præstabo, & Candide, quidquid non poterit libertus.

EXigis à nobis operam sine fine togatam:

Non eo, libertum sed tibi mitto meum.

Non est, inquis idem: multo plus esse probabo.

Vix ego lecticam subsequor: ille feret.

In turbam incideris, cunctos umbone repellet:

Invalidum est nobis, ingenuumque latus. 6

Quidlibet in causis narraveris, ipse tacebo:

At tibi tergeminum mugiet ille sophos.

Lis erit, ingenti faciet convicia voce:

Esse pudor vetuit fortia verba mihi. 10

Ergo nihil nobis, inquis, præstabis amicus?

Quidquid libertus, Candide, non poterit.

NOTÆ.

1 *Operam togatam*] Id est, officium anteambulonis: patronos enim comitabantur clientes toga induti, quam alii cives raro sumebant. Juvenalis, sat. 3.

Pars magna Italia est, si verum admittimus, in qua

Nemo togam sumit, nisi mortuus.

3 *Non est idem*] Majori, inquis, mihi honori esset tuus quam liberti comitatus.

Plus esse probabo] Quæ enim officia præstare ego nequeo, ea præstabit tibi meus libertus.

5 *In turbam incideris*] Ille in turba viam tibi expediet, & velut umbone clypei obstantes rejiciet nisi corporis, aut laterum firmitate. Turnebus, lib. 13. cap. 15, & 19.

6 *Ingenuumque latus*] Debile interpretare, quod ingenui hominis vires oneri ferendo non sint.

8 *At tibi tergeminum*] Meus libertus ad cælum usque laudibus te efferet. Vide epig. 4. lib. 1.

9 *Lis erit*] Si litigaveris cum aliquo, tuo nomine lacerabit adversarium conviciis.

10 *Esse pudor*] Nam rusticorum est voce alta clamare.

12 *Quidquid*] Officia liberalia præstabo, quæ nec servus nec libertus præstare possunt: famam scilicet, & nominis æternitatem meis versibus tibi conciliabo.

De BASSO, XLVII.

cujus rus sterile irridet.

Capena grandi porta qua pluit gutta,
Phrygiæque matris Almo quâ lavat fer-
rum,

Horatiorum quâ viret facer campus,

Et quâ pusilli fervet Herculis fanum,

Faustine, plena Bassus ibat in rheda,

Omneis beati copias trahens ruris.

Illic videres frutice nobili caules,

Et utrumque porrum, sessilesque lactucas,

Pigroque ventri non inutiles betas.

Illic coronam pinguibus gravem turdis,

Leporemque læsum Gallici canis dente,

Nondumque victa lacteum faba porcum.

Nec feriatu ibat ante carrucam,

Sed tuta fœno cursor ova portabat.

Romam petebat Bassus : immo rus ibat.

O Faustine, Bassus ibat ve-
hens in rheda plena omnes fru-
ctus fertilis villa, quâ porta
Capena pluit grandi gutta, &
qua Almo abluit ferrum matris
Phrygia, quâ religiosus ager
Horatiorum virefcit, & quâ fer-
vet ades Herculis minoris. In
rheda cerneret brassicas stirpe no-
bili, atque utrumque porrum, &
lactucas sessiles, & betas utiles
alvo strictæ. Illic videres coro-
nam ponderosam pinguibus tur-
dis, & leporem vulneratum den-
te canis Gallici, & lacteum
porcellum nondum fracta faba.
Nec otiosus cursor incedebat ante
rhedam, sed ferebat ova secura
fœno. Bassus ibatne Romam ?
immo petebat villam.

NOTÆ.

1 Fluit] Propter aquæductum quo super eam
portam aqua in urbem fluebat. Juven. sat. 3.

Substitit ad veteres arcus, madidamque Ca-
penam.

2 Phrygiæque] Cybele deorum mater ex
Phrygia Romam fuerat adveſta, unde Phrygia
mater dicitur. Almo fluvijs territorij Romani
in Tyberim defluit, hodie *Dachia*. In eo
Cybeles Sacerdotes lavabant cultros quibus
hostias mactabant, ipsum quoque Cybeles si-
mulachrum, Ovidius 4. Fastorum :

Illic purpurea carius cum veste Sacerdos
Almonis dominam, sacraque lavit aquis.

3 Horatiorum] Nempe extra portam Ca-
penam erat sepulchrum Horatiorum, & campus
ubi cum Curiatijis pugnaverant, quorum satis
nota est historia ex Livio.

4 Et qua pusilli] Pusillum appellat Hercu-
lem ad assentationem Domitiani, qui se majo-
rem Herculem prædicabat, ut patet ex epig. 65.
lib. 9. epig. 16. lib. Spect.

Fervet fanum] Hoc est, à multis frequen-
tatur.

8 Utrumque porrum] Sectivum intellige &
capitatum.

Sessilesque lactucas] Lactucarum genus quod-
dam sessile dicitur, seu Laconicum. Vide Pli-
nium, lib. 19. cap. 8.

9 Pigroque ventri] Quem solvunt betæ.

10 Illic coronam] Factam forte è vimine ex
qua suspensi erant turdi.

11 Gallici canis dente] Velocissimi nimirum
utpote lupino satuti editi. Vide Plinium, lib. 8.
cap. 11.

12 Nondumque victa] Hoc est, porcellum
lacteum, qui fabas frangere nondum posset.

14 Sed tuta fœno] Hoc est, munita fœno ne
collisa contererentur.

15 Romam petebat] Cum tot fructus rure nas-
centes veheret.

Immo rus] Amœna quidem erat illa Bassi
villa, sed sterilis, in quam tot edulia deportare
cogebatur.

De OLLO, XLVIII.

redactio ad pauperitatem ædificando.

Ollus ædificavit cellam inopis,
at vendidit fundos: Ollus nunc
est cella pauperis.

PAUPERIS extruxit cellam, sed vendidit Ollus
Prædia: nunc cella pauperis Ollus habet.

NOTÆ.

1 Extruxit cellam] Lipsio teste in 18. epist. Senecæ, divites extruebant pauperis cellam contiguam, aut in vicinia suarum ædium, in quam fastidiosi, miseros, tribules, & advenas pauperes, amicosque minorum gentium recipiebant: ne intra ædes admitterent. Cum verò Ollus esset dives, ex more reliquorum divitum construxerat cellam pauperis: sed bonis

abligeritis, & prædio divendito, unam sibi cellam reliquam fecit, quæ tunc pauperis cella verius quam olim dici posset. Seneca epistola 160. Desit sanè varietas marmorum, & circumcisura aquarum cubiculis intersluentium, & pauperis cella, & quidquid aliud luxuria, non contenta decore simplici, miscet. Epig. 14. lib. 8.

In INVITATOREM, XLIX.

diversa vina convivis apponentem.

Mihi porrigis vina Veientana,
tu bibis Massica: magis
placet odorari hæc pocula, quam
haurire.

VEIENTANA mihi misces, tu Massica potas:
Olfacere hæc malo pocula, quam bibere.

NOTÆ.

1 Tu Massica potas] Vetus codex, Tibi Massica potas. Ramiresius verò legit, Tibi Massica ponis. Judicet Lector. Vinum Veientanum vilissimum, lib. 2. epig. 53. Mas-

sicum verò optimum, epig. 111. lib. 13.
2 Olfacere] An erant pocula myrrhina, inquit Raderus? Vinum myrrha amarius, cuius gratus odor, ingratus gustus.

In LIGURINUM, L.

recitatorem importunum.

O Ligurine, invitato ad cœnam non alia de causa quam ut legas tua carmina. Abjeci crepidas; statim apportatur immensus libellus inter lætucas & oxygarum. Alter totus legitur, dum prima dapes cunctantur. Tertius adest, necdum secunda fercula afferuntur. Et recitas quartum libellum, & tandem quintum. Si mihi vel aprum apponis toties, male olet.

HÆC tibi non alia est ad cœnam causa vocandi,

Verficulos recites ut, Ligurine, tuos.

Deposui soleas, affertur protinus ingens

Inter lætucas, oxygarumque liber.

Alter perlegitur, dum fercula prima morantur.

Tertius est, nec adhuc mensa secunda venit.

Et quartum recitas, & quintum deniq; librum.

Putidus est toties, si mihi ponis aprum.

NOTÆ.

3 Deposui soleas] Cum cœnaturi essent veteres, deponebant soleas, ne stragula lecti, in quo recumbebant, luto fœdarentur. Gellius, lib. 13. cap. 20. Omnia quibus plantarum calces tantum infime teguntur, cætera prope nuda, & teretibus habentis juncta sunt, soleas

dixerunt. Vide epig. 44, & 45. supra.

4 Oxygarumque] Garum intellige, sive liquamen ex aceto & intestinis piscium, epig. 102. lib. 13.

5 Alter perlegitur] Legunt alii porrigitur.

Quod

EPIGRAMMATUM LIBER III. 127

Quod si non scombris scelerata poemata do-
nes :
Cænabis solus jam, Ligurine, domi. 10

*Quod si non tradas scombris sce-
lestia poemata, ô Ligurine, solus
jamjam cænabis domi.*

NOTÆ.

⁹ *Quod si non scombris* Versus mali scom-
bris & aliis piscibus involvendis inserviebant.
Alii *damnas*.

Scelerata Importuna enim carminum recita-
tione convivas enecabat Ligurinus.

Ad GALLAM, LI.

vanam mulierem.

CUM faciem laudo, cum miror crura ma-
nusque,

Dicere, Galla, soles, Nuda placebo magis.
Et semper vitas communia balnea nobis.

Numquid, Galla, times ne tibi non placeam?

*Cum commendo tuum vultum,
cum manus & crura mihi admi-
randa videntur, ô Galla, consue-
visti dicere, Ero gratior nuda :
& semper fugis thermas nobis
communes. O Galla, an metuis
ne tibi injucundus sim ?*

NOTÆ.

³ *Et semper vitas* Ironiçôs carpit Gal-
lam, quæ formosa videri volebat, nec ta-
men unquam cum poëta lavabat, ne cor-

poris deformitas pateret.

⁴ *Ne tibi non placeam* Ne tibi videar pa-
rum vir.

Ad TONGILIANUM, LII.

cujus domus incendio perierat.

EMpta domus fuerat tibi, Tongiliane, du-
centis :

Abstulit hanc nimiû casus in urbe frequens.

Collatum est decies : rogo non potes ipse videri

Incendisse tuam, Tongiliane, domum ?

*O Tongiliane, emerás ades
ducentis : infortunium creberrí-
mum in urbe evertit illas. Do-
natum est decies : O Tongiliane,
quæso, nome potes videri ipse
combussisse tuas ades ?*

NOTÆ.

¹ *Ducentis* Sestertiis, vel ducentis milli-
bus sestertiûm.

³ *Collatum est decies* Hoc est, tui clientes ti-
bi donarunt decies centena millia sestertiûm.

Non potes Nempe ut ex incendio lucrum
faceres : eodem sensu Juvenalis, sat. 3.

& merito jam

Suspèctus tanquam ipse suas incendit ades.

Ad CHLOEN, LIII.

à quâ abstinere se potuisse dicit.

ET vultu poteram tuo carere,

Et collo, manibusque, cruribusque,

*Valebam me abstinere & à
tuâ facie, & collo, & manibus,
& cruribus,*

NOTÆ.

² *Et vultu poteram* Singula sua membra
laudabat Chloë, ut amore Martialem accende-

ret, at verò illam spernit poëta, affirmans illâ
torâ carere se posse.

Et

Et mammis, Et natibus, Et clunibus; Et ne defatiger referre singula membra: valebam, o Chloë, me abstinere à te integra.

Et mammis, natibusque, clunibusque:
Et, ne singula persequi laborem,
Tota te poteram, Chloë, carere.

Ad GALLAM, LIV.

astutè negantem.

O Galla, cùm nequeam donare quod petis à me poscente noctem; O Galla, potes recusare multà apertius.

CUM dare non possim, quod poscis, Galla:
rogantem,
Multò simplicius, Galla, negare potes.

NOTÆ.

¹ *Quod poscis, Galla*] Poëta arguit astutiam Gallæ, quam cùm ille noctem rogaret, poscebat illa multò plus quàm præstare posset, sic

ergo non simpliciter quidem, sed artificiosè cubabat Galla.

In GELLIAM, LV.

unguentis delibutam.

Quod credimus Cosmum venire quacumque vadis, Et vitro agitato labi cinnama dispersa; O Gellia, nolo tibi jucunda sis externis ineptiis. Credo meum canem posse olere hoc modo.

QUOD quacumque venis Cosmum migrare putamus,
Et fluere excusso cinnama fusa vitro;
Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.
Sic puto posse meum, sic bene olere canem.

NOTÆ.

¹ *Cosmum*] Unguentarium, cujus mentionem sæpe facit poëta. Tot verò unguentis delibuta erat Gellia, & tantus odor spargebatur, quacumque iret, ut Cosmus cum pharmacopo-

lio illam sequi videretur. Epig. 82. lib. 1.

³ *Nolo peregrinis*] Unguentis externis, sed naturali oris venustate bene oleas.

⁴ *Sic puto*] Alii scis puto.

De cisterna RAVENNATE. LVI.

Magis mihi placet habere cisternam Ravenna, quam vitem: cum possim vendere aquam multo pluris.

SIT cisterna mihi, quā vinea, malo Ravennæ:
Cum possim multo vendere pluris aquam.

NOTÆ.

¹ *Sit cisterna*] Ravenna urbs in Italia ad mare Adriaticum, ubi erat penuria aquarum

potabilium, magna verò vini copia, atque adeo illic pluris aqua, quàm vinum vendebatur.

De CAUPONE RAVENNATE. LVII.

Paucis ante diebus versutus campo me decepit Ravenna: cum poscerem mixtum, ille vendidit merum.

CALLIDUS imposuit nuper mihi caupo Ravennæ:
Cùm peterem mixtum, vendidit ille merum.

NOTÆ.

¹ *Callidus imposuit*] Patet hoc epigramma ex præcedente: cùm enim aqua Ravennæ carior esset vino, dilutum aqua vinum carius erat mero.

De

De villa Faustini, ad Bassum. LVIII.

Baiana nostri villa, Basse, Faustini
 Non otiosis ordinata myrtetis,
 Viduaque platano, tonsilique buxeto
 Ingrata lati spatia detinet campi :
 Sed rure vero, barbaroque lætatur.
 Hic farta premitur angulo Ceres omni,
 Et multa fragrat testa senibus autumnis.
 Hic post Novembres, imminente jam bruma,
 Seras putator horridus refert uvas ;
 Truces in alta valle mugiunt tauri,
 Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.
 Vagatur omnis turba sordidæ cortis.
 Argutus anser, gemmeique pavones,
 Nomenque debet quæ rubentibus pennis,
 Et picta perdix, Numidicæque guttata,
 Et impiorum phasiana Colchorum.
 Rhodias superbi fœminas premunt Galli,
 Sonantque turres plaufibus columbarum.
 Gemit hinc palumbus, inde cereus turtur,
 Avidi sequuntur villicæ finum porci,
 Matremque plenam mollis agnus expectat.
 Cingunt serenum lactei focum vernæ,

O Basse, villa Baiana nostri
 Faustini non composita sterilibus
 myrtetis, & platano cœlibe, &
 buxeto tonsili occupat sterilia spa-
 tia agri ampli: sed gaudet rure
 vero, & ineleganti. Hic con-
 gestum frumentum coaceruatur
 omni angulo, & plures amphi-
 ra bene olent vino vetusto. Hic
 post Novembres, jam instante
 hieme, incultus vinitor reportat
 uvas tardas; tauri truculenti
 mugiunt in profunda valle, &
 vitulus inermi fronte appetit præ-
 lium. Omnis turba cortis ru-
 sticæ errat, anser argutus, &
 pavones gemmei, & quæ habet
 nomen ab alis rubris, & perdix
 colorata, & Numidica guttata,
 & phasiana impiorum Colcho-
 rum. Galli superbi combrimunt
 fœminas Rhodias, & turres
 resonant plaufibus columbarum.
 Palumbus ingemiscit ex hac
 parte, ex illa turtur cereus. Por-
 ci cupidi sectantur gremium vil-
 licæ, atque agnus tener præsto-
 latur matri abundanti lacte.
 Serpuli candidi circumdant ca-
 minum lucidum,

NOTÆ.

1 Baiana villa] Baiis prope Neapolim erat villa Faustini, quam à fructuum abundantia commendat Martialis, rus verò Bassi vituperat à sterilitate, epig. 47. supra.

3 Platano vidua] Id est, sterili, metaphora ducta à viduis fœminis quæ liberos non pariunt.

Tonsili buxeto] Myrterum & buxetum sunt loca myrtis & buxis sterilibus frequentia: buxus verò in varias, ut nunc, animalium & aliarum rerum figuras tondebatur.

5 Sed rure vero, barbaroque] Hoc est, ferili, nec arboribus sibi invicem respondentibus ornato.

6 Ceres] Cereum frumenti deam pro frumento ipso posuit.

7 Senibus autumnis] Vinum intellige à multis annis reconditum; autumnum usurpat pro fructibus autumnii, & quidem præcipuis, vino nimirum.

9 Seras putator] Uvas duracinas tarde maturascentis intellige, de quibus epig. 44. lib. 1. & epig. 22 lib. 13.

11 Inermi fronte] Sine cornibus. Idem de boæ dicit Horatius, ode 13. lib. 3. carm.

— cui frons turgida cornibus
 Primis, & venerem & prælia destinat
 Frustra.

13 Argutus anser] Hoc est, strepens. Virgilius, ecloga 9.

— sed argutus interstrepere anser
 olens.

Gemmeique] Pavonum cauda gemmis varii coloris ornata videtur.

14 Nomenque debet] Phœnicopterum intellige, sic dictum ab alis rubris, epig. 71. lib. 13.

Dat mihi penna rubens nomen.

15 Numidicæque guttata] Hoc est, gallinæ Africanæ, quarum plumæ maculis veluti guttis distinctæ, epig. 73. lib. 13.

16 Phasiana] Avis nota sic dicta à Phœni Colchidis fluvio. Colchorum autem impiorum dixit propter scelus M-deæ.

17 Rhodias] Gallinæ intellige aliis pretiosiores.

19 Cereus turtur] A pinguedine quæ pallidum colorem ceræ similem efficit. Alii colorem illum cereum ad plumas referunt.

20 Villicæ finum] In quo villica fert pastum.

K

Et

Et ligna copiosa splendent ad
Lares solennes. Non otiosus cau-
po exalbescit pallida inertia: nec
lubricus palastrita amittit ole-
um: at tendit plagas fallaces
cupidis turdis, vel filo tremente
trahit piscem captum, aut repor-
tat damam implicitam plagis.
Hortus facilis præbet umbras
amœnas, nec imperante præcep-
tore lascivi capillati latantur ob-
sequi villico, & mollis eunuchus
vacat labori: nec accedit agre-
stis saluator vacuis manibus.
Ille portat cana mella cum suis
ceris, & metam lactis de sylva
Sassinate. Ille offert somniculo-
sos glires, hic vagientem parum
matris villosa, alius capones co-
actos non amare. Atque adul-
te puella bonorum colonorum ca-
nissiro portant munera matrum.
Peracto labore hilaris vicinus
invitatur, nec avara mensa ser-
vat cibos in crastinum convi-
vium, cuncti epulantur, & sa-
turatus servus nescit invidere
terulento convivæ.

Et larga festos lucet ad Lares sylva,
Non segnis albo pallet otio caupo:
Nec perdit oleum lubricus palæstrita:
Sed tendit avidis rete subdolum turdis,
Tremulave captum linea trahit piscem,
Aut impeditam cassibus refert damam.
Exercet hilares facilis hortus umbellas,
Et pædago non jubente lascivi
Parere gaudent villico capillati,
Et delicatus opere fruitur eunuchus:
Nec venit inanis rusticus saluator.
Fert ille ceris cana cum suis mella,
Metamque lactis Sassinate de sylva.
Somniculosos ille porrigit glires,
Hic vagientem matris hispidaæ fœtum,
Alius coactos non amare capones.
Et dona matrum vimineo ferunt texto
Grandes proborum virgines colonorum.
Facto vocatur lætus opere vicinus,
Nec avara servat crastinas dapes mensa,
Vescuntur omnes, ebrioque non novit
Satur minister invidere convivæ.

NOTÆ.

Legunt alii *forum*: Suculi enim villicæ vocem
eos ad pastum vocantis agnoscunt, & sequun-
tur.

23 *Ad Lares*] Deos domesticos qui ad fo-
cum celebrantur. Epig. 50. lib. 1.

24 *Non segnis albo*] Caupo exercebatur au-
cupio & piscatu: in villa viatorum gratia con-
stituebatur caupona.

25 *Nec perdit oleum*] Ungebantur oleo, qui
in palæstra erant luctaturi: hic palæstrita cum
rure non luctaretur, oleo non utebatur, sed
venatione & aucupio se exercebat ut caupo.
Oleum verò & operam perdere dicitur, qui ma-
le tempus infumit; hoc loco significat poeta,
nec palæstritam nec cauponem fuisse otiosos.

29 *Facilis hortus*] Qui facile, & nullo fere
labore colitur; rure enim vero & barbaro læ-
tabatur illa villa.

Exercet umbellas] Hoc est, præbet umbras.
Alii legunt *exercet urbanos*, hoc est, occupat
eos qui ex urbe in villam venerunt. Alii legunt
exercet ancillos, ut ostendat poeta totam Fausti-
ni familiam vacare alicui operi. Judicer le-
ctor.

31 *Capillati*] Pueri scilicet comam alentes,
qui domino in deliciis erant, uni pædago

parebant, alios servos discipulis laceffebant.
Laudat poeta hanc villam ubi lascivi illi pue-
ri, non cogente pædago, ultro obtempera-
bant villico: vel intellige filios ipsius villici,
cui sua sponte obtemperabant.

33 *Nec venit inanis*] Sed affert munera,
quæ sequuntur.

35 *Metamque lactis*] Caseum intellige, ut
epig. 44. lib. 1.

Sassinate de sylva] Baisi vicina, ut videtur.
Legunt alii *Sarsinate*. Sarsina verò Umbrinæ
urbs, Plauti patria: sed longe distat à Baisi.
Videat lector.

37 *Matris hispidaæ fœtum*] Hoc est, hedi-
lum, qui vagitu suo matrem abesse queritur.

38 *Coactos non amare*] Quia sunt ca-
strati.

39 *Et dona matrum*] Agricolæ filia
à matribus suis afferunt munera. Legunt alii
& ova matrum, hoc est, gallinarum. Epig.
30. lib. 7.

Rauca cortis aves, & ova matrum.
44 *Satur minister*] Cum enim in crasti-
num convivium non servantur cibi, saturan-
tur servi, nec invident convivis, quod secus sit
in urbe.

EPIGRAMMATUM LIBER III. 131

At tu sub urbe possides famem mundam, 45
Et turre ab alta prospicis meras laurus,
Furemque Priapo non timente securus,
Et vinitorem farre pascis urbano,
Pictamque portas otiosus ad villam
Olus, ova, pullos, poma, caseum, mustum. 50
Rus hoc vocari debet, an domus longe?

At tu sub urbe possides famem
elegantem, atque ab alta turre
spectas tantum lauros: Et tutus
es Priapo non metiente furem,
atque alis vinitorem frumento
allato ex urbe, atque ad villam
pictam feriatius fers olus, ova,
pulos, poma, caseum, mustum.
Hoc-ne rus debet appellari, an
domus procul?

NOTÆ.

45 Possides famem mundam] Jam alloqui-
tur Bassum, cujus amœna quidem erat villa,
sed sterilis.

46 Meras laurus] Ex quibus nullus fructus
percipitur.

47 Priapo non timente] Hortorum custode,

qui fures quidem non metuebat, cum illic
nulli essent fructus.

49 Pictamque] Sterilem, sed visu amœ-
nam, qualis in tabella exprimi solet, epig. 47.
supra.

De sutore, & fullone, LIX.

munerariis.

Sutor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus.
Fullo dedit Mutinæ: nunc ubi, caupo,
dabis?

O polita Bononia, sutor cerdo
tibi exhibuit spectaculum: fullo
exhibuit Mutinæ: O caupo, ubi
nunc exhibebis?

NOTÆ.

1 Sutor cerdo] Indignatur poeta, quod vi-
lissimi etiam homines edant munera gladiato-
ria, cum id olim nonnisi clarioribus liceret.
Est autem cerdo is qui ex quacunque arte lu-

crum facit, unde sutor cerdo qui ex sutrina,
cerdo tonsor ex tonstrina, &c. Bononia verò
& Mutina, hodie Bologna & Modena, epi-
gramm. 16. supra.

In PONTICUM, LX.

non eosdem sibi & convivis cibos apponentem.

CUM vocor ad cœnam, non jam venalis,
ut ante:

Cur mihi non eadem, quæ tibi, cœna datur?

Ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino:

Sugitur inciso mytilus ore mihi.

Sunt tibi boleti: fungos ego sumo suillos. 5

Res tibi cum rhombo est: at mihi cū sparulo.

Cum invitator ad cœnam, non
jam venalis ut prius; quare non
iidem cibi mihi apponuntur qui
tibi? Tu accipis ostrea nutrita
in lacu Lucrino: ego sugo my-
tilum ore scisso. Tu habes bole-
tos; ego accipio fungos porcinos.
Tu sumis rhombum, ego verò
sparulum.

NOTÆ.

1 Non jam venalis] Alii non tam. De spor-
ulis sublatis, & cœna recta à Domitiano revo-
cata, vide epig. 7. supra, edicto Domitiani
eandem fieri conqueritur Martialis, cum Pon-
ticus rectam quidem cœnam daret, sed non
melioſorem sportula.

2 Stagno saturata] Ostreis optimi saporis
mandabat lacus Lucrinus in Campania, hodie
Lago Licola vel mare morto.

4 Sugitur inciso] Ego verò, inquit poeta,
mytilum sugo, sed illius testa tam dura est,
ut mihi sugenti labra scindat. Legunt alii
sumitur.

5 Sumo suillos] Boleti optimi sunt saporis,
fungos verò per contemptum suillos vocat.

6 Cum rhombo] Qui piscis est exquisitus,
sparulus autem vilissimus.

Aureus turtur te saturat clunibus latis, pica mortua in cavea apponitur mihi. O Pontice, cum tecum coenam, quare coeno sine te? proficiat mihi, sublatam esse sportulam: comedamus idem.

Aureus immodicis turtur te clunibus implet:
Ponitur in cavea mortua pica mihi.
Cur sine te coeno, cum tecum, Pontice, coenam?
Sportula quod non est, proficit: edamus idem.

NOTÆ.

7 *Aureus*] Alii *ceruus*, ut epig. 58. supra, aureum vocat à colore pinguedinis.

8 *In cavea mortua pica*] Cavea hic significat septum in quo aves & bestię includuntur: aliàs locus est ubi populus sedens ludos

spectabat.

9 *Cum sine te*] Tecum, sine te, coeno, quia non eosdem cibos comedimus.

10 *Sportula quod non est*] Sublata à Domitiano.

In CINNAM, LXI.

extenuantem suas postulationes.

O Cinna nequam, ais nihil esse quicquid postulat: o Cinna, si nihil postulas, nihil recuso tibi, o Cinna.

Esse nihil dicis, quidquid petis, improbe Cinna?
Si nil, Cinna, petis, nil tibi, Cinna, nego.

NOTÆ.

1 *Esse nihil*] Sic lepide omnia importuno Cinnæ omnia negat poëta.

In QUINCTUM, LXII.

non ex impensis, sed ex liberalitate magnum animum existimari docet.

Quod mercaris servos centenis, & sæpe ducentis: quod potas vina recondita sub rege Numa: quod emis decies supellex: quod constat decies tibi non speciosa supellex: quod libra argenti constat quinque millibus: quod aureus currus emitur pretio fundi: quod nemo pluris mercatus est ades quam tu: O Quincte, putas ne te hac emere animo magno? Allucinaris, o Quincte, abjectus animus hac mercatur.

Centenis quod emis pueros, & sæpe ducentis:
Quod sub rege Numa condita vina bibis:
Quod constat decies tibi non speciosa supellex:
Libra quod argenti millia quinque rapit:
Aurea quod fundi pretio carruca paratur:
Quod pluris nulli est, quam domus emta tibi:
Hæc animo magno credis te, Quincte, parare?
Falleris: hæc animus, Quincte, pusillus emit.

NOTÆ.

1 *Centenis*] Millibus sestertiūm.

2 *Sub rege Numa*] Hyperbolicus significat vinum vetustissimum.

3 *Non speciosa*] Alii *non spatiosa*, id est, quæ non occuparet multum spatii: sed pretiosa esset, ita ut una argenti libra affabræ celata quinque millibus constaret.

5 *Aurea carruca*] Currum inauratum intellige, qui tanti constaret quanti fundus.

6 *Quod pluris nulli est*] Alii, quod pluris nulla est. Videtur hæc lectio melior: quæ enim pretio carrucæ, eadem pretio mulæ accommodatur hyperbole.

7 *Hæc animus*] Qui tantas impensas facit in rebus tam pusillis, non magno sed pusillo est animo: habendus autem magnanimus ille qui pecuniam pauperibus amicis largitur.

In COTILUM, LXIII.

effoeminatum.

COtile, bellus homo es, dicunt hoc, Cotile,
multi,

Audio: sed quid sit, dic mihi, bellus homo?

Bellus homo est flexo qui digerit ordine crines:

Balsama qui semper, cinnama semper olet:

Cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat: 5

Qui movet in varios brachia vorsa modos:

Inter foemineas tota qui luce cathedras

Desidet, atque aliqua semper in aure sonat:

Qui legit hinc, illinc missas, scribitq; tabellas:

Pallia vicini qui refugit cubiti: 10

Qui scit, quā quis amet, qui per convivia currit:

Hirpini veteres qui bene novit avos.

Quid narras? hoc est, hoc est, homo, Cotile,
bellus?

Res petricosa est, Cotile, bellus homo.

O Cotile, homo es bellus: 8
Cotile, multi id loquuntur, au-
dio: at doce me, quid sit homo
bellus? bellus homo est, qui or-
dine distinguit capillos flexos:
qui perpetuo fragrat balsamis,
perpetuo cinnamisi: qui susurrat
cantilenas Aegyptias, & Gadi-
tanas: qui versat depilata bra-
chia in diversos modos: qui die
integro torpet inter sellas mulie-
rum, & perpetuo susurrat in au-
re alicujus: qui legit tabellas
missas hinc & illinc, & scribit:
qui vitat pallia propinqui cubiti:
qui novit, quam quis depereat,
qui currit per convivia: qui
recte tenet avos antiquos Hir-
pini. Quid ais? hoc est, homo
bellus? O Cotile, homo bellus res
est petricosa.

NOTÆ.

1 Cotile, bellus homo] Docet poeta bellum
hominem mollem & effoeminatum esse. Co-
tilus verò se bellum prædicabat, ratus tò
bellum referri tantum ad corporis formam,
non ad mores.

3 Flexo qui] Alii flexos. Ex persona Cotili
hominem bellum definit poeta.

4 Balsama qui] Effoeminatorum est semper
unguentis alienis bene olere.

5 Cantica qui Nil] Nilus fluvius Aegypti,
quem usurpat pro Aegypto: Cantilenæ vero
Aegyptiæ, & Gaditanæ choreis atque impudi-
cis motibus accommodatæ: Gaditani populi
Hispaniæ hodie Cadis, epig. 42. versu 12. &
epig. 62. lib. 1.

6 Brachia vorsa] Alii vorsa. Vide epig. 29.
lib. 2.

9 Scribitque tabellas] Amatorias nempe.

10 Pallia vicini] Ne proxime sedens, aut
in convivio accumbens, inquinet vestes ejus
elegantiores. Vide epig. 41. lib. 2. versu 10.

12 Hirpini veteres] Hirpinus equus nobilis
multas in circo palmas retulerat, cujus memi-
nit Juvenalis, sat. 8. versu 61. Bellus itaque
homo amat circum, & equos victores, quorum
stemma studiose recenset.

13 Quid narras] Belli hominis definitio-
nem miratur poeta.

14 Res petricosa] Id est, salebris & petris
impedita: metaphoricè loquitur. Legunt
alii petricosa est. Trica est impedimentum
tenue quidem, sed molestum: hoc est, bellus
homo levioribus in rebus totus est occupatus.

Ad CASSIANUM, LXIV.

de Canio poeta.

Sirenas hilarem navigantium pœnam,
Blandasque mortes, gaudiumque crudele,

Fraudulentus Ulysses fortiter
desinisse ire as, suav' exit um
navigantium, & juv' dum in-
teritam, & seavam lætiam,

NOTÆ.

1 Sirenas hilarem] Nota Sirenium fabula,
quæ litus Siculum incolentes suavitæ cantus
navas præternavigantes in naufragium pelli-

cere solebant: unde poeta illas vocat
hilarem navigantium pœnam.

Legunt alii, hilares navigantium mor-

quas auditas olim nullus relin-
quebat. Non miror, o Cassiane,
id mirarer, si deseruisset Cani-
um fabulantem.

Quas nemo quondam deserebat auditas.
Fallax Ulysses dicitur reliquisse.

Non miror: illud, Cassiane, mirarer,
Si fabulantem Canium reliquisset.

N O T Æ.

4 *Fallax Ulysses*] Ut Sirenas fugeret, navis
malo alligari se iussit. Homerus, Odyss. μ.
6 *Si fabulantem Canium*] Fuit ille poeta

Gaditanus, de quo epig. 62. & 70. lib. 1. qui
lascivis suis & ridiculis versibus vel ipsum Uly-
sem morari potuisset.

Ad DIADUMENUM, LXV.

cujus oscula suaviter olere dicit.

Quod redolet pomum mordente
tenera virgine: quod aura,
quam exhalat Corycius crocus:
quod vitis cum floret alba pri-
mis uvis: quod spirant grami-
na, quæ paullo ante delibavit
ovis: quod fragrat myrtus,
quod messor Arabs, quod electra
attrectata, quod spirat pallida
flamma ab Orientis thure: quod
cespes cum tenuiter perfunditur
æstiva pluvia: quod corona cu-
jus coma sunt perfusa nardo;
o Diadumene puer acerbe, id
spirant tua oscula. Quid si
libares illa integra sine malevo-
lentia?

Q Uod spirat tenera malum mordente pu-
ella:

Quod de Corycio quæ venit aura croco:
Vinea quod primis floret cum cana racemis:
Gramina quod redolent, quæ modo carpsit
ovis:

Quod myrtus, quod messor Arabs, quod suc-
cina trita,

Pallidus Eoo thure quod ignis olet:
Gleba quod æstivo leviter cum spargitur imbres:
Quod madidas nardo sparsa corona comas:
Hoc tua, sæve puer Diadumene, basia fragrant.
Quid, si tota dares illa sine invidia?

N O T Æ.

2 *Quod de Corycio*] Corycus mons Ciliciæ,
qui bene olenti croco abundabat, epig. 3. lib.
Spect. epig. 39. lib. 9. epig. 9. lib. 11.

4 *Ovis*] Alii *apis*, quæ suavissimi odoris
herbas fugit, quibus odorem mellis inspirat,
& brevi contactu vim sui relinquit, teste Quin-
tiliano declam. 13.

5 *Quod messor Arabs*] In Arabia felici fie-
bat messis herbarum bene olentium, unde mes-
sores gratissimum spirabant odorem.

Quod succina] Tritum manibus electrum sed libenti animo.

bene olet. Lib. 5. epig. 38.

6 *Pallidus Eoo*] Igneus color immisso thure
fit pallidus.

8 *Sparsa corona*] Hellenismus est pro sparsis
comis: comæ verò hic sumuntur pro ramusculis
florum ex quibus componitur corona.

9 *Diadumene*] Juvenem quendam egregie
formæ intellige: hæc de puella conventura
dixisset poeta.

10 *Sine invidia*] Id est, sine repugnantia,

IN MARCUM ANTONIUM, LXVI.

de Ciceronis homicidio.

PAR scelus admisit Phariis Antonius armis :

Abscidit vultus ensis uterque sacros.

Illud, laurigeros ageres cum læta triumphos :

Hoc tibi Roma caput, cum loquereris, erat.

Antoni tamen est peior, quam caussa Photini :

Hic facinus domino præstitit, ille sibi.

6

Antonius fecit flagitium simile armis Ægyptiis : uterque gladius amputavit sacra capita. O Roma, tu habebas illud caput cum hilaris reportares triumphos laureatos ; hoc autem cum verba faceres. Nihilominus Antonii ratio deterior est quam Photini : hic admisit scelus domino, ille sibi.

NOTÆ.

1 *Par scelus*] Antonius triumphator Ciceronem interfici iussit, cuius facinus confert poeta cum scelere Photini Ægyptii, qui Pompeium magnum interficiendum Ptolemæo seasit. Vide epig. 70. lib. 5.

2 *Abscidit vultus*] Alii *abscidit hunc vultus*.

3 *Illud, laurigeros*] Pompeio duce triumphavit Roma, & Cicerone Oratore diserta

habita est.

6 *Hic facinus domino*] Photinus in gratiam Cæsaris regi Ptolemæo suavit ut Pompeium interfici juberet, Ciceronem verò occidi iussit Antonius, ut animi sui crudelitatem expleret : ergo gravius est Antonii scelus, quam Photini. Pompeii & Ciceronis historia passim obvia est.

De pigris nautis. LXVII.

CESSatis, pueri, nihilque môstis ?

Vatreno, Eridanoque pigriores.

Quorum per vada tarda navigantes,

Lentos figitis ad Celeuma remos.

Jam prono Phaëtonte sudat Æthon,

Exarfitque diès, & hora lassos

Interjungit equos meridiana.

At vos tam placidas vagi per undas

Tuta luditis otium carina.

Non nautas puto vos, sed Argonautas.

5

O Pueri, conquiescatis, nihil que progressi estis : segniores Vatreno, atque Eridano, per vada quorum tarda navigantes figitis remos lentos ad Celeuma. Æthon sudat inclinato jam Phaëtonte, & dies inflammatus est, & meridies solvit equos defatigatos. Sed vos incerti per aquas adeo tranquillas abutimini otio in nave securo. Ego non existimo vos nautas, at Argonautas.

10

NOTÆ.

1 *Nihilque môstis*] Legunt alii *nôstis*, alii *missis*.

2 *Vatre*] Vatrenus amnis apud Plinium, qui forum Cornelii, hodie Imola, alluit. Leander cum *Santerno* hodie vocat : Vaternus est apud Martialem, inquit Ortelius, citans hoc epigramma : Vaternus, & Vaternus promiscue dicit Ferrarius. Poëta ait hos nautas tardius navigare, quam laborerent isti amnes, quorum cunctus erat lentissimus. Illuc verò secesserat Martialis, ut ipse testatur, epig. 1. & 4. supra. Legunt alii *Vaterno refinaque*. Alii *Vaterno remoraque*. Per hos amnes forte navigabat poëta. Cluverius in Italia antiqua, lib. 1. cap. 35. restituit hunc versum, cuius lectionem secuti sumus : Vaternum enim lentissime fluere asseruit, ut & Padum quem Vatreno auctum proprie Eridanum vocari existimat. Alii legunt

Vaterno, Sapique pigriores. Sapis autem fluvius est Æmilie ex monte Apennino supra Sarninam oriens, &c. Ferrarius.

4 *Lentos figitis*] Alii *tingitis*] Celeuma fit à *κελευω*, jubeo : est autem hortamentum quo remig's ad navigandum incitantur.

5 *Æthon*] Equus solis defatigatus sole jam vergente ad occasum.

7 *Interjungit equos*] Hoc est, solvit à jugo quicquid caussa. De hoc verbo dictum epig. 6. lib. 2.

9 *Tuta luditis*] Hoc est, abutimini otio, velat portum jam ingressa navi & securo.

10 *Sed Argonautas*] Ludit in hoc verbo : Argonautæ fuerunt herôes fortissimi, Jason, Theseus, Hercules, & alii ; hi verò pueri erant Argonautæ, hoc est, nautæ inertes & desidiosi, composito nomine ab *ἀργός*, piger, & nauta.

Ad MATRONAM pudicam, LXVIII.

ne sequentia epigrammata legat.

O Matrona, hæcenus compos-
 situs est liber pro te. Quæris-ne
 pro quo composita sint suis sequen-
 tia? pro me. Hac parte gym-
 nasium est, thermæ, stadium; re-
 abi. Denudamur: fugæ con-
 spectum nudorum virorum. In-
 de abiecta jam verecundia, post
 merum & rosas ebria Terpsichore
 ignorat quid proferat. Fi-
 gura non ambigua, sed plane
 nuncupat illam, quam sexto
 mense excipit Venus arrogans:
 quam custodem ponit villicus in
 medio horto; quam obiecta ma-
 nu aspicit casta puella. Si bene
 te novi, jam defatigata abji-
 ciebas longum librum: nunc cupida evolues integrum.

HUC est usq; tibi scriptus, Matrona, libellus.
 Cui sint scripta rogas interiora? mihi.
 Gymnasium, thermæ, stadium est hac parte; re-
 Exuimur: nudos parce videre viros. (cede.
 Hinc jam deposito post vina, rosasque pudore,
 Quid dicat nescit saucia Terpsichore. 6
 Schemate non dubio, sed aperte nominat illam,
 Quam recipit sexto mense superba Venus:
 Custodem medio statuit quam villicus horto;
 Opposita spectat quam proba virgo manu. 10
 Si bene te novi, longum jam lassâ libellum
 Ponebas: totum nunc studiosa leges.

NOTÆ.

2 Interiora] Id est, subsequentia; ducta
 metaphora à domo cujus interiores partes di-
 cuntur, quæ à primo limine sunt remotiores:
 dicit autem poeta hujus libri epigrammata huc
 usque scripta esse matronis pudicis: quæ vero
 subsequentur lasciva prorsus, & castis auribus
 aliena.

3 Gymnasium, thermæ] In iis locis viri de-
 nudabantur.

Hac parte] Alii ex parte.

4 Videre viros] Alii mares.

6 Saucia Terpsichore] Musam hanc nomina-

vit, quia præest choreis & voluptatibus, qui-
 bus deinceps indulgebit poeta.

8 Quam recipit sexto] Intelligit Priapum,
 quem mense Sextili, hoc est, Augusto, qui sex-
 tus est à mense Martio, à quo annum incipi-
 bant veteres, matronæ ferebant ad Veneris
 templum, atq; illum in illius sinu deponebant.

9 Custodem medio] Notum est Priapum cu-
 stodire hortos.

12 Studiosa leges] Res enim obscenæ ple-
 rumque magis placent, quam honestæ. Le-
 gunt alii legis.

Ad COSCONIUM, LXIX.

poetam insulsum.

Admiror, probo, quod compr-
 nis cuncta epigrammata pudici-
 vocibus,
 Nihil castius est te uno: sed
 nulla mea pagina expers est li-
 bi dinis. Hæc ergo legant lasci-
 vi adolescentes, & faciles vir-
 gines, hæc evolvat senior, at ille
 qui cruciatur ab amica: sed ô
 Cosconi, vocabula tua colenda
 & casta, evolvenda sunt à pueris
 & puellis.

OMnia quod scribis castis epigrammata verbis,
 Inque tuis, nulla est mentula, carminibus;
 Admiror: laudo. Nihil est te sanctius uno:
 At mea luxuria pagina nulla vacat.
 Hæc igitur juvenes nequam, facilesq; puellæ,
 Hæc senior, sed quem torquet amica, legat:
 At tua, Cosconi, venerandaque, sanctaq; verba
 A pueris debent, virginibusque legi.

NOTÆ.

7 At tua, Cosconi] De quo jam dictum
 epig. 77. lib. 2. quem laudat Martialis ironicis,
 tum dicat epigrammata ejus tanquam insulsa,

& sine acumine legenda à simplicibus, atque ab
 indoctis, quales sunt virgines & pueri.

Ad

EPIGRAMMATUM LIBER III. 137

Ad CERVINUM, LXX.

adulterum repudiatæ suæ uxoris.

MOechus es Aufidiæ, qui vir, Cervine,
fuiſti.

Rivalis fuerat qui tuus, ille vir eſt,
Cur aliena placent tibi, quæ tuâ non placet uxor?
Numquid ſecurus non potes arrigere?

O Cervine, qui fuiſti maritus
Aufidia, adulter es illius. Ille
verò eſt maritus, qui fuerat
tuus rivalis. Cur amas alienam
conjugem, quam non amas tu-
am?

NOTÆ.

1 *Mœchus es Aufidia*] A Cervino per faſti-
dium repudiata Aufidia, nupſit ſuo mœcho,
illam verò poſtea deperibat Cervinus: vetita
enim improbis magis placent, quàm licita.
Legunt alii ad Scævinum.

LXXI, LXXII, LXXIII.

In GARGILIANUM, LXXIV.

hominem impurum.

Pſilothro faciem lævas, & dropace calvam.

Numquid tonforem, Gargiliane, times?
Quid facient unguēs? nam certe non potes illos
Reſina, Veneto nec reſecare luto.

Deſine, ſi pudor eſt, miſeram traducere calvā.
Hoc fieri cunno, Gargiliane, ſolet.

Pſilothro depilas vultum, &
calvam dropace. O Gargilia-
ne, metuiſſe tonforem? quid
fiet de unguibus? Nequiſ enim
reſecare illos reſina, nec luto Ve-
neto. Si verecundia eſt, omiſſe
infelix notare infamia calvam.

NOTÆ.

1 *Faciem lævas*] Faciem depilas Pſilothro,
quod erat unguentum evellendis pilis aptum,
de quo Plinius, lib. 24. cap. 9. *Amerina nigra
ſemen cum ſpuma argenti pari pondere à balneo
illitum, pſilothrum eſt.* Vide etiam cap. 1.
lib. 22.

Et dropace] Eſt etiam unguentum, quod pi-
lis evellendis inſervit, de quo epig. 65. lib. 10.
Legunt alii pſilothro faciemque lavas.

2 *Numquid tonforem*] Poeta irridet Gargilia-
num, qui pauper tonforem timere non debuit
ad exemplum Dionyſii tyranni. Vel ſic intel-
lige: An adeo mollis es, & timidus, ut nova-
culam experiri nequeas?

3 *Quid facient unguēs*] Veteres ſolebant non
ſolùm barbam, ſed & reſecandos unguēs tonſori-
bus præbere: hoc eſt, ſaltem ad reſecandos
unguēs ferro uti debes. Alii quid faciem tin-
gis? minus bene.

4 *Veneto nec*] Mixta aceto terra ex Cyp-
ro advehebatur, quam vocabant lutum Venetum,
ex quo unguentum fiebat ad evellendos crines.
Hæc ex interpretibus.

5 *Traducere*] De hoc verbo dictum libro
Speſt. epig. 4.

6 *Solet*] In ultimo verſu. Alii ſoles. Senſus
eſt: O Gargiliane, videris te componere ad
fellandum, &c.

LXXV, LXXVI.

In

IN BÆTICUM, LXXVII.

fastidiosum.

O Bæticæ, nec nullus, nec tur-
das tibi placet: nec lepus un-
quam, nec aper tibi iucundus
est: nec liba tibi grata sunt,
nec quadra placenta divisa: nec
Africa, nec Phasis tibi mittit
volucres. Liguvis capparin, &
cepas natantes putrida alece, &
pulpam ancipitis petasonis. Et
te delectant gerres, & melan-
drya pelle alba; potas vina o-
lentia resinam, respuis Faler-
na. Suspicio nescio quem oc-
cultiorem esse morbum stomachi:
nam, ô Bæticæ, quorsum come-
dis res putridas.

NEC nullus, nec te delectat, Bæticæ, turdus:
Nec lepus est unquam, nec tibi gratus
aper.

Nec teliba juvant, nec sectæ quadra placenta:
Nec Libye mittit, nec tibi Phasis aves.

Capparin, & putri cepas alece natantes,

Et pulpam dubio de petasone voras.

Teque juvant gerres & pelle melandrya cana,

Refinata bibis vina, Falerna fugis.

Nescio quod stomachi vitium secretius esse

Suspicio: ut quid enim, Bæticæ, sa profagis.

NOTÆ.

1 Nec te nullus] Irridet Bæticum, quod fa-
stidiat bonos cibos, appetat putridos, atque ex
hoc conjicit poeta illum esse rebus turpibus
addictum, epig. 81. infra.

3 Nec sectæ quadra] Dividebantur placenta
in partes quadratas. lib. 6. epig. 75. lib. 9. ep. 92.

4 Phasis] Colchidos fluvius unde Phasiapi
mittebantur, ex Africa quoque gallinæ Numi-
dicæ distæ mittebantur. Epig. 58. supra.

5 Alece] Alex vel halec, liquamen ex inte-
stinis piscium; capparin verò Ang. Capers.

6 Dubio de petasone] Hoc est, cujus media
pars jam foetida est.

7 Gerres] Vilissimi pisces & odoris foetidi.
Melandrya] Pars thynni vilissima, Plinius,
lib. 9. cap. 15.

10 Saprofagis] Alii græcè scribunt σαπες
φαγεις, hoc est, putrida edis.

AD PAULLINUM, LXXVIII.

meientem.

O Paulline, nave corrente
minxisti: placet rursus minge-
re? Jam sis Palinurus.

Minxisti corrente semel, Paulline, carina.
Meiere vis iterum? jam Palinurus eris.

NOTÆ.

2 Jam Palinurus] Gubernator navis Æneæ
notus ex Virgilio, qui somno oppressus in mare
lapsus periit. Poeta ludit in voce Paullini
& Palinuri, παλιν significat rursus, & πῆν
verò meiere; ita Paullinus rursus meiens eva-

surus sit Palinurus: sed simul alludit ad Pa-
luri casum, cui similem Paullino imminere
conjicit, si dum magno impetu fertur navis,
in aquam exoneraverit vesiam.

LXXIX, LXXX, LXXXI.

IN ZOILUM, LXXXII.

cujus mores in conviviis describit.

Quicumque potest convivari
cum Zoilo, cœnet inter uxores
Summœnianas,

CONviva quisquis Zoili potest esse,
Summœnianas cœnet inter uxores,

NOTÆ.

2 Summœnianas uxores] Hoc est, mere-
trices quæ eo in loco prostabant, qui Sum-

mœnium appellabatur. Epigramm. 35. lib. 1.
& epig. 32. lib. 12.

Curtaque

Curtaque Ledæ sobrius bibat testa.
 Hoc esse levius, puriusque contendo.
 Jacet occupato galbanatus in lecto:
 Cubitis trudit hinc & inde convivas,
 Effultus ostro, sericisque pulvinis.
 Stat exolerus, suggeritque ructanti
 Pinnae rubentes, cuspidisque lentis,
 Et æstuanti tenue ventilat frigus
 Supina prasio concubina flabello,
 Fugatque muscas myrtea puer virga,
 Percurrit agili corpus arte tractatrix,
 Manumque doctam spargit omnibus membris.
 Digni crepantis signa novit eunuchus,
 Et delicatæ sciscitator urinæ
 Domini bibentis ebrium regit penem:
 At ille retro flexus ad pedum turbam,
 Inter catellas anserum exta lambentes
 Partitur apri glandulas palæstritis,
 Et concubino turturum nates donat.
 Ligurumque nobis saxa cum ministrentur
 Vel cocta fumis musta Massilianis,
 Opimianum morionibus nectar
 Crystallinisque myrrhinisque propinat.
 Et Cosmianis ipse fusus ampullis,

5 & sicus potet mutilata lagena
 Ledæ. Affirmo hoc esse levius
 & castius. Galbanatus recum-
 bit in lecto occupato: innixus
 ostro, & pulvinis sericis ex hac
 & illa parte cubitis propellit con-
 vivas. Exoletus stat, & ru-
 ctanti suppediat pinnae rubras,
 & cuspidis lentis; & supina
 concubina viridi flabello excitat
 10 sudanti auram tenuem, & ser-
 vus repellit muscas myrtea vir-
 ga. Tractatrix habili arte
 perficit corpus, & palpat om-
 nia membra manu perita. Eu-
 nucho nota sunt indicia digiti
 strepentis,
 15 Sed ille Zoilus à tergo conver-
 sus ad pueros stantes ad pedes,
 inter canes lingentes præcordia
 anserum distribuit palæstritis
 glandulas apri, & cum vina
 20 ex saxis Ligurum porrigantur
 nobis, aut musta cocta fumis
 Massilianis, propinat scurris ne-
 ctar Opimianum poculis
 crystallinis, & myrrhinis. Nec
 pudet ipsum delibutum ampullis
 Cosmi,

25

NOTÆ.

3 *Curtaque Ledæ*] Meretricis obscenæ cujus
 calices mutilati: addidit sobrius ut turpitudi-
 nem auget, quæ in ebrio minor esset.
 5 *Galbanatus*] Galbanum genus est vesti-
 menti delicatioris, albi & sublacidi, quod nul-
 lus habet pilos, Juvenalis, Sat. 2. versu 9.

*Carnulea indutus scutulata, aut galbana
 rafa.*

Vide epig. 97. lib. 1.

Occupato lecto] Hoc est, jacet in lecto quem
 totum occupabat solus.

6 *Cubitis trudit*] Alii *tundit*, vel ut commo-
 dius recumberet, vel ne pretiosæ illius vestes in-
 pulnarentur.

8 *Exoletus*] Puerum intellige à deliciis sui
 domini.

Suggestitque] Pinna in os immissa stoma-
 chi exonerare solebant helluones, ut con-
 stat ex Suetonio in Claudio, cap. 3.

9 *Rubentes*] Pennas Phœnicopteri forte in-
 telligit, epig. 71. lib. 13.

Cuspidisque lentis] Dentiscalpia, epig. 32.
 lib. 14.

13 *Tractatrix*] In conviviis delectationis
 causa antiqui adhibebant scēminas vel mares,
 qui membra eorum perficerent. Tractatoris
 meminit Seneca, epist. 66. sub finem: *An po-
 tius optem, ut malacissandos articulos exoletis
 meis porrigam?*

15 *Digni crepantis*] Digitorum crepitu ma-
 tella poscebatur, ut etiam constat ex epig. 89.
 lib. 6. lib. 14. epig. 119.

20 *Apri glandulas*] Pars est apri juxta cer-
 vicem delicata.

Palæstritis] Intellige servos palæstritas, ut
 supra epig. 57. Quid si intelligas cum Farna-
 bio depilatores? sic enim eos Persius appellat
 sat. 4. versu 38.

*Quinque palæstrita licet hac plantaria
 vellant.*

22 *Ligurumque nobis saxa*] Dixit saxa pro
 vino tenui in saxosa Liguria nato.

23 *Vel cocta fumis*] Vina Massiliæ asperri-
 ma adulterabantur fumo, ut saporem muta-
 rent, epig. 36. lib. 10.

24 *Opimianum nectar*] De quo libro 2.
 epig. 40.

Non

unguentarii nobis partiri ex murice aureo capillare adulteræ egenæ. Postea stertit sepultus multo septunce : nos accumbimus atque imperati facere silentium ronchis, nutibus propinamus. Hanc ferimus superbiam impuri Malchionis, nec possumus ulisci, ô Rufe ;

Non erubescit murice aureo nobis
Dividere mœchæ pauperis capillare.
Septunce multo deinde perditus stertit :
Nos accubamus, & silentium rhoncis
Præstare iussi, nutibus propinamus ;
Hos Malchionis patimur improbi fastus,
Nec vindicare, Rufe, possumus ; fellat.

30

N O T Æ.

27 Murice aureo] Concha erat aurei coloris, vel inaurata, in qua unguentum servabatur. Horatius, lib. 2. ode 7.

—funde capacibus
Unguenta de conchis.

*28 Capillare] Hoc est unguentum ad ungendos capillos. Sensus est, Nobis parce di-

vidit unguenta Zoilus, quibus utuntur mœchæ vilissimæ.

29 Septunce multo] Hoc est, multis cyathis, septunx capit septem uncias.

32 Malchionis] Hoc est, effœminati, nomen fictum, à μαλαχὸς mollis.

33 Nec vindicare] Etenim impuri hominios valde timendum, epig. 23. lib. 2.

LXXXIII, LXXXIV.

Ad MARITUM, LXXXV.

quem stultitiæ accusat.

Quis tibi auctor fuit, ut
amputares nares adultero ? O
marite, hæc pars non te offendit.
O dæmons, quid fecisti ?
Hoc in loco conjux tua nihil amisit,
cum sit incolumis
sui Deiphobi.

Quis tibi persuasit nares abscindere mœcho ?
Non hac peccatū est partē, marite, tibi ?
Stulte, quid egisti ? nihil hîc tua perdidit uxor,
Cum sit salva sui mentula Deiphobi.

N O T Æ.

1 Abscindere mœcho] Quem castrare debuerat. Vide epig. 83. lib. 2.

4 Sui Deiphobi] Alludit poeta, ut aiunt interpretes, ad illum Virgiliti locum 6. Æn. quo

Deiphobus naribus obruncis describitur :

Ora, manusque ambas, populataque tempora raptis

Auribus, & truncas inboneſto vulnere nares.

Ad castam MATRONAM, LXXXVI.

non esse suos versus mimis improbiore.

Prædixi, & præcepi, ne tu,
pudica, evolveres partem libri
impuri : nihilominus ecce evolvis.
At si, pudica, aspicias
Panniculum & Latinum, hæc
non sunt nequiora mimis. Evolve.

NE legeres partem lascivi, casta, libelli,
Prædixi, & monui : tu tamen ecce legis.
Sed si Panniculum, si spectas, casta, Latinum,
Non sunt hæc mimis improbiora : lege.

N O T Æ.

2 Prædixi] Supra epig. 68.

3 Sed si Panniculum] Latinus & Panniculus

mimi in comœdiis petulanter lasciviebant. De his epig. 5. lib. 1. & epig. 72. lib. 2.

LXXXVII, LXXXVIII.

Ad

Ad PHOEBUM, LXXXIX.

vultu veluti nitentis.

UTere lactucis, & mollibus utere malvis :
Nam faciem durum, Phœbe, cacantis
habes.

*Sume lactucas & malvas
molles ; etenim, Phœbe, tibi
vultus est hominis exonerantis
ventrem difficulter.*

NOTÆ.

¹ *Utere lactucis*] Lactucæ & malvæ utiles
sunt ad solvendum ventrem.

² *Nam faciem*] Phœbi jam meminit ep. 87.

¹ *r.* Similis jocus est apud Suetonium in Vespasiano c. 20. *Statura fuit quadrata, compactis firmisque membris, vultu veluti nitentis, &c.*

De GALLA, XC.

libidinosa, sed avara.

VUlt, non vult dare, Galla, mihi : nec dicere possum
Quod vult, & non vult, quid sibi Galla velit.

*Galla placet mihi concedere,
& non placet : nec possum dicere
quæ sit mens Gallæ, cum ipsi
placeat, & non placeat.*

¹ *Non vult dare*] Lusus est in verbo *dare*, quod pecuniam donare, & sui copiam facere significat. Epig. 79. lib. 7.

De MISITIO, XCI.

sene, qui loco pueri Achillæ castratus est à sacerdotibus Cybeles.

CUM peteret patriæ Misitius arva Ravennæ,
Semiviro Cybeles cum grege junxit iter.
Huic comes hærebat domini fugitivus Achilles,
Insignis forma nequitiaque puer.
Hoc sterilem sensere viri : qua parte cubarêt, 5
Quærunt : sed tacitos sensit & ille dolos.
Mentitur, credunt : somni post vina petuntur :
Continuo ferrum noxia turba rapit ;
Exciduntque senem, spondæ qui parte jacebat,
Namque puer pluteo vindice tutus erat. 10

*Cum Misitius iret in agros
Ravenna sua patria, se comitem
dedit castrato gregi Cybeles.
Achillas fugitivus veri puer &
pulchritudine & lascivia clarus
comitabatur hunc. Homines castrati
id intellexerunt ; rogant
qua parte cubilis decumberet : at
ille quoque intellexit fraudes latentes.
Mentitur, adhibent fidem : à
coena eunt cubitum : multitudo
improba statim arripit ferrum,
& excruciat senem, qui decumbebat
ex parte spondæ : etenim
puer erat securus pluteo vindice.*

NOTÆ.

¹ *Arva Ravennæ*] Ravenna urbs Italiz, de qua supra epig. 56.

² *Semiviro Cybeles*] Castratos Cybeles Sacerdotes intellige.

³ *Fugitivus Achilles*] Qui à suo domino fugerat, & Misitium senem sequebatur. Achillæ iterum mentionem fecit, epig. 56. lib. 7.

⁸ *Continuo ferrum*] Posuit ferrum pro Samia testa, seu cultro ex terra Samia, quo Sacer-

dotes illi excrucabant mares, epig. 81. supra, epig. 45. lib. 2.

¹⁰ *Namque puer pluteo*] Lestis duo erant latera, exterius spondæ vocabatur, interius verò versùs parietem pluteus dicebatur. Achilles verò Gallis dixerat parte spondæ cubitum se, cum in pluteo esset dormiturus tutus ab illorum injuria.

Suppo-

Cerva fertur fuisse olim subjecta pro puella, sed nunc subjecta est pro cervo.

Suppositam, fama est, quondam pro virgine cervam,
At nunc pro cervo mentula supposita est.

NOTÆ.

11 *Pro virgine cervam*] Nota est historia Iphigeniæ, quam in Aulide immolare pater Agamemnon parabat, cum à Diana fuit rapta, & ejus loco cerva supposita, quam Græci ducēs pro Iphigenia immolârunt. Ovid. l. 12. Metam.

Supposita fertur mutasse Mycenida cervam.
12 *Pro cervo*] Servos antiqui appellârunt eos. Festus in voce *servorum dies*. Alii legunt *puero*. Sed prior lectio videtur melior, propter similitudinem cum præcedenti versu.

XCII.

In VETUSTINAM, XCIII.

decrepitam, adhuc libidinofam.

O Vetustina, cum nata sis trecentos annos, & habes tres crines, & quatuor dentes, pectus cicadæ, & crusculum formicæ: cum tibi sit vultus rugosior stola, & mammae similes retious aranearum: cum ora crocodilo Niliaco arcta sint collata tuis rictibus, & rana Ravennatis dulcius canant, atque Adriaticus culex edat cantus suaviores, & videas quantum noctuæ vident mane, atque illud oleas quod mariti capellarum; & tibi sit uropygium macilentæ anatis, cum balneator extinctis luminibus te intromittat inter scorta bustuaria: cum frigeas mense Augusto, nec pestis valeat solvere tuam glaciem: delectaris appetere nuptias post interitum ducentorum maritorum,

CUM tibi trecenti consules Vetustina,
Et tres capilli, quatuorque sint dentes,
Pectus cicadæ, crusculumque formicæ:
Rugosiores cum geras stola frontem,
Et aranearum cassibus pares mammæ:
Cum comparata rictibus tuis ora
Niliacus habeat crocodilus angusta,
Meliusque ranæ garriant Ravennates,
Et Adriaticus dulcius culex canter,
Videasque quantum noctuæ vident mane, 10
Et illud oleas, quod viri capellarum,
Et anatis habeas uropygium macræ,
Senemque Cynicum vincat offeus cunnus:
Cum te lucerna balneator extincta
Admittat inter bustuarias mœchas: 15
Cum bruma mensem sit tibi per Augustum,
Regelare nec te pestilentia possit:
Gaudes ducentas nupturire post mortes,

NOTÆ.

1 *Cum tibi*] Hyperbolicôs significat pœta Vetustinam esse decrepitam, & habere trecentos annos, aut saltem centum quinquaginta, cum singulis annis duo consules crearentur. Alii *Vetustilla*.

2 *Crusculumque*] Alii *crus colorque*.

3 *Rana Ravennates*] De Ravenna supra epig. 56.

4 *Culex Adriaticus*] Hoc est, culex ad littora maris Adriatici. Alii *Adrianus*, in Adria scilicet, quæ Romanorum colonia in Piceno. Plinius, lib. 3. cap. 13.

11 *Viri capellarum*] Periphrasis hircorum, qui grave olent.

12 *Uropygium*] Alii *oropygium*: est extremitas illa vertebrae podici proxima, Angli *The Rump*.

14 *Extincta lucerna*] Ne scilicet illa vena dignosci possit.

15 *Inter bustuarias*] Extra urbem ad monumenta prostabant scorta vilissima, de quibus supra, lib. 1. epig. 35.

18 *Gaudes ducentas*] Alii *audes*, & pro nupturire legunt *nuptum ire*. Ducentas post mortes est hyperbole.

Virumque

Virumque demens cineribus tuis quæris
 Prurire. Quid farrire si velit saxum?
 Quis conjugem, quis te vocabit uxorem,
 Philomelus aviam, quam vocaverat nuper?
 Quod si cadaver exigis tuum scalpi;
 Sternatur à Coricle clinico lectus,
 Thalassionem qui tuum dicet solus,
 Ustorque tædas præferat novæ nuptæ:
 Intrare in istum sola fax potest cunnum.

20 atque insana quæris maritum
 prurientem tuis cineribus. Quid
 si cupiat farrire saxum? Quis
 te appellabit conjugem, quis uxorem,
 quam nuper aviam appellaverat
 Philomelus? Quid si
 optas mortuum tuum corpus scalpi,
 lectus sterneratur à Coricle clinico,
 qui solus canet tuum Thalassionem,
 25 atque ustor præferat tædas tibi nova nuptæ:
 sola fax potest ingredi . . .

NOTÆ.

20 *Quid farrire*] Hoc est, te saxeam exercere. Farrire proprie est sarculis fodere, cum sempe à noxiis herbis leviter scalpendo purgantur segetes.

24 *Sternatur*] Vulgata lectio,

Sternatur Acoride triclinio lectus.

Hic versus emendatus est à Scaligero Ausonia-
 rum lectionum, lib. 2. cap. 4. Quid sit clinicus
 supra dictum est, epigramm. 31. lib. 1.

Est medicus & vespillo.

25 *Thalassionem*] Carmen nuptiale, de quo
 supra, lib. 3. epig. 36.

26 *Ustorque*] Ustores sunt ii qui rogi extruunt, in quo mortui cremantur.

Tædas præferat] Solebant veteres tædas præferre novis nuptis: dicit poeta tædas Vetustitæ
 esse præferendas ab ustore, aut potius faces
 quibus rogi incendatur.

IN RUFUM, XCIV.

avarum.

Esse negas costū leporem, poscisque flagella:
 Mavis, Rufe, coquū scindere, quā lepore.

*O Rufe, dicis non esse costum
 leporem, & petis virgas? mavis
 scindere coquum, quam leporem.*

NOTÆ.

1 *Esse negas*] Rufum quendam avarum irri-
 cit poeta, qui fingeat crudum esse leporem,

ne illum scinderet. Similis jocus est in Næ-
 vium supra, epig. 13.

IN NÆVOLUM, XCV.

inurbanum.

Nunquam dicis ave, sed reddis, Nævole,
 semper

Quod prior & Curius dicere sæpe solet.

Cur hoc expectas à me? rogo, Nævole, dicas:

Nam puto nec melior, Nævole, nec prior es.

Græmia laudato tribuit mihi Cæsar uterque, 5

*O Nævole, nunquam dicis ave, at semper reddis quod Curius
 & quidem prior sæpe solet dicere. Quare expectas hoc à
 me? Quæso, ô Nævole, dicas: etenim, ô Nævole, nec melior,
 nec prior es: Ego probatus ab utroque Cæsare accepi mercedem,*

NOTÆ.

1 *Sed reddis*] Superbum quendam Nævolum
 corpar, qui illum nunquam prior salutabat;
 inferioris erat salutem dicere, reddere vero
 superioris.

2 *Quod prior & Curius*] Quem virum gra-
 vissimum ponit poeta pro quovis nobili viro.

Legunt alii, *Quod prior & corvus*, Macrobius,
 lib. 2. Saturn. cap. 4. Corvi salutatoris me-
 minit.

5 *Cæsar uterque*] Titum & Domitianum in-
 tellige.

Nato-

Et mihi concessum est ius paternum trium liberorum. Libri mei leguntur à multis, ante obitum fama mihi tribuit nomen celebratum per urbes. Est et aliqua honos in hoc; Roma me spectavit tribunum, atque in eo loco sedeo unde te amovet Oceanus. Opinor te non habere tot servos, quot civitate donavit Cæsar in meam gratiam. . . .

Jam verò ita antecellis, o Nævole; superas. Ave.

Natorumque dedit jura paterna trium.
Ore legor multo, notumque per oppida nomen
Non expectato dat mihi fama rogo.
Est & in hoc aliquid, vidit me Roma tribunum,
Et sedeo qua te suscitât Oceanus!
Quot mihi Cæsareo facti sunt munere cives,
Nec famulos totidem suspicor esse tibi.
Sed pædicaris: sed pulchre, Nævole, ceves.
Jam jam sic prior es, Nævole; vincis. Ave.

NOTÆ.

6 Natorumque dedit] De illo trium liberorum jure dictum epig. 91. lib. 2.

9 Tribunum] Honorarium nempe, ex beneficio Cæsaris.

10 Et sedeo] Inter equites sedeo ex munere imperatoris, non ex censu equestri.

Suscitat] Verbum est theatrale, hoc est loco amovere. Oceanus autem designator disponendis ordinibus prærat, atque unumquemque in theatro pro sua dignitate sedere jubebat. Epig. 9. lib. 6.

XCVI, XCVII, XCVIII.

Ad CERDONEM, XCIX.

cui excusat suos jocos.

O Cerdo, non debes succensere nostro libro: artem tuam, non mores carpunt versus mei; patere jocos innoxios. Cur mihi non permittatur joculari, si tibi permissum est necare?

I Rasci nostro non debes, cerdo, libello.
Ars tua, non vita est carmine læsa meo.
Innocuos permitte sales. Cur ludere nobis
Non liceat, licuit si jugulare tibi?

NOTÆ.

1 Non debes, cerdo] De quo supra ep. 16. & 58.

3 Cur ludere nobis] Si enim tibi licuit homines jugulare, cum gladiatorum munus exhibuisti, cur mihi non liceat joculari? Juve-

nalis, sat. 3. versu 34.

Quondam hi cornicines, & municipalis arena
Perpetui comites, notæque per oppida vicia
Quemlibet occidunt populariter.

Ad RUFUM, C.

versus suos dignos esse litura.

O Rufe, hora sexta ad te remisimus cursorem, a quo madido latos fuisse versus meos arbitror. Casu enim cælum ruebat pluvia ingenti: Hic libellus alio modo non fuit mittendus.

Cursorem sexta tibi, Rufe, remisimus hora
Carmina quem madidum nostra tulisse
reor.
Imbris immodicis cælum nam forte ruebat.
Non aliter mitti debuit iste liber.

NOTÆ.

1 Hora sexta] Hoc est, meridiæ. De horis supra ep. 36. sed ep. 8. l. 4. fusius dicemus.

4 Non aliter mitti] Modeste significat poetam mala esse sua carmina, & digna quæ

aqua deleantur, Epig. 10. lib. 4.

Curre: sed instructum comitetur pumice
brum

Spongia: muneribus convenit illa meis.

EPIGRAM

EPIGRAMMATUM

LIBER IV.

De Natali DOMITIANI. I.

ÆSARIS alma dies, & luce
sacratior illa,
Conscia Dictæum qua tulit
Ida Jovem,
Longa precor, Pylioque veni
numerosior ævo,

Semper & hoc vultu, vel meliore nite.
Hic colat Albano Tritonida multus in auro, 5
Perque manus tantas plurima quercus eat.
Hic colat ingenti redeuntia secula lustris,

INTERPRETATIO.

O Lux alma, & sacratior illo
die quo Jovem Cretensem tulit
Ida particeps, accede longa, qua-
so, & diuturnior ætate Nestoris,
& semper splende hoc vultu, vel
purior. Hic Domitianus assi-
dus in auro Albano veneretur
Minervam, & manus illius
tam magna donent multas co-
ronas quernas. Hic celebret
ludos seculares ingenti lustris
recurrentes,

NOTÆ.

1 *Cæsaris alma*] Hoc est, dies natalis: na-
tus autem est Domitianus 9. Kal. Novembris,
Suetonius in ejus vita, cap. 1.

2 *Luce sacratior*] Natalem Domitiani diem
assentatorie præfert natali Jovis, qui natus vel
serte educatus fuit in Ida monte Cretæ, ubi
illam Curetibus alendum, ne à Saturno patre
devoraretur, clam commisit Rheæ mater, unde
Ida conscia dicitur illius nempe arcani.

3 *Pylio ævo*] Nestor à Pylo urbe Arcadiæ,
teste Strabone, Pylius dictus, nonaginta annos
vixit secundum poetas Græcos: at verò secun-
dum Ovidium, atque alios Latinos poetas,
vixit trecentos annos: nam sumpserunt 70000,
hoc est, generationem vel ætatem, pro seculo,
seu centum annis, cum triginta tantum annos
significet.

4 *Semper & hoc vultu*] Millies redi, & sem-
per æque felix, aut felicior præsentem.

5 *Multus in auro*] Celebrabat & in Albano
quintannis *Quinquatria* Minervæ, cui colligium
instituerat. Suetonius in Domitiano, cap. 4.
Aurum Albanum appellat, coronam auream,
qua coronatus in Albano monte prope urbem

Quinquatria celebrabat. *Multus in auro*, id
est, totus colendæ Minervæ addictus. Lipsius
legit, *Albano in arvo*, omnium optime meo ju-
dicio, antiquorum tamen codicum lectionem
secutus sum. Alii sic explicant: Sæpe hono-
rem habeat Palladi distributis aureis coronis in
victores Agonis Albani. *Vulgata lectio cultus*,
hoc est, redimitus auro, &c.

6 *Perque manus tantas*] Quas infra epig. 8.
ingentes vocat, hoc est, divinas. In Albano,
ut patet ex eodem Suetonii capite, ludos sce-
nicos, atque oratorum & poetarum certamina
exhibebat Domitianus, quos pro meritis dona-
bat querna corona.

7 *Hic colat ingenti*] Suetonius eodem cap. 4.
Fecit & ludos seculares computata ratione tem-
porum ab anno, non quo Claudius proxime, sed
olim Augustus ediderat. *Ingenti lustris* dixit
poeta, quia ab eo tempore quo seculares ludos
celebraverat Augustus, usque ad hos Domitiani
ludos, centum anni, legitimum nempe secula-
rium ludorum tempus, fuerant elapsi; alias
lustrum simpliciter quinque annorum spatium
continet; seculum verò ingens lustrum forte

Et sacrificia qua sunt in Terento Romulo. O dii, magna sane poscimus, at debita terris. Quanam postulata sunt injusta pro tanto numine?

Et quæ Romuleus sacra Terentus habet. Magna quidē, superi, petimus, sed debita terris. Pro tanto quæ sunt improba vota Deo?

NOTÆ.

appellaverit, quod quinquies videnos annos complecteretur.

8 *Sacra Terentus habet*] De Terento, lib. 1. epig. 70. Locus erat ubi Diti sacra fiebant in campo Martio. Valerius Maximus, lib. 2. cap. 1. describit causam propter quam institu-

ti sunt ludi seculares.

9 *Sed debita terris*] Vota enim nostra à deo exaudiri debent, & probari, cum pro tanto Deo, Domitiano nempe, suscipiantur.

10 *Improba*] Hoc est, nimia, injusta.

De HORATIO, II.

spectaculorum die indecenter vestito.

Unus Horatius inter omnes pullis lacernis modo aderat spectaculo, cum plebs, & ordo minor, & maximus albatu federet cum divo Imperatore. Subito nix delapsa est ex omni parte celi. Horatius spectat candidis lacernis.

Spectabat modo solus inter omnes Nigris munus Horatius lacernis, Cum plebs, & minor ordo, maximusque Sancto cum duce candidus federet. Toto nix cecidit repente cælo: Albis spectat Horatius lacernis.

NOTÆ.

2 *Nigris munus*] Adesse spectaculis non licebat nisi iis qui veste alba induti essent; sed Domitiani tempore usus invaluerat, ut indecenter quidem, sed tamen ludos impune spectarent atrati. Vide epig. 137. lib. 14.

3 *Minor ordo*] Equestris nempe, maximus verò senatorius.

4 *Sancto cum duce*] Domitiano quem sanctum vocat, vel quod summum magistratum gereret, qui sanctus erat, vel quia Deum se prædicabat.

6 *Albis spectat*] Horatium irridet, quem de nix decedens dealbavit.

De NIVIBUS, III.

decidentibus in Domitianum spectantem ludos.

Aspice quam spissum aquarum vellus sine strepitu decedit in faciem & gremium Caesaris. Nihilominus ille fert Jovem ningentem, & capite immoto deridet aquas constatas signi frigore, assuetus defatigare sidus Boota septentrionalis,

Aspice quam densum tacitarum vellus aquarum

Defluat in vultus Caesaris, inque sinus; Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto Concretas pigro frigore ridet aquas, Sidus Hyperborei solitus lassare Boötæ,

NOTÆ.

1 *Tacitarum vellus*] Periphrasis nivium, quæ veluti lanarum vellera cadunt sine ullo strepitu, unde nives vocat aquas tacitas.

3 *Indulget tamen*] Non recessit Domitianus; sed sub Jove, id est, aëre, permansit.

4 *Concretas pigro*] Hoc est, nivem contemnit, quam affirmat Plinius, lib. 2. cap. 60.

Grandinem congelato imbre gigni, & nives eodem humore mollius coactas, &c.

5 *Sidus Hyperborei*] Domitianus enim adhuc juvenis in Germanos bellum suscepit, atque illic frigis Bootæ, seu Arctophylacis patienter tulit. Suetonius in Domitiano, cap. 2.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 147

Et madidis Helicen diffimulare comis.
Quis ficcis lascivit aquis, & ab æthere ludit,
Suspisor has pueri Cæsaris esse nives.

Et capillis humidis spernere Helicen. Opinor has esse nives filii Cæsaris, qui lascivit ficcis aquis, Et jocatur è cælo.

NOTÆ.

6 Et madidis Helicen] Id est, toleravit im-
res Septentrionis: Helice verò est Urfa major.
7 Siccis aquis] Nivem lepidè appellat a-
quam ficcam, id est, ex aquis concretam.
8 Pueri Cæsaris] Ne Jove irato decidisse
videretur, assentatorie inquit poeta filium

Domitiani, quem ex Domitia uxore susceptum
adhuc infantem amisit, esse in deorum nume-
ro, & cura Domitiano patre, velut cum deo,
jocari. Heraldus versum penultimum sic legit
per interrogationem,
Quis ficcis lascivit aquis, Et ab æthere ludit?

In BASSAM, IV.

malè olentem.

Quod ficcæ redolet palus lacunæ,
Crudarum nebulæ quod Albularum,
Piscinæ vetus aura quod marinæ,
Quod pressa piger hircus in capella,
Lassi bardiacus quod evocati,
Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod jejunia sabbatariorum,
Mæstorum quod anhelitus reorum,
Quod spurcæ moriens lucerna Ledæ,
Quod ceromata fæce de Sabina,
Quod vulpis fuga, viperæ cubile,
Malles, quam quod oles, olere Bassa.

Quod spirat palus lacuna ex-
hausta, quid nebula crudarum
Albularum, quod vetus flatus
piscinae maritimæ, quod hircus
lente comprimens capellam, quod
bardiacus evocati defatigati,
5 quod lana bis tineta murice,
quod jejunia Judæorum, quod
respiratio tristium fontium, quod
moriens lucerna sordida Ledæ,
quod ceromata ex fæce Sabina,
10 quod fuga vulpis, latibulum vi-
peræ, hoc ipsum, ô Bassa, mal-
les spirare, quam quod spiras.

NOTÆ.

1 Quod ficcæ] Siccata lacuna gravem emit-
tit foetorem.

2 Crudarum nebulæ] De Albula jam dictum,
epig. 15. lib. 1. ubi nebulæ ob sulphur male
olent. Crudarum dixit, quod solis radiis non
bene concocti essent illi vapores.

3 Piscina vetus aura] Id est, quod vetus
piscina redolet in qua sunt aquæ marinæ.

5 Bardiacus] Genus est vestis sordidæ, qua
induebantur milites, illa autem malè olebat
propter sudorem & squalorem illorum: evoca-
ti autem milites erant ii, qui expletis sti-
pendiis, ducis vel mercedis gratia iterum sti-
pendia merebant: lassi verò dixit ob longam
militiam, & provecstam ætatem; unde foetor
bardiaci major erat. Georgius legit, Lassi
bardiaci os quod advocati. Bardiacus autem,
inquit, erat advocatus qui post peroratas diu-
tius causas gravem emittebat halitum. Illius
meminit Juvenalis, sat. 16. versu 13.

Bardiacus judex datur hæc pueri volenti.

Alii Bardaicus.

6 Bis murice] Epig. 50. lib. 1.
Oliæque vestes murice.

7 Jejunia sabbatariorum] Deum sabbati re-
ligiosè colunt Judæi; ob jejunium verò halitus
graviter olet.

8 Mæstorum quod] Curis enim & anxietati-
bus stomachi calor dissipatur, unde ex mala
concoctione malè olent rei.

9 Lucerna Ledæ] Quam posuit pro quavis
meretrice prostante ad lucernas. Juvenalis, sat. 6.
versu 132. de Messalina:

Obscurisque genis turpis, fumoque lucerna
Fæda lupanaris tulit ad pulvinar odorem.

10 Quod ceromata] Unguenta nempe ex
luto & oleo, oleum porro Sabinum malè ole-
bat.

11 Quod vulpis fuga] Vulpis canes fugiens
foetidum effundit locum.

12 Malles] Alii mallem. Bassa quippe ab
ois impuritate teterrimam spirabat animam.

AD FABIANUM, V.

virum probum, cui locum esse Romæ negat.

O Fabiane, qua tua est mens,
qui vir probus, & egenus, lingua
& corde verus, proficisceris Ro-
mam? qui nequis esse leno, nec
comeffator, nec mœsta voce vo-
care in jus fontes timidos: nec
vales corrumpere conjugem dila-
ti amici: nec vales . . .
. ad frigidae
anus: nec vendere inanes fumos
circa palatia: nec plaudere
Cano, nec Glaphyro. O infelix,
qua ratione vives tu, homo fide-
lis, amicus certus? Id nihil
prodest, hoc modo nunquam fies
Philomelus.

VIR bonus & pauper, linguaque & pe-
ctore verus,
Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis?
Qui nec leno potes, nec comeffator haberi,
Nec pavidos tristi voce citare reos:
Nec potes uxorem cari corrumpere amici:
Nec potes algentes arrigere ad vetulas.
Vendere nec vanos circa palatia fumos:
Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.
Unde miser vives, homo fidus, certus amicus?
Hoc nihil est, nunquā sic Philomelus eris. 10

NOTÆ.

1 *Linguaque*] Verba enim cum mente boni viri consentiunt: hinc Romanorum mores eo modo Martialis carpit, quo Juvenalis, sat. 3.

Quid Roma faciam? Mentiri nescio.
& fusc Petronius Romam sub nomine Crotonæ describit: Sed quoscunque homines in hac urbe videritis, scitote in duas partes esse divisos: nam aut captant, aut captantur.

3 *Nec comeffator*] Alii comissator: Is nempe est qui esui & potui præter statuta tempora indulget.

4 *Nec pavidos*] Quod præconis erat officium, & quidem quæstuosum, ut patet ex ep. 8. lib. 6.

7 *Vendere nec vanos*] Ut solent Aulici, qui commendationis officia mentiti, Principis gra-

tiam accepto pretio vendunt.

8 *Plaudere nec Cano*] Qui celebris fuit choræules tempore Galbæ, ut patet ex Suetonio in Galba: Glaphyrus verò citharædus. Juvenalis, sat. 6.

Accipis uxorem, de qua citharædus Echion, Aut Glaphyrus fiat pater, Ambrosiusque choræules.

Citharædi & tibicines Martialis tempore summo erant in pretio, epig. 4. lib. 3.

10 *Hoc nihil est*] Honestis enim artibus locus non erat Romæ.

Philomelus] Hoc est, nunquam fies dives; Philomelus quippe cithara dives factus erat, epig. 31. lib. 3.

IN MASSILIANUM, VI.

qui pudicitiam simulabat.

O Massiliane, vis purior ha-
beri puellā castā, & præferre
speciem vultus modesti; cum
nequior sis, quā qui in adibus
Stella recitat libros scriptos metro
Tibulli.

CRedi virgine castior pudica,
Et frontis teneræ cupis videri:
Cum sis improbior, Massiliane,
Quam qui compositos metro Tibulli,
In Stellæ recitat domo libellos.

NOTÆ.

2 *Tenera frontis*] Hoc est, modestæ, qualem habent infantes.

4 *Quā qui*] Effœminatum quendam ele-

giarum recitatorem intelligit.

Metro Tibulli] Lascivas quippe elegias scripsit Tibullus.

VII.

AD EUPHEMUM, VIII.

de hora versibus suis Domitiano legendis apta.

PRima salutantes, atque altera continet hora,

Exercet raucos tertia caussidicos.

In quintam varios extendit Roma labores,

Sexta quies lassis, septima finis erit,

Sufficit in nonam nitidis octava palæstris, 5

Imperat extructos frangere nona toros :

Hora libellorum decima est, Eupheme, meorū,

Temperat ambrosias cum tua cura dapes.

Et bonus ætherio laxatur nectare Cæsar,

Ingentique tenet pocula parca manu : 10

Tunc admitte jocos : gressu timet ire licenti

Ad matutinum nostra Thalia Jovem.

Prima & secunda hora exercet salutantes, tertia occupat raucos caussidicos. Roma vocat diversos operibus in quintam usque, sexta quies sunt defatigati, septima cessant ab opere, nitidi palæstris exercentur ab octava ad nonam, nona jubet frangere lectos paratos. O Eupheme, hora decima apta est meis libris, cum tua cura moderatur divinas epulas, & bonus Cæsar exhilaratur cælesti nectare, & magna manu tenet pocula modica. Tunc intromitte ludos : nostra Thalia metuit jocosu incessu convenire matutinum Jovem.

NOTÆ.

1 Prima salutantes] Describit poeta quid singulis diei horis Romæ fieret ; de quibus jam dictum est, epig. 36. lib. 3.

Continet] Alii conterit. Alii melius diffinet.

4 Sexta quies lassis] Circa sextam paululum quiescebant Romani : hora verò septimā omnino ab opere desistebant.

6 Imperat extructos] Id est, mensæ accumbere.

Frangere toros] Hoc est, lectos disturbare, quibus cenando accumberent veteres.

7 Hora libellorum] Inter pocula versus legere moris erat : Euphemus verò structor men-

sarius Imperatoris fuisse videtur.

8 Temperat ambrosias] Hoc est, divinas : Domitianus enim Deum se appellari jubebat, atque ita ambrosiæ deorum dapes ipsi conveniebant.

10 Pocula parca] Domitiano assentatur, quem parcè bibere innuit.

11 Tunc admitte] Hoc est, libros meos Domitiano offer.

Gressu timet] Festiva mea musa matutino tempore coram Domitiano joculari non audeat, quippe qui tunc rebus seriis occupetur. Vide epig. 19. lib. 10.

In FABULLAM, IX.

quæ maritum dereliquerat.

SOTÆ filia Clinici Fabulla,

Deserto sequeris Clytum marito,

Edonas, & amas, ἔχεις ἀσώτως.

O Fabulla filia Sotæ clinici, viro derelicto sequeris Clytum, & das, & ardes, perditte geris.

NOTÆ.

ἔχεις ἀσώτως] In hac voce ludit poeta, cum dicit Fabullam esse filiam clinici Sotæ, id est, medici qui aliis salutem restitueret : σῶζω enim servo : illam tamen perditte se habere, cum bona omnia effunderet, & luxuriose viveret.

Sotæ es filia, inquit, & asota es, hoc est, prodiga & luxuriosa. De medico clinico dictum, ep. 31. lib. 1. Aristoteles, lib. 4. ad Nicomachum, cap. 1. ἀσώτος ὁ ὁ δὲ ἀσώτως ἀπὸ τῆς ἀσώτου :

Ad FAUSTINUM, X.

cui recens compositum opus mittit.

Dum meus liber recens est, necdum fronte rafa, dum pagina non bene sicca metuit attrituri: o serve, proficiscere, & deporta tenue donum ad dilectum amicum, qui dignus est ut ipsi primo offerantur mea ineptia. Propera, at munitus: Punica spongia comitetur libellum; illa apta est meis donis. O Faustine, plures litura nequeunt corrigere nostros libros: una litura potest.

DUM novus est, neque adhuc rafa mihi fronte libellus,

Pagina dum tangi non bene sicca timet:
I puer, & caro perfer leve munus amico,
Qui meruit nugas primus habere meas.
Curre, sed instructus; comitetur punica librum
Spongia: muneribus convenit illa meis. 6
Non possunt nostros multæ, Faustine, lituræ
Emendare jocos: una litura potest.

NOTÆ.

1 *Nec adhuc rafa*] De iis quæ ad librorum ornamenta pertinerent, dictum est lib. 1. epig. 67.

5 *Comitetur Punica*] Spongia optimi generis, cujusmodi sunt spongiæ Africanæ, de quibus Plinius, lib. 9. cap. 45. ut deleantur mea carmina. Alii legunt,

Curre, sed instructum comitetur pumice librum — *Spongia.*
quæ lectio minus probatur: etenim si liber

nondum erat pumice æquatus, ut ait primo versu, pumice instructus non erat. Epig. 72. lib. 8. epig. 66. lib. 1.

Sed pumicata fronte si quis est nondum.
Alii sic hanc lectionem interpretantur, ut vel probatus pumice potiat, vel damnatus spongia deleatur.

7 *Una litura potest*] Quæ scilicet omnia mea carmina, utpote prorsus mala, deleat. Sic modestè deprimit se poeta.

In ANTONIUM SATURNINUM, XI.

qui bellum civile moverat in Germania superiore.

Dum, o infelix, nimis inflatus vano nomine lataris, & erubescis esse Saturninus: sub urfa Parrhasia suscepisti bella impia, qualia movit qui meruit sub uxore Egyptia. Itane eras oblitus fatum illius nominis, quod oppressum est acerba ira freti Aetiaci? Rhenusne tibi pollicitus est, quod illi non concessit Nilus, majorque potestas data esset fluminibus Septentrionis?

DUM nimium vano tumefactus nomine gaudes,

Et Saturninum te pudet esse, miser:
Impia Parrhasia movisti bella sub urfa,
Qualia qui Phariæ conjugis arma tulit.
Excideratne adeo fatum tibi nominis hujus, 5
Obruit Aetiaci quod gravis ira freti?
An tibi promisit Rhenus, quod non dedit illi
Nilus, & Arctoïs plus licuisset aquis?

NOTÆ.

2 *Et Saturninum*] Hic vocabatur Lucius Antonius cognomento Saturninus, Germaniæ superioris Præf: volebat autem Saturninus appellari, sed Antonius: nam pudet eum esse tantum Germaniæ Præsidem, sed exemplo Antonii imperium orbis affectabat. De illo agit Suetonius in Domitiano cap. 6.

3 *Parrhasia sub urfa*] Hoc est, in Septentrione: urfa Parrhasia dicitur à Parrhasia Arcadiæ urbe, ex qua nata erat Callisto à Jove amata, & in ursam commutata.

4 *Pharia conjugis*] Cleopatrarum cujus & Antonii mariti nota est historia.

6 *Obruit Aetiaci*] Ad Aetium Epiri promontorium ab Augusto victus est Antonius.

Ira freti] Per metonymiam posuit pro ira Cæsaris Augusti.

7 *An tibi*] Sensus est, Si Ægyptus provincia ditissima Antonio vires suppeditare nequivit, quas tibi copias subministrabit superior Germania?

Ille

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 151

Ille etiam nostris Antonius occidit armis :
Qui tibi collatus, perfide, Cæsar erat. 10

Ille quoque Antonius cecidit ne-
stris armis : qui tecum compa-
ratus, ô perfidiose, erat Cæsar.

In THAIDEM, XII.

scortum publicum.

Nulli, Thai, negas, sed si te non pudet istud,
Hoc saltem pudeat, Thai, negare nihil.

O Thai, nemini recusas : sed
si in ea re non erubescis, in hac
saltem erubescas, ô Thai, recu-
sare nihil.

NOTÆ.

2 Negare nihil] Epig. 72. & 81. lib. 12. & in fine epig. 50. lib. 11.

De Nuptiis Pudentis & Claudiae. XIII.

Claudia, Ruse, meo nubit Peregrina Pu-
denti :

Macte esto tædis, ô Hymenæe, tuis.

Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo,

Massica Theseis tam bene vina favis.

Nec melius teneris junguntur vitibus ulmi, 5

Nec plus lotos aquas litora myrtus amat.

Candida perpetuo reside, Concordia, lecto,

Tamque pari semper fit Venus æqua jugo.

Diligat ipsa senem quondā : sed & illa marito,

Tunc quoque cum fuerit, non videatur anus.

O Ruse, Pudens meus uxo-
rem duxit Claudiam Peregri-
nam : ô Hymenæe, macte esto
tuis tædis. Tam bene infre-
quentia cinnama confunduntur
suo nardo, tam bene vina Mas-
sica favis Atticis. Nec ulmi ap-
tius copulantur teneris vitibus,
nec rivuli loto, nec littora gra-
tiora sunt myrto. O Concordia,
remane benigna æterno thalamo,
& Venus faveat semper copula-
tioni tam aquali. Illa quondam
amet senem : at illa quoque se-
nium adepta tunc vetula non
compareat marito.

NOTÆ.

1 Pudenti] De quo jam lib. 1. epig. 32. de
Claudia nihil reperi.

2 Macte esto] Mactis idem est ac magis au-
ctus, & in vocativo ut plurimum ponitur, ut
macte virtute.

4 Massica Theseis] Ex melle & vino mul-
sum conficiebatur, potio videlicet antiquis
gratissima : favos Theseos dicit pro Atticis,
quia Theseus regnavit in Attica, significat po-

eta tam dulces fore nuptias Claudiae & Puden-
tis, quam mulsum.

6 Nec plus lotos] Arbor notissima ex Home-
ro lib. 9. Odyss. & Plinius describit Loton,
lib. 13. cap. 17. est etiam lotos herba in palu-
strum genere ibidem.

7 Concordia] Deam intellige Concordiam,
cui templum erexit Vespasianus.

Ad SILIUM, XIV.

poetam, ut legat hæc epigrammata.

Sili, Castalidum decus sororum,
Qui perjuria barbari furoris

O Sili, ornamentum sororum
Castalidum, qui verbis magnifi-
cis urges perjuria furoris bar-
bari,

NOTÆ.

1 Sili Castalidum] Silium Italicum intellige
poetam satis notum. Musæ dicuntur Castali-
des à virgine Castalia, quæ Apollinem fugiens

ad radices Parnassi in fontem à se Castalium
dictum, & Musis sacrum, versa est.

2 Qui perjuria] De bello Punico secundo

atque adigis perjuram superbiam
Hannibalis, atque inconstantes
Pœnos dedere se magnis Africa-
nis: remota paulisper severitate,
fac audientiam nostris Musis,
dum levi alea December solutus
hinc & inde strepit dubiis fritil-
lis, & rota ludit nequiore talo.
Nec severo, sed leni vultu evolve
libros perfusus lascivia salibus.
Hoc fortasse modo tener Catullus
ausus est mittere passerem magno
Virgilio.

Ingenti premis ore, perfidosque
Fastus Hannibalis, levesque Pœnos
Magnis cedere cogis Africanis:
Paullum seposita severitate,
Dum blanda vagus alea December
Incertis sonat hinc & hinc fritillis,
Et ludit rota nequiore talo,
Nostris otia commoda Camœnis.
Nec torva lege fronte, sed remissa
Lascivis madidos jocis libellos.
Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

NOTÆ.

poëma scripsit Silius; initio primi libri sic habet,

ter Marte sinistro
Furatumque Jovi fœdus, conveniaque pa-
trum

Sidonii fregere duces.

5 Magnis cedere] Scipio enim major Afri-
canus cognominatus vicit Superbum Hanniba-
lem, & Carthaginenses cœgit pacem à Roma-
nis petere; fuit & alter Scipio ob eversam Nu-
mantiam dictus Numantinus, qui Carthagine
funditus deleta Africanus minor dictus est:
quas res gestas cum caneret Silius, poëtica me-
tonymia dicit Martialis fieri à Silio id quod
canit factum. Sic Horat. lib. 1. sat. ultima.

Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona.

7 December] Quo mense talis potissimum
ludebant Romani.

8 Incertis sonat] De fritillis, turriculis, talis,
& tesserais copiose dicemus lib. 14. tamen per
transcursum notandum talum cum esse apud
Latinos, quem Græci vocant Astragalum. Pli-
nius, lib. 34. ubi Polycliti meminit, Fecit, in-
quit, & distringentem se, & nudum telo incef-
sentem, duosque pueros item nudos talis ludentes:
qui vocantur Astragalizontes. Alia pleraque,
ut hoc probet, testimonia adducit Calcagninus
de talorum ludo. Ad summovendas verò alea-
torum fraudes, qui subdola manu uti callent,
in pyrgo, seu turricula, sive pyxidem mavis
appellare, repositi tali sicut & tesserae prome-
bantur in abacum. Horatius, lib. 2. sermonum,
satyr. 7.

qui pro se tolleret atque
Mitteret in pyrgum talos.

Tesseris quoque ludentes turricula utebantur.
Turnebus lib. 27. cap. 3. Turriculam & fritil-
lum distinxit Suidas: idem tamen videtur,
cùm scribit Martialis de turricula, lib. 14. ep. 16.
Seneca de ludo Claudii:

Nam quoties missurus erat resonante fri-
tillo,

Utraque subdueto fugiebat tessera fundo.

9 Et ludit rota] Locus hic perobscurus mihi
videtur; Raderus intelligit ipsum fritillum dici
rotam, quia rotundus fritillus velut turricula,
ex qua intus gradatim aspera tali excutieban-
tur: quare autem dicat, nequiore talo, non mihi
compertum est, nisi forte, quod tali pruriginem
libidinis excitent, docet Junius, lib. 4. ani-
madversionum cap. 13. & lib. 2. cap. 4. quod
talis lusum est pro foeminis. Ramiresius hunc
versum à æmine intellectum, ut ait, intelli-
gere se putat hoc sensu. Rotam accipit pro
corona aleatorum, quam sic vocat Martialis à
similitudine rotarum: sedebant enim aleatores
in orbibus quos cingebant omnes circum: Ne-
quiore talo, hoc est, talis manu jactis sine fri-
tillo, in quo jactu manus improba compositiones
& nequitias patrare potest; ita ut aleatores
alii, ut in versu præcedenti, fritillis uterentur,
alii manu luderent, epig. 16. lib. 14. Judicet
lector.

13 Ausus est Catullus] Etate Virgilium
præcessit Catullus, cujus 3. epig. est de passere
mortuo Lesbia, sed hoc fingit poëta, ut se cum
Catullo æquiparet, Silium autem cum Virgilio,
quem diligenter imitatus est, conferat epig. 51.
lib. 11.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 153

AD CÆCILIANUM, XV.

stolide petentem mutuum.

Mille tibi nummos hesternæ nocte roganti,
In sex aut septem, Cæciliane, dies,
Non habeo dixi : sed tu caussatus amici
Adventum, lancem, paucaque vasa rogas.
Stultuses ? an stultum me credis, amice ? negavi
Mille tibi nummos : millia quinque dabo ?

O Cæciliane, hesternæ nocte
 respondi tibi petenti mille num-
 mos in sex aut septem dies, non
 habeo : at tu prætexens adven-
 tum amici petis lancem, & pau-
 ca vasa. Demens-ne es, & ami-
 ce ? an existimas me dementem ?
 tibi recusavi mille nummos, an
 donabo quinque millia ?

NOTÆ.

6 Millia quinque dabo] Cæcilianum quen-
 dam irridet poeta argumento à minori ad ma-
 ius : si tibi, inquit, negavi mille nummos, non sum tibi commodaturus vasa emta quin-
 que nummorum millibus, quæ nunquam tibi
 redderes.

IN GALLUM, XVI.

quem turpis in novercæ amoris arguit.

Privignum non esse tuæ te, Galle, novercæ
Rumor erat, conjux dum fuit illa patris.
Non tamen hoc poterat vivo genitore probari.
Jam nusquam pater est, Galle : noverca
domi est.
Magnus ab infernis revocetur Tullius umbris,
Et te defendat Regulus ipse licet :
Non potes absolvi : nam quæ non definit esse,
Post patrem, nunquam, Galle, noverca fuit.

O Galle, sermo increbuerat te
 non esse privignum tua noverca,
 dum illa fuit uxor genitoris.
 Nihilominus vivente patre id
 probari nequibat. O Galle, nunc
 pater discessit è vita ; noverca
 moratur in adibus tuis. Quam-
 vis magnus Tullius reducat
 ab umbris tartareis, & Regu-
 lus ipse te tueatur, liberari ne-
 quis : etenim, & Galle, quæ post
 patrem mortuum, non cessat esse
 noverca, nunquam fuit.

NOTÆ.

1 Privignum non esse] Vivo patre Gallus
 vidam se cum noverca minus honeste gerebat,
 cum privignum deceret.
 5 Revocetur] Regulum, de quo lib. 1. ep. 13.
 in causis dicendis Ciceroni assentatorie æqui-
 parare videtur.

AD PAULUM, XVII.

de meretrice Lycisca.

Facere in Lyciscam, Paulle, me jubes versus,
Quibus illa lectis rubeat, & sit irata.
O Paulle, malus es : irrumare vis solus.

O Paulle, vis me scribere
 carmina in Lyciscam, quibus
 lectis illa erubescat, & succen-
 seat. O Paulle, nequam es :
 vis solus . . .

NOTÆ.

1 In Lyciscam] Meretricem quam urbane
 Lyciscæ meminit Juvenalis, sat. 6.
 scripsit poeta, cum de Paulo conqueri videatur. Prostitit auratis titulum mentita Lycisca.

De

De puero fillicidio jugulato. XVIII.

Qua pluit porta finitima columnis Vipsanis, & lapis lubricus perfunditur pluvia continua, aqua pręgravis hiemalis glacie, cecidit in guttur pueri, qui ingrediebatur templa madida. Et cum gladius infelici attingisset acerbam mortem, mollis liquefactus est in plaga calida. Quid non sibi permillum esse voluit crudelis fortuna? aut ubi letum non est, si jugulatis, o aqua?

QUA vicina pluit Vipsanis porta columnis, Et madet assiduo lubricus imbre lapis, In jugulum pueri, qui roscida templa subibat, Decidit hiberno pręgravis unda gelu. Cumque peregisset miseri crudelia fata, Tabuit in calido vulnere mucro tener. Quid non sęva sibi voluit fortuna licere? Aut ubi mors non est, si jugulatis, aqua?

NOTÆ.

1 Qua vicina pluit] Capenam portam intellige, de qua jam sic locutus est epig. 47. lib. 3. De porticu Vipsana dictum epig. 109. lib. 1.

2 Lubricus lapis] Arcam lapidibus stratam, seu pavimentum intellige, in quod aqua quam

imbrem dicit, ex aquæductu portę Capenę infidue defluebat.

4 Pręgravis unda gelu] Elegans Stirię periphrasis.

6 Mucro tener] Stiria enim non secus ac mucro puerum jugulavit.

De ENDROMIDE. Veste, XIX.

cujus varios usus describit.

Crassam hanc alumnam textrix Sequanica munus ad te mittimus externam endromida, cui barbara nomen est Lacedæmonium; squalida est, at non contemnenda frigido Decembri. Sive teris molle ceroma, aut trigona tepidum, seu manu arripis pulverulenta harpasta:

Hanc tibi Sequanica pinguem textricis alumnam,

Quę Lacedæmonium barbara nomen habet. Sordida sed gelido non aspernanda Decembri, Dona peregrinam mittimus endromida.

Seu lentum ceroma teris, tepidumve trigona, Sive harpasta manu pulverulenta rapis:

NOTÆ.

1 Hanc tibi] Endromis vestis erat hirsuta, quam vocat poeta alumnam textricis Sequanica, quia fuerat confecta à muliere in provincia Gallię quam vocant hodie *Franche Comté*; licet autem barbara, id est, Sequanica esset, tamen gręcum nomen retinebat: eam enim invenerunt Lacedæmones, atque ea usi sunt *ἐν τῷ δρόμῳ*, id est, in cursu, unde dicta endromis, ne sudantes post cursum repentino frigore corripentur.

5 Seu lentum ceroma] Ceromatę, id est, unguento ex oleo & pulvere uncti palęstritę utebantur, quod corpori astrictum variis motibus terebatur.

5 Tepidumve trigona] Ut hic locus intelligatur, breviter aliquid dicendum de pilarum genere, & ludo: quatuor ergo fuerunt pilarum genera, quibus ludebant antiqui, follis scilicet,

trigonalis, paganica, & harpastum. Follis erat pila magna ex aluta confecta, soloque vento repleta, quę si major erat, brachiis impellebatur. Propertius, lib. 3.

Cum pila veloces fallit per brachia jacent. Si minor, pugnis ejiciebatur, atque pugillaris follis vocabatur, ut apud Plautum in Rudente:

follem pugillatorium faciam
Ex templo hercle tete.

Trigonalis pila, quę parva erat, non triquetra figura, sed à loco trigono, vel à numero, figura aut situ ludentium. Stabant enim tres eo ordine, ut trigonum seu triangulum efficerent. Vide epig. 84. lib. 12. Tepidum verò dicit, vel quod ludentes calefaceret, vel potius quod atrestata pila ludentium & sudantium manu tepesceret. Paganica, qua in pagis & gymnasiis quoque ludebatur, major trigone, folle vero

Plumea

Plumea seu laxi partiris pondera follis :

Sive levem cursu vincere quæris Atham.

Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,

Neve gravis subita te premat Iris aqua. 10

Ridebis ventos hoc munere tectus & imbres.

Non sic in Tyria sindone tutus eris.

[seu partiris plumea pondera magni follis : seu cupis superare Atham cursu velocem. Ne frigus penetrabile subeat membra humida, neve Iris fœta repentina pluvia te opprimat. Hoc dono munitus illudes ventis, & pluvia. Non ita eris securus in Tyria sindone.]

NOTE.

minor, farciebatur pluma, epig. 32. lib. 7. & epig. 45. lib. 14.

Hæc qua difficilis turget paganica pluma,
Folle minus laxa est, & minus arcta pila.

Postremum est harpastum à græco verbo ἀρπάζω, rapio: pila erat omnium minima ex torio, quam alter ludens alteri rapiebat: in solo pulverulento antiqui ludebant harpasto, ut hîc docet poeta, & lib. 7. epigramm. 32. Hæc ex Mercuriali, lib. 2. cap. 5. de arte gymnastica.

7 Plumea seu laxi] Hoc est, inquit Mercurialis, levia; follis enim vento inflatus levis est: paganica farciebatur plumâ, ut diximus supra, quod de folle non constat: laxi autem, hoc est, teste Radero, magni, lati, vel minime duri.

[Partiris] Id est, metiris, & advertis motum follis plumei seu levis. Videat lector.

8 Atham] Puerum cursu velocem. Plinius, lib. 7. cap. 20.

9 Ne madidos] Endromis enim defendit corpus à pluvia & frigore.

10 Iris] Nuntia est pluvie pro qua sumitur.

12 In Tyria sindone] Quam Julius Pollux, lib. 7. cap. 16. sic explicat: Σινδὼν ὅτιν Αἰγυπία μὲν, περιβολαὸν δ' αὖ εἶναι, τὸ νῦν δ' ἐκρονον καλεῖται. Sindon quidem est Egyptiaca; amicum verò est, quod nunc utrinque fimbriatum vocant. Dicta autem est, ut opinatur Baysius, quia primum in urbe Sidone hujusmodi amictus fieri cœpit. Ob id Tyria à Martiali dicta: Erant enim vicinæ urbes Tyrus & Sidon.

De CÆRELIA & GELLIA, XX.

ridiculis mulieribus.

Dicit se vetulam, cùm sit Cærelia puppa.

Puppam se dicit Gellia, cùm sit anus.

Ferre nec hanc possis; possis, Coline, nec illam.

Altera ridicula est, altera putidula.

[Cum Cærelia sit puella, prædicat se anum; Gellia se prædicat puellam, cum sit vetula. Nequeas, Coline, hanc tolerare, nec illam. Altera inepta est, altera putidula.]

NOTE.

4 Altera ridicula] Gellia nempe, cum modicos omnes & puellæ gestus affectaret.

Altera putidula] Cærelia nempe anilem gravitatem imitata omnibus erat fastidio, atque ab ea tanquam à re putida vultum quilibet avertibat.

De SELIO, XXI.

Atheo.

NULlos esse deos, inane cælum

Affirmat Seliu, probatque; quod se

Factum, dum negat hæc, videt beatum.

[Seliu asseverat nulla esse numina, cælum commentitium, & probat; quod, dum inficiatur hæc, cernit se evasisse divitem.]

NOTE.

1 Inane cælum] Hoc est, diis vacuum, vel æm commentitium, ut interpretatus sum.

3 Videt beatum] Multa in hanc sententiam

vide apud Senecam libro, Quare bonis mala accidunt, cum sit Providentia.

De

De CLEOPATRA, XXII.

sua uxore fugiente suos amplexus.

Post primos congressus Cleopatra adhuc lenienda a viro se immerferat in lacus perlucidos; dum vitat amplexus; sed aqua patefecit delitescentem: splendebat enim, cum occultaretur totis undis. Lilia reposta in nitido vitro ita numerantur: hoc modo gemma vetat delitescere teneras rosas. Irrui, atque undis immersus libavi oscula resistentia. O unda nitida, impediisti cetera.

Primos passa toros, & adhuc placanda marito
Merferat in nitidos se Cleopatra lacus;
Dum fugit amplexus, sed prodidit unda latentem,

Lucebat totis cum tegetetur aquis.
Condita sic puro numerantur lilia vitro:
Sic prohibet teneras gemma latere rosas.
Infilui, merfususque vadis luctantia carpsi
Bafia. Perspicuæ plus vetuistis aquæ.

NOTÆ.

1 Primos passa] Cleopatra Martialis uxor amissa virginitate, subirata marito in aquas se immerisit, quam tamen secutus ille invitam deosculatus est.

6 Gemma] Lapidem pellucidum intelligi vitri instar, quo rosæ in hortis tegebantur. Lib. 8. epig. 68.

Condita perspicua vivit vindemia gemma.

Ad THALIAM, XXIII.

de Brutiano poeta quem Callimachio anteponit.

Dum tu, o Thalia, nimis tunc taris, & diu dubitas cui des primas, aut secundas: aut quis componet elegans epigramma; ipse Callimachus detulit victoriam de se eloquenti Brutiano. Qui si fastidians Atticam venustatem, jocosus fuerit urbanitate Romana Minervæ; rogo, mihi des secundas ab illo.

DUM tu lenta nimis, diuque quæris
Quis primus tibi, quisve fit secundus:
Gratum quisve epigramma comparabit;
Palmam Callimachus, Thalia, de se
Facundo dedit ipse Brutiano.
Qui si Cecropio satur lepore,
Romanæ sale luserit Minervæ;
Illi me facias, precor, secundum.

NOTÆ.

3 Gratum] Alii Graium.

4 Callimachus] Poëta Cyrenæus præstantissimus, quem in antiquam dignitatem restitutum nuper in lucem edidit erudita Tanaquilli Fabrilis; vixit temporibus Ptolemæi Philadelphi, quo familiariter usus est. Epigrammata, hymnos, & elegias græcè scripsit elegantissimas; à Brutiano tamen illum superari dicit Martialis.

Brutiani verò meminit Plinius junior, lib. 6. epist. 22. probitate & rerum gestarum gloriæ nobilis imperante Trajano floruit: ab illo autem secundus esse optat noister poëta, si à Græcis versibus ad Latinos se contulerit.

Thalia] Una ex novem Musis, quæ jocis præest.

Ad FABIANUM, XXIV.

de Lycori venefica.

O Fabiane, Lycoris extulit omnes amicas quas habuit, inest amicitiam cum mea conjuge.

OMneis, quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas
Extulit, uxori fiat amica meæ.

NOTÆ.

1 Lycoris] Quædam fuit meretrix venefica, quæ æmulas omnes veneno interfecit.

2 Extulit] Verbum funeris proprium. Uxor] Ut ab ea quoque efficeretur uxor mea.

De

De litoribus ALTINI, XXV.

& de Aquileia.

Æ Mula Baianis Altini litora villis,
 Et Phaëtontei conscia sylva rogi:
 Quæq; Antenoreo Dryadū pulcherrima Fauno
 Nupsit, ad Euganeos sola puella lacus.
 Et tu Ledæo felix Aquileia Timavo,
 Hic ubi septenas Cyllarus haurit aquas;
 Vos eritis nostræ portus, requiesque senectæ,
 Si juris fuerint otia nostra sui.

O littora Altini amula Baianis villis, & nemus conscium mortis Phaëtontis: & tu, & virgo formosissima Dryadum, quam unicam ad Venetas paludes Patavinus Faunus duxit uxorem. Et tu, & Aquileia, beata Timavo Ledæo, hic ubi Cyllarus bibit septenas undas: vos fietis perfugium & requies mea senectutis, si otia nostra se afferuerint in libertatem.

NOTÆ.

1 Altini littora] Altinum oppidum fuit athenissimum ad mare Adriaticum: εἰς τὸν ἄλινον ἐν ἑλῇ, παρὰ πλῆσιον ἔχον τὴν Παλιανὴν καὶ Τισίον. Est & Altinum in palude, eodem quo Ravenna situ. Strabo, lib. 5. Plinius, lib. 3. cap. 18.

2 Et Phaëtontei conscia sylva] Populos intelligit in quos Phaëtontis sorores miserum ejus statum descendentes ad Padi ripas fuerunt commutatae. Ovidius, lib. 2. Met. Plinius, l. 3. c. 16.

3 Quæque Antenoreo] Antenor capta Troja regit, atque ad Venetorum littus appulit, ubi Patavium condidit, hodie Padoua. Euganei, qui & Heneti, & postea Veneti, Italiæ populi ad mare Adriaticum, quorum regio hodie

Marca Traviſana vocatur. Poëta autem fingit Dryadem, id est, nemoris Nympham, nupuisse Fauno qui præest agro Patavino.

5 Ledæo Timavo] Timavus, hodie Timauo, fons est in Foro Julii, hodie le Frioul, ex quo tanta scaturit aquarum copia, ut septem ostiis influat in mare. Virgilius, 1 Æneid. novem ostia refert,

—fontem superare Timavi
 Unde per ora novem, &c.

Ledæum dixit, quia Castor Ledæ filius una cum Argonautis ad Timavum venit, in cujus septem ostiis Cyllarus ejus equus bibisse fingitur. Aquileia autem Aquilegia urbs Patriarchalis, Cænorum metropolis, &c.

Ad POSTUMUM, XXVI.

amicum avarum.

Quod te mane domi toto non vidimus anno,
 Vis dicam, quantum, Postume, perdid-
 derim?
 Tricenos, puto, bis; vicenos ter, puto, nummos.
 Ignosces, togulam, Postume, pluris emo.

O Postume, placet proferam quantum amiserim, quod per annum integrum te mane non salutaverim in adibus tuis? Opinor centum viginti nummos me perdidisse. Veniam dabis, & Postume, pluris mihi constat togula.

NOTÆ.

1 Vis dicam quantum] Poëta avarum quem Postumum irridet, qui tenuissima clientibus mercede data coli volebat. Martialis erudit, quod Postumum non salutaverit, par-

vam fecisse se jacturam centum nempe & viginti nummorum, cum togam pluris emeret. Legunt alii,

Tricenos puto bis de nostris computo nummis.

Ad

Ad AUGUSTUM DOMITIANUM, XXVII.

cujus liberalitatem & benevolentiam erga se laudat.

O *Auguste*, consuevisti frequenter commendare meos libros, en lividus inficiatur : propterea non minus consuevisti. Quid vero, quod non verbis solis mihi laudato largitus es munera, quæ mihi largiri nequibat alius : en rursus malevolus corrodit nigros unguis. Tu *Cæsar*, largire tanto magis ut mereat.

SÆpe meos laudare soles, *Auguste*, libellos,
Invidus ecce negat : non minus ergo soles.
Quid quod honorato non sola voce dedisti,
Non alius poterat quæ dare dona mihi ?
Ecce iterum nigros corrodit lividus unguis ;
Da, *Cæsar*, tanto tu magis, ut doleat.

NOTÆ.

2 Non minus ergo] Hoc loco ergo significat propter hanc causam, idcirco. Sensus est : Licet invidus neget, non idcirco libros nostri poetæ minus legebat Domitianus. Legunt alii per interrogationem, & forte melius, — num minus ergo soles ?

3 Quid] Hoc est, quid verò faciet invidus, &c.

4 Non alius poterat] De his muneribus idem epig. 91, & 92. lib. 2.

6 Da, *Cæsar*] Urbane aliquid sibi mendicæ ab Imperatore.

Ad CHLOEN, XXVIII.

quæ omnia sua bona effundebat in adolescentem Luperum.

O *Chloe*, molli Luperco dedisti Hispanas vestes, & Tyrias, & coccinas, & togam ablutam tepido Galeſo, sardonychæ Indos, smaragdos ex Scythia, & centum dominos nova moneta, & semper & semper largiris quicquid postulat. Væ glabraria, væ tibi misella, tuus Luperus deindeabit te.

Donâsti tenero, *Chloë*, Luperco
Hispanas, Tyriasque, coccinasque,
Et lotam tepido togam Galeſo,
Indos sardonychæ, Scythas smaragdos,
Et centum dominos novæ monetæ,
Et quidquid petit, usque & usque donas.
Væ glabraria, væ tibi misella,
Nudam te statuet tuus Luperus.

NOTÆ.

1 *Chloe*] Mulier libidinosa.

3 *Togam Galeſo*] De hoc fluvio diximus epig. 43. lib. 2.

Te *Lacedæmonio* velat toga lota Galeſo.
Vestēs quoque è lanâ Bætica summo erant in pretio.

5 Et centum dominos] Aureos nummos intelligo Domitiani effigie notatos. Alii legunt numeros.

7 *Glabraria*] Propriè dicitur ovis tonsa.

8 *Nudam te*] In Luperi nomine ludit poe-

ta : Luperi enim erant Sacerdotes ab Evandro instituti in honorem Panos, vel, ut alii volunt à Romulo ; qui Lupercæles ludos celebrantes nudi per urbem discurrebant, forminaeque sibi obvias percutiebant : quo ictu fecundæ fieri credebantur. Juvenalis sat. 2.

Nec prodest agili palmas præbere Luperæ.
Ovidius 2. Fastorum :

Tertia post Idus nudos aurora Luperos
Afficit, & Fanni sacra bicornis erunt.

Ad PUDENTEM, XXIX.

cui excusat multitudinem epigrammatum.

O Bstat, care Pudens, nostris sua turba libellis,
 Lectoremq; frequens lassat, & implet opus:
 Rara juvant, primis sic major gratia pomis:
 Hybernæ pretium sic meruere rosæ.
 Sic spoliatricem commendat fastus amicam,
 Janua nec juvenem semper aperta tenet:
 Sæpius in libro memoratur Persius uno,
 Quam levis in tota Marsus Amazonide:
 Tu quoque de nostris releges quemcunque li-
 bellis,
 Esse puta solum, sic tibi pluris erit.

O Dilecte Pudens, sua multi-
 tudo offiit nostris libris, atque
 opus ingens defatigat, & satia-
 rat lectorem. Rara placent,
 hoc modo prima poma gratiora
 sunt: hoc modo hyemales rosa
 fuerunt æstimata: hoc modo su-
 perbia commendat spoliatricem
 meretricem, nec perpetuo pa-
 tens janua retinet adolescentem.
 Uno in libro frequentior sit
 mentio Persii, quam vani Mar-
 si in tota Amazonide. Tu e-
 tiam quemcunque evolues ex
 nostris libris, crede esse solum,
 sic pluris facies.

NOTÆ.

1 Care Pudens] De quo epig. 32. lib. 1.
 4 Hyberna pretium] De rosis hybernis epig.
 10. lib. 6.
 5 Commendat fastus] Superbo enim meretri-
 cis fastidio alliciuntur juvenes. Alii legunt
 Fastus, ut sit nomen proprium. Quam lectio-
 nem minus probo.

7 Persius] Poeta satis notus: hoc est, magis
 placet brevis Persii liber, quam ingens Mar-
 si poema de Amazonibus: Hic autem Marsus,
 quicumque ille fuerit, alius esse videtur ab eo
 cujus mentio facta est epistola libri primi.
 9 Quemcunque] Alii quæcumque, minus
 bene.

Ad PISCATOREM, XXX.

ut fugiat sacros pisces Baianos.

Baiano procul à lacu monemus,
 Piscator, fuge, ne nocens recedas.
 Sacris piscibus hæ natantur undæ,
 Qui nōrunt dominum, manumque lambunt
 illam, qua nihil est in orbe majus:
 Quid quod nomen habent, & ad magistri
 vocem quisque sui venit citatus?
 Hoc quondam Libys impius profundo,
 dum prædam calamo tremente ducit,
 captis luminibus repente cæcus
 captum non potuit videre piscem:
 Et nunc sacrilegos perosus hamos,
 Baianos sedet ad lacus rogator:

O Piscator, monemus, longe
 declina a lacu Baiano, ne reus
 abeas. Pisces sacri natant his
 in undis, qui agnoscunt domi-
 num, & lambunt manum illam,
 qua nihil majus est in mundo.
 Quid quod nomen est ipsis, &
 singuli vocati accedunt ad vo-
 cem sui magistri? Hoc olim
 lacu Afer impius, dum calamo
 tremente trahit prædam, ereptis
 oculis subito excæcatus nequivit
 aspicere piscem: & nunc odio
 habens sacrilegos hamos mendi-
 cæ sedet ad lacus Baianos.

NOTÆ.

3 Sacris piscibus] Deo nempe Domitiano
 consecratis.
 4 Qui nōrunt] Domitianum: pisces verò
 sanctos fieri docet Ælianus, lib. 8. de ani-
 malibus, cap. 4. Hoc idem repetit Martialis,
 10. 10. epig. 30.

6 Quid quod] Vehementius instandi gratia
 Quid quod in Oratione ponitur. Cicero pro
 lege Manilia: Quid quod salus sociorum sum-
 mum in periculum ac discrimen adducitur?
 8 Libys impius] Miraculum hoc mihi poeti-
 cum videtur.

At

*Sed tu dum licet, innoxius ab
cibis non dolosis immixtis in a-
quas, & cole pisces consecratos.*

At du, dum potes, innoxens recede
Jactis simplicibus cibis in undas,
Et pisces venerare dedicatos.

NOTÆ.

16 Dedicatos] Alii delicatos.

Ad HIPPODAMUM, XXXI.

cujus nomen versibus suis inferi non posse dicit.

*Quod optas predicari & legi
in chartis nostris, atque inde pu-
tas consequi aliquod decus: dis-
peream, nisi hoc mihi jucundis-
simam sit, & cupio te inferere
meis libris. At tibi contrario
fonte Musarum datum est nomen
quod tibi imposuit agrestis ge-
nitrix; quod celebrare nequeat
Melpomene, nec Polyhymnia,
nec pia Calliope cum Apolline.
Igitur facias tibi aliquod nomen
jucundum Musis: non semper
venuste dicitur Hippodamus.*

Quod cupis in nostris, dicique, legiq; libellis,
Et nonnullus honos creditur esse tibi:
Ne valeam, si non res est gratissima nobis,
Et volo te chartis inseruisse meis.
Sed tu nomen habes averso fonte sororum
Impositum, mater quod tibi dura dedit:
Quod nec Melpomene, nec Polyhymnia possit,
Nec pia cum Phœbo dicere Calliope:
Ergo aliquod gratū Musis tibi nomen adoptes:
Non semper belle dicitur Hippodamus.

NOTÆ.

5 Averso fonte] Id est, Tuum nomen
propter syllabarum contumaciam non convenit
carminibus.

7 Quod nec Melpomene] Tres Musas pro
triplici carminum genere posuit. Melpomene
præstet tragoediis & elegiis: unde Horatius,
ode 24. lib. 1.

— praecepe lugubres
Cantus Melpomene, &c.

7 Nec Polyhymnia] Cui curæ sunt versus ly-
rici. Horatius, ode 1. lib. 1.

— nec Polyhymnia

Lesbium refugit tendere barbiton.

8 Calliope] Versibus heroicis præfidet. Vir-
gilius, lib. Æneid. 9. versu 525.

Vos, ô Calliope, precor aspirate canenti.

Piam dixit vel quia filii sui Orphei mortem
dessevit, vel quia heroum, & maxime deorum
laudes canit.

10 Non semper belle] Nomen Hippodami
poëtiæ quidem non repugnat omnino, sed mi-
nus eleganter carmini sæpius accommodaretur.

De ape electro inclusa. XXXII.

*Inclusa succino delitescit, &
splendet apis, ut videatur con-
dita suo nectare: Illa conse-
cuta est mercedem convenien-
tem tantis laboribus: verisimile
est ipsam optavisse hujusmodi
interitum.*

ET latet, & lucet Phaëtonide condita gutta,
Ut videatur apis nectare clausa suo:
Dignum tantorum pretium tulit illa laborum,
Credibile est ipsam sic voluisse mori.

NOTÆ.

1 Et lucet Phaëtonide] Sorores Phaëtonis
in populos fuerunt transmutatæ, ex quibus de-
scendit succinum, quod ideo vocat Phaëtoni-
dem guttam Ovidius, 2. Met. Forte succini
guttæ in apem deciderant, quibus condensatis
tanquam tumultu clauderetur. Idem dicit de

vipera infra epig. 59. & de formicâ epig. 154
lib. 6.

2 Nectare clausa] Id est, suo melle, ele-
ctrum quippe mellis colorem refert.

3 Tantorum laborum] De quibus Vir-
gilius, lib. 4. Georgicorum.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 161

Ad SOSIBIANUM, XXXIII.

cui mortem imprecatur.

Plena laboratis habeas cum scrinia libris,
Emitte quare, Sosibiane, nihil?
Edent hæredes, inquis, mea carmina: quando?
Tempus erat jam te, Sosibiane, legi.

*Sosibiane, cum tibi sint foruli
referti libris elaboratis, cur nihil
edis in lucem? hæredes, aui,
publicabunt meos versus: quan-
do? O Sosibiane, jam tempus
erāt te evolvi.*

NOTÆ.

4 Tempus erat] Sosibianum quendam irri-
et poëta: videtur enim ipsum hortari ut edat
uos libros; sed cum nōlit Sosibianus legi nisi
post suam mortem, intelligit poëta jam mori
illum debuisse, quo legi possent ejus libri.
Heraldus sic explicat, tempus erat decessisse
te, & ossa tua esse lecta. Nam otilegium
profectō videtur alludere.

Ad ATTALUM, XXXIV.

sordida veste indutum.

Sordida cum tibi sit, verum tamen, Attale,
dicit,
Quisquis te niveam dicit habere togam.

*O Attale, cum habeas vestem
spurcam, nihilominus profert ve-
ritatem, quisquis profert tibi
niveam esse togam.*

NOTÆ.

1 Sordida cum tibi sit] Attali cujusdam
toga tam attrita erat, ut fila nuda albesce-
rent, unde nivea dici poterat; vel nivea di-
citur, quia frigida. Vide epig. 50. lib. 9. in
eo verō jocus est, quod toga nivea opponatur
sordidæ.

De pugna damarum. XXXV.

Frontibus adversis molles concurrere damas
Vidimus, & fati sorte jacere pari.
Spectavere canes prædam: stupuitq; superbus
Venator, cultro nil superesse suo.
Unde leves animi tanto caluere furore?
Sic pugnant tauri, sic cecidere viri.

*Spectavimus imbelles damas
congregari adversis frontibus, &
procumbere equali casu fati. Ca-
nes viderunt prædam: mirumq;
feroci venatori visum est, nihil
restare suo cultro. Unde molles
animi accensi sunt tanta rabie?
hoc modo tauri dimicant, hoc
modo viri prostrati sunt.*

NOTÆ.

1 Spectavere canes] Nempe se à præda ab-
stinerunt, cum viderent damas illas mutuum
inter necem adversa fronte ruerē.
4 Cultro nil] Cultrum venatorium intel-
ligit poëta.
5 Unde leves animi] Domitiano adulatur,
cujus numine damas fuisse concitatas intel-
ligit poëta.
6 Sic cecidere] Gladiatores scilicet.

Ad OLUM, XXXVI.

tingentem suos capillos.

Ole, habes barbam canam;
habes nigros capillos: nequis co-
lorare barbam, hæc ratio est: at
potes capillos.

CAna est barba tibi: nigra est coma: ti-
gere barbam
Non potes, hæc causa est: sed potes, Ole
comam.

NOTÆ.

1 *Tingere barbam*] Forte quia fucus in bar-
ba minus commode quam in capillis tegebatur;
vel forte quod Olus eodem morbo laborabat,
quo Charinus, de quo epig. 78. lib. 1. m.

facile dilueretur fucus.

Ad AFRUM, XXXVII.

suarum divitiarum ostentatorem.

Coracinus debet centum, &
Mancinus ducenta, Titius tre-
centa, Albinus sexcenta, Sabinus
decies, & Serranus alterum
decies. Ex insulis & fundis
tricies plene percipio, ex pe-
core Parmensi sexcenta. O Afer,
id mihi recessus per diem soli-
dum; atque ista mihi notiora
sunt meo nomine. Per est des
aliquid, ut ferre valeam: num-
mis comperisa iadium quodidia-
num. O Afer, nequeo auscul-
tare ista gratuito.

Centum Coracinus, & ducenta Mancinus,
Trecenta debet Titius, hoc bis Albinus,
Decies Sabinus, alterumque Serranus:
Ex insulis, fundisque tricies soldum,
Ex pecore redeunt ter ducena Parmensi.
Totis diebus, Afer, hoc mihi narras:
Et teneo melius ista, quam meum nomen.
Numeres oportet aliquid, ut pati possim:
Quotidianam refice nauseam nummis.
Audire gratis, Afer, ista non possum.

NOTÆ.

1, 2 *Centum, ducenta, trecenta*] Adjunge mil-
lia sestertium: adverbis vero bis, decies, tricies,
ter, adde centena millia sestertium.

4 *Ex insulis*] Edificia in urbe quæ sola sunt
ab aliis separata, dicuntur insulæ, ex quarum lo-
catione magnam pensionem percipiebat Afer.

Tricies soldum] Sic epig. 100. lib. 1. di-
vicies plenum.

5 *Ex pecore Parmensi*] Oves Parmenses
interpretare, quarum lana passim laudatur a
stro poeta.

Ad GALLAM, XXXVIII.

ut interdum neget.

O Galla, recusa; amor ex-
pletur, nisi lætitia cruciat: o
Galla, ne recuses diutius.

Galla, nega: satiatur amor, nisi gaud-
torquent;
Sed noli nimium, Galla, negare dia.

NOTÆ.

1 *Galla, nega*] Ejusdem argumenti est epig. 82. infra, & epig. 58. lib. 1.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 163

Ad CHARINUM, XXXIX.

divitem, atque impurum.

Argenti genus omne comparâsti,
Et solus veteres Myronis artes,
Solut Praxitelis manus, Scopæque,
Solut Phidiaci toreuma cœli,
Solut Mentoreos habes labores.
Nec desunt tibi vera Glaniana,
Nec quæ Callaïco linuntur auro,
Nec mensis anaglypta de paternis.
Argentum tamen inter omne miror,
Quare non habeas, Charine, purum.

*Emisti omnem argenti speciem;
Et solus possides antiquas artes
Myronis, solus opera Praxitelis,
Et Scopæ, solus toreuma Phidia-
ci cœli, solus opera Mentoris.
Nec vera Glaniana te deficiunt;
nec quæ oblinuntur auro Callai-
co, nec anaglypta de mensis pa-
ternis. Nihilominus inter omne
argentum, miror, o Charine;
cur tibi non sit purum.*

NOTÆ.

1 *Argenti genus omne*] Id est, vasa argentea omnis generis.

2 *Myronis artes*] Vasa nempe cœlata ab egregiis his artificibus, Myrone, Praxitele, Scopæ, & Phidia; de quibus, vide Plinium, lib. 34. cap. 8.

4 *Phidiaci toreuma*] De quo lib. 3. epig. 35.

5 *Solut Mentoreos*] De Mentore dictum quoque, epig. 41. lib. 3.

6 *Glaniana*] Ex officina Glanii. Vel forte legendum, *Gratiana*, ut legitur apud Plinium, lib. 33. cap. 11. *Vasa ex argento mira inconspicua humani ingenii variat, nullum genus officina diu probando, nunc Furniana, nunc Clodiana, nunc Gratiana.* Legunt alii *Gentiana*, pocula scilicet, quæ fiebant in castris Gentia-

nis, in septima urbis regione.

7 *Nec quæ Callaico*] Vasa auro Callaico inaurata summo in pretio fuerunt, epig. 95. lib. 14. Callaici autem populi Hispaniæ, hodie regnum Galliciæ.

8 *Anaglypta*] Hoc est, vasa in asperitatem excisa, ut scribit Plinius, lib. 33. cap. 11. ab *ἀνα* sursum, & *γλύψω* scalpō.

De mensis paternis] Hoc addit ut ostendat illorum poculorum antiquitatem.

10 *Quare non habeas*] De Charino dictum, epig. 78. lib. 1. cùm impurus esset, quicquid tangeret, contaminabatur, & spurcum fiebat: alias argentum purum significat non cœlatum, atque ita ludit in ambiguo poetâ.

Ad POSTUMUM ingratum. XL.

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto,
Et docti Senecæ ter numeranda domus.
Prætulimus tantis solum te, Postume, regnis:
Pauper eras, & eques, sed mihi consul eras.

*Atria Pisonum florēbant cum
totō stemmate, Et ter numerandæ
ades periti Senecæ. O Postume,
te unum anteposui tantis pa-
triciis: egenus eras, Et eques;
at te colebam ut consulem.*

NOTÆ.

1 *Atria Pisonum*] Clarissima fuit Romæ Pisonum familia in primo autem domus aditu nobilitatis insignia: collocabant antiqui, unde Seneca, lib. 3. de beneficiis, cap. 28. *Qui imagines in atrio exponunt, Et nomina familia sua longo ordine, ac multis stemmatum illigata flexuris, in parte prima aditum collocant, notæ magis quam nobiles fiunt.* Juvenalis, sat. 8. *Stemmata quid faciunt.* Sensus est poetæ: Poteram colere Pisones, à quibus multa beneficia acceperam.

2 *Et docti Senecæ ter numeranda*] Vel prop-

ter Senecam rhetorem, & filium ejus philosophum, & Lucanum nepotem. Vel propter tres filios rhetoris, Annæum, Novatium, & Melam, de quibus plura apud Lipsium, Elect. 1. cap. 1. Hanc opinionem refutat Ramiresius; cùm enim extincta esset Senecarum familia, existimare hanc Senecæ domum nobilem dici propter Pollam Lucani uxorem, quæ vidua Martialis tempore mortuum maritum summo studio colebat, ejusque diem natalem celebrabat, ut constat ex epig. 20, 21, 22. lib. 7. hanc ergo Pollam colere potuisset poeta. *Ter numerandæ domus,*

M 2

Tecum

O Postume, tecum consumpsi triginta annos: unum & commune habebamus cubile. Nunc potes largiri, nunc perdere, divitiis abundans, cumulatius honoribus: praestolor, o Postume, quid agas. Nihil agis: & tardum est mihi comparare alium patronum. O fortuna, hoc ne tibi aridet? Postumus decepit.

Tecum ter denas numeravi, Postume, brumas:
Communis nobis lectus & unus erat.
Jam donare potes, jam perdere, plenus honorum,
Largus opum: expecto, Postume, quid facias.
Nil facis: & serum est aliū mihi quærere regem.
Hoc, fortuna, placet? Postumus imposuit.

NOTÆ.

dicitur more græco domus valde memoranda & celebranda.

9 Nil facio] Hoc est, nihil donas.

10 Postumus imposuit] Me, & fortunam decepit Postumus, quæ illi eo consilio divitias dederat, ut in amicos esset liberalis. Ejusmodi

avaros fallaces vocat poeta, epig. 104. lib. 1.

In jus, o fallax, atque inficiator, eamus.

Vide epig. 43. lib. 2. hoc, fortuna, placet? Vel sic intellige. O Fortuna, an locupletasti Postumum, ut erga me ingratus foret?

In malè recitantem. XLI.

Quid recitaturus cingis col-
lum lanis? illa auribus nostris
aptiores sunt.

Quid recitaturus circumdas vellera collo?
Conveniunt nostris auribus ista magis.

NOTÆ.

1 Circumdas vellera] Intellige focalia, quæ erant fasciæ, seu vellera, quibus aures, fauces, & colla muniebant recitaturi, ne frigore corripere-

rentur, nec obstrepentium clamore terrerentur.
2 Conveniunt nostris] Ne te ineptum recitatore audiamus.

XLII, XLIII,

De Vesuvio monte, XLIV.

cujus incendium dolet.

Ecce Vesuvius paullo ante vi-
rens umbris pampineis: hoc in
loco præstantes racemi impleve-
rant humidæ cupas. Hi ver-
tices Baccho cariores fuerunt
collibus Nysæ: nuper Satyri hoc
in monte egerunt choreas. Hæc
Veneris habitatio jucundior illi
Lacedæmone: hic locus erat cele-
bris nomine Herculiæ. Omnia
sunt prostrigata flammis, & se-
pulta mæstris cineribus: nec dii
vellent habuisse hanc potestatem.

HIC est pampineis viridis modo Vesuvius
umbris:

Prefferat hic madidos nobilis uva lacus.
Hæc juga, quam Nysæ colles, plus Bacchus
amavit:

Hoc nuper Satyri monte dedere choros.
Hæc Veneris sedes, Lacedæmone gratior illi:

Hic locus Herculeo nomine clarus erat.
Cuncta jacent flammis, & tristi mersa favilla:
Nec superi vellent hoc licuisse sibi.

NOTÆ.

1 Vesuvius] Vel Vesuvius mons prope Neapolim viribus fertilis, qui flammæ interdum evomit. Suetonius in Tiro, cap. 8.

2 Prefferat hic] Hoc est, vinum expressum ex uva nobili impleverat lacus: est autem lacus vas quod excipit vinum prelo expressum, epig. 27. lib. 7.

3 Quam Nysæ] Nysam urbem plerique India

ascribunt, montemque Merum Libero sacrum Plinius, lib. 6. cap. 21.

4 Satyri] Comites Bacchidi.

5 Hæc Veneris sedes] Veneri & Herculi templum in Vesuvio dicatum fuit: Lacedæmone autem colebatur Venus. Pausanias in Laconicis.

6 Nec superi vellent] Hyperbolicè inquit poeta deos ipsos hujus incendii poenituisset.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 165

Ad PHOEBUM, XLV.

ut Parthenii filium quinquennem servet incolumem.

HÆC tibi pro nato plena dat lætus acerra,
Phœbe, Palatinus munera Parthenius.
Ut qui prima novo signat quinquennia lustro,
Impleat innumeras Burrus Olympiadas.
Ac rata vota patris: sic te tua diligit uxor, 5
Gaudeat & certa virginitate soror.
Perpetuo sic flore mices: sic denique non sint
Tam longæ Bromio, quā tibi Phœbe, comæ.

O Apollo, Parthenius Palatinus pro filio tibi offert hæc dona pleno thuribulo. Ut Burrus, qui novo lustro claudit primum quinquennium, perficiat plures Olympiadas. Approba vota genitoris: sic te depereat tua conjux, & soror letetur virginitate non dubia: sic niteas perpetuo juventutis flore: sic tandem, ô Apollo, Bacchus habeat capillos tuis breviores.

NOTÆ.

2 Parthenius] Burrhi sui filii quinquennis natalem diem celebrans Phœbo æthus adolebat, si upote semper juveni commendatur juvenis. Parthenius autem in Palatio Imperatori vivebat à cubiculo, de quo Suetonius in Domitiano, cap. 16. & epig. 6. lib. 5.
3 Lustro] Lustrum est spatium quinque annorum, Olympias verò quatuor; quarto enim anno expleto, quinto incunte Olympici ludii celebrabantur. Vide epig. 40. lib. 7.
5 Diligit uxor] Daphne, nempe, quam uxorem ducere cupiebat Apollo. Ovid. lib. 1. Met.
6 Soror] Diana scilicet, cujus pudicitiam

tentaverat Orion. Horat. lib. 3. carm. ode 4.

Et integra
Tentator Orion Diana
Virginea domitus sagitta.
& Callimachus in hymnis,

Δὸς μοι παρθένῳ αἰώνιον, ἄππα, πύλασιν.

Des mihi perpetuā virginitate frui.

7 Non sint tam longæ] Bacchus enim ut Apollo gloriatur æterno juventutis flore. Ovidius, lib. 4. Metam.

De SABELLO, XLVI.

ostentatore tenuissimorum munerum Saturnalium.

Saturnalia divitem Sabellum
Fecerunt: meritò tumet Sabellus:
Nec quemquam putat esse, prædicatque
inter caussidicos beatiorē:
Sic fastus animosque dat Sabello,
Sarris semodius, fabæque fressæ,
at thuris, piperisque tres selibra,
at Lucanica ventre cum Falisco,

Saturnalia locupletârunt Sabellum: jure inflatur Sabellus: & credit, & commemorat nullum esse locupletiorē inter caussidicos. Hanc arrogantiam, & hos spiritus Sabello conciliat semodius frumenti, & fabæ fressæ, & tres semilibra thuris & piperis, & Lucanica cum ventre Falisco,

NOTÆ.

1 Saturnalia] Quorum tempore patronis munera mittebant clientes, lib. 13. Sabel-
lum, atque alios caussidicos irridet, quorum merces Romæ erat perexigua, nisi locupletes essent. Juvenalis, sat. 7.
2 Quod vocis pretium? Sicus petasunculus, & vas
Pelamidum, &c.
3 Semodius] Mensura aridorum dimidiam

modii partem continebat: modius verò, inquit Raderus, capiebat viginti sex libras, & octo uncias.

Fabæque fressæ] Frondere idem est, ac frangere: fabæ frangebantur ut ex iis puls fieret.

4 Et Lucanica] Farciminis genus quod milites à Lucanis, quorum regio hodie Basilicata, atque à Faliscis Tuscis populis ventrem porcinum condire didicerant, lib. 13. epig. 35.

Et Syra lagena nigri defruti, atque ficus Africana testis gelata, cum bulbis, & cochleis, & caseo. Accepit etiam cistulam non amplam paucarum olivarum a cliente Piceno, & data est septenaria synthesis Sagunti elaborata crasso calo figuli, luteum toreuma rotæ Hispanæ, & mappa variata lato clavo. Decem annis Sabellus non habuit Saturnalia utiliora.

Et nigri Syra defruti lagena,
Et ficus Libyca gelata testa,
Cum bulbis, cochleisque, caseoque.
Piceno quoque venit a cliente
Parcæ cistula non capax olivæ:
Et crasso figuli polita cælo
Septenaria synthesis Sagunti,
Hispanæ luteum rotæ toreuma,
Et lato variata mappa clavo,
Saturnalia fructuosiora
Annis non habuit decem Sabellus.

NOTÆ.

9 Et nigri Syra] Syra lagena, hoc est, vitrea; quia vitrum in Syria inventum, teste Plinio, lib. 31. cap. 26. Defrutum verò Columella, lib. 12. cap. 21. sic explicat, *Mustum quam dulcissimum decoquitur ad tertias, & decoctum sicut supra dixi, defrutum vocatur.* Idem dicit Plinius, lib. 14. cap. 9.

10 Et ficus Libyca] Aliæ sunt ficus hybernæ, aliæ æstivæ. Plinius, lib. 15. cap. 18. testa autem condebantur, epig. 52. lib. 7.

Et Libyca fici pondere testa gravis.

Gelatam testam dixit, quod brumali tempore missa esset; vel quod ficum cortex esset tactu frigidus, vel quod re vera ficus gelatæ & condensatæ essent in testa. Judicet lector.

12 Piceno quoque] Hodie *Marché d'Ancone*, ubi sunt olivæ optimi saporis.

14 Et crasso figuli] Synthesis pro veste sumitur, epig. 46. lib. 2. hic autem synthesis septenaria significat vas capax septuaginta: septen-

tunx autem septem cyathos continet: nisi melis cum Turnebp, lib. 23. cap. 19. synthesis sumere pro septem poculis Saguntinis.

16 Toreuma luteum] Dicitur, quia synthesis illa figuli Saguntini torno facta fuit. *Synthesis* ex Budæo, teste Roberto Stephano in *Thesouro Linguae Latinæ*, est vasorum compositionis qua multa ejusdem generis vasa in se invicem includuntur. Statius, lib. 4. *Sylvarum*:

*Aut unam dare Synthefim, quid horres?
Alborum calicem, atque cacaborum.*

17 Et lato variata] Mantilia purpureis clavibus distingui solebant: latus autem clavus Senatorum erat insigne, angustus verò equitum. Petronius nappam ejusmodi laticlaviam appellat.

18 Fructuosiora] Vilissima tamen munera acceperat Sabellus, quem hoc scommate carpo poeta.

De PHAETONTE, XLVII.

encaustō.

Encaustus Phaëton depictus est in hac tabula. Quæ tua mens est, o Pictor, qui facis Phaëntonta dipyron?

ENcaustus Phaëton tabula depictus in hac est.
Quid tibi vis, dipyron qui Phaëntonta facis?

NOTÆ.

1 Encaustus Phaëton] Encaustice genus est picturæ, quæ in cera vel ebore ignitis instrumentis fiebat, ab *ἐγκαίου* innor. Vide Plinium, lib. 35. cap. 11.

2 Dipyron] Alludit ad casum Phaëtonis,

qui fulmine ictus in Padum præceps actus est nunc verò ignitis instrumentis depictus candelæ casum subire videtur. *Dipyrus* ergo, hoc est, bis ustus, merito dici potest.

XLVIII.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 167

Ad FLACCUM, XLIX.

res veras non nugatorias tractari epigrammatibus.

Nescis, crede mihi, quid sint Epigrammata, Flacce,
 Qui tantum lusus illa, jocosque putas:
 Ille magis ludit, qui scribit prandia sævi
 Tereos, aut cœnam, crude Thyesta, tuam,
 Aut puero liquidas aptantem Dædalon alas, 5
 Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.
 In nostris procul est omnis vesica libellis:
 Musa nec infano syrmate nostra tûmet.
 Illa tamen laudant omnes, mirantur, adorant.
 Confiteor: laudant illa, sed ista legunt. 10

O Flacce, mihi fidem adhibe, ignoras quid sint epigrammata: qui credis illa esse duntaxat ludos, atque argutias. Ille magis jocatur, qui memorat prandia crudelis Tereos, aut cœnam tuam, ô sære Thyesta; vel Dædalum accommodantem puero pennas liquidas, aut Polyphemum pascentem oves in Sicilia. Omnis tumor longe removetur à nostris libris: nec Musa nostra turgescit vesano syrmate. Nihilominus illa omnibus sunt admirationi, celebrantur, coluntur. Fateor: illa commendantur, at hæc evolvuntur.

NOTÆ.

3 Prandia sævi] Terei & Thyestæ liberorum mediæviæ historia satis nota est ex Seneca Thyesta, & Ovidio, lib. 6. Met.
 5 Aut puero liquidas] Aptantis pennas Icaro Dædali fabula constat ex lib. 8. Met. Ovidii.
 Liquidas alas] Ex cera nempe, quæ solis ardore liquefacta est.
 6 Polyphemon] Cyclopem satis notum maxime ex Idyllio 11. Theocriti.
 7 Omnis vesica] Hoc est, meum scribendi genus non est tumidum.

8 Nec infano syrmate] Syrma vestis est tragica à *σῦρμα* traho, oblonga nempe & solum vertit, quam in tragædiis traherant heroes. Metaphoricè intelligit poeta stylum suum non esse tragicum.
 9 Illa tamen] Flaccus objicit, tamen laudantur poemata tragica & epica.
 10 Sed ista legunt] Respondet Martialis tumida illa & longa poemata laudari, sed sua epigrammata, brevi & venusto argumento scripta, ab omnibus legi.

L.

Ad CÆCILIANUM, LI.

avarum comparatis divitiis.

CUM tibi non essent sex millia, Cæciliane,
 Ingenti latè vectus es hexaphoro.
 Postquam bis decies tribuit dea cæca, sinumq;
 Ruperunt nummi, factus es, ecce pedes:
 Quid tibi pro meritis, & tantis laudibus optem?
 Di reddant sellam, Cæciliane, tibi.

O Cæciliane, cum non haberes sex millia, gestatus es hexaphoro valde amplo. Postquam dea cæca concessit vicies, & nummi frègerunt sinum; ecce pedes factus es. Quid tibi precer pro meritis, & tantis præconiis? ô Cæciliane, numina tibi restituant sellam.

NOTÆ.

1 Sex millia] Sesteritiûm. Carpit Cæcilianum quendam, qui pauper sella vehebatur, factus verò dives pedes incedebat: hexaphorum lectica erat, quæ à sex servis gestabatur.
 3 Postquam bis decies] Centena sesteritiûm millia.
 Sinumque] Solebant veteres, ea in sinu reponere quæ secum ferre necesse erat: his verbis

pecunia abundasse Cæcilianum significat.
 5 Et tantis laudibus] Frugalitatis nempe per ironiam.
 6 Di reddant] Hoc est, hexaphorum, seu pristinam conditionem reddant, cum fortune munibus abutaris: vel morbos illi precatur poeta, (morboſi enim gestabantur,) cum videatur opes illi optare,

In ÆDYLUM, LII.

fico laborantem.

O Ædyle, nisi cessas vebi capris junctis, qui paullo ante ficus eras mox caprificus fies.

GEstari junctis nisi desinis, Ædyle, capris, Qui modo ficus eras, jam caprificus eris.

NOTÆ.

¹ *Gestari junctis*] Fico laborans Ædylus, seu Hedylus, ut scribant alii, de quo morbo dictum epig. 66. lib. 1. Capris simul junctis vehēbatur, ut epig. 105. lib. 1. de pardis, cervis, &c. diximus. Illinc colligit poeta illum mox fore ca-

prificum, habita ratione vocum, non verā significationis; ex capra enim & ficu fit caprificus. Similis jocus est in voce *Argonautas*, epig. 67. lib. 3. Alii has capras meretrices fuisse putant. Hic locus mihi videtur perobscurus.

Ad COSMUM, LIII.

de falso Cynico.

O Cosme, delusus vana specie credis Cynicum esse hunc senem, quem cum baculo, & pera crebro spectas inter penetralia nostra Palladis, & introitum novi templi; qui habet canos, & putridos capillos, & cui squalida barba labitur in pectus: qui obtegatur abolla uxore cerea nudi grabati, cui multitudo occurrens porrigit cibos extortos latratu. Hic non est Cynicus, o Cosme: Quid ergo? canis.

HUnc, quē sæpe vides inter penetralia nostra Pallados, & templi limina Cosme, novi, Cum baculo, peraq; senem; cui cana, putrisq; Stat coma, & in pectus sordida barba cadit: Cerea quem nudi tegit uxor abolla grabati, Cui dat latratos obvia turba cibos: Esse putas Cynicum, deceptus imagine falsa. Non est hic Cynicus, Cosme: quid ergo? canis.

NOTÆ.

¹ *Inter penetralia*] Templum intelligit erectum à Domitiano in honorem Minervæ, quam summo studio colebat. Lib. 9. epig. 4.

³ *Cum baculo*] Hæc est descriptio cultus Cynici. Ausonius, epig. 52.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, ansta supellex

Ista fuit Cynici

⁵ *Cerea quem*] Abolla vestis erat duplicis generis, altera militum, altera verò philosophorum propria. Cerea dicitur, nempe quod attrita flavesceret, vel quod sebo & sudore quasi

incerata videretur. Uxor autem, quod cum ea cubaret Cynicus sola abolla textus pro lodiæ. Vide epig. 119. lib. 14.

Nudi grabati] Hoc est, sine fūdōne & lodiæ.

⁶ *Cui dat latratos*] Spis enim latratibus stipem à prætereuntibus extorquebant Cynici. Legunt alii:

Cuique datis latrat obvia turba cibis.

⁸ *Non est hic*] Sensus est: Iste habitum quidem Cynici præ se fert, doctrinam autem non proficitur, sed mere in canem degeneravit.

Ad COLINUM, LIV.

de vita hilariter agenda.

O Coline, cui fas fuit tangere quercus Capitulinas, & prima fronde circumdare dignos capillos;

OCui Tarpeias licuit contingere quercus, Et meritas prima cingere fronde comas;

NOTÆ.

¹ *O cui Tarpeias*] Colinus adeptus erat coronam e quercu qua donabantur victores in ludis, quos in honorem Jovis Capitolini instituerat Domitianus. Suetonius in Domitiano, cap. 4. & epig. 1. supra, & lib. 8. epig. 82. Juvenalis, sat. 6. versu 387.

Cum sarre, & vino Janum, Vestemq; rogabat An Capitulinam deberet Pollio quercum Sperare, & fidibus promittere.

² *Prima fronde*] Vel quod Jovi sacra, vel quod ab Imperatore prima data fuerat omnino victori Colino.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 169

Si sapias, utaris totis, Coline, diebus,
Extremumque tibi semper adesse putes.
Lanificas nulli tres exorare puellas
Contigit, observant quem statuere diem;
Divitior Crispo, Thrasea constantior ipso,
Lautior & nitido sis Meliore licet,
Nil adicit penso Lachesis, fusosque sororum
Explicat, & semper de tribus una necat. 10

si sapiens es, fruiere diebus integris, & crede semper tibi imminere ultimum. Nemo potuit flere puellas nentes lanam, custodiunt diem quem decreverunt. Quamvis sis locupletior Crispo, firmior ipso Thrasea, & splendidiore nitido Meliore; Lachesis nihil addit penso, atque evolvit fusos sororum, atque una ex tribus semper interficit.

NOTÆ.

5 Lanificas] Hoc est, tres Parcas, Cloton, Lachesis, & Atropos; quæ dicuntur metiri vitam hominum ex fufis & staminibus quæ ex lana colunt, & deducunt. Earum verò officia sic distinguuntur à poetis, ut velint unam quæ vitam hominis ordiatur, alteram, quæ contextat; tertiam demum, quæ filum resolvat. Seneca in Hercule furente choro primo:

Dura peragunt pensa sorores,
Nec sua retro fila revolvunt.

7 Divitior Crispo] Fuit is vitricus Neronis.

Suetonius in Nerone, cap. 6. Sed & Crispi Passieni vitrici sui hereditate ditatus est. De Thrasea actum, epig. 9. lib. 1.

8 Lautior & nitido] Huic Meliori librum secundum Sylvarum dedicavit Statius. Nitidus dicitur, quod laute convivetur, epig. 69. lib. 2.

10 Una necat] Alii una secat. Sensus est: Etiam si duæ exorari possint, tertia tamen inexorabilis permaneret. Vide epig. 89. lib. 1. lib. 9. epig. 88.

Ad LUCIUM, LV.

quem hortatur ad celebranda Celtiberiæ loca.

Uci, gloria temporum tuorum,
Qui Grajum veterem, Tagumque nostrum
Arpis cedere non finis disertis;
Argivas generatus inter urbes
Thebas carmine cantet, aut Mycenæ,
aut claram Rhodon, aut libidinosa
Lacedæmonis palæstras:
Nos Celtis genitos, & ex Iberis,
Nostræ nomina duriora terræ
Grato non pudeat referre versu, 10

O Luci, decus tui avi, qui non permittis ut Grajus antiquus, & Tagus noster primas det facundis Arpi; natus in urbibus Græcia versibus celebret Thebas, aut Mycenæ, aut vobilem Rhodon, aut Ledaas palæstras libidinosa Lacedæmonis: nos verò geniti à Celtis atque ab Iberis, non erubescamus carmine memori dicere asperiora nomina nostra patriæ:

NOTÆ.

1 Uci] Is fuit poeta Hispanus egregius, qui vixit tempore Domitiani.

2 Qui Grajum] Veterem dixit, quia veteris Grajus, posteris verò Gravius fluvius scilicet dictus est, ut affirmant interpretes, de quo nihil reperi. Gravius populi sunt citerioris Hispaniæ, teste Plinio, lib. 4. cap. 20. Legunt Gaurum: sed Gaurus mons est Campaniæ Italia: poeta verò de locis Hispaniæ loquitur. Forte ejusdem nominis mons fuit in Hispania.

3 Arpis cedere] Arpi, urbs Apuliæ, in finibus quæ natus est Horatius. Sensus est: Tu, o Uci gloria Hispaniæ, qui contendis lapide catenato cum Horatio.

4 Argivas generatus] Hoc est, Poetæ græci celebrent suas urbes, nos Hispani nostras commendemus. Idem Horatius, lib. 1. ode 7.

Laudabunt alii claram Rhodon, &c.

5 Aut libidinosa] Ledaas palæstras dixit puellarum lustras, quæ nudæ simul cum viris ludos Lacedæmone exercebant in honorem Leda, quæ cum Jovi placuit, nuda erat in balneo. De his ludis agit Propertius, lib. 3. eleg. 12. Libidinosa, vel quod ejusmodi lustræ parum honestæ essent, vel quod Venus præcipue illic colebatur, epig. 44. supra: vel propter Helenam.

8 Nos Celtis] Hispaniæ populis ad Iberum, de quibus jam lib. 1. epig. 50.

10 Grato versu] Erga patriam.

Sævo

Bilbilin nobilissimam crudeli metallo, quæ superat & Chalybas, & Noricos, & Plateam strepentem suo ferro, quam circumit Salo temperator armorum fluctu exili, sed turbulento, Tutelamque, & choros Rixamarum, & lætas epulas Carduarum, & Peteron rubrum rosæ textis, & Rigas vetera theatra majorum, & Silaos peritos levis jaculi, & lacus Turgentis, & Petusiam, atque aquas limpidas parva Veronissæ, & sanctum ilicetum Baradonis per quod viator etiam iners ambulat, & agros curvæ Matineffæ, quos Manlius excolit validis tauris. O delicate lector, derides ne nomina tam agrestia? Fas erit derideas. Hæc tam agrestia magis mihi placent, quam Britannii.

Sævo Bilbilin optimam metallo,
Quæ vincit Chalybasque, Noricosque,
Et ferro Plateam suo sonantem,
Quam fluctu tenui, sed inquieto
Armorum Salo temperator ambit,
Tutelamque chorosque Rixamarum,
Et convivia festa Carduarum,
Et textis Peteron rosæ rubentem,
Atque antiqua patrum theatra Rigas,
Et certos jaculo levi Silaos,
Turgentisque lacus, Petusiamque,
Et parvæ vada pura Veronissæ,
Et sanctum Baradonis ilicetum,
Per quod vel piger ambulat viator,
Et quæ fortibus excolit juvencis
Curvæ Manlius arva Matineffæ,
Hæc tam rustica, delicate lector,
Rides nomina? rideas licebit.
Hæc tam rustica malo, quam Britannos.

NOTÆ.

11 Sævo Bilbilin] De qua lib. 1. epig. 50. & lib. 12. epig. 18. Fuit patria Martialis.

12 Quæ vincit Chalybas] Populi sunt Asiæ minoris ad Pontum Euxinum circa Bithyniam, ubi ferrum optimum.

Noricosque] Germaniæ populos, hodie Barbaros, ubi etiam ferrom præstans.

13 Plateam] Hispaniæ oppidum ferrariis officinis nobile. Vide epig. 18. lib. 12.

15 Salo] Fluvius Celtiberiæ, epig. 50. lib. 1.

16 Tutelamque] Forte hodie est Tudela, ad Iberum. De aliis urbibus quæ subsequuntur nihil reperio.

Chorosque Rixamarum] Rixamaræ sane choris gaudebant. Legunt alii Rixamorum.

19 Rigas] Raderus legit ripas, fluminum nempe, juxta quas spectacula edebant antiqui. Sed prior lectio videtur retinenda, nempe juxta

urbem Rigas erat forte convallis quæ theatrum naturale efficiebat.

23 Illicetum] Locus est in quo consistit multæ ilices.

24 Vel piger] Ea quippe loca tam amara sunt, ut vel iners viator in iis libenter ambulet.

29 Quam Britannos] Hoc est, Licet hæc Hispaniæ loca aspera sint, minus tamen horrida videntur quam Britannica: quasi esset contentio inter Britanniam & Hispaniam. Hæc vix capio. Alii itaque melius meo judicio legunt Bituntos vilissimum Apuliæ oppidum quod nominis rusticitate superat barbara Hispaniæ oppida quæ hîc enumerantur: quasi diceret poeta; ô delicate lector Itale, magis tibi dære debes tuos Bituntos, de quibus epig. 4. lib. 2. quam nostra hæc oppida.

In GARGILIANUM, LVI.

captatorem.

O Gargiliane, cupis ne te appellem liberalem, quod mittis senibus & viduis dona maxima?

MUnera quod senibus, viduisque ingentemittis,
Vis te munificum, Gargiliane, vocem?

NOTÆ.

2 Vis te munificum] Viduarum & senum hereditate, suis donis captabat, atque ita liberalis haberi non debebat; sed ejus dona erant infirmi.

dicæ, quibus senum hereditates, tamquam pecunia caperet. Lib. 5. epig. 18. & epig. 60.

Sordidum

ordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
 Qui potes insidias dona vocare tuas.
 Et avidis fallax indulget piscibus hamus :
 Callida sic stultas decipit esca feras.
 Quid sit largiri, quid sit donare, docebo.
 Si nescis : dona, Gargiliane, mihi.

Nihil fœdus est, nec turpius te uno, qui potes munera appellare tuas insidias. Hoc modo dolosus hamus obsequitur famelicis piscibus : hoc modo esca versuta fallit feras fatuas. Explicabo quid sit largiri, & donare. Si ignoras, ô Gargiliane, esto munificus in me.

NOTÆ.

[Dona] Tunc enim sine controversia liberalis videberis, cum nulla à me merces tibi sit spectanda.

AD FAUSTINUM, LVII.

hyeme Baiis, æstate Tibure manendum.

DUM nos blanda tenent lascivi stagna
 Lucrini,

Et quæ pumiceis fontibus antra calent :
 Tu colis Argivi regnum, Faustine, coloni,
 Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.

Horrida sed fervent Nemeæi pectora monstri:
 Nec satis est, Baias igne calere suo.

Ergo sacri fontes, & littora sacra valete,
 Nympharum pariter, Nereidumque domus.

Herculeos colles gelida vos vincite bruma,
 Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

Dum fruimur mollibus stagnis lascivi Lucrini, & speluncas quæ fervent pumiceis fontibus ; O Faustine, tu habitas regnum Argivi Coloni, quo pervenis emensus duo milia passuum ab urbe. At terribile pectus monstri Nemeæi ardet : nec sufficit Baias fervere suo aestu. Itaque valete, ô sacri fontes, & sacra littora, domicilium Nympharum simul, & Nereidum. Vos quidem hyeme frigida superate Herculeos colles, nunc primas date frigoribus Tiburis.

NOTÆ.

[Lascivi stagna] Lucrinus lacus est in Campania, de quo jam epig. 63. lib. 1. lascivum dicitur ob delicias, & loci amenitatem, & hominum illi lascivientium frequentiam.

[2 Et quæ pumiceis] Hoc est, fontibus è pumice vel topho scaturientibus, quorum aquæ sunt calidæ.

[3 Tu colis] Hoc est, tu manes Tibure, quod condidit Catillus quidam Argivus qui & Tiburtus dictus est. Vide Statium, lib. 1. Sylvarum in Tiburtino Manlii. Horatius, l. 2. ode 6.

Tibur Argeo positum colono.

[5 Nemeæi pectora] Hoc est, leonis in sylva Nemeæ ab Hercule interfecti, & relati inter

astra : Sol autem mense Augusto ingressus Leonem, ardores auget. *Pectora* dixit, quod in Leonis pectore, inquit Ramiresius, astrum est fulgentissimum ab Astrologis dictum cor Leonis.

[6 Nec satis est] Aquis enim ferventibus Solis calor additur.

[7 Littora sacra] Legunt alii littora grata, aliis scilicet anni tempestatibus.

[8 Nympharum] Fontes illi Nymphis sacri, mare verò Nereidibus sacrum.

[9 Herculeos colles] Tibure enim Hercules colebatur, lib. 1. epig. 13.

Itur ad Hercules gelidas quæ Tiburis arces.

IN GALLAM, LVIII.

mariti mortem clam desilentem.

IN tenebris lugens amissum, Galla, maritum.
 Num plorare pudet te, puto, Galla, virum ?

O Galla, secretò desiles virum mortuum. O Galla, nunquid opinor, erubescis desilere maritum ?

NOTÆ.

[1 Num plorare] Galla vivente viro tam pudica fuerat, ut eum mortuum palam desilere, merito illam puderet : vel flebat, quod illam utpote infamem mortuo marito uxorem nullus esset ducturus, lib. 9. epig. 6. Epig. verò

34. l. 1. secretas lacrymas laudat noster poeta. Ille dolet verè, qui sine teste dolet.

Legunt alii,

Nam plorare pudet te, puto, Galla, virum.

De

De vipera electro inclusa. LIX.

Dum vipera serpit per stentes
ramos Heliadum; succina gem-
ma lapsa est in feram obisten-
tem: qua dum miratur se ad-
stringi humore denso, subito in-
duruit implicita concreto gelu. O
Cleopatra, ne te jactes de tu-
mulo regio, si vipera conditur
splendidiore monumento.

Flentibus Heliadum ramis dū vipera serpit,
Fluxit in obstantē succina gemma feram;
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas, Cleopatra, sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore jacet.

NOTÆ.

1 *Flentibus Heliadum*] Heliades dictæ sunt
Phaetontis sorores, cujus casum descentes ad
Padī ripas in populos fuerunt conversæ, ex qua-
rum ramis fuit electrum. Vide epig. 25. & 32.
supra.

2 *Fluxit in obstantem*] Poetice laudat hujus
operis artificium: nam adeo assabre electro in-
clusa fuerat vipera, ut casu succini visco im-
plicita videretur.

Succina gemma] Legunt alii *succina gutta*,
ut epig. 15. lib. 6.

Implicituit tenuem succina gutta feram.

5 *Ne tibi*] De morte Cleopatæ vide Suet.
c. 7. in Augusto: *Qui ambohus*, Cleopatæ
scilicet & Antonio, *communem sepultura honorem*
tribuit, ac *tumulum ab ipsis inchoatum perfici jussit*.
Nobilis erat hoc vipere mausoleum, quippe
quod totum electro esset ædificatum.

De CURIATIO, LX.

extincto inter salubres Tiburis aquas.

*Solstitio adeamus Ardeam, &
rura Pæstana, & agrum qui ca-
let fidere Leonis: cum Curatius
damnet cælum Tiburis missus ad
inferos inter celebratas aquas il-
lius. Nullo loco possis arcere fa-
ta: cum mors accesserit, Sardi-
nia est in medio Tibure.*

Ardea solstitio, Pæstanaque rura petantur.
Quique Cleonæo fidere fervet ager:
Cum Tiburtinas damnet Curatius auras,
Inter laudatas ad Styga missus aquas.
Nullo fata loco possis excludere: cum mors
Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

NOTÆ.

1 *Ardea solstitio*] Æstivo scilicet, quo calor
est vehementissimus. Ardea verò urbs erat La-
tii sub cælo calidissimo posita, de qua Livius,
lib. 1. *Dum Tarquinius obsidet Ardeam, exactus
est regno. Latium hodie Campania di Roma.*

Pæstanaque rura] Pæstanus finis in Lucania
à Pæsto urbe nomen sortitus, hodie *Golfo di
Salerno*.

2 *Quique Cleonæo*] Intellige Leonem, in
cælum relatum, quem Hercules interfecit in
Nemeæa Peloponnési sylvæ, juxta Cleonam
urbem. Augusto mense vehementissimis ca-
loribus terram accendit Leo: ager hic Baianus

intelligitur; Baias enim aquis & pectore Leo-
nis fervere dixit supra, epig. 57.

3 *Cum Tiburtinas*] Hoc est, cum Curatius
perierit Tibure loco saluberrimo, hodie Ti-
voli.

4 *Ad Styga*] Fons est Arcadiæ, cujus a-
qua est frigidissima, omnibus animalibus est
exitiosa. Poetæ fabulantur paludem esse apud
inferos.

5 *Sardinia est*] Insula nota: hoc est, cum
fati necessitas advenierit, perinde marieris Ti-
bure, ac in Sardinia, etsi Tiburis cælum sala-
bre, Sardiæ verò pestilens est.

IN MANCINUM, LXI.

vanum suarum divitiarum narratorem.

Donasse amicum tibi ducenta, Mancine,
 Nuper superbo lætus ore jactasti.
 Quartus dies est, in schola poetarum
 Dum fabulamur, millibus decem dixti
 Emptas lacernas munus esse Pompillæ;
 Sardonycha verum, lineisque ter cinctum,
 Quasque similes fluctibus maris gemmas
 Dedisse Bassam, Cæliamque jurasti.
 Here, de theatro, Pollione cantante,
 Cum subito abires, dum fugis, loquebaris, 10
 Hæreditatis tibi trecenta venisse:
 Et mane centum, & post meridiem centum.
 Quod tibi sodales fecimus mali tantum?
 Miserere jam crudelis, & file tandem.
 Aut, si tacere lingua non potest ista, 15
 Aliquando narra quod, Mancine, velimus.

O Mancine, bilaris nuper gloriatus es ore superbo, te dono accepisse ducenta ab amico. Quarta lux est, dum fabulamur in schola poetarum, dixisti lacernas emptas decem millibus esse donum Pompillæ. Jurasti Bassam & Cæliam tibi donasse sardonycha verum, & circumdatum tribus lineis, & duas gemmas concolores fluctibus maris. Cum heri repente discederes ex theatro, Pollione cantante, dum fugis, dicebas, tibi obvenisse hæreditatem trecentorum: & mane centum, & post meridiem centum. Quo tanto malo te affecimus nos socii? O inhumane, jam miserere, & tandem tace. Aut si ista lingua filere nequit, O Mancine, aliquando narra quod cupiamus.

NOTÆ.

1 Ducenta] Millia sestertiûm.

3 In schola poetarum] In quam ad recitandum conveniebant poetæ. Ille autem locus confabulationibus erat aprissimus.

5 Emptas lacernas] Lacerna togæ superinhebatur ad arcendum frigus, inquit Baysius.

6 Sardonycha verum] Sic epig. 60. lib. 9.

Sardonychas veros mensa quæstivit in omni.

est, non adulterinos.

Lineisque ter cinctum] Sardonyx enim tribus lineis, nigra scilicet, candida, & miniata, cinctur. Plinius, lib. 37. cap. 12. Sardonyches è glutinantur gemmis, ita ut ars deprehendi non possit, aliunde nigro, aliunde candido, aliunde minio sumptis. Legunt alii,

Sardonychas auro, lineisque ter cinctum.

7 Quasque similes] Forte cyanos, Ang. Turquoises.

8 Bassam Cæliamque] Nomina mulierum ficta.

9 Pollione cantante] Citharædo nobili de quo Juvenalis, sat. 5. versu 388.

13 Quid tibi fecimus] Ut nos vanissimis felicitatum tuarum narrationibus quotidie cruciaries.

16 Aliquando narra] Te nempe aliquam fecisse jacturam, atque hoc nobis erit auditu jucundissimum; vel narra aliud quidpiam, unde nobis lucrum obvenire possit.

DE LYCORI, LXII.

mulierè deformi.

Tibur in Herculeum migravit nigra Lycoris,
 Omnia dum fieri candida credit ibi.

Nigra Lycoris petiit Tibur
 dicatum Herculi, dum putat
 illic albescere omnia.

NOTÆ.

1 Tibur] Cujus cælum erat frigidum, eoque candidior illic mulierum forma. Vide epig. 12.

Dum Tiburtinis albescere collibus audit
 Antiqui dentis fusca Lycoris ebur.

De

De CÆRELIA, LXIII.

aquis extincta.

*Dum mater Cærelia it Baïas
à Baulis, demersa perit crimine
mayis furentis. O unda, quan-
tum decus amittitis! olim nec
imperata exhibueratis hæc mon-
stra Neroni.*

DUM petit à Baulis mater Cærelia Baïas,
Occidit insani crimine mersa freti.
Gloria quāta perit vobis! hæc monstra Neroni
Nec quondam iussæ præstiteratis aquæ.

NOTÆ.

1 *Dum petit à Baulis*] Villa in littore Campaniæ non procul à Baïis.

3 *Gloria*] Hæc aquarum gloria proveniebat ex eo, quod undæ illæ nequidem iussæ, ut fingit poeta, fuerant obsecutæ Neroni, qui matrem suam Agrippinam his in aquis perire

cupierat. Suetonius in Nerone cap. 34. & Tacitus, lib. 14. Annalium: hanc gloriam amiserant illæ aquæ, cum sponte, & ulro Cærelia hæcissent.

Hæc monstra] Naufragium nempe, mortem.

De hortis Martialis. LXIV.

*Pauca jugera Julii Martialis fertiliora hortis Hesperidum
recubant in longo vertice Janiculi: ample solitudines impendent collibus: atque exiguo tumulo cacumen aquum potitur aëre puriore: & solum nitescit proprio lumine, caligine occultante curvas valles: delicata fastigia villa alta placide accedunt ad sidera serena. Hinc fas est spectare septem montes dominos, & circumspicere totam Romam & Albana juga, & Tuscula, atque omnia loca frigida suburbana, Fidenas antiquas, & parvas Rubras,*

JULII jugera pauca Martialis
Hortis Hesperidum beatiora
Longo Janiculi jugo recumbunt:
Lati collibus imminent recessus:
Et planus modico tumore vertex
Cælo perfruitur serenior:
Et curvas nebula tegente valles
Solut luce nitet peculiari:
Puris leniter admoventur astris
Celsæ culmina delicata villæ.
Hinc septem dominos videre montes,
Et totam licet æstimare Romam,
Albanos quoque, Tusculosque colles,
Et quodcumque jacet sub urbe frigus,
Fidenas veteres, brevèsque Rubras,

NOTÆ.

1 *Julii*] Utep. 16. lib. 7.

Julii bibliotheca Martialis.
cujus commendat hortum. Huic Martiali mit-
tit sextum librum, ut patet ex primo epi-
grammate. Male ergo alii scribunt *Tulli Martialis*.

2 *Hesperidum*] Atlantis filiz, quibus hortos tribuunt poetæ aureis pomis pretiosos. Vide epig. 21. lib. Spect.

3 *Longo Janiculi*] Ab Aventino & Vaticano ad pontem Mulvium, vel Mævium, usque porrigitur Janiculum.

11 *Hinc septem*] Palatinus, Capitolinus, Quirinalis, Cælius, Esquilinus, Viminalis, Aventinus vocantur, quibus imposita Romæ septem domina.

12 *Æstimare Romam*] Hoc est, peragere & considerare. Epig. 16. lib. 7.

Ruris bibliotheca delicati

Vicinam videt unde lector urbem.

13 *Albanos*] Colles Latii intellige.

15 *Fidenas veteres*] Quia Roma antiquior Rubras verò parvum oppidum circa Tiberem ite existimat Ortelius.

Et quod virgineo cruore gaudet,
 Annæ pomiferum nemus Perannæ,
 Illic Flaminiae, Salariaeque
 Gestator patet, effedo tacente,
 Ne blando rota sit molesta somno,
 Quem nec rumpere nauticum celeuma,
 Nec clamor valet helciariorum.
 Cum sit tam prope Mulvius, sacrumque
 Lapsæ per Tyberim volent carinæ,
 Hoc rus, seu potius domus vocanda est,
 Commendat dominus, tuam putabis:
 Tam non invida, tamque liberalis
 Tam comi pater hospitalitate.
 Credas Alcinoï pios Penates,
 Aut facti modo divitis Molorchii.
 Vos nunc omnia parva, qui putatis,
 Centeno gelidum ligone Tibur,
 Vel Præneste domate, pendulamque
 Uni dedite Sætiam colono:
 Dum me iudice, præferantur istis
 Iuli jugera pauca Martialis.

20 Et sylvam pomiferam Anna Peranna, qualatatur virgineo sanguine. Illic prospicitur gestator currus in via Flaminia, & Salaria curru non strepente, ne rota sit incommoda molli somno, quem nec turbare potest cohortatio nautarum, nec clamor helciariorum. Licet Mulvius sit tam vicinus, & naves volent dilapsæ per sacrum Tiberim. Hæc villa, seu potius domus est appellanda, commendatur ab herô, existimabis tuam: tam amica, tam benigna, tam liberali hospitalitate aperta est. Putes piam domum Alcinoï, aut Molorchii paullo ante locupletati. Vos nunc, qui creditis omnia exigua, colite frigidum Tiber centum ligonibus, aut Præneste, & tradite uni agricultori acclivem Sætiam: dum me arbitro, pauca jugera Iulii Martialis anteponantur istis.

35

NOTÆ.

16 Et quod virgineo] Anna Peranna, vel Perenna Didonis soror in Italia apud Æneam pulavit, atque in amnem Numicum, ut Lavinia insidias declinaret, se præcipitem dedit, & eodem pro dea culta est. Ovid. 3. Fast.

Ista loqui visa est: placidi sum Nympha Numici,

Anne perennelatus, Anna Perenna vocor. Macrobius, lib. 8. cap. 12. Eodem quoque mense, Mario nempe, & publice & privatim ad Annam Perennam sacrificatum itur: ut annare, perennareque commode liceat: hoc est, per annos durare. Virgineum cruorem dixit propter virginum sanguinem, quæ Dianæ virginis in amore Aricino immolarentur, teste Strabone, lib. 5. Vel quod illic, ut ait Domitius, flagellarentur pueri, ut Lacedæmone ex ritu Phœntio. Alii Annam Perennam affirmant fuisse ortam Bovillis prope Romam, quæ populo in montem per seditionem digressio viam tulerit; in cuius memoriam hæc celebris tandem instituta est. Hæc est Raderi sententia, quæ mihi verisimilior videtur.

17 Via sic dicta à Flaminio con-

duci, qui ad lacum Trasimenum ab Annibale interceptus est. Salaria dicebat in Sabinos, quæ à Sale nomen sortita est, quia per eam Sabinii sal à mari Romam deferbant.

18 Gestator] Currus nempe in quo ambulant per urbem geitabantur: etenim pro le-

sticario sumi non mihi videtur, propter sequentia verba effedo iacente.

21 Nauticum celeuma] Est verbum græcum, nautarum proprium, latine cohortatio.

22 Helciariorum] Helciarii sunt ii qui onera moliantur funibus, vel qui naves deducunt, aut remulco trahunt.

23 Mulvius] Alii Milvius, pons hodie Ponte Molo, ultra primum ab urbe lapidem.

29 Credas Alcinoï] Alcinoüs regnavit in Corcyra insula, & benigno hospitio Ulyssiem naufragum excepit. Homerus, Odyss. lib. 7.

30 Divitis Molorchii] Molorchus pastor venientem ad leonem Nemeæum opprimendum humanissime excepit Herculem: factus verò dives dicitur, quia Domitianus sanum Herculi extruxerat, epig. 65. lib. 3. juxta quod Molorchus sacellum ædificavit multis donis locupletatum, de quo Statius, lib. 3. Sylvarum.

32 Centeno ligone] Hoc est, centum servis colite fundos amplissimos. Tibur & Præneste Latii urbes, hodie Tivoli & Palestrina. Sætia, alii Sætia, Latinorum urbs mediterranea, hodie Sezza, epig. 112. lib. 13.

Pendula Pontinos quæ spectat Sætia campos.

35 Dum me iudice] Sensus est: Fundi Tiburtini, Prænestini, & Sæmini sunt optimi: attamen Iulii Martialis horti omnibus illis sunt anteponendi.

De

De PHILÆNI lusca. LXV.

Philænis perpetuo flet altero
oculo. Rogatis quæ ratione id
fiat? Lusca est.

O Culo Philænis, semper altero plorat.
Quo fiat istud quæritis modo? Lusca est.

NOTÆ.

1 Lusca est] Obiter naturæ vitium in illa muliere irridet poeta, quæ utroque oculo plorat
nisi altero caruisset.

Ad LINUM, LXVI.

sui patrimonii decessorem.

O Line, semper duxisti vitam
municipalem, quæ nihil prorsus
suavius potest esse. Togula est
excussa Idibus, & raris Kalen-
dis: atque una synthefis egit
decem annos. Saltus tibi sup-
peditavit aprum, campus lepo-
rem non emptum; sylva vexata
præbuit turdos pingues. Piscis
allatus est tractus ex voragine
fluviali: cadus ruber fudit vi-
na non externa. Nec serpens
mollis missus ex natione Græca,
sed agrestis multitudo foci in-
culti stetit.

Nec flamma obsuit adibus, nec
Canicula campis: nec ulla navis
tua demersa est mari, nec fluit.
Tu nunquam substitutisti tesseram
talo jucundo:

EGisti vitam semper, Line, municipalem
Qua nihil omnino dulcius esse potest.
Idibus, & raris togula est excussa Kalendis.
Duxit & ætates synthefis una decem.
Saltus aprum, campus leporem tibi misit
emptum:

Sylva graves turdos exagitata dedit.
Raptus flumineo venit de gurgite piscis:
Vina rubens fudit non peregrina cadus.
Nec tener Argolica missus de gente minister,
Sed stetit inculti rustica turba foci.
Villica vel duri compressa est nupta coloni:
Incaluit quoties faucia vena mero.
Nec nocuit tectis ignis, nec Sirius agris:
Nec mersa est pelago, nec fluit ulla ratibus.
Supposita est blando nunquā tibi tessera talo

NOTÆ.

1 Egisti vitam] Linum quendam ad ino-
piam redactum irridet poeta. Municipalem
vitam dixit pro agresti; in Municipiis enim,
quæ erant oppida, civitate donata certa lege,
vita ducebatur sobria & frugalis, at verò in
urbe lauta & delicata.

2 Dulcius esse] Legant alii vilis, alii durius.

3 Togula est excussa] Alii est tibi sumpta.
Kalendis & Idibus sacrificia publica fiebant, po-
pulusque togatus conveniebat. Calendæ au-
tem Junoni, Idus verò sacræ erant Jovi. Ovi-
dius 1. Fastorum,

Vendicat Ausoniae Junonis cura Calendæ;

Idibus alba Jovi grandior agna cadit.

Excussa, hoc est, explicata est togula, dum
enim ex arca depiombantur collectæ vestes,

ut plurimum excutiuntur.

4 Synthefis] Vestis nempe cœnatoria,
qua, lib. 2. epig. 46.

5 Saltus aprum] Hoc est, venaris, piscis
& vindemias colligis in tuis prædiis.

9 Nec tener Argolica] Hoc est, nec Græ-
puer ingenti pretio comparatus, sed rustici
proles à pedibus stetit.

15 Supposita est blando] Hoc est, non
coexisti patrimonium tesseris; lufiores autem
solebant à minori ludo, à talis nempe incipere
mox animis incaltescentibus, depositis talis
ponebantur tesserae, in quibus major erat alia
epig. 15. lib. 14.

Non sim talorum numero par tessera, dum sit
Major, quam talis, alea saepe mihi.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 177

Alea sed parca sola fuere nuces.

Ubi fit decies, mater quod avara reliquit?

Nusquam est: fecisti rem, Line, difficilem.

sed subiisti solam aleam parcarum nucham. Profer, ubi fit decies, quod reliquit avara genitrix? nullibi est: O Line, fecisti rem difficilem.

NOTÆ.

6 Alea sed parca] Hoc est, sed victoriæ premium erant nuces.

7 Ubi fit decies] Post adverbium decies, tri-, &c. intellige semper centena millia seculum.

8 Fecisti rem] Hoc est, rem familiarem

diffipans: fecisti rem difficilem sane, & cuius ratio non apparer. Hic est sensus istius loci, licet referendus videatur ad vitam municipalem gravem & laboriosam: vel forte intelligit secretum Lini flagitium, quod totum ejus patrimonium exhauserat.

In PRÆTOREM, LXVII.

amicum ingratum.

Prætozem pauper centum sestertia Gaurus

Orabat cara notus amicitia.

dicebatque suis hæc tantum deesse trecentis,

Ut posset domino plaudere justus eques.

Prætor ait: scis me Scorpo, Thalloq; daturū:

Atque utinam centum millia sola darem. 6

hæc padet ingrata, pudet ah male divitis arcæ.

Quod non das equiti, vis dare, Prætor, equo?

Gaurus, egenus cognitus cara amicitia rogabat Prætozem centum sestertia. Atque aiebat hæc tantum deesse suis trecentis, ut justus eques posset plaudere domino. Prætor respondet: Tenes me donaturum Scorpo, & Thallo: atque utinam donarem tantum centum millia. Ah erubescit arcam ingratham, & male locupletem. O Prætor, placet-ne donare equo quod non donas equiti?

NOTÆ.

3 Deesse trecentis] Quadringenta sestertia in alio habere debebant equites. Vide epig. 26.

4.

4 Posset domino] Hoc est, ut posset intra ejus sedem, & adveniendi in amphitheatrum domino Domitiano plausum dare, epig. 34.

5.

5 Scis me Scorpo] Thallus & Scopus nobiles erant agitatores: mortem Scorpi deest poeta, epig. 50, 53, 74. lib. 10. Alii legunt Thallioque. Sed legendum Thallo, inquit

Raderus, adducta veteri inscriptione ubi sit mentio Thalli.

7 Male divitis arcæ] Quia Prætor abutebatur suis opibus, nec illas cum amicis communicabat.

8 Equo] Statuæ equestres inter alia victoriæ præmia agitatoribus excitabantur ab iis qui fautores illorum se profitebantur. Dare equo, hoc est statuæ equestri erigendæ, vel homini qui nihil aliud novit quam equos agitare?

Ad SEXTUM, LXVIII.

invitorem sordidum.

Invitas centum quadrantibus, & bene cœnas.

Ut cœnem invitior, Sexte, an ut invidiam?

Vocas ad cœnam centum quadrantibus, tu laute epularis. O Sexte, an vocor ut epulet, an ut invidiam?

NOTÆ.

Invitas] Sexti ejusdam impudentiam præter, à quo tenui sportulæ pretio fuerat invitior, hoc est, cibis vilis pretii poetæ, sibi

autem lautissimos apponi jufferat Sextus. Vide epig. 7. lib. 3.

N

Ad

Ad PAMPHILUM, LXIX.

venefici cum.

O Pamphile, tu quidem semper
apponis Setina aut Massica, sed
jama inficiatur esse vina tam
bona. Diceris quater evasisse
viduus hac lagena. Nec opinor,
nec fidem adhibeo, o Pamphile,
nec sitio.

TU Setina quidem semper, vel Massica ponis
Pamphile: sed rumor tam bona vina
negat.

Diceris hac factus coelebs quater esse lagena.
Nec puto, nec credo, Pamphile, nec sitio.

NOTÆ.

1 Tu Setina] Du Setia Latii urbe, unde vi-
num Setinum dictum, epig. 51. supra. De vino
Massico egimus, epig. 26. lib. 3.

2 Sed rumor] Serpebat quippe rumor vina à
Pamphilo apponi infecta veneno.

3 Diceris hac factus] Hoc est, quatuor
res veneno necasse.

4 Nec puto] Sensus est: Non credo quidem
verum esse illum rumorem: attamen capro
mento discere nolo.

De AMMIANO, LXX.

hærede relicto à patre.

Genitor occumbens ultimis ta-
bulis nihil reliquit Ammiano
præter aridam vestem. O Ma-
ronille, quis credat potuisse fieri
ut Ammianus cuperet genitorem
non esse defunctum?

Nihil Ammiano præter aridam vestem
Moriens reliquit ultimis pater ceris.
Fieri putet potuisse quis, Maronille,
Ut Ammianus mortuum patrem nollet?

NOTÆ.

1 Præter aridam vestem] Hoc est tritam,
inquit Domitius: at Lipsius 1. elect. cap. 18.
legit vestem. Sensus est: Pater perduto filio
Ammiano restem seu laqueum, quo se suspende-
ret, testamento reliquit.

2 Ultimis pater ceris.] Hoc est, in suo testa-
mento, vel ultima testamenti parte: in priori-
bus verò ceris alios sane hæredes scripserat:
in tabulis autem inceratis scribere solebant ve-
teres, unde quævis scripturæ, vel etiam tabulæ

dicerentur ceræ.

4. Mortuum nollet] Vivum patrem pro-
gus Ammianus optabat mortuum, quia spe-
bat copiosam adepturum se hæreditatem: mor-
tuum optabat vivum, quia moriens nihil
reliquerat præter restem: ab eo autem dum
viveret, semper aliquid accipiebat, quo vita-
hilarem duceret. Turpior sensus postea colligitur
ex epig. 4. lib. 2.

Ad SOPHRONIUM, LXXI.

de moribus puellarum Romanarum.

O Sophroni Rufe, diu investi-
go per totam civitatem, si qua
puella recusset: nulla puella recu-
sat. Quasi non æquum sit: qua-
si inhonestum sit recusare.

Quæro diu totam, Sophroni Rufe, p-
urbem,
Si qua puella neget: nulla puella negat.
Tanquam fas non sit, tanquā sit turpe negare.

NOTÆ.

2 Si qua puella] Forte negantem puellam
quærebat, ne satiaretur ejus amor. Sed lepide

carpit libidinem puellarum, in quam tanta
pensione feruntur, ut roganti negare nequæ-

Tanqua

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 179

Tanquam non liceat, nulla puella negat.
 Casta igitur nulla est; castæ sunt mille: quid
 ergo
 Casta facit? non dat: non tamen illa negat.

*Quasi non liceat, nulla puella
 recusat. Ergo nulla est pudica.
 Mille sunt pudica. Quid igitur
 agit pudica? Non dat ultro:
 nihilominus illa rogata non re-
 cusat.*

Ad QUINCTUM, LXXII.

exigentem epigrammata gratis.

Exigis ut donem nostros tibi, Quincte,
 libellos.
 Non habeo, sed habet bibliopola Tryphon.
 Es dabo pro nugis, & emam tua carmina sanus?
 Non, inquis, faciam tam fatue: nec ego.

*O Quincte, postulas ut tibi
 dem nostros libros. Illi non sunt
 penes me, at sunt penes bibliopo-
 lam Tryphonem. An dabo pecu-
 niam pro ineptiis, & sanus e-
 mam tuos versus? Non tam
 stulte agam, ais: nec ego.*

NOTÆ.

2 Bibliopola Tryphon] De quo iterum, epig.
 lib. 13.
 4 Nec ego] Hoc est, nec ego tam fatuus ero,
 ut tibi gratis donem meos libros. Istius Quin-

cti avaritiam argute carpit, qui paucos impen-
 dere nummos recusabat, ut sibi hos libros com-
 pararet, quos tamen legere summo studio ex-
 petebat. Epig. 118. lib. 1.

De VESTINO, LXXIII.

cujus morituri liberalitatem in amicos laudat.

CUM gravis extremas Vestinus duceret
 horas;
 Et jam per Stygias esset iturus aquas;
 Ultima volventes orabat pensa sorores,
 Ut traherent parva stamina pulla mora.
 Jam sibi defunctus, caris dum vivit amicis,
 Moverunt terricæ tam pia vota deas.
 Cum largas partitus opes, à luce recessit:
 Neque mori posthac credidit ille senem.

*Cum Vestinus agrotus ageret
 ultimas horas, & jam esset peti-
 turus undas Stygias, rogavit so-
 rores versantes pensa extrema,
 ut afferrent brevem dilationem
 nigris staminibus. Jam sibi
 mortuus dum spiritum ducit pro
 dilectis amicis, vota tam pia
 flexerunt deas truces. Distribu-
 tis tam copiosis divitiis exiit à
 vita: & deinde existimavit se
 interire senem.*

NOTÆ.

Vestinus] Filius fuit illius Vestini, teste Lip-
 sin librum 15. Annalium Taciti, qui damna-
 à Nerone præter omnem culpam est interfe-

5 Jam sibi defunctus] Non vitæ desiderio
 tenebatur Vestinus: sed hanc moram orabat, ut
 bona sua amicis partiretur.

8 Senem] Idem ingeniose dixit, epig. 53.
 lib. 10. de Scorpio:

Dum numerat palmas credidit esse senem.

à virtute enim & præclare factis annis numera-
 re debent mortales.

De DAMIS, LXXIV.

fortiter invicem pugnantibus.

Vides ne quam strenua certamina experiantur damæ imbecilles? Quantam iracundiam habeant fera tam ignava? Non dubitant exiguis frontibus oppetere mortem. O Cæsar, placet-ne ignorare damis? Immitte canes.

Adspicis imbelles tentent quam fortia damæ Prælia? tam timidis quanta sit ira feris! In mortem parvis concurrere frontibus audent. Vis, Cæsar, damis parcere? mitte canes.

NOTÆ.

1 *Adspicis imbelles*] Nota hoc distichum elegantibus antithetis ornari, & vide epig. 35. supra, ubi pugnam huic similem descripsit poeta.

4 *Mitte canes*] Argute epigramma concludit: quid enim magis adhorrent damæ, quam canes? Tam ferociter tamen inter se decertabant damæ, ut essent casuræ, nisi canum latratu

à se invicem diremptæ fuissent. Similis est jocus, epig. 49. lib. 1.

Si vitare canum morsus, lepus impetum quæris

Ad quæ confugas, ora leonis habes.

Sic intelligo: Minus damis timendum est à canibus, quam à semetipsis.

De NIGRINA, LXXV.

quæ cum marito omnes suas opes communicaverat.

O Nigrina beata animo, beata viro, & primum decus inter nurus Latias. Placet communicare libenter cum marito divitias paternas, gaudens conjuge socio & consorte. Evadne combusta fuerit immissa in rogum conjugis, nec minus decus extollat Alcestin ad cælum. Tu melius sane merita es pignore vitæ, ut amor non esset tibi probandus intuitu.

OFelix animo, felix Nigrina, marito, Atque inter Latias gloria prima nurus. Te patrios miscere juvat cum conjuge census, Gaudentem socio, participique viro. Arserit Evadne flammis injecta mariti, Nec minor Alcestin fama sub astra ferat. Tu melius certe meruisti pignore vitæ, Ut tibi non esset morte probandus amor.

NOTÆ.

3 *Te patrios*] Nigrinæ liberalitatem commendat, quæ hereditatem paternam adepta communicavit cum marito.

5 *Arserit Evadne*] Iphizæ filia & uxor Capanei, quem tanto amore prosequeretur, ut, cum mortuum illum cremari videret, in eundem se rogum immiserit. Virg. lib. 6. Æneid. Ovidius Tristium, lib. 4. elegia 3.

Cum cecidit Capaneus subito temerarius ignem, Non legis Evadnen erubuisse viro, &c.

Et 3. de arte amandi.

Accipe me, Capaneu: cineres miscebimus, inquit,

Iphias, in medios defecitque rogos.

6 *Alcestin*] Alii Alcestem: Velizæ fuit filia, & uxor Admeti regis Thessaliæ, pro quo luctu se morti objecit, cum Oraculum respon-

disset brevi Admetum morituro, nisi aliquem ex propinquis pro eo mortem sponte oppeteret. Ovid. lib. 3. de arte amandi:

Si mea mors redimenda tua, quod aliorum non, esset

Admeti conjux, quam sequeris, erat.

7 *Tu melius certe*] Vivens nempe pignore vitæ, seu opibus paternis cum viro communicatis, quibus sustentatur, vita melius tuum erat illum amorem probasti, quam morte, lib. 9. epig. 9.

Nolo virum facili redimit qui sanguinem vitam:

Hunc volo laudari qui sine morte pergit.

Legunt alii, *Tu melius: certo meruisti pignore vitæ.*

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 181

In avarum amicum. LXXVI.

Millia misisti mihi sex, bis sena petenti :
Ut bis sena feram, bis duodena petam.

Misisti ad me sex millia rogantem duodecim : ut duodecim impetrem, rogabo viginti quatuor.

NOTÆ.

2 *Ut bis sena feram*] Avarum quendam sum mæ illius, qua sibi opus fuerit, cum ille pomicum carpit, à quo se petiturum dicit duplum | stulati dimidium concedere solitus sit.

In Zoilum invidum. LXXVII.

Nunquam divitias deos rogavi,
Contentus modicis, meoque lætus.
Paupertas, veniam dabis, recede.
Causa est tam subiti, novique voti?
Eudentem volo Zoilum videre.

Nunquam petii opes à diis, contentus mediocribus, & gaudens meo. Paupertas, ignosces, abi. An ratio est voti adeo repentini, & novi? cupio aspicere Zoilum suspensum.

NOTÆ.

4 *Causa est*] Unde fit, ut ego divitias nunc | rumperetur invidia, & præ livore se suspendere, cum semper paupertatem amaverim? | cuius rei desiderio tencor. Alii, *Causa est quæ* | subiti, &c.

In VARUM, LXXVIII.

invitatorem vanum.

Ad cœnam nuper Varus me forte vocavit,
Ornatus dives, parvula cœna fuit.
Auro, non dapibus oneratur mensa, ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Tunc ego : Non oculos, sed ventrem pascere
veni ;
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

Cum Varus forte me invitavit ad cœnam nuper, opulentus apparatus fuit, parvula verò cœna. Mensa instruitur auro, non cibis, servi obiciunt multa oculis, pauca gulæ. Tunc ego dixi. Non accessi, ut explerem oculos, sed ventrem : Vare, aut appone cibos, aut tolle divitias.

NOTÆ.

2 *Ornatus dives*] Poeta irridet Varum quendam, qui ornatum quidem divitem, parvulam | grammam, quod aliqui Martialis esse negant. | Vide epig. 44. lib. 1. epig. 59. lib. 3. & epig. 68. supra.

In AFRUM, LXXIX.

ambitiose & importune officiosum.

Conditum cum tibi sit jam sexagesima messis,
Et facies multo splendeat alba pilo ;
Discurris tota vagus urbe, nec ulla cathedra est,

Cum jam natus sis sexaginta annos, & vultus fulgeat canus mullo pilo ; incertus vagaris per totam civitatem, nec ulla est cathedra,

NOTÆ.

3 *Nec ulla*] Cathedra significat sellam mul- | Afer iste domo egredientes, vel admissus intro- | sedentes in cathedris salutabat. De modo salu- | tandi, vide epig. 56. lib. 1.

cui sollicitus non portes matutinum ave. Nec licet ulli tribuno exire sine te, & praestas officia tua utrique consuli, & decies redi in palatia sacro clivo, & praedicas solos Sigerios, & Parthenios. Juvenes agant quidem ista, o Afer, nihil prorsus est turpius sene ardelione.

Cui non mane feras irrequietus ave.
Et sine te nulli fas est prodire tribuno,
Nec caret officio consul uterque tuo,
Et sacro decies repetis pallatia clivo,
Sigeriosque meros, Partheniosque sonas.
Hæc faciant sane juvenes: deformius, Afer,
Omnino nihil est ardelione sene.

NOTÆ.

5 Et sine te] Hoc est tribunus, & consules domo exeuntes comitatis. Vide epig. 99. lib. 11.

8 Sigeriosque] Sigerius & Parthenius duo erant cubicularii Domitiani, quos Afer semper habebat in ore, ut aulicis familiariter uti videretur. Sic Horatius epist. lib. 1. epig. 7.

ex nitido fit rusticus, atque

Sulcos, & vineta crepat mera.

Sic & Martialis epig. 53. lib. 7.

Semper mane mihi de me mera somnia narras.

Légunt alii Sigeriosque modos, &c. & Radem interpretatur orationem ad Sigerii & Parthenios aures accommodatam, qua illorum amicitiam sibi conciliare conaretur Afer. Musambertus legit Sigeriosque modo, hoc est, tantum Sigerios loquitur Afer. Hic sensus in primum notat.

10 Ardelione] Is nempe est, qui totus occupatur in nihil agendo, qui ubique & nusquam est. Vide epig. 7. lib. 2.

Ad MATHONEM emptorem. LXXX.

Matho, semper eras hospes nostri Tiburtini. Hoc mercaris: decepi: tibi vendo tuam villam.

Hospes eras nostri semper, Matho, Tiburtini.
Hoc emis: imposui: rus tibi vendo tuum.

NOTÆ.

1 Matho] De quo epig. sequenti, quem facere dicit deceptum fuisse emendo prædium, quo ante emptionem tanquam suo fruebatur.

Tibur hodie Tivoli, Tiburtina verò villa, vel Ortilio, dicitur hodie Villa Hadriani.

In MATHONEM LXXXI.

declamantem in febre.

O Mathon, declamas in febre: si ignoras hanc esse insaniam, o amice Mathon, insanis. Egrotus declamas, semitertiana laborans declamas: si nequis aliter sudare, est ratio. Nihilominus est quid arduum. Cum intestina ardent febri discurrente; o Mathon, est quid arduum silere.

Declamas in febre, Mathon, hanc est phrenesim,
Si nescis, non es sanus, amice Mathon:
Declamas æger, declamas hemitritæus.
Si sudare aliter non potes, est ratio:
Magna tamen res est, errans cum viscera febris
Exurit, res est magna tacere, Mathon.

NOTÆ.

1 Mathon] Insaniæ arguit Mathonem, qui tacere nequiret. De quodam Mathone caussidico loquitur, Juven. sat. 1. Nescio an hic idem sit.

Caussidici nova cum veniat leſtica Mathonis Plena ipſo.

3 Hemitritæus] ἡμιτρίτος semitertianus: hoc est semitertiana febre laborans, ep. 92. lib. 12.

Cui gravis, & fervens hemitritæus erat.

subauditur πυρελος: febris verò semitertiana est tertiana imperfecta, & accedens ad quotidiana.

nam: quod citius recurat quam vera tertiana
5 Magna tamen] Respondet Matho, Magna tamen res est in febre declamare.

Errans cum viscera] Subjicit poeta: Cum vehementi febre laboras, summis in doloribus nec clamare, nec ingemiscere, difficile est. Sic intellige: Res magna non est in febre clamare; hoc enim phrenesim, seu insaniam arguit. At verò tacere, quod est argumentum sententis, res est sane ardua.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 183

De FABULLA, LXXXII.

negante diutius.

Epigramma nostrum cum Fabulla legisset,
Negare nullam quo queror puellarum,
semel rogata bis terque neglexit
reces amantis. Jam Fabulla promitte,
Negare jussi, pernegare non jussi.

Cum Fabulla evolvisset no-
strum epigramma, quo conqueror
nullam puellam negare, semel
rogata bis & ter contempsit vo-
ta amatoris. O Fabulla, jam
promitte: volui quidem negare,
non jussi prorsus negare.

NOTÆ.

¹ Epigramma] Supra epig. 71.

⁵ Pernegare] Epig. 58. lib. 1. Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.

Ad RUFUM, LXXXIII.

ut Venuleio commendet ejus libros.

HOS quoque commenda Venuleio, Rufe,
libellos,

Imputet & nobis otia parva, roga. (rum

memor & paulum curarum, operumq; suo-

Non tetrica nugas exigit aure meas.

Sed nec post primum legat hæc, summumve
trientem,

Sed sua cum medius prælia Bacchus amat:

Si nimis est legisse duos, tibi charta plicetur

Altera: divisum sic breve fiet opus.

O Rufe, commenda etiam hos
libros Venuleio, atque ora ut no-
bis faciat brevem audientiam.
Et parum oblitus sollicitudinum,
& operum suorum examinet me-
as ineptias aure non severa. At
nec evolvat hæc post primum aut
ultimum trientem, sed cum sue
pugna sunt grata medio Bacchō.
Si nimium est evolvere duos li-
bros, complica alteram char-
tam: opus divisum hoc modo
contrahetur.

NOTÆ.

² Imputet] Hoc est, concedat.

⁵ Sed nec post primum] Triens quatuor cya-
thorum poculum est: hoc est, nugatoria mea
charta nec legat Venuleius initio mensæ, nec
in fine, sed in media cœna cum fervet convivii
lacrimitas.

⁷ Si nimis est] Hoc est, ne nimium defati-
geris legens duos libros, divide opus, brevius
fiet. Idem dixit lib. 10. epig. 1.

Si nimius videor, seraque coronide longus
Esse liber: legito parca, libellus ero.

In NÆVOLUM, LXXXIV.

arrogantem in prospera fortuna.

Securo nihil est te, Nævole, pejus, eodem
Sollicito nihil est, Nævole, te melius.

O Nævole, nihil est deterius
quam tu tranquillus. O Nævo-
le, nihil est melius quam tu idem
anxius.

NOTÆ.

¹ Securo nihil est] Securus, hoc est, sine cu-
ra. Nempe cum nihil timeret Nævulus, om-

nes despiciebat; at vero curis & infortuniis
pressus omnes colebat.

N 4

Nec

Tranquillus nemini reddis salutem, contemnis cunctos. Nec quisquam liber tibi placet, nec ullus servus. Anxius largiris, nuncias salutem domino & regi, vocas ad cenam. O Nævole, esto anxius.

Securus nullos refalutas, despicias omnes :
Nec quisquā liber, nec tibi gratus homo est.
Sollicitus donas, dominum regemque salutas,
Invitas. Esto, Nævole, sollicitus.

NOTÆ.

4 Gratus homo est] Vox homo significat servum. Lege 2. ff. de usu & usufructu, & reditu, &c. Legunt alii,

Nec quisquam visus, nec tibi notus homo est.

Alii,

Nec liber quisquam, nec tibi notus homo est.

5 Dominum regemque] De hac salutatione vide epig. 113. lib. 1.

LXXXV.

In PONTICUM, LXXXVI.

qui convivis vilia, sibi generosa vina apponebat.

Nos potamus vitro, tu myrrha, & Pontice: cur? Ne crater perlucidus patet faciat duo vina.

NOS bibimus vitro, tu myrrha, Pontice,
quare?
Prodat perspicuus ne duo vina calix.

NOTÆ.

1 Tu myrrha] Propter cujus opacitatem vinum perspicui nequibat: epig. 113. lib. 14.

Ad Librum suum, LXXXVII.

quem mittit erudito Apollinari.

O Liber si cupis placere auribus Atticis, tibi suadeo & anctor sum, ut arrideas erudito Apollinari; nemo est politior & doctior, at nec humanior & candidior. Si te excipiet amplexu & hasso, nec timebis irrationes invidorum, nec præbebis scombris jucunda tegmina. Si improdaverit, & libelle, in tergo scribende a pueris, poteris subito properare ad arcam salariorum.

SI vis auribus Atticis probari,
Exhortor, moneoque te, libelle,
Ut docto placeas Apollinari,
Nil exactius, eruditiusque est,
Sed nec candidius, benigniusque.
Si te pectore, si tenebit ore,
Nec rhoncos metues maligniorum,
Nec scombris tunicas dabis molestas;
Si damnaverit: ad salariorum
Curras scrinia protinus licebit,
Inversa pueris arande charta:

NOTÆ.

1 Auribus Atticis] Hoc est, politis: Attici enim ceteris politiores habiti sunt.

2 Apollinari] De quo etiam epig. 25. l. 7.

3 Si tenebit ore] Vide epig. 4. lib. 1.

4 Nec scombris] Carmina quippe inornata, & alia opera minus elegantia scombris involvendis inferviebant; epig. 2. lib. 3. Tunica molesta dicitur, ut conjicit Farnabius, qua non tam involuti, quam fixi fuerint illi pisciculi: metaphora ducta à tunica illa molesta, piçe & bitumine illita, qua induti ardebant damnati, epig. 25. lib. 10.

Nam cum dicatur tunica præfente molesta ure manum.

11 Inversa pueris] In una tantum charta facie scribi solabant poemata: unde Juvenalis Sat. 1. arguens longam cujusdam poetæ fabulam, ait:

Scripta & in tergo necdum finitus Orestes.
Salariorum ergo pueri nasti hanc chartam per ludibrium à tergo scribent: Arare per metaphoram significat scribere, quod in chartis inceratis stylo literas, veluti sulcos designabant antiqui.

De BASSA, LXXXVIII.

quæ sæpius pedere solebat.

Infantem secum semper tua Bassa, Fabulle,
Collocat, & lusus, deliciasque vocat :
Et quod mireris magis, infantaria non est,
Ergo quid in causa est ? pedere Bassa solet.

O Fabulle, tua Bassa secum
semper constituit infantem, atque
appellat jocos, & voluptates. Et
quod magis mireris, non amat
infantes. Quid igitur in causa
est ? Bassa consuevit pedere.

NOTÆ.

3 Infantaria non est] Verbum à poëta fictum, hoc est, non est amatrix infantium, sed cum
rebro flatum ventris emitteret Bassa, in infantem rejiciebat culpam.

In dissimulatorem. LXXXIX.

Nulla remisisti parvo pro munere dona,
Et jam Saturni quinque fuere dies :
Ergo nec argenti sex scrupula Septitiani,
Missa, nec à querulo mappa cliente fuit.
Antipolitani nec quæ de sanguine thynni
Testa rubet, nec quæ Coctana parva gerit ;
Nec rugosarum vimen breve Picenarum :
Dicere te posses ut meminisse mei.
Decipies alios verbis vultuque benigno ;
Nam mihi jam notus dissimulator eris.

Pro exiguo munere nulla re-
misisti dona, & jam quinque
dies Saturni præterierunt. Ita-
que nec missa sunt sex scrupula
argenti Septitiani, nec mappa
fuit missa à queribundo cliente.
Nec testa quæ rubra est à san-
guine thynni Antipolitani, nec
quæ fert exigua Coctana ; nec
parvum canistrum olivarum ru-
gosarum ex Piceno : ut posses di-
cere, te mei memorem fuisse.
Dictis, & vultu blando circum-
venies alios : jam enim te exi-
limabo dissimulatorem.

NOTÆ.

2 Quinque fuere] Saturnalium tempore dona
in invicem mittere solebant Romani. Quin-
que vero diebus durabant Saturnalia, de quibus
Lipius, lib. 1. Saturn. cap. 3, & 4.

3 Sex scrupula] Hoc est, exiguum munus.
Scrupulum, teste Roberto Stephano in suo
thesauro linguae Latinæ, est nomen ponderis :
Latinè obolus dicitur, & sex sicilicis confi-
ciatur, & ex tribus scrupulis drachma. De-
narium nostrum valet. Alii scriptula.

4 Septitiani] Epig. 71. lib. 8. meminit libræ
Septitiane. Legunt alii Septitiane, ad quem
pertinet, epig. 108. lib. 11.

5 A querulo] De mappis quæ mense Decem-
beri mitterentur, supra epig. 46. Querulum cli-
entem vocat, quia apud patronum de egestate
semper queritur, atque auxilium rogat.

6 Antipolitani] Nec missa est murex, quæ
ex sanguine thynni optima conficiebatur Anti-

poli in urbe Asiæ, ut aiunt interpretes. Vide
epig. 103. lib. 13. Antipolis urbs etiam fuit
in Gallia Narbonensi, hodie Antibæ vel Ragni,
ut refert Ortelius.

6 Nec quæ Coctana] Parvæ sunt ficus ex Sy-
ria, de quibus epig. 28. lib. 13. Olivæ verò
optimæ mittebantur ex Piceno, hodie la Mar-
ché d'Ancone.

8 Dicere te] Mittendis in muneribus hæc usi-
tata fuisse videtur formula, ut amicus amici
memorem se diceret.

10 Dissimulator] Quidam interpretantur in-
gratum ; est enim ingratus qui beneficium ac-
cepisse se dissimulat. Alii sic explicant, *dissi-
mulator eris*, quia simulat te non intelligere
quid velim ; munus enim ad te misi, ut vi-
cissim munus ad me remitteres. Ergo non
mittam ad te deinceps vel levis momenti
donum.

De Rusticatione. XC.

Interrogatus quid faciam manens rure, respondeo pauca. Diluculo precor Numina, reviso servos, deinde agros, & meis famulis distribuo opus per partes aquas. Hinc lego, atque invoco Apollinem, & provoco Musam. Inde ungo corpus oleo, & lubens comprimo illud molli palæstra, mente bilari, & solutus senore. Pondero, bibo, canto, ludo, lavo, cæno, quiesco, dum exigua lucerna absumat parum olei. Nox concedit nocturnis Musis elaborata hæc carmina.

Rure morans quid agam, respondeo pauca, rogatus.

Luce deos oro, famulos post arva reviso, Partibus atque meis justos indico labores. Inde lego, Phæbumque cio, Musamque laceſſo. Hinc oleo corpusq; frico, molliq; palæstra Stringo libens, animo gaudens, ac cænore liber. Pondero, poto, cano, ludo, lavo, cæno, quiesco, Dum parvus lychnus modicum consumat olivi: Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camænis.

NOTÆ.

2 *Famulos post arva*] Hoc est, famulos, deinde arva; vel arva reviso, & deinde famulos, si præpositio fuerit.

3 *Justos indico*] Transpositio est, hoc est, indico labores justis partibus. Sic Virgilius, l. 2.

Jura dabat, legesq; viris, operumq; laborem Partibus aquabat justis, &c.

4 *Phæbumque cio*] Compono carmina.

6 *Stringo*] Unctione laxatur cutis, lucta ve-

ro astringitur, vel forte palæstræ pulvere.

7 *Pondero*] Vetus codex sic habet. Alii emendant *prandeo*. Non sæpe quidem, autem aliquando senes & pueri, imo & famuli prandebant. Videat lector.

9 *Lucubrata*] Intellige carmina ad lucernam elaborata. Hoc epigramma à quibusdam rejicitur.

Ad LIBRUM, ut modum teneat. XCI.

Ohe jam sufficit, ohe libelle, jam pervenimus usque ad umbilicos. Tu vis pergere adhuc, & progredi, nec potes consistere in extrema pagina. Sic tanquam non perfeceris rem, quam perfecisti etiam prima pagina, jam lector expostulat, & defessus est: jam & ipse librarius loquitur idem: ohe jam sufficit: ohe libelle.

OHE jam fatis est, ohe libelle, Jam pervenimus usque ad umbilicos. Tu procedere adhuc, & ire quæris, Nec summa potes in scheda teneri: Sic tanquam tibi res peracta non sit, Quæ prima quoque pagina peracta est, Jam lector queriturque, deficitque, Jam librarius hoc & ipse dicit, Ohe jam fatis est, ohe libelle.

NOTÆ.

1 *Ohe*] Satietaſtem & fastidium ſignificat.

2 *Uſque ad umbilicos*] Opus abſolutum eſt. De hoc loquendi modo dictum epigramm. 67. lib. 1.

4 *In ſcheda*] Hoc eſt, O libelle, tu nec contentus eſ paginæ extremam etiam partem,

implere: *ᾠδὴ* tabella, vel papyrus, aut phyllo-lira, aliudve in quo ſcribebant antiqui.

6 *Qua prima quoque*] Nam, o libelle, prima pagina lectorem tædio expleviſti, tamen modum tenere non viſ.

8 *Librarius*] Ille eſt qui libros tranſcribit.

EPIGRAM

EPIGRAMMATUM

LIBER V.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM cui librum mittit. I.

HOC tibi, Palladiæ seu collibus
uteris Albæ,
Cæsar, & hinc Triviam pro-
spicis, inde Thetin :
Seu tua veridicæ discunt respon-
sa sorores,

Plana suburbani qua cubat unda freti :
Seu placet Æneæ nutrix, seu filia Solis,
Sive salutiferis candidus Anxur aquis ;
Mittimus, ô rerum felix tutela, salusque,
Sospite quo gratum credimus esse Jovem.

INTERPRETATIO.

O Cæsar felix præsidium re-
rum, & salus, quo incolumi pu-
tamus Jovem esse memorem ;
mittimus ad te hunc librum,
seu es in montibus Albæ Palla-
diæ, atque ex hac parte spectas
templum Diana, ex illa mare ;
seu veraces sorores accipiunt tuæ
responsa, quæ jacet aqua maris
suburbani, sive placet nutrix
Æneæ, sive filia Solis, sive al-
bus Anxur undis salubribus.

NOTÆ.

¹ Palladiæ seu collibus] In honorem Minervæ
Quinquatria quotannis celebrabat Domitianus
in monte Albano prope Romam, epig. 1. lib. 4.

² Et hinc Triviam] A monte Albano pro-
spiciebatur hinc Dianæ templum ad Ariciam,
hodie Rizza, illinc verò Thetis, quam sumit
pro mari. Vide epig. 13. lib. 10. & epig. 3.
lib. Spect. Dianam jam vocavit Triviam ep. 1.
lib. Spect. Eodem libro inrepsit mendum in
epig. 26. ubi lege Thetis.

³ Seu tuæ veridicæ] Hoc est, sive & Antii
ubi sub imagine duarum sororum Fortuna co-
lebatur. Suetonius in Caligula, cap. 57. mo-
merunt & sortes Antiana.

Horatius, lib. 1. carm. ode 35.

O Diva gratum qua regis Antium.

Germanas verò sorores dixisse videtur ; quod
una prospera, altera adversa sit. De fortunæ
templis fusc agit Alexander ab Alexandro,
c. 13. l. 1. Genialium dierum : Antium hodie
Antio. Tua responsa. His verbis Domitiano
adulatur poeta, nam ostendit fortunam à Domi-
tiano velut à majore deo discere responsa, ut
inferiores dii à superioribus affari solent.

⁴ Plana suburbani] Mare enim alluit ur-
bern Antium, atque ita illius suburbium esse
videtur.

⁵ Æneæ nutrix] Hoc est, Cajeta urbs mari-
tima in finibus Latii versùs Campaniam, hodie
Gaieta. Virgil. 7. Æneid.

Tu quoque littoribus nostris Æneia nutrix
Æternam moriens famam Caieta dedisti.

Strabo, l. 5. Ταῖς κοῖλαις πάλαι Καίαις
οἱ Λακωνες προσεγορεύον. Omnes enim
cavitates Caiætas appellârunt Lacones : non
tamen negat ab Æneæ nutriçe etiam dictam
Caietam.

Seu filia Solis] Sive es Circeis, hodie Circelli,
oppidum est Latii maritimum à Circe filia So-
lis denominatum.

⁶ Candidus Anxur] Latii oppidum hodie
Terracina, cujus aquæ sunt valde salutares : di-
citur candidus vel à candore saxorum, vel à cal-
ce quæ conficitur ex lapidibus inde peritis. Neu-
trius generis reperitur apud Horat. sat. 5. l. 1.

Impositum latè saxis candentibus Anxur.

⁸ Gratum credimus] Hoc est, memorem
beneficii à te accepti : nam bello Vitelliano

Tu

Tu solummodo accipias, ego credam à te lectum esse, & superbus potiar Galla credulitate.

Tu tantum accipias : ego te legisse putabo, Et tumidus Galla credulitate fruor.

NOTÆ.

Domitianus adhuc puer una cum patruo Sabino Capitolinum pro viribus suis defenderat, incensum tamen postea restituit Suetonius in Domitiano, cap. 5. Vide etiam epig. 104. lib. 9.

9 Accipias] Alii accipies; alii vero aspicias.

10 Galla credulitate] Galli enim vera simplicitate boni sunt, atque hinc creduli. Strabo lib. 4. Ἄλλως ὁ ἀπλὸν καὶ παχὺν, supple φύλον γαμικόν. Cæterum Gallus ingenio simplici, ac nulla malignitate devincto.

* Ad lectores, castum esse hunc librum. II.

O Matrona, juvenes, & puella, noster libellus vobis dedicatur: Tu, cui nimis placent lascivia petulantiores, & nudi joci, evolue quatuor præcedentes liberos petulantes. Quintus libellus ludat cum domino, quem Germanicus sine rubore evolvat, præserte virgine Atheniensis.

M Atronæ, puerique, virginisque, Vobis pagina nostra dedicatur. Tu, quem nequitia procacior Delectant nimium, fælesque nudi, Lascivos lege quatuor libellos. Quintus cum domino liber jocetur, Quem Germanicus ore non rubenti Coram Cecropia legat puella.

NOTÆ.

* Ad Lectores] Alii, De eodem.

7 Quem Germanicus] Domitianus à devictis Germanis Germanici nomen assumpsit. Hunc verò librum tam verecundum & castum esse dicit poeta, ut ab Imperatore legi possit coram

puella Cecropia, hoc est, coram Minerva, quæ Athenis colebatur, quam & summo studio habebat Domitianus. Suetonius in Domitiano, cap. 4. Alii interpretantur virginem Palladi sacra, quæ ritu Vestalium viveret.

AD DOMITIANUM, III.

cui blanditur ob Germanorum legationem.

O Germanice, Degis jam accola nostra ripa, qui te adivit ab undis Danubii subditis, bellicus & stupens, paullo ante conspecto moderatore orbis fertur allocutus suos socios: quanto sum felicior fratre meo: cum possim iam prope intueri Deum, quem ille veneratur tam procul.

A Ccola jam nostræ Degis, Germanice, ripa, A famulis Istri qui tibi venit aquis, Lætus & attonitus, viso modo præfide mundæ, Affatus comites dicitur esse suos: Sors mea quam fratris melior: cui tam prope fas est Cernere, tam longe quem colit ille Deus.

NOTÆ.

1 Accola jam nostræ] Hoc est, jam Tiberis accola; Roman enim venerat Degis accola, scil. Danubii, qui nobis nunc subditus est. Ad Domitianum à Germania devicta dictum Germanicum, pacis sancienda gratia legatum misit Decebalus Dacorum rex. Hæc refert Rade-

rus ex fragmento Theodosii, unde tamen constat quis Degis ille, vel Diegis fuerit.

6 Quem colit ille Deus] Domitianum prope: eodem sensu Ovidius, 2. de Ponto. Felices illi, qui non simulachra, sed ipsi, Quique deum coram corpora vera vident.

In Myrtalem vinosam mulierem. IV.

FOEtere multo Myrtale solet vino.

Sed fallat ut nos folia devorat lauri,
Merumque cauta fronde non aqua miscet.

Hanc tu rubentem prominentibus venis

Quoties venire, Paulte, videris contra :

Dicas licebit, Myrtale bibit laurum.

*Myrtale consuevit male olere
multo mero : at comedit frondes
lauri ut decipiat nos, & callida
temperat vinum fronde non aqua.
O Paulte, quoties conspexeris
hanc tibi occurrere rubicundam
venis inflatis : poteris dicere,
Myrtale potavit laurum.*

NOTÆ.

3 *Merumque cauta*] Lauri folia ebrietatem
ercent : laurum ergo comedeat Myrtale, ut
ebrietatem, simul & vini graveolentiam vitaret,
lauri quippe vis potentior vini odorem obruit.

Alii *cauta* jungunt cum fronde. Judicet lector.
6 *Bibit laurum*] Non Baccho, sed Apolline
inflata est, cum lauro Phoebo sacra ebrietatem
dissimularet Myrtale.

Ad SEXTUM, V.

quem rogat, ut hos libros colloctet inter alios epigrammatum scriptores.

Exte, Palatinæ cultor facunde Minervæ ;

Ingenio frueris qui propiore Dei.

Nam tibi nascentes domini cognoscere curas,

Et secreta ducis pectora nôsse licet.

Et locus & nostris aliqua tibi parte libellis, 5

Qua Pedito, qua Marfus, quâq; Catullus erit.

Et Capitolini cœlestia carmina belli,

Grande cothurnati pone Maronis opus.

*O diserte Sexte, cultor Miner-
væ Palatina, qui penitus per-
vadis mentem Dei : nam tibi
fac est notas habere primas cogi-
tationes domini, & discere inti-
mos sensus Imperatoris. Des e-
tiam locum nostris libris aliqua
parte qua collocabitur Pedito, qua
Marfus, & qua Catullus. Et
colloca divinos versus belli Capi-
tolini juxta opus sublime cothur-
nati Virgilii.*

NOTÆ.

1 *Cultor Palatina*] Hic Sextus erat Domi-
tiano à sacre religionis cultu, & à studiis in-
terni, atque à consiliis secretioribus, epig. 3.
pra, jam Domitianum Deum vocavit.

6 *Qua Pedito*] De quo jam dictum epig.

lib. 2. Restat adhuc ex eo elegia ad Livi-
um de morte Drusi Neronis. De Marso etiam

epig. 71. & 77. lib. 2. cujus epigram-
mata apud antiquos summis laudibus fuerunt

celebrata, teste Gyrardo dialogo 10. de historia

literaria : Catullus verò satis est notus.

7 *Et Capitolini*] Puér adhuc Domitianus Ca-
pitolum cum patre Sabino à Vitellianis de-

fendit. Suetonius 1. cap. in Domitiano. Illa
propugnatio dicta est bellum Capitolinum, postea
descriptum ab ipso forte Domitiano, vel ab
ipso Sexto, vel ab aliis, quorum carmina com-
parat cum Æneide Virgilii, atque eodem in
loco reponenda esse dicit. Legunt alii,

Ad Capitolini cœlestia carmina belli.

pone, hoc est, repone, & colloca.

8 *Cothurnati Maronis*] Cothurnus genus fuit
calceamenti tragicorum proprium de quo epig.
20. lib. 3. Itaque cothurnatum Maronem di-
cit, propter gravitatem heroici ejus poematis.

Ad MUSAS, VI.

ut hunc librum commendent Parthenio.

O Musæ, si non displicet, nec nimis grave est, orate Parthenium vestrum his verbis. Sic tardior senectæ, & felix quondam absolvat tuam vitam sospite Imperatore: & sis beatus suffragante invidia. Sic Burrus mox sapiat genitorem, excipiat libellum parvidum, & exiguum intra limina aula sanctioris. Tibi innotescunt tempora Jovis placidi, cum tranquilluss micat & sua fronte, qua consuevit nihil recusare rogantibus. Non est quod timeas obsecrationes injustas. Libellus, qui ornatus cedro & purpura adauctus est nigris umbilicis, nunquam petit res immodicas, nec importunas. Nec obtuleris ista: at habeto præ manibus, sic velut nihil porrigas, & facias. Si novi dominum novem Musarum, sponte posset librum ornatum purpura.

SI non est grave, nec nimis molestum, Musæ, Parthenium rogate vestrum. Sic te serior & beata quondam Salvo Cæsare finiat senectus: Et sis, invidia favente, felix. Sic Burrus cito sentiat parentem, Admittas timidam, brevemque chartam Intra limina sanctioris aulae. Nosti tempora tu Jovis sereni, Cum fulget placidus suoque vultu, Quo nil supplicibus solet negare. Non est quod metuas preces iniquas. Nunquam grandia, nec molesta poscit, Quæ cedro decorata, purpuraque Nigris pagina crevit umbilicis. Nec porrexeris ista: sed teneto, Sic tanquam nihil offeras, agasque. Si novi dominum novem sororum, Ultro purpureum petet libellum.

NOTÆ.

2 Parthenium] Cultorem vestrum: Parthenius verò Domitiani cubiculo erat præpositus. Suetonius, cap. 16. in Domit. de quo lib. 4. epig. 45. lib. 8. epig. 28. lib. 11. epig. 1.

3 Sic te serior] Oratio Musarum ad Parthenium.

6 Sic Burrus] Parthenii filius indolis patere det specimen. Vide epig. 45. lib. 4.

8 Sanctioris aula] Hoc est, intromitte in concilave Cæsaris, seu in intimam aulam, quam sanctam dicit, vel quod illic coleretur Minerva, vel quod Domitianus ipse vellēt haberi Deus.

9 Jovis sereni] Cæsaris Domitiani.

10 Suoque vultu] Vultus quidē Domitiani

venustus erat, teste Suetonio in Domit. c. 18.

11 Nil supplicibus] Initio enim omnes cunctis se largissime profecutus est. Sueton. cap. 9.

15 Crevit umbilicis] De quibus dictum epig. lib. 3. umbilici autem erant ornamenta vel ex offe, vel ex ebore, quæ extremis librorum partibus addebantur: significat poëta magis se non petere, sed contentum fore iis, quæ ultro donabit Imperator.

18 Dominum novem sororum] Domitianum intellige, qui, teste Suetonio cap. 2. in Domit. in primis poëticæ studium simulavit; Musas ergo colebat, imo ipsis imperabat, inquit poëta adulator.

Ad Vulcanum, de urbe instaurata. VII.

Quemadmodum flamma instaurat nidos Assyrios, quoties unica ales vixit mille annos:

Qualiter Assyrios renovant incendia nidos, Una decem quoties secula vixit avis:

NOTÆ.

1 Qualiter Assyrios] Urbem incendiis & ruinis vastatam, à Domitiano verò instaura-

tam, confert poëta cum Phœnice, qui destructo in Assyria rogo, cremando se renovat.

Tali-

EPIGRAMMATUM LIBER V. 191

Taliter exuta est veterem nova Roma senectā,
Et sumsit vultus præfidis ipsa sui.
Jam precor oblitus nostræ, Volcane, querelæ
Parce, sumus Martis turba, sed & Veneris.
Parce pater : sic Lemniacis lasciva catenis
Ignoscat conjux, & patienter amet.

sic nova Roma deposuit anti-
quam senectutem, atque ipsa
induit frontem juvenilem sui
Imperatoris. O Volcane, jam
rogo oblitus nostræ querimonia
ignosce; ducimus quidem genus
a Marte, sed a Venere quoque.
Ignosce, o Pater; sic petulans
uxor parcat Lemniacis catenis,
& placide diligat te.

NOTÆ.

Ovidius, 15. Metam.

Una est, quæ reparet, seque ipse resemet ales.
Assyrii Phœnica vocat. Nec fruge, nec herbis,
Sed thuris lacrymis, & succo vivit amorii,
Hic ubi quinque suæ complevit secula vita,
Illic in ramis, tremantque cacumine palma,
Unguib; & duro nidum sibi construit ore,
Quo simul ac castias, & nardi lenis avistas,
Quasque cum fulva substra vit cinnama myr-
tha,
& superimponit, finitque in odoribus ævum.

De Phœnice fuscæ agit Tacitus, l. 6. Annalium.
lacrum soli id animal, & ore, ac distinctu pin-
narum a cæteris avibus diversum, consentiunt qui
nomen ejus definire. De numero annorum va-
ria traduntur, maxime vulgatum, quingentorum
annorum. Sunt qui adseverent, mille quadrin-
gentos sexaginta unum Phœnicem vivere. Lege
etiam Plinium, lib. 10. cap. 2.

4 Et sumpsit vultus] Hoc est, Roma facta
est venusta: vultus enim Domitiani venustus
erat, ut diximus præcedenti epigrammate.

5 Oblitus nostræ] Quæ inter te & nos Martis
posteriores intercessit. Alii legunt nota melius
meo judicio: hoc est, obliviscere querelam
omnibus notam, quod scilicet Venerem tuam
uxorem compresserit Mars, à quo genus suum
repetunt Romani. Vulcanus est deus ignis.

7 Parce pater] Vulcanum patrem appellat
eo sensu, quo deos omnes patres hominum vo-
cantur; etenim Vulcanus non est Romanorum
pater, sed Mars.

Sic Lemniacis] In Lemno insula Ægei ma-
ris, hodie dicta Stalimene, catenas fabricavit
Vulcanus, quibus Martem cum Venere in
adulterio deprehensum illigavit. Hæc fabula
fatis nota. Sensus est: Venus injuriæ à te
acceptæ obliviscatur, teque quamvis claudum
& deformem patienter amet.

De PHASIDE, VIII.

qui se pro equite gerebat in theatro.

Dictum domini, Deique nostri,
Quo subsellia certiora fiunt,
t puros eques ordines recepit,
um laudat modo Phasis in theatro,
phas purpureis ruber lacernis :
t jactat tumido superbus ore ;
tandem commodius licet sedere,

Dum Phasis in theatro, Phasis
ruber purpureis lacernis modo
commendat edictum Domini, &
Numinis nostri, quo sedes certius
distinguantur, atque ordines non
permixti cum plebe assignati
sunt equiti : atque arrogans glo-
riatur ore superbo ; tandem fas
est sedere commodius,

NOTÆ.

Edictum Domini] Domitiani. Suetonius
Domitiano, cap. 14. Dominus & Deus noster
fieri jubet. Domitianus ergo renovavit le-
gem Rosciam, qua nulli in quatuordecim equi-
bus subselliis sedere liceret, nisi illi qui haberet
equestrem, quadraginta nempe sester-
tium millia.

Subsellia] Quæ triplicis fuere generis, in
illis sedebant Senatores, in secundis Equites,
in tertio vero occupabat tertia.

Et puros eques] Scorsim à plebe lu-

dos spectabant equites.

5 Phasis] Libertus qui veste purpurea indu-
tus erat, ut videretur eques. Lib. 4. epig. 2.
legimus Romanos, cum spectaculis adessent,
vestibus candidis, imo & nigris, hoc autem lo-
co etiam rubris usos fuisse, unde colligere licet,
nullam legem jussisse ut candida veste, quam-
vis solerent, uterentur. Augustus, teste Sue-
tonio in Augusto c. 40. prohibuerat ne quis
in foro circove, nisi positus lacernis togatus
confisteret: attamen diu non obtinuit.

Nunc

nunc dignitas equestris est restituta, non urgemur multitudine, nec sedamur. Dum supinus proferi hæc & similia, Lectius imperavit surgere lacernas illas purpureas & superbas.

Nunc est reddita dignitas equestris,
Turba non premimur, nec inquinamur,
Hæc, & talia dum refert supinus,
Illas purpureas & arrogantes
Jussit surgere Lectius lacernas.

N O T Æ.

8 Nunc est reddita] Hoc est, equites amissum bellis civilibus equestrem honorem tandem recuperarunt.

9 Nec inquinamur] Sordibus plebis.

11 Illas purpureas] Metonymia est, id est, designator Lectius, qui bene noverat Phasidem, jussit illum lacernis purpureis indutum loco dedere, atque ad plebem transire.

In Symmachum medicum. IX.

Flatcescebam: at subito, 6 Symmache, me convenisti comitatus centum discipulis. Centum manus gelata Aquilone me attrivere: non laboravi febre, 6 Symmache, nunc laboro.

L Anguebam: sed tu comitatus protinus ad me Venisti centum, Symmache, discipulis. Centum me tetigere manus, Aquilone gelata. Non habui febrem, Symmache: nunc habeo.

N O T Æ.

1 Languēbam] Nondum plane æger eram, sed me tantum deficiebant vires.

2 Venisti centum] Poëta irridet Symmachum quendam medicum, qui cum suis audito-

ribus illum invisit: cum verò omnes illius artus riam manu gelata exploravissent, frigidissimum illo tactu febrem contraxisse se dicit.

Ad Regulum, de fama Poetarum postuma. X.

Quid causa dicam, cur æstimatio denegetur viventibus, & cur pauci lectores amantes sint sui seculi? O Regule, hæc scilicet natura est livoris, ut semper anteponat veteres novis. Sic immemores cupimus umbram veteris porticus Pompeiana, & senes commendant eadem Juliam Catull.

ESSE quid hoc dicam, vivis quod fama negatur,
Et sua quod rarus tempora lector amat?
Hi sunt invidiæ nimirum, Regule, mores,
Præferat antiquos semper ut illa novis:
Sic veterē ingrati Pompeii quærimus umbram
Et laudant Catuli Julia templa senes.

N O T Æ.

3 Regule] De quo lib. 1. epig. 112. semper fastidio esse nova, antiqua verò pluris æstimari demonstrat poeta.

5 Pompeii quærimus] De porticu Pompeii dictum epig. 14. lib. 2. Sensus est: Porticus, atque ambulacra Domitiani licet pulcherrima, nos ingrati spernimus, antiquam verò Pompeii porticum præferimus, epig. 48. lib. 11.

6 Et laudant Catuli] Lutatius Catulus Sylle temporibus incensum Capitolium, & à Sylla restauratum dedicavit: cujus Lutatii Catuli nomen inter tanta Cesarum opera usque ad Vitellium mansit, Tacitus, lib. 3. Hist. Julia templa dixit, quia teste Dione, lib. 43. decretum ut

eraso Catuli nomine substitueretur Cesaris. Quod decretum executioni mandatum negat Tacitus cum Lutatii Catuli nomen ad Vitellium usque permanserit. Lipsius existimat inscriptum quoddem Capitolio Julii Cesaris nomen, & Catuli nomen eorum quidem, sed in hominum memoria hæsisse. Alii Julia templa interpretantur basilicam Cesaris in foro Romano, à senibus laudari præ templis novis à Domitiano extructis. Alii verò Julia templa intelligunt ædem Venetiam à Julio Cesare ædificatam. Tandem legimus alii vilia templa nimirum præ Capitolio à Domitiano instaurato. Vide Suetonium in Julio cap. 15. Valerium Maximum, lib. 6. cap. 4. Ennius

EPIGRAMMATUM LIBER V. 193

Ennius est lectus salvo tibi, Roma, Marone :

Et sua riserunt secula Mæonidem.

Rara coronato plaufere theatra Menandro :

Nôrat Nafonem sola Corinna suum.

Vos tamen ô nostri ne festinate libelli,

Si post fata venit gloria, non propero.

O Roma, legisti Ennium vivo
Virgilio: atque Homerus irrisus
est suo ævo. Infrequentia thea-
tra plaufere Menandro victori:
una Corinna noverat suum Ovi-
dium. Vos itaque, ô nostri li-
bri, ne properate: si decus pen-
det à morte, non festino.

NOTÆ.

7 Ennius] Latinus poeta antiquus, cujus re-
stant adhuc fragmenta.

8 Mæonidem] Dicitur Homerus, quod se-
culum aliquos in Mæonia regione Asiæ pa-
triam habuerit. Verum Plutarchus in Homerii
vita dicit Mæonem Lydorum regem loco filii
educavisse Homerum, atque inde Mæonidem
nunc dictum.

9 Menandro] Qui Græcè scripsit plures co-
mœdias, de quo Gyraldus de historia poetica,
dialogo 7.

10 Corinna] Nomen fictum puellæ ab Ovi-
dio adamatæ. Ipse Ovidius de se, libro 4.
Tristium:

Noverat ingenium totam cantata per urbem
Namine non vero dicta Corinna mihi.

De STELLA, XI.

poeta, cujus carmina laudat,

Sardonychæ, smaragdos, adamantas, jaspides
das uno

Portat in articulo Stella, Severe, meus.

Multas in digitis, plures in carmine gemmas

Invenies: inde est hæc, puto, culta manus.

O Severe, meus Stella gestat
uno digito sardonychæ, smarag-
dos, adamantas, jaspides. Re-
peries multas gemmas in digitis,
plures in versibus: illinc, opinor,
hæc manus ornata est.

NOTÆ.

1 Smaragdos] Hujus vocis mediam sylla-
bam, quæ longa videtur, corripuit Græcorum
tempore, qui geminas mutas breves faciunt.
Theophrastus, Idyl. 17. brevem facit secun-
dam ultimæ vocis in hoc versu:

Σμαργδαὶς ἐπὶ βοῶντι ἀνέροισι Αἰγυπτί-
σιν.

Thraci munitus invadens injustè boves Æ-
gyptias.

Quia gemmarum species enumerat poeta, de

quibus Plinius libro ultimo. De Stella di-
ctum, epig. 8. lib. 1.

3 In carmine gemmas] Elegantiam atque or-
namenta versuum appellat gemmas.

4 Inde est] Hoc est, Manus Stellæ non tam
dicitur culta à gemmis, quam à versuum venu-
state & elegantia. Farnabius verò sic expli-
cat: Gemmeis annulis ornatur, quod elegan-
tias & lumina in carmine ponere sciat: &
gemmas forte consequatur ab iis, quorum
laudes celebrabat.

De eodem. XII.

Quod nutantia fronte pertinaci

Gestat pondera Masclion superbus,

at grandis Linus omnibus lacertis,

septem quod pueros levat, vel octo:

Quod arrogans Masclion ob-
firmato capite portat vacillantia
pondera, vel quod ingens Linus
ambobus brachiis, attollit septem
pueros, vel octo:

NOTÆ.

1 Fronte pertinaci] Scriberius legit fronte
nutantia, & interpretatur contum, seu peri-
cipiente stuporæ molis erectam, in area frontis

gestatam à Masclione.

2 Masclion, Linus] Viri duo maximis viri-
bus præditi. Alii, Masclion.

O

Res

non existimo rem arduam, cum Stella meus hoc vel illo digito gestet decem puellas.

Res non difficilis mihi videtur :
Uno cum digito, vel hoc, vel illo
Portet Stella meus decem puellas.

NOTÆ.

7 Decem puellas] Lepide jocatur poeta in gemmis quæ digito gestabat Stella. Varia est hujus loci interpretatio : hoc est, cum Stella uno digito gestet decem annulos à puellis donatos, totidem nempe puellarum pignora, vel pretium decem puellarum, ut intelligit Domi-

tius. Sed meo judicio omnium optime Rodericus intelligit decem annulos, in quorum singulis unius puellæ effigies esset inculpta; vel tantum annulum gemma ornatum, in quo pressæ viderentur decem puellarum imagines.

In CALLISTRATUM, XIII.

cui licet ditissimo præferri se debere probat.

O Callistrate, confiteor, sum inops & semper fui; at eques non ignobilis, nec ignotus: at multi legunt meos libros toto orbe, & aiunt, Hic est; & virum assequor quod pauci post mortem: sed ades tuæ fulsuntur centum columnis, atque arca coercet libertinas divitias: atque ampli fundi Syenes Egyptiæ sunt in tuo dominio, & Gallica Parma tibi tondet innumerabiles greges. Ego & tu sumus hoc; sed nequis esse quod sum: quilibet autem è populo potest esse quod tu es.

SUM, fateor, semperque fui, Callistrate pauper,

Sed non obscurus, nec malè notus eques;

Sed toto legor orbe frequens, & dicitur, Hic est;

Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedisti.

At tua centenis incumbunt tecta columnis,

Et libertinas arca flagellat opes:

Magnaue Niliacæ servit tibi gleba Syenes.

Tondet & innumeros Gallica Parma greges.

Hoc ego, tuque sumus: sed quod sum, non

potes esse,

Tu quodes, è populo quilibet esse potest.

NOTÆ.

1 Callistrate] Fuit is divitiarum amantissimus, quem irridet poeta.

2 Non male notus] Ingenio nempe fuit clarus: at tamen equestrem censum quadringenta scilicet sestertium millia non possidebat, at jus sedendi inter equites fuerat illi concessum ex munere Cæsaris Domitiani, epig. 94. lib. 3.

vidit me Roma tribunum,

Et sedeo qua te suscitatur Oceanus.

De censu equestri clare Juvenalis, sat. 14. versu 324.

4 Quodque cinis] Sic eodem epig. lib. 3.

Orè legor multo, notumque per oppida nomen

Non expectato dat mihi fama rogo.

& Ovidius, lib. 4. Tristium eleg. 10.

Tu mihi, quod rarum est, vivo sublime dedisti

Nomen ab exequiis quod dare fama solit.

6 Libertinas] Prope immensas interpretare, quales possederunt liberti locupletissimi Narcis-

sus & Pallas, Claudio regnante, & Crispinus etiam quem exagitat Juvenalis, sat. 1.

Ares flagellat] Opes quæ vix continentur sunt in arca. Hoc verbo jam usus est l. 2. epig.

7 Magnaque Niliacæ] Syene urbs Egypti quondam nobilissima, epig. 87. lib. 1. gleba dixit pro fundo.

8 Gallica Parma] Urbs Galliarum cisalpinarum Padum, ubi lana optima, epig. 43. lib. 2.

Vel quam seposito de grege Parma dedisti.

9 Hoc ego] Ego quidem sum inops, tu dives.

Non potes esse] Non intelligit Martialis Callistratum à paupertate posse esse semper inopem, sed nobilem poetam illum evadere pauperem.

10 Quilibet è populo] Ignatus enim, & quilibet ex plebe rem facere potest.

EPIGRAMMATUM LIBER V. 195

De MANNEIO, XIV.

ejecto ex quatuordecim equitum subselliis.

Edere primo solitus in gradu semper,
Tunc cum liceret occupare Manneius,
is excitatus, terque transtulit castra,
inter ipsas pene tertius fellas
post Caiumque Luciumque consedit:
hinc cucullo prospicit caput tectus,
culoque ludos spectat indecens uno,
hinc miser dejectus in viam transit,
subsellioque semifultus extremo,
male receptus altero genu, jactat
equiti sedere: Lectioque se stare.

Manneius consuetus semper se-
dere in primo gradu, tunc cum
sas esset precipere locum, bis &
ter suscitatus migravit loco, &
tertius consedit fere inter ipsas
fellas post Caium & Lucium:
inde spectat capite aperto cucul-
lo, atque indecore prospicit spe-
ctacula uno oculo, & hinc infe-
lix expulsus migrat in viam,
& semifultus ultimo subsellio,
& male receptus altero genu,
gloriatur sedere equiti: & se
stare Lectio.

NOTÆ.

Cum liceret] Ante legem theatralē a
Mitiāno revocatā, quā plebs ab Equite,
ues à Senatore secerneretur in theatro, primi
venientes subsellia prima occupabant.

Transtulit castra] A designatore coactus
sellam suam in locum remotiorem transfer-
& hoc facere dicit transferre castra: fellas
in theatrum inferre solebant Romani.

Post Caium Luciumque] Equites scilicet
erat sellam suam Manneius in ipsis forte
adibus, ex quo loco licet tectus cucullo, &
uno oculo ludos spectans, nihilominus agni-
a designatore fuit expulsus. De sellis in
atrum allatis, Suetonius in Nerone, cap. 26.

Lipius, cap. 13. de amphitheatro dubitat an
sic intelligendus sit hic versus, an sellæ sumen-
dæ pro subselliis graduum ipsorum.

8 In viam transit] Ad plebem. Via autem e-
rat interstitium quoddam inter ordines & cune-
os. Vide Lipium de amphitheatro capite citato.

10 Jactat equiti] Dimidia corporis parte
sedebat Manneius velut eques, altera verò sta-
bat, ut designatori Lectio obtemperaret, me-
tuens ne & illinc expelleretur, ex quo Mannei
situ risum capiat Martialis.

11 Equiti sedere] Alii addunt se, sed con-
tra legem carminis. Equiti sedet, hoc est, ve-
lut eques: interpretes omnes sic explicant.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XV.

à se neminem offensum fuisse dicit.

Vinctus nostrorū liber est, Auguste, jocosū:
Et queritur læsus carmine nemo meo.
audet honorato, sed multus nomine lector,
Cui victura meo munere fama datur.
id tamen hæc prosunt quamvis venerantia
multos?
Non prosunt sane, me tamen ista juvant.

O Auguste, quintus libellus
continet nostros ludos, & nullus
queritur offensus meis versibus.
At multi lectores latantur no-
mine cohonestato, quibus fama
non peritura donatur meo bene-
ficio. Nihilominus quid hæc
proficiunt licet coletia multos?
Non proficiunt quidem, attamen
iis delector.

NOTÆ.

Et queritur læsus] Ubi enim laudat ali-
um, verum illius nomen ponit: at verò si
nobis carpat, fictis nominibus utitur.
Gaudet honorato] Hoc est, meis carmi-
bus sempiternam nominis memoriam multis

conceiliavi.

5 Quid tamen hæc] Versus mei nullum
quidem mihi fructum afferunt, sed tamen
me delectant. Hoc idem repetit epigrammate
sequenti.

AD LECTOREM, XVI.

cum quo conqueritur poeta laudari se tantum, nullo autem munere donari.

O amice lector, tu mihi caussa es, cur malim componere res jucundas, cum possim graves, qui evolvis, & canis meos versus tota Roma: at ignoras quanti mihi constet hac benevolentia. Nam si placeat tueri ades Tonantis falsiferi, & vendere verba reis anxii: multi nauta ad me mittent metretas ex Hispania, & sinus sordeſcet pecunia varii generis. At meus liber nunc vacat convivii & comestitionibus, & nostra carmina jucunda sunt tantum gratuito: at antiqui non satis habuerunt hanc laudem, cum Alexis erat poeta minimum donum. Lapidibus perpetuis offeremur, dissimulas? opinor, me efficias caussidicum.

Seria cum possim, quod delectantia malim, Scribere, tu caussa es, lector amice, mihi, Qui legis, & tota cantas mea carmina Roma: Sed nescis quanti stet mihi talis amor; Nam si falsiferi defendere templa Tonantis, Sollicitisque velim vendere verba reis: Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas, Et fiet vario sordidus ære sinus. At nunc conviva est, comeſſatorque libellus, Et tantum gratis pagina nostra placet: Sed non hac veteres contenti laude fuerunt, Cum minimum vati munus Alexis erat: Belle, inquis, dixi: fatis est: laudabimur usque, Dissimulas? facies me, puto, caussidicum.

NOTÆ.

4 Sed nescis] O lector, ut meis versibus captem tuam benevolentiam, ad inopiam redigor, sed aliis ex studiis quæ omiſſo, mercedem consequeretur amplissimam.

5 Nam si falsiferi] Hoc est, si velim caussas perorare in foro, juxta quod Saturno falcem gerenti dicatum erat templum, teste Macrobio, lib. 1. Saturn. cap. 8.

6 Vendere verba] Caussas agere.

7 Metretas] Metretam, amphoram, & cadum pro eodem genere mensuræ à Romanis usurpari Raderus contendit, & capere 48 sextarios existimat. Alii aliter.

9 Comeſſator] Libri mei apti sunt tantum convivii, & comeſſationibus. Est autem comeſſatio, vel cœnatio intempestivum convivium, præsertim nocturnum & quidem post

cœnam, cum non cibis tantum, sed & lasciviis indulgerent veteres.

10 Et tantum gratis] Juvenalis, sat. 7. versu 81.

Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?

epig. 4. lib. 11.

— nescit sacculus ista meus.

12 Munus Alexis] Puer eleganti forma Virgilio donatus à Mæcenate, vel Pollione, quo ecloga 2. Virgilii.

14 Dissimulas] Surdus es, nec vis intelligere me aliud poscere præter laudem. Virg. epig. 26. infra.

Facies me] Cum nihil dones, coges me tace studia, & caussas agere.

IN GELLIAM, XVII.

respuentem ordinis equestris maritum.

Dum recensēs proavos atque atavos, & nomina magna, dum fastidis equestrem nostrum ordinem: dum dicis te non posse nubere nisi lato clavo;

DUM proavos, atavosque refers, & nomina magna, Dum tibi noster eques fordida conditio est, Dum te posse negas nisi lato, Gellia, clavo

NOTÆ.

3 Lato, Gellia, clavo] Hoc est, viro Senatorii ordinis, cujus insigne erat latus clavus, quem

sic describit Bodæus in Pandectas, lib. 1. distis apparet, inquit, latum clavum tunice

Nubere

EPIGRAMMATUM LIBER V. 197

Nubere: nuphsti, Gellia, cistifero.

| O Gellia, nuphsti cistifero.

NOTÆ.

esse purpura prætextam, latiore tunica vul-
ni, longioreniq; ac discinctam; cui toga
perindebatur ut tunicæ. Tranquillus in Au-
gusto 94. *Sument virilem togam tunica lati cla-*
ex utraque parte resuta ad pedes decidit.
4 Cistifero] Turnebus, lib. 3. cap. 21. le-
cistigero, quem pro contemptissimo &

viliſſimo homine poni existimat: erat autem
cistifer Cybeles sacrificulus, qui ferebat cistu-
lam, in qua erant quædam Cybeles arcana.
Alii Judæum intelligunt, cujus, ut ait Juvena-
lis, sat. 3.

Cophinus, fœnumque supellex.

Ad QUINCTIANUM, XVIII.

cui se excusat quod libros tantum miserit.

Quod tibi Decembri mense, quo volant
mappæ,
fragilesque ligulæ, cereique, chartæque,
acuta senibus testa cum Damascenis,
præter libellos vernulas nihil misi;
portasse avarus videar, aut inhumanus.
5 di dolosas munerum & malas artes.
mitantur hamos dona: namque quis nescit,
avidum vorata decipi scarum musca?
Quoties amico diviti nihil donat,
10 Quinctiane, liberalis est pauper.

Forte existimer parvus, aut
inurbus; quod exceptis libris
vernulis ad te nihil misi mense
Decembri, quo mappa circum-
feruntur, & ligula tennes, &
cerei, & charta, & acuta testa
cum prunis Damascenis vetu-
stis. Fraudulenta & improbe
artes donorum mihi odiosa sunt.
Munera imitantur hamos: ete-
nim quis ignorat, avidum sca-
rum circumveniri hausta musca?
O Quinctiane, quoties inops ni-
hil dat amico locupleti, muni-
ficus est.

NOTÆ.

Volant mappa] Quas patronis mittebant
nentes, lib. 4. epig. 69.

2 Ligula] Lingulam grammatici dicunt,
epig. 120. lib. 14. quam Gellius sic definit
10. cap. 25. Existimo lingulam veteres
uisse gladiolum oblongum in speciem lingue
strum. Ligula verò in calceis à ligando de-
scitur. Ligula est etiam apud Plinium, lib.
cap. 5. genus mensuræ; hic autem puto
mendam esse pro gladiolo argenteo.

Cerei, chartæque] Dona nimirum quæ mitti
debant, epig. 10, & 11. lib. 14. Cereos Satur-
nibus muneri dabant humiliores potentioribus;
candelis pauperes, locupletes cereis utebantur,
estus.

3 Et acuta] Vas testaceum intellige ple-
num prunis Damascenis, quorum mentionem
facit Plinius, lib. 13. cap. 5. Damascus, vel
Damascum, nobilis Syriæ civitas, alii Scham,
alii Siam à Turcis vocari affirmant. Vide
epig. 29. lib. 13.

4 Libellos vernulas] Hoc est, domi scri-
ptos.

8 Scarum] Piscem. Vide epig. 56. lib. 4.
huic simile.

10 Liberalis est pauper] Donando enim plus
petere videtur, quam donum valeat, unde avari-
tia est, nedum liberalitas. Vide Iſocratis
orationem ad Nicoclem.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XIX.

quem laudibus adulatoriis extollit.

Si credendum veritati, & maxime Cæsar, nulla secula possunt anteponi tuo ævo. Quando fas fuit videre triumphos nobiliores? quando Numina Palatii plus merita sunt de nobis? quo sub Imperatore Maritæ Roma fuit major, atque ornatior? sub quo principe fuit tanta libertas? nihilominus reperitur hoc vitium, at non parvi momenti, quamvis sit unum, quod inops observat ingratos amicos. Quis donat divitias veteri & fideli socio, vel quis dona accipit à vero equite?

SI qua fides veri, præferri, maxime Cæsar,
 Temporibus possunt secula nulla tuis.
 Quando magis dignos licuit spectare triumphos
 Quando Palatini plus meruere dei?
 Pulchrior & major quo sub duce Martia Roma
 Sub quo libertas principe tanta fuit? (num)
 Est ramen hoc vitium, sed non leve, sit licet
 Quod colit ingratas pauper amicitias.
 Quis largitur opes veteri, fidoque sodali,
 Aut quæ prosequitur non alienus eques?

NOTÆ.

1 *Si qua fides veri*] Imo si qua fides adulationis.

3 *Dignos triumphos*] In spectaculis nempe; nam de hostibus non retulit triumphos nisi indignos, ut colligere est ex Suetonio, cap. 6. in Domitiano.

4 *Quando Palatini*] Hoc est, quando Juno, Minerva, & Jupiter qui colebantur in Palatio, plus de nobis meriti sunt, quam tu, ô Cæsar? Alii aliter explicant: Quando majoribus culti fuerunt honoribus, quam nostro ævo? Summo quippe studio Minervam in Palatio colebat Domitianus. Eligat lector.

6 *Sub quo*] His verbis Domitiano blanditur poeta; nunquam enim minor fuerat libertas, cum nemini de Republica sermones habere liceret.

10 *Non alienus eques*] Triplex Romæ equitum ordo: Alii enim stirpe sua & censu rant equites, & quidem veri equites: Alii equo stipendia mererent, atque opponenda pedibus. Tertius denique equitum ordo Cæsaribus primum natus, quibus honoris causa in quatuordecim gradibus sedere licebat, quo numero fuit noster poeta: Lipsius in epistheatro, cap. 14. Hoc verò loco non alium eques stirpe & censu eques. Sensus est: Veri equites neminem prosequuntur donis. Alii tuler. Eques non alienus secundum Turcoban lib. 9. cap. 24. est ille quem dives aliquis equestri donatum equitem fecerit: hoc est quem patronum deducit, quem regem constituitur eques factus liberalitate ipsius regis seu patroni. Vide epig. 12. 2. lib. 14.

Ad eundem, ut cum alii non dent, det ipse. XX.

Profusio est, misisse ligulam selibra Saturnalitæ, aut togam purpuream valentem decem scrupulis integris, & hæc appellantur dona à superbis dominis. Forte unus erit qui numeret aureolos.

Saturnalitæ ligulam misisse selibræ,
 Flammatave togæ scrupula tota decem,
 Luxuria est, tumidique vocant hæc munera reges
 Qui crepet aureolos, forsitan unus erit.

NOTÆ.

1 *Saturnalitæ*] Ligula mensuræ genus est: hic videtur sumi, ut supra epig. 18. pro gladiolo argenteo, qui constaret selibra argentea sane, ut in versu sequenti loquitur de toga, quæ constaret decem scrupulis: interpretes tamen sumunt pro mensura.

2 *Flammatave*] Togam purpuream intelligit, à flammæ ardentis similitudine, qua miscet purpura.

Decem scrupula] Auri nempe; nam decem argenti scrupulis non emeris togam purpuream. Est autem scrupulum vicesima quarta pars uncie; in libra autem 12. erant uncie. De scrupulis jam dictum epig. 89. lib. 4.

4 *Qui crepet aureolos*] Nummos aureos claudius numeret; nam dum numerantur crepet edunt, Alii hoc epigramma superiori adiungunt,

Quatenus

Quatenus hi non sunt, esto tu, Cæsar, amicus. 5
 Nulla ducis virtus dulcior esse potest.
 Nam dudum tacito rides, Germanice, naso:
 Utile quid non vis, do tibi consilium.

Tu, ô Cæsar, esto amicus, quandoquidem hi non sunt amici. Nulla virtus Imperatoris potest esse gratior largitate. O Germanice, jampridem rides tacito naso: afferro tibi consilium fructuosum, quod respis.

AD MARTIALEM, XXI.

de agenda vita beata.

1 Tecum mihi, care Martialis,
 2 Securis liceat frui diebus,
 3 et disponere tempus otiosum,
 4 et veræ pariter vacare vitæ:
 5 Nec nos atria, nec domos potentum,
 6 Nec lites tetricas, forumque triste
 7 Possidemus, nec imagines superbas.
 8 Sed gestatio, fabulæ, libelli,
 9 Campus, porticus, umbra, virgo, thermæ,
 10 Nec essent loca semper, hi labores.
 Nunc vivit sibi neuter heu, bonosque
 Males effugere, atque abire sentit,
 Qui nobis pereunt, & imputantur.
 Quisquam, vivere cum sciat, moratur?

1 O dilecte Martialis, si mihi fas sit tecum consumere dies tuos, si frui tempore vacuo, & simul indulgere veræ vitæ: nec cognovissimus aniam, nec ades divitum, nec causas molestas, & forum maestum, nec fastuosas imagines: At gestatio, fabulæ, libri, campus, porticus, umbra, virgo, thermæ, hæc perpetuo essent loca, hæc occupationes. Neuter heu nunc sibi vivit, atque intelligit elabi, atque effluere dies felices, qui occidunt nobis, & nobis numerantur. An quisquam cunctatur vivere, cum novit quid sit vita beata?

NOTÆ.

1 *Tecum*] Vide epig. 64. lib. 4. de eodem alio Martiali.

4 *Et veræ*] Lege epig. 16. lib. 1. & epig. 10. lib. 2. vera vita apud nostrum poetam accipitur pro eo tempore quo indulgemus voluptatibus honestis, ut jam dictum est supra.

7 *Imagines superbas*] Hoc est, non colere viros nobiles superbos, qui de longa stemmate, atque imaginum serie gloriantur, epig. 90. lib. 2.

Atrique immodicis arctat imaginibus.

8 *Gestatio*] Significat uestitionem, quæ vel ætica, vel vehiculo fieret; significat quoque ambulationem arboribus opacam, atque a-

mœnam. Plinius jun. lib. 2. epist. 17. *Gestatio buxo, aut rore marino, ubi deficit buxus, ambitur.*

9 *Virgo*] Aquam virginem intellige, de qua lib. 6. epig. 42. & Martialis, lib. 6. cap. 15. & Plinius, lib. 31. cap. 3.

11 *Bonosque*] Nempe, ad vivendum hilariter.

12 *Et imputantur*] Hoc est, alius dies non redditur pro eo quem inutiliter absumpsisti, epig. 44. lib. 10.

Gaudia tu differs, at non. Et flamina differt Atropos, atque omnis scribitur hora tibi.

De APOLLONIO oblivioso. XXII.

Quinctum pro Decimo, pro Crasso, Regule,
 Macrum

Ante salutabat rhetor Apollonius.

O Regule, Apollonius rhetor
 Ante salutabat Quinctum pro
 Decimo, & Macrum pro Crasso.

NOTÆ.

1 *Quinctum*] Apollonium rhetorem facit. Quinctus, qui vel duo amicorum nomina te-

nere memoria nequiret.

Macrum] Alii *Marum* minus bene meo ju-

Nunc salutat utrumque suo nomine, quantum cura, & labor prodest! scripsit, & edidicit.

Nunc utrumque suo resalutat nomine: quantum Cura, laborque potest! scripsit & edidicit.

NOTÆ.

dicio: focus est in nominibus ut ostendat ineptiam Apollonii, qui contraria, & secum prorsus pugnantis dicat.

3 *Quantum cura*] Videtur alludere ad il-

lud Virgilii,

labor improbus omnia vincit.

Apolloniids enim assiduo labore edidicit amicorum nomina.

IN PAULLUM, XXIII.

quem domi mane non repererat.

O Paule, si meritis sum, atque optari mane videre te domi, tua Exquilia à me distent longius. Sed habito prope pilam Tiburtinam, qua agrestis Flora spectat forum veterem. Superanda est alta semita clivi suburrani, & saxa cœnosa nunquam gradu sicco. Et vix licet superare longas mandras mulorum, & marmora quæ cernis trahi multis funibus. Illud adhuc molestius, o Paule, quod post mille labores mihi defatigato janitor respondet te non esse domi. Hic est eventus laboris inanis, & togula madentis, vix tanti fuit mane cernere Paullum. Officioso semper sunt amici inefficaci; nequis esse meus dominus, nisi dormieris.

Mane domi si te merui, voluique videre, Sint mihi, Paule, tuæ longius Exquiliae. Sed Tiburtinæ sum proximus accola pilæ; Qua videt antiquum rustica Flora Jovem. Alta suburrani vincenda est semita clivi, Et nunquam sicco sordida saxa gradu. Vixq; datur longas mulorum vincere mandras, Quæque trahi multa marmora fune vides. Illud adhuc gravius, quod te post mille labores, Paule, negat lasso janitor esse domi. Exitus hic operis vani, togulæque madentis, Vix tanti Paullum mane videre fuit. Semper inhumanos habet officiosus amicos: Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.

NOTÆ.

1 *Si te merui*] Hoc est, tua domus à meâ longius distet, non recuso tamen te adire, si merear te domi reperire, & tibi salutem dicere: si te legunt alii, nisi te, id est, mihi etiam longius iter sit suscipiendum, nisi merear, & cupiam te videre. Eligat lector. Exquiliæ verò locus erat urbis valde distans à pila Tiburtina, ubi erat templum Floræ, unde Capitolium vetus prospiciebatur. Marlianus, lib. 5. cap. 9. & 26.

5 *Alta suburrani*] Ad montem Exquilinum per suburram ascendebatur.

7 *Vincere mandras*] Ovium, bovm, mulorum septa, & claustra mandræ proprie appellantur, hic verò mandra significat longam mulorum ferriem & multitudinem. Juvenalis, sat. 3.

stantis convitia mandra.

8 *Quæque trahi*] Viarum impedimenta eleganter describit Juvenalis, sat. 3.

10 *Negat lasso*] Idem dixit epig. 5. lib. 2.

11 *Togulæque madentis*] Vel pluvia, vel sudore propter longitudinem itineris.

12 *Vix tanti*] Vix suscipiendus esset tantus labor, etiamsi certus essem te domi futurum, quàm ergo molestè feram, post tot labores domi non reperire te, judices velim.

14 *Rex nisi*] Si cupis esse meus patronus sed dominus, dormi tantisper, donec salutarum te adveniam. His verbis innuit poeta Paullum summo mane exire, ut & ipse alios salutaret, epig. 18. lib. 3.

Ad BASSUM, XXIV.

sistum equilem.

Herbarum fueras indutus, Basse, colores,
 Jura theatralis dum filuere loci.
 Quæ postquam placidi censoris cura renasci
 Jussit, & Oceanum certior audit eques :
 Non nisi vel cocco madida, vel murice tincta
 Veste nites, & te sic dare verba putas.
 Quadringentorum nullæ sunt, Basse, lacernæ :
 Aut meus ante omnes Codrus haberet equum.

O Basse, indueras vestes her-
 bri coloris, dum abrogata fuerunt
 leges loci theatralis : quas reno-
 vari postquam imperavit cura
 benigna censoris, & eques distin-
 ctus audit Oceanum : Non splen-
 des nisi vestimento perfuso cocco
 atque imbuto murice, & sic cre-
 dis imponere designatori. O
 Basse, nulla lacerna valent qua-
 dringentis : aut meus Codrus
 esset eques præ omnibus.

NOTÆ.

Herbarum fueras] Vestes virides intelligit
 ita: legem verò theatralem, qua equites
 plebe in amphitheatro distincti sunt, revo-
 cat. Epig. 8, & 14. supra.

Veste nites] Ut videaris verus eques.

Quadringentorum] Quamvis vestibus pur-

pureis sis indutus, illæ tamen non æstimantur
 quadringentis millibus sestertiis, quæ censum
 equestrem constituiebant.

Aut meus] Licet enim pauperrimus, ut
 vidimus, lib. 2. epig. 57. lacernam tamen coc-
 cineam posset sibi comparare. Legunt alii
 Cordus.

De HERMETE, XXV.

præstantissimo gladiatore.

Hermes Martia seculi voluptas,
 Hermes omnibus eruditus armis,
 Hermes & gladiator, & magister,
 Hermes turba sui tremorque ludi,
 Hermes, quem timet Ælius, sed unum,
 Hermes, cui cadit Advolans, sed uni,
 Hermes vincere nec ferire doctus,
 Hermes supposititius sibi ipsi,
 Hermes divitiarum locariorum,
 Hermes cura, laborque ludiarum,

Hermes delicia Martia hujus
 temporis ; Hermes doctus omni
 genere armorum ; Hermes gla-
 diator & magister ; Hermes
 perturbatio & terror sui ludi ;
 Hermes, quem veretur Ælius,
 at solum ; Hermes à quo sterv-
 nitur Advolans, at solo ; Her-
 mes sciens superare, nec percu-
 tiendo ; Hermes qui sibi ipsi
 sufficitur ; Hermes divitiarum loca-
 riorum ; Hermes amor & solli-
 citudo ludiarum,

NOTÆ.

Et gladiator] Is nempe est qui in arena
 æstante populo pugnat. Magister verò gla-
 diatorum Lanista dicitur, qui toti familiæ præ-
 illamque docet artem gladiatoriam.

Tremorque ludi] Quem arma gerentem
 circumdat omnis gladiatorum familia.

Quem timet Ælius] Gladiator proximus
 Hermete.

Advolans] Alter gladiator nobilis.

Nec ferire] Sic enim adversarium implica-
 ut sine ictu illum vinceret, vel qui victo

adversario parcebat. Vulgata lectio, sed ferire.

Supposititius] Gladiatores supposititii erant
 ii qui defatigatis & victis aliis sufficerentur :
 Hermes verò pugnando nunquam defatigabatur,
 atque ita non indigebat supposititio.

Divitiarum locariorum] Pauperes qui loca com-
 moda in spectaculis à se occupata divitiis
 tarde venientibus locarent, locarii diceban-
 tur.

Laborque ludiarum] Uxores vel amicæ
 gladiatorum ludicæ dicebantur, quæ omnes Her-

Hermes

*Hermes superbus hasta bellica ;
Hermes horrificus tridente ma-
rino ; Hermes metuendus rete
laqueanti ; Hermes decus uni-
versi Martis ; Hermes solus om-
nis, & ter unus.*

*Hermes belligera superbus hasta,
Hermes equoreo minax tridente,
Hermes casside languida timendus,
Hermes gloria Martis universi,
Hermes omnia solus, & ter unus.*

NOTÆ.

metem amabant, eumque saluum anxie cupie-
bant.

11 *Superbus hasta*] Samnites ante pugnam
vibrabant hastas, quos æmulabatur Hermes, at-
que ut plausum populi captaret, in prælusione
hastam mirifice vibrabat.

12 *Equoreo minax*] Retiarius nimirum, qui
adversus Myrmillonem reti & tridente utebatur.
Jovenalis sat. 8.

*Postquam vibrata pendentia retia dextra
Nequicquam effudit*

Armaturam retiarii expressam, vide apud Lip-
sius, lib. 2. Sat. cap. 8.

13 *Hermes casside*] Hunc versum explicat
Lipsius, lib. 2. Sat. cap. 12. Martialem, inquit,
de Andabata interpreter, ubi Hermetem gladia-

torem attolit, & variis armis pugnacem facit:
quid enim aliud sit languida illa cassis, quam
hæc quæ tenebras & languidam caliginem in-
ducit, quæ nempe tegebantur Andabata, qui ca-
corum more pugnabant. Sic Lipsius. Sed forte
intelligit porta Hermetem fuisse etiam ego-
gium Myrmillonem. In Myrmillonis galea pi-
scis erat piscis; unde cum retiarius esset vibra-
turus retia, aiebat, Non te peto, piscem peto.
Hunc autem versum ita explico, nempe Heme-
tem fuisse tremendum, licet galea ejus esset mi-
missa & veluti neglecta, id est, languida, cum
ageret partes Myrmillonis. Ergo erat minax
cum moveret hastam, cum esset retiarius, &
aliquando Myrmillo. Itaque solus obibat of-
ficia trium gladiatorum. Hinc liquet sensum
ultimi versus.

De CHÆRESTRATO, XXVI.

expulso ex 14. subelliis propter paupertatem.

*O Chærestrate, non habes qua-
dringenta, surge, en Lectius ad-
venit: sta, fuge, propera, deli-
tesce. Ecquis, iô, retrahit, &
reducit abeuntem? Ecquis, iô,
amicus offert amplas divitias?
Quem pradicandum tradimus
chartis, & fama, & populis?
Quis cupit non omnis mori? Hoc
quas non-ne melius est quam ir-
rigare pulpita pluvia rubra, &
persundi croco disperso? Quam
donare quadringenta equo non
sensuro,*

Quadringenta tibi non sunt, Chærestrate
surge.

Lectius ecce venit; sta, fuge, curre, late,
Ecquis, iô, revocat? discedentemq; reducit?

Ecquis, iô, largas pandit amicus opes?
Quem chartis famæque damus, populisque lo-
quendum,

Quis Stygios non vult totus adire lacus? (b)
Hoc, rogo, non melius, quam rubro pulpita nim-

Spargere, & effuso permaduisse croco?
Quam non sensuro dare quadringenta caballo

NOTÆ.

1 *Quadringenta*] Censum nempe equestris,
de quo epig. 67. lib. 14. & epig. 8. supra.

2 *Lectius*] Designator, qui ex quatuorde-
cim gradibus expellebat equites censu requisito
carentes.

3 *Ecquis, iô*] Conqueritur Martialis Chære-
stratum abeuntem à nemine revocari; hoc est
à nullo divite censum equestrem illi suppeditari.

6 *Quis Stygios*] Quis omni ex parte perire

non vult, sed liberalitate nomen suum immen-
talitati mandari cupit?

7 *Hoc, rogo*] Sensus est: Nonne præstare
pecunia famam emere, quam maximas impen-
sas facere in res inanes?

Quam rubro] Croco scilicet amphitheatrum
spargere. Vide epig. 3. lib. Speet.

9 *Quam non sensuro*] Hoc est, quam potius
statuas equo non sensuro.

Aureus ut Scorpi nasus ubique micet ? IO ut aureus nasus Scorpi splendeat
 O frustra locuples, ô dissimulatur amice : ubique ? O nequicquam dives, ô
 Hæc legis & laudas : quæ tibi fama perit ? amice dissimulatur : evolvis hæc,
 & probas quantum nomen perdis ?

NOTÆ.

10 Aureus] Lib. 10. epig. 74.

Cum Scorpius una quindecim graves hora
 Ferventis auri victor afferat saccos.

Unde mirum videri non debet auream illi statuam positam fuisse : nasus per synecdochen sumitur pro tota statua. Legunt alii *Aureus* ut Scorpi, de quo dictum, epig. 67. lib. 4. &

epig. 50, 53. lib. 3.

11 O frustra locuples] Qui divitiis uti nescis, meæque paupertatis notitiam dissimulas. Legunt alii, ô dissimulatur amice.

12 Quæ tibi] Quantam famam tibi comparares, mihi divitias largitus, ut meis carminibus nomen tuum posteritati commendarem.

Ad CODRUM, XXVII.

quem mendicem vocaverat.

Quod alpha dixi, Codre, penulatorum,
 Te nuper, aliqua cum jocarer in charta :
 Si forte bilem movit hic tibi versus,
 Dicas licebit beta me togatorum.

O Codre, quod paucis ante diebus te vocavi alpha penulatorum, cum luderem in aliqua charta : si forte hoc carmen tibi concitavit iracundiam, poteris me appellare beta togatorum.

NOTÆ.

1 Quod alpha] Irridet Codrum, quem lib. 2. epig. 57. dixerat alpha penulatorum, hoc est, mendicorum primum.

4 Dicas licebit] Ut pares simus jam me voca beta togatorum, hoc est, secundum inter egenos qui togam ferebant.

In fictum equitem. XXVIII.

Ingenium, studiumque, tibi moresque, genusque
 Sunt equitis, fateor, cætera plebis habes.
 Bis septena tibi non sunt subsellia tanti,
 Ut sedeas viso pallidus Oceano.

Habes ingenium, & studium, & mores, & stirpem equitis, confiteor ; in reliquis vero plebeius es. Non facis tanti quatuordecim subsellia, ut pallidus sedens conspecto Oceano.

NOTÆ.

2 Sunt equitis, fateor] Hoc per ironiam concedit Martialis. Aliter inscribit hoc epigramma Gronovius, De non respondenti natalibus suis, & explicat sic : Iste quicumque est non inferebat se equestri ordini ; sed cum equestri loco natus esset, vitabat tamen quatuordecim ordines, propter deficientem censum.

2 Cætera plebis habes] Hoc est, non habes censum equestrem.

3 Bis septena] Non æstimas tanti quatuordecim subsellia, ut paupertatis conscius in iis sedere audeas viso Oceano designatore, de quo epig. 95. lib. 3. & quatuordecim gradibus fusc dictum epig. 8. & 14. supra.

In Mamercum obtrectatorem. XXIX.

O Aule, nullis moribus vale
as consequi, ut Mamercus recte
loquatur & cogitet. Quamvis
pietate superes Curtios fratres,
tranquillitate Nervas, affabili-
tate Rufones, integritate Mar-
cos, amicitia Mauricos, eloquan-
tia Regulos, salubris Paulos.
Exedit omnia rubiginosis denti-
bus. Tu forte putes hominem
malitiosum, ego puto esse infeli-
cem, cui nullus arridet.

UT bene loquatur, sentiatque Mamercus,
Efficere nullis, Aule, moribus possis:
Pietate fratres Curtios licet vincas,
Quiete Nervas, comitate Rufones,
Probitate Marcos, æquitate Mauricos,
Oratione Regulos, jocos Paullos.
Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forsan esse tu credas:
Ego esse miserum credo, cui placet nemo.

NOTÆ.

1 Sentiatque] A persona Mamerci cujusdam
maledici occasionem capiat laudandi nobiles
Romanorum familias, quarum cuique propriam
quandam virtutem tribuit poeta. Alii lemma
scribunt ad Aulum.

2 Fratres Curtios] Alii Curios, sed repugnat
legi hujus carminis; nam syllaba prima est
brevis. Juvenalis, sat. 2.

Qui Curios simulat, &c.

Attamen per ætatem posset produci. Itaque
judicet lector.

4 Quiete Nervas] Nervam, qui Domitiano

successit, intelligunt interpretes, cujus mi-
ingenium fuisse testatur Xiphilinus.

Comitate Rufones] Alii Drufones, de quibus
nihil reperi.

5 Mauricos] Junii Maurici mentionem se-
cit Plinius junior, lib. 4. epist. 22.

6 Oratione Regulos] Vide epig. 112. lib. 1.
& epig. 16. lib. 4.

9 Ego esse miserum] Vere quidem miser est,
cui nihil placet, qui nullam amat, nec à quo-
quam amatur. Epig. 61. infra.

Ad Gelliam mulierem deformem. XXX.

O Gellia, si quando ad me
mittis leporem: O Marce, in-
quis, eris pulcher per septem dies.
Si non ludis, o lux mea, si pro-
fers veritatem: O Gellia, tu
nunquam comedisti leporem.

SI quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis,
Formosus septem, Marce, diebus eris.
Si non derides, si verum, lux mea, narras:
Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

NOTÆ.

2 Formosus] Vulgi erat opinio, cum nempe
per septem dies pulchrum fore, qui comeditset
leporem. Plinius, lib. 28. cap. 19. explicat

quis usus sit leporis mulieribus.

4 Edisti] Quia deformis es.

Ad Varronem egregium poetam, ut legat ejus libros. XXXI.

O Varro non amovende à co-
thurno Sophocleo, nec minus ad-
mirande in lyra Calabra,

VArro Sophocleo non inficiande cothurno,
Nec minus in Calabra suspiciende lyra

NOTÆ.

1 Varro Sophocleo] Tragicum poetam fuisse
Varronem constat ex hoc epigrammate: dixit
enim cothurnum Sophocleum, pro stilo tragico

quo claruit Sophocles, de quo dictum est ep. 20.
lib. 3.

2 In Calabra] Per Calabram lyram ali-

Diffic

ffer opus: nec te facundi scena Catulli
 Detineat, cultis aut elegia comis,
 ed lege fumoso non aspernanda Decembri
 Carmina, mittuntur quæ tibi mense suo.
 commodius nisi forte tibi, potiusque videtur,
 Saturnalitias perdere, Varro, nuces.

intermitte laborem: nec scena &
 loquentis Catulli te occupet, aut
 elegia capillis exornatis. At e-
 vorve versus non contemnendos
 fumoso Decembri, qui ad te mit-
 tuntur mense suo. Nisi, & Varro,
 forte opportunius & gratius tibi
 videtur amittere nuces Saturna-
 litias.

NOTÆ.

intelligunt versus lyricos, quorum princeps
 oratus Venuſinus Calabria vicinus, ut ipſe
 ſatur ſat. 1. lib. 2.

Lucanus, an Appulus anceps.

Alii vero intelligunt versus heroicos, quibus
 eruit Ennius Calaber, natus quippe Aleſii,
 die Leſci. Judicet lector.

3 Scena Catulli] Mimos forte intelligit à
 Catullo ſcriptos. Juvenalis ſat. 3.

clamoſum ageres ut phaſma
 Catulli.

Hoc eſt fabulam dictam phaſma, id eſt ſpe-
 cun, à Catullo mimographo ſcriptam. Rade-
 interpretatur ſuavitatem verſuum Catulli, &

amœnitatem, quæ omnes etiam Scenarum vo-
 luptates ſuperet.

4 Cultis aut elegia] Stilum cultum requirit
 elegia. Hinc cultus Tibullus dicitur.

5 Sed lege fumoso] Hoc enim mense calet
 focus, & fumum mittit.

6 Qua tibi mense suo] Hæc nempe epigram-
 mata læto Decembri conveniunt, quo aguntur
 Saturnalia.

8 Saturnalitias] Nisi mavis ludere talis &
 perdere nuces. Sic maxime deprimit ſe Mar-
 tialis, qui ſuorum verſuum leſioni etiam præfe-
 rendas nugas cenſere videtur; aut potius ipſos
 nugatores carpit.

De ludo puerorum cum juvenis. XXXII.

Adſpice, quam placidis inſultet turba ju-
 vencil,

Et ſua quam facilis pondera taurus amet!
 Cornibus hic pendet ſummis: vagus ille per
 armos

Currit, & in toto ventilat arma bove,

at feritas immota rigit, non eſſet arena

Tutior, & poſſent fallere plana magis.

Nec trepidant greſſus, ſed de diſcrimine palmæ

Securus puer eſt, ſollicitumque pecus.

Vide quam manſuetos in tan-
 ros inſiliat agmen puerorum, &
 quam leni juvenco placeant ſum-
 pondera! Hic ſuſpenſus eſt ſum-
 mis cornibus: ille errans currit
 per humeros, & vibrat arma per
 totum taurum. Sed immota
 immobilis torpet, arena non eſſet
 ſecurior, & plana poſſent magis
 decipere. Nec inceſſus titubant, at
 puer eſt tutus de periculo victo-
 riæ, pecus vero anxium.

NOTÆ.

1 Inſultet turba] Puerorum nempe tauris in-
 ſiliantibus.

4 Et in toto] Hoc eſt vibrat ſela ex omni-
 bus taurorum partibus.

5 At feritas] Illi quippe tauri vel certe
 ſatigati, vel potius grant cicures.

6 Et poſſent] Alii & poterant.

7 Nec trepidant greſſus] Hoc eſt, Taurus
 incedens figit pedem ſine ulla trepidatione.
 Alii legunt geſtus.

8 Sollicitumque pecus] Hoc eſt, Pueri certi
 ſunt de victoria; tauri vero timent ne victoriæ
 impedimentum afferant.

Ad Faustinum, de Crispo helluone. XXXIII.

O Faustine, Crispus suo testamento non donavit quadrantem conjugii. Cui ergo donavit? Sibi.

Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, premis
Non dedit uxori: cui dedit ergo? sibi.

N O T A.

- 1 Quadrantem Crispus] Nihil uxori moriens reliquerat; nam omnia viuus decoxerat.
2 Sibi] Hoc est ventri suo.

In Caussidicum maledicum. XXXIV.

Caussidicus dicitur reprehendere meos versus; ignoro qui qui sit. Si didicero, vae tibi, o caussidice.

Carpere caussidicus fertur mea carmina, qui fit,
Nescio: si sciero, vae tibi, caussidice.

De Erotio defuncta. XXXV.

O Fronto genitor tibi, & Flaccilla mater commendo hanc puellam basia, atque amores meos. Ne Erotium pallida formidet umbras nigras, atque ora portentosa canis inferni. Jamjamque completura fuit sextum annum, nisi illa vixisset sex dies minus. Lasciva ludat inter tam veteres patronos, & garriat nomen meum ore balbutiente. Nec gleba dura tegat tenera ossa, nec illi ponderosa fueris, o tellus, non fuit illi tibi ponderosa.

Hanc tibi Fronto pater, genitrix Flaccilla puellam,
Oscula commendo, deliciasque meas.
Pallida nec nigras horrescat Erotion umbras,
Oraque Tartarei prodigiosa canis.
Impletura fuit sextæ modo frigora brumæ,
Vixisset totidem ni minus illa dies;
Inter tam veteres ludat lasciva patronos,
Et nomen blæso garriat ore meum.
Mollia nec rigidus cespes tegat ossa, nec illi
Terra gravis fueris, non fuit illa tibi.

N O T A.

Epitaphium] Inscribunt alii de Erotio, alii addunt puella. Gronovius contendit corruptum esse hoc lemma, & scribendum, Epitaphium Erotii ad Frontonem patrem. Et primum versum sic explicat: Ego Flaccilla genitrix tibi, o Fronto pater, commendo nostrum Erotion, ita ut mater adhuc superstes defuncto marito commendet filiam. Sed hic sensus vix congruat cum sequente versu:

Inter tam veteres, &c.

Erotium & Erotion dicitur, ut apud Terentium Glycerion, & Glycerium. Alii primum distichon dividunt à sequenti, sed male meo iudicio; quod ipse coherens verborum sensus demonstrat. Defunctis ergo parentibus puellam, vernulam suam commendat poeta, ut sci-

licet animam ejus benigne excipiant, illamque à larvis & monstris inferis tueantur.

7 Lasciva patronos] Hoc est, inter patrem & matrem antiquos defensores ludat in campo Elysiis.

8 Blæso ore] Balbutiunt enim infantes.

9 Mollia nec rigidus] Solennis fuit hæc bene precandi mortuis formula, sit tibi terra levis tam à Græcis quam Latinis usurpata. Isidorus vero originem sumpsit, quod sepultos incantationibus esse obnoxios, quas hac pia precatione amoveri crederent veteres; terram autem incantatis gravem esse, nec facile animæ paterere iter ad sepulchrum in parentalibus exultationibus. Briffonius, lib. 1. de Formulis agitur de his precationibus.

De Euclide ficto equite. XXXVI.

NUM sibi redire de patruelibus fundis

Ducenta clamat coccinatus Euclides,

orinthioque plura de suburbano:

longumque pulchra stemma repetit à Leda,

et suscitanti Lectio reluctatur;

quiti superbo, nobili, locupleti,

ecidit repente magna de sinu clavis.

unquam, Fabulle, nequior fuit clavis.

Cum Euclides coccinatus vociferatur se percipere ducenta ex fundis patruelibus, & plura ex suburbano Corinthio: & ducet longum genus à formosa Leda, & resistit Lectio expellenti illum; subito magna clavis è sinu lapsa est equiti arroganti, illustri, diviti. O Fabulle, nunquam clavis fuit improbius.

NOTÆ.

De patruelibus] Hoc est, ex fundis, reli-

sibi à fratribus patruelibus ducenta fester-

percipere se dicebat Euclides. Legunt alii

forte melius *Patris* ubi. Patre autem urbs

ad finem Corinthiacum.

Coccinatus] Veste coccinea indutus epig.

supra.

Corinthioque] Atque ex agro qui erat in

urbio Corinthi, quia Euclides Corinthius

agitur.

4. A Leda] Matre Castoris & Pollucis, cujus satis nota historia.

5. Lectio] Designatori, cujus munus erat unicuique in theatro locum assignare.

7. De sinu clavis] Quæ prodidit Euclidem, ostenditque vel esse servum, qui gestabat claves ædium, vel saltem egenum, qui famulum non haberet, sed suæ domus clavem ipse gestare cogere.

Ad Faustinum de quodam diffimulatore. XXXVII.

Audatus nostro quidam, Faustine, libello

Diffimulat, quasi nil debeat; imposuit.

O Faustine, quidam celebratus nostro libro diffimulat, quasi mihi debeat; me decipit.

NOTÆ.

Laudatus] Suis verbis Romanos celebrabat Martialis, ut ab illis munus aliquod acciperet; hic vero, de quo loquitur, finxit se

nescire dandum esse poetæ præmium, atque ita spem ejus defraudavit.

De Erotio puella, XXXVIII.

cujus mortem deslet, & ridet Pætum.

PUella senibus duteior mihi cyenis,

Agna Galefi mollior Phalantini,

Puella mihi suavior sanibus cyenis, tenerior agna Galefi Phalantini,

NOTÆ.

Puella] De qua jam dictum epig. 25. supra: senes cyeni eximio pollent candore, &

missime, ut multis placet, ante mortem

Agna Galefi] Galefus est agri Tarentini

fluvius, ubi multæ oves, quarum lana est nobilissima, epig. 43. lib. 2. Duce Phalantore stauratum & habitatum Tarentum. Ergo bene legitur Phalantini, non Phalanini.

deliciorum concha lacus Lucrini :
 cui nec anteponas gemmas. Ery-
 thraas, nec dentem elephantis mo-
 do politum, & primas nives,
 & lilium illibatum; quæ coma
 superat vellus gregis Bæticæ, &
 nodos Rhæni, atque auream ni-
 tellam; ore spiravit idem quod
 rose Pæstana, quod prima mel-
 la cerarum Atticarum, quod
 gleba electri extorta ex manu,
 cui collatus pavo erat deformis,
 insuavis sciurus, & phœnix cre-
 ber: Erotium adhuc tepescit bu-
 sto recenti, quam confecit lex
 avara factorum improbiſſimorum
 sexto anno, nec tamen absoluto,
 nostras delicias, & latitiam, &
 ludos. Et meus Pætus prohibet
 me lugere: & pectus tundens,
 simul & evellens capillos, non
 erubescis lugere interitum vernu-
 la? Ego, inquit, extuli uxorem
 cognitam, arrogantem, illustrem,
 divitem; & nihilominus respiro:
 quid constantius esse potest nostro
 Pæto? accepit ducenties, & ta-
 men respirat.

Concha Lucrini deliciorum stagni :
 Cui nec lapillos præferas Erythraeos,
 Nec modo politum pecudis Indicæ dentem;
 Nivesque primas, liliumque non tactum;
 Quæ crine vincit Bæticæ gregis vellus,
 Rhænique nodos, aureamque nitellam;
 Fragravit ore quod rosarium Pæsti,
 Quod Atticarum prima mella cerarum,
 Quod succinorum rapta de manu gleba;
 Cui comparatus indecens erat pavo,
 Inamabilis sciurus, & frequens phœnix:
 Adhuc recenti tepet Erotium busto,
 Quam pessimorum lex avara factorum
 Sexta peregit hyeme, nec tamen tota,
 Nostros amores, gaudiumque, lususque,
 Et esse tristem me meus vetat Pætus,
 Pectusque pulsans, pariter & comam velle
 Deslere non te vernulæ pudet mortem?
 Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo
 Notam, superbam, nobilem, locupletem:
 Quid esse nostro fortius potest Pæto?
 Ducenties accepit, & tamen vivit.

NOTÆ.

3 *Lucrini stagni*] Lacus ille est in Campa-
 nia prope Baias.

4 *Lapillos præferas*] Pretiosos nempe, hoc
 est, gemmas natas in mari rubro.

7 *Bæticæ gregis*] Oves Bæticæ nativo
 colore rutilabant. Vide epig. 135. lib. 14.
 Bætis fluvius in Hispania hodie Guadal-
 quivir.

8 *Rhænique nodos*] Germani enim Rhæni ac-
 colæ crines in nodum colligebant, epig. 3. lib.
 Spect.

Nitellam] Nitellæ sunt micæ pulveris aurei
 inter arenas resperæ.

9 *Rosarium Pæsti*] Rosæ Pæsti oppidi
 Lucania hodie Pæsti, suavissimum emittent
 odorem. Lucania vero hodie dicitur principa-
 tē citeriore in regno Neapolitano. Attica
 gio abundat melle optimo.

11 *Quod succinorum*] Electrum manu tritu-
 bene olet, epig. 64. lib. 3.

13 *Frequens phœnix*] Erotium tam pulch-
 fuit, ut phœnice rarior videretur, de quo dicit
 mus epig. 7. supra.

24 *Ducenties*] Centena millia: argute in-
 Pætum, qui tam ampla hereditate accepta
 animo uxoris mortem ferebat.

IN CALLIODORUM, XXXIX.

quem negat esse equitem divitis cum fratre.

O Sexte, est census equestris
 Calliodoro (quis ignorat?) sed
 & frater est Calliodoro:

Calliodorus habet censum, quis nescit?
 questrem,
 Sexte: sed & fratrem Calliodorus habet.

quadringenta fecat, qui dicit *σὺχα μίεζε*,
 Uno credis equo posse sedere duos?
 Quid cum fratre tibi, quid cum Polluce mo-
 lesto?
 Non esset Pollux si tibi, Castor eras.
 Unus, cum sitis duo, Calliodore, sedetis.
 Surge: solœcismum, Calliodore, facis.
 Aut imitare genus Leda; aut cum fratre sedere
 Non potes: alternis, Calliodore, sede.

separat quadringenta, qui dicit,
 divide fucus, an putas duos posse
 sedere uno equo? quid tibi ne-
 gotii cum fratre, quid cum im-
 portuno Polluce? si non haberes
 Pollucem, eras Castor. O Cal-
 liodore, surge: facis solœcismum.
 Aut imitare filios Leda; aut
 nequis sedere cum fratre. O
 Calliodore, sede alternatim.

NOTÆ.

3 Quadringenta] Sestertia nempe quæ cen-
 tum equestrem efficiebant. Calliodorus autem
 centum equestrem habebat cum quo dividenda erant illi
 quadringenta.

σὺχα μίεζε] Hoc est, divide fucus. Pro-
 bium hoc dicitur de iis qui cum parvam
 herint hereditatem, eam tamen inter plures
 heredes dividere coguntur.

4 Uno credis] Calliodorus unum cum fratre
 equum equestrem habebat: Ergo, inquit poe-
 ta, si ex censu communi estis equites, equo
 inter communi sedere debetis, & communi
 bellio, quod ridiculum est.

6 Non esset Pollux] Pollux & Castor filii
 Jovis ex Jove, quorum ille pugil, hic verò

eques, unde in nominibus facetus est poeta
 lusus.

7 Unus cum] Neque enim licet dicere, U-
 nus sedetis; & tamen deberet dici: hoc est,
 Unum tantum deberetis occupare subsellium,
 cum unum habeatis censum equestrem. Apage
 ergo, o Calliodore, facis solœcismum. Posset
 aliter interpungi, unus cum sitis: hoc est,
 eques.

9 Aut imitare] Pollux enim & Castor al-
 ternis diebus moriuntur & reviviscunt, nec
 unquam simul esse illis concessum est: Cal-
 liodorus pariter cum fratre simul eques esse
 nequibat.

In CHARINUM, XL.

Sæpius mutantem testamentum.

Upremas tibi tricies in anno
 Signanti tabulas, Charine, misi.
 Hyblæis madidas thymis placentas.
 Effeci: miserere jam, Charine.
 Signa rarius, aut semel fac illud,
 Mentitur tua quod subinde tuffis.
 Excussi loculosque, sacculumque.
 Cræso divitior licet fuisset,
 Iro pauperior forem, Charine,

O Charine tibi tricies in anno
 signanti testamentum misi liba
 uncta Hyblæis thymis. Exhau-
 stus sum: o Charine, jam mi-
 serere. Signa rarius, aut semel
 fac id quod tua tuffis mentitur
 identidem. Excussi crumenam
 & sacculum. Quamvis fuisset
 locupletior Cræso, o Charine, es-
 sem pauperior Iro,

NOTÆ.

Hyblæis madidas] Melle Siculo imbutas:
 Hybla mons Siciliæ, ubi thymus vel thymum
 ex nobilis, unde flores melli conficiendo
 sissimos decerpunt apes. Videtur poeta cap-
 torem se fingere, quo argutius captatorum
 res patefaciat.

6 Miserere] Id est, morere, aut rarius

scribe testamentum.

6 Mentitur tua] Sæpius enim interitum tu-
 um pollicita spem nostram defraudavit.

8 Cræso] Lydiæ rex fuit diutissimus, cujus
 nota est historia ex Herodoto.

9 Iro pauperior] Fuit Iros homo paupere-
 mus, de quo Homerus, Odyss. 6.

si toties comedisses meam con-
chem.

Si conchem toties meam comesses.

NOTÆ.

10 Si conchem] Conchis fabæ genus, five
edulium ex faba. Juvenalis, sat. 3.

Cujus conche tumes?

Sensus est: Si quoties signas testamentum, to-

ties conchem tantum, non verò mellitas plan-
tas misissem, ad extremam tamen paupertatem
effem redactus.

AD ARTEMIDORUM, XLI.

rudem pictorem.

Pinxisti Venerem: ð Artemi-
dore, veneraris Minervam; &
obstupescis opus tuum injunc-
tum fuisse?

Pinxisti Venerem: colis, Artemidore, Mi-
nervam,
Et miraris, opus displicuisse tuum?

NOTÆ.

1 Pinxisti Venerem] Cui anteponebat Minervam, quam coleret Artemidorus; unde mirum
videri non debet, Veneri deesse Veneres. Vide epig. 103. lib. 1.

IN DIDYMU, XLII.

effeminatum.

Cum sis effeminator molli spa-
done, & delicatior Celenæo con-
cubino, quem vociferatur castra-
tus Gallus sacerdos matris Cy-
beles, prædicas theatra, & gra-
dus, & edicta, & trabeas, &
Idus, & fibulas, & census:
atque ostendis egenos manu levi.
Considerabo, an tibi fas sit se-
dere in subselliis equitum: non
fas est maritorum.

SPadone cum sis eviratio fluxo,
Et concubino mollior Celenæo,
Quem sectus ululat matris Enthæ Gallus,
Theatra loqueris, & gradus, & edicta,
Trabeasque, & Idus, fibulasque, censusque:
Et pumicata pauperes manu monstras.
Sedere in equitum liceat an tibi scamnis,
Videbo, Didyme: non licet, maritorum.

NOTÆ.

2 Et concubino] Atyn intellige puerum à
Cybele amatum.

Celenæo] Urbs Phrygiæ, in qua natus est
Atys.

3 Matris Enthæ] Hoc est, Cybeles sacerdo-
tes nempe suos in furorem vertentis.

4 Theatra loqueris] Hoc est, ore superbo
sermonem facis de edictis Domitiani in theatro
servandis, epig. 8. supra.

5 Trabeas] De quibus Baysius de re vestia-
ria, cap. 10. Vestes interpretare purpureas
quas gestabant equites, cum Idibus Juliis, quo
die victoriam olim reportaverant, coronati fron-
dibus oleæ transcherentur, initio pompæ facto

ab æde Martis. De hac pompa agit Dionysius
Halic. lib. 6. Antiquitatum Rom. & Valerius
Maximus, lib. 11. cap. 11.

Fibulasque] Quas in trabea vel chlamyde
gestabant equites ut nobilitatis insignia.

6 Et pumicata] Hoc est, pumice polita ma-
nu per contemptum monstras pauperes.

8 Videbo] An sis verus eques, si nempe de
signatores permiserint sedere te in quatuordecim
subselliis.

Non licet] Sedere in scamnis maritorum
quia spado es, vel effeminatus ut spado. Odi-
nem verò maritorum olim in theatro consti-
rat Augustus. Suetonius in Augusto, cap. 44.

Amici

Amicis esse donandum. XLIII.

Callidus effracta nummos fur auferet arca.
 Prosterne patrios impia flamma Lares.
 Debitor usuram pariter, sortemque negabit.
 Non reddet sterilis semina jacta seges.
 Dispensatorem fallax spoliabit amica.
 Mercibus extructas obruet unda rates.
 Extra fortunam est quidquid donatur amicis.
 Quas dederis, solas semper habebis opes.

Fur versutus abripit nummos effracta arca: ignis impius prosterne aedes paternas. Debitor negabit fenus simul, & sortem. Ager sterilis non restituet semina commissa. Amica fraudulenta denudabit dispensatorem: aqua opprimet naues oneratas mercibus. Non est obnoxium fortunæ, quidquid datur amicis. Perpetuo possidebis solas divitias, quas donaveris.

NOTÆ.

Amicis esse] Inscrībunt alii Amicis quod datur, non perire.

1 Callidus effracta] Partium enumeratione probat poeta divitias omnis generis casu perire posse, præter eas quæ donantur amicis.

5 Dispensatorem] Servus nempe qui familiæ rationes administrat, domini pecuniam amicæ donare potest.

8 Quas dederis] Memores amici accepta beneficia reponunt.

De Thaidæ & Lecania, quarum dentes irridet. XLIV.

Thais habet nigros, niveos Lecania, dentes.
 Quæ ratio est? emptos hæc habet, illa suos.

Thaidi nigri sunt dentes, candidi Lecania. Qua de causa? Hæc habet emptos, illa verò suos.

NOTÆ.

1 Thais habet] De emptis dentibus, lib. 1. epig. 73. & epig. 23. lib. 12. Emptos hæc habet, mirum Lecania.

In DENTONEM helluonem. XLV.

Quid factum est, rogo, quid repente factum?
 Ad cœnam mihi, Dento, quod vocanti,
 Quis credat, quater ausus es negare.
 Sed nec respicis, & fugis sequentem:
 Quem thermis modo quærere, & theatris,
 In conclavibus omnibus solebas.
 Nunc est: captus es unctiore cœna,
 Et major rapuit canem culina
 Am te: sed citò cognitum, & relictum,
 Num fastidierit popina dives,
 Antiquæ venies ad ossa cœnæ.

Quid contigit, quæso, quid subito contigit? O Dento, quis putet quod non dubitasti quater recusare mihi invitanti te ad cœnam? Sed nec respicis, & vitas sequentem: quem consueveras paullo ante requirere thermis & theatris, atque omnibus conclavibus. Ita se res habet: allectus es cœna pinguiore, & culina amplior jam attraxit te canem: at cum popina locuples fastidio te habuerit brevi cognitum, & derelictum, redibis ad ossa veteris cœnæ.

NOTÆ.

1 Quid factum] Facete irridet istum Dentonem; quater ad cœnam vocatus recusaverat, & alias per totam urbem sequi poetam soletur. Num etiam quærit Martialis à nomine Den-

tonis, quod videtur ex dentibus deduci. Vide epig. 14. lib. 2. Canem porro illum vocat, quod culinam unctiorem odoratus alliceretur.

7 Unctiore cœna] Alii unctiore mensa.

In BASSAM mulierem deformem. XLVI.

O Bassa, te prædicas pulchram & puellam. Bassa solet prædicare hoc quod non est.

Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam. Istud quod non est, dicere Bassa solet.

NOTÆ.

¹ Bassa] De qua jam dictum, epig. 91. lib. 7.

² Istud quod non est] Alii, istud quod non est.

Ad DIADUMENUM formosum. XLVII.

Dum recuso oscula, nisi quæ libavi coacta; & gratior est ira tua, quam vultus: ô Diadumene, sæpe tibi cedo, ut te sæpe exorem. Sic hoc nanciscor, ut me nec metuas, nec diligas.

Bassa dum nolo, nisi quæ luctantia carpsi: Et placet ira mihi plus tua, quam facies: Ut te sæpe rogem, cedo, Diadumene, sæpe. Consequor hoc, ut me nec timeas, nec ames.

NOTÆ.

³ Cedo] Alii cedo. Epig. 65. lib. 3. de Diadumeno diximus.

De PHILONE inope. XLVIII.

Philo jurat se nunquam cœnasse domi, & hoc est verum, nam non cœnat, quoties à nemine invitatus est.

Nunquam se cœnasse domi Philo jurat, & hoc est, Non cœnat, quoties nemo vocavit eum.

NOTÆ.

¹ Nunquam] Alii nusquam. Philo, inquit poëta, non cœnat quidem domi, cum non habet unde cœnet.

De ENCOLPO, XLIX.

Pudentis puero, qui ex voto capillos secuit.

Ad quid non impellit amor? Encolpus totondit crines invito hero, nec vetante tamen. Pudens concessit, & lacrymans est. Sic genitor tradidit habenas conquestus de temerario Phaëtonte. Talis Hylas raptus, talis agnitus Achilles latus abiecit capillos moriente genetrice.

Quid non cogit amor? secuit nolente capillos Encolpus domino, nec prohibente tamen. Permisit, flevitque Pudens. Sic cessit habenis Audaci questus de Phaëtonte pater. Talis raptus Hylas, talis deprensus Achilles. Deposuit gaudens, matre dolente, comas.

NOTÆ.

² Encolpus domino] Vide epig. 32. lib. 1. Phœbo capillos suos voverat iste puer, si quando Pudens suus dominus primipilus fieret, nunc exsolvit votum domino primipilarem dignitatem adeptus.

³ Sic concessit] Sic invito animo Phœbus permisit Phaëtoni suum currum moderari: nota hæc fabula ex Ovidio.

⁵ Talis raptus] Hercules monuerat Hylam ne iret aequatum, attamen petenti puero reculante nequivit, unde raptus est à Nymphis, epig. 19. lib. 3. Alii aliter explicant.

⁶ Talis deprensus] Nota Achillis historia, quæ ab Ulyssæ apud Lycomedem deprensus Trojanæ profectus est lugente Thetide, utpote scientia quod fatum maneret Achillem.

EPIGRAMMATUM LIBER V. 213

sed tu nec propera, brevibus nec crede capillis,
Tarda que pro tanto munere, barba, veni.

*At tu, ô barba, nec festina, nec
crede crinibus brevibus, & sera
cresce tanti doni gratia.*

NOTÆ.

7 Brevibus nec crede] Ex eo quod breves capillos habeat Encolpus, ne credas, ô barba, illum
virum evasisse: delicati pueri comas tondebant anno 17.

Ad LABIENUM calvum. L.

Vidissem modo forte cum sedentem
Solum te, Labiene: treis putavi,
Calvæ me numerus tuæ fefellit,
Sint illinc tibi, sunt & hinc capilli,
Quales nec puerum decere possint.
Nudum est in medio caput, nec ullus
In longa pilus area notatur.
Hic error tibi profuit Decembri,
Tunc cum prandia misit Imperator,
Cum panariolis tribus redisti.
Talem Geryonem fuisse credo.
Vites censeo porticum Philippi,
Si te viderit Hercules, peristi.

*O Labiene, cum forte paullo
ante te spectassem solum seden-
tem: existimavi tres, numerus
tua calva me decepit, habes ex
hac & illa parte crines, quales
nec possint ornare puerum. Caput
nudum est in medio, nec ullus
pilus spectatur in longa area.
Hic error te juvit mense Decem-
bri; tunc cum Imperator misit
prandia: reversus es cum tribus
panariolis. Existimo Geryonem
fuisse tibi similem. Moneo ut
fugas porticum Philippi: si Her-
cules te aspexerit, occidisti.*

NOTÆ.

2 Tres putavi] Tempora Labieni erant ca-
pillata, medium vero caput erat glabrum; atque
tria fuisse capita facete dicit, ep. 83. lib. 10.
5 Quales nec] Etiam si ad ornandum pueri
caput paucissimi requirantur.
7 In longa area] Hoc est, in summa calva.
8 Decembri] Hoc est, Saturnalibus, quibus
utro citroque dona mittebantur.
9 Cum prandia] Tunc enim Domitianus op-
portuna plebi distribuebat, unus autem Labienus

cum trium hominum speciem referret, tres quo-
que sportulas referre debuit.

11 Talem Geryonem] Qui triceps victus est
ab Hercule. Hæc nota historia, de qua iterum
infra epig. 66.

12 Porticum] Ubi erat Herculis statua. Jo-
cus elegans quæsitus à calva Labieni; ut enim
Domitianus erravit in sportulis distribuendis,
uni tibi tres largitus, ita errans Hercules te pro
Geryone invadet.

In CHAROPINUM, cœnæ captatorem importunum. LI.

COENO domi quoties, nisi te, Charopine,
vocavi,
Protinus ingentes sunt inimicitia;
Meque petis stricto mediam transfigere ferro,
Si nostrum sine te scis caluisse focum.
Nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit? 5
Improbius nihil est hac, Charopine, gula:
Desine jam nostram, precor, observare culinam,
Atque aliquando meus det tibi verba coquus.

*O Charopine, quoties cœno do-
mi, nisi te invitavi, statim gra-
ves inimicitia intercedunt; &
quavis me transfigere educto
gladio, si novissi caluisse nostrum
focum sine te. Nec igitur mihi
permittetur semel fecisse furtum?
O Charopine, nihil peius est hac
belluatione: jam cessa speculari
nostram culinam, & meus co-
quus aliquando te circumveniat.*

NOTÆ.

4 Si nostrum] Hoc est, si scis me domi cœ-
nare, te non vocato.

5 Nec semel] Id est, non licebit mihi vel
semel domi cœnare te invito?

Ad RUFUM, de caussidico inurbano. LII.

Hic qui gestat sinistram onustam libellis, quem circumdat mollis corona notariorum, qui accommodat grave supercilium epistolis, & codicillis hinc & hinc oblatis, par Catoni, & Ciceroni, & Bruto; ô Rufe, quamvis fidicula cogant, nequit proferre ave latinum, nec χαῖρε græcum. Si credis a me excogitari istud, salutemus illum.

HIC qui libellis prægravem gerit lævam, Notariorum quem premit chorus lævis, Qui codicillis hinc & inde prolatis, Epistolisque commodat gravem vultum, Similis Catoni, Tullioque, Brutoque; Expressere, Rufe, fidiculæ licet cogant, Ave Latinum, χαῖρε non potest Græcum. Si fingere me istud putas, salutemus.

NOTÆ.

1 *Prægravem gerit*] Libellos vel supplices, vel accusatorios palam ferebat in via hic caussidicus, ut negotiorum suorum multitudinem populo ostentaret. De notario vide lib. 14. epig. 208. *Lævis male lævis* propter legem carminis.

3 *Qui codicillis*] Hoc est, qui attente, & sublatò supercilio aures præbet codicillis. Sunt autem codicilli, parvi quidam & breves codices, in quibus veteres supremas suas voluntates scribebant, non adhibitis iis solennitatibus, quæ in testamentis requirebantur. Porro codices erant tabulæ lignæ unde codicilli dicti, in quibus scribebant veteres.

5 *Similis Catoni*] Non humanitate quidem,

aut moribus, sed negotiorum multitudine gravitate. Cato, Tullius, & Brutus percussus Cæsaris, viri sunt notissimi.

6 *Fidicula*] Adeo inurbanus est, ut nec tormentis cruciatus possit adduci ad reddendam salutem vel Græce, vel Latine. Raderus aliter hoc est, inquit, adeo imperitus est hic caussidicus, ut ave Latinum quidem proferre possit græcum verò nequeat χαῖρε, i. e. ave. Eliget lector. Fidiculæ quæ in tormentis numerantur, inquit Turneb. l. 4. c. 3. mihi videntur lascivæ quædam joci nomen invenisse, quod ut in fidibus nervi, item quoque ut nervi hinc & inde multis funibus homines distendebantur, sic & illa china funes multos ut nervos habebat.

In POSTUMUM, passim commemorantem sua beneficia. LIII.

Recordor eorum quæ in me contuleris, & recordabor in æternum: cur ergo sileo, ô Postume? quia tu loqueris. Quoties exordior narrare alicui tua munera, statim exclamat, ipse mihi narraverat. Quædam non sunt convenienter à duobus, unus par est huic operi: si placet, ut loquar, ipse tace. O Postume, crede mihi, licet des ingentia, intereunt loquacitate sui auctoris.

QUÆ mihi præstiteris memini, semperque tenebo:

Cur igitur taceo, Postume? tu loqueris.

Incipio quoties alicui tua dona referre,

Protinus exclamat, Dixerat ipse mihi.

Non belle quædam faciunt duo, sufficit unus.

Huic operi: si vis, ut loquar, ipse tace.

Crede mihi, quamvis ingentia, Postume, donec

Auctoris pereunt garrulitate sui.

NOTÆ.

2 *Tu loqueris*] Lege Senecam, lib. 2. de beneficiis, cap. 10, & 11. dantem oportet oblivisci, inquit poeta, meminisse verò solum accipientem.

7 *Quamvis ingentia dones*] Alii, *Quamvis ingentia, Postume, dona.*

8 *Pereunt*] Beneficia enim à se collata commemoranti nulla amplius gratia debetur.

EPIGRAMMATUM LIBER V. 215

Ad BASSUM, vilem Poëtam. LIV.

Colchida quid scribis, quid scribis, amice,
Thyesten?
Quid tibi vel Niobe, Basse, vel Andromache?
Materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis
Deucalion, vel, si non placet hic, Phaëton.

O amice, quid componis fabulam Medea & Thyesta? O Basse, quid Niobe aut Andromache tibi materia est? Mihi crede, Deucalion est argumentum convenientissimum tuis scriptis; aut, si hic non arridet, Phaëton.

NOTÆ.

[Colchida] Colchis, hodie Mengrelia, patria Medæ pro qua sumitur: ejus verò historia & Thyestæ satis nota. Epig. 45. lib. 3. Andromachæ uxoris Hectoris ex Seneca & Euripide: Niobes in saxum conversæ ex Ovidio, lib. 6. Metam. Poëta carpit hunc Bassum, ut argumentum suis versibus conveniens non emeret: argutissime autem dicit Deucalionem Phaëtonem materiam esse idoneam malo pœtæ; atq; ita indicat carmina Bassi vel aquis vel flammis esse digna. Deucalion fuit tempore diluvii, & illum ponit pro diluvio: Phaëton

flammis periit, pro quibus hoc loco usurpatur. Simile est epigramma in Anthologia, lib. 2. εἰς Ὠφέδωρον.

2 Quid tibi vel Niobe] Legunt alii, Quid tibi vel Nioben, Basse, vel Andromachen?

& subintelligendum, scriptio est: hoc est, quid scribis Nioben, &c. Sic apud Plautum in Aulularia,

Quid tibi meam tactio est?
hoc est, Quid meam tangis? Judicet lector.

De Rhetore oblivioso. LV.

Extemporalis factus est meus Rhetor:
Calpurnium non scripsit, & salutavit.

Extemporalis evasit meus Rhetor: non scripsit Calpurnium, & salutavit.

NOTÆ.

[Extemporalis] Poëta irridet Apollonium Rhetorem, de quo supra epig. 22. qui adeo inelicis erat memoriz, ut nomina eorum, quos salutaturus, scriberet, ut ea memoriter

edisceret: jam verò tantum exercitatione profectum fecerat, ut ex tempore aliquem nominare posset, etsi nomen ejus antea non scripserat.

De Aquila portante Jovem. LVI.

DIC mihi quem portes, volucrum regina?
Tonantem:
Nulla manu quare fulmina gestat? amat:
Quo calet igne deus? pueri. Cur mitis aperto
Respicias ore Jovem? de Ganymede loquor.

O avium regina, dic mihi quem feras? Jovem: cur nulla fulmina gerit manu? Amore captus est: qua flamma uritur Deus? Pueri. Cur lenis respicias Jovem ore patenti? Loquor de Ganymede.

NOTÆ.

[De Aquila] Inscribunt alii, Cum aquila portante Jovem dialogizans. Dic mihi] Per se patet hoc epigramma:

aquila enim Jovem portans à poeta interrogata respondet.

Ad LUPUM sollicitum de filio erudiendo. LVII.

O Lupe, anxius perquisis cui
præptori committas filium, &
diu periculum facis: Suadeo ut
fugas omnes grammaticos &
rhetoras: non legat libros Cicero-
nis aut Virgilii, non curet existi-
mationem Rutilii: si componit
carmina, averte illum à poësi:
An cupit discere artes quæstuo-
sas? Da operam evadat citha-
rædus aut choraules. Si puer vi-
detur mentis stupida, efficias il-
lum præconem aut architectum.

CUI tradas, Lupe, filium magistro
Quæris sollicitus, diuque tentas:
Omnes grammaticosque rhetorasque
Devites, moneo: nihil sit illi
Cum libris Ciceronis, aut Maronis,
Famæ Rutilium suæ relinquat:
Si versus facit, abdicet poëtam.
Artes discere vult pecuniosas?
Fac, discat citharædus, aut choraules.
Si duri puer ingeni videtur,
Præconem facias, vel architectum:

NOTÆ.

2 Diuque tentas] Alii,
Quæris sollicitus diu, rogasque.
Scribitur sollicitus atque sollicitus.

3 Omnes grammaticos] Hoc Lupo consilium
affert per ironiam, quod tunc Romæ non esset
locus honestis artibus.

6 Famæ Rutilium] Videtur is esse quem
commendat Cicero 1. de Oratore, & Suetonius
in Augusto, cap. 89.

9 Fac, discat citharædus] Græcus dicendi

modus: hoc est, discat fieri citharædus. Cho-
raules is est qui tibiam in choro inflat: citha-
rædi verò & choraule ars tunc summo fuit in
pretio. Sic poeta acutè carpit mores sui tem-
poris.

10 Si duri puer] Architectus sanè ingenio
valere debet, & multis semper laudibus fuit co-
lebrata architectura. Sed hoc invidiose dicit
Martialis, quod plus architectis & præconibus,
quàm viris doctis & poëtis faverent Romani.

Ad CINNAM, quem dominum vocabat. LVIII.

O Cinna, cum te appello domi-
num, noli te efferre: sic quoque
crebro saluto meum servum.

CUM voco te dominum, noli tibi, Cinna,
placere:
Sæpe etiam servum sic resaluto meum.

NOTÆ.

1 Noli tibi] Alii nolo, minus bene. Cin-
nam dominum affectatorie vocabat poeta, cum
aliquid ab eo impetrare vellet: sic & servum

appellabat, vel cum ipsi blandiretur, vel cum
illum irrideret.

Ad POSTUMUM, LIX.

de percipiendis voluptatibus sine mora.

O Postume, perpetuo prædicas
cras te fruiturum vita: O Po-
stume, dic mihi quando illucescit
istud cras? quam procul est cras
istud, ubi est, aut unde acce-
sendum?

CRAS te victurum, cras dicis, Postume,
semper:
Dic mihi cras istud, Postume, quando venit?
Quam longè cras istud, ubi est, aut unde pe-
tendum?

NOTÆ.

1 Cras te] Idem est argumentum epig. 16. lib. 1. Voluptates nempe sine mora esse percipi-
das. Ludit poeta in frequenti repetitione istius cras,

Numquid

Numquid apud Parthos, Armeniosq; latet?
 Jam cras istud habet Priami vel Nestoris annos,
 Cras istud quanti dic mihi possit emi?
 Cras vives: hodie jam vivere, Postume, serum
 est;
 Ille sapit, quisquis, Postume, vixit heri.

Num delitescit apud Parthos & Armenios? Jam cras istud habet annos Priami vel Nestoris. Dic mihi quo pretio istud cras comparari possit? Cras vives: tardum est, & Postume, jam vivere hodie. O Postume, ille sapiens est quisquis vixit heri.

NOTÆ.

4 Apud Parthos] Parthia Asiæ regio, quam hodie vocant alii *Arach*, alii *Chorasani*. Armenia duplex: major hodie *Turcomania*; minor hodie, secundum aliquos, *Anaduole*; secundum alios, *Pegian*.

5 Jam cras istud] Moram vitæ hilari interponens annos Nestoris vel Priami affecutus es, quorum ætas & historia omnibus nota est.

8 Ille sapit] Idem dixit epig. 16. lib. 1.

Ad STELLAM cui parva munera miserat. LX.

QUOD non argentum, quod non tibi misimus aurum,
 Hoc facimus causa, Stella diserte, tua: (ti;
 Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti
 Fictilibus nostris exoneratus eris.

O Stella facunde, quod ad te non misimus argentum nec aurum, hoc facimus in tuam gratiam. Quisquis donavit ingentia, cupiit ad se remitti ingentia: fictilia nostra te levabunt onere.

NOTÆ.

1 Quod non] Hoc est, ad te mitto parva munera, ut facile, si volueris, par pari referas: odit enim poeta, ut ipse dicit epig. 18. hoc libro, *Dolosus munerum & malas artes*.

Vide epig. 56. lib. 4.

4 Exoneratus] Liberatus eris onere ad me munera remittendi, cum nostra vasa fictilia parvi sint momenti.

Ad detractorem cui famam denegat. LXI.

ALLATRES licet usque nos, & usque,
 Et gannitibus improbis lacrimas:
 Certum est hanc tibi pernegare famam,
 Olim quam petis in meis libellis,
 Qualiscumque legaris ut per orbem.
 Nam te cur aliquis sciat fuisse?
 Ignotus pereas, miser necesse est;
 Non deerunt tamen hac in urbe forsan
 Unus, vel duo, tresve, quatuorve,
 Pellem rodere qui velint caninam.
 Nos hac à scabie tenemus unguis.

Quamvis allatres nos semper, & semper provocas perfidiosis gannitibus: ratum est tibi recusare hanc existimationem, quam jamdiu quaris in meis libris, ut qualitercunque sis notus per orbem.

5 Cur enim aliquis noverit te vixisse? O crumnose, oportet te mori incognitum. Nihilominus hac in urbe forte reperientur unus, vel duo, aut tres, aut quatuor, quibus placeat rodere pellem caninam. Nos cohibemus unguis ab hac scabie.

10

NOTÆ.

2 Gannitibus] Hoc est, maledictis & convitiis.

10 Pellem rodere] Hoc est, qui velint te canem insectari maledictis; invidi quippe & maledici canibus comparantur. Horatius epodion 6.

Quid immerentes hospites vexas, canis Ignarus adversum lupos?

11 Nos hac à scabie] A libidine maledicendi me cohibebo, nec unquam meis in versibus legetur nomen tuum, unde famam qualemcumque colligeres.

In

In MARIANUM, LXII.

quem imprudentiæ accusat.

O Mariane, quis est iste crispulus qui semper adhærescit tuae coniugi? quis est iste crispulus qui susurrat in teneram aurem dominae nescio quid, & incumbit cathedra cubito dexteriore, per cuius omnes digitos fluit levis annulus, cuius crura non sunt polluta ullo pilo? Nihil-ne mihi respondes? Iste, ait, administrat negotia mea coniugis: expertus quidem & gravis est homo, qui fronte ipsa exprimat procuratorem: Chius Aufidius non erit asperior hoc crispulo. O Mariane, quam merebaris colaphos Latini, ego puto te occupaturum locum Panniculi. Procurat-ne negotia uxoris? Iste crispulus nulla procurat negotia: iste non curat res uxoris, sed tuas.

Crispulus iste quis est, uxori semper adhærescit? Qui, Mariane, tuæ? Crispulus iste quis est? Nescio quid dominae teneram qui garrat in aurem. Et sellam cubito dexteriore premit: Per cuius digitos currit levis annulus omnes: Crura gerit nullo qui violata pilo? Nil mihi respondes? uxoris res agit, inquis, Iste meæ: sane certus, & asper homo est, Procuratorem vultu qui præferat ipso: Acrior hoc Chius non erit Aufidius. O quam dignus eras alapis, Mariane, Latini, Te successurum, credo ego, Panniculo. Res uxoris agit? res nullas Crispulus iste: Res non uxoris, res agit iste tuas.

NOTÆ.

1 Crispulus] Poeta irridet Marianum, qui inepte crederet, quendam crispulum, hoc est, mollem, & capillis crispis juvenem uxoris suæ esse procuratorem.

6 Qui violata pilo] Cuius crura lævia sunt, & depilata.

8 Sane certus] Hoc est, eruditus, quem nulla ratio rei gerendæ fallit.

10 Non erit Aufidius] Mæchus notissimus ex Juvenalis satyra 9. versu 25. Sensus est: Aufidius Chius non esset procurator gravior, nec

cætiior hoc crispulo.

11 Alapis Latini] O digne, inquit Farnæbius, qui in spectaculis theatralibus risum moveas alaparum contumeliis exceptus, non levis ac Panniculus mimus, à Latino mæchi partes agente cæsus, epig. 72. lib. 2.

Os tibi præcisum, quanto non ipse Latine Viliæ Panniculi percutit ora sona.

14 Res agit iste tuæ] Mæchus quippe mæchi partes sustinet.

Ad hospites quibus hortos offert sine supellectili. LXIII.

O Hospes, potes pro jure tuo commorari in nostris hortis, si potes recumbere in terra nuda: vel si tecum fertur magna supellex: mea enim jam sustulit digitum hospitibus. Nulla culcitra nec detrita operit cubilia fracta:

Jure tuo nostris maneat licet hospes in hortis: Si potes in nudo ponere membra solo: Aut si portatur tecum tibi magna supellex: Nam mea jam digitum sustulit hospitibus. Nulla tegit fractos, nec inanis culcitra lectos:

NOTÆ.

4 Nam mea] Hoc est, mea supellex consumpta est frequenti hospitio. Metaphora est petita à gladiatoribus, qui cum essent victi digitum tollebant in signum victoriæ adversario concessæ. Mea supellex sustulit digitum hospitibus, hoc est, victa est, atque attrita ab hospitibus. Vel forte hæc metaphora petitur à lici-

stationibus in quibus, teste Festo, in verbo maniceps digito sublato emptorem se aliquis profitebatur. Et sensus erit: Mea supellex emta est ab aliis hospitibus, id est, alii hospites supellectilem meam tanquam à se emptam consumperunt. Eligat lector.

Putris & abrupta fascia recte jacet.
 Sit tamen hospitium nobis commune duobus;
 Emi hortos, plus est: instrue tu, minus est.

Et insita putrida jacet fune disrupto. Nihilominus diverforium commune sit nobis ambobus; mercatus sum hortos, plus est: tu adorna, minus est.

NOTÆ.

6 Putris & abrupta] Fasciæ lecti seu institæ humi demissæ sunt, ruptis nempe funibus qui fulciebantur.

Ad Ponticum scriptorem ineptum. LXIV.

Quid sentis, inquis, de nostris, Marce, libellis?
 Sic me sollicitus, Pontice, sæpe rogas.
 Admiror, stupeo: nihil est perfectius illis,
 Ipse tuo cedit Regulus ingenio.
 Hoc sentis? inquis, faciat tibi sic bene Cæsar, 5
 Sic Capitolinus Jupiter; immo tibi.

O Marce, quid censes, ais, de nostris scriptis? O Pontice, crebro anxius sic me interrogas. Admiror, stupeo; nihil est elegantius illis, Regulus ipse primas dat tua solertia. Hoc-ne censes? ais, sic utaris propitio Cæsare, sic Jove Capitolino; imo tu.

NOTÆ.

1 Quid sentis] Ponticum deridet, cujus verba nonnunquam laudabat, ut ipsi blandiretur, licet pessimos judicaret.

4 Regulus] Caussidicus celebris de quo epig. 13. lib. 1.

5 Faciat tibi sic] Sic particula sæpe usur-

patur in precationibus. Ponticus precatur ut sic Jupiter bene faciat Martiali, ut de ejus scriptis bene senserit.

6 Immo tibi] Precactionem Pontico regerit poeta: mala enim erat, cum male sensisset de Pontici versibus.

Ad suos ministros, LXV.

genialiter esse vivendum, cum moriendum sit.

Sextantes, Calliste, duos infunde Falerni:
 Tu super æstivas, Alcine, funde nives.
 Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo,
 Lassenturque rosis tempora sutilibus.
 Jam vicina juvent nos vivere Mausolea: 5
 Cum doceat ipsos posse perire deos.

O Calliste, infunde duos sextantes Falerni: tu Alcine super Falernum funde nives æstivas. Capillus madens amomo pinguescat mihi, Et tempora desatigentur rosis consutis. Jam propinqua monumenta hortantur nos indulgere genio: cum argumento sint posse mori ipsos deos.

NOTÆ.

1 Sextantes] Sextans est sexta pars assis, atque in duabus unciiis constat; cum de mensuris agitur, duos continet cyathos.

2 Tu super] Hoc est, aquam gelidam è nivibus expressam funde. Alii legunt solve.

3 Pinguescat] Unguentis madidi, & floribus coronati convivabantur veteres. Amomo, hoc est unguenta ex amomo arbore odorifera expresso: rosas vero sutes dixit pro corona ex rosis facta, & consuta.

5 Jam vicina] Hoc est, sepulchrum Augusti ad similitudinem Mausolei ab Artemisia extructi, de quo epig. 1. lib. Spect. nos invitat ad voluptates alacriter percipiendas. Legunt alii Tam vicina, quod sepulchrum Augusti proximum esset ei loco, in quo potabat Martialis. Vivere hic est voluptatibus indulgere, & epig. 16. lib. 1. epig. 59. lib. 2.

6 Ipsos deos] Cæsares intellige, quos tantum deos colebat populus.

AD CÆSAREM DOMITIANUM, LXVI.

cujus spectacula commendat.

Hercules licet noverca impedi-
ente affectus est sidera & coe-
lum propter victum leonem ter-
rorem Nemeæ, atque aprum Ar-
cadia: & punitum ceroma pa-
læstra Africæ; atque Erycem
gravem prostratum in pulvere
Siculo: & Cacum tremorem syl-
varum, qui latentibus dolis so-
lebat ducere boves aversas in spe-
luncas. Ista, ô Cæsar, quota por-
tio est tua arena, lux nova mane
exhibet majora certamina. Quot
pondera procumbunt graviora
monstro Nemeæ? Quot fues Mæ-
nalias stermit tua hasta? si tri-
plex certamen pastoris Iberi ve-
novetur, habes eum qui valeat
superare Geryonem. Quamvis
crebro pradicetur bellua Lerna
Arcadia, quomodo Hydra pesti-
fera potest comparari feris Nili?
O Auguste, dii protantis meritis
celeriter donaverunt Herculem
cælo, at te donabunt tarde.

Astra, polumque dedit, quamvis obstante
noverca,
Alcidæ, Nemeæ terror, & Arcas aper.
Et castigatum Libycæ ceroma palæstræ:
Et gravis in Siculo pulvere fusus Eryx:
Sylvarumq; tremor, tacita qui fraude solebat
Ducere nec rectas Cacus in antra boves.
Ista tuæ, Cæsar, quota pars spectatur arenæ?
Dat majora novus prælia mane dies. (stro)
Quot graviora cadunt Nemeæ pondera mon-
stro?
Quot tua Mænalias collocat hasta fues? 10
Reddatur si pugna triplex pastoris Iberi,
Est tibi, qui possit vincere Geryonem.
Sæpe licet Graiæ numeretur bellua Lerna,
Improba Niliacis quid facit Hydra feris?
Pro meritis cælum tantis, Auguste, dederunt,
Alcidæ cito dii, sed tibi fero dabunt.

NOTÆ.

1 Obstante noverca] Junone quæ oderat Alc-
menam Amphitryonis uxorem, Jovis pellicem,
& Herculis matrem.

2 Nemeæ terror] In Nemeæ sylvæ Argoli-
dis leo, in Arcadia vero aper Mænalius inter-
fectus est ab Hercule. Vide epig. 27. lib.
Spect.

3 Libycæ ceroma] Antæum intellige, pro
quo per metonymiam dixit ceroma, id est un-
guentum ex oleo, pulvere; & cera mixtum,
quo ungebantur athletæ. Libycæ palæstræ:
in Libya enim cum Antæo pugnavit Hercules,
cujus certamen fuse describit Lucanus, lib. 4.

4 Fusus Eryx] Veneris filius cæstum cer-
tamine in Sicilia victus est ab Hercule.

5 Cacus] Vulcani filius, latro insignis, qui
boves in antrum suum cauda retro traxerat, ne
earum vestigia deprehenderentur. Hoc modo
bovem Herculi rapuerat, à quo deprehensus in
Albano monte interfectus est. Virg. 8. Æn.

7 Ista] Omnia nempe Herculis facta, ô
Cæsar, cum tuis spectaculis collata quotam par-
tem efficient?

8 Mane dies] Mane cum bestiis pugnant
gladiatores, post meridiem vero inter se. Se-
neca epist. 7. Mane leonibus & ursis homines,

meridie spectatoribus suis obiciuntur. Inter-
fectores interfecturis jubentur obijci, & victores
in aliam detinent eadem, &c.

10 Collocat hasta] Epig. 15. lib. Spect. dixit
porta,

— longo porrexit vulnere pardum.

Ex hoc versu, & duobus sequentibus colligunt
interpretes hoc epigramma referri ad Carpo-
phorum, de quo lib. Spect. epig. 27. & Domi-
tiano tribuit quicquid venator ejus Carpopho-
rus facit.

11 Pastoris Iberi] Geryonis nempe tricipiti
victi ab Hercule in Hispania.

12 Est tibi] Carpophorus nimirum.

13 Bellua Lerna] Lerna est Achaia locus,
& palus in qua erat Hydra novis capitibus in
locum abscissorum renascentibus perniciosa,
quam tamen domuit Hercules.

14 Niliacis feris] Crocodilos intellige, qui
in spectaculis exhibiti interficiebantur, cum
quibus ipsam Hydram conferendam esse negat
porta.

16 Sed tibi fero] Majora sunt tua gesta Her-
culis factis, atque dignior es cælo, quo tamen
tarde donaberis, ut diu rempublicam admi-
nistres.

In PONTILIANUM inurbanum. LXVII.

Epe salutatus, nunquam prior ipse salutas :
Sic eris æternum, * Pontiliane, vale.

Crebro salutatus, nunquam ipse salutas prior : O Pontiliane, sic erit æternum vale.

NOTÆ.

* O Pontiliane] Quem poeta ut inurbanum agrestem hominem carpit, qui neminem unquam ipse prior salutaret.
a Sic eris] Sic solebant antiqui salutare mortuos. Virgilius :

——— *salve mi maxime Palla,
Æternumque vale,*
Sensus est: Te in posterum mortuum existima-
bo, cum omnis in te mortua sit humanitas.

De HIRUNDINE, LXVIII.

quæ hyeme in Africam non avolârat.

Hibernos peterent solito cum more recessus
Attides, in nidis una remansit avis.
Deprehendere nefas ad tempora verna reversæ,
Et profugam volucres diripuerunt suæ.
Tereo dedit pœnas, discerpi noxia mater
Debuerat: sed tunc, cum laceravit Itym.

Cum hirundines more solito peterent hyemalia receptacula, una volucris remansit in nidis. Primo vere reversa agnoverunt scelus, atque aves sue speciei discernerunt fugitivam. Tarde punita est, nefanda mater dilanianda erat: at tunc, cum dilaniavit Itym.

NOTÆ.

2 Attides] Sic hirundines dictæ sunt à tergo Pandionis regis Atticæ filia, quæ in hirundinem fuit conversa. Ovidius 6. Metam.
3 Deprehendere nefas] Nefas vocat, quod ista hirundo ab aliarum more desciverit, nec cum aliis avolârit.

5 Noxia mater] Progne in hirundinem conversa tunc, inquit, fuit discerpenda, cum Itym suum filium dilaniatum Tereo marito apposuit comedendum, ob stupratam ab illo Philomelam suam sororem.

Ad LESBIAM, LXIX.

cujus flavam comam vituperat.

Arctoa de gente comam tibi, Lesbia, misi:
Ut scires quanto fit tua flava magis.

O Lesbia, ad te misi cesariem ex septentrionali natione, ut cognosceres quanto tua fit magis flava.

NOTÆ.

1 Arctoa de gente] Ex Germania, quæ est ab Arcto ad Septentrionem: Germani vero flavam comam alunt, at Romæ nigram alebant matronæ, flavam meretrices. Sic Poeta Lesbicæ impudicitiam ostendit, quæ flavos crines

affectaret. Juvenalis de Messalina, sat. 6. versu 121.

*Et nigrum flavo crinem abscondente galero
Intravit calidum veteri centone lupanar.*

In

In MARCUM ANTONIUM, LXX.

Ciceronis interfectorem.

O Antoni nihil opposituræ Photino Ægyptio, & minus nocens nota proscriptorum tabula quam uno Cicerone: O insane, quid educia ense in ora Romanorum? Nec ipse Catilina fecisset hoc scelus. Impius miles corrumpitur improbo auro: & tanta pecunia vox una filet tibi. Quid juvant cava silentia sacra lingua? Omnes incipient loqui pro Cicerone.

Antoni Phario nil objecturæ Photino, Et levius tabula quam Cicerone nocens: Quid gladium, demens, Romana stringis in ora? Hoc admisset nec Catilina nefas. Impius infando miles corrumpitur auro: Et tantis opibus vox tacet una tibi. Quid profunt sacra pretiosa silentia lingua? Incipient omnes pro Cicerone loqui.

NOTÆ.

1 Antoni] Nota est Antonii triumviri historia, qui multos cives Romanos proscriptione durante interfici iussit, scelus tamen minus alios omnes interficiens, quam unum Ciceronem opprimens admisit: Photinus Ægyptius Pompeium magnum iussu Ptolemæi occidit.

3 Romana stringis] Ultimam vocalem vocis præcedentis brevem produxit propter duas consonantes sequentis dictionis. Sic Virgilius: ——— date tela, scandite muros.

Romana in ora] Hoc est Ciceronem. Uale epig. 65. lib. 3. de eodem Cicerone:

Hoc tibi, Roma, caput, cum loqueretur, erat.

4 Nec Catilina] Notus ex Salustii historia.

5 Miles corrumpitur] Percussor Ciceronis.

7 Pretiosa] Hoc est, Magno pretio silentium frustra emisisti, ô Antoni, cum totus populus dicat, quod jam tacet Cicero, epig. lib. 2.

De SYRISCO decoctore. LXXI.

Syriscus errans in sellariolis popinis circum quatuor balnea consumpsit centies laxum nuper sibi donatum à patrono. O quanta est belluatio decoxisse centies! quanto major adhuc non accumbere!

Infusum sibi nuper à patrono Plenum maxime centies Syriscus In sellariolis vagus popinis Circa balnea quatuor peregit. O quanta est gula, centies comesse! Quanto major adhuc, nec accubare!

NOTÆ.

2 Plenum centies] Centena scilicet sestertium millia integra. Syriscus itaque manumissus dictam summam à patrono acceperat, quam breviter consumpsit in popinis sellariolis, quæ tabernæ erant in quibus ganeones non accumben-

do, ut mos erat honestorum virorum, sed sedendo ventri indulgebant.

4 Circa balnea quatuor] Thermas Neronianas, Grylli, Titi, & Agrippæ, ut putant interpretes.

Ad FAUSTINUM, LXXII.

quem vocat in agrum Trebulanum.

Ubi uda Trebula deprimit frigidas valles, atque ager virens friget mensibus Cancræ;

Humida qua gelidas summittit Trebula valles, Et viridis Cancræ mensibus alget ager;

NOTÆ.

1 Trebula] Vicus aut oppidum in Sabinis æstate frigidissimum.

2 Cancræ mensibus] Mense scilicet Juliano quo Cancer signum cœlestis fervet; & mense

Rura

ura Cleonæo nunquam temerata leone,
Et domus Æolio semper amica Noto,
e, Faustine, vocant, longas his exige messes
Collibus, hibernum jam tibi Tibur erit.

*rura nunquam violata Cleonæo
leone, Et villa semper objecta
Austro Æolio te invitat, 6 Fau-
stine: his collibus age longos dies
æstivos, jam frueris Tibure hy-
emis tempore.*

NOTÆ.

Augusto, quo Leo ardet; Cleonæus dictus,
ita prope Cleonæ oppidum Peloponnesi leo-
ni, inter astra deinde relatum, interfecit Her-
cles.
4 Noto] Ventus meridianus pulvisosus, Æo-

lius autem dicitur, quod in ditione Æoli sit
venti.

6 Hibernum] Hoc est, Trebulanus ager adeo
frigidus est, ut æstate non jam frigido Tibure, sed
Trebulae mansurus sis. Vide ep. 57, 60. & 62. l. 4.

De origine BACCHI. LXXIII.

QUI potuit Bacchi matrem dixisse tonantem,
Ille potest Semelen dicere, Rufe, patrem.

*Cui licuit vocare Jovem ma-
trem Bacchi, illi licet, 6 Rufe,
vocare Semelen patrem.*

NOTÆ.

1 Qui potuit] Διμήτωρ à Græcis dictus
Bacchus, hoc est habens duas matres, Seme-
len nempe Cadmi filiam, & Jovem ex cujus fe-
lore natus esse dicitur. Hæc nota est fabula.

2 Potest Semelen] Nam ut Jupiter vir & ta-
men mater, ita Semele licet scœmina potest dici
pater; aut si hoc absurdum, erit & illud.

Ad THEODORUM ineptum scriptorem. LXXIV.

NON donem tibi cur meos libellos
Oranti toties, & exigenti,
Miraris, Theodore? magna causa est,
Dones tu mihi ne tuos libellos.

*O Theodore, mirarisne cur
non dem tibi meos libros toties ro-
ganti atque expostulanti? Mag-
na causa est; ne tu mihi des
tuos libellos.*

NOTÆ.

1 Non donem] Per se patet hoc epigramma, cui simile plane est epigramma 2 lib. 7.

De POMPEIO & filiis. LXXV.

POMPEIOS juvenes Asia, atque Europa, sed
ipsum

Terra tegit Libyes, si tamen ulla tegit.

Quid mirum toto si spargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco.

*Asia atque Europa condunt
Pompeios juvenes, at terra Li-
bya condit ipsum Pompeium, si
tamen ulla condit. Quid mirum
si diffunditur per universum
mundum? Tanta ruina nequi-
bat jacere uno loco.*

NOTÆ.

1 Asia atque Europa] Nobile elogium Pom-
peii & filiorum. Cneius Pompeii magni filius
venit in Hispania à Cæsare victus ad urbem
fugundam: Sextus vero à militibus Antonii
Milei interceptus in Asia interiit: Pompeius
pater in Africa ad Pelusium occisus est, de eu-
s morte jam dictum epig. 65. lib. 3.

sepultum fuisse Pompeium, ut patet ex hoc di-
sticho:

*Marmoreo in tumulo Licinus jacet, at
Cato parvo,*

Pompeius nullo, quis putat esse deos?

3 Toto orbe] Hoc est in tribus orbis partibus
tunc cognitis, de quibus Pompeius magnus tri-
umpharat, teste Cicerone pro lege Manilia.

Ad

Ad QUINCTUM, mœchum. LXXVI:

O Quincte, potes ne vocare legitimam uxorem Læliam, quæ tibi nupsit propter legem?

QUÆ legis causa nupsit tibi Lælia, Quincte? Uxorem potes hanc dicere legitimam?

NOTÆ.

1 Quæ legis causa] Legem Juliam in adulteros revocavit Domitianus, de qua Juvenalis, sat. 2.

— qui tunc leges revocabat amaras.

Lælia ergo adultera Quincto mœcho nupsit, ne

puniretur. Legitima uxor dicitur quæ secundum leges nubit: in quo verbo ludit poeta, cum metu legis Juliæ nupsisset adultera hæc Lælia, quæ legi obsecuta aliquo modo uxor legitima videri poterat: lege epig. 7. lib. 6.

Ad CINNAM pauperem, LXXVII.

Sæpe hausto veneno consecutus est Mithridates, ne virus crudele posset obesse sibi. In etiam, ô Cinna, cenando semper tam male, providisti ne posses unquam necari fame.

PROfecit poto Mithridates sæpe veneno, Toxica ne possent sæva nocere sibi. Tu quoque cavisti cenando tam male semper. Ne posses unquam, Cinna, perire fame.

NOTÆ.

1 Profecit poto] Plinius, l. 25. c. 2. Uni ei (Mithridati) excogitatum quotidie venenum bibere, præsumptis remediis, ut consuetudine ipsa innoxium fieret. Primo inventa genera antidoti,

ex quibus unum etiam nomen ejus retinet. Illius inventum antumant sanguinem anatam Pothecarum miscere antidotis, quoniam venenum vivit. De eo agit etiam Gellius, l. 17. c. 16.

Ad MARULLUM assentatorem, LXXVIII.

O Marulle, quidam refertur lepide dixisse, qui dixit te instillare oleum in auriculam.

NARRatur belle quidam dixisse, Marulle, Qui te ferre oleum dixit in auriculam.

NOTÆ.

1 Qui te ferre] Assentatores enim dum potentioribus blandiuntur, in eorum aures oleum infundere videntur. Alii aliter explicant hoc adagium, & legunt in auricula, ut sit sensus: Marullum rigida & supina aure fuisse, id est, omnia averlantem & fastidientem aliorum dicta. Sic epig. 42. lib. 6.

Non attendis, & aure me supina

Famandum quasi negligenter audis. Metaphora ducta à gestu eorum, quibus aliquid in aurem infusum est; & ne effluat, aurem supinant. Qui loqui non posset, apud antiquos dicebatur oleum ore gestare: ita qui nihil audit videtur oleum ferre in auricula. Vel posita irridet Marullum ita caput incurvantem, ac si in ea oleum tulisset. Eligat lector.

Ad TURANIUM, LXXIX.

quem invitat ad tenuem cenam.

O Turani, si habes domi cenam tristem, licet tibi esurire mecum.

SI tristi domicenio laboras, Turani, potes esurire mecum.

NOTÆ.

1 Domicenio] Nova vox lepide ficta à domo & ceno. Turanius singularis fuit nostri poetæ amicus, de quo iterum epistola, lib. 9.

2 Esurire mecum] Hoc est, contentus esse frugali mensa.

Non

non deerunt tibi, si soles *προπινειν*, cap. 158
 les Cappadocæ, gravesque porri, diu
 visis cybium latebit ovis, *πρὸς τὸν οὐρανόν*
 netur digitis tenendus unctis *αἰδοῦναι τὸν οὐρανόν*
 15 igma cauliculus virens patella,
 gentem modo qui reliquit hortum,
 pultem niveam premens botellus,
 pallens faba cum rubente lardo, 10
 ensæ munera si voles secunda,
 arcentes tibi porrigentur uvæ,
 nomen pyra quæ ferunt Syrorum,
 quas docta Neapolis creavit,
 ento castaneæ vapore tostæ;
 inum tu facies bonum bibendo,
 ost hæc omnia forte si movebit
 acchus, quam solet, esuritionem;
 accurrunt tibi nobiles olivæ,
 20 ceni modo quas tulere rami,
 t fervens cicer, & tepens lupinus.
 arva est cœnula, quis potest negare?
 ed finges, nihil, audiesve fictum,
 t vultu placidus tuo recumbes,
 nec crassum dominus leget volumen,
 25 nec de Gadibus improbis puellæ
 librabunt sine fine prurientes.
 lascivos docili tremore lumbos;

Si soles propinare, viles Cappado-
 cae, & porri sacco gravi non tibi
 deerunt. Cybium delitescet ovis
 sectis; cauliculus viridis qui mo-
 do allatus est: ex horto frigido
 tractandus digitis unctis, appo-
 netur in nigra patella, & botel-
 lus impositus candida pulti, &
 pallida faba cum rubente lardo.
 Si dona mense secunda tibi pla-
 ceant, marcentes uvæ tibi appo-
 ventur, & pyra quæ denominan-
 tur à Syris, & castanea tosta
 calore moderato, quas produxit
 erudita Neapolis: potando pro-
 babis vinum esse bonum: post
 hæc omnia, si vinum excitabit
 solitam famem, prestantes oliva
 tibi pressæ erunt, quas modo pro-
 duxerunt oleæ Piconæ, & fervens
 cicer apponetur, & tepens lupi-
 nus. Exigua est cœnula, (quia
 potest inficiari?) At nihil disti-
 mulabis, nec audies quicquam
 excogitatum, & accubabis fronte
 tua serena, nec herus leget den-
 sum volumen, nec prurientes sine
 fine puellæ ex lasciviis Gadibus
 agitantibus petulantes lumbos do-
 cili tremore.

NOTÆ.

Si soles *προπινειν*] Nimirum tibi non de-
 erunt quæ bibendi desiderium excitent. Merula

Non deerunt tibi sessiles propinqua.

est, sessiles lactucæ ex vicinis hortis, de qui-
 bus, lib. 3. epig. 47. Plinius, lib. 19. cap. 7.
 cit mentionem Cappadocarum. Diligentiores,
 quit, plura genera (lactucarum) faciunt, pur-
 purea, crispæ, Cappadocæ, Græcæ.

5 Cybium] Est piscis genus, ex quo cibus

conficiatur simul cum ovis modice sectis.
 6 Unctis] Teste Lipsio propter infusum cau-
 licus oleum. Alii legunt unctionis, propter anti-
 cium algentis horti.

9 Ex pultem] De pultibus scribit Apicius,
 lib. 5. cap. 1. Nivea dicitur, hoc est, ex fa-
 cina tritici candida. Lib. 2. cap. 5. Sic botel-
 lum describit: Botellum sic facies ex ovi vitellis
 ævis, nucleis pineis concisis, quibus cepam &
 cerum concisum, thusque crudum admiscebis, cum
 spere modico, atque ita intestinum farcies adje-
 ctis liquamine, & vino decoctas.

10 Rubente lardo] Rubens dicitur lapidum

vetus & fumosum.

12 Marcentes uvæ] Alii intelligunt matu-
 ras: alii, liquore perfusas.

16 Vinum tu] Hoc est, si hilariter vinum me-
 um biberis, qualescunque sit, ostendes tibi sapere.

17 Si movebit] Prava vinâ bibebant anxi, qui,
 ut vomitu purgarent stomachum, quo major
 deinde foret edendi & bibendi appetentia.

20 Piconi modo] De olivis Piconis dictum,
 lib. 1. epig. 44.

21 Et fervens cicer] Genus est pisi vel ab
 igne cocti, vel natura fervidi. Lupinus tepens
 dicitur, quia aqua tepenti macerabatur: est
 verò genus leguminis.

22 Parva est cœnula] Sed iuncta, qualis
 esse solet inter amicos, in qua quidquid in buc-
 cam venerit, quisque garriet sine ullo delatorum
 timore.

24 Vultu tuo] Hoc est, non composito in
 alterius gratiam, nec tibi, inquit, ero molestus
 longi voluminis lectione.

26 De Gadibus] De quibus, epig. 42. lib. 1.
 unde puellæ saltatriculæ levitate & lascivia

Sed

ut tibia parvi condyli sonabit,
quod nec molestum sit, nec illepi-
dum. Hac est cœnula : sequeris
Claudiam, quam tu optas adesse
prius quam nos.

Sed, quod non grave sit, nec infacetum,
Parvi tibia condyli sonabit.
Hæc est cœnula, Claudiam sequeris,
Quam nobis cupis esse tu priorem.

NOTÆ.

famosæ Romam ducebantur, epig. 42. lib. 2.

30 *Tibia condyli*] Condylus tibicen fuisse videtur. Alii putant loqui poetam de tibia quæ parvum haberet foramen instar condyli, qui proprie nodus est in digitis incurvis extans. Prior sensus mihi videtur melior.

31 *Claudiam*] Hoc est, aderit & Claudia

a te amata, quam libenter sequeris, & omnia

primam adesse cupis. Legunt alii,

Qua nobis cupit esse te priorem.

Vulgata lectio,

Quam nobis cupis esse turpiorem.

Ne illius amore capiamur, ut nempe solum potiaris.

In ZOILUM, LXXX.

suarum vestium ostentatorem.

O Zoile, surrexisti undecies
una cœna, atque undecies muta-
visti synthesium, ne sudor retentus
remaneret in veste perfusa, & te-
nuius aura noceret remissa cuti.
Cur, Zoile, ego non sudo, qui
cæno tecum? Una enim synthesis
causa est magni frigoris.

UNDecies una surrexti, Zoile, cœna,
Et mutata tibi est synthesis undecies,
Sudor inhæreret madida ne veste retentus,
Et laxam tenuis læderet aura cutem.
Quare ego non sudo, qui tecum, Zoile, cæno
Frigus enim magnum synthesis una facit.

NOTÆ.

1 *Undecies*] Zoilum hunc de quo jam lib. 2. epig. 16. carpit, qui alia de causa synthesium non mutabat, nisi ut suarum vestium copiam ostentaret. Synthesis vestis est qua domini utebantur Romani in cœna, & foris Saturnalium

tempore, epig. 46. lib. 2.

4 *Laxam cutem*] Propter sudorem.

6 *Frigus enim*] Solus sudas, alii frigis quippe unus multas habes syntheses, quas ostentare cupis. Epig. 16. lib. 2.

Ad SEVERUM, LXXXI.

cui librum suum emendandum mittit.

O Severe, si otium erit, con-
cedas mihi horam non totam; &
licet adscribas muneri, grave est
amittere otia dum evolvis atque
examinas nostras ineptias, ora-
mus patiaris & feras hoc dam-
num. Quod si evolveris ista cum
eloquenti Secundo (at nunquid
sumus impudentes)

NON totam mihi, si vacabis, horam,
Dones, & licet imputes, Severe,
Dum nostras legis, exigisque nugas,
Durum est perdere ferias, rogamus,
Jacturam patiaris hanc, ferasque.
Quod si legeris ipsa cum diserto,
(Sed numquid sumus improbi) Secundo,

NOTÆ.

2 *Et licet imputes*] Hoc est, per me licet ut me semihoræ mihi concessæ debitorem facias.

7 *Sumus improbi*] Hoc est, Numquid sum

impudens, qui te rogem ut meos libros legam cum tu gravioribus negotiis operam des. cundi jam meminit lib. 1. epig. 2.

EPIGRAMMATUM LIBER V. 227

Plus multo tibi debiturus hic est,
Quam debet domino suo libellus.
Nam securus erit, nec inquieta
Lassi marmora Sisyphi videbit,
Quem censoria cum meo Severo
Docti lima momorderit Secundi.

hic libellus tibi debiturus est multo plus quam suo auctori. Nam tutus erit, nec spectabit inquieta saxa defatigati Sisyphi, quem momorderit censoria lima eruditi Secundi simul cum meo Severo.

NOTÆ.

10 Nec inquieta] Nota Sisyphi fabula, qui inferis ingens saxum sine ulla quiete movet. 13 Lima] Egregia metaphora. Lima habet suos dentes, unde dicitur mordere ferrum, cum illud polit. Sic eruditi viri emendendo versus impositos mordent, seu poliunt.

bet suos dentes, unde dicitur mordere ferrum, cum illud polit. Sic eruditi viri emendendo versus impositos mordent, seu poliunt.

Ad ÆMILIANUM, LXXXII.

solos divites facere rem.

Emper eris pauper, si pauper es, Æmiliane:
Dantur opes nulli nunc nisi divitibus.

O Æmiliane, semper eris egenus, si egenus es: nunc nulli donantur divitiæ nisi locupletibus.

NOTÆ.

1 Semper eris] Mores sui temporis carpit, quo soli divites rem faciebant. Idem

queritur Juvenalis, sat. 3. cum de Codro pau- pere, & Arturo divite agit.

IN GAURUM avarum. LXXXIII.

QUID promittebas mihi millia, Gaure,
ducenta:
Si dare non poteras millia, Gaure, decem?
An potes, & non vis? rogo, non est turpius istud?
I, tibi dispereas, Gaure: pusillus homo es.

O Gaure, cur mihi pollicebaris ducenta millia; si nequibas, & Gaure, largiri decem millia? An potes, & non placet? Nonne illud, quæso, inonestius est? I, tibi, dispereas, es homo sordidus.

NOTÆ.

1 Si dare non poteras] Vel scænor, vel gratis. 2 Rogo non est] Hoc est: Si potes dare, & non vis, cur mihi promittebas? Nunquid hoc turpius est quam si mihi ab initio petenti dene- asses? 3 I, tibi dispereas] Hæc lectio mihi videtur

perobscura: omnium optime meo iudicio legit Heraldus: An potes, & non vis? rogo, non est turpius istud Sic tibi? Dispeream, Gaure, pusillus homo es.

Ad DINDYUM, LXXXIV.

cujus diversa erant à suis studia.

Insequeris, fugio; fugis, insequor: hæc mihi
mens est:
Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

Insequeris, fugio; fugis insequor: hæc est mea sententia: quod vis, mihi non placet: quod non vis, gratum est.

NOTÆ.

1 Insequeris, fugio] Per se patet hoc epigramma quo lepide docet poeta, Dindymi voluntati sua esse diversam.

Ad GALLAM, LXXXV.

quæ Saturnalibus donum nullum poetæ miserat:

Jam puer mollius abjectis nucibus revocatur à clamoso præceptore: Et madidus aleator incommode proditus sopor blandi fritilli modo abreptus ex secreta popina obtestatur Ædilem. Saturnalia omnino effluxerunt, nec misisti ad me, o Galla munuscula exigua, nec minora, quæ consueveras. Sic hercle effluit mens December. Tenes, opinor, Martias Kalendas vestra Saturnalia jam appropinquare. Tunc, o Galla, tibi restituum quod donasti.

JAM tristis nucibus puer relictis
Clamoso revocatur à magistro:
Et blando male proditus fritillo
Arcana modo raptus è popina,
Ædilem rogat udus aleator.
Saturnalia transiere tota,
Nec munuscula parva, nec minora
Misisti mihi, Galla, quæ solebas.
Sane sic abeat meus December.
Scis certe, puto, vestra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

N O T Æ.

1 *Nucibus relictis*] Nucibus ludere solebant pueri Romani Saturnalium tempore, mense scilicet Decembri, quo vacabant à studio: Quinque verò erant legitimi Saturnalium dies, epig. 53. lib. 7. & 84. lib. 4. quibus finitis ad studium revocabantur.

3 *Et blando*] Saturnalium tempore concessum erat juvenibus virisque alea ludere; at præteritis Saturnalibus si ludentes deprehenderentur ab Ædili, magistratu nempe cui id curæ erat, puniebantur. Fritillus, pyrgus, seu turricula est, ex qua mittebantur tesserae in tabulam lusoriam.

6 *Saturnalia transiere*] Quibus solebant amici, ad sese invicem munera mittere.

9 *Meus December*] Quo mense Saturnalium virorum celebrabantur; Kalendis verò Marti Saturnalia scæminarum. Suet. in Vespasiano. Sicut Saturnalibus dabat viris a pophoreta, ita Kalendis Martii scæminis. Macrobius, lib. cap. 12. Et servis (mense Martio) cenare ponebant matrone: ut domini Saturnalibus venalis, sat. 9. versu 53.

Munera scæmineis trahebat secreta Kalendas

PIGRAMMATUM

LIBER VI.

Ad Julium Martialem, ut emendet suum Librum. Epigr. I.

Sextus mittitur hic tibi libellus,
In primis mihi care Martialis:
Quem si terferis aure diligenti,
Audebit minus anxius, tre-
mensque (nire.
Magnas Cæsaris in manus ve-

INTERPRETATIO.

O mihi dilectissime Martialis, mitto tibi hunc sextum Librum: quem si emendaveris sedula censura, minus sollicitus & pavidus audebit venire in manus ingentes Cæsaris.

NOTÆ.

Sextus mittitur] Huic epigrammati deest in antiquis codicibus, in novis vero repetitur ad Julium Martialem, de quo jam ep. 21. 5. & lib. 10. epig. 47. & lib. 4. epig. 64. *Si terferis*] Alludit ad spongiam, de qua 4. epig. 10. hoc est, si acri judicio, quæ sunt menda, accurate deleveris, & emendaveris.

Aure diligenti] dixit quod superbissimum sit aurium judicium.

Magnas] Epig. 8. lib. 4. sic jam de Domitiano locutus est.

Ingentique tenet pocula parca manu.
Legunt alii, *magni.*

Adulatorium ad Domitianum. II.

Ufus erat sacræ connubia fallere tædæ:
Lusus & immeritos executisse mares.
traquetu prohibes, Cæsar, populisque futuris
Succurris, nasci quos sine fraude jubes.
Nec spado jam, nec mæchus erit, te præside,
quisquam,
At prius, o mores, & spado mæchus erat.

Jocus erat decipere conjugia sacri matrimonii, & jocus erat castrare mares sine causa. O Cæsar, tu veras utraque, & subvenis populis venturis, quos imperas gigni sine dolo. Nec jam ullus spado erit, nec adulter, te Imperatore, sed prius, o mores, etiam spado erat adulter.

NOTÆ.

Lusus erat] Hoc est, antea lusus erat adulteria committere, & mares castrare, quod cumque fieri prohibuit Domitianus, teste eodem Suetonio in Domitiano, cap. 7.

Sine fraude] Id est, legitime, non ex adulterio.

Nec spado] Qui ducebat uxorem non si- sed aliis, unde ipse erat adulter suæ ux-

ris. Juvenalis, sat. 1.

Cum tener uxorem ducat spado, &c.

vel potius intellige etiam spadones mulieribus, quæ parere nollent, gratos fuisse, infra ep. 67. Juvenalis, sat. 6. versu 367.

Sunt, quas eunuchi imbelles, & mollia semper oscula delectant.

De filio DOMITIANI, III.

O nomen promissum Dardanio
Iulo, orire, ò vera progenies Nu-
minum, ò magne puer orire. Cui
immortales habenas committat
genitor post secula: & qui senex
gubernet mundum cum seniore
patre. Julia ipsa candido pol-
lice ducet pro te aurea fila, &
nebit totam ovem Phryxi.

Nascere Dardanio promissum nomen Iulo,
Vera deum soboles: nascere magne pueri
Cui pater æternas post secula tradat habenas
Quique regas orbem cum seniore senex.
Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Julia nebit ovem.

NOTÆ.

1 Nascere Dardanio] Iulo nempe filio. Ence
promiserant fata aliquando nasciturum hunc
puerum.

2 Vera deum] Domitianus enim ejus pater
Dominus & Deus appellabatur, epig. 2. lib. 5.

Magne puer] Ex Domitia uxore, cujus men-
tionem facit Suetonius in Domit. cap. 3. non ex
Julia Titi ejus fratris filia, cujus amore misere
peribat Domitianus, quam conceptum abigere
cogit, teste eodem Suetonio, cap. 22. in Do-
mit. ut etiam causa mortis illius extiterit.

3 Habenas] Hoc est, imperium administan-
dum, postquam Domitianus diu illud rexit.

5 Ipsa tibi] Julia à Domitiano patre ada-
mata, te filium ejus amabit, & Pascorum po-
tibus fungetur, tibi que ducet fila aurea, quæ
summam felicitatem portendunt.

6 Et totam ovem] Hoc est, tibi nebit to-
rum vellus aureum, quale erat arietis illius, quæ
vectus mare trajecerat Phryxus. Ex Hænu-
corum autem doctrina aries aureo vellere orna-
tus Imperatori omnium rerum copiam porta-
debat. Sic Virgilius, Augustum felicem fore
conficiens ait, Eclog. 4.

Ipse sed in patris aries jam suave rubenti
Munice, jam croceo mutabit vellera lato.

Adulatorium ad Domitianum, IV.

O censor maxime, & princeps
principum, cum Roma jam tibi
debeat tot triumphos, tot templa
nova, tot restituta, tot spectacula,
tot Numina, tot civitates: tibi
debet plus, quod casta est.

Censor maxime, principumque princeps
Cum tot jam tibi debeat triumphos,
Tot nascentia templa, tot renata,
Tot spectacula, tot deos, tot urbes:
Plus debet tibi Roma, quod pudica est.

NOTÆ.

1 Censor maxime] Vide Suetonium in Domi-
tiano, cap. 8. Domitianus revocavit legem Ju-
liam de adulteriis puniendis, mares caltrari ve-
tuit. Vestalium impudiciam severe coercuit;
Corneliam enim virginem maximam absolutam
olim, dehinc convictam defodi imperavit; un-
de merito maximus censor dicitur.

Principumque princeps] Romanorum enim
Imperatorum exterarum gentium reges tributa
solvebant.

2 Tot triumphos] De Dacis, Catts, & Far-
matis, de quibus, supra.

3 Nascentia templa] Lege Suetonium in Do-
mit. cap. 5.

4 Tot spectacula] Suetonius, cap. 4. epig.
19. lib. 5.

Tot deos] Ipsum Domitianum intellige, pa-
trem ejus, & fratrem Titum, quos in deorum
numerus referri voluit.

Tot urbes] Populorum quos vicit.

5 Plus debet] Revocatis legibus quæ impu-
diciam coercerent, plus meritis es de urbe
Roma. Suet. in Domit. cap. 7, & 8. illas leges
recenset. Vide epig. 2. supra.

Ad CÆCILIANUM fœneratorem. V.

Uffica mercatus nummis sum prædia multis.
Mutua des centum, Cæciliane, rogo.
Il mihi respondes, tacitum te dicere credo :
Non reddes : ideo, Cæciliane, rogo.

Multis nummis emi possessiones rusticas, ô Cæciliane, oro mihi des centum mutuo. Nullum mihi das responsum, puto te tacitum dicere : non reddes : idcirco, ô Cæciliane, oro.

NOTÆ.

² Des centum] Millia scil. sestertiûm.

⁴ Ideo rogo] Si enim essem redditurus, non rogarem, quia non gratis dares, sed poscerem nec precibus uterem.

Ad LUPERCUM Paullæ amatorem. VI.

Comædi tres sunt : sed amat tua Paulla,
Luperce,
Quatuor : & κωφὸν Paulla πρὸς ὅσον amat.

Tres sunt comædi : at tua Paulla, ô Luperce, amat quatuor : & Paulla ardet personam mutat.

NOTÆ.

¹ Sed amat tua] Paullam irridens, eam accusat quod amaret quatuor comædos, nec tam facere præter legem dramatis ostendit : licet enim in Scena tres tantum colloqui inter se conveniat : Horatius,

Nec quarta loqui persona laboret ; tamen quarta persona potest induci, quæ vel muta sit, vel parce loquatur. Tacite intelligit poeta, omnes comædos quotquot sint à Paulla amari.

De THELESINA adultera. VII.

Julia lex populis ex quo, Faustine, renata est,
Atque intrare domos iussa pudicitia est,
Aut minus, aut certe non plus tricesima lux est,
Et nubit decimo jam Thelesina viro.
Quæ nubit toties, non nubit ; adultera lege est.
Offendor mæcha simpliciore minus.

O Faustine, ex quo lex Julia revocata est in gratiam populorum, & castitas iussa est ingredi domos, sunt triginta dies aut minus, aut sane non plus, & Thelesina jam nubit decimo viro. Quæ nubit toties, non nubit : mæcha est lege. Adultera publica minus mihi displicet.

NOTÆ.

¹ Julia lex] De qua epig. 2, & 4. supra.

⁵ Adultera lege est] Thelesina enim, ne adulterii accusaretur, à marito repudiata nubebat mæcho, atque conjugii nomine prætexebat adulterium. Sicut erat adultera legitima, ut

dixit epig. 76. lib. 5. & epig. 22. infra.

⁶ Mæcha simpliciore] Illa quippe nullam fraudem facit legi, nec adulterat nuptias quas non contrahit.

Ad SEVERUM, in mores sui temporis. VIII.

Prætores duo, quatuor tribuni,
Septem caussidici, decem poetæ,

Duo prætores, quatuor tribuni, septem caussidici, decem poetæ,

NOTÆ.

¹ Prætores duo] Per se patet hoc epigramma, bonas nempe artes contemni, præcones vero & scribaeos pluris fieri : quod jam dixit epig. 57. lib. 5.

De filio DOMITIANI, III.

O nomen promissum Dardanio Iulo, orire, o vera progenies Numinum; o magne puer orire. Cui immortales habenas committat genitor post secula: Et qui senex gubernes mundum cum seniore patre. Julia ipsa candido pollice ducet pro te aurea fila, Et nebit totam ovem Phryxi.

NAscere Dardanio promissum nomen Iulo
Vera deum soboles: nascere magne puer
Cui pater æternas post secula tradat habenas
Quique regas orbem cum seniore senex,
Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Julia nebit ovem.

NOTÆ.

1 *Nascere Dardanio*] Iulo nempe filio. Enne promiserant fata aliquando nasciturum hunc puerum.

2 *Vera deum*] Domitianus enim ejus pater Dominus & Deus appellabatur, epig. 8. lib. 5.

Magne puer] Ex Domitia uxore, cujus mentionem facit Suetonius in Domit. cap. 3. non ex Julia Titi ejus fratris filia, cujus amore misere peribat Domitianus, quam conceptum abigere coegit, teste eodem Suetonio, cap. 22. in Domit. ut etiam causa mortis illius extiterit.

3 *Habenas*] Hoc est, imperium administrandum, postquam Domitianus diu illud rexit.

5 *Ipsa tibi*] Julia à Domitiano patre adoptata, te filium ejus amabit, & Pascorum pueris tibus fungetur, tibi que ducet fila aurea, summam felicitatem portendunt.

6 *Et totam ovem*] Hoc est, tibi necesse est, ut totam ovem, quale erat arietis illius, vestitus mare trajecerat Phryxus. Ex Herodorum autem doctrina aries aureo vellere munitus Imperatori omnium rerum copiam parare debet. Sic Virgilius, Augustum felicem perconspiciens ait, Eclog. 4.

Ipsa sed in patris aries jam suave rubens Murice, jam croceo mutabit vellera latus

Adulatorium ad Domitianum, IV.

O censor maxime, Et princeps principum, cum Roma jam tibi debeat tot triumphos, tot templa nova, tot restituta, tot spectacula, tot Numina, tot civitates: tibi debet plus, quod casta est.

Censor maxime, principumque princeps
Cum tot jam tibi debeat triumphos,
Tot nascentia templa, tot renata,
Tot spectacula, tot deos, tot urbes:
Plus debet tibi Roma, quod pudica est.

NOTÆ.

1 *Censor maxime*] Vide Suetonium in Domitiano, cap. 8. Domitianus revocavit legem Juliam de adulteriis puniendis, mares caltrari vetuit. Vestalium impudicitiam severe coercuit; Corneliam enim virginem maximam absolutam olim, dehinc convictam defodi imperavit; unde merito maximus censor dicitur.

Principumque princeps] Romanorum enim Imperatori exterarum gentium reges tributa solvebant.

2 *Tot triumphos*] De Dacis, Catts, & Sarmatis, de quibus, supra.

3 *Nascentia templa*] Lege Suetonium in Domit. cap. 5.

4 *Tot spectacula*] Suetonius, cap. 4. epig. 19. lib. 5.

Tot deos] Ipsum Domitianum intelligit, fratrem ejus, & fratrem Titum, quos in deorum numerum referri voluit.

Tot urbes] Populorum quos vicit.
5 *Plus debet*] Revocatis legibus quæ impudicitiam coercerent, plus meritis ejus de Roma. Suet. in Domit. cap. 7, & 8. illas leges recenset. Vide epig. 2. supra.

EPIGRAMMATUM LIBER VI. 231

Ad CÆCILIANUM fœneratorem. V.

Uffica mercatus nummis sum prædia multis.
Mutua des centum, Cæciliane, rogo.
Mihî respondes, tacitum te dicere credo :
Non reddes : ideo, Cæciliane, rogo.

*Multis nummis emi possessiones
rusticas, ô Cæciliane, oro mibi des
centum mutuo. Nullum mibi
das responsum, puto te tacitum
dicere : non reddes : idcirco, ô
Cæciliane, oro.*

NOTÆ.

Des centum] Millia scil. sestertiûm.
Ideo rogo] Si enim essem redditurus, non

rogarem, quia non gratis dares, sed poscerem
nec precibus uter.

Ad LUPERCUM Paullæ amatorem. VI.

Comædi tres sunt : sed amat tua Paulla,
Luperce,
Quatuor : & *κωφὸν* Paulla *περὶ σῶπον* amat.

*Tres sunt comædi : at tua Paul-
la, ô Luperce, amat quatuor : &
Paulla ardet personam mutam.*

NOTÆ.

Sed amat tua] Paullam irridens, eam
culat quod amaret quatuor comædos, nec
in facere præter legem dramatis ostendit : li-
cet enim in Scena tres tantum colloqui inter se
veniat : Horatius,

Nec quarta loqui persona laboret ;
tamen quarta persona potest induci, quæ vel
muta sit, vel parce loquatur. Tacite intelligit
poeta, omnes comædos quotquot sint à Paulla
amari.

De THELESINA adultera. VII.

Julia lex populis ex quo, Faustine, renata est,
Atque intrare domos iussa pudicitia est,
ut minus, aut certe non plus tricesima lux est,
Et nubit decimo jam Thelesina viro.
Quæ nubit toties, non nubit ; adultera lege est.
Offendor mæcha simpliciore minus.

*O Faustine, ex quo lex Julia
revocata est in gratiam populo-
rum, & castitas iussa est ingredi
domos, sunt triginta dies aut
minus, aut sane non plus, &
Thelesina jam nubit decimo viro.
Quæ nubit toties, non nubit :
mæcha est lege. Adultera publi-
ca minus mibi displicet.*

NOTÆ.

Julia lex] De qua epig. 2, & 4. supra.
Adultera lege est] Thelesina enim, ne
adulterii accusaretur, à marito repudiata nube-
bat mæcho, atque conjugii nomine prætexebat
adulterium. Sicut erat adultera legitima, ut

dixit epig. 76. lib. 5. & epig. 22. infra.

6 Mæcha simpliciore] Illa quippe nullam
fraudem facit legi, nec adulterat nuptias quas
non contrahit.

Ad SEVERUM, in mores sui temporis. VIII.

Prætores duo, quatuor tribuni,
Septem caussidici, decem poetæ,

*Duo prætores, quatuor tribuni,
septem caussidici, decem poetæ,*

NOTÆ.

1 Prætores duo] Per se patet hoc epigramma, bonas nempe artes contemni, præcones vero &
adulatores pluris fieri : quod jam dixit epig. 57. lib. 5.

paullo ante rogabant quandam
senem conjugium cuiusdam pu-
ellæ: ille sine mora tradidit
virginem præconi Eulogo. O Se-
vere, quid egit dignum stulto?

Cujusdam modo nuptias petebant
A quodam sene: non moratus ille
Præconi dedit Eulogo puellam.
Dignum quod fatuo, Severe, fecit?

NOTÆ.

6 Dignum quid fatuo? Imo sapienter fecit, alii,
nam tunc præconis ars erat pecuniosa, alii au-
tem honestiores artes spernebantur. Legunt

Dic nunquid fatuo, Severe, fecit?

Ad LÆVINUM fictum equitem. IX.

O Lævine, dormis in theatro
Pompeii: attamen quereris, si
Oceanus te suscitât.

IN Pompeiano dormis, Lævine, theatro,
Et quereris, si te suscitât Oceanus?

NOTÆ.

2 Si te suscitât? Dormire se simulabat Læ-
vinus, ne ex quatuordecim subsellis ejiceretur,
cum censum equestrem non haberet. Illum ir-
ridet poeta, & ludit in ambiguitate hujus verbi

suscitat, id est, remouet: aliàs potest significare,
re, à somno excitat. Oceanus verò erat desig-
nator, cui curæ erat unicuique locum suum
assignare, de quo diximus epig. 94. lib. 3.

Petit latenter à Domitiano pecuniam. X.

Cum nuper forte peterem à Jo-
ve pauca millia, Ille donabil,
inquit, qui mihi donauit adem.
Ille quidem donauit adem Jovi,
sed nulla millia largitus est no-
bis: pudeat petisse a Jove pauca.
Sed quam non acerbis, quam
nulla iracundia nubilus legerat
nostras rogationes! Tali fronte
concedit Dacis abjectis coronam,
& petit Capitolium, & redit.
Dic rogo, o virgo conscia nostri
Tonantis, si recusât hac fronte,
qua igitur solet donare? Sic ego
quærebam: sic paucis Pallas
respondit deposita Gorgone: qua
nondum donata sunt, o fatue,
credis ne recusata?

PAUCA Jovem nuper cum millia forte rogarem,
Ille dabit, dixit, qui mihi templa dedit.
Templa quidem dedit ille Jovi, sed millia nobis
Nulla dedit: pudeat pauca rogasse Jovem.
At quam non tetricus, quam nulla nubilus ira,
Quam placido nostras legerat ore preces: 6
Talis supplicibus tribuit diademata Dacis,
Et Capitolinas itque reditque vias:
Dic precor, o nostri dic conscia virgo Tonantis,
Si negat hoc vultu, quo solet ergo dare? 10
Sic ego; sic breuiter, posita mihi Gorgone Pallas,
Quæ nondum data sunt, stulte, negata putas?

NOTÆ.

1 Pauca millia? Sestertiûm nempe; non la-
tenter imò aperte à Domitiano pecuniam petit
poeta.

2 Qui mihi? Respondet Jupiter, in ejus ho-
norem Capitolium incendio absumptum restituit
Domitianus. Suetonius in Domitiano, cap. 5.

4 Pudeat? Alii pudet heu. A magnis viris
magna petere decet, & forte, ut intelligere vi-
deretur, nihil dedit Jupiter, seu potius Cæsar,
quod nihil dignum ipso peteret Martiali.

7 Diademata? Hoc est, Dacis victis conces-
sit uti suis legibus, epig. 3. lib. 5.

8 Et Capitolinas? Et talis triumphans in Ca-
pitoliûm ascendit.

9 Conscia virgo? Minerva familiare erat no-
men Domitiani. Vide epig. 1. lib. 4. Palla-
dem astute interrogat poeta, quod ipsum Do-
itianum indecenter interrogaret.

Nostri Tonantis? Domitiani.

11 Posita Gorgone? Hoc est, posito clypeo, in
ejus medio depictum erat caput Medusæ dirum
ac terribile, quod qui intuerentur, statim in la-
pides commutabantur. Forte alludit poeta ad
simulacrum Palladis in Capitolio positum sine
Ægide: quod factum erat in gratiam Domitia-
ni, cujus statua Ægidem gestabat, ep. 179. lib. 4.

12 Negata putas? Quasi dicat, Jamjam da-
bit.

In MARCUM, XI.

qui mirabatur nullam esse tunc veram amicitiam.

Quod non fit Pylades hoc tempore, non fit Orestes,

Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.

Nec melior panis, turdusve dabatur Oresti:

Sed par, atque eadem cœna duobus erat.

Tu Lucrina voras: me pascit aquosa Peloris,

Non minus ingenua est & mihi, Marce, gula.

Te Cadmæa Tyros, me pinguis Gallia vestit:

Vis te purpureum, Marce, sagatus amem?

Upræstem Pyladē, aliquis mihi præstet Orestē:

Hoc non fit verbis: Marce, ut ameris, ama.

An mirum tibi videtur quod hoc ævo non existat Pylades, nec Orestes? O Marce, Pylades potabat idem. Nec melior panis, aut turdus apponebatur Oresti: at ambo habebant aequalem cœnam, atque eandem. Tu voras ostræa Lucrina: me verò alit aquosa Peloris, o Marce, non habeo gulam minus delicatam. Cadmæa Tyros te vestit, me Gallia pinguis: o Marce, placet-ne ut ego sagatus diligam te purpureum? Aliquis mihi præbeat Orestem, ut praebeam Pyladem: hoc non fit verbis. O Marce, dilige ut diligaris.

NOTÆ.

1 Quod non fit] Causam affert poeta, cur nulla esset vera amicitia; quod nempe inter eos qui amici esse cuperent, nulla esset rerum communio. Vide epig. 43. lib. 2. & epig. 59. lib. 3. Pylades verò & Orestes inter se fuerunt conjunctissimi, quorum satis nota est historia. Vide etiam epig. 11.

5 Tu Lucrina] Lacus Lucrini ostræa optimi erat saporis, epig. 59. lib. 3.

Aquosa Peloris] Ostræi genus est Peloris,

quam aquosam dicit, hoc est, stæcidam; nempe sine callo, ut ait Raderus, quo multum commendantur ostræa.

7 Cadmæa Tyros] Hoc est, te vestit purpura ex Tyro, me vero tegit sagum Gallicum rude, & crassi filii, epig. 19. lib. 4.

10 Non fit verbis] Sed re. Seneca epist. 9. Ego tibi monstrabo amatorium sine medicamento, sine herba, sine ullius venefica carmine. Si vis amari, ama.

De FABULLA ornata comis emptitiis. XII.

Urat capillos esse, quos emit, suos

Fabulla: numquid illa, Paulle, pejerat?

Fabulla jurat suos esse crines, quos mercata est. O Paulle, nunquid illa pejerat?

NOTÆ.

1 Jurat] Ludit in hac voce suos: Meus enim est quod mihi natura tribuit, vel quod ab alio mihi. Epig. 20. lib. 2.

Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

Unde Fabulla nec jusjurandum, nec fidem negligeat, licet crines non nativos suos esse diceret.

De Statua JULIÆ. XIII.

Quis te Phidiaco formatam, Julia, cælo,
Vel quis Palladiæ non putet artis opus?

O Julia, quis non credat te effictum cælo Phidia, aut opus artis Palladiæ?

NOTÆ.

1 Quis te Phidiaco] Amore Juliæ, ut videmus jam epig. 3. supra, ardebat Domitianus, cui statuam miro artificio elaboratam erigi curavit. De Phidia sculptore nobilissimo dictum

epig. 35. lib. 3.

2 Palladiæ artis] Præstantiora opera Palladi, ut artium inventrici, tribuuntur.

Candida

*Candida Lygdos simulachro non
silente respondet, & naturalis
pulchritudo micat in ore sereno.
Manus at tenera ludit baltheo
Veneris, quem eripuit ex tuo
collo, & parve Cupido. Juno &
ipsa Venus à te petat baltheum,
ut revocetur amor Martis & su-
premi Jovis.*

Candida non tacita respondet imagine Lygdos,
Et placido fulget vivus in ore decor.
Ludit Acidaliò, sed non manus aspera, nodo,
Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo. 6
Ut Martis revocetur amor summique Tonantis,
A te Juno petat ceston, & ipsa Venus.

NOTÆ.

3 *Candida Lygdos*] Hoc est, marmor can-
didissimum Lygdi num dictum, in monte Tau-
so repertum, epig. 42. infra, quod formam
Juliz sic representabat, ut loqui videretur.

4 *In ore decor*] Turnebus, lib. 23. cap. 28.
legit in ore liquor pro mollitudine quadam &
teneritate. Gronovius verò sic explicat: Li-
quor vivus est succus ille & sanguis faciei, qui
splendet è viventi, viva, veraque facie: ille
fulget in hac statua, loqui putes, & vivo succo
os accendi.

5 *Ludit Acidaliò nodo*] Hoc est, blanda ma-
nu Julia gerit ceston Veneris, quæ dicta est
Acidalia ab Acidaliò fonte in Bæotia, in quo
lavare Gratiz dicebantur: in eo autem cingulo
omnes Gratiz & Veneres inerant, quo qui per-
cutiuntur, percutientis amore accenduntur.

6 *Juno petat*] Hoc est, si Juno Jovem sibi
conciliare velit, & Venus Martem, utantur
baltheo quo Domitianum percussit Julia. His
verbis indicat poeta Juliam esse pulchriorem
Junone, & ipsa Venere.

In LABERIUM, poetam ostentatorem. XIV.

0 *Laberi, asseveras te posse
componere docta carmina: cur
igitur non placet? qui potest con-
dere docta carmina, & Laberi,
non condas, existimabo cum vi-
rum.*

Versus scribere posse te disertos
Affirmas, Laberi; quid ergo non vis?
Versus scribere qui potest disertos,
Non scribat, Laberi, virum putabo.

NOTÆ.

1 *Versus scribere*] Fictum est nomen hujus
Laberii: alterius verò mimorum scriptoris me-
minit Macrobius, lib. 2. Saturn. cap. 7. Suc-
tonius in Julio, cap. 39.

4 *Virum putabo*] Hoc est, fortissimi esse
animi cum putabo, qui famam nominis sui con-

temnat, & qui versus disertos cum possit scri-
bere, se tamen à scribendo cohibeat. Sic
Laberium carpit, qui sane à scribendo non se
abstinuisset, si versus facere disertos valuisset,
ut ipse jactabat.

De formica succino inclusa. XV.

*Dum formica errat in umbra
populeæ, gutta electri intricavit
exilem feram: sic qua paullo ante
nullius erat pretii dum viveret,
nunc evasit pretiosa sua morte.*

DUM Phaëtontea formica vagatur in umbra,
Implicuit tenuem succina gutta feram:
Sic modo quæ fuerat vita contemta manante,
Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

NOTÆ.

1 *Dum Phaëtontea*] Dum formica reperet sub
frondibus populorum, in quas conversæ fuerunt
sorores Phaëtontis, in liquorem succini è populo

fluentis lapsa est, quo implicita lucebat nobiliter
sortita tumulum. Idem argumentum est de apo-
epig. 32. & de vipera, epig. 59. lib. 4.

XVI.

In CINNAMUM, XVII.

qui syllabam detraxerat ex suo nomine.

Cinname, te jubes vocari ;
Non est hic, rogo, Cinna, barbarismus ?
Tu si Furius ante dictus esses,
Fur ista ratione dicereris.

O Cinname, vis appellari Cinna. Quæso, o Cinna, nonne est hic barbarismus ? Si prius tu vocatus fuisses Furius, hac ratione vocareris Fur.

NOTÆ.

¹ Cinname] Exemplo Furii & Furis allato] stirpe genus suum repeteret.
poeta iridet hunc Cinnamum, qui detracta ² Barbarismus] Est, cum verbum aliquod vitiose profertur. Cinnamus tonsor fuit, de quo epig. 63. lib. 7.

Ad PRISCUM, de Salonino mortuo. XVIII.

Sancta Salonini terris requiescit Iberis, (mos,
Qua melior Stygias non videt umbra do-
Sed lugere nefas ; nam, qui te, Prisce, reliquit,
Vivit, quâ voluit vivere parte magis.

Sancta umbra Salonini requiescit in terris Iberis, quæ probior non spectat sedes Tartareas. At non licet morere ; nam, o Prisce, qui te reliquit, vivit ea parte qua magis cepit vivere.

NOTÆ.

¹ Sancta Salonini] Manes à veteribus sancti in te, o Prisce, qui alter es Saloninus, vivit, & præterea vivit fama & gloria recte factorum, proprie dicti sunt. Vide Macrobius, lib. 3. Saturn. cap. 3. Iberus Ebro fluvius Hispaniæ Sic Horatius, lib. 3. ode 30.
² Sed lugere nefas] Nam Saloninus mortuus Non omnis moriar : multaque pars mei Vitabit Libitinam.

In POSTUMUM, ineptum caussidicum. XIX.

NON de vi, neque cæde, nec veneno,
Sed lis est mihi de tribus capellis :
Vicini queror has abesse furto :
Hoc iudex sibi postulat probari.
Tu Cannas, Mithridaticumque bellum,
Et perjuriam Punici furoris,

Habeo controversiam non de vi, nec occisione, nec veneno, at de tribus capellis. Expostulo has deesse furto propinqui : iudex petit probationem hujus furti. Tu magna voce, & tota manu clamas Cannas, bellum Mithridaticum, & perjuriam furoris Punici,

NOTÆ.

¹ De tribus capellis] Fac verba de re cuius controversia movetur, nec figurarum tumore & vana rerum alienarum à nostra causa commemoratione iudices obtundas.
² Cannas] Ignobilis est Apuliæ vicus, ad quem funditus ab Hannibale cæsi sunt Romani : quam cladem fusc describit Livius.
³ Mithridaticum] Gestum à Lucullo, Sulla, alii Sylla, & Pompeio contra Mithridatem.
⁴ Et perjuriam] Silius Italicus lib. 1. de bello Punico sic canit :
ter Marte sinistro
Furatumque Fovi fœdus convентаque patrum
Sidonii fregere duces, &c.
Omnibus verò notum civile bellum inter Sullam & Marium.

Et

Et Sullas, Et Marios, Et Mucios. Jam, o Postume, fac verba de tribus capellis.

Et Sullas, Mariosque, Muciosque
Magna voce sonas, manuque tota.
Jam dic, Postume, de tribus capellis.

NOTÆ.

7 Mucios] Porcennæ bellum intelligit, in quo Mucius Scævola manu in ignem immissa immortalem gloriam consecutus est, ep. 22. l. 1.
8 Manuque tota] Hoc est, omni conatu,

totis viribus gestum agens.

9 Jam dic] Invehitur in caussidicos, qui a tiosorum controversias rhetorum à foro alienas proponebant, nec ad rem quicquam dicebant.

In PHOEBUM fœneratorem. XX.

O Phæbe, à te petii centum fœstertia mutuo, posteaquam mihi dixeras, igitur nihil postulas? inquiris, hares, differis, Et decem diebus affligas te Et me: o Phæbe, jam oro, recusa.

Mutua te centum fœstertia, Phæbe, rogavi,
Cum mihi dixisses, exigis ergo nihil?
Inquiris, dubitas, cunctaris, meque diebus,
Teque decem crucias: jã rogo, Phæbe, nega.

NOTÆ.

2 Exigis ergo nihil] His verbis sepius Martialem hortatus fuerat Phœbus, ut ab eo aliquid peteret: jam verò cum ille petiisset centum fœstertia, & quidem mutuo, Phœbus non ausus

apertè negare, longa mora se & poetam cruciebat: itaque illum rogat Martialis, ut tandem neget, cum nihil gravius sit quam diu pendens, epig. 42. infra.

De IANTHIDE & STELLA conjugibus. XXI.

Dum Venus hilaris copulat Ianthida in perpetuum cum poetæ Stella, dixit: Nequivi plus donare. Hæc presente domina: at garrit in aurem illud improbius, Tu cave, o improbe, ne quid pecces. Ego furens crebro percussi lascivum Martem, cum vagaretur ante legitimum convivium. At ex quo meus est, non me offendit ulla concubina; Juno optaret habere Jovem ita temperantem. Locuta est, Et secreto halitheo lesit cor. Vultus placet: at tu, o diva, jam percutite duos.

Perpetuam Stellæ dum jungit Ianthida vati
Læta Venus, dixit: Plus dare non potui,
Hæc coram domina: sed nequius illud in aurē,
Tu ne quid pecces exitiose vide.
Sæpe ego lascivum Martem furibunda eccidi,
Legitimos esset cum vagus ante toros.
Sed postquam meus est, nulla me pellice læsit:
Tam frugi Juno vellet habere Jovem.
Dixit, & arcano percussit pectora loro.
Plaga juvat: sed tu jam dea cæde duos. 10

NOTÆ.

1 Perpetuam Stellæ] De Stella, l. 1. ep. 8. qui Violantillam, cujus amore jam diu deperibat, duxit uxorem. Violantilla autem græce dicitur Ianthis ab ἰος viola, & ἄνθος flos.

3 Coram domina] Violantilla.

4 Ne quid pecces] Amori Stellæ insultat Venus illum monens, ne Violantillæ anteponat aliam puellam.

5 Cecidi] Cestus de quo supra epig. 13. ut scilicet mihi Martem conciliarem.

6 Esset vagus] Alii isset vagus, hoc est, cum antequam ipsi nuberem, mœcharetur. Legiti-

um Veneris maritum fuisse Martem vix reparias; sed idem hic de Venere dici posse exitio mo, quod de Didone, Virg. l. 4. Æn. ver. 171.

Nec jam furtivum Dido meditatur amorem,

Conjugium vocat, hoc prætexit nomine culpam.

2 Arcano loro] Hoc est, cestu cujus erat arcana virtus, epig. 13. supra.

10 Plaga juvat] Placet Stellæ.

Cæde duos] Ut mutuo amore ardeat Violantilla.

In

EPIGRAMMATUM LIBER VI. 237

In PROCULINAM adulteram. XXII.

Quod nubis, Proculina, concubino,
Et mœchum modo, nunc facis maritum,
Ne lex Julia te notare possit:
Non nubis, Proculina, sed fateris.

O Proculina, quod nubis mœcho, Et nunc facis maritum paullo ante adulterum; ne lex Julia queat te punire: O Proculina, non nubis, at confiteris.

NOTÆ.

3 Ne lex Julia] Quæ vetabat adulteria, ep. 7. supra, & 75. lib. 1.

4 Sed fateris] Te cum illo mœchatum fuisse.

XXIII.

De CARISIANO paupere. XXIV.

NIL lascivius est Carisiano:
Saturnalibus ambulat togatus.

Nihil petulantius est Carisiano: togatus incedit Saturnalibus.

NOTÆ.

2 Saturnalibus] Quo tempore equites & senatores togam deponbant, & synthesium, id est, vestem cœnatoriam assumebant, epig. 1. lib. 14. Cum verò Carisianus pauper non ha-

beret synthesium, sed tantum togam, ambula- bat togatus. Ludens autem poeta paupertatis causam adscribit lascivie, quasi lascivius con- tra morem incederet Carisianus.

Ad MARCELLINUM militantem in Dacia. XXV.

Marcelline, boni soboles sincera parentis,
Horrida Parrhasio quem regit ursa jugo:
Ille vetus pro te, patriusque quid optet amicus,
Accipe, & hæc memori pectore vota tene:
Cauta sit ut virtus: ne te temerarius ardor
In medios enses, sævaque tela ferat.
Bella velint, Martemque ferū rationis egentes:
Tu potes & patriæ miles, & esse decus.

O Marcelline, vera progenies patris probi, quem regit ursa horrida cælo Septentrionis: audi quid expetat pro te ille antiquus, & patrius amicus, & serua hæc vota corde memori: ut virtus tua sit provida, ne ardor temerarius te rapiat in medios gladios; & fera tela. Carentes ratione expetant bella & sævum Martem: tu potes esse miles, & ornamentum patria.

NOTÆ.

2 Horrida] Marcellinus iste militabat in Dacia, hodie Moldavia, &c. epig. 79. lib. 7. & epig. 46. lib. 9. ad eundem Marcellinum.

Et Getici tuleris sidera pigra poli.
Strabo, l. 7. Γέτας μὲν, τὲς πρὸς τὸ Πόν-
τον κεκλημμένους, καὶ πρὸς τὸ ἑὸν Δάκκας, καὶ
τὲς εἰς τὴν ἀνατολήν πρὸς Γερμανίαν, καὶ τὰς
τῶν Ἰστροῦ πηγὰς, ὧς οἰμαὶ Δάκκας καλεῖ-
σθαι, τὸ παλαιόν. Getæ qui versus Pontum
& Orientem inclinant: Daci qui in diversum ad
Germaniam, & Istri fontes vergunt, quos puto
antiquitus esse Davos appellatos.

3 Jugo Parrhasio] Hoc est, Septentrione,

nempe sub ura quæ dicta est Parrhasia, ab Arcadiæ urbe unde erat Calisto in ursam à Jove commutata. Vide epig. 11. lib. 4.

3 Patriusque] Ex his verbis colligit Domitius Marcellinum fuisse Hispanum Martialis popularem, sed potius à patre Marcellini patrius amicus fuisse mihi videtur.

7 Bella velint] Hoc est, temerè pugnent furiosi; nec enim vetat Marcellinum pugnare, sed tantum monet, ne in hostes temere irruat.

8 Tu potes] Potes patriæ esse ornamento tempore belli & pacis. Legunt alii,

Tu potes & patriis miles, & esse duci.
quæ lectio non placet.

XXVI.

XXVI.

Ad NEPOTEM, XXVII.

quem hortatur ad genialem vitam.

O Nepos bis vicine (nam tu etiam habitas in locis propinquis Floræ, atque etiam in antiquis Ficeliis) habes filiam testem maternæ castimoniam quæ refert imaginem paterni vultus. Nihilominus ne nimis te abstineas a veteri Falerno; & potius relinque cados plenos pecuniæ. Filia sit pia, sit dives, sed bibat mustum. Amphora nunc recens senescat cum domina. Cæcuba vindemia non alat solos orbos: licet & patribus vivere mihi, adhibe fidem.

BIS vicine Nepos (nam tu quoque proxima Floræ
Incolis, & veteres tu quoque Ficelias)
Est tibi, quæ patrii signatur imagine vultus,
Testis maternæ nata pudicitia.
Tu tamen annofo nimium ne parce Falerno;
Et potius plenos ære relinque cados.
Sit pia, sit locuples, sed potet filia mustum.
Amphora cum domina nunc nova fiat anus.
Cæcuba non solos vindemia nutriet orbos:
Possunt & patres vivere, crede mihi.

NOTÆ.

1 Bis vicine] Duplici modo Nepotem sibi esse vicinum dicit poeta: primo quidem Romæ, circa templum Floræ, de qua epig. 23. lib. 5. tum in Sabinis in Ficeliarum oppido, inter quod & Nomentum Martialis prædium habuit. Sic Cluverius Ital. lib. 2. cap. 9.

5 Tu tamen] Licet habeas filiam, noli tamen nimium defraudare genium: sufficiet enim si illi cados pecuniæ plenos reliqueris; ipse por-

ro bibe Falernum à multis annis reconditum.
7 Mustum] Hoc est, vinum annosum ne relin-
quas filia; sed mustum, seu vinum recens, quod ipsa leverit, & quod cum ipsa simul co-
senuerit.

9 Cæcuba] Non solum iis qui liberis carent, bibere vinum Cæcubum, sed & iis qui liberos habent, liceat hilariter vivere. De vino Cæcubo vide epig. 115. lib. 13.

Epitaphium Glauciz ad viatorem. XXVIII.

Glaucias ille cognitus libertus
Melioris, qui interit tota Roma
muerente, delicia breves patroni
dilecti, hoc sub marmore sepul-
tus jacet tumulo juncto via Fla-
minia: purus moribus, integer
pudore, promptus ingenio, florens
pulchritudine: Puer adjungebat
vix unum annum duodecim

Libertus Melioris ille notus,
Tota qui cecidit dolente Roma,
Cari delicia breves patroni,
Hoc sub marmore Glaucias humatus,
Juncto Flaminia jacet sepulchro:
Castus moribus, integer pudore,
Velox ingenio, decore felix.
Bis senis modo messibus peractis

NOTÆ.

1 Libertus Melioris] Vide apud Statium, lib. 2. Sylvarum, Epicedion in Glauciam Melioris. Melior Atedius vir sane clarissimus fuit, ad quem sunt Statii arbor & pistraculus.

5 Flaminia] Vix nempe extra urbem, ad quam frequentes erant tumuli.

7 Velox ingenio] Homerum enim recitabat, stupentibus omnibus. Vide Statium loco citato.

8 Messibus] Hoc est, annis. Quidam male legunt mensibus; nam quod ingenium bi-
mulo?

Vix unum puer applicabat annum.
Qui fles talia, nil fleas viator.

messius paulo ante absolutis. O
viator qui luges casum ejusmodi,
nihil lugeas deinceps.

NOTÆ.

10 Nil fleas] Hoc est, & viator qui mortem hujus pueri desles, opto nihil habeas unquam
flendum: id est, felix esto.

De EODEM, XXIX.

NON de plebe domus, nec avaræ verna
catasta,

Sed domini sancto dignus amore puer:

Munera cum posset nondum sentire patroni,

Glaucia libertus jam. Melioris erat.

Moribus hoc formæq; datū, quis blandior illo?

Aut quis Apollineo pulchrior ore fuit?

Immodicis brevis est ætas, & rara senectus:

Quidquid amas, cupias non placuisse nimis.

Puer fuit non verna plebeia
domus, nec avara catasta, at
dignus sancto amore heri sui:
Glaucia jam erat libertus Me-
lioris, cum nondum posset intelli-
gere dona patroni. Hoc concess-
um moribus & pulchritudini,
quis suavior illa; aut quis Apol-
lineo ore formosior fuit? Eximia
fortiuntur brevem ætatem, &
raram senectam: Optes non ar-
ridere nimis quicquid diligis.

NOTÆ.

1 Non de plebe domus] Lege epigramma præ-
cedens. Glaucia, inquit, non erat de plebe ser-
vili, nec verna venalitius, qui cum reliquis ser-
vis in catasta exponeretur. Erat autem catasta
locus, vel potius machina lignea longa compedis
imitar, ubi venales servi exponerentur. Avaram
dixit, quia avari erant mangones, qui ex ven-
ditione servorum quæstum faciebant.

6 Aut quis] Hoc est, quis vel etiam formo-
sus ut Apollo fuit pulchrior Glaucia?

7 Immodicis] Quibus est præcox ingenium,
& gratissima infantia, ii cito moriuntur. Hoc
dicere videtur poeta secundum impiam opinio-
nem, qua credebant antiqui nimiam hominum
gloriæ deos invidere.

8 Cupias non placuisse] Ne cito pereat.

In PÆTUM, XXX.

qui tarde dederat quod promiserat.

SEX sestertia si statim dedisses,

Cum dixti mihi, Sume, tolle, dono;

Deberem tibi, Pæte, pro ducentis.

At nunc cum dederis diu moratus,

Post septem, puto, vel novem Kalendas;

Vis dicam tibi veriora veris?

Sex sestertia, Pæte, perdidisti.

Si subito donasses sex sestertia,
cum mihi dixisti, Accipe, au-
fer, largior; & Pæte, esset tibi
debitor ducentorum. Sed cum
diu cunctatus modo donaveris,
post septem, opinor, vel novem
mensis; placet-ne tibi dicam
aliquid verius veritate? O Pæ-
te, amisisti sex sestertia.

NOTÆ.

1 Sex sestertia] Poetæ daturum se promiserat
Pætus, quæ si donasset sine mora, tantum illi
debuisset Martialis, quantum pro ducentis.

7 Perdidisti] Fere enim nulla est gratia tar-
de concessa: at verò bis dat qui cito dat.

XXXI.

De morte OTHONIS. XXXII.

Cum Enyo belli civilis esset adhuc in ancipiti, & forte effaminatus Otho posset superare, improdavit Martem non saturum nisi multo sanguine, & transfodit nudum pectus manu non dubia. Cato, dum vivit, sit hercle major vel ipso Casare; dum interit, an fuit major Othone?

CUM dubitaret adhuc belli civilis Enyo,
Forfitan & posset vincere mollis Otho,
Damnavit multo saturum sanguine Martem,
Et fodit certa pectora nuda manu.
Sit Cato dum vivit, sane vel Casare major;
Dum moritur, numquid major Othone fuit?

NOTÆ.

1. *Cum dubitaret*] Enyo, id est, Bellona Martis soror, cum adhuc dubitaret cui victoriam concederet, an Vitellio, an Othoni. Vide Suetonium in Othone.

2. *Damnavit Martem*] Hoc est, bellum, quod stare seu cessare nequibat sine multo sanguine; nisi forte sumas stare pro constare.

Saturum] Legunt alii *saturatum*, vel *saturum jam*. Prior lectio magis placet.

6. *Numquid major*] Desperatis enim metu hostium se interfecit Cato: Otho prope integris pectus transfodit, unde modo plus gloriæ quam Cato adeptus videtur.

XXXIII.

Ad DIADUMENUM puerum formosum. XXXIV.

O Diadumene, liba nobis oscula pressa; quot ais? Imperas a me recenseri fluctus Oceani, & conchas sparsas per littora maris Ægæi, atque apes qua errant in monte Cecropio, & voces & manus qua applaudunt pleno theatro, cum populus intuetur vultum repentini Caesaris. Nolo quot exorata Lesbia libavit concinno Catullo: pauca optat, qui potest recensere.

BASIA da nobis, Diadumene, pressa; quot inquis?

Oceani fluctus me numerare jubes;
Et maris Ægæi sparsas per littora conchas,
Et quæ Cecropio monte vagantur apes;
Quæque sonant pleno vocelque, manusque theatro,

Cum populus subiti Caesaris ora videt.
Nolo quot arguto dedit exorata Catullo
Lesbia: pauca cupit, qui numerare potest.

NOTÆ.

1. *Basia da nobis*] De Diadumeno jam astum epig. 64. lib. 3. & epig. 47. lib. 5.

4. *Et quæ Cecropio*] Hymettum intellige, de quo Pausanias in Atticis: *Ἱμῆτος πῦες τόμας μελίττας ἐπὶ Ἰνδίου δάσους*. Hymettus pastiones habet apibus aptissimas. Cecropius vero dicitur, id est, Atticus.

7. *Nolo quot*] Lege Catulli epig. 5. ad Lesbiam:

*Da mihi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,*

Hæc verò basia utpote numerabilia pauca existimat noster Poeta,

Ad CÆCILIANUM, molestum caussidicum. XXXV.

Eptem clepsydras magna tibi voce petenti,
Arbiter invitus, Cæciliane, dedit.
tu multa diu dicis: vitreisque tepentem
Ampullis potas semisupinus aquam.
tandē saties vocemque, sitimque, rogamus,
Jam de clepsydra, Cæciliane, bibas.

O Cæciliane, iudex non libenter, tibi postulanti magna voce concessit septem clepsydras. Sed tu profers multa diu: & semisupinus bibis vitreis phialis tepentem aquam. Ut tandem expleas vocem, & sitim, oramus, o Cæciliane, jam potes de clepsydra.

NOTÆ.

[Septem clepsydras] Clepsydra, seu hydrogrium, aquarium est horologium. Vasculum sive erant aut ex vitro, aut ex alia materia, in quod aqua inclusa guttatim defluens demetabatur tempus. Nam orantibus in foro ex ore Atheniensium præscriptum erat tempus: tamen sæpe liberæ erant actiones, nec ad certum tempus dicere jubebantur patroni. Quantum verò temporis dimensa fuerit una clepsydra, mihi compertum non est. Sunt qui singulas horas singulis clepsydris definiant, in qua sententia est Domitius: alii clepsydræ mediam horam, alii tribus clepsydris horam tribuunt. Cuius junior, lib. 2. epist. 11. sic de clepsy-

dra: Dixi, inquit, horis pene quinque: nam decem clepsydris quas spatiosissimas acceperam, sunt addita quatuor. Nisi hic locus varie legeretur, rem definiret; etenim alii legunt pro decem clepsydris, viginti, alii duodecim, alii tribus; tandem pro longo temporis spatio septem clepsydras hinc posuit poeta.

[3 Vitreisque] Nonnunquam autem comedis, & bibisse oratores in ipsa actione discere à Quintiliano, lib. 11. cap. ult. Bibere, inquit, aut etiam esse inter agendum, quod multis moris fuit, & est quibusdam, ab oratore meo procul absit, &c.

[6 Jam de clepsydra] Aquam bibe, ut ineptæ tuæ orationi finem breviter imponas.

XXXVI, XXXVII.

De filio REGULI, XXXVIII.

cujus infantis adhuc indolem laudat.

Aspicis ut parvus, nec adhuc trieteride plena,
Regulus auditum laudet & ipse patrem;
Maternosque sinus viso genitore relinquat,
Et patrias laudes sentiat esse suas?
clamor centumq; viri, densumq; coronæ
Vulgus, & infanti Julia tecta placent.
Acri equi soboles magno sic pulvere gaudet,
Sic vitulus molli prælia fronte cupit.

Vides-ne ut parvus Regulus, nec adhuc tribus annis peractis, celebret & ipse auditum genitorum? & deserat gremium genitricis conspecto patre, atque intelligat decus paternum esse suum? jam clamor & centum viri, & plebs frequens cætu, & Julia templa sunt jucunda infanti. Sic progenies fortis equi lætatur magno pulvere; sic vitulus tenera fronte appetit pugnam.

NOTÆ.

[1 Nec adhuc trieteride] Quæ est spatium trium annorum.

[2 Regulus] Filius scilicet infans jam lætatur cum orantem in foro patrem audiret. Vide Plinium juniorem, epist. 2. lib. 4. ubi describit mortem hujus pueri.

[5 Centumque viri] Erant iudices quorum numerus describit Cicerò, lib. 1. de Oratore.

[6 Julia templa] Alli Julia tecta. Juliam basilicam intellige, in qua scilicet jus reddebant centum viri, quos ingens populi multitudo circumstabat. Legit Plinium juniorem, epist. 21. lib. 5.

[7 Acri equi] Videtur respicere illud Horatii,

Fortes creantur fortibus.

R

Dt,

O dii, servate, oro, sua vota
genitrici, & genitori, ut Re-
gulus audiat filium, illa verò
ambos.

Di, servate, precor, matri sua vota, patrique
Audiat ut natum Regulus, illa duos,

NOTÆ.

9 Di servate] Solennis antiquorum bene pre-
candi formula.

duos: mater nempe audiat maritum, &
quando filium agentem causas.

10 Audiat ut natum] Orantem scilicet, illa

IN CINNAM, XXXIX.

de adulteriis uxoris.

O Cinna, ex Marulla uxore
suscepisti septem nonliberos, nam-
que nec quisquam est tuus, nec
filius amici, aut vicini; at con-
cepti in grabatis, & tegetibus
inducant suis capitibus adulteria
matris. Hic Maurus, qui am-
bulat retorta coma, fatetur se
esse progeniem Cogisantræ: sed
ille depressa nare; tumidis la-
bris, simillimus est Pannico pa-
læstrita: quis nescit tertium esse
Pistoris, quicumque cognovit &
spectat Lippum Damam?

Quis verò inficietur filium esse
fannionis Gyrthæ hunc acuto ca-
pite, atque auribus longis, qua
sic moventur, ut solent asello-
rum? duæ sorores, illa nigra,
& hæc rufa genita sunt à Croto
choraulæ, atque à Carpo villico.
Famque haberes gregem plenum
hybridarum, si Corculus & Din-
dymus non essent sbadones?

Pater ex Marulla, Cinna, factus es septem
Non liberorū, namque nec tuus quisquam
Nec est amici, filiusve vicini;
Sed in grabatis, tegetibusque concepti
Materna produnt capitibus suis furta.
Hic qui retorto crine Maurus incedit,
Sobolem fatetur esse se Cogisantræ:
At ille fima nare, turgidis labris,
Ipsa est imago Pannici palæstritæ:
Pistoris esse tertium quis ignorat,
Quicumque lippum novit, & videt Damam
Quartus cinæda fronte, candido vultu,
Ex concubino natus est tibi Lygdo:
Præcide si vis filium, nefas non est.
Hunc verò acuto capite, & auribus longis,
Quæ sic moventur, ut solent asellorum,
Quis morionis filium neget Gyrthæ?
Duæ sorores, illa nigra, & hæc rufa,
Croti choraulæ, villicique sunt Carpi.
Jamq; hybridarum grex tibi foret plenus,
Si spado Corculus, Dindymusque non esset!

NOTÆ.

1 Pater ex Marulla] Adulteria Marullæ fa-
cite narrat, quæ servorum amore debaccha-
retur.

4 Sed in grabatis] Hoc est, lectis servorum
propriis, & tegetibus, hoc est, matris, qui-
bus utebantur meretrices pro lectis. Juvenalis,
sat. 6. de Messalina Claudii uxore loquens
sic ait,

Ausa Palatino tegetem præferre cubili.

7 Cogisantra] Servi Mauri. Legunt alii coci
Cantra.

9 Palæstrita] Pannici dantis operam pa-
læstræ, epig. 57. lib. 3.

11 Et videt Damam] Tertius vero filius
pus genitus erat à pistore Dama, qui & ip-
sippuserat.

17 Gyrthæ] Alii, Gyrthæ.

20 Famque hybridarum] Hybrida est fæ-
cus ex imparibus parentibus, ut ex apro, & fe-
mâ sic filios ex matre ingenua & patre servo hy-
bridæ vocat poeta.

21 Si spado Corculus] Alii, Corefus.

EPIGRAMMATUM LIBER VI. 243

Ad LYCORIM, XL.

quān amaverat olim.

OEmina præferri potuit tibi nulla, Lycori,
Præferri Glyceræ fœmina nulla potest.
Ecce erit hoc, quod tu : tu non potes esse,
quod hæc est
Tempora quid faciunt ! hanc volo, te volui.

O Lycori, nulla olim mulier
potuit tibi anteponi, nulla nunc
mulier potest anteponi Glyceræ.
Hæc fiet hoc quod tu es : tu ne-
quis esse quod hæc est. Quid
efficiunt tempora ! Hæc placet
mibi, tu placuisti.

NOTÆ.

[Hæc erit hoc] Fiet anus.

[Tu non potes] Fieri juvenis.

In raucum poetam colla lana tegentem. XLII.

QUI recitat lana fauces, & colla revinctus,
Hic se posse loqui, posse tacere negat.

Qui recitat gutture & collo
circumdato lana, hic affirmat se
posse loqui, nec posse filere.

NOTÆ.

[Qui recitat] Raucum hunc poetam carpit
artialis: etenim cum ille faucibus focale ad-
deret, ne frigore corripetur, ostendebat se
posse nisi æge loqui : ostendebat pariter se
tacere non posse, cum licet raucus vellet reci-
tare. Vide epig. 41. lib. 4. & Gellium, lib. 1.

cap. 15. de inani loquacitate. Epicarmium
quoque, inquit, illud non in se habet.

Οὐ λέγειν δεινός, ἀλλὰ σιγᾷ ἀδυνάτος.
Ex quo profecto sumptum est, qui cum loqui non
posset, tacere non poterat.

De Etrusci thermis. XLII.

Etrusci nisi thermulis laveris,
Illotus morieris, Oppiane.
Nullæ sic tibi blandientur undæ,
Nec fontes Aponi rudes puellis,
Non mollis Sinuessæ, fervidique
Passeris, aut superbus Anxur,
Non Phœbi vada, principesque Baiæ.

Oppiane, interibis illotus, nisi
laveris thermulis Etrusci. Nulla
aqua sic tibi palpabuntur, nec
fontes Aponi intacti puellis, non
mollis Sinuessæ, & calidi fluctus
Passeris, aut altus Anxur, nec
vada Phœbi, & Baia nobilissi-
ma.

NOTÆ.

[Etrusci nisi] Papinius, lib. 1. Sylvarum,
nem Etrusci fusc describit.

[Illotus] Aliæ enim aquæ sordes tuas, &
tum colorem, de quo, epig. 3. lib. 7. eluere
poterunt.

[Nec fontes Aponi] Juxta Patavium. Sue-
tius, cap. 14. in Tiberio, rudes puellis. Caf-
lorus, epig. 39. lib. 2. ait lavacrum illud
pudicitie disciplina sanctum esse ; in
enim aquam in qua viri recreantur, si mu-
descendat, calore exurituro. Vel forte poe-
ta respicit ad Patavinarum pudicitiam, quam

commendat Plinius junior, epist. 14. lib. 1. &
poeta noster, epig. 17. lib. 11.

[5 Mollis Sinuessæ] Urbs Campaniæ mariti-
ma, hodie, ut aiunt, Rocca di Mendragone.
Tacitus, lib. 12. Annalium de Claudio: Re-
fovendis viribus mollitie cæli, & salubritate a-
quarum Sinuessam perrexit.

[6 Fluctus Passeris] Aquæ blandissimæ in
Campania ad mare inferunt, ut putant inter-
pretes, De his nihil reperi.

[Anxur] Hodie Terracina, epig. 1. lib. 5.

[7 Phœbi vada] Cumana, litus intelligunt

R 2 Nusquam

Nullibi serenitas tam nitida
splendet: lux ipsa est longior il-
lic, nec serius dies abit ab ullo
loco. Onyx pinguis emittit siccos
fervores. Illic metalla Taygeti
virescunt, & varia pulchritudi-
ne contendunt lapides, quos al-
tius excidit Phrygius & Afer,
atque Ophitea fervent lento igne.
Si mores Lacedaemoniorum tibi
arvideant, contentus arido vapo-
re immergi in frigidam aquam
virginem, atque Martiam: qua
tam pura & tam nitida micat,
ut suspiceris nullae esse aquas
illic, & putes splendere Lygdi-
num marmor vacuum. Non
auscultas, & jam diu quasi
oscitanter me audis aure negli-
gente. Oppiane, interibis illotus.

Nusquam tam nitidum micat serenum:
Lux ipsa est ibi longior, dlesque,
Nullo tardius à loco recedit.
Siccos pinguis onyx anhelat æstus.
Illic Taygeti virent metalla,
Et certant vario decore saxa,
Quæ Phryx, & Libys altius cecidit,
Et flamma tenui calent Ophitea,
Ritus si placeant tibi Laconum,
Contentus potes arido vapore,
Cruda virgine, Martiaque mergi:
Quæ tam candida, tam serena lucet,
Ut nullas ibi suspiceris undas,
Et credas vacuum nitere Lygdon.
Non attendis, & aure me supina,
Jamdudum quasi negligenter audis:
Illotus morieris, Oppiane.

NOTÆ.

interpretes, ubi nempe celebre fuit Apollinis
templum, Virgilius 6. Æneid. Cluverius Ita-
liæ, lib. 2. cap. 2. intelligit aquas Apollinares
calidas, & nobiles olim *Caretanas* dictas, juxta
Cære Etruriæ oppidum.

11 *Pinguis onyx*] Genus quoddam marmoris,
de quo Plinius, lib. 36. cap. 7. alias gemma,
& vas etiam unguentarium dicitur. Onychem
tamen in his thermis fuisse negat Papinius loco
supra citato:

Maret onyx longe, queriturque exclusus ophites.
Pinguis dicitur, hoc est, sudans, inquit Raderus.
Æstus siccos, nempe similes radiis solis.

12 *Taygeti*] Montis in Laconia, in quo mar-
mor quod metallum vocat, cum tamen proprie
non dicatur nisi de ferro, auro, &c.

14 *Quæ Phryx*] Hoc est, ex Phrygia atque
ex Libya.

15 *Ophitea*] Marmor nempe maculis
æstum instar serpentis.

16 *Ritus si placeant*] Quos explicat
poeta versibus sequentibus: hoc est, Si
sudare sicca cella, frigida verò lavare. De
virgine, sic dicta quod fluens in urbem de-
naret à rivo Herculis jam dictum, epig.
lib. 5. de qua Plinius, lib. 31. cap. 3. &
dem de aqua Martia, ab Anco Martio
deinde à Q. Martio prætoris in urbem in-
ut aient interpretes.

21 *Lygdon*] Locus nempe erat id
monte, ubi marmor candidissimum.

22 *Aure me supina*] Vide epig. 78. lib.
Auris supina significat habitum prope dormi-
tis, qui caput in humeros inclinat, & negli-
ter auscultat.

AD CASTRICUM rusticantem Baiis. XLIII.

O Castrice, dum frueris amæ-
nis Baiis; & natatur Nympha
cana undis sulphureis: quies vil-
la Nomentana me corroborat,

DUM tibi felices indulgent, Castrice, Ba-
Canaq; sulphureis nympha natatur aq;
Me Nomentani confirmant otia ruris,

NOTÆ.

2 *Canaque*] Sensus est, natas in aqua cana,
quia sulphurea, & Nympham posuit pro lym-
pha, seu aqua.

3 *Confirmant*] Ex hoc verbo licet colligere

Martialem fuisse ægrotum, atque tunc in
convalescere in agro suo Nomentano non
ab urbe, de quo epig. 38. lib. 2.

EPIGRAMMATUM LIBER VI. 245

Et casa jugeribus non onerosa suis.
 Ecce mihi Baiani soles, mollisque Lucrinus : 5
 Hic vestrae mihi sunt, Castrice, divitiæ.
 nondā laudatas quocunque libebat ad undas
 Currere, nec longas pertinuisse vias.
 nunc urbi vicina juvant, facilesque recessus,
 Et satis est, pigro si licet esse mihi. 10

Et domus non gravis suo fundo.
 Hic fruor Baiana solibus, &
 molli Lucrino : 6 Castrice, fruor
 vestris opibus. Olim placebat cur-
 rere quocunque ad aquas com-
 mendatas, nec reformidare lon-
 gum iter. Nunc secessus faciles,
 & loca juxta urbem placent, &
 sufficit, si fas est mihi segni esse.

NOTÆ.

[Non onerosa] Hoc est, pro modo, & ra-
 tione fundi ædificata, nec nimis magna nec
 parva nimis.
 [Et satis est] Olim currebam ad aquas

amœnas etiam remotissimas, nunc verò me
 ætate provectum, & pigrum, juvant loca urbi
 vicina, & sufficit, si mihi liceat otiosam vitam
 agere.

In CALLIODORUM impurum scurram. XLIV.

Estivè credis te, Calliodore, jocari,
 Et solum multo permaduisse sale.
 omnibus arrides, dicteria dicis in omnes,
 Sic te convivam posse placere putas.
 si ego non belle, sed vere dixero quiddam :
 Nemo propinabit, Calliodore, tibi. 6

O Calliodore, putas te cavil-
 lari lepide, & te unum persu-
 sum esse multis facetiis. Subri-
 des cunctis, cavillationibus la-
 cessis cunctos, hoc modo credis
 esse convivam jucundus. At si
 ego non facie, sed vere prolu-
 lero quiddam : 6 Calliodore, ne-
 mo propinabit tibi,

NOTÆ.

[Permadvisse] Putas te solum esse facetum,
 jucundum divitibus, quorum cœnam captas.
 [Nemo propinabit] Propter oris tui impuri-

tatem nemo tibi suum poculum tradet in quo
 bibas, id est, nemo te invitabit ad cœnam. Vi-
 de epig. 15. lib. 2.

XLV.

Ad CATIANUM, de Veneto auriga. XLVI.

Apulat assiduo Veneti quadriga flagello,
 Nec currit : magnam rem, Catiane, facit.

Quadriga Veneti perpetuo ca-
 ditur virgis, nec properat : O Ca-
 tiane, agit magnam rem.

NOTÆ.

[Vapulat] Quidam auriga ex Venetorum
 factione equos quadrijugos assidue verberabat,
 nec tamen illi properabant ; illum irridet poe-
 ta, quasi magnam rem faciat, qui cum equos
 verberibus dirumpat, non currant tamen ; vel
 qui cum tali quadriga audeat venire in cer-
 tamen. Erant autem quatuor factiones, Vene-

torum nempe, qui cœruleum ferebant, cœlo &
 mari sacri : Prasino, qui viridem, terræ
 seu veri, & floribus dicati ; Rufi, qui
 igni, & Marti ; Albi, qui albos viridi
 mixtos gerebant pannos. Sic Raderus. Plura
 vide apud Bunsen.

Ad Ianthida Nympham Stellæ. XLVII.

O Nympha mei Stellæ, quæ domestica fluis fonte puro, atque ingrederis ades gemmeas : sive uxor Numæ misit à specu Dianæ, seu venis nona de grege Musarum : hac virgine porca Martialis se liberat votis tibi factis, qui agrotus furtim hausit aquam tuam. Tu jam placata meo scelere expiata tota præbe gaudia fontis tui : sit mihi sana sitis.

Nympha mei Stellæ, quæ fonte domestico puro
 Laberis, & domini gemmea testâ subis :
 Sive Numæ conjux Triviæ te misit ab antro :
 Sive Camænarum de grege nona venis :
 Exsolvit votis hac se tibi virgine porca
 Marcus, furtivam quod bibit æger aquam
 Tu contenta meo jam crimine, gaudia fontis
 Da secura tui : sit mihi sana sitis.

NOTÆ.

1 Nympha mei Stellæ] Alii, meo. Laudat Stellæ fontem, cujus Numen seu Nympham Ianthidem appellat à nomine Ianthidis uxoris Stellæ, de qua epig. 21. supra.

3 Sive Numæ conjux] Egeria nempe de qua Florus in Numa. Ovidius 3. Fastorum agit de fonte Egeriæ :

Egeria est, quæ præbet aquas, dea grata Camæniæ,

Illa Numæ conjux, consiliumque fuit.

Triviæ] Hoc est, Dianæ, epig. 1. lib. Spect. quæ in valle Aricina colebatur.

4 Sive Camænarum] Hoc est, seu laberis

ex fonte Musarum, vel seu venis una ex novæ Musis.

5 Exsolvit] Huic Nymphæ, seu huic fuit vota nuncupaverat Martialis, se nempe porca intactam immolaturum, quod agrotus furtim bibisset aquam ex illo fonte. Horatius, ode lib. 3. hœdum immolat fonti Blandusie.

7 Gaudia fontis] Hoc est : Tu, ô Nympha jam secura meo scilicet scelere expiato, mihi copiam salubrium tuarum aquarum. V. secura refer ad gaudia.

8 Sit mihi sana sitis] Jam à morbo recreatus nunc ita sitiam, ut olim æger fuisset.

In POMPONIUM, poetam ineptum. XLVIII.

Quod turba togatorum exclamat tibi tam grande sophos, non tu, ô Pomponi, sed convivium tuum facundum est.

Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata :
 Non tu, Pomponi, cœna disertâ tua est.

NOTÆ.

1 Grande sophos] De hac exclamatione egimus, lib. 1. epig. 4. Versus suos coram amicis ad cœnam vocatis recitare solebant veteres. Poeta hunc Pomponium irridet, qui non laudaretur propter versum, sed propter cœnam

lautam. Sic Persius, sat. 1.

calidum scis ponere sumen.
 Scis comitem horridulum trita donare cerna.

XLIX.

De THELESINO, L.

qui familiariter usus impuris hominibus dives evasit.

Cum Thelesinus inops observaret amicos pudicos, sordidus vagabatur in frigida togula,

CUM coleret puros pauper Thelesinus amicos
 Errabat gelida sordidus in togula. (cos)

NOTÆ.

1 Cum coleret puros] Sensus est : Nihil confectus est Thelesinus, dum coluit amicos castos ; at verò dives factus est, statim ac coluit homi-

nes turpes, quorum libidinis conscius fuit. J. venalis, sat. 3.

Quis nunc diligitur, nisi conscius, &c.
 Obscœno

bscenos postquam cœpit curare cinædos,
Argentum, mensas, prædia, solus emit.
is fieri dives, Bithynice? conscius esto.
Nil tibi, vel minimum, basia pura dabunt.

Ex quo cœpit colere turpes cina-
dos, ille unus mercatur arge-
tum, mensas, fundos. O Bithy-
nice, cupis locupletari? conscius
esto. Oscula pudica conferent
tibi nihil, vel minimum.

NOTÆ.

4 Argentum] Vel cælatum, vel purum.

Ad LUPERCUM avarum. LI.

Quod convivaris sine me tam sæpe, Lu-
perce:
Inveni, noceam qua ratione tibi.
rascar, licet usque voces, mittasque, rogesque.
Quid facies? inquis. quid faciam? veniam.

O Luperce, excogitavi quo
modo te ladam, quod epularis
sine me tam crebro. Succensebo,
quamvis semper invites & mit-
tas, atque ores. Quid ages?
aii. Quid agam? ibo.

NOTÆ.

1 Quod convivaris] Carpit Luperum, qui
tuo cum ad cœnam invitaret.

4 Veniam] Cœnabo apud te, atque avaritiæ
tuz poenas dabis.

Epitaphium PANTAGATHI tonforis. LII.

HOC jacet in tumulo, raptus puerilibus annis
Pantagathus, domini cura, dolorq; sui,
Vix tangente vagos ferro refecare capillos
Doctus, & hirsutas excoluisse genas.
Sis licet inde sibi tellus placata, levisque, 5
Artificis levior non potes esse manu.

Pantagathus mortuus annis
puerilibus, amor & meror sui
heri, jacet in hoc sepulchro, sciens
refecare errantes crines ferro vix
tangente, atque expolire malos
pilosos. O terra, quantumvis
deinceps sis illi placata & levis,
nequis esse levior manu artificis.

NOTÆ.

2 Pantagathus] Raptus fato immaturo, amor
tempore domini dum viveret, dolor vero ex quo
mortuus. Ipsi forte poetæ fuit servus.
5 Sis licet inde sibi] De hac bene precandi
formula, vide epig. 35. lib. 5. tellus sis sibi,
hoc est, ei, qui modus est loquendi Græcus,

quem & Latini usurpant. Alii legunt, sis licet
ut debes. Videat lector. Sensus est: O terra,
quantumvis sis levis, nequis tamen esse levior
manu Pantagathi, dum tonderet: quæ propria
tonforis laus est.

De ANDRAGORA, LIII.

cujus repentinæ mortis causam rejicit in medicum Hermocratem.

Lotus nobiscum est hilaris, cœnavit & idem.
Inventus mane est mortuus Andragoras.

Andragoras lotus lavit nobis-
cum, & idem cœnavit, mane
reptus est defunctus.

NOTÆ.

1 Lotus nobiscum] Huic simile est epigramma Græcum, lib. 2. Anthologiæ, 615. λέπας,
Poeta car. it Hermocratem, qui proculdubio multos ægròs sua imperitia necaret.

O *Faustine*, rogas *causam* tam
repentini interitus? *Medicus*
Hermocrates apparuerat illi in
somnia.

Tam subita mortis causam, *Faustine*, requiris?
In somnis medicum viderat *Hermocratem*.

LIV.

In CORACINUM, LV.

variis unguentis opprimentem foetidum halitum.

O *Coracine*, irridēs nos nihil
fragrantes, quod tu semper un-
ctus casta & cinnamomo; Et ni-
do avis superba oles *Nicerotiana*
plumbea: magis placet nihil ole-
re, quam bene olere.

Quod semper castiaque, cinnamoque,
Et nido niger alitis superba
Fragras plumbea *Nicerotiana*,
Rides nos, *Coracine*, nil olentes;
Malo, quam bene olere, nil olere.

NOTÆ.

1 Quod semper] Iste *Coracinus* variis odori-
bus animæ foetorem compescebat, quibus non
opus est nihil olenti.

Castia cinnamoque] Frutices sunt odoris sua-
vissimi.

2 Et nido niger] Hoc est, unctus iis herbis
odoriferis, quibus nidum conficit phoenix, ut
aiunt poetæ, quæ vera esse negat *Plinius*, lib.
12. cap. 19. Vide epig. 7. lib. 5.

3 Plumbea] Redoles unguenta, quæ vasis

plumbeis in umbra, teste *Plinio*, lib. 13. cap. 4
concoquebantur. *Nicerotiana* dicuntur à *Nice-*
rote unguentario, de quo lib. 10. epig. 34. &
lib. 12. epig. 66. Alii *Niceroniana*.

5 Nil olere] Cur malit nihil olere, explicat
poeta, lib. 2. epig. 12.

Hoc mihi suspectum est, quod oles bene,
Postume, semper;

Postume, non bene olet qui bene semper
olet.

LVI.

In PHOEBUM calvum. LVII.

O *Phæbe*, unguento dissimulas
falsas comas, & turpis calva o-
peritur picta casarie. Non est
opus admovere tonsorem capiti.
O *Phæbe*, spongia potest radere
te melius.

Mentiris fictos unguento, *Phæbe*, capillos,
Et tegitur pictis fordida calva comis.
Tonsorem capiti non est adhibere necessum;
Radere te melius spongia, *Phæbe*, potest.

NOTÆ.

1 Mentiris fictos] *Turnebus*, lib. 25. cap. 27.
Olim qui erant toto capite calvi, sibi solebant
unguento perfusi velut fila capillorum imitari.
Vide epig. 74. infra.

4 Radere te] Hoc est, abstergere pictos cri-
nes, & delere potest spongia. Radere non
dicitur proprie nisi de novacula.

Ad AULUM Pudentem, LVIII.

de morbo, quo pene interiiit.

Ernere Parrhasios dum te iuvat, Aule,
Triones,
Cominus & Scythici sidera ferre poli;
quam pene tibi Stygias ego raptus ad undas
Elysiæ vidi nubila fusca plagæ!
Quamvis lassæ tuos quærebant lumina vultus,
Atque erat in gelido plurimus ore Pudens.
mihi lanificæ ducunt non pulla sorores
Stamina, nec surdos vox habet ista deos;
sospite me sospes Latias reveheris ad urbes,
Et referes pili præmia clarus eques.

O Aule, dum tibi placet cominus spectare Triones Parrhasios,
& tolerare astra Poli Scythici:
O quam fere ego tibi raptus ad undas Stygias spectavi atra nubila regionis Elysiæ! Oculi licet graves quærebant tuos vultus, & gelido ore sapissime loquebar de meo Pudente. Si lanificæ sorores trahunt tibi stamina non nigra, nec ista vox pervenit ad surda Numina: me salvo salvus remeabis ad urbes Latii, atque eques illustris reportabis præmia primipili.

10

NOTÆ.

1 *Cernere Parrhasios*] Gellius, lib. 2. cap. 21. *Vel ego quidem, inquit, cum Latio, & Varrone sentio: qui Triones rustico vocabulo appellatos scribunt, quasi quosdam teriones: hoc est aranda colendeque terra idoneos. Itaque hoc fidus, quod à figura posituraque ipsa, quia simile plaustrum videtur, antiqui Græcorum à μάζαρ dixerunt: nostri quoque veteres à bubus junctis, Septentriones appellarunt: id est, à septem stellis, ex quibus quasi juncti triones figurantur. Vide epig. 11. lib. 4. & epig. 25. supra. De Aulo Pudente jam di-*

ctum lib. 1. epig. 32. & lib. 5. epig. 49.

2 *Sidera ferre*] Alii, *sidera pigra.*

3 *O quam*] Hoc est, quam pene mortuus sum.

7 *Non pulla*] Quæ mortem minuantur, epig. 73. lib. 4.

10 *Et referes*] Hoc est, primipili, seu primicenturionis legionis honore, & equestribus ornamentis decoratus redibis: qui enim primipilus fiebat, statim in ordinem equestrem abscribebatur, teste Lipsio, lib. 2. de militia Romana.

In BACCARAM vestium ostentatorem. LIX.

ET dolet, & queritur, si non contingere
frigus,
Propter sexcentas Baccara gausapinas;
Optat & obscuras lucas, ventosque, nivesque,
Odit & hibernos, si tepuere, dies;
Quid fecere mali nostræ tibi, sæve, lacernæ,
Tollere de scapulis quas levis aura potest?
Quanto simplicius, quanto est humanius illud,
Mense vel Augusto sumere gausapinas.

Baccara mæret atque exposulat, se non corripit frigore, propter sexcentas gausapinas: expetit dies nubilos, & ventos, & nives; odit & dies hibernos, si tepuere. O acerbe, quid in te peccant nostra lacerna, quas levis aura potest auferre ex humeris? quanto simplicius, & quanto humanius illud est, uti gausapinæ vel mense Augusto.

NOTÆ.

1 *Et dolet, & queritur*] Iste Baccara dolebat hyemem non frivire, ut posset ostentare gausapinas; penulas nempe villosas, quibus uterentur Romani hiberno tempore frigidum; Simili morbo laborabat Zoilus, de quo epig. 16. lib. 2.

3 *Obscuras lucas*] Hoc est, cælum nubilum.

5 *Sæve*] Alii legunt, *Sæva*: nomen est fictum, inquit Raderus, seu fœminæ, seu viri, placet accipere pro virili, nescio an fœminis gestatæ gausapinæ.

7 *Quanto simplicius*] Hoc est, humanius faceres, si aperte fatereris tuum morbum, gausapinas gestando vel media estate.

De

De POMPILLO, LX.

qui libros componebat invita Minerva.

O Faustine, Pompillus gessit
sem feliciter; evolvetur, & dis-
fundet nomen suum per totum
mundum: sic valeat gens mobilis
flavorum Uspiorum, & quisquis
non favet Imperio Romano.
Nilominus scripta Pompilli di-
cuntur ingeniosa. At mihi fidem
addibe, hoc non sufficit fama.
Quam multi eloquentes alunt ti-
neas, & blattas! Et soli coci
emunt versus eruditos! Nescio
quid plus est, quod conciliat im-
mortalitatem scriptis, liber vi-
cturus debet habere genium.

REM factam Pompillus habet, Faustine,
legetur,

Et nomen toto sparget in orbe suum:

Sic leve flavorum valeat genus Uspiorum,

Quisquis & Ausonium non amat imperium.

Ingeniosa tamen Pompilli scripta feruntur: 5

Sed famæ non est hoc, mihi crede, satis.

Quam multi tineas pascunt, blattasque disertil!

Et redimunt soli carmina docta coci!

Nescio quid plus est, quod donat sæcula chartis,

Victurus genium debet habere liber. 10

NOTÆ.

1 Rem factam] De hoc loquendi modo di-
ctum epig. 28. lib. 1. & epig. 26. lib. 2. dici-
tur de eo qui putat sine dubio consecuturum se
quod optat.

3 Sic leve] Sic valeant hostes populi Ro-
mani, ut libri Pompilli; hoc est, utinam sic
pereant, ut libri Pompilli perituri sunt. Uspii
vero populi sunt Germaniæ Rheni accolæ ex
Tacito, lib. 4. historiæ, qui eos conjungit
cum Chattis, & Mattiacis; Ptolemæus tamen
Uspios ad Istrum ponit. Ita Raderus. Leves

dicuntur, quod à Romanis defecissent.

5 Ingeniosa tamen] Imperiti nempe censent
ingeniosa esse scripta Pompilli; poeta respon-
det hoc non sufficere ad consequendam famam.

7 Blattas] Vermes qui rodunt libros.

8 Carmina] Quibus scilicet piper, pisces,
& cætera ejusmodi involvantur.

10 Genium] Hoc est, leporem, & gratiam
nativam: Unde Horatius:

Tu nil invita dices, faciesq; Minerva.

In invidum. LXI.

Mea Roma celebrat, diligit,
& canit nostros libros, & versor
in gremio & manu omnium. Ec-
ce quidam rubet, pallet, obstu-
pescit, oscitatur, odit. Hoc volo:
nunc versus nostri sunt nobis ju-
cundi.

L Audat, amat, cantat nostros mea Roma li-
bellos:

Meque sinus omnis, me manus omnis habet.

Ecce rubet quidam, pallet, stupet, oscitat, odit.

Hoc volo: nunc nobis carmina nostra placent.

NOTÆ.

1 Mea Roma] Hoc est, mihi amica & be-
nevola.

3 Ecce rubet] Describit poeta animi motus
quibus cruciantur invidi.

Oscitat] Ore hincit, quod signum est fastidii.

4 Nunc nobis] Nunc, inquit, mea mihi pla-
cent carmina, cum displiceant invidis.

Ad APIANUM, LXII.

captatorem hereditatis.

Silanus genitor perdidit uni-
genum: O Apiane, an moraris
mittere dona?

A Misit pater unicum Silanus,
Cessas mittere munera, Apiane?

NOTÆ.

2 Cessas mittere] Iste Apianus, alii Oppianus, quidam fuit hereditatum captator, quem car-
pit poeta.

Heu

Heu crudele nefas, malæque Parcæ!
Cujus vulturis hoc erit cadaver?

heu scelus inhumanum, atque im-
proba Parcæ! cui vulturi contin-
get hoc cadaver?

NOTÆ.

¹ Cujus vulturis] Seneca epist. 95. *Æri- reditatis causa fecit, vultur est, cadaver expe-*
² agro aliquis assidet, probamus: at hoc si ha- *Etat.*

AD MARIANUM, LXIII.

qui captatorem scripserat heredem.

SCIS te captari: scis hunc, qui captat, avarum:
Et scis qui captat, quid, Mariane, velit:
Tu tamen hunc tabulis hæredē, stulte, supremis
Scribis, & esse tuo vis, furiose, loco?
Munera magna quidem misit, sed misit in hamo;
Et piscatorem piscis amare potest?
Hicne deflebit vero tua fata dolore?
Si cupis, ut ploret, des, Mariane, nihil.

O Mariane, scis te allici, nōsti
avarum esse hunc qui allicit: &
nōsti quæ sit mens illius qui allicit,
nihilominus tu, & demens, institu-
isti hunc heredem ultimo testa-
mento, & vis, & vesane, illum ti-
bi succedere? Misit quidem mag-
na dona, at misit in hamo: &
piscis potest-ne diligere piscata-
rem? An hic lugebit tuam mor-
tem vero morore? O Mariane,
si placet ut flet, nihil dones.

NOTÆ.

¹ Scis te captari] Marianum hunc irridet
poeta, qui blanditiis & muneribus allici se pa-
tiebatur.

² Quid velit] Nempe tuam mortem, ut pos-
sedeat tua bona.

³ Sed misit in hamo] Vide epig. 18. lib. 5.
⁴ Vero tua fata] Fictæ erunt ejus lacrymæ;
hæredis enim fletus sepiissime risus est. Alii mea.
⁵ Des nihil] Vana expectatione delusus tunc
vere flebit.

In detractorem. LXIV.

CUM sis nec rigida Fabiorum gente creatus,
Nec qualem Curio, dum prandia portat
aranti,

Hirsuta peperit rubicunda sub ilice conjux:
Sed patris ad speculum tonsi, matrisque togatæ,
Filius, & sponsam possit te sponsa vocare: 5
Emendare meos, quos novit fama, libellos,
Et tibi permittis felices carpere nugas: (tam,
Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere to-

Cum nec sis oriundus ex severæ
familia Fabiorum, nec talis, qua-
lem Curio genuit rubicunda uxor
sub ilice frondosa, dum fert pran-
dia ipsi aranti: sed filius patris
tonsi ad speculum, & matris toga-
tæ, & cum possit sponsa te appel-
lare sponsam: tibi facis potesta-
tem corrigendi meas libros quos
celebrat fama, & sugillandi fe-
lices nugas: has, inquam, in-
eptias quibus præbere aurem,

NOTÆ.

¹ Fabiorum gente] Studiis belli asperrima &
nobilissima.

² Curio] M. Curium Dentatum intellige,
de quo Cicero de Senectute: *In hac vita* (ulti-
cana) *M. Curius cum de Samnitibus, de Sabinis,*
de Pyrrho triumphasset, consumpsit extremum
ætatis.

³ Ad speculum tonsi] Id est, filius effœminati

patris qui pilos vellebat ad speculum, mollis
Othonis instar, de quo Juvenalis, *sat. 3.*

Ille tenet speculum pathici gestamen O-
thonis.

Matrisque togatæ] Hoc est, adulteræ: fœ-
minæ enim adulterii convictæ togam ferre co-
gebantur: epig. 39. lib. 2.

⁵ Et sponsam] Quia effœminatus es.

non dedignantur principes urbis
 & fori, & quæ includuntur in
 armariis immortalis Sili, & to-
 ties ore diserto repetuntur à Re-
 gulo, & commendantur à Sura
 propinquo Diana Aventina, qui
 spectat propius pugnas magni cir-
 ci: ipse etiam dominus Cæsar
 sub tanto pondere rerum non as-
 pernatur bis & ter relegere. At
 tu habes plus ingenii, Minerva
 poliente tibi iudicium acrius, &
 subtile Athena informarunt pe-
 ctus tua. Dispercam, si non
 multo altius sapit illud cor, quod
 cum intestinis laxis, & cum pede
 grandi, & vetus pulmone cor-
 rupto, & metuendum nasus cir-
 cumfert sævus lanius per omnia
 compita. Insuper audes compo-
 nere in me carmina que nemo
 legerit, chartas infelices. At si
 assus nostræ iræ tibi quid inusserit,
 durabit, & hærebit, totoque legetur
 in toto orbe. Nec Cinnamus arte
 callida tollet stigmata: at mi-
 serere tui, nec miser ore furenti
 experiaris fumantem nasum vivi
 ursi. Quamvis sit tranquillus,
 & lambat digito, & manus, si
 impellatur dolore, & bili, &
 iusta ira, ursus fiet: defatiges
 dentes in pelle mortua, & latens
 quæras carnem quam possis rodere.

Non aspernantur procures urbisque, forique,
 Quas & perpetui dignantur scrinia Sili,
 Et repetit toties facundo Regulus ore;
 Quique videt propius magni certamine Circi,
 Laudat Aventinæ vicinus Sura Dianæ:
 Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum,
 Non dedignatur bis terque revolvere Cæsar.
 Sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerva
 Acrius, & tenues finxerunt pectus Athenæ.
 Ne valeam, si non multo sapit altius istud
 Quod cum panticibus laxis, & cum pede grandi,
 Et rubro pulmone vetus nasusque; timendum,
 Omnia crudelis Lanius per compita portat.
 Audes præterea, quos nullus noverit, in me
 Scribere versiculos, miseras & perdere chartas.
 At si quid nostræ tibi bilis inusserit ardor,
 Vivet, & hærebit, totoque legetur in orbe.
 Stigmata nec vafra delebit Cinnamus arte;
 Sed miserere tui, rabido nec perditus ore
 Fumantem nasum, vivi tentaveris ursi.
 Sit placidus licet, & lambat digitosque; manusque;
 Si dolor, & bilis, si iusta coegerit ira,
 Ursus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
 Et tacitus quæras, quam possis rodere carnem.

NOTÆ.

10 Sili] De Silio Italico poeta vide epig.
 14 lib. 4. de Regulo dictum epig. 13. lib. 1.

12 Quique videt] Sura orator clarissimus ha-
 bitabat in monte Aventino, ubi Diana coleba-
 tur, unde poterat despicere in circum maximum
 vicinum. Sura meminit Suetonius in Domitia-
 no, cap. 13.

15 Cæsar] Domitianus.

16 Sed tibi] Tu nempe unus omnium Ro-
 manorum sapientissimus.

17 Finxerunt] Alii minus bene, fixerunt.

18 Ne valeam] Hoc est, dispercam si non
 plus sapit cor pecudis quod venale circumfert
 lanius per totam urbem. Legunt alii, Quid cum,
 minus bene.

20 Nasusque timendum] Quia putridum.

24 At si quid] Hoc est, At si ego iratus
 versus in te scripsero, non peribunt, tibi que
 sempiternam infamiae notam inurent.

26 Stigmata] Notas infamiae intellige, quas
 fugitivorum servorum fronti imprimere solebant
 Romani.

Cinnamus] Tonsor, de quo lib. 7. epig. 63.

28 Fumantem] Sensus est: Noli me adver-
 sus te incitare, aliter iracundum me ursum sen-
 ties. Nasum dixit, quia in naso iræ sedes est.
 Χολὰ ποτὶ βίῃ καὶ θυγαί, bilis in nare sedet.
 Theocritus Idyll. 1.

31 Vacua dentes] Canes imitare, pellem
 mortuam rode, me vero vivum ne tangas.

Ad TUCCAM, LXV.

epigrammatum censorem.

Hexametris epigramma facis, scio dicere
Tuccam,

Tucca solet fieri : denique Tucca, licet.
Sed tamen hoc longum est, solet hoc quoque
Tucca licere,

Si breviora probas, disticha sola legas.
Conveniat nobis, ut fas, epigrammata longa ;
Sit transire tibi : scribere Tucca mihi.

Non ignoro Tuccam dicere,
scribis epigrammata hexametris :
O Tucca, hoc solet fieri : denique
O Tucca, fas est. At nihilomi-
nus hoc longum est, o Tucca, hoc
etiam solet permitti : si breviora
placent, evolvas sola disticha.
Paciscamur inter nos ut liceat
tibi præterire longa epigramma-
ta, mihi facere, o Tucca.

NOTÆ.

¹ Hexametris] Superius epigramma ut longum, atque hexametris scriptum, sane redarguerat
Tucca : quod utrumque fieri posse docet poeta.

De præcone puellam vendente. LXVI.

Famæ non nimium bonæ puellam,
Quales in media sedent Subura,
Vendebat modo præco Gellianus.
Parvo cum pretio diu liceret,
Dum puram cupit approbare cunctis
Attraxit prope se manu negantem :
Et bis, terque, quaterque basiauit.
Quid profecerit osculo, requiris ?
Sexcentos modo qui dabat, negavit.

Paullo ante præco Gellianus
vendebat puellam existimationis
non nimis integræ, quales versan-
tur in media Subura. Cum diu
astimaretur parvo pretio, dum
vult ostendere omnibus illam esse
pudicam, prope se attraxit manu
recusantem, atque osculatus est
bis *Et ter, & quater*. Rogas,
quid sit affectus basio ? Qui
paullo ante deferebat sexcentos, re-
cusavit.

NOTÆ.

² Quales in] Subura urbis erat regio in qua
habitabant meretrices.

⁶ Mann negantem] Puella illa erat quidem
facilis, at instructa arte meretricia negabat,

quo magis placeret.

⁷ Basiauit] Atque impuro suo ore tam im-
puram reddidit puellam, ut qui modo sexcen-
tos sesteritios nummos offerret, jam neget.

Ad PANNICUM, LXVII.

de Gellia amante solos Eunuchos.

CUR tantum eunuchos habeat tua Gellia,
quæris
Pannice ? vult futui Gellia, non parere.

O Pannice, sciscitaris cur Gel-
lia habeat tantum eunuchos ?
Gellia placet subagitari, non au-
tem parere.

NOTÆ.

¹ Non parere] Juvenalis, sat. 6.

Sunt quas eunuchi imbelles, ac mollia semper

Oscula delectant, &c.

De morte Eutychi pueri aquis extincti. LXVIII.

O Naiades, deplorate vestrum
scelus, at deplorate toto Lucrino,
atque ipsa Thetis audiat vestram
miseriam. Puer Eutyclus pe-
riit raptus inter undas Baianas:
Ille, o Castrice, qui blandus ad-
hærebat tuo lateri. Hic erat
particeps tuarum solitudinum,
& dulce levamentum: hic amor,
hic Alexis nostri poeta. Nun-
quid Nympha petulam te aspexit
nudum sub aquis vitreis, & re-
misit Hylam Herculi? An dea
allosta amplexu viri teneri jam
aspernatur foemineum Herma-
phroditum? Utut est, quæcunque
est causa repentini raptus, precor
ut terra sit tibi lenis & aqua.

Flete nefas vestrum, sed toto flete Lucrino,
Naiades, & luctus sentiat ipsa Thetis.
Inter Baianas raptus puer occidit undas
Eutyclus: ille tuum, Castrice, dulce latum.
Hic tibi curarum socius, blandumq; levamen;
Hic amor, hic nostri vatis Alexis erat.
Numquid te vitreis nudum lasciva sub undis
Vidit, & Alcida nympha remisit Hylam?
An dea foemineū jã negligit Hermaphroditum,
Amplexu teneri sollicitata viri?
Quidquid id est, subitæ quæcunque est causa
rapinæ,
Sit, precor, & tellus mitis, & unda tibi.

N O T Æ.

1 Flete nefas] Eutyclus puer Castrici aquis
Baianis extinctus est, cujus mortem deplet
poeta.

2 Ipsa Thetis] Thetis Nerei filia, & uxor
Pelei, pro ipso mari ponitur. Sensus est:
Thetis audiat, vel forte ipsa experiatur vestrum
dolorem. Lucrinus vero in Campania, hodie
Mar morto, vel Lago di Licola.

6 Alexis] Eutyclus tibi erat in deliciis, ut
Virgilio Alexis. Virgil. Eclog. 2.

8 Nympha remisit] Te rapuit Hyla pu-
chriorem, quem restituit Herculi. Epig. 44
lib. 5.

9 An dea] Salmacis Hermaphroditum Ve-
neris & Mercurii filium amavit. Ovidius 4
Metamorph.

10 Sollicitata] Eutychi amplexu.

12 Sit, precor] Mortuis bene precandi sus-
mula. Epig. 35. lib. 5.

De BASSA aquam bibente. LXIX.

Non miror, quod tua Bassa
bibit aquam, o Catulle: miror,
quod filia Bassi bibit aquam.

NON miror, quod potat aquam tua Bassa,
Catulle:
Miror, quod Bassi filia potat aquam.

N O T Æ.

1 Non miror] Oris forte erat impuri hæc
Bassa, ut Lesbia de qua epig. 50. lib. 2. unde
merito aquam potabat, qua os impurum purga-

ret: at cum esset temulenti Bassi filia, miratur
poeta illam à patre ebrio sic degenerasse, ut a-
quam biberet.

Ad MARTIANUM, LXX.

vivere nihil aliud esse quam bene valere.

O Martiane, Cotta explevit
annum sexagesimum, atque opi-
nor, jam secundum.

Sexagesima, Martiane, messis
Acta est, & puto jam secunda Cottæ.

Nec

Nec se tædia lectuli calentis
 expertum meminit die vel uno.
 ostendit digitum, sed impudicum,
 Alconti, Dasioque, Symmachoque.
 et nostri bene computentur anni,
 et quantum tetricæ tulere febres,
 et languor gravis, aut mali dolores,
 et vita meliore separentur :
 infantes sumus, & senes videmur.
 Etatem Priamique, Nestorisque
 longam qui putat esse, Martiane,
 multum decipiturque, falliturque,
 non est vivere, sed valere, vita.

Nec meminit se vel uno die sen-
 sisse molestias lectuli calentis.
 Porrexit digitum at impudicum
 Alconti, & Dasio, & Symma-
 cho medicis. Sed nostri anni
 diligenter revocentur ad calculos,
 & removeatur : vita meliore,
 quicquid abstulerunt sæva febres,
 aut languor gravis, vel improbi
 maerores ; infantes sumus, &
 senes apparemus. O Martiane,
 qui credit longam esse ætatem
 Priami & Nestoris, multum er-
 rat, & decipitur. Vita non est
 vivere, sed bene valere.

NOTÆ.

3 *Tædia lectuli calentis*] Hoc est, non memi-
 nit se unquam ardenti febre laborasse ; propter
 eam incaluit lectus.

5 *Ostendit digitum*] Medium nempe per con-
 temptum, epig. 28. lib. 2. Juvenalis, sat. 10.
 ——— mediumque ostenderet unguem.

8 *Et quantum*] Quot annos abstulerunt fe-
 bres, &c.

14 *Decipitur*] Nam qui diu vivunt, ut Pria-
 mus & Nestor, qui gravi animi & corporis do-
 lore cruciati sunt, non fruuntur vita longa, sed
 qui semper sani sunt, & vitam hilarem agunt.

De THELESINA, lasciva puella. LXXI.

Edere lascivos ad Bætica crustata gestus,
 Et Gaditanis ludere docta modis.
 Tendere quæ tremulum Pelian, Hecubæque
 maritum
 Posset ad Hecitoreos sollicitare rogos, 4
 Crit, & excruciat dominum Thelesina priorē ;
 Vendidit ancillam, nunc redimit dominam.

Thelesina sciens agere gestus
lascivos ad sonitus Bæticos, &
ludere modulationibus Gadita-
nis. Quæ posset ad libidinem
incendere tremulum Pelian, at-
que excitare maritum Hecuba
prope rogam Hecitoris, Thelesina
adurit & torquet priorem he-
rum : vendidit servam, nunc
redimit dominam.

NOTÆ.

1 *Edere lascivos*] Eum deridet poeta, qui agebant valde lascivas ; epig. 42. lib. 1. &
 2 *vididerat Thelesinam, vel Telethufam ser-*
 3 *vam: quam postea ejus amore captus redemit.*
 4 *Crustata*] Hoc est, sonitus à verbo *κρῆσ*
 5 *Βætica, hoc est, Hispana ; Bætis enim*
 6 *Hispaniæ fluvius, hodie Guadalquivir. Puellæ*
 7 *etiam Hispaniæ, maxime Gaditanæ choreas*

3 *Pelian*] Senex longævus fuit Thestialis
 rex, de quo Ovidius, 7. *Metam.* Priamus verò
 maritus Hecubæ fuit, cujus senectus & historia
 satis nota.

De CILICE fure. LXXII.

FUR notæ nimium rapacitatis
 Compilare Cilix volebat hortum :

Cilix fur rapacitatis nimium
comperta cupiebat furtum facere
in horto:

NOTÆ.

1 *Fur notæ*] Simile est epig. Græcum lib. 2. Anthologiæ cap. 25. cum nihil in horto surri-
 2 *piendum inveniret fur, ipsum horti custodem surripuit.*

Ingenti

at, 6 Fabulle, nihil erat in horto immenso præter Priapum marmoreum; dum Cilix non vult reverti manu vacua, furatus est ipsum Priapum.

Ingenti sed erat, Fabulle, in horto
Præter marmoreum nihil Priapum;
Dum non vult vacua manu redire,
Ipsam furripuit Cilix Priapum.

De PRIAPO Hilari. LXXIII.

Non imperitus colonus formavit me falce rudi: vides egregium opus dispensatoris. Nam Hilarus notissimus cultor agri Ceretani possidet bos colles, & iugera læta. Vide quam bene efficto vultu compaream non ligneus, nec gestem arma comburenda
O Vicini, moneo colite sanctum Priapum, atque abstinete à quatuordecim iugeribus.

NON rudis indocta fecit me falce colonus:
Dispensatoris nobile cernis opus.
Nam Ceretani cultor notissimus agri
Hos Hilarus colles, & juga læta tenet.
Adspice, quam certo videar non ligneus ore,
Nec devota focis inguinis arma geram:
Sed mihi perpetua nunquam moritura cupressi
Phidiaca rigeat mentula digna manu.
Vicini, moneo, sanctum celebrate Priapum,
Et bis septenis parcite iugeribus.

NOTÆ.

1 Non rudis] De Priapo hortorum custode sæpius dictum.

2 Dispensatoris] Videtur esse nomen peritissimi cujusdam artificis. Aliàs dispensator servus appellatur, qui familie rationes dispen-

sat, peculique administrationem habet. l. 1. §. 1. & l. 62. ff. de solutionibus.

3 Phidiaca] Epig. 35. lib. 3. de Phidias dictum.

Ad ESCULANUM, LXXIV.

de calvo & edentulo.

Ille qui imus accubat in medio lecto calva trifili sulcata unguento, & scalpit ora ampla politis lentiscis, mentitur, Esculane, illi non sunt dentes.

MEDIO recumbit imus ille qui lecto
Calvam trifilem segmentatus unguento,
Foditque tonsis ora laxa lentiscis:
Mentitur, Esculane, non habet dentes.

NOTÆ.

1 Medio recumbit] In Romanorum cenaculis tres erant lecti, quorum singuli ut plurimum tres convivas accumbentes capiebant: medius verò lectus aliis erat honoratior, & medius locus in medio lecto omnium honoratissimus; tribus ergo uno in lecto recumbentibus summus dicebatur, qui ad caput lecti recumbebat, imus vero qui ad pedes recumbentis in medio accubabat. De his fusc Lipsius, lib. 3. antiquarum lectionum.

2 Calvam trifilem] Hunc locum explicat Turnebus, lib. 25. cap. 27. Ille enim, inquit, etiam unguento comam sibi in capite calvo pinxerat, & effinxerat: sed quæ trium filo-

rum essent, & capillorum: vel calvam habere cui reliqui essent tres capilli. Et cum in capite sulcos duxisset unguenti lituris, & veluti vias secuisset, semitatus dixit. Quæ est antiquorum librorum scriptura: ut mirer quid sit quod contra sententiam, & versùs rationem multis segmentatus & defendant, & declarent. Iohannes cet lector. Legunt alii semitatus: tangere quippe est oleo ungere ut aiunt. Porro segmentatum illud dicitur quicquid ex tenuissimis segmentis vermiculatim compositum est.

3 Lentiscis] Lentiscus arbor est cujus frondibus cuspe dentium sordes purgabant.

IN PONTIAM veneficam. LXXV.

CUM mittis turdumque mihi, quadramve
placentæ,
Sive femur leporis, five quid his simile:
Buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis.
Has ego nec mittam, Pontia, sed nec edam.

*Cum ad me mittis turdum,
aut frustum placentæ, aut fe-
mur leporis, aut aliquid hujus-
modi, o Pontia: dicis te misisse
tuas buccellas. O Pontia, nec
mittam has ad alios, at nec
manducabo.*

NOTÆ.

¹ *Quadramve*] Aliquando quadra significat
mensam. Juvenalis, sat. 5.

aliena vivere quadra.

Hic sumitur pro frusto, nam in quadrata frusta
scabantur placentæ. Sic lib. 3. epig. 76.

*Nec te liba juvant, nec secta quadra pla-
centa.*

³ *Buccellas*] Hoc est, frusta optimorum ci-
borum tibi appositorum, quanta nempe bucca
capere potest. Alii aliter.

Pontia] Forte enim veneno imbutæ sunt illæ
buccellæ. Pontia quippe venefica erat impro-
bissima, de qua lib. 2. epig. 34.

Epitaphium FUSCI, LXXVI.

qui in Dacia pugnans interfectus est.

ILLE sacri lateris custos, Martisque togati,
Credita cui summi castra fuere ducis:
Hic situs est Fuscus. Licet hoc fortuna fateri.
Non timet hostiles jam lapis iste minas.
Grande jugum domita Dacus cervice recepit, 5
Et famulum victrix possidet umbra nemus.

*Ille custos sacri lateris, & Mar-
tis togati, cui fuit commissus ex-
ercitus summi Imperatoris: hic
jacet Fuscus. Fas est, o Fortu-
na, hoc confiteri. Jam iste lapis
non metuit minas hostium.
Grande jugum impositum est sub-
actæ cervici Daci, & umbra vi-
ctrix tenet sylvam subditam.*

NOTÆ.

¹ *Ille sacri*] Domitiani Præfetus Prætorii.
Martis togati] Domitiani in urbe residentis,
& per duces bellum gerentis, qui idcirco toga-
tus dicitur. Vel Martis togati cultus dicitur,
quod Prætorianæ cohortis esse Præfetus, quæ
nempe urbis muros custodiret.

³ *Hic situs est*] Fusci meminit Suetonius in
Domitiano, cap. 6. Ad Fuscum est epigram-

ma 27. lib. 7. cujus cineres sane Romam allati
fuerant.

Licet hoc] O Fortuna quæ Fusco invidisti,
invita tamen fateri debes Fuscum licet mortu-
um, cui sane in Dacia tumulus fuerat erectus,
jam non timere hostes victos, unde umbra vi-
ctrix dicitur. De Dacia sæpius dictum.

IN AFRUM mendicum. LXXVII.

CUM sis tam pauper, quam nec miserabi-
lis Irus;
Tam juvenis, quam nec Parthenopæus erat;

*Cum sis tam inops, quam nec
erat infelix Irus; tam juvenis,
quam nec Parthenopæus;*

NOTÆ.

¹ *Irus*] De quo epig. 4. lib. 5. arrogantem
& mendicum Afrum carpit, qui lætica periade
ac si ditiſſimus veheretur.

² *Parthenopæus*] Juvenis pulcherrimus simul
& fortissimus, quæm celebrat Papinius, 4. The-
baidos.

S

Tam

tam robustus, quam nec Artemidorus, cum vinceret; cur placet gestari a sex Cappadocibus? Irideris, ô Afer, & multo majori es ludibrio, quam si nudus ambulares medio foro. Non aliter ostenditur Atlas cum mulo compare, & nigra bellua quæ poriat Libyn. Rogas, quantum odium tibi conciliet lætica? Ne mortuus quidem debes gestari hexaphoro.

Tam fortis, quam nec, cum vinceret, Artemidorus;

Quid te Cappadocum sex onus esse juvat?

Rideris, multoque magis traduceris, Afer,

Quam nudus medio si spatium foro.

Non aliter monstratur Atlas cum mulo compare,

Quæque vehit similem bellua nigra Libyn.

Invidiosa tibi quam sit lætica requiris?

Non debes ferri mortuus hexaphoro.

NOTÆ.

3 Artemidorus] Pugil forte vel gladiator.

4 Cappadocum sex] Hoc est, quid gestaris a sex servis è Cappadocia?

5 Traduceris] De hoc verbo vide quæ diximus epig. 4. lib. Spect.

7 Monstratur Atlas] Hoc est, si Atlas natus mulum pumilionem conscendat, ludibrio erit. Sic Angelus Politianus hunc locum explicat, Miscell. cap. 23. cum compare mulo. Legit Scriverius, cum compare ginno, hoc est,

parvulo mulo. Vetus codex habet cum compare gibbo. Cujusdam nani, qui Atlas vocaretur, meminit Juvenalis, sat. 8. Sic & Libys seu Afer vulgo ridetur ubi concolorem sibi elephantem conscendit.

10 Non debes] Quid sit hexaphorum dictum epig. 81. lib. 2. Divites mortui efferebantur hexaphoro, pauperes verò sandapila, quæ mortuus hic Afer effereendus erat, utpote pauper.

Ad AULUM, de lusco potatore. LXXVIII.

O Aule, Phryx egregius potator erat captus nunc oculo, & lippus altero: Medicus huic dicit, Vide ne potes vinum: si potaveris, nihil videbis. Phryx ridens dicit oculo suo, Valebis. Statim imperat sibi porrigi deunces, sed frequentes. Rogas evenum? Phryx hausit merum, oculus virus.

Potor nobilis, Aule, lumine uno
Luscus Phryx erat, alteroque lippus:
Huic dicit medicus: Bibas caveto
Vinum: si biberis nihil videbis.
Ridens Phryx oculo, Valebis, inquit:
Misceri sibi protinus deunces,
Sed crebros jubet: exitum requiris?
Vinum Phryx, oculus bibit venenum.

NOTÆ.

5 Valebis] Ludit in hoc verbo, quasi dicit sanaberis: sed intellige eo sensu, quo epig. 67. lib. 5. hoc est, peribis.

8 Oculus bibit venenum] Nam vino extincto est oculus. Cætera per se patent.

Ad Lupum intempestivè tristem. LXXIX.

Mæstus es, & beatus; vide ne fortuna hoc discat: si didicerit, ô Lupe, te vocabit immemorem.

Tristes es, & felix: sciat hoc fortuna, caveto:
Ingratum dicet te, Lupe, si scierit.

NOTÆ.

2 Ingratum] Cum grato & lato animo beneficia quæ in te contulit plurima non accipis.

De rosis ad CÆSAREM missis. LXXX.

UT nova dona tibi, Cæsar, Nilotica tellus
Miserat hibernas ambitiosa rosas :
Navita derisit Pharios Memphiticus hortos,
Urbis ut intravit limina prima tuæ.
Tantus veris honos, & odoræ gratia Floræ, 5
Tantaque Pæstani gloria ruris erat.
Sic quæcunque vagus, gressumque oculosque
ferebat,
Textilibus fertis omne rubebat iter.
At tu Romanæ jussus jam cedere brumæ,
Mitte tuas messes ; accipe, Nile, rosas. 10

O Cæsar, terra Ægyptia fastosa ad te miserat hyemales rosas ut nova munera : nauta Memphiticus contempsit hortos Ægyptios, ubi ingressus est primum aditum tuæ urbis. Tantum erat decus veris, & honor Floræ odoriferae, & tanta pulchritudo Pæstani agri. Sic quæcunque errans iret aut aspiceret, omnis via rubebat fertis textilibus. At tu, ô Nile, coactus dare primas hyemi Romana, mitte tuæ frumenta, atque accipe nostras rosas.

NOTÆ.

2 Ambitiosa] Propter flores quos hyeme nasci libi non credebant Ægyptii.

3 Navita Memphiticus] Hoc est, ex urbe Memphi, de qua epig. 1. lib. Spect. Ille scilicet Ægyptius hortos patriæ suæ contempsit, statim atque vidit rosæ Romanorum.

5 Tantus veris honos] Id est, tanta erat rosarum copia, quibus abundat Pæstanus ager, de quo epig. 38. lib. 5.

8 Textilibus fertis] Hoc est, coronis textis ex rosis. Alii legunt *sutibus* : coronas nempe ex rosarum filiis consuere solebant veteres. Vide epig. 65. lib. 5. & epig. 95. lib. 9. de qua lectione judicet lector.

9 Cedere brumæ] Hoc est, cedere rosis quæ hyemis tempore Romæ nascuntur.

10 Tuas messes] Frumentis abundat Ægyptus, unde dicta est Reipublicæ Romanæ horreum.

LXXXI.

Ad RUFUM, LXXXII.

à quo lepide petit lacernas.

QUidam me modo, Rufe, diligenter
Inspectum, velut emptor, aut lanista
Cum vultu digitoque subnotâset,
Tune es, tune, ait, ille Martialis,
Cujus nequitiæ jocoseque novit
Aurem qui modo non habet Batavam ?

Cum paullo ante quidam velut emptor aut lanista me accurate consideratum subnotâset oculis & manibus, Tune es, tune, inquit, ille Martialis, cujus lascivias & sales tenet qui modo non habet aurem Batavam ?

NOTÆ.

2 Velut emptor] Cum mangones servos empturi essent, eos diligenter inspiciebant, & manibus attritebant. Lanista magister fuit gladiatorum quos domi habebat, atque instituebat, ut illos deinde locaret & venderet.

6 Non habet Batavam] Hoc est, rusticam & barbaram, duri quippe & barbari habebantur Batavi, hodie Hollandi. Alii legunt, *severam* : sed placet prior lectio ; nec enim ullam natio-

nem antiquis suis dotibus spoliare decet, at reddendum unicuique quod suum est. Scribentius legit quidem *Batavam*, sed aliter explicat ; exponit nempe sibi gratulari poetam, quod legatur ab omnibus Romæ, præterquam a Batavis, qui armis & duriori vitæ affecti, corporis Augusti custodes, non ita curabant jocos istos. Hæc sunt Scribentii verba, de quibus judicet lector.

*Subrisi parum: & levi nutu
fessus sum me esse quem dixerat.
Quare igitur, inquit, sunt tibi
lacernæ viles? Quia sum vilis
poeta. O Rufe, mitte mihi ele-
gantes lacernas, ne hoc frequen-
tius contingat vati.*

Subrisi modice: levique nutu
Me, quem dixerat esse, non negavi.
Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?
Respondi: quia sum malus poeta.
Hoc ne sæpius accidat poetæ.
Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.

NOTÆ.

9 *Lacernas*] Vestes quæ togis superindue-
bantur.

10 *Quia sum malus*] Hoc urbane respondet
Martialis; nec enim ideo tritis lacernis erat

indutus, quia malus poeta, sed propter hoc
sum, quod amor ingenii neminem unquam
tem fecerit, ut ait Petronius.

AD CÆSAREM DOMITIANUM, LXXXIII.

cujus clementiam laudat.

*Quantum fors patris debet fi-
lio Etrusco iniquo, tantum tibi
debet uterque, o summe ducum.
Tu enim retraxisti fulmina ja-
cta tua dextera: Optarem ut
talis esset natura fulminum Ju-
vis. O Cæsar, si summus Ju-
piter habeat tuam indolem, ma-
nus ejus raro emittet totum ful-
men. Etruscus filius testatur se
consecutum hoc utrumque tuo
dono, quod & licuit illi esse co-
mitti, & reduci.*

Quantum sollicito fortuna parentis Etrusco,
Tantum, summe ducum, debet uterque
tibi.

Nam tu missa tua revocasti fulmina dextra;
Hos cuperem mores ignibus esse Jovis.

Si tua sit summo, Cæsar, natura tonanti,
Utetur toto fulmine rara manus.

Muneris hoc utrumque tui testatur Etruscus,
Esse, quod & comiti contigit, & reduci.

NOTÆ.

1 *Quantum*] Duo fuere Etrusci, pater & fi-
lius, ille à Domitiano missus est in exilium,
hic patrem sponte comitatus est, cujus reditum
tandem impetravit. Vide Papinii Sylvam 3.
& epig. 39. lib. 7.

4 *Hos cuperem*] Hoc est, optarem ut tantam

clementiam haberet Jupiter; raro enim fulmen
vibraret totum.

7 *Hoc utrumque*] Nempe ipsi fuisse permis-
sum & comitari patrem, & simul cum eo redire
ab exilio. Sic poeta laudat clementiam Do-
mitiani.

.DE PHILIPPO lætica vecto. LXXXIV.

*O Avite, Philippus sanus ve-
nitur Octaphoro: O Avite, si tu
hunc existimas sanum, infans.*

Octaphoro sanus portatur, Avite, Philippus;
Hunc tu si sanum credis, Avite, furis.

NOTÆ.

1 *Octaphoro*] Lætica scilicet ab octo servis
gestata, epig. 81. lib. 2.
Sanus] Corpore.

2 *Hunctu si sanum*] Animo nempe; etenim
nimis erat arrogantis ab octo servis gestari.

Flet mortem RUFII. LXXXV.

Editus est sextus sine te, mi Rufe, Camœnis:
Nec te lectorem sperat, amice, liber.
Impia Cappadocum tellus, & numine lævo
Visa tibi, cineres reddit, & ossa patri.
Funde tuo lacrymas, orbata Bononia, Rufo, 5
Et resonet tota planctus in Æmilia.
Heu qualis pietas, heu quam brevis occidit
ætas!

Viderat Alphei præmia quinque modo.
Pectore tu memori nostros evolvere lusus,
Tu solitus nostros, Rufe, tenere jocos. 10
Accipe cum fletu mœsti breve carmen amici,
Atque hæc absentis thura fuisse puta.

O mi Rufe, te absente edidi
sextum librum Musis: nec con-
fido, o amice, te habere lecto-
rem. A te conspecta impia
terra Cappadocum, & deo aver-
sante restituit genitori tuo cine-
res, atque ossa tua. O Bononia
privata tuo Rufo, effunde lacry-
mas, & lamentationes perferent
in tota Æmilia. Heu qualis
pietas, heu quam brevis ætas
perit! Paullo ante spectaverat
quinque præmia Alphei. O Ru-
fe, tui moris erat legere nostros
ludos, & memoriter scire nostras
facetias. Accipe cum lacrymis
breve versum amici tristis, at-
que existima hæc fuisse thura
absentis.

NOTÆ.

1 *Editus est*] Est editus à me sextus liber
Camœnis, Musis, id est, liber carminum. Quæ
enim carmine scribuntur, Musis carminum præ-
sidibus eduntur. Sic hunc versum explicat Ra-
derus. Alii legunt, *Rufe Camoni*, cujus familiæ
meminit lib. 9. epig. 76, & 78.

2 *Nec te*] Quia interisti.

3 *Impia*] Cappadoces impii dicuntur à poe-
ta vel propter pravam indolem, vel propter
mortem Rufi pestilenti Cappadociæ aëre inter-
fecti.

5 *Bononia*] Italiæ urbs nota, patria Rufi.

6 *Æmilia*] De via Æmilia, quæ Bononiam
ducit, dictum lib. 3. epig. 4.

8 *Viderat Alphei*] Poeta intelligit Olympi-
ca certamina, quæ ad Alpheum amnem, cujus
fons in Arcadia, quarto quoque anno celebra-
bantur teste Suida; atque ita sensus est, Ru-
fum interisse viginti annos natum, vel forte
viginti quinque, si Olympiadem pro lustro
intelligat poeta, ut epig. 39. lib. 7.

In bibentes aquam. LXXXVI.

Setinum, dominæque nives, densique trientes,
Quando ego vos, medico non prohiben-
te, bibam?
Stultus, & ingratus, nec tanto munere dignus,
Qui mavult hæres divitis esse Midæ.

O Setinum, & nives jucundæ,
& densi trientes, quando ego vos
potabo, medico non vetante? Qui
mavult succedere locupleti Midæ,
demens est, atque immemor, nec
dignus tanto dono.

NOTÆ.

1 *Setinum*] Vinum nobile è Setia Campa-
niæ oppido.

Dominæ nives] Optatæ, quibus scilicet vi-
num refrigeratur: vocat autem nives dominas,
quod illum allicerent, traherentque; epig. 65.
lib. 5.

Densique trientes] Hoc est, frequentes, triens
verò quatuor cyathos continet.

4 *Qui mavult*] Possidere divitias Midæ re-
gis Phrygiæ ditissimi, Ovidius, Met. lib. 11.
quam bibere Setinum nivibus refrigeratum,
ille stultus est, atque in deos ingratus.

Qui mihi commendat aquam calidam, bibat illam, & fruatur messibus Africa, & Hermo, & Tago.

Possideat Libycas messes, Hermumque, Tagumque,
Et potet calidam qui mihi laudat aquam.

NOTÆ.

⁵ *Libycas messes*] Hoc est, Africanos agros frumentis abundantes, & Hermum Asiæ, & Tagum Hispaniæ amnes auriferos habeat Medicus, vel quilibet alius, dummodo aquam calidam potet; mihi verò pauperi vinum bibendum relinquat.

⁶ *Qui mihi laudat*] Turnebus, lib. 25. c. 27.

Reperio, inquit, in veteribus, qui mihi *livet*, ut sit ne liberaliter quidem præbet, sed ministrat parce, & maligne, ut si libaret, & tamen laudat, nos quoque laudamus. Alii *livet*, hoc est, invidet:

Et potet calidam, qui mihi livet, aquam.

Ad CÆSAREM, LXXXVII.

à quo aliquid petit.

O Cæsar, à te, atque à diis consequaris quæcumque mereris: consequar à te atque à diis, quæ cupio, si dignus sum.

DI tibi dent, & tu, Cæsar, quæcumque mereris:

Dî mihi dent, & tu, quæ volo, si merui.

NOTÆ.

¹ *Di tibi*] O Domitiane, non indiges ab aliis quam à te ipso atque à diis quicquam expectare, cum omnium mortalium diuissimus, &

ipse deus sis. Ego verò à diis atque à te consequar quæ meritis sum.

Ad CÆCILIANUM, LXXXVIII.

quem non appellaverat suum dominum.

Fortè manè salutavi te vero nomine: nec appellavi meum dominum. O Cæciliane, rogas quanti constet mihi tanta licentia? illa me privavit centum quadrantibus.

MAne salutavi vero te nomine casu,
Nec dixi dominum, Cæciliane, meum.
Quanti libertas constet mihi tanta, requiris?
Centum quadrantes abstulit illa mihi.

NOTÆ.

⁴ *Centum quadrantes*] Clientes vocabant patronos, quos colebant, dominos, à quibus solebant consequi centum quadrantum sportulam,

quam amisit Martialis, cum forte salutâsse Cæcilianum, nec dominum appellâisset.

De PANARETO potore. LXXXIX.

Cum Panaretus ebrius digito crepante posceret seram matellam media jam nocte:

CUM peteret seram media jam nocte matellam

Arguto madidus pollice Panaretus:

NOTÆ.

¹ *Matellam*] Vas ad effundendum lotium.

² *Arguto pollice*] Crepitu nempe digitorum poscebatur matella, epig. 20. lib. 3.

Spoletina

EPIGRAMMATUM LIBER VI. 263

Spoletina data est, sed quam ficcaverat ipse :
Nec fuerat soli tanta lagena fatis.

Ille fide summa testæ sua vina remensus
Reddidit œnophori pondera plena sui.

Miraris, quantum biberat, cepisse lagenam ?

Define mirari, Rufe : merum biberat.

Spoletina porrecta est, at quam exhauserat ipse : nec tanta lagena suffecerat illi soli. Ille summa fide remensus testæ sua vina restituit pondera completa sui œnophori. An miraris lagenam continuisse quantum potaverat ? O Rufe, cessa mirari : potaverat merum.

NOTÆ.

³ *Spoletina*] Lagena quæ Spoleti in urbe Umbriae ficta erat, vel quæ plena esset vino Spoletino.

⁵ *Remensus*] Hoc est, tantum lotii effudit, quantum vini biberat, atque œnophorum seu vas vinarium omnino implevit.

⁸ *Merum biberat*] Si vinum aqua dilutum bibisset Panaretus ille, plus lotii, pro ratione aquæ infusæ, effudisset, quam lagena capere potuisset : at summa fide remensus est quod exhauserat.

De GELLIA mœcha. XC.

MOEchum Gellia non habet, nisi unum.
Turpe est hoc magis, uxor est duorum.

Gellia non habet nisi unum mœchum. Hoc scœdus est, conjux est duorum.

NOTÆ.

² *Uxor est duorum*] Mariti scilicet & adulteri. Seneca, 3. de beneficiis, cap. 16. *Infrumita*, hoc est, insulsa, & antiqua est, quæ nesciat matrimonium vocari unus adulterium. Hæc ergo Gellia excusabat se, quod unicum

haberet mœchum : poëta verò probat hoc illi turpius esse, quam innuptæ plures habere mœchos. Etenim repugnat unam fœminam duorum esse conjugem, quod tamen contingit, cum unum habeat mœchum.

XCI.

In AMIANUM, XCII.

bibentem vinum pessimum.

CÆlatus tibi cum sit, Amiane,
Serpens in patera Myronis arte,
Vaticana bibis, bibis venenum.

O Amiane, cum habeas in patera insculptum serpentem arte Myronis, potas vinâ Vaticanâ, potastoxicum.

NOTÆ.

² *Myronis arte*] Sculptoris nobilis, de quo epig. 39. lib. 4.

³ *Vaticana bibis*] Quæ erant pessima. Vide epig. 19. lib. 1. Vinum vero Vaticanum, seu

toxicum, ut dixit citato epigrammate, mire convenit cum serpente expresso in patera, quæ est poculi genus latum ac patens.

De THAIDE male olente. XCIII.

TAM male Thaïs olet, quam non fullonis
avari

Testa vetus, media, sed modo fracta via.

Thaïs olet putidius quam vetus amphora fullonis avari, at paullo ante rupta media via.

NOTÆ.

¹ *Quam non fullonis*] In triviis amphoras collocabant fullones ad excipiendum lorium, magnum verò pretium pro vestibus purgandis

exigebant : quam ob causam, ut putat Raderus, avari dicuntur. Camelorum urinam fullonibus utilissimam esse tradunt, inquit Plin. l. 28. c. 8.

*Hircus à coitu recenti, ora leonis,
pellis Transiberina ablata à ca-
me. Pullus cum corrumpitur in
ovo abortivo, amphora raptā pu-
trido garo. Quoties veste abje-
cta adit balnea, ut fraudulenta
commutet hanc graveolentiam
alio odore; nitefcit pſilotro, aut
delitefcit delibuta creta acida;
aut ter & quater operitur faba
opima. Cum credidit ſe bene
munitam per mille dolos: cum
molita eſt omnia, Thais olet
Thaïda.*

Non ab amore recens hircus, non ora leonis
Non detracta cani Transiberina cutis.
Pullus abortivo nec cum putreſcit in ovo,
Amphora corrupto nec vitiata garo.
Virus ut hoc alio fallax permutet odore,
Depoſita quoties balnea veſte petit:
Pſilotro nitet, aut acida latet oblita creta:
Aut tegitur pingui terque quaterq; faba.
Cum bene ſe tutam per fraudes mille putavit:
Omnia cum fecit, Thaïda Thais olet.

NOTÆ.

3 Non ab amore] Vide epig. 4. lib. 4. Pli-
nius, lib. 11. cap. 53. Animæ leonis virus grave.

4 Transiberina] Vide epig. 42. lib. 1. in
regione urbis trans Tiberim ſordida exerceban-
tur opera.

5 Nec pullus] Nec pejus olet pullus aborti-
vus in ovo putrido.

6 Garo] Quod ex inteſtinis & ſanguine
ſcombrorum conficiebatur, lib. 13. epig. 102.

9 Pſilotro] Unguentum, de quo ep. 74. l. 3.
Aut acida] Id eſt, creta aceto macerata,
qua faciem oblinebat Thaïs.

10 Faba] Unguento factio ex farina faba-
rum, quod lomentum vocari putat Domitius,
epig. 42. lib. 3.

11 Cum bene ſe tutam] A graveolentia ſcilicet,
ſemper nativum odorem omnium peſſimum
olet Thaïs.

De CALPETIANO O paupere. XCIV.

*Semper apponuntur chryſende-
ta Calpetiano, ſeu cum cœnat fo-
ria, ſeu domi in urbe. Sic quoque
ſemper cœnat in diverſorio, ſic in
villa: an igitur non habet aliud?
Imò non habet ſuum.*

PONuntur ſemper chryſendeta Calpetiano,
Sive foris, ſeu cum cœnat in urbe domi.
Sic etiam in ſtabulo ſemper, ſic cœnat in agro:
Non habet ergo aliud? non habet immo ſuum.

NOTÆ.

1 Chryſendeta] Quæ ſic explicat Turnebus,
l. 14. c. 3. Vaſa doctiſſimi viri explicant cruſtis
aureis illigata, & exornata, ut in Martiale, l. 2.
epig. 43. Ego vaſa gemmata eſſe puto, quorum
gemmæ conſertæ & contextæ tenerentur.

4 Non habet] Interrogat lector. Calpetiano
ergo non habet alia vaſa præter chryſendeta?

Immo] Reſponder poeta, imò ea vaſa quibus
utiſſur, non ſunt ſua, ſed mutuo ſumpta.

EPIGRAMMATUM

LIBER VII.

Ad DOMITIANUM, de lorica. Epigr. I.

Accipe belligeræ crudum thoracæ
Minervæ, (deæ.
Ipsa Medusæ quem timet ira
Dum vacat hæc, Cæsar, poterit
lorica vocari,
Pectore cum sacro federit,
Ægis erit.

O Cæsar, indue sævum thoracæ bellicosæ Minervæ, quæ ipsa dea Medusæ etiam irata metueret. Poterit hæc lorica appellari dum otiosa est: cum munierit sacrum pectus, vocabitur Ægis.

NOTÆ.

1 Accipe] Hoc epigramma ad Sarmaticam expeditionem referri videtur, de qua Suet. in Domit. cap. 6.

2 Ipsa Medusæ] Alii,

Ipsa Medusæ quo timet ira dea.

Ecce est, quo irata Pallas utitur, & quo induta atrocior evadit, quæ Medusæ dicitur, quod illo ope Medusam interfecerit Perseus. Lector alii,

Ipsa Medusæ quem timet ira comæ.

Ecce est, quem thoracæ vel ipsa Medusa serpentis, quos pro capillis gerebat, munita timebat. Eligat lector.

4 Ægis erit] Lorica qua dii utuntur, Æ-

gis dicitur, quæ est clypeus Palladis factus ex Amalthææ capræ corio, in cujus medio erat Gorgonis caput: quo clypeo si Numen aliquod munierit pectus, Ægis dicitur, lorica autem, cum illo usus fuerit mortalis. Cæsar Domitianus deus haberi volebat. Sequens epigramma cum hoc primo conjunxit Domitius, & inscripsit ad loricam Domitiani: at esse distinguendum contendit Raderus: hinc enim, inquit, Cæsarem ipsum alloquitur, lorica vero sequentibus distichis. Ego cum Radero existimo esse novum epigramma, sed illud non notabo ut secundum, ne indicis ordo perturbetur.

Ad Loricam Domitiani.

Nova Sarmaticis domini Lorica sagittis,
Et Martis Getico tergo fida magis;
Quam vel ad Ætolæ securam cuspidis ictus,

O Lorica domini impenetrabilis jaculis Sarmatarum, & tutior Getico tergo Martis: quam tutam vel ab ictibus telis Ætoli

NOTÆ.

1 Nova Sarmaticis] Vide epigr. superius: Sarmatia duplex est, inquit Ortelius, Europæa, Asiatica, Europæam Russiam hodie vocat, Asiaticam vero, Tartariam.

2 Et Martis Getico] Mars deus belli apud Getas colebatur indutus lorica facta ex pellibus

animalium.

3 Quam vel ad] Ætolam cuspidem, intellige telum Meleagri in Ætolia nati; vel Ætolam cuspidem interpretare lanceam, & quidem acutissimam, Ætoli enim, inquit Raderus, Plinio teste, lanceas invenerunt.

Texuit

texuerunt politi unguis multorum aprorum : *Nacta es felicem sortem, cui licebit tangere saorum pectus, & calefieri mento Numinis vestri. Ito socia, atque illaesa, merere magnos triumphos, & quamprimum restituere Imperatorem togæ palmatæ.*

Texuit innumeri lubricus unguis apri;
Felix sorte tua es, sacrum cui tangere pectus
Fas erit, & nostri mente calere dei.
I comes, & magnos illaesa merere triumphos.
Palmatæque ducem, sed cito, redde togæ

NOTÆ.

4 *Lubricus unguis*] Hæc Domitiani lorica erat contexta vel ex laminis æreis aprorum unguis referentibus, vel forte ex veris aprorum unguibus.

6 *Dei*] Domitiani.

8 *Palmatæque*] Hoc est, urbi restitue Imperatorem triumphantem : nam palmata vestis in qua nempe depictæ erant palmæ, triumphantium erat propria.

AD PONTILIANUM poetam ineptum. II.

O Pontiliane, quare non mitto ad te meos libros? ne tu, o Pontiliane, mittas ad me tuos.

CUR non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos
Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

NOTÆ.

1 *Cur non*] Per se patet hoc epig. ejusdem argumenti est epig. 74. lib. 5.

DE OPPIANO pallido. III.

O Castrice, cum Oppianus haberet malum colorem, incœpit componere carmina.

ESset, Castrice, cum mali coloris,
Versus scribere cœpit Oppianus.

NOTÆ.

1 *Esset*] Oppianus iste, de quo jam epig. 42. lib. 6. poesi animum applicuit ratus propter pallorem ex morbo contractum, se habitum iri nobilem poetam, quales erant ii qui chartis impal-

lescerent. Persius, sat. 5. Horat. epist. 1. lib. 1.

Decipit exemplar vitæ imitabile, quod si Pallerem casu, biberent ex angue carmina.

AD CÆSAREM DOMITIANUM, IV.

ut redeat in urbem.

O Cæsar, si moveris amore populi, & patrum, & vera letitia togæ Latæ, restituere te deum vebementibus votis Romanorum : Roma invidet suo hosti, quamvis frequens laurea afferatur. Ille propius spectat dominum orbis ; & barbarus terretur tuo vultu, sed fruitur.

SI desiderium, Cæsar, populique patrumq;
Respicis, & Latæ gaudia vera togæ :
Redde deum votis poscentibus : invidet hosti
Roma suo, veniat laurea multa licet.
Terrarum dominum propius videt ille ; tuoque
Terretur vultu barbarus, & fruitur.

NOTÆ.

2 *Latæ gaudia*] Hoc est, Romanorum togatorum.

3 *Redde deum*] Hoc est, redi in urbem.

Invidet hosti] Quod nempe fruitur tua præsentia.

4 *Veniat laurea*] Hoc est, licet ad nobilem literæ laureatæ sepe afferantur, victoriarum quas ex Sarmatis reportas, nunciat. Vide epig. sequens.

De fama reditus Domitiani. V.

Quid hyperboreis ad nos conversus ab oris
Aufonias Cæsar jam parat ire vias?
Iustus abest auctor, sed vox hoc nunciat om-
nis.

Credo tibi, verum dicere, Fama, soles.
Publica victrices testantur gaudia chartæ:
Martia laurigera cuspide pila virent.
Iustus Io magnos clamat tibi Roma triūphos,
Invictusque tua, Cæsar, in urbe sonas.
Id jam lætitiæ quo sit fiducia major,
Sarmaticæ laurus nuntius ipse veni.

*Ecquid Cæsar ad nos conver-
sus à regionibus Septentrionis me-
ditatur suscipere iter Italia? au-
ctor manifestus non apparet, at
vox omnis nunciat hunc reditum.
O Fama, tibi adhibeo fidem, tui
moris est dicere verum. Laure-
ata litera confirmant publicam
lætitiæ: pila Martia virent
cuspide laureata. Roma iterum
clamat Io tibi magnos triumphos,
atque tua in urbe, o Cæsar, in-
victus proclamaris. At jam ipse
redi renunciaturus victoriam
Sarmaticam, ut sit major secu-
ritas nostri gaudii.*

NOTÆ.

Ecquid hyperboreis] De Sarmatia regione
Septentrionem, vide epig. 1. supra.

Aufonias] Italas: Italia enim Aufonia di-
citur ab Aufone Ulyssis & Calypsus filio.

Verum dicere] Imo falsum dicere solet fa-
ma. Virg. 4. Æneid.

Fama atque infecta canit.

amen videtur poeta intelligere tunc famam
vere dicere verum, cum constanti omnium
homine aliquid celebratur; Domitiani vero
reditum omnes renunciabant. Vel quod facile
credimus quod cupimus.

5 Victrices chartæ] Reportata victoria sole-
bant duces Romani vel ad Senatum, vel ad
principem mittere laureatas literas indices vi-
ctoriæ, cujus insigne est laurus. Livius Decad.
1. lib. 5. *Litera*, inquit, a *Postumio laureata*
sequuntur victoriam populi Romani.

6 Martia laurigera] Milites hastarum, &
pilorum cuspidem lauro circumdabant in signum
lætitiæ ex reportata victoria.

7 Rursus Ia] Vox triumphi solennis. Vide
Horat. ode 9. lib. Epod.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, VI.

de amore & desiderio populi Romani erga ipsum absentem.

Hiberna quamvis Arctos, & rudis Peuce,
Et unguarum pulvis calens Ister,
Fractusque cornu jam ter improbo Rhenus,
Teneat domantem regna perfidæ gentis,
Te summe mundi rector, te parens orbis,
Esse nostris non tamen potes votis.

*O Summe moderator mundi
& pater orbis, licet hyemalis
Arctos, & barbara Peuce, &
Danubius calefactus agitationi-
bus unguarum, & jam ter cor-
nu fracto Rhenus rebellis retine-
at te vincentem regna nationis
perfidiosæ: Nihilominus nequis
remotus esse à nostris votis.*

NOTÆ.

Hiberna] Vide superiora epigrammata:
Arctos, quamvis te longe à nobis bella detine-
ant in regionibus Septentrionis, nostris tamen
votibus præsens es.

Rudis Peuce] Insula magna ad ostia Istri,
vide Strabonem, lib. 7.

2 Et unguarum] Vide Ovidium, Tristium
lib. 3. eleg. 10.

Carnæos ventis latices durantibus Ister

*Congelat, & testis in mare serpit a-
guis:*

*Quaque rates ierant, pedibus nunc itur:
& undas*

Frigore concretas ungula pulsat equi, &c.

3 Fractusque cornu] Metonymia est: fra-
ctum Rhenum dicit pro vicibus Batavis & Ger-
manis: alludit autem noster poeta ad fluviorum
cornua. Virgilius 8. Æneid.

*Corniger Hesperidum fluvius regnator a-
quarum.*

& vide etiam epig. 104. lib. 9.

Cornua Sarmatici ter perfida contudit Istri.

Illic

Ibi, o Cæsar, adsumus & oculis,
& mentibus, atque ita tu minus
occipias cogitationes omnium, ut
ipsa multitudo circi magni igno-
ret, utrumne Passerinus currat,
an Tigris.

Illic & oculis & animis sumus, Cæsar,
Adeoque mentes omnium tenes unus,
Ut ipsa magni turba nesciat Circi
Utrumne currat Passerinus, an Tigris.

NOTÆ.

2 Adeoque] Omnes enim à spectaculis aver-
tuntur cum aliquid narratur aut de tuo reditu,
aut de tuis victorijs.

10 Passerinus, an Tigris] Ambo cursu cer-

tabant, reliquosque longe superabant, lib.
epig. 36.

Vis cursu, pedibusque gloriari?
Tigrim vince, levemque Passerinum.

De reditu DOMITIANI. VII.

O Musa nunc lata, nunc ca-
vite, si unquam mihi cecinistis:
Deus restituitur victor ab orbe
Othrysiæ. O December, tu pri-
mus reddis certa vota populi:
jam fas est clamare summa vo-
ce, Venit. Beatus sorte tua po-
teras non dare primas Jano, si
nobis pareres leitiâ quam pa-
visti ille. Miles coronatus jocabi-
tur contumelias festivas, cum so-
cius sequetur inter equos laurea-
tos. O Cæsar, liceat tibi audire
ludos, & versus leviores, si tri-
umphus ipse admittit jocos.

NUNC hilares, si quando mihi, nunc
dite Musæ:

Victor ab Othrysiæ redditur orbe Deus.

Certa facis populi tu primus vota Decembris.

Jam licet ingenti dicere voce, Venit.

Felix sorte tua, poteras non cedere Jano,

Gaudia si nobis, quæ dabit ille, dares.

Festa coronatus ludet convicia miles,

Inter laurigeros cum comes ibit equos.

Fas audire jocos, levioraque carmina, Cæsar,

Sit tibi: si lusus ipse triumphus amat.

NOTÆ.

2 Ab Othrysiæ] Othrys mons Thraciæ:
melius forte legunt alii, Odrysiæ. Odrysiæ enim
populi sunt Thraciæ, quos aliqui hodie vocant
Moldavenses. Claudianus tamen de 3. Cons.
Honorii,

Otrifium pariter Getico sedavimus He-
brum

Sanguine.

3 Certa facis] Mense enim Decembri literæ
Romam sunt allatæ de reditu Domitiani.

5 Poteras non] Sensus est: Si mense De-
cembri urbem ingressurus esset Cæsar, poterat
ille non cedere Januario, à Jano deo, in cu-

jus honorem multa sacrificia fiebant, sic dis-
Ovidius 1. Fastorum, quo nempe mense
mam erat rediturus Cæsar.

7 Festa coronatus] Triumphum comitari
lites lauro coronati, & in ipsam Imperatorum
jocosa convicia jacere solebant.

8 Inter laurigeros] Ovidius lib. 4. Trist.
eleg. 2.

Vinclaque captiva reges cervice gerent
Ante coronatos ire videbit equos.

9 Levioraque] Hoc est, audire mea
grammata.

De CASSELIO tarde ingenioso. VIII.

Cum Casselius natus sit sexa-
ginta annos, solers est; quando
erit eloquens?

CUM sexaginta numeret Casselius annos,
Ingeniosus homo est: quando disertus erit?

NOTÆ.

1 Cum sexaginta] Jam senex iste Casselius ingeniosus videri volebat, quem poeta im-
quod nempe tardius ad discendum eluxisset ejus ingenium.

In OLUM obrectatorem. IX.

Edicatur Oros, fellat Linus, Ole, quid ad te?

De cute quid faciat ille, vel illa sua?

Matenis futuit Matho millibus, Ole, quid ad te?

Non tu propterea, sed Matho pauper erit.

In lucem cœnat Sertorius, Ole, quid ad te? 5

Cum liceat tota stertere nocte tibi?

Septingenta Tito debet Lupus, Ole, quid ad te?

Assen ne dederis, crediderisve Lupo.

Quid dissimulas, ad te quod pertinet, Ole.

Quodque magis curæ convenit esse tuæ. 10

Pro togula debes, hoc ad te pertinet, Ole.

Quadrantem nemo jam tibi credet: & hoc.

Proxor mœcha tibi est: hoc ad te pertinet, Ole.

Poscit jam dotem filia grandis: & hoc. 14

Quid quinquedecies poterā, Quid pertinet ad te?

Sed quid agas, ad me pertinet, Ole nihil.

Ole, Sertorius cœnat ad diem usque: quid spectat ad te, cum tibi fas sit arcte & graviter dormire tota nocte? Lupus debet septingenta Tito, Ole, quid ad te? Ne assen quidem donaveris aut credideris Lupo. Ole, taces id, quod spectat ad te, & quod congruit magis tuæ solitudini: debes pro togula, Ole, hoc pertinet ad te. Nullus jam tibi mutuo dabit quadrantem: & hoc pertinet ad te. Habes conjugem adulteram: hoc ad te attinet, Ole. Filia jam grandis petit dotem: & hoc. Poteram quinquedecies repetere, Quid pertinet ad te? At, Ole, nihil attinet ad me quid facias.

NOTÆ.

5 In lucem] Suas computationes protrahit Sertorius.

7 Septingenta] Sestertia nempe.

8 Crediderisve] Nam si nihil Lupo credideris, tunc cura vacabis.

11 Pro togula] Quam nondum solvisti, & aliorum debita recenses.

12 Quadrantem] Hoc est quartam assis partem.

14 Poscit jam dotem] Filia debitor est pater, cum illam dotare teneatur Leg. 19. ff. de ritu nuptiarum.

15 Dicere quinquedecies] Sensus est: Ole, tam curiosus es in alienis negotiis, ut pluries repetere potuerim, Quid ad te?

16 Sed quid agas] Poetæ obijcere poterat Olus; Quid tu, ô Martialis, satagis rerum mearum? Quapropter illi præoccupat Poeta.

Ad PUDENTEM, X.

qui petierat epigrammata manu poetæ scripta.

Cogis me calamo, manuque nostra

Emendare meos, Pudens, libellos.

Quam me nimium probas, amasque,

Qui vis archetypas habere nugas!

O Pudens, me cogis corrigere meos libros calamo & manu propria. O quam nimium probas me, & diligis, qui vis habere ineptias autographas!

NOTÆ.

1 Cogis me] De Pudente jam dictum epig. 2. lib. 1. Nescio an hic idem sit: ut ut est, Poetæ erat amicissimus, qui in memoriæ simul & amicitiae argumentum ab illo peteret versus propria ejus manu scriptos, & emendatos, quos

Martialis vocat nugas archetypas.

3 Nimium probas] Nam si in meis versibus aliqua fuerint menda, in librarium culpam rejicere non potero.

Ad

Ad FAUSTINUM, XI.

de suis libellis innocuis.

O Faustine, dominus ita legat
me vultu benigno, & excipiat
meos ludos, aure qua consuevit:
ut mei libri nec offendunt quos
jure oderunt, & fama non est
grata mihi de rubore cuiusquam.
Quid iuvat cum quidam velint
existimari nostra, si quadam tela
perfunduntur sanguine Lycam-
beo, atque effundant venenum
vipereum sub nostro nomine, qui
fatentur se non posse pati radios
solis & lucem? Jocamur vocibus
innocuis; hos juro per genium
Fama potentis, & chorum Mu-
sarum; & per aures tuas mihi
instar Numinis, o lector aliene à
crudeli invidia.

SIC me fronte legat dominus, Faustine, serena
Excipiatque meos qua solet aure jocos:
Ut mea nec juste quos odit, pagina lædit,
Et mihi de nullo fama rubore placet.
Quid prodest, cupiant cum quidam nostri
videri,

Si qua Lycambeo sanguine tela madent?
Vipereumq; vomant nostro sub nomine virus.
Qui Phœbi radios ferre, diemque negant?
Ludimus innocuis verbis, hoc juro potentis
Per genium famæ, Castalidumq; gregem:
Ferque tuas aures magni mihi numinis instar,
Lector, inhumana liber ab invidia.

NOTÆ.

1 Sic me fronte] Hoc est, Sic me legat & amet Domitianus, ut ego nec lædo quos jure odi.

6 Si qua Lycambeo] Archilochus poeta Lacedæmonius versus Iambicos tam acerbos scripsit in Lycamben, quod desponsam ipsi suam filiam negavisset, ut laqueo suspendere se simul cum filia illum coegerit. Sensus est: Quid prodest occulto poetæ versus mordaces & contumeliosos

edere, cum omnes noverint candidum me ingenium? Vide epist. lib. 1.

8 Qui Phœbi radios] Qui non audent res suas suo nomine edere in lucem.

9 Innocuis verbis] Alii legunt,

Ludimus innocui: scis hoc bene.

10 Castalidumque gregem] Hoc est, chorum Musarum, quæ à fonte Castalio sibi atque pollini sacro Castalides dicuntur.

De LYCORIDE fusca. XII.

Dum fusca Lycoris audit ebur
antiqui dentis album fieri colli-
bus Tiburis, petiit Herculeos col-
les: quid potest aura excelsi Ti-
buris? brevi tempore nigra re-
vertitur.

DUM Tiburtinis albescere collibus audit
Antiqui dentis fusca Lycoris ebur,
Venit in Herculeos colles: quid Tiburis alti
Aura valet? parvo tempore nigra redit.

NOTÆ.

1 Dum Tiburtinis] De Lycoride idem est argumentum lib. 4. epig. 62. ubi egimus de Tiburtino.

2 Antiqui dentis] Id est vetusti eboris.

De sua PUELLA, XIII.

lugente mortem cuiusdam adolescentis.

O Aule, ingens flagitium con-
tigit nostra puella: perdidit ludos
atque a mores suos;

ACCIDIT infandum nostræ scelus, Aule, puellæ
Amisit lusus, deliciasque suas:

NOTÆ.

1 Infandum scelus] Parcarum nempe: ad finem usque epigrammatis mentem lectoris lepi- suspendit poeta.

non quales teneri ploravit amica Catulli
Lesbia, nequitiis passeris orba sui;
Stellæ cantata meo, quam flevit Ianthis,
Cujus in Elyfio nigra columba volat.
Lux mea non capitur nugis, nec amoribus istis,
Nec dominæ pectus talia damna movent.
Sed nos puerum numerantem perdidit annos,
Mentula cui nondum sesquipedalis erat. 10

non quales deflevit Lesbia amica
blandi Catulli, privata lasciviis
sui passeris; vel celebrata à mea
Stella, quam ploravit Ianthis,
cujus nigra columba volat in
campis Elyfiis. Lux mea non
capitur ineptiis, nec istis deliciis,
nec cor meæ domina movetur ta-
libus jacturis. Amisit puerum
natum viginti annos

NOTÆ.

[Lesbia] Vide Catullum, epig. 2. de pas-
sere mortuo Lesbiæ.
[Vel Stella cantata] Id est columba, de qua
epig. 8. lib. 1. De Ianthide uxore Stellæ
epig. 21. lib. 6.

6 In Elyfio] Hoc est, cujus columbæ umbra
est apud inferos secundum antiquorum opinio-
nem, qui existimabant mortuorum omnium
animalium umbras esse in inferis.

Ad ARGINUM puerum Ianthidos. XIV.

Quis puer hic nitidis absistit Ianthidos undis,
Et fugit ad dominam Naiada? nunquid
Hylas?
bene, quod sylva colitur Tyrinthus ista,
Et quod amatrices tam prope servat aquas!
curus licet hos fontes, Argine, ministres: 5
Nil faciunt nymphæ: ne velit ipse, cave.

Quis puer hic refugit aquas
puras Ianthidos, & fugit ad do-
minam Naiada? Nunquid est
Hylas? O factum bene, quod
Hercules colitur in isto nemore,
& quod tam prope custodit ama-
trices undas? O Argine, fas est
tutus ministres has undas: Nym-
phæ nihil faciunt: adverte ne
ipse capiat te rapere.

NOTÆ.

[Ianthidos undis] De hoc fonte vide epig.
lib. 6. In ædibus Stellæ erat fons, cujus
nympham à Violantilla seu Ianthide Stellæ
uxore Ianthidem denominat, ad quam Violan-
tillam confugiebat hic servus, ne à Nymphis
operetur. Vide epig. 21. lib. 6.
[Nunquid Hylas] De quo epig. 49. lib. 5.

3 O bene] In vicino scilicet nemore colitur
Hercules, qui te tuebitur à Nymphis.

6 Nil facim] Tute potes haurire aquam
ex hoc fonte, & ministrare; nec enim hujus
fontis Nymphæ te rapiunt: sed cave ab ipso
Hercule.

Ad REGULUM, XV.

à quo lepide petit pecuniam.

ÆRA domi non sunt, superest hoc, Regu-
le, tantum,
Ut tua vendamus munera: nunquid emis?

Non habeo pecuniam domi, &
Regule: hoc unum restat ut ven-
damus tua dona: nunquid emis?

NOTÆ.

[Superest hoc] Nihil quicquam habeo præ-
ter munera quæ à te accepi: hoc autem facete
scitis postea sperans Regulum ea non redemptu-

rum, sed liberaliter subventurum suæ inopiæ.
De Regulo dictum, epig. 13. lib. 1.

Ad

Ad Bibliothecam Julii Martialis. XVI.

O Bibliotheca amena villa,
ex qua lector aspicit propinquam
urbem, si quis fuerit locus jocosa
Thalia inter versus sanctiores,
colloce licet vel infimis forulis hos
septem libros, quos ad te misimus
emendatos calamo sui auctoris:
hæc lithra constituit illis pretium.
Sed tu, o Bibliotheca Julii Mar-
tialis donata parvo munere, quæ
cognita celebraberis toto orbe, ser-
va hos pignus mei amoris.

Ruris Bibliotheca delicati,
Vicinam videt unde lector urbem,
Inter carmina sanctiora si quis
Lascivæ fuerit locus Thaliæ,
Hos nido licet inferas vel imo,
Septem quos tibi misimus libellos
Auctoris calamo sui notatos:
Hæc illis pretium facit litura.
At tu munere dedicata parvo,
Quæ cantaberis orbe nota toto:
Pignus pectoris hoc mei tuere,
Julii Bibliotheca Martialis.

NOTÆ.

1 Ruris Bibliotheca] Hoc rus longo Janiculi
collo recumbebat, ut dictum est epig. 64.
lib. 4.

carminibus. Vide epig. 8. lib. 4.

5 Nido vel imo] Hoc est vel in ultimo orbe
colloce velim.

4 Lasciva Thalia] Hoc est, jocosus meus

XVII.

De fragmento navis Argus. XVIII.

Fragmentum quod credis con-
temptum, atque inutile lignum,
hæc fuit prima carina maris in-
cogniti; qua olim nec potuit
frangi ruinis Cyaneis, nec savi-
ore ira Scythici freti, victa est
seculis; ac licet cesserit annis,
exigua tabella angustior est nave
integra.

Fragmentum, quod vile putas, & inutile
lignum,
Hæc fuit ignoti prima carina maris;
Quam nec Cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere, nec Scythici tristior ira freti.
Secula vicerunt; sed quamvis cesserit annis,
Sanctior est salva parva tabella rate.

NOTÆ.

1 Fragmentum] Navis scilicet Argus, quod
Romæ tunc extabat. De illa nave & Argo-
nautis vide Valerium Flaccum.

2 Hæc fuit] Ante Argonautas mare navibus
tentatum non fuit, ut canunt poætæ.

3 Cyaneæ ruinæ] Cyaneæ seu Symplegades
secundum Ptolemæum, duæ sunt insulæ, vel

saxa adjacentia Bosphoro Thracio, hodie Cæs-
tæ de Constantinople, quæ non sine magno periculo
transmiserunt Argonautæ.

4 Ira freti] Hoc est tempestas Ponti Euxini
Alii legunt, unda freti.

6 Sanctior] Propter venerationem quæ
betur antiquitati.

In SANCTRAM, helluonem & avarum. XIX.

Nil est miserius nec gulosius Sanctra,
 Rectam vocatus cum recurrit ad cœnam,
 quam tot diebus noctibusque captavit;
 ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
 & utramque coxam leporis, & duos armos,
 nec erubescit pejerare de turdo,
 & ostreorum rapere lividos cirros.
 Dulci placenta sordidam linit mappam.
 Illic & uvæ collocantur ollares,
 & Punicorum pauca grana malorum,
 & excavatæ pellis indecens vulvæ,
 & lippa ficus, debilisque boletus.
 Sed mappa cum jam mille rumpitur furtis,
 & osos repenti spondylos sinu condit,
 inde vorato capite turturem truncum
 colligere longa turpe nec pudet dextra
 analæta, quidquid & canes reliquerunt.
 Nec esculenta sufficit gulæ præda,
 Misto lagenam replet ad pedes vino.
 Hæc per ducentas cum domum tulit scalas,
 & sequæ obserata clausit anxius cella,
 Gulosus ille postero die vendit.

Nibilest infelicius & gulosius
 Sanctra, cum invitatus properat
 ad cœnam rectam, quam aucu-
 patus est tot diebus & noctibus;
 ter petit glandulas apri, quater
 lumbum, atque utramque coxam
 leporis, & duos armos; nec pu-
 det illum pejerare de turdo, &
 subducere lividos cirros ostreorum.
 Dulci placenta inficit sordidam
 mappam. Illic & uvæ ollares,
 & pauca grana malorum Puni-
 corum apponuntur, & pellis
 indecens vulvæ exesa, & ficus
 lippa, & debilis boletus. At cum
 jam mappa frangitur mille fur-
 tis, calido sinu occultat spondylos
 exesos, nec deinde existimat in-
 honestum porrecta manu collige-
 re turturem mutilum devorato ca-
 pite, & frustra, & quicquid re-
 liquerunt canes. Nec præda esca-
 ria sufficit belluatiioni, vino mi-
 sto replet amphoram jacentem ad
 pedes. Cum hæc omnia portavit
 domum per ducentos gradus, &
 sollicitus se abscondit cella cla-
 usa, postridie ille belluo vendit
 hæc frustra.

NOTÆ.

2 Rectam vocatus] Quam revocaverat Domi-
 nianus sublati sportulis. Vide epig. 69. lib. 2.

4 Glandulas] Vide epig. 31. lib. 3. lumbus
 vero est media pars apri in tres partes divisi.

5 Utramque coxam] Coxa posteriorum pe-
 dum pars est superior, armus anteriorum.

6 Pejerare] Hoc est, cum subduxit turdos,
 non pudet ipsum jurare sibi non fuisse appo-
 sitos.

7 Ostreorum lividos cirros] Cirri propriè crines
 sunt, sed hic sumuntur pro fibris ostreorum carnis
 colorem referentibus, unde lividos vocat. Sensus
 est, ab illo helluone rapi etiam ostrea.

8 Dulci placenta] Quam & clam subductam
 mappa involvebat. Legunt alii, buccis placenta,
 hoc est, frustis: alii, dulcis placenta. Videat
 lector.

9 Uvæ ollares] Quæ nempe in ollis serva-
 bantur.

11 Et excavata] Exesa enim carne sola pel-
 lis supererat.

12 Et lippa ficus] E qua lacteus humor lip-
 pitudinis instar fluit.

Debilisque boletus] Quia parum durat, non
 optimus, inquit Farnabius: immo recisus vel
 nullo aut debili caule. Gronovius.

13 Mille furtis] Hoc est, esculentis in map-
 pa involutis.

14 Spondylos] Quos puto hæc sumi pro quo-
 dam piscium genere, alias spondylus est vertebra
 dorso, Plinius, lib. 32. cap. 11.

15 Inde vorato] Alii, Et devorato.

17 Analæta] Reliquias & frusta intellige,
 quæ servi colligerent, epig. 80. lib. 14.

19 Misto lagenam] Subducit etiam vinum
 aqua temperatum, quod servi ad pedes bibe-
 bant.

20 Per ducentas scalas] His verbis indicat
 Sanctram istum sub tegulis pauperum more ha-
 bitasse, epig. 118. lib. 1.

22 Vendit] Non helluatiorem tantum, sed
 & Sanctræ avaritiam carpit.

De natali LUCANI. XX.

O Polla, hac est illa lux, qua
testis magni partus edidit Luca-
num populis & tibi. Heu, seve
Nero, nec odiosior propter ullam
aliam umbram: saltem hoc non
debuit tibi permissum fuisse.

HÆC est illa dies quæ magni conscia partu
Lucanum populis, & tibi, Polla, ded
Heu Nero crudelis, nullaque invisior umbra
Debuit hoc saltem non licuisse tibi.

NOTÆ.

1 *Hæc est illa dies*] Quarta scilicet aut tertia
Nonas Novembris. Lucani opera commenta-
riis illustravit Lambertus Hortensius, & vitam
illius poetæ copiose describit.

2 *Polla*] Lucani uxor, quem interfici jussit
Nero, quod conjuraverat contra eum Lucanus,
cum ab ipso prohiberetur sua carmina in lucem
edere.

3 *Nulla invisior*] Hoc est, O Nero, nulla
cædes majus tibi odium conciliavit.

4 *Non licuisse*] Interficere tam egregie
poetam. Videtur ad Nerōnis dictum refer-
cere, qui multis occisis nescisse hæterus Ge-
sarem, quantum Imperatori liceret, dicebat
Raderus.

De eodem. XXI.

Dies revertitur celebrandus
magno ortu poetæ Apollinei: O
musa, estote propitia sacrificiis.
O Lucane, cum Bætis te donasset
orbi, hoc affectus est ut miscere-
tur unda Castalia.

VAtis Apollinei magno memorabilis ortu
Lux redit: Aonidum turba, favete sacris
Hæc meruit, cum te terris, Lucane, dedisset,
Mixtus Castaliæ Bætis ut esset aquæ.

NOTÆ.

2 *Turba favete*] Turba est nomen collecti-
vum, quapropter verbum ponitur in plurali.

3 *Hæc meruit*] Alii sic explicant: Hæc dies
vel propter te, ô Lucane, editum meruit, ut
Bætis patrius Lucani fluvius numeraretur inter
fontes Musarum. Judicet lector.

4 *Bætis*] Cordubæ natus est Lucanus, quod
est ad Bætīm Hispaniæ Bæticæ fluvium, hodie
Guadalquivir, qui fluvius inter fontes Musarum
numeratur, quoniam tulit poetam Lucanum
de fonte autem Castalio jam sæpius dictum.

De eodem, ad PHOEBUM. XXII.

O Apollo veni, at quantus e-
ras, cum ipse bella cantanti con-
cederes plectra secunda lyrae La-
tinae. Quid optabo pro die tam
memoranda? tu, ô Polla, cre-
bro colas conjugem, atque ille
intelligat se coli.

PHœbe veni, sed quantus eras cum bella ca-
nenti,
Ipse dares Latine plectra secunda lyrae,
Quid tanta pro luce precer? tu, Polla, maritus
Sæpe colas, & se sentiat ipse coli.

NOTÆ.

1 *Veni*] Nempe ad hæc sacra, quæ facimus
natalem Lucani diem celebrantes.

Bella canenti] Alii, tonanti.

2 *Plectra secunda*] Hoc est, cui Lucano tu

ipse, ô Phœbe, secundam à Virgilio carmen
epici gloriam concessisti.

3 *Tu, Polla*] Diu vivas, ut maritum
pius colere possis.

In MALEDICUM, XXIII.

qui Juvenalem cum Martiale committere tentaret.

CUM Juvenale meo quæ me committere tentas,

Quid non audebis, perfida lingua, loqui ?
Te fingente nefas, Pyladen odisset Orestes :
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor.

Tu Siculos fratres, & majus nomen Atridas, 5
Et Ledæ poteras diffociare genus.

Hoc tibi pro meritis, & talibus imprecor auſis,
Ut facias illud quod, puto, lingua facit.

O Lingua improba, quæ experiris committere me cum meo Juvenal: quid non audebis dicere ? Orestes odiſſet Pyladen te excogitante ſcelus, atque amor Pirithoi deſeruiffet Theſea. Tu valebas diſjungere Siculos fratres, atque Atridas ſortitos majorem famam, & ſtirpem Ledæ. Hoc tibi exopto pro meritis, & talibus auſis, ut facias illud quod, opinor, lingua facit.

NOTÆ.

1 Cum Juvenale] Hoc eſt, O lingua, quæ tentas contentionis & diſſidii ſemina jacere inter me & Juvenalem poetam ſatis notum.

3 Pyladen] Horum heroum hiſtoria omnibus nota eſt.

5 Siculos fratres] Intellige Amphinomum & Anapiam natos Catanæ, hodie Catania in urbe Siciliæ, non longe à monte Ætna, quorum

pium in parentes amorem refert Strabo, lib. 6.

Atridas] Agamemnonem & Menelaum celebriores Siculis iſtis fratribus.

6 Ledæ genus] Caſtorem & Pollucem.

8 Facit] Alii, facis. Videtur enim alloqui linguam, cui precatur, ut adhæreat rebus turpibus, epig. 61. lib. 2.

In malum poetam. XXIV.

DULCIA cum tantum ſcribas epigrammata ſemper,

Et ceruſſata candidiora cute :

Nullaque mica ſalis, nec amari fellis in illis

Gutta ſit ? ô demens, vis tamen illa legi !

Nec cibus ipſe juvat morſu fraudatus aceti : 5

Nec grata eſt facies, cui gelafinus abeſt.

Infanti melimela dato, fatuaſque marifcas :

Nam mihi, quæ novit pungere, Chia ſapit.

Cum perpetuo componas epigrammata ſolum dulcia, & candidiora pelleceruſſata: nec aſpergatur ulla mica ſalis, nec gutta fellis amari: O fatue, nihilominus vis illa evolvi! Nec ipſe cibus placet deſtitutus acerbitate aceti: nec vultus aridet, cui deeſt gelafinus. Trade puero poma mellita, & marifcas inſulſas: ego enim amo Chiam, quæ ſcit pungere.

NOTÆ.

1 Dulcia cum] Inſulſa, nec imbuta illa morſuſitate quæ his verſibus convenit.

2 Candidiora] Hoc eſt, in quibus ineſt ſenſus candidior ceruſſa, quæ erat eximii candoris. Vide epig. 73. lib. 1. Candidus verò album quidem ſignificat, ſed & ſimplex etiam ut ſumitur hic.

3 Nulla mica ſalis] Hoc eſt, nulla urbanitas, nec acerbitas.

5 Nec cibus ipſe] Acerba enim irritant ſtomachum, leſtorem quoque alliciunt ſales.

6 Gelafinus] Gelafini ſunt ſulculi qui à riden-

tibus in ore ſiunt, inquit Raderus. Robertus Stephanus in ſuo Theſauro ait: Gelafini ſunt lineæ quæ ridendo efficiuntur, & ſummam gratiam ori conciliant. Gelafini ſunt etiam dentes anteriores, qui ridendo nudantur. Gelafinus ſcurram quoque ſignificat.

7 Marifcas] Genus quoddam ficus inſulſæ; infantibus enim placent dulcia.

8 Chia] Ficus nempe acerbi ſaporis: hoc eſt, mihi placet epigramma mordax. De Chia ficu, epig. 23. lib. 13.

SCAZONTA mittit ad APOLLINAREM. XXV.

O Scazon, adi meum Apollinarem: licet otiosus sit, ne importunus accedas, trades hoc qualecumque, cujus aliquam partem effecit ipse: aures illius emendent festivum hunc versum. Si videris te exceptum toto vultu, rogabis ut te ferat gratia solita. Teneas quanto ardeat studio mearum ineptiarum: nec ipse possum te diligere magis. Si vis esse securus adversus improbos, o Scazon, adi meum Apollinarem.

A Pollinarem conveni meum, Scazon, Et si vacabit, ne molestus accedas, Hoc qualecumque, cujus aliqua pars ipse est, Dabis; hoc facetum carmen imbuant aures. Si te receptum fronte videris tota, Noto rogabis ut favore sustentet. Quanto mearum scis amare nugarum Flagret: nec ipse plus amare te possum, Contra malignos esse si cupis tutus, Apollinarem conveni meum, Scazon.

NOTÆ.

1 Apollinarem] Doctissimum sane virum, de quo epig. 87. lib. 4. Scazon Iambus est claudicans; in sexto enim pede ponitur spondæus.

2 Et si vacabit] Tamen tempus maxime opportunum captabis. Vacare impersonale est hic. Virgilius, lib. 2. Æneid.

Sed si tantus amor casus cognoscere nostros,
Et vacet annales nostrorum audire laborum.

3 Cujus aliqua pars] Nam nostri poetae versus emendabat Apollinaris.

4 Hoc facetum] Quomodo facetum, quomodo vocabat qualecumque? Cui modissime istud haudquaquam convenit: scribe facetas aures facetas vocat ejus qui scit eleganter audire. Hæc Gronovius.

* De apro fibi à Dextro missio. XXVI.

O Aper vastator Tusca glandis, & jam piger multa ilice, fama proxima ab Ætola fera, quem interfecit Dexter fulgenti venabulo, procumbis præda odiosa nostris focis. Penates madidi pinguescant hilari nidore, & culina læta ardeat castis lignis. At coquus impendit ingentem cumulum piperis, atque adjunget Falerna mixta interiori garo.

Tusca glandis aper populator, & ilice multa

Jam piger Ætolæ fama secunda feræ, Quem meus intra vit splendenti cuspide Dexter, Præda jaces nostris invidiosa focis. Pinguescant madidi læto nidore Penates, Flagret & exciso festa culina jugo. Sed coquus ingentem piperis consumet acervum, Addet & arcano mista Falerna garo.

NOTÆ.

* De apro] Legunt alii, De apro à se occiso, & in tertio versu culter pro Dexter: sed huic lectioni repugnat ultimum distichum: ad Dextrum enim suum amicum videtur remittere aprum, cui condiendo non sufficerent suæ opes. Alii, Ad aprum missum.

1 Tusca glandis] In agro nempe Tusco aper glandibus saginatus lente incedebat.

2 Ætola fama] Hic scilicet aper proximus erat ab ingenti apro Calydonio, quem in Ætolorum agros immiserat irata Diana,

Vide epig. 15. lib. Spect.

4 Præda jaces] Alii, jacet invidiosa, hoc est, major quam ferat mea conditio.

5 Madidi læto] Legunt alii, madido læto. Alii, madido tetri. Eligat lector. Penates vero dii sunt domestici sumpti pro ipsa domo. Sen-

6 Exciso jugo] Montis nimirum, id est, casta ligna largius reponantur super focum.

8 Addet & arcano] Hoc est, meliori & interiori. De garo dictum epig. 93. lib. 6.

EPIGRAMMATUM LIBER VII. 277

d dominum redeas: noster te non capit ignis,
 Conturbator aper. vilius esurio.

10

Revertaris ad dominum: O a-
 per decoctor, non te capiunt no-
 stri Lares. Fames mea constat
 viliores.

NOTÆ.

enus erat liquaminis, de quo iterum, lib. 13.

fig. 102.

Exsiccantis adhuc scombri de sanguine primo
 Accipe sacosum munera cara garum.

9 Ad dominum] Dextrum scilicet.

Noster te] Nostra culina non habet unde te
 condiat; seu in quo apro condiendo conturba-
 retur culina, & decoquerentur opes meæ.

Ad FUSCUM, XXVII.

cui librum emendandum mittens omnia fausta precatur.

SIC Tiburtinæ crescat tibi silva Dianæ,
 Et properet cæsum sæpe redire nemus.
 Nec Tarteſſiacis Pallas tua, Fusce, trapetis
 Cedat, & immodici dent bona musta lacus.
 Sic fora mirentur, sic te palatia laudent,
 Excolat & geminas plurima palma fores:
 Otia dum medius præstat tibi parva December,
 Exige, sed certa quos legis aure jocos.
 Scire libet verum, res est hæc ardua, sed tu
 Quod tibi vis dici, dicere, Fusce, potes. 10

Sic nemus Dianæ Tiburtina
 tibi aug-ſcat, & sylva excisa
 festinet crescere. Nec oleæ tuæ,
 ô Fusce, cedant pralis Baticis,
 atque ingentes cupa præbeant
 bona musta. Sic fora mirentur,
 sic palatia commendent te, &
 multa palma exornent geminas
 fores: dum medius December
 concedit tibi brevem quietem,
 examina, sed aure attenta, lu-
 dos quos evolvis. Placet scire
 veritatem, hæc est res difficilis:
 at tu, ô Fusce, potes dicere quod
 cupis dici tibi.

NOTÆ.

1 Sic Tiburtinæ] Tibure sylvam habebat iste
 Fuscus doctus sane caussidicus, quæ Dianæ ut-
 pote nemorum præsidis esse dicitur.

3 Nec Tarteſſiacis] Pallas seu Minerva in-
 ventrix fuit olivæ pro qua & ipsa sumitur.
 Sensus est: nec tua oliveta cedant olivetis Bæ-
 ticiis: Bætis verò fluvius est Hispaniæ, hodie
 Guadalquivir, qui olim dictus est Tarteſſus,
 ad quem multæ sunt olivæ, & quidem optimæ:
 trapetes autem, seu trapetum, est mola olearia,
 & sumitur pro ipso prælo.

4 Lacus] Cupæ sunt in quas vinum prælis
 expressum labitur.

5 Sic fora mirentur] Te agentem caussas.

Palatia laudent] Hoc est, Imperator ipse te
 laudet.

6 Excolat & geminas] Solebant veteres pal-
 mis exonerare fores caussidicorum, qui in caus-
 sis agendis viciffent. Juvenalis,

—ut tibi lasso

Figantur virides scalarum gloria palma,

7 Otia dum] Saturnalium tempore à foro
 vacabant caussidici.

8 Exige] Hoc est, diligenter examina.
 Alii, excipe.

9 Scire libet] Alii, scire licet. Fusci oratio
 esse videtur metuentis veritatem proficere, quæ
 sæpius odium parit.

10 Quod tibi vis] Subjungit poeta: Dic,
 ô Fusce, quod tibi in simili occasione dici
 velles.

Ad TESTILUM puerum: XXVIII.

TESTile, Victoris tormentum dulce Voconî,
 Quo nemo est toto notior orbe puer:

O Testile, suavis cura Voconii
 Victoris, quo nullus notior est to-
 to orbe:

NOTÆ.

1 Victoris] Poetæ qui Testilum suum puerum amabat.

T 3

Sic

*fic quoque pulcher diligaris tonsis
crinibus, & nulla puella grata
fit tuo portæ: aliquantum remo-
ve eruditos libros heri, dum lego
paucos versus tuo Victori: cum
Virgilius caneret Alexim ipsi
Mæcenati, nihilominus fusca
Melænis Marfi erat quoque
nota.*

Sic etiam positis formosus amere capillis,
Et placeat vati nulla puella tuo:
Paullisper domini doctos seponere libellos,
Carmina Victori dum lego pauca tuo:
Et Mæcenati Maro cum cantaret Alexim,
Nota tamen Marfi fusca Melænis erat.

NOTÆ.

7 *Et Mæcenati*] De formoso Alexi, quem
ardebat Virgilius, elegantissimam eclogam
scripsit ad Mæcenatem, qui tamen non desine-
bat legere carmina Marfi portæ Virgilio minus

politi, quibus ille Marfus puellam suam & qui-
dem fuscam celebrabat: ita, inquit Martialis,
Voconius mea epigrammata suis versibus longe
inferiora non aspernabitur.

XXIX.

Ad REGULUM, XXX.

cui empta in foro munera mittere se ait.

*Putas me tibi misisse de mea
villa aves raucæ cortis, atque
ova gallinarum, & ficus Chias
flavas temperato calore, & ru-
dem factum gementis capellæ, &
olivas jam cedentes frigori, &
brassicam canam pruinis frigi-
dis. O Regule, quam data
opera falleris. Agelli nostri ni-
hil ferunt, nisi me. Quicquid
villicus Umber, aut colonus,
aut Tusci, aut Tusculi mittunt
ad te, aut villa ad tertium la-
pidem; id mihi gignitur tota
Subura.*

RAUCÆ cortis aves, & ova matrum,
Et flavas medio vapore Chias,
Et foetum querulæ rudem capellæ,
Nec jam frigoribus pares olivas,
Et canum gelidis olus pruinis,
De nostro tibi rure missa credis.
O quam, Regule, diligenter erras.
Nil nostri nisi me, ferunt agelli.
Quidquid villicus Umber, aut colonus,
Aut Tusci tibi, Tusculive mittunt
Aut rus marmore tertio notatum;
Id tota mihi nascitur Subura.

NOTÆ.

1 *Raucæ cortis*] Propter raucum strepitum
avium domesticarum, quas describit noster po-
eta epig. 57. lib. 3.

*Vagatur omnis turba sordida cortis,
Argutus anser, gemmeique pavones, &c.*

2 *Et flavas medio*] Hoc est, ficus Chias mo-
derato calore exsiccata, de quibus supra epig.
24. & epig. 23. lib. 13.

3 *Et foetum*] Hoc est, hædillum de quo
sollicita est capella.

4 *Nec jam*] Nec olivas frigore constrictas.
5 *Et canum gelidis*] Hoc est, modo ex ho-
to lectum, atque adhuc gelu constrictum.

7 *O quam*] Dedita nempe opera erras
lucum. De Regulo dictum, epig. 83. lib. 1.

11 *Marmore tertio*] Hoc est, rus ad tertium
ab urbe milliare; singula enim milliaria lapi-
dibus notabantur.

12 *Nascitur Subura*] Regio urbis erat Subu-
ra, in qua hæc omnia vendebantur.

Ad ATTICUM, XXXI.

cujus exercitationem currendi laudat.

Attice, facundæ renovas qui nomina gentis,
 Nec finis ingentem conticuisse domum :
 Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ,
 Te secreta quies, te sophos omnis amat.
 Juvenes alios fracta colit aure magister ; 5
 Et rapit immeritas sordidus unctor opes.
 Non pila, non follis, non te paganica thermis
 Præparat, aut nudi stipitis ictus hebes :
 Vara nec injecto ceromate brachia tendis :
 Non harpasta vagus pulverulenta rapis : 10
 Sed curris niveas tantum prope virginis undas,
 Aut ubi Sidonio taurus amore calet.
 Per varias arteis, omnis quibus area servit,
 Ludere, cum liceat currere, pigritia est.

O Attice, qui revocas nomina
 familia diserta, nec pateris illu-
 strem domum esse in oblivione ;
 pia turba Minervæ Atheniensis
 tibi adhæret, quies seclusa te,
 omnis sapiens diligit te. At
 magister instituit alios juvenes
 aure fracta, atque aværus alip-
 tes rapit immeritam pecuniam.
 Non pila, non follis, nec paga-
 nica præparat te ad balnea, vel
 reclusus ictus nudi stipitis : nec
 tendis brachia vara injecto ce-
 romate : nec incertus subripis har-
 pasta pulverulenta : at solum cur-
 ris juxta aquas niveas virginis,
 vel ubi taurus uritur amore Si-
 donio. Inertia est ludere variis
 artibus quibus inservit area,
 cum fas sit currere.

NOTÆ.

1 *Facundæ renovas*] Memoriam nempe Pom-
 ponii Attici, cujus vitam scripsit Cornelius Ne-
 pos, ad quem epistolas scripsit Cicero, quæ in-
 tribuntur ad Atticum, quem moribus & do-
 ctina imitabatur hic Atticus.

3 *Te pia*] Hoc est, Græci philosophi tibi
 semper adhærent. Cur Minerva Cecropia di-
 citur, vide epig. 40. lib. 1.

4 *Te secreta quies*] Hoc est, non agis caus-
 as, nec ambis magistratus, sed remotus à turba
 operam das philosophiæ.

5 *Fracta colit aure*] Hoc est, Gymnasiorum
 exercitor alios juvenes magnis clamoribus insti-
 tuit : vel *fracta aure* dixit, quod cum exercitor
 pugilatum doceret juvenes, eorum aures verbe-
 ribus contundebat. Virgilius, lib. 5.

errantque aures, & tempora

circum

Crebra manus, duro crepitant sub vulnere
 mala.

Vide Turnebum, lib. 24. cap. 28.

6 *Rapit immeritas*] Hoc est, juvenes spoliât
 pecunia immerita quidem, quia operam illis
 non utilem impendit. Legit Turnebus, lib.
 24. cap. 28.

Et rapit innumeras sordidus unctor opes.
 Judicet lector.

7 *Non pila*] Nempe trigonalis. De quatuor
 pilarum generibus, scilicet de trigonali, folli,
 paganica, & harpasto fusc diximus, epig. 19.
 lib. 4.

8 *Aut nudi stipitis*] In terram figebatur pa-
 lus, contra quem tanquam adversarium se exer-
 cebant tyrones. Juvenalis, sat. 6. vers. 247.

aut quis non vidit vulnera pali

Quem cavat assiduis sudibus fentoque laceffit.

9 *Vara nec*] Hoc est, nec luctaris : ita vero
 in lucta athletæ implicabant brachia, ut vara
 viderentur. Legunt alii, *vara*, minus bene. *Ce-
 roma* autem erat unguentum ex oleo. & luto
 confectum, quo ungebantur athletæ, Vide
 epig. 57. lib. 3.

11 *Prope virginis undas*] Sensus est : Sed
 exerceas te cursu ad aquam virginem, de qua
 epig. 21. lib. 5. Vel ad porticum Europes, ubi
 depictus erat Jupiter in taurum conversus, qua-
 lis per mare in Cretam vexit Europen filiam
 Agenoris, qui Sidonem condiderat.

14 *Ludere, cum liceat*] His verbis omnibus
 aliis exercitationibus cursum anteposit.

IN CINNAM, XXXII.

cujus sordida toga fœdabat calceos albos.

O Cinna, cum habeas togam
sordidiorem luto, calceum verò
candidiorem prima nive: ò de-
mens, quid madefacis pedes ve-
stræ demissa? ò Cinna, attolle
togam, en calceus inquinatur.

Sordidior cœno cum sit toga, calceus autem
Candidior prima sit tibi, Cinna, nive:
Dejecto quid, inepte, pedes perfundis amictu
Collige, Cinna, togam, calceus ecce perit.

NOTÆ.

2 *Candidior*] Hinc colligere est, Romanos calceis albis usos fuisse: hunc autem Cinnam toga sordida indutum, & calceis albis utentem lepide irridet poeta.

Ad SEVERUM, de balneis Charini. XXXIII.

O Severe, rogas qua ratione
fieri possit ut Charinus homo om-
nium improbissimus recte egerit
unam rem? Dicam, at breviter,
quid improbius Nerone? Quid
tamen melius thermis Neronia-
nis? En statim adest aliquis ex
malitiosis, qui sic loquatur ore
foetido, ut quid anteponis ther-
mas Neronianas ædificiis Domi-
ni & Dei nostri: Ego ante-
pono illas balneis cinædi.

QUO possit fieri modo, Severe,
Ut vir pessimus omnium Charinus
Unam rem bene fecerit, requiris?
Dicam, sed cito, quid Nerone pejus?
Quid thermis melius Neronianis?
Non deest protinus ecce de malignis,
Qui sic rancidulo loquatur ore,
Ut quid tu domini, deique nostri
Præfers muneribus Neronianas:
Thermas præfero balneis cinædi.

NOTÆ.

2 *Ut vir pessimus*] De quo homine impurissi-
mo dictum, epig. 39. lib. 4. licet improbissimus
in gratiam populi, ut Nero thermas, sic ille
balnea extruxit nobilissima.

7 *Rancidulo*] Metaphora ducta à cibo vi-
tiato jam, & prope corrupto. *Rancidulum*
dixit, hoc est, os putidum & corruptum ca-

lumniis atque adulationibus.

9 *Muneribus*] Hoc est, ædificiis quibus vo-
bem decoravit Domitianus.

10 *Thermas præfero*] Aliorum ædificia non
antepono ædificiis Domitiani; sed Neronianis
thermas balneis Charini præfero.

XXXIV.

Ad STELLAM, à quo vestem petit. XXXV.

Cum rudis villa nequiret tole-
rare imbres & celum pluvium,
atque inundaretur aquis hyema-
lious, tuo dono multa tegula ad
me allata sunt, quæ possent emit-
tere pluvias: en December hor-
rens fremit strepitu aquilonis:
O Stella, tegis villam, non tegis
agricolam.

CUM pluvias, madidumque Jovem perferre
negaret,

Et rudis hibernis villa nataret aquis,
Plurima quæ posset subitos effundere nimbos,
Muneribus venit tegula missa tuis.
Horridus ecce sonat Boreæ stridore December:
Stella tegis villam, non tegis agricolam.

NOTÆ.

1 *Cum pluvias*] Sensus epigrammatis est: O Stella, ut tuum munus omni ex parte absolutum
sit, mitte togam qua teger, quemadmodum tegulas misisti, quibus tegeretur mea villa.

Ad

Ad CASTRICUM, de Theta, XXXVI.

quod signum est mortis.

Nosti mortiferum quaestoris, Castrice, signum?

Est operæ pretium discere theta novum.

Exprimeret quoties rorantem frigore nasum,

Lethalem juguli jufferat esse notam:

Turpis ab inviso pendebat stiria naso,

Cum flaret madida fauce December atrox.

Collegæ tenuere manus, quid plura requiris?

Emungi misero, Castrice, non licuit.

O Castrice, an tibi comperta est lethalis nota quaestoris? expedit discere theta insitatum. Quoties emungeret nasum stillantem frigore, imperaverat esse mortiferum indicium juguli: turpis stiria pendebat ab odioso naso, cum saevus December flaret humida fauce. Collegæ cobibuerunt manus, quid rogas plura? O Castrice, infelix non potuit emungere se.

NOTÆ.

1 Mortiferum quaestoris] Lege 2. ff. de origine juris officium quaestoris sic definitur. Constituti sunt quaestores, qui pecunia præsent, & di-
2 Hi sunt ab eo, quod inquirendæ & conservandæ pecunie causæ creati erant: & quia de capite civis Romani injussu populi non erat lege permittam Consulibus jus dicere, propterea quaestores constituebantur a populo, qui capitalibus rebus præf-
3 Hi appellabantur quaestores parvitiis; de

quibus agit poeta. Theta vero signum erat mortis, quæ græce θάνατος dicitur.

5 Stiria] Stilla est congelata; hic significat gallice roupie, Angl. an Icicle.

6 Cum flaret] Alii fleret, alii, flaret, prior lectio magis placet.

7 Collegæ tenere] Atque ita nasum emungere nequivit, quod signum esset hominis interficiendi.

De POLYPHEMO servo, & SCYLLA serva, XXXVII.

miræ magnitudinis.

Tantus es, & talis nostri, Polypheme, Severi,

Ut te mirari possit & ipse Cyclops: (rum

Sed nec Scylla minor; quod si fera monstra duo-

Junxeris, alterius fiet uterque timor.

O Polypheme, nostri Severi tam magnus, & talis es, ut possit movere admirationem & ipsi Cyclopi: aut nec Scylla minor: quod si junxeris serva portenta amborum, sibi invicem innotient terrorem.

NOTÆ.

3 Nec Scylla minor] Nimirum ipso Polyphemo confervo: tantæ ergo magnitudinis erant servus iste Polyphemus, & Scylla serva, ut & ipsi Cyclopi nullo ex Theocrito, & Virgilio, admirationem movere possent; imo & alter alteri nocui esse posset. Legunt alii,
Sed nec Scylla minus.

Prior lectio placet Turnebo, lib. 24. c. 28. hoc est, nec Scylla servus, aut serva, ut sentiunt interpretes, minor est Polyphemo confervo. Quidam intelligunt duas fuisse statuas ingentis magnitudinis, sed intelligendum potius de duobus servis, ut opinor, tam deformibus & tam magnis, ut sibi invicem terrori esse potuerint.

De CÆLIO, XXXVIII.

podagram fingente ne mane cogeretur salutem potentioribus nunciare.

Discursus varios, vagumque mane,

Et fastus, & ave potentiorum,

Cum perferre, patique jam negaret,

Cœpit fingere Cælius podagram.

Cum Cælius jam nollet pati & tolerare varios discursus, atque terrores matutinos, & superbiam, & salutationes potentiorum; incepit simulare podagram;

NOTÆ.

1 Vagumque mane] De matutinis salutationibus dictum, epig. 56. lib. 1.

Quam

quam dum nimis cupit demonstrare veram, atque oblitit, & illigat plantas sanas, atque ambulat incessu molesto, (ô quantum valet cura & ars doloris!) Cælius cessavit simulare podagram.

Quam dum vult nimis approbare veram, Et sanas linit, obligatque plantas, Inceditque gradu laborioso, Quantum cura potest, & ars doloris! Desit fingere Cælius podagram.

NOTÆ.

2 Quantum cura] Eadem usus est ironia, epig. 22. lib. 5.

9 Desit] Per contractionem pro desit, nam re ipsa correptus est podagra.

Epitaphium patris Etrusci. XXXIX.

Hic jacet ille senex cognitus in aula Augusta passus utrumque Deum corde non abjecto; quem pietas liberorum conjunxit sanctis manibus uxoris: umbra habitat in Elysio nemore. Illa prior interit privata viridi juventute; hic fere vidit octodecim Olympiadas. At quisquis spectavit tuos fletus, ô Etrusce, putavit illum tibi ablatum fuisse morte immatura.

HIC jacet ille senex Augusta notus in aula, Pectore non humili passus utrumque Deum: Natorum pietas sanctis quem conjugis umbris Miscuit: Elysium possidet umbra nemus. Occidit illa prior viridi fraudata juvenia; Hic prope ter senas vidit Olympiadas. Sed festinatis raptum tibi credidit annis, Adspexit lacrymas quisquis, Etrusce, tuas.

NOTÆ.

1 Hic jacet] De Etrusco patre, & Etrusco filio dictum, epig. 83. lib. 6.

2 Passus utrumque Deum] Domitianum nempe propitium, atque adversum, qui iratus in exilium miserat Etruscum, placatus vero eundem revocaverat. Lib. 6. epig. 83.

3 Natorum pietas] Hoc est, eodem sepulchro conditus est cum uxore sua.

4 Possidet umbra] Alii forte melius legunt ambo pro ambo, Etruscum scilicet, atque uxorem. Sic Virgil. lib. 11.

Si duo præterea tales Idea tulisset Terra viros, &c.

6 Hic prope ter senas] Poeta videtur sumpsisse Olympiadem pro lustro, seu quinquennio: Papinius enim lib. 3. in Sylva, quæ inscribitur Lacryma Etrusci, sic de Etrusco canit:

Dextra bis ætonis fluxerunt secula lustris, Atque ævi sine nube tenor, &c.

Ex his versibus constat Etruscum feliciter egisse octoginta annos, antequam mitteretur in exilium. Ovidius etiam de Ponto, lib. 4. eleg. 6. Olympiadem sumpsit pro lustro:

In Scythia nobis quinquennis Olympias æta est, Jam tempus lustris transit in alterius.

Apud historicos vero Olympias accipitur pro quatuor annis integris, de quibus jam dictum supra. Si ergo Olympiadem pro quatuor annis acciperet, 70 annos circumcirca vixisset Etruscus, atque ita contra Papinium diceret, Marialis.

7 Sed festinatis] Hoc est, ô Etrusce fili, licet Etruscus pater tuus senior interierit, fato tamen immaturo abreptum tibi illum credidisti, quisquis vidit tuos planctus. Legunt alii,

Raptum te credidit annis.

In hoc versu, Etruscum patrem, in ultimo Etruscum filium alloqueretur poeta, ut aiunt. Melior longe mihi videtur prior lectio.

Ad SEMPRONIUM TUCCAM, XL.

qui se Cosmici nomine jactaret.

Ô Semproni Tucca, credis te esse Cosmicum: ô Semproni, cosmica æque bona ac mala sunt.

Cosmicos esse tibi, Semproni Tucca videris: Cosmica Semproni tã mala, quã bona sunt.

NOTÆ.

1 Cosmicos] Κοσμικός, hoc est, mundanus. Hoc epigramma sic explicat Turneb. l. 25. c. 24. Credo, inquit, Sempronium voluisse videri Socratis, & philosophorum imitorem, qui se mundanos dicebant, non alicujus certi deliniri-que loci municipales: ac se mundanum esse re-

spondit interroganti, cujus esset Socrates: Mar- tialis autem qui mundum tantundem boni, quantum mali habere sciret, & multos intelligeret ambizioso philosophi nomine magna vitia occultare, cosmica & bona & mala esse dicit, eo nomine se Sempronius circumspiceret.

AD CASTRICUM, XLI.

cui se inferiorem fatetur & muneribus & carminibus.

Muneribus cupiat si quis contendere tecum,
Audeat hic etiam, Castrice, carminibus.
os tenues in utroque sumus, vincique parati,
Inde sopor nobis, & placet alta quies. (ris?)
am mala cur igitur dederim tibi carmina, quæ-
Alcinoo nullum poma dedisse putas? 6

O Castrice, si quis velit certare tecum donis, hoc quoque audeat verbis. Nos sumus mediocres in utroque, & prompti ad cedendam, hinc amesoporem atque otium nimium. Rogas, cur ergo dederim tibi tam malos versus? An credis Alcinoo à nemine accepisse poma?

NOTÆ.

[Muneribus] Hic Castricus & divitiis & strina abundavit, cui primas dat poeta.
[Tam mala] Rationem reddit, cur ad Castricum versus miserit, quia, nempe, inquit, & Alcinoo Phæacum regi in insula Corcyra hodie

Corfu, cujus horti pomis nobilissimis abundant, aliquis forsitan obtulit poma, & quidem suis longe inferiora. Hujus Alcinoo hortos describit Homerus 6. Odyss.

IN CINNAM, XLII.

vel cito dandum, vel cito esse negandum.

Primum est, ut præstes, si quid te, Cinna, rogabo:
Illud deinde sequens, ut cito, Cinna, neges.
Diligo præstantem: non odi, Cinna, negantem.
Sed tu nec præstas, nec cito, Cinna, negas.

O Cinna, primum est ut des, si quid petam a te, deinde illud sequens, ut recuses sine mora. O Cinna, amo dantem, non odi recusantem. At tu, o Cinna, negas, nec recusas celeriter.

NOTÆ.

[Primum est] Vide epig. 20, & 30. lib. 6.

AD OVIDIUM, de imagine Maximi Cæsonii. XLII.

Maximus ille tuus, Ovidi, Cæsonius hic est,
Cujus adhuc vultum vivida cera tenet.
Hunc Nero damnavit: sed tu damnare Neronē
Ausus es, & profugi, non tua fata sequi.
Equora per Scyllæ magnus comes exulis isti:
Qui modo nolueras consulis ire comes. 6
Si victura meis mandantur nomina chartis,
Et fas est cineri me superesse meo:

Ovidi, hic est ille tuus Maximus Cæsonius, cujus faciem adhuc exprimit cera vivida. Damnavit est à Nerone, aut tu ausus es condemnare Neronem, & sequi sortem exulis, non tuam. Tu potens comitatus es profugum per mare Siculum, qui paulo ante recusaras comitari illum Consulem. Si nomina non peritura traduntur meis chartis, & licet me vivere superstitem mei cineri:

NOTÆ.

[Maximus ille] In cera nempe ad vivum expressus Cæsonius, qui damnatus à Nerone in conjuratione Pisoniana, in exilium aut in Siciliam aut in Africam fuit missus. De eo Tacitus, lib. 15. Annal.

nium ut innocentem secutus es.

5 Equora per Scylla] Scylla scopulus est in mari Siculo.

6 Consulis ire comes] In Africam, quam paulo ante administraverat Cæsonius.

Audiet

presentes & posteri scient hæc, te illi fuisse, quod ille fuit suo Seneca.

Audiet hæc præsens, venturaque turba, fuisse illi te, Senecæ quod fuit ille suo.

NOTÆ.

10 Seneca quod fuit] Hinc colligere est Cæsonium in Corsicam comitatum fuisse Senecæ exulem.

Ad eundem, de eadem imagine. XLIV.

Potens amicus deserti Senecæ proximus Caro, aut prior Sereno, hic est ille Maximus, quem salutatur felix epistola frequenti pagina, hunc tu comitatus per mare Siculum, Ovidi celebrando omnibus linguis, contempsisti furoribus domini irati. Antiquitas prædicet suum Pyladem, qui comitatus est exulem matris: quis conferat pericula amborum? Senectus es exulem Neronis.

FAcundi Senecæ potens amicus, Caro proximus, aut prior Sereno, Hic est Maximus ille quem frequenti Felix litera pagina salutatur: Hunc tu per Siculas secutus undas, O nullis, Ovidi tacende, linguis, Sprexisti domini furentis iras. Miretur Pyladem suum vetustas, Hæsit qui comes exuli parentis. Quis discrimina comparet duorum? Hæfisti comes exuli Neronis.

NOTÆ.

2 Caro proximus] In amore nempe erga Senecam. Carus autem & Serenus, & hic Maximus Cæsonius, Senecæ amicissimi fuerunt. Vide Senecæ epistolam 87.

3 Quem frequenti] Ad quem Cæsonium toties scripsit Seneca.

4 Felix litera] Dicitur, ut opinor, quod bearet ipsum Cæsonium.

5 Hunc tu] Vide epigramma præcedens.

7 Domini] Neronis.

8 Miretur Pyladem] Qui se comitem adjun-

xit Orestis exulanti, ne à matre sua Clytemnestra, ut Agamemnon pater, interficeretur. Euripides in Oreste, & Sophocles in Electra. Deinde reversus matrem occidit, & rursus exulavit.

10 Duorum] Pyladis nempe & Ovidii: ille enim Orestem secutus non tantum periculum expertus est, quantum adiit Ovidius damnatum à Nerone sævissimo tyranno Cæsonium comitatus.

Ad PRISCUM, XLV.

ne munus sibi egenti promissum carminibus exornet.

Dum vis versibus commendare mihi tuum donum, & cupis canere eloquentius Homero, & te & me similiter exanimas multis diebus: & tua Thalia, & Prisce, tibi grata est cum nostro dispendio:

Commandare tuum dum vis mihi carmine munus, Mæonioque cupis doctius ore loqui: Excrucias multis pariter, me, teque diebus: Et tua de nostro, Prisce, Thalia placet:

NOTÆ.

1 Commendare tuum] Dum enim carmina meditarer Priscus, interim noster poeta egebat.

2 Mæonio] Cur Homerus vocaretur Mæonius dictum lib. 5. epig. 15.

4 Et tua de nostro] Et tibi jucundum est meditari carmina cum meo damno: munus enim

promissum non mittis. Turnebus, lib. 24. cap. 28. legit, Thalia tacet. Quod enim, inquit, versus se scribere accuratos simularet Priscus, vel etiam meditaretur, nec interea donum remitteret: silentium ejus merito sibi conqueritur damnosum Martialis. Judicet lector.

Divitibus

EPIGRAMMATUM LIBER VII. 285

vitibus poteris Musas, elegosque sonantes ;
Mittere, pauperibus munera pexa dato.

Licebit mittere locupletibus Mu-
sas, atque elegos sonantes, largira
egenis munera pexa.

NOTÆ.

6 *Munera pexa*] Raderus vestem pexam
intelligit. Vide epigramm. 58. lib. 2. * Legunt
si, plana, id est, sine carminibus. Alii, plena,

hoc est, inquit Famabius, quorum gratia non
diminuitur mora.

Ad LICINIUM SURAM, XLVI.

quem ex gravi morbo convaluiffe lætatur.

Ostorum Licinî celeberrime Sura virorum,
Cujus prisca graves lingua reduxit avos ;
Cedderis heu quanto fatorum munere nobis,
Gustata Lethes pene remissus aqua !
Perdiderant jam vota metum securaq; flebat ;
Tristitia ; & lacrymis jamque peractus eras,
Non tulit invidiam taciti regnator Averni,
Et raptas fatis reddidit ipse colos. (las
scis igitur, quantas hominum mors falsa quere-
re Moverit, & frueris posteritate tua.
Vive velut raptò, fugitivaque gaudia carpe :
Perdiderit nullum vita reversa diem.

O Licinî Sura, celeberrima
hominum eruditum, cujus an-
tiqua lingua revocavit severos
avos : heu quanto dono fatorum
restitueris nobis fere remissus li-
bata unda Lethes ! Jam vota
amiserant timorem, & mæror
tutus lacrymabatur, & jam
deploraveramus te. Rex silentis
Orci non fuit par odio nostro,
atque ipse restituit pensa erepta
a fatis. Ergo novisti quantas
querimonias hominum excitavit
tuus interitus falsus, & frueris
tua posteritate. Vive velut ra-
pto, & percipe letitiam fuga-
cem : vita reddita nullum ami-
serit diem.

NOTÆ.

1 *Licinî*] Cujus mentionem facit Plinius
major, epist. 30. lib. 4. Attulit tibi, inquit,
sempe Licinio Suræ, ex patria mea pro mu-
sulo questionem altissima ista eruditione tua
grissimam. Legunt alii,

Tristitia cum lacrymis, &c.
prior lectio mihi videtur melior, nisi forte me-
lius legas,

securaquo flebant :
nempe vota,

celeberrime, summe,
lectio non videtur bona.

Tristitia & lacrymis jamque peractus eras.

2 *Cujus prisca*] Cujus oratio gravitatem &
vires antiquorum sapit.

7 *Regnator Averni*] Plato.

4 *Gustata Lethes*] Lethæ inferorum fluvius,
hoc est, fere mortuus vitæ restitueris.

8 *Reddidit*] Parcæ pensa restituit, quæ à
fatis ablata fuerant.

5 *Vota metum*] Spe enim tuæ vitæ deposita
desideramus timere, & certam tuam mor-
tem lugebamus. Legunt alii,

10 *Frueis posteritate tua*] Ipse velut redivi-
vus scis quam fueris carus nobis, tuis nimirum
posteris, cum mortuum te crediderimus.

11 *Vive velut raptò*] Hoc est, percipe vo-
luptates perinde ac si ex raptò viveres. Vide
epig. 16. lib. 1.

De ANNIO, XLVII.

cujus cenam ambulatoriam damnat.

CUM mensas habeat fere ducentas,
Pro mensis habet Annii ministros :

Cum mensa prope ducenta sint
Annio, sunt famuli loco men-
sarum :

NOTÆ.

1 *Fere ducentas*] Numerus est certus pro
certo.

2 *Pro mensis*] Hoc est, mensarum vici-
bus funguntur ipsi ministri cibos & ostensa

Transcur-

paropsides transcurrunt, & lances volant. O divites, servate vobis has dapes. Cœna ambulans ladt nos.

Transcurrunt gabatæ, volantque lances.
Has vobis epulas habere lauti.
Nos offendimur ambulante cœna.

NOTÆ.

in gabatis seu paropsidibus circumferentes, nec quicquam apponunt convivis. Turnebus, lib. 25. cap. 24. sic explicat hos versus. Pato, inquit, ita intelligendum: suppetunt illi plurimæ mensæ ad ducentas, non tamen in eis opsonia reponit: sed eas semper servi gerunt, nec epulis frui possunt convivæ, ita ambulatoriam

cœnam potius spectant, quam comedunt: ministri celeriter paropsides, & gabatas convivas præferant, &c. Mensas accipere videtur Turnebus pro gabatis ipsis, & lancibus. 5 Nos offendimur] Qui ambulatoriis his

Ad SEVERUM, XLVIII.

cui munus mittit ex villa sua.

O Severe, mittimus exigua munuscula suburbani horti; ova tuis faucibus, poma gula.

PARva suburbani munuscula mittimus horti
Faucibus ova tuis: poma, Severe, gula.

NOTÆ.

2 Faucibus ova] Hoc est, quæ tuæ raucitati medeantur; poma autem, quæ palato gratæ famemque stimulent.

Ad fontem IANTHIDOS. XLIX.

O Fons domina, regina loci, quo deletatur Ianthis, decus, & voluptas splendida domus: cum tua ripa decoretur tot candidis famulis, atque aqua splendeat choro Ganymedeo; quid agit Hercules sacratus in ista sylva? quare Deus occupat tam propinquas tibi speluncas? num custodit cognitos amores Nympharum, ne tam multi Hyla similiter rapiantur?

FONS domina, regina loci, quo gaudet Ianthi
Gloria conspicuæ, delictumque domus:
Cum tua tot niveis ornetur ripa ministris,
Et Ganymedeo luceat unda choro:
Quid facit Alcides sylva sacratus in ista?
Tam vicina tibi cur tenet antra Deus?
Nunquid nympharum notos observat amores
Tam multi pariter ne rapiantur Hylæ?

NOTÆ.

1 Ianthis] Vide epig. 47. lib. 6. epig. 14. supra.

Ad URBICUM, L.

ut adeat Pompeium Auctum, si velit scire epigrammata, nec emere.

O Urbice, si tædet te emere nostras ineptias, & nihilominus placet tenere versus lascivos: quæras Pompeium Auctum, & forte novisti, habitat in æde prima Martis ultoris.

MERCari nostras si te piget, Urbice, nugæ
Et lasciva tamen carmina nôsse libet
Pompeium quæras, & nostri forsitan, Auctum
Ultoris prima Martis in æde sedet.

NOTÆ.

4 Ultoris prima] Quam Marti bello Philippenfi pro ultione paterna suscepto voverat Auctus. Suet. in Augusto cap. 29.

ure madens, varioque togæ limatus in usu, 5
Non lector meus hic, Urbice, sed liber est.
ic tenet absentis nostros, cantatque libellos:
Ut pereat chartis litera nulla meis.
Denique, si vellet, poterat scripsisse videri,
Sed famæ mavult ille favere meæ. 10
Hunc licet à decima (nec enim fatis ante va-
cabit)

Solicites: capiet cœnula parva duos:
Ille leget, bibe tu: nolis licet, Ille sonabit:
Et cum jam, fatis est, dixeris, Ille leget.

Imbutus jurisprudentia, atque exercitatus in vario usu toga, & Urbice, hic non est meus lector, sed liber. Ita scit & canit nostros libros non presentes, ut nulla syllaba desit meis scriptis. Tandem si liberet, poterat videri composuisse: at ille mavult studere mea existimationi. Potes hunc provocare à decima: (nec enim prius erit ipsi fatis otii) exigua cœnula apponetur ambo- bus. Ille leget, tu pota: quamvis nolis, ille recitabit: & cum jam dixeris, sufficit: ille leget adhuc.

NOTÆ.

⁵ *Jure madens*] Alii intelligunt, coqui in-
tar jussulo unctum fuisse hunc Auctum, cujus
etiam toga, qua ad varios usus uteretur, attrita
esset; ego vero & jurisperitum fuisse, & studiis
pacis, & vario caussarum genere exercitatum
libenter dixerim. Vide epig. 68. infra, &
epig. 40. lib. 1.

⁷ *Sic tenet absentis*] Pro absentes, ita & alii
auctores locuti sunt. Sensus est: ita ad un-
quem Pompeius Auctus tenet mea carmina,

ut ea memoriter sine ullo errore recitare possit.
Heraldus mavult *absentis* esse in genitivo, Mar-
tialis scilicet.

¹¹ *Licet à decima*] Prius enim propter sua
negotia non vacabat Auctus. Hora vero nona
cœnare incipiebant antiqui. De horis dictum
epig. 8. lib. 4. Sensus est: Si Auctum roga-
veris ut mea carmina legat, te ad cœnam invi-
tabit, & leget ad nauseam usque.

AD AUCTIONEM, LI.

quod legeret Celeri ejus epigrammata.

GRatum est, quod Celeri nostros legis, Au-
cte, libellos,

Sitamen & Celerem quod legis, Aucte, juvat,
Ille meas gentes, & Celtas rexit Iberos,
Nec fuit in nostro certior orbe fides.

Major me tanti reverentia turbat: & aures 5
Non auditoris, judicis esse puto.

*O Aucte, jucundum est quod recitas Celeri nostros libros, si ta-
men & placet Celeri, quod recitas.
Ille administravit meam natio-
nem, & Celtas Iberos, nec fides
sanctior fuit in nostro orbe. Ma-
jor observantia in tantum virum
terret me; atque existimo aures
esse judicis, non auditoris.*

NOTÆ.

¹ *Quod Celeri*] De Aucto vide epigramma
precedens. Celeris vero mentionem facit Pli-
nius junior, lib. 4. epist. 11. qui ob Corneliam
Vestalem incesti accusatam in comitio virgis
caesus est: de quo sane hic non loquitur poeta,
sed de altero, qui præfectus fuit Hispaniæ pa-
triæ Martialis. Celtæ autem Iberi ripas inco-
lentes, dicti sunt Celtiberi.

⁴ *In nostro orbe*] In Hispania patria mea,
quæ mari & Pyrenæis montibus clausa, quasi
orbis alter est.

⁶ *Non auditoris*] Nec enim auditorem tantum,
sed ut Celtiberorum, sic & Musarum judicem
vereor Celerem. In superiori versu alii legunt
tanto pro tanti.

In UMBRUM, LII.

cujus munera Saturnalibus sibi missa iridet.

O UMBER, Saturnalibus missi
 si ad me omnia dona, quæ tu
 acceperas quinque diebus: missi
 si duodecim triplices, & septem
 dentiscalpia: his adjuncta est
 spongia, mappa, calix, & se-
 modius fabæ, cum cistella. Pice-
 narum olivarum, & nigra am-
 phora super Laletana: atque
 exigua coctana accesserunt cum
 prunis canis, & testa gravis
 pondere fici Libycæ. Credo omnia
 dona, quæ portarunt octo gran-
 des Syri, vix valuisse triginta
 nummis. Quanto facilius ser-
 vus potuit nullo labore ferre
 quinque libras argenti?

OMnia misisti mihi Saturnalibus, UMBER,
 Munera, contulerant quæ tibi quinque diebus
 Bis senos triplices, & dentiscalpia septem:
 His comes accessit spongia, mappa, calix,
 Semodiusque fabæ cum vimine Picenarum,
 Et Laletanæ nigra lagena sapæ:
 Parvaque cum canis venerunt coctana prunis
 Et Libycæ fici pondere testa gravis,
 Vix puto triginta nummorum tota fuisse
 Munera, quæ grandes octo tulere Syri.
 Quanto commodius nullo mihi ferre labore
 Argenti potuit pondera quinque, puer?

NOTÆ.

1 Missisti] De Saturnalibus dictum ep. 85. l. 5.

3 Bis senos triplices] Hoc est, duodecim pugillares: dicuntur autem triplices à tribus foliis: fiebant ex citro, ebore, &c.

Dentiscalpia] Quibus dentes purgantur. Vide epig. 74. lib. 6. & epig. 22. lib. 14.

4 Spongia] Ad tergendas mensas, epig. 144. lib. 14.

5 Semodiusque] Epig. 46. lib. 4.

6 Et Laletana] Hoc est, vinum facis p[ro] num ex Laletania in Hispania Tarraconensi.

Sapæ] Proprie vinum est decoctum.

7 Coctana] De quibus epig. 28. lib. 13. lib. 4. epig. 89.

8 Et Libycæ fici] Vide epig. 46. lib. 4.

10 Syri] Hoc est, servi ex Syria.

12 Argenti pondera] Hoc est, quinque libras argenti.

In NASIDIANUM, LIII.

cujus somniis quotidie turbabatur.

Semper mane exponis mihi me-
 ra somnia de me, quæ agitant
 atque angant mentem meam.
 Jam prior vindemia, sed & hæc
 redacta est ad facem, dum saga
 placat mihi tuas noctes. Exhausti
 & salsas molas, atque acervos
 thuris: greges diminuti sunt,
 dum crebra agna immolatur.
 Non porcus, non aves cortis, non
 ova restant. O Nasidiane, aut
 vigila, aut dormi tibi.

SEmp(er) mane mihi de me mera somnia
 narras,
 Quæ moveant animum sollicitentque meum
 Jam prior ad facem, sed & hæc vindemia venit
 Exorat noctes dum mihi saga tuas.
 Consumpsi salsasque molas, & thuris acervos:
 Decrevere greges, dum cadit agna frequenter
 Non porcus, non cortis aves, non ova supersunt
 Aut vigila, aut dormi, Nasidiane, tibi.

NOTÆ.

1 Semper mane mihi] Ut munera captaret à poeta, Nasidianus fingebat plena terroris somnia quæ aliquid mali portenderent Martiali: atque ab illo modo thus modo vinum petebat ad ea placanda: Quid autem de somniis crediderint antiqui, vide Macrobius in Somnio Scipionis.

3 Jam prior] Vinum superioris vindemiæ & hornotinæ jam consumptum est.

4 Exorat noctes] Id est, dum saga exponis infausta tua somnia.

5 Consumpsi salsasque] In sacrificiis, quæ bant ad omem aliquod avertendum, antea adhibebant vinum, hostiam, thus, & salsas molas, id est, far tostam & sale mixtum.

8 Aut dormi tibi] Hoc est, aut de te somno tuo damno.

LIV.

Ad RABIRIUM, architectum egregium. LV:

Astra polumque tua cepisti mente, Rabiri:
Parrhasiam mira qui struis arte domum.
Phidiaco si digna Jovi dare templa paravit,
Has petat à nostro Pisa tonante manus.

O Rabiri, mente tua completus es cœlum & sidera; qui adificas domum Palatinam mirabili artificio. Si Pisa cogitavit extruere templa convenientia Jovi Phidiaco, possulet à nostro Tonante has manus Rabirii.

NOTE.

1. *Astra polumque*] Sensus est: Palatium tam peribum Domitiano extruxerat Rabirius, ut celum ipsum mente concepisse videretur, ad quod ipsius imaginem palatium illud edificaverat. Rabirii rursus meminit, lib. 10. epig. 71.

2. *Parrhasiam*] Id est, Palatinam, in monte tempe Palatino, ubi Evander Arcas ex urbe Parrhasia primus domum extruxit. Sic interpretes hunc locum explicant, Virg. lib. 11. Æneid.

— Parrhasio Evandro Armiger ante fuit.

3. *Phidiaco si digna*] Hoc est, Si Pisa urbs Peloponnesi ad fluvium Alpheum voluerit Jovi extruere templum dignum illo simulachro, quod ex ebore Phidias statuarius nobilissimus formavit, à Domitiano nostro Jove petat Rabirium.

Paravit] Turnebus, lib. 24. cap. 28. legit parabit.

De ACCHILLEA censum equestrem adepto. LVI.

Castora de Polluce Gabinia fecit Achillam:
Pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.

Gabinia ex Polluce fecit Achillam Castora, pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.

NOTE.

1. *Gabinia*] Dives fœmina equestri censu paravit Achillam, ut eques fieret. Alludit nem ad illum versum Homeri:

Καστοράδ' ἰππόδαμον, ἃ πύξ' ἀγαθὸν
Πολυδὲ δ' ἔχεα:

hoc est, Castora equorum domitorem, & Pollucem pugnis fortiori. Achilles ergo antea quidem pugil erat strenuus: jam verò est equorum domitor: id est, eques factus est, & Gabiniam inibit. Lib. 3. epig. 90.

LVII.

De CÆCILIANO helluone. LVIII:

NON cœnat sine apro noster, Tite, Cæcilianus,
Bellum convivam Cæcilianus habet.

O Tite, Cæcilianus noster non cœnat sine apro: Cæcilianus habet egregiam convivam.

NOTE.

1. *Sine apro*] Unde Juvenalis, satyra 1. lib. 141.

— *quanta est gula qua sibi totos*
Pinxit apros, animal propter convivia matum, &c.

Aprum ergo sibi soli apponebat Cæcilianus, quem facere ejus convivam appellat. Domitius tamen mavult de apro homine intelligere, cujus meminit poeta, lib. 10. epig. 15. Eligat lector.

U

Ad

Ad JOVEM, LIX.

cujus ope indigere se negat, modo salvus fit Domitiantus.

O colende gubernator aula
Tarpeia, quem Tonantem puta-
mus sospite Imperatore, cum qui-
libet pro se te oneret votis, &
petat ut concedas, qua dii pote-
stis: O Jupiter, ne irascaris
mibi nihil poscenti pro me, velut
arroganti. Debeo orare te pro
Cæsare: at debeo orare Cæsarem
pro me.

TArpeia venerande rector aulae,
Quem salvo duce credimus Tonantem,
Cum votis tibi quisque te fatiget,
Et poscat dare, quæ dei potestis;
Nil pro me mihi Juppiter petenti,
Ne succensueris, velut superbo.
Te pro Cæsare debeo rogare:
Pro me debeo Cæsarem rogare.

NOTÆ.

1 Tarpeia] Hoc est, Capitolii, in quo co-
lebat Jupiter.

2 Quem salvo] Quem Jovem deum credi-
mus, salvo Domitiano. Sic epig. 1. lib. 5.

3 Quæ dei potestis] Alii, quæ dei potestas.
Idem est sensus.

4 Pro me debeo] Potest enim Domitiantus
mihi suppeditare quæ sunt necessaria. Tunc
hæc est erga Domitianum adulatio; quæ
verò ille velut Deus potuisset Martialem tueri
ab omnibus casibus quibus obnoxia est humanæ
vita.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LX.

de urbe laxata.

Inconsideratus mercator occu-
paverat totam urbem, & nullum
limen erat in suo limine. O Ger-
manice, imperasti laxari vicos
angustos: & qui paullo ante
inimicos fuerat, factus est via.
Nulla pila est referta catenatis
lagenis: nec prator cogitur am-
bulare medio cæno. Nec cæca
novacula nudatur in frequenti
turba, aut fumosa popina tenet
totas vias.

Abstulerat totam temerarius institor urbem
Inque suo nullum limine limen erat.
Jussisti tenues, Germanice, crescere vicos:
Et modo quæ fuerat semita, facta via est.
Nulla catenatis pila est præcineta lagenis:
Nec prator medio cogitur ire luto.
Stringitur in densa nec cæca novacula turba,
Occupat aut totas nigra popina vias.

NOTÆ.

1 Abstulerat totam] Passim mercatores erant
media via, ut vix locus esset ambulanti-
bus per urbem; Domitianus verò, quem Germani-
cum ob devotos Germanos vocat, vicos laxari
jussit. Institor is est qui in taberna mercibus
vendendis præpositus est.

2 Inque suo] Hoc est, nullum ante ædes suas
liberum euntibus per urbem transitum relinque-
bant mercatores.

3 Nulla catenatis] Pila erant columnæ ad
quas libri vendebantur. Horatius, sat. 4. lib. 1.
Nulla taberna meos habeat, neque pila li-
bellos.

Quibus etiam affixæ erant connexæ inter se

lagenæ, signum nempe vini venalitiæ.

6 Nec prator] Vicis enim laxatis jam tra-
tus liber est juxta tabernas.

7 Stringitur in densa] Hoc est, inquit
mittius, novacula non nudatur amplius mediæ
via; cellæ enim tonsoriæ media via collocatæ
ut & capponum tabernæ dejectæ sunt, & ja-
tonsores domi tondere coguntur. Raderus co-
jicit hoc referri posse ad sacculares, qui mediæ
in turba marsupia exsecarent. Cæca novacula
dicitur vel quod sit recondita theca sua, vel
quod non videatur in turba, cum res brevis
& exigua. Hic locus obscurus mihi videtur
Judicet lector.

Tonfo

EPIGRAMMATUM LIBER VII. 291

Tonsor, caupo, coquus, lanius sua limina
servant :

Nunc Roma est, nuper magna taberna fuit.

Tonsor, caupo, coquus, lanius
manent domi suæ : nunc Roma
est, nuper fuit magna officina.

NOTÆ.

9 *Limina servant*] Hoc est, hi omnes non
extruunt amplius tabernas media via, sed domi
sue exercent suas artes.

10 *Roma est*] Idem ferè dixit, epig. 2. lib.
Spect. *reddita Roma sibi est*, quæ antea magna
videbatur officina.

LXI.

De SILIO, LXII.

primum caussidico, deinde poeta.

Perpetui nunquam moritura volumina Sili,

Qui legis, & Latia carmina digna toga ;

Pierios tantum vati placuisse recessus

Credis, & Aoniæ Bacchica fersa comæ ?

Sacra cothurnati non attigit ante Maronis, 5

Implevit magni quam Ciceronis opus.

Hunc miratur adhuc centum gravis hasta vi-
rorum :

Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.

Postquam bis senis ingentem fascibus annum

Rexerat, asserto qui sacer orbe fuit : 10

Emeritos Musis, & Phœbo tradidit annos :

Proque suo celebrat nunc Helicônæ foro.

O Lector, qui evolvis libros
non perituros Sili non morituri,
& versus dignos toga Latia ;
an putas poetam amavisse tan-
tum recessus Musarum, & coro-
nas Bacchicas comæ Aoniæ ? non
prius se tradidit sacris cothurna-
ti Maronis quam absolvit opus
magni Ciceronis. Gravis hasta
centum virorum hunc miratur
adhuc ; multi clientes hunc præ-
dicant ore memori. Postquam
duodecim fascibus administra-
verat ingentem annum, qui fuit
sacer mundo vindicato in liber-
tatem : dedit emeritos annos
Musis, & Phœbo : & nunc com-
mendat Helicônæ pro suo foro.

NOTÆ.

1 *Perpetui*] De Silio Italico poeta, vide ep.
14. lib. 4. & epistolam 7. Plinii, lib. 3.

2 *Et Latia*] Hoc est, inquit Domitius, dig-
na rebus gestis Romanorum. Silius enim scri-
psit secundum bellum Punicum : Farnabius in-
terpretatur carmina digna majestate Oratoris
Romani, & Consulis : Raderus verò intelligit
carmina tam egregia, quam natus in urbe poeta
scribere poterat, Silium enim natum in urbe
Italica metropoli Pelignorum, ex qua dictus
est Italicus, affirmat. Secundum alios Italica,
hodie Sevilla la veja, urbs fuit Hispaniæ Bati-
cæ, patria Sili poetæ. Legunt alii,

Latia carmina digna lyra.

3 *Pierios*] Vide epig. 77. lib. 1. Sensus est :
Credis-ne Silium poetæ tantum vacavisse ?

4 *Fersa*] Quibus more Bacchico caput coro-

nant Musæ Aoniæ.

5 *Cothurnati*] Propter carminum gravitatem.
De cothurno, lib. 5. epig. 31.

6 *Implevit magni*] Hoc est, non prius se
Musis tradidit, quam Ciceronis opera implevis-
set legendo, & imitando.

7 *Centum gravis hasta*] De centum virorum
judicio, vide epig. 38. lib. 6.

8 *Hunc loquitur*] Quos defendit clientes il-
lum predicant.

9 *Postquam*] Fuit consul eo anno, quo inter-
fecto Nerone imperium assertum fuit in liberta-
tem : idcirco annum illum vocat ingentem.

11 *Emeritos*] Id est, accepta rude ex caussis
forensibus, inquit Domitius.

12 *Proque*] Pro caussis agendis, jam Musis
vacat.

In Cinnamum exulem, & olim tonforem. LXIII.

O Cinname, qui fueras tonfor
celeberrimus tota urbe, & deinde
factus eques dono domina; pro-
fectus es in urbes Siculas, & reg-
na Ætnæ, cum vitares grave
iudicium fori. Qua arte nunc
inutilis sustentabis graves annos?
Quid agit otium miserum, &
fugitivum? Tu non potes esse
rhetor, nec grammaticus, aut
ludimagister, nec Cynicus, nec
Stoicus, nec vendere vocem Sicu-
lis, & plausum theatris: quod
reliquum est, o Cinname, rursus
eris tonfor.

QUI tonfor fueras tota notissimus urbe,
Et posthæc dominæ munere factus eques
Sicanias urbes, Ætnæque regna petisti,
Cinname, cum fugeres tristia jura fori.
Qua nunc arte graves tolerabis inutilis annos?
Quid facit infelix, & fugitiva quies?
Non rhetor, non grammaticus, ludive magister,
Non Cynicus, non tu Stoicus esse potes,
Vendere nec vocem Siculis, plausumq; theatris,
Quod superest, iterum, Cinname, tonfor eris.

NOTÆ.

2 Domina] Amica nempe, quæ censu eque-
stri Cinnamum donaverat.

3 Ætnæque] Ætna mons est Siciliæ.

4 Cum fugeres] In jus enim vocatus Cinna-
mus Siciliam petiit, ut grave iudicium fugeret.

5 Graves annos] Hoc est, senectutem.

6 Fugitiva quies] Qua frueris in tuo exilio.

7 Ludive magister] Literatorem intelligit
Raderus; nam ut à rhetore, inquit, ad gram-
maticum, ita à grammatico ad literatorem

descendit poeta: hoc sensu ludimagister sum-
tur, epig. 62. lib. 10. Lanistam interpre-
tur Domitius. Raderi explicatio mihi videtur
melior.

9 Vendere nec] Nec potes sollicitis reis ve-
ba vendere; hoc est, nequis esse castidius,
epig. 16. lib. 5. Intelligant alii de præcone:
quod minus placet.

Plausumque] Hoc est, nec histrio, nec circe-
rædus esse potes.

In Gargilianum, à viginti annis litigantem. LXIV.

O Gargiliane, tribus foris una
lis consumit te a viginti annis.
Ah infelix & fatue, an quis-
quam litigat viginti annis? o
Gargiliane, cui fas est cedere?

LIS te bis decimæ numerantē frigora brumæ,
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.
Ah miser, & demens, viginti litigat annis,
Quisquam? cui vinci, Gargiliane, licet?

NOTÆ.

2 Conterit una tribus] De triplici foro egi-
mus, lib. 5. epig. 38.

4 Cui vinci] Qui enim semel vincitur, plus

lucri facit, quam si lite ad tot annos proroga-
tandem vincat adversarium.

De LABIENO hærede instituto. LXV.

Fabius instituit hæredem La-
bienum ex asse: nihilominus
Labienus dicit plus se meruisse.

HÆredem Fabius Labienum ex asse reliquit
Plus meruisse tamen se Labienus ait.

NOTÆ.

1 Ex asse] Id est, hæredem omnium bono-
rum: hæreditas enim vulgò dividitur in 12 un-
cias quibus constat as.

2 Plus meruisse] Labienus enim multis do-
nis captaverat hæreditatem Fabii decoctoris,
atque ita hæres institutus ex asse minus acce-

perat, quam donaverat. Sensus est: Labienus
dicit se plus meruisse, hoc est, dignum esse
majori præmio, cum intelligat poeta, illum
majori poena esse dignum, qui malis artibus
hæreditatem Fabii captavisset.

LXVI.

AD RUFUM INSTANTIUM, LXVII.

ne ejus epigrammata commendet socero suo.

Commendare meas, Instanti Rufe, Camœnas
 Parce precor socero, seria forsan amat.
 Quod si lascivos admittit & ille libellos,
 Hæc ego vel Curio, Fabricioque legam.

O Rufe Instanti, quas ne
 commendes socero meas Musas,
 forte diligit graves versus. Quod
 si & liberi jocos placent ipsi, ego
 legam hæc vel Curio, vel Fabri-
 cio.

NOTÆ.

1 Instanti Socero, inquit Raderus: ego
 puto esse in vocativo & referri ad Rufum,
 ejus meminit poeta, lib. 8. epig. 51. Instanti
 vera Rufe, & lib. 12. epig. 92.

4 Hæc ego] Carmina legam viris vel gra-
 vissimis. Curius & Fabricius noti ex Livio &
 aliis, sumuntur pro viris gravissimis. Juv. sat. 2.
 Qui Curios simulant.

De Theophila, ad Canium poetam. LXVIII.

Hæc est illa tibi promissa Theophila, Cani,
 Cujus Cecropia pectora voce madent.
 Hanc sibi jure petat magni senis Atticus hortus:
 Nec minus esse suam Stoïca turba velit.
 Vivet opus quodcumq; per istas miseris aures:
 Tam nec scæmineum, nec populare sapit. 6
 Non tua Parthenis nimium se præferat illi,
 Quamvis Pierio sit bene nota choro,
 Carmina fingentem Sappho laudârit amatrix:
 Castior hæc, & non doctior illa fuit. 10

O Cani, hæc est illa Theophila
 desponsa tibi, cujus mens imbuta
 est literis Græcis. Hortus Atti-
 cus magni senis jure vendicet
 hanc sibi; nec turba Stoïca mi-
 nus cupiat habere illam discipu-
 lam. Quodcumque opus subjeceris
 bis auribus, non perit: tam
 valet illa judicio nec muliebri,
 nec vulgari: Tua Parthenis ne
 nimis se anteponat illi, licet cho-
 rus Musarum bene noverit illam.
 Sappho amatrix commendaverit
 Theophilam condentem versus:
 hæc fuit purior, nec illa fuit eru-
 ditior.

NOTÆ.

1 Promissa Theophila] Poella erudita spon-
 sa Cani, de quo epig. 10. lib. 3.

2 Cujus Cecropia] Hoc est, erudita literis
 Græcis: hunc loquendi modum explicuimus,
 lib. 1. epig. 40. Alii, dote madent.

3 Atticus hortus] Sensus est: hanc sibi dis-
 cipulam jure vendicet Plato, vel quilibet alius
 magister, qui Philosophiam doceat in horto ab
 heroe Academio Athenis in usum Scholæ con-
 secrato. Sunt qui referant hunc hortum ad
 Epicurum, qui ut ait Raderus, hortum 80 minis
 emerat, & vixit nonaginta circiter annos, unde
 magnus senex dicitur. Judicet lector. Alii,
 hortus in horto.

4 Stoïca turba] Theophilam expetant quoque
 Stoici.

7 Non tua Parthenis] Eruditam nescio quam
 poetriam intelligere videtur.

9 Laudarit] Vel laudaret: Alii verò, lau-
 davit, hoc est, ipsa Sappho poetria nobilis,
 cujus historia satis nota est, & cujus restant
 adhuc carmina aliis poetis lyricis juncta, lau-
 daret Theophilam. Amatricem vocat Phaonius
 scilicet Lesbii juvenis formâ egregiâ, à quo
 cum repulsam pateretur, se in mare præcipientem
 dedit.

10 Castior hæc] Theophila nimirum. Non
 doctior illa, Sappho scilicet.

LXIX.

De familia ficosa. LXX.

*Conjux est ficosa, & ipse vir
ficosus; filia est ficosa, & gener
& socer, nec dispensator caret
fædo ulcere, nec villicus, nec du-
rus fossor, at nec arator. Cum
juvenes & senes sint equaliter
ficosi: mirum videtur, solus a-
ger non habet ficos.*

Ficosa est uxor, ficosus & ipse maritus:
Filia ficosa est, & gener atque socer;
Nec dispensator, nec villicus ulcere turpi,
Nec rigidus fossor, sed nec arator eget.
Cum sint ficosi pariter juvenesque senesque:
Res mira est, ficos non habet unus ager.

NOTÆ.

¹ *Ficosa est uxor*] Tota hæc familia turpi
ulcere laborabat, quod ficum vocant medici.
Vide epig. 66. lib. 1. & epig. 52. lib. 4.

⁶ *Ficos non habet*] Ludit in ambigua signi-
ficatione *fici*: hoc est, solus ager non habet ficos,
vel ficos, poma nempe, epig. 66. lib. 1.

Ad PAULLUM, assertorem suorum epigrammatum. LXXI.

*O Paulle, sic Desember sit ju-
cundus tibi: nec futes triplices
tibi donentur, & breves mappa,
nec leves selibræ thuris; at vel
reus dives, vel potens amicus
mittat lances aut pocula avo-
rum: sive quod te delectat &
tonet. Sic superes Novium &
Publium clausos mandris &
vitreo latrone:*

Gratius sic tibi, Paulle, sit December:
Nec vani triplices, brevesque mappa,
Nec thuris veniant leves selibræ;
Sed lances ferat, aut scyphos avorum,
Aut grandis reus, aut potens amicus:
Seu quod te potius juvat capitque.
Sic vincas Noviumque, Publiumque
Mandris, & vitreo latrone clausos:

NOTÆ.

¹ *Sit December*] Saturnalia tibi sint fructuo-
sa. Vide epig. 46. lib. 4. Sic bene vel male
precandi formula.

² *Vani triplices*] Pugillares nullius pretii,
epig. 52. supra.

⁴ *Sed lances*] Epig. 47. supra.
Scyphos avorum] Hoc est, pocula antiqua,
& magis pretii.

⁵ *Grandis reus*] Cuius dives quem defen-
disti.

⁷ *Noviumque Publiumque*] Peritissimos nem-
pe calculorum lutores. Calcagninus de calculo-
rum ludo, sic calculos explicat: Quin & latro-
num, & canum nomine celebratos calculos agno-
sco: erant scilicet in abaco, quem & *καλκιδιον*
vocabant, seu tu laterculum dixeris, regiones
lineis distinctæ, has urbes nuncupabant. Erant
hæ regiones plerumque quinque lineolis, trans-
versarum; & decussationibus alternatim dimen-
sæ, quinque & viginti numero: singulis latrones
quinque infidebant, præter mediam, cui tantum

quatuor tribuebantur: excubabant itaque utri-
que latrones, seu canes mavis dicere coloribus
distincti, hostili animo insidiantes. Ea fuit ludi
ratio; ut si unus ex hostili agmine incommittens
deprehenderetur, ita ut circumveniri posset, capi-
tīvus ex acie traheretur. Et paullo infra: *Decal-
culis*, inquit, *meminerunt Martialis*, l. 14. ep. 10.

*Insidiosorum si ludis bella latronum,
Gemmaus iste tibi miles, & hostis erit.*

& Ovidius de arte amandi:

Sive latrocinii sub imagine calculus ibit,

Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.

Nec tamen me præterit, sic pergit Calcagninus
gemmaus quin & vitreos à Martiale calculos ap-
pellari:

*Sic vincas Noviumque, Publiumque
Mandris, & vitreo latrone clausos.*

Mandras enim dictas puto, quas regiones Pollen-
vocat, & Eustathius: cum verò distincti forent
suis coloribus calculi, & ex iis ille deperire
qui inter duos deprehensus facile circumveniret.

EPIGRAMMATUM LIBER VII. 295

Sic palmam tibi de trigone nudo
Unctæ det favor arbiter coronæ,
Nec laudet Polybi magis sinistras.
Si quisquam mea dixerit malignus
Atro carmina quæ madent veneno,
Ut vocem mihi commodas patronam,
Et, quantum poteris, sed usque, clames,
Non scripsit meus ista Martialis.

10 sic favor turba unctæ iudex tibi
addicat premium de trigone nu-
do, nec magis commendet fini-
stræ Polybi. Si quisquam ma-
levolus dixerit esse mea carmi-
na quæ persunduntur atro vene-
no, ut concedas mihi vocem pa-
tronam, & clames, at semper,
15 & quantum valebis: Meus
Martialis non composuit ista.

NOTÆ.

offet, hinc ab eodem Martiale dictum puta-
mus:

Discolor hic gemino victus ab hoste perit.

Idem Calcagninus putat hunc calculorum ludum
diversum esse à scapis, Gallice *Eschets*, quos alii
strunculos vocant.

9 De trigone nudo] De hoc pilæ genere, l. 4.
ep. 19. quem ludum nudi & uncti exercebant.

11 Polybi] Luforis sane periti sinistra non
magis laudetur quam tua: Observa sinistram
maxime usui fuisse in hoc ludo: vide epig. 46.
lib. 14.

12 Si quisquam] Meo nomine famosa car-
mina ediderit, me ab hac calumnia defendas
rogo.

Ad MAXIMUM, plures domos habentem. LXXII.

Esquiliis domus est, domus est tibi colle Dia-
Ettua patricius culmina vicus habet: (næ,
Hinc viduæ Cybeles, illinc sacra Vestæ,
Inde novum, veterem prospicis inde Jovem.
Dic, ubi conveniam: dic, qua te parte requiram.
Quisquis ubique habitat, Maxime, nusquam
habitat.

Habes ades Esquiliis, habes
ades in colle Diana, & domici-
lium tibi est in vico Patricio: ex
hac parte vides sacra Vestæ vidua
Cybeles, ex illa Vestæ, inde no-
vum Jovem, inde veterem. Dic
ubi conveniam, dic qua parte
queram te? Quisquis ubique
habet domicilium, nullo in loco
6 habet.

NOTÆ.

1 Esquiliis] Vide epig. 23. una nempe erat
urbis regio.

Colle Diana] Hoc est, monte Aventino ubi
templum Dianæ, epig. 64. lib. 6.

Laudat Aventinæ vicinus Sura Diana.

2 Et tua patricius] Patricius vicus Roma di-
ctus, eo quod ibi patricii habitaverunt, iuvente
Servio Tullio. Festus.

3 Hinc vidua Cybeles] Hoc est, matris deum

templum hinc vides. Viduam vocat propter
Atym puerum mortuum, quem illa deperibat.
Lipius legit, hinc bivira, propter Saturnum &
Atym. Videat lector. De templo Cybeles &
Vestæ dictum jam epig. 71. lib. 1.

4 Inde novum] Hoc est, Capitolium novum
& vetus.

6 Quisquis ubique] Nusquam est qui ubique
est. Seneca, epist. 2.

Ad MERCURIUM, pro Caro & Norbana votum. LXXIII.

Cyllenes, cœlique decus, facunde minister,
Aurea cui torto virga dracone viret:
Sic tibi lascivi non desit copia furti,
Sive cupis Paphien, seu Ganymede cales:

O diserte minister, gloria Cyl-
lenes, & cœlis, cui virescit virga
aurea torto dracone: . . .
.

NOTÆ.

1 Cyllenes] Montis in Arcadia, ubi Maia à
Jove compressa peperit Mercurium.

2 Aurea cui torto] Caduceum intellige, dra-
conibus masculo & foemina involutum. Hæc

ad generationem spectare putabant Ægyptii;
qua de causa Mercurium invocant, ut Norbanæ
& Cari nuptiis propitius sit.

Idus materna decorentur frondibus sacris, atque avus senior prematur parvo pondere: Narbona cum Caro marito perpetuo celebret hunc diem, quo conjuncti sunt matrimonio. Hic pius sacerdos colit sapientiam, hic & ipse fidelis Jovi te invocat thure.

Maternæque sacris ornentur frontibus Idus,
Et senior parca mole prematur avus:
Hunc semper Narbona diem cum conjuge Caro
Lata colat, primis quo coïere toris.
Hic pius antistes sophiæ sua dona ministrat:
Hic te thure vocat fidus & ipse Jovi.

NOTÆ.

5 *Maternæque*] Turnebus, lib. 25. cap. 24. ait: De Mercurii natali & feriis intelligendum est, ut offendit versiculus ille lib. 12. epig. 68.

Maia Mercurium creastis Idus.

6 *Et senior parca*] Atlas scilicet Maiæ pater,

qui cælum humeris sustinere dicitur.

9 *Hic pius*] Carus nempe colit sapientiam & eloquentiam, cujus tu deus es.

10 *Fidus & ipse Jovi*] Domitiano nostro Jovi, quemadmodum & tu fidus es Jovi cælesti.

LXXIV.

Ad PHILOMUSUM scurram. LXXV.

Quod ditiores te rapiunt in convivio, deambulationibus, theatris, & gratum est, quoties sic occurristi, tecum gestari, & gratum est lavari: ne nimis tibi tribuas. O Philomuse, delectas, non diligeris.

QUod te diripiunt potentiores
Per convivia, porticus, theatra,
Et tecum, quoties ita incidisti,
Gestari juvat, & juvat lavari:
Nolito nimium tibi placere.
Delectas, Philomuse: non amaris.

NOTÆ.

1 *Diripiunt*] Hoc est, certatim invitant, ut alius huc, alius illuc te trahat.

6 *Delectas*] Ridiculis tuis dictis moves illorum risum.

In TUCCAM sordidum & avarum. LXXVI.

O Tucce, postulas ut dem tibi nostros libros. Non dabo; nam vis vendere, non legere.

EXigis ut nostros donem tibi, Tucce, libellos.
Non faciam: nam vis vendere, non legere.

In PAPILUM, LXXVII.

sibi parcum, sed erga alios magnificum.

Cum cauda lacerti saxetani apponatur tibi, si verò cœnas lautè, conchis sine oleo: mittis sumen, aprum, leporem, boletos, ostrea, mullos. O Papile, nec tibi est cor, nec genium.

CUM saxetani ponatur cauda lacerti,
Et bene si cœnas, conchis inuncta tibi est:
Sumen, aprum, leporem, boletos, ostrea, mullos,
Mittis: habes nec cor, Papile, nec genium.

NOTÆ.

1 *Cum saxetani*] Piscis nempe vilissimi: Saxitani à patria Batica meminit Plinius, l. 32. cap. 11. & forte sic legendum.

2 *Conchis inuncta*] Faba valde insulsa, nisi multo oleo perfundatur: inunctus tamen sumitur etiam pro uncto. Horatius:

Cum tua pervideas oculis male lippus inunctis.

4 *Habes nec cor*] Hoc est, stultus es: homo enim prudens cordatus dicitur.

Nec genium] Cui non indulget: optimos enim cibos aliis mittis, tu vilissimos comedis, & cum foris lautus videri velis, domi laboras inopia.

AD SEVERUM, LXXVIII.

de vino consulari quod biberat.

Otavi modo consulare vinum.

Quæris quam vetus atque liberale ;

Ipso consule conditum, sed ipse

qui ponebat, erat, Severe, consul.

Paulo ante bibi vinum consu-
lare, rogas-ne quam antiquum,
Et nobile? Ipso consule conditum,
at ipse qui apponebat, ô Severe,
erat consul.

NOTÆ.

Consulare vinum] In hoc verbo ludit poe-
tam nam consulare vinum, ut vulgo fumitur,
est vinum & quidem sæpe Opimianum,

de quo epig. 27. lib. 1.

3 Ipso consule conditum] Proindeque novum.

AD FAUSTINUM, LXXIX.

ut libellos suos Marcellino mittat.

Quatenus Odrysios jam pax Romana Trio-
nes

Temperat, & tetricæ conticuere tubæ,

Nunc Marcellino poteris, Faustine, libellum

Mittere, jam chartis, jam vacat ille jocis.

sed si parva tui munuscula quæris amici

Commendare, ferat carmina nostra puer :

non qualis Geticæ satiatus lacte juvenca

Sarmatica gelido ludit in amne rota :

sed Mitylenæi roseus mangonis ephebus,

Vel non cæsus adhuc matre jubente Lacon :

tibi captivo famulus mittetur ab Istro,

Qui Tiburtinas pascere possit oves.

Quandoquidem pax Romana
moderatur Odrysios Triones, Et
tristes tubæ siluere, ô Faustine,
poteris mittere Marcellino hunc
libellum. Jam dat operam scrip-
tis, Et ludis. At si libet com-
mendare exigua munuscula tui
amici, puer ferat nostros versus :
non qualis satiatus lacte juvenca
Geticæ ludit trocho Sarmatico in
fluvio gelato : at roseus adole-
scens mangonis Mitylenæi, aut
Lacedæmonius nondum verbera-
tus, matre imperante. At re-
mittet tibi servum à Danubio
victum, qui possit pascere oves Ti-
burtinas.

NOTÆ.

1 Odrysios] Vel Othrysios, ut scribunt alii :

hic est, hyperboreos, Geticos, vide epig. 7.

2 Hunc Marcellino] Ad quem est epig. 25.

3 Hic 6. victis autem Dacis, & Getis pax con-

stituta fuerat.

4 Satiatus lacte] Getarum enim & Sarmata-

rum pueri lacte vesciebantur.

5 Sarmatica gelido] Inculti quippe erant il-

li pueri, qui trocho luderent super glaciem flu-

entis frigore concretæ. De trocho epig. 168.

libr. 14.

9 Sed Mitylenæi] Mitylenæ urbs est Lesbii
insulæ, unde formosi pueri accersiebantur.10 Vel non casus] Ad aram Dianæ pueros
verberibus cædere solebant Lacedæmonii, ut fe-
rendis laboribus illos affuefacerent. Plutarchus
in Lycurgo.

11 Captivo Istro] Hoc est, à Dacia devicta.

12 Qui Tiburtinas] Tibure villam habebat
Faustianus, lib. 4. epig. 57.

Ad LAUSUM, de bono libro. LXXX.

Triginta sunt epigrammata mala toto libro: O Lause, si totidem sunt bona, libellus est bonus.

TRiginta toto mala sunt Epigrammata libro
Si totidē bona sunt, Lause, liber bonus est.

NOTÆ.

1 *Triginta*] Carpit Lausum, qui forte in uno libro triginta epigrammata mala esse iudicaret, & illum docet bonum nihilominus iudicandum esse librum, modo totidem bona reperian-

tur, epig. 17. lib. 1.

Sunt bona, sunt quadam mediocria, mala plura

Qua legis, hic aliter non sit, Avite, libellus

LXXXI.

De EUTRAPELO, tonfore lento. LXXXII.

Dum Eutrapelus tonfor circumit ora Luperi, atque expingit genas, altera barba succrescit.

EUtrapelus tonfor dum circuit ora Luperi
Expingitque genas: altera barba subit.

NOTÆ.

1 *Expingitque*] Scite radit, & pingit. Alii, *expungit*, hoc est, pilos evellit: sed male, inquit Gruterus. Vide epig. 52. lib. 8.

Alii, *expungit*, hoc est, pilos evellit: sed male, inquit Gruterus. Vide epig. 52. lib. 8.

Ad LIBRUM, quem mittit Cæcilio Secundo. LXXXIII.

Dum mea imago effingitur Cæcilio Secundo, & tabella spirat expressa manu perita: O liber, pete Geticam Peucen, & silentem Danubium: ille Cæcilius regit hac loca devictis populis. Dona-bis dilecto socio exigua munera, at grata: vultus erit certior in nostro versu. Hic vivet nullis casibus, nec ullis annis debilis, cum peribit opus Apellis.

DUM mea Cæcilio formatur imago Secundo
Spirat & arguta picta tabella manu;
Liber ad Geticam Peucen, Istrumque tacente
Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.
Parva dabis caro, sed dulcia dona sodali,
Certior in nostro carmine vultus erit.
Casibus hic nullis, nullis debilis annis,
Vivet, Apelleum cum morietur opus.

NOTÆ.

1 *Dum mea*] Raderus & Farnabius putant hunc Cæcilium esse Plinium secundum qui Pontum & Bithyniam provincias obtinuit, ut patet ex ejus vita: quisquis tandem ille fuerit, imaginem nostri poetæ ad se mitti optaverat.

3 *Ad Geticam Peucen*] Insulam nempe ad Danubii ostia, de qua epig. 6. supra. Getæ autem Danubii ostia incolebant.

Istrumque tacentem] Vel quod undas placide

volvatur, vel quod frigore concresecat. Vide epig. 7. supra. Legunt alii, *Istrumque jacentem*.

6 *Certior in nostro*] Hoc est, versibus meis melius quam ullo penicillo exprimeretur mea imago.

7 *Hic*] In meis carminibus nullis casibus obnoxia erit imago.

8 *Apelleum*] Vident mei versus, cum opere Apellis pictoris nobilissimi peribunt. De quo Plinius, lib. 35. cap. 19.

Ad SABELLUM, vanum Poetam. LXXXIV.

UOD non infulse scribis tetrasticha quædam :

Disticha quod belle pauca, Sabelle, facis, laudo, nec admiror, facile est epigrammata belle

Scribere : sed librum scribere, difficile est.

O Sabelle, laudo, nec admiror, quod non inepte componis quadam tetrasticha, quod bene condidis pauca disticha. Nihil negotii est bene componere epigrammata ; at operosum est componere libellum.

NOTÆ.

[Sed librum] In quo nempe conficiendo magna rerum varietate, & largo ingenii fonte utitur.

In SEXTUM avarum. LXXXV.

D natalitias dapes vocabar,

Essem cum tibi, Sexte, non amicus.

Quid factum est, rogo, quid repente factum

Post tot pignora nostra, post tot annos,

Quod sum præteritus vetus sodalis ?

Sed causam scio, nulla venit à me

Argenti tibi libra postulati,

Nec levis toga, nec rudes lacernæ ;

Non est sportula, quæ negotiatur ;

Quoscis munera, Sexte, non amicos ;

Jam dices mihi, Vapulet vocator.

O Sexte, cum non uterer te familiariter, invitabar ad convivium natalitium. Post tot pignora amicitia, post tot annos, quid accidit, quaeso, quid subito accidit, quod vetus sodalis sum præteritus ? at teneo causam, nullam mihi ad te libram postulati, nec tenuem togam, nec rudes lacernas. Non est sportula, quæ facit mercaturam : O Sexte, quæris dona, non amicos. Jam dices mihi, Vocator det parvas.

NOTÆ.

[Ad natalitias] Natalem diem solenni convivio celebrabant antiqui, ad quod iste Sextus invitabat ignotos, à quibus scilicet munera acciperet.

[Libra postulati] Postulatum, vel pusulatum interpretatur Turnebus, lib. 24. cap. 2. argentum purum, quodque pusulas & tumores habet. Argenti pusulati mentionem facit Suetonius in Nerone, cap. 44. Legunt alii,

Argenti tibi libra pusulanti. Argenti pusulati fit mentio in lege 31. ff. Locati, sed quam vide notas Gothofredi in verbo pusulatum. Cujacius, lib. 7. observat. c. 39.

existimat, postulatum vel pusulatum, idem valere quod pusulatum, Gallice *argent de coupelle*.

8 Rudes lacernæ] Novæ, inquit Raderus, quæ togis injiciebantur.

9 Non est sportula] Sed potius mercatura, cum sportulam gratis non des, sed ex ea majora te accepturum munera speres.

11 Vapulet vocator] Hoc est, jam te mihi excusabis culpam rejiciens in eum servum, qui curam habet invitandi tuos amicos, quasi me oblivione præterierit. Legunt alii, Vah pudet, vocetur.

De

De se, & aliorum deliciis. LXXXVI.

Si Flaccus delectatur aurita lagopode, si Canius potitur Æthiope deformi, si Publius ardet amore parvæ catellæ, si Cronus amat similem cercopithecon: si exitiosus ichneumon placet Mario: si tu, o Lause, amas picam salutatricem: si Glacilla involvit collum frigido dracone: si Thelesina erexit tumulum philomela: qui cernit hæc monstra grata esse suis dominis, cur non amet os tenerum formosi Labycæ?

SI meus aurita gaudet lagopode Flaccus:
Si fruitur tristi Canius Æthiope:
Publius exiguae si flagrat amore catellæ,
Si Cronus similem cercopithecon amat:
Delectat Marium si perniciosus ichneumon:
Pica salutatrix si tibi, Lause, placet:
Si gelidum collo nectit Glacilla draconem:
Luscinæ tumulum si Thelesina dedit:
Blanda cupidinei cur non amet ora Labycæ,
Qui videt hæc dominis monstra placere suis?

NOTÆ.

1 *Gaudet lagopode*] Sensus totius epigrammatis est, si alii aves aut alia animalia amant, cur ego, inquit poeta, non amabo formosum puerum. Lagopodem vero avem esse docet Plinius, lib. 10. cap. 48. sic dictam à pedibus leporinis. Horatius, sat. 2. lib. 2. primam hic productam corripuit:

Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagopis.

Itaque Raderi & Farnabii iudicio melius legit Scaliger *Glaucope*, & interpretantur ululam, seu bubonem. Sic vero loquitur Scaliger lib. 4. Elegia 3. Propertii. Primum lagopodem non esse auritam. Est lagopus quam perdicem albam Inalpini vocant: deinde prima syllaba corripitur. Postremo avis illa est pulcherrima, ideoque non videtur inter monstra & portenta numeranda: cum tamen hoc agat Martialis, ut ostendat monstra placuisse illis viris, quos ordine recenset, at contra Glaucois, seu bubo, & aurita est, & sane non inter venusta animalia enumeranda.

2 *Tristi Canius*] De Canio poeta Gaditano lib. 3. epig. 20. *tristi*, hoc est, atro, vel quia infausi ominis erat, si mane quis occurrisset Æthiopi. Juv. sat. 6. vers. 602.

3 *Publius*] De Catella Publii. Vide epig. 100. lib. 1.

4 *Similem*] Dixit an Æthiopi, an catellæ an ipsi Crono similem dicat? Judicet lector.

Cercopithecon] Cercopithecus est caudatus, cetera simio similis, epig. 202. lib. 14.

Callidus emissas eludere simius hastas

5 *Ichneumon*] Quem describit Plinius, lib. 8. cap. 24. perniciosum dicit aspidi præsertim, & crocodilo, quibus est hostis infensissimus.

6 *Pica salutatrix*] Epig. 76. lib. 14.

7 *Gelidum*] Æstivis enim mensibus dracones sinu gerebant, quibus & collum involvebant mulieres Romanæ, ut se refrigerarent.

9 *Blanda cupidinei*] Cur mihi non liceat amare Labycam forma parem Cupidini?

De suis libris, qui Viennæ legerentur. LXXXVII.

Si fama est vera, pulchra Vienna dicitur habere meos libellos inter voluptates suas. Illic omnis senior, & juvenis, & puer, & puella pudica legit me coram marito moroso. Hoc mihi gratius est quam si canant meos versus qui potant aquas Nili primo deprensi:

FERTUR habere meos, si vera est fama, libellos
Inter delicias pulchra Vienna suas.
Me legit omnis ibi senior, juvenisque, puerque,
Et coram tetrico casta puella viro.
Hoc ego maluerim, quàm si mea carmina cantent
Qui Nilum ex ipso protinus ore bibunt.

NOTÆ.

2 *Pulchra Vienna*] Urbs est Gallie ad Rhodanum, hodie Vienne.

6 *Qui Nilum*] Hoc est, remotissimi Æthi-

opes. De fontibus Nili dictum epig. 3. lib. 1. Spect.

Et qui prima bibit deprensi flumina Nili.

Quam

EPIGRAMMATUM LIBER VII. 301

quā meus Hispano si me Tagus impleat auro,
 Pascat & Hybla meas, pascat Hymettos apes:
 non nihil ergo fumus, nec blandæ murmure
 linguæ
 Decipimur: credam jam puto, Lause, tibi.

quam si meus Tagus impleat me
 auro Hispano, & Hybla, &
 Hymettos pascant meas apes:
 Ergo fumus aliquid, nec falli-
 mur sermone lingua adulatoria:
 ô Lausa, opinor, jam tibi adhi-
 bebo fidem.

NOTÆ.

Hybla] Mons est Siciliæ apibus & melle
 pascat, ut & Hymettos mons Atticæ.
 Blanda murmure] Alii, blanda munere.
 sensus est: Cum Viennæ legantur mei libri,

credam tot in illis bona esse epigrammata, quot
 mala, atque adeo bonos esse, licet, ô Lausa,
 aliter sentias. Vide epig. 80. supra.

Ad Rosam quam mittit Apollinari. LXXXVIII.

Felix rosa, mollibusque fertis
 Nostri cinge comas Apollinaris:
 quas tu nectere candidas sed olim,
 te semper amet Venus, memento.

Ito, ô Rosa fortunata, & de-
 licatis fertis circumda capillos no-
 stri Apollinaris: quos tu memen-
 to nectere canos at olim, sic sem-
 per placeas Veneri.

NOTÆ.

Apollinaris] De quo epig. 87. lib. 4. Feli-
 citatem dixit, quod Apollinaris comas cir-
 cundatura esset.
 Candidas sed olim] Hoc est, canas sed

multis abhinc annis. Sic optat poeta diu vivere
 Apollinarem.
 4 Amet Venus] Cui dedicata es.

Ad Criticum, librum inæqualem bonum esse. LXXXIX.

Actat inæqualem Matho me fecisse libellum:
 Si verum est, laudat carmina nostra Matho.
 Equales scribit libros Calvinus, & Umber.
 Equalis liber est, Critice, qui malus est.

Matho predicat me scripsisse
 librum inæqualem: si verum est,
 Matho commendat meos versus.
 Calvinus & Umber componunt
 libellos aequales. O Critice, aequa-
 lis est liber qui malus est.

NOTÆ.

Matho] De quo jam dictum ep. 80. l. 4.
 4 Equalis liber] Malus est, quia, ut dixit
 ep. 17. l. 1. in uno libro quædam sunt
 bona, & quædam mediocria, plura verò mala:

liber ergo æqualis malus est, quia Martialis ju-
 dicio nunquam liber totus bonus est.
 Critice] Legunt alii, Cretice, ut sit nomen
 proprium.

XC.

In Baccharam non stantem suis promissis. XCI.

Quid opus fuerit, scis me non esse rogandum,
 Bis nobis dicis, Bacchara, terque die.
 Appellat rigida tristis me voce Secundus:
 Audis, sed nescis, Bacchara, quid sit opus.

O Bacchara, his & ter die di-
 cis nobis, scis me non esse oran-
 dum, si quid opus fuerit. Se-
 cundus creditor morosus me vo-
 cat aspera voce: Audis, sed ig-
 noras. ô Bacchara, quid sit opus.

NOTÆ.

Appellat] Creditor scilicet à me exigit fœnus.

Pensio

Te prasente pensio petitur aperte
 Et manifeste. Auscultas, at ignoras,
 O Bacchara, quid sit opus.
 Expostulo me habere lacernas leves,
 Et laceras: auscultas, at ignoras,
 O Bacchara, quid sit opus.
 Hoc opus est, O Bacchara, repente
 elinguis evadas, percussus fidere,
 ne proferre queas quid sit opus.

Pensio te coram petitur clareque, palamque,
 Audis, sed nescis, Bacchara, quid sit opus.
 Esse queror gelidasque mihi, tritasque lacernas.
 Audis, sed nescis, Bacchara, quid sit opus.
 Hoc opus est, subito fias ut fidere mutus,
 Dicere ne possis, Bacchara, quid sit opus.

NOTÆ.

5 Pensio] Ædium nempe conductarum.
 9 Fias ut fidere] Sideratio morbus est, quo
 læsæ arbores arescunt: hinc siderationis nomen
 translatum est ad hominem cuius corpus are-
 scit. Sensus est: Sidere percussa tua lingua are-
 scat. Idem dixit epig. 86. lib. 11.

Sidere percussa est subito tibi, Zosima,
 lingua.

10 Quid sit opus] Ne proferas hæc verba
 quibus circumvenis amicos, qui credunt tibi
 promissis statutum.

Ad Narniam urbem, ne diutius detineat Quintum. XCII.

O Narnia vix adeunda jugo
 ancipiti, quam cingit amnis al-
 bus sulphureo gurgite: cur placet
 tam frequenter auferre nobis me-
 um Quintum, & detinere mora
 lenta? Cur facis damnum No-
 mentano meo agello, qui carus
 erat propter vicinum Quintum?
 At jam ignosce mihi, O Narnia,
 nec abutere Quinto. Sic fas sit
 tibi habere pontem perpetuum.

Narnia sulphureo quam gurgite candido
 amnis
 Circuit, ancipiti vix adeunda jugo. (Circum)
 Quid tam sæpe meum nobis abducere Quintum?
 Te juvat, & lenta detinuisse mora?
 Quid Nomentani causam mihi perdis agelli,
 Propter vicinum qui pretiosus erat? (Circum)
 Sed jam parce mihi, nec abutere Narnia Quintum.
 Perpetuo liceat sic tibi ponte frui.

NOTÆ.

1 Narnia] Umbræ urbs, hodie Narni
 quam cingit amnis Nar, hodie Negra.
 2 Ancipiti jugo] Hoc est gemino nempe jugo
 montis Apennini.
 3 Abducere Quintum] Ovidiam scilicet de
 quo epig. 44. lib. 10.
 5 Causam] Hoc loco causâ sumitur, ut
 opinor, pro emolumento. Et sensus est: O
 Narnia, cur me privas emolumento agri mei
 Nomentani, in quo scilicet jam habitare ne-

queo propter absentiam Quinti. Domitius
 sic interpretatur: O Narnia, cur auferis causam
 amandi illum recessum, & voluptatem quam
 ego percipiebam propter Quintum vicinum?
 Judicet lector.

8 Perpetuo liceat] O Narnia, sic incolam
 sis cum eximio tuo ponte, qui duos abruptos
 montes (quos anceps jagum vocat) subnecten-
 te flumine jungebat.

De PAPILLO male olente. XCIII.

Unguentum fuerat, quod paulo
 ante continebat exigua onyx: post-
 quam Papillus odoratus est, ecce
 garum est.

Unguentum fuerat, quod onyx modo pa-
 va gerebat:
 Olfecit postquam Papillus, ecce garum est.

NOTÆ.

1 Onyx] Hoc est vas unguentarium ex onyce
 factum.

2 Olfecit] Papillus adeo male olebat, ut afflatu

suo unguenta etiam nobilissima corrumpere
 Garum est] Liquamen nempe piscium,
 quo dictum epig. 93. lib. 6.

In LINUM, importunum basiatorem. XCIV.

Roma est, & riget horridus December,

Audes tu tamen osculo nivali

annes obvios hinc & hinc tenere,

totam, Line, basiare Romam.

Quid possis graviusque sæviusque

percussus facere atque verberatus?

Ecce me frigore basiet nec uxor,

et rudis filia nec rudis labellis.

At tu dulcior, elegantiorque,

cujus livida naribus caninis

pendet glacies, rigetque barba,

qualem forcipibus metit supinis,

Confor Cinyphio Cilix marito.

Nunc occurrere malo cunnilingis:

Et Gallum timeo minus recentem.

Quare si tibi sensus est, pudorque:

Libernas, Line, Basiationes

in mensem rogo differas Aprilem.

O Line, hyems est, & horri-

dus December riget: nihilominus

tu audes frigido basio hinc &

hinc morari omnes occurrentes,

atque osculari totam Romam.

Quid lasus aut verberatus possis

facere gravius aut acerbius?

Hoc frigore nec conjux me oscule-

tur, nec rudis filia teneris labris.

At tu suavior atque ornatio tibi

videris, ex cuius caninis na-

ribus suspensa est glacies livida,

& barba riget qualem secat ton-

sor Cilix supinis forcipibus Ciny-

phio marito

Et minus metuo gallum recen-

tem. Quapropter si habes men-

tem & verecundiam, & Line,

oro rejicias oscula hyemalia in

mensem Aprilem.

NOTÆ.

11 *Dependet glacies*] Hoc est stiria, gallice
appt. Angl. an icicle.12 *Qualem forcipibus*] Hoc est, qualem
arbam habent hirci Cinyphii à Cilicæ caprario
pensi.*Forcipibus supinis*] Hoc est acie erecta, &
canubrio deorsum tendente. Cinyphus, inquit
Ortelius, fluvius est Africæ. Strabo, lib. 17.
tribuit Cinyphus, ad quem magna est hircorum
propia. Tamen videtur esse Cilicæ fluvius,
cum dicat Cinyphium maritum seu hircum à
Cilicæ tonderi.15 *Gallum timeo*] Turnebus, lib. 25. cap.
24. sic explicat hunc versum: Puto, in-
quit, significari malum odorem, quem cor-
pore suo emittebant Galli Romam veni-
entes, recentisque, cum intemperantius
viverent, & labore itineris virus intem-
perantiæ augerent. An forte gallum sa-
cerdotem Cybeles intelligit, cui recens ca-
strato gravissima erat anima? An intelli-
git gallum Beticum, de quo vide epig. 80.
lib. 3.

Epitaphium Urbici pueri. XCV.

Conditus hic ego sum, Bassi dolor, Urbicus
infans:

Cui genus, & nomen maxima Roma dedit.

Sex mihi de prima deerant trieteride menses,

Ruperunt tetricæ cum mala pensa deæ.

Ego Urbicus infans, mater
Bassi, sepultus sum hic, qui ac-
cepi ortum & nomen à maxima
Roma. Sex menses mihi dee-
rant de primo triennio, cum deæ
severa pregerunt mala pensa.

NOTÆ.

2 *Cui genus*] Hoc est, qui natus sum in
Urbe, atque ab ea nomen sumpsit: Urbicus e-
nim dictus est hic puer.4 *Cum mala*] Cum vitæ filum absciderunt
Parcæ.

Quid

*Quid forma, quid lingua, quid
 atas profecit mihi! Tu qui legis
 ista, sparge lacrymas meo sepul-
 chro. Sic quem cupies superesse
 tibi, non petat undas Lethæas
 nisi senior Nestore.*

Quid species, quid lingua mihi, quid proficiat
 atas?

Da lacrymas tumulo, qui legis ista, meo.
 Sic ad Lethæas, nisi Nestore senior, undas
 Non eat, optabis quem superesse tibi.

NOTÆ.

5 *Quid lingua*] Balbutiens adhuc.

Quid profuit atas] Tam tenera: etenim
 duos tantum annos & sex menses natus erat
 Urbicus cum mortuus est.

8 *Non eat*] Non moriatur. Lethe inferum
 fluvius est satis notus. Nestor vero dicitur
 vixit, de quo epig. 64. lib. 2.

Ad Librum suum quem mittit Cæcio Sabino. XCVI.

*O Liber, si bene compertus est
 tibi Cæsius Sabinus, gloria mon-
 tana Umbria, municeps mei Au-
 li Pudentis: tu donabis hæc illi
 vel impedito. Quamvis urgeat
 & prematur mille curis, ni-
 hilominus incumbet ad meos ver-
 sus. Ille enim amat me, & le-
 get secundum ab egregiis libellis
 Turni. O quanta fama manet
 me! quod decus! quam fre-
 quens amator! celebraberis in
 conviviis, in foro, in adibus,
 in compitis, in porticibus, in
 tabernis. Mitteris uni, legeris
 ab omnibus.*

Nosti si bene Cæcium, libelle,
 Montanæ decus Umbriæ Sabinum,
 Auli municipem mei Pudentis:
 Illi tu dabis hæc vel occupato.
 Instent mille licet, premantque curæ,
 Nostris carminibus tamen vacabit.
 Nam me diligit ille, proximumque
 Turni nobilibus leget libellis.
 O quantum mihi nominis paratur!
 O quæ gloria, quam frequens amator?
 Te convivia, te forum sonabit,
 Ædes, compita, porticus, tabernæ.
 Uni mitteris, omnibus legeris.

NOTÆ.

2 *Sabinum*] De quo Plinius junior, lib. 4.
 epist. 10. & Martialis iterum, epig. 59. lib. 9.

De Aulo Pudente dictum epig. 32. lib. 1.

8 *Turni*] Poetæ cujusdam de quo lib. 11.
 epig. 11.

9 *O quantum mihi*] Alii, tibi.

10 *Quam frequens*] Hoc est, quam multi
 me amabunt.

13 *Omnibus legeris*] Sabinus enim te omni-
 bus commendabit, & legendum dabit.

Ad CASTOREM ementem quidlibet. XCVII.

*O Castor, mercaris cuncta:
 sic continget ut vendas cuncta.*

OMnia, Castor, emis: sic fiet ut omnia
 vendas.

NOTÆ.

1 *Ut omnia*] Hoc est, cum præter facultates
 multa emas lauta & nitida, tandem urgente
 inopia cogeris omnia vendere. Turnebus, lib.

25. cap. 24. ait se huic carmini appensum re-
 pisse pentametrum in quodam codice:
Nil uxore tamen nudius esse potest.

Ad CRISPINUM, XCVIII.

quem rogat ut suum librum commendet Domitiano.

IC placidum videas semper, Crispine, Tonantem :

Necte Roma minus, quā tua Memphis amet :
Armina Parrhasia si nostra legentur in aula :

Namque solent sacra Cæsaris aure frui :

dicere de nobis, ut lector candidus, aude, 5

Temporibus præstat non nihil iste tuis.

Nec Marso nimiū minor est, doctoque Catullo.

Hoc satis est ; ipsi cætera mando Deo.

*O Crispine, sic semper spectes
Iovem Iovium : nec Roma di-
ligat te minus quam tua Mem-
phis ; si versus nostri legentur
in aula Palatina : namque so-
lent pervenire ad sacras aures
Cæsaris : aude, ut lector sine-
rus, affirmare de nobis, iste af-
fert aliquod ornamentum tuo a-
vo. Nec nimis inferior est Mar-
so, atque erudito Catullo. Hoc suf-
ficit : commendo reliqua ipsi Deo.*

NOTÆ.

1 Crispine] De quo, Juvenalis, sat. 1. Is
nem Egyptius fuit, & multum gratia valuit
ad Domitianum.

2 Tua Memphis] Urbs Egypti nobilissima,
qua, epig. 1. lib. Spect.

3 Parrhasia] In Palatio Domitiani. Vide
epig. 55. supra.

5 Aude] Hoc scilicet elogium mihi imper-
tise. Legunt alii, audent.

7 Nec Marso] De his duobus poetis, qu
epigrammata scripserunt, vide epig. 71, & 72. i
lib. 2.

8 Mando Deo] Domitiano, cui curæ erit,
laboris præmium mihi persolvere.

Ad PONTICUM, scurram. XCIX.

Ontice, per reges discurre, & omnia lustras :

Magna quidem sequeris, Pontice, magnus
homo es.

ontice, si qua facis, sine teste facis, sine turba :

Non adhibes multos, Pontice, cautus homo es.

ontice, te celebrem forma natura creavit : 5

Dignus eras Helena, Pontice, pulcher ho-
mo es.

ontice, voce tua posses adamanta movere :

Vox tua dulce sonat, Pontice, dulcis homo es.

ontice, sic alios, sic te quoque decipit error ?

Vis dicam verum, Pontice, nullus homo es.

*O Pontice, discurre per ades
pudronum, & peragras cuncta :
sine sequeris magna, o Pontice,
magnus homo es. Pontice, si
agis aliquid, agis sine teste, sine
multitudine : non adhibes mul-
tos, Pontice, homo es callidus.
Pontice, natura produxit te spe-
ctabilem pulchritudine : dignus
eras Helena, Pontice, formosus
es homo. Pontice, tua voce posses
movere adamanta : vox tua sua-
ve sonat, Pontice, homo es suavis.
Pontice, sic error fallit alios, sic
te etiam : placet proferam veri-
tatem ? Pontice, nullus homo es.*

NOTÆ.

1 Pontice] Hoc epigramma pro legitimo
agnoscit Raderus, nec Farnabius, ut &
no sequentia. E veteri exemplari Anglicano
manuscripta sunt, quæ Martialis acumen pa-
ram sapiunt, ut ait idem Farnabius. Judicet
lector.

Per reges] Per domos patrum, quos su-
lutes.

3 Sine teste facis] Infandi sceleris Ponticum
accusare videtur.

10 Nullus homo es] Hoc est, nullius omnino
pretii.

Ibidem, de Vetula deformi. C.

*Grata es tactui & auditui :
si non videaris, tota grata es :
si videaris, neutro grata es.*

TActa places, audita places : si non videare,
Tota places : neutro, si videare, places.

NOTÆ.

² Neutro] Hoc est, neque ex hac parte, neque ex illa : hoc est, nec tactum nec auditum delectas. Forte melius legeretur, nulli.

Ibidem, de Milone, CI.

quo absente, uxor mœchabatur.

*Milo non est domi : agri otiosi
sunt Milone longe profecto : idcirco non minus uxor gignit.
Dicam qua de causa arva sint
sterilia, qua vero de causa uxor
lactitet : ager non habet quo
fodiatur, uxor habet.*

Milo domi non est : peregre Milone profecto
Arva vacant : uxor non minus inde parit.
Cur sit ager sterilis, cur uxor lactitet, edam :
Quo fodiatur ager non habet, uxor habet.

NOTÆ.

³ Uxor lactitet] Hoc est, cur habeat ubera plena lactis, quo lactet infantem.

⁴ Quo fodiatur] Hoc est, ager non habet colonum, mœchum habet uxor.

EPIGRAM

EPIGRAMMATUM

LIBER VIII

Imperatori Domitiano Cæsari Augusto, Germanico, * Dacio, Valerius
Martialis salutem dicit.

OMNES quidem libelli mei, Domine, quibus tu famam, id est, vitam dedisti, tibi supplicent: & puto propter hoc leguntur. Hic tamen: qui operis nostri octavus inscribitur, occasione pietatis frequentius fruitur. Minus itaque ingenio laborandum fuit, ² in cuius locum materia successerat, quam quidem subinde aliqua jocosorum mixtura variare tentavimus, ne cœlesti verecundiæ tuæ laudes suffragari, quæ facilius te fatigare possunt, quam nos satiare, omnis versus ingereret. Quamvis autem epigrammata severissimis quoque, ³ & supremæ fortunæ viris ita scripta sint, ut ⁴ nimiam verborum licentiam affectasse videantur: ego ⁵ tamen illis non permisi tam lascivè loqui, quam solent, cum pars libri & major & melior ad majestatem sacri nominis tui alle-

INTERPRETATIO.

Omnes quidem libelli mei, Domine, quibus tu parasti nomen, hoc est, vitam, prosterunt se tibi: Et credo evolvuntur propter hanc causam. Nihilominus hic qui inscribitur octavus nostri operis, sæpius celebrat tam pietatem. Quapropter minus laborandum fuit ingenio, in cuius locum suffecta erat materia. Quam quidem identidem distinguere aliquibus admixtis saliorum conati sumus, ne omnia carmina renovarent divino tuo pudori memoriam suorum præconiorum, quæ possunt facilius afferre tibi tedium, quam nobis satietatem. Licet autem viri etiam gravissimi, Et supremæ fortunæ ita fecerint epigrammata, ut videantur affectasse nimiam licentiam verborum: nihilominus ego non concessi illis loqui tam libere, quam solent, cum pars libri & major & melior dirigatur ad majestatem sacri tui nominis.

NOTÆ.

* Dacio] Alii, Dacico: sæpius supra de his nominibus actum. Hunc verò librum in quo nullam fore verborum licentiam proficitur, Domitiano dedicat: omnes autem libros suos victuros sperat, quod illius nomen celebrent.

¹ Occasione pietatis] Argumentum hic liber petit à tua pietate, atque à tuis victoriis, &c.

² In cuius locum] Ample quippe materiæ verba non desunt.

³ Et supremæ fortunæ] Alii, summa: Quos viros enumerat Plinius junior, lib. 5. epist. 3. dum ostendit epigrammata quidem lasciva, sed gravissimorum virorum exemplo scripsisse se.

⁴ Nimiam verborum] Alii legunt, nimicam alii mimam.

⁵ Tamen illis] Epigrammatibus nempe, quibus conveniunt lasciviæ.

Recordetur non debere adire templa nisi purgatus lustratione religionis. Quod me observaturum ut teneant lectores, placuit id polliceri brevissimo epigrammate in ipso principio hujus libri.

gata sit. Meminerit ⁶ non nisi religionis purificatione lustratus accedere ad templa debere. Quod ut custoditurum me lecturi scient in ipso libelli hujus limine profiteri brevissimo placuit epigrammate.

NOTÆ.

⁶ Non nisi] Deus enim est Domitianus, epig. 8. lib. 5. Deos vero adire non licet nisi purgato. Legunt alii, Non nisi religiosa purificatione.

Ad Librum suum, Epigr. I.

ut verborum simul & rerum verecundiam discat.

O liber ingressure laureatam domum domini, discere loqui celsius ore pueri o. Nuda Venus remove te, iste liber non tibi datur. Tu o Pallas Casariana, tu accede ad me.

Laurigeros domini liber intrature Penates, Discere verecundo sanctius ore loqui. Nuda recede Venus: non est tuus iste libellus. Tu mihi, tu, Pallas Casariana, veni.

NOTÆ.

¹ Laurigeros] Hoc est, victricem Domitiani domum, ille enim lauream Jovi Capitolino de Sarmatis retulit. Suetonius in Domit.

³ Nuda recede Venus] Hoc est, nimia verborum licentia & lascivia.

⁴ Tu Pallas] Quam scilicet mira superstitio coluit Domitianus. Suet. in ejus vita, cap. 15. Ab hoc autem libro removet Venerem lascivix deam, Minervam pudicitix patronam invocat, quod Domitiano dicatus sit hic liber.

Ad JANUM, II.

obstupescens visio Domitiano Sarmatarum victore.

Cum paullo ante Janus fastorum pareps & pater spectaret victorem Danubii, non credidit sufficere sibi tot vultus, atque expetiit habere plures oculos, & simul omni lingua locutus; pollicitus est domino orbis, & deo verum quater senectutem Nestoris; O Jane pater, obsecramus adjungas tuam.

Fastorum genitor, parensque Janus, Victorem modo cum videret Istri, Tot vultus sibi non satis putavit, Optavitque oculos habere plures, Et lingua pariter locutus omni, Terrarum domino, deoque rerum, Promisit Pyliam quater senectam; Addas, Jane, tuam pater rogamus.

NOTÆ.

¹ Fastorum genitor] Fasti sunt libri qui singulorum annorum gesta continent, quorum patrem Janum dicit, quia ille, ut dicit infra epig. 8. principium dat velocibus annis. Fuit autem Janus rex Italie antiquissimus, cui mortuo atque inter deos relato primus anni mensis dicatus est.

² Victorem Istri] Id est, Sarmatarum inclementium ripas Danubii seu Istri.

³ Tot vultus] Janum bifrontem, alii quod annum clausum respiciat, incipientem vero pro-

spiciat; alii quadrifrontem dixere, propter quatuor anni tempestates, aut quatuor elementa. Lege Ovidium primo fastorum.

⁴ Optavitque oculos] His verbis vehemens vindendi Caesaris desiderium exprimit poeta.

⁷ Pyliam senectam] De ætate Nestoris epimus supra. Ovidius in epistola 1.

Non Pylon, antiqui Nectæ Nestoris arx Misimus.

⁸ Addas tuam] Immortalem nempe; Janus enim utpote Deus immortalis est.

Ad

Ad MUSAM, III.

à qua incitatum se fingit ad scribenda adhuc epigrammata.

Quinque satis fuerant, vel sex, septemque libelli,

Et nimium: quid adhuc ludere, Musa, juvat?

Et pudor, & finis, jam plus nihil addere nobis

Fama potest: teritur noster ubique liber.

Et cum rupta situ Messalæ saxa jacebunt,

Altaque cum Licini marmora pulvis erunt:

Me tamen ora legent, & secū plurimus hospes

Ad patrias sedes carmina nostra feret.

Finieram, cum sic respondit nona sororum,

Cui coma, & unguento sordida vestis erat.

Tunc potes dulces, ingrata, relinquere nugas?

Dic mihi, quid melius desidiosus ages?

An juvat ad tragicos soccum transferre cothurnos,

Aspera vel paribus bella tonare modis,

Prælegat ut tumidus rauca te voce magister,

Oderit & grandis virgo bonusque puer?

Scribant ista graves nimium, nimiumque severi,

Quos media miseros nocte lucerna videt.

Quinquelibri, vel sex & septem satis superque erant, & quidem nimis: O Musa, quid placet jocari adhuc? Sit verecundia & terminus: fama jam nihil amplius potest adungere nobis: noster liber attrahatur ubique. Et cum saxa Messalæ fracta situ edersa erunt, & marmora excelsa Licini redigentur in pulverem: nihilominus legar ab hominibus, & multi peregrini secum portabunt nostros versus in patriam. Dixeram, cum sic reposuit nona sororum, quæ habebat casariam & vestem sordidatam unguento: O immemor, potes tu missas facere suaves ineptias? Dic mihi quid tu otiosus facies melius? An placet transferre soccum ad cothurnos tragicos, aut paribus metris tonare acerba bella, ut turgidus magister prælegat te rauca voce, & adulta puella oderit, & bonus puer? Nimis graves, & nimis austeri componant ista, quos media nocte infelices spectat lucerna.

NOTÆ.

Ad Musam] Inscribunt alii, De suo epigrammatum scribendorum studio.

1 Vel sex] Alii,

nam sex, septemque libelli

Est nimium.

5 Messalæ saxa] Hoc est, tumuli lapidei & marmorei citius peribunt quam mei versus, epig. 2. lib. 10.

Marmora Messalæ findit caprificus.

Quintilianus, lib. 10. Messalæ nitidus, & candidus, & quodammodo præ se ferens in dicendo nobilitatem suam; quem & disertum vocat Horatius de Arte poetica.

6 Cum Licini] Hoc est, cum jacebunt marmoreæ sedes, aut potius marmorea sepulchra Licini, de quo, lib. 2. epig. 32. & Seneca, epist. 120. Fuit autem Licinus libertus Augusti ditissimus, de quo illud distichum:

Marmoreo Licinus tumulo jacet, at Caio parvo:

Tompeius nullo: quis putet esse deos?

9 Nona sororum] Thaliæ intelligunt interpres, cum illam unguento sordidam dicat poeta: etenim ante æternam ungebantur anti-

qui; Thalia verò, inquit Raderus & Far-nabius, apta erat conviviis.

13 Ad tragicos] Soccus comædorum erat proprius, cothurnus tragicorum, epigramm. 20. lib. 3. Hoc est, An placet missos facere versus leviores, graves scribere.

14 Tonare modis] Heroicis versibus arma canere.

15 Prælegat] Ut hodie in scholis Virgilius, Homerus, & alii præleguntur. Alii, prælegat.

16 Oderit & grandis] Hinc liquet & ipsas puellas olim legendis, & inemeritis discendis auctoribus operam dedisse, quæ cum aliquando vapularent, quod versus memoriter non teneant, ipsis libris irascebantur, quos etiam lace-rabant.

18 Lucerna videt] Noctu ad lucernam opera sua componebant graves auctores. Juvenalis, sat. 1.

Hæc ego non credam Venusina digna lu-cerna?

Notum est hoc verbum, τὸν λύχνον οἶet, Latine, lucernam olet, de fumone magis studio elucubrato.

Sed tu imbue festivos libros sale Romano: vita intelligat & legat suos mores. Quamvis videaris canere tenui avena, modo tua avena superet tubas multorum.

At tu Romano lepidos sale tinge libellos:
Agnoscat mores vita, legatque suos.
Angusta cantare licet videaris avena,
Dum tua multorum vincat avena tubas.

NOTÆ.

20 *Agnoscat*] Hoc est, homines meis in libris agnoscant sua vitia & suas virtutes.

21 *Angusta avena*] Licet tennes & levio-

res videantur tui versus.

22 *Dum tua*] Hoc est, modo plus laudis consequaris quam poetæ heroïci, epig. 49. lib. 4.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, IV.

cui deos & homines gratulari de reditu dicit.

Quantus Io concursus ex orbe toto nuncupat, & solvit vota ad altaria Romana pro suo Imperatore! Soli enim homines, o Germanice, non latantur; at, opinor, ipsa & Numina dant operam rebus divinis.

Quantus Io Latias mundi conventus ad aras
Suscipit, & solvit pro duce vota suo!
Nam non hæc hominum, Germanice, gaudia
tantum,
Sed faciunt ipsi, nunc puto, sacra dei.

NOTÆ.

2 *Suscipit*] In venturum annum, & solvit suscepta anno elapso pro incolumitate Domitiani reversi ex Sarmatia. Idem argumentum est lib. 10. epistolæ 44. Plinii junioris ad Trajanum. Vide Suetonium in Caligula, cap. 14.

3 *Nam non*] Alii, non sunt.

4 *Sed faciunt ipsi*] Hoc est, ipsi dii quibus tot templa exiisti, & quos tam assidue colis, lætantur de tuo adventu. Vide epigramm. 4 lib. 9.

Ad MACRUM luxuriosum. V.

O Macer, dum das annulos puellis: o Macer, desisti habere annulos.

DUM donas, Macer, annulos puellis,
Desisti, Macer, annulos habere.

NOTÆ.

1 *Puellis*] Alii, amicis, hoc est, meretricibus.

2 *Desisti*] Hoc est, desisti esse eques. An-

nulus enim equitum erat insigne; equites vero qui patrimonium dilapidaverant, annulos equitres deponere cogeantur.

In EUCTUM, VI.

peculorum suorum ostentatorem.

Nihil est molestius archetypis senioris Eucti. Cymbia plus mihi placent formata ex luto Saguntino. Cum loquax refert fumosa stemmata sui argenti, & vina contrahunt mucorem ex verbis ejus.

Archetypis vetuli nihil est odiosius Eucti.
Ficta Saguntino cymbia malo luto.
Argenti fumosa sui cum stemmata narrat
Garrulus, & verbis mucida vina facit.

NOTÆ.

1 *Archetypis*] Archetypa pocula intellige vetustissima & primi exemplaris.

2 *Saguntino*] Fictiles cyarhos interpretare ex argilla Saguntina, vide ep. 46. l. 4. Cymbia vero, inquit Macrob. Saturn. lib. 5. c. 21. sunt pocula a cymba dicta: quod & apud Græcos, &

apud nos ab illis trahentes, navisii genus est, &c.

3 *Fumosa sui*] Alii legunt, furiosa. Sed placet prior lectio: sic enim Cicero & Seneca fumosas imagines dixere, obductas nempe caligine, & Juvenalis, sat. 8.

Fumosos equitum cum dictatore magistris.

Lao.

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 311

Laomedontæ fuerant hæc pocula mensæ,
Ferret ut hæc, muros struxit Apollo lyra.
Hoc cratere ferox commisit prælia Rhætus
Cum Lapithis : pugna debile cernis opus.
Hi duo longævo censentur Nestore fundi:
Pollice de Pyllo trita columba nitet.
Hic scyphus est, in quo misceri iussit amicis
Largius Æacides, & bibit ipse merum.
Hac propinavit Bytiæ pulcherrima Dido,
In patera Phrygio cum data cœna viro est.
Miratus fueris cum prisca toreumata multum,
In Priami cyathis Astryanaëta bibes.

Hæc pocula, inquit, apposita fuerant mensæ Laomedontæ, ut hæc consequeretur, Apollo lyra edificavit mœnia: vehemens Rhætus hoc cratere pugnavit cum Lapithis: vides opus comminutum illo certamine. Hi duo fundi æstimantur senis Nestoris causâ: columba fulget attrita manu Pyllo. Hic est scyphus, in quo Achilles imperavit plenius infundi amicis, & ipse potavit merum. Formosissima Dido in hac patera propinavit Bytiæ, cum cœna data est Phrygio marito. Cum multum miratus fueris antiqua toreumata, potabis Astryanaëta in cyathis Priami.

NOTÆ.

Sensus est ergo: Dum nobilitatem & antiquitatem suorum poculorum verbosius narrat Euctus, vinum interim effusum murescit, & vappa fit. Poeta ostendit nimia loquacitate corrumpi cibos etiam optimos, hoc est, convivis ingratos fieri.

1 Laomedontæ] Laomedon fuit rex Trojæ, qui Neptuno & Apollini certum auri pretium promiserat, ut Trojam muris cingerent. Poeta posuit pocula aurea pro auro. Ovid. 11. Met.

Phrygiaque tyranno
Edificant muros pæcto pro mœnibus auro.

7 Prælia Rhætus] Lapitharum & Centaurorum pugnam lege apud Ovidium, lib. 12. Metam. Sed Rhætus, inquit Ovidius, torce pugnavit, Theseus verò cratere.

8 Pugna debile] Hoc est, craterem illa pugna imminutum.

9 Hi duo] Sensus est: Hoc poculum, quod habet duos fundos pluris æstimatur, propter senem Nestorem ad quem pertinuit. Ab Homero Iliad. 2. describitur, atq; ab Eustathio fusc explicatur. Variæ sunt Grammaticorum opiniones, opusne fuerit unum, an gemini crateres alterque alteri impositus, ἀμφικύπεμα vocant Græci. Turnebus, lib. 23. cap. 23. Hesychius

ἀμφικύπεμα] dicit περιεργὸς πολέμοιο, hoc est, rotundum poculum. Athenæus, lib. 11. ait, poculum illud habuisse duos fundos. Vide animadversiones Casauboni, cap. 12. lib. citato.

10 Trita columba] Hoc est, sæpius attrita columba, quæ prominebat insculpta in illo poculo: quo enim magis aurum reteritur, tanto magis nitescit. De Pyllo Nestore sæpius dictum.

11 Iussit amicis] Ulyssi, Ajaci, Phœnici, qui ab Agamemnone ad placandum ipsum Achillem missi fuerant.

12 Et bibit ipse merum] Alii, usque merum. Alii, vividiusque merum.

13 Bytiæ] Virgil. 1. Æneid. convivium describit, quo Æneam Phrygium excipit Dido: Tum Bytiæ dedit increpitans, &c.

15 Prisca toreumata] Quæ sunt opera torno facta. Epig. 39. lib. 4.

16 Bibes Astryanaëta] Id est, ut aiunt interpretes: Novum vinum bibendum porriget Euctus in poculis vetustissimis. Notus est senex Priamus, cujus nepos fuit Astryanax Hectoris filius. Hunc verum non intelligo. Astryanaëta enim pro vino novo sumi, mente atsequi nequeo. Videat lector.

In CINNAM caussidicum, lingua hæsitantem. VII.

HOC agere est caussas, hoc dicere, Cinna, diserte,
Horis, Cinna, decem, dicere verba novem?
Sed modo clepsydras ingenti voce petisti
Quatuor, ô quantum, Cinna, tacere potes!

O Cinna, proferre novem verba decem horis, an hoc est orare caussas, & ornatè dicere? at paullo ante summa voce postulasti quatuor clepsydras, ô Cinna, quantum potes silere?

NOTÆ.

1 Sed modo clepsydras] Quæ erant horologia aquaria, de quibus, & de temporis spatio, quod metirentur singule clepsydræ, diximus, lib. 6. epig. 35. Sensus est: O Cinna, cum nondum orationem absolvisse decem horis,

quatuor adhuc clepsydras à iudicibus petisti ad dicendum.

2 Quantum Cinna tacere potes] Hoc est, adeo lente verba profers, ut potius silere quam loqui videaris.

X 4

Ad

Ad JANUM, de reditu Cæsaris. VIII.

O Jane, quamvis des initium
annis fugacibus, & tuo vultu re-
ducas longa secula: pia thura
primum supplicent tibi, & vota
fiant tibi: & beata purpura, &
omnis dignitas veneretur te: ni-
hilominus magis hoc tibi placet,
quod accidit urbi Latia, spectare
deum reuersum mense tuo.

PRincipium des, Jane, licet velocibus annis
Et revoces vultu secula longa tuo;
Te primum pia thura rogent, te vota saludent
Purpura te felix, te colat omnis honos:
Tu tamen hoc mavis, Latia quod contigit urbi,
Mense tuo reducem, Jane, videre deum.

NOTÆ.

- 1 Principium des] Vide epig. 2. supra.
2 Et revoces] Alii, renoves vultu tuo, hoc est,
tuis calendis, à quibus annus ducit initium.
3 Te primum] Ut Janus qui limina servat,
ad alios deos supplicibus aditum patefaciat,
hac de causa, inquit Ovidius 1. Fastorum, pri-
mum Jano supplicabant antiqui.
4 Purpura] Hoc est, purpurati consules,

qui mense Januario fasces sumebant. Ovid. 1.
Fastorum,

Jamque novi præeunt fasces; nova purpura
fulget, &c.

Omnis honos] Hoc est, quilibet magistratus.

5 Hoc mavis] Domitianum nempe reducem
videre, quam coli ab omnibus magistratibus
mense Januario tibi dedicato.

Ad QUINCTUM, IX.

ut mediam creditæ pecuniæ partem accipiat, ne totam summam perdat.

O Quincte, nuper Hylas lip-
piens volebat tibi solvere novem
uncias: captus uno oculo vult
dare sex; accipe statim: occa-
sio quaeslus facienda brevis est.
Si Hylas excecatus fuerit, nihil
tibi solvet.

Solvere dodrantem nuper tibi, Quincte, vo-
lebat

Lippus Hylas: luscus vult dare dimidium.
Accipe quamprimum: brevis est occasio lucris:
Si fuerit cæcus, nil tibi solvet Hylas.

NOTÆ.

- 1 Solvere dodrantem] Hoc est, novem un-
cias: plerumque summa credita, sicut hæredi-
tas, dividitur in duodecim uncias, quæ assen-
efficiunt: hic verò Hylas debitor cum lippiret,
novem tantum uncias propter hunc morbum

Quincto suo creditori solvere volebat, morbo
amisso uno oculo, sex tantum reddere voluit,
quas breviter accipiendas festivè monet poeta,
ne Hyla cæco facto solidum assen perderet
Quinctus.

De BASSO, X.

qui vestes emerat, nec solverat.

Bassus mercatus est decem
millibus lacernas Tyrias optimi
coloris; lucratus est. Adeone
vili pretio mercatus est? imo
non solvit.

EMit lacernas millibus decem Bassus
Tyrias coloris optimi; lucrificat.
Adeo bene emit? inquit, immo non solvit.

NOTÆ.

- 1 Decem millibus] Sestertium scilicet & de
lacernis quæ togis superinduerentur ad arcenda
frigora, sæpius dictum supra.

3 Immo non solvit] Vel quod solvendo non
esset, vel quod illas lacernas forte suffuratus
esset Bassus.

AD CÆSAREM DOMITIANUM, X.

ex Septentrione Romam reversum.

Pervenisse tuam jam te scit Rhenus in urbem :

Nam populi voces audit & ille tui.

Sarmaticas etiam gentes, Istrumque, Getasq;

Lætitiæ clamor terruit ipse novæ.

Dum te longa sacro venerantur gaudia circo,

Nemo quater missos currere sensit equos. 6

Nullum Roma ducem, nec te sic, Cæsar, a-

mavit,

(test.

Te quoque jam non plus, ut velit ipsa, po-

Rhenus jam novit te rediisse in tuam urbem : nam & ille audit acclamationes tui populi. Clamor ipse novi gaudii terrefecit gentes Sarmaticas, & Danubium, & Getas. Dum applausus diuturni colunt te sacro circo, nullus sensit currere equos quater emissos. O Cæsar, Roma nullum Imperatorem sic dilexit, nec te ipsum antea. Jam etiam nequit amare te magis, licet ipsa cupiat.

NOTÆ.

1 Rhenus] Hoc est, Rheni aceolæ.

2 Tuam urbem] Quia magnificis operibus fuerat à Domitiano exornata, & quasi denuò exornata Roma.

3 Sarmaticas] De quibus supra.

4 Longa gaudia] Interpretor applausus diuturnos, qui nempe, inquit Raderus, ad duas a-

5 Nemo quater] Adeo omnes ad te unum accenti sunt, ut è carceribus emitti currus non

animadvertant.

7 Nec te sic] Hoc est, nec te ipsum tantum olim, quantum nunc amavit; nec plus amare potest. Argute quidem concludit, sed parum vere. Occisum enim Domitianum populus indifferenter tulit, Senatus vero valde lætatus est. Suetonius in Domit. cap. 23. Legunt alii,

Nullum Roma ducem nisi te, sic, Cæsar, amavit.

AD PRISCUM, de uxore locuplete. XII.

UXorem quare locupletem ducere nolim

Quæritis? uxori nubere nolo meæ.

Inferior matrona suo fit, Prisce, marito,

Non aliter fuerint fœmina virque pares.

Rogatis cur nolim ducere uxorem locupletem? nolo nubere uxori meæ, & Prisce, matrona sit inferior suo viro, vir & uxor aliter non fuerint æquales.

NOTÆ.

1 Nubere] Quod proprium est fœminæ, hoc est, nolo servire meæ uxori. Juvenalis sat. 6.

2 Inferior] Nihil est quam fœmina dives, &c.

4 Non fuerint] Alii, non sunt, concordēs nempe; uxor par est marito, jam impar est conjugium, uxoris quippe est parere, mariti vero imperare.

AD GARGILIANUM, falsum venditorem. XIII.

MORIO dictus erat, viginti millibus emi.

Redde mihi nummos, Gargiliane: sapit.

Stolidus habitus erat: mercatus sum illum viginti millibus. O Gargiliane, restitue mihi nummos; sapiens est.

NOTÆ.

1 Morio] Illi dicebantur moriones, qui naturali stoliditate risum excitabant. Vide epig. 210. B. 14.

In crudelem amicum. XIV.

Ne pallida pomaria Cilicum metuant hyemem, & ventus vementior urat nemus tenerum. Specularia opposita notis hyemalibus excipiunt soles nitidos, & lucem serenam. Sed cella mihi conceditur, fenestra non clausa ex omni parte, in qua nec Aquilo velit habitare. O inhumane, an imperas sic habitare antiquum amicum? igitur securus dixerat apud tuam arborem.

Pallida ne Cilicum timeant pomaria brumæ
Mordeat & tenerum fortior aura nemus
Hibernis objecta notis specularia pueros
Admittunt soles, & sine sæce diem.
At mihi cella datur, non tota clausa fenestra,
In qua nec Boreas ipse manere velit.
Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?
Arboris ergo tuæ tutior hospes ero.

NOTÆ.

1 *Pallida*] Ob hyemem qua pallefcunt folia, imo & decidunt. *Pomaria Cilicum* intellige arbores è Cilicia translatas, quas summa cura colebat ille amicus.

2 *Tenerum nemus*] Succrescentes furculos interpretare.

3 *Specularia*] Quibus tegebantur arbores adversus ventos: specularia autem intellige lapides pellucidos, quibus, ut hodie nos vitro, sic

vitri instar utebantur Romani.

4 *Et sine sæce*] Hoc est, sine nive, pluvie & pulvere.

6 *In qua nec Boreas*] Tam frigidum, inquit mihi cubiculum dedisti, ut nec Boreas ventorum frigidissimus in eo habitare sustineat.

8 *Arboris ergo*] Undequaque enim tectæ & munitæ erant arbores adversus frigus.

AD DOMITIANUM, XV.

de laurea quam Jovi Capitolino ex bello Sarmatico retulit.

Dum novum decus belli Pannonici celebratur, & dum fiunt sacrificia in omnibus templis pro Jove reverso; Populus, eques memor, & senatus incendunt thura, & munera tertia locupletant tribus Latias; Roma celebrabit etiam hos secretos triumphos, nec ista laurea pacis à te concessæ minor erit. Quid tu censes de sancta pietate tuorum civium? maxima est virtus Imperatoris cognoscere suos.

DUM nova Pannonici narratur gloria belli
Omnis & ad reducē dum litat ara Jovem
Dat populus, dat gratus eques, dat thura senatus
Et ditant Latias tertia dona tribus;
Hos quoq; secretos memora bit Roma triumphos.
Nec minor ista tuæ laurea pacis erit.
Quid tibi de sancta credis pietate tuorum?
Principis est virtus maxima, nôsse suos.

NOTÆ.

1 *Pannonici*] Hoc est, Sarmatici, licet Pannonia sit regio alia à Sarmatia, de quibus vide Cluverium: tamen, ut arbitror, Pannoniam sumit poeta pro Sarmatia. Suet. in Domit. cap. 6. De Cattis, Dacisque post varia prælia duplicem triumphum egit; de Sarmatis lauream modo Capitolino Jovi retulit. De qua laurea hic loquitur poeta.

Narratur] Alii, numeratur.

4 *Et ditant Latias*] Bis jam de Cattis & Dacis triumphaverat Domitianus, atque ita jam bis populo dona distribuerat; jam vero victoria de Sarmatis reportata, tertio munere populum donavit, illum quippe convivio excepit. Vide epig. 50. infra. Georgius Merula legit:

Et libant Latia tertia dona tribus.

hoc est, inquit, urbes, & oppida quæ habent jus Latii jam tertio sacrificant pro tertia victoria de Sarmatis relata. Videat lector.

5 *Hos quoque*] Iustum de Sarmatis triumphum agere noluit Domitianus, sed lauream tantum retulit, quam vocat poeta triumphum secretum; porro celebrem fore dicit, concessa nempe perdomitis gentibus pace.

7 *Pietate tuorum*] Hoc est, quid sentis de populi pietate erga te?

8 *Nosse suos*] Hoc est, suorum civium animos perspectos habere: etenim odioso principis intimos animi sensus nemo aperit.

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 315

In CIPERUM, XVI.

qui ex pistoris factus erat caussidicus.

Stor qui fueras diu, Cipere,
Nunc caussas agis, & ducenta quæris :
consumis, & usque mutuaris.
pistore, Cipere, non recedis,
panem facis, & facis farinam.

O Cipere, qui fueras pistor
diu, nunc dicis caussas, & qua-
ris ducenta : at dissipas, & sem-
per accipis mutuo. O Cipere, non
mutas mores pistoris, & facis
panem, & facis farinam.

NOTÆ.

Et ducenta] Alii, *ducenta*, sestertia scilicet,
ducenta millia sestertium, hoc est, vis locu-
tari in caullis agendis.

Et panem facis] Sic hunc locum explicat
mirius. Facere panem, inquit, & facere
farinam dicitur pistor, qui pinxit far, & coquit
panem & farinam. Facere item panem & farinam
dicitur, qui liberalitate, aut prodigalitate
aliis panem & farinam subministrat : cum

igitur Ciperus nunc multos pascit prodigalitate
sua, æque pistor videtur, ac olim erat, cum
panem & farinam faceret. Farnabius vero sic
explicat : In pistrino farinam pinsebas, deinde
panem conficiebas, è cujus pretio rursus farinam
comparasti, atque adeo in circulum laborans,
vivebas in diem : ita hic quæris, deinde consu-
mis, rursus mutuaris, &c. Et panem facis, id
est, decoquis, inquit Heraldus.

Ad SEXTUM, XVII.

quod sibi plus debeat ex causa amissa, quam si vicisset.

EGI, Sexte, tuam pactus duo millia caussam.
Misi nummos quot mihi ? mille, quid est ?
Narrasti nihil, inquis, & à te prodita causa est :
Tanto plus debes, Sexte, quod erubui.

O Sexte, constituta mercede
duorum millium dixi tuam caus-
sam ; quot nummos misisti mihi ?
mille, quid est ? nihil dixisti,
& prodidisti causam : O Sexte,
tanto plus debes, quod puduit me :

NOTÆ.

Narrasti nihil] Hoc est, male causam
perdidisti.

À te prodita] Alii, *perdita* : placet prior le-
ctio, nec enim prævaricatores tantum causam
perdunt, sed & ii qui causam agendam susci-
piunt, quam non intelligunt.

Tanto plus] Nam si vicissem, laus mihi

præmii loco fuisset, at in solationi famæ amif-
sæ majorem mercedem præstare debes : facere
prorsus est hæc ratio.

Ad CIRINIUM, XVIII.

rarum esse amicum qui ingenio cedere velit.

SIC tua, Cirini, promas epigrammata vulgo,
Ut necum possis vel prior ipse legi :

O Cirini, siceat in lucem tua
epigrammata, ut possis legi me-
cum, aut prior :

NOTÆ.

Ut necum] Hoc est, ut tua epigrammata aut cum meis legantur, aut aliis anteponantur.

at habes tantam rationem anti-
qui amici, ut plus ames meam
existimationem quam tuam. Sic
nec Virgilinus aggressus est versus
Horatii Calabri, cum posset vin-
cere modos Pindaricos: & cessit
Vario laudem cothurni Romani,
cum posset ore tragico loqui vehe-
mentius. Multi amici dabunt
aurum, & divitias, & agros:
pauci erunt qui velint inferiores
esse ingenio.

Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,
Carior ut mea sit, quam tua fama tibi.
Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci
Pindaricos posset cum superare modos;
Et Vario cessit Romani laude cothurni,
Cum posset tragico fortius ore loqui.
Aurum, & opes, & rura frequens donabit
amicus:

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

NOTÆ.

³ Sed tibi tantus] Sincere loqui videtur poe-
ta, cum Cirinium Virgilio comparet, qui vo-
lens quidem potuisset versus lyricos scribere:
Attamen Raderus & Domitius censent per iro-
niam illum loqui, cum concludat vix inveniri
posse eum qui ingenio cedat.

⁵ Calabri Flacci] Venusia enim Horatii pa-
tria urbs est in finibus Calabriae.

⁶ Pindaricos] Pindarus poeta Graeco
lyricorum princeps satis notus. Posset, alii
nosset.

⁷ Et Vario] Quem epicum fuisse collige-
re est ex Horatio ode 6. lib. 1. cum tamen
in tragedia excelluisse illum intelligat Na-
tialis.

De CINNA, vere paupere. XIX.

Cinna cupit videri egenus, &
est egenus.

Pauper videri Cinna vult, & est pauper.

NOTÆ.

¹ Pauper] Hic Cinna suam inopiam osten-
tans volebat videri divitias dissimulare, at vero ostendit poeta nihil opus esse simulatione, cum
re vera pauper sit.

Ad VARUM, de versibus extemporalibus. XX.

O Vare, cum quotidie condas
ducenta carmina, nihil recitas;
insipiens es, & sapiens.

CUM facias versus nulla non luce ducentos
Vare, nihil recitas: non sapis, atque sapis

NOTÆ.

² Non sapis] Inepti enim est tot versus of-
fundere, & frustra laborare: attamen sapiebat Varus, qui versus tam celeriter factos non re-
taret. Vide Horatium de Arte poetica.

Ad LUCIFERUM, de adventu Caesaris. XXI.

O Lucifer, restitue lucem:
quid affers moram nostrae latitiae?
Caesare venturo, o Lucifer, resti-
tue lucem.

Phosphore, redde diem: quid gaudia nostra
moraris?
Caesare venturo, Phosphore, redde diem.

NOTÆ.

¹ Phosphore] Prædie quam in urbem ex Sep-
tentrione rediret Caesar, ad sidera orationem
convertit poeta, ut noctem præcipitent: tan-
tum enim esse videndi Domitiani desiderium,
ut nox longissima videatur. Phosphorus est Ve-
neris stella, quæ ante solis ortum Lucifer, post
solis vero occasum Vesper dicitur.

Gaudia nostra] Caesarem Domitianum.

Roma

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 317

Roma rogat: placidi numquid te pigra Bootæ
Plaustra vehunt, lento quod nimis igne ve-
nis?

Ledæo poteras abducere Cyllaron astro: 5

Ipse suo cedit nunc tibi Castor equo.

Quid cupidum Titana tenes? jam Xanthus,
& Æthon (rens.

Fræna volunt: vigilat Memnonis alma pa-
Tarda tamen nitidæ non cedunt sidera luci,

Et cupit Aufonium Luna videre ducem. 10

Am, Cæsar, vel nocte veni: sint astra licebit,

Non deerit populo, te veniente, dies.

Roma obsecrat. An tardi cur-
vus segnis Bootæ vehunt te, quod
accedis flamma nimis lenta?
Poteras abripere Cyllaron astrum
Ledæo: ipse Castor nunc com-
modabit tibi suum equum.
Quid retardas properantem so-
lem? Jam Xanthus & Æ-
thôn appetunt habenas: alma
mater Memnonis excubat. Ni-
hilominus lenta sidera non dant
locum luci splendida, & Luna
vult spectare Imperatorem Ro-
manum. O Cæsar, jam veni
vel media nocte: esto astra re-
maneant, lux non deerit populo
te accedente.

NOTÆ.

1 Roma rogat] Ut diem subito reducas.

Pigra Bootæ] Bootes Latine bubulcus tar-
moretur, quia polo vicinus, de quo epig. 3.

4 Abducere Cyllaron] In cælum translatus

Cyllarus equus: Castoris: Ledæum astrum
intelligit Castorem & Pollucem.

7 Xanthus & Æthon] Scilicet equi solis,
Ovidius 2. Metam. quatuor solis equos nume-
rat, nec Xanthum nominat, quem forte sic

Martialis vocat, quod sol flavus sit.

8 Memnonis alma parens] Aurora cujus hi-
storia nota.

11 Sint astra] Alii, stent, quæ nolunt dici
locum cedere, ut & ipsa ingredientem in urbem
Domitianum videant.

12 Non deerit] Ubicumque enim es, O Do-
mitiane, dies est; tu enim sol es Romanorum:
licet astra stent adhuc, media tamen nocte
perinde ac die videberis.

In GALLICUM, XXII.

à quo circumveniri se negat.

Invitas ad aprum, ponis mihi, Gallice, por-
cum.

Hybrida sum, si das, Gallice, verba mihi.

Vocas ad aprum, & Gallice,
apponis mihi porcum. O Gal-
lice, sum hybrida si circumvenias
me.

NOTÆ.

1 Hybrida] Quodcumque animal est ex fero
mansueto natum transfertur etiam ad eos ho-
mines qui ex diversa conditione procreati sunt,
ut si quis ex matre libera & patre servo, vel ex
matre Romano & matre peregrina natus sit. Vi-

de epig. 39. lib. 6. Sensus est: Re vera ego es
sem hybrida, nisi intelligerem loco apri mihi
appositum fuisse porcum: etenim hybrida par-
ticipans naturam utriusque animalis diversæ, viz
unum ab altero distinguat.

Ad RUSTICUM, XXIII.

artificem quemque esse castigandum, cum peccat in suam artem.

Esse tibi videor sævus, nimiumque gulosus,
Qui propter cœnam, Rustice, cædo co-
cum?

O Rustice, an nimium crude-
lis atque bellus videor tibi, qui
verbero cocum propter cœnam?

Si censas istam causam flagro-
rum esse leuam; quæ igitur de
causa placet ut coeus verberetur?

Si levis ista tibi flagrorum causa videtur;
Ex qua vis causa vapulet ergo cocus?

NOTÆ.

Ex qua vis] Nisi det poenas illius quod deliquit in sua arte.

AD CÆSAREM DOMITIANUM, XXIV.

à quo blandissime petit pecuniam.

Si forte rogem aliquid parido
Et tenui libro, concedo illud, si
nimia non fuerit mea petitio. Si
pero non concesseris, ô Cæsar,
sine rogari te: sacrificia & vota
nunquam injuriam faciunt Jovi.
Qui format sacros vultus auro
vel marmore, ille non constituit
numina: ille autem constituit,
qui rogat.

Si quid forte petam timido gracilique
bello;

Improba non fuerit si mea charta, dato,
Et si non dederis, Cæsar, permitte rogari;
Offendunt numquam thura, precesq; Jovis
Qui fingit sacros auro vel marmore vultus,
Non facit ille deos: qui rogat, ille facit.

NOTÆ.

Improba charta] Qua scilicet à te peto ali-
quid: improba autem hoc loco est insaturabilis,
inquit Domitius.

Qui rogat] Qui aureas deorum statuas

format, ille non facit deos, sed qui illos ador-
Sic ego, inquit poeta, dum te rogo, ô Domi-
tiane, te Deum esse demonstro.

IN OPPIANUM semper ægrotum. XXV.

Oppiane, semel tantum specta-
sti me valde ægotantem: crebro
videbo te ægrotum.

Vidisti semel, Oppiane, tantum
Ægrotum me male: sæpe te videbo.

NOTÆ.

Oppiane] Cujus meminit epig. 3. lib. 7.
& epig. 42. lib. 6. qui semper mali erat colo-
ris. Sensus est: Si lætaris quod me semel

gravi morbo laborantem videris; quanto ma-
ego lætabor, qui te semper ægrotum videbo.

AD CÆSAREM DOMITIANUM, XXVI.

de tigribus quas in arena exhibuerat.

Indus raptor, qui pallidus fu-
git in equo Hyrcano, non metuit
tot tigres in agris orientis,

NON tot in Eois timuit Gangeticus arvis
Raptor, in Hyrcano qui fugit albo
equo:

NOTÆ.

Gangeticus raptor] Venator nempe in In-
dia ubi fluvius Ganges, præ timore pallidos ra-
ptis tigridis catulis fugit. Vide Plinium lib. 8.
cap. 18. & Valerium Flaccum, lib. 1.

In Hyrcano equo] Hoc est, celeri: Ge-
nim Hyrcanum equum intelligere videtur po-
ta: Hyrcania vero Asiæ regio, ubi etiam
gres ferocissimæ.

not tua Roma novas vidit, Germanice, tigris:

Delicias potuit nec numerare suas.

Vicit Erythraeos tua, Cæsar, arena triumphos,

Et victoris opes, divitiasque Dei:

nam cum captivos ageret sub curribus Indos,

Contentus gemina tigride Bacchus erat.

quot insolitas spectavit tua Roma: nec potuit numerare sua delectamenta. O Cæsar, tua arena superavit Erythraeos triumphos, atque opes & divitias Dei victoris. Bacchus enim gemina tigride contentus erat, cum sub curribus duceret Indos devictos.

NOTÆ.

[Nec numerare] His verbis significat multa arena tigris fuisse exhibitas.

[Vicit Erythraeos] Quos egit Bacchus de libris rubri, seu Erythraei maris, atque ex Indis: ille enim gemina tantum tigride

inventus triumphavit: tu vero, o Domitiane, plures populo spectandas exhibuisti.

[Ageret sub curribus] Captivi nobiles curribus vehantur, cæteri catenis victi catervatim præbant.

Ad GAURUM, XXVII.

de muneribus captatoris.

Munera qui tibi dat locupletis, Gaure, senique,

Si sapias, & sentis, hic tibi ait, morere.

O Gaure, qui largitur dona tibi divitiis, & seni: si sapiens & sagax es, hic dicit tibi, morere.

NOTÆ.

[Morere] Hi enim testamentorum captati cum munera divitibus senibus & orbis morerentur, significabant nihil aliud cupere

quam ut senes illi morerentur, ut in eorum bona succederent. Vide epig. 63. lib. 6.

De PARTHENIANA toga, XXVIII.

qua donatus à Parthenio petit adhuc lacernam.

Quæ, toga, facundi gratum mihi munus amici,

Esse velis cujus fama, decusque gregis?

Apula Ledæi tibi floruit herba Phalanti,

Qua saturat Calabris culta Galesus aquis?

An Tartessus stabuli nutritor Iberi

O Toga, jucundum donum amici deserti, loquere, cujus gregis fama & gloria esse velis? An herba Apula Phalanti Lacedæmonii floruit tibi, qua Galesus irrigat cultos agros undis Calabris? An Tartessus Batie nutritor ovium

NOTÆ.

[Dic, toga] Togam interrogat, quo nempe generis sit contexta.

[Apula Ledæi] Enumerat varia lanarum genera: in Apulia est Tarentum conditum à Phalante Ledæo seu Lacedæmonio, sic dicto Leda Lacedæmonia: lana vero Tarentina pretio fuit in pretio. Vide epig. 38. lib. 5.

Galesus fluvius Tarentum irrigat.

[An Tartessus] Batie Hispaniæ fluvius, hodie Guadalquivir, qui & Tartessus à Strabone appellatur.

[Stabuli Iberi] Hoc est, ovium Hispanarum, quæ nempe pascuntur ad Iberum.

Bætis

*Hispania, lapit te etiam in unda
Hispana? An tua lana numeravit
multa ostia Timavi, in quo
prius bibit Cyllarus ore astrifero?
Nec convenit infici te veneno Amy-
claes: nec Miletus digna erat
tuo vellere. Tu candore superas
lilia, & ligustra nondum jacentia,
& ebur quod candet monte
Tiburtino. Olor Spartanus, & Paphia
columba dabunt tibi primas:
gemma extrafla rubro mari
dabit tibi primas. At quamvis
hec munera amulentur intactas nives,
non sunt candidiora suo Parthenio.
Ego non anteposui texta Babylonica
magnifice picta, quæ distinguuntur acu
Semiramia. Non mihi plus placeam
in auro Athamanteo, si mihi des, & Phryxæ, vellus Æoli-
num. O quantos risus excitabit
nostra lacerna simul visa trita
toga Palatina,*

Bætis in Hesperia te quoque lavit aqua?
An tua multifidum numeravit lana Timavum?
Quem prius astrifero Cyllarus ore bibit?
Te nec Amyclaes decuit vivere veneno:
Nec Miletus erat vellere digna tuo.
Lilia tu vincis, nec adhuc delapsa ligustra,
Et Tiburtino monte quod albet ebur.
Spartanus tibi cedit olor, Paphiaq; columba
Cedit Erythræis eruta gemma vadis.
Sed licet hæc primis nivibus sint æmula dona
Non sunt Parthenio candidiora suo.
Non ego prætulerim Babylonica picta superba
Texta, Semiramia quæ variantur acu.
Non Athamanteo potius me mirer in auro,
Æolium dones si mihi, Phryxæ, pecus.
O quantos risus pariter spectata movebit,
Trita palatina nostra lacerna toga.

NOTÆ.

7 Multifidum] Timavus fons multis ostiis
illabitur in mare. Vide epig. 25. lib. 4. ubi &
de Cyllaro Castoris equo diximus, & epig. 21.
supra.

9 Amyclaes veneno] Amyclæum venenum alii
existimant esse colorem viridem, alii vero pur-
pureum. Amyclæ civitas est Laconiz, Mile-
tus autem Ioniz in Asia minore, ubi lana sum-
mo fuit in pretio.

11 Ligustra] Flores eximii candoris. Vir-
gilius eclog. 2.

Alba ligustra cadunt.

12 Et Tiburtino] Vide epig. 62. lib. 4. Cœ-
lum enim Tiburtinum utpote frigidum ebori
candefaciendo inferviebat.

13 Spartanus olor] Cycnum intellige candi-
dissimum, cujus formam induit Jupiter cum
Leda Spartanum compeffit.

Paphiaque] Veneri scilicet dicatur, sic dictæ
ab insula Papho, ubi colebatur.

14 Erythræis] Vide Plinium juniorem lib. 9.
epist. 33. in mari rubro nobilissimæ nascuntur
margaritæ, epig. 38. lib. 5.

16 Parthenio] De quo lib. 4. epig. 45.

Candidiora] Refer ad animum Parthenii
cerum.

17 Babylonica] Alii, Babylonis. Plinius
fert lib. 8. cap. 48. varios picturæ colores quæ
vestibus intexebant Babylonii.

18 Acu Semiramia] Hoc est, Babylonica
Semiramis enim Babylone regnavit.

19 Non Athamanteo] Vestis Phryxi ex auro
vellere confecta non mihi gratior foret: Atha-
mas autem Phryxi pater fuit, Ovidius, lib. 1.
Met.

20 Æolium] Æolus Thebarum rex pater
fuit Athamantis, & avus Phryxi. Æolus
pecus interpretare arietem, quo vinctus Phryxæ
Æoli nepos trajecit mare. De his legendæ
historiæ. Alii, Æolium decus.

22 Trita] Quanto ludibrio ero omnibus, quæ
me toga nobili ornatum, & trita lacerna super
injecta indutum viderint. His verbis lacernam
quoque petit à Parthenio, ut munus sit peti-
tum. Legunt alii,

Trita Palatina vestra lacerna toga.

Alii,
Cum pallatina nostra lacerna toga,

De Distichis. XXIX.

Disticha qui scribit, puto, vult brevitate placere.

Quid prodest brevitās, dic mihi, si liber est?

Qui componit disticha, opinor, vult placere brevitate: quid proficit brevitās, age, si liber componitur?

N O T A E.

Disticha qui] Superius epigramma pæallo-
gus excusare videtur, cum enim justum vo-
lens scribere velit, perinde esse ait, si illud aut duorum aut plurium versuum epigramma-
tibus conficiat. Epig. 65. lib. 6.

De spectaculo Scævola, XXX.

qui dextram accenso ad sacrificium igne combussit.

QUI nunc Cæsareæ lusus spectantur arenæ:
Temporibus Bruti gloria summa fuit.

aspicis, ut teneat flammās, pœnaque fruatur
Fortis, & attonito regnet in igne manus!

se sui spectator adest, & nobile dextræ
Fumus amat: totis pascitur illa sacris.

quod nisi rapta foret nolenti pœna, parabat
Scævior in laxos ire sinistra focos.

ire piget post tale decus quid fecerit ante:
Quam vidi, satis est hanc mihi nōsse manum,

Ludi Amphitheatri Cæsarei qui nunc videntur, fuisse summum decus aevi Bruti. Vides ut manus strenua cohæbeat flammās, & triumphet de supplicio, & dominetur in igne stupente! Ipse adest spectator sui, & diligit illustre fumus dextræ: illa pascitur toto igne. Quod nisi supplicium ereptum fuisset invito, sinistra ferocior prompta erat immittere se in flammās ingentes. Post tale decus nolim inquirere, quid fecerit antea: mihi sufficit cognoscere hanc manum quam spectavi.

N O T A E.

Qui nunc] Temporibus Domitiani fortio-
viro existere quam Bruti seculo docet poe-
nam quod olim fortissimus Scævola in re
a, id ipsum nunc per jocum sit: ep. 7. lib.
8. Rei quippe damnati personas agebant
Orphei & Laureoli; ita hic fides Scæ-
vola ad exemplum Mutii Scævola manum in
flammās immittam combussit. Epig. 22. lib. 1.

Dum peteret regem decepta satellite dextra
Injectit sacris se peritura focis.

Temporibus Bruti] Quibus vixit Scævola.
de Livium 1. Decad. lib. 2.

Gloria fuit] Id fuit tunc summa gloria,
quod nunc lusus est.

Pœnaque fruatur] Hoc est, pœnam in
laudem vertat: sic loquitur Juno apud
Hercule furente:

—superat & crescit malis,
Itaque nostra fruatur, &c.

Ipse sui] Ipse fides Scævola ad exem-
plum Mutii Scævola manum igne comburi spe-

ctavit, & delectatus est in illo spectaculo.

6 Totis pascitur] Hoc est, comburitur toto
igne ad sacra facienda accenso. Forte melius
explices; delectatur toto igne. Quo sensu, ni
fallor, verbum pasci usurpatur à Cicerone, lib. 4.
epistolarum ad Atticum, epistola 9. Ego, in-
quit, hic pascor bibliotheca Fausti.

7 Quod nisi] Fictum hunc Scævola flam-
mis eripi jussisset Domitianus, ut olim verum
Scævola ab igne amoveri imperavit Porcena,
epig. 22. lib. 1.

Et raptum flammis jussit abire virum.
Sinistram sane pariter combussisset.

8 In laxos focos] Alii, lassos, hoc est, in
flammās victas, & cedentes tantæ virtuti.

9 Post tale decus] Post tam egregium faci-
nus: etenim si ob scelus damnatus manum com-
bussisset, summam laudem consecutus est: at
verò si fides ejusmodi virtutis suæ specimen spe-
ctante Domitiano ediderit, licet colligere, illum
antea egregia quoque præstitisse facinora.

In DENTONEM, XXXI.

ius trium liberorum petentem à Domitiano.

O Dento, non decore fateris de
te nescio quid, qui ducta uxore,
petis iura paterna. At iam cessa
defatigare Imperatorem supplici-
bus libellis, & tarde revertere ab
urbe in patriam. Dum enim tu
quaris tres liberos longe & diu
conjuges derelicta, reperies qua-
tuor.

Nescio quid de te non belle, Dento, fateris.
Conjuges qui ducta iura paterna petis.
Sed jam supplicibus dominum lassare libellis
Desine, & in patriam serus ab urbe redi.
Nam dum tu longe deserta uxore, diuque,
Tres quaris natos, quatuor invenies.

NOTÆ.

1 Nescio quid de te] Te nempe parum esse
virum, vel delectari te turpi libidinis genere.
De iure trium liberorum egimus, ep. 92. lib. 2.

4 Serus] Externus nempe erat Dento quem

monet poeta, ut in patriam reditum differat
atque ita liberos ex adulterio uxoris susceptos
illum domi repertum affirmat.

5 Diuque] Alii, domoque.

De Columba Aretullæ. XXXII.

Suavis columba delapsa per
aerem placidum decidit in ip-
sum gremium sedentis Aretullæ.
Id factum erat casu, nisi rema-
neret incustodita, & nollet evola-
re fuga sibi concessa. Si licet
pia sorori expectare meliora, &
preces possunt exorare dominum
orbis: fratre redituro, hac avis
nuncia forte accedit ad te ex
Sardinia ubi exulat.

A Era per tacitum delapsa sedentis in ipsos.
Fluxit Aretullæ blanda columba sinus.
Luserat hoc casus, nisi inobservata maneret,
Permissa que sibi nollet abire fuga.
Si meliora piæ fas est sperare sorori,
Et dominum mundi flectere vota valent:
Hæc à Sardois tibi forsitan exulis oris,
Fratre reversuro, nuntia venit avis.

NOTÆ.

3 Luserat] Id casu factum videbatur, nisi
ultra mansisset in gremio Aretullæ.

5 Si meliora] Hujus Aretullæ frater in Sar-
dinia exulabat, cujus reditum à Domitiano im-
petratum se sperabat Aretulla: poeta autem
dicit hanc columbam omen esse fratris ab exilio

revocandi: sæpius enim aves omnis causæ
tro ad homines advolasse scribit Valerius Ma-
ximus, lib. 1. cap. 4.
7 Exulis oris] Ex regionibus fratris tui ex-
lis, hoc est, ex regionibus ubi exulat fra-
ter tuus.

Ad PAULLUM de Phiala, XXXIII.

tenuissima, & rebus tenuissimis comparata.

O Paulle, mittis ad me fo-
lium ex corona prætoris, & vis
illud vocari phialam.

DE prætoricia folium mihi, Paulle, corona
Mittis, & hoc phialæ nomen habere jubet.

NOTÆ.

1 De prætoricia] Poeta avaritiam Paulli de-
ridet, à quo phialam dono acceperat tam te-
nuem, ut nullius vel parvi esset pretii. In
ludis prætores solebant victoribus dare coronas

aureis vel argenteis bracteis insignes, quæ
& folia exprimerent. Sensus est: Folium
laminam tenuissimam potius quam phialam
misti mihi.

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 323

Hac fuerat nuper nebula tibi pegma perunctū,

Pallida quam rubri diluit unda croci.

An magis astuti deraſa eſt ungue miniſtri

Bractea, de fulcro quod reor eſſe tuo?

Illa poteſt culicem longe ſentire volantem,

Et miniſtri penna papilionis agi.

Exiguæ volitat ſuſpenſa vapore lucernæ,

Et leviter fuſo rumpitur icſta mero.

Hoc linitur ſputo Jani caryota Kalendis,

Quam fert cum parvo ſordidus aſſe cliens.

Centra minus graciſſi creſcunt colocasia filo:

Plena magis nimio lilia Sole cadunt:

Nec vaga tam tenui diſcurſat aranea tela: 15

Tam leve nec bombyx pendulus urget opus.

Craciſſior in facie vetula ſtat creta Fabulla:

Craciſſior offenſæ bulla tumefcit aquæ.

Fortior intortos ſervat veſica capillos,

Et mutat Latias ſpuma Batava comas. 20

Hac cute Ledæo veſtitur pullus in ovo:

Talia lunata ſplenia fronte ſedent.

Quid tibi cum phiala, ligulam cum mittere poſſis?

Mittere cum poſſis vel cochleare mihi?

Magna nimis loquimur, cochleam cum mittere poſſis. 25

Denique cum poſſis mittere, Paullæ, nihil.

Nuper pegma fuerat à te perſu-
ſum hac nebula, qua diſſoluta eſt
aqua pallida croci rubri. An po-
tius ungue vaſtri famuli lamina
deraſa eſt de tuo fulcro, quod pu-
ta contingiſſe? Illa poteſt ſentire
volantem culicem procul, & mo-
veri penna miniſtri papilionis.
Suſpenſa agitatur vapore parvæ
lucernæ, & taſſa leviter vino
inſuſo frangitur. Caryota Ka-
lendis Jani involvitur hoc ſputo,
qua portatur à ſordido cliente
cum exiguo aſſe. Colocasia fle-
xibilia diſtenduntur filo minus
tenui: lilia magis ſpiſſa deci-
dunt nimio ſole: errans aranea
non vagatur tela tam ſubtili:
nec pendulus bombyx incumbit in
opus tam tenue. Creta denſior
hæret vultui vetula Fabulla:
bullæ aquæ percuffa turgeſcit cra-
ſſior. Faſcia fortior retinet in-
tortos crines, & ſpuma Batava
mutat caſariam Romanam. Pul-
lus in ovo Ledæo induitur hac
pelle: ſplenia huiusmodi hærent
lunata fronti. Quid tibi cum
phiala, cum poſſis mittere ligu-
lam, aut cum poſſis mittere ad
me cochleare? Prædicamus ni-
mis grandia cum poſſis mittere
cochleam; tandem, o Paullæ,
cum liceat mittere nihil.

NOTÆ.

[Hac fuerat] Sic intelligunt interpretes
de quo lib. Speſt. epig. 2. nuper fuerat
ne lamina inauratum, quam nebula vocat.
ne eſt, tenuem inſtar nebulae, & quæ diluta ſeu
dilaſa eſt croci aſperſione, de qua epig. 3. lib.
1. Pallida unda dicitur hæc, quod crocus
non dulci mixtus flavum, colorem referret.
[De fulcro] Lecti, & eorum fulcra bracteis
argenteis erant ornata. Suetonius in Caligula,
ep. 22. Roma pulſi: o epulo ſervum, ob detra-
ham læſis argenteam laminam carniſci confe-
re tradidit.
[Hoc linitur ſputo] Tenui corio, cruſta,
al. reſtorio exponit Scaliger ad librum 1. Ti-
alli, an forte in deaurando, ſputo utebantur
ne gummi? inquit Farnabius. Caryota verò
olmarum fructus eſt, quæ ad patronos Ca-
lædiſ Januariis mittebatur à clientibus, ep. 27.
lib. 13.
[Colocasia] Fabæ ſunt Ægyptiæ, quæ co-
loſta inſtar filorum tenduntur, epig. 57. lib. 13.
Plinius, lib. 21. cap. 15.

17 Stat creta] Qua ad poliendam cutem ute-
batur Fabulla.
19 Servat veſica] Reticulum tenue inſtar ve-
ſicæ, quo retinebantur capilli.
20 Et mutat Latias] Hoc eſt, nec phiala
craciſſior eſt lixivio, quo Romani ad exemplum
Bataavorum capillos illineant, ut flaveſce-
rent.
21 Hac cute] Hoc eſt, ova cyni habent
cutem æque craciſſam.
22 Splenia] Faſciæ ſunt, epig. 29. lib. 2.
quæ ita in fronte componebantur, ut Lunæ
cornua exprimerent.
23 Ligulam] De qua, epig. 20. lib. 5. &
epig. 120. lib. 14. erat gladiolus, vel ſpathula,
vel menſura.
24 Cochleare] Erat quoque liquidorum men-
ſura, ſed minor ligula, epigramm. 121. lib. 14.
Cochlea limacis teſta eſt ſane minoris etiam
pretii quam cochlear. Melius verò cum poeta
egiffet Paullus nihil mittendo, quam phialam
tam tenuem.

In Jactatorem. XXXIV.

*Prædicas te habere argentum
archetypum Myos: quod factum
est sine te, hoc magis archety-
pum est.*

Archetypum Myos argentū te dicis habere.
Quod sine te factum est, hoc magis ar-
chetypum est.

NOTÆ.

¹ *Archetypum*] Hoc distichum sic explicat
Turnebus, lib. 21. cap. 24. Ego, inquit, argo-
tiam jocumque epigrammatis latere puto in
vocabulo, *factum est*, hoc sensu: Dicis te ha-
bere toreumata argentea operis antiqui, quæ
quidem magni ab omnibus olim æstimabantur.
Jocans Martialis ait: Tu ista verbosa ostenta-
tione argenti tui, & jactatione ventosa multum
detrahis pretio, & efficis ut vasa tua convivis

molestia & tædio sint, adeo ut argentum fa-
ctum, id est, vasa, argenti enim facti nomine va-
sa censentur argentea, si sine te sit, & si ab aliis
magis sit archetypum: id est, pluris censeatur
antiquiusque videatur. Vide, epig. 6. supra.

Myos] Cælatoris egregii.

² *Quod sine te*] Hoc est, inquit Raderus
vasa quæ tu non attigisti nec adulterasti, magis
archetypa sunt. Elogit lector.

In pessimos conjuges. XXXV.

*Cum sitis similes & pares vitæ,
uxor improbißima, vir improbißi-
mus, mirum mihi videtur, vos
non concordare.*

CUM sitis similes, paresque vita,
Uxor pessima, pessimus maritus,
Miror, non bene convenire vobis.

NOTÆ.

³ *Miror, non*] Similes enim similibus gaudent.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XXXVI.

cujus superbum palatium laudat.

*O Cæsar, deride regia miracu-
la pyramidum: Memphis barba-
ra jam filet ædificia extructa
ad Orientem. Opus Egyptium
quota est pars Aula Palatina?
Sol nihil spectat splendidius in
toto mundo. Putes similiter at-
tollere septem montes. Theßalicus
Pelios impositus est Ossa minori.
Fastigium conditum splendidis
astris sic subit æthera, nec scre-
num tonet nube subiecta.*

Regia pyramidum, Cæsar, miracula ride:
Jam tacet Eoum barbara Memphis opus
Pars quota Parrhasiæ labor est Marcoticus au-
Clarius in toto nil videt orbe dies. (la
Septenos pariter credas assurgere montes,
Theßalicum brevior Pelion Ossa tulit.
Æthera sic intrat, nitidis ut conditus astris
Inferiore tonet nube serenus apex.

NOTÆ.

¹ *Regia pyramidum*] De quibus diximus,
epig. 1. lib. Spect.

² *Jam tacet*] Tuum enim palatium longe
superat has pyramides.

³ *Parrhasia aula*] Hoc est, aula Palatinæ
seu Palatii, epig. 55. lib. 7. *Labor Marcoticus*,
hoc est, Ægyptius, à Marcotide celeberrima
Ægypti palude.

⁵ *Septenos*] Septem palatii turres tam mi-
molis & altitudinis affirmat, ut superent Ossa
& Pelion Theßaliæ montes, quos congestos
cælum struxisse feruntur gigantes, Ovidius
Metam.

⁷ *Æthera sic intrat*] Id est, tam altum
hoc palatium, ut nubes altitudine superet, atque
ita infra tonet Jupiter.

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 325

Et prius arcano satiatur lumine Phœbi,
Nascentis Circe quam videt ora patris. 10
Hæc, Auguste, tamen, quæ vertice sidera pulsat,
Par domus est cœlo: sed minor est domino.

*Et prius satiatur arcano lumine
Phœbi, quam Circe intueatur ora
genitoris orientis. Nihilominus,
ô Auguste, hæc ades qua culmine
tangunt astra, pares sunt cœlo:
sed sunt angustiores domino.*

NOTÆ.

[*Et prius arcano*] Hoc est, palatii apex
prius offunditur lumine solis, quam cacumen
montis Circes, quæ solis filia dicta est, Ovidius
Metam. 14. *Arcano*, quia scilicet prius quam
tibi appareat lumen, jam sol illustravit tuum

palatium.
12 *Par domus*] Licet tua domus, ô Domi-
tiane, altitudine atque amplitudine cœlum æ-
quet; tamen non est satis ampla, quæ te Deum
capere possit.

Ad POLYCARMUM, XXXVII.

qui liberalis haberi volebat.

Quod Cajetanoreddis, Polycarme, tabellas,
Millia te centum num tribuisse putas?
Debuit hæc, inquis, tibi habere, Polycarme, ta-
Et Cajetano millia crede tuo. (bellas,

*O Polycarme, an credis te
dedisse centum millia Cajetano,
quod reddis tabulas: Debuit hæc,
ais: O Polycarme, serva tibi
tabulas, & mutuo da millia tuo
Cajetano.*

NOTÆ.

2 *Te centum*] Alii, *tercentum*, millia nempe
essentium.
Num tribuisse] Alii, *non*, minus bene. Sen-
tus est: O Polycarme, creditor liberalis haberi
inquis, quod nomen, creditæ pecuniæ argu-
mentum, reddideris Cajetano, qui nempe sol-

vendo non est, atque ita licet non reddidisses,
pecuniam tamen mutuo datam nunquam recu-
perasses.
4 *Millia crede*] Rursus pecuniam da mutuo,
sic vere munificus videberis.

Ad MELIOREM, XXXVIII.

eum vere esse liberalem qui mortuis aliquid dat.

QUI præstat pietate pertinaci
Sensuro bona liberalitatis
Capet forsitan, aut vicem reposcat.
At si quis dare nomini relicto
Post manes, tumultumque perseveret,
Quærit quid nisi parcius dolere?
Refert sis bonus, an velis videri.
Præstas hoc, Melior, sciente fama:

*Qui constanti pietate donat
alicui experturo bona munificen-
tia, forte aucupetur, aut repetat
parem gratiam. Sed si quis
post manes & sepulchrum persi-
stat donare nomini superstiti,
quid sperat nisi lenire moerorem?
Interest an sis probus, an cupias
videri. O Melior, hoc facis,
fama rennunciante:*

NOTÆ.

3 *Capet forsitan*] Melior duos pueros habuit,
Clauciam & Blæsum, & utrumque mortuum
habet, epigramm. 28, & 29. lib. 6. At verò,
inquit poeta, qui munera confert in vivos, aut
illis majora sperat, aut eorum hæreditatem
capat.

si quis officia pietatis præstat, nihil aliud nisi
suo dolori lenimen quærit. Vide epistolam 17.
Plinii junioris, lib. 1. De his qui defunctorum
amicorum memoriam colunt.

4 *Nomini relicto*] Hoc est, mortuo amico

8 *Præstas hoc*] Id est, te probe geris, non
ut probus videaris, sed quia sic faciendum exi-
stimas.

qui sollicitus non permittis ut diebus solemnibus pereat memoria Blæsi sepulti, & quod ex arca liberali munificus largiris grata & pia turba scribarum ad celebrandum diem natalitium, ipse tibi hoc Blæso. Hoc dicitur reponetur tibi, quandiu viues, hoc & reponetur post mortem.

Qui solemnibus anxius sepulci
Nomen non finis interire Blæsi,
Et de munifica profusus arca
Ad natalitium diem colendum
Scribarum memori, piæque turbæ
Quod donas, facis ipse Blæsianum.
Hoc longum tibi vita dum manebit,
Hoc & post cineres erit tributum.

NOTÆ.

9 Qui solemnibus] Hoc est, qui natalitium diem Blæsi celebras.

13 Scribarum memori] Quia & Blæsus fuerat scriba.

14 Facis ipse Blæsianum] Hoc est, nullam

gratiam expectas; sed quod donas, id omni Blæso, tribuis.

15 Hoc longum] Quandiu viues, imo & mortuus ex tanta pietate gloriam & famam consequeris.

Ad DOMITIANUM, XXXIX.

in laudem sui palatii.

Antea non erat locus qui contineret convivia, atque ambrosias epulas mense Palatina. O Germanice, fas est hic bibere sacrum nectar, & pocula porrecta manu Ganymedea. Lubeat, queso, tarde convivari cum Tonante: sed si tu festinas, o Jupiter, ipse veni.

QUI Palatinæ caperet convivia mensæ,
Ambrosiasque dapes, non erat ante locus
Hic haurire decet sacrum, Germanice, nectar
Et Ganymedea pocula mixta manu.
Esse velis, oro, serus conviva Tonantis.
Et tu si properas, Juppiter, ipse veni.

NOTÆ.

3 Hic haurire decet] Nempe in tuo palatio: epig. 36. supra.

4 Et Ganymedea] Hoc est, haurire pocula quæ à tuis pueris formoso Ganymedi similibus porriguntur.

5 Esse velis] Tarde adeas cælum, seu divas.

6 Et tu si] O Jupiter, si tanto Domitiani desiderio tenearis, descende in terras, ut cum illo conviveris.

Ad PRIAPUM, XL.

cui minatur flammam, nisi custodiat sylvam.

O Priape, qui custodis nec hortum, nec vineam fertilem, sed nemus non densum, ex quo formatus es & potes formari de novo; moneo removeas manus furum, & conserves sylvam camini o heri. Si hoc defuerit, & ipse es lignum.

NON horti, neque palmitis beati,
Sed rari nemoris, Priape, custos,
Ex quo natus es, & potes renasci,
Furaces moneo manus repellas,
Et sylvam domini focus reserves.
Si defecerit hoc, & ipse lignum es.

NOTÆ.

3 Ex quo natus es] Vide sat. 8. Horat. lib. 1. Olim truncus eram ficulnus inutile lignum, &c.

6 Si defecerit] Lignum nemoris, cum & lignum sis te comburam. Alii, si defecerit nempe sylva.

Ad FAUSTINUM, XLI.

de Athenagora qui Saturnalia nihil ad poetam miserat.

Tristis Athenagoras non misit munera nobis,
Quæ medio brumæ mittere mense solet.
An sit Athenagoras tristis, Faustine, videbo:
Me certe tristem fecit Athenagoras.

Mæstus Athenagoras non misit dona ad me, quæ consuevit mittere medio mense brumæ. O Faustine, examinabo an Athenagoras daleat: Athenagoras me sane affecit mæstitia.

NOTÆ.

1 Tristis Athenagoras] De quo epig. 97.
lib. 9. Sensus est: Mæstus mihi videtur Athenagoras, quod nihil ad me miserit Saturnalium tempore: Ego, inquit poeta, nescio an verò daleat, at ego vere doleo quod nihil acceperit.

epig. 46. lib. 4.

2 Medio brumæ] Hoc est, mense Decembri: brumæ vero significat dies hyemis brevissimos. Cicero 2. de natura deorum: Solis accessum discessumque brumæ solstitiisque fieri.

Ad MATHONEM, XLII.

sestantem divitum mentas.

Si te sportula major ad beatos
Non corruerit, ut solet: licebit
De nostro, Matho, centies laveris.

Si sportula major non te translulerit ad divites, ut fit; o Matho, poteris lavare centies de nostro.

NOTÆ.

1 Sportula] De Mathone egimus epig. 80.
lib. 4. De sportula diximus, epig. 7. lib. 3.
3 De nostro] Hoc est, de nostra sportula

centum quadrantum poteris & lavare, atque à balneis cenare, nisi nidore majoris culinæ illectus & correptus divites adieris.

In FABIUM, & CHRISTILLAM, XLIII.

quorum ille multas uxores, hæc multos maritos extulerat.

Effert uxores Fabius, Christilla maritos,
Funereamque toris quassat uterque facē.
Victores committe Venus, quos iste manebit
Exitus, una duos ut Libitina ferat.

Fabius effert uxores, Christilla maritos, atque uterque concutit funeream facem ibidem. O Venus, committe victores quibus continget iste eventus, ut Libitina simul rapiat utrumque.

NOTÆ.

1 Effert] Verbum est funeris proprium: conjuges veneno fuisse necabant Fabius & Christilla.

3 Victores] Fac ut matrimonio juncti simul congregiantur. Fabius quidem uxorum victor, Christilla vero victrix maritorum.

2 Funereamque] Corp deberrat adhibere nuptiales.

4 Una duos] Ut Libitina mortis dea utrumque mutuis artificiis occisum simul rapiat.

Ad TITULLUM, XLIV.

ut genio indulgeat, nec ampla bona ingratia heredibus relinquat.

O Titulle, moneo, semper vive genialiter: hoc tardum est, quamvis coeperis sub præceptore, tardum est. Sed tu, ô infelix Titulle, nec vivis vetulus: sed saluator adis omnia limina, Et mane sudas urbis osculis udus, Et foro triplici vagus ante omnes equos, Et templum Martis, Et colossum Augusti, turris per omnes tertias, Et quintas. Rape, accumula, aufer, posside, relinquendum est. Superba arca palleat spissis nummis, aperiantur centum pagina Calendarum: hæres jurabit te nihil reliquisse, Et te exporrecto super pluteum aut lapidem, dum torus circumdatus papyro extruitur tibi, arrogans osculabitur plorantes eunuchos.

Titulle, moneo, vive semper: hoc serum est. Sub pædagogo coeperis licet, serum est. At tu, miser Titulle, nec senex vivis: Sed omne limen conteris saluator, Et mane sudas urbis osculis udus, Foroque triplici sparsus ante equos omnis, Edemque Martis, & colosson Augusti, Curris per omnes tertiasque, quintasque. Rape, congere, aufer, posside: relinquendum est. Superba densis arca palleat nummis, Centum explicentur paginae Calendarum: Jurabit hæres, te nihil reliquisse, Supraque pluteum te jacente, vel saxum, Fartus papyro dum tibi torus crescit, Flentes superbus basiabit eunuchos, Tuoque tristis filius, velis nolis, Cum concubino nocte dormiet prima.

NOTÆ.

2 Sub pædagogo] Hoc est, quamvis à prima juventute genialiter vivere coeperis, tamen tardius est: epig. 16. lib. 1.

4 Sed omne limen] De matutinis his salutationibus diximus epig. 79. lib. 4.

5 Urbis osculis] Quos enim salutabant, eos osculabantur veteres.

6 Foroque triplici] Lege epig. 38. lib. 3.

Ante equos omnes] Hoc est, inquit Domitius & Raderus, ante equites: iudices enim erant equestris ordinis. Forte intelligit statuas equestres in foro positas.

7 Colosson Augusti] Quem describit Martialis, lib. 3. cap. 6.

8 Per omnes tertias] Decurias iudicum intelligunt alii, quæ primo tres, quibus Augustus quartam, Caligula quintam addidit: Alii vero horas interpretantur, epig. 67. infra.

10 Palleat] Argento nempe, cuius color pallidus est. Alii legunt, pullulet. Videat lector.

11 Centum explicentur] Centum creditonum tabulae aperiantur, negabit hæres quicquam à defuncto relictum, quo ipsis debita pecunia solvatur: singulis vero Calendis usura à debitoribus exigebantur.

14 Fartus papyro] Qua utebantur ad rogum struendum: epig. 97. lib. 10.

Ad FLACCUM, de reditu Prisci Terentii. XLV.

O Flacce, Priscus Terentius redit ad me à regionibus Sicilia: calculus albus signet hanc diem.

PRISCUS ab Ætnæis mihi, Flacce, Terentius oris
Redditur: hanc lucem lactea gemma notet.

NOTÆ.

1 Priscus] Ad quem poeta mittit librum duodecimum. Hujus Prisci Terentii reditum ex Sicilia, ubi est mons Ætna, celebrat Martialis.

2 Lactea gemma] Albo calculo prosperos, nigro dies infaustos notabant antiqui: quem morem alii à Scythiis, à Thracibus alii ortum putant: epig. 53. lib. 9. lib. 11. epig. 37.

Defluat,

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 329

efluat, & lento splendeſcat turbida limo,
Amphora centeno conſule facta minor. (ſis ?
continget nox quando meis tam candida men-
Tam juſto dabitur quando calere mero ? 6
um te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros,
Luxuriæ fiet tam bona cauſa meæ.

*Et lagena imminuta centum an-
nis deſluit, & turbida ſplende-
ſcat lento limo. Quando mea
menſa nanciſcentur noctem tam
ſelicem ? Quando licebit caleſcere
vino tam juſto ? Cum tu, o
Flacce, redibis ad me ex Cypro
Cythereia, habeo tam bonam
cauſam mea intemperantia.*

NOTÆ.

Et lento ſplendeſcat] Vinum enim centum
horum ex amphora effuſum, ſi commoveretur,
bidum fiebat. De amphora annosa vide
g. 106. lib. 1.
Facta minor] Quia ſubinde longo ſenio

aliquid deperit.

5 *Continget*] Hoc eſt, quando erit cauſa

tam juſta lautæ

7 *Cythereia*] Cyprus quippe inſula Venetia
ſacra eſt.

Hoc eſt, quando erit cauſa
cenandi ?

Cyprus quippe inſula Venetia

XLVI.

In variè ſe tondentem. XLVII.

Ars maxillarum tonſa eſt tibi, pars tibi ra-
ſa eſt,
Pars vulſa eſt : unum quis putet eſſe caput ?

*Pars genarum tonſa eſt tibi,
pars raſa eſt tibi, pars vulſa eſt :
quis credat eſſe unum caput ?*

NOTÆ.

Pars maxillarum] Forcipibus nimirum,
ut webantur juvenes jam adulti : *raſa*, no-
ſa ſcilicet, quam adhibebant viri : *vulſa*,
ſa nempe, quibus ſcimitre & juniores ute-

bantur. Cum ergo triplicem iſtam ætatem ca-
pite ſuo reſeret hic quiſquis fuerit, non unum,
ſed triplex caput habere videbatur.

De abolla CRISPINI, XLVIII.

ſubducta ab aliquo fure.

Neſcit cui dederit Tyriam Crispinus abollā,
Dum mutat cultus, induiturque togam.
Quisquis habes, humeris ſua munera redde
precamur,
Non hoc Crispinus te, ſed abolla rogat :
non quicumque capit ſaturatas murice veſtes,
Nec niſi deliciis convenit iſte color. 6
te præda juvat ſœdique infania lucri,
Quo poſſis melius fallere, ſume togam.

*Crispinus ignorat cui dederit
purpuream abollam cuſtodien-
dam, dum mutat ſuos ornatus,
atque induit togam. Quisquis
habet, oramus, reſtitue humeris
ſua ornamenta : Crispinus non
petit hoc a te, ſed abolla ipſa :
veſtes imbutæ murice non conve-
niant quicumque, nec iſte color
aptus eſt niſi lautioribus. Si
præda placet tibi, & furor tur-
pis lucri, furare togam, ut poſſis
melius latere.*

NOTÆ.

Crispinus] De quo egimus epigramm. 98.
7. cui ut ablatam abollam reſtituat, furem
reſtat poeta, & Crispinum ipſum deridet,
neſcirit cui dediffet ſervandam abollam,
qua epig. 53. lib. 4.

5 *Non quicumque*] Hoc eſt, non cuiuſvis eſt
geſtare purpuram.

7 *Fœdi lucri*] Forti.

8 *Sume togam*] Magno enim in togatorum
numero tu togatus deſiſceſces.

De

De ASPRO, XLIX.

amatore puellæ nunquam visæ.

Asper, sed cæcus amat pul-
chram sane puellam. Igitur, ut
res est, Asper amat plus quam
videt.

Formosam plane, sed cæcus diligit Asper
Plus ergo, ut res est, quam videt Asper
amat.

NOTÆ.

1 Formosam] Poeta deridet istum cæcum,
qui puellæ nunquam visæ amore flagraret. Ju-
venalis sat. 4. v. 119.

Qui nunquam visæ flagrabat am-
more puellæ.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, L.

de ejus convivio.

Quantum convivium celebra-
tur post victoriam de gigantibus
relatam, & quanta illa nix fuit
omnibus diis, qua bonus pater
accubuit cum plebe deorum, &
fas fuit faunis potare merum a
Jove: tanto epulo, & Cæsar, cele-
bratur tua victoria: dii ipsi af-
ficiuntur nostra lætitia. Omnes
equites, populus, & patres epulan-
tur tecum, & Roma accipit am-
brosius epulas cum Imperatore.
Pollicitis grandia, quanto ma-
jora prastitisti? Sportula nobis
promissa est, recta data est.

Quanta gigantei memoratur mensa triumph
Quantaq; nox superis omnibus illa fuit
Qua bonus accubuit genitor cum plebe deorum
Et licuit faunis potare merum a Jove,
Tanta tuas celebrant, Cæsar, convivia lauro
Eschilarant ipsos iugudia nostra deos.
Vescitur omnis eques tecum, populusque, pa-
tresque,
Et capit ambrosias cum Duce Roma dape
Grandia pollicitus quanto majora dedisti
Promissa est nobis sportula, recta data est

3 Accubuit genitor] Jupiter nempe cum diis habere volebat Domitianus.

minoribus.

4 Plebe] Vetus codex habet Phæbe.

5 Eschilarant ipsos] Tanta est nostra lætitia,
ut deos ipsos afficiat, qui nobiscum accumbere
vellent.

6 Ambrosias] Hoc est, divinas. Deus enim

9 Grandia pollicitus] Epiphonema est,
Domitiani liberalitatem extollit poeta.

10 Sportula] Quam sustulit Domitianus,
vocata cœna recta. Suetonius in Domitiano
cap. 7. Vide etiam epig. 7. lib. 3.

De phiala R U T I, LI.

qua miro artificio elaborata donatus fuerat.

Quis labor in phiala? An pe-
riti Myos, an vero Myronis?
An hac manus est Mentoris, an
tua, & Polyclete?

QUIS labor in phiala? docti Myos, an
Myronis? Mentoris hæc manus est, an Polyclete tua

NOTÆ.

1 Docti Myos] An opus est Myos cælatoris egregii, epig. 24. supra. Myronis Mentoris
Polycletem mentionem facit Plinius, lib. 33. cap. 12.

Livels

vescit nulla caligine fusca, nec odit
Exploratores nubila massa focos.
Era minus flavo radiant electra metallo, 5
Et niveum felix pustula vincit ebur.
ateriæ non cedit opus : sic alligat orbem,
Plurima cum tota lampade Luna nitet.
at caper Æolio Thebani vellere Phryxi
Cultus ab hoc mallet vecta fuisse soror. 10
nunc nec Cinyphius tonsor violaverit, & tu
Ipse tua pasci vite Lyæe velis.
Terga premit pecoris geminis Amor aureus alis,
Palladius tenero lotos ab ore sonat.
ic Methymnæo gavisus Arione delphin 15
Languida non tacitum per freta vexit onus.
Imbuat egregium digno mihi nectare munus,
Non grege de domini, sed tua, Ceste, manus.
Ceste decus mensæ, misce Setina : videtur
Ipse puer nobis, ipse sitire caper. 20
Det numerum cyathis Instantis litera Rufi :
Auctor enim tanti muneris ille mihi.
Telethusa venit, promissaque gaudia portat:
Servabor dominæ, Rufe, triente tuo.

Nulla caligine fusca massa livescit, nec obscura odit ignem exploratorem : vera electra splendent metallo minus flavo, atque elaborata pustula superat candidum ebur. Opus non superatur à materia : Sic luna claudit orbem, cum plena splendet tota lampade. Caper prominet ornatus Æolio vellere Phryxi Thebani, cujus soror mallet vecta fuisse ab hoc. Nec tonsor Cinyphius violaverit hunc, & tu, o Bacche, ipse sinas illum vesci tua vite. Amor aureus geminis alis urget dorsum pecoris, lotos Palladius sonat ab ore delicato. Sic delphin latatus Arione Methymnæo portavit onus sonorum per placida maria. Non servus ex grege domini, sed tua manus, o Ceste, tingat mihi prestans donum pretioso nectare. O Ceste, ornamentum mensæ, ministra Setina : ipse puer videtur nobis sitire, & ipse caper. Litera Instantis Rufi assignet numerum cyathis ; nam ille me affecto tanto dono. Si Telethusa accedit, atque offert promissam latitiam ; servabor dominæ, hausto tuo triente, o Rufe.

N O T E.

[Vivescit nulla caligine] Hoc est, phiala pura est, & pura ab omni macula.

[Nec odit] Sicut aurum adulterinum quod exploratum evanescit.

[Vera minus] Sensus est, inquit Raderus : vera electra, seu succinum, minus radiant quam phialæ flavum metallum, id est, aurum. vera electra dixit ad differentiam electri fastitii, quod fiebat ex quinta argenti portione auro admixta. Vel sic intellige hunc versum : Hæc phiala ex electro fastitio composita magis fulget quam verum electrum. Eligat lector.

[Et niveum] Alii, & vinum : minus beate. De argento pustulato diximus epig. 85. l. 7. Idem pustula dicitur, vel quod feliciter & in gemole esset elaborata, vel quod nostrum poemam bearet.

[Sic alligat orbem] Hoc est, phiala splendore & figura similis est Lunæ plenæ.

[Stat caper] Sic Juvenalis Sat. 1. v. 76. Argentum vetus, & stantem extra pocula caprum.

[Æolio] Nempe iste caper ornatus erat aureo vellere, quale habebat aries, quo vectus cum sorore Helle trajecit mare Phryxus filius Athamantis regis Thebanorum, cujus Æolus pater fuit, epig. 28. supra.

[Nec Cinyphius] Epig. 94. lib. 7.

12 Ipse tuus] Grata est Baccho victima hircus, epig. 24. lib. 3. Attamen iste tam affabre erat formatus, ut sua vite libens illum faceret Bacchus.

13 Terga premit] Capro insidebat Cupido. 14 Palladius lotos] Hoc est, tibia. Lotos ad tibiarum cantus expetitur, inquit Plinius, lib. 13. cap. 17. Palladius dici videtur, quod frequens in Africa nascatur non procul à Tritone lacu sacro Minervæ.

15 Sic Methymnæo] Methymna Lesbi insulæ urbs fuit patria nempe Arionis, cujus historiam lege apud Herodotum, lib. 1.

16 Non tacitum onus] Hoc est, ipsum Arionem lyra canentem.

17 Imbuat egregium] In phialam vinum primo infundat non quivis ex servis, sed Cerus puer formosissimus.

19 Misce Setina] Vina nata Setiæ in urbe Campaniæ.

20 Ipse puer] Cupido celatus in phiala.

21 Det numerum] De more bibendi pro numero literarum nominis, vide epig. 72. lib. 1.

[Instantis litera Rufi] Legunt alii Instanti pro Instantii, de quo epig. 67. lib. 7. & 97. lib. 12. Attamen prior lectio placere Raderi propter sequentem versum :

Si dubia est, septunce trahar.

Si incerta est, hauriam septuncem : si desipit amantem, potabo utrumque nomen, ut conficiam sollicitudines.

Si dubia est, septunce trahar : si fallit amantem,

Ut jugulem curas, nomen utrumque bibam

NOTÆ.

Cum enim dominæ essent venturæ parcius bibebant antiqui, epig. 107. lib. 1. Idcirco dicit poeta : Si venit Telethusa, trientem tantum hauriam pro numero quatuor literarum quas habet *Rusi* nomen in vocativo ; at vero si incertum sit, num ad me ventura sit, hauriam septuncem pro numero septem literarum quas habet nomen *Instantis* in recto. Si le-

geretur *Instanti*, in recto esset *Instantius* : de tantem ergo haurire deberet. Videat lector Difficilis mihi videtur iste locus. Forte *Instantis*, aut *Instantius Rufus* promiscue dicebatur : vel alter erat.

26 *Nomen utrumque*] Hoc est, undecim *athos*, seu deuncem.

AD CEDITIANUM, LII.

de puero tonfore.

O Ceditiane, ego rogatus commodavi Rufo ad radendas semel genas puerum tonforem, sed talem arte, qualis nec fuit Thalamus tonfor Neronis, cui contingere barba Drusorum radendæ. Dum imperatus repetit pilos eisdem Rufo censura speculi regente manum, atque expingit cutem, Et facit disturnam detractionem detonsis capillis : tonfor barbatus rediit ad me.

Tonforem puerum, sed arte talem,
Qualis nec Thalamus fuit Neronis,
Drusorum cui contingere barbæ,
Æquandas semel in genas rogatus
Rufo, Ceditiane, commodavi.
Dum iussus repetit pilos eisdem,
Censura speculi manum regente,
Expingitque cutem, facitque longam
Detonsis epaphæresim capillis :
Barbatus mihi tonfor est reversus.

NOTÆ.

2 *Nec Thalamus*] Nomen tonforis Neronis. *Lipsius*, lib. 1. epist. quæst. 5.

3 *Drusorum*] Hoc est, Neronum.

6 *Pilos eisdem*] Hoc est, dum iterum atque iterum radit barbam Rufo, Legit *Farnabius*.

Dum iussus repetit] Hoc est, dum studio ad speculi censuram pilos iterum atque iterum castigat.

8 *Expingit*] Alii, *expungit* : ep. 82. lib.

10 *Barbatus*] Hoc verbo diutius à Rufo tentum fuisse Rufum significat poeta.

IN CATULLAM, LIII.

raram esse concordiam formæ atque pudicitie.

Qua pulcherrima fuere vel sunt, sed vilissima quæ fuere vel sunt : 8 Catulla, quam optarem te fieri minus pulchram, aut magis castam !

Formosissima quæ fuere, vel sunt,
Sed vilissima quæ fuere vel sunt.
O quam te fieri, Catulla, vellem,
Formosam minus, aut magis pudicam !

NOTÆ.

1 *Formosissima*] Hoc est, *Formosæ* quæ fuerunt formosissimæ, fuerunt quoque vilissimæ quia omnibus prostitutæ.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LIV.

non illum propter munera, sed munera propter ipsum amari.

Magna licet toties tribuas, majora daturus
Dona, ducum victor, victor & ipse tui:
iligeris populo non propter præmia, Cæsar;
Propter te populus præmia, Cæsar, amat.

O Ducum victor, atque ipse
victor tui, quævis toties lar-
giaris magna munera, largi-
tus adhuc majora; O Cæsar,
amari à populo non propter mu-
nera; O Cæsar, populus diligit
munera propter te.

NOTÆ.

Magna licet] Congiarium enim populo
dederat Domitianus. Suetonius in Domi-
tiano.
Victor &] Hoc est, qui nihil agis præter rati-

onem, quæ victoria omnium difficillima videtur.
4 Propter te] Domitiano blanditur poeta,
quem populo esse cariorum, quam munera, as-
firmat.

Ad eundem, de Leone exhibito in arena. LV.

Uditur quantū Massyla per avia murmur,
Innumero quoties sylva leone furit,
Illidus attonitos ad plena mapalia pastor
Cum revocat tauros, & sine mente pecus:
Tantus in Ausonia fremuit modo terror arena:
Quis non esse gregem crederet? unus erat.
Id cuius tremerent ipsi quoque jura leones,
Cui diadema daret marmore picta Nomas.
Quantum per colla decus, quem spargit ho-
norem,

Aurea lunatæ cum stetit unda jubæ! 10
Grandia quam decuit latum venabula pectus,
Quantaque de magna gaudia morte tulit!
Inde tuis, Libye, tam felix gloria sylvis?
A Cybeles numquid venerat ille jugis? 14
magis Herculeo, Germanice, misit ab astro
Hanc tibi vel frater, vel pater ipse feram?

Quantum murmur auditur
in solitudinibus aviæ Massylia,
quoties sylva fremit innumeris
leonibus, cum pastor pallidus re-
ducit tauros stupescit, atque
attonitum armentum ad castra
plenas: paulo ante tantus terror
fremuit in arena Romana: Quis
non putaret adesse gregem? Unus
erat. At cuius leges reformida-
rent ipsi etiam leones, quem ve-
gem constitueret Numidia picta
marmore. O quantum orna-
mentum per colla, quod decus ex-
plicuit, cum unda aurea juba
lunata arresta est! quam par-
vum fuit amplum pectus magnis ve-
nabulis, & quantam letitiam
percepit Leo ex præclarâ morte!
O Africa, unde decus tam felix
tuis sylvis? Nunquid ille vene-
rat ex montibus Cybeles? An
potius, O Germanice, frater aut
genitor misit tibi hanc feram ab
astro Herculis.

NOTÆ.

Massyla] Libyæ pars est Massylia, in qua
multi leones.

Pallidus] Leonum rugitu exanimatus.

Ad plena mapalia] Alii, Ad Pæna mapalia,
est, Punica.

Ipsi quoque] Hoc est, Tantus erat leo ille
attonitus in arena, ut inter alios leones rex
esse posset.

Picta Nomas] Variato enim marmore
dat Numidia.

O quantum] Hoc est, quam præstans erat
arresta instar mediæ Lunæ.

Grandia quam decuit] Ingenti Domitiani

venabulo convenit tam amplum leonis pectus.

12 Gaudia morte tulit] Quod nempe Domi-
tiani manu ceciderit.

14 A Cybeles] Hoc est, ab Ida monte Phry-
giæ, cui præest Cybele, quam à quatuor leoni-
bus vehi fabulantur poete.

15 An magis Herculeo] Astrum Herculeum
intellige leonem ab Hercule interfectum, atque
inter Zodiaci signa relatum: epig. 57. lib. 4.
Germanicum vocat Domitianum à devictis
Germanis.

16 Hanc tibi] Vespasianus pater, vel Titus
frater inter deos relati.

Ad

Ad FLACCUM, LVI.

nullos esse suis temporibus egregios poetas, quod à nemine vigilanti suarum mercedem accipere

Cum aetas avorum det primas
nostro scitilo, & Roma magis
aucta fuerit cum suo Imperatore;
tibi mirum videtur desiderari
ingenium sacri Maronis, ne-
qu岸quam canere bella tam mag-
na buccina. O Flacce, assint
Mæcenates, non desiderabuntur
Marones, & vel tua villa suppe-
ditabit tibi Virgilium. Tityrus
amiserat jugera finitima infelici
Cremona, atque agrotus lamen-
tabatur oves abductas. Tuscanus
eques risit, & propulsavit malignam
inopiam, & coegit discedere
celeri fuga. Accipe divitias, in-
quit, atque esto maximus poeta-
rum: & licet tu ardeas nostrum
Alexin. Ille formosissimus asia-
bat, mæstis heri fundens fusca Fa-
lerna manu marmorea, & porri-
gebat carchesia degustata labris
roseis, quæ poterant commovere
ipsum Jovem. Poeta attonitus
oblitus est rudem Galateam, &
Thestylen ustam rubras genas
messibus. Repente concepit Itali-
am, & arma virumque, qui
paulo ante ore rudi vix fleverat
culicem. Quid commemorabo
Varos, & Marfos, & locupleta-
ta nomina poetarum quos enumerare magnus erit labor?

Temporibus nostris ætas cum cedat avorum
Creverit & major cum duce Roma suo;
Ingenium sacri miraris abesse Maronis,
Nec quemquam tanta bella sonare tuba.
Sint Mæcenates, non dêrunt, Flacce, Marones,
Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.
Jugera perdiderat miseræ vicina Cremonæ,
Flebat & abductas Tityrus æger oves.
Risit Tuscus eques, paupertatemque malignam
Reppulit, & celeri jussit abire fuga.
Accipe divitias, & vatum maximus esto:
Tu licet & nostrum, dixit, Alexin ames.
Adstabat domini mensis pulcherrimus ille,
Marmorea fundens nigra Falerna manu,
Et libata dabat roseis carchesia labris,
Quæ poterant ipsum sollicitare Jovem.
Excidit attonito pinguis Galatea poeta,
Thestylis & rubras messibus usta genas.
Protinus Italiam concepit, & arma, virumque,
Qui modo vix culicem fleverat ore rudi.
Quid Varos, Marfosq; loquar, ditataque vatum
Nomina, magnus erit quos numerare labor.

NOTÆ.

2 Cum duce] Domitiano scilicet, epig. 19. lib. 5.

Pulchrior & major quo sub duce Martia
Roma.

4 Tanta tuba] Stylo tam heroico & sublimi.

5 Sint Mæcenates] Qui muneribus poetas
afficiant.

7 Jugera] Vide Virgilii eclogam 1, & 9.
Cremona Bruti & Cassii partes secuta veteranis
Augusti militibus præmii loco attributa fuerat,
quibus cum non sufficeret, vicinum agrum
Mantuanum Virgilii patriam assignari jussit
Augustus. Itaque suo fundo spoliatus Virgi-
lius Romam petiit, ubi propter ingenium ca-
rus Mæcenati, non tantum possessionem suam
impetravit, sed & munera amplissima consecu-
tus est.

9 Tuscanus eques] Mæcenæ nempe ordinis
equestris à regibus Etruscis ortus, Horatius,

lib. 1. Od. 1. & epig. 4. lib. 12.

12 Et nostrum Alexin] Quem tamen non
Mæcenatis, sed Pollionis puerum fuisse affi-
mant quidam. Vide Turnebum lib. 29. cap. 10.

13 Domini mensis] Mæcenatis.

14 Marmorea] Hoc est, candidissima & po-
litissima.

15 Carchesia] Pocula certi generis, de qua
bus Athenæus, lib. 11. cap. 13.

17 Pinguis Galatea] Sensus est: Non am-
plius humilia scripsit carmina de agresti Gala-
tea, & Thestylis, cujus genæ æstivo calore
dustæ erant.

18 Usta genas] Hoc est, secundum gentem
hellenicam est: sed Æneidem aggressus est cu-
jus initium, Arma virumque cano, &c.

20 Vix culicem] Breve poema de culice.

21 Quid Varos] Vari mentionem facit Vir-
gilius Ecloga 6.

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 335

go ero Virgilius, si manere Maecenatis
Des mihi: Virgilius non ero, Marfus ero.

An ergo sum Virgilius, si lar-
giaris mihi dona Maecenatis?
Non sum Virgilius, Marfus
sum.

Marfus ero? Epicus quidem non ero
talis, & huic no-
tis, sed scribam epigrammata, qualia Ma-
concediabo, quam Virgilius olim concedavit
de quo epig: lib. 2. Hieronymus scribit
suos: 10.
quis ero, hoc est, inquit, Marcus ero. Ma-

non sum Virgilius, si lar-
giaris mihi dona Maecenatis?
Non sum Virgilius, Marfus
sum.

De PICENTE edentulo. LVII.

Reis habuit dentes, pariter quos expuit
omnes,
Ad tumulum Picens dum sedet ipse suum,
collegitque sinu fragmenta novissima fracti
Oris, & aggesta contumelavit humo.
Ista licet quondam defuncti non legat haeres:
Hoc sibi jam Picens praestitit officium.

Tres fuerunt dentes Picenti,
quos omnes simul expuit, dum
ipse sedet ad suum sepulchrum,
& sinu collegit ultima frusta ora
rupti, & sepelivit terra aggesta.
Quamvis haeres aliquando non
legat ossa mortui: Picens jam
sibi praestitit hoc officium.

NOTA.

Collegitque] Defunctorum ossa & cin- inhumatas: jam enim sui partem, dentes sci-
colligere atque inhumare solebant veteres: licet, terrae mandavit.
tus verò iste, ut jocatur poeta, non erit.

In Artemidorum, indutum crassis lacernis. LVIII.

NUM tibi tam crassae sint, Artemidore, la-
cernae,
Possim te Sagarum jure vocare meo.

O Artemidore, cum habeam
lacernas tam crassas, liceat jure
meo appellare te Sagarum.

NOTA.

Artemidore] Artemidorus tam crassam explicet, hoc epigramma.
habebat lacernam, ut sagum videri posset. 2 Meo] Alii, meum. Porro Lipsius, lib. 1.
erat ergo illum Sagarum, quasi sagatum. epist. 5. ait: Sagari dicti qui munus aliquod
Raderus, qui plura alia subiungit, ut theatrale fungereantur.

In luscum furem. LIX.

Aspicias hunc uno contentum lumine, cujus
Lippa sub attrita fronte lacuna patet:
Ne contemne caput, nihil est furacius illo.

Vides hunc contentum uno ocu-
lo, sub cujus attrita fronte con-
spicitur stillans lacuna: Ne sper-
nas caput, nihil est furacius
illo.

NOTA.

Uno contentum] Quod unus illi oculus 3 Ne contemne caput] Hoc est, hominem,
faciat ad furandum. pars pro toto sumitur. Sensus est: Ne desinas
Lippa lacuna] Oculi scilicet amissi. observare hunc hominem, licet luscum.

Non

Autolyci manus non fuit tam piceata. Tu cantus retardare evitare hunc convivium : tunc insanit, & luscus efficit utroque oculo. Famuli anxii amittunt pocula, & ligulas, & melle mappae delitescunt in tepido ejus sinu, & novit subtrahere pallia lapsa à cubito, & orebro distans coopertus duabus laevis : non fraudulentum puduit eripere verna dormitanti lucernam, quavis illa ardeat. Si nihil occupavit, arte fallaci circumit seruum suum, atque ipse furatur suas soleas.

Non fuit Autolyci tam piceata manus.
Hunc tu convivam cantus vitare memento :
Tunc furit, atque oculo luscus utroque vide
Pocula solliciti perdunt, ligulasque ministri
Et latet in tepido plurima mappa sinu,
Lapsa nec à cubito subducere pallia nescit,
Et tectus laevis saepe duabus abit :
Nec dormitantem vernam fraudare lucerna
Erubuit fallax, ardeat illa licet.
Si nihil invasit, puerum tunc arte dolosa
Circuit, & soleas surripit ipse suas.

NOTÆ.

4 *Autolyci*] Cujus meminit Homerus, Diad. 4. Fuit ille Mercurii filius, furtis simillimus patri.

Tam piceata manus] Cui scilicet adherent omnia que tangit. Legunt alii, *tam piperata manus*, hoc est, callida, quod piceare Latine non dicatur, sed picare.

5 *Cantus vitare*] Alii, *serare*.

7 *Ligulasque*] Epigramm. 33. super. Ligula cochlear est, & spatula, &c.

8 *Et latet*] Et furatur mappas, quas in se condit. Læna vero, ut ait Baysius de re vestiaria, genus est vestis militaris, qua etiam comae utebantur antiqui, ut constat ex hoc loco.

11 *Vernam*] Est servus domi natus.

14 *Et soleas*] Pueri ad pedes convivarum soleas custodiebant : convivæ enim sine calceamentis accumbebant : iste verò luscus suas soleas surripiebat, ne furandi artem dediscere

In CLAUDIAM, LX.

cujus proceram staturam ridet.

O Claudia, si fieris brevior uno pede & dimidio, poteras æquare verticem Colossi palatini.

SUMMA palatini poteras æquare Colossi,
Si fieres brevior, Claudia, sesquipede.

NOTÆ.

1 *Colossi*] De quo diximus epig. 2. lib. Spect.

In CARINUM invidum. LXI.

Pallet Carinus, rumpitur, insanit, flet, & querit altos ramos ex quibus suspendatur : Non jam quod totus orbis celebrat atque evoluit meos versus, nec quod ornatus umbilicis, & cedro spargor per omnes nationes quibus imperat Roma : at quod mihi est rus æstivum sub urbe, & vebor mulis non conductis ut ante. O Severe, quid imprecor invido ? Hoc opto, ut habeat mulas, & rus suburbanum.

Livet Carinus, rumpitur, furit, plorat,
Et querit altos, unde pendeat, ramos
Non jam quod orbe cantor, & legor toto :
Nec umbilicis quod decorus, & cedro
Spargor per omnes Roma quas tenet gentes :
Sed quod sub urbe rus habemus æstivum,
Vehimurque mulis non ut ante conductis.
Quid imprecor, o Severe, liventi ?
Hoc opto, mulas habeat, & suburbanum.

NOTÆ.

4 *Umbilicis decorus*] Epig. 67. l. 1. & ep. 2. l. 3. librorum ornamenta explicuimus.

6 *Rus æstivum*] Hoc est, rus ad æstivandum.

9 *Mulas habeat*] Quas olcribus ex hortio suburbano decerpis onustas agat per urbem, &

vendat illa olera, unde victum sibi querit. Domitius vero sic intelligit : Habeat mulas & is similes, & suburbanum meo simile : hoc est, suas amplas divitias amittat, atque ad modicam conditionem redigatur, seu pauper fiat.

De PICENTE, inepto poeta. LXII.

Scribit in averſa Picens epigrammata charta,
Et dolet averſo quod facit illa deo.

*Picens ſcribit epigrammata
in tergo chartæ, & mæret quod
componit illa invito Apolline.*

NOTÆ.

Scribit in averſa] In una tantum parte
ſolebant ſcribere veteres; qui verò ad
ſcam uſque, in tergo etiam ſcribebant. Ju-
nalis, ſat. 1.

Scriptus & in tergo necdum finitus Oreſtes.

2 *Et dolet averſo]* Epig. 89. lib. 2.

*Carmina quod ſcribis Muſis, & Apolline
nullo, &c.*

Horatius:

In nihil invita facies, diſceſſe, Minerva.

LXIII.

In CLYTUM, LXIV.

qui ſæpius in anno natalitium diem celebrabat, ut ab amicis acciperet munera.

T poſcas, Glyte, munus, exigasque,

Uno naſceris octies in anno,

ſolas puto, treſve, quatuorve

on natalicias habes Kalendas.

vultus tibi lævior, licebit

itis litoris aridi lapillis,

moro coma nigrior caduco,

ncas mollitie tremente plumas,

t maſſam modo lactis alligati,

talis tumor excitet papillas,

ales cruda viro puella ſervat:

nobis, Clyte, jam ſenex videris.

m multos quis enim fuiſſe credat

tales Priamive, Neſtorisve?

tandem pudor, & modus rapinis.

od ſi ludis adhuc, ſemelque naſci,

o jam tibi non ſat eſt in anno,

atum te, Clyte, nec ſemel putabo.

O Clyte, ut petas donum, at-
que extorqueas, octies naſceris
in uno anno, & celebras omnes
calendas natalitias, exceptis,
opinor, ſolis trihus aut quatuor.
Quamvis habeas vultum politio-
rum tritis lapillis litoris ſiccis,
capilli nigredine ſuperent caden-
tia mora, mollitie tremente ſu-
peres plumas, vel metam lactis
recens coagulati, & tali tumore
turgeſcant papilla tua, quales
marito ſervat virgo intacta. O
Clyte, jam vetulus videris nobis.
Quis enim putet tam multos fuiſ-
ſe dies natalitios Priami, aut
Neſtoris? Tandem ſit verecun-
dia, & finis rapinis. Quod ſi
ludificas iterum, & jam tibi
non ſufficit ſemel naſci in uno
anno, o Clyte, nec credam te
ſemel natum.

NOTÆ.

Naſceris octies] Hoc eſt, natalitium diem
celebras, ut toties munera accipias.

Sit vultus] Toties natalem diem celebra-
ut licet juvenis, tamen ſenior Priamo &
ore videaris, de quibus jam dictum.

Nigrior caduco] Hoc eſt, maturo, epig.

73. lib. 1.

15 *Sit pudor]* Pudeat te, & finis imponatur
tuis rapinis.

18 *Nec ſemel putabo]* Hoc eſt, te negligam
perinde ac ſi nunquam natus eſſes, nec unquam
munera ad te mittam.

AD DOMITIANUM, LXV.

de templo Fortunæ, atque area triumphali, quem sibi erigi iussit.

Nuper felix area erat hic, ubi splendida ades fortuna reducis late fulgent. Hoc loco Cæsar emit- tens ab ore purpureum splendorem stetit decorus pulvere belli Sar- matici. Hic Romani capillis ornatis lauro, atque albis vesti- bus induti salutaverunt Impera- torem voce & manu. Atque al- tera dona demonstrant ingens meritum illius loci: arcus tri- umphalis erectus est de nationibus subactis. Hic duo quadrigæ nu- merant multos elephantos. Au- reus ipse par est ingentibus jugis. Germanice, hac porta convenit tuis triumphis: par est urbem Martis habere hos introitus.

HIC ubi fortunæ reducis fulgentia late
Templa nitent, felix area nuper erat:
Hic stetit Arctoi formosus pulvere belli
Purpureum fundens Cæsar ab ore jubar.
Hic lauro redimita comas, & candida cultu
Roma salutavit voce, manumque ducem.
Grande loci meritum testantur & altera dona:
Stat sacer edomitis gentibus arcus ovals.
Hic gemini currus numerant elephanta fre-
quenter.
Sufficit immensis aureus ipse jugis.
Hæc est digna tuis, Germanice, porta triumphis:
Hos aditus urbem Martis habere decet.

NOTÆ.

1 *Fortuna reducis*] Cui propter Domitiani reditum ædificatum est templum.

2 *Felix area*] Vel quod in ea templum for- tunæ destinatum sit, vel potius quod illic rever- sum Imperatorem primo salutaverit populus.

3 *Arctoi*] Sarmatici, epig. 5. lib. 7.

4 *Purpureum jubar*] Hoc est, ruborem. Sue- tonius, cap. 18. in Domitiano: *Statura fuit procera, vultu modesto, ruborisque pleno.*

5 *Et candida cultu*] Albis vestibus induti triumphum comitabantur Romani. Juvenalis, sat. 10.

— & niveos ad frons Quirites.

Antiquus codex habet, *candida vultu.*

6 *Manumque*] Refer ad plausum quo ex- ptus est Imperator.

7 *Et altera dona*] Arcum triumphalem & templum Fortunæ intellige, præterquam quod ibi populus benigne à Domitiano exceptus fuit.

9 *Hic gemini currus*] Supra arcum collocati erant duæ quadrigæ, propter duplicem ex De- cis victoriam, quibus elephanti juncti erant quos aurea Domitiani statua regbat.

Elephanta frequenter] Quid tibi legas, frequen- tem?

De Consulatu SILII. LXVI.

O Musæ, offerte Domitiano pia thura, & victimas pro nostro Silio: ecce imperat redire duo- decim fasces filio factio consule, & nobili virga pulsari Casta- liam domum poëta.

AUGUSTO pia thura, victimasque,
Pro nostro date Silio, Camœnz,
Bis senos jubet en redire fasces
Nato consule, nobilique virga,
Vatis Castaliam domum sonare.

NOTÆ.

2 *Date Silio*] Cujus filius à Domitiano fa- ctus est Consul: Silius enim pater semel tantum Consul fuit eo anno quo periit Nero, ut constat ex epistola 7. Plinii junioris, lib. 3. qui vitam simul & mortem Silii Italici breviter narrat. Vide etiam epig. 62. lib. 7.

3 *Redire*] Nempe in familiam Silii Italici, quam Castaliam dicis, hoc est, Musis deditam:

nam egregium poema de secundo bello Punico scripsit Silius.

4 *Nato consule*] Filio Silii consulatum adepti.

5 *Castaliam*] Alii, *Castali.*

Domum sonare] Quoties domum suam alienam adibat Consul, ad significandum ejus adventum licet præcedens virga sua fores pul- sabat.

Rerum

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 339

Rerum prima salus, & una, Cæsar,
Gaudenti superest adhuc quod optet
Felix purpura, tertiusque consul.
Pompeio dederit licet senatus,
Et Cæsar genero sacros honores,
Quorum pacificus ter ampliavi,
Janus nomina, Silius frequentes
Mavult sic numerare consulatus.

O Domitiane, primum & unicum
præsidium rerum, superest adhuc
exultanti aliquid quod cupiat,
nempe felix purpura, & tertius
Consulatus. Quamvis Senatus
concesserit Pompeio sacros honores,
atque Augustus genero Agrippæ,
quorum nomina ter illustravit
Janus pacificus, magis placet Si-
lio sic numerare crevros Consulatus.

NOTÆ.

7 Quod optet.] Ut nempe minor ejus filius
Consul quoque fiat, ejus mortem refert Plinius
junior, epistola 7. lib. 3.

10 Et Cæsar genero] Agrippæ Juliam filiam
in matrimonium collocavit Augustus, eumque
iter Consularem evexit.

11 Quorum pacificus] Hoc est, quorum no-

mina relata sunt in fastos qui erant in tutela
Jani pacifici quidem sub Augusto, quo regnante
clausum est templum Jani tertio.

13 Mavult sic] Duos filios gerere Consula-
tum, quam ipse ter esse Consul, ut Pompeius
& Agrippa.

IN CÆCILIANUM, LXVII.

qui præmature ad coenam venerat.

HOras quinque puer nondum tibi nunciat,
& tu

Jam conviva mihi, Cæciliane, venis.

Cū modo distulerint raucæ vadimonia chartæ,

Et Floralicias lasset arena feras ;

Curre, age, & illotos revoca, Calliste, ministros :

Sternantur lecti, Cæciliane, sede.

Caldā poscis aquam, sed nondum frigida venit :

Alget adhuc nudo clausa culina foco.

Mane veni potius : nam cur te quinta moretur ?

Aut cur non sero, Cæciliane, venis ?

O Cæciliane, nondum servus
tibi nunciat horam quintam, &
tu conviva jam venis ad me.
Cum modo raucæ chartæ proro-
garint vadimonia, atque arena
defatiget feras Floralicias ; o
Calliste, propera, age, & revoca
illotos servos : lecti adornentur,
Cæciliane, sede. Petis aquam
calidam, at nondum frigida
allata est : culina clausa friget
adhuc nudo foco. Veni potius
mane ; cur enim quinta retar-
det te ? aut cur non venis sero,
o Cæciliane ?

NOTÆ.

1 Horas quinque] Cœnare verò hora tantum
nona solebant Romani, epig. 8. lib. 4.

Imperat extructos frangere nona toros.

3 Cum modo] Cum modo in alterum diem
dimissa sint vadimonia, & causæ forenses quæ
hora tertia agebantur, epig. 8. lib. 4.

Exeret raucos tertia causidicos.

Vadimonium verò sponso est spondendi in judi-
cio. Legunt alii,

raucæ vadimonia cera.

Id est, libelli forenses, inquit Domitius Rad-
ice chartæ dicuntur, meo judicio, pro ipsis rau-
cis causidicis. Alii legunt,

— vadimonia quarta.

Hora enim quarta differebantur lites, ut aiunt.

4 Et Floralicias] De ludis in honorem Flo-

re celebratis dictum epig. 3. lib. 1. In his le-
pores, capreæ, atque alia animalia exhibeban-
tur ab Ædilibus.

5 Illotos] Hora octava lavabant veteres.

6 Sternantur lecti] In triclinio nempe.

7 Caldā poscis] Quæ vinum temperabatur,
epig. 12. lib. 1.

8 Nudo clausa] Hoc est, nondum adsunt
ligna quibus excitetur ignis.

10 Aut cur non sero] Post coenam nimirum.

Alii,
Ut jentes, sero, Cæciliane, venis.

Et sic explicat Salmastius : Hora jentaculi tertia
aut quarta erat : Unde Martialis eum, qui ad
quintam venerat pransurus, sero venire dixit,
ut jentaret : nimis tempori ut pranderet.

Ad ENTELLUM, LXVIII.

cujus rus amoenissimis Alcinœi horti præfert.

*Qui spectavit pomaria regis
Corcyrae, o Entelle ille anteponat
rus tuæ domus. Ne hyems in-
vida urat purpureos racemos, &
ne frigus gelidum noceat mune-
ribus Bacchi, racemi conditi
gemma pellucida augeant, at-
que uva felix tegitur, nec tamen
delitescit. Sic muliebri corpus
splendet per bombycina: sic cal-
culus numeratur in pura unda.
Quid non voluit natura licere
ingenio? Hyems sterilis cogitur
producere fructus autumnales.*

QUI Corcyrae vidit pomaria regis,
Rus, Entelle, quæ præferat ille domus
Invida purpureos urat ne bruma racemos,
Et gelidum Bacchi munera frigus edat;
Condita perspicua vivit vindemia gemma,
Et tegitur felix, nec tamen uva latet.
Femineum lucet sic per bombycina corpus:
Calculus in nitida sic numeratur aqua.
Quid non ingenio voluit natura licere?
Autumnus sterilis ferre jubetur hyems.

NOTÆ.

¹ *Qui Corcyrae*] Alcinœi, de cujus hortis in
insula Corcyra, hodie *Corfu*, epig. 64. lib. 4
& epig. 41. lib. 7.

³ *Urât ne bruma*] Inter alias arbores vitis
præsertim uritur frigore, cum ab eo circumob-
fessus calor naturalis interius contrahitur.

⁴ *Bacchi munera*] Vites quibus valde inimi-
cum est frigus.

⁵ *Perspicua gemma*] Lapidibus specularibus
epig. 14. supra.

⁷ *Per bombycina*] Hoc est, per vestes sericæ,
quas recte vitreas dixeris, & Juvenalis, sat. 1.
vocat multitia.

⁹ *Quid non*] Sensus est: Quid non effici
potest solertia ingenii?

In VACERRAM, LXIX.

qui solos poetas mortuos laudabat.

*O Vacerra, soli antiqui mo-
vent tibi admirationem, nec
commendas nisi defunctos poe-
tas. O Vacerra, rogamus, par-
cas: non tanti facio mortem, ut
tibi gratus sim.*

MIraris veteres, Vacerra, solos,
Nec laudas nisi mortuos poetas.
Ignoscas petimus, Vacerra: tanti
Non est ut placeam tibi, perire.

NOTÆ.

² *Nec laudas*] Lib. 5. epig. 10.

*Hi sunt invidia nimirum, Regule, mores
Præferat antiquos semper ut illa novis.*

³ *Tanti non est*] Sensus est: Non tanti facio

tuas laudes, ut mori velim, quo à te laudari
possim. Forte non male legeris,

tanti
Non est, ut peream, tibi placere.

De NERVA, LXX.

poeta quidem nobili, sed qui talem profiteri se præ pudore nolle.

*Quanta quies, tanta est elo-
quentia mihi Nerva: at vires
& ingenium coërcentur modestia.*

QUanta quies placidi, tanta est facundia
Nervæ:
Sed cohibet vires, ingeniumque pudor.

NOTÆ.

¹ *Quanta quies*] Nervam Imperatorem fuisse poetam testatur Plinius junior, epist. 3. Vide
epig. 27. lib. 9. Animo præterea placidissimo fuit Nerva.

Cum

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 341

Cum ficcare sacrum largo Parmessida posset
Ore, verecundam maluit esse sitim :
Pieriam tenui frontem redimire corona
Contentus, famæ nec dare vela suæ. (lum,
Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibul-
Carmina qui docti nota Neronis habet.

Cum largo ore posset exhaurire
sacrum Parmessida, maluit si-
tire modeste : contentus adorna-
re frontem poeticam exigua coro-
na, nec obsecundare suæ gloria.
At nihilominus qui novit versus
periti Neronis, novit hunc esse
Tibullum nostri avi.

NOTÆ.

3 Cum ficcare sacrum] Parmessis fons labitur
ex Parnasso : hoc est, modice bibit ex fonte
Musarum, seu pauca scribit carmina, cum alio-
qui plura, & quidem egregia scribere posset.
Scribunt alii, sacrum Parmessida.

5 Tenui corona] Ex hederâ nempe qua le-
viores poetæ, epici verò querna corona cinge-
bantur, epig. 54. lib. 4. Juvenalis, sat. 6. vers.

386. De corona querna fusc Scaliger Aufonian.
lect. lib. 1. cap. 10. Carminibus heroicis quer-
nam coronam consequi poterat Nerva, sed ele-
giis & epigrammatibus hederaceam meteri con-
tentus fuit.

8 Carmina qui docti] A dulcedine carminis
Nervam suam Tibullum dixerat Nero in suis
versibus.

IN POSTUMIANUM, LXXI.

priora beneficia posterioribus esse cumulanda.

Quatuor argenti libras mihi tempore brumæ,
Misi ante annos, Postumiane, decem.
Speranti plures (nam stare, aut crescere debent
Munera) venerunt plusve, minusve duæ.
Tertius, & quartus multo inferiora tulerunt. 5
Libra fuit quinto Septiciana quidem :
Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno,
Post hunc in cotula rasa selibra data est.
Octavus ligulam misit sextante minorem,
Nonus acu levius vix cochleare tulit. 10
Quod mittat nobis, decimus jam non habet an-
Quatuor ad libras, Postumiane, redi. (nus:

O Postumiane, ante decem an-
nos misisti ad me tempore brumæ
quatuor libras argenti. Duæ
plusve minusve allata sunt expe-
ctanti plures : nam dona debent
stare, vel augescere. Tertius &
quartus tulerunt longe inferiora.
Quinto libra quidem Septicia-
na missa est ; sexto anno redacti
sumus ad scutulam bessalem, post
hunc rasa selibra donata est in
cotula. Octavus misit ligulam
minorem sextante : nonus vix
tulit cochleare levius acu. Jam
decimus annus non habet quod
mittat nobis : O Postumiane,
revertere ad quatuor libras.

NOTÆ.

1 Tempore brumæ] Mense Decembri, quo cele-
brantur Saturnalia, & munera amicis mittere
solebant Romani.

3 Nam stare aut] Plinius junior, epist. 3.
lib. 4. Est enim ita natura comparatum, ut an-
tiquiora beneficia subvertas, nisi illa posterioribus
cumules, &c.

6 Septiciana quidem] Duodecim uncias con-
stabat libra Romana, quæ tamen secundo bello
Punico urgente ad novem uncias cum semuncia
reducta est, & libra Septiciana, ut existimat
Raderus, à Septis ubi Romani negotiabantur
aque ad pondus vendebant, sic dicta, ut con-
jicit Farnabius.

7 Bessalem ad scutulam] Bes significat octo

uncias ; scutula verò vas capit octo uncias.

8 In cotula] Vel cotyla, mensuræ est genus,
quod sex uncias capiebat.

Rasa selibra] Forte intelligit simul cum co-
tyla datam fuisse selibræ argenti. Alii, rasa
referunt ad cotylam, sed quantitas repugnat.

9 Octavus ligulam] Genus mensuræ. Plures
alias significationes habet ligula, epig. 33. su-
pra. Sextans duæ sunt uncie.

10 Nonus acu levius] Legunt alii,
Nonus aculeolos in cochleare tulit.

Sensus prioris lectionis patet. De cochleari di-
ctum, epig. 33. supra. Alii,

Nonus permodicum vix cochleare tulit.

12 Quatuor ad] Sic lepide mendicat poeta.

Ad Librum suum, LXXII.

quem dono dat Artano amico redeunti Narbonem in Galliam.

O liber, tu nondum ornatus
purpura, nec politus aspero mor-
su sicci pumicis, festinas comi-
tari Artanum; quem amenissi-
ma Narbo patria eruditi Votie-
ni cogit reverti ad leges, atque
annuos fasces: quod tibi optan-
dum est pari desiderio, frueris
illo loco, & hoc amico. Quam
cuperem fieri meus liber!

Nondum murice cultus, asperoque
Morsu pumicis aridi politus,
Artanum properas sequi, libelle:
Quem pulcherrima jam redire Narbo,
Docti patria Narbo Votieni
Ad leges jubet annuosque fasces,
Votis quod paribus tibi petendum est,
Continget locus ille, & hic amicus.
Quam vellem fieri meus libellus!

NOTÆ.

1 Murice cultus] De ornamentis librorum
vide epig. 67. lib. 1. & epig. 2. lib. 3.

4 Narbo] Gallie civitas, hodie Narbonne;
quæ erat colonia Romana ad Reipublicæ Ro-
manæ imaginem administrata. Romæ erat
Senatus, sic in coloniis erant decuriones. Ex
decurionibus juridicundo duumviri creabantur
singulis annis, qui Romanos Consules repræ-

sentabant. Hinc poeta Artanum revocari di-
cit ad leges, hoc est, ad jus dicendum, & ad
fasces, id est, ad Magistratum gerendum.

7 Votis quod] Nempe frui illo loco, atque
Artano amico.

9 Quam vellem] Hoc est, quam optarem
ipse vice libelli comitari Artanum.

Ad INSTANTIUM, LXXIII.

amore incitari ingenium.

O Instanti, quo nec alter esti-
matur sincerior corde, nec prior
candida simplicitate; si cupis
corroborare atque excitare no-
stram Thalias, & poscis versus
non perituros; da, quod amem.
O lascive Properti, Cynthia fecit
te poetam: formosa Lycoris erat
ingenium Galli. Venusta Neme-
sis parvit existimationem acuto
Tibullo, & erudite Catulle, Les-
bia dictavit tibi. Nec Pelignus,
nec Mantua contemnit me poe-
tam, si quandam Corinnam, si
quendam Alexim habuero.

Instanti, quo nec sincerior alter habetur
Pectore: nec nivea simplicitate prior:
Si dare vis nostræ vires, animosque Thaliæ,
Et victura petis carmina; da, quod amem.
Cynthia te varem fecit, lascive Properti:
Ingenium Galli pulchra Lycoris erat:
Fama est arguti Nemesis formosa Tibulli:
Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.
Non me Pelignus, nec spernet Mantua vatem,
Si qua Corinna mihi, si quis Alexis erit.

NOTÆ.

3 Animosque Thaliæ] Amor quippe felicem
ingenio materiam suppeditat: noti sunt poetæ.

atque eorum amicæ, quos recenser noster poeta.

9 Pelignus] Alii, Peligni populi Italie Mar-

sis finitimi, quorum caput Corfinium: in Pelig-

nis autem natus Ovidius Corinnam amicam ver-
sibus celebravit: Mantua autem patria Virgi-
lii, qui ardebat Alexim. Sensus est: Mea eti-
am carmina legentur à Pelignis & Mantuanis,
licet Ovidio illi, hi Virgilio multum faveant.

In malum Medicum. LXXIV.

Hoplomachus nunc es, fueras ophthalmicus
ante:
Fecisti medicus quod facis hoplomachus.

Nunc es hoplomachus, prius
fueras ophthalmicus: medicus
egisti quod agis hoplomachus.

NOTÆ.

¹ *Hoplomachus*] Is est, qui armis pugnat,
hoc est, gladiator: ophthalmicus verò medicus
est qui curat oculos, sic dictus ab ophthalmia,
quæ mala est oculi affectio.

² *Fecisti medicus*] Imperitia homines necâ-
sti, cum esses medicus, quos & nunc occidis
gladiator.

De GALLO LINGONO, LXXV.

qui percussio ad lapidem pede jacens in sandapila à vespillonibus domum reportatus est.

DUM repetit sera conductos nocte Penates
Lingonus à recta Flaminiaque recen s:
Expulit offenso vitiatum pollice talum,
Et jacuit toto corpore fusus humi.
Quid faceret Gallus, quæ se ratione moveret?
Ingenti domino servulus unus erat. (nam:
Tam macer, ut minimam posset vix ferre lacer-
Succurrit misero casus, opemque tulit.
Quatuor inscripti portabant vile cadaver,
Accipit infelix qualia mille rogos.
Hos comes invalidus submissa voce precatur,
Ut quocumque velint, corpus inane ferant.
Permutatur onus, stipataque tollitur alte
Grandis in angusta sarcina sandapila.
Hic mihi de multis unus, Lucane, videtur,
Cui merito dici, mortue Galle, potest.

*Dum Lingonus à recta via
& Flaminia novus redit domum
conductam nocte sera, elisit cor-
ruptum talum pollice leso, &
stratus humi procubuit toto corpo-
re. Quid ageret Gallus, quomo-
do moveret se? Ingens dominus
habebat unum servulum tam te-
nuem, ut vix posset portare mi-
nimam lacernam: fortuna sub-
venit infelici, & fuit subsidio.
Quatuor stigmati ferebant vile
cadaver, qualia mille capit mi-
ser rogos. Infirmus comes rogat
hos voce submissa, ut portent cor-
pus inane, quocumque libeat.
Onus permutatur, ingens sarcina
alte tollitur intrusa in arctam
sandapilam. O Lucane, ex
pluribus hunc existimo unum,
cum jure dici potest, O Galle
mortue.*

NOTÆ.

² *Lingonus*] Sic dictus, ut aiunt inter-
pretis, à civitate Lingonum in Gallia, hodie
Langres.

³ *Recta*] Via recta Flaminie erat proxima,
Martianus, lib. 6. cap. ult.

⁴ *Ingenti domino*] Hoc est, corpore valde
obeso.

⁵ *Quatuor inscripti*] Sic dicti à moris & lite-
ris, quæ improborum frontibus inuruntur.

⁶ *Infelix rogos*] Hoc est, pauperum rogos,
in quem scilicet multi simul conjicerentur.

⁷ *Precatur*] Hos nempe vespillonones.

⁸ *Corpus inane*] Hoc est, mortuum depō-
nant, quocumque in loco voluerint: jacentem

vero suum dominum tollant. Alii putant poe-
tam alludere ad Gallos Cybeles sacerdotes, qui
castrati inanes seu impotentes erant ad gene-
randum. Videat lector.

⁹ *Stipata*] Hoc est, Gallos obesus valde
coarctatus ponitur in sandapila, quæ erat pau-
perum feretrum. Vel stipata dicitur à quatuor
nempe inscriptis servis libitinariis, qui mortuos
efficerent.

¹⁰ *Mortue Galle*] Disterium est in Gallos
Cybeles sacerdotes, qui impotentes ad gene-
randum, & effeminati, merito mortui nuncu-
pabantur. Hic autem Lingonus à vespillonibus
elatus poterat jure mortuus vocari.

In GALLICUM, LXXVI.

quem male agere caussas festive ostendit poeta.

O Marce, dic mihi veritatem, dic quæso: nihil est quod lubentius audiam: sic, ô Gallice, me oras semper & rogas, cum recitas tuos libros, & quoties dicis causam clientis. Difficile est me recusare tibi quod postulas. Igitur audi verius vero quid sit: O Gallice, non libenter audis veritatem.

DIC verum mihi, Marce: dic amabo: Nil est quod magis audiam libenter: Sic & cum recitas tuos libellos, Et causam quoties agis clientis, Oras, Gallice, me rogasque semper. Durum est me tibi, quod petis, negare. Vero verius ergo quid sit audi. Verum, Gallice, non libenter audis.

NOTÆ.

1 Dic verum] Idem est argumentum, epig. 64. lib. 5. & epig. 27. lib. 7.

2 Non libenter] Etenim si verum dixerò,

non te laudabo, imo dicam te male agere caussas.

Ad LIBERUM amicum, LXXVII.

ut genio iudulgeat.

O Liber, suavisimum studium tuorum amicorum, Liber digne vivere in æternis rosis: si sapis, capilli semper tibi niteant Assyrio amomo, & corona florea circumdant caput. Crystalla alba nigrescant vetulo Falerno, & blaudus lectus caleat tenero amore. Qui sic vixit mortuus vel media ætate, hic habuit longiorē vitam, quam concessa fuit.

Liber, amicorum dulcissima cura tuorum, Liber, in æterna vivere, digne, rosa: Si sapis, Assyrio semper tibi crinis amomo Splendeat, & cingant florea sarta caput. Candida nigrescant vetulo crystalla Falerno, & Et caleat blando mollis amore torus. Qui sic vel medio finitus vixit in ævo, Longior huic facta est, quam data vita fuit.

NOTÆ.

2 In æterna rosa] Hoc est, in perpetuis voluptatibus.

3 Assyrio] Hoc est, unguento ex Assyrio amomo.

5 Candida nigrescant] Poculum enim ex crystallo vini infusi colorem trahit: Falernum

verò nigrum est.

7 Vel medio] Qui voluptatibus sic se immiscuit, etiam si vel media ætate occidat, diutius tamen vixit, quam dii concesserint: poeta enim non numero dierum, sed voluptatibus vitam longiorem æstimat. Epig. 16. lib. 1.

De Ludis STELLÆ, LXXVIII.

quibus Domitiani triumphum celebravit.

Stella celebrator triumphi Hyperborei exhibuit ludos, quos suos optaret victoria Phlegrea, quos tuos optaret pompa Indica,

Quos cuperet Phlegrea suos victoria ludos, Indica quos cuperet pompa Lyæ tuos,

NOTÆ.

1 Phlegrea suos] Victoriā Phlegream intellige, quam de gigantibus retulit Hercules in planitie Cœneæ, quæ olim Phlegrea dicebatur

propter flammās illic erumpentes. Natalis Cœmæ, lib. 7. cap. 2. Videndus & Strabo, lib. 5.

2 Indica pompa] Quos etiam ludos cuperet Fecit

ecit Hyperborei celebrator Stella triumphi :
 O pudor ! O pietas ! & putat esse parum.
 on illi satis est turbato sordidus auro
 Hermus, & Hesperio qui sonat orbe Tagus.
 mnis habet sua dona dies, nec linea dives
 Cessat, & in populum multa rapina cadit.
 unc veniunt subitis lasciva numismata nimbis:
 Nunc dat spectatas tessera larga feras.
 unc implere sinus securos gaudet, & absens
 Sortitur dominos, nec laceretur avis. (mæ,
 uid numerem currus, terdenaq; præmia pal-
 Quæ dare non semper consul uterque solet ?
 mnia sed, Cæsar, tanto superantur honore, r
 Quod spectatorem te tua laurus habet.

o Bacche: O pudor! O pietas!
 & credit esse parum. Illi non
 sufficit Hermus turbidus auro mi-
 xto, nec Tagus qui strepit orbe
 Hesperio. Omnis dies habet sua
 munera, nec dives linea cessat, &
 multa diripienda mittuntur in
 populum. Nunc lascivi nummi
 sparguntur repentinis nimbis;
 nunc munifica tessera donat spe-
 ctatas feras. Volucres non exhi-
 bitæ latantur tuto foveri sinu, &
 sortito capiunt heros, ne discerpan-
 tur. Quid numerem currus, &
 triginta præmia victoria, quæ
 largiri non semper solent ambo con-
 sules? At, o Cæsar, omnia inferio-
 ra sunt tanto honore, quod tu spe-
 ctastuam lauream Sarmaticam.

NOTÆ.

exhibuit in triumpho quem de India egit,
 Stella exhibuit, ut Domitiani victoriam de
 matris celebraret. Triumphum Bacchi cum
 Herculis victoria conjunxit etiam Silius, l. i.
Qualis odoratis descendens Liber ab Indis
Egit pampineos franata tigride currus;
Aut cum Phlegraos confecta mole gigantes
Incessit campis tangens Tirynthius astra.
 Non illi] Tagus fluvius Hispaniæ, Hermus
 Lydiæ arenas aureas vehunt, quæ Stellæ li-
 talitati non sufficerent.
 Omnis habet] Ludi celebrabantur per plures
 dies, quibus singulis in populum munera spar-
 guntur. Suetonius, cap. 11. in Nerone:
 & populo missilia omnium rerum per om-
 nes dies singula quotidie millia avium cujusque
 generis multiplex genus: tessera frumentaria, ve-
 rum, aurum, argentum, gemmæ, margaritæ, ta-
 pilla, mancipia, jumenta, atque etiam man-
 ifera, novissime naves, insula, agri. Hoc
 nitur Turnebus, lib. 29. cap. 9. ut sequen-
 versus explicet, *Nec linea dives*. Ego, in-
 terpretor gemmas & margaritas, resque
 preciosas in linea, quod ego gallice explico silet
 perles. Sic etiam explicat Salmassius. Alii
 eam divitem sumunt pro ordine subsellio-
 rum, & pro orchestra in qua spectabat Se-
 natus. Lipsius in notis ad Raderum missis sic
 explicat, ut refert ipse Raderus: *Mibi*, inquit,
 datur linea pro ordine subselliorum capienda,
 interpretabar non solum populum habere quod
 peret in missilibus, sed & Senatam. Dives igitur
 linea orchestra. Hæc sententia placet Ra-
 dero; poeta enim, inquit, videtur consilio di-
 missæ popularia ab orchestra, cum subjecit

— & in populum multa rapina
 cadit.

Sic Ovidius in Amoribus lineam accipit pro
 ordine sedentium:

*Quid frustra refugis? cogit nos linea
 jungi.*

Lineam divitem libenter explicarem schedu-
 lam, in qua scriptum esset quid pretiosum, quod
 referenti schedulam donaretur: in tessera ve-
 ro seu globulis ligneis scripta erant ferarum no-
 mina, quæ distribuebantur rapientibus tesseras.
 De linea margaritarum agitur lege 26. ff. *ad
 legem Falcidiam*, & lege ultima ff. *de auro, ar-
 gento, mundo*, &c.

9 *Nunc veniunt*] E loco nempe superiore
 sparguntur nummi sestertii, quos lascivos vo-
 cat, quod forte populum ad se alliciant vel
 recreent.

10 *Nunc dat*] Turnebus loco citato sic ex-
 plicat hunc versum: tessera globuli erant certæ
 speciei notis inscripti, quæ ei qui jactam tesse-
 ram rapuerat, dabatur. Vide Xiphilinum in
 Nerone.

11 *Nunc implere*] Hoc est, ut mihi videtur:
 Aves absentes, seu in arena non exhibitæ tes-
 seris inscriptæ dantur iis, quibus forte contigit
 tessera: at vero si aves emissæ fuissent, à di-
 ripientibus laceratæ fuissent.

12 *Nec laceratur*] Alii, *nec laceratur*.

14 *Quæ dare*] Sensus est: Plura victoribus
 præmia dedit Stella, quam ambo Consules,
 cum simul edunt ludos.

15 *Tanto superantur*] Stellæ ludi per se qui-
 dem celebres, tua præsentia, o Domitiane, ce-
 leberrimi facti sunt.

In FABULLAM, LXXIX.

affectantem pulchritudinem.

Omnes tua amicae aut sunt vetulae, aut turpes, & deformiores vetulæ: tibi adjungis has comites, & trahis tecum per convivia, porticus, theatra. O Fabulla, sic pulchra, sic puella es.

OMnes aut vetulas habes amicas,
Aut turpes, vetulisque fœdiores:
Has ducis comites, trahisque tecum
Per convivia, porticus, theatra.
Sic formosa, Fabulla, sic puella es.

NOTÆ.

⁵ *Sic formosa*] Hoc est, collata cum illis vetulis tibi videris formosa.

In DOMITIANUM, LXXX.

qui pugillatione revocata antiquorum simplicitatem representaverat.

O Domitiane, restituis nobis miracula sanctorum avorum, nec finis prisca secula perire: Cum antiqua consuetudines Romanae arena revocentur, & virtus certet manu simpliciore. Sic, te Imperatore, decus servatur antiquis templis, & casa est in veneratione sub Jove tam culto. Sic, Augusto, dum construis nova, renovas antiqua: quæ sunt & quæ fuerunt, debentur tibi.

Sanctorum nobis miracula reddis avorum,
Nec pateris, Cæsar, secula cana mori:
Cum veteres Latine ritus renoventur arena,
Et pugnet virtus simpliciore manu.
Sic prisca servatur honos te præfide templis,
Et casa tam culto sub Jove numen habet.
Sic nova dum condis, revocas, Auguste, præ-

ora :

Debentur quæ sunt, quæque fuere tibi.

NOTÆ.

¹ *Sanctorum nobis*] Hoc est, pugiles in arena exhibuisti, quos mirabatur antiquitas.

² *Nec pateris*] Prisca secula excidere ex nostra memoria.

⁴ *Simpliciore manu*] Pugnis tantum, & cæstibus, non ferro, tridente, &c. Raderus.

⁵ *Sic prisca servatur*] Quemadmodum ludos veteres renovas, sic & templa antiqua veneraria.

⁶ *Et casa*] Hoc est, antiquum Jovis templum humile quidem & vile à te restauratum veneratione est.

Sub Jove tam culto] Quem nimirum tam fide colis, & cui tot & tanta donaria offerunt.

⁷ *Sic nova dum*] Domitianus plura templa condidit, atque antiqua plura restauravit. Suetonius in Domitiano. Atque ita, ait poetæ, omnia Reipublicæ tempora sub illo recurrent.

In GELLIAM, LXXXI.

cui geminae vita cariores erant.

Gellia non jurat per sacra mystica Dindymenes, nec per bovem juvenca Niliaca, tandem per nullos deos, nec deas: at per uniones.

NON per mystica sacra Dindymenes,
Nec per Niliacæ bovem juvencæ,
Nullos denique per deos, deasque,
Jurat Gellia: sed per uniones.

NOTÆ.

¹ *Sacra Dindymenes*] Id est, Cybeles sic dictæ à Dindymo Phrygiæ monte ubi colebatur. Dicitur etiam Berecynthia mater, per cujus sacra jurare solebant antiqui, epig. 43. lib. 4.

Juro per Berecynthios furoros.

² *Niliacæ bovem*] Hoc est, nec per Apollinem, sub cujus specie Ægyptii colebantur. Ovidius, cui nupsit Isis Ægyptiorum dea ex Io vacans. Sic Farnabius.

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 347

amplectitur, hos deosculatur :
fratres vocat, & vocat sorores :
natis amat acrius duobus.
si quo careat misella casu,
turam negat esse se nec horam.
nequam bene nunc, Papiriane,
manu faceret manus Sereni.

Fovet hos sinu, hos suaviatur.
Hos appellat fratres, atque ap-
pellat sorores ; hos diligit vehe-
mentius duobus liberis. Si quo
casu infortunata privetur his,
affirmat se non esse victuram,
nec horam. Eheu, ô Papiriane,
quam bene nunc faceret manus
Annæ Sereni.

IO

NOTÆ.

Annæ] Annæum furem fuisse conj- moreretur digna quidem morte, quippe quæ
interpretes, qui utinam, inquit poeta, uniones vehementius liberis, imo & diis ipsis
uniones subduxisset, illa præ dolore amet.

Ad DOMITIANUM, LXXXII.

quem laudat, quod levioribus etiam poetis faveat.

Ante tibi turba querulos, Auguste, libellos.
Nos quoque qui domino carmina parva
damus :
esse deum rebus pariter, Musisque vacare,
Scimus, & hæc etiamserta placere tibi.
vates, Auguste, tuos: nos gloria dulcis, &
Nos tua cura prior, deliciæque sumus.
non quercus te sola decet, nec laurea Phœbi :
Fiat & ex edera civica nostra tibi.

O Auguste, turba tibi offerente
supplices libellos, nos etiam qui
porrigimus domino leves versus,
novimus Deum posse simul dare
operam negotiis & Musis, atque
has quoque coronas tibi gratas
esse. O Auguste, fave tuis poetis :
nos suave decus, nos tua prior
cura, & deliciæ sumus. Non
quercus sola tibi convenit, nec
laurea Apollinis : & nostra civi-
ca corona fiat tibi ex edera.

NOTÆ.

Dante tibi] Per libellos supplices princi-
adibat populus : queruli vero dicuntur libel-
per quos nempe conquerimur de infortunio
injuria, atque auxilium petimus.
Poffe deum] Domitianum scil. poffe & Mu-
vacare, & terrarum orbem administrare.
Nos gloria dulcis] Hoc est, pœsim amas.
Non quercus] Hoc est, non solæ coronæ

ex quercu vel ex lauro te decet, ob servatos
cives & devictos hostes, sed & coronæ ex edera
quæ nobis poetis & civibus tuis conveniunt.
Virgilius Augustum alloquens, eclog. 8. sic
canit :

atque hanc sine tempora circum
Inter victrices ederam tibi serpere lauros.

EPIGRAM.

EPIGRAMMATUM

LIBER IX.

Martialis Torannio suo salutem.

Ave, mi Toranni, frater dilectissime. Scripsimus ad Stertinium virum clarissimum epigramma quod est extra ordinem paginarum, qui voluit collocare imaginem meam in sua bibliotheca. De quo scribendum ad te existimaui: ne ignorares, quis iste Avitus nominaretur. Vale, atque adorna hospitium.

AVE, mi Toranni, frater carissime. Epigramma quod extra ordinem paginarum est, ad Stertinium clarissimum virum scripsimus, qui ² imaginem meam ponere in bibliotheca sua voluit. De quo scribendum tibi putavi, ne ignorares, Avitus iste quis vocaretur. Vale, & para hospitium.

NOTÆ.

¹ *Epigramma*] Sequens nempe separatum à reliquis, ita ut primum hujus libri sit de templo Flavia gentis: Stertinium verò Avitum etiam nominat.

² *Imaginem meam*] Moris erat antiqui, doctorum virorum imagines in bibliothecis ponere. Cicero, lib. 4. epist. ad Atticum e. i. 9. Juvenalis, sat. 7.

Qui facis in parva sublimia carmina cella,

Ut dignus venias hederis, & imago macra.

Alii hanc epistolam scribunt post sequens epigramma, quod in MS. exemplari abest, usus est Junius.

Ad AVITUM, Epigr. I.

cujus ingenium laudat, suum verò deprimit.

Non te occultabis poeta sublimi pectore, quem merita mercede donabit mors tarda. O Avite, breve hoc carmen tibi vivat sub nostra imagine, quam jungis præstantibus viris.

NON te celabis sublimi pectore vates,
Cui referet serus præmia digna cinis.
Hoc tibi sub nostra breve carmen imagine vivat
Quam non obscuris, jungis, Avite, viris.

NOTÆ.

¹ *Non te celabis*] Jam de Avito diximus, lib. 5. epig. 17. Nescio an hic idem fuerit. Utut est, Martialis imaginem in sua bibliotheca collocaverat. Legunt alii,

Note, licet nolis sublimi pectore vates.

Alii, *Lata lucetis, &c.*

² *Cui referet*] Horatius, lib. 2. epig. 1.

Urit enim fulgore suo qui prægravat arte

Infra se positas: extinctus amabitur idem

ego sum nulli nugarum laude secundus :
 Quem non miraris, sed puto lector amas.
 majores majora sonent : mihi parva locuto
 Sufficit in vestras sæpe redire manus.

Ille ego sum nulli secundus laude
 nugarum, quem non miraris, at,
 opinor, diligis, o lector. Majores
 canant majora, satis est mihi
 canenti parva, atrectari mani-
 bus vestris.

NOTÆ.

Ille ego] Avitum rogat ut hæc quatuor carmina subscribat imagini ejus, quam inter viros
 claros posuerat in sua bibliotheca.

De templo Flaviæ gentis. II.

UM Janus hyemes, Domitia nus autumnos,
 Augustus annis commodabit æstates :
 um grande famuli nomen afferet Rheni,
 ermanicarum magna lux Kalendarum :
 arpeia summi saxa dum patris stabunt :
 um voce supplex, dumque thure placabit
 atrona divæ dulce Juliæ numen :
 anebit altum Flaviæ decus gentis,
 um Sole, & astris, cumque luce Romana.
 victa quidquid condidit manus, cælum est.

Dum Janus commodabit hye-
 mes, Domitianus autumnos,
 Augustus æstates ; dum magnus
 die. Calendarum Germanicarum
 sibi vendicabit ingens nomen
 Rheni sabacti : dum saxa Tar-
 peia summi Jovis manebunt :
 dum matrona voce supplex, &
 dum thure placabit suave numen
 divæ Juliæ : summus bonus Fla-
 viæ familia durabit cum sole &
 sideribus, & cum gloria Roma-
 na. Quicquid edificavit ma-
 nus invicta, cælum est.

NOTÆ.

Dum Janus hyemes] Janus nomen im-
 plementi Januario, qui pro hyeme ; Domi-
 tianus Octobri, qui pro autumnus ; Augusto,
 Sextili, qui pro æstate sumitur : hoc est,
 medio erunt ille anni tempestates, tandiu
 patris Flaviæ templum durabit. De quo Sue-
 tonius in Domitiano, cap. 17.
 Germanicarum] Hoc est, primus dies
 Germanicis, quem & Octobrem ex appellatio-
 nis suis Germanicum, Domitianumque trans-
 minavit Domitianus. Suetonius, cap. 13.
 Domitiano.
 Tarpeia] Hoc est, dum durabit Capitolium.

7 Matrona diva] Juliam Titi nempe filiam
 perditæ amavit Domitianus, teste Suetonio in
 Domitiano, cap. 22. quam mortuam ut deam
 coli jussit.

Dulce numen] Id est, carum Domitiano, aut
 Romanis ipsis gratum atque optabile. Legunt
 alii,

Matrona dives dulce Julium Numen.
 Prior lectio anteposenda videtur.

8 Altum decus] Hoc est, superbum illud tem-
 plum.

10 Cælum est] Hoc est, immortale, atque
 æternum ut cælum.

III.

Ad DOMITIANUM, IV.

de ejus ædificiis in honorem deorum.

Quantū jam superis, Cæsar, cœloque dedisti,
 Si repetas, & si creditor esse velis ;
 grandis in ætherio licet auctio fiat Olympo,

O Cæsar, si reposcas quantum
 jam donasti diis & cœlo, & ve-
 lis esse creditor : quomodo magna
 auctio fiat in Olympo aethereo,

NOTÆ.

Auctio] Quæ publica est venditio, in qua
 ædificium ab emporibus certatim augetur : hoc
 licet hæcæ subjiciantur bona deorum &

dearum, & sic publicè vendantur, pecunia ta-
 men inde collecta non sufficit ut te creditorem
 dimittant.

Cogan-

Si superi cogantur vendere omnia
sua bona: Atlas conturbabit,
nec erit integra uncia, qua ge-
mitor decorum transfigat tecum.
Quid enim potest tibi reddere
pro templis Capitolinis, quid pro
gloria Tarpeia frondis? Quid
uxor Jovis pro geminis delubris?
Omitto Minervam: illa procu-
rat tua negotia. Quid comme-
morem Herculem atque Apolli-
nem, & pios Laconas: quid
templa Flavia addita Latio po-
lo? O Auguste, oportet te expe-
ctare & superfedere: nam arca
Jovis non habet unde solvat tibi.

Coganturque dei vendere quidquid habent
Conturbabit Atlas, & non erit uncia tota,
Decidat tecum qua pater ipse deum.
Pro Capitolinis quid enim tibi solvere templum
Quid pro Tarpeia frondis honore potest
Quid pro culminibus geminis matrona Tona
Pallada prætereo: res agit illa tuas.
Quid loquar Alciden, Phœbumque, pioſque
Laconas:
Addita quid Latio Flavia templa polo?
Expectes, & sustineas, Auguste, necesse est
Nam tibi quod solvat, non habet arca Jovis

NOTÆ.

5 Conturbabit Atlas] Atlas, qui cœlum hu-
meris gestat, proſcribet cœlum, nec unciam seu
duodecimam debitorum partem colliget: uncia
pars est duodecima assis, qui pro integro debi-
to accipitur. Conturbare ſignificat diſſipare.
Farnabius interpretatur τὸ conturbabit, cederet
foro. Bud. cœlum totum tibi decoquet.

7 Pro Capitolinis] Capitolinum incensum
reſtituit Domitianus.

8 Quid pro Tarpeia] Vide epig. 54. lib. 4.
in honorem Jovis Capitolini ludos inſtituit
Domitianus, in quibus laureæ & coronæ
quernæ dabantur. Suetonius in Domitiano,
cap. 5.

9 Quid pro culminibus] Ex his verbis col-
ligere eſt Junoni duo templa conſecraſſe Domi-
tianum.

10 Pallada prætereo] Quam ſuperſtitioſe

coluit, in cujus honorem quinquatria inſtituit
Suetonius in Domitiano.

Res agit] Hoc eſt, Numen eſt tibi famu-
lare: cum tibi ſerviat Minerva, ab ea debita
exigere non oportet.

11 Quid loquar Alciden] Herculi templum
crexit: & Phœbi forte, ſic Caſtoris & Pollucis
templum incendio abſumptum reſtituit. Suetonius
in Domitiano, cap. 5. Plurima & aliſſima
incendio abſumpta reſtituit, tempus nempe.
Laconas pios dixit, quod Caſtor & Pollux
Lacœ filii alternatim viros De his ſupra.

12 Templa polo] Quæ culmine cœlum te-
gere viderentur, epig. 35. infra, & epig. 4.
lib. 10. Alii legunt, Latio foro? quod juſti
forum, ut aiunt, extructum eſſet Flavie græci
templum, de quo epig. 2. ſupra.

V.

In PAULLAM infamem. VI.

O Paulla, cupis nubere Priſco;
ſapis. Priſcus non vult ducere
te: & ille ſapit.

Nubere vis Priſco, non miror, Paulla: ſapit
Ducere te non vult Priſcus, & ille ſapit.

NOTÆ.

1 Paulla] De qua epig. 75. lib. 1. nubere volebat Priſco nobili ſane & diviti.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 351

AD DOMITIANUM, VII.

quod mares castrari edicto prohibuisset, atque adulteria sustulisset.

Ubi summe Rheni domitor, & parens orbis,
Pudice princeps, gratias agunt urbes :
Populos habebunt : parere jam scelus non est.
Non puer avari sectus arte mangonis
Frilitatis damna mœret ereptæ :
Nec quam superbus computet stipem leno,
At prostituto misera mater infanti,
Qui nec cubili fuerat ante te quondam
Ludor, esse per te cœpit & lupanari.

O summe victor Rheni, & pater orbis, caste princeps, urbes tibi agunt gratias : frequentabuntur jam non est crimen gignere. Puer castratus arte mangonis avari non luget amplius jacturam virilitatis : nec infortunata genitrix dat infanti prostituto stipem, quam numerat leno arrogans. Tua opera cœpit esse verecundia in lupanari, quæ olim ante te nec fuerat in toro nuptiali.

NOTÆ.

1. Pudice] Quod adulteria prohibuisset.
2. Populos habebunt] Infanda enim libido tuo scilicet sublata est.
3. Parere jam] Quia non sunt amplius adulteri.
4. Vide epig. 67. lib. 5.
5. Non puer] Vide epig. 2, & 4. lib. 6.

7. Dat prostituto] Prostitutos quippe infantes à matribus conducebant lenones.
8. Qui nec cubili] Hoc est, sublati adulteriis non solum pudica sunt matrimonia ; sed & pudor est in lupanari, ubi jam non licet prostituere pueros.

In AFRUM superbum. VIII.

Dicere de Lybicus reduci tibi gentibus Afer
Continuis volui quinque diebus ave.
Non vacat, aut dormit, dictum bis, terq; reverso.
Jam satis est : non vis, Afer, avere : vale.

O Afer, quinque diebus consecutis volui dicere salutem tibi reverso ex Africa. Responsum est mihi reverso bis & ter, non vacat, vel dormit. Jam sufficit : O Afer, non vis avere : vale.

NOTÆ.

1. Non vis avere] Hoc est, si non vis ut tibi salutem dicam, vale, hoc est, morere, epig. 67. lib. 5.

AD DOMITIANUM, IX.

quod infantes prostituere vetuerit.

Tanquam parva foret sexus injuria nostri,
Fœdandos populo prostituiffe mares :
Jam cunæ leonis erant, ut ab ubere raptus :
Sordida vagitu posceret æra puer.
Immatura dabant infandas corpora pœnas : 5

Quasi esset parva injuria sexus nostri, prostituere populo mares contaminandos : jam cunabula pertinebant ad leonem, ut puer ereptus ab ubere, peteret turpem pecuniam suo vagitu. Corpora immatura luebant pœnas infandas :

NOTÆ.

1. Tanquam parva] Hujus epigrammatis idem est argumentum ac epig. 7. supra.
2. Jam cunæ] Alii, curæ.

Non

*Pater Italia non passus est talia portenta : idem qui nuper subce-
nit delicatis pueris, ne crudelis
libido faceret steriles viros. Pueri,
juvenes & senes amaverunt
te antea ; sed nunc, ô Cæsar,
infantes etiam diligunt te.*

Non tulit Aufonius talia monstra pater :
Idem qui teneris nuper succurrit ephēbis,
Ne faceret steriles sæva libido viros.
Dilexere prius pueri, juvenesque senesque :
At nunc infantes te quoque, Cæsar, amant.

NOTÆ.

6 *Aufonius pater*] Domitianus. 7 *Succurrit ephēbis*] Ne castrarentur : supra ep. 6. & ep. 2. l.

Ad BITHYNICUM captatorem. X.

*O Bithynice, Fabius nihil tibi
legavit, cui tu donabas sex mil-
lia annua, si memini. Ille nulli
donavit plus : O Bithynice, noli
conqueri : tibi legavit sex millia
annua.*

NIL tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
Annua, si memini, millia sena dabas.
Plus nulli dedit ille : queri, Bithynice, noli
Annua legavit millia sena tibi.

NOTÆ.

4 *Annua legavit*] Quæ tu quotannis solebas illi donare, ut tibi eum conciliares : nam dicitur
ceps nihil donabis.

In CANTHARUM parasitum. XI.

*O Canthare, cum libenter cœ-
nes foris : vociferaris, & ob-
treffas, & minaris. Snademus
equas mentem ferocem : nequis
esse liber, atque belluo.*

COEnes, Canthare, cum foris libenter ;
Clamas, & maledicis, & minaris.
Deponas animos truces, monemus :
Liber non potes, & gulosus esse.

NOTÆ.

4 *Liber non potes*] Etenim parasitus debet iis, à quibus invitatur, blandiri. Lib. 2. ep. 5.
Liber eris, cœnare foris, si, Maxime, nolis.

De EARINO, DOMITIANI, XII.

puero, cujus nomen delicatum molliori versu celebraret, nisi contumaces syllabæ repugarent.

*O Nomen natum cum violis
& rosis, quo denominatur opti-
ma pars anni, quod redolet Hy-
blam & flores Atticos,*

Nomen cum violis, rosisque natum,
Quo pars optima nuncupatur anni,
Hyblam quod sapit, Atticosque flores,

NOTÆ.

De Earino. Earp, Latine ver ; Earinus ergo
vernus est, cujus tres primæ syllabæ breves non
possunt ingredi tenerum versum.

2 *Pars optima*] Ver enim pulcherrima est
anni tempestas, qua nempe violæ & rosæ, atque

omne florum genus nascitur.

3 *Hyblam*] Montem Siciliæ, ubi multi flo-
res, unde melle abundat.

Atticosque flores] Quos delibant apes in Hy-
metto Atticæ monte.

Quod nidos olet alitis superbæ?
 Nomen nectare dulcius beato,
 Quo mallet Cybeles puer vocari,
 Et qui pocula temperat Tonanti:
 Quod si Parrhasia sonas in aula,
 Respondent Veneres, Cupidineſque.
 Nomen nobile, molle, delicatum
 Verſu dicere non rudi volebam:
 Sed tu, ſyllaba contumax, repugnas.
 Dicunt Earinon tamen poetæ,
 Sed Græci, quibus eſt nihil negatum,
 Et quos æpes æpes decet ſonare:
 Nobis non licet eſſe tam diſertis,
 Qui Muſas colimus ſeveriores.

quod olet nidos avis. ſuperba: O
 nomen ſuavius felici nectare,
 quo appellari mallet puer Cybe-
 les, Et qui miſcet pocula Jovi:
 quod ſi loquaris in aula Palati-
 na; Gratia, Et Cupidines re-
 ſpondent: volebam celebrare te
 ſero carmine nomenclarum, tene-
 rum, delicatum: at tu, ô ſyllaba
 contumax, adverſaris. Nihilo-
 minus poetæ dicunt Earinon, at
 Græci, quibus conſeſſum eſt quid
 libet: Et quibus convenit dicere
 æpes æpes: non eſt conſeſſum
 nobis eſſe tam eloquentibus qui
 veneramur Muſas ſeveriores.

NOTÆ.

4 Alitis ſuperbæ] Hoc eſt, Phœnicis. Vide
 epig. 55. lib. 6. & epig. 86.

6 Cybeles puer] Atys nempe, de quo lib. 2.
 epig. 86.

7 Et qui pocula] Ganymedes ſcilicet.

9 Respondent] Hoc eſt, cum tu loqueris, om-
 nis ſuavitas atque elegantia fluit ab ore tuo.

13 Earinon tamen] Cujus primam brevem
 producunt Græci poetæ.

15 Apeſ æpeſ] Hoc eſt, ô Mars, ô Mars,
 Homerus, Iliad. ε. in primo pede producit
 primam, in ſecundo corripit.

16 Nobis non licet] Eadem licentia uti nobis
 poetis Latinis non licet.

De eodem. XIII.

Sidaret autumnus mihi nomen, ὅπ' ἐμὸς ἐſſem:
 Horrida ſi brumæ ſidera, χαρμ' ἐμὸς.
 Dictus ab æſtivo δ' ἐμὸς tibi menſe vocarer.
 Tempora cui nomen verna dedere, quis eſt?

Si ducerem nomen ab autum-
 no; autumnalis eſſem; ſi ab hor-
 rida æſtivia hyem' hybernus. De-
 nominatus ab æſtivo menſe appel-
 larer à te æſtivus. Quis eſt, qui
 nomen duxit à verno tempore?

NOTÆ.

1 Tibi menſe] Alii legunt mihi, minus bene:
 eſt argumentum ac præcedentis epigram-
 matis.

4 Quis eſt] Eadem nimirum, hoc eſt,
 vernus.

De eodem. XIV.

Nomen habes, teneri quod tempora nun-
 cupat anni,
 Cum breve Cætopiæ ver populantur apes.
 Nomen, Acidalia meruit quod arundine pingi,

Tibi nomen eſt, quod denomi-
 nat tempora anni teneri, cum
 apes Attica depaſcant caducos
 flores veris. Nomen quod me-
 ruit pingi calamo Veneris,

NOTÆ.

1 Nomen habes] Vide duo præcedentia epi-
 grammata: Earini nomen à vere deductum eſt.

2 Cum breve] Hoc eſt, flores veris, qui bre-
 viter marceſcunt, epig. 46. lib. 2. idem dixit.

3 Acidalla meruit] Venus Acidalia diſta
 eſt, epig. 13. lib. 6. quæ cum veri præſideat
 flores variis coloribus pingere ſetur.

quod scribere sua acu letatur Verus. Nomen quod signet litera composita gemmis, & succinum attritatum manibus Heliadum. Quod penna scribente attollant grues ad astra, quod dignum est existere in solis edibus Caesaris.

Quod Cytherea sua scribere gaudet acu. Nomen, Erythræis quod litera facta lapillis, & Gemma quod Heliadum pollice trita notet. Quod penna scribente grues ad sidera tollant, Quod decet in sola Caesaris esse domo.

NOTÆ.

5 *Nomen Erythræis*] Uiones, & margaritas intellige, quæ in Erythræo seu rubro mari reperiuntur, epig. 38. lib. 5.

6 *Gemma quod Heliadum*] Succinum intellige, quod tritum manibus suavius olet, epig. 39. lib. 4. egimus de fororibus Phaëtonis, seu Heliadibus.

Flentibus Heliadum ramis dum vipera serpit, Fluxit in obstantem succina gemma feram.

7 *Quod penna scribente*] Grues, inquit interpretes, gregatim volando litteram Y efficiunt, quæ affinitatem habet cum latina litera V veris scilicet prima litera. Vide epig. 75. lib. 12. Alibi forte melius ligunt, penna stridente, seu enim adventu veris quoque adventum nunciant, & celebrant grues, atque ita Earini nomen vere deductum videntur pariter celebrare. Idem dicit lector.

In fictos amicos. XV.

An credis esse pectus fida amicitia hunc, quem amicum cœna, quem tibi conciliavit mensa? diligit aprum, & mulos, & fumen, atque ostrea; non te. Si tam laute cœnem, noster erit amicus.

Hunc, quem cœna tibi, quem mensa paravit amicum,

Esse putas fidæ pectus amicitiae? Aprum amat, & mulos, & fumen, & ostrea; non te.

Tam bene si cœnem, noster amicus erit.

NOTÆ.

1 *Hunc quem*] Imo golosus, non amicus est. Erit; alii, eris.

De CHLOE, XVI.

quæ septem maritos extulerat.

Famosa Chloë inscripsit sepulchro septem maritorum, se fecisse: quid potest apertius?

INscripsit tumulo septem celebrata virorum, Se fecisse Chloe: quid pote simplicius?

NOTÆ.

1 *Celebrata*] Solennia busta intelligit Domitius, sed sane epithetum est quod refertur ad Chloë: hoc est, famosa Chloe, unde alii legunt scelerata: hæc nempe erat inscriptio tumuli.

2 *Chloë fecisse*] Epitaphium nempe, vel tumulum septem maritis, quos ab ea sublatos videri non intelligit poeta.

De coma Earini oblata Æsculapio. XVII.

Consilium formæ speculū, dulcesque capillos
Pergameo posuit dona sacrata Deo,
Ille puer tanto domino gratissimus aula,
Nomine qui signat tempora verna suo.
Felix, quæ tali censetur munere tellus,
Nec Ganymedeas mallet habere comas.

Ille puer in palatio iucundissimus tanto domino, qui notat verna tempora suo nomine, obtulit Deo Pergameo munera sacra, speculum consilium pulchritudinis, & suam casariam. O beatum solum, quod decoratur tali dono, nec mallet habere capillos Ganymedis.

NOTÆ.

1 Consilium formæ] Earinus Domitiani puer, de quo supra, detonsam suam comam pro antiquorum more misit Æsculapio Deo patrio; nam Pergameus erat Earinus. Lege Papinium, lib. 3. Sylvarum in Sylva quæ inscribitur Coma Earini: Pergamus verò urbs fuit Phrygiæ, ubi colebatur Æsculapius. Speculum autem consilium formæ dicitur, quod consulatur ad ornandam formam.

3 Domino gratissimus] Hoc est, quem Domitianus amabat præ cæteris omnibus pueris sui palatii. Legunt alii, ille puer tota. Alii, Ille puer tante domino gratissimus aula, quæ lectio non contemnenda videtur.

4 Nomine qui] Earinus enim à vere nomen duxit.

Ad ÆSCULAPIUM, XVIII.

de eadem Earini coma.

Latonæ venerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras pensa, brevesque colos:
Hos tibi laudatos dominorum voce capillos
Ille tuus Latia misit ab urbe puer.
Addidit & nitidum sacratis crinibus orbem,
Quo felix facies iudice tota fuit.
Tu juvenile decus serva, ne pulchrior ille
In longa fuerit, quam brevior coma.

O colende nepos Latonæ, qui mitibus herbis moraris stamina Parcarum, & breves colos: tuus ille puer ab urbe Roma misit ad te comam commendatam voce dominorum. Adjunxit quoque sacris capillis splendidum orbem, quo arbitro totus vultus fuit venustus. Tu conserva ipsi venustatem juventutis, ne ille formosior fuerit in longa casarie, quam in breviora.

NOTÆ.

1 Latonæ venerande] Latona peperit Apollinem, ex quo & Coronide Nympha natus est Æsculapius medicinæ inventor.

2 Parcarum exoras] Ab Æsculapio enim Hippolytum vitæ restitutum fabulantur poætæ: de Parcis quæ hominum fata moderantur jam Lepius dictum.

3 Ille tuus] Earinus quippe Pergameus

erat, epig. præcedenti.

5 Addidit & nitidum] Speculum, quod consilium formæ vocavi: superiori epig. iudicem appellat & quidem incorruptum; nam acceptam formæ speciem sincere reddit.

7 Tu juvenile] Hoc est, ò Æsculapî, fac ut Earinus tam formosus sit tonsus, quam fuerit antea intonsus.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, XIX.

à quo aquæ Martiæ veniam petit ad irrigandam domum.

O Cæsar, est mihi villa minima, & opto ut sit, te diu impervante, sunt etiam in urbe exiguae ades. At curva antlia effert ex valle brevi aquas magno labore, quibus irriget hortos aridos. Ades arida expositant nullo se rore irrigari, cum aqua Martia mihi obstrepat vicino fonte. O Auguste, quam aquam concesseris nostris adibus, existimabo hanc Castalianam, aut pluviam Jovis.

EST mihi, sitque precor longum te præfide, Cæsar,

Rus minimum: parvi sunt & in urbe Lares. Sed de valle brevi, quas det sitientibus hortis,

Curva laboratas anthlia tollit aquas.

Sicca domus queritur nullo se rore foveri, Cum mihi vicino Martia fonte sonet.

Quam dederis nostris, Auguste, Penatibus undâ, Castalis hæc nobis, ut Jovis imber erit.

NOTÆ.

1 Est mihi] De suburbano Martialis prædio jam dictum est, epig. 61. lib. 8.

4 Curva laboratas] Antlia erat machina, qua magno labore aquæ hauriebantur: à verbo ἀντλήω haurio, alii, curva.

6 Martia] De qua egimus, lib. 6. epig. 42.

8 Castalis hæc nobis] Hoc est, illa aqua quæ mihi grata erit, ac si è fonte Musarum aut ab ipso Jove daretur, imbretem aureum, in quem conversus fuit Jupiter cum adiit Danaë, forte intelligit. De aquâ Castalia, epig. 21. lib. 7.

In SABELLUM parasitum. XX.

O Sabelle, trecentis carminibus celebras balnea Pontici cœnantis lautæ. O Sabelle, cupis cœnare, non lavari.

L Audas balnea versibus trecentis Cœnantis bene Pontici, Sabelle. Vis cœnare, Sabelle, non lavari.

NOTÆ.

1 Audas balnea] Non quod illa probabat, sed quod cœnam captabat, epig. 14. lib. 2.

Ad DOMITIANUM, XXI.

de templo Flaviæ Gentis condito eo in loco ubi natus est.

Hæc tellus quæ facilis aditu tota tegitur & marmore, & auro, fuit conscia domini infantis. Beata quæ sonuit tantis vagitibus, & quæ spectavit & fulsit manus reptantes. Hic venerabiles ades steterunt, quæ dederunt mundo, quod Rhodos, & quod pia Creta celo stellifero.

HÆC quæ tota patet, tegiturque & marmore, & auro,

Infantis domini conscia terra fuit.

Felix quæ tantis sonuit vagitibus, & quæ

Vidit reptantes, sustinuitque manus. (bi)

Hic steterat veneranda domus, quæ præstitit or-
Quod Rhodos, astrifero quod pia Creta polo.

NOTÆ.

1 Hæc quæ tota patet] Illic enim conditum est templum Flaviæ gentis marmoreum atque inauratum, quod possunt omnes adire.

2 Infantis domini] Hic locus nascentem

Domitianum excepit.

5 Quæ præstitit] Domitianum Deum, ut Rhodos Neptunum, & Creta Jovem quem aluit, quamobrem pia dicitur, epig. 1. lib. 4.

Cretensea

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 357

Cretenses texere Jovem crepitantibus armis,
Semiviri poterant qualia ferre Phryges.
At te protexit superum pater, & tibi Cæsar
Projaculo & parma fulmen & Ægis erat. 10

Cretenses tui sunt Jovem armis
crepitantibus; qualia portare va-
lebant semiviri Phryges. Sed,
o Cæsar, genitor deorum defen-
dit te, atque habebas fulmen
& Ægida pro telo & scuto.

NOTÆ.

1 Cretenses] Alii, Curetes. Jovem clam sub-
ductum Saturno aluerunt in Creta insula. Hanc
fabulam lege apud Natalem Comitem, lib. 9.
cap. 7. & Lucretium, lib. 2. ubi de Curetibus
sic loquitur :
— qui Jovis ullum
Vagitum in Creta quondam occultasse fe-
runtur,

Cum pueri circum puerum pernice chorea
Armati in numerum pulsarunt aribus ara.
8 Semiviri] Corybantes seu Curetes Cybeles
comites castrati ex Phrygia orti, epig. 71.
lib. 1. & epig. 90. lib. 3.
9 At te protexit] Vitelliano bello delitescen-
tem in Capitolio. Suetonius in Domitiano.
De Ægide dictum, epig. 1. lib. 7.

Ad AUCTUM, XXII.

de puero quem dato agro emerat Artemidorus.

Artemidorus habet puerum : sed vendidit
agrum :
Agrum pro puero Calliodorus habet.
Dic, uter ex istis melius rem gesserit, Aucte ?
Artemidorus amat, Calliodorus arat.

Artemidorus puer est : at ven-
didit agrum : Calliodoro ager est
pro puero. Dic, Aucte, uter ex
istis melius consuluerit suis re-
bus ? Artemidorus amat, Cal-
liodorus arat.

Ad PASTOREM, XXIII.

se divitias expetere, ut donare atque ædificare possit.

Credis ob hoc me, Pastor, opes fortasse ro-
gare,
Propter quod vulgus, crassaque turba rogat :
Ut Setina meos consumat gleba ligones,
Et sonet innumera compede Tusci ager :
Ut Mauri Libycis centum stent dentibus orbes,
Et crepet in nostris aurea lamna toris : 6
Nec labris nisi magna meis crysfalla terantur,

O Pastor, putas forte me petere
divitias ea de causa propter
quam vulgus & crassa turba
petit : ut vites Setina consumant
ligones meos, & Tusci agri
strepant multis compedibus : ut
mensæ ex Mauritania fulciantur
centum dentibus eburneis, &
aurea lamina sonet in nostris
lectis : nec terantur meis labris
nisi ingentia crysfalla,

NOTÆ.

1 Pastor] Forte is est. cujus mentionem facit
Plinius junior, epist. 18. lib. 1.
2 Propter quod] Ad luxum nempe & volop-
tates plerique optant divitias.
3 Ut Setina] Setia civitas Latii, ubi opti-
mum vinum, epig. 64. lib. 4.
4 Innumera compede] Hoc est, ut innumeri
servi compedibus vincti opus faciant in meis
Etruriz agris.
5 Ut Mauri Libycis] Hoc est, mensæ alla-

tæ ex Mauritania impositæ dentibus Liby-
cis, id est, dentibus eburneis elephantorum,
quibus abundat Libya, epig. 43. lib. 2.
Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes.
6 Et crepet in] Aurea nempe bractea lecti
quibus accumbabant, ornabantur, epigram. 33.
lib. 8.
7 Crysfalla] Quæ apud Romanos summo
erant in pretio.

Et nostra Falerna infuscent ni-
ves: ut Syrus canusinus sudet
sub nostra lectica, Et mea sella
stipetur multis clientibus ornatis:
ut ebrius conviva ardeat nostrum
famulum, quem nos permutatum
velim Ganymede: ut mula luto
aspera mihi inquinet purpureas
lacernas, Et virga regat equum
Massyleum. Nihil opto ex his:
testes adhibeo deos Et astra, quid
igitur? O Pastor, ut donem Et
aedificem.

Et faciant nigras nostra Falerna nives:
Ut canusinus nostro Syrus asserere sudet,
Et mea sit culto sella cliente frequens:
Aetuet ut nostro madidus conviva ministro,
Quem permutatum nec Ganymede velim:
Ut lutulenta linat Tyrias mihi mula lacernas,
Et Massyleum virga gubernet equum.
Est nihil ex istis: superos, ac sidera testor.
Ergo quid? ut donem, Pastor, & aedificem.

NOTÆ.

8 Et faciant nigras] Quia Falernum est ni-
grum, epig. 68. lib. 5.

9 Ut canusinus] Hoc est, ut servi ex Syria
missi vestibus induti ex lana canusina confectis,
de qua epig. 127. & 129. lib. 14.

Sudet sub asser] Id est, sub lecticæ ligno
prominenti, cui servi humeros subijciunt: Ca-
nusinus verò Apulorum Dauniorum oppidum.

13 Tyrias mihi] Ut mihi mula vestro vestre
purpureæ inquinetur.

14 Et Massyleum] Massyli seu Numidæ vi-
ga non frenis regunt equos. Virgilius, lib. 4.
Æneid. Lucanus, lib. 4.

Et gens quæ nudo residens Massyliæ tergo
Cra lævi stetit franorum nescia virga, &c.

Ad CARUM, XXIV.

victorem in ludis celebratis in honorem Minervæ.

O Care, cui contigit flavescere
auro virgineo, dic ubi posueris
ornamentum Palladis? Vides
en faciem domini splendentem
in amore, nostra corona sponte
accessit ad hos capillos. Pia
quercus potest invidere Albana
oliva, quod illa potior circum-
dederit invictum caput.

O Cui virgineo flavescere contigit auro,
Dic ubi Palladium sit tibi, Care, decus
Adspicis en domini fulgentes marmore vultus,
Venit ad has ultro nostra corona comas.
Albanæ livere potest pia quercus olivæ,
Cinxerit invictum quod prior illa caput.

NOTÆ.

1 O cui] Querit à Caro suo amico, ubinam
posuerit auream coronam, quæ donatus fuerat
in ludis celebratis in honorem Minervæ, ep. 55.
lib. 4. unde aurum virgineum dicitur, quasi ab
ipsa virgine Minerva donatum.

3 Adspicis en] Respondet Carus marmoreæ
Domitiani statuae se imposuisse suam coronam.

5 Albana livere] Subjungit Martialis: quer-

na corona quam solet ferre Imperator, epig. 12.
lib. 8. poterit invidere huic olivæ Albanæ, hoc
est, coronæ aureæ factæ in similitudinem folio-
rum olivæ, quam tu, O Care, in Albano mon-
te, ubi celebrabantur Quinquatria, reportasti
& qua coronasti statuem Caesaris, pia aucto-
quercus dicitur, quod Jovi dicata sit.

Ad EUNDEM, XXV.

de statua marmorea Domitiani.

Quis Romano marmore supe-
ravit ebur Phidiacum imitatus
simulacro vultus Palatinus:

Quis Palatinos imitatus imagine vultus
Phidiacum Latio marmore vicit ebur

NOTÆ.

1 Palatinos vultus] Hoc est, quis statuariis Domitiani formam tam bene expressit, ut ipsa
Phidiam calando ebone præstantem, de quo epig. 13. lib. 6. superaverit.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 359

Hæc mundi facies, hæc sunt Jovis ora sereni:
Sic tonat ille Deus, cum sine nube tonat.
Non solum tribuit Pallas tibi, Care, coronam,
Effigiem domini, quam colis, illa dedit.

hæc est facies mundi, hæc sunt ora Jovis placidi: sic ille Deus tonat, cum tonat serenus. O Care, non tantum Minerva tibi concessit coronam, illa donavit quoque imaginem domini, quam veneraris.

NOTÆ.

³ *Hæc mundi*] Hoc est, illa imago mar- more expressa nitet ut facies mundi, seu Sol meo judicio.

⁴ *Cum sine nube tonat*] Hoc est, sine ira, quæ frontis serenitatem turbet.

Non solum] Minerva dedit coronam de qua epig. præced. sed & hæc Domitiani statuam, cujus mirum artificium nulli potest nisi ipsi tribui.

In AFRUM, XXVI.

qui puerum suum à convivis adspici ægre ferebat.

Dantem vina tuum quoties adspeximus Hy-
Lumine nos, Afer, turbidiore notas. (lum,
Quid rogo? quod scelus est mollem spectare
ministrum?

Adspicimus solem, sidera, templa, deos:
Avertam vultus, tanquam mihi pocula Gorgon
Porrigat, atque oculos, oraque nostra te-
gam?

Truxerat Alcides: sed Hylam spectare licebat.
Ludere Mercurio cum Ganymede licet.
Si non vis teneros spectet conviva ministros:
Phineas invites, Afer, & Oedipodas. 10

O Afer, quoties intuiti sumus Hylum tuum ministrantem vi- na, conspicias in nos torvos oculos. Quid quæso? Quod crimen est intueri tenerum famulum? in- tutumur solem, astra, templa, numina: an avertam faciem, quasi Medusa mihi ministrat pocula. Et velabo oculos, atque os? Hercules erat atrox: at fas erat aspicere Hylam. Concessum est Mercurio jocari Ganymede. Si non vis, ut conviva intueatur molles famulos, O Afer, invites Phineas, atque Oedipodas.

NOTÆ.

⁵ *Avertam vultus*] Hoc per ironiam dicit poeta. Vide epig. 98. lib. 10.

Gorgon] Hoc est, Medusa, quæ aspectu suo homines in lapides convertebat, cujus historia satis nota.

⁷ *Sed Hylam*] Herculis puerum de qua egi- mus, epig. 49. lib. 5.

⁸ *Cum Ganymede*] Jovis puero.

¹⁰ *Phineas*] Accusativus est Græcus: Phi- neus duas uxores duxit, secundæ suæ susceptos ex priore liberos excecavit, quam ob causam & ipse à diis excecatus est. OEdipi verò hi- storia nota est ex Euripide in Phœnissis, qui cognitis suis sceleribus sibi ipse oculos effudit. Sensus est: O Afer, invites cæcos.

De NERVA, egregio poeta. XXVII.

Audet facundo qui carmina mittere Nervæ,
Pallia donavit Glaucina, Cosme, tibi.

Qui audet mittere versus di- sertis Nervæ, O Cosme, tibi dedit pallia Glaucina.

NOTÆ.

¹ *Nervæ*] Cujus versus jam laudavit ep. 70. lib. 8. & Plinius junior, epist. 3. lib. 5.

² *Pallia Glaucina*] Glauci coloris vestes,

quæ viles habebantur, mittit Cosmo purpureas habenti. Nescio an hic sit Cosmus de quo lib. 1. epig. 88. & lib. 4. epig. 53.

Donabit violas, atque alba ligu-
stra colono *Pæstano*, & mella Cor-
fica Hyblæis apibus. Sed nihi-
lominus tennes versus placent ali-
quo modo: vilis olivæ appetitur
lupo apposito. Nec mireris quod
nostra Thalia conscia poeta me-
diocris timeat iudicium tuum.
Ipsa quoque Nero fertur veritus
tuas aures cum juvenis tibi re-
citavit opus lascivum.

Pæstano violas, & cana ligustra colono,
Hyblæis apibus Corfica mella dabit.
Sed tamen & parvæ nonnulla est gratia Musæ.
Appetitur posito vilis olivæ lupo.
Nec tibi sit mirum, modici quod conscia vat-
Judicium metuat nostra Thalia tuum.
Ipse tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Lascivum juvenis cum tibi lufit opus.

NOTE.

3 *Pæstano*] Ager *Pæstanus* omni florum ge-
nere abundavit, epig. 38 lib. 5.

4 *Corfica mella*] *Amari* nempe saporis: de
Hybla, epig. 87. lib. 7.

6 *Posito lupo*] *Pisce* delicato. Vilis, ali-
jugis.

7 *Nec tibi*] *Nervam* alloquitur, cujus aures
censoriam timebat ipse Nero, epig. 70. lib. 8.

XXVIII.

Epitaphium LATINI excellentis mimi. XXIX.

Ille ego sum *Latinus*, suave
ornamentum scenæ, fama ludo-
rum, plausus, & tua voluptas:
qui potuissem allicere *Catonem* ad
spectacula, & recreare *Curios*
atque *austeros Fabricios*. At
mores mei nihil acceperunt a the-
atro, & mimus dico sola tantum
arte: nec poteram placere domi-
no sine moribus castis: ille deus
penitus intuetur mentes. Vos
vocate me parasitum laurigeri
Phœbi, dum *Roma* teneat me
esse servum sui *Jovis*.

Dulce decus scenæ, ludorum fama, *Latinus*
Ille ego sum, plausus, deliciæque tuz.
Qui spectatorem potui fecisse *Catonem*,
Solvere qui *Curios*, *Fabricios*que graves.
Sed nihil à nostro sumsit mea vita theatro:
Et sola tantum scenicus arte feror:
Nec poteram gratus domino sine moribus esse.
Interius mentes suspicit ille deus.
Vos me laurigeri parasitum dicite *Phœbi*,
Roma sui famulum dum sciat esse *Jovis*.

NOTE.

1 *Latinus*] *Temporibus* *Domitiani* mimus
celebris, epig. 5. lib. 1.

3 *Fecisse Catonem*] Virum nempe omnium
gravissimum, lib. 1. epig. 3.

4 *Solvere qui*] Hoc est, risum excitare *Cu-
riis* & *Fabriciis* viris gravissimis, de quibus
Livius, & passim alii.

5 *Sed nihil*] Hoc est, gestu quidem lasci-
vus fui, at moribus probus, sic *Martialis* de se
ipso, epig. 5. lib. 1.

Lasciva est nobis pagina, vita proba est.

6 *Et sola arte*] *Moribus* enim probus sum.

8 *Ille deus*] *Domitianus*.

9 *Parasitum dicite Phœbi*] *Turnebus*, lib. 21.
cap. 24. mimi & histriones dicti sunt parasiti
Apollinis: aliquando parasitos *Apollinis* inter-
pretatur *Verrius* mimos secundarum partium,
quod ludis *Apollinaribus* in mimis fere essent
parasiti illarum partium actores, &c.

10 *Roma sui*] Hoc est, dum sciat *Roma* me
exercuisse artem scenicam propter *Domitianum*
deum, non autem propter alios.

Epitaphium Philænis Vetulæ. XXX.

O *Philæni*, permensa sæcula se-
nectutis *Nestoreæ*, tam velociter
rapta es ad undas *Stygias* *Plu-
tonis*?

Sæcula *Nestoreæ* permensa, *Philæni*, senectæ,
Rapta es ad infernas tam cito *Ditis* aquas?

NOTE.

1 *Nestoreæ permensa*] Hoc est, quæ attingisti
annos *Nestoris*, qui nonaginta annos vixit, ut
diximus alibi: de *Philæni* vero epig. 66. lib. 7.

2 *Tam cito*] Hoc est, tam mature: per in-
nam hoc dicit poeta.

Euboicæ

Euboicæ nondum numerabas longa Sibyllæ
Tempora : major erat mensibus illa tribus.
Quæ lingua file! non illam mille catasta
Vincebant, nec quæ turba Serapin amat: 6
Nec matutini cirrata caterva magistri,
Nec quæ Strymonio de grege ripa sonat.
Quæ nunc Theffalico Lunâ deducere rhombo,
Quæ sciet hos illos vendere lena toros? 10
Tibi terra levis, mollique tegaribus arena,
Ne tua non possint eruere ossa canes.

Nondum numerabas longos annos
Sibyllæ Euboicæ: illa major erat
tribus mensibus. Hæc quæ lin-
gua tacet! mille catasta non su-
perabant illam, nec turba quæ
diliget Serapin: nec caterva cri-
spa matutini magistri, nec ripa
quæ reboat clangoribus gregis
Strymonii. Quæ saga nunc sciet
rhombo Theffalico deripere Lu-
nam, quæ lena vendere hos &
illos toros? Experiaria terram
levem, & tegaribus molli arena,
ut canes valeant effodere tuæ
ossa.

NOTÆ.

1 Euboicæ Sibyllæ] Hoc est, Cumanæ, de
Virgilius, Ecloga 4. quæ à Phœbo impe-
verat, ut tot annos viveret, quot arænarum
spicula manu capere posset. Ovid. 14. Met.
4 Major erat] Fingit poeta tribus tantum
mensibus minus Sibylla vixisse hanc vetulam.
5 Lingua file!] Loquacissimam fuisse osten-
dit. Alii, files.
6 Mille catasta] De catasta lignea machina,
fig. 29. lib. 6. ubi servi natura sua loquacissi-
ma venales exponebantur.
7 Turba Serapin] Deum Ægyptiorum, cu-
jus solennia festa celebrabant Ægyptii magnis
moriibus. Strabo, lib. 17.
8 Nec matutini] Hoc est, nec pueri, qui
matutino mane magistrum adibant. Juvenalis,
lib. 7. alloquens magistrum:
Dummodo non pereat media quod noctis
ab hora

Sedisti, quæ nemo faber, quæ nemo sedebat,
Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
&c.
8 Strymonio de grege] Strymon fluvius est
Thraciæ, ad quem multæ sunt grues. Virgi-
lius, 1. Georg.
Strymoniaque grues,
quæ gregatim vivere solent.
9 Theffalico] Theffalia olim veneficiis atque
incantationibus fuit famosa. Rhombus turbo
erat, quem in orbem agebant veneficæ. Theo-
critus in Pharmaceutria, Horatius, epod. 17.
Candida parce vocibus tandem sacris,
Citumque retro solve, solve turbinem.
& noster poeta, lib. 12. epig. 57.
10 Lena] Amorum est conciliatrix.
11 Sit tibi] De hac bene precandi mortuis
formula dictum epig. 89. lib. 1. quam in diram
imprecationem vertit.

De ANTISTIO RUSTICO, XXXI.

cujus mortem & lacrymas uxoris ejus describit.

Cappadocum sævis Antistius occidit oris
Rusticus : ô tristi crimine terra nocens!
Attulit ossa sinu cari Nigrina mariti,
Et quæstæ est longas non satis esse vias :
Cumque daret sanctam tumulis, quibus invi-
det, urnam,
Visa sibi est rapto bis viduata viro.

Antistius Rusticus interiit cru-
delibus regionibus Cappadocum :
O tellus rea diri sceleris! Ni-
grina sinu reportavit ossa dilecti
conjugis, & doluit iter non esse
satis longum : & cum conderet
sanctam urnam sepulchris, qui-
bus invidet, sibi visa est bis or-
bata rapto conjugæ.

NOTÆ.

1 Cappadocum] Impiam Cappadocum ter-
ram dixit, epig. 85. lib. 6.
4 Et quæstæ est] Quamvis ex Cappadocia
longum esset iter Romam, tamen quia illic
parvi reliquias tumulo condere debebat Ni-
grina, cupiebat etiam longius esse, ne tam cito

reliquias, quas sinu fovebat, deponeret.
5 Quibus invidet] Ut pote qui condunt suos
amores.
6 Bis viduata] Primo cum occidit maritus,
& rursus cum ejus ossa condere coacta est.

De

De VIBII voto. XXXII.

Dum Vibius comitaretur arma Sarmatica Caesaris, pro Imperatore votit Marti hanc avem. Luna nondum absolverat octo orbes, jam deus Mars petebat vota sibi debita. Ipse anser hilarius festinavit ad sua altaria, atque exigua victima cecidit sanctis focus. An cermis octo nummos pendere ex patenti rostro alitis: hi nuper erant conditi precordiis. Immolata victima, qua pro te litat argento, non sanguine, demonstrat jam non esse opus ferro.

DUM comes Arctoïs hæreret Cæsaris arma
Vibius, hanc Marti pro duce votit avem
Luna quater binos non tota peregerat orbes
Debita poscebat jam sibi vota deus.
Ipse suas anser lætus properavit ad aras,
Et cecidit sanctis hostia parva focus.
Octo vides patulo pendere numismata rostro
Alitis? hæc extis condita nuper erant.
Quæ litat argento pro te, non sanguine, ca
Victima, jam ferro non opus esse docet.

NOTÆ.

1 *Dum comes Arctoïs*] De expeditione Sarmatiz, quæ est ad Septentrionem, jam sæpius dictum. Vide epig. 5. lib. 7. Vibii mentionem facit Suetonius in Domitiano, cap. 3. Alii, *Vebius*.

2 *Votit avem*] Anserem nempe Romani Imperii custodem, epig. 47. lib. 13.

3 *Luna quater*] Hoc est, nondum elapsi erant octo menses, quibus Sarmaticum bellum est confectum.

5 *Ipse suas anser*] Cum autem renitens ibat ad aras, quibus immolanda erat victima, omen infastum erat.

7 *Octo vides*] Ad Martis sane statuam posita

fuit argentea anseris effigies, ex cujus rospendebant octo nummi, qui octo menses in pendo bello Sarmatico insumpti significarent.

Hæc extis] Nempe anseris præcordiis condant numismata, dum bellum fieret.

9 *Qualitat argento*] Intelligere videtur pta, temporibus Domitiani argenteam statuediisse, cum dicat, jam non opus esse ferro. Feintelligit, non sanguine, nec pugna, sed arga barbaris redemptam fuisse pacem, ut pex Dionis fragmento, inquit Raderus, qsignificare videbatur victima: at hic sensuominis intellectos Vibio sane & Mariali grafinum damnum attulisset. Judicet lector.

XXXIII, XXXIV.

In laudem DOMITIANI, XXXV.

de templo Flaviz gentis.

Jupiter irrigit mendacia monumenti Cretensis, dum aspiciat Flavia templa poli Augusti: atque inter mensas multo jam hausto nectare, dum ipsi porrigeret pocula suo Marti: intuitus Apollinem, simul & sororem Apollinis,

JUPITER Idæi risit mendacia busti,
Dum videt Augusti Flavia templa poli
Atque inter mensas largo jam nectare fusus,
Pocula cum Marti traderet ipse suo:
Respiciens Phæbum pariter, Phæbique soror

NOTÆ.

1 *Idæi busti*] Mendaces enim Cretes sanxerunt Jovem interiisse, cui condiderunt tumulum, quem vocat poeta bustum Idæum, quod sane esset prope Idam Cretæ montem. Vide Callimachum in hymno Jovis. Illum verò tumulum irridet Jupiter superbum intuitus templum,

quod Domitianus in honorem suæ gentis exxerat, epig. 2 supra.

2 *Templa poli*] Hoc est, templa alius epig. 4 supra. Legunt alii, *tholi*.

3 *Nectare fusus*] Hoc est, madidus.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 363

Cum quibus Alcides, & pius Arcas erat,
 possia vos, inquit, nobis monumenta dedistis:
 Cernite quam plus sit Cælaris esse patrem.

cum quibus erat Hercules, & pi-
 us Mercurius: Vos, ait, mihi
 extruxistis tumulum Cnossium,
 aspiciate, quam plus sit genuisse
 Domitianum.

NOTÆ.

[Et pius Arcas] Hoc est, Mercurius in ur-
 Cylleno vel Cyllene Arcadiæ monte natus,
 pius dicitur, quod deorum sacra instituit.
 Cernite quam plus] Mihi nempe à vobis

conditum monumentum Vespasiani tumulo
 multò inferius est, atque ita videtur optare Ju-
 piter potius esse Domitiani, quam cæterorum
 deorum patrem.

In PHILOMUSUM, XXXVI:

narrantem semper aliquid novi, ut cœnam aucuparetur.

Ritibus his semper cœnam, Philomuse, me-
 reris,

Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.

Scis quid in Arsacia Pacorus deliberet aula,

Rhenanam numeras, Sarmaticamque manū.

Verba ducis Daci Cattis mandata resignas: 5

Victricem laurum, quam venit, ante vides.

Scis quoties Phario madeat Jove fusca Syene:

Scis quota de Libyco littore puppis eat.

Cujus Iuleæ capiti nascantur olivæ,

Destinet ætherius cui sua ferta pater. 10

Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me,

Hac lege, ut narres nil, Philomuse, novi.

O Philomuse, semper mereris
 cœnam his artibus, dum excogi-
 tas multa, & narras tanquam
 vera. Tenes quid consulat Pa-
 corus in aula Arsacia, recensens
 copias Germanicas & Sarmati-
 cas. Aperis verba ducis Daci
 commissæ Cattis: vides victri-
 cem laurum priusquam veniat.
 Novisti quoties nigra Syene per-
 fundatur Egyptia pluvia: vo-
 visti quot nares solvant ex littore
 Libyco. Cujus capiti nascantur
 olivæ Iuleæ, cui pater ætherius
 destinet suas coronas. Omitta
 tua artificia, hodie cœnabis
 apud me, ea condicione, & Phi-
 lomuse, ut nihil novi referas.

NOTÆ.

3 Pacorus] Parthorum rex: Aula verò
 Arsacia sic dicta est ab Arsace Parthorum
 rege.

5 Verba ducis Daci] Cujus arcana pe-
 rinde tibi comperta esse garris, ac si illius
 litteras Cattis scriptas resignavisses: Catti
 nemini populi Germaniæ Visurgim, Daci
 vero Danubium incolebant. De his epig. 2.
 lib. 2.

6 Victricem laurum] Hoc est, victoriam fu-
 turam.

7 Phario Jove] Jupiter sumitur pro media
 aëris regione, ex qua imbres emittuntur.

Fusca Syene] A colore incolarum. De hac
 urbe epig. 87. lib. 1. Illic perraro pluit.

9 Iuleæ olivæ] Hoc est, Scis nomina eorum
 qui in Quinquatribus victores coronandi sunt à
 Domitiano. Iulia corona, hoc est, Cæsareæ,
 ab Ascanio cognomine Iulo Æneæ filio, à quo
 ortum se predicabat Julius Cæsar.

10 Ætherius pater] Jupiter Capitolinus,
 cui & ludos instituit Domitianus. Suetonius in
 Domitiano, cap. 4.

11 Tolle tuas artes] Nam hodie te invito ea
 lege, ut silcas.

De

De GANYMEDE & JOVE, XXXVII.

colloquentibus de Earino & aliis Domitiani pueris.

Phryx puer aspexerat famulum Ausonium modo deposita coma, delicias notas alterius Jovis. O Supreme moderator, inquit, tu permitto tuo ephebo, quod ecce permisit tuus Caesar suo. Jam prima mea lanugo tegitur longis comis: jam ludibrio sum tua Junoni, & appellat me Virum. Cui reposuit pater atherens: ô suavisime minister, res ipsa recusat tibi quod petis, non ego recuso. Caesari nostro sunt mille famuli similes tibi, & tam ampla ejus aula vix capit fortissimos viros. Sed si tonsis capillis indueris faciem virilem, quem habebis alterum qui ministret nectari?

Viderat Ausonium posito modo crine ministrum

Phryx puer, alterius gaudia nota Jovis. Quod tuus ecce suo Caesar permisit ephebo. Tu permitto tuo, maxime rector, ait.

Jam mihi prima latet longis lanugo capillis. Jam tua me ridet Juno, vocatque virum. Cui pater ætherius, puer ô dulcissime, dixit.

Non ego quod polcis, res negat ipsa tibi. Caesar habet noster similes tibi mille ministros. Tantaque fidereos vix capit aula mares.

At tibi si dederit vultus coma tonsa viriles, Quis mihi, qui nectar misceat, alter erit?

NOTÆ.

1 Ausonium ministrum] Intelligo Earinum, de quo epig. 17, & 18. supra. Ausonius dicitur, quod duci Ausonio seu Domitiano epig. 21. lib. 8. serviret.

2 Phryx puer] Ganymedes vidit Earinum tonsum, & petiit à Jove ut sibi pariter liceret deponere capillos.

Alterius gaudia] Per appositionem vocat Earinum delicias Domitiani, quem jam appellavit Jovem, epig. 29. supra. Vel refert ad

ipsum Ganymedem delicias alterius Jovis, Domitianum præferre videretur.

3 Svo ephebo] Hoc est, puberi Earino.

4 Res negat] Hoc est, ipsa necessitas: Domitiano enim non desunt alii pueri, & quid fiderei seu fortississimi, & digni qui in cœleste hantur. At verò ego, inquit Jupiter, aurum pincernam non inveniam, si tonsis capillis vir factus fueris.

XXXVIII.

Ad AGATHINUM, XXXIX.

quem laudat ab agilitate.

O Agathine, quamvis agillis contempnas summa pericula, nihilominus non efficies ut tuus clypeus decidat. Sequitur te invitum, & rediens per tennes auras, haret vel pedi vel tergo, cluni vel ungui. Licet theatra sint lubrica aspersioibus croceis,

SUMMA licet velox, Agathine, pericula ludæ. Non tamen efficies ut tibi parma cadat. Nolentē sequitur, tennesque reversa per aurum. Vel pede vel tergo, clune vel ungue sedet. Lubrica Corycio quamvis sint pulpita nimbæ.

NOTÆ.

1 Summa licet] De pilariis & ventilatoribus Quintilianus, lib. 10. cap. 7. quo constant miraculo illa in scenis pilaviorum ac ventilatorum, ut ea quæ miserint ultro venire in manus credas, & qua jubent decurrere. Ex eorum numero erat Agathinus, qui parmam seu par-

vum clypeum in altum jaciebat, recipiebant sic, ut nunquam caderet. Clune, alii, crura.

2 Lubrica] Pulpita hîc significant theatra in quibus ludebant pilarii: lubrica autem fiebant aspersioibus è croco, & vino dulci. epig. 3. lib. Spekt.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 365

Et rapiant celeres vela negata Noti :
 uros pueri neglecta perambulat artus,
 Et nocet artificii ventus, & unda nihil.
 peccare velis, cum feceris omnia, falli
 Non potes : arte opus est ut tibi parma cadat.

So vehementes venti auferant vela
 inconcessa ; neglectus clypeus
 pervadit membra tuta pueri
 Agathini, & ventus, & aqua
 nihil obsunt artificii. Licet cu-
 pias errare, cum absolveris om-
 nia, nequis falli : opus est arte
 ut tibi clypeus decidat.

NOTÆ.

Et rapiant celeres] Velis tegebatur thea-
 tra, que ventis negari dicebantur, cum sum-
 ma ligata, tamen vehementioribus ventis
 piebantur : data vero ventis, quando negli-
 ger illis permittebantur, epig. 22. lib. 11.
 Quod est : Ventus vehemens, nec aqua in-
 sparsa impediunt Agathinum, quomi-

nus missam in altum parmam excipiat.

Celeres] Alii, madidi.

7 Neglecta] Parma scilicet, quam nec cogi-
 taps excipit.

10 Arte opus est] Hoc est : Alii, ne errent,
 artem adhibent ; Agathini autem tanta est in-
 dustria ut arte indigeat, si errare velit.

De natali CÆSONIÆ. XL.

Rima Palatino lux est hæc orta Tonanti,
 Optasset Cybele qua peperisset Jovem.
 & sancta mei genita est Cæsonia Rufi :
 Plus debet matri nulla puella suæ.
 etatur gemina votorum sorte maritus :
 Contigit hunc illi quod bis amare diem.

Hic dies primus illuxit Pala-
 tino Tonanti, quo Cybele cupisset
 genuisse Jovem. Hoc & casta
 Cæsonia mei Rufi nata est : nulla
 genitrix plus merita est de sua
 puella. Maritus gaudet duplici
 sorte votorum : quod contigit illi
 bis amare hanc lucem.

NOTÆ.

Prima Palatino] Nono Kalendas Novem-
 bris natus est Domitianus teste Suetonio in Do-
 mitiano, quem noster poeta Palatinum Tonan-
 tem dicit, & Jovem appellavit supra.

Cybele] Deorum mater.

Hæc & sancta mei] Alii, sancta meo.

Alii, hæc & Sanctonici ; Sanctones vero populi
 sunt Gallie, hodie Saintonge.

4 Plus debet matri] Quod nata sit hoc die.

6 Bis amare diem] Quod eo die uxor Cæ-
 sonia & Domitianus natus sit, quorum commu-
 nem natalem celebrat.

XLI, XLII.

Ad APOLLINEM, XLIII.

ut Stella impetret consulatum à Domitiano.

Campis dives Apollo, sic Myrinis,
 Sic semper senibus fruare cynis,

O Apollo, sic locuples possideas
 campos Myrinos, si semper cyc-
 nos senes,

NOTÆ.

Campis dives] Hoc est, sic semper colaris
 campis Myrinis, & semper tibi capant cyni.

lib. 13. Εἴτα πολυχῆνοι Μυρινῶν,
 ἢ ἰερόν Ἀπόλλωνος, ἢ μαντεῖον
 ἔχον, ἢ νεὸς πολυελὲς λίβε λακκῶ.

Apollinis, vetusque oraculum, & tem-
 pium sumptuosum ex albo lapide. Hæ nempe
 sunt in Æolide Asiæ minoris regione :

hoc Strabonis loco fretus hanc lectionem aliis
 pluribus anteposui. Turnebus verb, lib. 21
 cap. 24. aliter legit.

2 Senibus fruare cynis] Qui non sine caussa
 Apollini dicati sunt, quod ab eo divinationem
 habere videantur : providentes enim quid in
 morte boni sit, cum cantu, & voluptate mori-
 untur. Lib. 13. epig. 77.

Dulcia defuncta modulatur carmina lingua
 Cantator cynus funeris ipse sui.

Doctræ

fiarudita sorores tibi famulentur, nec tua Delphis ulli dicat mundacia, sic palatia venerentur te & diligant: te orante bonus Caesar deferat, atque annuat Stella consulatum. Tunc ego beatus & debitor voti ducam juvencum cornibus aureis immolandum tibi ad aras rusticas. O Phoebe, victima nata est, quid cunctaria?

Doctæ sic tibi serviant sorores,
Nec Delphis tua mentiatur ulli,
Sic Palatia te colant, amentque:
Bis senos cito me rogante fauces
Det Stellæ bonus annuatque Caesar.
Felix tunc ego, debitorque voti
Casurum tibi rusticas ad aras
Ducam cornibus aureis juvencum.
Nata est hostia, Phœbe, quid moraris?

NOTÆ.

3 Sorores] Novem Musas intellige.

4 Nec Delphis tua] Pythia sacerdos Apollinis.

5 Sic palatia] Hoc est, Caesares te venerentur.

6 Me rogante] Alii, te rogante.

7 Det Stellæ] De quo dictum, lib. 1. epig. 8. duodecim fauces erant consulatus insignia, & sumuntur à poeta pro ipso consulatu.

9 Rusticas ad aras] Hoc est, in meo prædio suburbano.

10 Cornibus aureis] Ad majorem pompæ victimarum continua inaurabantur. Juvenalis. 6.

Aurata Junoni cade juvencam.

Et Virgilius, lib. 9.

Et statnam ante aras aurata fronte

11 Quid moraris] A Domitiano imperatore consulatum meo Stellæ.

De statua HERCULIS, XLIV.

cujus varios dominos recenset.

Hic magnus deus in ære par-
vus, qui sedens mitigat duriciem
saxorum substrata pelle leonis,
& resupino vultu aspicit astra
que portavit, ejus sinistra ge-
stat clavam, dextra poculum;
non est fama recens, nec decus
nostri celi: cernis eximium do-
num, atque opus Lyssippi. Pel-
laus tyrannus addidit hunc de-
um lux mensa,

HIC, qui dura sedens porrecto saxa leo
Mitigat exiguo magnus in ære deus,
Quæque tulit, spectat resupino sidera vultu
Cujus læva calet robore, dextra mero:
Non est fama recens, nec nostri gloria cæli
Nobile Lyssippi munus, opusque vides.
Hoc habuit numen Pellæi mensa tyranni,

NOTÆ.

De statua Herculis] Inscribunt alii, de Herculis sigillo apud Vindicom.

1 Hic qui dura] Solebant antiqui deorum simulachra mensæ adhibere. Papinius, l. 4. Sylvarum in Sylva, quæ inscribitur, VINDICIS HERCULES EPITRAPEZIOS.

2 Exiguo magnus] Ærea quidem illa statua erat pedalis. Papinius, loco citato.

parvusque videri

Sentiri que ingens, & cum mirabilis in-
tra,

Stet mensura pedem.

3 Quæque tulit] Hoc est, cælum suspicit, quod olim cum Atlante humeris sustinuit.

4 Calet robore] Hoc est, clava facta ex

robore, quod est quercus species durissima

5 Non est fama] Jam diu celebris est hæ statua. Legunt alii, Non est forma recens, est; opus est antiquum.

Nec nostri gloria] Cælum celatorum & tuariorum instrumentum est. Sensus est, non temporibus non fuit formata illa statua.

6 Nobile Lyssippi] Alexandri magni in poribus vixit Lyssippus statuarius nobilissimus qui hanc Herculis statuam effinxit, quæ dicitur vit Alexandrum.

7 Pellæi mensa] Hoc est, Alexandri regis qui natus erat Pellæ in urbe Macedoniæ. Vox tyrannus olim sumebatur in bona partem.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 367

Qui cito perdomito victor in orbe jacet.
 nunc puer ad Libycas juraverat Hannibal
 aras :

Iusserat hic Syllam ponere regna trucem :
 sensus variae tumidis terroribus aulae,
 Privatos gaudet nunc habitare Lares.
 que fuit quondam placidi conviva Molochi,
 sic voluit docti Vindicis esse deus.

qui victor jacet in orbe celeriter
 subactus. Puer Hannibal jura-
 verat per hunc ad altaria Afri-
 ca : ab hoc iussus est atrox Sylla
 deponere dictatorem offensus fa-
 ctus timoribus multorum privi-
 pum nunc latatur coli in privatis
 aedibus. Atque ut olim deus
 convivatus est apud mitem Mo-
 lorchum, sic optavit convivari
 apud eruditum Vindicem.

NOTÆ.

[Qui cito perdomito] Nempe intra duode-
 annos Asiam fere totam subegit, & Baby-
 lonis adhuc veneno sublatus est. Vide
 Curtium.

[Hic puer] Aliter sentit Silius, lib. 1.
 — juro nostri per Numina Martis,
 Per manes, regina, tuos, &c.

[Iusserat hic Syllam] Aliter sentit Silius, lib. 1.
 — juro nostri per Numina Martis,
 Per manes, regina, tuos, &c.

[que fuit quondam placidi conviva Molochi]
 quem truce vocat
 crudelitatem, quam in victos cives exercuit.
 de Salustium, Appianum, & Velleium.

Sylla ergo hunc etiam Herculem possedit, a
 quo, ut fingit poeta, dictaturæ imperium de-
 ponere iussus est.

11 Offensus varia] Cœpit nempe fastum,
 & tyrannidem averfari, atque in privata Vin-
 dicis mensa coli maluit. Sic & Papinius loco
 citato :

Hic igitur tibi lata quies, fortissime di-
 um

Alcide : nec bella vides pugnasque fe-
 voces.

13 Conviva Molochi] Pastoris de quo lib. 4.
 epig. 64.

De eadem Statua. XLV.

Alciden modo Vindicis rogabam,
 Effet cujus opus, laborque felix.
 sit : nam solet hoc : levique nutu,
 ecce numquid ait, poeta, nescis ?
 scripta est basis, indicatque nomen,
 lego, Phidiæ putavi.

Paullo ante querebam ab Her-
 cule Vindicis, a qua efficitur, &
 feliciter formatus iussit. Rist:
 nam solet hoc : & levi nutu re-
 spondit, a poeta, an ignoras lin-
 guam Græcam ? basis inscripta
 est, atque ostendit nomen. Ly-
 sippi lego, credidi opus Phidiæ.

NOTÆ.

[Alciden modo Vindicis] Alii,
 Alcides modo Vindicem rogabam.

[Effet cujus opus, laborque felix]
 edicem enim rogare videtur poeta, cujus
 opus Hercules, quem domi colebat. Sed
 lectorem probationem probat Raderus his verbis :
 rogabam ego Alciden, a quo esset artificis
 opus ? Rist, inquit, deus, & ut id de deo
 libile videretur, ait Herculem hoc sole-
 nam facies statuæ non erat torva, sed
 mitis, & epulis apta. Papinius, lib. 4. Syl-

Non torva effigies, epulisque aliena remissa.

Et paullo infra,

Sic mitis vuln, veluti de pectore gan-
 dens

Hortetur mentes.

6 Λυσίππου] Lusippi egregii statuarii opus
 intellige.

[Phidiæ] Qui statuarius ipso Lyfippo nobilior
 fuit, & Jovem effinxit inter orbis miracula nu-
 meratum.

Ad MARCELLINUM, XLVI.

cūntem in Sarmatiam & Scythiam.

O Marcelline, brevi tolerabis
Triones Hyperboreos, atque astra
lenta coli Getici. En fabulosus
mons, & saxa Promethei quam
prope sunt lustranda nunc tuis
oculis. Cum aspexeris saxa con-
clamata immensis lamentationi-
bus senis, inquires, Ille fuit du-
rior. Et poteris adjungere illud,
qui fuit par tolerandis his ma-
lis, ille jure formaverat genus
humanum.

Milles Hyperboreos modo, Marcelline
Triones,

Et Getici tuleris fidera pigra poli.
Ecce Prometheæ rupes, & fabula montis
Quam prope sunt oculis nunc adeunda tu
Videris immensis cum conclamata querelis
Saxa senis, dices, durior ille fuit.
Et licet hoc addas, potuit qui talia ferre,
Humanum merito finxerat ille genus.

NOTÆ.

1 Hyperboreos Triones] Describit Septentri-
onem, ubi Marcellinus multa toleraturus e-
rat incommoda. De Trionibus Stellis nempe
dictum epigramm. 58. lib. 6. & 79. lib. 7.
De Marcellino epigramm. 6. lib. 3. & epig.
23. lib. 6.

2 Sidera pigra] Hoc est, Urſas & Boöten
lente se moventem. Vide epig. 58. lib. 6. De
Getis egimus, lib. 7. epig. 1.

3 Ecce Prometheæ rupes] Caucasum mon-
tem interpretare, cujus vertici affixum fuisse

Prometheum fabulantur Ovidius, Hesiodus
& Eschylus.

5 Conclamata] Hoc est, confusa clamoribus
Promethei, inquit Domitius. Malim in-
pretari saxa quæ summis clamoribus voca-
tur Prometheus, & quæ testabatur se nempe
digna pati à Jove.

6 Durior ille fuit] Qui tot & tantos cru-
tus ferre potuerit.

8 Humanum] Nempe ab auctore tam
hominum genus durum est.

In GELLIUM, XLVII.

singentem se semper aliquid ædificare, ut nihil amicis donaret.

Gellius semper ædificat, nunc
ponit limina, nunc accommodat
claves foribus, & mercatur se-
ras: nunc mutat hæc fenestras,
nunc illas, & refarcit. Dum-
modo ædificet, facit ille quid-
libet: ut Gellius possit reponere
amico roganti nummos unicum
illud verbum, Ædifico.

Gellius ædificat semper, modo limina ponit
Nunc foribus claves aptat, emitq; seras
Nunc has, nunc illas mutat, reficitque fenestras.

Dum tamen ædificet, quidlibet ille facit
Oranti nummos ut dicere possit amico
Unum illud verbum Gellius, Ædifico.

NOTÆ.

4 Dum tamen] Alii, dum tantum.
Quidlibet] Sibi quidlibet facere vide-
tur.

6 Ædifico] Atque hoc pretextu nihil
amis donat, quippe qui sua pecunia egenum
ædificandum.

In PANNICUM, XLVIII.

mollissimum hominem, sed gravia loquentem.

Democritos, Zenonas, inexplicitosque Platonas,

Quidquid & hirsutis squallet imaginibus,
quasi Pythagoræ loqueris successor, & hæres:
Præpendet mento nec tibi barba minor.Quid & hircosis serum est, & turpe pilosis,
In molli rigidum clune libenter habes? 6Tu qui sectarum causas, & pondera nostri,
Dic mihi, præcidi Pannice, dogma quod est.

*Sic quasi successor, & hæres
Pythagoræ prædicas Democritos,
Zenonas, atque intricatos Pla-
tonas, & quidquid squallet hispi-
dis imaginibus: nec barba mi-
nus promissa pendet ex tuo mento.*

.....

NOTÆ.

[Democritos] Sensus est: O Pannice, semper prædicas graviore philosophos, atque ut illo-
rum barba, sic & tua promissa est, at molliter vivis, epig. 25. lib. 1, & Juvenalis, sat. 2.

In GALLICUM, XLIX.

à quo in spem hæreditatis vocatus circumventus fuerat.

Heredem cum me partis tibi, Gallice, quartæ
Per tua jurares sacra, caputque tuum,
credidimus, (quis enim damnet sua vota li-
benter?)

Et spem muneribus fovimus usque datis:
ter quæ rari Laurentem ponderis aprum, 5
Misiimus, Ætola de Calydone putes.

tu continuo populumque, patresque vocasti,
Ructat adhuc aprum callida Roma meum.
se ego (quis credat?) conviva nec ultimus
hæsi:

Sed nec costa data est, caudave missa mihi. 10
e quadrante tuo quid sperem, Gallice? nulla
De nostro nobis uncia venit aprò.

*O Gallice, cum per tua sacra
Et caput tuum jurares me tibi
fore heredem ex quadrante, ad-
hibuimus fidem: (quis enim li-
benti animo improbet sua vota?
Et hæcenus alimus spem donia
collatis: inter quæ misimus Lau-
rentem aprum ponderis ingentis,
credas de Calydone Ætola. At
tu subito invitasti populum &
patres, versuta Roma exhalat
adhuc meum aprum. Ego ipse
(quis credat?) nec infimus convi-
va accubui: sed nec costa mihi
data est, aut cauda missa. O
Gallice, quid expectem ex tuo
quadrante? Nulla uncia nobis
allata est de nostro aprò.*

NOTÆ.

[Partis quartæ] Hoc est, quadrantis: tota
hæreditas in duodecim uncias ut plurimum
dividitur.

[Per tua sacra] Hoc est, per deos Penates
domi colis.

[Damnet sua vota] Libenti quippe animo
damus quod optamus.

[Laurentem aprum] Captum in Laurente
monte.

[Ætola de Calydone] Calydon urbs Ætoliz,

ubi erat ingens aper quem interfecit Meleager,
epig. 26. lib. 7. & epig. 17. lib. Spect.

[Callida Roma] Hoc est, callidi Romani,
qui lautiores cœnas sectabantur.

[Nec ultimus hæsi] Hoc est, nec fui voca-
tus, ut saltem sederem ultimo loco.

[Quid sperem] Legunt alii, qui sperem?
hoc est, quomodo.

[De nostro] Sensus est: Si mihi nihil de-
disti de meo, nihil daturus es de tuo.

B b

De

De Toga à Parthenio fibi data. L.

Hæc est illa toga multum celebrata meis scriptis, quam novit meus lector & diligit. Partheniana fuit, olim nobile donum poeta Parthenii: hæc indutus ambulabam eques spectabilis: dum recens, dum micans splendebat lana fulgenti, & dum erat digna nomine sui auctoris: nunc vetus, & vix accipienda trementi tribuli, quam possis merito appellare niveam. O longa dies, o anni, quid non conteritis? Hæc toga jam non est Partheniana: mea est.

HÆC est illa meis multum cantata libellis. Quam meus edidicit lector, amatq; toga Partheniana fuit, quondam memorabile vatis Munus: in hac ibam conspiciendus eques. Dum nova, dum nitida fulgebat splendida lana. Dumque erat auctoris nomine digna sui: Nunc anus, & tremulo vix accipienda tribuli. Quam possis niveam dicere jure tuo. Quid non longa dies, quid non consumitis anni. Hæc toga jam non est Partheniana: mea est.

NOTÆ.

1 Multum cantata] Vide epig. 28. lib. 8.

3 Vatis] Parthenii, de quo lib. 6. lib. 5.

Musa Parthenium rogate vestrum, &c. & lib. 12. epig. 11.

Parthenio dic Musa. tuo salutem;

Nam quis ab Aonio largius anne bibit?

4 Conspectus eques] Non quidem censu, sed munere principis. Lib. 5. epig. 13. lib. 12. epig. 26.

6 Auctoris] Parthenii.

7 Tribuli] Ex tribu civem Romanum significat tribulis, qui sumitur hic pro paupere puericio, qui totus frigore horreat.

8 Niveam] Adeo tritam, ut fila alba appareant.

10 Non Partheniana] Hoc est, non auctoris Parthenio auctore, sed me paupere dignum est. Tacite novam togam à Parthenio peto videtur.

In GAURUM, poetam ineptum. LI.

O Gaure, hoc modo probas me habere parum ingenii, quod condam versus, qui placent brevitate: fateor: at tu qui viginti libris narras magna certamina Priami, magnus es homo. Nos exprimimus vivum puerum Bruti, & Lagona: tu, o Gaure, magnus exprimis luteum gigantea.

Ingeniū mihi, Gaure, probas sic esse pusillum. Carmina quòd faciam, quæ brevitate placent.

Confiteor: sed tu bis denis grandia libris. Qui scribis Priami prælia, magnus homo. Nos facimus Bruti puerum, nos Lagona vivum. Tu magnus luteum, Gaure, gigantea facis.

NOTÆ.

4 Magnus homo] Nempe tibi videris: epig. 32. lib. 2, & epig. 99. lib. 7.

5 Bruti puerum] De quo lib. 14. epig. 171.

Gloria tam parvi non est obscura sigilli:

Istius pueri Brutus amator erat.

Nos Lagona] Puerum formosum de quo sic Plinius, lib. 34. Lyciscus Lagonem puerum subdole ac fucata vernilitatis fecit. Sensus est: Ego facio carmina brevia quidem, at similia

formosis his pueris: tu verò, o Gaure, magnos componis similes gigantibus luteis, qui cito pereunt: magnus enim liber magnus malum. Vide epigramma ultimum libri Horatii, sat. 10. lib. 1.

— dumque
Diffingit Rbeni luteum caput, &c.
Ex quo loco epigramma hoc desumptum existimat Heinſius in Horatium.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 371

De LUCANO & TULLO, LII.

fratribus sibi invicem carissimis.

Quod semper superos, invito fratre, rogâsti,
Hoc, Lucane, tibi contigit, antè mori.
Invidet ille tibi : Stygias nam Tullus ad undas
Oprabat, quamvis sit minor, ire prior.
Tu colis Elysios, nemorisque habitator amœni
Esse tuo primum nunc sine fratre cupis. 6
Et si jam nitidis alternus venit ab astris,
Pro Polluce mones Castora ne redeat.

O Lucane, quod semper à diis
petisti, nolente fratre, hoc impe-
trasti, interire prius. Ille invi-
det tibi : Tullus enim, licet sit
junior, cupiebat prior petere un-
das Stygias. Tu habitas Elysios,
& nunc primum gaudes esse in-
cola voluptarii nemoris sine tuo
fratre. Et si jam vice sua venit
ab astris splendidis, mones Ca-
stora ne revertatur pro Polluce.

NOTÆ.

² Lucane] De his duobus fratribus di-
ctum est, epig. 37. lib. 1. ubi poeta jam illos
Castori & Polluci alternatim viventibus compa-
ravit.

⁸ Mones Castora] Ut scilicet inter vivos
maneat : jam enim Pollux exemplo tuo motus
ad superos reverti non vult, sicut & tu optas,
ut Tullus perpetua luce fruatur.

Ad QUINTUM OVIDIUM, LIII.

cujus diem natalicium celebrat, suoque antepōnit.

Si credis mihi, Quinte, quod mereris,
Natales, Ovidi, tuos Apriles,
Ut nostras amo Martias Kalendas.
Felix utraque lux, diesque nobis
Signandi melioribus lapillis.
Hic vitam tribuit, sed hic amicum :
Plus dant, Quinte, mihi tuæ Kalendæ.

O Quinte Ovidi, si mihi ad-
hibes fidem, diligo natalitias
tuas Kalendas Apriles (quod me-
reris) tanquam meas Martias.
Utraque lux beata, & dies no-
bis notandi melioribus lapillis.
5 Hic impertit vitam, sed hic
amicum : O Quinte, tuæ Ka-
lenda plus largiuntur mihi.

NOTÆ.

² Tuos Apriles] De Quinto actum, epig.
92. lib. 7.

lib. 8. epig. 45.

⁷ Plus dant]

Etenim amicitia vitæ antepo-
nenda est.

⁵ Signandi] De hac formula diximus,

Ad eundem, à quo petit natalitia munera. LIV.

Natali tibi, Quinte, tuo dare parva volebam
Munera, tu prohibes : imperiosus homo es.
Parandū est monitis, fiat quod uterq; jubemus ;
Et quod utrumq; juvat, tu mihi, Quinte, dato.

O Quinte, tuo natali volebam
tibi donare exigua dona. Tu ve-
tas : es homo imperiosus. Obtem-
perandum est jussu tuis, fiat quod
jubemus uterque : & tu, o quin-
te, dona mihi quod placet utri-
que.

NOTÆ.

¹ Natali] Quo nempe moris erat munera
mittere. Vide epig. 64. lib. 8.
² Uterque jubemus] Alii, volumus.

⁴ Et quod utrumque] Nimirum in amicos
libenter confers munera, quæ & ego libenter
accipio. Sic festivè mendicat poeta.

Ad COGNATUM, LV.

cui excusat munera agrestia.

Si haberem turdum suginatum
 oliva Picena, aut nostra retia
 tenderentur in sylva Sabina,
 aut praeda educeretur arundine
 crescente in aquis, & viscata
 virga teneret volucres irretitas:
 cara cognatio daret tibi celebre
 donum, nec frater, nec avus
 mihi potior esset. Nunc queri-
 monia inopum sturnorum, &
 fringuillarum audiuntur in a-
 gro, & canorus passus renovat
 ver. Inde agricola salutatus re-
 spondit pica: hinc milvus rapax
 volat fere ad summa usque fide-
 ra. Igitur mittimus ad te mu-
 nuscula parvæ cortis, qualia si
 recipis, sæpe eris propinquus.

SI mihi Picena turdus palleret oliva,
 Tenderet aut nostras sylva Sabina plagas
 Aut crescente vadis traheretur arundine praeda
 Pinguis & implicitas virga teneret aves:
 Cara daret solenne tibi cognatio munus,
 Nec frater nobis, nec prior esset avus.
 Nunc sturnos inopes, fringuillarumq; querela
 Audit, & arguto passere vernat ager.
 Inde salutatus picæ respondit arator:
 Hinc prope summa rapax milvus in astris
 volat.
 Mittimus ergo tibi parvæ munuscula cortis,
 Qualia si recipis, sæpe propinquus eris.

NOTÆ.

1 Picena oliva] Vide epig. 44. lib. 1.
 2 Tenderet] Hoc est, aut si liceret venari in
 sylvis Sabinorum.
 3 Aut crescente] Alii interpretantur virgam
 recens abscissam & flexibilem, qualia sunt ar-
 buscula, at verò mihi videtur intelligenda esse
 virga, quæ crescat in locis palustribus. Legunt
 alii, aut crescente levis.
 5 Cara daret] Convivium etiam solenne ma-
 jores instituerunt, idque charistia appellavunt, cui
 præter cognatos & affines nemo interponebatur:
 ut si quæ inter necessarios querela esset orta, apud
 sacra mensæ, & inter hilaritatem animorum
 fautoribus concordia adhibitis tolleretur. Vale-
 rius Maximus. De ejusmodi convivio loqui-
 tur poeta. Alii legunt, clara: sed melior

prior lectio, illa enim festa dicebantur car-
 cognatorum.

7 Sturnos inopes] Gallicè, étourneaux: in-
 pes vocat, quod pauperibus conveniant. Frin-
 guillarum, avium scilicet. Legunt alii, frin-
 gillarum, & fringillarum, quæ sic appellantur
 quòd frigore cantent, ut ait Festus.

8 Vernat ager] Poeta notat tempus quo co-
 lebrabantur hæc charistia, vere nempe.

9 Pica respondit] Picam salutatricem dixit
 epig. 86. lib. 7.

11 Munuscula cortis] Hoc est, aves dome-
 sticas, epig. 30. lib. 7.

— parva cortis aves.

12 Sæpe propinquus eris] Hoc est, tibi tan-
 quam propinquo ejusmodi munera mittam.

Ad FLACCUM, LVI.

cui se excusat, quòd in charistiis nec ipsi nec Stellæ munera mittat.

O Flacce, dum tibi, dum Stella
 præparo turdos die propinquorum,
 quo mittuntur multa aves: tur-
 ba ingens, & molesta se offert
 nobis, in qua quisque existimat
 se primum, & meum cognatum.

L Uce propinquorum, qua plurima mittitur
 ales,
 Dum Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro
 Succurrit nobis ingens, onerosaque turba,
 In qua se primum quisque meumque putat.

NOTÆ.

1 Luce propinquorum] Vide præcedens epi-
 gramma. De charistiis, Ovidius, 1. Fastorum.
 Proxima cognati dixere charistia cari,
 Et venit ad socios turba propinqua deos.

2 Dum Stella] Poetæ, de quo epigramm. 1.
 lib. 1. Flaccus verò poeta scripsit Argonautica
 epig. 77. lib. 1.

Demeruisse

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 373

Demeruisse duos, votum est : offendere plures,
Vix tutum : multis mittere dona, grave est.
Qua possum sola veniam ratione merebor :
Nec Stellæ turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

Opto bene mereri de duobus : vix
tutum est ledere multos : mole-
stum verò mittere munera plu-
ribus. Merebor ventiam sola ra-
tione, qua possum : O Flacce, nec
tibi, nec Stella donabo turdos.

NOTÆ.

2 Nec Stellæ] Ut nullus conqueratur. Sic festivè se excusat poeta.

De SPLENDOPHORO, LVII.

formoso Domitiani armigero eunte in Africam.

Splendophorus Libycas domini petit armi-
ger urbes :

Quæ puero dones, tela Cupido para :

Illa quibus juvenes figis mollesque puellas.

Sit tamen in tenera levis & hasta manu.

Loricam, clypeumq; tibi, galeamq; remitto : 5

Tutus ut invadat prælia, nudus eat.

Non jaculo, non ense fuit, læsusve sagitta,

Casside dum liber Parthenopæus erat.

Quisquis ab hoc fuerit fixus, morietur amore.

O felix, si quem tam bona fata manent! 10

Dum puer es, redeas, dum vultus lubricus, & te

Non Libye faciat, sed tua Roma virum.

Splendophorus armiger domini
proficiscitur in urbes Africa : O
Cupido, adorna tela quæ des pue-
ro : illæ quibus lædis juvenes, &
virgines teneras. Nihilominus
habeat etiam teneram hastam
in blanda manu. Ad te remitto
thoracem, scutum, & cassidem :
nudus eat, ut securus irruat in
certamina. Parthenopæus non fu-
it vulneratus jaculo, nec gladio,
aut sagitta, dum non erat muni-
tus galea. Quisquis fuerit fixus
ab hoc, perit amor. O felix, si
cui destinatur fors tam bona ! re-
vertaris, dum puer es, dum fa-
cies lubrica, nec Africa faciat
te virum, sed tua Roma.

NOTÆ.

1 Splendophorus] Alii, Sphendophorus.
Domini] Domitiani, ut interpretantur omnes
interpretes.

6 Nudus eat] Forma eximia à vulneribus
illum tuebitur.

8 Parthenopæus] Formosissimus Meleagri
atque Atalantæ filius fuit, quem ad bellum
Thebanum profectum à vulnere defendit pul-
chritudo. Vide epig. 77. lib. 6. Papinium,

lib. 4. Sylvarum. Euripides sic ait in Phœ-
nissis :

Ὅς ἐστὶ Παρθενοπᾶος, Ἀλαδ' ἵης γόνος.

11 Vultus lubricus] Horat. ode 19. lib. 1.

Et vultus nimium lubricus aspicere

Lubricus verò dicitur metaphora ducta à via
lubrica, in qua difficile est sine prolapsione
insistere. Sic difficile est formosum vultum
aspicere, quin amore labefactetur animus.

In HEDYLUM, hominem impurum. LVIII.

NIL est tritius Hedyli lacernis,
Non ansæ veterum Corinthiorum,
Nec crus compede lubricum decenni,

Nihil est tritius lacernis He-
dyli, non ansæ antiquorum Co-
rinthiorum, nec crus attritum
vinculis decem annorum.

NOTÆ.

1 Nihil est tritius] Cinædi nempe quem
scotè carpit.

2 Veterum Corinthiorum] Vasa intellige fa-

sta ex veteri ære Corinthio.

3 Nec crus] Servorum nempe epig. 23.
supra.

B b 3

Non

*nec recutita colla rupta mula, nec
salebra qua secant Flaminiam,
nec lapilli qui splendent in litto-
ribus, nec ligo nitens vite Tusca,
nec pallida toga tribulis defun-
cti, nec fracta rota inertis mu-
lionis, nec latus bifontis vasum
cavea, nec dens jam senior savi
apri. Nihilominus una res est,
ipse non inficiabitur.*

Non ruptæ recutita colla mula,
Nec quæ Flaminiam secant salebræ,
Nec qui littoribus nitent lapilli,
Nec Tusca ligo vinea politus,
Nec pallens toga mortui tribulis,
Nec pigri rota quaffa mulionis,
Nec rasum cavea latus bifontis,
Nec dens jam senior ferocis apri.
Res una est tamen, ipse non negabit,
Culus tritior Hedyli lacernis.

NOTÆ.

4 Recutita colla] Cute nempe, quæ labore
& verberibus detracta fuerat, renovata.

5 Salebra] Sunt loca inequalia & aspera,
saxis tritis & lævigatis, quæ sine saltu præte-
riri non possunt. De via Flaminia, epig. 64.
lib. 4.

7 Nec Tusca] Ligonem interpretare læviga-
tum in fodiendis Hetruriæ vineis, ep. 23. supra.

8 Nec pallens toga] Qua amisti efferebantur
mortui. Juvenalis, sat. 3.

Pars magna Italia est (si verum admittimus)
in qua

Nemo togam sumit nisi mortuus.

De tribuli dictum epig. 50. supra.

10 Nec rasum] Nec latus bovis sylvestris at-
tritum cavea ubi includitur, epig. 105. lib. 1.

Ad Nympham Sabini, cui libros mittit. LIX.

*O Nympha regina sacri lacus,
cui Sabinus pio dono extruxit æ-
des acceptas & duraturas: sic
montana Umbria semper veneretur
tuos fontes, nec tua Sarsina
magis optet aquas Baianas:
leniter accipe anxios libros mea
munera: tu fueris unda Pega-
fis meis Musis. Quisquis dat
suos versus templis Nympharum,
ipse monet quid sit agendum de
libris.*

Nympha sacri regina lacus, cui grata Sa-
binus,

Et mansura pio munere templa dedit:
Sic montana tuos semper colat Umbria fontes,
Nec tua Baianas Sarsina malit aquas:
Excipe sollicitos placide, mea dona, libellos:
Tu fueris Musis Pegafis unda meis.

Nympharum templis quisquis sua carmina do-
Quid fieri libris debeat, ipse monet. (nat,

NOTÆ.

1 Nympha sacri] Vide epig. 96. lib. 7. Li-
brum autem ad Nympham fontis Sabini idcir-
co mittit, ut si displiceat ipsi Sabino, in aquas
immergatur.

2 Templa dedit] Numina quippe fontibus
inesse credebant Veteres, atque illa colebant.
De his jam dictum.

3 Sic montana] Epig. 96. lib. 7.

4 Nec tua] Hoc est, nec Baianas aquas tuis
anteponant Sarsinates. Sarsina Umbriæ urbs.

5 Sollicitos] De judicio Sabini.

6 Pegafis unda] Hoc est, te existimabo
Hippocrenæ fontem Musis sacrum, quem Pe-
gafus ungula sua aperuit: unde & Musæ disti-
lunt Pegasides. Ovidius, 4. Metam.

Fama novi fontis nostras pervenit ad aures,
Dura Medusæi quem præpetis ungula rupit.

8 Quid fieri] Nimirum in undas mergendos
esse, si displicuerint.

In MAMURRAM, paupertatis diffimulatorem. LX.

In septis Mamurra diu, multumque vagatus,
 Hic ubi Roma suis aurea vexat opes.
 Inspexit molles pueros, oculisque comedit :
 Non hos, quos primæ prostituere casæ ;
 Sed quos arcanæ servant tabulata catasta,
 Et quos non populus, nec mea turba videt.
 Inde satur mensas, & opertos exuit orbes,
 Expositumque alte pingue poposcit ebur,
 Et testudineum mensus quater hexaclinon,
 Ingemuit citro non satis esse suo.
 Consuluit nares, an olerent æra Corinthon :
 Culpavit statuas & Polyclete tuas :
 Et turbata brevi questus crystallina vitro,
 Myrrhina signavit, seposuitque decem.
 Expendit veteres calathos, & si qua fuerunt ;
 Pocula Mentorea nobilitata manu.
 Et virides picto gemmas numeravit in auro,
 Quidquid & in nivea grandius aure sonat.
 Sardonychas veros mensa quæsit in omni,
 Et pretium magnis fecit iaspidibus.
 Undecima lassus cum jam discederet hora,
 Affe duos calices emit, & ipse tulit.

Mamurra diu & multum
 vagatus in septis, hic ubi Roma
 aurea vexat suos opes, intuitus
 est teneros pueros, & pavit ocu-
 los : non ex his quos exposuere
 prima taberna, sed quos custodi-
 unt tabulata secreta catasta, &
 quos non spectat populus, nec mea
 turba. Deinde satius retexit
 mensas, atque orbes opertos, &
 petiit densum ebur suave expo-
 situm, & quater emensus testu-
 dineum hexaclinon, ingemuit
 non sufficere mense sua citrea.
 Consuluit nares, an æra olerent
 Corinthum : atque improavit
 tuas statuas, O Polyclete, con-
 questus crystallina vitata modi-
 co vitro, signavit decem myr-
 rhina, & semovit. Examina-
 vit antiquos calices, & si qua
 pocula fuerunt ornata manu
 Mentoris. Et numeravit viri-
 des gemmas in picto auro, &
 quicquid sonat in aure candida.
 Quæsit in omni mensa veros
 sardonychas, & detulit pretium
 magnis iaspidibus. Cum defa-
 tigatus abiret hora undecima,
 affe mercatus est duos calices,
 atque ipse portavit.

NOTÆ.

1 In septis] In campo nempe Martio erant
 septa, de quibus epig. 14 lib. 2.

2 Vexat opes] Dum nempe manibus attri-
 tantur, ostentantur, atque illis pretium defer-
 tur. Vide epig. 80. lib. 10.

3 Inspexit molles] Quasi empturus. Juvenalis,
 sat. 7. versu 132.

Pergue forum juvenes longo premit affere
 Medos,

Empturus pueros, argentum, Myrrhina,
 villas.

5 Sed quos] Catasta machina erat lignea in
 qua servi exponebantur venales. Supra epig. 30,
 & epig. 29. lib. 6.

6 Nec mea turba] Hoc est, nec turba pau-
 perum mihi similem.

8 Poposcit] Dentes nempe eburneos quibus
 mense fultirentur, epig. 43. lib. 2.

9 Et testudineum hexaclinon] Hoc est, le-
 ctum discubitorium (ex hominibus capiendis
 aptum, & testudinis putaminibus ornatum.
 Juvenalis, sat. 11. versu 95.)

Nemo inter curas & seras duxit habendum,

Qualis in Oceani fluctu testudo natat,
 Clarum Trojugenis factura, ac nobile ful-
 crum.

10 Non satis esse] Hoc est, non satis am-
 plum esse, ut par esset citreae suæ mense.

11 An olerent] An statuae essent ex ære Co-
 rinthio : Polycleti meminit epig. 51. lib. 8.

14 Myrrhina] Vasa scilicet, epig. 26. lib. 3.

15 Calathos] Vasa vinaria hoc loco intelli-
 gere videtur poeta, epig. 107. lib. 14. Virgi-
 lius, eclog. 5.

Vina novum fundam calathis Arusia,
 ne far.

17 Et virides gemmas] Smaragdos interpre-
 tare, epig. 109. lib. 14.

18 In aure sonat] Margaritæ nempe atque
 uniones pendebant ex auribus mulierum.

19 Sardonychas veros] Sunt enim & adulter-
 rini, epig. 61. lib. 4.

21 Undecima] Hoc est, una hora ante no-
 stem, epig. 8. lib. 4.

22 Et ipse tulit] Quia tam pauper erat, ut
 nec servum haberet.

De Corona rosea. LXI.

Seu tu nata es in agris Pa-
stanis, seu Tiburis, seu terra
Tuscula rubnit tuo flore; seu
villica te carpsit in horto Præne-
stino, seu paullo antea eras decus
ruris Campani; ut formosior
corona compareas nostro Sabino,
existimet te natam esse in meo
Nomentano.

SEU tu Pæstanis genita es, seu Tiburis arvis
Seu rubuit tellus Tuscula flore tuo:
Seu Prænestino te villica legit in horto,
Seu modo Campani gloria ruris eras:
Pulchrior ut nostro videre corona Sabino,
De Nomentano te putet esse meo.

NOTÆ.

1 *Seu tu*] Recenset varia loca quæ rosis abundarent, de quibus sæpius dictum. Sabino autem gratiorem fore missam coronam sperat, si crediderit factam fuisse ex rosis natis in agro suo Nomentano, de quo epigramm. 34. lib. 2.

De platano CORDUBENSI, LXII.

sata à Julio Cæsare.

Domus est in terra Batia,
ubi locuples Corduba amat tran-
quillum Batin: ubi flava velle-
ra pallent naturali metallo, &
viva lamina inaurat Hispanos
oves: in mediis adibus stat pla-
tanus Cæsariana densis ramis
complexa totam domum: quam
sevit victrix dextra invicti bo-
spitis, & virga cepit crescere
ex illa manu. Nemus videtur
sentire auctorem, & dominum:
sic viret, & ramis fidera alta
astra. Sæpe Fauni ebrii luserunt
sub hac arbore, & fistula sera
incussit terrorem quietis adibus;
& dum agrestis Dryas fugit no-
cturnum Pana per arva deser-
ta, sæpe delituit sub hac fronde.
Atque ades oluerunt commissatore
Baccho,

IN Tartessiacis domus est notissima terris,
Qua dives placidum Corduba Bætin amat:
Vellera nativo pallent ubi flava metallo,
Et linit Hesperium bractea viva pecus:
Ædibus in mediis totos amplexa Penates
Stat platanus densis Cæsariana comis:
Hospitis invicti posuit quam dextera felix,
Cæpit & ex illa crescere virga manu.
Auctorem, dominumque nemus sentire videtur:
Sic viret, & ramis fidera celsa petit.
Sæpe sub hac madidi luserunt arbore Fauni:
Terruit & tacitam fistula sera domum:
Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros,
Sæpe sub hac latuit rustica fronde Dryas.
Atque oluere lares commissatore Lyæo,

NOTÆ.

1 *In Tartessiacis*] Idem est Tartessus ac Bæ-
tis Hispaniæ fluvius, epig. 28. lib. 8.

2 *Corduba*] Urbs Hispaniæ nota ad Bætin.

3 *Vellera*] Ubi nempe aureum vellus habent
oves: epig. 100. lib. 12.

Batis olivifera crinem redimito corona

Aurea qua nitidis vellera tingit aquis.

& Juvenalis, sat. 12. versu 42.

Atque alias, quarum gentrosi gramini ipsam

Insegit natura pecus, sed & egregius fons

Viribus occultis, & Baticus adjuvat aer:

9 *Dominumque nemus*] Alii, *Dominumque*

sum. Placet prior lectio; nam platanum ne-
mus appellat propter ejus magnitudinem.

11 *Fauni*] Numina agrestia.

12 *Fistula sera*] Syrix Pana fugiens in
arundinem conversa fuit, ex qua facta est fistu-
la qua utebatur Pan.

Terruit &] Hoc pentameton mutatum, &
sequentis pentametri loco positum invenitur:
sed minus bene, ut Grutero videtur.

14 *Dryas*] Sylvarum nympha.

15 *Commissatore*] Is est qui intempestivis con-
viviis indulget. Vide epig. 5. lib. 4.

Crevit

EPIGRAMMATUM LIBER IX.

377

Crevit & effuso lætior umbra mero :
 æternisque rubens delecta est herba coronis,
 atque suas potuit dicere nemo rosas.
 dilecta deis, O magni Cæsaris arbor,
 Ne metuas ferrum, sacrilegosque focos. 20
 Perpetuos sperare licet tibi frondis honores :
 Non Pompeianæ te posuere manus.

atque amantior umbra crevit vino
 effuso : & herba rubra decepta
 est ad hesternas coronas, nec ul-
 lus potuit appellare suas rosas. O
 chara Numinibus, O arbor mag-
 ni Cæsaris, ne timeas ferrum, &
 sacrilegos focos : fas est tibi spera-
 re perpetuum decus ramorum :
 manus Pompeii non severunt te.

NOTÆ.

Crevit & effuso] Platanos vino irrigare
 aut veteres, ut melius crescerent. Macro-
 bium. lib. 3. cap. 13. Vide & lib. 1.
 Atque suas] Quia sponte natæ erant.

20 Ne metuas] Cum sis dictatori Cæsari sacra.
 21 Perpetuos frondis] Hoc est, perpetuam
 viriditatem.
 22 Non Pompeiana] Victæ scilicet, atque
 infauti ominis manus.

De PHILÆNI, male olente. LXIII.

unctis murice vestibus quod omni
 Et nocte utitur, & die Philænis,
 non est ambitiosa, nec superba :
 delectatur odore, non colore.

Quod Philanis omni die ac no-
 cte utitur vestibus tinctis murice,
 non est ambitiosa, nec arrogans :
 capitur odore, non colore.

NOTÆ.

De Philani] Alii, De Philenide, de qua
 lib. 7. Hæc mulier purpureis utebatur

vestibus, ut vehementi odore impuri sui oris
 foetorem obrueret.

LXIV.

De statua DOMITIANI, referentis Herculem. LXV.

Herculis in magni vultus descendere Cæsar
 Dignatus Latiae dat nova templa viæ :
 Triviæ nemorosa petit dum regna viator,
 Octavum domina marmor ab urbe legit.

Cæsar dignatus referre imagi-
 nem magni Herculis extruit nova
 templa in via Latia, qua viator
 legit octavum lapidem ab urbe
 domina, dum adit nemorosa reg-
 na Diana.

NOTÆ.

Dignatus] Quasi Hercules Domitiano in-
 tercederet.
 Latia via] Videtur poeta intelligere viam
 ipsam, quam templo decoravit Domitianus,
 quo sub Herculis imagine coli volebat. Vi-
 gilius. epig. 104. infra.
 Triviæ] Hoc est, Dianæ, epigr. 1.
 Nemorosa regna] Templum intellige, cui lu-

cus Dianæ Aricinæ sacer adiacebat. Ovidius 3.
 Fastorum describit locum & lucum.
 Viator] Pedes scilicet equiti enim nemus illud
 adire non licebat. Ovidius loco citato :
 Unde nemus nullis illud additur equis.
 4 Octavum marmor] Hoc est, octavum ab
 urbe milliarium. Sic dominam Romam dixit,
 epig. 4. lib. 1.

De eadem Statua. LXVI.

Precibus, & largo sanguine antea venerabimini majorem Herculem Domitianum, nunc minor ipse veneratur illum. Alter petit ab hoc majorem divitias, alter petit dignitates; tuto nuncupat vota minora illi minori.

ANte colebatis votis, & sanguine largo
Majorem Alciden, nunc minor iste colit
Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter
nores;
Illi securus vota minora facit.

NOTÆ.

2 *Majorem Alciden*] Alii hos quatuor versos conjungunt cum superiori epigrammate Domitianum intellige, quem precibus & victimis colebant Romani: cum rursus anteponit Herculi, epig. 104. infra.

3 *Hunc*] Domitianum nempe.

4 *Illi securus*] Quia Hercules non agere a se minori deo peti minora, quam a Domitiano deo majori.

Ad HERCULEM, de eadem statua. LXVII.

O Hercules, nunc agnoscende à Jove Capitolino, postquam induisti formosum vultum Domitiani dei, si tunc habuisses hoc ornamentum, & hanc speciem, cum seva monstra domita sunt tuis manibus; nationes non spectassent te servum obtemperare tyranno Argolico, & ferre acerbum imperium. At tu imperas- ses Eurystheo, nec fraudulentus Lichas tulisset ad te perfidiosa munera Nessi. Immunis lege Oetai rogi tutus petiisses sidera summi genitoris, qua consecutus es supplicio. Nec deduxisses Lydia pensa domina arrogantis, nec spectassesses Styga, nec canem inferorum. Nunc Juno tibi propitia est, nunc amaris à tua Hebe: si Nympha nunc aspiciat te, remittet Hylan.

ALcide Latio nunc cognoscende tonanti,
Postquam pulcra dei Cæsaris ora geris
Si tibi nunc isti cultus habitusque fuissent,
Cesserunt manibus cum fera monstra tuis
Argolico famulum non te servire tyranno
Vidissent gentes, sævaque regna pati.
Sed tu jussisses Eurysthea, nec tibi fallax
Portasset Nessi perfida dona Lichas.
OEtæi sine lege rogi securus adisses
Astra patris summi, quæ tibi pœna dedit.
Lydia nec dominæ traxisses pensa superba
Nec Styga vidisses, Tartareumque cantu
Nunc tibi Juno favet, nunc te tua diligit Hebe
Nunc te si videat nympha, remittet Hylan.

NOTÆ.

1 *Cognoscende*] Hoc est, digne qui agnosca- ris à Jove tuo patre.

5 *Argolico tyranno*] Eurystheo regi Argolico qui ope Junonis prior Hercule natus erat: quomobrem jus habuit in Herculem, ipsique imperavit, ut atrocissima subiret pericula. Hæc historia satis nota.

7, 8 *Fallax Lichas*] Servus nempe Dejaniræ nomine vestem Nessi centauri Herculi portavit, quam vocat perfidum munus, quia veneno imbutam muneris loco illam Dejaniræ reliquerat Centaurus, qua indutus Hercules furore correptus in flammis se immisit. Vide Ovidium in Dejanira, & Senecam in Hercule furente.

9 *OEtæi sine lege*] Hoc est, non combu-

stus in rogo extructo in OEtæ monte ca- adiiisses, sed à morte immunis inter deos re- tus fuisses.

11 *Lydia nec dominæ*] Omphalen reginæ Lydiæ intellige, quæ Herculem amore per- tum ad filæ deducenda compulsi.

12 *Nec Styga vidisses*] Hoc est, nec ab Omphale jussus, ut videtur Martialis intelligi aut potius ab Eurystheo, ut aliis placet, scendisses ad inferos.

13 *Hebe*] Junonis filia sine patre dea juven- tis, quæ uxor data est Herculi in cælum relata.

14 *Nunc te*] Referentem Domitiani e- grem videat Nympha, quæ tibi Hylan rap- illum reddet, epig. 49. lib. 5.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 379

Ad FABULLUM debilem. LXVIII.

Xor cum tibi sit formosa, pudica, puella,
Quid tibi natorum jura, Fabulle, trium?
Id petis à nostro supplex domino; deoque,
Tu dabis ipse tibi, si potes arrigere.

O Fabulle, cum habeas pul-
chram conjugem, castam, ju-
venem, quid tibi proderunt
jura trium liberorum? quod
supplex rogas nostrum dominum,
& deum, tu ipse à te ipso im-
petrabis,

NOTÆ:

Quid tibi] Aliù, Quo, hoc est, quorsum
opus est jure trium liberorum? de quo
1. lib. 2, & epig. 31. lib. 8. cujus argu-

mentum fere idem est.

3 A nostro] Sic Domitianum appellavit do-
minum, epig. 8. lib. 5.

LXIX.

In MAGISTRUM ludi, LXX.

cui irascitur ob matutinas vociferationes.

Uid tibi nobiscum est ludi scelerate magi-
ster,

visum pueris virginibusque caput?

ndum cristati rupere silentia galli:

Murmure jam sævo verberibusque tonas:

grave percussis incudibus æra resultant, 5

caussidicum medio cum faber aptat equo.

rior in magno clamor furit amphitheatro,

Vincenti parmae cum sua turba favet.

ni somnum non tota nocte rogamus:

Nam vigilare leve est, pervigilare grave. 10

scipulos dimitte tuos, vis, garrule, quantum

accipis, ut clames, accipere ut taceas?

O Ludimagister improbe, ca-
put odiosum pueris & virginibus,
quid tibi rei est nobiscum? non-
dum galli cristati rupere silen-
tia: jam tonas acerbo clamore
& verberibus. Tam graviter
percrepant ære percussis incudibus,
cum faber collocat caussidicum
in medio equo. Clamor lenior
sævit in magno amphitheatro,
cum sua turba applaudit parma
superanti. Nos vicini non peti-
mus somnum integra nocte: nam
facile est vigilare, molestum ve-
ro pervigilare. Dimitte tuos
discipulos, ô loquax, placetne ac-
cipere tantum ut fileas, quantum
accipis ut vocifereris.

NOTÆ.

Virginibusque] Verbera timentibus. Vide
62. lib. 10.

Nondum cristati] Hoc est, nondum galli
ære.

Caussidicum medio] Hoc est, cum caussi-
statua equestris fabricatur. Juvenalis, sat. 7.

Emilio dabitur quantum petit, &c.

semper suis in vestibulis statuam equestrem
eret, quæ tunc temporis multos clientes

conciliabat caussidico.

8 Vincenti parma] Nomen proprium putat
Domitius; alii sic interpretantur, cum nenipe
turba gladiatorum parma pugnanti, & victori
ex sua factione gladiatori applaudit. Videat
lector.

10 Pervigilare] Hoc est, tota nocte vigilare
gravissimum est.

LXXI.

In

In CÆCILIANUM improbum. LXXII.

Olim Cicero dixerat, O mores,
ô tempora, cum Catilina molire-
tur scelus sacrilegum, cum gener
& focer conflicerent armis inse-
ssu, & sordidata terra maderet
sanguine civium. O Cæciliane,
quare dicis nunc, O mores! O
tempora. Quid est quod non
arrideat tibi? Nulla savitia
est ducum, nullus furor armorum:
fas est frui pace certa, & letitia.
O Cæciliane, non mores nostri,
sed tui sunt in causa, cur fasti-
dias tua tempora.

Dixerat, ô mores! ô tempora! Tullius olim
Sacrilegum strueret cum Catilina ne-
Cum gener atque focer diris concurreret armis
Mœstaque civili cæde maderet humus.
Cur nunc ô mores! cur nunc ô tempora! dicis
Quod tibi non placeat, Cæciliane, quid
Nulla ducum feritas, nulla est infania fer-
Pace frui certa, lætitiæque licet. (de
Nor. nostri faciunt, tua quod tibi tempora
Sed faciunt mores, Cæciliane, tui.

NOTÆ.

1 Dixerat, O mores] Cum in patriam arma civilia moverentur. Nota est Catilinæ conjuratio ex Sallustio, & aliis.

2 Cum gener atque focer] Cæsar nempe, & Pompeius qui Juliam Cæsaris filiam uxorem

duxerat: quorum historia passim obvia.
10 Tui mores] Perditi scilicet. Sic blanditur Domitiano, cujus tempora laudatuperata ab improbo Cæciliano.

De LEONE & ARIETE, LXXIII.

quorum concordiam miratur.

Leo decus montium Massylia,
& vir pecoris lanigeri, mirum,
qua fide consenserunt. Ipse potes
spectare, stabulantur in una
cavea, & simul uterque vescitur
communi cibo. Nec latantur fœtu
sylvarum, nec mitibus herbis:
at rudis agna saturat feram
concordem. Quid meruit ter-
ror Nemees, quid portitor Helles,
ut lucida signa alti cœli splende-
ant? Si pecudes & fera possent
mereri astrâ, hic aries atque hic
leo digni erant sideribus.

Massyli leo fama jugi, pecorisque maritus
Lanigeri, mirum, qua posuere fide.
Ipse licet videas, cavea stabulantur in una,
Et pariter socias carpit uterque dapes.
Nec fœtu nemorum gaudent, nec mitibus her-
bis:
Concordem fatiat sed rudis agna feram.
Quid meruit terror Nemees, quid portitor
Helles,
Ut niteant celsi lucida signa poli?
Sidera si possent, pecudesque, feræque mere-
Hic aries astris, hic leo dignus erat.

NOTÆ.

1 Massyli] Libyæ pars est Massylia, in qua sunt leones ingentis magnitudinis: epig. 55. lib. 2.

Pecorisque maritus] Aries nempe. Sic Virgilius ecloga 7.

2 Vir gregis ipse caper, &c.

3 Posuere] Sine addito significat sedati sunt, hoc est consenserunt. Virgilius 7. Æn.

Cum venti posuere, &c.
nempe iram. Alii legunt, coiere.

5 Nec fœtu] Hoc est, nec leo desiderat fœtus, nec aries herbas quibus vesci solet.

6 Sed rudis agna] Quod mirum videtur arietem scilicet agne vesci. Feram, alii, mem.

7 Terror Nemees] Leo ab Hercule in Nemeo fœtus, de quo epig. 66. lib. 5.

Quid portitor] Phryxi aries, de quo epig. 51. lib. 3.

Ad Liberum, amicum, LXXIV.

à quo cibos sine vino acceperat.

Liber Amyclæa frontem redimite corona,
 Qui quatis Aufonia verbera Graja manu:
 Cui mihi texto cum prandia vimine mittas,
 Cur comitata dapes nulla lagenam venit?
 Qui digna tuo si nomine munera ferres.
 Scis, puto, debuerint quæ mihi dona dari.

O Liber, redimite caput corona
 Amyclæa, qui manu Italia in-
 fligis verbera instar Græcorum.
 Cum ad me mittas prandia clau-
 sa canistro vimineo, quare nulla
 ampborum comitata est cibos? At-
 qui si mitteres dona digna tua
 nomine, novisti, opinor, quæ mu-
 nera mihi donanda fuerint.

NOTÆ.

[Liber] Ad quem scripsit, epig. 77. lib. 8.
 [Amyclæa] Civitas est Laconicæ, in qua maxi-
 me exercebantur pugilatus, unde corona Amy-
 clæa dicitur ea qua donantur pugiles victores.
 [frontem redimite] Hellenismus est, de quo
 supra dictum.

2 [Qui quatis] Hoc est, qui Italus exerceat
 Græcorum certamen, scilicet pugilatum.

3 [Clausam] Hoc est, cur simul cum sportula
 non misisti lagenam?

5 [Digna tuo] Liber enim Bacchus dicitur,
 atque ita Bacchi munera mittere debuit.

In Sutorem, factum divitem, LXXV.

Entibus antiquas solitus producere pelles,
 Et mordere luto putre vetusque solum:
 Prænestina tenes defuncti rura patroni,
 In quibus indignor si tibi cella fuit.
 Ampis & ardenti madidus crySTALLA Falerno,
 Et pruris domini cum Ganymede tui.
 Me literulas stulti docuere parentes:
 Quid cum grammaticis, rhetoribusque mihi?
 Frange leves calamos, & scinde, Thalia, libellos,
 Si dare futuri calceus ista potest.

Solitus dentibus extendere an-
 tiquas pelles, & mordere soleam
 veterem & putridam luto: possi-
 des rura Prænestina patroni mor-
 tui, in quibus agere fero si habu-
 isti cellam. Atque ebrius ardentem
 Falerno frangis crySTALLA . . .

Sed parentes dementes me docue-
 runt literulas: quid mihi rei est
 cum grammaticis & rhetoribus?
 O Thalia, frange leves calamos,
 & scinde libros: si calceus potest
 donare ista futuri.

10

NOTÆ.

[Antiquas pelles] Hoc est, vetera coria.
 [Solum] Sumitur hinc pro solea calcei rupti,
 quem refecit sutor.

[Prænestina] Legata tibi à patrono, quem
 de malis artibus captaverat sutor. De Præ-
 nestino rure epig. 64. lib. 4.

[Si tibi cella fuit] Hoc est, nec cella, nec
 minima domus parte dignus eras.

[Me literulas] Per contemptum uti-

tur hoc verbo, atque insanos vocat parentes,
 quod illum artes nobiliores neglectis pecuniosis
 docuerint, quæ nullum ipsi fructum afferrent.

9 [Frange leves] Sic etiam Juvenalis, sat. 7.
 versu 28.

Frange miser calamos, vigilataque præ-
 lia dele.

hoc est, O Musa, abjice studia, siquidem plus
 prodest ars sutoria.

De effigie CAMONI infantis. LXXVI.

Pictura servat tantum effigiem pueri Camoni, & manet forma prima etatis. Pius genitor nulla tabella expressit florentem faciem, dum metuit spectare muta ora.

Effigiem tantum pueri pictura Camoni
Servat, & infantis prima figura manet
Florentes nulla signavit imagine vultus,
Dum timet ora pius muta videre pater.

NOTÆ.

1 *Pueri Camoni*] Qui natus viginti annos
epig. 78. infra, mortuus erat, cujus effigiem
more veterum, non quidem adulti, sed infantis
exprimi curavit pater; ne si adultus pingere-

tur, majore dolore conficeretur, dum illud
deret mutum.

3 *Florentes*] Ætate scilicet.

De balneo TUCCÆ. LXXVII.

Tucca non extruxit balneum filice duro, aut struili cemento, non latere cocto, quo Semiramis cinxit longam Babylona; sed magna strue lignorum, & pineis tabulis conjunctis, ut Tucca queat navigare balneo. Idem splendidus adificat thermas sumptuosas ex omni marmore, quod reperit Carystos, quod Phrygia Synnas, quod afra Nomas fert, & quod lavit Eurotas fonte virenti: sed ligna desunt, admove balneum thermis.

NON filice duro, struili cemento,
Nec latere cocto, quo Semiramis longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit:
Sed strage nemorum, pineaque compage,
Ut navigare Tucca balneo possit.
Idem beatas lautus exstruit thermas
De marmore omni, quod Carystos invenit.
Quod Phrygia Synnas, Afra quod Nomas
mittit,
Et quod virenti fonte lavit Eurotas:
Sed ligna desunt: subjice balneum thermis.

NOTÆ.

3 *Babylona*] Epig. 1. lib. Spect.

Tucca] De quo sæpius supra, quem irridet poeta, quod balneum ex ligno, thermas vero ex marmore extruxisset. Balneum autem sumitur hic pro cella frigidaria, quæ potius ex marmore extruenda erat, ut pot: quod aquæ frigida melius conveniat: thermæ autem in quibus aqua calida lavabantur, ex ligno erant edificandæ, quod aquæ calefaciendæ non nihil contulisset.

7 *De marmore omni*] Varia quippe præstantissimi marmoris genera enumerat. Vide epig. 24. lib. 6.

Carystos] Oppidum Eubœæ insulæ, hodie Nigroponte. Strabo, lib. 10. Καρυστος δ' ἔστιν ἰσθμὸς τῷ ὄρει τῇ Ὀχῇ, πλησίον δὲ τὰ Στυρα, καὶ τὸ Μαρμαρίον, ἐν ᾧ τὸ λατόμιον, τῶν Καρυσιῶν κίωνων, ἱερὸν ἔχον Ἀπόλλωνος Μαρμαρίου, &c. Carystus sub monte Ocha sita est, in propinquæ Strya, & Marma-

rium, ubi Carystia excinduntur columnarum templum ibi marmorei Apollinis.

8 *Quod Phrygia Synnas*] Hæc ultima deest in multis codicibus, in quibus claudius versus. Strabo, lib. 12. Σύνναδα ἑστὶ μεγάλη πόλις, Synnada urbs est non magna. Deinde addit ἐπεκείνη δ' ἔστι Δοκιμία καὶ καὶ τὸ λατόμιον τῇ Συναδίκῃ λίθου. altera parte est Docimia pagus, & lapidei Synnadici lapidis. Hoc loco Phrygiam debet Strabo. Alii,

Quod Phrygia, sive Afra quod Nomas mittit.

Afra Nomas] Numidia Africae provincie epig. 55. lib. 8.

9 *Eurotas*] Fluvius Laconiae ad quem marmor viride, quod Lacedæmonium & Lacedæmonicum dicitur.

10 *Subjice balneum*] Ut nempe calefaciat thermæ.

De Effigie CAMONI. LXXVIII.

Hæc sunt illa mei, quæ cernitis, ora Camoni :

Hæc pueri facies, primaque forma fuit.
 Creverat hic vultus bis denis fortior annis,
 Gaudebatque suas pingere barba genas, 4
 Libata semel summos modo purpura cultus
 Sparserat : invidit de tribus una soror.
 Festinatis incidit flamina pensis,
 Absentemque patri rettulit urna rogum.
 Ne sola tamen puerum pictura loquatur,
 Hæc erit in chartis major imago meis. 10

Hæc sunt illa ora mei Camoni
 qua videtis : hic vultus infanti,
 & prima species fuit. Hæc fa-
 cies fortior creverat viginti an-
 nis, & barba gaudebat pingere
 suas genas, & modo lanugo se-
 mel resecta sparserat summum
 decus : una trium sororum inroi-
 dit, & resevit flamina festinatis
 pensis, atque urna reportavit ge-
 nitori absentem rogum. Sed ni-
 bilominus ne sola pictura celebret
 puerum, hæc erit major imago in
 meis libris.

NOTÆ.

Hæc sunt] Vide epig. 76. supra.
 Bis denis annis] Hoc est, viginti annos
 interit.
 Ex libata] Sensus est, inquit Raderus, &
 illi barba resecta erat.
 Summos cultus] Alii, cultros, hoc est nova-
 tis.
 Purpura] Barba forte subrufa, aut prima
 lanugo, quæ flavescit potius. Videtur tamen

rufam insinuare.
 6 De tribus una] Sic epig. 54. lib. 4.
 & semper de tribus una necat.
 8 Absentemque] Longe enim à patre mortu-
 us & crematus fuerat Camonus.
 10 Hæc erit in chartis] Non perituris scilicet.
 Sic epig. 83. lib. 7.
 Certior in nostro carmina vultus erit.

De convivio PRISCI. LXXIX.

Quod optimum sit disputat convivium,
 Facunda Prisci pagina :
 Multa dulci, multa sublimi refert,
 Sed cuncta docto pectore.
 Quod optimum sit quæritis convivium ?
 In quod choraules non venit.

Disertus liber Prisci disputat,
 quod convivium optimum sit : &
 narrat multa suaviter, multa
 excellenter, sed omnia perite. An
 rogatis quod convivium sit opti-
 mum ? Cui non adest choraules.

NOTÆ.

Quod optimum sit] Sensus est, Quid o-
 ptimum est multo sermone ? Uno scilicet verbo de-
 scribi potest optimum nempe convivium illud

esse à quo abest musicorum strepitus, & in quo
 quæta est mensa.
 6 Choraules] Is est qui tibia canit, ep. 57. l. 6.

Ad PICENTINUM veneficum. LXXX.

Funera post septem nupsit tibi Galla viro-
 rum,
 Picentine : sequi vult puto Galla viros.

O Picentine, Galla tibi nupsit
 post mortem septem maritorum,
 Galla, opinor, placet sequi ma-
 ritos.

NOTÆ.

Funera post septem] Maritos forte septem
 quæno sustulerat ista Galla, ut Clæ, de

qua epig. 16. supra. Vide epig. 43. lib. 8.
 2 Sequi vult] Hoc est, à te venefico necari.

Ad

AD DOMITIANUM, LXXXI.

cujus, & familiæ ejus benignitatem laudat.

*Antea Roma oderat servos Imperatorum, & minorem turbam, atque arrogantiam Palatii: sed, o Auguste, nunc omnes adeo amant tuam familiam, ut quilibet minus amet suam domum. Tam benigne, tam reverenter, tam quiete, tam veracunde se gerunt erga nos. Nul-
lus Cæsarianus (hæc est natura aulae potentis,) habet suos mores, sed domini.*

Oderat ante ducum famulos, turbamque minorem,
Et Palatinum Roma supercilium:
At nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum
Ut sit cuique suæ cura secunda domus.
Tam placidæ mentes, tanta est reverentia nostræ
Tam pacata quies, tantus in ore pudor.
Nemo suos (hæc est aulae natura potentis)
Sed domini mores Cæsarianus habet.

NOTÆ.

1 *Turbamque minorem*] Legunt alii, *turbamque priorem*, recte, inquit Gruterus: nam turba prior sunt liberti, qui præ servis odiosissimi, tamquam qui procuratores provinciarum, exactores tributorum, vectigalium, &c. Legunt alii, *turbamque priorem*, Imperatorum nempe, aut Aulicorum

qui comitarentur Imperatorem. Videat lector.

2 *Palatinum supercilium*] Vel ipsorum Imperatorum, vel Aulicorum fastum intellige.

3 *Tanta est reverentia nostræ*] Alii, *vestri*.

4 *Cæsarianus*] Hoc est Aulici, & servi Cæsaris constituti sunt juxta mores illius.

LXXXII.

AD AULUM, LXXXIII.

de judicio inepti poetæ.

O Aule, nostri libri placeant lectori atque auditori: sed quidam poeta negat esse limatos. Hoc parum movit me; nam malim cibos nostra cœna gratos esse convivis, quam cocis.

Lector & auditor nostros probat, Aule, libellos:
Sed quidam exactos esse poeta negat.
Non nimium curo: nam cœnæ fercula nostræ
Malim convivis, quam placuisse cocis.

NOTÆ.

1 *Exactos*] Alii, *excoctos*. Videat lector, quasi petita esset metaphora ab arte coci.

2 *Fercula*] Hoc est, *cibos*. Alias sunt vasa, & deorum simulachra, atque id genus alia quæ in pompa vel triumpho ferebant Romani.

3 *Malim convivis*] Sensus est: Malim me carmina placere lectoribus atque auditoribus quam poetis æmulis. Sic cibi non cocis, sed convivis parantur.

IN CINNAM, decoctorem. LXXXIV.

O Cinna, Astrologus dixerat te perituum brevi, nec opinor, mentitus ille dixerat tibi;

Dixerat astrologus perituum te cito, Cinna:
Nec puto mentitus dixerat ille tibi:

NOTÆ.

In Cinnam] Alii, *in Munnam*, l. 10. ep. 36.
1 *Dixerat Astrologus*] Ludit in ambigua voce

perire, quam astrologus ad vitam efferebat, poeta vero ad opes.

Nam

PIGRAMMATUM LIBER IX. 385

Nam tu dum metuis, ne quid post fata relin-
 Hausti patrias luxuriosus opes. (quas,
 Bisque tuum decies non toto tabuit anno: 5
 Dic mihi, non hoc est, Cinna, perire cito?

tu enim duri times, ne quid re-
 linquas post mortem, a totus de-
 coxisti paternae divitias. Et tu-
 um vicies consumptum est anno
 non integro: dic mihi, o Cinna,
 nunquid hoc est perire brevi?

NOTA.

[Luxuriosus] Hoc est intemperans, & luxui
 [Bis] Bisque tuum decies] Scil. patrimonium
 constans vicies centenis millibus sestertium. Alii
 legunt, bis quartum decies.

Ad CÆSAREM DOMITIANUM, LXXXV.

quod interdixisset histrionibus scenam.

Inter tanta tuæ miracula, Cæsar, arenæ;
 Quæ vincit veterum munera clara ducum,
 Cultum oculi, sed plus aures debere fatentur
 Se tibi, quod spectant, qui recitare solent.

O Cæsar, inter tanta miracula
 tuæ arena, quæ superavit magni-
 fica spectacula antiquorum Im-
 peratorum, multum quidem oculi,
 sed aures fatentur plus se debere
 tibi, quod spectant, qui solent re-
 citare.

NOTA.

[Sed plus aures] Propter edictum quo hi-
 strionibus interdixerat scenam, intra domum
 eadem exercendi artem iure concessio. Suet.
 in Domit. cap. 7. Nec enim jam spectatorum
 aures obscenis carminibus obtundent histriones.
 [Quod spectant] Histriones nimirum.

Ad NORBANUM, LXXXVI.

cui libros collectos mittit.

CUM tua sacrilegos contra, Norbane, fu-
 rores
 Staret pro domino Cæsare sancta fides:
 Hæc ego Pieria ludebam tutus in umbra,
 Ille tuæ cultor notus amicitiae.
 Me tibi Vindelici raptum narrabat in oris, 5
 Nescia nec nostri nominis Arctos erat.
 Quoties veterem non inficiatus amicum
 Dixisti, Meus est iste poeta, meus!
 Omne tibi nostrum, quod bis trieteride juncta
 Ante dabit lector, nunc dabit auctor opus.

O Norbane, cum sancta tua
 fides esset à partibus domini Cæ-
 saris adversus impios furores:
 ego notus ille cultor tuæ amicitia
 securus ludebam hæc in umbra
 Pieria. Fama in regionibus Vin-
 delicis narrabat me tibi abre-
 ptum, nec nostrum nomen igno-
 tum erat in Septentrione. O quo-
 ties dixisti fassus me veterem a-
 micum, Meus est iste poeta, me-
 us! Nunc auctor donabit tibi
 omne nostrum opus, quod donabat
 lector sexennio ante.

NOTA.

[Sacrilogos] Hoc est, contra Antonium Sa-
 turium Germaniæ superioris præsidem, qui
 bellum civile moverat, epig. 11. lib. 4.
 [Hæc ego Pieria] Umbra enim, & quiete
 spectantur poetæ, epig. 77. lib. 1.
 [Me tibi Vindelici raptum] Hoc est, fama
 narrabat me fato functum: febris enim labora-
 verat Martialis, epig. 47. lib. 6. Cluverius, lib.
 4. cap. 4. suæ introductionis, Rheti Alpes tan-
 tum incolere, & earum vales, à Septentrione ad
 lacum usque Brigantium, sub Alpibus ad Da-
 nubium usque fuisse inter dictum lacum & Rhenum
 flumen Vindelici. Legunt alii,
 Me tibi Vindelici Rhetis narrabat in oris.
 Additum nempe: nam carminum suorum fa-
 mam, non mortis eo pervenisse dicit poeta, ut
 aiunt. Judicet lector.
 [Arctos] Hoc est, populi Septentrionis no-
 verunt me.
 [Trieteride] Trieteris triennium est.

C c

De

De PAULLO, LXXXVII.

fingente morbum, ne invitaret convivas.

O Atili, si aliquando Paul-
lus noster est infirmior, illo non
se defraudat, sed convivas suos.
Tu sane laboras infirmitate re-
pentina, & ficta: at, o Paulle,
mea sportula extendit pedes.

Languidior noster si quando est Paullus, Atili,
Non se, convivas abstinet ille suos.
Tu languore quidem subito, fictoque laboras:
Sed mea porrexit sportula, Paulle, pedes.

NOTÆ.

2 Non se] Ipse non se abstinet à conviviis,
sed convivas non vocat. Legunt alii,

Non se convivas abstinet ille suis.

male: Paullum enim ipsum dissimulationis ac-
cusare videtur.

4 Sed mea porrexit] Hoc est, morbus tuus
non tibi, sed mihi, seu sportulæ lethalis est.

Metaphora ducta à modo componendi mortuorum,
qui depositi ad januam versus viam extende-
bant pedes. Persius, sat. 3.

Hinc tuba, candelæ, tandemque beatulus alta-
Compositus lecto, crassisque litatus amomis,
In portam rigidos calces extendit, &c.

De filio SILII, LXXXVIII.

lagentis immaturam ejus mortem.

Cum Silius non semel vehemens
eloquentia Romana, lugeret im-
maturam mortem Severi sui filii:
cum choro Musarum, & Phæbo
mærens conquerere, sed ipse, in-
quit Apollo, luxi meum Linum.
Atque intuitus est suam Callio-
pen, qua illi proxima sedebat, &
dixit, tu etiam afficeris mœnore.
Vide Tonantem Tarpeium, & Pa-
latinum, Lachesis ausa nefas
offendit utrumque Jovem. Cum
spectes deos subditos fatis, possis
liberare illos odio.

Festinata sui gemeret cum fata Severi
Silius, Ausonio non semel ore potens:
Cum grege Pierio mæstus, Phæboq; querebar,
Ipse meum flevi, dixit Apollo, Linon.
Respexitq; suam, quæ stabat proxima fratri
Calliopen, & ait, Tu quoque vulnus habes.
Adspice Tarpeium, Pallatinumque Tonantem
Ausa nefas Lachesis læsit utrumque Jovem.
Numina cum videas duris obnoxia fatis,
Invidia possis exonerare deos.

NOTÆ.

2 Silius] Italicus, de quo epig. 62. lib. 7.
& 66. lib. 8. quem solatur poeta exemplo deo-
rum, quorum & filii acerbo fato rapti sunt.

Ausonio non semel] Hoc est, non eloquens
uno tantum orationis genere, egregius quippe
orator fuit, & poeta, epig. 62. lib. 7.

3 Cum grege] Ego, inquit Martialis, quere-
bar cum Phæbo, & Musis quæ Pierides distæ
sunt, epig. 77. lib. 1.

4 Linon] Apollinis, & Terpsichores filium,
quem ab Hercule occisum ferunt poetæ: Pausa-
nias in Carinthiacis refert Linum Apollinis &
Psamathes filium; in Boeoticis verò Linum a-
lium Uranie & Amphimari filium Poetam e-
gregium fuisse affirmat.

6 Tu quoque vulnus habes] Occiso scilicet Os-
pheo ejus filio, cujus historia satis nota.

7 Adspice Tarpeium] Cujus filius Sarpedon ad
Trojam perit. Virgil. lib. 10.

Troja sub mœnibus altis,

Tot nati cecidere deum; quin occidit una
Sarpedon mea progenies.

Pallatinumque] Domitianum, cujus filius in-
fans adhuc mortuus est; de quo jam diximus
lib. 6. epig. 3.

8 Lachesis] Una Parcarum.

10 Invidia possis] Sensus est, non debes dis-
irasci, qui & ipsi natorum acerbum fatum la-
gent.

Ad LUPERCUM, versipellem. LXXXIX.

Septem post calices Opimiani
 Denso cum jaceam triente blæsus,
 Affers nescio quas mihi tabellas,
 Et dicis, Modo liberum esse jussi:
 Zenas servulus est mihi paternus:
 Signa, cras melius, Luperce, fiet.
 Nunc signat meus annulus lagenam.

Post septem calices Opimiani
 cum jaceam balbutiens crebris tri-
 entibus, affers mihi nescio quas
 tabellas, Et dicis, Modo dedi
 libertatem: habeo Zenam pater-
 num servulum; signa. O Lu-
 perce, cras fiet melius, nunc me-
 us annulus signat lagenam.

NOTÆ.

1 Opimiani] De hoc vino dictum, epig. 27.
 lib. 1.

2 Triente] Qui capit quatuor cyathos.

3 Nescio quas] Supponas nempe, quas ma-
 numissionis esse dicebat Luperus: cum tamen
 essent testamentariæ falsæ nempe, aut aliunde
 ultringentes.

5 Zenas servulus] Legunt alii,
 Zenam modo liberum esse jussi.

Zenam:

6 Signa] Inquit Luperus, ut constet de
 manumissione.

Cras melius fiet] Cum sobrii erimus, tunc
 enim distinguere poterimus, an revera de li-
 bertate tantum agatur.

7 Nunc signat] Ne servi vinum hauriant.
 Horat. epist. 2.

posset qui ignoscere servis,
 Et signo laeso non insanire lagenæ.

Ad RUFUM, XC.

amicos donis conciliatos, donis quoque esse alendos.

DUM me captares, mittebas munera nobis:
 Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.
 Ut captum teneas, capto quoq; munera mitte,
 De cavea fugiat ne male pastus aper.

Dum me illiceres, ad me mit-
 tebas dona; postquam captasti,
 o Rufe, nihil donas mihi. Ut
 teneas illectum, mitte etiam
 dona illecto, ne aper male pastus
 fugiat ex cavea.

NOTÆ.

4 De cavea] Hoc à simili dicit poeta; ut
 enim fera esuriens fugit, sic ego renunciabo
 amicitiæ. Est autem cavea septum in quo

feræ includuntur: est etiam locus ubi populus
 ludos spectabat.

Ad STELLAM, XCI.

versus extemporales esse malos.

Ege nimis dura convivam scribere versus
 Cogis, Stella: licet scribere nempe malos.

O Stella, nimis dura condi-
 tione imperas carmina condi
 convivæ: licet condere nimirum
 mala.

NOTÆ.

1 Logo nimis] Nempe ipse Martialis à Stella jussus ex tempore versus scribere, composuit
 hoc distichum.

Ad FLACCUM, XCII.

quem in Cypro insula degentem monet, ut caveat à nimio solis calore.

*Sic recumbens in florida herba,
qua rivis hinc & inde gemmeis
capilli commoventur curva aqua,
longe remotis omnibus curis, tem-
peres glacie nigrum trientem ha-
bens tempora rubra sutilibus co-
ronis :*

*O Flacce, moneo & rogo, caveas
Cyprum noxiam nimio calore, cum
messes crepantes terentur in area,
& juba fulvi leonis sæviet. Sed
tu, ò regina Paphi, nostris votis
remitte juvenem saluum. Sic
calenda Martia celebrentur in
tuum honorem, atque ad altaria
candida multa quadra placenta
diversa tibi consecrentur, cum thure,
& mero, & victima.*

SIC in gramine floreo reclinis,
Qua gemmantibus hinc, & inde rivis
Curva calculus excitatur unda,
Exclusis procul omnibus molestis,
Perfundas glaciem triente nigro,
Frontem sutilibus ruber coronis :
Sic uni tibi fit puer cinædus,
Et castissima pruriat puella.
Infamem nimio calore Cypron
Observes, moneo, precorque, Flacce,
Messes area cum teret crepantes,
Et fulvi juba sæviet leonis.
At tu diva Paphi remitte nostris
Illæsum juvenem, remitte votis.
Sic Martis tibi serviant Kalendæ,
Et cum thure, meroque, victimaque
Libetur tibi candidas ad aras
Secta plurima quadra de placenta.

NOTÆ.

5 *Perfundas glaciem*] Vide epig. 65. lib. 5.
Tu super astitas, Alcime, funde nives.

7 *Trientem nigro*] Contingens poculum sumit pro
v no contento.

6 *Frontem ruber*] Hellenismus est epig. ci-
taio,

Laissenturque rosis tempora sutilibus.

9 *Cypron*] Epig. 15. lib. 8.

Cum te, Flacce, mibi reddet Cythereia Cypros,

11 *Messes crepantes*] Quia aridæ & siccæ.

12 *Et fulvi juba*] Mense scilicet Augusto,

quo Sol in Leone summus excitat calores, epig.
57. lib. 1.

13 *Divæ Paphi*] Venus nempe : Paphus
verò urbs est Cyprî, ubi colebatur Venus.

15 *Sic Martis tibi*] Kalendæ Martiæ à fa-
minis celebrabantur in honorem Veneris, epig.
ultimo, lib. 5.

17 *Candidas ad aras*] Diis manibus nigras,
superis verò candidas eras erigebant antiqui.

18 *Secta*] Vide epig. 76. lib. 3. & epig. 75.
lib. 6.

Adulatur DOMITIANO, XCIII.

cujus cœnam Jovis epulis præfert.

*Si hinc invitator Cæsaris, illinc
Jovis, ad cœnam me invitaret in
diversum cœtum ; quævis fide-
ra essent propius, palatia verò
longius, redderem hæc responsa
referenda ad Superos : Quærite
alium qui malit convivari cum
Tonante, en meus Jupiter in ter-
ris possidet me.*

AD cœnam si me diversa vocaret in astra
Hinc, invitator Cæsaris, inde Jovis :
Astra licet propius, Pallatia longius essent,
Responsa ad superos hæc referenda darem :
Quærite qui malit fieri conviva Tonantis :
Me meus in terris Juppiter ecce tenet.

NOTÆ.

1 *Diversa in astra*] Hoc est, Si me Jupiter
vo:aret ad sua astra, & Domitianus ad sua, seu
ad suum palatium, (cum enim Deus sit, epig. 8.

lib. 5. palatium ejus cœlum vocat ;) tamen adi-
rem Domitianum.

Ad

Ad CONDYLUM, XCIV.

servi conditionem meliorem esse quam domini.

QUÆ mala sunt domini, quæ servi com-
moda nescis,

Condyle, qui servum te gemis esse diu.

Dat tibi securos vilis leſticula ſomnos :

Pervigil in pluma Caius ecce jacet :

Caius à prima tremebundus luce ſalutat 5

Tot dominos : at tu, Condyle, nec dominum.

Quod debes, Cai, redde, inquit Phœbus, & illinc

Cinnamus : hoc dicit, Condyle, nemo tibi.

Tortorem metuis ? podagra, cheragraq; ſecatur

Caius, & mallet verbera mille pati. 10

Quod nec mane vomis, nec cunnum, Condyle,
lingis,

Non mavis, quam ter Caius eſſe tuus ?

O Condyle, ignoras quæ ſunt
mala heri, & quæ commoda ſer-
vi, qui doles te diu eſſe in ſervi-
tute. Vilis leſticula commodat
tibi tuos ſomnos : en Caius per-
vigil jacet in pluma. Summo
mane Caius tremebundus ſalutat
tot dominos : ſed tu, 6 Condyle,
nec dominum ſalutas. O Cai,
ſolve debitum, ait Phœbus, atque
illinc Cinnamus : O Condyle, nul-
lus tibi dicit hoc. An times torto-
rem ? Caius ardet podagra, &
cheragra, & mallet pati mille
flagella

NOTÆ.

4 Leſticula] Significat parvum lectum. Le-
gunt alii, tegeticula,

5 Caius] Dominus tuus.

6 Tot dominos] Quot nempe habet patronos.

Nec dominum] Caium ſcilicet.

7, 8 Phœbus & Cinnamus] Fœneratores.

9 Tortorem] A quo aliquando vapulas.

Podagra cheragraque] Quæ ſunt vehementes
in pedum & manuum articulis dolores, Gallice
les Gouttes. Angl. the Gout.

Ad CALATIS SUM, pocillatorem. XCV.

Addere quid ceſſas, puer, immortale Falernū,
Quadrantem duplica de ſeniore cado.

Nunc mihi dic, qui erit, cui te, Calatiſſe, deorū,

Sex jubeo cyathos fundere ? Cæſar erit.

Sutis aptetur decies roſa crinibus, ut ſit, 5

Qui poſuit ſacræ nobile gentis opus.

Nunc bis quina mihi da baſia, fiat ut illud

Nomen, ab Othryſio quod Deus orbe tulit.

O puer, quid moraris fundere
immortale Falernum ? Gemina
quadrantem de amphora ſeniore.
Nunc dic mihi in gratiam cujus
deorum volo te porrigere ſex cy-
athos ? Cæſar erit. Capilli decies
coronentur ſutis roſa, ut efficiatur
ejus nomen, qui condidit nobile
templum gentis ſacræ. Nunc de-
cies oſculare me, ut fiat illud no-
men quod Deus conſecutus eſt ab
Othryſio orbe,

NOTÆ.

1 Immortale Falernum] Vel quod difficile
corumpi, vel quod dignum ſit ut à diis ipſis
bibatur.

2 Quadrantem duplica] Hoc eſt, infunde
ſex cyathos vini vetuſti.

4 Cæſar erit] Habet enim ſex literas, ſoluta
nimirum dipthongo : tot verò cyathos haurire
ſolebant veteres, quot eſſent literæ in nomine
illius in cujus gratiam bibeant, epig. 72. lib. 4.

5 Sutis aptetur] Epig. 65. lib. 5. Decies,
quia in ſuo nomine decem literas habet Domiti-
anus, qui Elavia genti templum dicavit, epig.
2. ſupra.

7 Fiat ut illud] Germanicus vel Sarmati-
cus : quod nomen à Germania & Sarmatia
ſubacta ſumpſit Domitianus. De Othryſio vel
Odryſio orbe, ſeu Septentrione dictum, epig. 7.
lib. 7.

De HIPPOCRATE, XCVI.

petente mulsum pro absinthio.

Hippocrates mihi donavit pocula imbuta virga Sanctonica. O impudentiam hominis, à me petit mulsum. O Glauce, nunquam tam bardus nec tu, opinor, fuisti, qui dederas aurea arma donanti aerea. An aliquis petit donum dulce pro amaro? accipiat, sed si haurit in elleboro.

Sanctonica medicata dedit mihi pocula virga:
Os hominis! mulsum me rogat Hippocrates.
Tam stupidus nunquam nec tu puto, Glauce,
fuisti,

Chalcea donanti Chrysea qui dederas.
Dulce aliquis munus pro munere poscit amaro?
Accipiat, sed si potat in elleboro. 6

NOTÆ.

1 *Sanctonica*] Hoc est, imbuta absinthio, de quo sic Plinius, lib. 17. cap. 7. *Absinthii genera sunt plura. Sanctonicum appellatur à Galia civitate, Ponticum à Ponto ubi pecora pinguescunt illo. Legunt alii, Sardoz: in Sardinia nempe multæ sunt herbæ venenatæ.*

2 *Mulsum*] Potio est ex vino & melle

confecta.

3 *Glauce*] Qui aurea sua arma æreis permixxit cum Diomede, Homer. Iliad. 5.

6 *Sed si potat*] Hoc est, ea lege mulsam dabo, ut illud potet simul cum elleboro, quod insaniam purgat, hoc est, si fateatur se insanire.

XCVII.

De HERODE, medico, fure. XCVIII.

Herodes clinicus surripuerat trullam aegroto: deprehensus dixit & demens, quid igitur potas?

Clinicus Herodes trullam subduxerat aegro:
Deprensus dixit, stulte, quid ergo bibis?

NOTÆ.

1 *Clinicus*] De medico clinico egimus, lib. 1. epig. 31.

Trullam] Vas nempe ad bibendum.

2 *Deprensus dixit*] Sic nimirum furtum excusat Herodes, quasi trullam removisset, ne æger biberet, quod illi lethale esset.

Ad JULIUM, de quodam invido. XCIX.

O dilectissime Juli, quidam laceratur invidia, quod Roma legit meos libros, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod in omni turba monstramur digito, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod uterque Cæsar mihi concessit jus trium librorum, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod habeo amœnam villam suburbanam, & parvas ades in urbe, laceratur invidia.

Rumpitur invidia quidam, carissime Juli,
Quod me Roma legit, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod turba semper in omni
Monstramur digito, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, tribuit quod Cæsar uterque
Jus mihi natorum, rumpitur invidia. (est,
Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce sub urbe
Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.

NOTÆ.

Ad Julium] Martialem, de quo epig. 16. lib. 1. & epig. 16. lib. 7.

1 *Rumpitur invidia*] Vide epig. 61. lib. 6.

5 *Cæsar uterque*] Titus & Domitianus. Vide epig. 94. lib. 3.

7 *Quod rus mihi*] De quo dictum ep. 61. l. 2.

Rumpitur

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 391

Rumpitur invidia, quod sum jucundus amicis;
Quod conviva frequens, rumpitur invidia. 10
Rumpitur invidia, quod amamur, quodque
probamur.

Rumpatur, quisquis rumpitur invidia.

Laceratur invidia, quod placeo
amicis, quod saepe inviditor ad
cœnam, laceratur invidia. La-
ceratur invidia, quod diligimur,
& laudamur: laceretur, quis-
quis laceratur invidia.

NOTÆ.

12 Rumpatur] Sic Virgilius, Ecloga 7. — invidia rumpantur ut ilia Codro.

Ad OVIDIUM, C.

de Corano, perfido caupone.

Vindemiarum non ubique proventus
Cessavit, Ovidi: pluvia profuit grandis.
Centum Coranus amphoras aquæ fecit.

O Ovidi, fructus vindemia-
rum non defecerunt ubique. In-
gens pluvia profecit. Coranus
fecit centum amphoras aquæ.

NOTÆ.

2 Pluvia profuit] Alii, profuit. Prior lectio / caupo, qui in summa vini caritate, aquam
mihi videtur melior. multam infundebat vino, quod pro mero ven-
3 Centum Coranus] Quidam sane perfidus / debat.

Ad ATTICUM, CL.

de Marco Antonio Gallo, cui placebant libri Martialis.

Marcus amat nostras Antonius, Attice,
Mufas,
Charta salutatrix si modovera refert:
Marcus Palladiæ non inficianda Tolosæ
Gloria, quem genuit pacis amica quies.

O Attice, Marcus Antonius
probat nostros versus, si modo
epistola salutatrix renunciat mi-
hi veritatem: Marcus decus
non denegandum Palladia To-
losæ, quem peperit quies amica
paci.

NOTÆ.

1 Marcus] De quo lib. 10. epig. 23, & 32. / satis nota, in qua nempe florebant literæ.
Suetonius in Vitellio, cap. ultimo: Siquidem ab / 4 Pacis amica quies] Hoc forte subjicit poe-
Antonio primo adversariorum partium duce op- / ta, ut ostendat illum non esse ex familia Anto-
pressus est, cui Tolosæ nato cognomen in pueritia / nii triumviri, hominis scilicet seditiosi. Le-
Bezo fuerat, id valet gallinacei rostrum. / gunt alii, pacis alumna quies, nec hoc epigram-
3 Palladia Tolosæ] Quæ urbs est Gallia / ma à sequente distinguunt.

Ad LIBRUM, CII.

quem Antonio mittit in Galliam.

TU qui longa potes dispendia ferre viarum,
I, liber, absentis pignus amicitiae.
Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor,
Grande tui pretium muneris auctor erit.

O libella, vade pignus amici-
tiæ absentis, tu qui potes pati
longos labores itinerum. Vilis
esses, fateor, si emptor nunc mit-
teret te, at auctor constituet
magnum pretium tuo dono.

NOTÆ.

1 Tu qui] Vide epigramma præcedens. / Legunt alii,
2 Si te nunc] Longe enim carior atque / — si te nunc mittere tento.
mendacior est liber ab ipso auctore missus. / Quæ lectio vitiosa videtur.

Multum interest, crede mihi, an
aqua bibatur fluens à fonte, an
qua desidet in pigro lacu.

Multum, crede mihi, refert, à fonte bibatur
Qui fluit, an pigro quæ stupet unda lacu.

In BASSUM, avarum. CIII.

O Basse, me invitas tribus
denariis, atque imperas tua a-
tria mane coli a me togato: de-
inde astare tibi, anteire lecticam,
tecum adire anus plus minus de-
cem. Habeo togulam laceram
quidem, & vilem, & putridam:
nihilominus, o Basse, hac non e-
mitur tribus denariis.

DENARIIS tribus invitas, & mane togatum
Observare jubes atria, Basse, tua:
Deinde hærare tuo lateri, præcedere sellam,
Ad vetulas tecum plus minus ire decem.
Trita quidem nobis togula est, vilisque, putrisque
Denariis tamen hanc non emo, Basse, tribus

NOTÆ.

- 1 Denariis tribus] De moneta dictum sæpius.
3 Præcedere sellam] Anteambulonis vice.
4 Ad vetulas] Divites nimirum atque or-
bas quas captare volebat Bassus.
5 Trita quidem] Sensus est: mihi forte

parvam das sportulam, quod trita sit vestis mea
at licet sit laceræ & vilis, tua tamen sportu-
læ trium denariorum non sufficit ad emendam
mitem.

Adulatur DOMITIANO, CIV.

culto in via Appiæ sub imagine Herculis.

O Appia maximum decus via-
rum Italia, quam consecrat Ca-
sar colendus sub imagine Hercu-
lis, si vis cognoscere gesta prioris
Alcidæ, accipe: subegit Libyn,
abstulit poma aurea: detraxit
Amazoni peltatæ cingulum Scy-
thicum: adjunxit terga leonis a-
pro Arcadio. Aripuit cervum
aripedem sylvis, & Stymphali-
das aquis: ab inferis rediit cum
cane Cerbero.

APPIA, quam simili venerandus in Hercule
Cæsar

Consecrat, Aufoniæ maxima fama viæ,
Si cupis Alcida cognoscere gesta prioris,
Disce: Libyn domuit: aurea poma tulit:
Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo:
Addidit Arcadio terga leonis apro.
Æripedem sylvis cervum, Stymphalidas undis
Abstulit: à Stygia cum cane venit aqua.

NOTÆ.

1 Appia] In qua nempe Latinarum viarum
celeberrima templum Herculi consecraverat Do-
mitianus, in quo ipse sub illius imagine coleba-
tur, epig. 65. supra.

3 Si cupis Alcida] Hoc est, veri Herculis
labores discere.

4 Libyn domuit] Hoc est, in Africa An-
tæum vicit, cujus nota historia: atque aurea
mala ex Hesperidum horto decerpit, custode
interfecto dracone.

5 Peltatam] Pelta scutum est brevius quo
utebantur Amazones, quarum reginam Hippo-
lytam vicit Hercules:

Abstulit Hippolyta, sexto, sua vincula viſta.
Scythico nodo] Periphrasis est balthei; in
Scythia vero ad Tanaim & Thermodontem flu-

vium habitant Amazones.

6 Addidit Arcadio] De leone & apro ab
Hercule interfectis sæpius dictum.

7 Aripedem cervum]

Cornibus auratis cervum necat ordine
quarto.

Legunt alii, cervam. Aurea habebat cornua,
Dianæ sacra erat, in monte Mænalo vagabatur,
quam Hercules cepit, & Dianæ Taygetæ con-
secravit. Sic Raderus.

Stymphalidas undi] Stymphalis lacus in Ar-
cadia, ubi aves Stymphalides inusitatæ magni-
tudinis, quæ humanis carnibus vescabantur,
quas occidit Hercules. Vide Natalem Comi-
tem lib. 7. Myth. cap. 1.

Fœcundam

Secundam vetuit reparari mortibus Hydrā :
 Hesperias Tusco lavit in amne boves. 10
 Hæc minor Alcides : major quæ gesserit, audi,
 Sextus ab Albana quem colit arce lapis.
 Afferuit possessa malis Pallatia regnis :
 Prima suo gessit pro Jove bella puer.
 Solus Iuleas cum jam retineret habenas, 15
 Tradidit, inque suo tertius orbe fuit.
 Cornua Sarmatici ter perfida confudit Istri :
 Sudantem Getica ter nive lavit equum.
 Sæpe recusato Parthos duxisse triumphos,
 Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit. 20
 Templa deis, mores populis dedit, otia ferro,
 Astra suis, cælo fidera,serta Jovi.
 Herculeum tantis numen non sufficit actis :
 Tarpeio Deus hic commodet ora patri.

Non passus est hydræ renovari
 crescentem necibus : lavit boves
 Hispanas in amne Tusco. Mi-
 nor Alcides fecit hæc. Disce,
 quæ fecerit major, qui colitur ad
 sextum milliariū ab arce AL-
 bana. Liberavit palatia occu-
 pata à malo principe, puer gessit
 prima bella pro suo Jove. Cum
 jam solus retineret habenas Im-
 peratorias, tradidit illas, &
 tertius administravit suum im-
 perium. Ter fregit perfida cor-
 nuæ Danubii Sarmatici : ter
 nive Getica lavit equum sudan-
 tem. Sæpe non concessa facultate
 agendi triumphos Parthicos, vi-
 ctor consecutus est nomen ab orbe
 Septentrionali. Donavit deos
 templis, populos moribus, arma
 quiete, suos astris, cælum fideri-
 bus, Jovem coronis. Herculeum
 numen non sufficit tantis factis :

hic Deus Domitianus suo vultu referat Tarpeium fratrem.

NOTÆ.

[Secundam vetuit] Igne scilicet admoto, prædixit ne hydræ capita renascerentur.

[Hesperias Tusco] Geryonis scilicet boves. Vide epig. 50. & 66. lib. 5. Ex Hispania in Italiam adduxit, & Tiberi eas lavit.

[10 Major] Nempe Domitianus. Vide epig. 4. supra.

[15 Sextus ab Albana] Hoc est, ad sextum milliariū ab arce Albana, ad octavum vero urbe, epigrammate citato.

[20 Afferuit possessa] Hoc est, Vitellianis actis imperium sibi vendicavit, & Capitolium ascendit. Suetonius in Domitiano.

[25 Solus Iuleas] Hoc est, Imperatorias à Julio Cæsare primo Imperatore sic dictas : hoc occupatum imperium patri suo Vespasiano tradidit. Suetonius in Domitiano, cap. 13.

[30 In suo orbe] Hoc est, in imperio, quod adeptus erat, post Vespasianum enim & ipsum regnavit.

[35 Cornua Sarmatici] Hoc est, perfidas gentes quæ Danubium incolunt, ter domuit. Vide epig. 15. lib. 8. Cornua fluvii tribuunt ripæ propter riparum curvitatē, aut potius propter geminos, pluresve alveos, in quos dividuntur. Sic Virgilius, 9. Æneid. dixit Rhe-
 mæ bicornem.

[40 Sudantem Getica] Hoc est, ter vicit quos Getas de quibus supra.

[45 Sæpe recusato] Hic modus loquendi familiaris est Aurelio Victori, ablativus est absolutivus generis, hoc ipsi recusato, seu hæc recusata, nempe ut auxiliaretur Vologeso

Parthorum regi. Suetonius, cap. 2. in Domitiano : Nec tamen eo secius cum Vologesus Parthorum rex auxilia adversus Alanos, ducemque alterum ex Vespasiani liberis deposcisset, omni ope contendit, ut ipse potissimum mitteretur, & quia discussa res est, alios Orientis reges, ut idem postularent, donis ac pollicitationibus sollicitare tentavit.

[Parthos] Hoc est, Parthicos. Virgilius, Ecloga 10.

libet Partho torquere Cydonia cornu
 Spicula, &c.

[20 Hyperboreo] Hoc est, Septentrionali : nam à devictis Germanis Germanicus, atque à subactis Sarmatis Sarmaticus dictus est Domitianus. Sriverius legit :

Sæpe recusatos parcos duxisse triumphos.
 quod victa Sarmatia triumphum recusavit.

[21 Templa deis] Vide epig. 4. supra.

[Mores] Epig. 4, & 7. lib. 6.

[Otia ferro] Hoc est, bello confecto pacem hostibus concessit, epig. 15. lib. 8.

[22 Astra suis] Hoc est, patrem, fratrem, uxorem in deorum numerum retulit, & Flavie genti templum erexit, de quo epig. 2. supra.

[Serta Jovi] Quia lauream Jovi Capitolino intulit ex victoria Sarmatica. Suetonius in Domitiano.

[24 Tarpeio] Sensus est : Pro tot & tantis rebus gestis non sufficit, ut sub imagine Herculis colatur Domitianus, sed sub imagine ipsius Jovis esse colendus.

Ad

Ad PHOEBUM fœneratorem. CV.

O Phœbe, reddis mihi tabellas quadringentorum: O Phœbe, potius crede mihi centum. Quære alium, apud quem te ostentes tam vano dono: O Phœbe, quod nequeo solvere, pertinet ad me.

QUADringentorum reddis mihi, Phœbe, bellas:
Centum da potius mutua, Phœbe, mihi.
Quære alium, cui te tam vano munere jactes
Quod tibi non possum solvere, Phœbe, munus est.

NOTÆ.

1 Quadringentorum] Eiusdem argumenti est epig. 37. lib. 8.

Tabellas] Syngrapham intellige, qua constabat Martialem Phœbo debere quadringenta.

2 Da potius] Ut liberalis habearis.

4 Quod tibi non] Epig. 3. lib. 2.
Sexte, nihil debes; nil debes, Sexte, temur:

Debet enim, si quis solvere, Sexte, pater.

De GEMINIS FRATRIBUS, CVI.

quos Polluci & Castori similes esse dicit, & formosiores ipsa Helena.

Qua nova Leda peperit tibi servos tam similes? Qua Lacœna arsit alium cycnum? Pollux commodat vultum Hiero, Castor commodat Afillo: Et soror Tyndaris nitet in ore utriusque. Si talis pulchritudo fuisset Therapnais Amyclis, cum dona inferiora superârunt duas deas: O Helene mansisses, Et Dardanius Paris reversus esset in urbem Phrygiam cum gemino Ganymede.

QUÆ nova tam similes genuit tibi Leodamios ministros?
Quæ capta est cycno, nupta Lacœna alio:
Dat faciem Pollux Hiero, dat Castor Afillo.
Atque in utroque nitet Tyndaris ore soror.
Ista Therapnæis si forma fuisset Amyclis,
Cum vicere duas dona minora deas:
Mansisses Helene, Phrygiamque redisset in urbem
Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

NOTÆ.

1 Genuit tibi] Nescio quem alloquatur poeta. Leda Lacedæmoniz historia satis nota est, quæ nempe compressa à Jove cycni forma induto peperit Pollucem & Castorem.

4 Tyndaris soror] Hoc est, Helena Castoris & Pollucis soror, Jovis filia ex Leda uxore Tyndari regis Laconiz.

5 Ista Therapnais] Castor & Pollux nati

sunt Amyclis, quæ urbs est Laconiz prope Therapnas; ubi si adfuissent Hierus & Afellus, (cum Juno ac Pallas contendentes de pueri sortibus aureo à Venere victæ sunt, promittente Parisi iudici Helenam, quæ nempe donum erat æquius ferius quam imperium promissum à Junone, sapientia promissa à Pallade) contempta Helena à Paride rapti fuissent.

EPIGRAMMATUM

LIBER X.

Singulis paginis ter aut quater librum absolvi. Epigr. I.

Si nimius videor, feraque coronide longus
Esse liber : legito pauca libellus ero.
Terque, quaterque mihi finitur carmine parvo
Pagina facta tibi, quam cupis esse brevem.

INTERPRETATIO.

Si videor esse liber nimius, & longus tarde imposita coronide : evolve pauca, ero libellus. Brevis versu ter & quater absolvo scriptam tibi paginam, quam optas esse brevem.

NOTÆ.

Si nimius Liber alloquitur lectores : alii aut hoc epigramma esse finem libri noni, verò initium decimi. Videat lector : lemma autem deest in antiquis codicibus. Scribitur, *Liber ad Lectorem.*

Coronide Quam sic explicat Cælius Rhodigi- lib. 15. cap. 20. Coronis significat ultimam manum adnotam, nec effectum opus, sed illa completum, finitumque : siquidem opus est quandoque montis vertex, aut stru- ctum summum, quandoque vero quod in fine

libri ponitur. Coronis significat & navis pup- pim, quod sit in ejus apice curvatum rostrum, unde deductum hunc loquendi modum putant nonnulli.

3 *Terque quaterque* Cum singulis in pagi- nis tria aut quatuor epigrammata contineantur, quibus lectis, alia omittere potest lector. Le- gunt alii,

Paginis : fac tibi me quam cupis esse brevem. hoc est, ô lector, inquit liber, potes me con- trahere quantum cupis.

Ad LECTOREM, II.

ut faveat huic libro, quem præpropere editum revocavit, & emendavit.

Estinata prior decimi mihi cura libelli
Elapsum manibus nunc revocavit opus.
Nota leges quædam, sed lima rafa recenti ;
Pars nova major erit, lector, utrique fave.

Prior cura decimi libri à me properata nunc revocavit opus elapsum manibus. Evolves quædam tibi comperta, sed polita recenti lima. Major erit pars addita, ô lector, fave utrique.

NOTÆ.

Estinata prior Hunc nempe librum ni- scilicet editione editum revocavit, atque emen-

3 *Nota* Scilicet in priori editione.

4 *Utrique fave* Hoc est, prioribus, & novis additis versibus fave.

Lector,

O lector divitia nostra, quem cum mihi donasset Roma, dixit, Nihil habemus majus, quod tibi donemus. Hujus opera vitabis pigra flumina Lethes, & eris superstes meliore parte tui. Caprificus aperit marmora Messala, & mulio audax irridet equos dimidios Crispi. Sed nec furta efficiunt scriptis, nec secula praesident, & hac sola monumenta nesciunt perire.

Lector opes nostræ, quem cum mihi Roma dedisset,

Nil tibi quod demus majus habemus, ait

Pigra per hunc fugies ingrata flumina Lethes

Et meliore tui parte superstes eris.

Marmora Messalæ findit caprificus, & audax

Dimidios Crispi mulio ridet equos.

At chartis nec furta nocent, nec sæcula præsumunt

Solaque non hñrunt hæc monumenta mori

NOTÆ.

5 Lector opes nostræ] Per appositionem hoc addit, hoc est, quo benigno, atque benevolo lectore nihil majus mihi dare Roma poterat.

7 Flumina Lethes] Hoc est, te ab hominum oblivione vindicabis. Lethæ inferorum fluvius est, qui præteritarum omnium rerum memoriam delet: λῆθῃ enim Latine oblivio est.

8 Superstes eris] Quia semper legeris, & celebraberis.

Melior parte] Fama scilicet ingenii.

9 Marmora Messalæ] Ædes marmoreas, vel potius sepulchra marmorea intellige, quæ Cor-

vinus Messala Augusti ævo orator clarissimus, & ditissimus extruxit. Vide epig. lib. 3.

Caprificus] Ficus est sylvestris, quæ velut rissimos lapides findit.

10 Dimidios equos] De Crispo dictum epig. lib. 4. cujus statum equestres vetustate corruptæ, & fractæ irridentur à mulionibus, atque aurigis. Juvenalis, sat. 8.

Et Curios jam dimidios, &c.

11 Nec furta] Legunt alii, & forte melius, fata: bona enim carmina non pereunt. Vide Horatium, ode 8. lib. 4.

Ad PRISCUM, III.

in clancularium poetam qui famosa carmina nomine ejus spargebat.

Quidam poeta occultis spargit dicta vernaculorum, sedam mordacitatem, & turpia convitia lingua circulatoricis, quæ proxeneta nolit emere sulphurata ramento Vatiniorum fractorum, & cupit censerî nostra. O Prisce, an putas hoc, ut psittacus loquatur voce coturnicis?

Vernaculorum dicta, sordidum dentem, Et fœda linguæ probra circulatoricis, Quæ sulphurato nolit emta ramento Vatiniorum proxeneta fractorum, Poeta quidam clancularius spargit, Et vult videri nostra: credis hoc, Prisce, Voce ut loquatur psittacus coturnicis?

NOTÆ.

1 Vernaculorum dicta] Hoc est, vernarum, & scurrarum dicta, epig. 42. lib. 1.

2 Lingua circulatoricis] Circulator est circumforaneus homo, vulgaris, vagus, sordidus, quem citato epig. Transiberinum ambulatorem vocavit.

3 Quæ sulphurato] Vide epig. citatum. Sensus est, illa dicta ramentis sulphuratis, Anglice, Matches, nolit emere negotiator vasorum vitreorum fractorum, quæ sic dicta sunt à Vatini Beneventano artifice, lib. 14. epig. 96.

Vilia sutoria calicem monumenta tui,

Accipe, &c.

Sunt autem proxenetae conciliatores, & inventores, quasque conglutinatores hominum inter se stipulantium, aut quemvis contrarium ineuntium.

7 Psittacus] Docilis nempe, atque humanæ vocis imitator, cui se Martialis, maledicte vero illum poetam coturnici comparat, vox injucundissima est.

concupiscat esse Canus ascaules ?
 procul à libellis nigra sit meis fama.
 Quos rumor alba gemmeus vehit penna.
 Cur ego laborem notus esse tam pravè,
 cum stare gratis cum silentio possim ?

Et Canus peroptet esse ascaules ?
 nigra fama longè removeatur à
 meis libris, quos vehit rumor
 felix candida penna. Cur ego
 studeam cognosci tam improbe,
 cum possim tacendo notus esse
 gratis ?

NOTÆ.

[Canus] Nobilissimus tibicen, de quo
 4. epig. 5. Ascaules autem dicitur utricu-
 lus, seu qui utrem inflat, quem imitari nolit
 canus.
 [Nigra fama] Comparata nempe ex alio-
 rum infamia, epig. 11. lib. 7.
 Et mihi de nullo fama rubore placet.
 [Quos rumor gemmeus] Hoc est, candi-
 da, & felix.
 [Alba penna] His verbis bonam famam sig-
 nificat.
 [Tam pravè] Hoc est, cur ex aliorum
 colore mihi nomen comparem, cum laudans

alios, & ipse laudari possim.

12 Cum stare gratis] Meo iudicio sensus est,
 cum possim innotescere sine detrimento fa-
 mæ alienæ, & cum mea fama sic stare possit.

Legunt alii,

Constare gratis cum silentio possim.

Constare significat patere, perspicuum esse, hoc
 est, cum possim notus esse gratis, seu sine alie-
 no rubore. Alii legunt,

Constare gratis cum silentium possit.

hoc est, cum meum silentium possit innotescere
 hominibus gratis erga me, quod parcam eorum
 moribus, quos carpere possim.

AD LECTOREM, IV.

epigrammata sua omnibus fabulis esse utiliora.

QUI legis OEdipodem, caligantemque
 Thyesten,
 Colchidas, & Scyllas quid nisi monstra legis ?
 Quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopæus,
 & Atys ?
 Quid tibi dormitor proderit Endymion ?
 Exutusve puer pennis labentibus ? aut qui
 Odit amatrices Hermaphroditus aquas ?
 Quid te vana juvant miseræ ludibria chartæ ?
 Hoc lege, quod possis dicere jure, meum est.

Quod evolvis fabulæ de OE-
 dipode, de Thyeste caliginoso, de
 Medea, de Scylla : quid evolvis
 nisi portenta ? quid proficiet tibi
 raptus Hylas, quid Partheno-
 pæus, & Atys, quid dormitor
 Endymion ? Et puer spoliatus
 pennis labentibus, aut Hermaphroditus
 qui odit amatrices undas ?
 quid tibi prosunt vana
 ludibria infelicia chartæ ? hoc
 evolue, quod possis jure dicere,
 meum est.

NOTÆ.

[Quid legis OEdipodem] OEdipus, qui
 matrem Jocastam duxit uxorem, notus est ex
 OEdipode in Phœnissis ; & Thyestes, qui ca-
 liginem dicitur, propterea quod ne manducantem
 sibi ab Atreo fratre appositum videret
 refugit ; & Medea noti sunt ex Euripide,
 Seneca poeta, & multis aliis. De Scylla
 Ovidium, lib. 4. Met.

[Raptus Hylas] Epig. 49. lib. 5.

[Parthenopæus] Ep. 77. l. 6, & ep. 57. l. 9.

[Atys] Epig. 86. lib. 2.

[Dormitor Endymion] Qui primus Lunæ
 aspectum observavit, unde fabulantur poëtæ il-

lum à Luna fuisse adamatum, atque ab ea in
 Latmo Cariæ monte sopitum fuisse, ut eum
 posset commode osculari.

5 Exutusve puer] Icarum intellige notum
 ex Ovidio, lib. 8. Met. apud quem & Hermaphroditus fabulam leges, lib. 4. Metam.

7 Miseræ ludibria] Hoc est, fabularum
 ludos.

8 Hoc lege] Quod spectat ad tuos mores.
 De Centauris Ovid. l. 12. Met. Gorgones verò,
 Phorci filia, Medusa, Stheno, alii Sthino, &
 Euryale. Aliæ quoque Gorgones fuere quas
 recenset Natalis Comes, l. 7. Mythol. p. 12.

Non

Non hic reperies Centauros, nec
Gorgonas, nec Harpyias: nostri
libri agunt de homine. Sed non
vis, o Mamurra, habere com-
pertos tuos mores, nec te noscere:
propterea causas Callimachi.

Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpyias
Invenies: hominem pagina nostra sapit.
Sed non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores
Nec te scire: legas ætrea Callimachi.

NOTÆ.

9 Harpyiasque] Neptuni & terræ filie à poe-
tis finguntur rapaces, volatiles, virgineo vultu,
& manibus unci. Tres enumerantur à Virgi-
lio, Helle, Ocypete, & Celano. Vide Nata-
lem Comitem, lib. 7. cap. 6.

10 Hominem pagina] Mores enim corrigunt,
atque instituunt libri mei.

12 Legas ætrea] Intellige causas, hoc est,
legas librum quem scripsit Callimachus de caus-
sis & originibus rerum. De Callimacho dictum

lib. 4. epig. 23. Sensus est: cum nolis
docere te ipsum, lege opus Callimachi
causis, quod somnia Callimachi vocat Pro-
tius. Legunt alii,

Nec te scire juvat ethæa Callimachi.

hoc est, Nec juvat te legere librum, quem
moribus scripsit Callimachus, vel poeta,
alii grammaticus sic dictus. Quæ lectio
placet interpretibus. Vide Turnebum, lib.
cap. 30.

In maledicum Poetam, V.

cui multa mala imprecatur.

Quisquis contemptor aut stola
aut purpura offensa impio car-
mine quos observare debet; pro-
fugus vagetur per pontes urbis,
& clivos, atque inter raucos men-
dicos ultimus petat canina frustra
panis improbi: December longus,
atque hyems madida, & fornix
clausus producat illi triste fri-
gus, appellet, & clamitet fortu-
natos, qui efferruntur in sanda-
pila. Et cum fila ultima hora,
& dies tardus venerint: experi-
ariat litem canum, & moto
panno expellat malas volucres:
nec mors afferat finem poenis il-
lius rogatoris.

Quisquis stolæve purpuræve contemptor,
Quos colere debet, læsit impio versu:
Pontes per urbis erret exsul, & clivos,
Iterque raucos ultimus rogatores
Oret caninas panis improbi buccas:
Illi December longus & madens bruma,
Claususque fornix triste frigus extendat:
Vocet beatos, clamitetque felices,
Orciniana qui feruntur in sponda.
Et, cum supremæ fila venerint horæ,
Diesque tardus, sentiat canum litem,
Abigatque moto noxias aves panno;
Nec finiantur morte supplicis poenæ:

NOTÆ.

1 Quisquis stola] Aspere invehitur in eun-
dem sane poetam, de quo epig. 3. supra.
Stola propria erat matronarum, epig. 36. lib. 1.
Attamen Baysius de re vestiaria, cap. 1. existi-
mat stolam vocem esse communem ad omne
genus vestimenti: purpura verò olim solius
Magistratus erat insigne: at labente disciplina
lâceris purpureis uti sunt fere omnes, lib. 5.
epig. 8.

3 Pontes per urbis] Ubi mendici rogunt sti-
pem. Suo inimico idem imprecatur Ovidius
in Ibin Juvenalis, sat. 4.

divusque a ponte satelles

Dignus Aricinus qui mendicaret ad axes.

Pontes per urbis: recte enim conjungitur cum
sequente voce exsul: quomodo enim exsul, in-
quit Raderus, si in urbe? At exsul sumitur hic

ineo judicio pro errone & vago homine. Alii
Errat per urbem pontis exsul, & clivi.

7 Claususque fornix] In quo nempe sine ig-
mendici latebant hyeme.

9 Orciniana sponda] Sandapila sic dicta
ab orco, quod mortui ad orcum eant.

11 Diesque tardus] Mortis nempe, quæ
jamdiu expetebat.

Sentiat canum litem] Hoc est, jam mori-
rus sentiat canes litigantes de cadavere
laniando.

12 Noxias aves] corvos, vultures, &c.

13 Supplicis poenæ] Id est, mendici & ro-
gatoris. Alii legunt, simplices poenæ, habita-
cet ratione aliorum suppliciorum quæ in infer-
subiturus est.

ed modo severi sectus Æaci loris,
 tunc inquieti monte Sisyphi pressus
 tunc inter undas garruli senis ficcus,
 elasset omnes fabulas poetarum,
 cum fateri Furia jufferit verum,
 prodente clamet conscientia. Scripsi.

At modo casus loris acerbi Æaci, nunc obrutus saxo Sisyphi non quiescentis, nunc ficcus inter aquas senis loquacis, defatiget omnes fabulas poetarum: & cum Furia jufferit confiteri veritatem, prodente conscientia vociferetur. Composui.

NOTÆ.

14 Æaci] Quem tantopere justitiæ amant fuisse ferunt, ut apud inferos à Plutone factus fuerit animarum judex cum Minoë & Adamanto.

15 Monte Sisyphi] Quem fabulantur poetæ supplicii genere plecti apud inferos, ut famam ingens perpetuo volvar.

16 Garruli senis] Hoc est, Tantali, qui invitatus ad cœnam deorum secreta vulgaverat. Illius historia satis nota: mediis in aquis perpetua siti laborat, ut canunt poetæ.

19 Scripsi] Hoc est, famosa carmina vulgavi nomine Martialis.

De adventu CÆSARIS TRAJANI, VI.

ex Germania.

Elices, quibus urna dedit spectare coruscum
 Solibus Arctoïs, sideribusque ducem.
 quando erit ille dies, quo campus, & arbor,
 & omnis

Lucebit Latia culta fenestra nuru? (vis,
 quando moræ dulces, longusque à Cæsare pul-
 Totaque Flaminia Roma videnda via? 6
 quando, eques, & picti tunica Nilotide Mauri
 libitis, & populi vox erit una, Venit?

Beati, quibus sorte contigit videre Imperatorem micantem solibus, atque astris Septentrionis. Quando adveniet ille dies, quo campus & arbor, atque omnis fenestra fulgebit ornata mulieribus Latinis? Quando grata impedimenta, & longus pulvis excitatus à Cæsare, & tota Roma conspicienda in via Flaminia? O eques, & Mauri picti tunica Nilotide, quando præbitis, atque una vox erit populi, Venit?

NOTÆ.

Quibus urna dedit] In qua sunt omnium minimorum nomina, qui moriuntur, prout serius & ocyus fors exierit. Alii intelligunt urnam æstionis, seu sortem qua lecti mittebantur ad principem Legati: Alii sortem simpliciter & idem bonam: hoc sensu, felices quibus bona adam sorte contigit ut Trajanum viderent. Legat lector. De Arctoïs sideribus sepius dictum. Germania autem est ad Septentrionem,

ex qua rediturus erat Trajanus. Vide ep. seq.

4 Lucebit Latia] Hoc est, quo die omnes Latii mulieres ex fenestris Trajanum redeuntem spectabunt.

6 Flaminia] Qua iter est in Germaniam.

7 Quando, eques, & picti] Hoc est, equites Mauri induti veste Ægyptia variis coloribus picta. Vide epig. 13. infra.

Et Libys in longo pulvere sudet eques.

Ad RHENUM, de eodem. VII.

Nympharum pater, amicumque Rhene,
 Quicumque Othryfias bibunt pruinas,

O Rhene, pater Nympharum atque fluviorum, quicumque excipiunt pruinas Othryfias,

NOTÆ.

Quicumque Othryfias] De hac voce dictum lib. 1. Alii, Othryfias, Odrysæ Thracia que vox latius sumitur à poeta pro Septentrione;

Rhenus enim Thraciam non alluit. Pruinas] Glaciem, & nives liquefactas intellige.

Sic

fic semper habeas aquas fluentes, nec barbara rota injuriosi bubulci conterat te calcatum: fic & cornibus receptis aureus & Romanus flans utraque ripa: domine Tiberis orat te, remittas Trajanum populis suis, & urbi.

Sic semper liquidis frueris undis,
Nec te barbara contumeliosi
Calcatum rota conterat bubulci:
Sic & cornibus aureus receptis,
Et Romanus eas utraque ripa:
Trajanum populis suis, & urbi,
Tiberis te dominus rogat, remittas.

NOTÆ.

⁴ *Nec te barbara*] Hoc est, nec te gelu confictum premant planstra bubulcorum.

⁶ *Sic & cornibus*] In duas præcipue partes, quæ cornua vocantur, dividitur Rhenus, quorum alterum cornu, inquit Domitius, habebant transrhénani: alterum vero erat in imperio Romanorum.

Anreus] Dicitur, ut opinatur Raderus, vel

propter aurifodinas Germaniæ, vel propter aream & flavam Germanorum comam, vel quod in triumphis flumina auro depicta gestarentur.

⁷ *Romanus eas*] Hoc est, Germania & transque Rhenum serviat Romanis.

⁹ *Tiberis dominus*] Nempe quod Romanis orbis dominam alluat.

De PAULLA vetula. VIII.

Paulla optat nubere mihi, ego nolo ducere Paullam, vetula est: optarem si magis esset vetula.

Nubere Paulla cupit nobis: ego ducere Paullam

Nolo, anus est: vellem, si magis esset anus.

NOTÆ.

² *Si magis esset anus*] Cito enim moreretur, & me hæredem relinqueret.

De se. IX.

Ego ille Martialis populis notus hendecasyllabis, & multis facetiis, nec tamen procacibus, quid invidetis? Non sum notior Andremone caballo.

Undenis pedibusque, syllabisque,
Et multo sale, nec tamen protervo,
Notus gentibus ille Martialis,
Et notus populis, quid invidetis?
Non sum Andremone notior caballo.

NOTÆ.

¹ *Undenis pedibus*] Versus intellige constantes undecim syllabis, ita ut singulæ unum pedem efficiant: & dicitur etiam carmen Phæleucium.

³ *Notus gentibus*] Vide epig. 1. lib. 1.

⁵ *Andremone caballo*] Epig. 42. lib. 1. quemdam scurræ vocavit Sextium caballo. Hic etiam forte intelligit scurræ: Alii volent esse nomen cujusdam equi Circensis.

In PAULLUM, consulem, & salutatorem. X.

Cum tu, qui aperis annuum fascibus laurigeris, mane saluator obeas mille limina;

CUM tu laurigeris annū qui fascibus intra
Māne saluator limina mille teras:

NOTÆ.

¹ *Cum tu laurigeris*] Anno ineunte fasces laureati gestabantur ante novos Consules. De laudatoribus dictum epig. 18. lib. 2.

hic ego quid faciam? quid nobis, Paulle, relinquis,
 Qui de plebe Numæ, densaq; turba sumus?
 Qui me respiciat, dominum, regemq; vocabo?
 Hoc tu, sed quanto blandius, ipse facis. 6
 Leticam, sellamque sequar? nec ferre recuso:
 Per medium pugnās sed prior ire lutum.
 Sapius assurgam recitanti carmina? tu stas,
 Et pariter geminas tendis in ora manus. 10
 Quid faciet pauper, cui non licet esse clienti?
 Divisit nostras purpura vestra togas.

hic ego quid agam? O Paulle, quid nobis reliquis, qui sumus vilis turba, & de plebe Numæ? An vocabo dominum, & regem, qui me respiciat? Tu ipse (sed quanto suavius) agis hoc. An sequar leticam & sellam? Nec recuso portare: at in contendis, ut prior eas per medium lutum. An sapius assurgam recitanti versus? Tu stas, & simultendis ambas manus in faciem. Quid aget inops, qui nequit esse clienti? Vestra purpura removit nostras togas.

NOTÆ.

[De plebe Numæ] Qui nempe pauper fuit inter reges. Sensus est: Quid facient pauperes, viri clari & nobiles eorum officia obeant.
 [Qui me respiciat] Alii, respiciet.
 [Leticamque] Alii, sellamque.
 [Nec ferre recuso] Alii, recusas.
 [Sed prior] Alii, & prior.

9 Assurgam recitanti] Ut applaudam.
 10 Et pariter geminas] Signum est applaudentis & adulantis.
 12 Divisit nostras] Hoc est, vos purpurati clientes removit nos pauperes, & exclusistis ab officiis præstandis. Alii, dimisit, eodem sensu. Videat lector.

IN CALLIODORUM, XI.

muneribus nullum posse videri verum amicum.

NIL aliud loqueris quam Thesea, Perithou-
 umque,
 Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.
 Speraream, si tu Pyladi præstare matellam
 Dignus es, aut porcos pascere Perithoi.
 Donavi tamen, inquis, amico millia quinque;
 Et lotam, ut multum terq; quaterq; togam.
 Quid quod nil unquā Pyladi donavit Orestes:
 Qui donat quamvis plurima, plura negat.

O Calliodore, nihil aliud loqueris quam Thesea, Perithoumque, & credis te æqualem Pyladi. Disperaream, si muneris porrigere matellam Pyladi, aut pascere porcos Perithoi. Nihilominus dedi, ais, amico quinque millia, & togam lotam ter & quater ad summum: Quid quod Orestes nihilne unquam dedit Pyladi? qui dat licet plurima, recusat plura.

NOTÆ.

[Thesea, Perithoumque] Alii scribunt, Piri-
 thous. De his jam epig. 23. lib. 7. eorum hi-
 storia omnibus obvia.
 [Dignus es] Hoc est, si dignus es vel vilis-
 simus obire munus, ut matellam præstare, vel
 porcos pascere.
 [Millia quinque] Sestertiorum.

6 Et lotam, ut multum] Hoc est fere novam.
 7 Quid quod] Vehementius instandi gratia, quid adsciscit quod.
 8 Plura negat] Quia qui donat, omnia sua bona cum amico non communicat, alioquin nihil haberet quo careret alter, atque ita nihil donare posset.

Ad DOMITIUM, XII.

cui secessionem felicem, & reditum precatur.

O Domiti, qui adis gentes Æmilie, atque Apollineas Vercellas, atque agros Padi Phaetontei: Dispeream, nisi libenter te incito, licet te absente, nulla lux mihi sit iuvunda. Sed tanti facio desiderium tuum, ut vel una astate reficias colla perusta servitute urbana. Proficiscere, precor & combibe totos soles avida cute, quam pulcher eris, dum peregrinaberis, & redibis non agnoscendus albis amicis, & pallida turba osculabitur tuas genas. At Roma celeriter auferet colorem, quem dederit iter, etiam si revertaris niger ore Ægyptio.

Æ Milie gentes, & Apollineas Vercellas, Et Phaetontei qui petis arva Padi: Ne vivam nisi te, Domiti, permitto libenter, Grata licet sine te sit mihi nulla dies. Sed desiderium tanti est, ut messe vel una Urbano relevas colla perusta jugo. I precor, & totos avida cute combibe soles, Quam formosus eris, dum peregrinus eris! Et venies albis non cognoscendus amicis, Libabitque tuas pallida turba genas. Sed via quem dederit, rapiet cito Roma color Niliaco redeas tu licet ore niger.

NOTÆ.

1 *Æmilie gentes*] Æmilie hodie regio Italiæ partem Longobardie Cispadanæ & Romanolam complectitur. Vercellas hodie Vercelli. Apollineas dicit, vel quod illic Apollo colebatur, vel à liberalibus disciplinis, vel ab auro Apollini sacro, quod ibi effoderetur, ut conjiciunt interpretes.

2 *Phaetontei*] Quia in Padum curru Solis excussus Phaeton cecidit.

3 *Qui petis*] Alii, qua petis.

4 *Permitto*] Alii, præmitto, permuto, dimitto: sed retine permitto hoc sensu quo Livius dixit,

Concitant equos, permittuntque in hostem.

5 *Sed desiderium tanti*] Sed tanti facio desiderium, quo flagras rus eundi, ut libenter si-

nam te abire, ut nempe negotiis atque officiis urbanis defatigatum te recrees.

6 *Colla perusta*] Id est, attrita urbanis officiis.

7 *Combibe soles*] Hoc est, apricationi vacare quam cuti colorandæ optimam esse credebant veteres.

8 *Albis amicis*] Hoc est, Sole non colorati utpote qui in urbe manserint; vel refer ad togas candidas. Vide epig. 6. lib. 1. vel potius, ut refert Heraldus *Sic Casar egesset*, hoc est, propter vitam quam in umbra ducebant veteres.

9 *Pallida turba*] Oh vigilias & officia urbana, atque vitam umbratilem.

10 *Niliaco redeas*] Ægyptii enim sunt ful-

Ad TUCCAM, XIII.

cujus miseriam ex bonorum suorum affluentia nasci dicit.

Cum rheda ferat tibi molles pueros, & Afri equites sudant in longo pulvere, & triclinia instruita cingant non unas Baias,

CUM cathedralicios portet tibi rheda ministris,

Et Libys in longo pulvere sudet eques, Strataque non unas cingant triclinia Baias,

NOTÆ.

1 *Cathedralicios*] Hoc est, pueros molles atque effeminatos, quasi scæminas, non viros; cathedra enim scæminarum erat propria, epig. 79. lib. 4. Juvenalis, sat. 6. versu 92.

2 *Et Libys in longo*] Epig. 6. supra. Tur-

bus, lib. 3. cap. 3.

3 *Strataque*] De Baiis dictum, epig. 6. lib. 1. ubi erant nobilissimæ thermæ, unde hîc Baie sumuntur pro thermis, juxta quas truebantur triclinia.

4 *Non unas*] Id est, multas. Cingant, al. tangant.

Cujus apud molles minima est jactura cathedralicias.

EPIGRAMMATUM LIBER X. 403

Et Thetis unguento palleat uncta tuo;
Candida Setini rumpant crystalla trientes,
Dormiat in pluma nec meliore Venus :
Ad nocturna jaces fastosæ limina mœchæ,
Et mader heu lacrymis janua surda tuis :
Urere nec miserum cessant suspiria pectus.
Vis dicam, male sit cur tibi, Tuca? bene est.

Et Thetis palleat uncta tuo unguento, Et trientes Setini frangant crystalla candida, nec Venus dormiat in pluma meliore; nocturna jaces ad limina adulteræ arrogantis, Et janua surda eben perforatur tuis lacrymis: nec suspiria desinant incendere miserum pectus. O Tuca, vis dicam, cur male te habeas? Bene te habes.

NOTÆ.

4 Et thetis] Sumitur hic pro balneis amplis iular maris, quæ redolebant unguentum undique sparsum. Vide lib. 3. epig. 12. Oetis dea & nymphe maris, filia Nerei, &c. Tethys Tethys uxor Oceani, & pro mari sæpius accipitur, epig. 3. lib. Spect. 5 Candida Setini] Hoc est, cum trientes vini Setini, de quo sæpius dictum, calore suo rumpant pocula crySTALLINA, vel splendore suo crySTALLUM quodammodo findere videantur.

6 In pluma nec meliore] In pluma autem colorina dormit Venus.
7 Ad nocturna] Persius, sat. 5. v. 164.
an rem patriam rumore sinistro
Lamen ad obscenum frangam, dum Chrysidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face canto?
10 Bene est] Atque ita cruciaris nimia divitiarum abundantia.

Ad CRISPUM, XIV.

verbo non re amicum.

Cedere de nostris nulli te dicis amicis.
Sed, fit ut hoc verum: quid rogo, Crispe, facis?
Mutua cum peterem sestertia quinque; negasti:
Non caperet nummos cum gravis arca tuos.
Quando fabæ nobis modium farrisque; dedisti,
Cum tua Niliacus rura colonus aret?
Quando brevis gelidæ missa est toga tempore brumæ?
Argenti quando missa selibra mihi est?
Nil aliud video, quo te credamus amicum,
Quam quod me coram pedere, Crispe, soles.

Dicis te nulli cedere ex nostris amicis; at quæso, Crispe, quid agis ut hoc sit verum? Cum rogarem quinque sestertia mutua, recusasti; cum gravis arca non posset continere tuos nummos. Quando donasti me uno modio fabarum aut farris, quamvis verna Egyptiacus colat tuos fundos? Quando misisti togam brevem tempore frigida hyemis? Quando misisti mihi selibræ argenti? Nihil aliud superest, quo existimemus te amicum, & Crispe, quam quod tui moris est pedere me præsentis.

NOTÆ.

6 Niliacus] Hoc est, cum habeas multos fundos in Ægypto.
10 Coram pedere] Hoc familiare quidem,

sed honeste parum. Sic Crispum avarum acute carpit poeta.

De APRO, interfectore uxoris. XV.

Dotatæ uxoris cor arundine fixit acuta:

Aper acuta arundine trajecit pectus uxoris locupletis:

NOTÆ.

1 Cor arundine fixit] Fingens se ludere sagittis.

et dum Aper ludit, Aper novit
ludere.

Sed dum ludit Aper, ludere novit Aper.

NOTÆ.

2 Novit Aper] Hoc sensu, per errorem pro-
rem interfecisse videtur Aper, quod forte nesci-
ret ludere sagittis, imò novit optime ludere;
occisa enim uxore factus est dives. Legunt

alii, *ludere novit Aper*. Poeta ludit, ut aiunt
in his vocibus *ludere* & *ludere*. Minus tamen
arguta videtur hæc lectio.

In CAIUM, vana promittentem, XVI.

O Cai, si vocas donare, polliceri,
nec dare; superabo te donis, &
muneribus meis; accipe quicquid
fodit Astur in agris Callaice, &
quicquid habet aurea unda divi-
tis Tagi; quicquid reperit niger
Indus in Erythræa alga, & quic-
quid unica avis servat in nidis:
quicquid improba Tyros congregat
aëno Agenoreo: accipe, quomodo
donas, quicquid possident omnes.

SI donare vocas promittere, nec dare, Cai:
Vincam te donis muneribusque meis.
Accipe Callaiceis quicquid fodit Astur in arvis
Aurea quicquid habet divitis unda Tagi;
Quicquid Erythræa niger invenit Indus in alga
Quicquid & in nidis unica servat avis;
Quicquid Agenoreo Tyros improba cogit aëno
Quicquid habet omnes, accipe quomodo das

NOTÆ.

2 Vincam te donis] Nam ut canit Ovidius,
Pollicitis dives quilibet esse potest.

3 Callaiceis] Asturia Hispaniæ provincia, in
qua erant aurifodina: Callaica verò arva di-
cuntur, à Gallætiâ, quæ regio est Asturiæ
proxima.

4 Divitis unda] In Tago Hispaniæ fluvio
aureæ sunt arenæ.

5 Quicquid Erythræa] Lapillos Erythreos

intellige, de quibus dictum, epig. 38. lib. 5.

6 In nidis] Phœnix avis omne aromatum
genus servat in suo nido, epig. 7. lib. 5.

7 Quicquid Agenoreo] Agenor condidit Ty-
rum, in qua inventus est modus conficiendæ
purpuræ, quæ superbiciæ & luxui inservit, unde
Tyros illius inventrix improba dicitur. Aëno
vase scilicet in quo tingitur purpura. Legunt
alii, *aëno*, quod idem est.

De MACRO, ad MUSAM, XVII.

O Musa, inutiliter optas privare
Macrum tributo Saturnalicio: non
fas est, ipse possit: & postulat so-
lennes jocos, & versus festivos, &
queritur siluisse meas ineptias.
At nunc ille dat operam longis li-
bris geometrarum. O Appia,
quid facies, si Macer evolvet ista?

SATURNALICIO, Macrum fraudare tributo
Frustra, Musa, cupis: non licet, ipse petit;
Solenneisque jocos, nec tristia carmina possit
Et queritur nugas obtinuisse meas.
Menforum longis sed nunc vacat ipse libellis.
Appia, quid facies, si leget ista Macer?

NOTÆ.

1 Saturnalicio] Saturnalium tempore epi-
grammata Macro scribere solebat poeta,
quæ idcirco vocat tributum. Vide epig. 46.
lib. 4.

5 Menforum] Qui de spatiis itinerum, & ra-

tione viarum scripserunt: libros verò geometri-
cos legebat Macer, quia in sternenda via Appia
occupatus erat.

6 Appia quid] Quasi dicat, negligetis,
Appia.

De M A R I O paupere patrono. XVIII.

NEC vocat ad cenam Marius, nec munera mittit,

Nec spondet, nec vult credere, sed nec habet.
Turba tamen non deest, sterilem quæ curet
amicum.

Heu quam perfatæ sunt tibi, Roma, togæ!

N o t æ.

2 Nec vult credere] Hoc est, dare mutuum pecuniam.

4 Heu quam perfatæ] Alii, eben quam fatæ,

toga sumitur hic pro togato: togati verò sunt clientes, quos stolidos vocat, quod gratis serviunt suis patronis.

Mittit librum suum ad Plinium. XIX.

NEC doctum satis, & parum severum,

Sed non rusticulum nimis libellum,

Pecundo, mea, Plinio, Thalia,

I, perfer: brevis est labor peractæ

Altum vincere tramitem Suburæ.

Illic Orphea proflinus videbis

Udi vertice lubricum theatri,

Miranteisque feras, avemque regis,

Raptum quæ Phryga pertulit Tonanti.

Illic parva tui domus Pedonis

Cælata est aquilæ minore penna.

Sed ne tempore non tuo disertam

Pulses ebria januam, videto.

Totos dat tetricæ dies Minervæ,

N o t æ.

3 Plinio] Cujus epistolam ultimam, lib. 3. legi: in qua facit mentionem hujus epigrammatis his verbis: *Alloquitur Musam, Martialis*

tempe, mandat ut domum meam in Esquilis querat, adeat reverenter, &c. De Thalia quæ præest conviviis dictum, epig. 8. lib. 4.

4 Brevis est labor] Sensus est: Facile proclivem Suburam vinces, quæ non longe distat ab ædibus Plinii.

5 Peractæ] Hoc est, superatæ Suburæ, epig. 23. lib. 5.

Alta Suburam vincenda est semita divi. Raderus explicat: Labor hic ut adeas Plinium facilis est, posteaquam, & Thalia, es absoluta, & peractæ, atque adeo parata ut ex eas. Alii, parata.

6 Illic Orphea] Statuam Orphei intellige

Marius nec invitat ad cenam, nec mittit dona, nec spondet, nec vult credere: at nec habet. Nilominus nos deest multitudo quæ colat sterilem amicum. O Roma, quam stolidos habes togatos!

O mea Musa, vade, perfer eloquenti Plinio librum nec satis eruditum, & parum gravem, at non nimis rusticulum: non gravis est prætergradi excessum tramitem Suburæ superata. Statim illic spectabis Orpheum madidum in vertice humidæ theatri, & mirantes feras, atque avem regis, quæ portavit Jovi raptum Phryga. Illic exigna adest tui Pedonis signata sunt minore penna aquilæ. At cave, ne temulenta in tempestive pulses facundas fores. Confert totos dies morosa Minervæ,

collocatam in caeumine theatri, perfusam nempe odoratis illis aspersioibus, de quibus, epig. 3. lib. Spect.

8 Mirantes] Lyra canentem Orpheum.

9 Avemque] Aquilam quæ rapuit Ganymedem.

10 Pedonis] Poetæ, de quo, epig. 5. lib. 5.

Alium tamen caussidicum fuisse constat ex Juvenalis sat. 7. quem forte intelligit, ut aiunt interpretes. Malim tamen ad poetam referre, cum dicat tui, hoc est, domus Pedonis, qui te colit, in cujus scilicet domus fastigio cælata erat aquilæ minor quam illa quæ Ganymedem rapuit.

12 Tempore non tuo] Tempus legis suis versibus conveniens definit, epig. 8. lib. 4.

14 Tetrica Minervæ] Hoc est, vacat rebus forensibus, à quibus joci abfunt.

dum parat auribus centum virorum hoc, quod secula, & posteri possint etiam conferre scriptis Ciceronis; tutior ibis ad seras lucernas. Hæc hora est tua, dum Bacchus furit, cum rosa regnat, cum coma madent unguentis, tunc me legant vel severi Catones.

Dum centum studet auribus virorum
Hoc, quod secula, posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis :
Seras tutior ibis ad lucernas.
Hæc hora est tua, dum furit Lyæus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli,
Tunc me vel rigidi legant Catones.

N O T A.

15 Centum auribus] De centum virorum iudiciis egimus, epig. 62. lib. 7.
17 Arpinis] Cicero enim fuit Arpinas.

20 Cum regnat rosa] Rosæ coronati genio indulgebant veteres.

Ad MANIUM, XX.

cujus causa in patriam rediturum se dicit.

O Mani, tu mihi carus à teneris annis, & cultus amicitia prætextata, quo non est gratior in terris Iberis, nec dignior vero amore, tu in causa es, cur Celtiber Salo ducat me ad regiones auriferas, & cur placeat revivere domos pendentes meæ patriæ. Mapalia vel Gatula Pœni aridi, & casa Scythica poterant placere mihi hospiti tecum. Si mecum consentis, & mutuo diligis me, ubi que Roma erit ambobus.

Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber
oras,
Pendula quod patriæ visere tecta libet,
Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis,
Et prætextata cultus amicitia,
Tu facis, in terris, quo non est alter Iberis
Dulcior, & vero dignus amore magis.
Tecum ego vel ficci Gatula mapalia Pœni,
Et poteram Scythicas hospes amare casas.
Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,
In quocumque loco Roma duobus erit.

N O T A.

1 Ducit ad auriferas] Hoc est, Tu, ô Mani, in causa es, cur redire velim in Hispaniam aurifodinis celebrem, epig. 16. supra; & revivere Salonem fluvium, & Bibilim, cujus urbis domus erant pendulæ, quia sita erat in loco declivi, & præcipiti, epig. 50. lib. 1.

4 Prætextata] Prætexa vestis erat, qua potissimum pueri ad annum usque septemdecim utebantur. Hoc est, O Mani, quem à teneris annis colui.

5 Terris Iberis] Intellige eam regionem quæ est ad Iberum Hispaniæ fluvium satis notum.
6 Gatula mapalia] Gatulia Africae provincia est.

Pœni ficci] Pœni dicti sunt etiam Carthaginenses: hic autem sumuntur pro ipsa Africa sicca & arida. Sensus est: Tecum, ô Mani, vel in Africa, vel in Scythia inhospitali lubens habitarem.

Ad SEXTUM, cujus scripta erant obscura. XXI.

O Sexte, quid tibi placeat componere, quæ vix interpretetur ipse Modestus, & vix Claranus?

Scribere te, quæ vix intelligat ipse Modestus
Et vix Claranus, quid, rogo, Sexte, juvat?

N O T A.

1 Modestus] Grammaticus nempe, cujus meminit Suetonius de illustribus Grammaticis, cap. 20. Clarani vero mentionem facit Seneca epist. 66.

Non lectore tuis opus est, sed Apolline libris:
 Judice te, major Cinna Marone fuit.
 Sic tua laudentur: fane mea carmina, Sexte, 5
 Grammaticis placeant, & sine grammaticis.

Tui libri non indigent lectore,
 sed Apolline: te aratro, Cinna
 superavit Virgilium. Sic tua
 laudentur: mea quidem carmi-
 na, 6 Sexte, exata sint gram-
 maticis, & sine grammaticis.

NOTÆ.

3 Apolline] Cujus est explicare res obscuras.
 Unde Virgilius, Ecloga 3.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus
 Apollo,

Tres pateat cœli spatium non amplius ulnas.

4 Cinna] Poeta egregius quidem, sed cu-
 jus obscura sanè erant poemata. Virgilius,
 Ecloga 9.

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere
 Cinna

Digna.

5 Sic tua laudentur] Nimirum propter ob-
 scuritatem.

6 Et sine grammaticis] Hoc est, lector non
 indigeat interpretibus ad intelligenda mea epi-
 grammata.

In PHILÆNIM, XXII.

Mulierem deformem.

CUR spleniato sæpe prodeam mento,
 Albave pictus sana labra cerussa,
 Philæni, quæris? basiare te nolo.

O Philæni, rogas, cur sæpe ex-
 eam spleniato mento, aut labris
 sanis pictis, tamen alba cerussa?
 Nolo te osculari.

NOTÆ.

1 Spleniato] Splenia erant emplastra, de
 quibus vide epig. 29. lib. 2. Unde dicitur sple-
 niatus. De Philæni dictum epig. 33. lib. 2.

2 Pictus labra] Hellenismus est.

Cerussa] Epig. 73. lib. 1.

Cerussata sibi placet Lycoris.

3 Basiare te nolo] Quia & calva, & rufa,
 & lusca erat, epig. 33. lib. 2.

De M. ANTONIO, XXIII.

cui gratulatur de vita feliciter acta.

JAM numerat placido felix Antonius ævo
 Quindecies actas Primus Olympiadas:
 Præteritosque dies, & totos respicit annos:
 Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
 Nulla recordanti lux est ingrata, grayisque: 5
 Nulla fuit cujus non meminisse velit.
 Ampliat ætatis spatium sibi vir bonus: hoc est,
 Vivere bis, vita posse priore frui.

Jam Antonius Primus beatus
 numerat quindecim Olympiadas
 ætæque tranquilla vita; & respi-
 cit elapsos dies, & totos annos,
 nec timet undas Lethes jam vi-
 cinioris. Nulla lux ingrata
 est, & molesta recordanti; nulla
 præterit, cujus recordatio non
 sit grata. Vir probus anget sui
 spatium ætatis: hoc est, vivere
 bis, posse frui priore vita.

NOTÆ.

1 Antonius Primus] De quo epigramm. 101.
 lib. 1.

2 Quindecies ætæ] De Olympiadibus di-
 ctum epig. 39. lib. 7. & epig. 45. lib. 4. quas
 pro quinquenniis aliquando poetæ, historici ve-

10 pro quadriennio semper sumunt.

4 Nec metuit Lethes] Hoc est, nec timet
 mortem imminentem, epig. 2. supra.

8 Vita posse priore] Hoc est, voluptatem
 percipere ex vita probe acta.

Ad CALENDAS MARTIAS, XXIV.

quibus natus erat.

O Calenda Martia mihi natales, dies pulchrior omnibus calendis, quo virgines etiam mittunt ad me donum: adjungimus vestris focis quinquagesima liba, & hanc septimam acerram. Vos (si tamen jurot rogantem) adjungite his, quas, annos octodecim; ut nondum piger nimia senectute, sed peractis tribus aureis vobis adeam lucos puella Elysia. Post hæc tempora, nec petam unum diem.

Natales mihi Martiæ kalendæ,
Lux formosior omnibus kalendis,
Qua mittunt mihi munus & puellæ:
Quinquagesima liba, septimamque
Vestris addimus hanc focis acerram.
His vos, si tamen expedit, roganti
Annos addite bis precor novenos:
Ut nondum nimia piger senectæ,
Sed vitæ tribus aureis peractis
Lucos Elysiæ petam puellæ.
Post hæc tempora, nec diem rogabo.

NOTÆ.

3 *Qua mittunt*] Munera mittebantur ad eum qui natalem diem celebraret. Vide epig. 64. lib. 2.

4 *Quinquagesima liba*] Hoc est, Jam quinquages septies sacrificiis celeberrimos natales Calendas: quæ autem hujusmodi sacrificiis adhiberentur, explicuit epig. 92. lib. 9. ubi de placentis seu libis, & thure diximus.

5 *Vestris focis*] Id est, vestris aris.

Acerra] Vas est, quo thus crematur.

7 *Bis precor novenos*] Octodecim annos addite quinquaginta septem, & erunt 75. Alii, ter

novenos, sed minus bene; essent enim anni 84 & sic senectus decrepita contra votum poete.

9 *Tribus aureis*] Hoc est, septuaginta quinque annis peractis: aureus enim Romæ assignabatur viginti quinque denariis; tres vero aurei efficiunt 75 denarios, numerum scilicet annorum quos optat poeta. Ita Raderus & Farnabius. At vero Turnebus, lib. 30. cap. 3. legit, *tribus aris*. Et tria vitæ spatia intelligit, pueritiam nempe, juventutem, & senectam. Judicet lector.

10 *Elysia puella*] Proserpinæ, id est, moriæ

De MUCIO, XXV.

urente manum.

Nuper in arena mane spectatus arena-
tus est Mucius, qui admovit
flammis suos artus: si existimas
illum patientem, & foris,
& durum: habes cor plebis Abderitanae.

In matutina nuper spectatus arena
Mucius, imposuit qui sua membra focis;
Si patiens, fortisque tibi, durusque videtur:
Abderitanæ pectora plebis habes.

NOTÆ.

De Mucio] Scribentis legit de rei supplicio sub persona Mucii Scaevolæ, de quo vide epig. 22. lib. 1. & epig. 30. lib. 8.

1 *In matutina*] Duplex uno die exhibebatur spectaculum, mane cum bestiis pugnant gladiatores, post meridiem verò ii qui superfuertant inter se dimicabant. Suetonius in Claudio, cap. 34. de his fufe Lipsius, lib. 2. Saturn. cap. 15.

4 *Abderitana*] Hoc est, stolidus es. Abderas urbs Thraciæ, cujus incolæ cœli vitio ad infirmitatem propensi sunt, illic autem natus Democritus, de quo Juvenalis, sat. 6.

— *cujus prudentia monstrat, Summos posse viros, & magna exempla dantur*
Verecundum in patria, crassoque sub ære nasci.

Nam

EPIGRAMMATUM LIBER X. 409

Nam cum dicatur præsentē molesta: 5
Ure manum: plus est dicere, non faciam. *Nam cum dicatur præsentē tunica molesta, ure manum: fortioris est animi respondere, nolo.*

NOTÆ.

Tunica præsentē] Pice, resina, cæterisque flammatarum alimentis imbuta tunica; quam in-
te coactus fuisset, si manum comburere jussus noluisse.

De VARO, mortuo in Ægypto. XXVI.

Vare, Parætonias Latia modo vite per urbes
Nobilis, & centū dux memorande viris:
nunc Ausonio frustra promissa Quirino
Hospita Lagæi littoris umbra jaces.
argere non licuit frigentia fletibus ora, 5
Pinguia nec mæstis addere thura rogis:
datur æterno victurum carmine nomen.
Nunquid & hoc, fallax Nile, negare potes?

O Vare, paullo ante Romano vite insignis per urbes Ægypti, & dux celebrande centum viris: sed nunc umbra jaces hospita Lagæi littoris nequicquam promissa Ausonio Quirino. Non licuit perfundere lacrymis frigidum vulum, nec addere pinguia thura mæstis rogis: sed nomen datur victurum æterno carmine. O Nile fallax, potesne etiam recusare hoc?

NOTÆ.

Parætonias] Parætonium & Pelasium duo
ma Ægypti vocat Florus, ut refert Ortelius.
ætonium dicitur hodie, secundum aliquos
Rassa, secundum alios Berton. Ovidius,
9. Met.
*Parætonium, Marenticaque arvis, Pha-
rumque.*

Latia vite] Quæ erat insignia Centurionis,
nempe castigabantur milites, Tacitus,
1. Annal. & Lucanus, lib. 6.

Et centum] Ex Livio & Polybio constat
agoria tantum militibus præfuisse centurio-
nem; sed sane poeta rationem habet legionis
Romulo institutæ, quæ tribus hominum mil-

libus constabat, & distributa erat in triginta ma-
nipulos, quibus præerant triginta centuriones.

3 *Ausonio frustra*] Romulus dictus est Qui-
rinus: vide Livium, lib. 1. & sumitur hic pro
populo Romano, ad quem rediturum se promi-
serat Varus.

4 *Lagæi*] Hoc est, Ægypti, a Lago patre
Ptolemæi cognomento magni.

7 *Sed datur æterno*] Vide epig. 85. lib. 6.
hoc est, saltem licebit versibus non perituris
Vari nomen celebrare, nec Ægyptus quæ Varo
reditum negavit, poterit hoc mihi negare,
Ægyptii verò fallaces habiti sunt, pro quibus
sumitur Nilus.

Ad DIODORUM ignobilem, sed divitem. XXVII.

Natali, Diodore, tuo conviva Senatus
Accubat, & rarus non adhibetur eques:
tua tricenos largitur sportula nummos:
Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

*O Diodore, tuo natali Sena-
tores conviva accumbunt, &
frequentes equites admoventur,
& tua sportula distribuit trigin-
ta nummos: O Diodore, nihilo-
minus nemo putat te natum.*

NOTÆ.

Natali] Quem conviviis celebrabat.
Et tua tricenos] Cum alias decem tantum
nummi sestertii darentur pro sportula: singuli
habant decem quadrantes, unde sportula erat
num quadrantium, epig. 70. infra. De spor-

tula jam dictum, epig. 81. lib. 1.

4 *Nemo tamen*] Hoc est, omnes tamen te
terræ filium, seu ignobilem, & obscurissimo ge-
nere ita natum sciunt, quasi natus non esses, &
te nataliciis muneribus indignum existimant.

Ad

Ad JANUM, ut det pacem. XXVIII.

O pulcherrime genitor anno-
rum, atque orbis nitidi, qui pri-
mus celebraris publicis votis &
precibus, antea pervius habebas
domicilium in parvis adibus,
qua frequentes Romani facie-
bant medium iter. Nunc tua
ostia ornantur. muneribus Ca-
sareis, & numeras tot fora, o
Jane, quot habes vultus. Sed
tu, sancte parens, pro tanto do-
no memor custodi ferrea claustra
sera perpetua.

ANNOŖU, nitidique sator pulcherrime mun-
Publica quem primum vota precesq;
canunt,

Pervius exiguos habitabas ante Penates,
Plurima qua medium Roma terebat iter.

Nunc tua Casareis cinguntur limina donis.

Et fora tot numeras, Jane, quot ora geris.

At tu, sancte pater, tanto pro munere gratus

Ferrea perpetua claustra tuere sera.

NOTÆ.

1. *AnnoŖum*] Epig. 2. lib. 8.

Festorum genitor, parensque Janus, &c.

2. *Publica quem*] Epig. 2. lib. 8.

Te primum pia thura rogent, &c.

Legem Macrobium, lib. 1. Saturn. cap. 9.

3. *Pervius*] Quia, ut collegit Raderus ex
Servio, Jani templum quatuor portas habebat
in foro transitorio, & Jani olim transitiones
dicte sunt, quod passim transcuntibus pate-
rent. Vide Marlianum, lib. 4. cap. 8. Cicero,
lib. 2. de natura deorum, ait: *Cumque in omni-
bus rebus vim haberent maximam prima & ex-
trema, principem in sacrificando Janum esse*

voluerunt, quod ab eundo nomen est ductum:
quo transitiones porta Jani, foreque in limi-
bus propinaculorum aditum Janum nominantur.

5. *Nunc tua Casareis*] Nempe donis Do-
mitionis, & Nervæ: Templum enim incho-
avit Domitianus, quod Nerva absolvit.

6. *Et fora tot*] De frontibus Jani dixit
epig. 2. lib. 8. De foris fuscæ agit Lipsius
Admirandis, lib. 3. cap. 7.

8. *Ferrea perpetua*] Hoc est, nobis conc-
pacem æternam. Jani enim templum temp-
belli apertum, pacis tempore clausum fuit.

Ad SEXTILIANUM amatorem. XXIX.

O Sextiliane, misisti tua domi-
na laqueum, quam mittebas mihi
tempore Saturnalium; & de
toga, quam mihi donabas Mar-
tis Calendis emisisti viridem syn-
thesim. Jam inchoasti conciliare
tibi puellas gratuito. . . .

QUAM mihi mittebas Saturni tempore la-
Misi domina, Sextiliane, tuæ: (ce

Et quam donabas dictis à Marte kalendis,

De nostra prafina est synthesis empta togæ

Jam constare tibi gratis cœpere puellæ.

Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

NOTÆ.

1. *Saturni tempore*] Ep. 46. l. 4. & 85. lib. 5.

3. *Dictis à Marte*] Quibus natus erat Mar-
tialis, epig. 24. supra.

4. *Synthesis empta*] Tuæ puellæ emisisti syn-
thesim, vestem nempe cœnatoriam, ep. 46. l. 2.

5. *Constare tibi gratis*] Quia muneribus
ad me mittenda essent, illas tibi concilias-
cero 7. in Verrem, Navis tibi constat gra-
hoc est, navem comparasti gratis.

De littore FORMIANO. XXX.

Temperatæ dulce Formiæ littus,
 Vos, cum severi fugit oppidum Martis,
 inquietas fessius exuit curas,
 Apollinaris omnibus locis præfert:
 ille sanctæ dulce Tibur uxoris,
 Tusculanos Algidosve secessus,
 æstesse nec sic Antiumve miratur.
 in blanda Circe, Dardanivse Caieta
 siderantur, nec Marica, nec Liris,
 in Lucrina lota Salmacis vena.
 summa leni stringitur Thetis vento:
 languet æquor: viva sed quies ponti
 Phaselon adjuvante fert aura.
 ut puellæ non amantis æstatem
 salubre purpura venit frigus;
 seta longo quærit in mari prædam,
 à cubiculo, lectuloque jactatam
 status altè lineam trahat piscis.
 quando Nereus sentit Æoli regnum,
 ridens procellas tura de sua mensa,
 piscina, rhombum pascit, & lupos vernas.
 natat ad magistrum delicata muræna.

O temperata Formiæ littus
 amœnum, Apollinaris vos ante-
 ponit omnibus locis, cum fugit
 urbem rigidi Martia, & defa-
 tigatus recreat se à molestis an-
 xietatibus. Ille non sic miratur
 5 suave Tibur conjugis pudica, nec
 Tusculanos aut Algidos secessus,
 nec sic Præneste aut Antium.
 Nec grata Circe, aut Dardania
 Caieta expetuntur, nec Marica,
 nec Liris, nec Salmacis lota in
 unda Lucrina. Hic summum
 10 mare permulcetur aura suavi:
 nec æquor languet: at viva quies
 Ponti portat piscem Phaselum
 aura adjuvante. Et salutare
 frigus venit sicut mota purpura
 puella non amantis calorem. Nec
 15 seta quærit prædam longe in
 mari, at piscis visus in profundo
 trahit lineam jactatam à cubi-
 culo & lectulo. Si quando Ne-
 reus experitur potestatem Æoli,
 piscina secunda de sua mensa ir-
 ridens tempestates rhombos pascit,
 20 & lupos vernas. Delicata mu-
 ræna natat ad magistrum.

NOTÆ.

[Formiæ] Hoc est, quæ estis littus amœ-
 nus: Formiæ verò oppidum erat maritimum
 Latii versus Campaniam, ubi amœna
 villa Apollinaris, de quo epig. 87. lib. 4.
 epig. 25. lib. 7.

[Oppidum Martis] Romam intellige condi-
 tam à Romulo Martis filio.

[Non illo sanctæ] Intellige villam Tiburti-
 uxoris non æque gratam fuisse Apollinari.

[Nec Tusculanos] Agros scilicet Latii amœ-
 nissimos recenser, de quibus supra.

[Non blanda Circe] Promontorium amœ-
 num, epig. 36. lib. 8.

[Dardanivse Caieta] Quia à Trojanis qui
 Dardanidæ dicti sunt, condita: hodie Caieta.

[Virgilius, 7. Æneid.]

[Nec Marica] Quæ Lirim, alii Lyrin, am-
 Campaniæ incolebat, & regi Fauno nupsit,
 per Latinum peperit. Virgilius, 7. Æneid.

[Hanc (Latinum) Fauno & Nympha geni-
 tum Laurente Marica]

Accipimus

Ad illius amnis ripas lucum Marica sacrum
 fuisse testatur, lib. 13. epig. 82.

10 [Nec in Lucrina] De lacu Lucrino sæpius
 actum, cujus aquas delicatissimas comparat
 Salmacis fonti, de quo Ovidius, lib. 8. Met.
 Etenim in Lucrino non lavit Salmacis.

15 [Mota] Hoc est, tam grata est Formiæ
 littoris aura, ac illa quam puellæ excitant mota
 veste purpurea, vel stibello.

16 [Nec seta] Lineam piscatoriam interpre-
 tare.

18 [Spēfatus alte] Hoc est, in profundo,
 quia aqua maris illic pellucida.

19 [Si quando Nereus] Deus maris, Nym-
 pharum pater, & pro ipso mari sumitur.

[Æolus] Rex ventorum: hoc est, si mare
 tempestatibus horrescit.

20 [Ridens procellas] Quia in piscina servan-
 tur pisces.

21 [Lupos vernas] Pisces illic natos.

22 [Natat ad] Vide epig. 30. lib. 4.

Nomen-

Nomenclator vocat mugilem cognitum, & senes nulli accedunt iussi adesse. Sed, o Roma, quando finis frui istis? Quot Formianos dies tribuit annus implicato operosis negotiis urbis? O vinitores, & villici beati, ista parantur dominis, serviunt vobis.

Nomenclator mugilem citat notum, Et adesse iussi prodeunt senes nulli. Frui sed istis quando Roma permittis? Quot Formianos imputat dies annus Negotiosis rebus urbis hærenti? O vinitores, villicique felices, Dominis parantur ista, serviunt vobis.

NOTÆ.

23 Nomenclator] Is erat servus qui nomina accedentium ad dominum proferret.
26 Formianos] Serenos intellige.

29 Vobis serviunt] Quia vos soli his de fruimini.

In CALLIODORUM, helluonem. XXXI.

O Calliodore, heri vendidisti servum mille & ducentis nummis, ut laute cœnares semel: nec laute cœnasti, nullus quatuor librarum a te emptus, fuit pompa capæ & caput. Exclamare juvat, o improbe, non est hoc, non est piscis, homo est. O Calliodore, exordes hominem.

Adixi servum nummis here mille centis, Ut bene cœnares, Calliodore, semel: Nec bene cœnasti: nullus tibi quatuor em Librarum cœnæ pompa, caputque fuit. Exclamare libet, non est hoc, improbe, est piscis: homo est! hominem, Calliodore.

NOTÆ.

1 Addixi] Addicere verbum est solenne in judiciis, hoc est, adjudicare pluri licitanti: significat etiam simpliciter vendere, ut hic.

4 Cœna pompa] Cœna dividebatur in tres partes, in antecœnam, ut aiunt interpretes, in

cœnæ caput, & secundas mensas: pompa & caput cœnæ idem est.

6 Hominem voras] Hoc est, servum vendidisti, ut emeres nullum.

De imagine M. Antonii Primi, ad Cæcilianum. XXXII.

O Cæciliane, quævis ne quam faciem exprimat hac pictura, quam veneror violis & rosis? erat Marcus Antonius Primus florens ætate: senex se videt juvenem in hoc vultu. Utinam ars valeat exprimere mores & mentem! nulla tabella in terris effect formosior.

Hæc mihi quæ colitur violis pictura, fisque, Quos referat vultus, Cæciliane, rogas? Talis erat Marcus mediis Antonius annis Primus: in hoc juvenem se videt ore. sen. Ars utinam mores, animumque effingere possit Pulchrior in terris nulla tabella foret.

NOTÆ.

3 Talis erat] De quo diximus ep. 101. l. 9. & epig. 23. supra, annos ejus computavit.

5 Ars utinam] Virtus enim, si pingi vehementissimos sui amores excitaret.

Ad NUMATIUM GALLUM, XXXIII.

ut sit ejus carminum defensor.

Implicior priscis, Numati Galle, Sabinis,
 Cecropium superas qui bonitate senem :
 tibi cum soceri claros retinere Penates
 Perpetua natæ det face casta Venus :
 tu, si viridi tinctos ærugine versus
 Forte malus livor dixerit esse meos,
 facis, à nobis abigas: nec scribere quenquā
 Talia contendas carmina, qui legitur.
 nec servare modum nostri novere libelli,
 Parcere personis, dicere de vitiis.

O Numati Galle, qui candi-
 dior antiquis Sabinis vincis pro-
 bitate senem Atheniensem; sis
 pudica Venus tibi concedat re-
 manere in ædibus magnificis tui
 soceri cum perpetuo matrimonio
 ejus filia: Ut tu à me expellæ
 pro tuo more, si forte improba
 invidia prædicarit quod carmi-
 na imbuta viridi ærugine sunt
 mea: Et contendas ejusmodi
 versus non componi à quoquam
 qui legitur. Nostri libri sciunt
 servare hunc modum, ignoscere
 personis, carpere vitia.

NOTÆ.

[Priscis Sabinis] Qui morum simplicitate,
 nimis candore excelluerunt.

[Cecropium senem] Alii Socratem, alii
 eorum intelligunt.

[Perpetua natæ] Nempe tuæ uxoris, hoc
 totum matrimonium non solvatur, at fem-
 ivas cum tua uxore in ædibus tui soceri.

[Cum soceri] Legunt alii, consoceri. Ita ex-
 Raderus: Sic tibi det casta Venus per-
 face natæ, consoceri claros Penates reti-
 hoc est, Venus tibi connubium natæ,
 consoceri filio initum, in ædibus generi &

soceri æternum firmet, uti concordēs gener &
 auris, consocericque simul vivatis. Consocere
 est quorum alter filium alterius filia in matri-
 monium dedit. Judicet lector.

[Tinctos ærugine] Quæ rubigo est: sed hic
 sumitur pro maledicentia, quam atrum vene-
 num dixit epig. 71. lib. 7. Vide etiam epig.
 11. lib. 7.

[10 Parcere personis] A veris scilicet persona-
 rum nominibus abstinere se, jam dixit epistola
 libri 1.

Ad TRAJANUM, XXXIV.

de jure patronorum restituto.

tibi dent quicquid, princeps Trajane,
 mereris :
 rata perpetuo, quæ tribuere, velint :
 sua restituis spoliato jura patrono :
 libertis exul non erit ille suis.
 nus es, ut possis totum servare clientem :
 Ut liceat tantum vera probare, potes.

O Princeps Trajane, dii tibi
 concedant quicquid mereris, &
 velint semper firma esse, quæ
 concessere: qui reddis spoliato
 patrono sua jura: illi non eri-
 pientur sui liberti. Dignus es
 ut possis servare totum clientem :
 Et potes dummodo liceat probare
 veritatem.

NOTÆ.

[Qui sua] Quæ præcipue consistunt in ofe-
 succensione libertorum: Domitianus verò
 nos hoc jure spoliaverat.

[Libertis exul] Exul, ut aiunt interpretes,
 amittitur pro proscripto; patrono nempe,
 am jus succedendi in bona liberti esset
 am, videbatur proscriptus.

[Totum clientem] Hoc est, cive. n Roma-

niam integræ suæ dignitati restituere, quem vo-
 cat clientem ipsius Imperatoris.

[Ut liceat] Hoc est, potes quidem servare,
 dummodo possit probare se esse patronum.
 Legunt alii,

Ut liceat tantum: vera probare potes.
 hoc est: Modo detur occasio, potes probare
 vera esse quæ dixi.

De

De SULPICIA, XXXV.

ejus versus de amore conjugum laudat.

Omnes virgines legant Sulpiciam, quæ volunt placere viro marito: omnes viri legant Sulpiciam, qui volunt placere viro uxori. Hac non agit de furore Medæ, nec narrat prandia crudelis Thyestæ, nec putat extitisse Scyllam, nec Byblidæ: at docet puros & pios amores, jocos, delicias, & festiuitates. De ejus versibus qui recte judicaverit, nullam dixerit esse castiorem. Existimaverim ejusmodi fuisse ludos Ægeriæ sub humida specula Numæ. Hac condiscipula, aut hac magistra, & Sappho, esse doctior & casta. Sed durus Phaon diligeret Sulpiciam tecum pariter & simul spectatam: inutiliter: etenim illa nec uxor Jovis facta, nec Bacchi, nec puella Apollinis videret privata Caleno suo marito.

Omnes Sulpiciam legant puellæ,
Uni quæ cupiunt viro placere.
Omnes Sulpiciam legant viri,
Uni quæ cupiunt placere nuptæ.
Non hæc Colchidos afferit furorem,
Dari prandia nec refert Thyestæ,
Scyllam, Byblida nec fuisse credit:
Sed castos docet & pios amores,
Lusus, delicias, facetiasque.
Cujus carmina qui bene æstimarit
Nullam dixerit esse sanctiorem.
Tales Ægeriæ jocos fuisse
Udo crediderim Numæ sub antro.
Hac condiscipula vel hac magistra
Esses doctior, & pudica Sappho.
Sed tecum pariter, simulque visam
Durus Sulpiciam Phaon amaret.
Frustra: namque ea nec Tonantis uxor,
Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepto sibi viveret Caleno.

NOTÆ.

5 Non hac Colchidos] Medæ amores & scelerata intelligit, quæ vera esse sane negabat Sulpicia. Vide epig. 54. lib. 5. ubi & de prandio Thyestæ egimus: vide etiam epig. 4. supra, ubi & de Scylla dictum.

7 Byblida] Quæ fratris sui Cauni amore arsit, & tandem in fontem conversa fuit. Sulpicia vero non credit extitisse talia monstra, quia ipsa pudica est.

10 Cujus carmina] Post hunc versum alii addunt istum,

Nullam dixerit esse nequiores.

Etenim lusus & delicias conjugum scripserat Sulpicia, ex quibus nequior haberi poterat; at consideratis ejus moribus, castissima judicari debuit.

12 Ægeriæ] Quæ fuit Numæ conjux, qua epig. 47. lib. 6. A qua divinitus doctæ in antro Aricino fingebat Numæ. Ovidius Fastorum:

Ægeria est quæ præter aquas, dea gratæ Camænis

Illæ Numæ conjux consiliumque fuit.

15 Sappho] Poetria celebris de qua epig. 6. lib. 7. quæ Phaonem perditæ amavit, a qua fuit contempta; at, inquit poeta, Sulpicia arfisset, nec ægre tulisset Sappho.

19 Nec Bacchi] Ariadne nempe: Daphnæ verò ab Apolline adamata. Horum omnia nota historia.

20 Caleno] De quo epig. 38. infra.

In MUNNAM, XXXVI.

de pessimo vino Massiliensi.

Improba Massiliæ quicquid fumaria cogunt,
Accipit ætatem quisquis ab igne cadus,
te, Munna, venit: miseris tu mittis amicis
Per freta, per longas toxica sæva vias.
Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni
Testa fit, aut cellis Setia cara suis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Hæc puto causa tibi est, ne tua vina bibas.

O Munna, à te mittitur quicquid coacervant improba fumaria Massilia, & quisquis cadus maturefcit impositus igni: tu mittis infelicibus amicis sæva venena per maria, & longa itinera. Nec parvo pretio, sed quo ematur testa Falerni, aut Setia cara suis cellis. Hanc, opinor, habes causam, cur tam longo tempore non venias Romam, ne potes tua vina.

NOTÆ.

1 Improba Massilia] Fumaria loca erant ubi vino vina coquebantur. Improba dixit, quia triumphabant vinum. Vide epig. 81. lib. 3.

2 Vel cocta fumis musta Massilianis.

3 Toxica sæva] Hoc est, vina pessima, epig. lib. 1.

6 Setia cara] Hoc est, vina Setina generosa, de quibus sæpius dictum.

8 Ne tua vina] Hoc est, Ne vina tam aspera ad nos missa nobiscum bibere tu quoque cogaris.

Ad MATERNUM, XXXVII.

jureconsultum & municipem suum.

Uris & æquarum cultor sanctissime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum,
Municipi, Materne, tuo veterique sodali
Callaicum mandas si quid ad Oceanum,
An Laurentino turpes in littore ranas,
Et satius tenues ducere credis acos?
Ad sua captivum quam saxa remittere mullum,
Visus erit libris qui minor esse tribus?
Et fatuam summa cœnare Pelorida mensa,
Quosque tegit levi cortice concha brevis? 10
Ostrea Bajanis quam non liventia testis,

O Materne integerrime cultor juris, & legum iustarum, qui regis Latium forum ore veridico, si quid mandas tuo municipi, atque antiquo sodali ad Oceanum Callaicum; an putas præstare piscari ranas turpes in littore Laurentino, & tenues acos? quam remittere ad sua saxa mullum captum, qui visus fuerit minor tribus libris? & summa mensa comedere insulsam Pelorida, & quos tegit concha brevis levi cortice? quam ostrea non invidentia Bajanis testis,

NOTÆ.

1 Latium] Hoc est, qui Romæ de jure respondet.

2 Materne] Cujus meminit epig. 74. lib. 2. epig. 97. lib. 1.

3 Callaicum] Hoc est, Hispanum. Vide ep. supra.

4 Hic oratio deficit, nec addit poeta quod rediturus esset in suam, & Materni patriam.

5 An Laurentino] Quod distat ab urbe Roma decem & septem millibus passuum. Plinius minor, epist. 17. lib. 2.

6 Acos] Vilissimos pisces intellige.

7 Summa mensa] Hoc est, lautissima, in-

quit Domitius, cui assentit Farnabius. An ultimam intelligit poeta, an locum forte excelsum in mensa, ubi prærentur pisces?

Pelorida] Vilissimum quoque piscem, epig. 11. lib. 6.

10 Quosque tegit] Inclusos conchis mitulos pisciculos intelligunt interpretes. Horatius, sat. 4. lib. 2.

Mitulus, & viles pellent obstantia concha.

11 Ostrea Bajanis] Hoc est, quæ non cedunt ostreis natis in lacu Lucrino prope Baias, quæ sunt optimi saporis.

Quæ

qua exorbeant servi hero non v-
tante? Hic clamofus ages in
retia vulpem malè olentem, &
fotida præda mordebit tuos ca-
nes. Illic humida lina modo
vix extracta ex profundo pifcofo
irresient lepores meos. Dum lo-
quor, es pifcator revertitur vacua
fporta: venator accedit fuperbus
capta marte. Omnis cæna affertur
ab urbano macello ad mare:
fi quid mandas ad oceanum
Callaicum, fum profecturus.

Quæ domino pueri non prohibente vorent
Hic olidam clamofus ages in retia vulpem,
Mordebitque tuos fordida præda canes.
Illic pifcofo modo vix educta profundo
Impedient lepores humida lina meos.
Dum loquor, ecce redit fporta pifcator inani
Venator capta marte fuperbus adest.
Omnis ab urbano venit ad mare cæna macello
Callaicum mandas fi quid ad Oceanum.

NOTÆ.

12 *Quæ domino*] In Hifpaniæ littoribus
oftrorum optimorum magna eft copia.

13 *Hic olidam*] Dum enim à canibus ur-
getur vulpes, lotium emittit peffime olens,
epig. 4. lib. 4.

Quod vulpis fuga, &c.

16 *Lepores meos*] Quia funt in meis agris.

17 *Sporta*] Eft caniftrum vimineum.

18 *Capta Marte*] Anglicè, a *Polecat*, ani-
mal fatis notum. Legunt alii, *capta mel-*
Anglicè, a *Badger*.

Superbus] Quafi præda opima onuftus.

19 *Omnis ab*] In Italia pifces ex urbe
villas etiam maritimas feruntur.

AD CALENUM, XXXVIII.

de annis felicibus, quibus vixit cum Sulpicia fua uxore.

Calene, ô dulces quindecim
annos quos tibi conceffit & perfe-
cit Deus cum tua Sulpicia! ô
nox omnis, & hora quæ fignata
eft pretiofis lapillis littoris Indici!

.....
O Calene, vixifti tribus luftris:
tu computas totam hanc ætatem,
& numeras folos dies mariti.
Ex illis fi Atropos tibi reffituaret
vel unam lucem diu petitaam,
malles quam Pyliam quater fe-
neftam.

O Molles tibi quindecim, Calene,
Quos cum Sulpicia tua jugales
Indulfit Deus, & peregit, annos!
O nox omnis, & hora, quæ notata eft
Caris littoris Indici lapillis!
O quæ prælia, quas utrinque pugnas
Felix lecticulus, & lucerna vidit,
Nimbis ebria Nicerotianis:
Vixifti tribus, ô Calene, luftris:
Ætas hæc tibi tota computatur,
Et folos numeras dies mariti.
Ex illis tibi fi diu rogatam
Lucem redderet Atropos, vel unam,
Malles, quam Pyliam quater feneftam.

NOTÆ.

1 *O molles*] Vide epig. 35. fupra.

3 *Caris littoris*] Hoc eft, gemmis in mari
Indico natis. Vide epig. 45. lib. 8.

3 *Nimbis ebria*] Hoc eft, madent afperfio-
nibus odoratis quas confecerat Niceros unguen-
tarius, epig. 55. lib. 6.

9 *Tribus luftris*] Hoc eft, quindecim annis.

10 *Ætas hæc tota*] Tu exiftimas hos quin-
decim annos impleviffe totam tuam ætatem.

14 *Malles*] Vel unum ex illis diebus tibi
redditum præferres longævæ ætati Neftoris, de
quo epig. 30. lib. 9.

In LESBIAM, vetulam. XXXIX.

Consule te Bruto quid juras, Lesbia, natam?
Mentiris, nata es, Lesbia, rege Numa.
quoque mentiris: namque ut tua secula
narrant,

Ficta Prometheo diceris esse luto.

O Lesbia, quid juras te natam consule Bruto? Mentiris, o Lesbia, nata es rege Numa. Sic etiam mentiris: etenim ut computantur tui anni, diceris esse ficta ex luto Promethei.

NOTÆ.

[Numa] Qui fuit secundus Romanorum hoc est, antiquior es omnibus consulibus.

[Ficta] Hoc est, tam annosa & turpis es,

ut videaris ficta fuisse ex luto Promethei, de quo epig. 46. lib. 9. Huic simile est; epig. 67. infra, & epig. 101. lib. 1.

XL.

In PROCULEIAM, XLI.

quæ avaritiæ causa à marito discessit.

Mense novo Jani veterem, Proculeia, maritum
Deferis, atque jubes res sibi habere suas.
Quid, rogo, quid factum est? subiti quæ causa doloris?

Nil mihi respondes? dicamego, Prætor erat.
constatura fuit Megalensis purpura centum
Millibus, ut nimium munera parca dares:
populare sacrum bis millia dena tulisset.
Diffidium non est hoc, Proculeia: lucrum est.

O Proculeia, novo mense Januario discedis ab antiquo viro, & jubes habere sibi res suas. Quid, quæso, quid contigit? Quæ causa repentinis doloris? Nullumne mihi das responsam? Ego dicam, Prætor erat. Purpura Megalensis fuit constatura decem millibus; quantumvis parcos exhiberes ludos: & viginti millia insumpta fuissent in populari sacro. O Proculeia, hoc non est divortium; questus est.

NOTÆ.

[Res sibi] In sepulchris comprehensa sunt hæc, Tuas res tibi habeto: item hæc, Tuas res agito, Lege 2. ff. de divortio & repudiis.

[Prætor erat] Atque ita ornatus purpura Megalensis in honorem Cybeles suis im-

perat exhibere debuit: cum autem pauper esset, speculam illi suppeditare coacta fuisset Pro-

cula: Megalenses verò ludi sic dicti sunt à templo Megalesio Pefinunte in urbe Phrygiæ,

de Romam advecta fuit dea: de quibus fule Ovidius, lib. 4. Fastorum, Lege Rosinum,

Antiquitatum Romanarum, cap. 12. Alexander ab Alexandro Genialium dierum, lib. 19. ait: Prætores & Magistratus pur-

cati in toga & prætexta, atque in ornatu

maximo celebrant, nempe ludos Megalenses: quare purpura Megalensis in vulgi proverbium venit.

[Et populare sacrum] Florales ludos intelligit Merula, in quibus missio fiebat in populum ab his qui gratiam plebis quaerent. Persius,

lib. 5. — vigila & cicer in sepe larga
Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
Aprici meminisse senes.

Subjungitur Merula Floralia edita fuisse Edilibus arbitris. Popularia sacra, ut ait Labeo, quæ

omnes cives faciunt, nec certis familiis attributa sunt. Festus. Ergo, addit Raderus, populare sacrum est generatim dictum.

Ad DINDYMU M, puerum mollem. XLII.

*Habes lanuginem tam dubiam,
tam teneram, ut hattu. Et soli-
bus, & levi aura teratur. Ven-
tura Cydonia teguntur simili la-
na, qua resurgent nudata manu
puella*

TAM dubia est lanugo tibi, tam mollis
ut illam
Hattus, & soles, & levis aura terat.
Celantur simili ventura Cydonia lana,
Pollice virgineo quæ spoliata nitent.
Fortius impressi quoties tibi basia quinque,
Barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

N O T A.

1 *Tam dubia*] De hoc Dindymo, vide epig. 42. & 84. lib. 5.

Ad PHILEROTEM, XLIII.

de septem uxoribus ejus mortuis.

*O Phileros, jam septem uxores
à te humatae sunt in agro. O
Phileros, ager nemini reddit plus
quam tibi.*

SEPTIMA jam, Phileros, tibi conditur uxor
in agro.
Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager

N O T A.

1 *Septima*] A te nempe veneno sublata,
ut intelligere videtur poeta. Vide epig. 19.
lib. 9.

2 *Reddit ager*] Dotes nempe mortuorum
uxorum. De agris ad sepulchrorum usum con-
cratis dictum, epig. 115. & 117. lib. 1.

Ad Q. OVIDIU M iturum in Britanniam. XLIV.

*O Quinte Ovidi adituro Ca-
ledonios Britannos, & viridem
Tethyn, atque Oceanum patrem:
igitur deseres colles Numa, &
Nomentanam quietem? Nec rus
& focus retinent te senem? Inter-
ponis moram latitia; sed Atropos
nullam interponit flammis, at-
que omnis hora notatur tibi. Pro-
bareris caro amico, (quis non
commendet hoc?) te vita præferre
sanctam fidem.*

QUINTE, Caledonios, Ovidi, visitare Britanno
Et viridem Tethyn, Oceanumq; patrem
Ergo Numæ colles, & Nomentana relinques
Oia? nec retinet rusque focusque senem?
Gaudia tu differs: at non & flamina differt
Atropos, atque omnis scribitur hora tibi.
Præstiteris caro (quis non hoc laudet?) amico
Ut potior vita sit tibi sancta fides.

N O T A.

1 *Quinte*] Cujus mentio facta est, epig. 43.
lib. 7. qui Caesonium à Nerone damnatum in
exilium comitatus vitæ anteposuit amicitiam.

Caledonios Britannos] Hodie Scotos. Vide
epig. 7. lib. Spekt.

2 *Et viridem Tethyn*] Quæ sumitur pro ipso
mari; illius maritum Oceanum fluviorum fon-
tiumque patrem fingunt poetae.

3 *Numa colles*] Romam intelligunt alii. Sa-

binorum vero regionem montanam alii, ut
orsundus Numa. De Nomentano prædio
dictum, epig. 92. lib. 7. & 106. lib. 1.

5 *Gaudia*] Sed, ut dixit poeta, lib.
epig. 16.

Gaudia non remeant, sed fugitiva volant.
Vide epig. 54. lib. 4.

Nil adicit penso Lachesis, &c.

EPIGRAMMATUM LIBER X. 419

ad reddare tuis tandem mansure Sabinis:
Teque tuas numeres inter amicitias.

10 | *At tandem mansure restituas
tuis Sabinis: & te ipsum existi-
mes inter tuos amicos.*

NOTÆ.

10 *Teque tuas*] Te enim ipsum amare debes, ut virum probum decet: hoc est, tibi ipsi
idem sis amicus.

In delicatum Lectorem. XLV.

Quid lene mei dicunt & dulce libelli:
Si quid honorificum pagina blanda sonat:
Hoc tu pingue putas, & costam rodere mavis,
Illa Laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas, si delectaris aceto:
Non facit ad stomachum nostra lagena tuū.

*Si quid blandum & suave est
in meis libris; si tenera pagina
refert quid honorificum; tu hoc
existimas rude; & cum tibi ap-
po namus ilia Laurentis apri, ma-
vis rodere costam. Potes Vatica-
na, si acetum placet tibi: nostra
lagena non convenit tuo stomacho.*

NOTÆ.

Si quid lene] Amatorium puta, aut nup-
Si quid honorificum] Si quid ad laudes
Costam rodere] Metaphora est, cujus est
sensus: Carmen maledicum tibi potius pla-
ceret, quam tenerum & blandum.
5 *Vaticana*] Vina scilicet acerbi saporis,
epig. 19. lib. 1.
6 *Nostra lagena*] Hoc est, nostri versus tibi
non conveniant.

In MATHONEM, causticum ineptum. XLVI.

Omnia vis belle, Matho, dicere: dic ali-
quando
Et bene: dic neutrum: dic aliquando male.

*O Matho, vis dicere omnia
belle: dic aliquando & apte dic:
neutrum: dic aliquando male.*

NOTÆ.

Matho] De quo, epig. 80. lib. 4. qui om-
nibus elegantius dicere volebat.
Et bene] Hoc est, ad rem propositam.
Alquando male] Hoc est, neglige interdum
rhetoricæ præcepta, & nudam veritatem ex-
pone: vel, ut ait Farnabius, interdum vel po-
tentissimo vitia exprobra, nec semper dicas om-
nia ad assentationem divitum.

AD JULIUM MARTIALEM, XLVII.

de iis quæ necessaria sunt ad vitam beatam.

Utam quæ faciunt beatiorem,
Jucundissime Martialis, hæc sunt:
non parta labore, sed relicta:

*O carissime Martialis, hæc
sunt quæ efficiunt vitam felicito-
rem; res non acquisita labore,
sed relicta:*

NOTÆ.

Ad Julium Martialem] De quo egimus,
epig. 64. lib. 4. & epig. 1. lib. 6. In veteri
modo.
3 *Sed relicta*] Testamento nempe, aut alio
modo.

E e a

Non

ager non sterilis, focus perpetuus,
lis nunquam, rara toga, tran-
quillus animus, vires modica,
corpus sanum, prudens simplici-
tas, pares amici, facilis convi-
ctus, mensa sine arte: nox non
temulenta, sed libera anxietati-
bus: uxor non mœsta, attamen
casta: somnus qui faciat brevem
noctem, quod sis, esse velis, &
& nihil malis: nec timeas ulti-
mum diem, nec optes.

Non ingratus ager, focus perennis,
Lis nunquam, toga rara, mens quieta,
Vires ingenue, salubre corpus,
Prudens simplicitas, pares amici,
Convictus facilis, sine arte mensa:
Nox non ebria, sed soluta curis:
Non tristis torus, attamen pudicus:
Somnus qui faciat breves tenebras:
Quod sis, esse velis, nihilque malis:
Summum nec metuas diem, nec optes.

NOTÆ.

4 Focus perennis] Metonymia est, & focum
pro victu posuit, inquit Raderus.

5 Toga rara] Hoc est, rara officia urbana:
clientes enim togati comitabantur sup̄ pa-
tronos.

6 Vires ingenue] Hoc est, modicæ, nam qui

viribus freti sunt, cum aliis sæpe rixantur.

7 Pares amici] Impares enim genere &
tuna raro mutua se complectuntur amicitia.

12 Quod sis, esse velis] Contentus sis
sorte.

Parat convivium. XLVIII.

Sua turba nunciat Phariæ ju-
venca octavam, & cohors depila-
ta reveritur, & jam adest.
Hæc temperat thermas, hora præ-
sacens emittit nimios vapores, &
sexta calet immodico Nerone. O
Stella, Nepos, Cani, Cerealis,
Flacce, adestis: Sigma capit
septem, sex sumus, adjuuge Lu-
pum.

Nunciat octavam Phariæ sua turba juven-
ca
Atque pilata redit, jamq; subitq; coh-
Temperat hæc thermas, nimios prior hora va-
Halat, & immodico sexta Nerone calet.
Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venitis
Septem sigma capit, sex sumus, adde Lupum.

NOTÆ.

1 Nunciat octavam] De horis dictum lib. 1.
epig. 8.

Pharia juvenca] Isidi, quæ Romæ colebatur
sacris ex Ægypto petitis. De illa dictum epig.
14. lib. 2.

Affidet & cathedris mœsta juvenca tuis.

Mœsta nempe propter amissum Osirim mari-
tum, quem diu quæsit: hanc verò indaga-
tionem quotidie representabant ejus sacerdotes,
& absoluebant hora à meridie secunda.

2 Atque pilata redit] Ab indagatione scilicet
redeunt calvi & depilati, epig. 56. lib. 6.
utitur hoc verbo:

Extirpa mihi crede pilos de corpore toto,

Teque pilare tuas testificare nates.

Calvos autem fuisse Isidis sacerdotes testatur
poeta lib. 12. epig. 29.

Limigeri fugiunt calvi, sistrataque turba.

Legunt alii, & pilata redit, à pilo ferro nempe
quo brachia atque humeros vulnerabant illi
sacerdotes. Gronovius interpretatur cohortem
prætorianorum militum pilis armatorum, quæ

ad palatium illo die excubias egerat. Illa
tur pilata cohors jamque rediit, nempe in ca-
prætoriana, & subiit, nempe altera illius
exciens.

Jamque subitque] Hoc est, Jam ingred-
templum deæ Isidis in campo Martio. Vid-
unum que redundare: quare dubitat Rad-
num scribendum sit, fiatque subitque co-
Nam reversi illi sacerdotes stantes decem ad-
bant, epig. 29 lib. 12.

Inter adorantes cum stetit Hermogenes.
Videat lector.

3 Temperat hæc] Scilicet hora octava,
lavabant antiqui.

Prior hora] Septima nimirum.

4 Et immodico] Hoc est, immodicè ac-
tibus thermis Neronianis.

5 Stella, Nepos] Amici & conviva Ma-
lis.

6 Sigma capit] Lestus erat mensa ac-
modatus iustar sigma literæ Græcæ, epig.
lib. 14.

coneraturas ventrem mihi villica malvas
Attulit, & varias, quas habet hortus, opes :
in quibus est lactuca sedens, & sectile porrum :
Nec deest ructatrix mentha, nec herba salax.

secta coronabunt rutatos ova lacertos, II
Et madidum thynni de sale sumen erit.

Parvus in his una ponetur cœnula mensa
Hœdus, inhumani raptus ab ore lupi.

Et quæ non egeant ferro structoris ofellæ, 15
Et faba fabrorum, prototomique rudes.

Nullus ad hæc, cœnisque tribus jam perna super-
Addetur : saturis mitia poma dabo. (stes

De Nomentana vinum sine fæce lagena,
Quæ bis Frontino consule prima fuit. 20

Accedent sine felle joci, nec mane timenda
Libertas, & nil quod tacuisse velis.

De Prasino conviva meus, Venetòque loquatur :
Nec facient quemquàm pocula nostra reum.

Villica mihi attulit malvas soli-
turas ventrem, & varias opes
quas habet hortus : inter quas
est lactuca sedens, & sectile por-
rum : nec ructatrix mentha deest,
nec herba salax. Secta ova co-
ronabunt lacertos rutatos, atque
sumen erit profusum sale thynni.
Inter hæc parvus hœdus raptus
ab ore crudelis lupi cœnula appo-
netur pro una mensa. Atque
ofellæ quæ non egeant cultro stru-
ctoris, & faba fabrorum, & ru-
des prototomi. Pullus adjungetur
his, & petaso superstes tribus
cœnis : apponam saturis mitia
poma. Dabo vinum sine fæce
de Nomentana lagena, quæ pri-
ma fuit condita Frontino iterum
consule. Convivitationes permit-
tentur sine felle, & libertas non
metuenda mane, & nihil quod
velis siluisse. Conviva meus lo-
quatur de Prasino, & Veneto :
nec pocula nostra constituent
quemquàm reum.

NOTÆ.

Malvas] Quas molles dixit, ep. 88. lib. 3.
De lactuca & porris dictum, epig. 47. lib. 3.

10 Ructatrix mentha] Quia ructum movet.
Herba salax] Erucam intelligunt interpre-
tes, quæ libidinem excitat.

11 Rutatos] Hoc est, ruta herba conditos
lacertos, epig. 77. lib. 7.

Dum saxetani ponatur cauda lacerti.

12 Et madidum] Hoc est, ut ait Farnabius :
capille suis primiparæ sumen salso thynni li-
quore imbutum, epig. 56. lib. 13.

13 Parvus in his] Alii, parvus onyx. Male.
scriberius legit, Gustus in his. Et sic explicat :
priora illa in promulsæ & gustu : sequitur ca-
na cœnæ, hœdus, ofellæ, &c.

Una cœnula mensa] Hoc est, hœdus appone-
tur, qui totus una mensa comeditur.

15 Ofellæ] Carnes sunt conditæ, concisæ,
atque instar globi accumulatæ : sic non opus

est ut illas scindat is qui ornat & componit
fercula.

16 Et faba fabrorum] Quibusdam herbis
condita faba dicebatur fabrilis.

Prototomi] Hoc est, primi caules qui succi-
duntur. Vide epig. 101. lib. 14.

17 Perna superstes] Quæ nempe jam tribus
cœnis infervit.

18 Saturis] Hoc est, secundis mensis appo-
nam poma.

19 De Nomentana] Vini Nomentani men-
tionem fecit, epig. 106. lib. 1.

20 Prima fuit] Id est, vinum reconditum se-
cundo consulatu Frontini. Legunt alii, plena fuit.

21 Nec mane timenda] Nullus nempe jocos
nostros deferet ad Cæsarem.

23 De Prasino] De aurigarum factionibus
dictum epig. 46. lib. 6. periculosum verò fuit
iis non favere, quibus favebant Cæsares.

In COTTAM, convivatorem fordidum. XLIX.

CUM potes amethystinos trientes,
Et nigro madeas Opimiano,
Propinas modo conditum Sabinum :

Cum bibas trientes amethysti-
nos, atque ebrius sis nigro Opi-
miano, propinas Sabinum modo
reconditum.

NOTÆ.

Amethystinos] Hoc est, scyphos amethy-
stis ornatos ; vel forte respicit ad colorem vini,

De vino Opimiano dictum, epig. 27. lib. 1. Sa-
binum vero vinum recens pessimum erat.

Et dicis mihi, O Cotta, vis in auro? quisquam-ne vult vina plumbea in auro?

Et dicis mihi, Cotta, vis in auro? Quisquam plumbea vina vult in auro?

NOTÆ.

5 Plumbea vina] Vilissima intellige.

De SCORPO, auriga nobilissimo, L.

cujus mortem deflet.

Victoria mœsta frangat palmas Idumæas: O favor, percute nuda pectora manu sæva. Honor mutet ornamenta, & tu, ô gloria mœsta, injice coronatas comas dona inquis flammis. Heu nefas, ô Scorpe, peris privatus prima juventute, & tam velociter jungis equos atros. Cur tam propè fuit illa meta tua vitæ semper properata & brevis tuis curribus?

FRangat Idumæas tristis Victoria palmas: Plange, Favor, sæva pectora nuda manu. Mutet Honor cultus, & inquis munera flammæ. Mitte coronatas, Gloria mœsta, comas. Heu facinus, prima fraudatus, Scorpe, juvenis Occidis? & nigros tam cito jungis equos. Curribus illa tuis semper properata, brevisque Cur fuit, & vitæ tam prope meta tuæ?

NOTÆ.

1 Frangat Idumæas] Idumæa regio est ab occidua parte Jordanis abundans palmis, quæ sunt insignia victoriæ: quam poeta hortatur, simul & favorem, & honorem, & gloriam, numina semper Scorpo propitia, ut ejus mortem defleant.

3 Mutet honor] In luctu enim, ut hodie, vestem mutare solebant veteres.

4 Mitte coronatas] Suetonius, cap. 84. in

Julio recenset ea quæ in mortui rogam injiciuntur.

6 Et nigros] Hoc est, Plutonis equos: vestes quippe existimabant eodem munere mortuos fungi apud manes, quod obissent vivos.

8 Et vitæ tam propè] In circo currus docere ut victoriæ sepiissime, cur & vitæ metam antè gerè properasti?

Ad FAUSTINUM, LI.

verni temporis descriptio.

Jam Taurus Tyrius respicit sidera anni Phryxæi, & hiems fugit alternum Castora. Ridet ager, terra virescit, & arbor virescit: pellex Attica deflet Ityn Ismarium: O Faustine, quibus diebus, quali Ravenna privat te Roma! O soles, ô tunicata otia!

Sidera jam Tyrius Phryxæi respicit agni Taurus, & alternum Castora fugit hiems. Ridet ager, vestitur humus, vestitur & arbor Ismarium pellex Attica plorat Ityn. (nam) Quos, Faustine, dies, qualem tibi Roma Ravenna Abstulit! ô soles, ô tunicata quies!

NOTÆ.

1 Sidera jam Tyrius] Taurus vector Europæ Tyriæ, ep. 14. lib. 2. præest mensi Aprili: respicit verò arietem mensi Martio præfectum, qui vexit Hellen, & Phryxam, epig. 73. lib. 9.

Quid meruit terror Nemeæ, quod portitor Helles,

Ut niteant celsi lucida signa poli.

2 Et alternum Castora] Geminos intellige qui Maio tribuuntur. Vide epig. 39. lib. 5. ubi de Castore & Polluce alternatim viventibus.

4 Ismarium pellex Attica] Hoc est, Philomela regis Atheniensium filia deflex Ityn Isterium, id est Thracium, quem interfecit Progne. Tereus uxor, epig. 68. lib. 5. Dicitur pellex quod illam Tereus Thraciæ rex stuprasset. vidius 6. Metam.

5 Qualem tibi] Veris amœnitate Ravennæ frui posses, nisi Romæ esses impeditus.

6 O tunicata quies] In villa quippe tunc utebantur Romani, in urbe togæ, quæ

O nemus, ô fontes, solidumque madentis arenæ
Littus, & æquoreis splendidus Anxur aquis,
Et non unius spectator lectulus undæ,
Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris!
Sed nec Marcelli, Pompeianumque nec illic
Sunt triplices thermæ, nec fora juncta quater:
Nec Capitolini summum petrale Tonantis,
Quæque nitent cælo proxima templa suo.
Dicere te lassum quoties ego credo Quirino,
Quæ tua sunt tibi habe: quæ mea, redde
mihi.

O nemus, ô fontes, ô solidum
littus madida arena, & splen-
didus Anxur æquoreis undis, &
lectulus spectator non unius aquæ,
qui prospicit hinc puppes fluvii,
illinc maris! at nec theatrum
Marcelli, nec Pompeii, nec illic
sunt triplices thermæ, nec quatuor
fora, nec excelsæ ades foris Ca-
pitolini, & templa quæ resurgent
vicina suo cælo: quoties arbitror
te defatigatum dicere Quirino,
Tibi serua quæ tua sunt; restitue
mihi quæ mea sunt.

NOTÆ.

patronos colerent togati: epigramm. 47. supra.

Lis nunquam, toga rara, mens quieta.

7 Madentis arenæ] Maris nempe fluctibus.

8 Anxur] Vide lib. 5. epig. 1.

Sive salutaris candidus Anxur aquis.

9 Et non unius] Sensus est, Ex ipso lectulo
vel cubiculari, vel tricliniari licet prospicere
hinc mare, illinc flumen.

11 Sed nec Marcelli] Theatrum ab Augusto
excitatum Marcelli Octaviæ suæ sororis filii
gratia. Lege Marrianum, lib. 6. cap. 2. De
theatro Pompeii jam dictum epig. 9. lib. 6.

12 Sunt triplices thermæ] Hoc est, thermæ
Agrippinæ, Neronianæ, & Titianæ. Alii in-
telligunt tres cellas in thermis, frigidariam
nempe, tepidariam, & caldariam; de quibus
Plinius, epist. 6. lib. 5.

Nec fora juncta] De quatuor foris fusc agit
Lipsius in Admirandis, lib. 3. cap. 7.

14 Quæque nitent] Hoc est, templa Flaviæ
gentis, epig. 2. & 4. lib. 9.

15 Quirino] Conditorem urbis pro ipsa urbe
ponit: hoc est, O Roma, serua tibi tuos ho-
nores, & permitte ut fruam meis villis.

De SPADONE, effæminato. LII.

Thelin viderat in toga Spadonem,
Damnatam Numa dixit esse mœcham.

Numa spectaverat Thelin
Spadonem in togâ, dixit esse
adulteram damnatam.

NOTÆ.

2 Damnatam] Matronæ enim adulterii damnatæ non prodibant in publicum nisi togatæ,
epig. 39. lib. 2. ut dignoscerentur à stolatis.

Epitaphium SCORPI, aurigæ nobilissimi. LIII.

Ille ego sum Scorpis, clamosi gloria circi,
Plausus, Roma, tui deliciæque breves,
Invida quem Lachesis raptum trieteride nona,
Dum numerat palmas, credidit esse senem.

O Roma, ego sum ille Scorpis,
decus clamosi circi, plausus tui,
& deliciæ breves, quem raptum
nona trieteride invida Lachesis
putavit esse vetulum, dum nu-
merat victorias.

NOTÆ.

1 Ille ego] Vide epig. 50. supra.

3 Trieteride nona] Hoc est, natum viginti
& septem annis; trieteris enim triennium est,

epig. 38. lib. 6.

4 Dum numerat palmas] Quas in circo plu-
rimas reportavit Scorpis.

In OLUM; convivatorem ineptum. LIV.

Ole, apponis bonos cibos; at apponis testos. Ineptum est, hoc modo possum ego habere lautos.

Mensas, Ole, bonas ponis: sed donis operata
Ridiculum est: possum sic ego habere bonas.

NOTÆ.

¹ *Mensas*] Olos laudabat cibos quos apponebat, sed ita testos ut à convivis sumi nequirit unde festive illum irridet poeta: sic enim posse se lautum esse jocatur.

LV.

In GALLUM. LVI.

de patronorum avaritia.

O Galle, imperas me tibi famulari totis diebus, atque ira ter Et quater per tuum Aventinum. Cassellius evellit, aut carat dentem agrum. O Higine, uris pilos noxios oculis. Fannius non scindit, Et tamen aufert uvam stillantem: Heros delet tristitia stigmata servorum. Hermes dicitur Podalirius herniarum. O Galle, dic mihi, quis curet ruptos?

Totis, Galle, jubes tibi me servire diebus,
Et per Aventinum ter quater ire tuum.
Eximit, aut reficit dentem Cassellius agrum.
Infestos oculis uris, Higine, pilos.
Non secat, & tollit stillantem Fannius uvam:
Tristitia servorum stigmata delet Heros.
Enterocelarum fertur Podalirius Hermes.
Qui sanet ruptos, dic mihi, Galle, quis est?

NOTÆ.

² *Et per Aventinum*] Montem nempe in quo habitabat Gallus.

³ *Cassellius*] Chirurgus.

⁴ *Higine*] Qui oculorum morbo medebatur. Scribunt alii Higine, alii Hegine.

⁵ *Stillantem uvam*] Tuberculum nempe in faucibus à similitudine uvæ sic dictum. Celsus, lib. 5. cap. 14.

⁶ *Stigmata servorum*] Vide epig. 64. lib. 6. Alii, saxorum.

Stigmata nec vasa delebit Cinnamus arte.

⁷ *Enterocelarum*] Hoc est, herniarum, cum intestina in scrotum delabuntur.

Podalirius] Frater Machaonis, & Æsculapii filius, hic sumitur pro medico: hoc est, Heros curat heroias.

⁸ *Qui sanet ruptos*] Non herniosos intelligit, sed officiis patronorum defatigatos, & quorum vestes sunt attritæ & laceræ: quasi diceret, omni morborum generi remedium quidem invenitur; at clientibus defatigatis & laceris nullum patronus fert opem.

Ad SEXTUM, LVII.

conqueritur munera minui.

Mittebas libram argenti; re-
acta est ad selibram, at piperis.
O Sexte, non emo tanti piperis.

Argenti libram mittebas, facta selibra est,
Sed piperis. tanti non emo, Sexte, piperis.

NOTÆ.

¹ *Argenti*] O Sexte, cum antea mitteres libram argenti, jam mittis tantam dimidiam libram, & quidem piperis.

Ad FRONTINUM, LVIII.

qui excusat neglectum salutandi officium.

Nxuris æquorei placidos, Frontine, recessus,
Et propius Baias, littoreamque domum,
quod inhumanæ Cancro fervente cicadæ
Non novere nemus, flumineosque lacus,
m colui: doctas tecum celebrare vacabat;
Pieridas, nunc nos maxima Roma terit.
mihi quando dies meus est? jactamur in
Urbis, & in sterili vita labore perit. (alto
ra suburbani dum jugera pascimus agri,
Vicinosque tibi, sancte Quirine, Lares. 10
d non solus amat, qui nocte dieq; frequentat
Limina, nec vatem talia damna decent.
veneranda mihi Musarum sacra, per omnes
Juro deos, & non officiosus amo.

O Frontine, dum colui tran-
quillos recessus maritimi Anxu-
ris, & propius Baias, & domum
littoream & flumineos lacus, &
nemus quod non novere inhumana
cicadæ Cancro fervente, lice-
bat tecum celebrare doctas Pie-
ridas, nunc maxima Roma con-
sumit nos. Hic quando fructus die
jactamur in altis urbis flucti-
bus, & vita consumitur in sterili
labore. Dum colimus sicca jugera
agri suburbani, atque ades vici-
nas tibi, o sancte Quirine. Sed
non ille solus amat, qui terit li-
mina die & nocte: talia in-
commoda non conveniunt poeta.
Juro per sacra Musarum mihi
veneranda, & per deos omnes,
amo licet non obsequiosus.

NOTÆ.

Anxuris æquorei] Vide epig. 54. supra,
epig. 1. lib. 5.

Et propius Baias] Colui nempe recessus.
Littoream domum] Palatia intellige Baiis
mare posita.

Et quod] Sylvam, & agrum Rheginum
quo Plinius, lib. 11. cap. 27. At in Rhegino
omnes cicadæ, ultra flumen in Locrensi ca-

Cancro fervente] Hoc est, mense Julio.

Flumineosque lacus] Alicem amnem intel-
ligeret Raderus ex Leandro, in magna Græcia,
Locri & Rhegium.

Dies meus est?] Legunt alii sine interro-
gatione, & hanc accommodant sensum: Quan-
tum sum ab officiis patronorum, habito in
lemnia, nempe in monte Quirinali, &c.

Videat lector. Illa interpretatio minus bona
mihi videtur.

Jactamur in alto] Metaphora est. Sensus
est: Officiis curis & negotiis occupamur, &
vita consumitur in officiis præstandis, ex quibus
nullum fructum percipimus.

9 Dura suburbani] Infra epig. 72.

10 Vicinosque tibi] Nempe in monte Quiri-
nali.

12 Nec vatem] Epig. 71. lib. 1.

Si dicit, [Proculus nempe,] quare non ta-
men ipse venit?

Sic licet excuses, quia qualiacunque leguntur
Ista saluator scribere non potuit.

14 Et non officiosus] Hoc est, licet quotidie
domum tuam non adeam salutem tibi dicturus,
tamen te amo.

In delicatum Lectorem. LIX.

Consumpta est uno si lemmate pagina, transis,
Et breviora tibi, non meliora placent.
vires, & ex omni posita est instructa macello

Si unum lemma implevit pa-
ginam, transis, & amas bre-
viora non meliora. Cena tibi
apposita est dives, atque ornata
ex omni macello

NOTÆ.

Uno si] Lemma est breve orationis vel
matris argumentum, seu inscriptio & titulus,
epig. 2. Sumitur hic pro ipso epigram-
mate, hoc est, si unum epigramma tam lon-

gum sit ut impleat totam paginam.

3 Dives, & ex omni] Sua epigrammata com-
parat cœnæ lautæ & instructæ ex omni ciborum
genere.

Cœna

*Sed sola cupedia tibi placent.
Non indigemus lectore nimium
gulofo: hunc volo, qui saturetur
non sine pane.*

Cæna tibi, sed te mattya sola juvat.
Non opus est nobis nimium lectore gulofo:
Hunc volo, qui fiat non sine pane satur.

NOTÆ.

4 Sed te mattya] Suetonius in Calig. c. 38. Et multis mactas venenatas misit. Sunt autem mactæ, cupediæ, & jucunda edulia, unde forte legendum mactes, non mattya. Græcè tamen *ματῶν* dicitur, & cibi genus est delicatissimi, & omnia pretiosa edulia significari hoc nomine scribit Athenæus, lib. 14. Vetus co-

dex habet, *mattya sola juvat.*

5 Non opus est] Eandem continuat metaphoram. Sensus est, Mihi placet lector qui non solis jocis, & nugis; sed delectatur etiam gravibus carminibus. Sic conviva plerumque non solis cupediis expleri vult, sed etiam vescitur.

De MUNNA, ludimagistro triviali. LX.

*Munna petiit à Cæsare jus
trium discipulorum, solitus docere
duos.*

Jura trium petiit à Cæsare discipulorum,
Assuetus semper Munna docere duos.

NOTÆ.

1 Jura trium] Jocus petitur à jure trium liberorum, de quo epig. 91, & 92. lib. 2.

Epitaphium EROTII. LXI.

*Hic jacet Erotium morte im-
matura, quam interfecit sexta
hiems crimine fati: O tu, quis-
quis possidebis nostrum agellum
post me, fac anniversaria sacra
manibus exiguis. Sic Lare per-
petuo, sic tota familia salva ha-
beas unum hunc lapidem stabilem
in tua terra.*

HIC festinata requiescit Erotion umbra,
Crimine quam fati sexta peremit hiem.
Quisquis eris nostri post me regnator agelli,
Manibus exiguis annua iusta dato.
Sic Lare perpetuo, sic turba sospite solus
Flebilis in terra sit lapis iste tua.

NOTÆ.

1 Requiescit Erotion] De qua puella dictum epig. 35, & 38. lib. 5. quæ nondum sex annos integros nata interiit.

4 Manibus exiguis] Hoc est, umbræ Erotii puellæ, lib. 5. epig. 35.

5 Sic Lare perpetuo] Sic agenti salva sit, atque incolumis familia. Lare perpetuo hoc est, domo perpetua, in qua nimirum aulæ moriatur. Sic epig. 28. lib. 6.

Qui flet talia, nil fleas viator.

Ad MAGISTRUM Ludi, LXII.

ut æstate desinat sævire in discipulos.

*O Magister ludi, ignosce sim-
plici turbæ: sic frequentes capil-
lati audiant te, & chorus deli-
cata mensæ amet te:*

Ludi magister, parce simplici turbæ:
Sic te frequentes audiant capillati,
Et delicatæ diligat chorus mensæ:

NOTÆ.

2 Capillati] Romani enim pueri comas alebant, donec pubescerent genæ.

3 Chorus mensæ] Hoc est, ameris à delicatis tuis discipulis, qui circum mensam tibi assident.

Legunt alii, chorus Musæ; atque interpretantur pueros deditos Musis. Prior lectio mihi melior videtur, ut sequentes versus docent.

ec calculator, nec notarius velox
 majore quisquam circulo coronetur.
 hæc leone flammeo calent luces,
 tostamque fervens Julius coquit messem.
 scuticaque loris horridis Scythæ pellis,
 qua vapulavit Marfyas Celænæus,
 erulæque tristes sceptræ pædagogorum,
 essent, & Idus dormiant in Octobris:
 estate pueri si valent, satis discunt.

5 nec quisquam calculator, nec notarius velox cingatur majore corona. Dies nitidi calent leone igneo, & Julius fervens maturat segetem tostam. Et scutica Scythica pellis loris horrendis, qua verberatus est Marfyas Celænæus, & graves ferula sceptræ pædagogorum cessent, & dormiant in Idus Octobris; si pueri valent æstate, satis discunt.

NOTÆ.

1 Nec calculator] Qui arithmeticam docet; notarius verò est, qui notis quibusdam docentibus verba breviter excipere docet. Lib. 14. de Notario.

2 Currant verba licet, manus est velocior illis, Nondum lingua suum, dextra peregit opus.

3 Scuticaque] Flagellum ex loris corii.

4 Scythæ pellis] Hoc est, Scythicæ: Scythæ enim ex pellibus conficiebant scuticas, quibus viros delinquentes castigarent. Legunt alii,

Cirrata loris horridis Scythæ pellis, &c.

Cirrata pellis, &c. ipsa est scutica multorum lororum, &c. Marfyas autem ad Celænæas oppidum Phrygiæ canens tibia victus est ab Apolline, & castigatus. Ovidius, lib. 6. Metam. de Marfya sic canit,

Ab piget, ab non est clamabat tibia tanti,

Clamanti cutis est summos direpta per artus.

11 Et Idus] Quibus remissus erit calor.

EPI TAPHIUM nobilis matronæ. LXIII.

Marmora parva quidem, sed non cessura,
 viator,
 Mausoli saxis, Pyramidumque leges.
 Bis mea Romano spectata est vita Terento,
 Et nihil extremos perdidit ante rogos. (las:
 Quinque dedit pueros, totidem mihi Juno puell-
 Clauserunt omnes lumina nostra manus. 6
 Contigit & thalami mihi gloria rara, fuitque
 Una pudicitia mentula nota meæ.

O viator, marmora quidem parva sunt, sed leges non cessura saxis Mausoli, & Pyramidum. Mea vita bis visa est Terento Romano, & nihil amisit ante extremos rogos. Juno mihi concessit quinque pueros, & totidem puellas: Omnes illorum manus clauserunt nostros oculos. Et mihi contigit rarum decus thalami, & habui unicum maritum.

NOTÆ.

1 Marmora] Sensus est: parvum quidem spectabilis marmorum tumulum, sed facta leges æternæ memoriæ consecrata. Alii, legis, alii, pyramidumque jugis.

2 Mausoli saxis] Vide epig. 1. lib. Spekt.

3 Bis mea Romano] Hoc est, ut interpretatur Raderus ex Politiano, bis ludis secularibus interfui Claudii Imperatoris, qui sunt celebrati ab urbe condita 800 annis, & Domitiani, ab urbe condita 841. Suetonius in Claudio, c. 21. Inter & seculares, quasi anticipatos ab Augusto, legimus legitimo tempore reservatos, &c. In Domitiano vero, cap. 4. Fecit & ludos seculares, computata ratione temporum, ab anno, non quo Clau-

dus proxime, sed quo olim Augustus ediderat. Terentius autem de quo epig. 70. lib. 1. locus erat in campo Martio insignis templo. Diris ad cujus aram ludis secularibus immolabantur victimæ. Lipsius legit, vitta Terento, & refert ad conjugium, hoc est, binos seculares, inquit, vidi nupta. Videat lector. Perobscurus mihi videtur hic locus.

4 Et nihil extremos] Hoc est, ad mortem usque felix fui.

5 Juno] Que præsidet puerperis.

6 Clauserunt] Hoc est, omnes liberi superstites mihi clauserunt oculos, quod fuit propinquorum officium.

Ad POLLAM, LXIV.

uxorem Lucani, ut patienter ferat lasciva epigrammata.

O Polla dives, si forte contigeris
meos libros, ne excipias nostros
indos vultu severo. Ille tuus
poeta decus nostri Heliconis cum
caneret seya bella tuba Pieria,
nihilominus non erubuit dicere lascivo
versu

Contigeris regina meos si, Polla, libellos,
Non tetrica nostros excipe fronte jocos
Ille tuus vates Heliconis gloria nostri,
Pieria caneret cum fera bella tuba,
Non tamen erubuit lascivo dicere versu,
Si nec pædicor, Cotta, quid hic facio?

NOTÆ.

1 Polla] De qua, & Lucano dictum
epig. 20, & 21. lib. 7. Regnam vocat eo
sensu, quo clientes suos patronos appellabant
Reges.

3 Heliconis nostri] Hoc est, Latinæ poëse
decus.

4 Fera bella] Civilia scilicet inter Pompeium
& Julium Cæsarem.

In CARMENIONEM, effœminatum. LXV.

O Carmenion, cum te præfices
municipem Corinthiorum, nemine
quidem negante, cur appellas
fratrem me genitum ex Celtibe-
ria, & civem Tagi? an viden-
mur esse similes vultu? tu cultus
vagaris calamistratis capillis:
ego horridus Hispanis capillis.
Tu politus dropace quotidiano:
ego sum hispidis cruribus, &
genis. Tu habes os blæsum, &
linguam debilem; mea filia ha-
bet vocem magis virilem. Co-
lumba non est tam dissimilis
aquila, nec dorcas fugax saevo
leoni. Quamobrem cessa appel-
lare me fratrem, ne te, o Car-
menion, appellem sororem.

CUM te municipem Corinthiorum
Jactes, Carmenion, negante nullo,
Cur frater tibi dicor ex Iberis,
Et Celtis genitus, Tagique civis?
An vultu similes videmur esse?
Tu flexa nitidus coma vagaris:
Hispanis ego contumax capillis.
Levis dropace tu quotidiano:
Hirsutis ego cruribus, genisque.
Os blæsum tibi, debilisque lingua est?
Nobis filia fortius loquetur.
Tam dispar aquilæ columba non est,
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare desine me vocare fratrem,
Ne te, Carmenion, vocem sororem.

NOTÆ.

1 Municipem] Cellius, lib. 16. cap. 13. fusc
explicat quid sit municipium: & quomodo
differat à colonia: Corinthii verò molles, &
voluptatibus dediti.

2 Negante nullo] Cum perditui tui mores te
Corinthium probent.

4 Et Celtis genitus] Vide epig. 62. lib. 1.
Nec me tacebit Bilbilis.

7 Ego contumax] Hic sumitur pro horrido
& inculto, aliàs pro superbo: in bonam quoque
partem sumitur pro constanti, & pro eo qui
flecti nequit. Quo ultimo sensu capilli Mar-
tialis erant contumaces, seu inculti & horridi,
quod flecti nequirent.

8 Levis dropace] De quo epig. 73. lib. 3.

fuit unguenti genus quo utebantur effœmina-
ad evelicandos pilos.

10 Os blæsum] Quo vitio ut plurimum labo-
rant molliores, & pinguius.

11 Nobis filia] Hunc versum interpretatu
sum ut alii. Judicet lector. Alii,
Non nobis lea fortius loquetur.
id est, rugiet.

13 Dorcas] Quæ inter sylvestres capras nu-
meratur.

14 Me vocare fratrem] Hoc est, mollem &
effœminatum: quo sensu sæpe reperitur apud
Petronium.

15 Sororem] Tu enim magis fœmina, quam
vir videris.

De THEOPOMPO, LXVI.

puero formoso, facto coco.

Quis rogo tam durus, quis tam fuit ille
superbus,
Qui iussit fieri te, Theopompe, cocum?
Hanc aliquis faciem nigra violare culina
Sustinet? has uncto polluit ungue comas?
Quis potius cyathos, aut quis crystallas tenebit?
Qua sapient melius mixta Falerna manu?
Si tam fidereos manet exitus iste ministros,
Iuppiter utatur jam Ganymede coco.

O Theopompe, quis, quæso, tam
inhumanus, quis fuit ille tam
arrogans qui imperavit te fieri
cocum? Aliquis ne potest sedare
hunc vultum nigra culina? An
inquinat hos capillos manu nu-
cta? Quis elegantius tenebit cy-
athos, aut quis crystallas? Quo
magis melius sapient mixta Fa-
lerna? Si servi tam formosi nan-
ciscuntur hunc eventum, Iuppiter
utatur jam Ganymede coco.

NOTÆ.

4 Polluit ungue] Alii, uncto igne, culinae | 7 Sidereos] Hoc est, pulchros. Vide epig.
scilicet. | 37. lib. 9.

Epitaphium vetulæ libidinosa. LXVII.

Pyrhæ filia, Nestoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laertes aviam senex vocavit,
Nutricem Priamus, socrum Thyestes,
Jam cornicibus omnibus superstes,
Hoc tandem sita prurit in sepulcro
Calvo Plotia cum Melanthione.

Filia Pyrrha, noverca Nesto-
ris, quam canam vidit Niobe
puella, Laertes senex appellavit
aviam, Priamus nutricem, Thy-
estes socrum, jam superstes cor-
nicibus omnibus, Plotia prurit
tandem jacens in hoc sepulcro
cum calvo Melanthione.

NOTÆ.

1 Pyrrha filia] Epig. 39. supra, quod est
etiam in vetulam: Pyrrha verò Deucalionis
noverca fuit, cujus historia satis nota, sicut &
etorum omnium quorum hic mentionem facit
poeta. | 5 Jam cornicibus] Hyperbolem continuat
poeta: cornices diutissime vivunt. Plinius,
lib. 7. cap. 48. | 6 Prurit] Vetulam tam libidinosa fuisse
dicit, ut etiam mortua pruriat.

LXVIII.

De POLLIA domina sui mariti. LXIX.

Custodes das, Polla, viro, nec accipis ipsa,
Hoc est uxorem ducere, Polla, virum.

O Polla, das custodes marito,
ipsa verò non accipis: O Polla,
hoc est virum nubere uxori.

NOTÆ.

1 Das, Polla] Alia sane est à Polla uxore
Lucani, de qua epig. 64. supra. | 2 Hoc est uxorem] Hoc non est nubere viro,
Nec accipis ipsa] Atque ita tu non observata | sed potius virum nubere uxori, seu servire,
promissam marito fidem violas. Alii, non. | epig. 12. lib. 8.

Ad

AD POTITUM, LXX.

de urbanis suis occupationibus.

O erradite Potite, tu me accusas inertia, quod toto anno vix edam unum librum. Sed quanto acrius mirere, quod edam unum, cum saepe integri dies fluant mihi nihil scribenti. Nunc nocturnis spectro resalutantes amicos, gratulor & multis, nullus vero mihi, & Potite. Nunc mea gemma signat ad luciferam Dianam, nunc prima hora me rapit, nunc quinta. Nunc Consul aut Prator moratur, aut reduces chorea: saepe poeta auditur solido die. Sed nec tuto possis negare caussidico, nec si rhetor aut grammaticus te roget: post decimam defatigatus peto balnea, & centum quadrantes. O Potite, quando componetur liber?

Quod mihi vix unus toto liber exeat anno
Desidia tibi sum, docte Potite, reus.
Justius at quanto mirere, quod exeat unus,
Labantur toti cum mihi saepe dies.
Nunc resalutanteis video nocturnus amicos,
Gratulor & multis: nemo, Potite, mihi:
Nunc ad luciferam signat mea gemma Dianam:
Nunc me prima sibi, nunc sibi quinta rapit
Nunc consul, praetorve tenet, reducesq; chorea
Auditur toto saepe poeta die.
Sed nec caussidico possis impune negare,
Nec si te rhetor; grammaticusve roget:
Balnea post decimam lasso, centumque petuntur
Quadrantes. fiet quando, Potite, liber?

NOTÆ.

5 Nunc resalutanteis] Quos mane salutaverat poeta, & quibus dixerat ave, vesperi pro more Romanorum illum resalutabant, ipsique vale dicebant.

6 Gratulor & multis] Aut adeptis honores, aut meliorem fortunam nactus; at nullus mihi gratulatur, utpote qui nihil gratulatione dignum adipiscat.

7 Nunc ad] Ego rogatus annuli mei gemma signo testamenta, aut alias tabulas, in monte Aventino, ubi Lucina seu Diana colitur, quæ Lucifera dicitur, quod nascentibus præsit, vel quod illic una cum Lucifero coleretur, ut ait Domitius.

8 Nunc me prima] De horis dictum epig. 8. lib. 4.

9 Nunc Consul] Quem comitor, & domum deduco: Vel intellige causas forenses & judi-

cia, quibus aliquando forte occupabatur poeta. Reducesque chorea] An reducentium patre nos? An sacerdotum Ididis, ut supra epig. 48. An histriionum vel saltatricularum? Sic Farnabius.

10 Auditur saepe] Juvenalis, sat. 1.

Semper ego auditor tantum, &c.

11 Nec caussidico] Caussidici, ut & rhetores & grammatici, recitabant. Plinius, lib. 9. epist. 3.

12 Balnea post] Cum tamen hora octava aut nona lavare solerent Romani; sed Martialis negotiis & officiis urbanis impeditus non lavabat nisi decima, qua & sportulam petebat epig. 60. lib. 1.

Dat Baiana mihi quadrantes sportula centum.

De RABIRIO, LXXI.

cujus pietatem erga parentes mortuos laudat.

Tu quisquis optas felicem & tardam mortem tuis parentibus, dilige brevem inscriptionem hujus marmoris. Rabirius condidit hac tellure caras umbras, nulli senes requiescunt sorte feliciore.

Quisquis læta tuis, & sera parentibus optas
Fata, brevem titulum marmoris hujus ama.
Condidit hac caras tellure Rabirius umbras:
Nulli sorte jacent candidiore senes.

NOTÆ.

3 Rabirius] Domitiani architectus, de quo epig. 55. lib. 7.

EPIGRAMMATUM LIBER X. 431

sex lustra tori, nox mitis & ultima clusit. 5
Arserunt uno funera bina rogo.
tamen, ut primis raptos sibi quærit in annis,
Improbis nihil his fletibus esse potest.

Nox blanda & ultima termina-
vit duodecim lustra tori nuptia-
lis, & duo funera cremata sunt
uno rogo. Nihilominus Rabirius
quærit hos ut raptos sibi in primis
annis: nihil potest esse improbis
illis lacrymis.

NOTÆ.

Bis sex lustra] Sexaginta annos.

Funera bina] Pater & mater eadem nocte
cremati, & simul cremati sunt.

8 Improbis nihil] Cum defleat parentes
longa felicique vita functos.

ADULATORIUM, LXXII.

de Trajano apud quem nullum blanditiis locum esse dicit.

Rustra, blanditiæ, venitis ad me
Attritis, miserabiles, labellis:
sturus dominum, deumque non sum.
non est locus hac in urbe vobis:
ad Parthos procul ite pileatos,
turpes humilesque, supplicesque
fictorum sola basiate regum.
Non est hic dominus, sed Imperator,
sed justissimus omnium senator:
per quem de Stygia domo reducta est
fictis rustica veritas capillis.
Hoc sub principe, si sapias, caveto,
verbis, Roma, prioribus loquaris.

O Assentationes miserabiles
attritis labris inutiliter acceditis
ad me: non sum dicturus do-
minum, & deum; jam non est
locus vobis hac in urbe: procul
ite ad Parthos pileatos, & feda
atque abjecta, & supplices oscu-
lamini solem regum pictorum.
Hic non est dominus, sed Impe-
rator, sed Senator aquissimus
omnium: qui ab inferis reduxit
veritatem rusticam comia ficit.
O Roma, si sapiens es, cave ne
sub hoc principe loquaris priori-
bus verbis.

NOTÆ.

Attritis, miserabiles] Loquitur poeta de
fictis, & Romanorum assentationibus, quæ in
stant temporibus Domitiani, qui deum ap-
pellari se fuisse, epig. 8. lib. 5. quasi homines
traxerant labra, vel pedes ejus osculando,
et ipsi assidue blandiendo.

Ad Parthos] Nempe natos ad servitutem,
quos dicit, quod præter Romanorum morem
liberati incederent, vel à similitudine servorum,
qui libertatem adepti pileum sumebant, ut o-
mnia poeta Parthos esse conditionis servilis.

7 Pictorum] Ad vestes & purpuram refer-
reges suos adorabant Parthi, quorum pedes
osculabantur.

8 Non est hic] Trajanus nimirum, de cu-
jus modestia agit Plinius junior in suo pane-
gyrico.

11 Siccis] Incultis, veritas enim non est
fucata.

13 Verbis prioribus] Hoc est, servilibus atque
adulatoriis, quibus nempe Romani utebantur
sub Domitiano.

Ad MARCUM, LXXIII.

cujus epistolam & togam sibi missam laudat.

Litera facundi gratum mihi pignus amici
Pertulit, Aufoniæ dona severa togæ.

Epistola attulit gratum mihi
pignus docti amici, dona severa
toga Italica.

NOTÆ.

Litera facundi] Marci nempe Antonii
pignus de quo epig. 101. lib. 9, & 32. supra.

Pignus] Scilicet togam, quam per apposi-
tum vocat.

2 Dona severa] Quod toga uterentur, cum
reges suos colerent: syntheti autem, cum rebus
lætis operam darent, epig. 1. lib. 14.

Qua

Qua uti nollet Fabricius, sed
Apicius vellet, & Mæcenæ
eques Cæsarianus. Existimasse
hanc virorem alio mittente: vi-
ctima non litat immolata qua-
cumque manu. O Marce, nisi
possem amare tuum donum,
poteram amare meum nomen.
At officium, & iudicium viri
eruditi plus est dono, & iucun-
dus ipso nomine.

Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti,
Vellet Mæcenæ Cæsarianus eques.
Vilior hæc nobis alio mittente fuisset:
Non quacumque manu victima cæsa litat,
A te missa venit. possem nisi munus amare,
Marce, tuum: poteram nomen amare meum
Munere sed plus est, & nomine gratius ipso,
Officium docti, iudiciumque viri.

NOTÆ.

3 *Fabricius*] Ille nempe paupertatis cultor,
cujus meminit epig. 67. lib. 7. De luxurioso
Apicio dictum, epig. 69. lib. 2.
4 *Mæcenæ*] Satis notus ex Horatio. Juve-
nalis, sat. 12.

Cæsarianus] Nam à partibus Cæsaris Aug-
sti stetit, cujus fuit familiarissimus.

6 *Litat*] Hoc est, non est grata diis.

8 *Nomen amare*] Poeta enim Marcus quo-
que vocatur.

vestem
Purpuream teneris quoque Mæcenatibus aptam.

Ad ROMAM, LXXIV.

conqueritur aurigas consequi majora præmia, quam clientes.

O Roma, jam dimitte defati-
gatam gratulatorem, defatiga-
tum clientem: quandiu saluator
inter anteambulones, & togatulos
toto die merebor centum plumbe-
us? cum victor Scorpis una hora
consequatur quindecim graves
saccos auri ferventis: ego non
exoptem Apulos campos merce-
dem meorum librorum, (quid
enim merentur?) non Hybla,
non ferax spicarum Nilus movet
me, nec delicata uva, quæ ex
arce Setini collis prospicit paludes
Pontinas. Rogas, quid igitur
exoptem? dormire.

JAM parce lassæ, Roma, gratulatori,
Lassæ clienti: quandiu saluator
Anteambulones, & togatulos inter
Centum merebor plumbeos die toto?
Cum Scorpis una quindecim graves hora
Ferventis auri victor afferat saccos:
Non ego meorum præmium libellorum,
(Quid enim merentur?) Apulos velim campos
Non Hybla, non me spicifer capit Nilus,
Nec quæ paludes delicata Pontinas
Ex arce clivi spectat uva Setini.
Quid concupiscam quæris ergo? dormire.

NOTÆ.

3 *Anteambulones*] De quibus, & togatis
superius dictum.

4 *Centum merebor*] Hoc est, sportulam
centum quadrantum, quos per contemptum
plumbeos vocat, cum tamen essent ex ære.

5 *Cum Scorpis*] Auriga, de quo epig. 50.
supra: aurigæ verò victores, in certamine circi
præmia summi pretii referebant.

6 *Ferventis auri*] Hoc est, radiantis colore
rutilo, inquit Farnabius.

Afferat] Alii, auferat.

9 *Hybla*] Mons Siciliæ melle abundans.

11 *Uva Setini*] Setia urbs Latii juxta Pon-
tinas paludes, ubi vinum optimum, epig. 6.
lib. 4.

12 *Dormire*] Juvenalis, sat. 3. versu 55.

tanti tibi non sit opaci,
Omnis arena Tagi, quodque in mari
vitur aurum,
Ut somno careas.

LXXV.

De MÆVIO, LXXVI.

conqueritur muliones locupletari, poetas verò negligi.

HOC, fortuna, tibi videtur æquum?

Civis non Syriæve, Parthiæve,
 nec de Cappadocis eques catastis,
 sed de plebe Remi, Numæque verna,
 iucundus, probus, innocens, amicus,
 lingua doctus utraque, cuius unum est,
 sed magnum vitium, quod est poeta,
 nullo Mævius alget in cucullo:
 cocco mulio fulget Incitatus.

O Fortuna, an hoc censes ius-
 tum? civis non aut Syria, aut
 Parthia, nec eques, de casta
 Cappadocis, sed verna de plebe
 Remi & Numæ, iucundus pro-
 bus, innocens, amicus, peritus
 utrinque lingua, qui habet uni-
 cum vitium, sed magnum, quod
 est poeta, Mævius friget in atro
 cucullo, mulio Incitatus splendet
 cocco.

NOTÆ.

1 *Civis non Syriæ*] Hoc est, non ex Syro aut
 Parthia factus civis Romanus, nec ex servo
 Cappadociæ factus eques: de casta machina,
 nempe ubi exponerentur servi venales dictum,
 9 epig. 60.
 4 *Sed de plebe*] Sed Mævius poeta liber &

Romanus: verna enim non hic sumitur pro
 servo, sed pro eo qui Romæ natus est.

6 *Lingua doctus*] Græca & Latina.

9 *Cocco*] Purpura fulget mulio Incitatus, de
 quo epig. 1. lib. 11.

De CARO, medico, LXXVII.

repentina febri extincto.

NEquius à Caro nihil unquam, Maxime,
 factum est,
 Quam quod febre perit: fecit & illa nefas.
 Sæva nocens febris saltem quartana fuisset,
 Servari medico debuit illa suo.

O Maxime, Carus nihil un-
 quam fecit improbius, quam
 quod extinguitur febre: & illa
 admisit scelus. Utinam nocens
 febris saltem fuisset sæva quar-
 tana: illa debuit servari suo
 medico.

NOTÆ.

1 *Quam quod*] Nam crucem illi, non tam
 fatum optat poeta.
 2 *Fecit & illa*] Alii, ille, male; hoc est, quæ
 cito sustulit Carum.
 3 *Quartana fuisset*] Alii legunt, fuisset.

Videat lector.

4 *Servari medico*] Carus nempe, qui multos
 imperitia necaverat, quartanæ medicum se pro-
 fitabatur, qua diu cruciandus erat, priusquam
 moreretur.

Ad MACRUM, LXXVIII.

de felicitate Dalmatiæ quam erat administraturus.

Bis litoreas, Macer, Salonas.
 Ibit rara fides, amorque recti,

O Macer, ibis Salonas litoreas,
 rara fides, & amor iustitiæ ibit,

NOTÆ.

1 *Litreas Salonas*] Maritimum esse Dalma-
 tidum constat ex hoc, & sequente versu

2 *Ido Dalmatæ*, &c. atque ex Strabone, lib. 7.
 Suidas in verbo Διοκλητῆρας. Salonas esse

Et duceat secum pudorem comitem.
Semper pauperior revertitur potestas.
O Dalmata, beate colone
terra aurifera, remittes rectorem
vacuo finu, atque cupies dilationes,
& latitula flebili sequeris
abluentem. Nos, o Macer, petemus
truces Celtiberos, cum desiderio tui.
At nihilominus quæcumque nostra pagina signata calamo
Tagi piscosi illic scribetur,
nominabit Macrum. Sic legar
inter antiquos poetas, nec mihi
anteponas multos veteres, sed me
existimes inferiorem solo Catullo.

Et secum comitem trahet pudorem.
Semper pauperior redit potestas.
Felix auriferæ colone terræ,
Rectorem vacuo finu remittes,
Optabisque moras & exeuntem
Udo, Dalmata, gaudio sequeris.
Nos Celtas, Macer, & truces Iberos
Cum desiderio tui petemus.
Sed quæcumque tamen feretur illic
Piscosi calamo Tagi notata,
Macrum pagina nostra nominabit.
Sic inter veteres legar poetas,
Nec multos mihi præferas priores,
Uno sed tibi fin minor Catullo.

NOTÆ.

Illyrici urbem dicit, quod in idem recidit; Dalmatia enim est Illyrici pars.

4 *Semper pauperior*] Hoc est, magistratus integer ex provincia quam administravit, semper pauperior redit.

5 *Felix aurifera*] De Dalmatiæ aurifodinis, Plinius, lib. 33. cap. 4.

6 *Vacuo finu*] Sensus est, Macer Romam redibit nihil in Dalmatia prædatus.

8 *Udo gaudio*] Hoc est, Dalmata erit lætus, quod bonis spoliatus non fuerit; flebit autem

quod te abluentem viderit.

9 *Nos Celtas*] Ego vero, inquit poeta, sum rediturus in patriam cum summo tui desiderio æquis enim legibus Hispaniam administraveram. Macer, lib. 12. epig. 100.

11 *Sed quæcumque*] Hoc est, quæcumque a ripas Tagi componam, carmina, sonabunt tui nomen. Illic, alii illinc, nempe ex Hispania Romam feretur seu mittetur. Judicet lector.

16 *Minor Catullo*] Vide epig. 5. lib. 5. & 71. lib. 2.

De TORQUATO, & OTACILIO, LXXIX.

paupere, qui Torquatium divitem æmulabatur.

Torquatus habet prætoria ad quartum milliarium: Otacilius emit breve rus ad quartum quoque. Torquatus edificavit ihermas fulgentes vario marmore: Otacilius fecit cucumam. Torquatus disposuit laurætum in suo agro: Otacilius sevit centum castaneas. Consul Torquatus; ille fuit magister vici, nec se existimavit inferiorem in tanta dignitate.

AD lapidem Torquatus habet prætorium quartum:

Ad quartum breve rus emit Otacilius.

Torquatus nitidas vario de marmore thermas

Exstruxit: cucumam fecit Otacilius.

Disposuit Daphnena suo Torquatus in agro:

Castaneas centum sevit Otacilius.

Consul Torquatus: vici fuit ille magister,

Nec minor in tanto visus honore sibi.

NOTÆ.

1 *Prætoria*] Hoc est, villas magnificas. Suetonius in Augusto, cap. 72. Alias prætorium significat ducum & Imperatorum in castris tabernaculum.

3 *Thermas vario de*] Epig. 42. lib. 6.

4 *Cucumam*] Hoc est, vas aquæ calefaciendæ aptum, Ang. fori. a *Kettle*, & sumitur hic pro balneo.

5 *Daphnena*] Vox Græca, Latine laurætum.

7 *Consul Torquatus*] Supple fuit. Alii, Consul Torquatus.

Vici fuit ille] Vici Romæ erant 424. ut refert Casaubonus in Augusto, quibus præerat vicomagistri, qui etiam vicocuri dicti sunt. Suetonius in Aug. c. 30. & Tib. c. 76.

8 *Nec minor*] Per irrisum hoc dicit poeta

Grand

EPIGRAMMATUM LIBER X. 435

Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim,
Sic puto Torquatus rumpet Otacilium. 10

Ut ingens bos quondam ruperat
parvam ranam, sic, credo, Tor-
quatus rumpet Otacilium.

NOTÆ.

9 *Grandis ut exiguam*] Fabulam vide apud Horatium, lib. 2. serm. sat. 3. Sensus est: pri-

us Otacilius rumpetur, quam Torquatum æ-
quare possit.

De EROTE, LXXX.

cupiente ornatam supellestilem.

Plorat Eros, quoties maculosæ pocula myr-
Inspicit, aut pueros, nobiliusve citrū. (rhæ
Et gemitus imo promit de pectore, quod non
Tota miser coemat septa, feratque domum.
Quā multi faciunt, quod Eros, sed lumine sicco!
Pars major lacrymas ridet, & intus habet. 6

Eros flet, quoties spectat pocula
myrrhæ maculosæ, aut pueros, aut
citrū nobilius, atque ex imo
pectore edit singultus, quod infe-
lix non mercatur tota septa, &
portet domum. Quam multi fa-
ciunt, quod Eros facit, sed oculis
sicca: major pars ridet fletus, &
intus habet.

NOTÆ.

1 *Maculosæ*] Hoc est, variis maculis distin-
ctis, epig. 60. lib. 9. In Mamurram, qui omnia
in septis venalia exponerentur, emere vole-

4 *Coemat*] Alii, cœnat.

6 *Pars major*] Hoc est, multi quidem in
speciem rident, qui acerbo animi dolore cruci-
antur, quod ipsos pariter pecunia deficiat.

LXXXI.

Ad GALLUM, LXXXII.

à quo deprecatur officium anteambulonis.

Quid nostra tuis adicit vexatio rebus,
Mane, vel à media nocte togatus ero,
Stridentisque feram flatus Aquilonis iniqui,
Et patiar nimbos, excipiamque nives.
Sed si non fias quadrante beator uno,
Per gemitus nostros, ingenuasque cruces:
Parce precor lassò, vanosque remitte labores,
Qui tibi non prosunt, & mihi, Galle, nocent.

Si nostri labores addunt ali-
quid tuis rebus, togatus adero
mane, vel à media nocte. Et
tolerabo stridentes flatus iniqui
Aquilonis, & patiar nimbos, at-
que excipiam nives. At si suspicia
nostra, atque ingenua tormenta
non augeant tuam rem vel uno
quadrante: parce, quaeso, defa-
tigato, & remitte vanos labores,
qui tibi non proficiunt, & Galle,
& mihi obsunt.

NOTÆ.

1 *Togatus*] De togatorum atque anteambu-
lanti officiiis sapius dictum, epig. 46. lib. 3.

officia quæ non decent hominem ingenuum.
Cruz erat supplicium servorum, ita isti labores
erant cruces ingenuorum anteambulorum.

6 *Ingenuasque cruces*] Hoc est, per servilia

Ad MARINUM, LXXXIII.

cujus calvitium irridet.

O Marine, hinc & hinc colligis raras crines, & temporibus comatis tegis latum campum nitidæ calvæ: sed moti imperante vento redeunt, & repetunt suum locum, etque hinc & inde grandibus cirris cingunt nudum caput. Credes stare Halmyroten Cidæ opus inter Splendophorum & Telesphorum. Placetne magis ingenue fateri te senem? Ut tandem videaris unus esse, jam tonsor tondeat reliquos crines, nihil est deformius calvo comato.

Raros colligis hinc & hinc capillos, Et latum nitidæ, Marine, calvæ Campum temporibus tegis comatis: Sed moti redeunt jubente vento, Reddunturque sibi, caputque nudum Cirris grandibus hinc & inde cingunt. Inter Splendophorum, Telesphorumque, Cidæ stare putabis Halmyroten. Vis tu simplicius senem fateri? Ut tandem videaris unus esse, Tonsor jam reliquos metat capillos. Calvo turpius est nihil comato.

NOTÆ.

1 Raros colligis] Vide epig. 50. lib. 5. de Labieno calvo.

5 Caputque nudum] Epig. citato.

Sunt illinc tibi, sunt & hinc capilli:

Nudum est in medio caput, &c.

7 Inter Splendophorum] Cujus mentionem fecit, epig. 57. lib. 9. Telesphori verò, epig. 27. lib. 11. Sensus est: Credes stare Halmyroten, Latine Marinum, inter duos pueros comatos: ita, lib. 5. epig. 50. Labienum calvum

Geryoni tricipiti comparavit.

8 Cidæ] Quem aut Halmyrotæ patrem, aut dominum, aut pictorem, vel statuarium intellige. Flosculus Statii auctoritate fretus existimat Cidam artificem fuisse, atque effinxisse Halmyroten. Legunt alii, Hermeroten, nomen scilicet compositum ex Mercurio & Amore. Denique Heraldus emendat hunc versum, legit:

Sic adstare putabis Halmyroten.

De AFRO, ad CÆCILIANUM, LXXXIV.

de uxore deformi.

O Cæciliane, mirarisne cur Afer non eat cubitum? Cernis cum qua cubet.

Miraris, quare dormitum non eat Afer? Accumbat cum qua, Cæciliane, vides.

NOTÆ.

1 Cum qua] Nimirum uxore deformi, sine qua satius est vigilare, quam cum illa dormire.

De LADONTE, nauta. LXXXV.

Jam senior Ladon nauta Tiberina navis emit fundum juxta aquas amatas: quem cum sæpe vastaret Tibris exundans aquis rapidis, & cumberet agros lacu biemali:

JAM senior Ladon Tiberinæ nauta carinæ Proxima dilectis rura paravit aquis. Quæ cum sæpe vagus premeret torrentibus undis Tibris, & hiberno rumperet arva lacu:

NOTÆ.

1 Tiberina] Ladon nempe non erat marinus sed fluviatilis nauta.

2 Dilectis aquis] Tiberim enim amabat, in

cujus undis pecuniam sibi paraverat Ladon unde emeret fundum.

Emerita

EPIGRAMMATUM LIBER X. 437

Emeritam puppim, ripa quæ stabat in alta, 5
Implevit saxis, opposuitque vadis.
Sic nimias avertit aquas, quis credere posset?
Auxilium domino merfa carina tulit.

lapidibus implevit navem quæ stabat in alta ripa, atque objecit undis. Sic removit aquas exundantes, quis posset credere? De merfa navis succurrit domino.

NOTÆ.

5 *Emeritam*] Hoc est, quæ jam erat otiosa, cum à duro nautæ labore cessasset Ladon: e-
meritus proprie dicitur, qui legitimum stipen-
diorum tempus confecit.

8 *Merfa carina*] In eo jocus est, quod de-
merfa hæc navis: Ladontem servavit, aut potius
fundum, cum alias demerfa navis domino af-
ferat mortem.

De LAURO optimo olim pilæ lusore. LXXXVI.

Nemo nova caluit sic inflammatus amica,
Flagravit quanto Laurus amore pilæ.
Sed qui primus erat lusor, dum floruit ætas;
Nunc postquam desit ludere, prima pila est.

*Nemo sic arsit incensus nova amica, quanto amore pila incen-
sus est Laurus. Sed qui erat
primus lusor, dum ætas floruit;
nunc postquam se abstinuit a ludo,
est prima pila.*

NOTÆ.

4 *Prima pila*] Hoc est, ad summam pau-
peratatem redactus pannis laceris indutus est
nullar primæ pilæ, quæ erat effigies in com-

pitis suspensa, vel tauris objecta. Vide epig.
43. lib. 2.

De Natali RESTITUTI, LXXXVII.

præclari caussidici.

Octobres age sentiat Kalendas
Facundi pia Roma Restituti.
Linguis, omnibus & favete votis.
Natalem colimus, tacete lites.
Abfit cereus aridi clientis,
Et vani triplices, brevesque mappæ
Expectent gelidi jocos Decembris.
Certent muneribus beatiores.

*Age pia Roma sentiat Calen-
das Octobres eloquentis Restituti.
Cum silentio adestota omnibus so-
cris. Celebramus natalem: fil te
lites. Cereus pauperis clientis ab-
sit, & vani triplices, & breves
mappæ expectent ludos frigidi
Decembris. Ditiore certent donis.*

NOTÆ.

2 *Restituti*] Caussidici, de quo, Plinius ju-
nior epist. 17. lib. 6. & epist. 1. lib. 7.

3 *Linguis*] Favere linguis est tacere, votis
verò favere est accedere ad vota sacerdotum.
Festas celebrantes à litibus abstinebant se anti-
qui, & sacris publicis vacabant. Ovidius 1. Fa-
storum.

5 *Abfit cereus*] Munera mittere solebant ad
eum, cujus natalem celebrabant antiqui, epig.
44. lib. 8. Sensus est: Ad Restitutum non mit-
tantur vilia munera, cerei nempe, pugillares, &
mappæ, quæ mittebantur Saturnaliorum tem-

pore. Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 7. Illud
quoque inquit, in literis invenio quod cum multi
occasione Saturnaliorum per avaritiam a clienti-
bus ambitiose munera exigerent; idque onus tenu-
iores gravaret: Publicius tribunus plebis tulit, ut
non nisi cerei ditioribus missarentur, &c. Alias
præterea caussas affert: triplices verò pugillares
sunt trium paginarum.

8 *Certant muneribus*] Hoc est, ditiores cli-
entes & amici munera certatim mittant ad Re-
stitutum.

Superbus mercator Agrippa ferat
lacernas municipales Cadmi, reus
pugnorum, & ebria noctis mit-
tat cœnatoria caussidico. Sed puel-
la dedecorata vicit maritum, ip-
sa donet veros sardonychæ. Senex
admirator veterum avorum det
toreuma Phidiaci cæli. Venator
ferat leporem, colonus hœdum,
piscator rapinas maris. Si quis-
que mittat sua, & Restitute, quid
putas tibi missum iri a poeta.

Agrippæ tumidus negotiator
Cadmi municipales ferat lacernas.
Pugnorum reus, ebriæque noctis
Cœnatoria mittat advocato.
Infamata virum puella vicit:
Veros sardonychæ sed ipsa tradat.
Mirator veterum senex avorum
Donat Phidiaci toreuma cæli.
Venator leporem, colonus hœdum,
Piscator ferat æquorum rapinas.
Si mittit sua quisque, quid poetam
Missurum tibi, Restitute, credis.

NOTÆ.

9 Agrippæ] Hoc est, inquit Farnabius,
qui in Agrippæ porticu, & septis de quibus e-
pigr. 60. lib. 9. superbas, & pretiosas merces
vendebat.

10 Cadmi municipales] Tyrias, seu purpureas,
epigr. 43. lib. 2.

11 Pugnorum reus] Hoc est, reus de vi,
quam ebrius alicui intulit, cœnatorias vestes

mittat Restitute, à quo defendi possit.

13 Infamata] Adulterii rea.

14 Sardonychæ veros] Vide epigr. 60. lib. 9.

15 Avorum] Alii, laborum.

18 Equorum rapinas] Hoc est, pisces.

19 Quid poetam] Carmina nempe mittere
poeta.

Ad COTTAM, furem. LXXXVIII.

O Cotta, seſſaris locellos præ-
torum, atque accipis ceras: ho-
mo es officioſus.

Omnes perſequeris prætorum, Cotta, locellos
Accipis & ceras: officioſus homo es.

NOTÆ.

1 Omnes perſequeris] Sensus est: Velut offi-
cioſus comitatus prætores, & cupis geſtare lo-
cellos, ſeu crumenam, aut maſcupium, in qui-
bus forte nomina litigantium erant, quæ ſub-
duceret, ſimul & ceras ſeu tabulæ corrupperet

corruptus ipſe pecunia. Videat lector.

2 Accipis & ceras] Ut ſcilicet illas ceras, &
corrumpas.

Officioſus] Ironia eſt.

De Statua JUNONIS, LXXXIX.

miro artificio efficta.

O Polyclete, Juno tuum opus,
Et decus quam felix, a ſe effict-
am cuperet Phidias, ſpenderet ore
tanto, quanto viciſſet in Ida
deas conviſtas ætæ non am-
bigente. O Polyclete, niſi frater
deligeret ſuam Junonem, frater
poterat diligere tuam.

Juno labor, Polyclete, tuus, & gloria felix
Phidiacæ cuperent quam meruiſſe manus,
Ore nitet tanto, quanto ſuperaffet in Ida
Judice conviſtas non dubitante deas.
Junonem, Polyclete, ſuam niſi frater amaret,
Junonem poterat frater amare tuam.

NOTÆ.

1 Polyclete] Qui ſtatuarius fuit celebris, de
quo ep. 51. l. 8. de Phidia dictum ep. 35. l. 3.

3 In Ida] Phrygiæ monte, ubi Paris Juno-
ni, Minervæ, & Veneri de pulchritudine con-
ſpicientibus judex datus eſt. Hæc fabula ſatis
nota.

5 Niſi frater] Jupiter nempe Junonis fratrem
Virgilius lib. 1. Æneid. Junonem ſic loquen-
tem inducit:

Aſt ego, qua divum incedo regina, Jo-
viſque

Et ſoror, Et conjux, &c.

XC, XCI.

Ad MARIUM, XCII.

cui agrum suum commendat in Hispaniam rediturus.

Mari, quietæ cultor & comes vitæ,
 Quo cive prisca gloriatur Atina :
 Has tibi gemellas barbari decus luci
 Commendo pinus, ilicesque Faunorum,
 Et semidocta villici manu structas
 Tonantis aras, horridique Silvani,
 Quas tinxit agni sæpe sanguis, & hædi,
 Dominamque sancti virginem deam templi,
 Et quem sororis hospitem vides castæ
 Martem mearum principem Kalendarum,
 Et delicatæ laureum nemus Floræ,
 In quod Priapo persequente confugit.
 Hoc omne agelli mite parvuli numen,
 Seu tu cruore, five thure placabis :
 Ubi cumque noster Martialis est, dices,
 Hæc ecce mecum dextera litat vobis
 Absens sacerdos, vos putate præsentem,
 Et date duobus, quidquid alter optarit.

O Mari, cultor & comes vitæ
 tranquilla, quo cive gloriatur
 antiqua Atina, commendo tibi
 has geminas pinus gloriam ru-
 stici nemoris, atque ilices Fau-
 norum, atque aras Jovis, ere-
 5 Etas semidocta manu villici, &
 aras Silvani horridi, quas sæpe
 imbuunt sanguis agni, & hædi,
 & virginem deam dominam
 sancti templi, & Martem prin-
 cipem mearum Kalendarum,
 10 quem spectas hospitem pudica
 sororis, & laureum nemus Flora
 tenera, in quod confugit Priapo
 persequente. Seu sanguine, seu
 thure placabis omnia hæc blanda
 numina exigui agelli, ubi cum-
 que est noster Martialis, inquires,
 15 Sacerdos absens ecce mecum vo-
 bis litat hæc mea manu, vos
 existimate præsentem, & conce-
 ditis ambobus quicquid expetierit
 alter.

NOTÆ.

1 *Quietæ cultor*] His verbis ostendit priva-
 tum hunc Marium vitæ rusticæ fuisse deditum.

2 *Atina*] De qua Virgilius, 7. Æneid.

Tela novant Atina potens, Tiburque su-
 perbum.

In Sicilia fuit urbs hujus nominis, & in Italia
 plures. Videndus Orelus.

3 *Has tibi gemellas*] Pinus, atque ilices
 Faunis sacrae sunt, epig. 50. lib. 8.

6 *Horridique Silvani*] Qui nemorum deus
 est, & pingitur ut Faunus, cornuta fronte, &c.
 Natalis Comes, lib. 5. cap. 9.

7 *Quas tinxit agni*] Horatius, lib. 1. ode 4.
 Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare
 lucis,

Seu possat agnam, five malit boëdum.

8 *Dominamque*] Hoc est, Dianam sylvarum
 deam, cui dicatum erat eo in loco templum :
 Diana verò & Mars ex Jove nati sunt.

10 *Principem mearum*] Calendis nempe
 Martis natus est Martialis, epig. 24. supra.

16 *Hæc ecce*] Hoc est, Martialis licet absens
 manu mea vobis faciat hæc sacra.

Ad CLEMENTEM, XCIII.

cujus uxori mittit carmina nondum vulgata.

Si prior Euganeas Clemens Helicaonis oras,
 Pictaque pampineis videris arva jugis,

O Clemens, si prior adveners
 in regionem Euganeam Helica-
 nis, & in agros pictos pampineis
 collibus :

NOTÆ.

1 *Si prior Euganeas*] Hoc est, Patavinam re-
 gionem : Euganei qui & *Heneti*, & postea *Ve-*

neti dicti. Italiae sunt populi, Venetorum hodie
 imperii. Eorum regio *Marca Trevisana* vocatur.

*Perfer Ateſtina Sabina verſus
nondum editos, ſed modo teſtos
purpurea toga. Ut grata eſt
roſa qua carpitur prima manu,
ſic libri novi nec ſordidi barba
placent.*

Perfer Ateſtinæ nondum vulgata Sabinae
Carmina, purpurea ſed modo ſuta toga.
Ut roſa delectat, metitur quæ pollice primo:
Sic nova, nec mento ſordida charta juvat.

NOTÆ.

Sic Ortelius. Vide Livium, lib. 1. ubi deſcri-
bit quomodo Agenor fugarit populos qui illas
terras tenebant.

Helicaonis] Qui fuit filius Antenoris, à quo
conditum fuit Patavium. Legunt alii,

Heliconis in oras.

male. Vide epig. 152. lib. 14.

Nos Helicaonia de regione ſumus.

4 Purpurea ſed] Vide epig. 2. lib. 3. ubi

librum alloquitur poeta:

Et te purpura delicata vobis.

5 Metitur quæ] Tunc enim pulcherrima
ſed manibus attrita marceſcit.

6 Nec mento ſordida] Hoc eſt, quæ nondum
baſianum barba facta eſt ſordida, epig. 67.
lib. 1.

Qua trita duro non inborruit mento.

Munusculum pomorum. XCIV.

*Maſſylus ſerpens non cuſtodit
mea pomaria, nec regius ager
Alcinoi pertinet ad me, ſed hor-
tus tuus germinat Nomentana
arbore, nec plumbea poma me-
tunt furem. Mittimus ergo
hec flaventia poma mei Autum-
ni, qua mihi creverunt media
Subura.*

NON mea Maſſylus ſervat pomaria ſerpens,
Regius Alcinoi nec mihi ſervit ager:
Sed Nomentana ſecurus germinat hortus
Arbore, nec furem plumbea mala timent.
Hæc igitur, media quæ ſunt mihi nata Subura,
Mittimus Autumni cerea poma mei.

NOTÆ.

1 Non mea Maſſylus] De aureis Heſperidum
hortis in Maſſylia cuſtoditis à ſerpente egimus,
epig. 104. lib. 9. & epig. 64. lib. 4. ubi & de
hortis Alcinoi; & epig. 41. lib. 7.

3 Sed Nomentana] Jam de Nomentano ſuo
prædio egit poeta epig. 43. lib. 6. in quo poma
plumbea, hoc eſt, vilia & immitia, tuta erant

à furibus.

5 Mibi nata Subura] Hoc eſt, empta Ro-
mæ: Subura quippe vicus erat ubi poma &
herbæ vendebantur, epig. 61. lib. 9.

Mibi nata] Alii, modo nata.

6 Autumni] Id eſt, horti, vel matura Au-
tumni tempore.

XCV.

Ad AVITUM, XCVI.

Hiſpanos agros Romanis anteponendos eſſe.

*O Avite, miraris quod ego
ſæſus ſenex Roma in urbe ſæpe
nimis prædicem remotas natio-
nes, Et ſitiam auriferum Ta-
gum, Et Salonem patrium, Et
redeam in ſordidos agros caſæ
fertilis.*

SÆpe loquar nimium gentes quod, Avite, re-
motas
Miraris, Latia factus in urbe ſenex;
Auriferumque Tagū ſitiam, patriumque Salonē,
Et repetam ſaturæ ſordida rura caſæ.

NOTÆ.

1 Remotas] Hiſpanas intellige.

3 Tagum ſitiam] Gratas Tagi undas, quas
ſuicbat poeta, intellige: Domitius male vide-

tur intelligere ſitiam Hiſpaniæ urbem.

Salonem] De quo fluvio dictum epig. 50.
lib. 1.

EPIGRAMMATUM LIBER X.

441

placet tellus, in qua res parva beatum ;
Me facit, & tenues luxuriantur opes.
Pascitur hic, ibi pascit ager, tepet igne maligno
Hic focus, ingenti lumine lucet ibi.
pretiosa famēs, conturbatorque macellus,
Mensa ibi divitiis ruris aperta sui.
Quatuor hic æstate togæ, pluresve teruntur :
Autumnis ibi me quatuor una tegit.
cole nunc reges, quidquid non præstat ami-
cus,
Cum præstare tibi possit, Avite, locus.

Amo illam terram, in qua res
exigua beat me, in qua tenues
opes sufficiunt luxui. Hic pas-
citur ager, illic pascit, hic cami-
nus calet maligna flamma, il-
lic splendet ingenti luce. Hic
fames cara est, & macellus
decoctor, illic mensa extruitur
opibus sua villa. Hic æstate
quatuor toga aut plures terun-
tur : illic una tegit me quatuor
autumnis. Age nunc, cole pa-
trones, o Avite, cum locus possit
tibi præbere quicquid non præbet
amicus.

NOTÆ.

[Pascitur hic] Ita epig. 58. supra, cultura
mirum & stercoreatione pascuntur agri : hoc
Romana rura sterilia sunt platanis tantum
lauris confita.
[Igne maligno] Quia Romæ emebantur ligna.
[Conturbatorque macellus] Ubi venduntur
cibi ciborum genera quæ ad victum necessa-
riæ sunt. Conturbator eo sensu dicitur, quo aper-

lib. 7. epig. 26. hoc est, tanto pretio res ad
victum necessariæ Romæ venduntur, ut facile
decoquatur patrimonium. Legunt alii,
conturbatrixque macelli

Mensa.

Alii, conturbaturque macellus.

12 Autumnis quatuor] I. e. quatuor annis.

14 Locus] I. e. patria.

De NUMA, XCVII.

qui scripto hærede Martiali convaluit.

DUM levis arsurâ struitur Libitina papyro,
Dum myrrham & casiam flebilis uxor
emit :
jam scrobe, jam lecto, jam pollinctore parato
Hæredem scripsit me Numa : convaluit.

Dum levis Libitina struitur
papyro urenda, dum flebilis uxor
mercatur myrrham & casiam ;
jam tumulo, jam lecto, jam pol-
linctore instructo, Numa insti-
tuit me hæredem : evasit ex
morbo.

NOTÆ.

[Libitina] Dea funerum præses, epig. 43.
hic sumitur pro iis quæ ad curandum
funeris pertinent : hoc est, dum rogos paratur,
quo præter arida ligna papyrus quoque
crematur, ut facilius cremaretur corpus, epig.
lib. 9.
[Dum] papyro dum tibi torus crescit.
[convaluit] stratus enim papyro rogos vide-
re levis ; vel forte melius inconstantem Li-

bitinam hic intelligas, quæ pepercerit Numæ.
2 Dum myrrham] Aromata quippe in rogos
injiciebantur.
3 Pollinctore] Qui corpus mortui lavat atque
ungit, pollinctor dicitur, quasi pellis unctor,
Turnebus, lib. 28. cap. 31.
4 Convaluit] In hac voce jocus est, quasi
dicat ideo convaluisse Numam, ut ipse infelix
ejus hæreditatem non consequeretur.

In PUBLIUM, XCVIII.

agere ferentem à Martiali inspicere formosos ministros.

Ddat cum mihi Cæcubum minister
Idæo resolutior cinædo,

Cum mihi fundat Cæcubum
servus mollior Idæo cinædo,

NOTÆ.

2 Idæo cinædo] Hoc est, Canymede.

Que

quo nec ornatioꝛ filia, nec uxor,
nec penitrix tua, nec soror re-
cumbit. Vis ne ut aspiciam po-
tius tuas lacernas, & citrum
antiquum, & dentes Indicos?
Nihilominus ne recumbam sus-
pectus tibi, prabe mihi de grege,
& sordida villa filios male oleu-
tis subulci tonsos, horridulos, ru-
des, pufillos. Hic pudor perdet
te. O Publi, nequis habere hos
mores & hos seruos.

Quo nec filia cultioꝛ, nec uxor,
Nec mater tua, nec soror recumbit:
Vis spectem potius tuas lacernas,
Et citrum vetus, Indicosque dentes?
Suspectus tibi ne tamen recumbam,
Præsta de grege, sordidaque villa
Tonsos, horridulos, rudes, pufillos
Hircosi mihi filios subulci.
Perdet te pudor hic: habere, Publi,
Mores non potes hos, & hos ministros.

NOTÆ.

6 Et citrum vetus] Mensam citream operis
antiqui, & dentes eburneos quibus fulcitur,
epig. 43. lib. 2.

7 Suspectus tibi] Epig. 26. lib. 9.

10 Subulci] Gallice, Porcher. Anglice, a
Swineherd.

11 Perdet te pudor] Quo afficeris dum
stantur tui ministri: hoc est, ille pudor
bit tuæ famæ: pudor enim dicitur ob aliq-

12 Mores] Castos mores habere nequis
tam formosos pueros.

De figura SOCRATIS, XCIX.

Si hic vultus Socratis Roma-
nus foret, talis fuisset qualis est
Julio Rufo in suis Satyris.

SI Romana forent hæc Socratis ora, fuisset
Julius in Satyris qualia Rufus habet.

NOTÆ.

1 Si Romana] Hoc est, Si hic Socratis vul-
tus Romano more esset formatus, similis foret
severa fronti Julii Rufi, qui gravitate Socratica
in suis Satyris vitia carpit. De Rufo Plinius,
lib. 5. epist. 21. & lib. 7. epist. 25. Scriverius
aliter explicat: hoc est, inquit: Si hæc So-
cratis imago Romano cultu effingeretur, certe
ad vivum exprimeret gravitatem Julii Rufi,
qualis deridetur à Satyricis, vel qui refert Saty-

rum. Namque & Socrates fuit naso simo-
oculis emissis, Sileno haud absimilis,
describitur à Platone & Xenophonte. Vel
hæc Socratis imago cultu Romano expre-
ssisset, posset quidem haberi pro effigie
Rufi, quæ posita est in Satyris, loco quod
octava regione urbis, ubi spectantur quæ
Satyrorum imagines. Judicet lector.

In commiscentem versus operi suo. C.

O Demens, quid confundis tua
carmina cum nostris? O infelix,
quid tibi rei est cum libro liti-
gante? Quid quæris conjungere
vulpes cum leonibus, & facere
dubones similes aquilis?

QUid, stulte, nostris versibus tuos misces
Cum litigante quid tibi miser libro?
Quid congregare cum leonibus vulpes,
Aquilisque similes facere noctuas quæris?

NOTÆ.

1 Quid, stulte] Vide ep. 54, & 73. lib. 1.

2 Cum litigante] Qui tibi litem intendit,
& tibi dicit, Fur es, epig. 54. lib. 1.

Stat contra, dicitque tibi tua Pagina, Fur es.

3 Quid congregare] Sensus est: Quid
libus atque egregiis versibus conjungis tuos
eptos & viles?

Hab

EPIGRAMMATUM LIBER X. 443

habes licebit alterum pedem Ladæ,
 te, frustra crure ligneo cures.

5] *Quamvis habueris alterum pe-
 dem Ladæ, & inepte, frustra cur-
 res crure ligneo.*

NOTÆ.

[*Habens licebit*] Hoc est, commiscens tua
 tua cum meis, non magis eris bonus poeta,
 in cursor egregius esses, si haberes alterum] pedem Ladæ cursoris velocissimi, epig. 26.
 lib. 2. cum aliunde alterum habebas ligneum.

De CAPITOLINO, CI.

quem laudat ab urbana dicacitate, & Galbæ antepont.

Lysio redeat si forte remissus ab agro
 Ille suo felix Cæsare Galba vetus,
 Capitolinum pariter, Galbamque jocantes
 Audierit: dicet, rustice Galba, tace.

*Si forte antiquus ille Galba
 felix suo Cæsare revertatur re-
 missus à campis Elysiis, qui
 audierit Capitolinum simul &
 Galbam cavillantes: dicet, &
 inurbane Galba, tace.*

NOTÆ.

[*Galba vetus*] Scurra Cæsaris Augusti, ep. 1.
 lib. 1. Si comparetur cum Capitolino, de quo nihil
 inuenio, rusticus atque insulsus videbitur.

Qui Galbam salibus tuis, &c.

CII.

Ad municipes Bilbilitanos. CIII.

Municipes augusta mihi quos Bilbilis acri
 Monte creat, rapidis quos Salo cingit
 aquis:

*O Municipis, quos mihi pro-
 ducit augusta Bilbilis monte
 aspero, quos circumdat Salo velo-
 citus undis: nunquid vobis pla-
 cet lata gloria vestri poetæ?
 Nam ornamentum & nomen,
 & fama vestra sumus. Nec
 elegans Catullus plus meritis est
 de sua Verona, nec illa minus
 cupiat me dici suum. Dum me
 absente offertis Cereri liba rusti-
 ca, quatuor & triginta anni
 elapsi sunt. Dum colimus pul-
 cherrimos muros Romæ dominæ,
 Italæ regna mutaverunt meos
 capillos.*

quid læta juvat vestri vos gloria vatis?
 Nam decus & nomen, famaue vestra su-
 mus.
 Ec sua plus debet tenui Verona Catullo,
 Meque velit dici non minus illa suum.
 Quatuor accessit trigesima messibus ætas,
 Ut fine me Cereri rustica liba datis: (mæ,
 Regnia dum colimus dominæ pulcherrima Ro-
 mutavere meas Italæ regna comas.

NOTÆ.

[*Ad Bilbilitanos*] Alii addunt, *agros.*
 [Municipis] Hoc est, O cives Bilbilitani
 populares.
 [Bilbilis acri] Alii, *Bilbilis agri*, alii, *Bilbilis*
 epig. 50. lib. 1.
 [Videbis altam, Liciane, Bilbilim.]
 Regimus etiam de Salone fluvio.
 [Equid læta] Vide epig. 62. lib. 1. A
 poetis multum illustrantur civitates. Te.

*nem Catullum vocat, hoc est, elegantem vel
 levem, quod versus leviores, teneros & delica-
 tissimos scripserit, epig. 62. lib. 1.
 & Rustica liba] Quæ fiebant ex lacte, sesa-
 mo, & melle; Cererem verò ut frugum inven-
 tricem colebant rustici.
 10 Mutavere meas] Huc est, canæ factæ
 sunt meæ comæ.*

*

Excipitis

Accedimus, si lubenti animo excipitis reducem : si geritis corda aspera, fas erit reverti.

Excipitis reducem placida si mente, venimus Aspera si geritis corda, redire licet.

Ad LIBRUM, CIV.

Flacco comitem iturum in Hispaniam.

O Liber, comitare nostrum Flaccum per longum mare, sed unda placida, & cursu facili, & secundis ventis adi arces Tarraconis Hispanæ. Inhinc curvus vebet te, & celer quinto forte vehiculo spectabis altam Bilbilin, & tuum Salonem. Rogas quid committam tibi ? Ut statim ab ipsa via salutes paucos sodales, & antiquos, nec visos è triginta quatuor annis, atque identidem admoneas nostrum Flaccum, ut loco salubri instruat mihi secessus gratos, nec molestos ipsi, qui afferant inertiam tuo patri. Hæc sunt mea mandata. Jam magister arrogans vocat atque increpat moras, & aura melior aperuit portum. Vale libelle, opinor, non ignoras, unus non moratur navem.

I nostro comes, i, libelle, Flacco, Longum per mare sed faventis undæ, Et cursu facili, tuisque ventis Hispanæ pete Tarraconis arces. Illinc te rota tollet, & citatus Altam Bilbilin, & tuum Salonem Quinto forsitan effedo videbis. Quod mandem tibi quæris ? ut sodales Paucos, & veteres, & ante brumas Triginta mihi quatuorque visos Ipsa protinus à via salutes, Et nostrum admoneas subinde Flaccum, Jucundos mihi nec laboriosos Secessus spatio paret salubri, Qui pigrum faciant tuum parentem. Hæc sunt. jam tumidus vocat magister, Castigatque moras, & aura portum Laxavit melior : vale, libelle, Navem scis, puto, non moratur unus.

NOTÆ.

1 Flacco, Alii, Flavio.

4 Tarraconis] Urbis celebris in Hispania, hodie Tarragona, à qua denominatur provincia Tarraconensis, in qua erat Bilbilis. Vide epigramma præcedens. Sensus est : Tarraconem usque navigabis, unde Bilbilin effedo vecheris.

7 Quinto effedo] Effedum genus vehiculi, quo vectus quinto itineris die pervenies Bilbilin.

11 Ipsa protinus à via] Hoc est, statim à tuo adventu.

14 Spatio salubri] Legunt alii, pretio salubri, hoc est, modico pretio.

15 Qui pigrum] Carmina sunt in partus, quorum auctores parentes dicunt hoc est, Flaccus, sive Flavus, ut scribit alii, mihi paret hospitium, ubi in otio senescam.

16 Tumidus] Hoc est, imperiosus navare. Similis est locus apud Juvenalem, sat. 3.

Nam mihi commota jamdudum virga

Innuat, &c.

18 Laxavit] Solventibus nempe è portu navibus.

EPIGRAMMATUM

LIBER XI.

Ad librum quem exiturum, atque affectantem palatia coërcet. I.

QUO tu, quo liber otiose tendis
Cultus sindone non quotidiana?
Numquid Parthenium videre
tentas?
Vadas & redeas inevolutus:
Libros non legit ille, sed libellos:
Ecce Musis vacat, aut suis vacaret.
Aliquid te satis æstimas beatum,
Contingunt tibi si manus minores?
Vicini pete porticum Quirini:
Turbam non habet otiosiores
Pompeius, vel Agenoris puella,
Vel primæ dominus levis carinæ.

O Liber otiose, quo tu vadia
ornatus sindone non vulgari?
Nonne conaris videre Partheni-
um? Eas, & revertaris non
explicatus. Ille non evoluit li-
bros, sed libellos supplices: nec
dat operam Musis, aut daret
suis. Nunquid te putas satis
felicem, si manus minores terunt
te? Ad porticum vicini Quiri-
ni: Pompeius vel filia Agenoris,
vel inconstans dominus primæ na-
vis non habet turbam otiosiores.

NOTE.

1 Liber otiose] Quia absolutus erat, atque
domi otiosus.

2 Cultus sindone] Hoc est, purpura involutus.
3 epig. 42. lib. 3. & epig. 6. lib. 5. & epig.

4 lib. 4. ubi egimus de Parthenio qui Domi-
nus erat à cubiculo. Cum autem, teste Au-

5 Victore, Parthenius interfectus fuerit ini-
perii Nervæ, hic verò liber in lucem

6 prodierit, imperante Trajano; dicendum mihi
7 stat, hunc librum vivo Parthenio inchoa-

8 tum, & mortuo absolutum atque editum; nisi
9 ratio nem temporum in epigrammatum

10 vis à poeta fuisse neglectam.

11 Videre tentas] Alii, videre? certe.

12 Inevolutus] Hoc est, non lectus. Alii,
13 absolutus, contra legem carminis.

14 Nec Musis vacat] Poetam fuisse Partheni-
um dixit poeta.

8 Manus minores] Vulgi nimirum, non au-
licorum.

9 Vicini pete] De templo Quirini dictum
epig. 58. lib. 10. ubi nempe erat porticus, ad
quam multi conveniebant confabulaturi.

11 Pompeius] Hoc est, porticus Pompeiana,
de qua epig. 14. lib. 2. ubi & de porticu Euro-
pes, quæ filia fuit Agenoris.

12 Vel prima dominus] Jasonem intelligit,
quem sumit pro porticu Argonautarum,

epigramm. 14. lib. 2. & epigramm. 20. lib. 3.
Jason verò omnium primus navigasse fertur
à portis.

Levis] Ad navem Argo referunt aliqui, quæ
levis dicta est à celeritate: ἀπρὸς enim Latine
velox dicitur: sed ad Jasonem melius referas,
qui suis in amoribus inconstans fuit.

Sunt

Ibi sunt duo, aut tres, qui ex-
diant tinea in wearum ineptia-
rum: at cum sponso & fabula
absoluta fuerint de Scorpo, vel
Incitato.

Sunt illic duo, tresve, qui revolvant
Nostrarum tinea inepiarum:
Sed cum sponso, fabulaeque lassae
De Scorpo fuerint, & Incitato.

NOTÆ.

14 Tinea] Hoc est, mea carmina, quæ li-
neis escæ relinqui deberent.

15 Sed cum sponso] Turneb. l. 8. c. 4. Spon-
siones populi depositis pignoribus aut pecunia
de alicujus agitatoris victoria factas intelligit.

16 De Scorpo] Nobili agitatore actum
50. lib. 10. Incitatus fuit etiam auriga, ep-
lib. 10. Incitatus tamen apud Suetonium,
55. in Caligula, equus fuit, cui Consula
designasse traditur Caligula.

Ad Lectores, graves ut recedant. II.

O grave supercilium, & frons
austera tristis Catonis, & filia
Fabricii aratoris, & personati
fastus, & regula morum, &
quicquid non sumus noctu; fa-
cessite hinc. En mea carmina
clamant, io Saturnalia; &
placet, & licet, o Nerva, sub
te principe.

TRiste supercilium, durique severa Caton-
Erons, & aratoris filia Fabricii,
Et personati fastus, & regula morum,
Quidquid & in tenebris non sumus, ite fora
Clamant ecce mei, io Saturnalia, versus,
Et libet, & sub te præfide Nerva licet.

NOTÆ.

2 Aratoris filia] Patris nempe gravissimi
mores referens.

3 Et regula morum] Hoc est, censura.

4 Quidquid] Hoc est, castitas & pudicitia,
hinc etiam recedite; in tenebris enim nullus
pudor.

5 Clamant ecce mei] Saturnaliorum tem-
magna erat licentia. Macrobius Saturn. li-
cap. 10.

6 Et libet] Alii, licet, minus bene.
Sub te præfide] Tunc enim magna liber-
fruebantur Romani.

Ad Lectores tetricos. III.

O Lectores severi, mandate
memoria durum Sanctam: ni-
hil habeo agendum vobiscum:
hic liber meus est.

LECTores tetrici, salebrosū ediscite Sanctam
Nil mihi vobiscū est: iste liber meus e-

NOTÆ.

1 Sanctam] Qui poeta nec lepidus nec
numerosus fuit, epig. 19. lib. 7. Sanctæ cujus-
dam gulosi meminit poeta.

2 Iste liber meus] Nec vobis convenit prop-
jocos & facetias.

De suis libellis, IV.

quos ubique legi, sed nullum inde fructum percipere se dicit.

Non sola quies urbis delecta-
tur mea Pimpleide, nec damus
ista otiosis auribus:

NON urbana mea tantū Pimpleide gaude
Otia, nec vacuis auribus ista damus

NOTÆ.

1 Non urbana] Hoc est, Non soli cives otiosi delectantur meis versibus. Musæ dictæ
Pimpleides à Pimplæo Macedoniæ fonte ipsi sacro.

meus in Geticis ad Martia signa pruinis
rigido teritur centurione liber.

itur & nostros cantare Britannia versus, 5

Quid prodest? nescit sacculus ista meus.

quam victuras poteramus pangere chartas,

Quantaque Pieria praelia flare tuba!

pia reddiderint Augustum numina terris,

Et Mæcenatem si mihi Roma daret! 10

*sed meus liber attrahatur à duro
centurione in pruinis Geticis pro-
pe signa Martia. Britannia quoque
fertur canere mea carmina, quid
prodest? Mea crumena ignorat
ista. At quam poteramus scri-
bere versus non perituros, &
quanta certamina canere tuba
Pieria! cum dii pii restituerint
Augustum terris, si Mæcenatem,
quoque mihi daret Roma!*

NOTE.

In Geticis] De Getis dictum epig. 11.
& epig. 104. lib. 9. In Getas verò ex-
tensionem suscepit Trajanus, in cujus castris
cantatur versus Martialis.

Nescit sacculus] Hoc est, inde non colligo
niam.

9 Augustum] Nervam alii. Melius intelli-
gunt alii Trajanum alterum Augustum Romæ
restitutum à diis: At mihi, inquit poeta, nul-
lus Mæcenas datur, cujus munificentia in Ho-
ratiū nota est.

Precatur deos pro Nerva Trajano. V.

Akra, Laresque Phrygum, quos Trojæ ma-
luit hæres,

Quam rapere arsuras Laomedontis opes:

scriptus es æterno nunc primum Juppiter auro,

Et soror, & summi filia tota patris:

qui purpureis jam tertia nomina fastis 5

Jane, refers Nervæ, vos precor ore pio.

anc omnes servate ducem, servate senatum:

Moribus hic vivat principis, ille suis.

*O Sacra, & Lares Phrygum,
quos auferre maluit hæres Trojæ,
quam urendas opes Laomedon-
tis: O Jupiter, nunc primum
factus es ex auro æterno, & so-
ror & filia tota genitoris supre-
mi: & tu, ô Jane, qui jam ter
refers nomen Nervæ in fastos
purpureos, vos oro ore pio. O vos
omnes, servate Senatum, hic
vivat moribus Principis, ille
verò suis.*

NOTE.

matum] Alii, Votum pro Nerva Trajano,
destitu.

Trojæ hæres] Hoc est, Æneas. Virgilius,
Æneid.

In genitor cape sacra manu, patrisque
Penates, &c.

igit alii, Trojæ heros, & forte melius: Æne-
as non fuit filius Priami, atque ira nec
cessor, superstitibus nempe aliis Priami filiis
nepotibus.

Laomedontis opes] Laomedon pater fuit
Priami: à pietate poeta laudat Æneam, qui

neglectis opibus deos flammis eripuit.

3 Æterno auro] Hoc est, aurea imagine
nunquam peritura effictus es à Trajano.

4 Et soror] Juno, & Minerva quæ tota
est patris Jovis, è cujus cerebro producta sine
matre.

5 Jam tertia] De Jano epig. 2. lib. 8. cui
sacer mensis Januarius, quo consulum nomina
referebantur in Fastos.

6 Nervæ] Trajani scilicet adoptati à Nerva,
cujus nomen retinuit.

8 Ille suis] Sanctissimis nempe.

In laudem Nervæ Trajani. VI.

Anta tibi est recti reverentia Cæsar, & æqui,
Quanta Numæ fuerat: sed Numa pau-
per erat.

*O Cæsar, tam colis justitiam
& aequitatem, quam Numa co-
luerat: sed Numa egenus erat.*

Ardua

Hæc est res difficilis, non corrumpi mores à divitiis, atque esse Numam, cum superaveris tot Cræsos. Si prisci patres, ingentia nomina, revertantur, & fas sit evacuare Elysium nemus: Camillus invictus pro libertate expetet principem, Fabricius expetet aurum te donante: Brutus letabitur te Imperatore: Sylla cruentus tibi cedit imperium, cum erit depositurus, & Magnus Pompeius diligit te cum Cæsare privato: & Crassus dabit tibi omnes suas divitias. Si ipse etiam Cato resitatur revocatus ab umbris infernis Plutonis, Cæsarianus erit.

Ardua res hæc est, opibus non tradere more
Et cum tot Cræsos viceris, esse Numam.
Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,
Elysium liceat si vacuare nemus.
Te volet invictus pro libertate Camillus,
Aurum Fabricius te tribuente volet.
Te duce gaudebit Brutus: tibi Sylla cruent
Imperium tradet, cum positurus erit.
Et te privato cum Cæsare Magnus amabit
Donabit totas & tibi Crassus opes.
Ipse quoque infernis revocatus Ditis ab umbr
Si Cato reddatur, Cæsarianus erit.

NOTÆ.

4 Tot Cræsos] Hoc est, tot divites, Cræsos quippe rex fuit ditissimus, cujus historia nota ex Herodoto.

5 Ingentia nomina] Per appositionem, hoc est, quorum veterum nomina summa in admiratione sunt.

6 Elysium] Vide epig. 58. lib. 6.

7 Pro libertate] Alii, *pro libertate*. Videat lector. Camillus exul Dictator creatus ab ob-
sidio Gallorum ingratam patriam liberavit, Livius, lib. 5. Decadis 1.

8 Fabricius] De cujus abstinentia Gellius, lib. 1. cap. 14.

9 Brutus] Qui exactis Tarquiniis Romam in libertatem afferuit, Livius, lib. 1. Decad. 1.

aut alterum Brutum Cæsaris percussorem tellige.

Sylla] Cujus crudelitas in cives Roma nota ex Plutarcho, Salsutio, & aliis.

11 Magnus] Pompeius nempe, qui cum lio Cæsare bellum civile gessit fusc descripi-
à Lucano.

12 Crassus] Romanus civis ditissimus, V-
rius Maximus, lib. 6. cap. 11. Plinius, lib.
cap. 23.

14 Cato] Uticensis, qui seipsum interfe-
ne in Julii Cæsaris manus incideret vivus: a-
men licet Cæsaris imperium occupantis in-
cissimus, se tibi mitissimo principi ultro-
mitteret.

AD ROMAM, & DINDYUM, VII.

de Saturnalibus hilariter celebrandis.

Lautis diebus falciferi senis, quibus dominatur regnator fritillus, o pileata Roma, finis, opinor, jocari carmine non molesto. Risisti: igitur fas est, nec prohibemur. Anxietates pallida, recedite hinc longe:

UNctis falciferi senis diebus,
Regnator quibus imperat fritillus,
Versu ludere non laborioso
Permittis, puto, pileata Roma.
Risisti: licet ergo, nec vetamur.
Pallentes procul hinc abite curæ:

NOTÆ.

1 Falciferi] Saturni falcem gerentis.

2 Imperat fritillus] Tunc alea impune lude-
bant omnes: fritilli sunt turriculæ ex quibus
ejiciuntur aleæ. Vide ep. 14. l. 4. & 85. l. 5.

4 Pileata Roma] Saturnalium tempore ser-
vi velut domini pileari incedebant. Turne-
bus, lib. 8. cap. 4. Romani Saturnalibus pi-

leum gerebant, aliis diebus nudo capite: et
aut caput veste velabant. Itaque ve-
nullæ Romanorum statuz cum pileo visu-
&c. Lipsius etiam videndus de Amphit-
tro, cap. 19.

5 Risisti] Rifu consentire visa es. De
entibus alibi.

quid venerit obvium loquamur,
 torosa sine cogitatione.

scice dimidios, puer, trientes,
 tales Pythagoras dabat Neroni :

scice, Dindyme, sed frequentiores.

sum nil ego sobrius, bibenti

occurrent mihi quindecim poetæ.

nunc bassa, sed Catulliana,

si tot fuerint, quod ille dixit,

Donabo tibi passerem Catulli.

loquamur quicquid venerit in
 buccam sine tetrica cogitatione.
 O serve, funde dimidios trientes,
 quales fundebat Pythagoras Ne-
 roni : O Dindyme, funde, sed
 frequentiores. Ego sicus nihil
 possum scribere : quindecim poe-
 ta subvenient mihi potanti. Nunc
 liba oscula, sed Catulliana, qua
 si tot fuerint quot dixit ille,
 dabo tibi passerem Catulli.

NOTÆ.

Pythagoras] Cui in modum solennium
 nuptiarum nupsit Nero, Tacitus, lib. 15.
 Bibenti] Hoc est, inquit Farnabius, ca-

lens mero fundam carmina, & exprimam inge-
 nia quindecim simul poetarum.

16 Donabo tibi] Componam versus non minus
 gratos iis quos de passere Lesbix scripsit Catullus.

In PAULLAM mœcham. VIII.

PAULLAM certe stupido non dices, Paulla, marito,

Ad mœchum quoties longius ire voles,

Cesar in Albanum iussit me mane venire,

Cesar Circeios: jam strophæ talis abit.

Penelope licet esse tibi sub principe Nerva : 5

Sed prohibet scabies ingeniumque vetus.

Felix, quid ages ? ægram simulabis amicam ?

Hærebit dominæ vir comes ipse suæ :

Et ad fratrem tecum, matremque patremque.

Quas igitur fraudes ingeniosa paras ? 10

Scice & istericam se forsitan altera mœcha

In Sinuessano velle sedere lacu.

Quanto tu melius, quoties placet ire fututum,

Quæ verum mavis dicere, Paulla, viro.

O Paulla, quoties voles lon-
 gius ire ad adulterum, jam sano
 non dices hebeti viro, Cesar im-
 peravit mane me adire Albanum,
 aut Circeios. Jam talis dolus
 sublatu est. Potes esse Penelope
 sub principe Nerva : sed impedit
 scabies & natura inveterata.
 Misera, quid facies ? Fingesne
 agrotare amicam ? Maritus
 ipse comitabitur suam dominam :
 atque adibit tecum fratrem, &
 patrem, & matrem. Quos igitur
 dolos artificiosa moliris ?
 Forte altera adultera dicit, se
 istericam velle sedere in lacu Si-
 nuessano. Quanto tu melius

O Paulla, quæ mavis proferre
 veritatem marito.

NOTÆ.

Paulla] De qua jam epig. 75. lib. 1.

Cesar] Domitianus, cujus iussu in Alba-

ni, ubi quinquatria celebrantur, epig. 1.

4 ire se dicebat Paulla : mortuo autem

Domitiano hoc prætere nequibat.

Circeios] Promontorium Latii.

Penelope] Fallacia est, epig. 7. lib. 3.

Penelope] Cujus pudicitia à poetis cele-

bra est.

Scabies] Pruritus, & vetus tua libido.

11 Istericam] Gallicè, qui a la jaunisse.
 Anglicè, the Jaundies, Turnebus, lib. 8. cap. 4.
 legit hystericam, ut morbus vulvæ intelliga-
 tur, qui libidine plerumque levatur. Tsiæz,
 vulva. Vide epig. 72. infra.

12 In Sinuessano] Cujus aquæ erant saluber-
 rimæ. Plinius, lib. 31. cap. 2.

14 Quæ verum mavis] Quæ mavis fateri li-
 bidinem, quam dolosa excusatione uti.

IX.

De statua MEMORIS, poetæ tragici. X.

*Memor insignis fronde Jovis,
& decus Romani-cothurni, ex-
pressus arte Apellea spirat.*

CLarus fronde Jovis, Romani fama cothurni
Spirat Apellea redditus arte Memor.

NOTÆ.

De statua] Melius de pictura, cum Apelles
pictor fuit nobilissimus, non verò statuarius,
epig. 83. lib. 7.

1 Clarus fronde Jovis] Hoc est, ornatus
querna corona. Vide epig. 54. lib. 4.

Cothurni] Qui tragicorum proprius fuit,

epig. 20. lib. 3.

2 Spirat Apellea] Alii, *Apollinea*, ut sta-
tuam Memoris, inquit Raderus, in Apollini
templo inter aliorum poetarum imagines colle-
catam intelligas. Videat lector.

De TURNO, poeta satyrico. XI.

*Turnus applicuit ingentia pec-
tora ad satyras, cur non ad
versus Memoris? Frater erat.*

Contulit ad satyras ingentia pectora Turnus
Cur non ad Memoris carmina? frater erat

NOTÆ.

1 Turnus] Cujus meminit epig. 96. lib. 7. non scripsit tragedias, ne fratris Memoris am-
ulus videretur.

Ad PUERUM suum, XII.

veterum pocula esse revocanda.

*Serve, aufer calices, & toreu-
mata tepidi Nili, & manu tua
mibi porrige pocula trita labris
patrum, & pura tonso ministro,
priscum decus reddatur mensis.
O Sardanapale, mereris bibere
in poculo gemmato, qui frangis
Mentora ad conficiendum sca-
phium tua adultera.*

Tolle, puer, calices, tepidique toreumata Nili
Et mihi secura pocula trade manu,
Trita patrum labris, & tonso pura ministro,
Antiquus mensis restituatur honor.
Te potare decet gemma, qui Mentora frangis
In scaphium mœchæ, Sardanapale, tuæ.

NOTÆ.

1 Toreumata] Vide epig. 39. lib. 4. Poeta
intelligit vasa crystallina, quæ ex Ægypto
Romam afferbantur.

2 Secura manu] Hoc est, pocula quæ è ma-
nibus lapsa non frangantur; vel quorum fra-
ctorum parva sit jactura.

3 Trita patrum] Quibus usi sunt majores.

Et tonso pura] Ministrata non à comato &
delicato, sed à rudi atque simplici puero.

5 Qui Mentora] Hoc est, Tu, ò Sardana-
pale (forte alludit ad Sardanapalum illum re-

gem effoeminatum, (de quo Diodorus Siculus
lib. 8.) qui frangis

Pocula Mentorea nobilitata manu,
ut dixit epig. 60. lib. 9. ut nempe matula consi-
ciatur tuæ mœchæ, dignus es qui bibas impure
illo poculo gemmis ornato. Alii sic legunt,

Te potare decet gemma, qui Mentora frangis
In scaphio mœcha, Sardanapale, tuæ.

hoc est: Magis tibi convenit matula tuæ mœ-
chæ, in qua bibas, quam pocula gemmata quæ
frangis,

EPIGRAMMATUM LIBER XI. 451

In ZOILUM ignobilem. XIII.

JUS tibi natorum vel septem, Zoile, detur,
Dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

O Zoile, obtineas jus vel septem liberorum, modo nullus tibi det genitorem, nullus genitricem.

NOTÆ.

¹ *Jus tibi*] Non petebatur jus nisi trium liberorum, epig. 9 l. lib. 2. At, inquit poeta, vel

septem, vel plurium liberorum jus obtineat Zoilus, semper tamen obscurus erit, & terræ filius.

Epitaphium PARIDIS histronis. XIV.

Quisquis Flaminiam teris, viator,
Noli nobile præterire marmor.
Urbis deliciæ, salesque Nili,
Ars & gratia, lusus & voluptas,
Romani decus, & dolor theatri,
Atque omnes Veneres, Cupidinesque,
Hoc sunt condita, quo Paris, sepulcro.

O Viator, quisquis ambulas per Flaminiam, ne prætereas illustre marmor. Delicia urbis, & sales Nili, ars & gratia, jocus & voluptas, honor & mæror Romani theatri, atque omnes Veneres & Cupidines, sepulta sunt hoc tumulto, quo Paris.

NOTÆ.

¹ *Quisquis Flaminiam*] Vide epig. 28. l. 6. huic simile, & epig. 29. lib. 9.

² *Marmor*] Id est, sepulcrum marmoreum.

³ *Salesque Nili*] Ægyptii nempe lepidio atque acuto ingenio valent.

⁴ *Romani decus*] Plauti epitaphium apud Gellium, lib. 1. cap. 24. huic simile est.

⁷ *Paris*] Suetonius in Domitiano, cap. 3. Deinde uxorem suam Domitiam, ex qua in secundo suo consulatu filium tulerat, Paridis histronis amore deperditam repudiavit. Paridem vero interfici jussit Domitianus, ut constat ex Dione in Domitiano. Hujus Paridis meminit Juvenalis.

De COLONO brevi. XV.

Hæredes nolite brevem sepelire colonum.
Nam terra est illi quantulacumq; gravis.

O hæredes, nolite humare brevem colonum. Nam quantulacumque terra est gravis illi.

NOTÆ.

¹ *Sepelire colonum*] Qui cum sit brevis stature, vel levissimæ terræ ferendæ non erit par:

poeta autem ludit in hac formula, fit tibi terra levis, de qua epig. 39. lib. 1.

De LIBRO suo, XVI.

quem aliis nequiores esse dicit.

Sunt chartæ mihi, quas Catonis uxor,
Et quas horribiles legant Sabinæ.
Hic totus volo rideat libellus,
Et sit nequior omnibus libellis:

Habeo libros, quos uxor Catonia, & quos evoluant inculta Sabinæ. Placuit ut hic integer libellus rideat, & sit lascivior omnibus libellis:

NOTÆ.

¹ *Sunt mihi*] Alii mei libri possunt legi vel à gravissimis & castissimis Sabinis.

G g 2

Qui

qui madeat vino, nec erubescat
fondere pingui Cosmiano. Jove-
tur cum pueris, diligat puellas :
nec per circuitus dicat illam pa-
rentem omnium, ex qua gigni-
mur, quam sanctus Numa ap-
pellabat
Nihilominus, 6 Apollinaris, re-
cordare hac carmina esse Satur-
nalicia : meus hic liber caret
moribus.

Qui vino madeat, nec erubescat
Pingui sordidus esse Cosmiano.
Ludat cum pueris, amet puellas :
Nec per circuitus loquatur illam
Ex qua nascimur omnium parentem,
Quam sanctus Numa mentulam vocabat.
Versus hos tamen esse tu memento
Saturnalicios, Apollinaris,
Mores non habet hic meus libellus.

NOTÆ.

6 Cosmiano] Hoc est, unguento Cosmi, de
quo epig. 88. lib. 1.

12 Saturnalicios] Usos licentia Saturalib
permiffa, epig. 2. supra.

Ad LECTORES graves, ut recedant. XVII.

O Lector qui nimis severus es,
potes jam hinc abire quo placet,
scripsimus ista toga urbana : mea
enim pagina lascivit carmine
Lampsacio, & pulsat ara manu
Hispana.

Lucretia erubuit, atque abiecit
meum librum : at coram Bruto,
6 Brute, recede, evolvet.

QUI gravis es nimium, potes hic jam le-
ctor abire
Quo libet, urbanæ scripsimus ista togæ.
Nam mea Lampsacio lascivit pagina versu,
Et Tarteſſiaca concrepat æra manu.
O quoties rigida pulsabis pallia vena,
Sis gravior Curio, Fabricioque licet !
Tu quoque nequitias nostri lususque libelli,
Uda puella leges : sis Patavina licet.
Erubuit, posuitque meum Lucretia librum :
Sed coram Bruto, Brute recede, leget.

NOTÆ.

2 Urbana toga] Plebi, & levioribus personis.
3 Lampsacio] Priapeio : Lampsacus urbs est
Mysie, ubi Priapus colebatur. Ortellius ab
aliquibus fuisse collocatum dicit inter Parium
& Priapum ad Helleſpontum. Ovidius :
Et te ruricola, Lampsace, tuta tuo.

4 Tarteſſiaca] Vide epig. 27. lib. 7.
Concrepat ara manu] Epig. 71. lib. 6.
Edere lascivos ad Bætica crumata gestus, &

10 Sed coram Bruto] Ipsa Lucretia, absen-
tibus Bruto viro gravissimo, leget meos libros.

Ad SABINUM, XVIII.

non omnes suos versus esse lascivos.

Lasciva non est omnis pagina
nostri libri : O Sabine, reperies,
& quod legas mane.

NON omnis nostri nocturna est pagina
libri :
Invenies, & quod mane, Sabine, legas.

NOTÆ.

1 Nocturna] Petulans, atque impudica.

2 Invenies] Versus scilicet, quos etiam sobrius possis legere salva verecundia.

In LUPUM, de prædiolo sibi dato. XIX:

Donasti, Lupe, rus sub urbe nobis :
 Sed rus est mihi majus in fenestra.
 Rus hoc dicere, rus potes vocare !
 In quo rura facit nemus Dianæ,
 Argutæ tegit ala quod cicadæ,
 Quod formica die comedit uno,
 Clausæ cui folium rosæ corona est :
 In quo non magis invenitur herba,
 Quam costi folium, piperve crudum :
 In quo nec cucumis jacere rectus,
 Nec serpens habitare tuta possit.
 Erucam male pascit hortus unam,
 Consumto moritur culex salictio,
 Et talpa est mihi fossor, atque arator.
 Non boletus hiare, non mariscæ,
 Ridere, aut violæ patere possunt.
 Fines mus populatur, & colono
 Tamquam sus Calydonius timetur,
 Et sublata volantis ungue Procnès
 In nido seges est hirundinino,
 Et cum stet sine falce, mentulaque,
 Non est dimidio locus Priapo.
 Vix implet cochleam peracta messis,
 Et mustum nuce condimus picata.
 Errasti, Lupe, litera sed una.
 Nam quo tempore prædium dedisti,
 Mallem tu mihi prandium dedisses.

O Lupe, mihi dedisti prædi-
 um suburbanum, sed habeo majus
 prædium in fenestra. Pot-est-ue
 hoc dicere prædium, pot-est-ue ap-
 pellare prædium ? In quo rura
 efficit nemus Diana, quod tegit-
 ur ala canora cicada, quod co-
 meditur a formica uno die, cui
 corona est folium rosæ clausæ: in
 quo non magis herba reperitur
 quam costi folium, aut piper cru-
 dum; in quo nec cucumis possit
 jacere rectus, nec serpens secura
 habitare. Hortus male pascit
 unam erucam, culex perit con-
 sumpto salictio, atque habeo tal-
 pam fossorem, atque aratorem.
 Nec boletus hiare, nec mariscæ
 ridere, nec violæ possunt explica-
 ri. Mus vastat fines, & colono
 nus metuit illum veluti aprum
 Calydonium, & seges sublata
 ungue volantis Procnès ponitur in
 nido hirundinis, & locus deest
 dimidio Priapo, quamvis stet
 sine falce . . .
 . . .
 Messis absoluta vix implet cochle-
 am, & condimus mustum nuce
 picata. O Lupe, errasti sed una
 litera. Quo enim tempore do-
 nasti prædium, mallem tu mihi
 donasses prandium.

NOTÆ.

1 Majus in fenestra] Sic prædium sibi à
 Lupe datum per varias comparationes valde
 exornat poeta.

4 Ruta] Herbæ genus, Anglicè, Rue, ne-
 mura verò Dianæ sacra fuisse sæpius dictum.

9 Quam costi folium] Radix est peregrina
 nimio odore, Plinius, lib. 12. cap. 12. Piper
 prædium dixit, hoc est, acre, vel nondum matu-
 rum.

15 Mariscæ] Ficus sunt insipidæ: aliàs ma-
 riscæ ulceris genus est.

18 Sus Calydonius] De quo epig. 15. lib.
 Spec.

19 Procnès] Quæ fuit in hirundinem muta-
 ta, cujus historia satis nota: hoc est, tota seges
 mei prædii vix sufficit conficiendo uni hirundi-
 nis nido.

24 Nuce picata] Refina nempe & pice ob-
 linebantur vasa, quibus vinum condebarur, ne
 spiritus vini subtiliores evanescerent.

27 Mallem tu] Hoc est, litera una mutata
 mallem prandium quam prædium.

XX, XXI, XXII, XXIII, XXIV.

Ad LABULLUM, XXV.

à quo deprecatur officium clientis, propter studium epigrammatum.

O Labulle, dum te comitor & reduco domum, dum accommo-
 aurem tibi garrienti, & laudo
 omnia tua dicta & facta, quot
 carmina poterant componi? Tu
 non existimas hoc esse damnum,
 si propter te perit, quod legit Ro-
 ma, requirit hospes, non deridet
 eques, tenet senator, probat caus-
 fidicus, arguit poeta. O La-
 bulle, hocne aquum est? Quis-
 quam-ne patiatnr hoc, ut habeas
 majorem numerum tuorum to-
 gatulorum, ego verò habeam
 minorem meorum librorum: Jam
 certe triginta diebus vix absolvi
 unam paginam: sic fit, cum
 poeta non vult cœnare domi.

DUM te prosequor, & domum reduco;
 Aurem dum tibi præsto garrienti,
 Et quidquid loqueris, facisque, laudo,
 Quot versus poterant, Labulle, nasci?
 Hoc damnum tibi non videtur esse,
 Si quod Roma legit requirit hospes,
 Non deridet eques, tenet senator,
 Laudat caussidicus, poeta carpit,
 Propter te perit? hoc, Labulle, verum est?
 Hoc quisquam ferat, ut tibi tuorum
 Sit major numerus togatulorum,
 Librorum mihi fit minor meorum?
 Triginta prope jam diebus una est
 Nobis pagina vix peracta: sic est,
 Cum cœnare domi non vult poeta.

NOTÆ.

- 8 Poeta carpit] Poetæ enim invidet poeta.
 9 Hoc verum est] An æquum est. Sic Horat.
 An quodcumque facit Mæcenat, te quoque
 verum est

Tanto dissimilem, &c.
 14 Sic est] Ut negligantur studia, dum
 cum cœnare cupio.

XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI.

In CÆCILIUM, XXXII.

qui convivis apponebat cibos confectos ex unis cucurbitis.

Cæcilius Atræus cucurbitarum
 sic dilaniat, & secat illas in
 mille partes, quasi filios Thy-
 estæ: statim comedes has in ipso
 gustu, prima aut secunda cœna
 feret has, tertia cœna tibi reponet
 illas. Ex his instruet seras epi-
 dipnidas.

ATREUS Cæcilius cucurbitarum
 Sic illas quasi filios Thyestæ
 In partes lacerat, secatque mille.
 Gustu protinus has edes in ipso,
 Has prima feret, alterave cœna,
 Has cœna tibi tertia reponet.
 Hinc seras epidipnidas parabit,

NOTÆ.

- 1 Atræus] Hoc est, qui difsecat cucurbitas,
 veluti Atræus filios fratris sui Thyestæ. Seneca
 in Thyestæ.

- 4 Gustu protinus in ipso] Hoc est, in cœnæ
 exordio, epig. 31. lib. 10. in secunda pariter

& tertia mensa apponebantur cucurbitæ.
 7 Epidipnidas] Bellaria intellige, quæ
 secundis mensis apponebantur, à verbo ἐπι-
 πνειν, id est, secundam cœnam perago.

Hic

Hinc pistor fatuas facit placentas,
Hinc & multiplices fruit tabellas,
Et notas caryotidas theatris :
Hinc exit varium coco minutal,
Ut lentem positam, fabamque credas,
Boletos imitatur, & botellos,
Et caudam cybii brevesque mænas :
Hinc cellarius experitur artes.
Ut condat vario vaser sapore
In ruta folium capellianæ.
Sic implet gabatas, paropsidasque,
Et leves scutulas, cavaſque lances.
Hoc lautum vocat, hoc putat venustum, 20
Unum ponere ferculis tot affem.

ex his pistor conficit insulas pla-
centas, ex his parat multiplices
tabellas, & caryotidas notas the-
atris; ex his cocco conficit mi-
nuta varium, ut putes lentem
positam, & fabam, imitatur
boletos & botellos, & caudam
cybii, & breves mænas : ex his
promus experitur artes, ut calli-
dus vario sapore condat in fo-
lium ruta capelliana. Sic im-
plet gabatas, & paropsidas, &
leves scutulas, & cavaſque lances.
Hoc appellat lautum, hoc credit
venustum, impendere unum af-
sem in tot fercula.

NOTÆ.

9 Tabellas] Hoc est, quadras de placenta,
dixit epig. 76. lib. 3.
Nec te liba juvant, nec seſta quadra
placenta.
10 Caryotidas] Quæ sunt baccæ palmarum,
epig. 33. lib. 8.
11 Minutal] Cibus erat ex variis rebus mi-
nutatim concisis factus.
12 Ut lentem] Hoc est, ut pultem existi-
mas ex lente & faba.
13 Botellos] Genus nempe farciminis, de quo

epig. 79. lib. 5. ubi & de cybio pisce dictum.
14 Mænas] Pisciculos, de quibus Plinius,
lib. 32. cap. 7.
17 In ruta folium] Id est, iaster folii rutæ
capellianæ, sic denominatæ vel à capillorum
multitudine, vel à capris sylvestribus quæ illam
depascunt. Legunt alii,
In ruta folium capelliana.
malè.
18 Gabatas paropsidasque] Lances sunt va-
rii generis.

In NESTOREM egenum. XXXIII.

NEC toga, nec focus est, nec tritus cimice
lectus,
Nec tibi de bibula sarta palude teges :
Nec puer, aut senior, nulla est ancilla, nec infans,
Nec sera, nec clavis, nec canis, atque calix.
Tu tamen affectas, Nestor, dici, atque videri 5
Pauper, & in populo quæris habere locum.
Mentiris, vanoque tibi blandiris honore :
Non est paupertas, Nestor, habere nihil.

Nec habes togam, nec focum,
nec cubile tritum cimice, nec te-
getem confectam ex herba ude
paludis. Nec habes puerum aut
seniorem, nec ancillam, nec in-
fantem, nec seram, nec clavem,
nec canem, nec poculum. Ni-
hilominus, ô Nestor, tu affectas
dici & videri pauper, & quæris
habere locum in populo. Menti-
ris, & tibi blandiris vano hono-
re : O Nestor, non est paupertas,
habere nihil.

NOTÆ.

2 Teges] Gallicè, Nette. Anglicè, a Mat.
4 Nec sera] Sensus est : Nec habes servum
atque canem, nec canem qui januam custodiat.
5 Tu tamen] Epig. 19. lib. 8.

Pauper videri vult Cimmer, & est pauper.
8 Non est paupertas] Sed mera mendicitas ;
pauperes enim non sunt qui nihil omnino
habent, sed mendici appellandi.

De PRASINO, XXXIV.

victore, cui Nero faverat.

*Post mortem Neronis Præfinus
sæpe refert palmam, & victor
reportat præmia : I nunc,
invidia edax, dic te cessisse Ne-
roni : vicit nimirum, non Nero,
sed Præfinus.*

Sæpius ad palmam Præfinus post fata Neroni
Pervenit, & victor præmia plura refert.
I nunc livor edax : dic te cessisse Neroni :
Vicit nimirum, non Nero, sed Præfinus.

NOTÆ.

[Præfinus] De aurigarum factionibus di-
sum epig. 46. lib. 6. Nero favebat Præfinæ,
cujus victoriam sæpius reportatam favori tribue-

bant invidi : at cum vinceret etiam mor-
tali Nerone, Præfinum, seu factionem Præfinæ
merito vicisse concludit poeta.

De APRO, XXXV.

cujus tenebrosam domum irridet.

*Aper emit domum, sed quam
nec esse suam vellet budo, adeo
atrum & vetus tugurium est.
Maro nitidus possidet hortos vi-
cinos illi. Aper cœnabit bellè,
non habitabit bellè.*

Ædes emit Aper, sed quas nec noctua velle
Esse suas, adeo nigra, vetusque casa est
Vicinos illi nitidus Maro possidet hortos.
Cœnabit bellè, non habitabit Aper.

NOTÆ.

[Ædes emit] Optimo quidem consilio, ut nempe sæpius ad cœnam invitaretur à nitido
lauro Marone suo vicino.

Ad FABULLUM, XXXVI.

solum esse se, dum cœnaret cum ignotis.

*Cum invites trecentos ignobis
mihi, miraris, & quereris, &
litigas, cur non eam invitatus
à te. O Fabulle, non libenter
cœno solus.*

Ignotos mihi cum voces trecentos.
Quare non veniam vocatus à te,
Miraris, quererisque, litigasque.
Solut cœno, Fabulle, non libenter.

NOTÆ.

[Solut cœno] Cum ignotis enim sibi videbatur cœnare solus.

EPIGRAMMATUM LIBER XI. 457

De CAIO PROCULO, XXXVII.

præter spem vitæ restitutus.

Caius hanc lucem gemma mihi Julius alba
Signat, iō votis redditus ecce meis.
Desperasse juvat, veluti jam rupta sororum
Fila; minus gaudent, qui timere nihil.
Hypne, quid exspectas piger? immortale Fa-
lernum
Funde, senem poscunt talia vota cadum.
Quincunces & sex cyathos, bessemq; bibamus,
Caius ut fiat Julius, & Proculus.

*Io en Caius Julius restitutus
meis votis notat mihi hunc diem
gemma candida. Jucundum est
desperasse, tanquam jam rupta
fuisse fila Parcarum, minus
latantur, qui nihil metuerunt.
O segnis Hypne, quid moraris?
funde immortale Falernum, ca-
dus vetus debetur hujusmodi vo-
tis. Potemus quincunces, & sex
cyathos, & bessem, ut fiat Caius
Julius, & Proculus.*

NOTÆ.

Gemma alba] De hac formula dictum
45. lib. 8. Hujus vero Proculi mentionem
poeta, epig. 71. lib. 1.
Desperasse] Vitam Proculi.

7 Quincunces] De hoc bibendi more dictum
epig. 72. lib. 1.

*Navia sex cyathis, septem Fustina bi-
batur.*

In ZOILUM superbum. XXXVIII.

Zoile, quid tota gemmam præcingere libra,
Tejuvat & miserum perdere sardonicha?
Annulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus:
Non eadem digitis pondera conveniunt.

*O Zoile, quid te juvat cir-
cumdare gemmam integra libra
auri, & perdere miserum sardo-
nicha? paulo ante iste annulus
convenerat tuis cruribus: non ea-
dem pondera apta sunt digitis.*

NOTÆ.

Quid tota gemmam] Juvenalis Sat. 1. sic
dicitur in Crispinum:
*Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat majoris pondera gemma.
Et miserum*] Hoc est, occultare nimio

3 Annulus iste] Vide epig. 29. lib. 3.
*Hæc cum gemina compede dedicat catenæ,
Saturne, tibi Zoilus, annulos priores.*
Nam ex servo factus erat eques Zoilus, cujus
cruribus magis quam digitis conveniebant an-
nuli; sive annuli, ut scribebant veteres.

De MULIONE surdo. XXXIX.

Mulio viginti venit modo millibus, Aule.
Miraris pretium tam grave? surdus erat.

*Paulo ante mulio venditus est
viginti millibus, Aule: an mi-
raris mercedem tam ingentem?
erat surdus.*

NOTÆ.

Surdus erat] Atque ita delator esse nequibat, si forte ejus dominus liberius quid dixisset;
de criminibus sui domini à quoquam interrogandus erat.

IN CHARIDEMUM, XL.

libertum, à quo adhuc objurgabatur jam adultus

O Charideme, fueras motor
 mearum cunarum, & custos pue-
 ri, atque assiduus comes. Jam
 sudaria nigrescunt tonsa mea bar-
 ba, & puella puncta meis labris
 queritur: at non adolevi tuo ju-
 dicio: noster villicus horret te,
 dispensator, domus ipsa timet te.
 Nec tu permittis nobis jocari, nec
 amare: nihil vis mihi, & vis
 omnia licere tibi. Reprehendis,
 observas, quereris, suspitras, &
 iracundia tua vix cohibet ma-
 num à ferulis. Si sumpsi Tyrios
 cultus, aut unxi comas; excla-
 mas, Nunquam genitor fecerat
 ista, & contracta fronte numeras
 nostros trientes, veluti ille cadus
 sit de tua cella. Cessa: nequeo
 pati libertum Catonem. . . .

CUnarum fueras motor, Charideme, mearu-
 Et pueri custos, assiduusque comes.
 Jam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba,
 Et queritur labris puncta puella meis.
 Sed tibi non crevi: te noster villicus horret:
 Te dispensator, te domus ipsa pavet.
 Ludere nec nobis, nec tu permittis amare:
 Nil mihi vis, & vis cuncta licere tibi.
 Corripis, observas, quereris, suspiria ducis,
 Et vix à ferulis abstinet ira manum.
 Si Tyrios sumsi cultus, unxive capillos:
 Exclamas, Nunquam fecerat ista pater.
 Et numeras nostros adstricta fronte trientes,
 Tamquam de cella sit cadus ille tua.
 Define: non possum libertum ferre Catone
 Esse virum jam me dicet amica tibi.

NOTÆ.

1 Motor] Hoc est, mihi infanti cunas mo-
 visti. Alii, monitor, minus bene.

3 Sudaria] Lintea quæ barbam tonsam ex-
 cipiunt.

5 Sed tibi non crevi] Sed nondum adolevisse
 me existimas, & me ut impuberem redarguis.

11 Si Tyrios] Vestes purpureas intellige.

13 Et numeras] Sensus est: Numeras
 hauriam cyathos.

15 Catonem] Hoc est, libertum toleran-
 teo, qui Catonem, seu censores se gerat.

XLI.

DE AMYNTA, XLII.

cujus casu monet Lygdum ne arbores conscendat.

Dum pastor Amyntas nimis
 curat pecus, & letatur fama,
 & pinguedine gregis; superavit
 ramos impares oneri, atque ar-
 borem fastiscentem ipse secutus o-
 pes excussas.

Indulget pecori nimium dum pastor Amyntas
 Et gaudet fama, luxuriaque gregis;
 Cedentes oneri ramos, sylvamque fluentem
 Vicit, concussas ipse secutus opes.

NOTÆ.

2 Et gaudet fama] Hoc est, inquit Farna-
 hius, dum laudem querit ex pinguibus factis
 suis.

Luxuria] Hic significat pinguedinem.

3 Cedentes] Sensus est: Amyntas conscen-

dit quercum glandibus onustam, & inci-
 tam, cujus ramis fastiscentibus, & cedentibus
 oneri, nec tamen fractis cecidit Amyntas
 que excussas opes, hoc est, glandes, secutus
 riit.

EPIGRAMMATUM LIBER XI. 459

Ille nemus diræ vetuit superesse rapinæ,
 Damnavitque rogis noxia ligna pater.
 Lygdes, Lygde, sues habeat vicinus Iolas:
 Satis est nobis annumerare pecus.

5 Pater prohibuit nemus triste su-
 peresse crudeli casui, & damna-
 vit noxia ligna rogis Amyntæ.
 O Lygde, vicinus Iolas habeat
 pingues sues: nobis sufficit a te
 numerari pecus.

NOTÆ.

[Diræ rapinæ] Amyntæ scilicet sui filii, in
 quo arborem patulam nempe excisam
 pater iussit.
 [Pingues] Sensus est: O Lygde, ne in-

videas alieno pecori, nec nostrum nimis cures,
 sed cave tibi à simili casu; sufficit enim te nul-
 lum ex suis nostris amittere.

IN CÆCILIANUM, XLIII.

carmen egregium sine egregio argumento fieri non posse.

Vida cū poscas epigrammata, mortua ponis
 Lemmata: quid fieri, Cæciliane, potest?
 Mella jubes Hyblæa tibi, vel Hymettia nasci,
 Et thyma Cecropiæ Corfica ponis api?

O Cæciliane, cum requiras ve-
 geta epigrammata, præbes mor-
 tua argumenta, quid potest fieri?
 Vis ne tibi nasci mella Hy-
 blæa, aut Hymettia, cum appo-
 nis thyma Corfica api Atticæ?

NOTÆ.

[Vida] Hoc est, nobilia & præclara.
 [Mortua] Vilia atque abjecta.
 [Hyblæa] Vide epig. 46. lib. 2. & epig.
 lib. 7.

4 Et thyma Corfica] Amara scilicet, ex
 quibus vel apes Atticæ mel dulce conficere ne-
 queant. Sic se api, argumentum vero flori
 comparat poeta.

XLIV.

Ad senem orbem, XLV.

ne credat captatorem verum esse sibi amicum.

Orbus es, & locuples, & Bruto consule
 natus,
 Esse tibi veras credis amicitias? (bebas.
 veræ: sed quas juvenis, quas pauper ha-
 Qui novus est, mortem diligit ille tuam.

Orbus es, & dives, & natus
 Bruto consule, an putas te habere
 veros amicos? Sunt veri, sed
 quos habebas juvenis atque inops:
 qui recens est amicus, ille amat
 tuum interitum.

NOTÆ.

[Bruto consule] Hoc est, decrepitus es: Bru-
 tæ regibus primus consul fuit.

4 Mortem] Atque ita insidiatur tuæ here-
 ditati.

XLVI, XLVII, XLVIII.

In

In Silium Italicum. XLIX.

Silius qui possidet villam eloquentis Ciceronis, colit hæc monumenta magni Maronis. Nec Maro, nec Cicero optaret alium heredem, & dominum sui sepulchri, & domus.

Silius hæc magni celebrat monumenta Maro
Jugera facundi qui Ciceronis habet. (r
Hæredem, dominumque, sui tumulique, Lari
Non alium mallet, nec Maro, nec Cicer

NOTÆ.

1 *Silius*] De quo ep. 62. l. 7. Virgilii sepulcrum in agro Neapolitano ædificat coluit Silius, & Ciceronis villam emit teste Plin. l. 31. c. 4 *Non alium*] Fuit enim orator, & poet

In PHYLLIDA, L.

semper aliquid petentem.

O Phylli, nullam prateris horam; qua non spoliis me perditum amore tui; tam callide rapis. Nunc fraudulenta ancilla flet speculo attrito, vel gemma decidit a digito, vel lapis ab aure. Nunc bombycina furtiva possunt lucro cedere. Nunc ficcus onyx Cosmi ostenditur mihi. Nunc poscitur amphora mucida nigri Falerni, ut saga loquax procuret tuos somnos. Nunc ut emam aut grandem lupum, aut nullum bilinguem, dives amica invitavit se ad tuam cœnam. Tandem habebas verecundiam, & rationem veri, & æqui: o Phylli, nihil tibi recuso

Nulla est hora tibi qua non me, Phyllida, furem
Despolies: tanta calliditate rapis.
Nunc plorat speculo fallax ancilla relicto
Gemma vel a digito, vel cadit aure lapis
Nunc furtiva lucri fieri bombycina possunt
Profertur Cosmi nunc mihi ficcus onyx.
Amphora nunc petitur nigri cariosa Falerni
Expiet ut somnos garrula saga tuos. (lib
Nunc ut emam grandemve lupum, mullumve
Indixit cœnam dives amica tibi.
Sit pudor, & tandem veri respectus & æqui
Nil tibi, Phylli, nego: nil mihi, Phylli, ne

NOTÆ.

3 *Speculo relicto*] Hoc est, amisso, vel attrito; res enim relicte, ut ait Domitius, consumptæ dicuntur.

4 *Vel lapis*] Pretiosus nempe.

5 *Nunc furtiva*] Sericæ vestes furtivæ, ait ancilla, tam vili pretio emi possunt, ut lucrifieri videantur.

6 *Siccus onyx*] Pyxidem intellige, quam

Cosmi unguentis impleri postulat Phyllis. Cosino egimus, epig. 88. lib. 1. & epig. lib. 3.

7 *Cariosa*] Vinum vetus petitur.

8 *Expiet*] Vide epig. 53. lib. 7.

Jam prior ad faciem sed & hæc omnia venit,

Exorat noctes, dum mihi saga tua

De Silio, cultore Virgilii. LI.

Jam pauper, & solus erat, qui veneraretur cineres fere derelictos, & sancta nomina Maronis.

JAM prope desertos cineres, & sancta Maro
Nomina qui coleret pauper, & unus erat

NOTÆ.

1 *Jam prope desertos*] Idem argumentum ac epig. 49. supra. De Virgiliano prædio apud Arpinates a Silio empto: non fuit tumulus Virgilii Arpini, sed duobus millibus passuum ab urbe Neapoli, ut Servius, & ex Servio Le-

ander docet in Campania, ubi fatetur nunc hodie certum tumuli Virgiliani locum. Cuius ergo hinc memoriam Virgilii interpretare mens est Martialis, cum subjungit nomina Maronis. Ita Raderus.

EPIGRAMMATUM LIBER XI. 461

Silius Arpino tandem succurrit agello,
Silius & vatem non minus ipse tulit.

Tandem Silius subvenit agello
Arpino, atque ager ille non mi-
nus servit poeta.

NOTÆ.

Silius Arpino] Prope Arpinum possederat
agellum Virgilius, quem emerat Silius,
cujus memoriam illic celebraret. Legunt

Silius optata succurrere censuit umbra.

Silius Andino tandem succurrit agello.
Arpino vero Maronis patria, Lombardiæ tran-

spadanæ vicus, Mantuani territorii Judicet
lector.

4 Non minus] Ille non minus servit domino
vati, nempe Silio, quam antea Virgilio, Lip-
sius lib. 1. epist. 5. legit,

Et vatem non minor ipse colit.
Quæ lectio videtur melior.

LII.

AD JULIUM CEREALEM, LIII:

quem invitat ad coenam.

O Enabis belle, Juli Cerealis, apud me:
Conditio est melior si tibi nulla, veni.
Cenam poteris servare, lavabimur una:
Scis quam sint Stephani balnea juncta mihi.
Cena tibi dabitur ventri lactuca movendo
Utilis, & porris fila resecta suis.
Cena vetus, & tenui major cordyla lacerto:
Sed quam cum rutæ frondibus ova tegant.
Cena non deerunt tenui versata favilla,
Et Velabrensi massa recocta foco.
Quæ Picenum senferunt frigus olivæ,
Hæc satis in gustu: cætera nôsse cupis?
Cena ut venias, pisces, conchyliæ, fumen,
Et cortis saturas, atque paludis aves:
Cena nec Stella solet rara nisi ponere cœna.

O Juli Cerealis, bene cenabis
apud me: si nullam habes condi-
tionem meliorem, accede. Pote-
ris observare horam octavam;
lavabimur simul: novisti, quam
vicina sint mihi balnea Stephani.
Prima tibi opponetur lactuca i-
doea solvendo ventri, & fila
resecta ex suis porris; mox ve-
tus cordyla, & major tenui la-
certo; sed quam operiunt ova
cum foliis rutæ. Altera ova non
deficient versata tenui favilla;
& massa recocta foco Velabrensi:
Et olivæ quæ experta sunt frigus
Picenum. Hæc sufficiunt in gu-
stu. Visne scire cætera? ut venias
mentiar pisces, conchyliæ, fumen,
& pingues aves cortis, & palu-
dis: quæ nec apponere solet Stella
nisi rara cœna.

NOTÆ.

Juli Cerealis] Qui fuit poeta illustris, de
Pinnius junior, lib. 2. epist. 19. Vide
lib. 4.

Stephani] Cujus mentionem fecit Suet-
onius Domit. nescio an sit idem.

Lactuca] De lactucis & porris ep. 47. l. 3.
Cordyla] De hoc genere piscis epig. 2.

& epig. 1. lib. 13.
Sed quam] Epig. 8. lib. 10.

Recepta coronabunt rutatos ova lacertos.
Tenui versata] Sorbilia ova intellige. Sic
Metam.

Ovaque non acri leviter versata favilla.
Et Velabrensi] Caseum Velabrensem in-

terpretare foco & fumo induratum, epig. 32.
l. 13. Velabrum vero regio erat urbis Romæ.

Massa recocta] Gruterus ex Palatino codice
legit, Massa coacta.

11 Et quæ Picenum] Epig. 44. lib. 1.

12 Hæc satis in gustu] Hoc est, in exordio
cœnæ, epig. 32. supra; Sensus est, inquit
Raderus, caput cœnæ lautius apponam verbis.
In lautioribus conviviis locum præcipuum habe-
bant pisces, ut fuse explicat Heraldus. Conchy-
liæ sunt ostrea. Fumen autem papilla suis effo-
ræ, epig. 44. lib. 13.

15 Quæ nec Stella] De quo epig. 8. lib. 1.

Plus

Plus ego promitto, nihil recitabo
tibi. Licet vero ut ipse semper
relegas tuos Gigantas, & rura
proxima vel immortalis Virgilio.

Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.
Ipse tuos nobis relegas licet usque Gigantas
Rura vel æterno proxima Virgilio.

NOTÆ.

16 Nil recitabo] Vide epig. 79. lib. 5. Horat.
Indoctum, doctumque fugat recitator a-
cerbus.

17 Gigantas] Hoc est, poema de gig-
bus, & de agricultura, non inferius Geo-
Virgilii.

De CLAUDIA RUFINA, LIV.

nata in Britannia.

Cum Claudia Rufina sit nata
à cæruleis Britannia, qua rati-
one habet mores gentis Romana!
quale ornamentum forma! ma-
tres Romana & Attica possunt
sibi vendicare illam. O factum
bene, quod secunda peperit sancto
marito. Quot generos expectat,
& quot nurus illa mater! Sic
placeat diis, ut lateatur uno mari-
to, & illa semper habeat jus tri-
um liberorum.

CLaudia cæruleis cum sit Rufina Britan-
Edita, cur Latiae pectora plebis habet
Quale decus formæ! Romanam credere ma-
Italides possunt, Atthides esse suam.
Di bene, quod sancto peperit fecunda marito
Quot sperat generos, quotque puella nuri
Sic placeat superis, ut conjuge gaudeat uno
Et semper natis gaudeat illa tribus.

NOTÆ.

1 Claudia] Eadem forte de qua epig. 13.
lib. 4.

Cæruleis Britannia] Quod se glasto colora-
bant, vel quod cærulei dicuntur insulares, ut ait
Domitius. Vide epig. 99. lib. 14.

2 Cur] Alii, quam.

4 Italides] Vel propter linguam Latinam
& Græcam, quam callebat, ut Domitius, vel
propter formæ elegantiam, ut censet Raderus.

Atthides vero, à qua Atthides dicuntur, fuit
Cranai regis Atheniensium filia, à qua
Attica denominata est.

6 Quot] Illa scilicet juvenis uxor sper-
est plures generos suis filiabus, & plures
suis filiis. Alii, quod.

8 Gaudeat illa tribus] De jure trium-
rum dictum, epig. 92. lib. 2.

In ZOILUM, furem. LV.

O Zoile nequam, restitue de
turpi sinu unguenta, & casias,
& myrrham olentem funera, &
thura semicremata ex media py-
ra; & cinnama quæ abstulisti ex
lecto Stygio. Manus petulantes
peccare didicerunt à pedibus:
non miror Zoilum furem, qui
erat fugitivus.

UNguenta, & casias, & olentem fu-
myrrham,
Thuraque de medio semicremata rogo,
Et quæ de Stygio rapuisti cinnama lecto,
Improbe, de turpi, Zoile, redde sinu.
A pedibus didicere manus peccare protervi
Non miror furem, qui fugitivus erat.

NOTÆ.

1 Unguenta & casias] Munera nempe, quæ
regis imponi solebant, epig. 97. lib. 10. Stygi-
us vero lectus feretrum est, quod violasse, sum-
mum scelus habitum est.

5 A pedibus] Servus epim fugitivus
Zoilus, atque ita fugiens à domino, jam-
sum illi surripuerat: pedum ergo exem-
cutæ sunt manus. De Zoilo sæpius dis-
cap. 4.

Ad URBICUM, LVI.

ut improbum captatorem Lupum fallat.

Ortatur fieri quod te Lupus, Urbice, patrem,

Ne credas, nihil est quod minus ille velit.

est captandi, quod nolis velle videri :

Ne facias optat, quod rogat ut facias.

at pręgnantem tua se Cosconia tantum : 5

Pallidior fiet jam pariente Lupus.

tu consilio videaris ut usus amici,

Sic morere, ut factum te putet esse patrem.

O Urbice, ne credas quod Lupus impellit te fieri genitorem, nihil est quod ille minus cupiat. Ars est captandi velle videri quod nolis : cupit ne agas, quod orat ut agas. Cosconia tua durat prędict se pręgnantem : Lupus fiet pallidior jam pariente. At ut tu videaris secutus consilium amici, sic occumbe, ut ille credat te factum genitorem.

NOTÆ.

Fieri patrem] Nempe adoptando filium, vel potius generando, cui relinquo tua

5 Tua Cosconia] Uxor tua.

8 Ut factum] Hoc est, morere facto testamento, in quo captatori nihil relinquo.

In CHERÆMONEM, LVII.

qui non ex animi constantia, sed ex inopia laudabat mortem.

Uod nimium laudas, Cheramō Stoice, mortem,

Vis animum mirer, suspiciamque tuum.

nc tibi virtutem fracta facit urceus ansa,

Et tristis nullo qui tepet igne focus,

teges & cimex, & nudi sponda grabati, 5

Et brevis, atque eadem nocte dieque toga.

quā magnus homo es, qui facie rubentis aceti,

Et stipula, & nigro pane carere potes !

gonicis agedum tumeat tibi culcitra lanis,

Constringatque tuos purpura texta toros : 10

amiat & tecum, qui cū modo Cæcuba miscet,

Convivas roseo torserat ore puer :

quam tu cupias ter vivere Nestoris annos,

Et nihil ex ulla perdere luce voles ! 14

bus in angustiis facile est contemnere vitam.

Fortiter ille facit qui miser esse potest.

O Cheramon Stoice, quod nimium commendas mortem, vis ut mirer animum tuum, & venerer. Urceus fracta ansa tibi conciliat hanc virtutem, & focus moestas qui nullo igne tepet, & teges, & cimex, & sponda nudi grabati, & brevis toga, atque eadem die ac nocte. O quam magnus es homo, qui vales privare te facie rubentis aceti, & stipula, & nigro pane ! Agedum habeas culcitram tumentem lanis Lingonicis, & purpura texta ardeat tuos lectos.

O quam tu optes ter agere annos Nestoris, & nihil amittere voles ex ullo die ! Facile est spernere vitam in rebus angustiis. Ille agit fortiter, qui potest pati miseriam.

NOTÆ.

Et teges &] Epig. 33. supra.

Nec toga, nec focus est, nec tritus cimex lectus.

5 nudi sponda] Epig. 93. lib. 1.

O quam] Per ironiam.

Lingonicis] Vide epig. 159. lib. 14. cujus

est tomentum Lingonicum. Turnebus,

cap. 4. legit Leuconicis: tomenta enim

Leuconica sic existimat dicta à Leuconico loco. Alii existimant lanas sic dictas à candoris præstantia. Vide etiam epig. 54. lib. 1.

10 Purpura texta] Alii, pexa. De Nestore sæpius jam diximus.

16 Qui miser esse potest] Hoc est, qui non ægre fert paupertatem.

Ad Severum, virum eruditum. LVIII.

O Erudite Severe, miraris quod mittam versus erudito Severe, & quod te invitem ad cœnam. Jupiter satur est ambrosia, & vivit nectare. Nihilominus nos offerimus Jovi exta, thura, & vinum. Cum dii tibi concesserint omnia, si recusas quod habes, ergo quid accipies?

Miraris docto quod carmina mitto Severe
Ad cœnam quod te, docte Severe, voco
Jupiter Ambrosia satur est, & nectare vivit
Nostamen exta Jovi, thura, merumq; damus
Omnia cum tibi sint dono concessa deorum,
Si quod habes non vis, ergo quid accipies?

NOTÆ.

1 Miraris docto] Vide epig. 27. lib. 9.
3 Jupiter ambrosia] Dona tamen nostra non respuit.

6 Si quod habes] Si ea daremus tantum bus indiges, tibi omnium rerum copia ad danti nihil quicquam dare possemus.

LIX.

De CHARINO, LX.

paupere quidem, sed opes ostendente.

Omnibus digitis Charinus gestat senos annulos, neque exiit nocte aut inter lavandum. An rogatis causam? Non habet dactylotheecam.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit annulos.
Nec cum lavatur: causa quæ sit, queritis
Dactylotheecam non habet.

NOTÆ.

4 Dactylotheecam] Repositorium nempe in quo reponuntur & servantur annuli, quos ad quantum dies conducebat Charinus. Alii, dactylotheecam.

LXI, LXII, LXIII, LXIV, LXV.

In JUSTINUM, LXVI.

de convivio ejus natalicio.

O Justine, sexcenti cœnant à te invitati ad sollemnitatem diei, quo natus es: inter quos, memini, solebam non esse ultimus: nec locus hic nobis pariebat invidiam. Sed reddis solennes reliquias mensæ festæ: hodie natus eris sexcentis, cras verò mihi.

Sexcenti cœnant à te, Justine, vocati
Lucis ad officium, quæ tibi prima fuit
Inter quos, memini, non ultimus esse solebam
Nec locus hic nobis invidiosus erat.
Postera sed festæ reddis sollennia mensæ:
Sexcentis hodie, cras mihi natus eris.

NOTÆ.

2 Lucis ad officium] Hoc est ad natalicium tuum convivium.

Officium] Verbum est hîc omnino proprium, quod tamen interpretatus sum intelligentiæ causa. Juvenalis, sat. 2. versu 134.

Qua causa officii? &c.

4 Nec locus hic] Quia non primarius quidem, sed nec erat ultimus.

5 Postera sollennia] Hoc est, convivium quias, ad quas scilicet me invitas.

6 Sexcentis hodie] Sic explicant interpretæ. A te invitati hodie ad te mittant numeraria, ego vero cras mittam: hoc est, nunc mittam. Sed lubentius ego cum Gruteropliciter interpreter, quod poeta malit se post die ad reliquias convivii invitari, quam natali die, propter nimiam convivarum tur-

In VACERRAM, LXVII.

quem malis suis artibus non locupletatum miratur.

T delator es, & calumniator :

Et fraudator es, & negotiator :

Fellator es, & lanista : miror

are non habeas, Vacerra, nummos.

Et delator es, & calumniator :
Et fraudator, & mercator :
Et lanista : miror, o Vacerra,
quare non habeas nummos.

NOTÆ.

a Lanista] De quo, epig. 82. lib. 6.

In MARONEM, LXVIII.

cujus hereditatem expectabat.

VIL mihi das vivus : dicis post fata daturum.

Si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam.

Vivus nihil mihi donas, dicis
te donaturum post mortem ; si
non es demens, o Maro, tenes
quid expectam.

NOTÆ.

Quid cupiam] Nempe tuam mortem, ut consequar quod mihi vivus promittis.

Ad MATHONEM, LXIX.

ne parva quidem munera impetrantem à divitibus.

Arva rogas magnos : sed non dant hæc
quoque magni.

Ut pudeat levius te, Matho, magna roga.

Petis res exiguas à magnis ;
sed nec has etiam impetras à
magnis. O Matho, ut minus pu-
deat te, pete magnas.

NOTÆ.

Ut pudeat levius] Minor quippe ignominia erit, si magnæ rei, quam si parvæ repulsum
hæc. De Mathone caussidico sæpius dictum.

Epitaphium Canis LYDIÆ, LXX.

Amphitheatrales inter nutrita magistros
Venatrix, sylvis aspera, blanda domi,
Lydia dicebar domino fidissima dextra,
Qui non Erigones mallet habere canem :

Nutrita inter amphitheatra-
les magistros venatrix, acerba
sylvis, mitis domi, Lydia appel-
labar dextra fidissima vero, qui
non magis optaret habere canem
Erigones :

NOTÆ.

Amphitheatrales] In amphitheatro vena-
trix sæpe exhibitæ. Vide lib. Spect.

Magistros] Qui venationibus præerant.

Lydia dicebar] Canis ipsa loquens indu-

Fidissima dextra] Tam fida hero meo, quam
propria. Alii legunt, Dextro, ut sit no-

men proprium heri sui.

4 Erigones] Fuit filia Icarii, qui canem Me-
ram secum duxerat cum Atticam peragrans in-
terfectus est à pastoribus. Erigone autem, cane
Mera duce, reperit cadaver Icarii mortui, quo
vifo se suspendit puella, & Mera canis, seu Ne-
ara, ut volunt alii, desiderio dominorum con-

nec cum qui de gente Cretensi secutus Cephalum, similiter translatus est ad sidera dea lucifera. Longa dies, nec atas decrepita me rapuit, qualis mors contigit cani Dulichio: sum interfecta fulmineo dente spumantis apri, quantus erat tui, & Calydon, aut tuus, & Erymanthe. Nec conqueror licet immature rapta sub infernas umbras, non potui perire morte praestantiore.

Nec qui Diſtæa Cephalum de gente secutus
Luciferæ pariter venit ad astra deæ.
Non me longa dies, nec inutilis abstulit ætas,
Qualia Dulichio fata fuere cani:
Fulmineo spumantis apri sum dente peremptus
Quantus erat Calydon, aut Erymanthe, tuus
Nec queror, infernas quamvis cito rapta sub
umbras:
Non potui fato nobiliore mori.

NOTÆ.

tabuit, & in cœlum translata canis celestis dicitur: Erigone verò Virgo, & Astræa. Raderus ex Hygino.

5 *Nec qui Diſtæa*] In Creta canes egregii: hoc est, nec canis Lelaps, quem marito suo Cephalo dederat Procris, quorum historia satis nota, domino carior fuit, nunc in cœlum translatus, Sirius ardor, & Canicula dicitur stellarum fulgentissima, atque infesta humanis corporibus. Sic idem Raderus ex eodem Hygino.

6 *Lucifera*] Dianam seu Lunam intellige, quæ venationi dedita gaudet canibus.

8 *Dulichio*] Argos canis Ulyssis celebratur carmine Homeri Odyss. lib. 17. Dulichium insula Ulyssis quondam subiecta cum Ithaco monte. Sic Raderus ex Mela, & aliis. Dulichii

insula meminit Strabo lib. 10. quam eandem cum Cephallenia quidam affirmarunt, sed magis ut refert idem Strabo ex Homero, cum testimonio ostendit neque Dulichium esse Cephalleniam, neque ad Cephalleniam pertinere, quod Andro scripsit: cum Dulichium Epeii tinerint, totam Cephalleniam Cephallenii hique Ulyssii parcerint, illi Megeti. Judicet.

10 *Calydon*] De apro Calydonio, epig. lib. Spect.

Erymanthe] Mons est Arcadiæ, ubi et aper dictus Erymanthius, quem interfecit Hercules.

12 *Fato nobiliore*] Nempe interfecta à fato tam praestanti.

LXXI, LXXII, LXXIII, LXXIV, LXXV, LXXVI,

Ad PÆTUM, creditorem suum. LXXVII.

O Pæte, cogis me solvere tibi decem sestertia: quoniam Bucco te fraudaverat ducentis. Quæso, ne aliena delicta ob sint mihi: tu qui potes amittere ducenta, amitte decem.

Solvere, Pæte, decem tibi me sestertia cogis
Perdiderat quoniam Bucco ducenta tibi.
Ne noceant, oro, mihi non mea crimina: tu qui
Bis centena potes perdere, perde decem.

NOTÆ.

1 *Pæte*] Qui nempe iratus quod à Buccone fraudatus fuisset, reliquos suos debitores asperere invasit, inter quos fuit Martiali, qui festivo

à Pæto petit, ut ducentis amissis, perdat ad decem quæ ipse debebat.

EPIGRAMMATUM LIBER XI. 467

In VACERRAM gulosum. LXXVIII.

In omnibus Vacerra quod conclavibus
Consumit horas, & die tota sedet :
Natus est Vacerra, non cacaturit.

*Quod Vacerra consumit horas
in omnibus conclavibus, & sedet
tota die ; Vacerra cupit cœnare,
non cacare.*

NOTÆ.

In omnibus] De Vacerra jam supra, epig. remanere se fingebat, ut invitaretur cum cœna
Compscendæ autem alvi gratia sedere, & esset instructa.

LXXIX.

Ad PÆTUM, LXXX.

cujus mulas tardissimas irridet.

Ad primū decima lapidē quod venimus hora,
Arguimur lentæ crimine pigritiæ.
Non est ista quidem, non est mea, sed tua culpa,
Misiisti mulas qui mihi, Pæte, tuas.

*Me accusas de crimine tarda
inertia, quod hora decima veni ad
primum lapidem. O Pæte, ista
quidem non est mea, sed tua cul-
pa, qui misiisti ad me tuas mulas.*

NOTÆ.

Ad primum lapidem] Hoc est, ad tuam hora decima, id est duabus horis ante noctem,
mille passibus distantem ab urbe veni] *Mulas tuas*] Tardissimas nempe.

De BAIIS amœnis, LXXXI.

quibus gloriam & valetudinem suam anteposit.

Itus beatæ Veneris aureum Baias,
Baias superbæ blanda dona naturæ,
Ut mille laudem, Flacce, versibus Baias,
laudabo dignè non satis tamen Baias :
sed Martialem malo, Flacce, quam Baias.
Optare utrumque pariter, improbi votum est.
Quod si deorum munere hoc tibi detur :
Quid gaudiorum est Martialis & Baiæ !

*O Flacce, quamvis mille carmi-
nibus celebrem Baias litus aure-
um beatæ Veneris, Baias delica-
ta munera natura magnifica: ni-
hilominus non satis pro dignitate
celebrabo Baias: O Flacce, sed
Martialis mihi carior est Baiis.
Votum est improbi expetere utrum-
que simul: quod si hoc tibi con-
datur dono deorum, quanta est
laetitia Martialis, & Baiæ simul!*

NOTÆ.

Baias] Amœnissimas, epig. 63. lib. 1.
Sed Martialem] Hoc est, Malo meæ glô-
& valetudini servire, quam in sinu Baiano
officiis & voluptatibus indulgere.
Optare utrumque] Delicias nempe, & glo-
riam aut valetudinem.
Improbi votum] Alii, *improbum*.
Hoc tibi detur] Ut simul & sapientiæ &
voluptatibus operam dēs, vel ut simul deliciis

indulgeas, & valetudini consulas.

Quid gaudiorum] Hoc est, inquit Rade-
rus, Quid nobis erit beatius, quibus contingat
& Martialis simul & Baiæ: hoc est, ut sim
Martialis auctor, & clarus scriptis meis, & simul
otio Baiano beatus; vel ut simul bene valeam,
& Baianis voluptatibus fruar; ut tu, o Flacce,
& bene vales, & Baianis voluptatibus una fru-
eris.

LXXXII.

De PHILOSTRATO temulento. LXXXIII.

Philostratus nocte cogente conviva rediens ab aquis Sinuessanis domum conductam, crudeli morte prope extinctus, est imitatus Elpenora, dum praeceps ruit per longos gradus ad imum. O Nymphæ, non subiisset tanta pericula, si potius ille potasset vestras undas.

A Sinuessanis conviva Philostratus undis
Conductum repetens nocte iubente lare
Pæne imitatus obit sævis Elpenora fati,
Præceps per longos dum ruit usque gradu
Non esset, Nymphæ, tam magna pericula passus
Si potius vestras ille bibisset aquas.

NOTÆ.

¹ Sinuessanis] De Sinuessâ dictum, epig. 42. lib. 6. ubi erant balnea saluberrima, unde ebrius iste redibat domum conductam & altam, quibus verbis poeta significat illum fuisse

pauperem.

³ Elpenora] Ulyssis socium qui ebrius scalarum gradus lapsus periit, Homer. Odys.

Ad SOSIBIANUM, captatorem hæreditatum. LXXXIV.

Nidius nisi locuples & orbis habet domicilium gratis apud te. O Sosibiane, nullus plaris locat ades.

Nemo habitat gratis, nisi dives & orbis
pud te.
Nemo domum pluris, Sosibiane, locat.

NOTÆ.

¹ Nemo] Hac enim nova arte divitum atque orborum hæreditates captabat.

Ad ANTIOCHUM, tonsorem imperitum. LXXXV.

Qui nondum cupit adire undas infernas, evitet tonsorem Antiochum, si sapit. Candida brachia dilaniantur cultris minus crudelibus, cum turba furiosa sævit ad modos Phrygios. Alcon blandior secat enterocelas intricatas, & fabril manu exscindit rupta ossa. Hic radat egenos Cynicos, & menta Stoicorum, & tondeat pulveream jubam equorum collorum.

QUI nondum Stygias descendere querit
undas,
Tonsorem fugiat, si sapit, Antiochum.
Alba minus sævis lacerantur brachia cultri
Cum furit ad Phrygios enthea turba mod
Mitior implicitas Alcon secat enterocelas,
Fractaque fabril dedolat ossa manu.
Tondeat hincinopes Cynicos, & Stoica men
Collaque pulvereâ nudet equina juba.

NOTÆ.

⁴ Ad Phrygios] Hoc est, ad strepitum tympanorum; primum verò in Phrygia Cybeles sacra à Corybantibus celebrata sunt.

⁴ Enthea] Hoc est, deo plena turba sacerdotum nempe Iſidis, ut & Cybeles, qui illarum sacra celebrabant, & divino furore perciti humeros sibi & brachia vulnerabant.

⁵ Alcon] Chirurgus quidam, *Enterocelæ* herniæ genus est, lib. 10. epig. 56.

Enterocelarum fertur Podalirius Heron.

⁷ Et Stoica] Stoici, & Cynici barberrant.

⁸ Juba] Crines sunt ex equorum, atque arum bestiarum collo pendent.

In CHRESTILLUM, probantem antiquos poetas. XCI.

Nulli versus placent tibi, qui
flunt via blanda, sed qui ca-
dunt per salebras, & rupes excos-
sas. Et tu existimas quid majus
versu Homérico, Hic jacet Me-
trophanes columella Lucilii, at-
que stupens legis terrai frugife-
rai, & quicquid vomunt Pacu-
vius atque Accius. O Chrestille,
visne ut imiter antiquos tuos poe-
tas?

CArmina nulla probas, molli quæ limite
currunt,

Sed quæ per salebras, altaque saxa cadunt.
Et tibi Mæonio quod carmine majus habetur,
Lucili columella hic situs Metrophanes :
Attonitusque legis terrai frugiferai,
Accius & quidquid Pacuviusque vomunt.
Vis imiter veteres, Chrestille, tuosque poetas?
Dispeream si scis, mentula quid sapiat.

NOTÆ.

2 Sed quæ per salebras] Hoc est, non amas
versus teneros & molles, sed duros atque asperos.

3 Quod majus] Alii, res major.

4 Lucili] Legunt alii,

Lucilei columella hic situ' Metrophan' est.

De Lucilio Horatius, sat. 4. lib. 1.

— durus componere versus :

Nam fuit hoc vitiosus, &c.

Domitius existimat Columellam Metrophanem
servum Lucilii fuisse : sed Georgius censet Co-
lumellam non esse nomen proprium, at apud

veteres majoris domus servos dictos fuisse cola-
mellas, quasi columina. Judicet lector.

5 Terrai] Pro terra, diphthongo in duas vo-
cales resoluta.

6 Accius & Pacuvius] Antiqui fuerunt poe-
tæ lulentis, & duri.

7 Si scis] Alii, ni scis, hoc sensu : Tu quæ
landas durum carmen, nihilominus molliter vi-
vis. Vel sic interpretare vulgatam lectionem.
Tam bardus es, ut acumen versus teneri non
sentias.

Epitaphium CANACES, puellæ septennis. XCII.

Canace ex Æolidis, cui par-
va septima hiems fuit ultima,
jacet humata hoc tumulo. Ah
scelus, ah facinus! o viator,
quid festinas lacrymari? Non
fas est hic conqueri de brevitate
vitæ? Genus mortis gravius est
morte: horrida lues corrumpit faci-
em, atque hæsit tenero ori: sæci
morbi corruerunt ipsa basia, nec
labra integra data sunt atra py-
ra. Si fata ventura erant tam
præcipiti volatu, debuerant venire
alia via. Sed mors festinavit ob-
struere iter tenera voci, ne lingua
posset exorare inimites deas.

ÆOlidō Canace jacet hoc tumulata sepulcro
Ultima cui parvæ septima venit hiems.
Ah scelus, ah facinus! properas quid flere via?
Non licet hic vitæ de brevitate queri. (tor)
Tristius est leto leti genus: horrida vultus
Abstulit, & tenero sedit in ore lues:
Ipsaque crudeles ederunt oscula morbi,
Nec data sunt nigris tota labella rogis.
Si tam præcipiti fuerant ventura volatu,
Debuerant alia fata venire via.
Sed mors vocis iter properavit cludere blandæ
Ne posset duras flectere lingua deas.

NOTÆ.

1 Æolidō] Alludit poeta, ut aiunt inter-
pretes, ad Canacem regis Æoli filiam, cujus me-
minit Ovidius in suis epistolis. Dicitur Æolidōn
Canace pro Æolidarum: alii, Æolidas: alii,
Æolis ben Canace: Æolis verò dicitur, quod
forse in Æolia nata esset.

4 De brevitate] Sed licet conqueri de morte
genere; misere enim periit Canace cance-
rotrosa.

12 Deas] Parcas scilicet, quæ voce tan-
blanda flecti potuissent.

In ZOILUM, hominem prorsus perditum. XCIII.

Mentitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit.
Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

O Zoile, qui nominavit te vitiosum, mentitur: non es homo vitiosus, sed vitium ipsam.

NOTÆ.

1 Mentitur qui] Excusans Zoilum magis accusat.

De THEODORO, malo poeta. XCIV.

Plerios vatis Theodori flamma Penates (cet?
Abstulit: hoc Musis, hoc tibi, Phœbe, pla-
Oscelus, O magnum facinus, crimenq; deorum,
Non arsit pariter quod domus, & dominus.

Ignē absumpta sunt ades Pie-
ria Theodori poeta: & Phœbe, an
hoc arridet tibi, & Musis? &
scelus, & magnum facinus, & cri-
men deorum, quod ades, & do-
minus simul non sunt incensi.

NOTÆ.

1 Plerios] Quia Theodorus erat poeta. Vide
epig. 77. lib. 1.

4 Et dominus] Urpote poeta pessimus.

XCv, XCVI,

Ad GERMANUM, XCVII.

arcentem puerum ab aqua haurienda.

Martia non Rhēnus salit hic, Germane,
quid obstas,
Et puerum prohibes divitis imbre lacus?
Barbare, non debet submoto cive ministro
Captivam victrix unda levare sitim.

Martia salit hic non Rhēnus,
& Germane, quid impedis, & ar-
ces puerum ab aqua largi lacus?
O barbare, repulso cive ministro
non debet unda victrix lenire si-
tim captivi.

NOTÆ.

1 Martia] De aqua Martia dictum epig. 42.
lib. 6. Sensus totius epigrammatis est, Roma-
nos victores à Germanis devictis non esse arcen-
das aqua Martia.

3 Cive ministro] Legit Gersonius submoto
cive ministri, hoc est, captivi, & famuli, qua-
lis tu es, & Germane.

XCvIII,

Ad BASSUM, XCIX.

de basiatoribus quos effugere nemo posset.

Effugere non est, Basse, basiatores.
Instant, morantur, persequuntur, occurrunt,

O Basse, basiatores vitari ne-
queunt. Urgent, morantur, per-
sequuntur, obviam fiunt,

NOTÆ.

1 Basiatores] De quibus jam dictum epigramm. 94. lib. 7.

Et hinc & illinc, usquequaque, quacumque. Non ulcus acre, aut pustula ignea, nec squalidum mentum, & sordidi lichenēs, nec labra oblita pingui ceroto, nec gutta nasi congelati proficiet. Oscula aut & sudantem, & frigentem, & reservantem osculum nuptiale. Caput testum cucullis non tuebitur te, nec lectica tuta velo, & pelle, nec sapius clausa sella liberabit te. Basiator ingreditur per omnes rimas. Basiator non amovebitur nec ab ipso consulatu, nec tribunatu, nec sævis fascibus, nec superba virga clamosi lictoris. Quamvis tu sedeas in excelso tribunali, atque de curuli sella dicas jus populis: basiator ascendet illa, atque illa: osculabitur febricitantem, & flentem. Libabit osculum oscitanti, & natanti: libabit & cacanti. Unicum est remedium mali, in eas amicitiam cum eo quem osculari nolis.

Et hinc & illinc, usquequaque, quacumque. Non ulcus acre, pustulae lucentes, Nec triste mentum, sordidique lichenēs, Nec labra pingui delibuta ceroto, Nec congelati gutta proderit nasi. Et æstantem basiant, & algentem, Et nuptiale basium reservantem. Non te cucullis asseret caput testum, Lectica nec te tuta pelle, veloque, Nec vendicabit sella sæpius clausa. Rimas per omneis basiator intrabit. Non consulatus ipse, non tribunatus, Sævique fasces, nec superba clamosi Lictoris abiget virga basiatorem. Sedeas in alto tu licet tribunali, Et è curuli jura gentibus reddas: Adscendet illa basiator, atque illa: Febricitantem basiat & flentem. Dabit oscitanti basium, natantique: Dabit & cacanti, remedium mali solum est, Facias amicum, basiare quem nolis.

NOTÆ.

4 Non ulcus] Hoc est, nullum morbi genus deterrebit eos.

5 Sordidique lichenēs] Gallicè, dartres, græcè. Angl. Ring-worms.

6 Nec labra] Delibuta unguento è cerâ, aut ecrussa ad fissuras, & ulcera. Farnabius.

9 Et nuptiale] Hoc est, atque cum basiat qui pura sua oscula servat uxori, vel sponsæ.

18 Curuli] Sella nempe eburnea, in qua sedentes magistratus jus dicebant.

23 Facias amicum] Ut basis nihil sit opus quibus tuam sibi amicitiam conciliet basiator.

C, CI.

Ad FLACCUM, de Thaide valde exili. CII.

O Flacce, potuistine intueri Thaida tam exilem? O Flacce, opinor, tu potes intueri quod non est.

THaida tam tenuem potuisti, Flacce, videre. Tu, puto, quod non est, Flacce, videre potes.

NOTÆ.

2 Tu puto] Sensus est: Oculi tui, ô Flacce, perspicacissimi sunt, qui Thaida tam exilem deprehendere poterint.

In LYDIAM insulsam. CIII.

O Lydia, non est mentitus, qui dixit mihi te habere pulchram carnem, non faciem. Ita est, si fileas, & si recumbas tam muta, quam tacet vultus in cera atque in tabula.

NON est mentitus qui te mihi dixit habere Formosam carnem, Lydia, non faciem. Est ita, si taceas, & si tam muta recumbas, Quam filet in cera vultus, & in tabula.

PIGRAMMATUM LIBER XI. 473

quoties loqueris, carnem quoque, Lydia, perdis,

Et sua plus nulli, quam tibi lingua nocet.

Audiat ædilis ne te, videatque, caveto.

Portentum est, quoties cœpit imago loqui.

At quoties loqueris, ô Lydia, amittis etiam carnem, nec ulli magis obest sua lingua, quam tibi. Caveto, ne ædilis audiat te, aut videat. Prodigium est, quoties imago cœpit loqui.

NOTÆ.

[Carnem quoque] Nam injucundis, atque ædilis tuis sermonibus corporis pulchritudinem turpas, aut simpliciter intellige deformitatem in Lydia, dum loqueretur.

[Ædilis] Expiabat portenta: imaginem

verò loqui portentum erat: idcirca autem Lydiam vocat imaginem, quod formosa quidem esset, sed immobilis, atque illecebris careret. De Ædilis muneribus epig. 85. lib. 5.

Ad SOPHRONIUM, CIV.

quem factum esse patrem miratur.

Tanta tibi est animi probitas, orisque, Sophroni,

Ut mirer fieri te potuisse patrem.

O Sophroni, habes tantam animi & vultus probitatem, ut mirer te potuisse fieri genitorem.

NOTÆ.

[Ut mirer] Te duxisse uxorem, atque ex ea suscepisse liberos.

CV.

Ad GARRICUM, CVI.

à quo solita dona non accipiebat.

Mittebas librā: quadrantē, Garrice, mittis.

Saltem semissem, Garrice, solve mihi.

Mittebas libram, ô Garrice, mittis quadrantem. O Garrice, saltem solve mihi semissem.

NOTÆ.

[Saltem semissem] Nam per semissem seu selibram descendere debeas ad quadrantem. Vide epig. 71. lib. 2.

Ad ALBIUM MAXIMUM inertem. CVII.

Albi Maxime, si vacabit hora,

Hoc tantum lege: namque & occupatus,

Et non es nimium laboriosus.

Transis hos quoque quatuor. sapisti.

Albi Maxime, si per tempus licebit, hoc tantum lege: namque & es occupatus, nec nimis laboriosus. Omittis hos etiam quatuor versus. Sapisti.

NOTÆ.

[Sapisti] Hos enim si legeres, notatam tuam inertiam animadverteres.

Ad

Ad SEPTICIANUM, CVIII.

qui librum evolverat quidem, sed non legerat.

O Septiciane, ad me reportas librum explicitum usque ad cornua, & quasi absolutum. An legisti omnia? puto, scio, lator, verum est. Ego etiam sic legi tuos libros.

EXPLICITUM nobis usque ad sua cornua librum. Et quasi perfectum, Septiciane, referes. Omnia legisti: credo, scio, gaudeo, verum et Perlegi libros sic ego quinque tuos.

NOTÆ.

1 *Explicitum*] Apertum ad cornua, hoc est, ad extrema usque verba: de cornibus quibus libri ornarentur. Vide epig. 67. lib. 1.

2 *Perfectum*] Alii, *perfectum*. Minus bene. 4 *Sic ego*] Explicui nempe tuos libros, rursus involvi.

Ad LECTOREM, CIX.

hunc librum datis muneribus augeri potuisse.

O Lector, licet possis satur esse tam longo libro, adhuc me rogas pauca disticha. Sed Lupus petit fœnus, & servi petunt diaria. O lector, solve. fides, & dissimulas. vale.

QUAMVIS tam longo possis satur esse libello. Lector, adhuc à me disticha pauca petis. Sed Lupus usuram, puerique diaria poscunt. Lector, solve. taces, dissimulasque. vale.

NOTÆ.

3 *Diaria*] Hoc est, quotidianum victum petunt servi.

4 *Vale*] Cum fingas te non intelligere rogem.

EPIGRAMMATUM

LIBER XII.

Val. Martialis Prisco suo salutem.

Cio me patrociniū debere contumacissimæ triennii defidiae: quæ absolvenda non esset inter illas quoque occupationes urbicas, quibus facilius consequimur, ut molesti potius quam offendi esse videamur: ne dum in hac provinciali solitudine, ubi nisi etiam intemperanter viveamus, & sine solatio & sine excusatione esse possimus. Accipe ergo rationem, in qua hoc maximum & primum est, quod civitatis aures, quibus assueveram, quæro, & videor mihi in alieno foro litigare. Si quid est enim libellis meis quod placeat, dictavit auditor. Nam judiciorum subtilitatem, illud materiam ingenium, bibliothecas, theatra, conventus, in quibus, studere se voluptatibus non sentiunt: ad summam omnium ea quæ delicta reliquimus, quasi destituti desideramus.

INTERPRETATIO.

Novi me debere defendere valde obfirmatam inertiam triennii: quæ nec excusanda esset inter illa etiam officia urbana, quibus facilius assequimur, ut potius importuni esse appareamus, quam obsequiosi: non modo in hoc provinciali secessu, ubi nisi etiam immoderate studeamus, & sine consolatione, & sine causa semigravimus. Disce igitur causam, in qua hoc maximum, & primum est, quod requiro aures urbis, quibus assueveram, & videor mihi litigare in alieno foro. Nam siquid exet in meis scriptis unde capiatur delectatio, hoc auditoribus tribuendum. Requiritur illam subtilitatem judiciorum, illud ingenium materiarum, bibliothecas, theatra, conventus, in quibus, qui adsunt, non intelligunt se favere delectationibus poetarum: postremum veluti derelicti requiritur ea, quæ molliter reliquimus.

NOTÆ.

[Scio] Per tres annos, à quibus secesserat patriam, nihil scripsit Martialis: diuturni silentii causas explicat Proculo advenienti ab urbe Roma in Hispaniam; & petenti epigrammata, obsecutus est. Itaque librum hunc duodecim paucissimis diebus composuit, & Prisco suo amico obtulit.

[Civitatis aures] Nempe politos auditores quæro, quibus placeant mea carmina: enim excitat auditor studium.

[3 Studere se voluptatibus] Hoc est, auditores non sentiunt se argumentum præbere versibus, quos poetæ cum voluptate & delectatione componunt. Unde infra dicit, quæ a gestiente fieri solebant. Vel intellige ipsos poetas etiam non cogitantes, dum spectaculis adsunt, itudere cum animi delectatione, quod nempe reversi domum faciant versus de iis quæ aut viderint, aut audierint.

Accedit

Aditur his malevolentis municipum meorum, atque invidia loco iudicii, & unus aut duo mali, multi quidem in exiguo loco, quos patienter ferro quotidie difficile est. Ergo ne tibi mirum sit esse abjecta cum indignatione, qua solebant fieri cum voluptate. Ne quid tamen & adventanti tibi ab urbe, & petenti recusarem, erga quem non sum gratus, si tantum ea prasso, quae possim, imperabo mihi, cui obsequi solitus eram; & decrevi paucissimis diebus, ut exciperem adventoria sua aures tuas mihi familiarissimas. Te rogo ut accurate ista perpendas, & patienter exigas, quae solum apud te tanta sunt, & quod tibi difficillimum est, iudices de nugis nostris benignitate remota, ne, si ita censueris, Romam mittamus librum non Hispaniensem, sed Hispanum.

Accedit his municipalium rubigo dentium, iudicii loco livor, & unus, aut alter mali, pusillo loco multi, adversus quos difficile est habere quotidie bonum stomachum. Ne mireris igitur abjecta ab indignante, quae a gaudente fieri solebant. Ne quid tamen & adventanti tibi ab urbe, & exigenti negare, cui non refero gratiam, si tantum ea prasso, quae possim, imperabo mihi, cui indulgere consueveram, & statui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem adventoria [sua.] Tu velim ista quae tantum apud te non periclitantur, diligenter aspicere, & excutere non graveris, & quod tibi difficillimum est, de nugis nostris iudices, ut tibi seposito, ne Romam, si ita decreveris, non Hispaniensem librum mittamus, sed Hispanum.

NOTAE.

4 Unus aut alter] Quamvis pauci sint forte duo, qui carpant mea epigrammata, ratione tamen loci exigui, plures videntur.

5 Cui non refero gratiam] Eleganter hanc sententiam expressit Cicero, lib. 4. epist. octava. Reliquum est igitur, ut tibi me in omni re eum praebeam, prastemque, ut ad omnia quae tui velint; ita sum prasto, ut me non solum omnia debere tua causa, sed ea quoque, etiam quae non possim, putem.

6 Imperabo] Id est, vel nolens te iubente scribam versus. Alii, imperavi, alii, impetravi.

7 Et statui] Alii, studui.

8 Adventoria sua] Turneb. lib. 30. cap. 26.

sic explicat hunc locum. De libro autem de adventoria coena loquitur, quae excipere solimus amicos peregre redeuntes, aut longo intervallo ad nos venientes.

9 Nitore seposito] Raderus recte nitorem ferre videtur ad elegantiam & humanitatem quam Priscus ad carmina Martialis adhibere solebat.

10 Non Hispaniensem] Id est, scriptum in Hispania, sed prorsus Hispanum, seu inaelectum, & rudem. Hispaniensis autem est ille incolit Hispaniam, licet aliunde oriundus Hispanus vero est ille qui natus est in Hispania, quem hic sumit pro barbaro & incolito.

AD PRISCUM, I.

cui nihil agenti offert librum legendum.

Dum retia conquiescunt, & Moloſsi latratores, & silva silet non reperto apro: O Prisce, poteris dare operam brevi libro, nec est hora aſſiva, nec perdis illam totam.

Retia dum cessant, latratoresque Moloſsi. Et non invento silva quiescit apro: Otia, Prisce, brevi poteris donare libello. Hora nec aſſiva est, nec tibi tota perit.

NOTAE.

1 Retia dum] Dum non est venandi tempus. Moloſsi] Canes acerrimi sic dicti à Moloſſis Epiri populis, ubi erant optimi.

4 Nec aſſiva est] Hoc est, non opus est hora longissima ad legendum meum librum: diem æſtivum, ut & hibernum in duodecim partes dividebant veteres, unde necessario horæ æſtivæ hibernis multò longiores erant. Vide

epig. 8. lib. 4. Hinc constat hunc librum præ oblatum fuisse vel extremo autumno, aut maxime tempore, quod aptissimum sit venandi aprorum. Alii aliter explicant, nempe, est hora æſtiva, quia scilicet æſtatis tempore nimio calore facile defatigatur lector.

Nec tibi tota perit] Etenim liber non est malus, quin ex eo fructum aliquem percipias.

Ad sua Carmina, quæ mittit Romam. II.

QUAE modo littoreos ibatis, carmina, Pyrgos, | O Versus, qui modo petebatis
Ite sacra, jam non pulverulenta via est. | Pyrgos maritimos, ite via sacra,
jam iter non est pulverulentum.

NOTÆ.

[Qua modo] Ex urbe quondam libros meos
Pyrgos, ut inde in alias orbis partes mitte-
retur: jam vero ex Hispania illos mitto in ur-
bem Pyrgi oppidum fuit Hetruriae maritimum.

[Ite sacra] Hinc colligere est hunc librum
missum esse vel vere, vel autumno, quia tunc
humidum est cælum. Vide epigramma præ-
cedens.

Ad Librum suum, quem mittit Romam. III.

AD populos mitti qui nuper ab urbe solebas,
Ibis tu Romam nunc, peregrine liber.
Triferi de gente Tagi, tetricique Salonis
Dat patrios Manes quæ mihi terra potens. 4
Non tamen hospes eris, nec jam potes advena
dici,

Cujus habet fratres tot domus alta Remi.
Tuo veneranda novi pete limina templi,
Reddita Pierio sunt ubi templa choro.
Si malueris, prima gradiere Sabura:
Atria sunt illic consulis alta mei. 10
Aurigeros habitat facundos Stella Penates,
Clarus Hyanteæ Stella petitor aquæ.
Ibi Castalius vitreo torrente superbit,
Unde novem dominas sæpe bibisse ferunt.
Dabit populo, patribusque, equitibusq; legendū,
Nec nimium ficcis perleget ipse genis. 16
Quid titulū poscis? versus duo tresve legantur,
Clamabunt omnes te, liber, esse meum.

O Liber peregrine, qui nuper
solebas ab urbe mitti ad populos,
tu nunc petes Romam ex provin-
cia auriferi Tagi, & Salonis
rustici, quæ terra potens mihi
præbet Manes patrios. Nihilominus
non eris externus, nec jam
dici potes advena, cujus tot sunt
fratres in superbis adibus Remi.
Tuo ad colenda limina novi
templi, ubi templa sunt restituta
choro Pierio. Vel si libuerit,
ibis prima Sabura: ibi est super-
ba domus mei consulis. Stella
disertus habitat ades laurigeras,
insignis Stella sititor aquæ Hy-
anteæ, ubi Castalius fons superbit
vitreis aquis, unde sæpe bibisse
dicuntur novem domina. Ille da-
bit te legendum populo, & patri-
bus, & equitibus, & ipse perle-
get genis non nimium ficcis.
Quid petis titulum? Legantur
duo aut tres versus: o liber, cla-
mabunt omnes te esse meum.

NOTÆ.

[Ad populos] Hoc epigramma ejusdem ar-
menti est cum superiore.

[De quo epig. 50. lib. 1. quem
hic vocat propter agrestes, seu terricos
maculas.

[Dat patrios Manes] In qua scilicet terra
sepulti sunt cineres meorum parentum, & quæ
mea est.

[Cujus habet fratres] Romæ quippe, quam
mei domum vocat, præcedentes libros scripse-
runt Romæ autem triginta & quatuor annis
vixit, epig. 104. lib. 10.

[Reddita Pierio] In palatio Musarum atque
Callinis templum excitaverat Augustus, ubi
data poetarum scripta reponerentur, quod

Nerva deinde restituit in gratiam chori Pierii
seu Musarum, & ipsorum etiam poetarum.

[Prima Sabura] In cujus aditu habitabat
Stella, de quo epig. 8. lib. 1. De fonte Ian-
thidos vide epig. 49. & 13. lib. 7. & epig. 47.
lib. 6. Gronovius contendit scribendum esse
Hyantea, ut scribitur etiam in antiquis codici-
bus: Hyantea aqua, inquit, est unda Castalis.
Aufonius, Hyantea Aganippe. Statio, Hyan-
tea sorores, &c.

[Petitor] Alii, sititor.

[Novem dominas] Musas intellige.

[Nec nimium ficcis] Præ dicerio mei
flebit.

[Quid titulum] Hoc est, nomen auctoris.

Ad

AD PRISCUM TERENCEIUM, IV.

suum Mæcenatem.

*Qualis Mæcenat eques natus
ab atavis regibus fuit Horatio,
& Varro, & summo Maroni, &
Prisco Terenti, talem te mihi
fuisse fama loquax, & charta
vetus narrabit gentibus & popu-
lis. Ingenium meum pendet à
te, & si quid posse videmur, tu
muneribus donas ingenuam in-
ertiam.*

QUOD Flacco, Varioque fuit, summoque
Maroni
Mæcenat, atavis regibus ortus eques,
Gentibus & populis hoc te mihi, Prisco Teren-
ti fama fuisse loquax, chartaque dicet anus
Tu facis ingenium, tu, si quid posse videmur,
Tu das ingenuæ munera pigritiæ.

NOTÆ.

- 1 *Varro]* Cujus meminit epig. 18. lib. 2.
2 *Mæcenat]* Alludit ad illum Horatii ver-
sum ode 1. lib. 1.
3 *Mæcenat atavis edite regibus, &c.*
4 *Chartaque]* Hoc est, te meis in versibus
donabo immortalitate.
5 *Tu das ingenuæ]* Legunt alii,

Tu das ingenua jus mihi pigritiæ.

Eligat lector.

Ingenua pigritiæ] Otium literarium intelli-
gitur homine ingenuo dignum. Sex ultimos ver-
sus epigrammatis sexti huius conjungendos cen-
suræ, lib. 30. cap. 26. Sed tam Nerva
quam Prisco convenire posse videntur.

AD CÆSAREM, V.

de libris suis contractis.

*Contraxi longiorem laborem un-
decimi & decimi libelli, & opus
breve factum est. Otiosi legant
plura quibus concessisti securam
quietem. O Cæsar, tu lege hæc,
forsan & leges illa.*

LONGIOR undecimi nobis, decimique libelli
Arctatus labor est, & breve rasis opus
Plura legant vacui, quibus otia tuta dedisti
Hæc lege tu, Cæsar : forsan & illa leges

NOTÆ.

- 1 *Longior]* Editum jam decimum atque un-
decimum librum revocavit & contraxit, ad nos
tamen integros pervenisse merito existimat
Raderus ; sunt enim æque longi ac priores.
2 *Breve rasis]* Hoc est, castigando & emen-

dando multa erasit. Alii, *vasit*, hoc est, *erasit*.

4 *Hæc lege]* Hoc est, hos libros contractis
alios vero longiores legendos iis relinquere,
bus tu, O Cæsar, otium tutum concessisti,
carebant regnante Domitiano.

In commendationem Nervæ. VI.

*Nervæ lenissimus procerum da-
tus est Imperio Romano : nunc
fas est frui toto Helicone. Recta
fides, hilaris clementia, provida
potestas jam revertuntur : longi
terrores evanuerunt. O pia Ro-
ma, populi, & gentes tuæ rogant
hoc, ut semper habeas talem Im-
peratorem, & istum diu.*

CONTIGIT Aufoniæ procerum mitissimus au-
tor Nerva : licet toto nunc Helicone frui
Recta fides, hilaris clementia, cauta potestas
Jam redeunt : longi terga dedere metus.
Hoc populi, gentesq; tuæ, pia Roma, precantur
Dux tibi sit semper talis, & iste diu.

NOTÆ.

- 2 *Nervæ]* De Trajano hoc epigramma &
præcedens intelligi potest ; Trajanus enim à
Nervæ adoptatus dictus est Nerva Trajanus.
3 *Helicone frui]* Hoc est, libere Musis vacare.

4 *Longi metus]* Quibus percellerantur
mani regnante Domitiano.

6 *Talis]* Qualis est Nerva.

Maeste animi, quem rarus habet, morumque
tuorum,

Quos Numa, quos hilaris posset habere Cato.

Largiri, præstare, breves extendere census,

Et dare quæ faciles vix tribuere dei. IO

Nunc licet, & fas est: sed tu sub principe duro,

Temporibusque malis, ausus es esse bonus.

O Nerva maeste animi, qui contigit paucis, & maeste tuorum morum, quos habere posset Numa, & Cato hilariter. Nunc fas est donare, præstare, augere breves census, & dare, quæ vix concessere dii faciles. At tu sub Imperatore inhumano, & ausus es esse bonus temporibus malis.

NOTÆ.

[Maeste animi] Sensus est; Brutus & felix illo animo, atque illis moribus quibus ornari videret Numa, & lætaretur Cato, quantum morosus, & Stoicæ frontis.

9 Largiri] Id est, Nunc liberalitatem exercere potes, tu qui etiam sub principe crudeli bonus esse ausus es.

De LIGIA calva. VII.

Oto vertice quot gerit capillos,

Annos si tot habet, Ligia, trina est.

Si Ligia habet tot annos, quot crines gestat toto vertice, trinis est.

In commendationem Trajani. VIII.

Errarum dea, gentiumque Roma,

Cui par est nihil, & nihil secundum,

Trajanum modo læta cum futuros

per sæcula computaret annos,

fortem, juvenemque, Mariumque

tanto duce militem videret:

præside gloriosa tali,

proceres, ducesque Serum,

Thracæ, Sauromatæ, Getæ, Britanni,

ostendere Cæsarem, venite. IO

Roma dea terrarum & nationum, cui nihil est par & nihil secundum, cum modo hilaris computaret annos futuros Trajani per tot sæcula, & spectaret militem & fortem, & juvenem, & Martium in tanto Imperatore; dixit superba tali duce; O proceres Parthorum, duces Serum, Thracæ, Sauromatæ, Getæ, Britanni, accedite, possum vobis monstrare Cæsarem.

NOTÆ.

[Parthorum] Quos bello superaverat Tra-

populis sæpius actum supra.

[Ducesque Serum] Cluverius, lib. 5. suæ In-

10 Venite] Pacem scilicet oraturi: habet enim Trajanum, qui vos à me deficientes castigare poterit. De virtutibus Trajani fuit Plinius junior in suo Panegyrico.

ductionis, cap. 2. Sericam Scythiam hodie

regnum esse dicit. De sequentibus

Ad CÆSAREM, IX.

de tranquillitate Hispaniæ.

Palma regit nostros, mirissime Cæsar, Iberos,

Et placido fruitur pax peregrina jugo.

O Clementissime Cæsar, Palma gubernat nostros Hispanos, & pax peregrina fruitur jugo tranquillo.

NOTÆ.

[Palma] Cujus Præfeti Syriæ, & Traja-

Aus est Palma. Alii hoc loco Palmam sumunt pro symbolo victoriæ.

gratissimi, mentionem facit Dio in Traja-

a Pax peregrina] Nempe in Hispania.

iterum meminit in Adriano à quo interfe-

Ergo

Ergo hilares agimus gratias pro
tanto dono : misisti mores tuos in
nostras regiones.

Ergo agimus læti tanto pro munere grates ;
Misisti mores in loca nostra tuos.

NOTÆ.

4 Misisti] Palmam præfectum, & tuorum morum exemplum.

De Africano avaro. X.

Africanus habet millies, &
nihilominus avarus. Fortuna
vimum largitur multis, satis
verò nemini.

Habet Africanus millies, & tamen captat
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

NOTÆ.

1 Millies] Centena scilicet sestertium millia.
Et tamen captat] Hoc est, servilibus officiis
rem facere querit.

2 Satis nulli] Argute Aristophanes in
Pluto :

Ὡς δὲ μέγας σε γέγον' εἰς πῶπο
τῶν μὲν δ' ἄλλων ἐτι πάντων πλοῦτος
Hoc est, Neque quatenquam hominem, tui
quam (supple ὁ Plute) cepit satietas ;
aliorum rerum satietas est omnium.

Mittit librum ad Parthenium. XI.

O Musa, saluta nostrum Par-
thenium, & tuum : quis enim
largius potat ab amne Aonio ?
cujus lyra nobilior exit ab antro
Pimplæo ? quis de grege Pierio
magis diligitur à Phæbo ? & si
forte seruiabitur, sed vix hoc spe-
randum est : ora ut ipse offerat
versus nostros Imperatori, &
commendet meticulosum & bre-
vem librum quatuor tantum ver-
bis : tua Roma legit hunc.

Parthenio dic, Musa, tuo, nostroque salute
Nam quis ab Aonio largius amne bibit
Cujus Pimplæo lyra clarior exit ab antro ?
Quem plus Pierio de grege Phœbus ama-
Et si forte, sed hoc vix est sperare, vacabit :
Tradat ut ipse duci carmina nostra, roga
Quatuor & tantum, timidumque brevem
libellum

Commendet verbis : hunc tua Roma legi-

NOTÆ.

1 Parthenio] Vide epig. 6. lib. 5. Suetonius
in Domitiano, cap. 16.

2 Nam quis] Hoc est, quis est poeta nobi-
lior ? De antro Pimplæo epig. 4. lib. 11.

4 Pierio de grege] Hoc est, e poetis, ep. 77. l. 1.

6 Tradat ut] Idem rogavit Partheni-
epig. 6. lib. 5.

Duci] Nervæ, aut potius Trajano, ut
nor. Vide epig. 1. lib. 11.

In POSTUMUM, XII.

ebrium promittentem quidlibet.

Polliceris cuncta, cum potâsti
tota nocte : mane nihil præstas,
& Postume, pota mane.

Omnia promittis, cum tota nocte bibisti
Mane nihil præstas : Postume, mane bi-

NOTÆ.

2 Mane bibe] Ut promittas, atque eodem die memor præstes ; dormienti enim tibi prom-
excidunt ex memoria.

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 481

Ad AUCTUM, de divitibus iracundis. XIII.

Genus, Aucte, lucri divites habent iram.
Odisse quam donare vilius constat.

O Aucte, locupletes percipiunt
genus lucri ex ira. Vilius con-
stat odisse, quam donare.

NOTÆ.

[Genus lucri] Nimirum divites fingebant iram, ne aliquid donarent, lib. 3. epig. 37.

Ad PRISCUM, XIV.

ne in venatione leporum præcipiti equo imprudentius feratur:

Parcius utaris moneo rapiente veredo,
Prisce, nec in lepores tam violentus eas.
Sæpe satisfacit prædæ venator, & acri
Decidit excussus, nec rediturus, equo.
Insidias & campus habet, nec fossa, nec agger,
Nec sint saxa licet, fallere plana solent. 6
Non deerunt qui tanta tibi spectacula præstent:
Invidia fati sed leviores cadunt.
Te delectant animosa pericula: Tuscis,
Tutior est virtus, infidiamur apris. 10
Quid te fræna juvant temeraria? sæpius illis,
Prisce, datum est equitem rumpere, quam
leporem.

O Prisce, hortor moderatus
utaris celeri veredo, nec tanto
impetu insequaris lepores. Sæpe
venator dedit poenas prædæ, at-
que acri equo excussus cecidit,
nec reversurus. Et agri habent
insidias, & quamvis non sint
saxa, nec fossa, nec agger, plana
solent circumvenire. Non dee-
runt qui exhibeant tibi tanta
spectacula, sed cadunt minore
invidia fati. Si pericula ani-
mosa tibi placent, infidiamur
apris Tuscis, virtus est cautior.
Quid te delectant cursus præci-
pites? O Prisce, contigit sapius
illis frangere equitem, quam le-
porem.

NOTÆ.

[Rapiente veredo] Turnebus, lib. 18. cap. 1.
[Invidia] inquit, veredum equum esse, qui
at rhedam: sed ego veredum equum puro,
neque rhedam, neque cistum trahat, &c.
[Non deerunt] Alii scilicet, qui te comita-
[Sed leviores] Sed minor est aliorum jactu-
& levior inde invidia in deos. Vide epig.
lib. 1.

[Animosa] In quibus opus est magna forti-
tudine.
[Tuscis] Ingentibus & ferocibus, quales ha-
bet Tuscia, lib. 7. epig. 26.
[Tusca glandis aper populator.]
Legunt alii, tu scis, hoc est, cum novisti rem
ita se habere. Eligat lector.
[Tutior est virtus] Nam ab insidiis magis
sibi cavent venatores.
[Equitem rumpere] In hac leporum vena-
tione sæpius venator incautus perit, quam lepus.

Adulatorium de Trajani liberalitate. XV.

Quidquid Parrhasia nitebat aula,
Donatum est oculis, deisque nostris.

Quicquid fulgebat in aula
Palatina, datum est oculis, &
numinibus nostris.

NOTÆ.

[Parrhasia] Id est, Palatina, epig. 55.

[Donatum est] Templis consecratum est ab
omni populo spectandum.

I i

Miratur

Jupiter miratur Scythicas flammæ auri virentiæ, & superbus stupet delectamenta regis, & graves lusus. Hæc sunt pocula, quæ conveniunt Tonanti : hæc sunt quæ conveniunt ministro Phrygio. Omnes nunc sumus felices cum Jove. Sed nuper, pudet, ah pudet fateri, omnes eramus inopes cum Jove.

Miratur Scythicas virentis auri
Flammæ Juppiter, & stupet superbus
Regis delicias, gravesque lusus.
Hæc sunt pocula, quæ decent Tonantem :
Hæc sunt, quæ Phrygium decent ministrum.
Omnes cum Jove nunc sumus beati :
At nuper, pudet, ah pudet fateri,
Omnes cum Jove pauperes eramus.

NOTÆ.

3 Miratur Scythicas] Vide epig. 28. lib. 4. hoc est, smaragdus virides: nam cum poculis aureis inferuntur, communicant suum colorem.

4 Superbus] Alii, superbi.

5 Regis] Domitiani, quem vivum summis laudibus extulit, jam mortuum vituperat poeta.

Gravesque lusus] Ut ornaret templa, spectacula ederet, & suis voluptatibus indulgeret, Romanos spoliabat Domitianus, unde ejus lusus graves erant populo. Legunt alii, gravesque lusus.

7 Phrygium ministrum] Ganymedem nem-

pe; pocula Domitiani Jovi consecravit Trajanus.

8 Cum Jove] Quem donis ingentibus exnavit Trajanus.

9 Pudet, ah pudet] Alii, pudet, at piget.

10 Omnes cum Jove pauperes] Attap epig. 4. lib. 9. dixit poeta Jovem non fore, vando si ab eo Domitianus repetiisset impendit, quas in templis Capitolinis fecerat. Melius tem, ut opinor, aliter explicabis, cum Jove hoc est, cum Domitiano, qui alteram Jove haberi se volebat. Vide epig. 27. lib. 9.

XVI.

In LENTINUM, XVII.

cujus febricitantis luxum irridet.

O Lentine, semper conquereris,
Et rogas, cur tam multis diebus
febris non discedat à te. Tecum
gestatur in sella, Et simul lava-
tur; cenat boletos, ostrea, sumen,
aprum; sæpe fit temulenta Seti-
no, Et sæpe Falerno: nec bibit
Cæcuba nisi post aquam niveam;
circundata rosis, Et nigra amo-
mo recumbit, Et dormit in pluma
Et cubili purpureo, cum febris
tua tam eleganter Et tam belle
vivat apud te, vis-ne ut potius
corripiat Dammam?

Quare tam multis à te, Lentine, diebus
Non abeat febris, quæris, & usq; gen-
gestatur tecum sella, pariterque lava-
tur: Cenat boletos, ostrea, sumen, aprum.
Ebria Setino fit sæpe, & sæpe Falerno:
Nec nisi post niveam Cæcuba potat aqua
Circumfusa rosis, & nigra recumbit amomo
Dormit & in pluma, purpureoque toro.
Cum sic tam pulchrè, tam bellè vivat apud
Ad Dammam potius vis tua febris eat?

NOTÆ.

1 Quare tam] A vino generoso & delicatis dapibus se non abstinebat Lentinus, unde merito illum poeta irridet conquerentem, quod

semper febris laboraret.

10 Ad Dammam] Nomen servi, à scilicet pessime excipietur.

Ad JUVENALEM, XVIII.

de otio quo fruebatur Bilbili.

DUM tu forsitan inquietus erras
 Clamosa, Juvenalis, in Subura,
 aut collem dominæ teris Dianæ :
 Dum per limina te potentiorum
 sudatrix toga ventilat, vagumque
 Major Cælius, & minor fatigant :
 Me multos repetita post Decembres
 accepit mea, rusticumque fecit
 vero Bilbilis, & superba ferro.
 Sic pigri colimus labore dulci
 Bothrodum, Plateamque : Celtiberis
 nec sunt nomina crassiora terris.
 Igenti fruor, improboque somno,
 quem nec tertia sæpe rumpit hora,
 totum mihi nunc repono, quidquid
 erdenos vigilaveram per annos.
 mota est toga : sed datur petenti
 rupta proxima vestis è cathedra.
 surgentem focus excipit superba
 vicini strue cultus illiciti,
 multa villica quem coronat olla.
 Venator sequitur : sed ille, quem tu
 creta cupias habere silva.
 dispensat pueris, rogatque longos
 vis ponere villicus capillos.
 me vivere, sic juvat perire.

O Juvenalis, dum tu fortè
 sollicitus vagaris in clamosa du-
 burra, aut teris collem dominæ
 Diana: dum sudatrix toga ven-
 tilat te per limina potentiorum,
 & major Cælius, & minor de-
 lassant te errantem : mea Bil-
 bilis superba auro & ferro repe-
 titâ post multos annos excipit me,
 & fecit rusticum. Hic otiosi
 suavi labore colimus Bothrodum,
 & Plateam: terræ Celtiberæ ha-
 bent hæc nomina rudiora. Fruor
 alto atque ingenti somno, qui
 sæpe nec rumpitur hora tertia,
 & nunc mihi repono totum,
 quicquid vigilaveram per tri-
 ginta annos. Toga ignota est:
 sed mihi poscenti traditur pro-
 xima vestis suspensa ex cathedra
 rupta. Me surgentem excipit
 focus instructus alta strue vicini
 illiciti, quem multis ollis cingit
 villica. Venator sequitur.

Villicus tonsus mandat officia
 servis, atque præt ut deponantur
 longa eorum coma. Placet mihi
 sic vivere, & sic mori.

N O T A.

[Juvenalis] Poeta satyricus satis notus.
 [Clamosa Subura] Ubi nempe frequens
 forum, quod illic esset forum rerum venalium,
 epig. 30.
 [Collem Dianæ] Montem Aventinum intel-
 ligunt, in quo erat templum Dianæ sacrum,
 lib. 6.
 [Sudatrix toga] Clientes toga induti adi-
 unt suos patronos.
 [Major & minor Cælius] Montes. Majorem
 Querquetulanum dictum scribit Tacitus.
 Minus postea à Cæle Vibenna Hetrusca gen-
 tibus; minor Cæliolus, aut Cælicolus dictus.
 de Marliano, lib. 4. cap. 18.
 [Multos post Decembres] Post annos nempe
 epig. 104. lib. 10. De Bothrodo aut Bo-

throdo, epig. 50. lib. 1. De Platea verò egimus,
 lib. 4. epig. 55.

14. Tertia hora] Nimirum ab ortu solis.
 Vide epig. 8. lib. 4.

17. Ignota est toga] Sensus: Officia togato-
 rum hæc nulla sunt.

18. Rupta proxima] Morem ostendit hominis
 rusticantis, qui solutus curis dum in dormitum,
 vestem conjicit in cathedram. Sic Domitius.

19. Surgentem focus]
 Vicina in ipsum silva descendit focum.

epig. 50. lib. 1.
 24. Dispensat] An officia, aut cibaria?

Rogatque]. Villicus scilicet ad eum rufas
 rogat herum, ut sibi liceat tondere servos, quo
 aptiores fiant operi rustico.

De ÆMILIO guloso. XIX.

*Æmilins in thermis comedit
lactucas, ova, lacertum, & ne-
gat cenare se foris.*

IN thermis sumit lactucas, ova, lacertum,
Et cenare foris se negat Æmilius.

NOTÆ.

¹ *In thermis]* Divites iis quibuscum lava-
bant, cibos in ipsis thermis distribu-
ebant, hos Æmilius vorabat, ita ut non indigeret cenare
foris: interim predicabat se non captare alie-

nam cenam, quasi perinde non esset in alienis
thermis, aut in alienis aedibus cenare, epig. 7
infra, de Afro.

Sobrius à thermis nescit abire domum.

Ad FABULLUM, XX.

de Themifonte libidinoso.

O Fabulle, rogas cur Themifon non habeat uxorem: habet sororem.

QUare non habeat, Fabulle, quæris
Uxorem Themifon: habet sororem.

NOTÆ.

¹ *Habet sororem]* Hoc est, amicam. Vide epig. 4. lib. 2.

Ad MARCELLAM, XXI.

suam uxorem, quam laudat à morum suavitate.

*O Marcella, quis credat te
esse popularem rigidi Salonis, &
genitam esse in nostra regione?
tam rarum, tam suave est tuum
ingenium: Palatia vendicabunt
te sibi, si audiverint te vel semel.
Nulla nec genita vel in media
Subura, nec alumna collis Capi-
tolini contendet tecum. Nec glo-
ria peregrini partus cito ridebit,
cui magis conveniat esse nurui
Romana. Tu in causa es cur
minus agre feram desiderium
urbis domina: tu una mihi effi-
cis Romanam.*

MUnicipem rigidi quis te, Marcella, Salonis
Et genitam nostris quis putet esse locis?
Tam rarum, tam dulce sapis: Pallatia dicent
Audierint si te vel semel, esse suam.
Nulla nec in media certabit nata Subura,
Nec Capitolini collis alumna tibi.
Nec cito ridebit peregrini gloria partus
Romanam deceat quam magis esse nurum.
Tu desiderium dominæ mihi mitius urbis
Esse jubes: Romam tu mihi sola facis.

NOTÆ.

¹ *Marcella]* Poetæ uxor, de qua epig. 31. infra.

Rigidi Salonis] Epig. 55. lib. 4.

Armorum Salo *temperator.*

⁵ *Certabit]* Alii, certarit, hoc est, nec ulla
mulier vel media in urbe nata tecum contendet
de elegantia & comitate morum, &c.

⁷ *Nec cito]* Hunc versum sic explicat

Raderus,

Nec gloria peregrini partus.

id est, nec ulla puella extra urbem nascetur,
nata arridebit patri, aut matri, quam ma-
deceat existimari Romanam vel ab ipsis Ro-
manis, ac te, ô Marcella. Virgilius, Eclog. 6.

Incipe, parve puer, visu cognoscere matrem.

⁸ *Deceat]* Alii, ducat.

De PHILÆNIDE deformi. XXII.

Quam fit lusca Philænis indecenter,
Vis dicam breviter tibi, Fabulle?
Eset cæca decentior Philænis.

O Fabulle, placet definiam
paucis verbis, quam indecore
lusca sit Philænis? Philænis cæ-
ca esset venustior.

NOTÆ.

Decentior] Capta enim utroque oculo minus deformis videretur, epig. 33. lib. 2.

In LÆLIAM, XXIII.

edentulam & calvam.

Dentibus atque comis, nec te pudet, uteris
emittis.

O Lælia, uteris dentibus &
capillis emittis, nec erubescis, quid
facies oculo? non emitur.

Quid facies oculo, Lælia? non emitur.

NOTÆ.

Quid facies oculo] Qua arte oculi deformitatem teges? oculi, ut capilli & dentes, non
emittuntur.

Ad JUVENCUM, de covino curru, XXIV:

quem acceperat ab Heliano.

O Jucunda, covine, solitudo,
Carruca magis, effedoque gratum
Facundi mihi munus Heliani:
Hic mecum licet, hic, Juvence, quidquid
In buccam tibi venerit, loquaris.
Non vector Libyci niger caballi,
Succinctus neque cursor antecedit.
Nusquam est mulio: mannuli tacebunt.
O si conscius esset hic Avitus,
Aurem non ego tertiam timerem.
Totus quam bene sic dies abiret!

O Covina, amena solitudo,
donum disertis Heliani mihi ju-
cundius carruca, atque effedo, &
Juvence, hic mecum, hic fas est
dicam quicquid tibi venerit in
buccam. Non vector niger equi
Libyci, nec cursor expeditus an-
teit. Nusquam est mulio: man-
nuli filebunt. O si Avitus so-
cius hic adesset, ego non metue-
rem tertiam aurem. Quam fe-
stive sic laboretur totus dies!

IO

NOTÆ.

1 Covine] Vehiculi falcati genus est, quo
 Galli in præliis utebantur.

2 Jucunda solitudo] Nempe propter umbram
carrucæ tectæ & velati, ut ait Raderus: sed me-
o meo judicio, Farnabius covinum solitudi-
nem dici a poeta censet, quod regeretur sine
mulione.

3 Carruca, effedoque] Sunt etiam currum
genera.

3 Heliani] Alii, Eliani: alii verò, Hadriani.
6 Non vector] Alii, rector. Maurum intelli-
ge insidentem equo Massyleo, epig. 23. lib. 9.

8 Mannuli] Parvi equi qui sermones no-
stros non deferrent, a quibus scilicet traheretur
covinus.

9 Avitus] De quo epistola lib. 9. & epig. 1.

10 Aurem non] Aviti scilicet qui verba no-
stra insidiosè non exciperet.

In THELESINUM avarum. XXV.

Cum peto a te nummos sine pignore, Non habeo, ais. Tu idem habes, si agellus spondet pro me. O Thelesine, quod non credis mihi antiquo socio, credis colliculis atque arboribus meis. En Carus accusavit te reum, agellus ferat opem. Quærisne comitem exilii? Agellus eat.

CUM rogo te nummos sine pignore, Non habeo, inquis:

Idem, si pro me spondet agellus, habes. Quod mihi non credis veteri, Thelesine, sodali, Credis colliculis, arboribusque meis. Ecce reum Carus te detulit: addit agellus. Exilii comitem quæris? agellus eat.

NOTÆ.

5 Carus] Delator nequissimus.

6 Agellus eat] Cui nempe, non mihi, credis pecuniam.

In avarum amicum. XXVI.

Cum tu senator mane teras sexaginta limina, ego videor tibi esse eques tristis, quod a primo diluculo non discurram per urbem, & defatigatus reportem mille oscula in ades meas. Sed tu discurras ut inscribas nova nomina purpureis fastis, aut ades nationes Numidarum, aut Cappadocum: sed ego, quem cogis abrumpere medios somnos, & aspergi atque insici luto matutino, quid peto? cum pes solutus exiit, pello rupta, & repentinus imber crassæ aquæ decidit: Nec verna nomenclator accedit ablatiis lacernis, sed servus accedit ad frigidam auriculam, & dicit, Lætorius orat ut cænes secum: an non gratior est cænacula emptæ viginti nummis?

SEXAGINTA teras, cum limina mane senator, Esse tibi videor desidiosus eques,

Quod non à prima discurram lucē per urbem.

Et referam lassus basia mille domum.

Sed tu purpureis ut des nova nomina fastis,

Aut Numidum gentes, Cappadocumve petas.

At mihi, quem cogis medios abrumpere somnos,

Et matutinum ferre, patique lutum.

Quid petitur? rupta cum pes vagus exit aluta,

Et subitus crassæ decidit imber aquæ:

Nec venit ablatiis clamator verna lacernis,

Accedit gelidam servus ad auriculam,

Et, rogat, ut cænes secum Lætorius, inquit:

Viginti nummis non ego malo famem?

NOTÆ.

1 Sexaginta] Hoc est, cum tu senator discurras, ego vero dignitate inferior, eques scilicet, & quidem sine censu tibi videor desidiosus, qui summo mane potentioribus non nunciam salutem.

4 Et referam] De his salutantium basiis diximus, epig. 94. lib. 7.

5 Sed tu purpureis] Hoc est, ut consul fias; consul enim nomina in fastos purpura illitos referebantur.

6 Aut Numidum] Numides vocantur auctore Stephano populi circa Nilum fluvium; Cappadoces verò Asiæ minoris sunt populi, de quibus jam supra. Sensus est: Tu colis potentiores, ut obtineas provinciam cum imperio.

7 At mihi quid petitur] Hoc est, quid spero cum rupta est aluta pellis, nempe ex qua

conficiebantur calcei.

8 Et matutinum] Vide epig. 36. lib. 3.

10 Et subitus] Et pluvia repentina perfusa domum redeo. Aquam crassam sudorem interpretatur Domitius. Judicet lector.

11 Nec venit] Hoc est, nec detritis mei lacernis aut humidis servus adest, qui novæ afferat, detritas tollat, sed duntaxat à divite quodam Lætorio venit servus, qui me defaigatum invitet ad cœnam. Ablatis, forte legendum, adlatiis.

14 Viginti nummis] Hoc est, nonne domi mihi gratior esset fugalis cœna? Legunt alii, Et, rogat, ut cænes secum Lætorius, inquit: Viginti nummis. Non ego. Malo famem.

Quam sit cœna mihi, &c.

Non ego, forte legendum non eo.

Quod

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 487

Quod sit cœna mihi, tibi sit provincia merces,
Et faciamus idem, nec mereamur idem. 16

NOTÆ.

15 *Quod sit cœna mihi*] Hoc est, ideo sum-
mo mane per urbem non discuro, quod similia
mea & tua officia simili mercede non remune-
rentur. Legunt, alii, *Cur sit cœna, &c.*

XXVII.

In CINNAM ebriosum: XXVIII.

Poto ego sextantes: tu potas, Cinna, deunces,
Et quereris quod non, Cinna, bibamus
idem.

NOTÆ.

1 *Sextantes*] Hoc est, duos cyathos bibo, tu vero undecim, unde immerito conqueris tibi
non apponi optimum vinum; nisi tu enim bibis.

De HERMOGENE fure. XXIX.

Hermogenes tantus mapparum, Pontice, fur
est,
Quantus nummorum vix, puto, Massa fuit.
Tu licet observes dextram, teneasque sinistrā:
Inveniet, mappam qua ratione trahat.
Cervinus gelidum sorbet sic halitus anguem: 3
Casuras alte sic rapit Iris aquas.
Nuper cum Myrino peteretur missio læso:
Subduxit mappas quatuor Hermogenes.
Cretatam prætor cum vellet mittere mappam:
Prætori mappam surripit Hermogenes. 10
Attulerat mappam nemo, dum furta timentur:

O Pontice, Hermogenes tam
surripit mappas, quam, opinor,
vix Massa surripuit nummos.
Quamvis tu caveas à dextra,
& adstringas levam, excogita-
bit qua arte subducit mappam.
Halitus cervi sic attrahit frigi-
dum anguem: sic Iris evehit
undas casuræ desuper. Nuper
cum peteretur missio Myrino vul-
nerato, Hermogenes subripuit
quatuor mappas. Cum prætor vel-
let facere candidam mappam,
Hermogenes subducit mappam
prætori. Nullus attulerat map-
pam: dum furta metuuntur:

NOTÆ.

1 *Hermogenes*] Hoc est, ab Herme seu Mer-
curio genitus, qui nempe est furum deus: poeta
ergo aptissimum furi hoc nomen finxit.

2 *Massa*] Plinius junior, epist. ult. lib. 7.
Dederat me senatus cum Herennio senectione advo-
catum provincia Batia contra Babium Massam:
damnatoque Massa, censuerat ut bona ejus publicæ
custodirentur.

3 *Cervinus gelidum*] Cervus absorpto angue
viam producit.

4 *Iris*] Arcus scilicet celestis. Aristoteles,
lib. 3. Meteor. "Ὅτι μὲν ἐν ἀνακλασίς ἡ
ἑλὲς ὁ ὕψους πρὸς τὸν ἥλιον φανερόν."
Quod ergo Iris sit refractio aspectus ad solem,
manifestum est, &c. Plinius, lib. 2. cap. 59.

5 *Cum Myrino*] De quo epig. 20. lib. Specif.

hoc est, cum Myrino gladiatori missio peteretur
à populo, vel ab ipso Myrino læso peteretur:
læsi enim gladiatores arma submittebant,
& vitam aliquando impetrabant ab Imperatore,
aut à populo, dum statet Respublica.

9 *Cretatam*] Signum nempe quod mittendis
quadrigis abator in ludis Circensibus. Rade-
rus ex Cedreno refert, hanc fuisse occasionem
mappæ in circum mittendæ, quod magistratos
ante missionem super fornices carcerum eo loco
unde spectabant, convivium curarent, map-
pamque in tempore mappario mittendam tra-
derent.

11 *Attulerat mappam*] Ad convivia singuli
afferebant suas mappas: mantile vero, inquit
Raderus, lineam scilicet tergendis manibus
aptum à convivatore parabat.

Hermogenes subduxit mantile è mensa. Si hoc etiam defecerit, non dubitat radere lectos, & pedes mensarum. Licet spectacula caleant vehementi sole, vela colliguntur cum Hermogenes accedit. Nauta meticulosi festinant contrahunt carbasa, quoties Hermogenes visus est ad portum. Calvi linigeri fugiunt, & sistrata turba fugit, cum Hermogenes stetit inter adorantes. Nunquam Hermogenes apporavit mappam ad cenam; Hermogenes semper à cena reportavit.

Mantile è mensa surripit Hermogenes.
Hoc quoque si deerit: medios distringere lectos
Mensarumque pedes non timet Hermogenes
Quamvis non modico caleant spectacula Sole
Vela reducantur, cum venit Hermogenes.
Festinant trepidi substringere carbasa nauta
Ad portum quoties paruit Hermogenes.
Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba,
Inter adorantes cum stetit Hermogenes.
Ad cenam Hermogenes mappam non attulit
umquam:
A cena semper rettulit Hermogenes,

NOTÆ.

13 Distringere] Hoc est, stragula lectorum, quibus accumbebant, subripere: vel forte melius, laminas aureas vel argenteas lectis deradere.

14 Mensarumque pedes] Eburneos nimirum, aut potius intelligi ab Hermogene argenteas bracteas mensarum pedibus deratas fuisse. epig. 33. lib. 2.

16 Vela reducantur] Epig. 39. lib. 9. Vela autem colligebantur ne ab Hermogene surriperentur.

19 Linigeri] Isidis sacerdotes interpretum quorum vestes ex lino confectæ candidissimæ erant: illos sistratam turbam vocat, quod sistræ seu crepitacula quaterent sacra sua celebrantes.

Ad APRUM, XXX.

se nolle amicum sobrium.

Aper ficus & sobrius est: quid ad me pertinet? Talis mihi placeat servus, non amicus.

Siccus, sobrius est Aper: quid ad me? Servum sic ego laudo, non amicum.

NOTÆ.

2 Non amicum] Quem genio suo indulgere volo.

De hortis MARCELLÆ uxoris. XXXI.

Hoc nemus, hi fontes, textilis hæc umbra pruni palmitis. & hic ductile fluvius aquæ riguæ: & prata, & rosaria non inferiora Passobifero; atque olus quod viret mense Januarii, nec friget: & familiaris anguilla quæ natat aquis clausis, atque alba turris in qua sunt volucres ejusdem coloris.

HOC nemus, hi fontes, hæc textilis umbra supini

Palmitis, hoc riguæ ductile flumen aquæ:
Prataque, nec bifero cessura rosaria Passobifero:
Quodque viret Jani mense, nec alget olus
Quæq; natat clausis anguilla domestica lymphis
Quæque gerit similes candida turris aves:

NOTÆ.

1 Textilis umbra] Propter palmites cum foliis atque arborum ramis contextos.

2 Ductile flumen] Rivulum intellige ab aliquo vicino fonte ductum in hortos Marcellæ, vel forte aqueductum.

3 Bifero Passobifero] Hoc est, bis in anno flo-

renti. Vide epig. 38. lib. 5.

4 Nec alget] Nec frigidum est.

5 Clusis lymphis] Hoc est, in piscina.

6 Turris candida] Candidas columbas continerebat.

Munera

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 489

Munera sunt domino : post septima lustra re-
verso

Has Marcella domos, parvaque regna dedit.

mihi Nausicaë patrios concederet hortos,

Alcinoo possem dicere, malo meos.

10

*sunt dona domino : Marcella do-
navit mihi reverso post septem
lustra has ades, atque exigua reg-
na. Si Nausicaë mihi daret pa-
ternos hortos, liceret dicere Alci-
noo, Plus placent mei.*

NOTÆ.

Munera sunt domino] Alii, *domina*, nem-
pe uxoris.

Post septima] Triginta & quatuor annis poe-
manerat Romæ, & anno trigesimo quarto

redit in Hispaniam. Vide epig. 103. lib. 10.

9 *Nausicaë*] Filia scilicet Alcinoo, de cujus
amoenissimis hortis, epig. 64. lib. 4.

In VACERRAM, XXXII.

cujus paupertatem irridet.

Juliarum dedecus Kalendarum,

Vidi, Vacerra, sarcinas tuas, vidi :

quas non retentas pensione pro bima

portabat uxor rufa crinibus septem,

cum sorore cana mater ingenti.

urias putavi nocte ditis emerfas.

tu priores frigore, & fame ficcus,

non recenti pallidus magis buxo

tuorum temporum sequebaris.

grare cliyum crederes Aricinum.

tripēs grabatus, & bipes mensa,

cum lucerna, corneoque cratere

matella curto rupta latere meiebat.

secum ferentis suberat amphoræ cervix.

visse gerres, aut inutiles mænas

ur impudicus urcei fatebatur,

qualem marinæ misit aura piscinæ.

5

10

15

*O infamia Juliarum Calen-
darium, o Vacerra, vidi tuam su-
pellestem, spectavi : quam non
retentam pro mercede biennii fe-
rebat uxor rufa septem capillis,
Et cana genitrix cum ingenti so-
rore. Existimauiurias emer-
fas ex tenebris inferorum. Tu
aridus frigore Et esurie, Et pal-
lidior buxo veteri, Irus tui sculi
sequebaris has preceuntes. Puta-
res mendicos omnes divi Arici-
ni ire alio. Lectulus trips in-
debat, Et mensa bipes, Et cum
lucerna, Et corneo cratere matel-
la fracta brevi latere meiebat.
Cervix portantis focum subiecta
erat amphoræ. Notidus odor ur-
cei, qualis amissa est ab aura pis-
cina marina, testificabatur in eo
visse gerres, aut mænas inutiles.*

NOTÆ.

Juliarum] Quo nempe tempore novas æ-
ducere solebant Romæ. Suetonius in
cap. 35. *Senatori latum clavum ademit,*
pergravidus post Calendas Julii demigrasse in
urbe, quo vilis post diem ades in urbe conduceret.

Quas non retentas] Hoc est, quas condu-
cto a te ædium dominus pro pensione bien-
nii pote villiores pignoris loco retinere noluit.

Crinibus septem] Hoc est, uxor tua calva.
Sorore ingenti] Etate scilicet, secundum
ætatem : adulta autem & carente viro, secun-
dum Domitium. *Ingenti* forte melius referas
ad immānem corporis proceritatem.

Non recenti] Hoc est, arido buxo pallidior.
Ure] Omnium mortalium pauperimus, de
epig. 49. lib. 5.

10 *Cliyum Aricinum*] Ubi erant multi men-
dici. Vide epig. 19. lib. 2

11 *Tripes grabatus*] Vilis nimirum lectus,
cui ut & mensæ decrat unus pes : mensæ enim
ut plurimum tribus pedibus fulciebantur.

13 *Meiebat*] Hoc est, ex qua rupta effue-
bat urina.

14 *Focum ferentis*] An impositam Vacerræ,
an servi capiti amphoram cui focus inerat : Vi-
deat lector. Legendus Juvenalis Sat. 3. v. 251.
Legunt alii,

Foco viventi suberat amphoræ cervix.
Quam lectionem non intelligo.

15 *Gerres*] Genus nempe locustarum, epig.
77. lib. 3.

Mænās] Pisciculos de quibus lib. 11. ep. 32.

Nec

Nec quadra casei Tolosatis deficiebat, nec corona quadrima nigri pulei, & calva restes & allio, & cepis, nec olla matris tuæ plena fœtida refina, qua Summœniana uxores glabratur. O Vacerra, quid quæris domum, & illudis villicos, cum possis habere domicilium gratis? Hæc pompa sarcinarum apta est ponti.

Nec quadra deerat casei Tolosatis, Quadrima nigri nec corona pulei, Calvæque restes allioque, cepisque, Nec plena turpi matris olla refina, Summœnianæ qua pilantur uxores. Quid quæris ædes, villicosque derides, Habitare gratis, ô Vacerra, cum possis? Hæc sarcinarum pompa convenit ponti.

N O T Æ.

18 Casei Tolosatis] Mali scilicet saporis. Tolosa urbs Galliæ satis nota.

19 Quadrima] Hoc est, pulegium à quatuor annis servatum, eoque deterius, nempe cibariis rusticorum condiendis inserviebat.

20 Calva restes] Sensus est: alii & cepæ ex funibus seu restibus pendentes, quas calvas vocat, quod cepæ sint glabræ.

22 Summœniana] Hoc est, meretrices. de epig. 81. lib. 3.

23 Quid quæris] Hoc est, inquit Farnæ quid quæris villam ruri, quasi lautiorum per ætatem rusticaturus sis!

Villicosque derides] Cum solvendo non eas Ponti] Ubi nempe habitant mendicantes.

XXXIII.

Ad JULIUM, XXXIV.

vitæ tranquillitatem perturbari nimia erga sodales amicitia.

O Juli, si memini, vixi tecum triginta & quatuor annis; quorum suavis non fuit sine amaritudo, at nihilominus plures fuere dulces. Et si calculus omnis diversus, & bicolor distribuatur huic & illuc, albus numerus superabit nigriorem. Si cupias declinare quasdam molestias, & vitare acerbos morsus animi; cum nullo in eas nimiam amicitiam. Lataberis minus, & morerebis minus.

TRiginta mihi quatuorque messes Tecum, si memini, fuere, Juli: Quarum dulcia mixta sunt amaris, Sed jucunda tamen fuere plura. Et si calculus omnis huc & illuc Diversus, bicolorque digeratur: Vincet candida turba nigriorem. Si vitare velis acerbam quædam, Et tristes animi cavere morsus Nulli te facias nimis sodalem. Gaudebis minus, & minus dolebis.

N O T Æ.

Ad Julium] Addunt alii, Martialem. Vide epig. 99. lib. 9.

1 Triginta] Quibus manserat Romæ, ep. 104. lib. 10.

5 Et si calculus] Lapidibus albis fausti dies, nigris vero infauti notabantur, epig. 45. lib. 8.

7 Vincet candida] Plures numerabuntur felices, quam moesti.

9 Animi morsus] Hoc est, mororem conficitur animus.

11 Gaudebis minus] Amicorum enim pera atque adversa fortuna nimis nos afficit.

XXXV.

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 491

In LABULLUM, XXXVI.

qui exiguis muneribus liberalis haberi volebat.

Libras quatuor aut duas amico,
 Algentemque togam, brevemque lænam :
 Ardum aureolos manu crepanteis :
 Sint ducere qui duas kalendas,
 Sed nemo, nisi tu, Labulle, donas,
 Tu es, crede mihi, bonus quid ergo ?
 Verum loquar, optimus malorum.
 Senecasque, Memmiosque,
 Crispos mihi redde, sed priores :
 Protinus ultimus bonorum.
 Cursum pedibusque gloriari ;
 Nimis vince, levemque Passerinum.
 Illa est gloria præterire asellos.

O Labulle, quod tu solus la-
 giris amico libras quatuor, aut
 duas argenti, frigidam togam,
 Et lænam curtam aliquando au-
 reolos sonantes in manu ; quibus
 sustentari possit amicus duobus
 mensibus ; crede mihi, non es bo-
 nus. Quid igitur ? optimus ma-
 lorum, ut dicam veritatem. Mi-
 hi restitue Pisones, & Senecas, &
 Memmios, & Crispos, sed anti-
 quos : repente evades ultimus bo-
 norum. Placene gloriari cursu,
 Et pedibus ? Supera Tigrim, &
 levem Passerinum. Nullus est bo-
 nor præcurrere asinos.

NOTÆ.

[Libras] Vide epig. 44. lib. 2.

[Algentem] Hoc est, ita tritam, ut frigus
 admittat : Læna vero erat vestis quæ
 ex pallio superinduebatur, teste Bayfio.

[Aureolos] Epig. 20. lib. 5.

[Qui crepet aureolos forsitan unus erit.]

[Optimus malorum] Hoc est, tu es inter
 munificentissimus.

[Pisones] Quibus de arte poetica librum

dedicavit Horatius. De Crispo & Seneca supra
 dictum : Memmio vero suum poema dedicavit
 Lucretius.

[10 Ultimus bonorum] Hoc est, munificis his
 viris longe inferior eris.

[12 Tigrim & Passerinum] Alii, equos velo-
 cissimos fuisse, alii cursores affirmant, epig. 6.
 lib. 7.

In nasutum scurræ ineptum. XXXVII.

Nasutus nimium cupis videri.
 Nasutum volo, nolo polyposum.

Vis haberi nimis nasutus, pla-
 cet nasutus, displicet polyposus.

NOTÆ.

[Nasutus] Irrifores dicuntur nasuti, ep. 4.

[Et pueri nasum rhinocerotis habent.]

[Nasutus] Volo urbanum & acutum, non pu-

tidum & ineptum derisorem. Polypus vero est
 nasi morbus, de quo Celsus, lib. 8. cap. 8. qui eo
 morbo laborant polyposi dicuntur, quos hoc loca-
 sumis poeta pro patidis & rancidulis scurris.

Ad CANDIDUM, XXXVIII.

de effeminato quodam homine.

Unc qui foemineis noctesq; diesq; cathedris
 Incedit tota notus in urbe nimis,

O Candide, non est quod me-
 tuas hunc, qui nimium notus in
 tota urbe, adit nocte & die ca-
 thedras foeminarum nitens coma,

NOTÆ.

[Cathedris] De quibus dictum epig. 62. lib. 3.

[Incedit] Forto melius legendum esset, *infedit*. Nempe mollem & cinædum intelligit.

Crine

niger unguento, micans ostro,
ore delicatus, latus pectore, la-
vis crure, qui crebro improbus
comes hæret tua conjugi

Crine nitens, niger unguento, perlucidus ostro
Ore tener, latus pectore, crure glaber,
Uxori qui sæpe tuæ comes improbus hæret
Non est quod timeas, Candide: non fut

In Sabellum ineptum. XXXIX.

O Sabelle, odi te, quoniam
bellus es. Res est fatida bellus &
Sabellus, tandem malo bellum,
quam Sabellum. O Sabelle, uti-
nam marcescas belle!

ODI te, qui bellus es, Sabelle.
Res est putida bellus, & Sabellus,
Bellum denique malo, quam Sabellum,
Tabescas utinam, Sabelle, belle!

NOTÆ.

1 Odi te] Hunc Sabellum jam cæpsit poeta,
epig. 84. lib. 7.

Bellus] Hoc est ineptus. Vide epigramma
7. lib. 2.

3 Bellum denique] Bellus enim homo vitio-

sus est tantum, Sabellus vero est ipsum vitio
inquit Raderus. Sed magis placet bellum
loco sumi pro ipsa belli contentione.

4 Tabescas] Ut res putida. Belle potest
quintus casus, vel adverbium.

In PONTILIANUM, XL.

quem assidue colebat, à quo tamen nihil accipiebat.

O Pontiliane, mentiris, adhi-
cæptam fidem: recitas versus
ineptos, probas: cantas, canto:
pedas, peto: pedis, dissimulo:
placet ludere gemma, superor.
Unica res est, quam agis sine me,
& fileo. Nihilominus nihil pro-
sus donas mihi; Defunctus, ais,
bene excipiam te. Nihil peto;
at pereas.

MENTIRIS, credo: recitas mala carmi-
laudo:

Cantas, canto: bibis, Pontiliane, bibo
Pedis, dissimulo: gemma vis ludere, vinco
Res una est sine me, quam facis, & taceo
Nil tamè omnino præstas mihi: mortuus, inq
Accipiam bene te: nil volo: sed morere

NOTÆ.

1 Credo] Officii causa fingo me credere,
licet sciam te mentiri.

2 Cantas] Similis est adulatoris effigies
apud Juvenalem sat. 3.

3 Gemma ludere] Hoc est, latronibus ludere,
ut aiunt interpretes. Vide epig. 71. lib. 7.

& epig. 20. lib. 14.

Insidiosorum si ludis bella latronum,

Gemmens iste tibi miles, & hostis eris

6 Sed morere] Ut nempe promissam
tuam hereditatem accipiam.

In Tuccam gulosum. XLI.

O Tucca, non sufficit quod es
belluo, & vis haberi, & vis
videri.

NON est, Tucca, satis, quod es gulosus
Et dici cupis, & cupis videri.

XLII, XLIII.

Ad M. Unicum poetam elegiacum. XLIV.

Nice, cognato junctum mihi sanguine no-
men,

Quique geris studiis corda propinqua meis:

Carmina cum facias soli cedentia fratri,

Pectore non minor es, sed pietate prior.

Lesbia cum tenero te posset amare Catullo, 5

Te post Nasonem blanda Corinna sequi.

Nec deerant Zephyri, si te dare vela juvaret:

Sed tu litus amas. hoc quoque fratris habes.

O Unice, qui habes nomen mi-
hi junctum cognato sanguine, &
cor accedens ad mea studia, cum
componas versus cedentes soli fra-
tri, non inferior es pectore, sed
superior pietate. Lesbia posset
diligere te cum tenero Catullo,
& blanda Corinna hærere tibi
post Nasonem. Nec Zephyri de-
sicerant, si tibi placeret dare
vela: at litus tibi gratum est:
& hoc etiam te probat fratrem.

NOTÆ.

[Corda propinqua] Hoc est, qui iisdem stu-
diis deditus es.

[Carmina] Unicus habebat fratrem qui
heroicos componebat, à quibus se abiti-
uit, ne famæ fratris noceret. Idem dixit
de Turno & Memore, epig. 11. lib. 11.

[Pietate prior] Quia das ipsi primas.

[Lesbia, & Corinna] Amicæ scilicet Ca-

tulli, & Ovidii, teneris horum poetarum ele-
giis affuetæ, tuas tamen amare possent.

[Nec deerant Zephyri] Hoc est, non de-
erat tibi grande ingenium, si carmina heroica
condere voluisses.

[Hoc fratris] Cum fratris causâ grande
tuum ingenium coerceas.

Ad Phœbum calvum. XLV.

Quædina tibi pelle contegenti

Nudæ tempora, verticemque calvæ,

Attulit tibi, Phœbe, dixit ille,

Caput esse calciatum.

O Phœbe, ille lepide dixit tibi
quædina pelle tegenti tempora, &
verticem nudæ calvæ, qui dixit
caput esse calciatum.

NOTÆ.

[Quædina pelle] Hoc est, galericulo ex hædi
fascio, quo utebatur Phœbus ad tegendum
caput. Vide epig. 50. lib. 14.

[Calciatum] Alii, calceatum: sunt vero
calcei ex pellibus, quibus cum Phœbus tegeret
caput, merito calceatum dici poterat.

Ad CLASSICUM, XLVI.

de Gallo & Lupercus, poetis.

Vendunt carmina Gallus, & Lupercus.

Sanos, Classice, nunc nega poetas.

Gallus & Lupercus vendunt
versus. O Classice, nunc nega
poetas sapere.

NOTÆ.

[Gallus & Lupercus] Mali scilicet poetæ, qui tamen cum inepta sua carmina venderent, non
sed emptores insaniebant.

In habentem varios mores. XLVII.

Tu idem es asper, comis, suavis, acerbus: nec licet vivere tecum, nec sine te.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem
Nec tecum possum vivere, nec sine te

NOTÆ.

- 2 Nec tecum] Propter acerbos tuos mores.
Nec sine te] Propter comitatem.

In lautum Invitorem. XLVIII.

Si apponis boletos, & aprum
tandem abjecta, & credis hæc
non appeti à me: volo. Si exi-
stimas me fieri felicem, & cupis
hæres institui propter quinque
ostrea ex Lucrino; vale. Nibi-
lominus sumptuosa est cœna, fa-
teor, sumptuosissima: at nihil
supererit cras, imo hodie, imo
repente nihil, quod sciat infelix
spongia virga damnata, aut qui-
cunque canis, aut amphora pro-
pinqua via. Hic est finis mulla-
rum, & leporum, & fuminis,
color nempe pallidus, & pedes
podagrosi. Nolim tanti facere co-
missationem Albanam, nec epu-
las Capitolii, & pontificum: ipse
deus ratiocinetur mecum de ne-
ctare dato, fiet acetum, & perfi-
da vappa cadi Vaticanæ. O Mo-
derator cœnarum, quare alios con-
vivis qui delectentur lautissimis
cibis tuâ mensa: meus amicus me
vocet ad ofellas repentinas: amo
cœnam, quam possum reddere.

BOletos & aprum si tanquam vilia ponis,
Et non esse putas hæc mea vota: volo
Si fortunatum fieri me credis, & hæres
Vis scribi, propter quinque Lucrina: va-
Lauta tamen cœna est: fateor lautissima: cras

Nil erit, immo hodie, protinus immo nihil
Quod sciat infelix damnata spongia virgæ,
Vel quicumque canis, junctaque testa vi-
Mullorum, leporumq; & fuminis exitus hic
Sulfureusque color, carnificesque pedes.
Non Albana mihi sit commissatio tanti,
Nec Capitolinæ, pontificumque dapes:
Imputet ipse deus nectar mihi, fiet acetum,
Et Vaticanæ perfida vappa cadi.
Convivas alios cœnarum, quære, magister,
Quos capiant mensæ regna superba tuæ:
Me meus ad subitas invitet amicus ofellas:
Hæc mihi, quā possum reddere, cœna placet

NOTÆ.

- 1 Boletos] Quos si mihi apposueris tanquam
cibos delicatissimos, ut sc. captes meam hæredi-
tatem, nolo, sin minus ludens cœnabo apud te.
Vilia] Hoc est, tanquam res viles.

- 4 Quinque Lucrina] Vide epig. 11. lib. 6.

- 6 Immo, hodie] Nam statim à cœna nulla
supereft gulæ voluptas.

- 7 Quod sciat infelix] Spongia, inquit Far-
nabius, ligno adhærens damnata in vile mini-
sterium, ad emundanda scilicet obscœna, ut
de bestiarum quodam refert Seneca, epist. 70.
Nuper in ludio bestiarum unus è Germanis,
cum ad matutina spectacula pararetur, secessit
ad exonerandum corpus. Nullum aliud illi da-
batur sine custode secretum. Ibi lignum illud,
quid ad emundanda obscœna adhærente spongia
positum est, totum in gulam farsit, & vi praeclu-
ditur spiritum elisit.

- 8 Vel quicumque canis] Qui nimirum ad
mitum accorrat.

- Junctaque testa via] Urnæ scilicet in tri-
erant collocatæ, in quas meierent præ-
antes.

- 11 Albana] Lautissimum scilicet epu-
quale exhibuit in Albano monte in Quin-
triis Minervæ suæ Domitianus. Farnab.
De comessatione dictum epig. 5. lib. 4.

- 12 Nec Capitolina] Hoc est, epulum Jo-
in Capitolio instructum, cujus meminit Va-
Maximus, lib. 2. cap. 1.

- Pontificumque dapes] Lautissimæ scilicet
describit Macrobius cap. 13. lib. 3.

- 14 Et Vaticanæ] Viarum vilissimæ, ep-
lib. 1. Ofella, genus farciminis.

- 17 Subitas] Hoc est, sine apparatu
ditas.

Ad Pædagogum custodem unionum. XLIX.

Rinitæ, Line, pædagoge turbæ,
 Rerum quem dominum vocat suarum,
 credit cui Postumilla dives
 gemmas, aurea, vina, concubinqs :
 te perpetua fide probatum,
 nulli non tua præferat patrona,
 occurras misero precor furori,
 serves aliquando negligenter
 quos qui male cor meum perurunt :
 quos & noctibus & diebus opto.
 nostro cupidus sinu videre,
 formosos, niveos, pares, gemellos,
 grandes non pueros, sed uniones.

O Line, pædagoge turbæ capil-
 lata, quem Postumilla locuples
 nominat moderatorem rerum su-
 arum, & cui committit gemmas,
 aurea, vina, concubinos : patro-
 na tua sic te comprobatum per-
 petua fide anteponat omnibus :
 oro subvenias misero furori, atque
 aliquando custodias indiligenter
 illos, qui male perurunt pectus
 meum, quos spectare in nostro
 sinu avidus expeto die & nocte :
 pulchros, niveos, pares, gemel-
 los, non adultos pueros scintio,
 sed uniones.

NOTÆ.

[Rinitæ] Pueri nempe comas alebant, ut
 maiores viderentur.
 [Concubinos] Alii, concubinas, nempe gem-
 mabuscum cubabat. In eo est acumen e-

pigrammatis, quod suspensum habeat lectorem,
 quasi esset petiturus pueros, cum appetat solos
 uniones.

In habentem amœnas ædes. L.

Aphronas, platanos, ac æriâs cyparissos,
 Et non unius balnea solus habes,
 tua centenis stat porticus alta columnis,
 Calcatuſque tuo sub pede lucet onyx,
 olvereumque fugax hippodromon ungula
 plaudit,
 Et pereuntis aquæ fluctus ubique sonat.
 Atria longa patent : sed nec cœnantibus us-
 quam,
 Nec somno locus est, quam bene non ha-

Solus possides laureta, plata-
 nos, atque excelsas cyparissos, &
 balnea non unius, atque excelsa
 tua porticus erecta est centum
 columnis, atque onyx pressus sub
 tuo pede splendet, & celeres equi
 dant plausum hippodromo pulve-
 rulento, & fluctus aqua pereun-
 tis resonat ubique. Atria sunt
 ampla : sed usquam locus est
 cœnantibus, nec somno. Quam
 incommoda est tua habitatio!

NOTÆ.

[Et non unius] Tam enim ampla sunt, ut
 publica dici possint : platani & lauri uni-
 gratia serebantur.
 [Onyx] Lapis nobilis, quo strata erat domus.
 [Hippodromon] Vox est græca, quid signi-
 ficat spatium in quo de equorum celeritate
 stabatur.

6. Et pereuntis aquæ] Fontium artificia
 in illa domo fuisse amœnissima intel-
 lige.

8. Quam bene] Imperitus quippe omise-
 rat, quod maxime necessarium, nempe tricli-
 nium.

De Fabullo, probo viro. LI.

O Aule, quid miraris tam
frequenter circumveniri nostrum
Fabullum? vir probus semper
tiro est.

TAM sæpe nostrum decipi Fabullum, quod
Miraris, Aule? semper bonus homo tiro est.

NOTÆ.

2 Tiro est] Hoc est, vir probus & simplex semper decipitur, utpote qui aliis non diffidat.

Ad Semproniam, Epitaphium Rufi. LII.

O Sempronia, hic ille tuus Ru-
fus solitus cingere caput corona
Pieria, & vox non minus com-
mendata reus stupentibus, hic ja-
cet, cujus & ipsi cineres ardent
amore erga te. Grata fabula
narratur de te in campo Elysio,
atque ipsa Helena stupet ad rap-
tus tuos. Tu probior, quæ rever-
sa es derelicto raptore: Illa nec
repetita sustinuit sequi maritum.
Menelaus ridet, atque audit
Trojanos amores; vestra rapina
excusat Phrygium Parim. Cum
aliquando amœna loca piorum
excipient te, non erit umbra no-
tior in adibus Stygiis. Proserpina
non aversa, sed amica videt
raptas: iste amor devinxit tibi
dominam.

Tempora Pieria solitus redimire corona,
Nec minus attonitis vox celebrata reus.
Hic situs est, hic ille tuus, Sempronia, Rufus.
Cujus & ipse tui flagrat amore cinis.
Dulcis in Elysio narraris fabula campo,
Et stupet ad raptus Tyndaris ipsa tuos.
Tu melior, quæ deserto raptore redisti:
Illa virum voluit nec repetita sequi.
Ridet, & Iliacos audit Menelaus amores:
Absolvit Phrygium vestra rapina Parim.
Accipient olim cum te loca læta priorum,
Non erit in Stygia notior umbra domo.
Non aliena videt, sed amat Proserpina raptas.
Iste tibi dominam conciliavit amor.

NOTÆ.

1 Tempora Pieria] Rufus poeta fuit, atque
orator celebris, qui nempe reos defenderet.

5 In Elysio campo] Vide epig. 94. lib. 1.

6 Et stupet ad raptus] Id est, Helena Tyn-
dari filia stupet te raptam sponte rediisse ad
maritum tuum Rufum. Alii intelligunt Ru-
fum non fuisse ejus maritum, sed raptorem:
propter hæc verba vestra rapina.

8 Illa virum] Legunt alii,

Noluit illa virum vel repetita sequi.

Menelaum intellige, qui lætus audit idem ma-
rito Semproniæ contigisse, quod & ipse passus

erat. Amores vero Rufi erga Semproniam
Iliacos vocat, quia Semproniam rapuit Ru-
fus ut Helena rapta est à Paride, qui tamen
exemplo excusatur.

11 Accipient olim] Hoc est, cum mor-
tuus migrabis in campos Elysios, eris nota &
celebris.

13 Proserpina] Propitia raptis, cum &
à Plutone rapta fuerit.

14 Conciliavit] Nimirum amor raptoris
ga te jam tibi conciliavit Proserpinam. Alii
conciliabit.

In P A T E R N U M, avarum. LIII.

Nummi cum tibi sint, opesque tantæ,
 Quantas civis habet, Paterne, rarus :
 Argiris nihil, incubasque gazæ,
 Et magnus draco, quem canunt poetæ
 Custodem Scythici fuisse luci.
 Id causa, ut memoras, & ipse iactas,
 Quæ filius est rapacitatis.
 Quid tu fatuos, rudelque quæris,
 Quibus, auferasque mentem ?
 Huic semper vitio pater fuisti.

O Paterne, cum habeas num-
 mos & tantas divitias, quanta
 possidentur vix à nullo cive, nihil
 donas atque incubas thesauro, ut
 ingens draco, à quo custoditum
 fuisse lucum Scythicum narrant
 poetæ. Sed filius divæ rapacita-
 tis causa est, ut narras atque
 ipse prædicas. Et quid tu quæris
 demones atque imperitos, quibus
 imponas atque auferas mentem ?
 Semper pater fuisti huic vitio ?

10

N O T Æ.

Ut magnus draco] A quo vellus aureum
 pendebatur in loco Colchidis in Scythia.
 Et quid] Alii, ut quid : hoc est, An putas
 esse demones, quos facile hac excusatione
 decipias, prætexens nempe tui filii rapacita-
 tem. Forte legendum *ecquid*, ut epig. 1. lib. 11.

10 Huic semper] Huic tuo filio omnia ne-
 cessaria avare recusans causa fuisti rapacitatis.
 Alii sic interpretantur : Tu semper fuisti pa-
 ter hujus vitii, avaritiæ nimirum & rapacitatis.
 Judicet lector.

In Z O I L U M, LIV.

quem à deformitate improbum judicat.

Rine ruber, niger ore, brevis pede, lumine
 læsus,
 Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

Ruber capillis, niger ore, bre-
 vis pede, captus oculo, ô Zoile,
 facis rem magnam, si probus es.

N O T Æ.

Zoile] De quo sæpius dictum supra. Lineamenta verò corporis sunt animi argumenta.

LV.

Ad P O L Y C A R M U M, LVI.

sæpius fingentem morbum.

Grotas uno decies, aut sæpius anno,
 Nec tibi, sed nobis hoc, Polycarme, nocet.
 Quoties surgis, soteria poscis amicos.
 Sit pudor : ægrota jam, Polycarme, semel.

O Polycarme, ægrota uno anno
 decies, aut frequentius, nec hoc
 officit tibi, sed nobis. Nam quo-
 ties convalescis, petis soteria ab
 amicis, sit verecundia : O Po-
 lycarme, jam ægrota semel.

N O T Æ.

Soteria posco] Hoc est, munera quæ da-
 mus amicis à morbo recreatis, unde morbus
 Polycarmo non nocebat, sed ejus amicis
 quibus petebat soteria.

Ægrota jam semel] Hoc est morere, at-

que uno morbo absolve tuam vitam : & argute
 quidem hoc intelligit poeta, cum videatur sen-
 tire, ut semel tantum in anno ægrotet Poly-
 carmus, epig. 40. lib. 5. vers. 5.

Ad SPARSUM, LVII.

Strepitus urbis in causa esse, cur secedat in villam Nomentanam.

Rogas, cur sæpe invisam ex-
ignum fundum aridi Nomenti,
Et tenuem larem villa? O Spar-
se, nec est inopi locus cogitandi,
nec quiescendi in urbe. Ludima-
gistri mane, pistoris nocte, mal-
lei arariorum die toto non sinunt
vivere. Hinc otiosus nummulari-
us agitat mensam sordidam
massa Neroniana: illinc malle-
ator fusto nitenti percutit tritum
saxum paludis Hispanæ: nec
turba Bellona correpta furore qui-
escit, nec garrulus naufragus
tabula suspensa de fascia, nec
Judæus eruditus a matre mendi-
care, nec lippus negotiator mercis
sulfurata. Qui valet enumerare
impedimenta somni inertis, dicet
quot ara pulsantur manibus civi-
tatis, cum Luna caesa verberat
tur rhombo Colcho.

CUR sæpe ficci parva rura Nomenti,
Laremque villæ sordidum petam, quæris
Nec cogitandi, Sparse, nec quiescendi
In urbe locus est pauperi, negant vitam
Ludimagistri mane, nocte pistoris,
Ærariorum marculi die toto.
Hinc otiosus sordidam quatit mensam
Neroniana nummularius massa:
Illinc paludis malleator Hispanæ
Tritum nitenti fusto verberat saxum.
Nec turba cessat entheata Bellonæ,
Nec fasciato naufragus loquax trunco,
A matre doctus nec rogare Judæus,
Nec sulfuratæ lippus infitor mercis.
Numerare pigri damna qui potest somni,
Dicet quot ara verberent manus urbis,
Cum secta Colcho Luna vapulat rhombo.

NOTÆ.

1 Nomenti] De quo, epig. 106. lib. 1. Si-
milis est huic epigrammati Juven. sat. 3. Vide
epig. 74. lib. 10.

3 Nec cogitandi, Sparse] Legunt alii, nec co-
gitandi spatium. At prior lectio videtur melior.

5 Ludimagistri] De quibus, epig. 70. lib. 9.

6 Ærariorum] Fabrorum scilicet.

8 Neroniana massa] Suetonius in Nerone,
cap. 44. Exegitque ingenti fastidio Et acerbitate
nummum asperum, argentum pusiulatum, au-
rum ad obrusum. Hoc est: Nummularii, Ang-
Bankers, aurum & argentum Neronis versant
in suis mensis, & strepitum edunt.

9 Illinc paludis] Turnebus, lib. 30. cap. 26.
legit, balucis. Sic enim, inquit, massas quasdam
auri vocari in Hispania solere. Plinius, lib. 33.
cap. 4. Alii legunt, paludis, quod vocabulum,
inquit ibidem, a vocis propinquitate facile de-
fecti potuit. Mihi quidem non satis accommo-
datum hic esse videtur paludis nomen, licet
Tagi ramenta aurea interpretentur. Sic Tur-
nebus. Illud ergo aurum rude ex Hispania Ro-
mam afferrebat, ubi in bracteas tenuissimas
extendebatur. Saxum verò tritum dicit,
propter frequentem malleatoris percussione. Farnabius retinet paludis, & sic explica hoc

est lini & setabi, quod in paludosis Hispania
locis feritur. Quod enim, inquit, Turnebus
legit, balucis, nullatenus convenit aureæ opæ
cum fuste. Videat lector.

11 Nec turba] Sacerdotes intellige, qui Lau-
guine suo Bellonæ numen placabant, & furo-
res vaticinabantur. Lucanus,

quos secis Bellona lacertis

Sava movet, &c.

Bellona autem est belli dea, & soror Marti
nuncupatur.

12 Nec fasciato] Juvenalis, sat. 14.

naufragus assem

Dum rogat, Et picta se tempestate tuetur.

14 Nec sulfurata] Hoc est, non cessat pro-
clamare. Vide epig. 42. lib. 1. & epig. 3. lib.
10. Lippus verò dicitur, nempe à sulfure, quod
semper manibus terit.

16 Quot ara] Cum Luna à cælo deducitur
magicis incantationibus, epig. 30. lib. 9.

Qua nunc Thessalico Lunam deducere rhombo
Colcho dicitur, id est magico, propter Medeam
quæ erat Colcha. Sensus est: Tot sunt manus
quæ pulsant ara quibus deducitur Luna, ut nu-
merari nequeant: ita nec somni impedimenta
numerari possunt.

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 499

Tu, Sparse, nescis ista, nec potes scire,
Petilianis delicatus in regnis,
Cui plana summis despicit domus montes, 20
Cui rus in urbe est, vinitorque Romanus.
Nec in Falerno monte major autumnus,
Intraque limen clausus effedo cursus,
In profundo somnus, & quies nullis
Offensa linguis, nec dies nisi admissus. 25
Nos transeuntis risus excitat turbæ,
Ad cubile est Roma: tædio fessis
Dormire quoties libuit, imus ad villam.

O Sparse, tu delicatus in regnis
Petilianis ignoras ista, nec potes
discere, cui plana domus contem-
nit montes excelsos, & rus in urbe
est, & vinitor Romanus. Nec
major autumnus in Falerno mon-
te, & cursus effedo limitatus in-
tra limen, & somnus arctissimus,
& quies non turbata ullis lin-
guis, nec lux nisi admissa. Nos
verò excitamur risu transeuntis
multitudinis, & Roma siet ante
cubile: quoties placuit nobis tæ-
dio defatigatis dormire, petimus
villam.

NOTÆ.

[*in Petilianis*] Petiliana regna vocat domum,
agrum L. Petilii scribæ sub Janiculo, ubi
Numa, teste Livio, fuit sepultus. Ita Ra-
mus. Vide epig. 64. lib. 4.
[*in vinitorque Romanus*] Quia scilicet vinea
in ipsa urbe.
[*in Falerno monte*] Campaniæ nempe, ubi
vitis sunt amoenissimæ. *Autumnus* dixit pro
vindemia.

23 *Intraque limen*] Hoc est, intra ædium
tuarum septa spatium est gestationi & cursui
sufficiens. Legunt alii, *latus effedo cursus*: ef-
fedum verò genus est vehiculi.

25 *Nisi admissus*] Cum aperis tuas fene-
stras.

27 *Et ad cubile*] Tantus scilicet est ad meas
fores strepitus, ut tota Roma illic stare mihi
videatur.

Ad ALAUDAM libidinosum. LVIII.

Ancillariolum tua te vocat uxor, & ipsa
Lecticariola est: estis, Alauda, pares.

Coniux tuæ te appellat ancil-
lariolum, & ipsa lecticariola
est: o Alauda, estis æquales.

NOTÆ.

[*Ancillariolum*] Qui amore ancillarum cap-
tus est, & in eis libidinatur: & *lecticariola*,
quæ se prostituit servis lecticam succollantibus:

quæ sordidissima libido est. Turnebus, lib.
30. cap. 26.

De importunis Basiatoribus. LIX.

Tantum dat tibi Roma basiorum
Post annos modo quindecim reverso,
Quantum Lesbia non dedit Catullo:
Te vicinia tota, te pilosus
Circoso premit osculo colonus.
Hinc instat tibi textor, inde fullo,
Hinc sutor modo pelle basiata,
Hinc menti dominus pediculosi,

Roma modo tibi reverso post
quindecim annos libat tot oscula,
quot Lesbia non libavit Catullo.
Vicinia tota, pilosus colonus te
constringit fœtido osculo. Hinc
textor te urget, illinc fullo, hinc
sutor pelle basiata paulo ante,
hinc dominus menti pediculosi,

NOTÆ.

3 *Quantum Lesbia*] Amica scilicet Catuli.

ex hac parte luscus, ex illa lippus
*Jam non debuisti tanti
 facere reditum tuum.*

Hinc defociulus, & inde lippus,
 Fellatorque, recensque cunnilingus.
 Jam tanti tibi non fuit redire.

NOTÆ.

⁹ Defociulus] Cui defit, seu deest oculi.

¹¹ Jam tanti] Siquidem reversus hæc passurus. Vide epig. 99. lib. 11.

Ad suum Natalem. LX.

O Dies alumne Martis, quo
 primum aspeximus roseum iumen
 atque ora ingentia dei sideri:
 si te tædebit coli rure, & ad al-
 taria viridantia, quem colueram
 Roma in urbe; ignosce quod nolo
 servire tuis calendis, & placet
 vivere genialiter die, quo natus
 sum.

M Artis alumne dies, roseam quo lamp-
 adum primum,
 Magnaque fiderei vidimus ora dei:
 Si te rure coli, viridesque pigebit ad aras,
 Qui fueras Latia cultus in urbe mihi:
 Da veniam, servire tuis quod nolo Kalendis
 Et qua sum genitus, vivere luce volo.

NOTÆ.

¹ Artis alumne] Hoc est, o calendæ Martis, quibus natus erat poeta, epig. 53. lib. 9.
 & epig. 24. lib. 10.

Lampada fiderei dei] Hoc est solem.

³ Virides ad aras] Factus nempe ex cespite.

⁵ Tuis calendis] In sexto casu: hoc est,

quod tuis calendis nolo in urbe occupari
 ciis præstandis; sed malo rure genialiter
 vere; quod in urbe fieri nequibat, ut do-
 sequentes versus, quos novum epigramma
 stituere negant multi: sed ne ordo indicis
 fundatur, nihil mutavi.

De SABELLO, LXI.

de stulta natalis celebrandi cura.

Anxium esse suo natali, ne a-
 qua calida deficiat Sabellum, at-
 que ut Alauda bibat merum li-
 quidum, & sacco sollicito deface-
 re Cæcuba turbida, atque ire &
 redire inter suas mensas. Excipere
 hos, illos, & tota cœna sur-
 gere calcantem marmora frigi-
 diora gelu. Qua causa est cur
 hæc perferas, & patiaris sponte
 tua, quæ nolis facere, si rex &
 dominus imperet tibi?

N Atali pallere suo ne calda Sabello
 Defit, & ut liquidum potet Alauda me-
 Turbida sollicito transmittere Cæcuba sacco
 Atque inter mensas ire, redire suas.
 Excipere hos, illos, & tota surgere cœna
 Marmora calcantem frigidiora gelu.
 Quæ ratio est, hæc sponte tua perferre, pati
 Quæ te si jubeat rex, dominusque, nege-

NOTÆ.

¹ Natali pallere] In veteri codice sic distin-
 guitur hoc epigramma à præcedenti, & lemma
 scribitur de Sabello. Sed melior videtur inscrip-
 tio quam subjecimus ex Radero. Alaudam
 pro quovis obvio conviva nominavit poeta. Hic
 ergo agitur tantum de nimia natalis celebrandi
 cura, quo die uni genio indulgendum docet
 Martialis, atque ita est præcedentis epigram-
 matis continuatio.

Ne calda] De qua, epig. 12. lib. 1.

³ Cæcuba] De quibus, epig. 40. lib. 2.
 est, magna præcipatione colare. Vide e-
 104. lib. 14.

⁶ Marmora] Nudis pedibus mensæ acci-
 bebant veteres; advenientem verò convi-
 excepturi præ nimia festinatione soleas pe-
 nequibant, atque ira nudis pedibus calcabant
 marmora, quibus strata erant cœnacula.

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 501

De LIGURRA, homine inepto. LXII.

Versus, & breve, vividumque carmen
In te ne faciam times, Ligurra,
Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed frustra metuis, cupisque frustra.
In tauros Libyci ruunt leones,
Non sunt papilionibus molesti.
Quæras censeo, si legi laboras,
Nigri fornicis ebrium poetam,
Qui carbone rudi, putrique creta
Scribit carmina, quæ legunt cacantes.
Frons hæc stigma non meo notanda est.

O Ligurra, metuis ne scribam
in te versus, & vividum &
breve carmen, atque optas videri
dignus hoc timore: at nequic-
quam times, & optas nequic-
quam. Libyci leones ruunt in
tauros, non vexant papiliones.
Si curas legi, moneo ut quæras
ebrium poetam nigri fornicis,
qui rudi carbone & creta putrida
scribit versus quos evolvunt ca-
cantes: hæc tua frons non est
signanda meo stigmate.

NOTÆ.

[Vividumque carmen] Vide epig. 64. lib. 6.
& epig. 43. lib. 11.
[Vivida cum possas epigrammata, mortua
ponis, &c.]
[In tauros Libyci] Hoc est, in feras mino-
res non seviunt leones, & quidem generosio-
res. Sic poeta se leoni, Ligurram papilioni
comparat.
[Si legi laboras] Si cupis esse cognitus.

8 Nigri fornicis] Hoc est, obscuri loci &
vilis notæ poetam quæras.
9 Qui carbone rudi] Carbonis aut cretæ
nota cito evanescit: sic obscuri poetæ carmina
cito pereunt.
11 Frons hæc] Id est, Servilis tua frons non
est digna cui ego imprimam victuri carminis
notas. Vide epig. 64. lib. 6.

Ad SATURNUM, LXIII.

quem invitat ad Saturnale epulum Prisco Terentio in Hispaniam reduci extructum.

Antiqui rex magne poli, mundique prioris,
Sub quo pigra quies, nec labor ullus erat,
Nec regale nimis fulmen, nec fulmine digna,
Scissa nec ad Manes, sed sita dives humus:
Ætus ad hæc, facilisque veni, sollennia Prisci;
Gaudia, cum sacris te decet esse tuis.
Tu reducem patriæ sexta, pater optime, bruma
Pacifici Latia reddis ab urbe Numæ.
Semis ut Ausonio similis tibi pompa macello
Pendeat, & quantus luxurietur honos? 10

O summe dominator prisce
celi, & prioris seculi, sub quo o-
tium iners, nec ullus labor erat,
nec fulmen nimis imperiosum,
nec terra digna fulmine, nec ef-
fossa ad inferos usque, sed locu-
ples jacebat: hilaris & facilis
accede ad hunc solennem latiti-
am Prisci, cum par est te adesse
tuis sacris. Tu, o pater optime,
restituis patriæ reversum sexto
anno ab urbe Latia pacati Nu-
mæ. Vides ut pompa tibi pendeat
similis macello Romano, &
quanta ornamenta asiluant?

NOTÆ.

[Pigra quies] Aureum quippe Saturni se-
culum fuisse canunt poetæ.
[Nec fulmine digna] Scelera enim tunc
perpetrabantur digna fulmine, necdum e-
tæ opes repertæ, sed in visceribus terræ aurum
& argentum erant recondita.

7 Tu reducem patriæ] Nempe post sexenni-
um mense Decembri ab urbe Roma in Hispani-
am reversus est Priscus.
9 Pompa] Hoc est, apparatus carnis tantus
est in Hispania ad celebranda Saturnalia, quan-
tus Romæ.

quam liberalis manus, & num-
mi mensa munifica, qua divitia
tibi pernumerentur, o Saturne?
Ut pretium bis, & gratia major
referatur meritis, & pater Prisci
& quidem frugalis sic celebrat
tua sacra. At tu, o sancte, sic
semper diligaris tuo Decembri:
imperes saepe illum frui his diebus.

Quam non parca manus, largæque nomisma
ta mensæ,

Quæ, Saturne, tibi pernumerentur opes?
Ut sit bis pretium meritis, & gratia major,
Et pater, & frugi sic tua sacra colit.
At tu, sancte, tuo sic semper amere Decembri
Hos illi jubeas saepe redire dies.

NOTÆ.

11 *Largæque nomismata*] Hoc est, quam
multa pecunia impendatur in tuum honorem.

13 *Ut sit bis*] Legunt alii, utque sit bis pre-
tium. Sensus est: O Saturne, ut tibi gratior

sit hæc celebritas, ipse pater Prisci, vir tam
parcus, laute colit tua Saturnalia.

16 *Hos illi*] Nempe Prisco, aut ejus pa-
tris concedere vitam longævam.

Ad CORDUBAM, LXIV.

in Cordubensem poetam ineptum & plagiarium.

O Corduba amœnior uncto
Venafrō, nec cedens testa olei
Histri, qua vincis opes candidi
Galesi nullo murice nec sanguine
fallax, sed gregibus tinctis colore
notivo; dic, quaeso, vestro poeta,
ipsum pudeat, ne impune recitet
meos libros. Paterer, si bonus
poeta recitaret, cui tribuere pos-
sem par decus. Cælebs corrumpit
sine talione. Cæcus nequit amit-
tere quod adimit, nihil est pejus
latrone nudo, nihil tutius est ine-
pto poeta.

UNCTO Corduba lætior Venafrō,
Histra nec minus absoluta testa,
Albi quæ superas oves Galesi,
Nullo murice, nec cruore mendax,
Sed tinctis gregibus colore vivo:
Dic vestro, rogo, sit pudor poetæ,
Ne gratis recitet meos libellos.
Ferrem, si faceret bonus poeta,
Cui possem dare mutuos honores.
Corrumpit sine talione cælebs.
Cæcus perdere non potest quod aufert.
Nil est deterius latrone nudo:
Nil securius est malo poeta.

NOTÆ.

1 *Corduba*] Urbs Hispaniæ ad Bætim, fe-
rax olæarum, quam laudat, civem ejus vitupe-
raturus: unctum autem appellat Venafrum ab
oleis quæ in Venafrano Campaniæ agro nascun-
tur optime.

2 *Histria*] Histria est Italiæ terminus Illyri-
co ad ortum confinis, oleis abundans. Vide
Plinium lib. 15. cap. 2.

3 *Galesi*] Italiæ fluvius est ad Tarentum,
ubi oves lanam habebant candidissimam, epig.
43. lib. 2.

4 *Nullo murice*] Bæticarum enim ovium la-

na nullo fuso imbuta, sed nativo colore e-
tincta, epig. 100. infra.

9 *Cui possem*] Ejus quippe versus pro m-
recitans, parem ipsi gratiam referrem.

10 *Cælebs*] Qui si alienam uxorem corrup-
cum uxore ipse careat, talionis poenam, qua
pari refertur, subire nequit.

11 *Quod aufert*] Si nempe alteri effod-
oculum.

12 *Latrone nudo*] Cui nihil eripi potest.

13 *Nil securius est*] Nam inepti po-
carmina quis furetur?

De CINNA guloso. LXV.

Vincentem roseos, facieque, comaque minifros

Cinna cocum fecit. Cinna gulosus homo est.

Cinna constituit eorum superantem servos roseos, & viliu capillis. Cinna homo est beluo.

NOTÆ.

^a *Cinna gulosus*] Qui, ut gulæ suæ satisfaceret, sustinuit tantam pueri pulchritudinem violare iura culina, ut jam dixit de Theopompo epig. 66. lib. 10.

LXVI.

Ad AMOENUM, fraudulentum venditorem. LXVII.

BIS quinquagenis domus est tibi millibus empta,

Vendere quam summa vel brevior cupis.

Arte sed emptorem vafra corrumpis, Amœne,

Et casa divitiis ambitiosa later.

Gemmantes prima fulgent testudine lecti, 5

Et Maurusiaci pondera rara citri.

Argentum atque aurum non simplex Delphica portat :

Stant pueri, dominos quos precer esse meos.

Deinde ducenta sonas, & ais, non esse minoris.

Instructam vili vendis, Amœne, domum. 10

Centum millibus emisti domum, quam cupis vendere pretio vel minore. Sed, ô Amœne, arte calida circumvenis emptorem, & casa delitescit fucata divitiis; tori gemmei splendent prima testudine, & pondera rara citri Maurusiaci. Delphica mensa tegitur auro atque argento non simplici: stant pueri, quibus servire cupiam. Postea petis ducenta, & dicis non esse minoris. O Amœne, vili vendis ades ornatas.

NOTÆ.

^a *Vel brevior*] Centum millibus sestertium male materiatis ædes emerat Amœnus, quas vel minori pretio libens vendidisset: attamen eas multis divitiis ornatas ducentis millibus aestimabat.

^b *Gemmantes prima*] Primam testudinem intelligit Raderus, atrium, & vestibulum ædium, ubi ponebantur lecti geniales. Horatius:

Lectus genialis in aula est.

Forte melius intelliges lectos ornatos testudine prima, hoc est, omnium pretiosissima: gemmantes verò dixit, quod gemmis essent locupletati illi tori, vel quod essent pavonini: Vide epig. 83. lib. 14. & epig. 58. lib. 3.

Gemmeique pavones.

^c *Et Maurusiaci*] Et mensæ citreæ pretiosissimæ ex Mauritania, de quibus epig. 43. lib. 2.

^d *Non simplex Delphica*] Hoc est, ornata laminis auri vel argenti: Delphicæ mensæ, inquit Heraldus, marmoreæ erant, ut colligere est ex Cicerone, lib. 6. in Verrem. Cujacius, lib. 10. Observationum cap. 13. de Delphicis agens probat fuisse abacos ex quibus vina ministrarentur.

^e *Instructam vili*] Sensus est: Equidem, ô Amœne, domum sic instructam vili pretio vendere videris; sed cum omnem sepellestilem atque ornatum sublaturus sis, nimis cara est tua domus.

De Idibus Maronis. LXVIII.

O Maia Idus, genuisti Mercurium. Diana colitur Idibus Augustis. Maro consecravit Idus Octobres. Sape celebres has & illas Idus, qui colis Idus magni Maronis.

MAIÆ Mercurium creastis Idus. Augustis redit Idibus Diana. Octobres Maro consecravit Idus. Idus saepe colas & has & illas, Qui magni celebras Maronis Idus.

NOTÆ.

1 Maia] Aufonius Idyllio de feriis Romanis:

Et medias Idus Maii, Augustique recursu
Quas sibi Mercurius, quasque Diana dicat.

4 Idus saepe colas] Hoc est, diu vivas, sic possis colere Idus Mercurii & Dianæ, Virgilii natalem colis.

Ad Clientes, ut recedant. LXIX.

O Clientes matutine, causa cur secesserim ab urbe, si sapias, colas limina potentiorum. Ego non sum caussidicus, nec idoneus amaris litibus, sed iners, & senior, & comes Musarum. Quies & somnus mihi placent, quæ mihi recusavit magna Roma: revertor, si hic quoque vigilatur.

MATutine cliens, urbis mihi causa relicta. Atria, si sapias, ambitiosa colas. (tunc) Non sum ego caussidicus, nec amaris litibus ap. Sed piger, & senior, Pieridumque comes. Otia me, somnusque juvant, quæ magna negavit
Roma mihi: redeo, si vigilatur & hic.

NOTÆ.

4 Si vigilatur & hic] Romam, inquit, sum rediturus, si nec Bilbili per clientes importuna mihi liceat dormire.

Ad PAULLUM avarum. LXX.

O Paulle, omnes, amici tibi sunt archetypi, veluti tabula, & scyphi.

SIC tamquam tabulas, scyphosque, Paulle. Omnes archetypos habes amicos.

NOTÆ.

1 Sic tamquam] Sensus est: Nihil das veteribus amicis, quos habes veluti pocula archetypa. Vide epig. 33. lib. 8. Paulus quidem avarus ornabatur ab amicis, à quo illi nihil ac-

cipiebant, sed quibus veluti archetypis pocula uteretur, quæ nullas domino impensas, multum vero laudis afferunt.

De APRO, LXXI.

sobrio paupere, ebrioso autem facto divite.

Cum nuper jejunus vernula portavit lintea ad Aprum, & lusca anus federet super togulam;

L Intea ferret Apro vacuus cum vernula nuper. Et supra togulam lusca federet anus:

NOTÆ.

1 Lintea] Quibus Aper lotus abstergeretur.

2 Et supra togulam] Ne subduceretur, ne enim habebat servos qui illam custodirent.

Atque

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 505

que olei stillam donaret Opelicus unctor :
Nudorum tetricus censor & asper erat.
frangendos calices, effundendumque Falernū
Clamabat, biberet qui modo lotus eques. 6
sene sed postquam nummi venere trecenti :
Sobrius à thermis nescit abire domum.
quantū diathea valent, & quinque comati !
Tunc, cum pauper erat, non sitiebat Aper. 10

Et Opelicus unctor daret stillam
olei ; acerbis & severus erat
censor nudorum. Vociferabatur
frangenda pocula, atque effun-
dendum Falernum, illius qui
modo lotus eques potaret. Sed
postquam accepit trecentos num-
mos à sene : à thermis siccus ne-
quit redire domum. O quantum
possunt diathea, & quinque
pueri comati ! tunc Aper non si-
tiebat, cum erat egenus.

NOTÆ.

Atque olei] In balneis ungebantur vete-
sed tam pauper erat Aper, ut nec satis olei
bene ungendum corpus emere posset. Ope-
legunt alii, *enterocelicus*, hoc est, hernio-

gunt alii melius, ut opinor :

A sene sed postquam patrum venere tre-
centa.

Millia nempe sestertiū, quæ summa longe
major.

Nudorum] Toto quippe corpore nudi la-
tant antiqui. Legunt alii, *udorum*, vino sci-
ent madidorum.

9 *O quantum diathea*] Διαθηκὴ testamen-
tum est : intellige bona relicta testamento.
Turnebus, lib. 27. cap. 31. legit *diatreta*, &
diatretos calices interpretatur clavatos, quibus
nimirum insertæ sint gemmæ : alii intelligunt
calices calatos & tornatiles. Videat lector.

Frangendos] Clamabat Apertollendas po-
tiones, & frangendos calices illius equitis, qui
modo lotus biberet. Legunt alii, *biberes*, hoc est,
eques, qui modo exibat à balneis, biberes.
A sene] Cum trecentos nummos sibi re-
censujsdam senis testamento accepisset. Le-

10 *Tunc, cum pauper*] Seneca, lib. 1. de
beneficiis, cap. 9. *Detestantur hæc in felicibus,*
eadem si potuerint facturi.

LXXII.

Ad PANNICUM, LXXIII.

qui derelicto foro sibi fructuoso agros steriles emerat.

Ugera mercatus prope busta latentis agelli,
Et male compactæ culmina fulta casæ,
feris urbanas, tua prædia, Pannice, lites,
Parvaque sed tritæ præmia certa togæ.
mentum, milium, ptisanamque, fabamque
solebas
Vendere pragmaticus : nunc emis agricola.

O Pannice, emptis jugeribus
iuxta busta latentis agelli, &
fultis culminibus casæ male mate-
riatæ, derelinquis urbanas lites,
tuos fundos, & exigua, sed
certam mercedem trita togæ.
Pragmaticus solebas vendere tri-
ticum, milium, & ptisanam, &
fabam : nunc agricoltor merca-
ris hæc.

NOTÆ.

Prope busta] Gallica intelligunt interpre-
tari : ubi nempe Galli in depresso, seu latente
fuerant sepulti à Camillo deleti, vel pesti-
cia intercepti in obsidione Romæ. Livius,
lib. 5. primæ decadis.

percipiebas.

Deseris] Forum scilicet, ex quo majores
certiores fructus, quam ex fundo empto,

5 *Frumentum*] Munera intellige, quibus
donabatur Pannicus : ptisanam interpretare
hordeum ex quo sepius fit.

6 *Pragmaticus*] Est is qui recte juris formu-
las novit, atque oratoribus leges & consuetudi-
nes suggerit. Juvenalis, sat. 7. versu 123.

Ad

AD CATULLUM, LXXIV.

à quo institutus hæres dicebatur.

O Catulle, prædicas me esse
tuum heredem. Non credam;
nisi legero.

Hæredem tibi me, Catulle, dicis.
Non credam, nisi legero, Catulle.

NOTÆ.

2 Nisi legero] Hoc est, nisi mortuus fueris:
tabulæ enim testamentariæ non aperiiebantur ni-
si mortuo testatore. Vel intellige, nisi legero

tua scilicet offa; sic taceat Catullo mortem
tat, quo citius ejus bona possideat.

AD FLACCUM, LXXV.

cui mittit calices vitreos cognomento audaces.

Cum puer Ægyptius tibi affe-
rat crystallâ, sume calices de
circo Flaminio. An hi sunt au-
daciores, an qui mittunt ejusmo-
di dona? sed licet viles inser-
vint duplici usui. O Flacce,
nullum furem invitant hæc to-
reumata, nec franguntur aquis
vinis calidis. Quid, quod con-
viva bibit tuto servo, nec tremu-
la manus metuerunt casum? at
hoc etiam est alicujus momenti,
quod tu, o Flacce, propinabis in
istis, cum fracturus fueris pocu-
lum.

CUM tibi Niliacus portet crystallâ cataste
Accipe de circo pocula Flaminio.
Hi magis audaces, an sunt qui talia mittunt
Munera? sed geminus vilibus usus inest.
Nullum sollicitant hæc, Flacce, toreumata
rem,

Et nimium calidis non vitiatur aquis.
Quid, quod securo potat conviva ministro,
Et calum tremulæ non timere manus?
Hoc quoque; nō nihil est, quod propinabis in istis
Frangendus fuerit si tibi, Flacce, calix.

NOTÆ.

1 Catastus] Turnebus, lib. 30. cap. 26. ca-
tastus, sic legendum est ut sit navigatio Ægy-
ptiorum: nam ex Ægypto & annona, &
merces plurimæ Romam advehebantur. Sed
Vitruvius, lib. 8. cap. 4. sic ait, Ideoque trans-
marinos catastos emere formosos, &c. Itaque
catasti sunt pueri formosi, ut constat etiam ex
Plinio, lib. 35. cap. 18. De his noster poeta
videtur agere lib. 4. epig. 42.

Niliacus primum puer hic nascatur in oris.

2 Flaminio] Ubi vendebantur fistilia, aut
vitrea vasa.

3 Hi magis] Videtur poeta allusisse ad cali-
ces audaces, de quibus epig. 94. lib. 14. auda-
ces vero vocabantur, quod specie quadam cry-
stallina pocula imitari auderent.

4 Sed geminus vilibus] Hæc nempe duo co-
moda vilibus poculis insunt, quod nec furi-
alliciant, nec aqua calida rumpantur. To-
mata vocat, quod torno formarentur. Leg-
alii,

Sed gemmis utilis usus inest.

Obiectio est Flacci: at gemmæ magno
sunt in pellendis morbis & venenis. Plin-
lib. 37. cap. 2. Judicet lector.

7 Securo ministro] At verò cum crystallâ
pocula porrigerent servi, ne manibus exci-
rent valde metuebant.

10 Frangendus fuerit] Cum nempe in vit-
hujusmodi poculo aliquis ore impuro & im-
olenti biberit: at verò crystallinum non
magna jactura frangitur.

LXXVI.

De caritate vini. LXXVII.

Amphora vigessis, modius datur ære quater-
terno.

Ebrius, & crudus nil habet agricola.

*Amphora venditur viginti as-
sibus, modius quatuor, agricola
ebrius & satur nihil habet.*

NOTÆ.

[1 Datur ære quaterno] Hoc est, inquit Far-
bius, tam vili pretio venditur annona, ut ma-
agricola ingurgitare sese ad crapulam usque
ebrietatem, quam tantulo pretio vinum &
mentum vendere. Gronovius vero intelli-
beatos quidem esse agricolas, cum abun-
vino & frumento; at infelices, quia
frumento & vino vendito nihil num-
porum reficere possunt in tanta annonæ
itate. Quare inscribunt, *de vilitate vini &*

frumenti. Alii, *de agricola.* Eligat lector.

[2 Ebrius, & crudus] Hoc est, Agricola coe-
nam potentiorum captat; atque ita in magna
vini & frumenti caritate, licet pauper sit, ta-
men semper ebrius & satur est.

[Crudus] Dicitur, qui nimios, quos comedit,
cibos coquere nequit. Vel intellige, inquit Ra-
derus, agricolam seu agricultorem, si vel semel
potet, vel coenat lautius ad egestatem redigi.

De ÆTHONTE, LXXVIII.

qui crepuerat in templo Capitolino.

MUltis dum precibus Jovem salutat,

Stans summos resupinus usque in ungueis,

Æthon in Capitolio pepedit.

Riserunt comites: sed ipse divum

Offensus genitor trinoctiali

Affecit domicænio clientem.

Post hoc flagitium misellus Æthon,

Cum vult in Capitolium venire,

Bellas ante petit Patroclianas,

& pedit deciesque, viciesque:

Sed quamvis sibi caverit crepando,

Compressis natibus Jovem salutat.

*Dum Æthon adhibet Jovi
multas preces, stans resupinus
usque in summos ungues, crepuit
in Capitolio. Socii riserunt: sed
ipse pater deorum læsus multavit
clientem trinoctiali domicæ-
nio. Post hoc flagitium cum mi-
sellus Æthon vult petere Capitoli-
um, prius ad sellas Patroclianas
& crepat decies & vicies: sed
licet pedendo sibi providerit, com-
pressis natibus salutat Jovem.*

IO

NOTÆ.

[1 Stans summos] Mos erat precantium, ut
celum respicientes resupini summis pedum di-
gitis insisterent. Domitius.

[2 Comites] Legunt alii, *homines.*

[3 Patroclianas] Publicas quasdam latro-

pas interpretare.

[4 Compressis] Æthon parafitus pedendi vi-
tio sic laborabat, ut licet sibi cavisset, crepi-
tum semper comprimare cogeretur.

De eodem. LXXIX.

Ante Jovis statuam crepuit satur histrio:

pœnam

Juppiter indixit vivere de proprio.

*Histrio satius pepedit ante
simulacrum Jovis: Jupiter
multavit hac pœna vivere de
proprio.*

NOTÆ.

[1 Vivere de proprio] Cum vero pauper esset iste Æthon, domi jejungere cogebatur.

Ad

Ad Bithynicum incredulum. LXXX.

O Bithynice, nihil scripsi in te:
non vis credere, & imperas ju-
vare: malo satisfacere.

NIL in te scripsi, Bithynice: credere non vis
Et jurare jubes, malo satisfacere.

NOTÆ.

2 *Malo satisfacere*] Hoc dicit poeta ex more fori: cui enim jusjurandum defertur, nisi jure
tenetur solvere. Sensus est: Malo scribere in te, quam jurare me nihil scripsisse.

LXXXI.

De Callistrato, laudatore omnium. LXXXII.

*Callistratus commendat omnes,
ne commendet dignos. Qui ne-
minem exstigmat malum, quem
exstigmat bonum?*

NE laudet dignos, laudat Callistratus om-
nes.

Cui malus est nemo, quis bonus esse potest

NOTÆ.

1 *Ne laudet dignos*] Invidia, aut judicii infirmitate omnes laudabat Callistratus: boni ver-
tantum laudandi, atque à malis distinguendi sunt.

De Umbro avaro. LXXXIII.

*Umbro pauper mittebat mihi
aliculum diebus brumæ, & feriis
Saturni: nunc mittit alicam:
nam evasit divus.*

BRUMÆ diebus, feriisque Saturni
Mittebat Umbro aliculum mihi pauper
Nunc mittit alicam: factus est enim dives.

NOTÆ.

1 *Brumæ diebus*] Epig. 14. lib. 10.

*Quando brevis geisda missa est toga tem-
pore brumæ.*

2 *Aliculam*] Invenio, inquit Turnebus, lib.
18. cap. 23. & in antiquo vocabulario *alicu-
lam* genus vestis esse. Lex 25. §. 2. ff. de auro,
argento, mundo. *Puerilia*, vestimenta nempe,

sunt, quæ ad nullum alium usum pertinent, nisi
puerilem, veluti toga prætextæ, alicula, chlamy-
des, pallia, quæ filiis nostris comparamus. *Ali-
cula*, inquit Gothofredus, sunt togæ breves.
De alica, lib. 13. epig. 6. quæ potus est: in eo
jocus est, quod *alicula* videatur diminutivum
ab *alica*.

De Menogene, captatore cœnæ. LXXXIV.

*Impossibile est evitare Meno-
genem in thermis & circa bal-
nea, quemvis tu cupias omni
industria.*

EFFugere in thermis, & circa balnea non est
Menogenem, omni tu licet arte velis.

NOTÆ.

1 *Effugere in thermis*] Alii, è thermis.

Captabit

Captabit tepidum dextra, lævaque trigonem,
Imputet exceptas ut tibi sæpe pilas.

Colliget, & referet lapsum de pulvere follem,
Et si jam lotus, jam soleatus erit.

Lintea si sumas, nive candidiora loquetur,
Sint licet infantis sordidiora sinu.

Exiguos secto comentem dente capillos,
Dicit Achilleas disposuisse comas.

Fumosæ feret ipse tropin de fæce lagenæ,
Frontis & humorem colliget usque tuæ.

Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
Perpeffus dicas tædia mille, veni.

Dextra & læva prehendet tepidum trigonem, ut tibi imputet pilas sæpe exceptas. Colliget de pulvere lapsum follem, & referet, etsi jam lotus erit, jam soleatus. Si accipias lintea, dicet esse candidiora nive, quamvis sint sordidiora sinu infantis. Prædicabit comas Achilleas dispositas esse à te comente capillos raras secto dente. Ipse subministrabit tropin de fæce fumosa lagenæ, atque assiduè colliget sudorem tui vultus. Commendabit cuncta, obstupescet cuncta, donec tu perpeffus mille fastidia, dicas, Veni.

NOTÆ.

1 *Captabit tepidum*] De trigonali pila, & de folle dictum epig. 71. lib. 7.

4 *Imputet*] Hoc est, ut excepta pila, & tibi oblata aliquam apud te ineat gratiam.

5 *Lapsum*] Alii, *laxum*.

6 *Jam soleatus*] Post lotionem soleas ponant, quas cœnaturi deponant. Sensus est: Menogenes è balneis exiturus remanebit sui sibi officia præstiturus.

7 *Lintea*] Ad corpus, abstergendum.

9 *Secto dente*] Hoc est, pestine.

10 *Achilleas comas*] Hoc est, tuas esse flavas, & pulchras, quales Achillis comas laudat Homerus.

11 *Tropin*] Quæ est infima navis pars, & hîc sumitur pro vino vapido quod est in lagenæ fundo. Hujusmodi vino utebantur veteres, vel ad corpora abluenda in balneis, vel ad vomitum ante cœnam ciendum, inquit Raderus.

14 *Veni*] Ad cœnam.

De Fabiano factò hernioso. LXXXV.

Derisor Fabianus herniarum,
Omnes quem modo colei timebant
Dicentem tumidas in hydrocelas,
Quantum nec duo dicerent Catulli.
In thermis subito Neronianis
Vidit se miser, & tacere cœpit.

Fabianus derisor scrotorum, quem paullo ante carpentem turgidæ hydrocelas metuebant omnes testiculi, quantum nec carpent duo Catulli, infelix de repente spectavit se in thermis Neronianis, & cœpit flere.

NOTÆ.

3 *Hydrocelas*] Morbus erat ex genere enterocelæ, nempe cœm intestina dilabantur in scrotum; Anglice, *Bursteiners*.

4 *Quantum nec duo*] Catullus in hæc res venereas hyperbolicè dicit.

6 *Tacere cœpit*] Factus & ipse herniosus.

AD POLYTIMUM, LXXXVI.

cujus comas incidi permittit.

Nolueram, Polytime, tuos violare capillos:
Sed juvat hoc precibus me tribuisse tuis.

O Polytime, nolueram violare tuas comas: sed placet hoc à me concessum tuis precibus.

NOTÆ.

2 *Sed juvat*] Tonfis enim capillis lactea tua colla videntur, quæ comis tegebantur.

Talis

O Pelops tonse modo talis eras,
Et fulgebam capillis tonsis, ut
sponsa spectaret totum ebur.

Talis eras modo tonse Pelops, positisque
tebas
Crimibus, ut totum sponsa videret ebur.

NOTÆ.

1 Pelops] Cui humerus à Cerere decerptus, alter eburneus à diis restitutus est, quem totum
videre poterat Hippodamia ejus uxor. Quæ historia satis nota.

LXXXVII, LXXXVIII.

De Cotta cgeno. LXXXIX.

Cotta questus se bis amisisse
soleas, dum ducit ad pedes ver-
nam socordem, quem unum ha-
bet sibi astantem in toto suo co-
mitatu: homo solers, & versu-
tus commentus est, ne sapius fa-
ceret talem jacturam: cœpit ire
ad cenam sine calceis.

BIS Cotta soleas perdidisse questus,
Dum negligentem ducit ad pedes vernam
Qui solus inopi præstat, & facit turbam:
Excogitavit homo sagax, & astutus,
Ne facere possit tale sapius damnum,
Excalceatus ire cœpit ad cenam.

NOTÆ.

2 Ducit ad pedes] Servus à pedibus is diceba-
tur, qui ad pedes domini accumbentis stabat,
& soleas quas dominus exuerat, custodiebat.

6 Excalceatus] Summam Cottæ inopiam
ceteri sic deridet poeta.

De Tongiliano nasuto. XC.

Tongilianus habet nasum:
novi, non nego: at Tongilianus
nihil jam habet, excepto naso.

Tongilianus habet nasum: scio, non nego
sed jam
Nil præter nasum Tongilianus habet.

NOTÆ.

1 Habet nasum] Hoc primo versu nasus su-
mitur pro acumine judicii, sed in secundo sumi-
tur propriè: hoc est, Tongilianus est tam

pauper, ut nihil habeat præter nasum. Vid.
epig. 4. lib. 1.
Non nego] Alii, non ego.

Ad Charinum calvum. XCI.

O Charine, quod lana tegis
caput, non aures sed comæ tibi
dolent.

Q Uod lana caput alligas, Charine,
Non aures tibi, sed dolent capilli.

NOTÆ.

2 Sed dolent capilli] Quibus cares: hoc est, te calvitii pudet, quod ideo tegis lana.

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 511

De Marone captatore. XCH.

PRO sene, sed caro, votum Maro fecit amico,
Cui gravis, & fervens hemitritæos erat :
Stygias æger non esset missus ad undas,
Ut caderet magno victima grata Jovi.
æperunt certam medici spondere salutem. 5
Ne votum solvat, nunc Maro vota facit.

Maro suscepit votum pro sene, sed amico caro, qui laborabat gravi & ferventi hemitritæo : si ægrotus non esset missus ad undas Stygias, ut victima immolaretur grata Jovi magno. Medici cœperunt promittere certam salutem. Nunc Maro suscipit vota, ne solvat votum.

NOTÆ.

[Sed Caro] Alii, clare, ut nempe senex æger erat, cujus hæreditatem captabat iste Maro.
[Hemitritæos] Febris est semitertiana, lib. 40.

6 Ne votum solvat] Propter quod hæres institutus fuerat à sene.
Vota facit] Ut moriatur senex, ne hæreditatem ejus amittat.

XCH.

Ad Priscum, de moribus futuri divitis. XCIV.

Epe rogare soles qualis sum, Prisce, futurus,
Si fiam locuples, simque repente potens.
nemquam posse putas mores narrare futuros ?
Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris ?

O Prisce, tui moris est crebro percontari, qualis sis futurus si dives evadam, & subito sis potens. Credis-ne quemquam posse dicere mores futuros ? Dic mihi, si tu evadas leo, qualis eris ?

NOTÆ.

[Si fias tu leo] Sensus est : leo futurus leoniam habiturus est, atque ita dives futurus moribus usus est, nempe superbis, seu

tenues & debiliores est oppressurus, & tanquam leo devoraturus.

De FABULLA adultera. XCV.

QUA mæchum ratione basiaret
Coram conjuge repperit Fabulla.
rum basiat usque morionem :
anc multis rapit osculis madentem
æchus protinus, & suis repletum
identi dominæ statim remittit.
quanto morio major est maritus !

Fabulla excogitavit qua ratione oscularetur adulterum coram marito, semper osculatur parvum sannionem : repente adulter hunc rapit nudum multis basiis, & suis repletum remittit statim dominæ videnti : quanto major est sannio maritus !

NOTÆ.

[Quanto morio] Hoc est, quanto stolidior est maritus, qui hoc artificium non animadvertens patitur !

In TUCCAM, XCVI.

æmulum omnium suorum studiorum.

Faciebamus carmen heroicum: cœpisti facere, destiti, ne mei versus essent amidi tuorum. Nostra Thalia traduxit se ad tragicos cothurnos: tu etiam accommodasti tibi longum syrma. Movi fila lyræ exulta Camœnis: nobis eripis plectra ambitione nova. Aggredimur satyras: conaris esse Lucilius. Scribo leves elegos: tu etiam scribis idem. Quid potest esse minus? Cœpi facere epigrammata: hinc etiam tibi comparas meam famam. Elige quid recuses, nam quæ verecundia est aggredi omnia? Et si quid fastidis, ô Tucca, relinque mihi.

Scribebamus epos: cœpisti scribere: cessi. Æmula ne starent carmina nostra tuis. Transtulit ad tragicos se nostra Thalia cothurnos:

Aptasti longum tu quoque syrma tibi. Fila lyræ movi doctis exulta Camœnis: Plectra rapis nobis ambitione nova.

Audemus satyras: Lucilius esse laboras.

Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem. Quid minus esse potest? epigrammata fingere cœpi:

Hinc etiam petitur jam mea fama tibi. Elige quid nolis. Quis enim pudor omnia velle. Et si quid non vis, Tucca, relinque mihi.

NOTÆ.

³ *Cothurnos*] Hoc est, scripsi tragedias. Vide epig. 20. lib. 3.

⁴ *Syrma*] Tragicorum vestis est, epig. 49. lib. 4.

⁵ *Fila lyræ*] Hoc est, versus lyricos composui, quorum princeps Horatius.

⁷ *Lucilius*] Qui primus inter Latinos poetæ satyras scripsit.

⁸ *Elegos*] Quales Tibullus, Propertius, Ovidius. Ludere dicuntur poetæ cum versibus levis scribunt.

⁹ *Quid minus*] Quam scribere epigrammata.

XCVII, XCVIII, XCIX,

Ad Batim fluvium, de adventu Instantii. C.

O Batis redimite comas corona olivifera, qui tingis aurea vellera undis pellucidis: quem Bacchus, quem Pallas diligit, cui dominator aquarum aperit iter navigerum per cana freta: Instantius ingrediatur nostras regiones auspiciis faustis, & hî populi habeant hunc annum similem priori. Instantius non ignorat quod onus sit succedere Macro. Qui metitur sua pondera, portare valet.

Bætis olivifera crinem redimite corona, Aurea qui nitidis vellera tingis aquis. Quem Bromius, quem Pallas amat, cui rectæ aquarum.

Albula navigerum per freta pandit iter:

Ominibus lætis nostras Instantius oras

Intret, & hic populis, ut prior, annus eat

Non ignorat, onus quod sit succedere Macro

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

NOTÆ.

¹ *Batis olivifera*] Vide epig. 28. lib. 8. Ad Batim fluvium Hispaniæ sunt multe oleæ.

³ *Quem Bromius*] Illic nempe magna est & vini atque olei copia.

Rector aquarum] Neptunus. Albula freta

dicit: canum quippe, seu spumofum est mare maximè ubi se in illud exonerant fluvii.

⁵ *Instantius*] De quo ep. 73. l. 8. qui in ministracione Hispaniæ successurus erat Macro viro integerrimo, de quo epig. 78. lib. 10.

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 513

In EFFRONTEM. CI.

Os atavi, patris nasum, duo lumina patris,
Et matris gestus dicis habere tuæ.
Cum referas priscos, nullamq; in corpore partē
Mentiris; frontem dic mihi cujus habes?

*Prædicat te habere os atavi,
nasum patris, duos oculos geni-
toris, Et gestus matris tuæ. Cum
exprimas majores, nec ullam
partem mentiris in corpore, dis
mibi cujus habes frontem?*

NOTÆ.

[Os atavi] Tria hæc ultima epigrammata per se loquuntur, quæ Martialis esse negant multi.

Ad MATTUM, importunum. CII.

QUI negat esse domi se, tunc cum limina
pulsas,
Quid, dicat, nescis? Dormio, Matte, tibi.

*Qui dicit se non esse domi,
tunc cum pulsas fores, an ignora,
quid dicat? O Matte, inquit,
dormio tibi.*

Ad MILONEM, lenonem suæ uxoris. CIII.

Hura, piper, vestes, argentū, pallia, gemmas,
Vendere, Milo, soles cū quibus emptor abit.
Conjugis utilior merx est: quæ vendita sæpe,
Vendentem nunquam deserit, aut minuit.

*O Milo, tui moris est vendere
thurra, piper, vestes, argentum,
pallia, gemmas, quæ scum au-
fert emptor. At merx uxoris fru-
tiosior est; quæ sæpe vendita
nunquam dereliquit venditorem,
nec minuit.*

EPIGRAMMATUM

LIBER XIII.

Cui XENIA inditum Nomen.

Ad LECTOREM, piscibus involvendis aptos esse suos libros.

O Musa, consumite Niliacas
papyros meas iacturas, ne cordy-
la careant toga, & olive pænula,
aut fœda blatta timeat egenam
esuriem: en Saturnalia tem-
lenta potunt novos jocos. Mea
tessera non decertat cum generoso
talo, nec senio cum cane quatit
nostrum ebur. Hac charta mihi
est loco nucum & fritilli: nec
accipio detrimentum nec questum
ex ista alea.

E toga cordylis & pænula d
fit olivis,

Aut inopem metuat sordid
blatta famem:

Perdite Niliacas, Musæ, m
damna papyros:

Postulat ecce novos ebria bruma sales.
Non mea magnanimo depugnat tessera talo,
Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.
Hæc mihi charta nuces, hæc est mihi charta f
Alea nec damnū, nec facit ista lucrū. (tillu

NOTE.

Xenia] Quæ sic explicat Vitruvius, lib. 6. cap. 10. Nam cum fuerint Græci delicatiores, & ab fortuna opulentiore hospiti bus advenientibus ex-truebant triclinia, cubicula cum pennis, cellas, & primoque die ad cenam invitabant, postremo mittebant pullos, ova, olera, poma, reliquaque res agrestes. Ideo pictores ea quæ mittebantur hospiti bus picturis imitantes xenia appellaverunt. Xenia dicta sunt, quod τοῖς ξένοις, hoc est hospiti bus maxime, necnon & amicis mitterentur. Cum autem pauper esset poeta, xeniorum loco mittebat disticha.

1. Ne toga cordylis] Deest lemma in editione Junii. Vide epig. 2. lib. 3. huic simile. Blatta, quæ rodit chartas, genus est vermis.

3 Niliacas papyros] Quia in Ægypto nascuntur papyri, quas per appositionem vocat sua damna: mali enim versus perdunt bonas chartas. Juvenalis sat. 1. versu 15.

Stulta est clementia, cum tot ubique

Vatibus occurras, peritura parcere charta.

4 Ebria bruma] Saturnalia intellige, quibus

genio indulgebant Romani. De his supra.

5 Non mea magnanimo] Vide quæ jam talis & tessera dicta sunt, epig. 14. lib. 4. Cæcilius de tessera sic ait: Duabus, tribusve sortis, quatuor autem ad minimum talis condebatur in acie lusoria. Unde talis parca fuit tessera, sed inferiores, epig. 15. lib. 14.

Non sum talorum numero par tessera, duo

Major, quam talis alea saepe mihi.

Hæc ratio ad explicandum τὸ magnanimo quidem levior videtur, sed meliorem non peri. Judicet lector.

6 Senio] Dicitur cum in iactis talis senario apparet; canis autem cum unicum senario positum punctum apparet. Ebur nostrum, quo scilicet fiebant tesserae, ut & tali, hoc loco intelligi censet idem Calcagninus tessera.

7 Hæc mihi] Sensus est: Ego, inquit per Saturnalium tempore, nec tesserae, nec nucis nec talis ludo, sed Musis vaco. De fritillis piose dictum est, epig. 14. lib. 4.

In Detractorem. II.

Nasutus sis usque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas,
Possis ipsum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Iste ego quam dixi: quid dentem dente ju-
vabit

Rodere? carne opus est, si satur esse velis.
Ne perdas operam: qui se mirantur, in illos
Virus habe, nos hæc novimus esse nihil.
Non tamen hoc nimium nihil est, si candidus
aure,

Nec matutina si mihi fronte venis.

I 10

Quantumvis sis nasutus, &
tandem sis nasus, quantum por-
tare recusaverit iussus Atlas;
tu possis illudere ipsum Latinum,
nequis proferre plura in meas ine-
ptias, quam ego ipse protuli: quid
proderit rodere dentem dente?
Opus est carne, si cupias expleri.
Ne profundas laborem: evome
virus in illos qui sibi placent:
nos scimus hæc esse nihil. Nihilo-
minus hoc non est omnino nihil,
si sincerus auditor, nec matuti-
na fronte accedis ad me.

[Nasutus] Licet sis maximus derisor;
his enim irrisiois sedes est. Vide epig. 4.

[Atlas] Qui tamen cælum humeris ge-

[Latinum] Mimum nempe, epig. 5.

derisoremque Latinum.

[Iste ego quam] Passim pro nihili habendos
illos versus dicit Martialis.

[Quid dentem] Sensus est: quid carpis me,
qui lædi nequeam?

6 [Carne opus est] Hoc est: Si velis explere
invidiam, carpe illos poetas qui grandia promit-
tunt, & se in monte Parnasso somniasse dicunt.

9 [Non tamen] Hoc est: tamen hi versus
non sunt plane abjiciendi, sed placebunt lectori-
bus candidis, atque iis qui genio indulgent.

10 [Matutina fronte] Hoc est tristi supercilio:
mane enim non pransi homines, sunt severi.

Ad LECTOREM, III.

de pretio hujus libri.

Omnis in hoc gracili xeniorum turba libello
Constabit nummis quatuor emta tibi!

Quatuor est nimium, poterit constare duobus,
Et faciet lucrum bibliopola Tryphon.

Iste licet hospitibus pro munere disticha
mittas,

Si tibi tam rarus, quam mihi, nummus erit.

Addita per titulos sua nomina rebus habebis:

Præterea, si quid non facit ad stomachum.

Tu emes omnem turbam xeni-
orum in hoc tenui libro quatuor
nummis: quatuor nimium est:
poteris emere duobus, & biblio-
pola Tryphon consequetur adhuc
quassum. Fas est mittere hospi-
tibus hæc disticha pro dono; si
habueris tam paucos nummos,
quam ego. Tibi erunt nomina
sua adjuncta rebus per titulos:
omittas, si quid non placet sto-
macho.

[Est nimium] Addunt alii punctum inter-
rompionis.

[Tryphon] De quo jam dictum, epig. 72.

[Disticha mittas] Vide quæ diximus ini-
tius hujus libri: xenia quippe hospitibus mitti
solerant.

6 [Si tibi tam] Malum scilicet omnibus ferre
poetis familiare.

7 [Per titulos] Lemmata, seu argumenta in-
tellige.

8 [Non facit ad] Hoc de suis versibus dicit
poeta; sed alludit ad esculenta xeniorum, quæ
hoc libro describuntur.

Thus. IV.

Offer pia thura Jovi, ut Germanicus regnet diu in terris, tarde in celo.

Serus ut ætheria Germanicus imperet aula
Utque diu terris, da pia thura Jovi.

1 *Germanicus*] Domitianum intelligunt interpretes, unde colligunt, non extremis Martialis annis, sed vivo adhuc Domitiano, scripta esse

hæc disticha. Vide epig. 39. lib. 8.

2 *Pia thura*] Religioni nempe & superis stinata sunt. Plinius lib. 12. cap. 4. agit de thura.

Piper. V.

Cum forte tibi donatur pinguis ficedula, qua splendet lato lumbos, si sapis, adijunge piper.

Cerca quæ patulo lucet ficedula lumbos,
Cum tibi forte datur, si sapis, adde piper.

1 *Cerea*] Hoc est pinguis, epig. 57. lib. 3. inde *cerens* turitur. De ficedula infra epig. 49.

Lucet] Præ pinguedine.

2 *Adde piper*] Insuper quippe est ficedula.

Alica. VI.

Nos mittimus alicam, locuples poterit mittere mulsum. Si locuples recusaverit mittere, mercare.

NOS alicam, mulsum poterit tibi mittere
dives.

Si tibi noluerit mittere dives, eme.

1 *Alicam*] Videndum epig. 37. lib. 2. *Alica* dicitur, inquit Festus, quod alit corpus. Genus est præstantissimi tritici, unde fiebat potio

que dicebatur alica. Ita Raderus. Videtur multum differre ab ea potione, quam Angli vocamus Ale.

Conchis faba. VII.

Si habeas pallidam concham spumantem testa rubra, potes sæpe carere cœnis potentum.

Si spumet rubra conchis tibi pallida testa
Lautorum cœnis sæpe negare potes.

1 *Si spumet*] Scilicet dum coquitur: conchis verò faba est viridis, quæ oleo uncta optimi est saporis, & elixa pallescit. Vide epig. 77. lib. 7. Juven. sat. 14. vers. 31. & sat. 3. vers.

293. *cujus concha tumes.*

Rubra testa] Hoc est, vase fictili rubro.

2 *Lautorum cœnis*] Nam fabam bene conditam comedens domi laute cœnabis.

Far. VIII.

Imple ollas plebeias Clusinis pultibus, ut expletus potes suavia musta in ollis exhaustis.

Imbue plebeias Clusinis pultibus ollas,
Ut satur in vacuis dulcia musta bibas.

1 *Imbue plebeias*] Hoc disticho præcipit Martialis, ut in ollas quæ Clusini farris pulte imbutæ fuerint, mustum mittatur, quod eo tanquam condidatur, & ad bonitatem proficiat,

commendeturque. Turnebus lib. 25. cap. Clusum verò maritimum Tusciæ oppidum hodie *Chinfi*. De farre vide Plinium lib. cap. 8.

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 517

Lens. IX.

Accipe Niliacam, Pelusia munera, lentem:
Vilior est alica, carior illa faba.

Accipe lentem Niliacam, dona
Pelusia: illa inferior est alica,
pretiosior autem faba.

[Niliacam] In Ægypto nempe circa op
Pelusium nascitur lens optima. Virgilius
Georgic.

Nec Pelusiaca curam aspernabere lentis.
& Plinius, lib. 18. cap. 12. De alica & faba su-
pra dictum.

Simila ex tritico. X.

Nec poteris similæ dotes numerare, nec
usus,
Pistori toties cum sit & apta coco.

Nec valebis referre dotes simi-
la, nec usus, cum tot modis pistor
& coctis utantur illa.

[Simila] Quæ est flos farinæ.
[Dotes] Hoc est, varios usus.

2 Pistori toties] Cum variis & placentarum
& cibariis generibus condiendis inserviat.

Hordeum. XI.

Mulio quod non det taciturnis accipe mulis.
Hæc ego cauponi, non tibi dona dedi.

Sume quod non donet mulio
mulis taciturnis, ego largitus sum
hæc munera cauponi, non tibi.

[Mulio] Hoc distichum sic explicat Turne-
lib. 25. cap. 28. Hordeum accipe, quo qua-
medes sæpe defraudat mulio: quanquam cum
hordeum pecudum pabulo potius serviat quam
hominum: dedi quod tu potius cauponi vendas,
non comedes: nam cauponibus eo est opus ad

jumentorum pastus.
[Taciturnis] Hoc est non dicturis, quod defrau-
dari sint hordep.
[Quod non det] Alii, quod non des. De hor-
deo fufe, Plinius lib. 18. cap. 7. & alibi
passim.

Frumentum triticeum. XII.

Tercentum Libyci modios de messe coloni
Sume, suburbanus ne moriatur ager.

Accipe trecentos modios ex
messe coloni Libyci, ne ager sub-
urbanus sterile fiat.

[Tercentum Libyci] Cuidam amico mittit
frumentum Libycum, ne frequenti satione, seu

continua cultura ager ejus sterilis fiat. De gene-
ribus tritici lege Plinium, lib. 18. cap. 7.

Betæ. XIII.

Ut sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quam sæpe petet vina, piperq; cocus!

O quam sæpe cocus poscet vina,
& piper, ut betæ insipidæ pran-
dia fabrorum sapiant.

[Ut sapiant] Insipidæ quippe sunt betæ,
bene condianrur.

[Fabrorum prandia] Hoc est, cibis hominum
plebeiiorum.

Lactuca. XIV.

Dic mihi, cur lactuca sit initium nostrarum epularum, quæ solebat esse finis cœnæ avorum.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat avorum
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes

² *Dic mihi] Caussam attulit ipse, epig. 53. lib. 11.*

Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo.

In fine verò cœnæ lactucam apponebant veteres, quoniam insita frigiditate ebrietatem tundit.

Ligna acapna. XV.

O rustice, si colas agros juxta Nomentum, moneo ut portes ligna ad villam.

Si vicina tibi Nomento rura coluntur,
Ad villam moneo, rustice, ligna feras.

Ligna acapna] Hoc est, quæ incensa non fumant. Nomenrum autem oppidum erat Latinorum, ad decimum ab urbe lapidem situm, ubi multæ paludes, unde illic ligna non erant.

sicca, proindeque non igni, sed fumo excitata idonea, atque ita ferenda illuc ligna acapna monet poeta, quæ scilicet fumum non exlent.

Rapa. XVI.

Romulus in cœlo solet comedere hac rapa, quæ tibi donamus gaudentia hiemali frigore.

Hæc tibi brumali gaudentia frigore rapa
Quæ damus, in cœlo Romulus esse solet

¹ *Gaudentia frigore] Quo nempe dulciora sunt, & majora, Plinius, lib. 18. cap. 13.*

² *In cœlo Romulus] Turnebus lib. 18. cap. 13. Credidisse videntur præci non tantum necitare & ambrosia deos pasci; verum etiam villi-*

bus quibusdam cibis, ut Romulum rapis. Quid de paupertate illius sæculi, quo Romulus xerat, proinde quasi in cœlo eisdem cibis veteret, quibus in terra alebatur.

Coliculi. XVII.

Ne caules pallidi tibi afferant nauseam, brassica viridis efficitur aqua nitrata.

Ne tibi pallentes moveant fastidia caules
Nitrata viridis brassica fiat aqua.

² *Nitrata] De nitro fusa tractat Plinius lib. 31. cap. 10.*

Porri sectivi. XVIII.

Quoties manducasti fila porri Tarentini graviter redolentia, osculare ore clauso.

Fila Tarentini graviter redolentia porri
Edisti quoties, oscula clausa dato.

¹ *Fila] Porrum sectivum intellige, qui optimus Tarenti nascitur, & crescit in multa stamina veluti fila; eo autem comesto male olet os;*

unde dicit poeta, non esse aperiendum ad da oscula. Vide Plinium lib. 19. cap. 6.

Porri capitati. XIX.

Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros :
In niveo virides stipite cerne comas.

*Nemoralis Aricia producit por-
ros præstantes: vide comas viri-
des in candido stipite.*

1 *Aricia*] Latii civitas, in qua porrus capi-
tus optimus, ut Tarenti festivus nascebatur.
2 *Nemoralis*] à nemore vicino.

2 *Virides comas*] Caput porri viride intelli-
ge, cujus stipites albus est ubi maturuit. Vide
Columellam, lib. 11. de re rustica, cap. 3.

Napi. XX.

HOS Amiternus ager felicibus educat hortis:
Nursinas poteris parcius esse pilas.

*Ager Amiternus alit hos fec-
cundis hortis, licebit parcius co-
medere pilas Nursinas.*

Napi] Qui parum differunt à rapis. Colum.
lib. 2. cap. 10. Amiternum est Italiae civitas.
1 *Hos*] Alii, nos.
2 *Nursinas pilas*] Rapa rotunda interpre-

tare: Nursia vero civitas est Sabinorum, hodie
Norsia.
Parcius esse] Vel quod Nursinae illae pilae na-
pis Amiternis cariiores sint, vel injucundiores.

Asparagi. XXI.

Mollis in æquorea quæ crevit spina Raven-
Non erit incultis gratior asparagis. (na,

*Mollis spina quæ nata est in
maritima Ravenna, non erit
jucundior asparagis silvestribus.*

1 *Ravenna*] De qua epig. 55. lib. 3.
Mollis spina] Plinius lib. 23. cap. 15. in to-
ta spina est asparagus. Sensus est epigramma-
ti: Asparagi silvestres & inculti non cedunt
Ravennatibus asparagis cultis & satis, de quibus

Plinius, lib. 19. cap. 4. & cap. 8. Nullum gra-
tius his solum, quam Ravennatium hortorum.
Trium librarum asparagum Ravenna aliquando
produxit.

Uva duracina. XXII.

NON habilis cyathis, & inutilis uva Lyæo:
Sed non potanti me, tibi nectâr ero.

*Sum uva non idonea poculis,
& inutilis Baccho: sed nectâr
ero tibi non bibenti me.*

Uva duracina] Plinius, lib. 14. cap. 1.
Uva non alicubi gratior callo, ut inde possit inve-
niri nomen duracini. Legunt alii, duracina.
Columella, lib. 3. de re rustica cap. 1. appellat
ur duri acini: acinus autem vel acinum est

granum.
1 *Non habilis*] Quia ex ea vinum exprimi
nequit.
2 *Non potanti*] Sed comedenti nectâr ero.

Chia ficus. XXIII.

Chia feni similis Baccho, quam Setia misit:
Ipsa merum secum portat, & ipsa salem.

*Chia similis vino veteri, quam
produxit Setia, ipsa secum fert
merum, & salem.*

1 *Chia*] Chios est insula Ægei maris, unde
vellata ficus produxit fructus. Setia in oppido
Lampanz, hodie Sezze. Fuit alia Setia urbs

Cretæ, ex qua allatam hanc ficum vix crediderim.
2 *Ipsa merum*] Hoc est, sapit merum & sa-
lem. Vide epig. 24. lib. 7.

Cydonia. XXIV.

Si cotonea imbuta melle Attico apponentur tibi, potes hæc appellare melimela.

SI tibi Cecropio saturata cydonia melle
Ponentur: dicas hæc melimela licet.

1 *Saturata*] Hoc est, melle in costa, ut docet Plinius, lib. 15. cap. 17. Dicta sunt cydonia à Cydone urbe Cretæ,

2 *Melimela*] Quasi μέλι & μήλον, hoc est mel & pomum, ut si dicas mellitum pomum.

Nuces pineæ. XXV.

Poma sumus sacra Cybele: 6 viator, longe hinc abi, ne nostra ruina labatur in caput infelix.

POma sumus Cybeles: procul hinc disced
viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

1 *Cybeles*] Cui nempe sacra erant propter Atyn ab ea adamatum, & in pinum conversum. De nucibus pineis Plinius, lib. 15. cap. 10.

2 *Ne cadat*] Hoc est, ne cadamus in tuum caput. Alii, nec.

Sorba. XXVI.

Sumus sorba astringentia alium nimis lubricam: donabis hæc poma convenientius puero, quam tibi.

SOrba sumus molles nimium durantia ven
tres:
Aptius hæc puero, quam tibi poma dabis.

1 *Sorba*] Gallicè, *des cormes*. Anglicè, *Service-berries*.

2 *Aptius hæc puero*] Sæpe enim alvi profluvio laborant pueri.

Spathalion caryotarum. XXVII.

Aurea caryota donatur calendis Januariis: nihilominus hoc solet esse donum inopis.

AUrea porrigitur Jani caryota kalendis:
Sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

Spathalion] Σπάδιον præter alias suas significationes significat palmam, & ramum palmæ. Spathalion diminutivum est ex quo pendent caryotæ seu fructus palmarum, Gallicè, *des dattes*,

Anglicè, *Dates*: quales aurea crusta illitas divitibus mittebant pauperes calendis Januarii. Lege Plinius, lib. 13. cap. 4. & epigramm. 3. lib. 8.

Coctana. XXVIII.

Hæc coctana, quæ ad te missa sunt posita in meta torta, si grandiora essent, ficus erat.

HÆC tibi quæ torta venerunt condita meta
Si majora forent coctana, ficus erat.

1 *Hæc tibi*] Plinius, lib. 13. cap. 3. In fico- rum genere autem carycas, & minores ejus generis, quæ cottana vocant. Scribunt alii, *cotana*, epig. 89. lib. 4.

Torta meta] Hoc est, è tortis juncis texta sporta, vel testa turbinata in metas formam, ut

epig. 44. lib. 1. quam lib. 5. epig. 18. dixi acutam testam. Ita Farnabius. Legunt alii *torta mentha*, hoc est, inquit Domitius, coctana coronata mentha torta ut recentia servaretur. Videat lector. Aliud lemma ponit Sca- verius, nempe *vas coctanorum*.

Prun

Pruna Damascena. XXIX.

Pruna peregrinæ carie rugosa senectæ
Sume : solent duri solvere ventris onus.

Accipe pruna rugosa carie peregrina senectæ, solent laxare onus alvi astrieta.

[*Peregrina*] Nempe pruna allata ex Syria, cujus Damascus est civitas. Vide epig. 18.
[*s.*] Inscrībunt alii, *vas Damascenorum*, alii, *Damascenarum*.

Caseus Lunensis. XXX.

Caseus Etruscæ signatus imagine Lunæ,
Præstabit pueris prandia mille tuis.

Caseus notatus imagine Luna Etruscæ suppeditabit mille prandia tuis pueris.

[*Imaginem*] Etruriam inter & Liguriam casei tanti ponderis, ut unus multis prandiis sufficeret. Vide Plinium, lib. 11. cap. 42.
[*ma portus*, hodie *Porto Venere*. Oppidum] *antimum* erat, unde Romam mittebantur

Caseus Vestinus. XXXI.

Si sine carne voles jentacula sumere frugi :
Hæc tibi Vestino de grege massa venit.

Si cupies jentare frugaliter sine carne, hæc massa ad te mittitur de grege Vestino.

[*Hæc massa*] Hoc est, hic caseus, nempe puli ad mare superum, circa Matrinum fluvium.
[*in massam* coagulato de quo Plinius,] Alii sunt in Campania ad inferum mare.
[*cap. 42.* Vestini verò Italiæ sunt po-

Caseus Velabrensis. XXXII.

NON quemcumque focum, nec fumum
caseus omnem,
Sed Velabrensem qui bibit, ipse sapit.

Ille caseus sapit non qui habet quemcumque focum, nec omnem fumum, sed Velabrensem.

[*Caseus Velabrensis*] Alii, *fumosus*.
[*Sed Velabrensem*] Velabrum locus erat Romæ ubi caseos infumabant Romani cunctis præferendos, ut ait Plinius, lib. 11. cap. 42.

Casei Trebulani. XXXIII.

Trebula nos genuit, commendat gratia duplex,
Sive levi flamma, sive domamur aqua.

Pressi sumus Trebulis, laudamur ob duplicem usum, sive paramur levi flamma, sive aqua.

[*Trebula*] De qua epig. 72. lib. 5. unde casei Romam afferebantur qui grati erant saporis molli, sive aqua macerati.

Bulbi. XXXIV.

NUM fit anus conjux, & sint tibi mortua
membra,
Nil aliud bulbis quam satur esse potes.

Cum habeas uxorem vetulam, & membra languida, non debes saturari nisi bulbis.

[*Bulbis*] Romani bulbum vocant allium agreste, alii marinum. Genus est cepæ non abfimile
[*bulbæ*. Venerem maxime excirat.

Lucanica

Lucanica. XXXV.

*Lucanica mitior nata porca
Picena, hinc datur grata corona
pultibus niveis.*

Filia Picenæ venio Lucanica porcæ ;
Pultibus hinc niveis grata corona datur

¹ *Lucanica*] Facta scilicet ex carnibus con-

² *Pultibus*] Hoc est, ora patinæ corona
pultibus niveis de quibus epig. 79. lib. 5.

Olivæ. XXXVI.

*Hæc oliva quæ offertur subtra-
cta prælia Picenis, incipit, atque
eadem terminat epulas.*

HÆC quæ Picenis venit subducta trāpeti
Inchoat, atque eadem finit olivæ dape

Olivæ] Alii, cistella olivarum.

¹ *Subducta*] Hoc est, oliva integra ex qua
scilicet oleum non est expressum. Ep. 44. l. 1.

Nec de Picenis venit oliva cadis.

² *Inchoat*] Ut cibi appetentiam incitet.
Finit] Ut fastidium arceat.

Mala citrea. XXXVII.

*Aut hæc poma sunt ex frondi-
bus borti Corcyraei, aut hæc erant
Massyli draconis.*

AUT Corcyraei sunt hæc de frondibus hor-
Aut hæc Massyli poma draconis erant

¹ *Aut Corcyraei*] Hæc poma, inquit, sunt descripta aut ex Hesperidum horto. Vide epig.
lib. 10. & epig. 64. lib. 4.

Colostrum. XXXVIII.

*Donamus colostrum, quæ subdu-
xit pastor ex primo lacte matrum,
nondum lactentibus hædiis.*

SURripuit pastor quæ nondum stantibus hæ-
dis,
De primo matrum lacte colostrum damus.

Colostrum] Vocatur prima à partu spongiola
densitas lactis, quæ maxime prodest stomacho.

¹ *Nondum stantibus*] Hoc est, antequam
capræ uberibus ora admovissent hædi.

Hædi. XXXIX.

*Lascivum pecus, & non utile
viti viventi pendit pœnas : ille
tener jam læsit Bacchum.*

LASCIVUM pecus, & viridi non utile Bacch-
Dat pœnas : nocuit jam tener ille De-

¹ *Lascivum pecus*] Hædus qui victima est Baccho sacra, quod soleat corrodere vites.

² *Dat pœnas*] Alii, dei, hoc est, mactetur.

Ova. XL.

*Si aqua alba circumfluit vi-
tellos flavos, Hesperius liquor
scombri temperet ova.*

CANDIDA si croceos circumfluit unda vitello
Hesperius scombri temperet ova liquor

¹ *Candida*] Ova recentia undam albam, seu
liquorem lactem habent, quem cum scombri-
rum garo commiscendum esse docet poeta. Di-

citur *Hesperius liquor*, hoc est, Hispanus, qui
ex Hispania Romæ mittebantur scombri-
quibus supra. De garo infra epig. 102.

Porcell

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 523

Porcellus lactens. XLI.

Acte mero p̄stūm pigrae mihi matris alu-
num

Ponat, & Aetolo de sue dives edat.

*Dives apponat mihi alumnū
pigrae matris nutritum solo lacte,
& ipse manducet de sue Aetolo.*

[*Lactē*] Hoc est, porcellus lactens plus mihi sapit quam aper. De apro Aetolo, epig. 15:
[*Spekt.*]

Apyrina & tuberes. XLII.

NON tibi de Libycis tuberes, & apyrina
ramis,

De Nomentanis sed damus arboribus.

*Tibi donamus Tuberes & A-
pyrina non de ramis Lybia, sed
ex arboribus Nomenti.*

[*Tuberes*] Poma quæ in Africa nascuntur
prima, Plinius, lib. 15. cap. 14. Tubera verò
sunt genus fungorum. De Apyrinis, quæ sic
dicuntur ab α privativo, & πυρην nucleus, id
est, sine nucleo. Plinius, lib. 13. cap. 19. Pu-
nica mala intellige. De villa sua Nomentana
egit poeta epig. 106. lib. 1.

Idem. XLIII.

[*Et*] suburbanis mittuntur apyrina ramis,
Et vernæ tuberes: quid tibi cum Libycis?

*Apyrina decerpta ex ramis
suburbanis, & verna tuberes
mittuntur: quid quæris Liby-
cos?*

[*Verna tuberes*] Hoc est, nati domi, qui cum sint optimi, quid petis peregrinos tuberes?
Quorum meminit Suetonius in Domitiano cap. 16.

Sumen. XLIV.

[*Esse*] putes nondum sumen: sic ubere largo
Effluit, & vivo lacte papilla tumet.

*Credas nondum esse sumen: sic
papilla effluit ubere copioso, &
turget vivo lacte.*

[*Sumen*] Farcimen nempe quod fiebat ex
mammiis suillis post primum partum resectis,
cumquam illis os admovisset foetus: tanta au-
tem lactis copia redundabant papillæ in sumine,
ut sui adhærere adhuc viderentur.

Pulli gallinacei. XLV.

[*Si*] Libycæ nobis volucres, & Phasides essent,
Acciperes: at nunc accipe cortis aves.

*Si haberem Numidicas galli-
nas, & phasianos, mitterem:
at nunc accipe aves domesticas.*

[*Si Libycæ*] Vide epig. 57. lib. 3.

Perfusa

Perfica, Nuciperfica. XLVI.

*Vilia piscocta fueramus in
ramis maternis, nunc sumus
cara Perfica in adoptivis.*

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis :
Nunc in adoptivis Perfica cara sumus.

Perfica] Nempe ex Perfide allata, Anglicè,
Peaches : nuciperfica verò dicuntur, quòd à nu-
cleo difficulter solvantur.

1 Vilia] An quia in nativa stirpe vilia,

pruno insita sunt nobilia : an quia in se
Perfide noxia & venenosa : Sed translata sunt
dulcia, ex Columellæ opinione. Ita Farnabius

Panes Picentini. XLVII.

*Picentina Ceres sic turget ne-
stare, ut levis spongia timefcit
aqua accepta.*

Picentina Ceres niveo sic nestare crescit,
Ut levis accepta spongia turget aqua.

1 Ceres] Hoc est, panem Picentinum aridum ex alicuius materia factum intellige, quem non
nisi lacte madefactum comedi posse dicit Plinius, lib. 18. cap. 11.

Boleti. XLVIII.

*Facile est mittere argentum
atque aurum, & lanam, & to-
gam : difficile est mittere boletos.*

Argentum, atque aurum facile est, lanam
que togamque
Mittere : boletos mittere difficile est.

1 Lanamque togamque] Epigramm. 36. lib. 12.

2 Boletos] Genus fungi delicatissimi intellige.

Ficedula. XLIX.

*Cum ficus nutriet me, cum
pascor dulcibus uvis, cur non
potius desumo nomen ab uva ?*

CUM me ficus alat, cum pascor dulcibus
uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi ?

2 Cur potius] Non dicor uvedula quam ficedula ?

Tubera. L.

*Nos tubera frangimus terram
nutricem tenero vertice : sumus
poma secunda à boletis.*

Rumpimus altricem tenero de vertice ter-
ram
Tubera : boletis poma secunda sumus.

1 Rumpimus altricem] Teste Dioscoride, Tu-
bera rotunda radices sunt sine caule, sine foliis
flavescentes, vera effodiuntur, cruda & cocta
eduntur. Et Plinius, cap. 2. lib. 19. Nec
utique extuberante loco, in quo gignuntur, aut

rimas argente, nec ipsa terra coherent.

Tenero de vertice] Foris quippe prodeunt tu-
bera, ubi terra mollior est. Vocat poma im-
propriè. Juvenalis, sat. 5. versu 116. ait tube-
ra fieri tonitribus.

Turdo

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. §25

Turdorum corona. LI.

Texta rosis fortasse tibi, vel divite nardo,
At mihi de turdis facta corona placet.

Texta ex rosis, & pretioso
nardo forte tibi, at mihi grata
est corona composita ex turdis.

[Turdorum corona] Decuria legitur in veteri-
bus codicibus, ut ait Turnebus, lib. 25. c. 28.
Intellige coronam textam turdis, nempe e
minime undique pendentibus.

1 Texta rosis] Qua coronabantur veteres in
lautis conviviis. Plinius, lib. 21. cap. 3.
2 Corona] De qua epig. 47. lib. 3.

Anas. LII.

Tota quidem ponatur anas : sed pectore
tantum,
Et cervice sapit : cætera redde coco.

Tota quidem anas apponatur :
sed sapit tantum pectore, & cer-
vice : restitus coco reliqua.

[Sed pectore] Pectus enim & cervix gratioris sunt saporis.

Turtur. LIII.

DUM pinguis mihi turtur erit, lactuca
valebis,
Et cochleas tibi habe : perdere nolo famem.

Dum habeo pinguem turtu-
rem, & lactuca, valebis, & tu
serva cochleas : nolo amittere
esuriem.

1 Et cochleas] Hoc est, nolo cochleas, quæ
sunt species conchyliorum : hoc est, dum ha-
beo cibos delicatiores, à vilioribus me absti-
nebo.

Perdere nolo famem] Hoc est, nolo consu-
mere famem in comedendis lactucis & cochleis,
quæ ad irritandam gulam dabantur, cum tur-
turem habeam.

Perna. LIV.

Erretana mihi fies, vel massa licebit
De Menapis : lauti de petasone vorent.

Faciam massam ex Cerretanis,
viletiam ex Menapis : delica-
tiores edant de petasone.

[Cerretana massa] Dicitur à poeta perna al-
ia ex Cerretanis Hispaniæ populis ad mon-
tes Pyrenæos. Athenæus, lib. 14. Corvæ
inquit, tenent Cerretani maxima Hi-
spaniarum natio, apud quos excellentes perna confi-
guntur, quæ vel cum Cantabricis de principatu
antiquant. Turnebus, lib. 16. cap. 18. de hoc
epigrammate & sequenti : Ego putem, inquit,
petasone partem pernam vocari. Vel Athenæo

auctore, cujus hæc verba sunt lib. 14. ἐπεὶ ὁ
πελασωνίος μέγας ἐκείνη καὶ τοῦ ἡν περὶ
καλέοι. Scribunt alii Ceretana à Cære op-
pido Hetruriæ : quod minus placet. Massæ,
alii, missæ.

2 De Menapis] Qui Mosam fluvium incol-
bant. Hodie vocantur Geldrenses, Juliacenses,
ubi perna multum etiam nunc laudantur.

Petafo. LV.

MUsteus est : propera, caros nec differ a-
micos.
Nam mihi cum vetulo sit petasone nihil.

Recens est, festiva, ne moreris
caros amicos : nam sicus petafo
mihi non apponatur.

[Musteus] Recens est & plenus succi : nam, inquit poeta, non amo vetulum & durum pe-
tasone.

Vulva.

Vulva. LVI.

Forta tu magis delectaris vul-
va virginis porca, ego delector
materna suis gravida.

TE fortasse magis capiet de virgine porca:
Me materna gravi de sue vulva capit.

[Vulva] Vide Plinium, lib. 11. cap. 37. & supra epig. 44.

Colocasia. LVII.

Deridebis caulem Egyptium,
Et lanas sequaces, cum morfu, &
manu duces fila mala.

Niliacum ridebis olus, lanasque sequaces
Improba cum morfu fila, manuque tra-
hes.

1 Niliacum] Plinius, lib. 21. cap. 15. In
Egypto nobilissima est colocasia, quam cyamon
vocant aliqui. Hanc à Nilo metunt, caule, cum
coctus est, araneo in mandendo, &c.

2 Fila trahes] Epig. 33. lib. 2.

Lenta minus gracili crescunt colocasia fila.
Hinc constat colocasia esse foemini generis
neutrius.

Jecur anseris. LVIII.

Vide quam turgat jecur ma-
jus magno anseris: attonitus di-
ces, Hoc, ubi crevit, quaso?

Adspecte quam tumeat magno jecur anse-
majus,
Miratus dices, hoc rogo crevit ubi?

1 Jecur majus] Partum scilicet mulso, lacte,
ficus & carica. Sic Farnabius. Horatius, serm. 2.
lat. 8.

Juvenalis, sat. 5.

Anseris ante ipsum magni, jecur anse-
bus par.

Pinguibus & fisis pastum jecur anseris albi.

Glires. LIX.

Dormio tota hieme, & pingui-
or sum illo tempore, quo nutrior
solo somno.

Tota mihi dormitur hiems, & pinguior il-
Tempore sum, quo me nil nisi somno
alit.

[Glires] De quibus fusc Plinius, lib. 8. cap. 52. & lib. 29. cap. ultimo.

Cuniculus. LX.

Cuniculus amat habitare in
speluncis effossis: ille ostendit ho-
stibus tacitum iter.

Gaudet in effossis habitare cuniculus antri
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

2 Monstravit] Aliud genus oppugnationis est
subterraneum, atque secretum, quod cuniculum
vocant: à leporibus, qui cavernas sub terris

fodiunt, ibique conduntur. Vegetius, lib.
cap. 24.

Atagena

Atagenæ. LXI.

Inter saporos fertur alitum primus
Ionicarum gustus atagenarum.

Gustus Ionicarum Atagenarum dicitur primas tenero inter saporos avium.

Atagenæ] Avēs nempe sunt gustui gratissimæ, Ionicæ dicuntur, quod maxime in Tōnia nascuntur. Vide Plinium, lib. 10. 49.

Gallina altilis. LXII.

Pascitur & dulci facilis gallina farina,
Pascitur & tenebris: ingeniosa gula est.

Gallina facilis alitur & dulci farina, alitur & obscuritate: gula est ingeniosa.

Gallina altilis] Ea dicitur quæ domi saginatur, quæ quidem & tenebris, quod motus earum eas pinguedini inimica. Varro, l. 3. c. 9.

2 Ingeniosa gula est] Plinius, lib. 10. cap. 50. Invenit mille artes viasque deliciarum luxus, & gula.

Capo. LXIII.

Ne nimis exhausto macresceret inguine gal-
lus,
Amisit testes: nunc mihi Gallus erit.

Ne gallus macer fieret enervatus coitu, castratus fuit; nunc illum existimabo Gallum.

Ne nimis] Gallus gallinaceus facilius sibi postquam castratus est.

Gallus erit] Hoc est, castratus erit, instar

sacerdotum Cybeles, qui Galli dicebantur exstis virilibus.

Idem. LXIV.

Uccumbit sterili frustra gallina marito:
Hanc matris Cybeles esse decebat avem.

Incautum gallina subiacet marito sterili: conveniebat illam esse volucrem matris Cybeles.

Avem] Cum maritum haberet Gallum seu castratum.

Perdix. LXV.

Donitur Aufoniis avis hæc rarissima mensis:
Hanc in lautorum mandere sæpe soles.

Hæc avis rarissima apponitur mensis Italis: frequenter consuevisse hanc comedere in mensis divitum.

Rarissima] Hoc est, pretiosissima.

Hanc in lautorum] Perdix enim magni est pretii.

Columbini. LXVI.

Ne vires teneras præduro dente columbas,
Tradita si Cnidia sunt tibi sacra deæ.

Ne vires columbas teneras præduro dente, si tu doctus es sacra deæ Cnidia.

Columbas] Quæ nempe sacræ sunt Veneri Cnidia deæ: Cnidos enim insula non longe à Venerem.

Palum-

Palumbus torquatus. LXVII.

*Palumbi torquati morantur,
& retundunt Venerem: qui vult
esse libidinosus, non manducet
hanc avem.*

Inguina torquati tardant, hebetantque pa-
lumbi: (salax)
Non edat hanc volucrem, qui cupit esse

1 *Torquati*] Sic dicti à signo torquis, quod collo gestant.

Galbula. LXVIII.

*Galbula avis circumvenitur
calamis, & laqueis, cum uva
rudis adhuc tumet viridi mero.*

Galbula decipitur calamis, & retibus ales.
Turget adhuc viridi cum rudis uva mero.

Galbula] Quam alio nomine vocat Plinius,
lib. 30. cap. 11. *Avis iſterus* vocatur à co-
lore, flavo scilicet, qua si spectetur, sanari id
malum tradunt, & avem mori. Hanc puto
Latine vocari *Galgulum*. Alii tamen affirmant

sanari eos qui comedunt hanc avem, non e-
vident.

1 *Calamis*] Viscatis nimirum.

2 *Viridi mero*] Hoc est, cum uvæ sunt
huc immaturæ.

Cattæ. LXIX.

*Namquam Umbria nobis do-
navit Pannonicas cattas: Pu-
dens mavult mittere domino hæc
munera.*

Pannonicas nobis nunquam dedit Umb-
cattas:

Mavult hæc domino mittere dona Pudens

Cattæ] Avis quoddam genus est, ut putant
interpretes. Alii mustelas sylvestres esse opi-
nantur. Cattas è Pannonia missas Pudenti ha-
bitanti in Umbria, ut diximus epig. 96. lib. 7.

Romam misit domino, quem alii Domi-
num, alii divitem quendam patronum in-
ligunt.

Pavo. LXX.

*Stupes quoties aperit gemman-
tes alas, & potes, o inhumane,
tradere hunc coco crudeli?*

Miraris quoties gemmantes explicat alas,
Et potes hunc sævo tradere dure coco

2 *Et potes*] Sensus est: Cum tam pulchra spectacula edat pavo explicatis aliis, coco se-
tradi non deberet laniandus: sed gula nec elegantia nec venustati parcat.

Phœnicopterus. LXXI.

*Nomen mihi imponitur à pen-
na rubra: sed nostra lingua sa-
pit hollucomibus: quid si lingua
esset loquax?*

DAT mihi penna rubens nomen, sed li-
gua gulosis

Nostra sapit: quid si garrula lingua foret

1 *Dat mihi*] De Phœnicoptero egimus epig.
57. lib. 2. Cujus lingua optimi est saporis.

2 *Quid si garrula*] Cum tacita tam grata

sit. Forte alludit poeta ad patinam Cloc-
Æsopi tragici histronis referentem linguas avi-
canororum. Plinius, lib. 10. cap. 51.

Phasianus. LXXII.

Argiva primum sum transportata carina,
Ante mihi notum nil, nisi Phasis, erat.

*Primum sum translata nave
Argiva: antea nihil cognosce-
bam nisi Phasim.*

Argiva carina] Quae nempe vesti sunt
mautae, de quibus jam dictum.

2 *Phasis*] Colchorum fluvius, unde dicti &
allati sunt phasiani. Vide epig. 57. lib. 3.

Numidicae. LXXIII.

Nescere Romano quamvis fatur Hannibal
esset,
Ipse suas nunquam barbarus edit aves.

*Licet Hannibal esset expletus
anser Romano, nunquam ipse
barbarus comedit suas aves.*

Satur Hannibal] Dum bellum gessit in
his pastus est anseribus, & abstinuit se galli-
Numidicis, licet delicatioribus, quia tunc
nondum mensis apponebantur, ut aiunt in-

terpretes. De Numidicis dictum, epig. 57.
lib. 4. Vel potius intellige Numidicas dispi-
cuisse Hannibali.

Anser. LXXIV.

EC servavit avis Tarpeii templa Tonantis,
Miraris? nondum fecerat illa deus.

*Hae avis custodivit ades fo-
vis Tarpeii: miraris? nondum
extructa fuerant à Numine.*

Templa] Quae à Gallis obidentibus ex-
structa fuissent, nisi anseris clangoribus exci-
tuissent vigiles. Livius lib. 5.

2 *Nondum fecerat illa*] Domitianus qui in-
cesum Capitolium restituit, quod jam alio cu-
stode quam Domitiani numine non indiget.

Grues. LXXV.

Urbabis versus, nec litera tota volabit,
Unam perdideris si Palamedis avem.

*Turbabis ordines, nec litera
integra volabit, si amiseris unam
avem Palamedis.*

Nec litera tota] Alii intelligunt T, alii
Δ: quae sententia videtur melior. Cicero 2.
de oratore sic ait: *Uud verò ab Aristotele
adversum, à quo plerumque quis potest non
venit? Grues, cum loca calidiora petentes, maria
circumstant, trianguli formam efficerent. Ejus à
angulo aer ab iis ad vesperum pellitur: deinde
ab utroque latere, tanquam remis, ita pen-*

*nis cursus avium levatur. Basis autem trian-
guli, quam grues efficiunt, ea tanquam à puppi
ventris adjungitur, &c.* His verbis Δ Gracum
plane exprimitur. Grues verò Palamedis aves
esse dicuntur: ex earum enim volatu quasdam
litteras didicerat, atque illas homines docuerat
Palamedes. Lege Plinium lib. 7. cap. 54. Vide
etiam epig. 14. lib. 9.

Rusticula. LXXVI.

Rustica sum perdix: quid refert, si sapor
idem est?
Carior est perdix: sic sapit illa magis.

*Sum perdix rustica: quid in-
terest, si est idem sapor? Perdix
carior est: idcirco illa magis
sapit.*

Rustica sum] Rusticam autem dictam pu-
ta contentionem alterius perdicis, quae ele-
gor est. Raderus. Legunt alii, Rustica sim,
perdix.

2 *Sic sapit illa magis*] Hoc est, nimis sapi-
unt quae plures emuntur. Sic Petronius, *Quic-
quid queritis optimum videtur, & Horatius sat.*
2. lib. ser. 2. Sic, alii, nro.

M m

Cycnus.

Cycnus. LXXVII.

Cycnus ipse cantator sua mortis caput suaves versus lingua moriente.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipse sui.

1 *Defecta lingua*] Hoc est, fere destituta vitali motu.

2 *Cantator*] Affirmant multi cycnum morti vicinum canere: quod negat Plinius, lib. cap. 22. Olorum morte narratur flebilis canasso, ut arbitror, aliquot experimentis.

Porphyrones. LXXVIII.

Tam exigua avis habet nomen magni gigantis, & habet nomen Prasini Porphyronis.

Nomen habet magni volucris tam parvum
gigantis,
Et nomen Prasini Porphyronis habet.

Porphyrones] Aves scilicet quibus rostra & prælonga crura rubent, Plinius, cap. 46. lib. 10.

Magni gigantis] Qui dictus est Porphyrio. Horatius, lib. 3. ode 4.

*Sed quid Typhæus & validus Mimas
Aut quid minaci Porphyrio statu, &c.*

2 *Prasini Porphyronis*] Alii, purpureum quod idem est, qui nempe fuit auriga Neptæionis Prasinae seu viridis. Vide epig. lib. 10. Sensus est, hanc avem licet exiguum habere nomen commune cum magno gigante, & licet rubram habere nomen aurigæ fatidici viridis.

Mullus. LXXIX.

Mullus spirat in unda importata, sed jam iners flaccescit: da mare vivum, erit fortis.

Spirat in advecto, sed jam piger æquore mullus
Languescit: vivum da mare, fortis erit.

1 *Spirat in advecto*] De mullo sæpius jam dictum, qui captus languescit, licet in aqua non feratur.

Muræna. LXXX.

Muræna grandis qua natat in mari Siculo, nequit mergere cutem exustam Sole.

QUÆ natat in Siculo grandis muræna per
fundo,
Non valet exustam mergere Sole cutem.

2 *Non valet*] Summa enim aqua innatans Sole exurit, nec amplius potest curvare se immergere.

Rhombus. LXXXI.

Licet patella lata gestet rhombum, nihilominus rhombus latior est patella.

Quamvis læta gerat patella rhombum,
Rhombus latior est tamen patella.

2 *Rhombus*] Piscis scilicet de quo fuscus agit Juvenalis, sat. 4. Ravennæ optimum invenit Plinius, cap. 54. lib. 9.

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 531

Ostrea. LXXXII.

Bria Baiano veni modo concha Lucrino :
Nobile nunc fitio luxuriosa garum.

Paullo ante concha ebria veni
ex Lucrino Baiano : nunc luxu-
riosa fitio garum nobile.

[Ebria] Hoc est, saturata & pasta in lacu
Lucrino prope Baias. Macrobius, lib. 3. cap.
Sergius Orata primus optimum saporem ostreis

Lucrino adjudicavit.

2 Nobile garum] Quo nempe liquamine cap-
ta conditur ostrea. De garo infra epig. 102.

Squilla. LXXXIII.

Eruleus nos Liris amat, quem silva Maricæ
Protegit : hinc squillæ maxima turba
sumus.

Diligimur à Liri caruleo qui
defenditur silva Maricæ : hinc
squilla sumus maxima turba.

[Caruleus Liris] Fluvius scilicet Campaniæ
Minturnas alluit. Horatius, lib. 1. ode 31.
Non rura quæ Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Illud fluvium est silva sacra Maricæ nym-
phæ, illius fluvii accolæ, quæ regi Fauno nu-

psit. Vide Horatium, lib. 3. ode 17.

2 Hinc squilla] Ex Liri fluvio pisciculi si-
mirum qui gregatim natant, unde maxima tur-
ba dicitur. Vide Plinium lib. 9. cap. 42. Alia
scilla, sive squilla, herba bulbo insigni præ-
dita.

Scarus. LXXXIV.

Scarus, æquoreis qui venit obesus ab
undis,
Visceribus bonus est : cætera vile sapit.

Hic scarus qui pinguis allatus
est ab aquis maritimis habet in-
testina sapida, cætera vero insi-
pida.

[Æquoreis] In piscinis servatus ingrati est
Plinius, cap. 17. l. 9. Nunc scaro datur

principatus, qui solus piscium dicitur ruminare.

2 Cætera] Subaudi κατὰ Græcorum more.

Coracinus. LXXXV.

Rinceps Niliacis raperis, Coracine, macellis :
Pellææ prior est gloria nulla gulæ.

O Coracine princeps Niliaci
macelli raperis, nullus bonus po-
tior est gula Pellææ.

[Niliaci macelli] Alii, Niliacis macellis :
est, nullus piscis delicatior habetur Ale-
xandriæ, quæ est urbs Ægypti Pellæa dicta ab
Alexandro conditore, qui ipse Pellæus nomina-
ta Pella urbe Macedoniæ ubi natus est.

Plinius, lib. 32. Coracini pisces Nilo quidem
peculiares sunt : sed nos hæc omnibus terris de-
monstramus.

2 Nulla gloria] Hoc est, nullius piscis laus
tanta est ut sit gratior Alexandrinis.

Echinus. LXXXVI.

Ste licet digitos testudine pungat acuta,
Cortice deposito mollis echinus erit.

Quamvis ista Echinus pungat
digitos acuta testa, mollis erit
deposito cortice.

2 Cortice deposito] Hoc est, testa spinosa deposita.

Mollis] Hoc est, cibus erit gratus.

Murices. LXXXVII.

*O immemor, induis lacernas
imbutas nostro sanguine, & hoc
non sufficit : nos comedis.*

Sanguine de nostro tinctas, ingratae, lac-
nas
Induis, &, non est hoc satis, esca sumus.

1 Sanguine de nostro De murice dictum,
epig. 24. lib. 5.

Non nisi vel cocco madida vel murice tincta

Veste nitet.

2 Esca sumus Hoc est, inter alia con-
lia mensa apponimur.

Gobius. LXXXVIII.

*Quamvis sint convivia opipa-
ra in terris Venetis, mos est in-
cipere cenam a gobio.*

IN Venetis sint lauta licet convivia terris
Principium cenae gobius esse solet.

1 In Venetis Veneti sunt populi ad mare
Adriaticum : in Britannia minore alii sunt po-
puli dicti Veneti, hodie *Vennes*.

2 Gobius Pisciculus, qui in Venetorum
cunis frequens est ori gratissimus, de quo
nus, lib. 3. de alimentorum facultatibus.

Lupus. LXXXIX.

*Lanens lupus excipit ora Ti-
mavi Euganei nutritus aquis
dulcibus cum aquoreo sale.*

Lanens Euganei lupus excipit ora Timavi
Æquoreo dulces cum sale pastus aqua

1 Lupus Piscis scilicet de quo sic Plinius,
lib. 9. cap. 17. *Luperum* laudatissimi, qui ap-
pellantur lanati à candore mollitiaque carnis.

Euganei Timavi Fontis nempe de quo di-
ctum, epig. 15. lib. 4. qui in mare Adriaticum

illabitur, ad cujus ostia sunt lupi pisces,
quibus Macrobius, lib. 3. cap. 16.

2 Æquoreo Salta enim & dulci aqua
ti lupi erant gratissimi saporis.

Aurata. XC.

*Non qualibet aurata digna
est laude, & pretio, sed qua
pascetur sola concha Lucrina.*

NON omnis laudem, pretiumque aur-
meretur :
Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

1 Aurata Macrobius, lib. 3. cap. 15. *Ser-
gins Orata* cognominatus est, quod ei pisces, qui
aurata vocantur, carissimi fuerint, Plinius, cap.
5. lib. 32. *Venenatum* mel diximus ubi nasce-
retur: auxilio est piscis aurata in cibo. Conchas

Lucrinas optimi esse saporis diximus, epig.
supra, quibus pastas auratas suavissimas
mat poeta. Dicitur aurata Graece *Χρυσό-
caput* quod auri colorem referat ejus caput.

Aciper

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 533

Acipensis. XCI.

AD Pallatinas acipensem mittite mensas :
Ambrosias ornent munera rara dapes.

Mittite acipensem ad mensas
Palatii, donec infrequentia in-
struant epulas divinas.

[Ad Pallatinas] Hoc est, ad Cæsarem

eundem acipenserem existimaverunt, &c.

mas.

[2 Ambrosias] Hoc est, divinas dapes Cæsa-
rum quasi deorum.

[Acipensem] De quo Macrobius, lib. 3. cap.

Munera rara] Plinius, lib. 9. cap. 17. Apud

Nec acipenser, quem maria prodigis nu-

antiquos piscium nobilissimus habitus acipenser,

ent, illius seculi delicias evasit, &c. Dicitur

unus omnium squamis ad os versis, contra aquam

acipenser, & acipensis, quem aliqui eundem

nando meat : nullo nunc in honore est : quod

cum helope, quod his verbis negat Plinius,

quidem miror, cum sit rarus inventu.

32. cap. 11. Helopem quoque dicit esse nostris

ignitum undis : ex quo apparet falli eos qui

Lepus. XCII.

Inter aves turdus, si quis me iudice certet,
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Turdus inter volucres tenet
principatum, lepus vero inter
quadrupedes, si quis contendat
me arbitro.

[Si quis] Alii,

sed te mattya sola juvat.

si quis] si quis me iudice certum est.

De turdis jam sapius dictum : de lepore vero,
lib. 5. epig. 30.

[Gloria] Alii, mattya, quæ vox significat

media, epig. 59. lib. 10.

Aper. XCIII.

QUI Diomedæis metuendus setiger agris
Ætola cecidit cuspe, talis erat.

Similis erat, qui setigertimen-
dus agris Diomedæis interfectus
est telo Meleagri Ætoli.

[Diomedæis] Hoc est, Ætolæ arvis quorum incolæ fuit Diomedes, de quo Homerus, II. 3.

[Ætola cuspe] Meleagri de quo epig. 15. lib. Spect.

Damæ. XCIV.

Dente timetur aper ; defendunt cornua
cervum :

Aper metuitur propter dentem,
cornua tumentur cervum : ignavis
dama, quid sumus præter præ-
dam ?

Imbelles damæ quid nisi præda sumus ?

[Cornua cervum] Alii, taurum.

[Imbelles damæ] Quæ sola, pedum velocitate se à canibus defendere possunt.

Oryx. XCV.

Matutinarum non ultima præda ferarum
Sævus oryx, constat qui mihi morte canū.

Canum morte emo ferum ory-
gem, non ultimam prædam fe-
rarum matutinarum.

[Matutinarum] Seneca, epist. 7. lib. 1.
dant leonibus & ursis homines, meridiæ specta-
tibus suis obiciebantur. Diximus jam ep. 25.

velut adorare cum sternerit. Cap. 46. lib. 11.
Unicorne bisculcum oryx. Vide Ælian. l. 7. c. 2.

10. homines mane pugnasse cum feris.

Constat qui] Alii, constat quot, &c. Hæc le-
ctio non displicet. Sensus est : In venatione

[Sævus oryx] Plinius, l. 2. c. 40. Orygem

matutina quæ nempe dabatur in amphitheatro,

appellat Ægyptus feram, quam in exortu ejus

oryx captus vel interfectus multos canes prius

uniculæ) contra stare, & contueri tradit, ac

interfecit.

Cervus. XCVI.

O Cyparisse, hic erat ille domitus tuo freno: An potius, o Silvia, iste cervus erat tuus?

HIC erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro.

An magis iste tuus, Silvia, cervus erat?

Cervus Similis illi quem domuerat Cyparissus, de quo Ovidius, lib. 10. Met.

Sed tamen ante alios Cœa pulcherrima gentis
Gratus erat, Cyparisse, tibi: tu pabula cer-
vum

Ad nova, tu liquidi ducebas fontis a-
undas, &c.

Vel similior illi quem causam belli fuisse dicit Virgilius, 7. Æneid.

Lalifio. XCVII.

Cum onager tener est, & Lalifio nutritur solo lacte matris, sic infans vocatur, sed brevi tempore.

CUM tener est onager, solaque Lalifio mater Pascitur: hoc infans, sed breve nomen habet.

Onager Silvestris asinus, de quo Plinius, lib. 8. cap. 44. Onagro & asina genitus omnes antecellit. Onagri in Phrygia & Lycaonia præcipui. Pullis eorum cœu præstantibus sapore

Africa gloriatur, quos Lalifiones appellant.

2 Sed breve nomen Statim atque Lalifio lacte depellitur, vocatur onager.

Oleum Venafranum. XCVIII.

Hoc tibi expressum est ex bacca Venafri Campani: quoties accipis, & istud fragrat unguentum.

HOC tibi Campani sudavit bacca Venafri: Unguentum, quoties sumis, & istud ole-

Hoc tibi De Venafro Campaniæ agro, ubi præstantissimæ sunt olivæ, egimus jam epig. 64. lib. 11.

Bacca Hoc est, oliva.

2 Sumis Ad ungendum corpus.

Dorcas. XCIX.

Dabis dorcada delectamentum parvo filio, populus consuevit hanc mittere jactatis togis.

DELICium parvo donabis dorcada nato: Jactatis solet hanc mittere turba togis.

1 Delicium A pueris enim tractari se patiuntur dorcades.

2 Jactatis Turnebus, lib. 25. cap. 28. sic explicat: suspicor hujus distichi sententiam esse, dorcada in arenam mitti, dato à Quirio.

bus signo vestis jactatæ sinu, ut & ab Ovidio lib. 3. Amorum elegia 2. scribitur:

Favimus ignavo: sed eum revocate ritibus:

Et date jactatis undique signa togis.

Caprea. C.

Speclabis capream suspensam ex cacumine saxi: speres casuram, illa fallit canes.

PENDentem summa capream de rupe videbis: Casuram speres: decipit illa canes.

1 Decipit illa canes Qui illam casuram sperant. Alii, despicit.

Onag

Onager. CI.

Vulcher adest onager : mitti venatio debet
Dentis Erythraei : jam removete sinus.

*Formosus onager ad-est : relin-
quenda est venatio elephanti E-
rythraei ; jam auferte retia.*

[Onager] De quo supra epig. 97.

[Mitti] Quia scilicet pulchrius est onagrorum
pugnantium quam elephantorum spectaculum.
[sic] sic intelligunt immittendos in arenam ele-
phantos cum onagris pugnatorios. Videat lector.
[Dentis Erythraei] Hoc est, elephantorum,

qui sunt ad mare Erythraum seu rubrum. Le-
gunt alii, *gentis Erythraei* : quod in eundem sen-
sum recidit.

[Removete sinus] Hoc est, retia quibus non
erat opus ad venationem onagrorum.

Garum scombrorum. CII.

Xspirantis adhuc scombri de sanguine pri-
Accipe facosum munera cara garum. (mo,

*Accipe facosum garum dona
pretiosa ex primo sanguine scom-
bri palpitantis adhuc.*

[Garum scombrorum] Plinius, lib. 31. c. 7, & 8.
[sic] etiamnum liquoris exquisiti genus, quod
non vocavere, intestinis piscium, ceterisque
abijcenda essent sale maceratis, ut sit illa
insenscentium sanies. Hoc olim conficiebatur
piscis, quem Græci garon vocabant. Nunc
scombro pisce laudatissimum in Carthagi-
nis spartariæ cetariis : scitiorum id appellatur.
[sic] millibus nummum permutantibus con-

gios pene binos, &c. Alii legunt, *garum socio-
rum*, & forte melius secundum Plinii verba,
Hispanorum scilicet : nova enim Carthago est
in Hispania Tarraconensi : & supra epig. 40.

Hesperius scombri temperet ova liquor.

[2 Facosum] Legunt alii, *fastosum*, quia sci-
licet munus erat, & quidem divitibus dignum.
Videat lector.

Muria. CIII.

Antipolitani, fateor, sum filia thynni :
Essem si scombri non tibi missa forem.

*Fateor, sum filia thynni Anti-
politani : si essem scombri, ad te
non mitterer.*

[Muria] Liquaminis genus quod ex thynnis
piscibus conficiebatur. Antipolis hodie *Antibo*,
est Galliae Narbonensis unde thynni affere-
batur.

[2 Essem si] Hoc est, si essem garum, de
quo supra, non ad te pauperem, sed ad divitem
mitterer.

Mel Atticum. CIV.

HOC tibi Thesei populatrix misit Hymetti
Pallados à filvis nobile nectar apīs.

*Apis populatrix Hymetti The-
sei ad te mittit hoc præstans ne-
ctar ex filvis Pallados.*

[Thesei Hymetti] Montis in Attica sic dicti
Theseo Atheniensis.

[Pallas]

[2 Pallados à filvis] Atticæ enim præsidet

Nobile nectar Hoc est, mel Atticum om-
nium præstantissimum.

Favi Siculi. CV.

CUM dederis Siculos mediis de collibus Hy-
Cecropios dicas tu licet esse favos. (blæ,

*Cum donaveris favos Siculos
è mediis collibus Hyblæ, licet
cognominare Atticos.*

[Hyblæ] Montis in Sicilia, cujus melli dat
semet, imo & æque nobile ac mel Atticum,
[sic] poeta.

[2 Cecropios] Atticos : Cecrops enim Athenis
regnavit.

Passum. CVI.

Cressa vindemia Creta Minoæ produxit hoc tibi, quod solet esse mulsum inopis.

CNOSSIA Minoæ genuit vindemia Cretæ
Hoc tibi, quod mulsum pauperis esse sole

Passum] Plinius, lib. 14. cap. 9. *Passum à Cretico Cilicium probatur & Africum, & in Italia provinciisque finitimis. Fieri certum est ex ura, quam Græci Sticam vocant, nos Apia-*

nam. Item scirpula, diutius in vite sole adustis, aut fervente oleo, &c.

1 Cnossia] Hoc est, Cretensis: Cnossus Cnossus urbs est Cretæ. De mulso infra ep. 1

Picatum vinum. CVII.

Ne ambigas hæc picata allata esse Vienna vitifera: Romulus ipse misit mibi.

HÆC de vitifera venisse picata Vienna
Ne dubites: misit Romulus ipse mibi

Picatum vinum] Plinius, lib. 14. cap. 1. *Jam inuenta vitis per se in vino picem respiciens, Viennensem agrum nobilitans, Averno, Sequanoque & Helvetico generibus non pridem illustrata. Atque hæc Virgilii vatis ætate incognita, à cujus obitu nonaginta aguntur anni.*

1 Vienna] Urbs est in Delphinatu ad Rhodanum, hodie Vienne.

2 Misit Romulus] Si Vienna Allobrogum ex Narbonensi provincia sunt allata hæc picata,

ut ex Plinio doctum, quomodo Romulus ipse misit? An idem in Italia postea natum, satum vel illatum? Nam Romulus pro Italico ponit haud dubie. Raderus. Picatum hoc vinum ipsa urbe Roma factum arte ex picis fluxu à picis gratiam olet, ut dubites an nativum picatum à Vienna Allobrogum. Farnabius. Forte melius intelliges mercatorem Viennensem dictum Romulum & quidem celebrem.

Mulsum. CVIII.

O Mella Attica, turbatis Falernum nectareum: par est hoc merum porrigi à Ganymede.

ATtica nectareum turbatis mella Falernum
Misceri decet hoc à Ganymede merum

1 Falernum] Vinum generosissimum. Plinius, lib. 22. cap. 24. *Semper mulsum ex vetere vino utilissimum, facillimeque cum melle incorporatur, quod in dulci nunquam evenit.*

2 Misceri] Hoc est, subministrari, Jovi

nempe. Epig. 78. lib. 6.

Misceri sibi protinus deinceps, Sed crebros jubet, &c.

Vide etiam epig. 6. lib. 8.

Albanum. CIX.

Dulcis vindemia misit hoc ex Casareis cellis, quæ gloriatur monte Iuleo.

HOC de Casareis mitis vindemia cellis
Misit, Iuleo quæ sibi monte placet.

Albanum] Plinius, cap. 6. lib. 14. *Albana, vina, urbi vicina prae dulcia ac rara in austero. Juvenalis, sat. 13. versu 210.*

Albani veteris pretiosa senectus Displicet, &c.

1 De Casareis cellis] Hoc est, de monte Albano, in quem secedere solebat Cæsar Domitianus, ut jam sæpius dictum. Dicitur Iuleus à Iulo Æneæ filio, Albæ conditore.

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 337

Surrentinum. CX.

Surrentina bibis, nec murrhina picta, nec aurum

Sume : dabunt calices hæc tibi vina suos.

Potas Surrentina, nec accipe murrhina picta nec aurum : hæc vina suppeditabunt tibi sua pocula.

[Surrentina] Plinius, lib. 14. cap. 6. Item Surrentina in vineis tantum nascentia, convalescentibus maxime probata, propter tenuitatem sapientemque. Tiberius Caesar dicebat consensisse calicibus, ut nobilitatem Surrentino darent : alioquin esse generosum acetum. C. Caesar, qui successit illi, nobilem vappam.

[Nec murrhina] Hoc est, pocula Surrentina, fistilia nempe, idonea sunt ad bibendum vinum Surrentinum, nec opus est murrhinis nec aureis calicibus, de quibus epig. 113. lib. 14. Surrentum vero urbs est Picentorum, non longe ab urbe Neapoli.

Falernum. CXI.

De Sinuessanis venerunt massica prælis.
Condita quo quæris consule ? nullus erat.

Massica allata sunt ex prælis Sinuessanis. Rogas quo consule fuerint condita ? Nullus erat.

[De Sinuessania] Plinius, lib. 3. cap. 5. Sinuessam Sinuessæ extremum in adjecto Latio, quidam Sinopen dixere vocitatum. Idem Plinius, lib. 14. cap. 6. Falernus ager à Ponte Campano lapa petentibus urbanam coloniam Sylvanum nuper Capua contributam incipit. Idem Plinius, lib. 3. cap. 5. Massicos montes à Fa-

lernis distinguit : His junguntur Falerni, Caleni. Dein consurgunt Massici, Gaurani, Surrentinique montes. Poeta tamen vinum Falernum à Massico non distinguit, quod sane esset æque generosum.

[Nullus erat] Sic hyperbolicòs innuit poeta vetustissima esse hæc vina Massica.

Setinum. CXII.

Pendula Pontinos quæ spectat Setia campos,
Exigua vetulos misit ab urbe cados.

Pendula Setia, quæ aspiciat agros Pontinos, misit ab urbe parva cados seniores.

[Pendula Setia] Epig. 74. lib. 10. Nec quæ paludes delicata Pontinas Ex arce clivi spectat nova Setini.

[Alii, Pomptinos. Plinius, lib. 14. cap. 6. Divus Augustus Setinum prætulit cunctis : nascitur supra forum Appii.

Fundanum. CXIII.

Hæc Fundana talit felix autumnus Opimi :
Expressit mulsam consul, & ipse bibit.

Beatus autumnus Opimii produxit hæc Fundana, Consul expressit mulsam, & ipse hausit.

[Fundana] Vina scilicet à Fundis oppido Campaniæ sic dicta. Plinius, lib. 14. cap. 6. arbusculisque nascuntur Fundana.

[Autumnus] Plinius, cap. 14. lib. 14. debet fuisse & diffundi solita vina anno 633. apparet, indubitato Opimiani vini argumentum intelligente suum bonum Italia. Vide epig. 27. lib. 1.

[Testa sed antiqui felix siccatur Opimi. 2 Expressit mulsam] Hoc est, vinum tam dulce, ut mulso non esset inferius. Legent alii, mulsam, hoc est, vinum decoctum & diffusum, vel vinum recens intellige.

[Ipse bibit] Laus vini est, quod eo anno quo expressum, esset jam mulsam : hoc est, mulsam videretur. Domitius.

Trifoli-

Trifolinum. CXIV.

Ego trifolina non ex primo vi-
num præstantius: nihilominus
ero vitis septima inter vina.

Non sum de primo fateor trifolina Lyxo,
Inter vina tamen septima vitis ero.

1 Trifolina] Plinius, lib. 14. cap. 6. Cam-
pania nuper excitavit novis nominibus auctori-
tatem, sive cura, sive casu ad quartum à Neapoli
lapidem Trebellicis, juxta Capuam Culinis, &
in sui agro Trebulanis atque semper plebeia, &

Trifolinis gloriata.

Lyxo] Est Bacchus, qui pro vino sumitur
2 Septima] Supra sex vini species enu-
meravit poeta: jam Trifolino dat septimum
cum.

Cæcubum. CXV.

Cæcuba præstantia coquuntur
Fundanis Amyclis, & vitis nata
in media palude virebit.

Cæcuba Fundanis generosa coquuntur Amy-
clis, Vitis & in mediâ nata palude viret. (cli)

1 Cæcuba] Quorum mentionem facit Hora-
tius, lib. 1. od. 37. lib. 2. od. 14. & pluribus
aliis locis. Plinius, lib. 14. cap. 6. Antea Cæ-
cuba erat generositas celeberrima in palustribus po-

uletis, sinu Amyclano, &c. Terracinam inter
Cajetam. Alia sunt Amyclæ in Laconia,
quibus ep. 74. l. 9. De Amyclis Italiæ Plin. l.
c. 29. In Italia Amyclæ à serpentibus deletæ

Signinum. CXVI.

Bibes Signina sistencia alvum
solutam: ne nimium morentur,
habeas sitim moderatam.

Potabis liquidum Signina morantia ventrem
Ne nimium sistant, ut tibi parca fitis.

1 Signina] Plinius, lib. 14. cap. 5. Nam
quod Signa nascitur, austeritate nimia continen-

da utile alvum, inter medicamina numeratur. Si-
gna autem urbs Latii hodie Segna, seu Segni.

Mamertinum. CXVII.

Si amphora Mamertina Ne-
storea senectute tibi donetur,
potest habere nomen quodlibet.

Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta
Si detur, quodvis nomen habere pote

Mamertinum] Plinius, lib. 14. cap. 6. Quar-
tum curriculum publicis epulis obtinere a divo
Julio (is enim primus auctoritatem his tribuit,
ut in epistolis ejus apparet) Mamertina, circa
Messanam in Sicilia genita.

verustissima.

2 Quodvis nomen] Hoc est, vel Falerum
vel Setinum, vel Cæcubum, &c. nominari po-
test; his enim vini speciebus æquiparari pote-
Vide epig. 106. lib. 1.

1 Nestorea senecta] Hoc est, Mamertina

Tarraconense. CXVIII.

Tarraco produxit hac vina a-
mula vino Tusco, primas datura
duntaxat vino Campano.

Tarraco, Campano tantum cessura Lyxo,
Hæc genuit Tuscis æmula vina cadis.

1 Tarraco] Civitas Hispaniæ nobilis, hodie
Tarragona, ubi vinum erat tam egregium, ut
præter Campaniæ vina, de quibus supra, cum

aliis Italiæ vinis comparari posset. Vide P-
nium, lib. 14. cap. 6.

Nomen

Nomentanum. CXIX.

Nomentana meum tibi dat vindemia Bac-
chum :

Si te Quintus amat, commodiora bibes.

*Nomentana vindemia offert
tibi meum vinum : Si es ami-
cus Quinti, potabis meliora.*

Nomentana] De vitibus Nomentanis agit
lib. 14. cap. 2. De agro suo Nomenta-
git poeta epig. 106. lib. 1. epig. 92. lib. 7.
quo constat, juxta Nomentanum Martialis

agrum, Quintum villam habuisse, ubi vinum
præstantius erat, quod diligentius agrum cole-
ret Quintus.

Spoletinum. CXX.

Spoletinis quæ sunt cariola lagenis
Malueris, quam si musta Falerna bibas.

*Rugosa lagena vini Spoletini
plus tibi placebit, quam si p-
tes musta Falerna.*

Spoletinum] In Umbria populi sunt Spoleti-
hodie Spoletum, unde vinum allatum à vetu-
commendat poeta : nec minus esse dulce,
quam Falernum recens expressum vel de-
um. Plinius, lib. 14. cap. 19. Decoquitur

(mustum) ut dulcescat portione virium, nec dura-
re ultra annum spatium tale proditur. Aliqui-
bus in locis decoquunt ad sapis musta, in usumque
his ferociam frangunt.

Pelignum. CXXI.

Marfica Peligni mittunt turbata coloni :
Non tu, libertus sed bibat illa tuus.

*Peligni coloni mittunt Marfi-
ca turbata. Non tu, sed liber-
tus tuus potet illa.*

Marfica] Marfi Pelignis sunt vicini, par-
faciunt regionis illius quæ dicitur *Abruzzæ*
viciore. Legunt alii, *Massica*, male ; longe
à Pelignis distant Massici montes. Vide

epig. 111. supra.
2 Non tu] Nimis enim austera sunt vina
Marfica.

Acetum. CXXII.

Amphora Niliaci non fit tibi vilis aceti :
Effet cum vinum, vilior illa fuit.

*Ne contempnas amphoram aceti
Niliaci : illa fuit magis con-
tempenda, cum esset vinum :*

Amphora Niliaci] Acetum ex vino Ægy-
confectum carius est quam vinum ex quo

fit. Juvenalis, satyra 13.
Pharioque madentis aceto.

Massilianum. CXXIII.

Cum tua centenos expugnet sportula cives,
Fumea Massiliæ ponere vina potes.

*Cum tua sportula tibi conciliet
centum cives, potes apponere vina
infumata Massilia.*

Cum tua] Hoc est, cum sis tam dives ut
centum clientes alere possis, cur convivis appo-
vinum Massilianum vile & infumatum ?
vide epig. 36. lib. 10. Sic interpretantur qui

legunt cum interrogatione. Sed potes ita ex-
plicare : Cum habeas centum clientes, quos
alis, appone ipsis vinum ingratum vilis pretii.

Care.

Caretanum. CXXIV.

Nepos apponat Caretana, exi-
simabis Setina: non apponit illa
turba, potat cum tribus amicis.

CÆretana Nepos ponat, Setina putabis.
Non ponit turbæ, cum tribus illa bibi-

Caretanum] Cære urbs est Tusciæ de qua
epig. 54. supra, cujus vinum laudat, & cum
Setino comparat, de quo ep. 112. supra. Ne-
potis sui amici jam mentionem fecit poeta

ep. 48. l. 10. Cære, hodie Cervetere, in regio-
patrimonii D. Petri. Vide epist. 54. supra.
2 Non ponit turbæ] Sed nobile illud vinum
bibit cum intimis suis amicis.

Tarentinum vinum. CXXV.

Aulon & celebris lanis, &
beatus vitibus, donet tibi pre-
tiosa vellera, mihi vina.

Nobilis & lanis, & felix vitibus Aulon
Det pretiosa tibi vellera, vina mihi.

Tarentinum] Plinius, lib. 14. cap. 6. Verum
& longinquiora Italia ab Ausonio mari non ca-
vent gloria, Tarentina & Servitiana, &c. Et
eodem lib. cap. 3. Necnon Tarentinum genus ali-
qui fecere, prædulci vva. Lib. vero 8. cap. 48.
agit de lanis Tarentinis.

1 Aulon] Urbs est in ora occidentali Ma-

cedoniæ, teste Ferrario referente hunc verum
Martialis. Aulon tamen seu Caulon ab eod-
dicitur oppidum magnæ Græciæ, hodie Ca-
veteri, in ora Calabriæ ulterioris, juxta pe-
monitorium Cocynthum. De hoc oppido lo-
videtur poeta.

Unguentum. CXXVI.

Nunquam relinquo hæredi
unguentum, nec vina. Ille con-
sequatur nummos, tu consume
hic tota.

Unguentum hæredi nunquam, nec vina
linquo,
Ille habeat nummos: hæc tibi tota dato

1 Nec vina relinquo] Idem dixit epig. 27. lib. 6. Vide etiam epig. 77. lib. 8.

Corona rosea. CXXVII.

Cæsar, bruma tibi producit co-
ronas præmaturos. Olim rosa
nascebatur vere, nunc nascitur
tuo jussu.

DAT festinatas, Cæsar, tibi bruma corona
Quondam veris erant, nunc tua facta
rosa est.

1 Bruma] Solstitium hibernum intellige. Vide epig. 80. lib. 6. Ubi de rosis hibernis
in gratiam Domitiani hieme nasci assentatorie dicit poeta.

EPIGRAMMATUM

LIBER XIV.

Cui Apophoreta inditum Nomen.

Ad Lectorem, de celebratione Saturnaliorum. Epigr. I.

Synthesibus dum gaudet eques,
dominusque senatus.
Dumque decent nostrum pilea sumpta Jovem:
Nec timet ædilem moto spectare fritillo,
Cum videat gelidos jam prope verna lacus:
Divitis alternas, & pauperis accipe sortes: 5
Præmia convivæ det sua quisque suo.

INTERPRETATIO.

*Dum synth-ses. placent equiti,
& domino senatui, & dum vo-
str Jupiter decore gestat pileum.
Nec verna metuit aspicere ædi-
lem agitato fritillo, cum jam
prope spectet frigidus lacus: discas
sortes alternas locupletis, atque
egeni: quisque largiatur suo
convivæ sua munera.*

Apophoreta] Quæ sic explicat Turnebus, cap. lib. 9. Ego, inquit, eo nomine existimo significari munera, quæ convivis dantur, ut ea munus referant, unde & nomen adepta sunt, sicut ab *ἀποφώρα*. Epig. 1. poeta videtur accipere apophoreta:

Præmia convivæ det sua quisque suo.
Petronius in Vespasiano, cap. 19. *Sicut Saturnalibus dabat viris apophoreta, ita & Kalend.* Mart. &c.

Synthesibus] Baysius de re vestiaria cap. de Saturnalibus, inquit, per quinque dies P. Q. R. togas reponabant, & synthesibus utebantur, & erant viliores vestes. Infra epig. 14.

Dum toga per quinque gaudet requiescere lucet,

Hos poteris cultus sumere jure tuo.
Sat. synthesibus vestis coenatoria, epig. 46. lib. 2. epig. 80. lib. 5.

Undecies una surrexti, Zoile, cæna;
Et mutata tibi est synthes undecies.
fuisse vilior vestis, ut ait Baysius, quid il-

lam ostentasset Zoilos? Verum Saturnaliorum tempore synthesi utebantur Equites & Senatores, quod tunc continua convivia agerent. Alii, *dominusque Senatus*, servis scilicet quibus tunc serviebant Senatores, & alii domini.

2 *Dumque decent nostrum*] Hoc est, Domitianum, quem sæpius Jovem appellavit. Vide epig. 4. lib. 13. Saturnalibus verò pileati incedebant Romani, epig. 7. lib. 11.

Permittis puto pileata Roma.

3 *Nec timet ædilem*] Vide ep. 85. l. 5. Præteritis enim Saturnalibus ab ædilibus castigabantur aleatores. De fritillo dictum ep. 14. l. 4.

4 *Cum videat gelidos*] Hoc est, cum sentiat adesse frigus, quo lacus gelu constringuntur.

5 *Divitis alternas*] Hunc versum sic explicat Turnebus, lib. 9. cap. 23. quod nempe in hoc libro missa pauperum & divitum munera vicissim contineantur, quod si interdum, inquit, plura lenimata unius sortis contineantur: subjiciuntur tamen diversa, alternanturque divitum & pauperum sortes.

Sunt

Sunt nuge, & ineptia, & si quid
vilius isti. Quis ignorat, vel
quis inficiatur rem tam eviden-
tem? At, o Saturne, quid me-
lius faciam temulentis diebus,
quos tibi concessit filius ipse pro
cælo? Placet-ne scribam casus
Thebarum, & Troja, & impro-
barum Mycenarum? Lude nu-
cibus, ais: nolo amittere nuces.
Quocumque loco potes absolvere
hunc librum, omni hoc opus abso-
lutum est duobus carminibus.

Sunt apinæ, tricæque, & si quid vilius istis.
Quis nescit? vel quis tam manifesta negat?
Sed quid agā potius madidis, Saturne, diebus
Quos tibi pro cælo filius ipse dedit?
Vis scribam Thebas, Trojamque, malasque
Mycenas?
Lude, inquis, nucibus: perdere nolo nuces
Quoviscumque loco potes hunc finire libellum
Versibus explicitum est omne duobus opus.

7 Sunt apinæ] Sic respondet lector. De
apis vero epig. 114. lib. 1.

8 Quis nescit? Hoc lectori subijcit poeta.

10 Pro cælo] E cælo nempe Saturnus à Jove
alio ejectus fuit. Hæc fabula satis nota.

11 Vis scribam Thebas] Bellum Thebanum
Trojanum, aut raptam Helenam, expeditio
nemque Agamemnonis qui rex Mycenarum
fuit, quas vocat malas propter scelera illic
Pelopidis commissa.

Apophoreta. II.

Si rogas cur tituli sint ad-
scripti, dicam; ut legas solos
titulos, si libuerit.

LEmmata si quæris cur sint adscripta, docebo
Ut, si malueris, lemmata sola legas.

Apophoreta] Vide supra. Hinc constat 13. & 14. saltem libri lemmata seu argumenta esse
ipsius Martialis. Hoc distichum aliqui non separant à primo epigrammate.

Pugillares citrei. III.

Nisi essemus ligna divisa in
tenues laminas, essemus onus
prestans dentis eburnei.

SEcta nisi in tenues essemus ligna tabellas,
Essemus Libyci nobile dentis onus.

Pugillares] Vide epig. 52. lib. 7.

2 Essemus] Hoc est, mensæ citreæ essemus

fulta eburneis pedibus, epig. 43. lib. 2.

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes.

Quincuplices. IV.

Beata altaria domini calent
tauris immolatis, cum summus
honor deferitur quincuplici cera.

CÆde juvencorum domini calet area felix,
Quincuplici cera cum datur altus honor

1 Domini] Domitiani scilicet, ut ep. 2. l. 5.

Edictum domini, deque nostri,
in ejus honorem immolabantur hostiæ, cum
aut consulatus aut triumphus illi esset de-

cretus. Vide epig. 15. lib. 8. & epig. 4.

2 Quincuplici cera] Id est, denunciatus
honor hoc genere pugillarum: quincuplices
verò dicuntur à quinque foliis.

Pugillares eburnei. V.

Ne cera mæsta officiant oculis
debilitatis, ebur candidum pin-
gatur litera atra.

LANGuida ne tristes obscurent lumina cera,
Nigra tibi niveum litera pingat ebur.

2 Nigra tibi] Literæ quippe nigre in albo inscriptæ facilius leguntur.

Triplices

Triplices. VI.

Tunc triplices nostros non vilia dona pu-
tabis,
Cum se ventura scribet amica tibi.

Cum amica ad te scribit sa-
ad futuram, tunc non existima-
bis triplices nostros munera con-
temnenda.

[Triplices] Qui à tribus foliis sic dicti rebus amatoris & levioribus scribendis inserviebant :
ma vero pauperum erant.

Pugillares membranei. VII.

Esse puta ceras, licet hæc membrana vo-
cetur :
Delebis, quoties scripta novare voles.

Creda esse ceras, quamvis hæc
membrana appelletur : oblitera-
bis, quoties placebit scribere res
novas.

[Esse puta] Alii, putes. Membranas vero [c. 11. l. 13. Literæ autem in pugillaribus mem-
branis scriptæ ut in cereis facile delebantur.

Vitelliani. VIII.

Nondum legerit hos licet puella,
Novit quid cupiant Vitelliani.

Quamvis puella nondum lege-
rit hos, scit quid velint Vitelliani.

[Vitelliani] De quibus epig. 6. lib. 2. Pugillares nempe in quibus res amatoris scribebantur,
que ad puellam mittebantur.

Idem Vitelliani. IX.

Quod nummos cernis, mitti nos credis amica :
Falleris, & nummos ista tabella rogat.

Quod nummos vides, putas nos
mitti ad amicam : alucinaria,
& hæc tabella petit nummos.

[Quod nummos] Alii, quod minimos. Sic
ex corio confectos, quos sic explico : Cum in
illis Vitellianis essent nummi, ad amicam il-
los mitti credere potuisset aliquis ; at mutuo
erant accepti & fonte ab ipsa amica. Alii sic
interpretantur : Nummos, quorum mentio in
his pugillaribus, non mitto amicæ, sed posco
ab illa.

Chartæ majores. X.

NON sunt munera quæ putas, puella,
Cum donat vacuas poeta chartas.

Non sunt dona quæ credis, &
puella, cum vates donat inanes
chartas.

[Non sunt] Legunt alii,
Non est munera quod putes pusilla.
[Cum donat vacuas] Chartæ majores sunt
loculi chartei, grandiores, quæ puellæ mitrun-
tur inanes, ut supra sunt Vitelliani. Domitius.

Chartæ

Chartæ epistolares. XI.

Ista charta seu missa ad hominem mediocriter cognitum, seu ad socium dilectum, consuevit omnes appellare suos.

SEU leviter noto, seu caro missa sodali,
Omnes ista solet charta vocare suos.

1 Seu leviter noto] Nam seu ad hominem parum notum, seu ad amicum scriberent antiquæ epistolæ semper hæc præfigebatur inscriptio, *suo vel suis*: v. g. M. T. Cicero Attico suo, &c.

Loculi eburnei. XII.

Non convenit implere hos loculos nisi moneta flavæ. Ligna contemnenda gestent argentum.

HOS nisi de fulva loculos implere monet
Non decet, argentum vilia ligna ferant

1 Loculos] Capsulam ex ebore intellige, quam auro tantum implendam dicit poeta.
2 Ligna vilia] Hoc est, loculi lignei viles.

Loculi lignei. XIII.

Si quid adhuc reliqui est in facie nostri locelli, donabo: nihil est, donabo ipsam crumenam.

SI quid adhuc superest in nostri facie locelli,
Munus erit: nihil est, ipse locellus erit

1 Si quid] Hoc est, si quid æris supererit in fundo meæ capsulæ, donabo: sin minus, dabam ipsam crumenam.

Tali eboræi. XIV.

Cum nullus talus tibi steterit eadem figura, inquires te à me affectum fuisse magnis donis.

CUM steterit nullus vultu tibi talus eodem
Munera me dices magna dedisse tibi.

1 Cum steterit] De talis jam diximus ep. 14. lib. 4. epig. 2. lib. 13. Calcagninus de talis: Sex sunt, inquit, tali latera, et si quatuor tantum in usu ludentium sint; nam duo sunt ita incurva, ut illis talus vix possit consistere. Has *xyphas*, id est, antennas, videtur Aristoteles appellasse. Proinde scitum est in talo Binarium & Quinarium, qui duo numeri sunt in tessæis oppositi, desiderari. Ex reliquis quatuor tali partibus, una supina, altera prona dicitur: quæ duæ ternarii & quaternarii vices obeunt. Unitas autem & senio duabus reliquis partibus tribuuntur: senionem vero Coum, unitatem Chium vocabant. *Et paullo infra*: Sed omnes casus talorum ex consuetudine ludentium annumerati erant quinque & triginta, quorum quidam à diis, alii ab heroibus, alii à claris hominibus aut à meretricibus nomen accipiebant: nonnulli vero ab eventibus qui cum laude aut

probro acciderant, denominabantur. Scribitur autem à Venere nuncupatim separatur apud Suetonium cap. 71. in Epistola Augusti à Tiberium: *Lusinus, mi Tiberi, &c.* heri & hodie. Talis iactatus ut quisque canem aut senionem miserat, in singulos talos singulos denarios conferebat, quos tollebat universus qui Venerem jecerat. *Idem Calcagninus*: Sex quoties tali ita excidebant, ut diversa essent omnibus facies; qui iactus inter eos, quos quinque & triginta Eustathius dixit, ultimè numerabatur: tum felix ille casus, qui Venæris nominæ censebatur, affulgebat; cum nempe unus talus canem, alter ternarium, tertius quaternarium, quartus senionem. Hinc clara est hujus distichii sententia.

2 Munera] Vincebat enim qui Venerem jecerat.

Tessera

Tessera. XV.

NON sim talorum numero par tessera, dum
sit
Major, quam talis, alea sæpe mihi.

Ego tessera vincar numero ta-
lorum, dum scæpe mihi sit major
fortuna, quam talis.

[Tessera] Vitruvius, lib. 5. Cubus est corpus ex
lateribus aequali latitudine planities quadratæ.
Is cum est jactus, quam in partem incu-
bunt est intectus, immotam habet stationem:
sunt etiam tessera, quas in alveo ludentes ja-
ctant. Macrobius. 1. 2. c. 2. Tessera Græcè nomine
aleæ appellatur.

1 Non sim numero par] Duabus enim tri-
bulve tesseris, quatuor autem ad minimum tal-
lis, contendebatur in acie lusoria. Calcagninus
de tesseris. Vide epig. 1. lib. 13.
2 Major alea] Hoc est, dum major pecunia
meo ludo, quam talis committatur.

Turricula. XVI.

Quærit compositos manus improba mittere
talos:
Si per me misit, nil nisi vota facit.

Manus dolosa quærit jacere
talos compositos: si per se jecit,
nihil facit nisi vota.

[Turricula] Quæ nempe inventa est ad vi-
das in ludo talorum fraudes veteratorum.
Vide epig. 14. lib. 4.
[Compositos] Aleatores enim ita in manu

talos componunt, ut optata puncta appareant.
2 Si per me] Si per me turriculam nempe
ex qua seu pyrgo cum emittuntur tali, nullus
dolo sed fortunæ tantum locus est.

Tabula lusoria. XVII.

HIC mihi bis feno numeratur tessera puncto,
Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Hic numero tesseram duode-
cim punctis: hic discolor calculus
vincitur à gemino hoste.

[Hic mihi] In tabula scilicet lusoria, quæ
feno & calculorum ludo serviebat.
[Bis feno] Duabus tesseris sæpe ludebatur; &
in altera atque altera forent sex puncta,
feno duodecim summa reddebatur. Sic

Calcagninus de tesseris.
2 Calculus] Qui à duobus aliis discoloribus
circundatus peribat. Vide epig. 71. lib. 7. &
epig. 20. infra.

Nuces. XVIII.

Lea parva nuces, & non damnosa videtur:
Sæpe tamen pueris abstulit illa nates.

Alea levis nec damnosa vide-
tur in nucibus: nihilominus sæpe
illa nudavit nates puerorum.

[Nuces] De quibus jam epig. 85. lib. 5. Hic
ultra Saturnalia non permittebatur pueris;
de si præteritis Saturnalibus luderent nucibus,

cedebantur virgis, licet ille ludus parum quæ-
stuosus aut damnosus esset.

Theca calamaria. XIX.

Sortitus thecam calamis armare memento:
Cætera nos dedimus, tu leviora para.

Natus thecam recordare or-
nare illam calamis: nos donavi-
mus reliqua, tu instrue leviora.

[Cætera nos dedimus] Thecam nempe calamis reponendis idoneam.
[Tu leviora para] Calamos, scilicet stilum, &c.

N n

Calculi.

Calculi. XX.

*Si ludis pugnam latronum
fraudentorum, tu habebis istum
gemmeum militem, & hostem.*

Infidiosorum si ludis bella latronum,
Gemmeus iste tibi miles, & hostis erit.

1 Infidiosorum] De calculis fufe egimus, vocat poeta utriusque partis calculum, quod
epig. 71. lib. 7. Hinc in alveo erant graffato- treus uterque esset, inquit Raderus.
1, illinc insidiatores diversicolores. Gemmeum

Graphiarium. XXI.

*Tu habebis graphiaria munita
suo ferro: si des puero, non erit
parvum donum.*

HÆC tibi erunt armata suo graphiaria ferro
Si puero dones, non leve munus erit.

Graphiarium] Theca est graphiorum: gra- stilus.
phium autem stilus est scriptorius, seu librarius. *1 Armata suo ferro*] Hoc est, suo stilo ferre

Dentiscalpium. XXII.

*Lentiscum melius expurgat:
at si cargas frondea cuspide, pen-
na potest expurgare dentes.*

Lentiscum melius: sed si tibi frondea cusp
Defuerit, dentes penna levare potest.

Dentiscalpium] Vide quidem munus quo- tiscus arbor est ex qua fiebat lentiscum instu-
nempe circumcumpurgabantur dentes. Vide epig. mentum, ut ait Domitius.

Foditque tonsis ora laxa lentiscis.
Plinius lib. 14. Optimam tenuissimamque picem
fundunt lentisci, quam & masticen vocant. *1 Frondea cuspis*] Lentisci scilicet.
2 Penna] Alii, pinna. Vide epig. 82. lib. suggeritque ructanti
Pinnas rubentes, ansipidesque lentisci.

Auriscalpium. XXIII.

*Si auris tua vexatur molesto
pruritu, porrigimus arma conve-
nientia tantia titillationibus:*

Si tibi morosa prurigine verminat auris,
Arma damus tantis apta libidinibus.

1 Verminat] Hoc est, torquetur vermibus: alio quippe remedio quam auriscalpio opus est
quo sensu non sumitur hic, sed pro titillatur: ad curandum hunc morbum.

Acus aurea. XXIV.

*Ne tania serica conturbet ca-
pillis madidos, acus figat, &
fulciat capillos tortos.*

Tania ne madidos violet bombycina crine
Figat acus tortas, sustineatque comas.

1 Violet] Sic Turnebus legendum docet,
lib. 9. cap. 23. dicitur enim tania, tania. Vir-
gilius 7. Æneid.

*Male ergo legunt alii, violent. Alii,
Splendida ne madidos*

Alii, tania cum synalephe, & rō bombycina
nomen esset substantivum pluralis numeri. Tur-
nebi lectio mihi videtur melior. Hoc est, ne ve-

lum seu tania confundat capillos compositos,
unguento delibatos, acu sustinere illos oportet
Joven. sat. 6. de capillis mulieris compositis:

*Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus alio
Ædificat caput.*

Forte à contrario hunc versum intelligit Ma-
tialis, ut sit sensus: Acu figendi sunt capilli,
madidi bombycinam seu sericam taniam
quinent.

Pecten ad calvum. XXV.

Quid faciet nullos hic inventura capillos,
Multifido buxus quæ tibi dente datur?

Quid aget buxus multifido
dente, quæ tibi donatur nullos hic
reperitura crines?

[Quid faciet] Pecten buxæ calvum quandam donat, quo non ipsi opus erat, atque ita illum
videt poeta.

Crines sapo. XXVI.

Caustica Teutonicos accendit spuma capillos:
Captivis poteris cultior esse comis.

Capilli Germanorum rufantur
igne spuma: poteris esse eleganti-
or comis captivorum Germano-
rum.

[Sapo] Plinius l. 28. cap. 12. Prodest & sapo:
Gallorum hoc inventum rutilandis capillis, ex
sæpi & cinere. Optimus fagino & caprinis duo-
bus modis, spissus ac liquidus: uterque apud Ger-
manos majore in usu viris quam feminis.

[2 Captivis comis] Germanorum scilicet quos
subegerat Domitianus: hoc est, si sapone utaris,
Germanorum elegantiam in rufandis comis su-
perare poteris.

Mattiacæ pilæ. XXVII.

Si mutare paras longævus cana capillos,
Accipe Mattiacas, quo tibi calva? pilas.

Si tu vetula intendis tingere
comas seniles, accipe Mattiacas
pilas, tui dono, & calva?

[2 Accipe Mattiacas] Turnebus lib. 9. cap. 11. Mattiacas pilas interpretatur saponis quod-
dam vile genus, quo tincti capilli cani nigre-
scunt. Mattiaca à Mattiaco oppido Germaniæ,
Baden. Sic Farnabius. Ortelius vero congruere
ait cum Marburg.

Umbella. XXVIII.

Accipe quæ nimios vincant umbracula soles,
Sit licet & ventus, te tua vela tegent.

Accipe umbracula quæ retundant
soles vehementiores: quamvis &
ventus flēt, tua vela tegent te.

[Umbella] Gall. parasol. Angl. an Umbrella.
[2 Sit licet] Alii, si licet.
[Te tua vela tegent] Vela quibus circumdaba-
tur theatrum, dum exhiberentur spectacula,

aliquando vento vehementiori agitata Solem
admittebant, ad quod arcendum incommodum
umbrella erat utilissima. Te tua vela, hoc est
tua umbella.

Gausapa. XXIX.

In Pompeiano tectus spectabo theatro:
Nam ventus populo vela negare solet.

Tectus spectabo in theatro Pom-
peiano: nam ventus solet remo-
vere vela à populo.

[Gausapa] Alii, Causia. Lipsius cap. 18. de
amphitheatro sic explicat. Duplex iis etiam teg-
men, sive pilei, sive umbellæ. Pilei quidem
Theffalici, ut supra ex Dione retuli; quem e-
andem cum Perafo aliquis fecerit. Uñ & Gau-

sapis, an Causia loco illius pilei? Nam varia
hæc in Martiale lectio: (& citat hoc distichum)
significat diserte, usum se signine causiæ con-
tra Solem, si ventus invidisset vela.

Venabula. XXX.

Hæc sustinebunt apros, & expectabunt leones: vulnerabunt urfos, dummodo manus sit vegeta.

EXcipient apros expectabuntque leones:
Intrabunt urfos, sit modo firma manus.

1 *Excipient*] Venabula scilicet quæ sunt venaticæ hastæ, tela vel spicula.

narent urfi & leones, & venatorem ipsum invaderent.

2 *Sit modo firma*] Secus enim ictum decli-

Culter venatorius. XXXI.

Si dolebis depulsa esse venabula
longo rostro apri, hic brevis culter
propius petet ingentem aprum.

SI dejecta gemes longo venabula rostro,
Hic brevis in grandem cominus ibit aprum.

1 *Si dejecta gemes*] Alii, *geres*.

2 *Hic brevis*] Cum venabuli ictum eluserat

aper, opus erat cultro ad illum conficiendum aliter vitæ periculum subisset venator.

Parazonium. XXXII.

Hoc ornamentum militia, &
nomen decoris jucundi, arma
sunt quæ merentur cingere latus
Tribuni.

Militiæ decus hoc, & grati nomen honoris
Arma tribuniciū cingere digna latus.

Parazonium] Παράζωνιον cingulum cum ense. Alii dicunt gladii genus est quod ad zonam accingebatur. Honoris causa ab Imperatoribus tribuni donabantur hoc gladio. Sic Traja-

nus Surae gladium quo accingendus erat, portavit: τὸ ἐξ ἡμῶν δὲ Παράζωνιον αὐτὸν ἐπέλυσε. Dio in vita Trajani. Parazoni quoque mentionem fecit Athenæus, lib. 4.

Pugio. XXXIII.

Pugio, in quo vena curva im-
primuntur brevi orbita, crepitans
tinctus est aquis frigidis Saloni.

PUgio, quem curvis signat brevis orbita veni-
Stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

1 *Brevis orbita*] Circulos venarum curvarum appellat orbitam: venæ autem apparent in ferro polito, & temperato. Sic Raderus.

2 *Stridentem*] Dum enim ferrum candens

aqua temperatur, strepitum edit.

Salo] De quo, epig. 50. lib. 1.

Quibus remissum corpus adstringas brevi Salone, qui ferrum gelat.

Falx ex ense. XXXIV.

Rata pax Imperatoris curva-
vit me in usus tranquillos: nunc
sum agricultoris, antea fui mi-
litis.

PA X me certa ducis placidos curvavit
usus:
Agricolæ nunc sum, militis ante fui.

1 *Certa ducis*] Domitiani scilicet. Vide epig. 2.

Nulla ducum feritas, nulla est insania ferri:

Pace frui certa lætitiæque licet.

Ducis placido. Alii, *domus dociles*.

2 *Militis*] Nempe cum essem telum militis.

Virgilius, 1. Georg.

Et curva rigidum falces constantur in ense.

Securiculæ

Securicula. XXXV.

CUM fieret tristis solvendis auctio nummis, | Cum auctio mesta fieret ad
Hæc quadringentis millibus empta fuit. | solvendo nummos, hæc fuit com-
parata quadringentis millibus.

Securicula] Est parva securis.
Cum fieret] Cum bellorum civilium tem-
porum civium proscriptorum bona sub hasta ven-
derentur, hæc securicula summo pretio vendita fuit, quod tunc ferrum rebus aliis omnibus ca-
rius esset, cum omnes ad arma concurrerent.
An forte pretiosa fuit ab artificis opere? Vi-
deat lector.

Ferramenta tonsoria. XXXVI.

Tondendis hæc arma tibi sunt apta capillis: | Hæc arma tibi inservient ton-
Unguibus hæc longis, utilis illa genis. | dendis comis: hæc idonea un-
guibus longis resecandis, illa
genis radendis.

Unguibus hæc] Forfex, cujus etiam aliud genus capillis tondendis inserviebat.
Utilis illa] Novacula scilicet.

Scrinium. XXXVII.

Constrictos nisi des mihi libellos, | Nisi præbeas colligatos libros,
Admittam tineas, trucesque blattas. | locus erit tineis, atque atrocibus
blattis.

Constrictos] Alii, constructos. Prior lectio | sunt libri, ne soluti corrumpantur vermibus.
videtur melior: in arcula quippe coarctandi | Tinea & blatta parum differunt.

Fasces calamorum. XXXVIII.

DAT chartis habiles calamos Memphitica | Terra Memphitica producit
tellus: | calamos accommodatos chartis.
Texantur reliqua tecta palude tibi. | Tu operias tecta calamis alia-
rum paludum.

Dat chartis habiles] Memphis Aegypti | Probatiores tamen Gnidii, & qui in Asia circa
urbis nobilissima. Vide epig. i. lib. Spect. Pli-
nius, lib. 16. cap. 36. Chartisque serviunt cala-
mi Aegyptii maxime cognatione quadam papyri. | Anaiticum lacum nascuntur. Aegyptios tamen
calamos præ aliis omnibus laudat poeta, &
alios lectis muniendis inservire debere censet.

Lucerna cubicularia. XXXIX.

DULcis conscia lectuli lucerna, | Ego lucerna testis jucundi le-
Quidquid vis facias licet, tacebo. | ctuli, fas est agas quicquid pla-
cet: filebo.

Candela. XL.

*C*usus tibi donavit candelam
ancillam lucernæ, quæ ardens ex-
pellit tenebras innoxias.

Ancillam tibi fors dedit lucernæ,
Tutas quæ vigil exigit tenebras.

1 *Ancillam*] Lucerna utebantur divites, can-
dela vero pauperes, quam ancillam lucernæ vo-
cat instar pauperiorum foeminarum quæ ditio-
ribus ancillantur.

2 *Tutas*] Hoc est, licet lucernæ ancilla sit can-
dela, tamen idem tibi officium præstat: lucente
enim candela nihil offendet. *Tutas*, alii, *totas*.

Lucerna polymyxos. XLI.

*Cum meis flammis illuminem
totas epulas, & habeam tot ellych-
nia, appello una lucerna.*

Illustrem cum tota meis convivia flammis,
Totque geram myxos, una lucerna vocor.

1 *Tota convivia*] Triclinium intellige, ubi
celebrantur convivia.

ex naribus profluens: item *μύζαι* nares: unde
lucerna *διμύζε*, & *πολύμύζε* ab ellych-
niorum numero dicta est.

2 *Totque geram myxos*] *Μύζα* humor est

Cereus. XLII.

*Hic cereus tibi exhibebit no-
cturnas flammæ: etenim lucer-
na subducta est tuo seruo.*

HIC tibi nocturnos præstabit cereus ignes:
Subducta est puero namque lucerna tuo.

1 *Cereus*] Saturnalibus cereos donari solitos
jam diximus, epig. 18. lib. 5.

2 *Subducta*] Vide epig. 59. lib. 3.

*Nec dormitantem vernam fraudare
lucerna
Erubuit fallax, ardeat illa licet.*

Candelabrum Corinthium. XLIII.

*Candela nobis imposuerunt no-
mina vetera, uncta lucerna non
erat nota frugalibus majoribus.*

Nomina candelæ nobis antiqua dederunt.
Non nōrat parcos uncta lucerna patres.

1 *Nomina candelæ*] Candelabra Corinthia
ex ære summo erant in pretio, de quibus Plini-
us, cap. 3. lib. 34. & cap. 2. ejusdem libri:
Ex illa autem antiqua gloriæ Corinthium maxi-
me laudatur: hoc casus miscuit. Corintho, cum
caperetur, incensa, mixque circa id multorum

affectatio fuit, &c. A candelis vero quæ im-
ponebantur candelabris, & quibus utebantur
veteres nondum inventa lucerna, dicta sunt can-
delabra. Candelabrum Corinthium divitiis e-
rat minus, ligneum autem pauperis.

Candelabrum ligneum. XLIV.

*Cernis esse lignum: nisi custo-
dias lumina, magna lucerna tibi
efficitur ex candelabro.*

Esse vides lignum: serves nisi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

1 *Serves nisi lumina*] Incendent nempe candelabrum ligneum.

Pila paganica. XLV.

HÆC quæ difficilis turget paganica pluma, | *Hac operosa paganica quæ far-*
Folle minus laxa est, & minus arcta pila. | *ta est pluma, laxior est folle, re-*
| *missior vero pila.*

Pila paganica] Sic dicta à pagis, ubi pri- | pilarum generibus difficilior esset. Vide epig.
ma inventa ad voluptatem rusticorum. Diffi- | 19. lib. 4. & epig. 31. lib. 7.
cilius vocat, quod forte hoc genus pilæ aliis

Pila trigonalis. XLVI.

me nobilibus scis expulsare finistris, | *Si manibus industriis novissi*
Sum tua: si nescis, rustice, redde pilam. | *expellere me, sum tua: si non no-*
| *visti, o rustice, restitue pilam.*

Si me nobilibus] Industria quippe opus erat | Unde Scriverius hinc legit aliter:
hunc ludum. Vide epig. 19. lib. 4. & epig. | *Si me scis Polybi levis expulsare fi-*
lib. 7. | *nistris.*
Sic palmam tibi de trigone nudo
Unctæ det favor arbiter corona,
Nec laudet Polybi magis finistras. | *Judicet lector. Vel forte legendum:*
| *Si me nobilibus, &c.*

Follis. XLVII.

TE procul juvenes: mitis mihi convenit | *O adolescentes, longe recedite:*
ætas, | *imbellis ætas mihi convenit: de-*
Folle decet pueros ludere, folle senes. | *cet pueros & senes ludere folle.*

Mitis] Etenim non opus est magna vi, | *2 Follis*] Pila scilicet vento inflata, qua
robustiores adolescentes alio ludi genere | pueri & senes exercebant. Vide epig. 19.
exercere se debent. | lib. 4.

Harpasta. XLVIII.

HÆC rapit Antæi velox in pulvere drau- | *Draucus celer Antæi qui inu-*
cus, | *tili labore extendit collum, rapit*
Grandia qui vano colla labore facit. | *hæc harpasta in pulvere.*

Harpasta] Pilæ nempe erant ex corio factæ, | *Satyr. 3.*
epig. 19. lib. 4. | *Et longum invalidi collum, cervicibus*
Sive harpasta manu pulsoerulenta ra-
pis. | *agrat*
Antæi draucus] Id est, palæstræ studiosus, | *Herculis Antæum procul à tellure te-*
quasi Antæi discipulus, inquit Raderus. De | *nentis.*
Antæo diximus epig. 104. lib. 9. | *Vano labore*] Quo nempe otiosi homines ex-
Grandia qui] Palæstræ enim ut fortio- | ercentur. Hoc distichum aliter explicat Tur-
res essent, collum producere solebant. Juven. | nebus, lib. 9. cap. 23.

Halteres. XLIX.

Quid robusta brachia defatigantur vano haltere? Viri melius exercentur vite effossa.

Quid pereunt stulto fortes haltere lacerti
Exercet melius vinea fossa viros.

Halteres] Disti sunt ab ἄλματος salio. Erant autem massæ lapideæ, vel metallicæ, ansa vel manubrio addito, quo commode levare possent ab athleticis. De halteribus agit Galenus, lib. 1.

de sanitate tuenda. Juvenalis, satyra 6.

Et lassata manu ceciderunt brachia massa quod de halteribus accipiendum.

Galericulum. L.

Ne turpe ceroma contaminet comas nitidas, poteris hac pelle tegerè crines unctos.

NE lutet immundam nitidos ceroma capillos,
Hac poteris madidas condere pelle comas

Ceroma] De quo vide epig. 4. l. 4. Galericulum inserviebat & ad tegendam calvitiam, ut supra epig. 45. lib. 12. & defendendos capil-

los à ceromate quo inungebantur palæstritæ.

2 Hac pelle] Ex qua scilicet factus erat vus galerus.

Strigiles. LI.

Ha allata sunt Pergamo, vade corpus ferro curvo, fullo non tam crebro eluet tua lintea.

Pergamus has misit, curvo distringere ferro
Non tam sæpe teret lintea fullo tibi.

Pergamus] Urbs Asiæ minoris, in qua fabricantur strigiles, instrumenta scilicet quibus antequam balnea ingrederentur antiqui, cutem radebant. Persius, satyra 5.

I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer.

Distringere] Imperativus est vocis passivæ.

2 Non tam] Hoc est, si corpus strigili bene distinxeris, in balneo minus inquinata lintea quibus te absterges, atque ita non tam sæpe fullonis opera indigebis, qui purget vestimenta contaminata.

Guttus corneus. LII.

Paullo ante taurus me portavit fronte: existimabis me verum rhinocerotæ.

Gestavit modo fronte me juvençus:
Verum rhinocerotæ me putabis.

Guttus] Vas scilicet ex cornu tauri factum, in quo oleum præsertim servabatur. Vide Gellium, lib. 17. cap. 8. Eo etiam antiqui utebantur in sacrificiis, Plinius, lib. 16. cap. 38. Marcus Curius juravit se ex præda nihil attigisse

præter guttum faginum quo sacrificaret.

2 Verum] Alii adverbialiter sumunt. Hoc est, tantus est guttus, ut ex rhinocerotis cornu factus videatur. De rhinocero agit Plinius, lib. 8. cap. 20.

Rhinoceros. LIII.

Tu habebis hunc nuper visum in arena Romana domini, qui in altum jaciebat taurum ut pilam.

Nuper in Ausonia domini spectatus arena
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

Rhinoceros] Hoc est, guttus ex cornu rhinocerotis: quo sensu rhinoceros sumitur apud Juvenalem, satyra 7.

exitus hic est

Tongilli magno cum rhinocero lavari.

1 Domini] Imperatoris Domitiani.

2 Cui pila] Idem dixit de rhinocero epig. 9. & 19. lib. Spect.

Crepita

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 553

Crepitaculum. LIV.

Quis plorator collo tibi vernula pender,
Hæc quatiat tenera garrula sifra manu.

*Si quis vernula flens suspensus
est ex tuo collo, manu tenera pul-
set canora hac sifra.*

[Vernula] Infans nempe servulus domi
[Sifra] Instrumenta canora ex metallo, pueri.

*quæ quatiebantur in sacris Iſidis, ep. 29. l. 12.
Percusso autem crepitaculo, lacrymas tenent
pueri.*

Flagellum. LV.

Proficies nihil hoc, cædas licet usque flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

*Nihil tibi proderit, quamvis
semper verberes bis virgis, si ha-
bes currentem equum ex purpu-
reo grege.*

[Si tibi purpureo] Hoc est, equi factionis
purpureæ, tam segnes sunt, ut illos licet afflic-
veres, velocius tamen non current. Hoc di-
ctum de factione Veneta, epig. 46. lib. 6.

*Vapulat assiduo Veneti quadriga flagello,
Nec currit, magnam rem, Catiane, facit.
De factionibus aurigarum egimus supra.*

Dentifricium. LVI.

Quid mecum est tibi? me puella sumat,
Emptos non soleo polire dentes.

*Quid habes agendum mecum?
Puella accipiat me, non soleo po-
lire dentes emptos.*

[Quid mecum] Dentifricium alloquitur
aliquam, quæ habebat dentes emptitios,
dentes poliendis non inservire se, sed puellarum
dentibus usui esse dicit: ex caninorum vero

*dentium cinere cum melle sit dentifricium,
Plinius, lib. 30. cap. 3. Capite autem 20.
lib. 36. Arabus Lapis ebori similis, dentifriciis
accommodatur crematus.*

Myrobalanum. LVII.

Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Ho-
merus,
Hoc ex unguento constat, & ex balano.

*Quod nec Virgilius, nec Ho-
merus expressit versu, hoc compo-
nitur ex unguento & balano.*

[Myrobalanum] Hujus vocis plures syllabæ
carmini non conveniunt, unde nec ab
Homero nec à Virgilio fuit usurpata. Myro-
balanum, teste Plinio, lib. 12. cap. 21. Tro-
chylis & Thebaidi & Arabia quæ Judæam ab

*Egypto determinat, commune est, nascens un-
guento, ut ipso nomine apparet. Quo item indi-
catur & glandem esse arboris heliotropio, quam
dicimus inter herbas, simili folio: Fructus mag-
nitudine avellana nuci.*

Aphronitrum. LVIII.

Rusticus es, nescis quid Græco nomine di-
car.
Spuma vocor nitri, dicor & aphronitrum.

*Indoctus es, ignoras quid vo-
cer Græco nomine, spuma nitri
nominor, & aphronitrum appel-
lor.*

[Aphronitrum] Ἀφρόνις spuma, νίτρον nitrum, Plinius, lib. 31. cap. 10. Proxima etas me-
talli aphronitrum tradit in Asia coniigi in speluncis molibus distillans.

Opobal-

Opobalsama. LIX.

Balsama continent me, hac unguenta conveniunt viris: o nunc, vos spirare voluptates Hini.

1 *Balsama me capiunt*] Balsamum est arbor; opobalsamum verò succus est desiliens ex balsamo, cuius suavitatem commendat Plinius, lib. 12. cap. 25.

Hac sunt unguenta] Juvenalis tamen, sat. 2. affirmat mollibus tantum hominibus hæc convenire:

*sed tamen unde
Hæc emis, hirsuto spirant opobalsama collo
Quatidi?*

Balsama me capiunt, hæc sunt unguenta viri. Delicias Hini vos redolete nunc. (run

2 *Delicias Hini*] Raderus legit Nini: hæc est, inquit, Vos, feminae, Assyrios quæ liquores, amomum, nardum, aliaque id genus pigmenta, ut unguenta delicata. Ninus rex fuit Assyriorum. De Assyrio unguento vid. epig. 77. lib. 8.

*Si sapias, Assyrio semper tibi crinis amomum
Splendeat.*

Alii, Cosmi unguentarii scilicet, de quo jam scripsi supra.

Lomentum. LX.

Quoniam erit, iucundum, nec inutile alio rugosa, si clara luce aëribus balnea Stephani.

Lomentum] Quod nempe rugis uteri condendis inferviebat. Vide epig. 42. lib. 3.

*Lomento rugas uteri quid condere tentas,
Polla, &c.*

Gratum munus erit, scisso nec inutile ventri. Si clara Stephani balnea luce petes.

De balneis Stephani jam dictum est epig. lib. 11.

2 *Petes*] Alii, petas.

Laterna cornea. LXI.

Aurea laterna dux via portor flammis clausis, & exigua lucerna secuta est meo gremio.

1 *Clausis flammis*] In laterna quippe lumen occultatur, quæ cum esset cornea, dum pellucebat, aurea videbatur.

Dux laterna viæ clausis feror aurea flammis. Et tuta est gremio parva lucerna meo.

2 *Lucerna*] Sumitur pro candela & ipso mine.

Laterna ex vesica. LXII.

Si non sum cornea, an sum minus lucida? aut me credit vesicam, qui mihi obviam fit?

1 *Cornea si non sum*] Tamen, inquit, æque pellucida videor, nec quisquam occurrens me cernat à cornea.

Cornea si non sum, numquid sum fuscior? aut Vesicam contra qui venit esse putat? (m

Fistula. LXIII.

Cur ego compacta ceris & arundine ride tibi sum ludibrio? Prima fistula qua facta est, erat talis.

1 *Quid me compactam*] Pan primus compexit fistulam, Ovid. 1. Met. Atque ita disparibus calamis compagine cera Inter se iunctis nomen tenuisse puella. & Virgilius, eclog. 2.

Quid me compactam ceris, & arundine ride. Quæ primum exstructa est fistula, talis erat.

Pan primus calamos cera conjungere plures Instituit. & paullo infra: Est mihi disparibus septem compacta cicuta. Vide Theocrit. Idyll.

Tibia

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 555

Tibiæ. LXIV.

Bria nos madidis rumpit tibiçina buccis :
Sæpe duas pariter, sæpe monaulon habet.

Temulenta tibiçina buccis e-
briis inflat nos : sæpe habet duas
pares, sæpe monaulon.

[*Tibiæ*] De variis tibiæ generibus scribit
[*as*, c. 11. Forma, non materia, differunt
[*alis*. De his etiam fusc agit Beroaldus ad
[*Apulei* verba Asini aurei lib. 10. *Fam*
[*multiforabiles cantus Lydios dulciter confo-*

1 *Ebria tibiçina*] Mulier nempe quæ tibia
canens convivio aderat.
Rumpit] Id est, inflat, ut mihi videtur.
2 *Sæpe duas*] Hoc est, sæpe habet tibiam
geminam, & sæpe monaulon, hoc est, simpli-
cem.

Soleæ lanatæ. LXV.

Efuerit si forte puer, soleasque libebit
Sumere : pro puero proderis ipse tibi.

Si forte carneris servo, & pla-
cebit accipere soleas : ipse tibi
puer eris.

[*as*] Gellius, lib. 13. cap. 20. Omnia enim
[*id genus* quibus plantarum calces tantum
[*tegrantur*; catira prope nuda, & teretibus
[*bus juncta* sunt, soleas dixerunt : nonnun-
[*quam* voce Græcæ crepidulas.
[*Proderis ipse tibi*] Alii,

— *pro puero pes erit ipse tibi.*
Hoc est, tu eris tibi servus à pedibus. Veteres
codices habent, *pro puero proderit ipse tibi*. Sal-
masius legit, *pes erit ipse tibi* : hoc est, pes in
soleis lanatis vicem pueri supplebit.

Mamillare. LXVI.

Aurino poteras pectus constringere tergo :
Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Poteras devincire pectus terga
aurino : ista enim pellis non
continet tuas mammas.

[*Mamillare*] Scilicet quod mammis tegendis inserviebat.
[*Non capit*] Sic notat & deridet ingentes mammas cujusdam mulieris.

Muscaria pavonina. LXVII.

Ambere quæ turpes prohibet tua prandia
muscas,
Alitis eximiae cauda superba fuit.

Sumus cauda superba egregia
avis, quæ vetat muscas lingere
tua prandia.

[*Ambere*] Muscarum habellum erat muscis abigendis idoneum.
[*Alitis eximiae*] Pavonis scilicet.

Copta Rhodia. LXVIII.

Eccantis famuli pugno ne percute dentes :
Clara Rhodos coptam, quæ tibi misit, edat.

Ne pugno cade dentes servi er-
rantis : ille manducet coptam,
quæ tibi allata est Rhodo nobili.

[*Clara Rhodos*] Turnebus, l. 10. c. 10. sic
[*clat* coptam : Hoc, inquit, genus panificii
[*est* videtur, cui quædam quæ tonderentur, ut
[*nam* vocabulum confitetur, miscerentur, ut

nuclei pinei, amygdalæ : sed omnino durissima
adferebatur Rhodo, ut è Martialis joco intel-
leximus : copta vero sit à $\chi\omicron\pi\omega$ incido, pulso,
quam manducans servus effringet suos dentes.

Priapus

Priapus filigineus. LXIX.

Si cupis saturari, licet comedere nostrum Priapum: quamvis tu corrodas inguina, castus eris.

Si vis esse satur, nostrum potes esse Priapum
Ipse licet rodas inguina, purus eris.

2 Purus] Os non foedabis, cum Priapus sit filigineus.

Porcus. LXX.

Celebrabis bona Saturnalia isto porco saginato glandibus inter apros spumantes.

Iste tibi faciet bona Saturnalia porcus,
Inter spumantes ilice pastus apros.

1 Bona Saturnalia] Vide ep. 2. l. 11.

Illice] Arborem dicit pro fructibus.

Muscarium bubulum. LXXI.

Si habueris vestem inquinatam flavo pulvere, cauda levis excutiat hunc levi pulsatione.

Sordida si flavo fuerit tibi pulvere vestis
Colligat hunc tenui verberare cauda le-

2 Colligat] Hoc est, cauda bovis excute hunc pulverem.

Cauda levis] Alii, cauda bo-

Botulus. LXXII.

Botulus qui mittitur ad te medio tempore brumae, ad me missus fuerat ante septem dies Saturni.

Qui venit botulus medio tibi tempore brumae,
Saturni septem venerat ante dies.

Botulus] Genus farciminis de quo epig. 79. lib. 5.

1 Mediotibi] Hoc est, mediis Saturnalibus.

2 Saturni septem] Hoc est, ante Saturnalia ad me missus erat. Quinque tantum erant le-

gitimi dies Saturni, ut diximus epig. 89. lib. 5. quibus duo latitiae non festi adjugebant.

Macrobius, lib. 1. cap. 11. Apud veteres opus fuit, septem diebus peragi Saturnalia.

Psittacus. LXXIII.

Psittacus: docebor à vobis nomina aliorum: à me doctus fui hoc dicere, Caesar, ave.

Psittacus à vobis aliorum nomina discam
Hoc didici per me dicere, Caesar, ave.

1 Psittacus] Avis satis nota.

2 Per me] Hoc est, sine magistro.

Corvus. LXXIV.

O Corve salutator, cur existimaris fellator? Caput tuum nulla mentula fuit praesens.

Corve salutator, quare fellator habetis?
In caput intravit mentula nulla tuum

1 Fellator] Corvus ore coire, & concipere credit vulgus, semina rostro maris inserto, Plinius, lib. 10. cap. 12. Sed Aristoteles negat, & dicit hoc ab Anaxagora proditum libro de Animalibus. Quod ore coirent corvi, per vulgatum hoc probat hic vericulus. Nec enim

simplicem merumque osculi coitum & τῶν πυλῶν in corvis, ut in columbis existimabant: sed semen etiam ex coitu perimitti in foeminam, quo gravidaretur. 1. fellator corvus vulgò habitus. Salmasius.

Luscini

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 557

Luscinia. LXXV.

Let Philomela nefas incesti Tereos, & quæ
Muta puella fuit, garrula fertur avis.

Philomela deplorat scelus incesti Tereos, & puella quæ fuit muta, volucris loquax dicitur.

[Incesti Tereos] Cujus mentionem jam fecimus epig. 49. lib. 4. Satis nota est Philomela fabula, quæ compressa à Tereo marito suis suæ Progenes, in lusciniam mutata fuit.

2 Muta puella] Cui scilicet linguam absciderat Tereus, ne incestum palam faceret. Vide Ovidium, 6. Metam.

Pica. LXXVI.

Olca loquax certa dominum te voce saluto:
Si me non videas, esse negabis avem.

Pica garrula te dominum saluto voce non dubia: si non aspicias me, dices me non esse volucrem.

[Pica loquax] Vide epig. 55. lib. 9.

[Inde salutat] Pica respondet arator.

[Esse negabis] Pica enim tam articulata

loquitur, ut vox ejus pro humana voce sumi possit.

Cavea. LXXVII.

Tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare potest.

Si habebis talem passerem qualem desolebat Lesbia amata à Catullo, hic potest habere domicilium.

[Cavea] Elegans sane in qua potueris habitare passer tam formosus. De Lesbia epig. 73. l. 9. ejus passere dictum epig. 8. lib. 1.

Narthecium. LXXVIII.

Artis ebur medicæ narthecia cernis habere
Munera, quæ cuperet Pactius esse sua.

Vides te habere narthecia eburnea dona artis medicæ, quibus affici vellet Pactius.

[Narthecia] Erant capsulæ in quibus medicamenta recondebant medici, unde dicitur illa esse artis medicæ propria.

2 Pactius] Dives forte medicus: cujusdam Paccii orbi meminit Juvenalis, satyra 12.

Flagra. LXXIX.

Udite lascivi, sed tantum ludite servi:
Hæc signata mihi quinque diebus erunt.

O Servi petulantes ludite, sed tantum ludite: ego indudam hæc flagra quinque diebus.

[Sed tantum ludite] Monet servos ut tantum ludant, nec aliud tentent, alioquin præterea quinque Saturnaliorum diebus, quibus do-

mini ipsis serviebant, flagris illos excipiendo intelligit.

Ferula.

Ferula. LXXX.

*Nimis odiosa pueris, & iunctura
da preceptoribus, sumus ligna
nobilis Promethei gratia.*

INvisa nimium pueris, grataque magistris
Clara Prometheo munere ligna sumus.

¹ *Irvisa pueris*] Quibus nempe illi cæduntur
& coercentur à magistris.

² *Clara Prometheo*] Prometheus enim ferula
ad currum Solis admota ignem superis subduxit,

& in terras detulit: ex hoc vero Prometheo
furto nobilitatem acceperant ferula. V.
epig. 46. lib. 9.

Ecce Promethea rupes, &c.

Pera. LXXXI.

*Pera orat, ne portet rogata
prandia barbatì nudi, nec dor-
miam cum fædo cane.*

NE mendica ferat barbatì prandia nudi,
Dormiat & tetrico cum cane pera rog

¹ *Ne mendica*] Ad opsonia recondenda pera utebantur philosophi cynici, quos barbatos
dos, & tetricos canes vocat poeta. Vide epig. 53. lib. 4.

Scopæ. LXXXII.

*Palma manifestat scopas fu-
isse estimatas: at nunc scopæ
estimabuntur propter analesta.*

IN pretio scopas testatur palma fuisse.
Sed pretium scopis nunc analesta dabo

¹ *In pretio*] E palma enim factæ scopæ qui-
bus pavementum vertebatur, caræ erant. Ho-
ratius:

Ten' lapides varios lutulenta radere palma?

² *Nunc analesta*] Hoc est, reliquæ cœnæ,
epig. 19. lib. 7.

*Colligere longa turpe nec putat dextra
Analesta, quicquid & canes reliquerunt.*

Hoc est, scoparum pretium augebitur, utpote
quibus colliguntur analesta. Petronius in con-
vivio Trimalcionis: *Insecutus est lecticarius, ar-
gentum quo inter reliqua purgamenta scopis cepit
verrere.* Legunt alii: *Otia sed scopis nunc ana-
lesta dabunt.* Hoc sensu analesta dabunt scopis
otia, cum ea in pavimento è parvis testulis ef-
ficta, talia forent, ut scopis everri nullo modo

valeant, & ideo otia scopis dare necesse sit.
Alexander ab Alexandro l. 4. Genialium dierum
c. 21. hoc pavimenti genus à Grecis dici
ἀνολέστον, quod scopis verri non debeat à
privativo, & *οὐλέσθω* verro. Plinius, lib.
c. 25. *Sofus purgamenta cœna in pavimento, quæ
everri solent veluti relicta fecerat parvis
stulis tinctisque in varios colores.* Hunc sensum
& hanc lectionem sic refutat Calpurnius:
*Scopæ jam cessant, nec ulli præstant usum
cur mittuntur ab amica? Prior itaque lectus
melior videtur.* Legit Schriverius,

Otia sed scopis nunc analesta dabit.

Servi quidam analesta dicti sunt qui reliquias
mensæ cadentes colligebant, & pavimenta spe-
giis mundabant. Judicet lector.

Scalptorium. LXXXIII.

*Hæc manus tuebitur scapulas
mordente importuno pulice, vel si
quid est turpius pulice.*

DEfendet manus hæc scapulas mordente
lesto

Pulice, vel si quid pulice sordidius.

Scalptorium] Ut hinc colligitur, erat instrumentum manus instar quo prurientes scapula scal-
bantur, & arcebantur pulices & pediculi.

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 559

Manuale. LXXXIV.

NE toga barbato faciat vel pænula libros,
Hæc abies chartis tempora longa dabit.

*Na toga aut pænula efficiat
libros villosos, hæc abies diu ser-
vabit chartas.*

Manuale Hoc est, ex abietis tabulis quibus tegebatur liber, ne manibus aut sinu gestatus
libroque inhorreret duro mento, ut dixit poeta epig. 67. lib. 1.

Lectus pavoninus. LXXXV.

Nomina dat spondæ pictis pulcherrima
pennis
Nunc Junonis avis : sed prius Argus erat.

*Sponda denominatur à forma
sissimâ nunc avis Junonis : sed
antea Argus erat.*

Nomina dat sponda Lecti quippe pavo-
ni dicuntur, non quod, ut inquit Raderus,
egrentur pennis aut oculis pavonum sed ci-
nis tabulis quæ plumas gemmasque pavonum
emularentur. Plinius, lib. 23. cap. 13. de

*nevis citreis. Sunt & undatim crispe, majore
gratia, si pavonum cauda oculos imitantur.
a Sea prius Argus* Qui nempe in pavonem
Junoni sacrum fuit conversus. Hujus fabula
vel pueris nota.

Ephippium. LXXXVI.

Stragula succincti venator sume veredi :
Nam solet à nudo surgere ficus equo.

*O Venator, accipe stragula vo-
redi succincti : nam ficus solet
effici ab equo nudo.*

Stragula Intellige ephippium, quo nisi
tematur equus lædit equitem, cui nascitur
ficus, ulétris genus, de quo epig. 86. lib. 1.
De veredo seu equo velocissimo dictum epig.
4. lib. 12.

*Pareus utaris moneo vapiante veredo.
Forte intelligit equo succincto seu ephippiato
imponendum esse stragulum, Anglice a Horse-
Cloth. Sed cum dicat, a nudo equo, stragula,
simpliciter interpretor ephippium.*

Stibadia. LXXXVII.

ACcipe lunata scriptum testudine sigma ;
Octo capit : veniat quisquis amicus erit.

*Accipe sigma pictum testudine
lunata : octo continet : accedat
quisquis erit amicus.*

Sigma Lectum intellige Lunæ, & sigma
literæ majusculæ instar factum, cui octo convi-
vacumbere poterant. Septem dixit ep. 48. l. 10.

*Septem sigma capit, sex sibi, addit lupum
laxe nempe & commode. Alii legunt,
scriptum testudine signum.*

Gustatorium. LXXXVIII.

Fœmineam nobis cherson si credis inesse,
Deciperis : pelagi mæscula præda sumus.

*Si putas nobis inesse cherson fœ-
mineam, falleris : sumus præda
mæscula maris.*

Gustatorium Genus est mensæ quæ testudi-
nem putaminibus exornabatur. Plinius, lib. 9.
cap. 11. Testudinum putamina facere in laminas,
et osque & repositoria his vestire Corbilius Pollio
instituit, prodigi & sagacis ad luxuriæ instru-
menta ingenii. Alii censent gustatorium esse
idem quod repositorium, de quo Petronius ait :

*Cum subito signum symphonia datur, & gusta-
toria pariter a choro rapiuntur.
a Fœmineam cherson* Hoc est, testudinem
fœmineam terrestrem quæ mæsculis & marinis
inferior habebatur. Sic loquuntur gustatoria :
sic intelligunt omnes interpretes.

Mensa

Mensa citrea. LXXXIX.

Accipe pretiosa ligna dona Atlantica : qui offerit numeribus aureis, afficiet minoribus.

1 Accipe felices] Mensam citream interpretare ex Atlante Mauritaniz monte. Vide ep. 23. lib. 2. Petronius sat.

Accipe felices Atlantica munera filvas : Aurea qui dederit dona, minora dabit.

— ecce Africa eruta terra
Citrea mensa.

Mensa acerna. XC.

Equidem non sum crispa, nec nata in silva Maura : sed ex epula praelantes cognita sunt mea ligna.

NON sum crispa quidem, nec silvæ filia Mauræ :

Sed nôrunt lautas & mea ligna dapes.

1 Non sum crispa] Hoc est, licet non sim citrea nec crispis venis pretiosa, attramen ex acerno urbere confecta proximè accedo ad citream.

Dentes eborei. XCI.

Rogus an valeant fulcire trabes Libycas, qui ferunt ingentia corpora taurorum ?

Grandia taurorū portant qui corpora, quæri
An Libycas possint sustinuisse trabes ?

1 Grandia taurorum] Elephas enim in arena exhibitus tauros dentibus jactabat, atque in elephantum dentes eburnei facile mensam citream fulcient. Vide ep. 43. l. 2. & ep. 19. l. Spect.

Quincupedal. XCII.

Ilex distincta signis, & munita cuspide acuta, sæpe consuevit manifestare latrocinia conductoris.

Puncta notis ilex, & acuta cuspide clausa,
Sæpe redemptoris prodere furta solet.

Quincupedal] Ceter quincupeda pertica, scilicet quinque pedum, qua moris erat metiri ædificia quæ extruenda conducebant re-

demptores, ne scilicet dolose agerent.

1 Ilex] Hoc est, pertica ex ilice distincta pedibus & digitis.

Pocula archetypa. XCIII.

Istud decus non est novum, nec nostri cali. Mentor primus potavit, dum elaboravit illa.

NON est ista recens, nec nostri gloria cali
Primus in his Mentor, dū facit illa, bibit

1 Cali] Quod est instrumentum calatorum : hoc est, hæc pocula non sunt nostræ ætatis. D. Mentore nobilissimo calatore diximus, epig. 41. lib. 3.

Calices. XCIV.

Nos plebeia toreumata conficimur ex vitro audaci : nec nostra gemma frangitur aqua ferventi.

NOS sumus audacis plebeia toreumata vitri
Nostra nec ardenti gemma feritur aqua.

Calices] Addunt alii, audaces.

1 Nos sumus] Calices ex quodam vitri genere audaces appellantur, quod se cum crystalinis conferte audeant, Plinius, l. 36. c. 26. vel quod facile non frangerentur. Junius legit,

Non sumus audacis plebeia toreumata vini.

Alii, vitri. Hoc est, non sumus ex eo vitro un-

de audaces calices sunt. Vide notam Salmasii hîc. Raderus existimat non agi de audacibus calicibus, sed fistilibus ex argilla, & lignis quales erant fraxinei, buxeive.

2 Nostra nec ardenti] Epig. 75. lib. 12.

Nullum sollicitant hæc, Flacce, toreumata furem,

Et nimium calidis non vitiantur aquis.

Phialæ

Phiala aurea cælata. XCV.

Quamvis Callaico rubeam generosa metallo,
Glorior arte magis : nam Myos iste labor.

*Licet nobilis rubeam metallo
Callaico, plus ostento me ab arte:
istud enim est opus Myos.*

[Quamvis] Licet enim, inquit phiala, sim
facta ex auro Callaico, de quo epig. 16.
10. tamen præstantior sum propter arti-

ficiū Myos nobilissimi artificis, de quo epig.
51. lib. 8.
2 Nam Myos] Alii, *nam meus.*

Calices Vatinii. XCVI.

Vllia futoris calicem monumenta Vatinii
Accipe : sed nasus longior ille fuit.

*Accipe calicem opera futilia
Vatinii futoris : sed ille nasus
longior fuit.*

1 Calicem] Alii, *Calices*, qui habebant qua-
ntas seu nasos. Juvenalis, sat. 5.
*Tu Beneventani futoris nomen habentem
sicabis calicem nasorum quatuor, &c.
De his dictum epig. 3. lib. 10.
Vatiniorum proxeneta fractorum.
Ticitus, lib. 15. Vatinius inter fedissima ejus*

*aula, supple Neronis, fuit futoris taberna a-
lumnus, corpore detorto, facetiis scurrilibus, &c.
Calices Vatinii dicti sunt, quod nasuti essent
ut ille Vatinus.
2 Sed nasus]* Vatinii scilicet, quem ut acrem
& sagacem calumniatorem forte notat, vel de-
ridet tantum.

Lances chrysendetæ. XCVII.

Grandia ne viola parvo chrysendeta mullo :
Ut minimum, libras debet habere duas.

*Ne exiguò mullo contamines
ingentia chrysendeta, saltem sit
bilibris.*

1 Chrysendeta] Lances erant aureis crustis
armatæ, de quibus lib. 2. epig. 43.
Immodici tibi flava tegunt chrysendeta mulli.

*In pretiosis lancibus non nisi ingentes pisces
reponendi sunt.*

Vasa Aretina. XCVIII.

Aretina nimis ne spernas vasa monemus :
Lautus erat Tusci Porsena fistilibus.

*Hortamur ne nimium contem-
nas vasa Aretina : Porsena splen-
didus erat fistilibus Tusci.*

1 Aretina] Fistilia scilicet. Vide epig. 54.
lib. 1.
Sic Aretina violent crystallina testa.

*Aretium, alii, Arrhetium, hodie Arezzo, urbs
Tusciæ ubi conficiebantur hæc vasa quibus ute-
batur Porsena, qui in illa regione regnavit.*

Bascauda. XCIX.

Barbara de pictis veni bascauda Britannis :
Sed me jam mavult dicere Roma suam.

*Bascauda peregrina veni ex
Britannis pictis : sed jam pla-
cet Roma nominare me suam.*

Bascauda] Vas quoddam escarium quod in
Britannia conficiebatur. Juvenalis, sat. 12.
Adde & bascaudas, & mille escaria.

*De Britannis pictis jam diximus ep. 54. lib. 11.
2 Sed me jam]* Romæ enim tunc fiebant
bascaudæ.

O o

Panaca.

Panaca. C.

*Si non ignoras terram eruditi
Catulli, bibisti Rhætica vina
mea testa.*

SI non ignota est docti tibi terra Catulli,
Potasti testa Rhætica vina mea.

Panaca] Panacos populos Rhætiae affirmat
Raderus, de quibus nihil reperi, unde Panaca
testa.

1 Terra Catulli] Vesonam usque patriam
Catulli pertinebat Rhætia, hodie *les Grisons*,

ubi vinum generosum. Suetonius in Auguste
cap. 77. *Et maxime delectatus est Rhætico*, sup-
ple vino. Et Virgilius, 2, Georg.

*Et quo te carmine dicam
Rhætica? nec cellis ideo contende Falernis.*

Boletaria. CI.

*Cum boleti mihi imposuerint
nomen tam praestans, eheu, eru-
besco, servio coliculis primò suc-
cisis.*

CUM mihi boleti dederint tam nobil-
nomen,
Prototomis, pudet, heu, servio coliculis,

1 Cum mihi] Nempe à boletis dicitur bole-
tarium, patina scilicet in qua boleti poneban-
tur. De boletis vide epig. 48. lib. 13.

2 Prototomis] Hoc est, caulibus teneris, &

qui primi succiduntur, epig. 48. lib. 10. Porro
conqueritur boletarium, quod etiam inferius
ad ferendos coliculos boletis longe inferioris,

Calices Surrentini. CII.

*Accipe pocula non facta ex vi-
li pulvere, sed politum toreuma
votæ Surrentinae.*

ACCipe non vili calices de pulvere natos:
Sed Surrentinae laeve toreuma rotæ.

2 Sed Surrentina] Surrentum, alii, *Surrentum*, Picentinorum urbs juxta Tyrrhenum mare
hodie *Sorrento*, ubi terra est poculis conficiendis optima. De toreumate dictum, ep. 39. l. 4.

Colum nivarium. CIII.

*Moneo debiles trientes Seti-
nos nostra nive: licet transmi-
tere vinum vilius per lina.*

SETinos moneo nostra nive frange trientes:
Pauperiore mero tingere lina potes.

Colum nivarium] Vas erat in quod injicie-
bantur nives, deinde vinum infundebatur, cu-
jus vis sic frangebatur.

1 Setinos trientes] Hoc est, vinum Setinum

de quo lib. 13. suo lemmate diximus.

2 Pauperiore mero] Id est, lino, seu sacco
linteis, non colo, refrigerandum. Est vinum
vilius Setino. Vide epigramma sequens.

Saccus nivarius. CIV.

*Possunt Et nostra lintea eli-
quare nives, aqua non exit fri-
gidior ex tuo colo.*

ATtenuare nives nôrunt & lintea nostra,
Frigidior colo non salit unda tuo.

1 Attenuare] Saccus linteus inferior erat
colo nivario, quod vas erat vino refrigerando
idoneum: attamen aqua sacco transmissa non

minus quam colo refrigerabatur. Vide epig.
61. lib. 12. & epig. 40. lib. 2.

Urceoli

Urceoli ministratorii. CV.

Frigida non deficit, non deerit calda petenti : *Frigida non deficiat, calida non deficiet rogantem : at tu cessa jocari siti difficili.*
Sed tu morosa ludere parce siti.

Urceoli Bayfius de vasculis sic ait : Urceus diminutivum urceoli vas aquarium, ut talem. Vide epig. 116, 117, & 118.
Urceus effect vas ad frigidam, urceoli ad talem. *Sed tu morosa* Hoc est, Tu ne nimis delicatus & difficilis sis in commixtione aquae frigidae & calidae cum vino.

Urceus fictilis. CVI.

Hic tibi donatur panda ruber urceus ansa : *Hic urceus ruber tibi datur ansa incurva : Stoicus Fronto hoc urceo possedit aquam frigidam.*
Stoicus hoc gelidam Fronto petebat a-
quam.

1 Ruber A terra scilicet vel igne. *poeta, l. 1. ep. 56.* Plures enim Frontones fuerunt.
2 Stoicus Fronto Forte ille est cujus meminit *Petebat* Alii, bibebat.

Calathi. CVII.

Nos Satyrus, nos Bacchus amat, nos ebria *Nos Satyrus, nos Bacchus, nos temulenta tigris diligit instituta lambere madidos pedes domini.*
tigris,
Perfusus domini lambere docta pedes.

1 Nos Satyrus Calathorum usus fuit in facis Bacchi & Satyrorum. Vide ecl. 5. Virgilii.
2 Perfusus domini Vino enim cicurata tigris magistri pedes lambit, epig. 18. Spekt.
Lambere securi dextram consueta magistri
Tigris ab Hircano gloria rara jugo.

Calices Saguntini. CVIII.

Quæ non sollicitus teneat, servetq; minister, *Accipe calices fictos ex terra Saguntina, quos non gestet & custodiat servus anxius.*
Sume Saguntino pocula ficta luto.

1 Quæ non Saguntum urbs est in Hispania Tarraconensi, hodie Morvedre. De poculis illa frangere non metuit.
2 Quot exuit Digitis enim gemmæ detra-

Calices gemmati. CIX.

Gemmatum Scythicis ut luceat ignibus au- *Ut aurum gemmatum splendeat Scythicis flammis, vide quot digitos spoliavit hoc poculum.*
rum,
Adspice quot digitos exuit iste calix.

1 Scythicis ignibus Hoc est, smaragdis. Sic habebantur, ut poculis infererentur. Juvenalis, *locutus est poeta, epig. 15. lib. 12.* Vide epig. sat. 5.
2 Quot exuit Digitis enim gemmæ detra-

Ampulla pоторia. CX.

*O intemperans, si fitis foliata,
potes potare in hac gemma, quæ
habet nomen Cosmi.*

HA C licet in gemma, quæ servat nomi
Luxuriose bibas, si foliata fitis. (Cosm

*1 Quæ servat]. Nimirum Cosmiana dicta à
Cosmo unguentario.*

Et Cosmianis ipse fusus ampullis.

& lib. 11. epig. 50.

Proferitur Cosmi nunc mihi saccus onyx.

Ampulla vas erat unguentarium; sed luxur

*devenerat, ut ad bibendum illa uterentur Ro
ni. Plinius, l. 3. c. 3. At hercule jam quid
etiam in potu addunt. Supple unguenta exotia*

*2 Si foliata]. Quæ sic explicat Plin. l. 13. c. 4.
Nardinum sive foliatum constat omphacio, bala
no, junco, costo, nardo, amomo, myrrha, balsam*

CrySTALLINA. CXI.

*Dum times frangere crySTALLI
na, frangis: manus nimis secu
ra, & nimis anxia peccant.*

FRangere dū metuis, frangis crySTALLINA: pe
Securæ nimirū, sollicitæque manus. (ca

*CrySTALLINA]. CrySTALLUS est glacies gelata lon
go tempore & denso frigore, de qua fusc Pli
nius, lib. 37. cap. 2.*

*1 Peccant securæ]. E manibus servi nimirū
solliciti, sic & negligentis excidunt crySTALLI
que valde fragilia sunt.*

Nimbus vitreus. CXII.

*Nimbus qui mittitur à Jove
fundet aquas copiosas ad tempe
randos calices: hic porriget tibi
vina.*

AB Jove qui veniet miscenda ad poculū
largas

Fundet nimbus aquas: hic tibi vina dabi

2 Fundet nimbus]. Hoc est, imber è celo decedens.

Hic]. Nimbus qui erat poculum vitreum sic dictum vino servando idoneum.

MYRRHINA. CXIII.

*Si bibis calidum, myrrha con
gruit Falerno ardenti, atq; illinc
merum trahit saporem gratiorem.*

SI calidum potas, ardenti myrrha Falerno
Convenit, & melior fit sapor inde inero

*1 Si calidum potas]. Vide epig. 75. lib. 9.
ep. 10. lib. 13. & Plinius, lib. 37. cap. 2. Oriens
myrrhina mittit: inveniuntur enim ibi in pluri
bus locis, nec insignibus maxime Parthici regni:
præcipue tamen in Carmania. Humorem putant
sub terra calore densari. Fusc explicat Raderus*

*quid sint myrrhina. Græcè μέρρινα & μέρ
ρινα: Græci enim sæpe & Latinum diphthong
u, vel vocali o, vel u efferunt, ut λέκωμα
πόπλιος, τύμος. Alii legunt myrrhina, p
pter u.*

Patella Cumana. CXIV.

*Pudica Sibylla ad te misit
hanc testam suam municipem ru
bram Cumano pulvere.*

HAnc tibi Cumano rubicundā pulvere testā
Municipem misit casta Sibylla suam

*1 Hanc tibi Cumano]. Plinius, cap. 35. l. 12.
Nobilisunt iu, sicilibus nempe, oppida quoque
ut Rhegium & Cumæ.*

*2 Municipem]. Hoc est, factam Cumis, b
die Cumæ: ubi erat Sibylla de qua dixim
epig. 30. lib. 9.*

Calices vitrei. CXV.

*Vides solertiam Egyptiorum,
quibus adungere plura dum vult
artifex, ab, quoties fregit opus!*

ADspicis ingenium Nili: quibus addere plu
Dū cupit, ah, quoties perdidit auctor opu

*1 Adspicis ingenium Nili]. In Ægypto enim calices vitrei fiebant miro artificio. Vide Te
nebum, lib. 10. cap. 33.*

Lagen

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 565

Lagena nivaria. CXVI.

Spoletina bibis, vel Marfis condita cellis,
Quo tibi decoctæ nobile frigus aquæ?

*Potas Spoletina vina vel repo-
sita in cellis Marfis, quorsum
pretiosum frigus aqua decocta?*

*[Spoletina] De Spoletino & Marfico vino
lib. 120. & 121. lib. 13.*

[Quo tibi] In quem usum erit tibi aqua deco-

*cta, & quæ deinde refrigerata pretiosa habeba-
tur, & præstantissimo tantum vino convenie-
bat? Vtiliora autem erant Spoletina & Marfica.*

Nives. CXVII.

NON potare nivē, sed aquam potare rigentē
De nive, commenta est ingeniosa fitis.

*Sitis industria excogitavit non
bibere nivem, sed rigentem a-
quam ex nive.*

*[Non potare nivem] Sed aquam decoctam ex nivibus, & refrigeratam. Plinius, lib. 31.
ep. 3. Neronis principis inventum est, decoquere aquam, vitroque demissam in nives refrigerare.*

Idem. CXVIII.

Massiliæ fumos miscere nivalibus undis
Parce, puer, constet ne tibi pluris aqua.

*O servus, noli infundere aquas
nivales vino fumoso Massilia, ne
pluris emas aquam.*

*[Massilia fumos] De vino Massiliæ fumoso diximus lib. 10. epig. 36. & lib. 13. epig. 125.
[Constet ne] Aqua enim decocta erat carior hujusmodi vino.*

Matella fictilis. CXIX.

DUM poscor crepitu digitorum, & verna
moratur.

*Dum petor crepitu digitorum,
& servus cunctatur, o quoties
culcita perfusa est.*

O quoties pellex culcita facta mea est!

*[Poscor crepitu] Epig. 81. lib. 3.
[Digiti crepantis signa] novit eunuchus.*

*[2 Pellex culcita] Quia loco matellæ urina
perfundeatur ipsa culcita.*

Ligula argentea. CXX.

Quamvis me ligulam dicant equitesque, pa-
tresque:

*Licet ligula denominet ab e-
quitibus & patribus, appello lin-
gula ab imperitis grammaticis.*

Dicor ab indoctis ligula grammaticis.

*[Ligula] A lingua deducitur: tamen usus in-
voluerat ut ligula, non lingua, diceretur, quam
Gellius, lib. 10. cap. 25. definit gladiolum in
speciem lingula factum. Sic poeta carpit gram-*

*maticos, qui usu neglecto, nominis etymologiæ
pertinaciter adhærent. Ligula est etiam men-
suræ genus. Vide epig. 20. lib. 5.*

Cochlearia. CXXI.

SUM cochleis habilis, sed minus utilis ovis:
Numquid scis potius cur cochleare vocer?

*Sum idonea cochleis, sed nec
minus utilis ovis: novissime cur
potius dicar cochleare?*

*[Cochlearia] Supple ligula, inquit Farnabius.
Ad quid enim referretur habilis & utilis? Mihi
vero videtur poeta σοκολιζειν: aut mendum
est in lemmate.*

*Sed quia, inquit Raderus, ad usum cochlearum
primulum inventum reor, nomen inde retinuit
potius quam ab ovis accepit. Aut, ut ait Do-
mitius, cochlearia appellata sunt a specie co-
chlearum, non ab alicujus cibi usu.*

*[Cur cochleare] Anglicè, a Spoon, sorben-
dis ovis non minus quam cochleis inservit.*

Annuli. CXXII.

*Antea multi, at nunc pauci
amici nos dant: beatus qui habet
comitem equitem non alienum.*

ANtè frequens, sed nunc rarus nos donat
amicus:

Felix cui comes est non alienus eques.

¹ *Antè frequens*] Hoc distichum sic explicat
Turnebus, lib. 9. cap. 24. Ante dicit solitos
esse divites multis censum equestrem supplere,
annulosque aureos dare, qui equitum erant
gestamina, quod ætate sua rarum queritur: ve-

runtamen felicem dicit qui comitem habet
equitem non alienum, sed suum, quem ipse su-
liberalitate equestri censu donato equitem fa-
cerit. Vide epig. 19. lib. 5.

Ant quem prosequitur non alienus eques?

Daſtyliotheca. CXXIII.

*Sæpe annulus ponderosus exci-
dit digitis unctis: at tua gemma
tuto committetur mea custodia.*

Sæpe gravis digitis elabitur annulus unctis
Tuta mea fiet sed tua gemma fide.

¹ *Sæpe gravis*] Juv. sat. 1. in Crispinum:

cum verna Canopi

*Ventilet aſtium digitis sudantibus aurum,
Nec ſafferre queat majoris pondera gemma.*

*De daſtyliotheca seu daſtyliotheca diximus, epig.
60. lib. 11. Antiqui, teste Feſto, ſcribebant
annulus: recentiores gemmant n.*

Toga. CXXIV.

*Ille conſtituit Romanos domi-
nos rerum, & gentem togatam,
qui cælo donavit magnum geni-
torem.*

Romanos rerum dominos, gentemque to-
gatam

Ille facit, magno qui dedit astra patri.

¹ *Romanos*] Versus est Virgilii, 1. Æneid.
gentemque togatam.

Populum Romanum intellige, qui toga uteba-
tur, de qua sæpius supra.

² *Qui dedit*] Domitianum intellige, qui
Vespasiano suo patri mortuo divinos honores

tribuit, & Flavie genti templum condidit, de
quo epig. 2. lib. 9. Alii intelligunt Augustum
qui Julium Cæsarem patrem suum adoptivum
publicè in numerum deorum retulit. Sed ma-
ximè Domitianum interpretari.

Idem. CXXV.

*Si potes libenter vigilare ma-
ne, sæpe accipies sportulam toga
attrita.*

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos
Attrita veniet sportula sæpe toga.

¹ *Si matutinos*] Hoc est, si salutationes matutinas obire poteris, accipies quidem sportulam
sed togam atteres. Vide epig. 26. lib. 14.

Endromis. CXXVI.

*Est donum egeni, sed non est
usus egeni: ad te mittimus
hanc endromida pro togula.*

Pauperis est munus, sed non est pauperis usus
Hanc tibi pro togula mittimus endromida

¹ *Sed non est*] Endromide enim in gym-
nasis utebantur divites. Vide epig. 19. lib. 4.

Erat vestis villosa.

² *Pro togula*] Alii, pro lana.

Canusina

Canusinae fuscae. CXXVII.

HÆC tibi turbato Canusina simillima mulso
Munus erit. gaude : non cito fiet anus. *Hæc Canusina simillima mulso turbato donum tibi dabitur : latere, diu durabit.*

Canusinae] Lanæ mulsi turbidi colorem referant. Canusium vero Apulorum Dauniorum oppidum, hodie Canola, unde lanæ Canusinae. *2 Non cito fiet anus*] Hoc est, vestis ex hac lana confecta non cito deteretur.

Bardocucullus. CXXVIII.

GAllia Santonico vestit te bardocucullo,
Cercopithecorum pænula nuper erat. *Gallia te induit bardocucullo Santonico, nuper erat pænula Cercopithecorum.*

1 Gallia Santonico] Bardocucullus vestis erat vestior, de qua epig. 54. lib. 1. Fiebat apud Santones Galliae Aquitanicæ populos, hodie Aintonge. *2 Cercopithecorum*] Qui simiæ sunt caudatæ, epig. 202. infra. *Pænula*] Qua utebantur Romani cum plueret. Erat autem bardocucullus vestis brevior, epig. 93. lib. 1. *Dimidiasque nates Gallica palla tegit.* Unde confert illum tunicæ, qua amittuntur simiæ.

Canusinae rufæ. CXXIX.

Roma magis fuscis vestitur, Gallia rufis :
Et placet hic pueris, militibusque color. *Roma magis induitur fuscis vestibus, Gallia rufis : & pueri & milites amant hunc colorem.*

Canusinae] Viri Romani utuntur vestibus fuscis coloris ; Galli rufis è lana Canusina ; & nomen pueri nostri gaudent rufo hoc colore, & milites ex instituto Laconum, quibus hic color in bello placebat, ne per vulnera effluens sanguis in vestibus alterius coloris incuteret suis terrorem, hostibus adderet animam, &c. Farnabius.

Pænula scortea. CXXX.

Ingrediare viam cælo licet usque sereno,
Ad subitas nusquam scortea desit aquas. *Quamvis semper suscipias iter cælo sereno, nullo in loco scortea desit ad imbres repentinos.*

Pænula] Vestis scilicet ad arcendam pluviam scortea dicitur : hoc est, facta ex pelle. *Omnia namque ex pellibus facta scortea appellantur.* *1 tur.* Festus. *2 Nusquam*] Alii, nunquam.

Lacernæ coccineæ. CXXXI.

Si Veneto, Prasinove faves, cur coccina sumis ?
Ne fias ista transfuga sorte, vide. *Si studes factionibus Veneti, aut Prasini, cur induis coccina ? Cave ne transfuga fias ista optione.*

1 Si Veneto] De his factionibus dictum epig. 48. lib. 10. Color Prasini est viridis, Veneti vero cæruleus : qui ergo vestem coccineam induerat, neutri factioni favere videbatur : sic una vincente, alteri acclamare atque adeo transfuga fieri poterat. *2 Ista sorte*] Hoc est, electa hac lacerna coccinea, qua utebantur veteres ad arcendum frigus & pluviam.

Pileus. CXXXII.

Si possem, optarem mittere totas lacernas : nunc mitto duntaxat dona tuo capiti.

SI possem, totas cuperem misisse lacernas
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

1 *Si possem*] Paupertatem excusat egenus quod non mittat lacernas, quibus totum corpus tegi posset.

2 *Capiti munera*] Pileum nempe de quo diximus lib. 11. epig. 7.

Lacernæ Baticæ. CXXXIII.

Non habeo lanam fucosam, nec tingor aëno : hoc modo græte sint Tyria, colorata sum à mea ovis.

NON est lana mihi mendax, nec mutata aëno :
Sic placeant Tyriæ, me mea tinxit ovis.

1 *Non est lana*] De lana Batica, epig. 97. lib. 1. & epig. 28. lib. 8. quæ nativo suo colore erat nobilis.

2 *Sic placeant*] Hoc est, esto placeat lana Tyria infecta purpura. Alii, si.

Fascia pectoralis. CXXXIV.

O Fascia cohibe mammæ extuberantes, ut sit quod contineat nostra manus, atque abscondat.

FASCIA crescentes dominæ compesce papillas
Ut sit quod capiat nostra, tegatq; manus

2 *Ut sit quod*] Intra modum extumescences papillæ gratiores sunt : nec enim mammæ papellæ placent.

Cenatoria. CXXXV.

Nec cognoscimus fora, nec vadimonia : munus est hic accumbere lectis pictis.

NEC fora sunt nobis, nec sunt vadimonia nota :
Hic opus est pictis accubuisse toris.

Cenatoria] Neutro genere ponuntur, ut epig. 87. lib. 10.

Cenatoria mittat advocate.

1 *Nec fora sunt*] Veste enim cenatoria domi tantum utebantur Romani. Vadimonium

est sponsio quædam sistendi se iudicio ad diem præstitutam.

2 *Hic opus est*] Hoc est, inservimus tantum convivis, qui lectis pictis accumbunt. Legunt alii, hoc opus est.

Lana. CXXXVI.

Glabra non valde utilis sunt hierno tempore : pallia vestra calefiunt mea pilis.

TEMPore brumali non multum lævia pro sunt :
Calfaciunt villi pallia vestra mei.

Lana] Vestis nempe, quæ palliis superinduebatur hyeme, de qua lib. 12. epig. 36.

Argentemque togam, brevemque lanam.

1 *Lævia*] Qualia sunt serica, bombycina,

linea. Farnabius. Legunt alii, linea.

2 *Calfaciunt villi*] Hoc est, calorem fovent. Bayfius : Nec hoc loco omiserim Gallos olim solitos sagis villosis uti, quas lænas appellabant.

Lacernæ

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 569

Lacernæ albæ. CXXXVII.

Amphitheatrales nos commendamur ad usus,
Cum tegit argentes nostra lacerna togas.

Nos laudamur ad usus spectaculorum, cum toga frigida operiuntur nostra lacerna.

[Amphitheatrales] Vide epig. 2. lib. 4. Spectabat modo solus inter omnes Nigris munus Horatius lacernis, &c.

[Togis vero superinduebantur lacernæ ad arcenda frigora.]

Gausapa villosa vel mantile. CXXXVIII.

Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum :
Orbibus in nostris circulus esse potest.

Lintea villosa tibi operiant citrum præstantius : potest esse circulus in mensis nostris.

[Nobilius] Hoc distichum sic explicat Turcius, lib. 9. cap. 24. Mantilibus, inquit, tibi villosis & gausapa opus est, ut nobilis tua citrea mensa vindicetur ab inquinamento maculæ : mensa vilis mensa, quæ maculam non reformidat, & in qua potest esse circulus, rotundaque

labes, quam repositoria, & paropides sæpe faciunt, nihil indiget vindice mantili. Alii dicunt, gausape, gausapis, neutrius : alii, gausapum, gausapi ; alii, gausapa, gausape. Videat lector. Gausape magis placet. Vide lemma epig. 152. infra.

Cuculli Liburnici. CXXXIX.

Iungere nescisti nobis, ô stulte, lacernas,
Indueras albas, exue callaicas.

O demens, non novisti nobis iungere lacernas convenientes, indueras candidas, exue callaicas.

[Cuculli Liburnici] Liburnia, Illyridis regio, Lazijs Crabaten & Kravn. Pinetus Conrado di Zara indigitat. Huic suffragatur Vegetius qui dicit Liburniam Dalmatiæ partem esse. Otelius. Porro ex lana Liburniæ pallia cucullata fiebant rufa, unde poeta dicit lacernas albas male jungi cucullis Liburnicis, ut

pote quæ eorum rufo inficiantur.

2 Exue callaicas] Hoc est, rufas. Similes nempe auro callaico, de quo dictum epig. 95. supra. Alii, legendum putant callainas ex veteri codice, id est, cæruleas, qui color Venetus dicebatur, à Calai gemma quæ sapphirum imitatur.

Udones Cilicii. CXL.

NON hos lana dedit, sed olentis barba mari-
Cinyphio poterit planta latere sinu. (ti :

Hi non facti sunt ex lana, sed ex barba olidi mariti : pes poterit abscondi Cinyphio sinu.

[Udones] Genus est calceamenti quo nempe utebantur Cilices.

hirci Cinyphii sunt dicti à Cinypho Africæ fluvio, ad quem sunt magna copia. Domitius.

1 Olentis mariti] Hoc est, hirci. Virgilius : vir gregis ipse caper.

Vide epig. 94. lib. 7.

Tonsor Cinyphio cilix marito.

2 Cinyphio sinu] Hoc est, pilis hircinis. Nam

Ubi egimus de illo fluvio.

Synthesis. CXLI.

DUM toga per quinas gaudet requiescere lu-
Hos poteris cultus sumere jure tuo. (ces,

Dum toga gaudet requiescere per quinque dies, poteris jure tuo accipere hæc ornamenta.

[Synthesis] Vestis qua licebat uti per quinque legitimos Saturnaliorum dies. Vide ep. 1. supra. Focale.

Focale. CXLII.

*Si ego recitaturus tibi forte
donavero libellum, hoc focale
vindictet tuas auriculas.*

SI recitaturus dederō tibi forte libellum,
Hoc focale tuas afferat auriculas.

² *Hoc focale tuas*] Fascia nempe ex lana qua obstrueret aures, ne mala carmina audirentur.
Vide epig. 41. lib. 4.

Tunica Patavinæ. CXLIII.

Cum trilices Patavina sint contexta ex multa lana, Et crassa tunica possunt secari ferra.

Vellera cum sumant Patavinæ multa trilices
Et pingues tunicas ferra secare potes.

¹ *Patavina*] Ex triplici nempe licio contextæ tunicæ tam densæ, ut non forfice, sed ferro veluti afferes secarentur.

Spongia. CXLIV.

Hac spongia forte tibi donatur idonea emaculandis mensis, cum levis turget aqua expressa.

HÆC tibi forte datur tergendis spongia mensis,
Utilis expresso cum levis imbre tumet.

¹ *Sorte datur*] Per sortem datum fuisse hoc munus videtur. Vide epig. 170. infra.

Hac illi sine sorte datur.

² *Cum levis*] Vide epig. 47. lib. 13.
Ut levis accepta spongia turget aqua.

Pænula gaufapina. CXLV.

Habeo eum nitorem, Et tantam pulchritudinem villorum, ut cupias me induere vel media æstate.

IS mihi candor inest, villorum gratia tanta est
Ut me vel media sumere messe velis.

² *Ut me vel media*] Hieme Romani utebantur gaufapinis, epig. 59. lib. 6.

Et dolet, Et queritur, sibi non contingere frigus

Propter sexcentas Baccara gaufapinas.
At hæc pænula gaufapina tam nitida erat, vel æstate potuerit esse usui.

Cervical. CXLVI.

Imbue caput folio nardi, pulveris fragrantis: cum capilli amiserunt unguentum, pluma servat.

TInge caput nardi folio, cervical olebit,
Perdidit unguentū cum coma, pluma tenebit.

¹ *Nardi folio*] De hoc unguento dictum epig. 110. supra. Legunt alii, *Cosmi folio*: Unguentum cuius mentionem sæpius fecimus: Unguento autem madidi capilli imbuunt quoque pulvinum.

Cubicularia gaufapina. CXLVII.

Stragula villosa splendent tapetis purpureis: quid proficit, si conjux vetula glacie astringit te?

STragula purpureis lucent villosa tapetis,
Quid prodest, si te congelat uxor anus?

Cubicularia gaufapina] Villosa nempe cubiculi stragula vel calidissima non possunt vincere frigus vetulae uxoris.

Lodices

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 571

Lodices. CXLVIII.

Nudo fragula ne toro paterent,
Junctæ nos tibi venimus sorores.

*Ne stragula viderentur lecto
non operto, nos sorores junctæ ad
te accedimus.*

[Nudo] Lodicibus totus lecti apparatus contegebatur. Erant autem gemmæ in operto-
coeuntes. Hunc usum ex se docent. Domitius,

Amictorium. CXLIX.

Mammosas metuo: teneræ me trade puellæ,
Ut possint niveo pectore lina frui.

*Reformido mammosas: dona
me puella blanda, ut lina quæant
potiri pectoris nivei.*

[Lina] Ex quibus confectum erat amictorium pectoris indumentum.

Cubicularia polymita. CL.

Hæc tibi Memphitis tellus dat munera:
vieta est
Pectine Niliaco jam Babylonis opus.

*Terra Memphitica tibi largi-
tur hac dona: acus Babylonis
superata est pectine Egyptio.*

[Cubicularia polymita] Vestem intellige mul-
tâ filis contextam: *μῖτρος* enim filum signifi-
cat. De urbe Memphi dictum ep. 1. lib. Spekt.

[Vieta est] Hoc est, vestes ab Ægyptiis
tanto artificio contextæ sunt, ut vestes Baby-
lonias acu pictas superent.

Zona. CLI.

Longa fatis nunc sum: dulci sed pondere ven-
Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis. (ter

*Nunc sum satis longa: at si
uterns turgens suavi pondere,
tunc ero tibi zona brevis.*

[Longa satis] Cingulum puellæ datum sic
dicitur.
[Dulci sed] Si gravida fiat puella, zona bre-
vis fiet. Dulci pondere, hoc est, foetu. Si

verò zonam virilem intelligas, dulce pondus
erit referendum ad gulæ & ventris sarcinas.
Placet prior interpretatio.

Gausape quadratum. CLII.

Odices mittet docti tibi terra Catulli:
Nos Helicaonia de regione sumus.

*Patria eruditi Catulli mittet
ad te stragulas: nos sumus de
regione Helicaonia.*

[Terra Catulli] Verona.

[Nos Helicaonia] Hoc est, Patavina. Vide

epig. 93. lib. 10. Gausape vero stragulum erat
militare crassioris fili.

Semicinctium. CLIII.

DET tunicā dives: ego te præcingere possum.
Effem si locuples, munus utrumq; darem.

*Pecuniosus donet tunicam: ego
possum præcingere te. Si effem opu-
lentus, largirer utrumque donum.*

[Semicinctium] Gallicè *tablier*, Anglicè *an-
Apron*.

[Effem si locuples] Inquit poeta, darem tu-

nicam & semicinctium. Tunicam accipe pro ea
quæ carni proximior, quam ut mihi videtur, tuni-
cam lincam, vel imam dicere possumus. Baysius.

Lana

Lanæ amethystinæ. CLIV.

Cum sim temulenta de sanguine concha Sidoniæ, non mihi liquet cur appeller lana sobria.

EBria Sidoniæ cum sim de sanguine concha Non video quare sobria lana vocer.

1 *Ebria Sidoniæ*] Ludit in etymologia amethystinæ lanæ: ἀμύσθινος sobrius dicitur: est etiam gemma quæ purpureum colorem refert: lanæ autem purpura tinctæ dicuntur ebriæ mu-

rice: hoc est, cum bibam sanguinem muricæ vocor sobria? Sidon autem Palestinæ u. maritima hodie *Said*, ubi magna concharum pia, quarum sanguine color purpureus efficiebat

Lanæ albæ. CLV.

Apulia habet primas lanas, Parma secundas: tertia ovis commendat Altinum.

Velleribus primis Apulia, Parma secundis Nobilis: Altinum tertia laudat ovis.

1 *Velleribus*] Lanæ albæ primas tenet Apulia; secundas Parma, urbs nota ad Padum; tertias Altinum, quod est Venetiæ mediterræ-

nea urbs, quam Villanovanus *Torcello* dici nomen *Altino* retinere putârim. Ortellius.

Lanæ Tyriæ. CLVI.

Pastor nos dedit amica Lacedæmonia, purpura Leda genitricis erat inferior.

NOS Lacedæmonia pastor donavit amica Deterior Leda purpura matris erat.

1 *Nos Lacedæmonia*] Hoc est, Pastor Paris Helenæ dedit purpuram Tyriam, quæ Lacedæmonia pretiosior erat.

2 *Deterior Leda*] Quæ nempe purpura conica erat induta, quâ nobilior est Tyria. Leda autem fuit mater Helenæ, &c.

Lanæ Polentinæ. CLVII.

Hæc terra non solet tantum donare lanæ tristes nigro vellere, sed & sua pocula.

NON tantum pullo lugentes vellere lanas Sed solet & calices hæc dare terra suo

Lana Polentina] Alii, *Pollentina*. Liguriæ urbs Polencia apud Tanarum fluvium, Polentia. Silius, *Vercella, fusciq; ferax Polentia villi.*

Idem. CLVIII.

Lana quidem mæsta, sed conueniens tonsis servis, quales requiruntur ad officium mensæ non de primo grege.

Lana quidem tristis, sed tonsis apta ministris Quales non primo de grege mensa voca

1 *Tristis*] Hoc est, fusca. Vide epigramma præcedens.

Sed tonsis] Hoc est, servis vilioribus, non

vero pueris venustis & comam alentibus, quæ erat Cæsius de quo epig. 51. lib. 8.

Ceste decus mensæ

Tomentum Lingonicum. CLIX.

An pluma oppressa nimis accedit ad fasciam? Accipe lanam detonsam ex sagis Lingonicis.

Oppressæ nimium vicina est fasciæ plumæ Vellera Lingonicis accipe rafa sagis.

1 *Oppressæ*] De fasciæ lecti diximus epig. 63. lib. 5. ad quam lana nimium oppressa facile cedit, ita ut jacenti incommodum ferat.

2 *Vellera Lingonica*] Alii, *Leuconicis*, ep. 2. lib. 11.

Leuconicis agredum timeat tibi culcita laui

Leuco

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 573

Leconium vero Æolidis oppidum videtur a Thucydidem. Sensus est: Accipe tomentum quod lana pannis vestibusque abrasa dicitur. Sed malim retinere Lingonicum, quam Leconium, quod Gallicanæ vestes, ut supra vidi-

mus, in urbem sunt importatæ. Raderus, epig. 54. lib. 11.

Urbica Lingonicus Tyriantibina bardocucullus.

Tomentum Circense. CLX.

Tomentum concisa palus Circense vocatur: Hæc pro Lingonico stramina pauper emit.

Tomentum Circense appellatur ex concisis arundinibus paludis: inops emit hæc stramina pro Lingonico.

1 Concisa palus] Intelligit arundinis paniculas, quas pauperes pro tomento culcitrarum emittunt. Circense autem tomentum hoc vocatur, quod fortasse initio circensibus spectacu-

lis sibi substernere solerent. De quo Strabo, l. 5. Turnebus, lib. 9. cap. 24.

2 Pro Lingonico] Alii, Leuconico. Vide epigramma præcedens.

Pluma. CLXI.

Affus Amyclæa poteris requiescere pluma, Interior cycni quam tibi lana dedit.

Defatigatus poteris requiescere pluma Amyclæa, quam tibi suppeditavit interior lana cycni.

1 Lassus Amyclæa] Hoc est cygnea. Amyclæi enim cycni dicti sunt, seu Lacones ob eandem Lacenam quam sub cycni forma com-

preffit Jupiter. Amyclæ Laconicæ urbs. Vide epig. 28. lib. 8.

2 Interior lana] Teneram plumam intellige.

Fenum. CLXII.

Fraudata tumeat facilis tibi culcita pluma. Non venit ad duros pallida cura toros.

Impleas feno culcitam facilem pluma exclusa, pallida anxietas non accedit ad lectos duros.

1 Facilis culcita] Dicitur quæ levi sumptu nullo negotio impleri potest feno. Alii, *Fraudata tumeat fragilis tibi culcita mula.*

2 Non venit ad duros] Nam sine cura secure dormiunt pauperes.

Tintinnabulum. CLXIII.

Redde pilam: sonat æs thermarum: ludere pergis? Virgine vis sola lotus abire domum.

Redde pilam: campana balnearum pulsatur: an continuum ludere? Cupis redire domum lotus sola aqua virgine.

1 Redde pilam] Post ludum lavare solebant Romani. *Ludere pergis*] Sic thermæ erant clausæ, at-

que ita aqua frigida seu aqua virgine lavare cogeris. Vide epig. 42. lib. 6.

Cruda virgine Martiaque mergi.

Discus. CLXIV.

Splendida cū volitent Spartani pondera disci, Este procul pueri: fit semel ille nocens.

Cum fulgentia pondera disci Spartani volitent, o pueri, longe recedite: ille noceat semel.

1 Splendida] Discus enim ex ære vel ferro fiebat, quo maxime se exercebant Lacedæmonii.

2 Sit semel ille] Discus nempe quo à Phœbo occisus est puer Hyacinthus: Vide infra ep. 173.

Cithara.

Cithara. CLXV.

Hac restituit poeta Eurydicen: sed ipse amisit, dum sibi diffidit, nec placide amat.

REddidit Eurydicen vati: sed perdidit ipse
Dum sibi non credit, nec patienter amat

1 *Vati*] Orpheo nempe qui cithara ludens exoraverat Plutonem, & Eurydicen suam uxorem ab inferis reducebat, sed ea lege ne illam respiceret nisi cum in apertas lucis auras evassisset.

2 *Nec patienter*] Dum enim illam perdidit, amat, Ovidius, exit amans oculos, & protinus illa lapsa est.

Idem. CLXVI.

Crebro expulsa est ex theatro Pompeiano, qua traxit silvas, & cobibuit feras.

DE Pompeiano sæpe est ejecta theatro,
Quæ duxit silvas, detinuitque feras.

4 *Ejecta*] Quæ lectio melior videtur: nam citharædi subinde lapidibus excipiebantur, si non placuissent. Alii, *electa*. Porro in thea-

tro Pompeii exhibitus est Orpheus qui cithara ludens feras & silvas trahebat. Vide epig. 2 lib. Spect.

Plectra. CLXVII.

Ne ardens pustula tibi eveniat attrito pollice, canora plectra adornent lyram docilem.

Fervida ne trito tibi pollice pustula furgat
Exornent docilem garrula plectra lyram

1 *Fervida ne trito*] Qui enim nudis digitis, & absque plectro citharam pulsant, sæpenumero digitorum oblectit, qui & pustula surgente, quæ

& pustula dicitur, intumescit & dolet. Turnebus, lib. 9. cap. 24.

3 *Exornent*] Alii, *exorent*.

Trochus. CLXVIII.

Impellenda est rota: nobis largiris donum utile. Pueri delectabuntur eo trocho, ego vero cantu.

Inducenda rota est: das nobis utile munus
Iste trochus pueris, at mihi cantus erit.

Trochus] Sic à Turnebo explicatur lib. 27. cap. 33. Erat autem genus ludî Græcanici, ut nomine ipso indicatur: rota enim erat ansam habens, ut facilius mitteretur, axiculis compacta transversis jaciebatur: quorum claviculæ & commissuræ aduncæ, dum versabatur missa

rota, vel missus orbis, tinniebant & crepabant. Mittere autem scienter, artis erat non vulgaris.

2 *At mihi cantus*] Nempe tinnitus ille trochi missi. Alii, *canthus*, ferrum nempe quod circum rota munitur.

Idem. CLXIX.

Quare annulus tinniens vagatur in orbe laxo, ut turba obvia recedat à trochis canoris?

Garrulus in laxo cur annulus orbe vagatur
Cedat ut argutis obvia turba trochis?

2 *Cedat ut argutis*] Tinnitu enim, de quo locuti sumus in superiore epigrammate, morantur transeuntes, ut sibi caverent.

Signum

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 575

Signum victoriæ. CLXX.

Hæc illi sine sorte datur, cui nomina Rhe-
nus

Vera dedit : decies adde Falerna puer.

Hæc illi donatur sine sorte,
cui verum nomen impositum est
à Rheno devicto : serve, decies
infunde Falernum.

[Hæc] Victoria scilicet. Alii, hoc, signum
victoriæ, ut ex antiquis nummis intelli-
gitur, erat alatæ fœminæ statua dextra laurum
tenens, sinistra palmam. Raderus.

[Vera sorte] Etenim casu & sorte non datur
signum victoriæ Domitiano, qui toties vicisset

hostem. Vide epig. 1. ubi de alternis munerum
sortibus.

2 Decies adde] Tot enim cyathi sunt hauri-
endi, quot Germanicus habet literas, nimirum
decem. De illo more bibendi diximus ep. 72.
lib. 1.

Βρῦτα μουδιον. Bruti Pusio. CLXXI.

Gloria tam parvi non est obscura sigilli :
Istius pueri Brutus amator erat.

Non est ignobile decus tam
exigui sigilli : Brutus amabat
hunc puerum.

[Istius pueri] De quo jam diximus epig. 51. lib. 9. Plinius, lib. 34. cap. 8. Item fecit
Pollodorus puerum, quem amando Brutus Philippensis cognomine suo illustravit.

Sauroctonos Corinthius. CLXXII.

A te reptanti puer infidiose lacertæ
Parce : cupit digitis illa perire tuis.

O puer infidiose, ignosce lacer-
ta repenti ad te : illa optat occidi
tuis digitis.

[Sauroctonos] Α σαῦρος occido, & αἰώνος
vita : hoc est, lacertam occidens. Nimirum
intelligit sigillum ex ære Corinthio factum.
Plinius, lib. 34. cap. 8. Fecit (Praxiteles) &

puerem subrepenti lacertæ cominus sagitta infi-
diantem, quem Sauroctonon vocant.

3 Cupit] Ut nobili fato pereat.

Hyacinthus in tabula pictus. CLXXIII.

Fleat ab invisio morientia lumina disco
OEbalius, Phœbi culpa dolorque, puer.

Puer OEbalius crimen Phœbi
& mœror avertit oculos morien-
tes à disco odiofo.

[Fleat ab] Hyacinthi meminit Plinius,
lib. 35. cap. 11. Hyacinthus (opus Nicææ Athe-
niensis) quem Cæsar Augustus, delectatus eo se-
dem deportavit Alexandria capta, & ob id Ti-
berius Cæsar in templo ejus dicavit hanc tabulam.
Ovidius, 4. Metam.

Labeis OEbalide prima fraudate juventa
Phœbus ait, videoque tuum mea crimina vulnus.

2 OEbalius] Amyclas fuit pater Hyacinthi,
conditor Amyclarum, quæ urbs fuit Laconicæ,
ubi pueri tumulus sub Apollinis signo. Ex
Cynorta fratre Hyacinthi natus OEbalius, qui
regnavit Amyclis ; à quo forte regio, aut urbs
OEbalia dicta, unde & Hyacinthus OEbalius.
Vide Pausan. in Laconicis, initio lib. 3.

Hermaphroditus marmoreus. CLXXIV.

Masculus intravit fontes : emerfit utrumque,
Pars est una patris : cætera matris habet.

Mas ingressus est fontes : exitit
utriusque sexus : habet unam
partem genitoris : reliquas vero
genitricis.

1 Fontes] Salmacidis nempe, Ovidius, 4. Metam. fuisse hanc fabulam describit.

2 Patris] Mercurii nempe. Matris] scilicet Veneris.

Danae

Danae picta. CLXXV.

O Rex deorum, quare Danaë
sumpsit à te mercedem, si Leda
tibi obsecuta est gratis.

CUR à te pretium Danaë regnator Olympi
Accepit, gratis si tibi Leda dedit?

1 CUR à te] Jupiter in aurum conversus corripit Danaen, &c. Ledam vero factus cyncus, &c.

Persona Germanica. CLXXVI.

Sum jocus figuli persona Rufi
Batavi: puer metuit hac ora
qua tu derides.

SUM figuli lusus Rufi persona Batavi.
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

1 Rufi] Batavi ut alii Germani capillos rufabant, ut supra epig. 26. unde alii Rufi.

2 Hac timet ora puer] Larvati Batavi terrori sunt pueris. Alii, ora pater.

Hercules Corinthius. CLXXVII.

Infans conficit duos angues, nec
respicit. Jam hydra poterat re-
formidare teneras manus.

ELidit geminos infans, nec respicit angues
Jam poterat teneras hydra timere manu

Hercules Corinthius] Hoc est, Herculis statua
ex ære Corinthio facta. De Hercule picto Plin.
l. 35. c. 6. Magnificus est Jupiter ejus in throno

astantibus diis: & Hercules infans draconem
strangulans, Alcmena matre coram parente
Amphitryone. Vide Theocritum Idyll. 25.

Hercules fictilis. CLXXVIII.

Sum fragilis: at moneo, tu ne
contemne signum: Alcides non
arbitrabitur habere meum nomen.

SUM fragilis: sed tu moneo ne sperne sigillum
Non pudet Alciden nomen habere meum

Hercules fictilis] Plinius lib. 35. cap. 12. Ab hoc eodem, Turiano nempe, factum Hercules
fictilem supple, qui hodieque materia nomen in urbe retinet. Dicebatur enim Hercules fictilis.

Minerva argentea. CLXXIX.

O Virgo sacra, dic mihi, cum
habeas galeam & hastam, cur
non habeas ægida? Cæsar habet.

DIC mihi virgo ferox, cum sit tibi cassis
hastam,
Quare non habeas ægida? Cæsar habet.

2 Cæsar habet] Domitianus nempe, Responsio est Minervæ. Vide epig. 1. lib. 7.
Pectore cum sacro sederit, agis erit.

Europa picta. CLXXX.

O Genitor optime deorum, po-
teras melius transfigurari in tau-
rum, cum Io tibi fuit vacca.

MUtari melius tauro pater optime divum
Tunc poteras, Io cum tibi vacca fuit.

1 Tauro] Sub cujus forma Jupiter rapuit
Europam, cujus historia satis nota.

2 Io cum tibi] De qua in vaccam transmuta-

ta Ovidius 1. Met. Sic enim Argo non a-
vertente illam comprimere potuisset Jupiter.

Leander

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 577

Leander marmoreus. CLXXXI.

Lamabat tumidis audax Leander in undis, *Audax Leander exclamabat*
Mergite me fluctus, cum rediturus ero. *in undis commotis: O fluctus,*
immergite me cum reversus ero.

Audax Leander] Quippe se mari commo-
miserat, aditurus puellam quam depe-
dit. Vide epist. Ovid.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre sa-
lutem,
Si cadat ira maris, Sesta Puella, tibi.

Sigillum Giberii fictile. CLXXXII.

Brius hæc fecit terris puto monstra Prome- *Opinor, temulentus Prometheus*
Saturnalicio ludit & ipse luto. (theus: *finxit hæc portentis terris: & ipse*
ludit luto Saturnalicio.

Prometheus] Qui hominem ex luto primus
fisse dicitur. Horatius, lib. 1. ode 16.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deestam.

Brius autem hoc portentum seu hominem gib-
erium fecit, cujus sigillum erat in Saturnaliciis

muneribus. Alii aliter. Ex Plinio, lib. 34. c. 3.
Cleippus fullo fuit Gibbere & alio foedus aspe-
ctu, cui nupsit Gegania mulier prædices: ille
verò Cleippus naturæ portentum est effigiatus,
inquit Raderus, in quam effigiem est hoc epi-
gramma.

Homeri Batrachomyomachia. CLXXXIII.

Erlege Mæonio cantatas carmine ranas,
Et frontem nugis solvere disce meis. *Evohe ranas cantatas versi-*
bua Homeri, & disce ex hilarare
frontem meis ineptiis.

Batrachomyomachia] Hæc vox significat pug-
nam ranarum & murium. Alii hoc opusculum
Homero compositum affirmant, alii negant.

Mæonio] Hoc est, Homero. Mæonia

autem Asiæ regio, in qua natus esse Homerus
dicitur. Vide epig. 10. lib. 5.

a Et frontem] Sic exemplo Homeri suas in-
eptias excusat poeta.

Homerus in membranis. CLXXXIV.

Ilias & Priami regnis inimicus Ulysses
Multiplici pariter condita pelle latent. *Ilias, & Ulysses adversarius*
regnis Priami condita multiplici
pelle simul occultantur.

Inimicus Ulysses] Hoc est, Odyssæa.
a Multiplici pelle] Hoc est, multis membra-

nis involvuntur.

Condita] Refer ad Iliadem & Odyssæam.

Virgilii culex. CLXXXV.

Ccipe facundi culicem; studiose, Maronis;
Ne nugis possitis arma, virumque canas. *O studiosa, accipe culicem Ma-*
ronis diserti, ne derelictis jocis
legas arma, virumque.

Culicem] Hoc est, Virgilii poema, quo cu-
licem fatum desset.

Arma virumque] Hoc est, Æneida.

Canas] Alii, *legas*. Hoc est, ne Saturnalio-
rum tempore gravioribus studiis operam des.

Virgilius in membrana. CLXXXVI.

Quam brevis membrana includit immensum Maronem! Illius effigies expressa est in prima tabula.

QUam brevis immensum cepit membrana Maronem!

Ipsius vultus prima tabella gerit.

¹ *Immensum Maronem*] Virgilii opera intellige; immensa quidem tum propter versuum numerum, tum propter argumenti dignitatem. Membrana erat instar papi larga & extensa,

sed sane hoc loco poeta intelligit pugillares membraneos plurium foliorum, in quorum primo expressa erat imago Virgilii. Vide ep. supra.

Menandri Thais. CLXXXVII.

Hac primum decepit lascivos amores adolescentum, nec Glycere, sed Thais fuit vere amica.

HÆC primum juvenum lascivos lufit amores,

Nec Glycere, vere Thais amica fuit.

² *Nec Glycere*] Turnebus, lib. 9. cap. 34. Glycere, inquit, erat Menandri poeta amica, quod ex Glycere Gracia ad eum epistolis, quæ bodieque extant, cognoscimus. Thais tamen ab

eo sic in comædiis introducta frequenter, & lebris reddita est, ut ipsa videatur, non Glycere, Menandri amica fuisse. Alii, aliter.

Cicero in membranis. CLXXXVIII.

Si comitem habueris hanc membranam, crede te suscipere longum iter cum Cicerone.

SI comes ista tibi fuerit membrana, putat Carpere te longas cum Cicerone vias.

¹ *Si comes*] Virg. 2. lib. 1.

Qui tecum cupis esse meos ubicumque libellos

Et comites longa quavis habere via.

Propertius. CLXXXIX.

Cynthia carmen juvenile dicitur Propertii accepit famam, nec minus ipsa dedit.

CYNTHIA, facundi carmen juvenile Propertii accepit famam, nec minus ipsa dedit.

Propertius] Alii, Cynthia Propertii. Alii, Propertii monobiblos.

¹ *Cynthia*] Puella amica Propertii, quam multis ille versibus celebrat.

² *Nec minus ipsa dedit*] His enim carminibus claruit Propertius, quorum argumentum præbuerat Cynthia pulcherrima puella.

Livius in membranis. CXC.

Pellibus exiguis continetur immensus Livius, quem non includit totum mea bibliotheca.

PELLIBUS exiguis arctatur Livius ingens, Quem mea non totum bibliotheca capit.

¹ *Livius ingens*] Et à stili majestate, & centum quadraginta librorum multitudine, quod centum & amplius perierunt.

Sal

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 579

Sallustius. CXCI.

HIC erit, ut perhibent doctorum corda
virorum,
Primus Romana Crispus in historia.

*Hic Crispus erit primus in hi-
storia Romana, secundum judi-
cium virorum eruditiorum.*

*[Corda virorum] Quintilianus, lib. 2. c. 6. | trovers. 25. lib. 5. Cornelius Tacitus, l. 3. Hist.
lib. 4. cap. 2. Seneca, lib. 3. Declam. & Con- | 2 Crispus] Sallustius.*

Ovidii Metamorphosis in membranis. CXCII.

HÆC tibi multiplici quæ structa est massa
tabella,
Carmina Nasonis quinque, decemque gerit.

*Hoc volumen, quod tibi compr-
etum est multis paginis, includit
quindecim libros Nasonis.*

*[Massa] Plurium foliorum pugillares intellige, in quibus erant inclusi quindecim Meta-
morphoseon libri: hoc enim loco carmina significant libros.*

Tibullus. CXCIII.

Iussit amatorem Nemesis lasciva Tibullum:
In tota juvit quem nihil esse domo.

*Nemesis lascivam arsit ama-
tor: Tibullus, cui gratum fuit ni-
hil esse in tota domo.*

*[Nemesis] Deliam tamen vocat ipse Tibul-
lus, cui idem tribuit eleg. 5. lib. 1. quod Ne-
misi tribuit Martialis hoc loco:
Illa regnat cunctos, illi sint omnia cura,
Et juvet in tota me nihil esse domo.
2 Juvet quem] Totum quippe domus im-
perium penes Deliam erat.*

Lucanus. CXCIV.

Sunt quidam, qui me dicunt non esse poetam:
Sed qui me vendit bibliopola putat.

*Sunt quidam qui negant me
esse poetam: sed existimat biblio-
pola qui me vendit.*

*[Sunt quidam] De Lucano dictum lib. 7. | poetam existimaverunt.
fig. 20, 21, & 22. quem commendavit poe- | 2 Putat] Me esse poetam: cum ex meis
t. Alii tamen historicum magis eum quam | versibus rem faciat.*

Catullus. CXCV.

Tantum magna suo debet Verona Catullo,
Quantum parva suo Mantua Virgilio.

*Ampla Verona tantum ob-
stringitur suo Catullo, quantum
exigua Mantua suo Virgilio.*

*[Tantum] Hoc est, claram suam patriam non minus Catullus, quam suam obscuram illu-
stravit Virgilius. Vide lib. 1. epig. 62.*

Calida & frigida aqua. CXCVI.

HÆC tibi quæ fuerint caldarum nomina
dicunt:
Ipsa suas melius charta natabit aquas.

*Hic liber qui refert tibi quæ
fuerint nomina caldarum, ipsa
melius immergetur in suas a-
guas.*

*[Hæc tibi] Mittit versus de variis aquarum
calidarum nominibus. Legunt alii,
Hæc tibi quæ fontes & aquarum nomina dicunt.
Dicunt] Nempe hæc carmina. Alii, dicit.
2 Ipsa suas] Vide epig. 6. lib. 1.
Vis puto cum libro, Marce, natære tua
Sic suos versus extenuat poeta. De aqua calida
sepius jam dictum.
Natabit] Alii,
Visa suis melius charta natabit aquas.*

P p 2

Mulæ

Mulæ pumilæ. CXCVII.

Non timere debes decidere ex
his mulis : soles sedere in terra
fore altius.

HIS tibi de mulis non est metuenda ruina
Altius in terra pene sedere soles.

2 Altius in terra] Quam sedcas in mula tam brevis staturæ.

Catella Gallicana. CXCVIII.

Si placet audire festiuitates
exigua catellæ, pagina tota non
sufficit huic narrationi.

DELicias parvæ si vis audire catellæ,
Narranti brevis est pagina tota mihi.

2 Brevis est] Alii, prima est, ut indicet primum librum, quo epig. 110. Iffam catellam Pal-
lii descripsit.

Asturco. CXCIX.

Hic Astur equus brevis, qui
ad numerum glomerat celeres
gressus, missus est ab auriferis
gentibus.

HIC brevis, ad numerum rapidos qui co-
ligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus Astur equus.

1 Rapidos qui] Gallicè qui va l'amble. Ang.

2 Ab auriferis gentibus] Hoc est, ex Astu-
ria Hispaniæ provincia, ubi sunt aurofodina
Epig. 16. lib. 10.

Accipe Callaicus quidquid fodit Astur in ar-
tibus d

Canis vertagus. CC.

Vertagus acer non venatur sibi
sed vero, qui dente portabit ad te
leporum ista etum.

NON fibi, sed domino venatur vertagus ace-
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Vertagus] Vox peregrina videtur, de qua Turnebus, lib. 18. cap. 1. quasi Fertrahus, h
est feram trahens. Patleratus de literis. Vertagus pro Vertrahus, à fera trahenda.

Palæstrita. CCI.

Non mihi placet, qui superat,
sed qui scit succumbere, & conve-
nientius dicit reflexionem pala-
stra.

NON amo, qui vincit, sed qui succumbere no-
Et dicit melius τὴν ἀνακλινοπάλην. (vul

Non amo] Non probo luctatorem qui viribus
vincit, sed qui se reclinat, atque ex reflexione
palæstræ adversarium dejicit. Farnabius. Legit
verò & distinguit Salmasius :

Hunc amo qui vincit, sed qui succumbere novit,
Et melius didicit τὴν ἀνακλινοπάλην.

Contrario, inquit, sensu, & quem poetæ mens
non recipit, hodie legitur, Non amo qui vincit.
Cur enim palæstritam amare se diceret non vin-
centem ? Dicit amare se quidem hunc palæstri-
tam qui vincit, sed qui etiam novit succum-
bere : hoc est, qui succumbendo vincit, qui
περιγίνοι ἀναπλάμψος, ut inquit Pindar.
ἡ οἶον πίπλων. Magis commendari inquit
palæstritam qui arte vincit, quam qui viribus :
qui τὸς ὑπὸ ἰσχυρὸς novit, ἡ τὸς χα-
μαί τρώπης, quæ Theocritus συμφορὰ πα-
λαίσματα τίχνα, nimirum τῶν εἰς γαί-

αν προπεσόντων. Tum ἀνακλινοπά-
Martialis, pancratiū dicebatur, quod ἐν
ἀνακλίνομαι ἢ ὑποκλίνομαι plerumq[ue]
exerceretur ; ad distinctionem τῶν ὁρίσας π-
λης, quæ à stantibus & erectis pugnatur,
qua vicissè erat adversarium solo dejecit
Secus omnia in pancratio, in quo & succubuit
erat artis : nam & humi volutantes nexus su-
expediebant impediabantque, viribusque sug-
riores adversarios sepe numero sic vincebat
Non aliter quippe victus quispiam putabatur
pancratii lucta, nisi animum desponderet
victum se fateretur Non vult] Alii, novit.

2. Ἀνακλινοπάλην.] Vox est sista q[ue]
alibi non reperitur. Clinopale legitur apud Se-
tonium in Domitiano, cap. 22. Unde aliq[ui]
turpem sensum eliciunt ex hoc disticho ; ἀ-
κλινω, reclino, πάλη, palæstra.

Simili

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 581

Simius. CCII.

Validus emissas eludere fimiis hastas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

*Simius doctus declinare ha-
stas vibratas, si haberem cau-
dam, eram cercopithecus.*

Cercopithecus] Simiarum vel simiorum va-
sunt genera, & cauda inter se distinguuntur.
que caudam habent, *χερροπιθήκοι*: *χείρος*
enim significat caudam. Vide epig. 128. supra.
sine cauda dicuntur à Græcis *πίθηκοι*:

CCIII.

Cymbala. CCIV.

RA Celænos lugentia matris amores,
Esuriens Gallus vendere sæpe solet.

*Gallus famelicus sæpe solet
vendere ara desentia amores
Celænos matris.*

Era] Hoc est, cymbala seu instrumenta
era ex ære, quæ pulsabant Galli Cybeles sa-
pientes descentes Atyn puerum ab ea redama-
tum, cujus patria fuit Celæne urbs Phrygiæ:
unde vocat Atyn Celænos amores.

CCV.

Cestros. CCVI.

Collo necte puer meros amores,
Cestron de Veneris sinu calentem.

*O Puer, collo injice meros
amores, Cestron calentem de sinu
Veneris.*

Cestron] De quo fusc diximus epig. 13. lib. 6. Veneris nempe fuit balteus, quo qui percutie-
bat, percussoris amore incendebatur: idcirco poeta vocat cestron meros amores.

Idem. CCVII.

Ume Cytheriaco medicatum nectare cestron:
Ussit amatorem balteus iste Jovem.

*Accipe cestron imbutum nectare
venereo: balteus iste incendit
Jovem amatorem.*

Ussit amatorem] Juno nempe hoc balteo Jovem percutiens ad sui amorem allicit, & ab
amoribus cohibet, teste Homero. Vide epig. 13. lib. 6.

Notarius. CCVIII.

Urrant verba licet, manus est velocior illis:
Nondum lingua suum, dextra peregit
opus.

*Quamvis verba velociter pro-
ferantur, manus est celerior illis:
lingua nondum perfecit suum
opus, dextra perfecit.*

Notarius] Qui nempe distantis verba exci-
piat, & per notas ita expedite scribebat, ut
loquens dicentis anteverteret. Vide Auson.
ep. 138. ad notarium velocissime excipientem:
*Tu sensa nostri pectoris
Vix dicta jam ceristenes, &c.*

Concha.

Concha. CCIX.

Concha maritima leviget corticem. Mareoticam : calamus currit via expedita.

LEvis ab æquorea cortex Mareotica, concha
Fiat : inoffensa curret arundo via.

1 Cortex Mareotica] Hoc est, chartæ papyraceæ, in quibus scribebant antiqui, leves fiant, ut scribendo calamus non hæreat. Plinius, lib. 13. cap. 12. de generibus chartarum sic ait :

Scabritia levigatur dente, concharum, &c. Mareotis verò Ægypti pars est, ubi frequenter sunt papyri.

Morio. CCX.

Non est mendax supeditas, nec fingitur artificio calido : quisquis non sapit nimium, ille sapit.

NON mendax stupor est, nec fingitur arte
dolosa :
Quisquis plus justo non sapit, ille sapit.

1 Non mendax] Id est, morio non fictus sed à natura factus est. De morione dictum epig. 39. lib. 6. epig. 13. lib. 8. epig. 95. lib. 12.

Caput arietinum. CCXI.

Scidisti colla tenera mariti Phryxei. An hoc meritis est, qui saepe tibi donavit tunicam ?

Mollia Phryxei secuisti colla mariti :
Hoc meruit, tunicam qui tibi saepe dedidit !

1 Phryxei colla] Hoc est, caput arietis, quod ille quo vestitus Phryxus mare trajecit. Vide

epig. 51. lib. 10.

2 Tunicam qui] Nimirum ex vellere tonso.

Pumilio. CCXII.

Sitantum aspicias caput hominis, existimes Hæctora : si intuearis stantem, credas Asryanacta.

SI solum spectes hominis caput, Hæctora credes :
Si stantem videas, Asryanacta putes.

1 Si solum] Sedens nempe & capite tenus extans prope gigas ; stans vero puer videbatur Hæctoris & Asryanactis ejus filii historia satis nota.

Parma. CCXIII.

Hæc, quæ solet saepe superari, quæ raro superare, parma tibi erit, sentum verò pumilionis.

HÆC quæ saepe solet vinci, quæ vincere raro
Parma tibi, scutum pumilionis erat.

1 Hæc] Parma nempe quæ breve erat scutum, quo qui armati erant in arena, quod ejus brevitatem non satis essent testi, saepe vincebantur. Sic Turnebus, lib. 5. cap. 10. citans hoc epigramma. Thraces autem parmam geriebant, quorum factionem oderat Domitianus :

unde ipsi adulatur poeta, cum dicat parma saepe vinci.

2 Scutum] Quod totum corpus contegebatur. Sensus est, homo procerus non bene parma munitur, sed nanus optimo munitur. Tibi] Procerus nempe.

Puer

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 583

Pueri comœdi. CCXIV.

NON erit in turba, quisquam *μὴδ' ὅσους ἴστα :* Non erit quisquam odio dignus in hac turba : sed quilibet poterit quisvis esse *διόχευτος*. poterit esse iucundissimus.

[Non erit in] Hoc est, inquit Turnebus, 9. cap. 24. tam formosi & amabiles sunt pueri isti comœdi, ut si *μὴδ' ὅσους*, id est, persona ejus qui invisus sit, agenda sit, ut usu venire solet in comœdiis, non sit in turba quisquam qui eam agere possit : sed qui eam personam *διόχευτος* possit : hoc est, maxima optandi seu carissimi.

CCXV.

Accipiter. CCXVI.

PRædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis, idem
Decipit, & captas non sibi moeret aves. *Prædo fuit avium, nunc servus aucupis : idem fallit, & ariet volucres non sibi captas.*

[Prædo fuit] Hoc est, priusquam manciparet accipiter, sibi capiebat aves, nunc aucupi capst. *2 Non sibi] Sed aucupi suo domino.*

Opsonator. CCXVII.

DIC quotus es, quanti cupias cœnare, nec unum
Addideris verbum : cœna parata tibi est. *Profer quotus es, quo pretio cœnare velis, nec subjeceris unum verbum : cœna instructa est tibi.*

[Opsonator] Is nempe est qui cibis & opsoniis comparandis præest. *rum, & pro ratione impensis splendidum aut frugale convivium apparabatur. Legunt alii, Dic quotus, & quanti, &c.*

Calami aucupatorii. CCXVIII.

NON tantum calamis, sed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita crescit arundo manu. *Avis non tantum circumvenitur calamis, sed cantu etiam, dum arundo dolosa subjicitur manu tacita.*

[Callida dum tacita] Aucups sub arbore latitans invitabat cantu aves, quibus jam arbori insidentibus, infra paulatim assurgens viscetas virgas subjiciebat, capiebatque : & hoc est quod poeta dicit crescere arundinem seu virgam, dum paulatim ab aucupe in digitos pedum surgente tollitur, aviumque pedibus subjicitur, ut crescere sensim videatur. Raderus. Alii, pallida, visco forte. Videat lector. Vide epig. 55. lib. 9.

Corculum. CCXIX.

PAuper caussidicus nullos referentia nummos
Carmina cū scribas : accipe cor, quod habes. *To caussidicus inops cum facias versus ex quibus nullam accipias pecuniam, sume cor quod habes.*

[Accipe cor] Hoc est, bovis cor stupidum & stolidum, quale tu ipse habes cum versus scribas, ex quibus nullam prorsus utilitatem percipis. Vide ep. 77. l. 1. Retinet prolem mate Liphus Corculum : & in ultimo versu, Demens enim seu non cordatus videbatur ille caussidicus, qui relicto foro carmina scriberet nummos referentia. Videat lector. Pro lemmate cum Turnebo & alijs melius forte legas Cor budulum.

accipe cor quod abest.

Cocus.

Cocus. CCXX.

Sola ars coquinaria non sufficit coco : cocus debet studere palato veri, & scire ejus gulam.

NON satis est ars sola coco, servire palato. Namq; cocus domini debet habere gulam.

1 *Non satis]*

Non satis est ars sola coco : servire palato.

Atque cocus domini debet habere gulam.

Sic interpunxit Turnebus, lib. 9. cap. 24. Hoc

est, non sufficit ut cocus sit artis suae peritus sed debet scire quibus opsoniis oblectetur dominus, cujus palato servire oportet.

Craticula cum veru. CCXXI.

Exigua ofella tibi sudet in curva craticula : spumeus vero aper fumet in longo veru.

PARVA tibi curva craticula sudet ofella : Spumeus in longa cuspide fumet aper.

1 *Ofella]* Ofellas intellige carnes conditas, & globi forma concisas, epig. 48. lib. 10. quae super craticulam torreri jubet : at grandiores feras veluti apros veru affandos docet.

Pistor dulciarius. CCXXII.

Ista manus tibi format mille dulces figurat operum : parva apis laborat huic uni.

MILLE tibi dulces operum manus ista figurat Exstruit : huic uni parca laborat apis

1 *Mille tibi]* Quales figurae nunc sunt ex melle, saccharo, & farina. Legunt alii, melle tibi.

2 *Huic uni]* Ars pistoris dulciarii adeo laudatur a poeta, ut propter hunc unum ab apibus mel confici dicatur.

Jentacula. CCXXIII.

Surgite, jam pistor vendit jentacula pueris, & cristata aves dici cantant undique.

SURGITE, jam vendit pueris jentacula pistor, Cristataeque sonant undique lucis aves.

1 *Jentacula]* Turnebus, lib. 9. cap. 24. sic ait : Reperio in veteribus libris adipata, quibus fortasse ut unctis & galeatis cibis utebantur olim in jentaculo. Plutarchus, l. 8. Sympos. dicit in jentaculo panem & nihil aliud datum fuisse : Apuleius, l. 1. Met. panem cum caseo.

2 *Cristataeque]* Hoc est, galli aurorae praenuntii. Quasi igitur noctem Saturnalia transigisset poeta, evagatus per munera singulorum distichis monet diem adventare imposituram ultimam manum. Sic Domitius.

F I N I S.

I N D E X

VOCABULORUM OMNIUM

QUÆ IN

M. VAL. MARTIALIS

LIBRIS leguntur.

*Numerus prior librum, posterior verò libri Epigramma denotat. Numero etiam, cum signo * præposito, libri Spectaculorum Epigramma designatur.*

A.

A Bderitanæ plebis

pectora 10. 25

abdices 5. 57

ducere 7. 92 | 8. 21

ductas 8. 56

eat 5. 85 | 12. 17

esse 6. 19 | 7. 6

est 7. 5. 24

es 14. 84

gas 10. 33

gatque 10. 5

get 11. 99

git 1. 35

ne 1. 22 | 5. 21 | 8. 32. 56 |

11. 17. 44 | 12. 71 | 14. 163

res 4. 61

ret 3. 24

tti 1. 100

* 16 | 1. 63 | 8. 59 | 10.

75 | 11. 8 | 12. 103

te 11. 7

latis lacernis 12. 26

abluas 2. 70

abnegat 2. 32

abnuat * 28

abolla 8. 48. Cerea 4. 53

abollam Tyriam 8. 48

abortivo ovo 6. 93

abrumper 12. 26

abrupta recte 5. 63

abscidit 3. 66

abscindere 3. 85

abscessa 3. 81

abscessa lingua 2. 82

abscondunt 1. 35

absens 8. 78. Sacerdos 10. 92

absentem 11. 61. rogum 9.

78.

absentes comæ 9. 38

absentis 6. 85 | 7. 50

amicitiæ 9. 102

abim 3. 4

absit 10. 87

absolvi 4. 16

absolvit 11. 21

absolvit 12. 52

absoluta 1. 83 | 12. 64

abstinet 9. 87 | 11. 40

abstulerat * 2 | 7. 60

abstulit 3. 52 | 6. 88 | 9. 104 |

10. 51 | 11. 70. 92. 94 | 14. 18

abutere 7. 92

ac 4. 90 | 9. 23 | 12. 50

acapna ligna 13. 15

accedas 7. 25

accedent 10. 48

accedit 12. 26

accedunt 11. 72

accendit 14. 26

accepit * 5 | 1. 106 | 5. 38 |

12. 18 | 14. 170. 189

accepta aqua 13. 47

accessi 7. 17

accessit 7. 52 | 10. 103

accidat 6. 82

accidisset 2. 65

accidit 7. 13

accipe 1. 89 | 2. 27 | 6. 25.

80. 85 | 7. 1 | 8. 9. 56 |

9. 69 | 10. 16 | 11. 50 | 12.

INDEX

- 75 | 13. 9. 11. 45. 102 | 14.
 1. 27. 28. 87. 89. 96. 102.
 159. 185. 219.
 accipere 2. 36. | 9. 70 | 10. 75
 accipies 13. 45
 accipiam 12. 40
 accipiat 9. 96
 accipienda 9. 50
 accipient 12. 52
 accipies 5. 1 | 11. 58
 accipis 9. 70 | 10. 69. 88
 accipit 8. 75 | 9. 5 | 10. 36
 accipiter 14. 216
 Accius 11. 91
 accola 5. 3. proximus 5. 23
 accubamus 3. 82
 accubare 5. 71
 accubat 10. 27
 accubuisse 14. 135
 accubuit 8. 50
 accumbat 10. 84
 accumbimus 2. 37
 accusas 3. 13
 acer vertagus 14. 200
 acerba 12. 34
 acerbum 2. 26
 acerbus 12. 47
 acerna mensa 14. 90
 acerra 1. 29. plena 4. 45
 acerram 1. 29. septimam
 10. 24
 acervos 7. 53
 acervum ingentem 7. 26
 acetis 7. 24 | 13. 122. ruben-
 tis 11. 57. Niliaci 13. 122
 aceto 10. 45
 acerum 12. 48 | 13. 122
 Achillam 7. 56
 Achilles 3. 91
 Achilleas comas 12. 84
 Achilleos pedes 2. 14
 Achilles 5. 49
 acida creta 6. 93
 Acidalia arundine 9. 14
 Acidalio nodo 6. 13
 acipensem 13. 91
 acipensis *ibid.*
 Acoride 3. 93
 acos tenues 10. 37
 acre ulcus 11. 99
 acri equo 12. 14
 acribus curis 3. 20
 acrior chius 5. 62
 acris equi 6. 38
 acrius 8. 81
 acrius cor 6. 64
 acta * 61 3. 20 | 6. 70 | 11. 62
 actas quindecies Olympia-
 das 10. 22
 Actiaci freti 4. 11
 actis tantis 9. 104
 actitare 1. 18
 aculeolos 8. 71
 acus 14. 150. aurea 14. 24
 acuta testa 5. 18
 acuta arundine 10. 15. testu-
 dine 13. 86. cuspidem 14. 92
 acuto capite 6. 39
 acu 8. 28 | 9. 14. incerta 2.
 66. Semiramia 8. 28. la-
 civa 11. 46
 adamantia 7. 99
 adamantas 5. 11
 addas 8. 2 | 9. 46
 addat 10. 98
 adde 3. 35 | 10. 48 | 13. 5 |
 14. 170
 addere 8. 3 | 9. 95 | 10. 26 |
 14. 115
 addetur 10. 48
 addictus cliens 9. 3
 addideris 9. 5 | 11. 27 | 14. 217
 addidit 9. 18. 104
 addimus 10. 24
 addisti 10. 31
 addita 1. 102 | 9. 4 | 13. 3
 addite 10. 24
 addixi 12. 16
 adeas 3. 5
 adeo 4. 11 | 7. 17 | 8. 10 |
 11. 35
 adeone 1. 11. 90
 adeoque 7. 6
 ades * 24
 adesse 4. 54 | 10. 30
 adest 1. 7. 34 | 8. 30 | 10.
 37 | 13. 101
 adeunda 7. 92 | 9. 46
 atria 1. 71
 adeunte 1. 91
 adharet 5. 62
 adhibere 6. 57
 adhibes 7. 99
 adhibetur 10. 27
 adicit 4. 54 | 10. 82
 adire 1. 79 | 5. 26
 adisses 9. 67
 aditus 8. 65
 adjuvante aura 10. 30
 adjuvat 11. 61
 adlatras 2. 61
 admiror 3. 69 | 5. 64 | 7. 84
 admisisset 5. 70
 admisit 3. 66
 admissa luce 11. 105
 admissus 12. 57
 admittam 14. 37
 admittas 5. 6
 admittat 3. 93
 admitte 4. 8
 admittere 1. 26 | 3. 17
 admittit 7. 67
 admittunt 8. 14
 admoveas 10. 104
 admoventur 4. 64
 adoptes 4. 31
 adoptivis ramis 13. 46
 adorant 4. 49
 adorantes 12. 29
 adorat * 17
 Adriaticus culex 3. 93
 adscripta 14. 2
 adstet 12. 25
 adspeximus 9. 26
 aspice 5. 32 | 9. 88 | 11.
 58 | 14. 109
 adspicimus 9. 26
 aspicias 3. 35 | 8. 30. 59
 24 | 14. 115
 adstabat 8. 56
 adstricta fronte 11. 40
 adfecto æquore 13. 79
 advena 12. 3
 adventum 4. 15
 adversis frontibus 4. 35
 advertere 6. 64
 adulter 1. 35 | 10. 95
 adultera 6. 7 | 9. 3
 adulterium 1. 91
 advocato 10. 87
 advolans 5. 25
 Æaci severi 10. 5
 Æacida 11. 44
 Æacides 8. 6
 æde prima 7. 50
 ædemque 8. 44
 ædes 7. 96 | 11. 35 | 12.
 ædibus mediis 9. 62
 ædificat 9. 47
 ædificem 9. 23
 ædificet 9. 47
 ædifico 9. 47
 Ædile 1. 47 | 4. 52
 ædilem 5. 85 | 14. 1
 ædilis 11. 103
 Ægæi maris 6. 34
 Æger 4. 81 | 6. 47 | 12.
 Tityrus 8. 56
 ægida 14. 179
 Ægis 7. 1 | 9. 21
 Ægle 1. 95 | 12. 55. de
 ta 1. 73
 Æglen communem 11.
 ægram amicam 11. 8
 ægro 1. 102 | 9. 98
 ægrotas 12. 56
 ægrotat 2. 16
 ægrum 5. 25. dentem 10.
 Ælia 1. 20

VOCABULORUM.

- Eliano 11. 41
 Elius 5. 25
 Emilia 6. 85
 Emiliae viæ 3. 4
 Emiliae gentes 10. 12
 Emiliane 1. 51 | 5. 82
 Emilius 12. 19
 emula, carmina 12. 96.
 dona 8. 28. labra 4. 42.
 littora 4. 25 vina Tulsis
 cadis 13. 118
 mulatur 2. 20
 enea theca 11. 76
 enear 5. 1
 eni æquitis 11. 22
 enigmata 1. 91
 eno 14. 133. Agenoreo
 10. 16
 Eoli 10. 30
 Eoliamque 2. 14
 Eolio Noto 5. 72. vellere
 8. 51
 Eolium decus 8. 28
 Equa Venus 4. 13
 Equales libros 7. 89
 equalis ibid.
 Equandas 8. 52
 Equare 8. 60
 Equarum legum sanctissi-
 me cultor 10. 37
 Equi 11. 6. 50
 Equitate 5. 29
 Equor 10. 30
 Equora * 24 | 8. 43. frater-
 na * 16
 Equore advecto 13. 79.
 toto * 26
 Equorea concha 14. 209.
 Ravenna 13. 21
 Equorei Anxuris 10. 58
 Equoreis aquis 10. 51 un-
 dis 13. 84
 Equoreo pulvere * 28. Sale
 13. 89. tridente 5. 25
 Equorum 10. 87
 Equum 1. 115 | 10. 76
 Equi 1. 27. 77 | 7. 15 | 9. 60.
 70 | 11. 17. 28 | 12. 57.
 Eugentia 14. 204. fordida
 9. 9
 Equiorum 12. 57
 Equi 6. 27 | 12. 66. argu-
 to 11. 22. exiguo 9. 44.
 quaterno 12. 77. vario
 5. 61
 Equipedem cervum 9. 104
 Equigine nimia 2. 61. viridi
 tinctos versus 10. 33
 Equi taciturnum 8. 32
 Equi vacuo * 1. 11
 aërias cyparissos 12. 50
 æs 11. 77 | 4. 72. therma-
 rum 14. 163
 Æschyle 9. 5. 69
 Æsonides 2. 14
 æstas trigesima 10. 103
 æstate 10. 62. 96
 æstatem 10. 30
 æstates 9. 2. decem 4. 66
 æstatis 2. 85
 æstimârit 10. 35
 æstimas 11. 1
 æstimare 4. 64
 æstiva hora 12. 1
 æstivas nives 5. 65. um-
 bras 1. 13
 æstivo imbre 3. 65. mense
 9. 13. tempore 2. 78
 æstivum rus 8. 61
 æstuantem 11. 99
 æstuentes Bajas 3. 20
 æstuantis 3. 82
 æstuet 9. 23
 æstus 11. 79. serenos 1. 50.
 siccos 6. 42
 ætas 2. 64 | 6. 85 | 7. 95 |
 8. 56 | 10. 86. brevis 6.
 29. 85. inutilis 11. 70.
 mitis 14. 47. tota 10.
 38
 ætate 14. 205
 ætatem 10. 36. longam 6.
 70
 ætatis 10. 23
 æterna in rosa vivere 8. 77
 æternas habenas 6. 3
 æterno auro 11. 5. carmi-
 ne 10. 26. honore 1. 117
 Virgilio 11. 53
 æternum 5. 67
 æthera * 16 | 8. 36
 æthere 4. 3
 ætheria aula 13. 4
 ætherias auras 1. 4. 7
 ætherio neçiare 4. 8. Olym-
 po 9. 4
 ætherios ortus 3. 6
 ætherius pater 9. 36. 37
 æthiope tristi 7. 86
 æthiopes * 3
 Æthon 3. 67 | 8. 21
 misellus 12. 78
 ætnæque regna 7. 63
 ætnæis oris 8. 45
 Etola Calydone 9. 49
 cuspidis 13. 93
 Etolæ cuspidis 7. 1. feræ 7.
 26
 Etolo sue 13. 41
 ævo medio 8. 77. Placido
 10. 23. Pylio 4. 1
 afer 4. 37. 79 | 9. 8. 26 |
 10. 84
 affatus * 23 | 5. 3
 affecit 10. 78
 affectas 11. 33
 afferat 10. 74
 affers 9. 89
 affertur 3. 50
 affirmas 6. 14
 affirmat 4. 21
 affligunt 6. 33
 affuit * 21
 Afra 1. 101. Nomas 9. 77
 Africa 2. 2
 Africanis magnis 4. 14
 Africanus 12. 10
 Afro rigido 12. 42
 Agam 3. 38 | 4. 90 | 14.
 1.
 agas 1. 80 | 2. 27. 67 | 7. 9.
 agasque 5. 6
 agar 1. 20 | 3. 20
 Agathine velox 9. 39
 agedum 11. 57
 age 2. 64 | 8. 67 | 10. 87
 agelli 7. 30. 92. latentis 12.
 73. parvuli 10. 92
 agello 7. 90. Arpino
 51
 agellos tres 12. 16
 agellum 1. 117. meum 2.
 32
 agellus 12. 25
 Agenorio æno 10. 16
 Agenoridæ Cadmi 2. 43
 Agenoris 11. 1
 agentibus 1. 96
 ager * 2 | 1. 86 | 4. 60 | 5.
 72 | 7. 70. 101 | 9. 55 |
 10. 43. 51. 96. Amiter-
 nus 13. 20. ingratus 10.
 47. luxuriosus 11. 9. No-
 mentanus 2. 38. Regius
 10. 94. suburbanus 13.
 12. superbus * 2. Tuf-
 cus 9. 23
 agere 8. 7
 ageres 3. 66
 ageret 8. 26
 ages 8. 3 | 10. 37 | 11. 8
 agger 12. 14
 aggesta humo 8. 57
 agi 8. 33
 agili arte 3. 82
 agimus 12. 9
 agis 1. 80 | 2. 7. 67 | 8. 16.
 76
 agit 1. 69 | 5. 62 | 9. 4
 agitur 1. 27
 a 2
 agna

INDEX

- agna frequens 7. 53. mol-
 lior 5. 38. rudis 9. 73
 agni 10. 92. Phryxæi 10.
 51
 agnoscat 8. 3
 agnoscende 9. 67
 agnus mollis 3. 58
 agresti rudique viro 3. 24
 agricola 12. 73. crudus &
 ebrius 12. 77
 agricolæ 14. 34
 agricolam 5. 35
 agri Ceretani 6. 73. mu-
 nicipes 10. 103. subur-
 bani 10. 58
 Agrippa 3. 20. 36 | 10.
 87
 agris 4. 66. Diomedæis 13.
 93. Nomentanis 1. 105
 agro 6. 94 | 10. 43. 79.
 Elyfio 10. 101
 agros 1. 85 | 9. 62. pater-
 nos 11. 71
 agrum 9. 22
 agunt 9. 7
 ah 14. 115. facinus 11. 71.
 92. miser & demens. 7.
 64. pudet 4. 67. scelus
 11. 92
 ais 1. 118 | 2. 69 | 12. 67.
 87
 ait 1. 43. 86 | 3. 80 | 4. 67.
 6. 82 | 7. 65 | 9. 37. 45.
 88 | 10. 2 | 11. 21
 aïria 10. 4
 ala 11. 89
 alabastra 11. 9
 alanus 7. 29
 alapis 5. 62
 alas gemmantes 13. 70. li-
 quidas 4. 49
 alat 13. 49
 alauda 12. 58. 61
 alba brachia 11. 85. facies
 4. 79
 alba cerusa 10. 22. gem-
 ma 11. 37. penna 10. 3
 albæ lacernæ 14. 139. lanæ
 14. 155. luces 10. 62.
 Palladiæ 5. 1
 Albana commissatio 12.
 48
 Albana arce 9. 104
 Albana olivæ 9. 24
 Albano auro 4. 1
 Albanos Tusculosque col-
 les 4. 64
 Albanum 11. 8
 albas 14. 139
 albestere 7. 12
 albet 8. 28
 albi Galefi 12. 64
 Albi Maxime 11. 107
 Albinus 4. 37
 albicis amicis 10. 12. lacer-
 nis 4. 2
 albo otio 3. 58
 Albula 12. 100. Cana 1.
 13
 albularum crudarum 4. 4
 albus 1. 56 | 8. 26
 Alcestim 4. 75
 Alcida 10. 66 | 6. 68. prio-
 ris 9. 104
 Alcide 9. 67
 Alciden * 16 | 9. 4. 45 | 14.
 178. majorem 9. 66
 Alcides 7. 49 | 9. 26. 35.
 minor 9. 104. sacratus
 7. 49
 Alcime 1. 89
 Alcine 5. 65
 Alcinoi 4. 64 | 10. 94
 Alcinoos 7. 41 | 12. 31
 Alcon mitior 11. 85
 Alconti 6. 70
 alea 13. 1 | 14. 15. parva
 14. 18. sola 4. 66
 alea, blanda 4. 14
 aleator udus 5. 85
 alecem 11. 28
 ales 13. 68 | 14. 218. pluri-
 ma 9. 56
 Alexis 5. 16 | 6. 68 | 8.
 73
 Alexim 7. 28
 Alexin 8. 56. 63
 alga Erythræa 10. 16
 algentem 11. 99. hortum
 5. 79
 algentemque togam 12.
 36
 algentes 4. 5. togas 14. 137.
 vetulas 4. 5
 alget 5. 72 | 8. 67 | 10. 76 |
 12. 31
 algidosve secessus 10. 30
 alia * 21. causâ 3. 50
 alia via 11. 92
 alias 2. 18
 alica 2. 37 | 13. 6. 9
 alicam 12. 83 | 13. 6
 alicui 5. 53
 aliculam 12. 83
 aliena 1. 67 | 3. 70 | 12. 52
 alienus 14. 122. eques 10.
 19. odor 2. 12
 aliis 2. 21
 alio 6. 93 | 9. 106. mitten-
 te 10. 73
 alioque 12. 32
 alios 3. 5. 27 | 4. 89 | 7.
 99 | 12. 48
 aliorum 14. 73
 aliqua pars 7. 25
 aliqua in charta 5. 27
 aliqua aure 3. 63. parte
 5
 aliquando 4. 61 | 5. 51 | 1.
 46 | 12. 49
 aliquem 7. 57
 aliquid 1. 98. 108 | 2. 24 |
 11. 72. 75 | 4. 37 | 7. 1
 aliquod 4. 31
 aliquis 1. 117 | 5. 61 | 6. 1
 9. 28. 96 | 10. 66
 alis geminis 8. 51
 alit 13. 59
 aliter * 3 | 1. 17. 30. 89 |
 41. 61 | 3. 100 | 4. 81 |
 77 | 8. 12 | 9. 38
 alitis 9. 32. eximia 14. 6
 superba 6. 55 | 9. 12
 alitum 13. 61
 aliud 1. 93 | 6. 94 | 10. 1
 14 | 13. 34
 alium 4. 40 | 9. 105 | 1.
 49
 alius 1. 50 | 3. 58 | 4. 4
 allatres 5. 61
 alligas 12. 91
 alligat 8. 51
 alligati lactis 8. 64
 alludens 3. 19
 alma dies 4. 1
 alma parens Memnonis
 21
 almo 3. 47 | 10. 91
 alpha 2. 57 | 5. 27
 Alphæi 6. 85
 Alphicus 9. 97
 alta 1. 61 | 2. 74 | 5. 23 |
 41
 altaque 8. 3
 alta atria 10. 3. domus
 3. marmora 8. 3. portu-
 cus 11. 50. quies
 41. femita 5. 23. ten-
 pla 2. 74. vulnera
 61
 altaque faxa 11. 91
 alta ripa 10. 85. turre
 58. valle 3. 58
 altam Bilbilim 1. 50 | 10. 1
 alte 8. 75 | 9. 60 | 10. 30
 12. 29
 alter 3. 50 | 8. 73 | 9. 3
 37. 66 | 10. 20. 92
 altera 4. 8. 20. 83 | 7. 2
 8. 65 | 11. 8. 53
 altera

VOCABULORUM.

- crave 11. 32
 era barba 7. 82
 era charta 4. 83
 era cœna 11. 32
 ere stulto 14. 49
 eres 14. 49
 erius 2. 18 | 7. 37. Jovis
 9. 37
 ernas 14. 1
 ernis 5. 39
 erno lacerto 7. 66
 ernum Castora 10. 51
 ernus 9. 52
 ero 5. 14. oculo 4. 65
 eroque 6. 78
 erove 1. 118
 erum pedem 10. 100
 eramque 4. 37
 i Tiburis 7. 12
 illis gallina 13. 62
 ini 4. 25
 inum 14. 155
 is 1. 118. sylvis * 18
 ius * 16 | 6. 42. 64 | 14.
 197
 to 10. 58. Tribunali 11.
 99
 tos ramos 8. 61
 tricem terram 13. 50
 tum decus 9. 2. somnum
 1. 50. tramitem 10. 19
 tus 7. 68. honor 14. 4
 unit 3. 38
 umna 12. 21
 umnam pinguem 4. 19
 umne 1. 77 | 12. 60
 umnum pastum mero
 lacte 13. 41
 ulla coccina 2. 29
 ulla nigra 7. 34. rupta 12.
 26
 ulutam 11. 61
 Ama 6. 11 | 10. 71
 amabit 11. 6
 amabo 2. 55 | 8. 76
 amamur 9. 99
 amant 9. 9
 amantem 8. 51
 amantis 3. 11 | 4. 82 | 10. 38
 amantque 1. 105
 amare 2. 55 | 3. 58 | 6. 63 |
 7. 25 | 9. 40 | 10. 20. 73.
 89 | 12. 44
 amares 2. 63
 amaret 10. 35. 89
 amari 1. 55
 amari fellis 7. 24
 amaris 7. 75 | 11. 34
 amaris licibus 12. 69
 amaro munere 9. 95
 amas 4. 9 | 6. 29 | 9. 1 | 12. 44
 amasque 7. 10
 amat 1. 50. 56. 62. 71. 86 |
 3. 8. 15. 39 | 4. 13. 83 | 5.
 10. 56 | 6. 6. 54. 60. 61 |
 7. 7. 31. 67. 86 | 8. 30.
 49. 54. 63. 81 | 9. 15. 22.
 30. 62. 101 | 10. 58 | 11.
 41 | 12. 11. 52. 100 | 13.
 83. 119 | 14. 107. 165
 amatque 9. 50
 amator 1. 97 | 14. 171. fre-
 quens 7. 96
 amatorem Jovem 14. 207.
 Tibullum 14. 193
 amatrices aquas 7. 14 | 10. 4
 amatrix 7. 68
 amavit 4. 44 | 8. 11
 amazona peltatam 9. 104
 amazonicus 4. 42
 amazonide 4. 29
 ambit 4. 55
 ambitione nova 12. 96
 ambitiosa 9. 63. atria 12.
 69. casa 12. 67. tellus 6. 80
 ambitiose lepus 1. 52
 ambrosia 11. 58
 ambrosias dapes 4. 8 | 8. 39.
 50 | 13. 91
 ambulante cœna 7. 47
 ambulat 4. 55 | 6. 24
 ambulator serus. 2. 11.
 transtiberinus 1. 42
 ambulatve 3. 20
 ambules 3. 2
 amem 6. 11 | 8. 73
 amentque 9. 43
 amere 7. 28 | 12. 63
 ameris 6. 11
 ames 5. 47 | 8. 56
 amet 1. 56 | 3. 11. 63 | 5. 7.
 32 | 7. 88. 98 | 8. 63 | 11. 16
 amethystinæ lanæ 14. 154
 amethystinas vestes 1. 97
 amethystinatus 2. 57
 amethystinos trientes 10. 49
 Amiane 2. 4. 17 | 6. 92
 Amiano 4. 70
 Amianus 4. 70
 amica 3. 69 | 5. 72 | 7. 13 |
 9. 42 | 10. 68 | 11. 28. 40 |
 14. 6. 187. dives 11. 50.
 fallax 5. 43. omnis 1. 72
 amica nova inflammatus
 10. 86
 amica quies 9. 101
 amica 2. 82 | 9. 3 | 14. 9.
 Lacedæmonia 14. 156
 amicam 7. 69 | 11. 24 | 12.
 30. ægram 11. 8. mille
 librarum 11. 101. perpe-
 tuam 2. 34. spoliatricem
 4. 29. subtilem 11. 101
 amicas 8. 79
 amice 4. 25. 81 | 5. 54 | 6.
 85 | 12. 76. dissimulatur
 5. 25. lector 5. 16
 amici 1. 55. 100 | 2. 11 | 4. 15.
 6. 39 | 7. 79 | 11. 56. cari
 4. 5. facundi 8. 28 | 10. 73.
 felices 3. 37. mœsti 6. 85.
 pares 10. 47. succincti 2.
 46. veteres 8. 18
 amicis 5. 43 | 8. 6 | 9. 99 |
 10. 14. albis 10. 12. caris
 4. 73. miseris 10. 36
 amicitia cara 4. 67
 amicitia prætextata 10. 20
 amicitia 3. 36 | 9. 3. 86.
 absents 9. 102. fidæ pe-
 ctus 9. 15
 amicitias 10. 44. ingratas 5.
 19
 amico 10. 11 | 12. 36. caro
 4. 10 | 10. 44 | 12. 92. di-
 viti 5. 18. oranti num-
 mos 8. 47. servo 2. 32
 amicorum 3. 7 | 8. 77
 amicis 2. 74
 amiq 7. 85 | 12. 56. 70.
 caros 13. 55. flentes 1. 79.
 inhumanos 5. 23. pueros
 6. 50. raros 1. 40. resalu-
 tantes 10. 70
 amictorium 14. 149
 amictu 7. 32
 amicum 4. 61 | 9. 15. 53 |
 10. 14 | 11. 99. sterilem 10.
 18. veterem 8. 14 | 9. 86
 amicus 1. 79. 95 | 2. 14 | 5.
 26 | 7. 85 | 8. 72 | 9. 3.
 15 | 10. 96 | 12. 48 | 14. 87.
 Cæsar 5. 20. certus 5. 5.
 frequens 8. 18. jucundus,
 probus, innocens 10. 76
 levis 11. 44. magnus 3. 40.
 novus 3. 36. potens 7. 44.
 71. rarus 14. 121. verus
 patriusque 6. 25
 Amille 7. 6
 amiser 6. 62 | 7. 13 | 13. 63
 amissum maritum 4. 58.
 patrem 1. 34
 amiter nus ager 13. 20
 amine Aonio 12. 11. gelido
 7. 79. Tusco 9. 104
 amnis candidus 7. 92
 amniumque 10. 7
 Amene 12. 67
 amœni nemoris 9. 52
 a 3 amomo

INDEX

- amomo 5. 65 | 12. 17. Af-
syrio 8. 77
amo 1. 33 | 2. 63 | 4. 42 |
9. 53 | 14. 201
amor 1. 32 | 4. 38. 75 | 5.
16. 49 | 6. 13. 68 | 7. 23.
aureus 8. 51 | 12. 52. tan-
tus 9. 81. vagus 12. 98
amorque recti 10. 78
amore 2. 87 | 6. 93 | 7. 25.
86 | 9. 57 | 10. 86 | 12.
52. blando 8. 77. sanctio
6. 29. fidonio 7. 31. ve-
ro 10. 20
amores 5. 38. castos & pi-
os 10. 35. Celæneos 14.
204. dulces * 25. Iliacos
12. 52. lascivos 14. 187.
meros 14. 206. notos 7. 49
amoribus 7. 13
Amphion 12. 76
amphitheatrales magistros
11. 70. usus 14. 137
amphitheatri conspicui * 2
amphitheatro * 28. Cæsa-
reo * 1. magno 9. 70
amphora 12. 77 | 13. 122.
cariosa 12. 50. longe fra-
cta 11. 9. Mamertina
13. 117. nova 6. 27. pre-
tiosa 1. 19. vitiata 6. 93.
turbida 8. 45
amphoræ ferentis focum
12. 32
amphoram 12. 66
amphoras centum aquæ fe-
cit 9. 100
ampla 1. 61. ora 1. 61
amplectitur 8. 81
amplexa 9. 62 | 8. 66
amplexu 6. 68 | 11. 27
amplexus 4. 22
ampliat 10. 23
ampliat 8. 66
ampulla patoria 14. 110
ampullis Cosmianis 3. 82.
vitreis 6. 35
amyclea corona 9. 74. plu-
ma 14. 161
Amyclæo veneno 8. 28
Amyclis fundanis 13. 115.
Therapnæis 9. 106
Amyntas 11. 42
anaglypta 4. 39
ἀνακλιπτάλιω 14. 201
Analecta 7. 19 | 14. 82
anas tota 13. 52
anatis macræ 3. 93
Anchialum 11. 95
anchora * 26
ancilla 3. 11 | 33. 33. fallax
11. 50. gaudens 11. 28
ancillam 6. 71 | 11. 24 | 14. 40
ancillariolum 12. 58
ancillas 1. 85
ancipiti jugo 7. 92
Ancos 9. 28
Andragoras 6. 53
Andremone Caballo no-
rior 10. 9
Andromachen 3. 76
Andromache 5. 54
Andromeden * 27
anguem gelidum 12. 29
anguis geminos 14. 177
anguilla domestica 12. 31
angulo omni 3. 58
angusta 3. 93
angusta avena 8. 3. Sanda-
pila 8. 75
anguste 11. 52
angustis rebus 11. 57
anhelat 6. 42
anhelitus 4. 4
anima deteriore 3. 19
animæ 1. 88
animalibus cunctis 11. 85
animam 1. 79. 80
animi 2. 64 | 11. 104 | 12.
6. tristes morsus 12. 34
animi leves 4. 35
animis 7. 6
animo 4. 75. 90. magno 3.
62. tuo 9. 42
animos truces 9. 11
animosa pericula 12. 14
animosque 4. 46 | 8. 73
animum 7. 53 | 11. 57
animumque 10. 32
animus pusillus 3. 62
Annæ pomiferum nemus
Perannæ 4. 64
Annæi sereni 8. 81
anne *ibid.*
anni 6. 70 | 9. 12. 50. te-
neri 9. 14
Annibalis 4. 14
annis 1. 126 | 2. 90 | 7. 18.
64. 83 | 9. 2 | 11. 82. 98 *bis*,
denis 9. 78. crescentibus
1. 89. decem 4. 46. festi-
natis 7. 39. mediis 10.
32. primis 10. 71. pueri-
libus 6. 52. simplicibus
10. 20. velocibus 8. 8
Annus 7. 47
anno 1. 100 | 2. 64 | 5. 40 | 8.
64. sexto 8. 71. toto 4.
26 | 9. 84 | 10. 70. uno 12. 56
annorum 10. 28
annos 1. 109 | 5. 59 | 7. 8
13. 85 | 9. 71 | 8. 7
11. 57 | 12. 7. emeritos 7
62. futuros 12. 8. grave
7. 63. jugales quindecim
10. 38 | 12. 59. supremo
1. 89. terdenos 12. 1
ternovenos 10. 24. toto
10. 23. virides 1. 102
11. 72
annosa senecta 1. 106
annosa Falerno 6. 27
annosque 4. 7
annua iusta 10. 61. milli-
sena 9. 10
annuatque 9. 43
annuerit 2. 24
annum 10. 10. ingentem 7
62. unum 6. 28
annumerare 2. 8 | 11. 42
annumeres * 4
annuus fasces 8. 72
annuosque 8. 72
annus 2. 40 | 10. 30. 75. deci-
mus 8. 71. prior 12. 100
ansa fracta 11. 57. pande-
14. 106
ansæ veterum Corinthio-
rum 9. 58
anser 13. 74. argutus 3. 58
latus 9. 32
ansere magno 13. 58. Ro-
mano 13. 73
anseris jecur 13. 58
anserum 3. 82
Antæi 14. 48
anteambulo 2. 18
anteambulonis lassus 3. 7
anteambulones 10. 74
antecedis 12. 24
Antenorei laris 1. 77
Antenoreo Fauno 4. 25
antequam 2. 44
Antiochi 11. 85
Antiochum *ibid.*
Antiopes 1. 93
Antipholitani thynni 4. 89
13. 103
antiqua 14. 43 | 4. 55
antiquæ cœnæ 5. 45. famæ
* 7
antiquas pelles 9. 75
antiqui 1. 27. dentis 7. 12.
poli 12. 63
antiquis Sabinis 1. 63
antiquos 5. 10. ritus 3. 24
antiquum Jovem 5. 23
antiquus honor 11. 12
antistites 6. 73
Antistius 9. 31
Antiumve

VOCABULORUM.

7. 8. *iumve* 10. 30
 8. 7. *lia* 9. 19
 tos 7. *toni* 2. 89 | 3. 66 | 5. 70
 grave *tonius* 3. 66 | 4. 11 | 9.
 decin *or* 11. 21. *felix* 10. 23.
 remo *Marcus* 10. 32
 2. 1. *ra* 4. 57 | 5. 66. *vicina*
 toto *ra* 4. 57
 102 *ris effollis* 13. 60
ro 6. 47. *Pimplæo* 12.
ri. subudo 10. 35
sculla 1. 117
li 11. 101 | 14. 122
illos 3. 29 | 8. 5. *priores*
29. fenos 11. 60
alum 2. 57
ulus 9. 89 | 11. 38. *fixus*
6.66. garrulus 14. 169.
travis 14. 123. *levis* 5. 62
umque 9. 82
es 2. 32 | 4. 13. 20 | 6. 27.
50 | 10. 8. 90 | 11. 24. 88 |
14. 127. charta 12. 4. *luf-*
12. 71. mentula 11. 47.
testa 1. 106. *uxor* 14. 147
umque 7. 74
ms 6. 1 | 7. 19 | 8. 38
ur 6. 12. *candidus* 5. 1.
splendidus 10. 51. *super-*
pus 6. 42
apri 7. 19. *ferocis* 9. 88. in-
7. 19. 1. Laurentis
10. 47. spumantis 11. 70
aprica litora 1. 50
aprilem 7. 94
apriles 9. 53
apris 12. 14
apro 1. 44 | 7. 58 | 9. 49 | 12.
71. Archadio 11. 104. non
invento 12. 1. *patri* 3. 13
apros 1. 50 | 14. 30. *spuman-*
tes 14. 70. *vernos* 1. 50
aprum 1. 44 | 3. 50 | 4. 66 | 7.
77 | 8. 22 | 9. 15 | 12. 17.
48. grandem 14. 31. *Lau-*
rentem 9. 49. *mœna-*
lium * 27
apta 11. 61 | 13. 10 | 14. 58 |
14. 23. 30
aprantem 4. 49
aptâsti 12. 96
aprat 9. 47. 70
aptetur 9. 95
aptissima 5. 54
aptius 13. 26
aptus 11. 38 | 12. 69
Apula 8. 28
Apulia 14. 155
Apulos 10. 74
Apyrina 13. 42 | 13. 43
Aqua 2. 87 | 5. 4 | 7. 34 |
 14. 118 | 14. 196
aqua 1. 27 | 13. 33 | 13. 47 |
 14. 94 | 11. 22 | 7. 46 | 8.
 28 | 8. 68 | 13. 17 | 11.
 105 | 9. 104 | 9. 19
aquæ 4. 18. 22 | 9. 100 | 7.
 21 | 12. 26 | 14. 116 | 12.
 3 | 4. 63 | 8. 33 | 12. 50.
 31
aquam 1. 107 | 2. 50 | 3. 35.
 56 | 6. 69 | 8. 67 | 6. 86 |
 6. 47 | 14. 106 | 1. 93 | 12.
 17 | 14. 117 | 6. 35
aquarum 12. 100 | 4. 3
aquas 1. 77 | 3. 3 | 4. 13 | 9.
 59 | 11. 83 | 14. 196 | 10.
 23 | 7. 14 | 10. 4 | 9. 59 |
 17. 29 | 4. 3 | 13. 89 |
 * 26 | 1. 102 | 9. 30. 19 |
 14. 112 | 4. 60 | 10. 85 |
 9. 25 | 4. 73 | 14. 130
aquila 127
aquilæ 10. 19. 65
Aquileia felix 4. 25
aquilisque 10. 100
Aquilone 5. 9 | 1. 50
Aquilonis iniqui stridentes
fiatus 10. 82
aquinus junctus fido Fa-
bricio 1. 94
aquis 5. 3 | 8. 28 | 10. 51 |
 4. 11 | 1. 63 | 8. 28 | 7. 34 |
 12. 75 | 10. 85 | 14. 33 | 7.
 35 | * 28 | 10. 103 | 7. 29 |
 5. 1 | 4. 3 | 1. 13 | 6. 43 |
 4. 22 | * 25
aquofa 6. 11
Ara 1. 94 | * 1
Arabs * 3
arando 4. 87
aranea 8. 33. 65
araneorum 3. 93
aranti 6. 64
aras 3. 24 | 9. 32 | 10. 9 | 9.
 92 | 8. 4 | 9. 44 | 9. 43 | 3.
 24
arat 9. 3. 22
arator 1. 56 | 7. 70 | 11. 19 |
 9. 55
aratoris 12. 2
arbiter 7. 71 | 6. 25
arhor 9. 62 | 10. 6 | 1. 77
arbore 1. 66 | 9. 62 | 10. 94 |
 11. 9
arboribus 13. 42 | 12. 25
arboris 8. 14
arhorum 1. 50
arbos 10. 51
arca 1. 77 | 2. 30. 44. 51 | 5.
 13 | 11. 4 | 3. 40 | 10. 14 | 8. 44
 a 4 arca

INDEX

arca 5. 43 | 8. 38
 Arcadio 9. 104
 Arcæ 3. 31 | 4. 67
 arcana 5. 85
 arcanae 9. 60
 arcano 6. 21 | 8. 36 | * 7 |
 7. 26 | 6. 21 | 8. 36 | 1. 90
 Arcas * 27 | 5. 66 | 9. 35
 arce * 15 | 9. 104 | 10. 70
 arces 1. 26 | 1. 13 | 10. 104
 archetypa 14. 93
 archetypas 7. 10
 archetypis 8. 6
 archetypus 12. 70
 archetypum 8. 34
 architectum 5. 57
 arctia 14. 45
 arctiat 1. 2 | 2. 90
 arctatur 14. 190
 arctatus 12. 5
 Arctoa 5. 69
 Arctoi 8. 65 | * 15
 Arctois 4. 11
 armis 9. 32 | 10. 6
 Arctos 7. 6 | 9. 86
 arcu 11. 44
 arcula 2. 46
 arcus 8. 65
 ardea 4. 60
 ardeat 8. 59
 ardentis 1. 43
 ardebat 3. 17
 ardelio 2. 7
 ardelione 4. 79
 ardentis 1. 49
 ardentis 14. 94 | 9. 75 | 14. 13
 ardere 2. 87
 ardet 8. 63
 ardor 6. 25. 64
 ardore * 19
 ardua 7. 27 | 11. 16
 area 5. 50 | 7. 31 | 9. 92 | 8.
 65 | 14. 4
 arena * 4 | 5. 21 | 1. 13. 44 |
 5. 32 | 8. 26. 67 | 2. 75 |
 1. 49 | 8. 55 | 14. 53 |
 * 16 | 9. 30 | 10. 25 | * 11 |
 * 9
 arenae 5. 66 | 9. 85 | 8. 20.
 80 | 10. 51
 arenam * 19
 āpes 9. 12
 aret 10. 14
 Aretina 14. 98 | 1. 54
 Aretullæ 7. 32
 argentea 14. 120
 argenti 2. 76 | 3. 62 | 4. 35.
 89 | 7. 52 | 8. 67 | 10.
 57 | 7. 85 | 10. 14
 argento 1. 116 | 9. 32

argentum 3. 41 | 5. 60 | 6.
 50 | 11. 71 | 12. 67. 103 |
 13. 48 | 14. 12 | 8. 34 |
 4. 39
 Argi 1. 118
 Argiletanas 1. 4
 Argique 2. 17
 Argiva 13. 72
 Argivas 4. 55
 Argivi 4. 57
 Argolica 4. 66
 Argolico 9. 67
 Argonautarum 3. 20
 Argonautas 3. 67
 arguimur 11. 80
 Argus 14. 85
 arguta 7. 83
 argutæ 11. 19
 arguti 8. 73
 argutis 1. 1 | 14. 169
 arguto 11. 22 | 6. 34 | 9. 55 |
 6. 89
 argutus 3. 58
 arguis 1. 96
 Aricia 13. 19
 Aricina 10. 68
 Aricino 2. 19
 Aricinum 12. 32
 arida 10. 75
 aridam 4. 70
 aridi 8. 64 | 10. 87 | 8. 72
 arido 6. 42
 aries 9. 73
 Arione 8. 51
 arma 1. 23 | 4. 11 | 5.
 32 | 8. 56 | 14. 185 |
 14. 23. 36 | 6. 73 | 14.
 32 | 1. 43
 armare 14. 9
 armata 14. 21
 armati 2. 60
 armato 1. 44
 Armeniosque 5. 59
 armiger 9. 57
 armilla 9. 22
 armis 1. 50 | 4. 11 | 5. 25 |
 9. 32 | 9. 21 | 9. 72 | * 6 |
 3. 66
 armorum 4. 55
 armos 1. 61 | 5. 32 | 7. 19
 Arpino 11. 51
 Arpinis 10. 19
 Arpis 4. 55
 arrectum 10. 55
 Arria 1. 14
 arrides 6. 44
 arrigere 3. 70. 75 | 4. 5 | 6.
 26 | 9. 68 | 11. 62
 arrigis 3. 76 | 6. 36 | 11.
 47

arrigit 10. 91
 arrihit 11. 46
 arrogantes 5. 8
 Arfacia 9. 36
 arserit 4. 75
 arserunt 10. 71
 arsit 11. 94
 ars 3. 99 | 7. 38 | 10. 32
 14. 56 | 14. 220
 arsurā 10. 79
 arsuras 11. 5
 Artantū 8. 72
 arte * 11 | 1. 105 | 2. 7. 6
 92 | 7. 63 | 8. 52 | 9.
 39 | 10. 47 | 14. 95 | 3.
 11. 10 | 8. 59 | 14. 210
 55 | 12. 84 | 9. 29
 Arteis 5. 18 | 7. 31
 Artemidore 5. 41 | 8. 5
 Artemidorus 6. 77 | 9. 3
 artes * 26 | 9. 36 | 11. 3
 5. 18 | 5. 75 | 4. 39
 artibus 1. 40 | 9. 36
 articulo 5. 11
 artificii 9. 39
 artificis 6. 52
 arti * 16 | 14. 78 | 6. 13
 35
 artus 4. 19 | * 7 | 9. 39
 arva 3. 91 | 4. 55. 90
 101 | 10. 12. 85. 93
 arvis 10. 16 | 8. 26 | 9. 6
 arundine 14. 63 | 9. 14 |
 14 | 9. 55
 arundo 14. 209 | 14. 218
 1. 4
 Ascaules 10. 3
 ascendet 11. 99
 asellorum 6. 39
 asellos 12. 36
 Asia 5. 75
 Afillo 9. 106
 αἰώτας 4. 9
 asparagis 12. 21
 asper 8. 49 | 13. 71 | 5. 62
 aspera 11. 70 | 12. 3 |
 103 | 6. 13 | 11. 87
 aspernanda 4. 19 | 5. 31
 aspernantur 6. 40
 asperoque 8. 72
 aspexit 7. 39
 aspice 4. 3 | 6. 73
 aspiciis 1. 25 | 4. 74 | 6.
 * 38
 aspicit 1. 79
 asle 1. 104 | 3. 10 | 7. 65 |
 60 | 2. 53 | 8. 33
 assem 7. 9 | 11. 32
 asserat 14. 142
 asserere 1. 16 | 9. 23

asser

VOCABULORUM.

erit 9. 2 11. 99	atro 7. 71	audet 7. 98 9. 27
erit 10. 35	Atropos 10. 38. 44	audi 4. 42 8. 76 9. 104
erto 7. 62	atrox December 7. 36	audiam 2. 44 8. 76
ertor 1. 53	attagenam 2. 37	audiant 10. 62
ertoresque 1. 25	Attale 1. 80 2. 7 4. 34	audiat 1. 97 6. 28 10. 68
eruit 9. 104	attamen 2. 7 10. 47	11. 103 12. 43
idere 2. 41	attendis 7. 42	audiente 1. 8
idet 2. 14	attenuare 14. 104	audierint 12. 21
iduam * 7	Atthide 1. 54	audieris 1. 4 3. 38 9. 34
idne 11. 87	Atthides 5. 68 11. 54	audierit 10. 101
iduo 6. 46 4. 18	Atthis 2. 86	audiesve 5. 79
iduum 3. 5	Attica 13. 108 10. 51	audiet 7. 43
iduus * 1	Atticarum 5. 38	audio 3. 63
iduosque 11. 40	Attice 7. 31 9. 101	audire 1. 64. 87 4. 37 7.
ierus 10. 60	Atticilla 12. 81	7 14. 198
igam 10. 10	Atticis 4. 87	audis 6. 42 7. 91 8. 76
igere 12. 36	Attico 3. 20	audisset 1. 43
igrio 8. 77	Atticosque 9. 12	audit 1. 100 5. 24 7. 12
igrios 5. 7	Atticum 13. 104	8. 11 9. 55 11. 62 12. 52
ira * 1 2. 16. 19. 22 1.	attigit 7. 62	audita 7. 100
4 4. 75 5. 66 7. 50	attonitis 12. 52	auditas 3. 64
8. 21 9. 55. 67. 104	attonito 8. 30. 56	auditor 9. 83
11. 70 14. 124 9. 93	attonitos 8. 55	auditoris 7. 51
ringas 1. 50	attonitus 5. 3	auditum 6. 38
ris 8. 36 9. 2. 73 8. 36	attonitusque 11. 91	auditur 8. 55 10. 70
4. 64	attraxit 6. 66	ave 1. 69 3. 95 4. 67 5.
risero 8. 28 9. 21	attrita 8. 59 14. 125	52 7. 38 9. 8 14. 73
ro 8. 21. 55	attritis 10. 72	1. 56
rologus 9. 84 2. 7	attulerat 12. 29	avem 9. 32 13. 64. 75
ruit 3. 20	attulerit 3. 13	14. 76 * 7 11. 85
ur 10. 16 14. 199	attulit 10. 48 12. 29	avemque 10. 19
urco 14. 199	Aty 10. 4	avena 8. 3
uti 8. 33	avara 5. 38 12. 55 5. 39.	Aventina 6. 64
utus 12. 89	4. 66 3. 58	Aventinum 10. 56
yanasta 8. 6 14.	avara 6. 29	avere 1. 109 3. 5 9. 8
212	avare 1. 67	averni 7. 46
agenæ 3. 61	avari 6. 93 9. 7	averno 1. 63
agenarum 13. 61	avaritia 11. 59 2. 56	aversa 8. 62 11. 44
avi 12. 101	avarum 6. 63	averso 8. 62 4. 31
avis 12. 4	avarus 5. 18	avertam 9. 26
avosque 5. 17	aucte 7. 51 9. 22 12. 13	avertit 10. 85
vestinæ 10. 93	auctio 9. 4 14. 35	aves 3. 77 7. 30. 53 11.
vestinus 3. 28	auctor 8. 51 9. 86. 102	53 13. 45. 73. 92 14.
tham 4. 19	14. 115 7. 5 1. 7	223. 216 9. 55 10. 5
thamanteo 8. 28	auctorem 2. 72 9. 62	12. 31
thænæ 6. 64	auctoris 5. 53 7. 16 9.	aufer 4. 78 8. 44
thænagoræ 9. 97	50	auferasque 12. 53
thænagoras 9. 97 8. 41	auctum 7. 50	auferet 2. 51 5. 43
ili 9. 87	aucupa 14. 218	aufert 12. 64
ima 10. 92	aucupis * 2 14. 216	Aufidia 3. 70
lantica 14. 89	audaces 12. 75	Aufidius 5. 62
las 6. 77 9. 4 13. 2	audaci 5. 49	augusta 7. 39 10. 103
na 1. 79	audacis 14. 94	Auguste 4. 27 5. 15. 66
rectum 1. 118	audax 4. 43 10. 2 * 25	8. 36. 80. 82 9. 4. 19. 81
erus 11. 32	14. 181	11. 21
ria 4. 40 5. 21 9. 103	audebis 7. 23	Augusti * 28 8. 44 11. 21
1. 71 12. 69 * 2 12.	audebit 6. 1	9. 35
50 3. 38	audemus 12. 96	Augustis 12. 68
riaque 1. 71 2. 90	audent 7. 41	Augusto 6. 59 8. 66
tridas 7. 23	audes 1. 91 6. 64 7. 94	Augustum 3. 93

Augustus

INDEX

Augustus 9. 2
 avia 8. 55
 avia 11. 105
 aviam 3. 93 | 10. 67
 avida 10. 12
 avidam 1. 50
 avidi 3. 58
 avidis 4. 56 | 3. 58
 avido 1. 43
 avidum 5. 18
 avidus 1. 15
 avis 5. 7. 68 | 8. 78 | 13.
 74 | 14. 85. 75 | * 21 | 8.
 32 | 13. 65 | 10. 16
 Avite 1. 17 | 6. 84 | 9. 1 |
 10. 96. 102
 Avitus 12. 24
 aula 9. 17. 37 | 12. 15 | 13.
 4 | 9. 36 | 7. 39. 98 | 9.
 12
 aula 7. 59 | 12. 6 | * 2 | 8.
 36 | 9. 81 | 5. 6 | 7. 59 |
 9. 44
 Aule 5. 29 | 6. 54. 58. 78 |
 7. 13 | 9. 83 | 11. 39 | 12.
 51
 Auli 7. 90
 Aulon 13. 125
 Aulus 8. 63
 avorum 7. 71 | 8. 56 | 13.
 14 | 8. 80 | 10. 87
 avos 1. 40 | 9. 38 | 7. 46 |
 3. 62
 aura 3. 65 | 7. 12 | 12. 32 |
 8. 14 | 6. 59 | 10. 42. 104 |
 5. 80 | 4. 4 | 11. 9 | 10. 30
 auras 1. 4. 7 | 9. 39 | 4. 60
 aurata 13. 90
 aure 7. 11 | 11. 50 | 13. 2 |
 3. 63 | 7. 27 | 6. 1 | 7.
 31 | 9. 60 | 7. 98 | 6. 42 |
 4. 83
 aurea 3. 26 | 12. 49 | 14. 61.
 89 | 3. 61 | 13. 27 | 6. 3 |
 9. 23 | 1. 105 | 3. 31 | 9.
 104 | 9. 60 | 12. 100 | 7.
 73 | 8. 55 | 10. 16
 aureamque 5. 38
 aureis 9. 43 | 10. 24
 aurem 1. 90. 97 | 3. 44 | 5.
 62 | 6. 21 | 11. 25 | 6. 82 |
 5. 62 | 12. 24 | 6. 64
 aures 3. 82 | 1. 50
 aureolis 9. 5
 aureolos 5. 20 | 11. 28 | 9.
 5 | 12. 36 | 10. 75
 aures 7. 11. 25. 51. 68 | 9.
 27. 85 | 12. 91
 aureum 11. 81
 aureus 8. 51. 65 | 10. 7 | 8.

5. 26 | 3. 60
 auri 10. 74 | 12. 15
 auribus 10. 19 | 4. 87 | 6.
 39 | 4. 41 | 2. 86 | 11. 4
 auribuique 2. 83
 auriculam 3. 28 | 5. 78 | 12.
 26
 auriculas 14. 142
 auriferæ 10. 78
 auriferas 10. 20
 auriferi 12. 3
 auriferis 14. 199
 auriferumque 10. 96
 auris 14. 23
 auriscalpium *ibid.*
 aurita 7. 86
 auro 4. 61. 78 | 8. 24 | 9.
 21 | 10. 49 | 11. 24 | 12.
 18 | 11. 5 | 4. 1 | * 7 | 8. 28 |
 4. 39 | 7. 87 | 5. 70 | 1. 38 |
 9. 60 | 8. 78 | 9. 24
 aurum 8. 18 | 11. 6 | 12. 67 |
 13. 48. 110 | 14. 109
 ausa * 18 | 1. 13 | 3. 19 | 9. 88
 ausis 7. 23
 Ausonia 8. 55 | 14. 53 | 9.
 74 | * 4
 Ausonia 12. 6 | 10. 73 | 9.
 104
 Ausonias 7. 5
 Ausoniis 13. 65
 Ausonio 12. 63 | 9. 88 | 10.
 26
 Ausonium 6. 60 | 8. 21. 9.
 37
 Ausonius 9. 9
 ausus * 10 | 4. 14 | 5. 45 | 7.
 43 | 12. 6
 autem 7. 32
 Autolyti 8. 59
 autumnni 10. 94. 96 | 3. 57
 autumnos 9. 2
 autumnum 8. 68
 autumnus 9. 13 | 13. 113 |
 12. 57
 avus 9. 55 | 7. 73
 auxilium 10. 85
 axibus 2. 77

B.

BAbylona * 1 | 9. 77
 Babylonica 8. 28
 Babylonis 14. 150
 bacca 13. 98
 Baccara 6. 59
 Bacchara 7. 91 | 11. 75
 Bacche 3. 24
 Bacchi 5. 73 | 8. 68 | 10. 35
 Bacchica 7. 62

Baccho 13. 23. 39
 Bacchum 13. 119 | * 12
 Bacchus 4. 44 | 5. 79 | 8. 2
 14. 107 | 4. 83
 baculo 4. 53
 Bætica 6. 71
 Bæticarum 12. 66
 Bæticator 1. 97
 Bætice 3. 77. 81
 Bætici 3. 38
 Bætin 9. 62
 Bætis 7. 21 | 8. 28 |
 100
 Baiana 1. 60 | 3. 57
 Baianas 9. 59 | 6. 68
 Baiani 6. 43
 Baianis 1. 63 | 10. 37 |
 25
 Baiano 4. 30 | 13. 82
 Baianos 4. 30
 Baia 4. 57. 63 | 10. 13. 5
 11. 81 | 3. 20
 Baia 6. 42 | 11. 81 |
 34
 balano 14. 57
 Balbo 2. 32
 Balbum *ibid.*
 balnea 1. 24. 60 | 2. 14 |
 71 | 6. 93 | 9. 20 | 10. 70 |
 23. 53 | 12. 50. 84 | 14. 6
 3. 51 | 11. 48 | 1. 60
 balneator 3. 93 | 3. 7
 balneis 7. 33
 balneo 3. 20 | 9. 34. 77
 balneum 9. 77 | 3. 25
 balneumque 2. 48
 balsama 3. 63 | 14. 59
 balteus 14. 207
 barathro 1. 88 | 3. 81
 baradonis 4. 55
 barba 2. 36 | 7. 94 | 9. 7
 14. 104 | 7. 82 | 4. 3
 9. 48 | 11. 23 | 7. 57 |
 53 | 5. 49
 barba 11. 40
 barbæ 8. 52
 barbam 4. 36 | 10. 90
 barbamque 4. 7
 barbara 4. 19 | 14. 99 | *
 * 1 | * 8. 36 | 10. 7 |
 85 | 1. 66
 barbæ 11. 97
 barbari 4. 14. 101 | 10. 9
 barbarifmus 6. 17
 barbaroque 3. 57
 barbarus 7. 4 | 13. 73
 barbati 14. 81
 barbato 14. 84
 barbatus 10. 42 | 11. 8
 12. 42 | 8. 52

bard

VOCABULORUM.

- oculus 14. 128
 oculus 14. 128 | 1. 54
 oda 14. 99
 1. 44. 77 | 2. 10. 12.
 12 | 3. 65 | 4. 22 | 5.
 11. 9. 96. 105 | 9. 95 |
 7. 24. 105 | 12. 26. 55 |
 23 | 6. 34. 50 | 10. 42 |
 77 | 8. 46 | 11. 27
 bit 8. 44 | 11. 99
 oda 1. 95
 nt 11. 99
 re 7. 94 | 10. 22 | 11.
 99 | 12. 55
 ret 12. 95
 12. 33 | 12. 95
 ta 12. 59
 re 10. 72 | 12. 55
 tiones 2. 23 | 7. 94
 cor 11. 99
 torem *ibid.*
 tores 10. 99
 it 6. 66
 7. 94
 12. 33
 que 12. 66
 rum 12. 59
 45
 12. 55 | 11. 99
 1. 38. 91 | 4. 4. 88 | 5.
 6. 69
 am 4. 61
 3. 58. 76 | 5. 24. 54 |
 103 | 11. 99 | 12. 99
 6. 69 | 7. 95
 3. 47 | 8. 10
 ra 8. 33
 vi 14. 176
 achomyomachia 14.
 4. 63
 4. 6
 11. 81
 am 1. 107
 9. 77
 1. 104 | 2. 27
 12. 15 | 8. 40 | 1. 56 | 3. 47
 cor 10. 82
 ora 4. 64
 torem 4. 46 | 10. 47
 tores 10. 87
 9. 12
 8. 42 | 10. 5
 am 1. 87 | 4. 21 | 10.
 11. 1
 1. 65 | 6. 25 | 7. 22 |
 56 | 14. 20 | 8. 3 | 4.
 9. 104 | 2. 7 | 10. 64
 2. 7. 87
 2. 7 | 5. 16. 53. 78 | 6.
 44 | 7. 84. 96 | 8. 31 | 10. 46.
 90 | 11. 35. 53 | 12. 17. 39
 belli 8. 65 | 5. 5 | 6. 32 | 8. 15
 belliger * 6
 belligera 5. 25
 belligera 7. 1
 Bellona 12. 57
 bellua 1. 105 | 5. 66 | 6. 77
 bellum 12. 39 | 6. 19 | 7. 58
 bellus 3. 63 | 12. 39 | 2. 7 |
 1. 10
 benigniusque 4. 87
 benigno 4. 89
 berecynthios 4. 43
 beffalem 8. 71
 beffemque 11. 37
 beta 5. 27
 betæ 13. 13
 betas 3. 47
 betica 14. 133
 betici 5. 38
 bibam 6. 86 | 8. 51
 bibamus 11. 37 | 12. 28
 bibas 1. 107 | 6. 78 | 10. 36.
 45 | 13. 8. 120 | 14. 110
 bibat 3. 81 | 13. 121
 bibatur 1. 72 | 9. 102
 bibe 7. 50 | 12. 12
 bibebat 6. 11
 bibendo 5. 79
 bibenti 11. 7
 bibentis 3. 82
 biberat 6. 89
 bibere 3. 48
 biberet 12. 71
 biberis 6. 78
 bibes 8. 6 | 13. 119
 bibimus 4. 86 | 9. 3
 bibis 1. 12. 27. 38. 93. 107 |
 3. 62. 77 | 6. 92 | 9. 98 |
 12. 40 | 13. 100 | 14. 116
 bibisse 12. 3
 bibisset 11. 83
 bibisti 12. 12
 bibit * 3 | 1. 29. 43. 78 | 5. 4 |
 6. 47. 78 | 8. 6. 28 | 12. 11 |
 13. 52. 113. 124 | 14. 93
 bibitur 1. 104
 bibliopola 13. 3 | 14. 194 | 4. 72
 bibliotheca 7. 16 | 14. 190
 bibo 12. 40
 bibula 11. 33
 bibunt 7. 87 | 10. 7
 bicolorque 12. 34
 bifero 12. 31
 bijugis 1. 13
 Bibilin 10. 104 | 4. 55
 Bilbilim 1. 50
 Bilbilis 1. 62 | 10. 103 | 12. 18
 bilem 5. 27
 bilis 6. 64
 bilibrem 3. 45 | 11. 50
 bima 12. 32
 bina 3. 10 | 10. 71
 binæ 10. 75
 binos 12. 55 | 9. 32
 bipes 12. 32
 bis denis annis 9. 78. libris.
 9. 51
 bis juncia trieteride 9. 86
 bis millia dena 10. 41
 bis quina basia 9. 95. fester-
 tia 10. 75
 bis quinquagenis millibus
 12. 67
 bis raptio viro 9. 31
 bis senis 6. 28
 bis seno puncto 14. 17
 bis senos fascies 8. 66 | 9. 43
 bis septenis jugeribus 6. 73
 bis sex lustra 10. 71
 bis terque reverso 9. 8
 bis tricentis 3. 22
 bifon * 23
 bifontes 1. 105
 bifontis 9. 58
 bis senis fascibus 7. 62
 Bithynice 2. 26 | 6. 50 | 9.
 10 | 12. 80
 Bitontis 2. 48
 Blæfi 8. 38
 blæfianum *ibid.*
 blæfo 5. 36
 blæsum 10. 65
 blæsus 9. 89
 blanda 11. 70 | 10. 30 | 8. 32 |
 12. 44 | 11. 27. 81 | 2. 4 |
 7. 86 | 10. 45 | 4. 57. 14
 blandæ 7. 87 | 11. 92
 blandas 11. 105 | 3. 64
 blandeque 1. 82
 blandientur 6. 42
 blandior 6. 29 | 10. 68 | 1. 110
 blandiris 11. 33
 blandis 6. 23 | 7. 94 | 12.
 99
 blandita 12. 66
 blanditiæ 10. 72 | 11. 71
 blanditias 11. 30
 blanditur 2. 26
 blanditus 1. 103
 blandius 10. 10
 blando 8. 77 | 1. 15 | 5. 85 |
 1. 110 | 4. 64. 65
 blandum 14. 203 | 6. 68
 blandus 2. 4. 75
 blatta 13. 1
 Blatara 11. 48
 Blattasque 6. 60
 blattas 14. 37

INDEX

boletaria 14. 101
 boleti 3. 59 | 13. 48 | 14. 101
 boletis 13. 50
 boletos 1. 21 | 3. 45 | 7. 77 |
 11. 32 | 12. 17. 48 | 13. 48
 boletum 1. 21
 boletus 11. 19 | 7. 19
 bombycina 11. 50 | 14. 24
 bombyx 8. 33
 bona 1. 17 | 2. 1 | 4. 69 | 7.
 27. 40. 80 | 8. 38. 45 | 9.
 57 | 7. 27 | 14. 70 | 7. 40 |
 11. 61
 bonæ 6. 66
 bonas 1. 114 | 6. 82 | 10. 54
 boni 1. 19 | 6. 25
 bonitate 10. 33
 Bononia 3. 59 | 6. 85
 bonorum 12. 36
 bonosque 5. 21
 bonum 5. 79 | 3. 12
 bonus 1. 40 | 3. 38 | 8. 38 |
 12. 6. 36. 54. 82 | 13. 84 |
 4. 8 | 9. 43 | 8. 50 | 12. 51 |
 7. 80 | 12. 64 | 8. 3 | 4. 5 |
 10. 23
 bonusque 8. 3
 Bootæ 4. 3 | 8. 21
 Boreæ 7. 35
 Boreas 8. 14
 bos 10. 79
 botellos 11. 32
 botellus 5. 79
 Bothrodi 1. 50
 Bothrodum 12. 18
 Botryone 11. 28
 botulus 14. 72
 bove 5. 32
 bovem 8. 81
 boves 9. 104 | 5. 66
 bovillas 2. 6
 brachæ 11. 22
 brachia 2. 62 | 11. 85 | 2. 29 |
 7. 31 | 3. 63
 bractea 8. 33 | 9. 62
 brassica 13. 17
 breve 9. 1. 11 | 6. 85 | 13. 97 |
 4. 83 | 12. 5 | 1. 115 | 10.
 79 | 2. 46 | 4. 89 | 12. 62
 brevem 10. 1. 71 | 11. 15 | 2. 77
 brevemque 5. 6 | 12. 11.
 36
 breves 10. 53 | 12. 6 | 6. 28 |
 7. 71 | 10. 87
 brevifque 9. 18 | 11. 32 | 4.
 64
 breves 1. 44 | 10. 47
 brevi 1. 50 | 12. 19. 19. 60
 brevibus 5. 49 | 1. 46 | 2. 62 |
 1. 2

brevior 2. 1 | 8. 60.
 36
 breviora 1. 111 | 6. 65 | 10.
 59 | 3. 83
 breviora 9. 18 | 12. 67 | 1. 94
 brevis 12. 98 | 14. 31. 33.
 151. 186. 198. 199 | 6. 29.
 85 | 10. 14. 19. 37 | 4. 42 |
 8. 9 | 11. 57 | 12. 54
 brevifque 10. 50
 brevitat 8. 29
 brevitat 2. 1 | 8. 29 | 9. 51 |
 11. 92
 brevitat 1. 56 | 3. 4 | 4. 42 |
 6. 10 | 12. 22
 brevius 3. 83
 Britanni 12. 8
 Britannia 11. 4
 Britannis 11. 54 | 14. 99
 Britannos 4. 55 | 10. 44
 Britonis 11. 22
 Bromio 4. 45
 Bromius 12. 100
 Bruma 1. 50 | 3. 93 | 7. 94 |
 8. 68 | 10. 5 | 13. 1. 127 |
 3. 58 | 4. 57 | 12. 63
 brumæ 5. 35 | 8. 41. 71 |
 14. 72 | 7. 64 | 10. 14 | 9.
 13 | 6. 80 | 12. 83
 brumali 13. 16 | 14. 136
 brumam 8. 14
 brumas 4. 40 | 10. 104
 Brute 11. 17. 105
 Bruti 1. 43 | 2. 77 | 8. 30 |
 9. 51
 Brutiano 4. 23
 Bruto 10. 39 | 11. 17. 45
 Brutoque 5. 52
 Brutus 11. 6 | 14. 171
 Bryseis 11. 44
 Bubalus * 23
 bubulci 10. 7
 bubulum 14. 71
 bucca 1. 42 | 2. 28
 buccam 12. 24
 buccas 3. 75 | 10. 5
 buccellas 6. 75
 buccis 3. 17 | 14. 64 | 11. 62
 bucco 11. 77
 bulbi 13. 34
 bulbique 3. 75
 bulbis 4. 46 | 13. 34
 bulla 8. 33
 Burdigali 9. 33
 burris 4. 45 | 5. 6
 busta 12. 73
 busti 9. 35 | 10. 90
 busto 5. 38
 bustuarias 3. 93

buxeiue 2. 41
 buxeta 2. 14
 buxeto 3. 58
 buxo 12. 32
 buxos 1. 89 | 3. 20
 buxus 14. 25
 Byblida 10. 35
 Bytiæ 8. 6

C.

Aballi 12. 24
 caballo 5. 26 | 10.
 caballum 1. 42
 caballus ibid.
 cacantes 12. 62
 cacanti 3. 44 | 11. 99
 cacantis 3. 89
 cacare 9. 71
 cacas 1. 38
 cacat 1. 93
 cacaturit 11. 73
 Cacus 5. 66
 cadat 9. 39 | 13. 25
 cadaver 3. 93 | 6. 62 |
 cadente * 14 | 1. 73
 caderet 12. 92
 cadi 9. 3 | 12. 48
 Cadis 1. 44 | 13. 118 |
 cadit 4. 53 | 5. 25 | 7.
 53 | 8. 78 | 11. 9. 50
 Cadmea 6. 11
 Cadmi 2. 43 | 10. 87
 cado 1. 56 | 9. 95
 cados 1. 27 | 6. 27 | 13.
 caduco 8. 64
 cadunt 5. 66 | 8. 33 | 11.
 12. 14
 cadus 4. 66 | 10. 36 | 11.
 cæca 4. 51 | 7. 60 | 12.
 Cæcili 1. 42
 Cæciliane 1. 21. 66. 74
 2. 37. 71. 78 | 4. 15.
 6. 5. 35. 83 | 8. 67 | 9.
 10. 32. 84 | 11. 43
 Cæcilianus 7. 58. 68
 Cæcilio 7. 83
 Cæcilium 2. 72
 Cæcilius 2. 72 | 11. 32
 cæco 3. 19
 cæcuba 2. 40 | 3. 26 | 6.
 11. 57 | 12. 17. 61 | 13.
 cæcubum 10. 98 | 13. 1
 cæcus 3. 15 | 4. 30 | 8.
 12. 64
 cædas 14. 55
 cæde 6. 19. 21 | 9. 7
 14. 4
 cædo 8. 23
 cælata 10. 19

VOCABULORUM.

atus 6. 92	Cajetano 8. 37	Callaicas 14. 137
abs 4. 69 12. 64	Cajus 9. 94 11. 37	Callaicus 10. 16
estia 5. 5	Cajumque 5. 14	Callaico 14. 95
4. 39 9. 44 14. 93	Caystri 1. 54	Callaicum 10. 37
87	Calabra 5. 31	callida 4. 56 9. 49
que 7. 73	Calabri 8. 18	calliditate 11. 50
lia 7. 29 11. 76	Calabris 8. 28	callidum 1. 50
liamque 4. 61	calami 14. 218	callidus 5. 43
lius 7. 38 12. 18	calamis 13. 68 14. 19. 218	caupo 3. 57 14. 202
4. 2. 46. 64 6. 13 8.	calamo 7. 10. 16 10. 78 4.	Callimachi 10. 4
6 9. 104 10. 51 13.	30	Callimachus 4. 23
14. 1. 130	calamos 14. 38 9. 75	Calliodore 5. 39 6. 44
que 9. 4	Calathi 14. 107	10. 11. 31
um 3. 100 4. 21 5. 66	Calathos 9. 60	Calliodorus 5. 39 9. 22
2	Calatiffe 9. 95	Calliope 4. 31
ento 9. 77	calcantem 12. 61	Calliopen 9. 88
elia 4. 20. 63	calcatum 10. 7	Callisto 5. 65
etana 13. 54. 124	calcatufque 12. 50	Callistrate 5. 13 9. 97
etani 6. 73	calceus 1. 104 9. 95 7. 32	12. 35
etantum 13. 124	11. 22	Callistratus 12. 82. 42
leis 11. 54	calciatum 12. 45	calore 3. 17 9. 92
leus 13. 83	calculator 10. 62	Calpetiano 6. 94
9. 32 10. 73	calculi 14. 20	Calpurnium 5. 55
ur * 2. 3. 55 6. 9. 17. 20.	calculosque 2. 48	calva 2. 33 6. 57 14.
1. 27 1. 5. 15. 79 2. 2.	calculus 8. 68 9. 92 14.	27
3. 95 4. 8. 11. 27. 74	17 12. 34	calvæ 5. 50 10. 83 12. 45
1. 64. 66 6. 2. 64. 80.	calda 1. 12 12. 61 14. 105	calvæque 12. 32
87 7. 1. 4. 6. 7 8.	2. 28	calvam 3. 74 6. 74
1. 21. 24. 26. 50. 54. 66.	caldam 8. 67	caluere 4. 35
80 9. 4. 9. 19. 21. 37.	caldarum 14. 196	calvi 12. 29
85. 95 11. 6. 8 12. 5	caleat 8. 77	Calvinus 7. 89
127 14. 73. 179 4.	caleant 12. 29	caluisse 5. 51
5. 20 7. 5 8. 65 9.	Caledonio * 7	caluit 10. 86
65. 99. 104 5. 19	Caledonios 10. 44	calumniator 11. 67
9 4. 11	Calene 1. 100 10. 38	calvo 10. 83. 67
ure 5. 6 6. 32 7. 59	Caleno 10. 35	calvus 1. 73
11 10. 6. 60. 101 9.	calens 7. 6	Calydon 1. 105 11. 79
11. 6	calent 4. 57 6. 42 10. 62	Calydone 9. 49
area * 28	calentem 14. 206	Calydonius 11. 19
area 8. 30 * 12	calentis 6. 70	Camœnæ 8. 66
arais 13. 109 10. 28	calere 4. 57 7. 1 8. 45	Camœnarum 6. 47
arem 1. 90 7. 59 12.	cales 7. 73	Camœnas 2. 6 7. 67
66. 74	calet 5. 56 7. 31 9. 44	Camœnis 4. 14. 90 6. 85
4. 15-	10. 48 14. 4	12. 96
67 9	calfaciunt 14. 136	Camillos 9. 28 1. 25
3	calicem 2. 15 4. 43 14. 96	Camillus 11. 6
68	calices 9. 60. 89 11. 12 12.	cammare 2. 43
11. 32	71 13. 110 14. 94. 102.	Camoni 9. 76. 78
26 4	108, 109. 115. 157	Campani 9. 61 13. 98
1 13.	calda 14. 196	Campano 1. 19 13. 118
13. 1	calidam 6. 86	campi 3. 31. 58
0 8.	calidis 7. 34 12. 75	campis 9. 43
9. 7	calido 4. 18	campo 12. 52
2. 30 9. 94 10. 16	calidum 14. 113	campos 1. 108 10. 74 13.
eta 10. 30	caligantemque 10. 4	112.
	caligine 8. 51	campum 10. 83
	Caliste 8. 67	campus 3. 47 4. 66 5. 21
	calix 1. 93 7. 52 11. 33	10. 6 12. 14
	12. 75 14. 109 4. 86	cana 9. 27 14. 27 4. 36
	2. 1	9. 27. 28 12. 31 3.
		58

INDEX

- 58 | 6. 43 | 3. 77 | 4. 53 |
 8. 80 | 3. 65
Canace 11. 92
canæ 1. 71
canam 10. 67
canant 11. 21
canaque 1. 13. 16 | 6. 43 |
 1. 13 | 1. 16
canas 14. 185
cancr 5. 72
cancro 10. 58
candela 14. 40
candelabro 14. 44
candelabrum 14. 43, 44
candelæ 14. 43
candida 4. 62 | 6. 42 | 4. 13 |
 8. 77 | 10. 13 | 6. 13 | 8.
 45 | 8. 65 | 12. 34 | 12.
 31 | 13. 40
candidas 9. 92 | 7. 88
candide 2. 24. 38. 43 | 3. 26.
 46
candidior 4. 42 | 7. 32 | 1.
 116
candidiora 7. 24 | 8. 28 |
 12. 84
candidiore 10. 71
candidius 4. 87
candido 6. 39
candidus 2. 71 | 4. 2 | 13. 2 |
 7. 92 | 5. 1 | 7. 98
candor 14. 145
cane 1. 81. 93 | 13. 1 | 14.
 81
canebat * 6
canem 3. 55 | 5. 45 | 11. 70 |
 9. 67
canenti 7. 22
caneret 10. 64
canes 4. 35. 74 | 7. 19 | 9.
 30 | 13. 100 | 10. 37
cani 6. 93 | 7. 68 | 9. 38 |
 11. 70
caninam 5. 61
caninas 10. 5
caninis 7. 94
canio 1. 62
canis 4. 53 | 11. 33 | 12. 48 |
 3. 47 | 5. 36
canis 14. 200
canis 7. 52
canit * 5
canium 1. 70 | 3. 64
canius 2. 20 | 7. 86
cannas 6. 19
cano 4. 5. 90 | 2. 34
cantaberis 7. 16
cantante 4. 61
cantare 8. 3 | 11. 4
cantaret 7. 28
cantas 1. 90. 95 | 2. 7 | 5. 16 |
 12. 40.
cantasti 1. 95
cantat 6. 61
cantata 7. 13 | 9. 50
cantatas 14. 184
cantator 13. 77
cantatque 7. 50
cantent 7. 87
cantet 3. 93 | 4. 55
Canthare 9. 11 | 11. 46
cantica 3. 63
canto 12. 40
cantor 8. 61
cantu 14. 218
cantus 14. 168
cantusque 1. 77
canum 1. 23. 49. 50 | 3. 43 |
 10. 5 | 13. 95
canum 7. 30
canunt 10. 28 | 12. 53
canus 10. 3 | 1. 50
canusina 14. 127
canusinae 14. 129
canusinatus 9. 23
capax 4. 46
cape 2. 59
capella 4. 4
capellæ 7. 30
capellarum 3. 93
capellianæ 11. 32
capellis 6. 19
capena 3. 47
caper 3. 24 | 8. 51
caperet 8. 39 | 10. 14
capiant 12. 48
capiat 14. 134
capiet 7. 50 | 13. 56
capillare 3. 82
capillati 10. 62 | 3. 58
capillatus 2. 57
capilli 3. 93 | 5. 50 | 10. 19 |
 12. 91
capillis 7. 28 | 5. 49 | 8. 52 |
 10. 65 | 1. 25 | 9. 37 | 10.
 72 | 3. 43 | 14. 36
capillos 2. 36 | 5. 49 | 6. 12 |
 11. 40 | 12. 7. 86 | 9. 17 |
 12. 84 | 6. 57 | 8. 33 | 9.
 18 | 14. 27 | 12. 18 | 14.
 50. 25 | 10. 83 | 14. 26 |
 2. 66 | 6. 52
capistris 1. 105
capistro 13. 96
capit 1. 2 | 7. 26 | 8. 48 | 9.
 37 | 10. 48. 74 | 13. 56 |
 14. 66. 87. 190
capitati 13. 19
capite 6. 26 | 6. 39 | 7. 19
capiti 3. 43 | 6. 57 | 9. 36 |
 14. 132
capitibus 6. 39
Capitolinas 6. 10
Capitolinæ 12. 48
Capitolini 5. 5 | 12.
 10. 51
Capitolinis 9. 4
Capitolinum 10. 101
Capitolinus 5. 64
Capitolio 12. 78
Capitolium *ibid.*
capitque 1. 110 | 7. 71
capitur 7. 13
capiumt 11. 105 | 14. 58
capo 13. 63
capones 3. 58
capparin 3. 77
Cappadocæ 5. 79
Cappadocis 16. 76
Cappadocum 6. 77. 85
Cappadocumque 12. 2
Cappadocumve 12. 20
caprea 13. 100
capream *ibid.*
caprificus 4. 52 | 10. 2
capris 4. 52
capsa 11. 9
capta 9. 106 | 10. 37
captabit 12. 84
capræ 1. 15
captandi 11. 56
captare * 11
captares 9. 90
captari 6. 63
captas 1. 4 | 2. 18 | 14.
captat 6. 63 | 12. 10
captavit 7. 19
capret 8. 38
captivam 11. 97
captivis 14. 26
captivo 7. 79
captivos 8. 26
captivum 10. 37
capto 2. 18 | 9. 90
captos 1. 105
captum 9. 90 | 3. 57 |
caprus 2. 61 | 5. 45
caput 2. 42. 70 | 3. 8.
 14. 50 | 6. 81 | 8. 47
 77 | 9. 28. 49 | 11. 9
 91 | 14. 74. 146. 212
 211 | 12. 45 | 2. 6
 24. 70 | 13. 25 | 5. 5
 99 | 2. 61
caputque 10. 31. 83
cara 13. 46 | 4. 67 | 9.
 13. 102 | 10. 35
caram 2. 48
caras 10. 71
carbasa 12. 29

VOCABULORUM.

bone 12. 62	carpere 1. 92 3. 13 5. 34 6. 64 14. 188	Castrice 6. 43. 68 7. 36. 41
thesia 8. 56	carpi 6. 39	castus 6. 28
uarum 4. 55	carpis 1. 92	casum 12. 75 2. 65
24. 29 6. 1 9. 24, 25	carpit 3. 20 9. 73 11. 25	casuram 13. 100
21 4. 29 1. 89	Carpophori * 15 * 23	casuras 12. 29
eat 8. 81	Carpophorum * 27	casurum 9. 43
ere 3. 52 11. 57	carpli 4. 22 5. 47	casus 8. 32. 75 3. 52
is * 1	carplit 3. 65	casu 1. 83 3. 38 6. 88 8. 81
et 4. 79	carruca 12. 24 3. 62	catastæ 9. 30 9. 60 6. 29
4. 5 9. 31 6. 28	carrucam 3. 47	catastis 10. 76
ic 13. 29	carus 12. 25	catastus 12. 75
tem 6. 49	Caryota 8. 33 13. 27	catella 1. 110 14. 198
na 10. 85 7. 18 3. 66	Caryotarum 13. 27	catellæ 1. 110 7. 86 14. 19
3. 72 3. 78	Caryotidas 11. 32	catellas 3. 82
ne 4. 64 11. 1 10. 85	Carystos 9. 77	catellus 1. 84
67	casa 8. 80 12. 67 11. 35 6. 43	catena 12. 43
rinus 8. 61	casæ 12. 73 9. 60 10. 96	catenas 3. 29
or 13. 9 8. 18 1. 110	casas 10. 20	catenatque 1. 16
3. 75 1. 21	casei 13. 33 12. 32	catenatis 7. 60
ola 13. 120 11. 50	Casellius 10. 56	catenis 5. 7
4. 73 10. 38	caseoque 4. 46	caterva 9. 30
iliano 6. 24	caseus 13. 30. 32	catervis 11. 48
illime 9. 99	caseum 3. 58	Catiane 6. 46
us 1. 38 14. 215	casiam 10. 97	Catilina 5. 70 9. 72
men 9. 1 6. 85 9. 1	casiaque 6. 55	cathedra 4. 79 11. 100 12. 18
12. 62 7. 25 14. 189	casias 11. 55	cathedralicios 10. 13
menion 10. 65	casibus 7. 83 * 14	cathedras 3. 63 1. 77
mina 1. 5. 30. 54. 92 2.	Cassellius 7. 8	cathedris 2. 14 12. 38
86. 89. 91 3. 9. 38.	Cassiane 3. 64	Cato 6. 32 11. 6 12. 6 1. 3
100 4. 33. 72 5. 16. 31.	casibus 3. 58. 93	Catonem 9. 29 11. 40
14 6. 61 7. 68. 71. 79.	caside 9. 57 5. 25	Catonis 10. 19
17. 89. 98 8. 3. 18. 82	castis 14. 179	Catoni 5. 52
27. 51. 59 10. 10. 21.	casta 1. 14 3. 86 4. 71 12. 99 1. 14 9. 42 1. 63 10. 68 7. 87 10. 5. 114 4. 85 2. 34 6. 45 10. 33	Catoniana 9. 28
35 11. 11. 58. 95 12.	castæ 4. 71 1. 110 9. 41 10. 92	Catonis 2. 89 11. 16 1. 9 11. 2 1. 79
11. 44. 45 12. 96 2.	Castalia 7. 21 8. 66	Cattæ 13. 69
15 5. 7 6. 62 6. 60 13.	Castalidum 4. 14 7. 11	Cattas ibid.
17. 50 7. 41 12.	Castalis 9. 19	Cattis 7. 29 9. 36
10 10. 93 8. 70 11.	Castalius 12. 3	catuli 5. 10
11 8. 82 7. 28 14.	castaneæ 5. 79	catulis 3. 44
119 7. 16 1. 67 10. 17	castaneas 10. 79	Catulla 8. 53
173	castigar 10. 104	Catulle 6. 69 12. 74 8. 73
mine 3. 97. 99 4. 55	castigatum 5. 66	Catulliana 11. 7
11. 15 7. 45. 83 14.	castior 4. 6 7. 68 8. 46	Catulli 1. 8. 110 2. 71 5. 31 11. 7 14. 100. 152 5. 31 7. 13 11. 85
17 10. 26 14. 183 10.	castis 3. 69	Catullo 1. 8 10. 103 12. 59 14. 77. 195 6. 34 7. 98 12. 44 10. 78
1 1. 86	castissima 9. 92	Catullus 4. 14 5. 5 14. 195
minibus 1. 35 3. 69 7.	Castor 5. 39 7. 97 8. 21 9. 106	cavæque 11. 32
11. 96 1. 36	Castora 1. 71 7. 56 9. 52 10. 51	cauda 7. 77 14. 202. 71.
maris 11. 101	castos 10. 35	67
ne 13. 2. 31	castra 5. 14 6. 76	caudam
nem 6. 64 11. 103	castrabere 2. 60	
nificem 11. 85	castrandum 3. 81	
nificesque 12. 48	castrare 1. 36	
nificis 2. 61		
nificis 3. 24		
4. 10 7. 44. 73. 83		
10. 44. 77 12. 92 14. 11		
13. 55		
pas 11. 95		
pat 2. 14		
pe 7. 46		

INDEX

caudam 11. 32
 caudave 9. 49
 cave 11. 26
 cavea 3. 60 | 9. 58. 73. 90 |
 14. 77
 caveæ 1. 49
 cavere 12. 34
 caverit 12. 78
 cavero 6. 78, 79 | 10. 72 |
 11. 103
 cavetque 2. 44
 cavimus 1. 102
 cavisti 5. 75
 caules 13. 17
 caupo 1. 57 | 3. 58, 59 | 7.
 60
 caupone 1. 27
 cauponi 13. 11
 caussa 2. 11. 70 | 3. 38. 65 |
 4. 36. 77. 88 | 5. 16. 74 |
 6. 68 | 10. 36. 41 | 11.
 60 | 12. 53. 69 | 3. 50 | 8.
 45 | 2. 65 | 8. 23 | 5. 74 |
 8. 17 | 5. 60
 caussa 1. 80
 caussam 6. 53 | 7. 85. 92 |
 8. 17. 76 | 11. 41. 89
 caussaris 4. 7
 caussas 1. 18. 80 | 2. 7. 30 |
 3. 38 | 8. 7. 16 | 9. 48
 caussatus 4. 15
 caussidice 5. 34
 caussidici 6. 8
 caussidicis 11. 31
 caussidico 10. 70
 caussidicos 4. 46. 8
 caussidicum 2. 64 | 5. 16 |
 9. 70
 caussidicumque 1. 98
 caussidicus 2. 64 | 5. 34 | 11.
 25 | 12. 69 | 14. 219
 caussis 2. 5 | 3. 46
 caustica 14. 26
 cauta 5. 4 | 6. 25 | 12. 6
 cautus 2. 1 | 7. 99 | 8. 59
 cecidere 4. 35
 cecidi 6. 21
 cecidit 6. 42
 cecidit 2. 66 | 4. 2 | 5. 36 |
 6. 28 | 9. 32 | 13. 93
 Cecropia 5. 2 | 7. 68
 Cecropiæ 9. 14 | 11. 43 | 1.
 26. 40 | 7. 31
 Cecropias 1. 54
 Cecropio 4. 23 | 6. 34 | 13.
 24
 Cecropios 13. 105
 Cecropium 10. 33
 cedat * 1 | 7. 27 | 8. 56 | 14.
 169

cede 12. 98
 cedens 1. 63
 cedentes 11. 42
 cedentia 12. 44
 cedere 6. 80 | 8. 18 | 10. 14
 cedet 8. 21. 28
 cedit 5. 64 | 8. 50
 cedite 4. 57
 Ceditiane 8. 51
 cedo 5. 47
 cedro 3. 2 | 5. 6 | 8. 61
 cedunt 8. 21
 celabis 9. 1
 Celæneo 5. 42
 Celæneos 14. 204
 Celæneus 10. 62
 celantur 10. 42
 celas 3. 3
 celeberrime 7. 46
 celebranda 3. 6
 celebrant 8. 50
 celebrare 10. 58
 celebras 12. 68
 celebrat 7. 62 | 11. 49
 celebrata 9. 16 | 13. 52
 celebrate 6. 73
 celebrator 8. 78
 celebrem 7. 99
 celer 1. 64
 Celer 11. 22
 celerem 7. 51
 celeres 9. 39 | 11. 23
 celeresque 11. 23
 celeri 7. 51 | 8. 56
 celeuma 3. 68 | 4. 64
 cella 1. 27 | 7. 19 | 8. 14 |
 11. 40
 cellæ 3. 30 | 11. 46
 cellam 3. 48
 cellarius 11. 32
 cellis 10. 36 | 13. 109 | 14.
 116
 celsa * 2 | 9. 62
 celsæ 4. 64
 celsi 9. 73
 Celtas 7. 51 | 10. 78
 Celtiber 10. 20
 Celtiberis 1. 50 | 12. 18
 Celtis 4. 55 | 10. 65
 cena 1. 48 | 2. 19. 27 | 3. 60 |
 4. 78 | 5. 45. 80 | 6. 11. 48 |
 8. 6 | 9. 15 | 10. 37. 59 |
 12. 26. 29. 48 | 14. 217 |
 2. 72 | 5. 45 | 7. 47 | 11. 32.
 53 | 12. 61
 cenabis 3. 50 | 9. 36 | 11. 53.
 cenabit 11. 35
 cenacula 1. 109
 cenæ 2. 27 | 5. 45 | 9. 53 |
 10. 31 | 13. 88

cenam 2. 14. 18. 37. 69 |
 44. 49. 50. 59 | 4. 49.
 5. 45 | 7. 19 | 8. 23 |
 36. 64. 93 | 10. 18 |
 24. 50. 58 | 12. 29. 89
 cenamque 3. 45
 cenando 5. 77
 cenandum 2. 14
 cenant 11. 66
 cenantibus 12. 50
 cenantis 9. 20
 cenare 2. 53. 69 | 9. 20 |
 37 | 11. 25 | 12. 19 |
 217
 cenares 1. 28 | 10. 31
 cenaret 2. 57. 69
 cenarum 12. 48
 cenas 1. 104 | 4. 68 | 7. 7
 13. 14
 cenasse 5. 48
 cenasti 10. 31
 cenat 1. 69 | 3. 12 | 5. 4
 6. 94 | 7. 9. 58. 66 |
 80 | 12. 17
 cenatio 2. 59
 cenatoria 10. 87 | 14. 13
 cenaturit 11. 78
 cenavit 6. 53
 cenem 1. 60 | 3. 60 | 9. 1
 11. 26
 cenet 3. 82
 cenis 13. 7
 cenisque 10. 48
 ceno 2. 79 | 3. 60 | 4. 98
 5. 51. 80 | 11. 36
 cenula 5. 79 | 10. 48 | 7.
 censeo 2. 13 | 5. 50 | 11. 10
 12. 62
 censentur 8. 6
 censetur 1. 62 | 9. 17
 censor 6. 4 | 12. 71
 censoria 5. 81
 censoris 5. 24
 censum 5. 39
 censura 1. 5. 35 | 6. 91 |
 52
 census 2. 90 | 12. 6
 censurusque 5. 42
 Centauros 10. 4
 centena 2. 65 | 11. 77
 centenis 3. 19. 61 | 5. 13
 7. 9 | 11. 71 | 12. 50
 centeno 4. 64 | 8. 45
 centenos 13. 123
 centies 1. 100 | 3. 32 | 5. 7
 6. 49 | 8. 42
 centum 1. 59. 60. 104. 115
 2. 14. 63 | 3. 7 | 4. 28. 3
 61. 67 | 5. 9 | 6. 5. 20
 88 | 7. 62. 94 | 8. 37. 44
 9. 23

VOCABULORUM.

9.23. 100. 105 10. 19. 26.	cervam 3. 91	5. 26. 54 6. 60 7. 43.
41. 74. 75. 79 11. 28. 30	cervi 1. 105	50. 79 9. 78 10. 2. 19
entumque 6. 38 10. 70	cervical 14. 146	14. 38. 84
enturionis 1. 32	cervice 6. 75 * 23 13. 52	Xaίρετος 9. 13
enturione 11. 4	cervicibus 1. 23	Cheramon 11. 57
epas 3. 77	cervine 3. 70	cheragra 1. 99
Cephalum 11. 70	cervinus 12. 20	cheragraque 9. 94
episque 12. 32	cervix 1. 52 12. 32	Cherson 14. 88
episti 7. 55 9. 90	cervo 3. 91	Chia 7. 24 12. 98 13. 23
epit * 4 14. 186	cerussa 10. 22	Chiam 12. 98
era 7. 43 11. 103 14. 4	ceruffata 1. 73 2. 41 7. 24	Chias 7. 30
erz 14. 5	cervum 13. 94 9. 104	Chimæra * 27
erorum 5. 38	cervus 13. 96	Chione 1. 35 3. 34. 83. 86.
eras 10. 88 14. 7	cespes 5. 35	96 11. 61
ercopitlaecon 7. 86	cespite 1. 89	Chiones 1. 93 3. 30
ercopithecorum 14. 128	cessant 10. 13 12. 1	chirurgus 1. 31
ercopithecus 14. 202	cessas 6. 62 9. 95 11. 87	chius 5. 62
erdo 3. 16. 59. 99	12. 81	Chloë 3. 53 4. 28 9. 16
erea 1. 93 4. 53 10. 94	cessat 1. 47 8. 78 12. 57	Chœrile 1. 68
13. 5	cessatis 3. 67	choraulæ 6. 39
Cerealis 10. 48 11. 53	cessavit 9. 100	choraules 5. 57 9. 79 11. 76
Cereique 5. 18	cessent * 11 10. 62	choreæ 10. 70
Cereri 10. 103	cesserit 7. 18	choreas 1. 105
Ceres 3. 58 13. 47	cesserunt 9. 67	choro 7. 49. 68 12. 3
Cereus 10. 87 14. 42 3. 58	cessi 12. 96	choros 1. 77 4. 44. 57
Ceris 3. 58 4. 70 14. 63	cessisse 11. 34	chorus 5. 52 10. 62 * 26
Cerne 13. 19	cessit * 23 5. 49 8. 18	Chreste 7. 54 9. 28
Cernere 5. 3 6. 58	cessura 10. 63 12. 31 13. 118	Chrestille 11. 91
Cernimus 2. 65	Ceste 8. 46. 51	Christilla 8. 43
Cernis 2. 59. 74 6. 73 8.	Ceston 1. 93 6. 13 14.	Christinam 2. 31
6 12. 63 14. 9. 78	205. 207	chrysea 9. 96
Cernice 9. 35	Cestos 14. 206	chrysendeta 2. 43. 53 6.
Cernitis 9. 78	Cestus 1. 93	94 11. 30 14. 97
Cernunt 1. 52	cetera 3. 38 5. 28 7. 90.	cibus 4. 30
Ceroma 4. 19 5. 66 14.	98 11. 53 12. 52. 84	cibos 4. 53
50	14. 19. 174	cibus 7. 24 13. 90
Ceromata 4. 4	ceves 3. 95	cicada 1. 116
Ceromate 7. 31 11. 48	Xαίρε 5. 52	cicadæ 3. 93 11. 19 10. 58
Ceroro 11. 99	Chærestrate 5. 26	cicer 5. 79 1. 42. 104
Certa 2. 91 4. 45 * 13	chalcea 9. 96	Cicero 11. 49 14. 188
7. 7 12. 73 14. 34. 76	chalybasque 4. 55	Cicerone 3. 38 5. 70 14.
1. 54 6. 32 7. 27 9. 72	Charideme 6. 31. 56 11. 40.	188
11. 62	88	Ciceronis 2. 89 5. 57 11.
Certabit 12. 21	Charidemus 1. 44	49 7. 62
Certæ 1. 107	Charine 4. 39 5. 40 12. 91	Cidæ 10. 83
Certam 12. 92	Charinus 1. 78 6. 37 7.	cilices * 3 5. 13 12. 52
Certamina 6. 64	33 9. 60	Cilicii 14. 140
Certant 1. 44 6. 42 12. 97	Charifianus 11. 89	Cilicum 7. 29 8. 14
Certare 2. 43	Charopine 5. 51	Cilix 6. 72 7. 94
Certe 3. 74 4. 75 5. 85	charta 1. 45. 46 2. 1 4.	cimex 11. 57
6. 7 8. 41 11. 8	83 8. 24 9. 101 10.	cimici 11. 33
Certent 4. 42 10. 87	93 12. 4 14. 11. 196	cinæda 6. 39
Certer 13. 92	5. 27 4. 87 8. 62	cinædi 7. 33 9. 64 1. 42
Certior 5. 21 7. 51 8. 83	chartam 5. 6	cinædis 7. 57
Certiora 5. 8	chartas 6. 64 11. 4 12. 97	cinædo 2. 43 10. 40. 98
Certis 2. 54	14. 10	11. 22
Certo * 23 6. 73	chartæ 1. 26. 67 7. 5 8.	cinædos 6. 16 7. 57 9.
Certos 4. 55	67 10. 4 11. 16 14. 10. 11	3 6. 50 12. 16
Certum 3. 38 5. 61	chartæque 5. 18	cinædum 2. 28. 85 3. 73
Certus 5. 62 4. 5 7. 5	chartis 2. 8 3. 20 4. 31	4. 43
		b
		cinædus

INDEX

cinædus 6. 37 | 10. 40 | 14.
205
cineta 2. 62
cinctum 1. 50 | 2. 74 | 4.
61
cineres 1. 7 | 89. 115 | 6. 85 |
8. 38 | 10. 90 | 11. 51
cineri 1. 26. 89 | 7. 43
cineribus 3. 93
cinerum 1. 117
cingant 8. 77 | 10. 13 | 11.
101
cinge 8. 88
cingere 4. 54 | 14. 32
cingit 2. 29 | 10. 103
cingunt 3. 58 | 10. 83
cinguntur 10. 28
cinxerit 9. 24
cinxit 9. 77
cinis 12. 52 | 1. 56 | 9. 1
Cinyphio 7. 94 | 14. 140
Cinna 1. 90 | 3. 9. 61 | 5. 58.
77 | 6. 17. 39 | 7. 7. 32.
42 | 9. 84 | 10. 21 | 12. 26.
65 | 3. 61 | 8. 19
Cinnæ 2. 53
cinnama 3. 55. 63 | 4. 13 |
11. 55
Cinname 6. 17 | 7. 63
cinnamoque 6. 55
cinnamus 6. 64 | 9. 94
cio 4. 90
Cipere 8. 16
circa 1. 91 | 3. 44 | 4. 5 | 5.
71 | 13. 84
Circe 8. 36 | 10. 30
circeios 11. 8
Circense 14. 160
Circi 10. 53 | 6. 64 | 7. 6
circo * 28 | 8. 11 | 12. 75
circuit 7. 82. 92 | 8. 59
circuitus 11. 16
circulatricis 10. 3
circulis 2. 86
circulo 10. 62
circulus 14. 138
circum 1. 77
circumdas 4. 41
circumfert 1. 42
circumfluit 13. 40
circumfusa 12. 17
circumlata 3. 17
Cirini 8. 18
cirrata 9. 30
Cirrha 1. 77
cirris 10. 83
cirros 7. 19
cisterna 3. 56
cistifero 5. 17
cistula 4. 46

citare 4. 5
citat 10. 30
citata 3. 44
citatus 4. 30 | 10. 104
cithara 14. 165
citharœdis 14. 215
citharœdus 5. 57 | 11. 76
cito 1. 32. 117, 118 | 2. 6.
27 | 3. 2 | 4. 24 | 5. 6. 45.
66 | 7. 1. 33. 42 | 9. 30.
43, 44. 84 | 10. 12. 50 |
11. 70 | 12. 21 | 14. 127
citrea 13. 37 | 14. 89
citri 12. 67
citrum 10. 98. 80 | 14. 138
cive 10. 92 | 11. 97
cives 3. 95 | 13. 123
civica 8. 82
civili 9. 72
civilis 6. 32
civis 3. 38 | 10. 65. 68. 76 |
12. 53
clamabat 12. 71 | 14. 181
clamabunt 12. 3
clamant 1. 98 | 11. 2
clamas 1. 90. 96 | 2. 67 | 9.
11
clamat 5. 36 | 6. 48 | 7. 5
clamator 12. 26
clamatus 1. 50
clames 7. 71 | 9. 70
clamet 10. 5
clamitaris 1. 53
clamitetque 10. 5
clamor 4. 64 | 6. 38 | 8. 11 |
9. 70
clamosa 12. 18
clamosi 10. 53 | 11. 99
clamoso 7. 17 | 5. 85
clamosus 10. 37
clancularius 10. 3
clara 9. 85 | 14. 80. 68 | 11.
23 | 14. 60
claram 4. 55
claranus 10. 21
clareque 7. 91
clari 1. 71
clarior 12. 11
clarissime 1. 108
claros 10. 33
clarum 1. 56 | 3. 35
clarus 4. 44 | 6. 58 | 11. 10 |
12. 3
classes * 28
classice 2. 69 | 12. 46
claudere 13. 14
Claudia 4. 13 | * 2 | 11. 54
Claudiam 5. 79
Claudianorum 3. 20
Claudii 2. 57

Claudius 1. 21
clavis 5. 36. | 11. 33
clavo 4. 46 | 5. 17
clausa 2. 85 | 4. 32 | 8.
67 | 9. 74 | 11. 59 |
18 | 14. 92
clausæ 11. 19
clauserunt 10. 63
clausis 14. 61
clausit 7. 19 | 11. 62
clausos 7. 71
claustra 10. 28
clausus 12. 57
claususque 10. 5
clemens 10. 93
clementia 1. 105 | 12. 6
Cleonæo 4. 60 | 5. 72
Cleopatra 4. 22. 59
clepsydra 6. 35
clepsydras 6. 35 | 8. 7
cliens 1. 50 | 7. 61, 62
33 | 9. 3 | 12. 69
cliente 4. 46. 89 | 9. 23
clientem 10. 34 | 12. 78
clienti 10. 10. 74
clientis 8. 76 | 10. 87
Clinici 4. 9
Clinicus 1. 31 | 9. 98
Clitum 4. 9
clivi 5. 23 | 10. 74
clivo 1. 71 | 2. 19 | 4. 7
clivos 10. 5
clivum 12. 32
cludere 11. 92
clune 9. 39. 48 | 11. 101
clunibus 3. 60
clunibusque 3. 53
cluninis 13. 8
clufis 12. 31. 55
clufit 10. 71
clypeumque 9. 57
Clyte 8. 64
Cnidia 13. 66
Cnosia 9. 35 | 13. 106
coacta 1. 110 | 7. 57
coactos 3. 58
coccina 2. 16. 29. 39.
14. 131
coccinasque 4. 28
coccinatos 1. 97
coccineæ 14. 131
cocco 3. 2 | 5. 24 | 10.
coccinatus 5. 36
cochleam 8. 33 | 11. 19
cochleare 8. 33. 71 | 11.
121
cochlearia 12. 121
cochleas 13. 53
cochleis 14. 121
cochleisque 4. 46

VOCABULORUM.

6. 60	Colchide * 27	colono 4. 64 9. 27 11. 19
3. 83	Colchidos 10. 35	colonorum 3. 58
10. 66 11. 32 13. 10.	Colcho 12. 57	colonum 11. 15
12. 70 14. 220	Colchorum 3. 58	colonus 1. 18 2. 11 7.
3. 82	cole 10. 96	30 10. 14. 87 12. 59
4. 82 7. 52 13. 28	colebatis 9. 66	color 8. 48 14. 129 4.
2. 85	colei 12. 85	42 12. 43
9. 77	colendum 8. 38	coloratis 10. 68
3. 94	coleos 9. 28	colore 9. 63 12. 64
8. 23 10. 66 12. 65	colere 10. 5	colorem 10. 12
1. 42. 51 8. 23 13.	coleret 6. 50 11. 51	colores 1. 97 2. 46 5. 24
13 14. 220	coleris 2. 55	coloris 7. 3 8. 10
12. 52	coli 2. 55 3. 24 7. 22	colos 7. 46 9. 18
5. 27	12. 60	Colossi 1. 71 8. 60
2. 57	coliculi 13. 17	Colosson 8. 44
6. 64	coliculis 14. 101	Colossum 2. 77
7. 32	coliculus 5. 79	Colossus * 2
10. 29	colimus 9. 12 10. 87. 103	colostira 13. 38
8. 44	12. 18	colostrium, <i>ibid.</i>
12. 92	Coline 4. 20. 54	colui 10. 58
12. 96	Coliphia 7. 66	colum 14. 103
3. 74 11. 30 12. 96	colis 4. 57 5. 41 9. 25.	columba 1. 8 7. 13 8. 6.
6. 89	52	32 10. 65
1. 31 2. 22 6. 50	colit 1. 56 5. 19 7. 31	columbae 1. 110 8. 28
7. 3. 38 9. 62. 97 11.	9. 66. 104 12. 63	columbarum 3. 57 12. 66
103 12. 66. 85. 89	colitur 10. 32	columbas 11. 105 13. 66
5. 52	colla 1. 32 3. 24 4. 42 6.	Columbini 13. 66
9. 4	41 8. 55 9. 58 10. 12	Columella 11. 91
2. 69	11. 71. 85 14. 211	columina 6. 49 11. 52
4. 42	collapsa 1. 13	columnnis 2. 14 3. 19 4.
1. 107	collata 2. 71	18 5. 13 12. 50
4. 14 7. 10 9. 91	collatum 3. 52	colunt 11. 52
11. 77 12. 26	collatus 4. 11 11. 73	coluntur 13. 15
6. 39	colle 7. 72	coma 2. 29 4. 36. 53 7.
1. 18 5. 49 10. 16	collegæ 7. 36	57 8. 3. 64 9. 18. 37
11. 88	collem 12. 18	10. 65 14. 146
1. 116	colles 1. 86 4. 44. 57. 64	comaque 12. 65
12. 57	6. 73 7. 12 10. 44	comæ 4. 42. 45 7. 62 9.
12. 66	collibus 4. 64 5. 1. 72 7.	38
11. 7	12 13. 105	comam 2. 11 4. 36 5. 69
3. 7	colliculis 12. 25	6. 38
2. 69 7. 60	colligat 14. 71	comarum 2. 66
9. 55	collige 7. 32	comas 1. 32. 77 3. 65 4.
12. 44	colligere 7. 19	42. 54 5. 49 7. 88 8.
* 18	colliget 12. 84	33. 65 9. 17. 24 10. 50.
5. 45	colligis 10. 83	66. 103 12. 84 13. 19
* 22	colligit * 22 14. 199	14. 24. 50
10. 12	collis 12. 21	comati 12. 71
1. 56 5. 5 9.	collo 1. 105. 110 3. 53 4.	comatis 10. 83
104 10. 4	41 6. 13 7. 86 9. 28	comato, <i>ibid.</i>
10. 36	14. 54. 206	comatus 1. 73
8. 70	collocantur 7. 19	combibe 10. 12
10. 48	collocare 1. 114	comedit 7. 66 9. 60 11. 19
7. 73	collocat 4. 88 5. 66	comentem 12. 84
3. 38	collum 12. 66	comes 2. 18. 24 3. 91 7.
9. 43	colo 2. 55 14. 101	1. 7. 43, 43. 52 8. 75 9.
7. 22 12. 68, 69	Colocasia 8. 33 13. 57	32 10. 92. 104 11. 8. 40
1. 115 4. 1 7. 73	colone 10. 78	12. 38. 69 14. 122. 188
8 9. 59	coloni 4. 57. 66 13. 12.	comestator 4. 5
Colchidas 5. 54 10. 4	121	comesse 5. 71
		b 2 comesses

INDEX

comesses 5. 40
 comi 4. 64
 cominus 6. 58 | 14. 31
 comis 2. 66 | 4. 3 | 5. 31 | 6. 16. 57 | 9. 62 | 11. 9 | 12. 23 | 14. 26
 commissatio 12. 48
 commissatore 9. 62
 commissatorque 5. 16
 comitante 11. 52
 comitata 9. 74
 comitate 5. 29
 comitatur 7. 31
 comitatus 2. 74 | 5. 9
 comitem 10. 78 | 12. 25
 comites 1. 2 | 5. 3 | 8. 79 | 12. 78
 comitetur 4. 10
 comiti 6. 83
 commenda 4. 83
 commendamur 14. 137
 commendandum 3. 5
 commendare 7. 45. 67. 79
 commendari 3. 5
 commendat 3. 5 | 4. 29. 69 | 13. 33
 commendet 12. 11
 commendo 1. 53 | 5. 35 | 10. 62
 commenta 1. 91 | 14. 117
 commisit 8. 6 | 11. 75
 committe 8. 43
 committere * 28 | 1. 91 | 7. 23
 commoda 4. 14 | 9. 94
 commodabit 9. 2
 commodat 5. 52
 commodavi 8. 52
 commodos 7. 71
 commodet 9. 104
 commodiora 13. 119
 commodius 5. 8. 31 | 7. 52
 commune 5. 63
 communem 2. 37 | 11. 82
 communemque 2. 37
 communia 3. 51
 communis 4. 40 | 11. 24 | 12. 93
 comædi 6. 6 | 14. 214
 comædis 7. 81 | 14. 215
 compactæ 12. 73
 compactum 14. 63
 compage 9. 77
 comparabit 4. 23
 comparare 10. 19
 comparasti 4. 39
 comparata 3. 93
 comparatus 5. 38
 compare 6. 77
 comparet 7. 44
 compede 3. 29 | 9. 23. 58

compesce 14. 134
 compilare 6. 72
 compita 6. 64 | 7. 96
 complectarque 11. 24
 complexibus 11. 79
 complexuque 1. 16
 componis 2. 7
 compositos 4. 6 | 14. 16
 compressa 4. 66
 compressis 12. 78
 computatur 10. 38
 computaret 12. 8
 computentur 6. 70
 computet 9. 7
 conata 11. 100
 concederet 12. 31
 concepit 8. 56
 concepti 6. 39
 concessa 11. 58
 concessorum 1. 27
 concha 5. 38 | 10. 37 | 13. 82. 90 | 14. 209
 conchæ 14. 154
 concham 5. 40
 conchas 6. 34
 conchis 2. 47 | 7. 77 | 13. 7
 conchylia 11. 53
 conciliavit 12. 52
 concipis 9. 42
 concila 14. 160
 conclamata 9. 46
 conclavibus 5. 45 | 11. 78
 concolor 2. 43
 concoquit 1. 78
 concordem 9. 73
 concordia 4. 13
 concretas 4. 3
 concreto 4. 59
 concrepat 11. 17
 concubina 3. 82
 concubinas 12. 49
 concubino 3. 82 | 5. 42 | 6. 22. 39 | 8. 44
 concupiscam 10. 74
 concupiscat 10. 3
 concupiscit 2. 68
 concurrere 4. 35. 74
 concurreret 9. 72
 concussas 11. 42
 condantur 2. 40
 condant 11. 32
 condere 1. 108 | 3. 42 | 14. 50
 condidit * 15 | 1. 115 | 9. 2 | 10. 71
 condimus 11. 19
 condis 8. 80
 condiscipula 10. 35
 condit 7. 19
 condita 1. 19 | 2. 37 | 3. 62 | 4. 22. 32. 79 | 8. 69 | 9.

-38 | 11. 14 | 12. 28. 14. 116. 184
 conditio 3. 53 | 5. 17 | 11. 1
 condicione 9. 69
 conditum 5. 49 | 7. 78
 conditur 1. 49 | 10. 43
 conditus 7. 95 | 8. 36
 conductis 8. 61
 conductos 8. 75
 conductum 11. 83
 Condyle 9. 94
 Condylis 5. 79
 confer * 16
 confides 2. 47
 confinis 2. 32
 confirmant 6. 43
 confiteor 3. 31 | 9. 51
 confossaque * 13
 confugas 1. 49
 confugit 10. 92
 Congedi 1. 50
 congelat 14. 147
 congelati 11. 99
 congere 8. 44
 congeris 10. 68
 congiarium 3. 7
 congregare 10. 100
 conjuge 1. 63 | 4. 75 | 7. 8. 31 | 11. 54 | 12. 95
 conjugem 8. 93 | 5. 38
 conjugibus 1. 36
 conjugis 1. 43 | 4. 11. 39 | 12. 98. 103
 conjunx 2. 41. 90 | 3. 5. 16 | 5. 7 | 6. 47. 64 | 13. 1
 connubia 6. 2
 conscia 4. 1. 25 | 6. 10. 20 | 9. 21. 27 | 14. 39
 consciaque 11. 62
 conscientia 10. 5
 conscius 12. 24
 consecrat 9. 104
 consecravat 12. 68
 confedit 5. 14
 consequor 5. 47
 consilio 11. 56
 consilium 2. 30 | 5. 20 | 9. 13 | 13. 95 | 14. 57
 conspiciendus 9. 50
 conspiciæ 7. 48
 conspicui * 2
 constabit 13. 3
 constantior 4. 54
 constare 10. 29 | 13. 3
 constat 1. 104 | 3. 62. 13 | 13. 95 | 14. 57
 constemius 1. 100
 constet 1. 67 | 6. 88 | 11. 8
 constituisque 11. 74
 constituit 3. 10 | 11. 2
 constr

VOCABULORUM.

8. r. **atricos** 14. 37
 7. 11. **atringantur** 11. 100
atringatque 11. 57
atringere 14. 66
 78. **atrueta** * 18
 43. **atruere** 1. 5
 36. **atrus** 1. 16 | 4. 40. 79 | 7. 8. 66. 78 | 10. 70. 79 | 11. 113
atruere 7. 78
atruatus 8. 66 | 11. 99
atruale 7. 78 | 8. 45. 66 | 10. 39. 48 | 11. 45 | 13. 111
atruales 3. 93
atruilis 12. 3
atruivit 9. 60
 51. **atrumat** 4. 90 | 9. 23
atrumet 7. 26
atrumis 8. 16
atrumit 11. 78
atrumitis 9. 50
atrummatique 1. 9
atrumphi 7. 53
atrumpta 10. 59
atrumpto 11. 19
atrumptia 11. 48
atrumminat 1. 54
 5 | 7. **atrumgenti** 12. 45
 2. 95. **atrummerare** * 10
 38. **atrumne** 8. 59
 4. 11. **atrumnere** 11. 57
atrumnta 6. 15
atrumnto 1. 22
 3. 5. **atrumntor** 10. 5
 54 | 13. **atrumndas** 10. 33
atrumndere 7. 41
atrumndo 3. 82
 6. 10. **atrumnta** 6. 47 | 10. 36
 4. 39. **atrumnti** 5. 16
atrumntum 8. 59
atrumntus 2. 53 | 4. 77 | 6. 82 | 8. 26. 70 | 11. 46
atrumntat 10. 7
atrumntis 8. 44
atrumntit 7. 64
 20 | 9. **atrumntuere** 7. 79
 0. **atrumntuiffe** 7. 31
atrumntuere 8. 52
atrumntuere 1. 5 | 10. 64
atrumntuere 1. 100
atrumntuere 4. 54 | 6. 83 | 8. 92 | 9. 24. 40. 52 | 10. 63 | 12. 6
atrumntuere 4. 8
atrumntuere 4. 54 | 6. 59
atrumntuere 8. 45. 72
atrumntuere 11. 1
atrumntuere 1. 57 | 9. 8
atrumntuere 3. 91 | 9. 42
atrumntuere 4. 27
contra 1. 54. 118 | 2. 32 | 5. 4 | 6. 23 | 7. 25 | 9. 86 | 14. 62
contudit 9. 104
contulerant 7. 52
contulit 11. 11
contumacem 2. 68
contumax 9. 12 | 10. 65
contumeliosi 10. 7
contumulavit 8. 57
conturbabit 9. 4
conturbator 7. 26
conturbaturque 10. 96
convalluisse 1. 102
convalluit 10. 97
conveneris 2. 67
conveni 7. 25
conveniam 7. 72
conveniat 6. 65
convenire 7. 35
convenit 4. 10 | 7. 9 | 8. 48 | 12. 32 | 14. 47. 113
conveniunt 4. 41 | 11. 38
conventus 8. 4
conversus 7. 5
convicia 3. 46 | 7. 7
convictas 10. 89
convictus 10. 47
conviva 1. 50 | 2. 1. 19 | 3. 30. 81 | 5. 16 | 8. 39. 67 | 9. 23. 26. 44. 49. 93. 99 | 10. 27. 48 | 11. 83 | 12. 75
convivæ 1. 19 | 3. 58 | 14. 1
convivam 1. 24 | 6. 44 | 7. 58 | 8. 59 | 9. 3. 91
convivaris 6. 51
convivas 3. 82 | 11. 57 | 12. 48
convivere 1. 87
convivia 1. 100 | 2. 6. 41. 51 | 3. 63 | 4. 55 | 7. 75. 96 | 8. 39. 50. 79 | 13. 88 | 14. 41
convivis 3. 12 | 9. 83. 87
convivium 9. 79
copia 7. 73
copias 3. 47
Copo 2. 51 | 3. 57. 58
copulentur 12. 43
Copra 14. 68
Coptram, ibid.
coquet 10. 62
coquum 3. 13
coquantur 13. 115
coquus 5. 51 | 7. 26. 60
cor 3. 26. 27 | 6. 64 | 7. 7. 10. 15 | 11. 85 | 12. 49 | 14. 219
Coracine 4. 43 | 6. 55 | 13. 85
Coracinus 4. 37 | 13. 85
coram 5. 2 | 6. 21 | 7. 87. 91 | 10. 14 | 11. 17 | 12. 95
Coranus 9. 100
corculum 14. 219
corculus 6. 39
Corcyraei 8. 68 | 13. 37
corda 10. 103 | 12. 44 | 14. 291
cordis 2. 8
Corduba 1. 62 | 9. 62 | 12. 64
Cordus 5. 24
Cordyla 11. 53
Cordylas 3. 2
Cordylis 13. 1
Corinna 5. 10 | 12. 44
Corinthio 5. 35
Corinthiorum 10. 65 | 9. 58
Corinthius 14. 172. 177
Corinthon 10. 68
corio 3. 16
cornea 14. 61. 62
Corneli 1. 36 | 3. 4
Cornelia 11. 105
corneoque 12. 32
corneus 14. 52
cornibus * 1 | 5. 32 | 9. 43 | 10. 7. 67
Cornicibus 10. 67
cornu * 22 | 1. 73 | 7. 6
cornua 2. 35. 43 | 9. 104 | 11. 108 | 13. 94
cornuto * 19
corona 3. 64 | 9. 24. 61 | 11. 9 | 12. 32. 100 | 13. 35. 51 | 8. 33. 70 | 9. 74 | 12. 52
coronabunt 10. 48
coronæ 1. 42 | 6. 38 | 7. 71
coronam 3. 47 | 9. 25
coronas 9. 41 | 11. 90 | 13. 127
coronat 12. 18
coronatas 10. 50
coronato 5. 10
coronatus 7. 7
coronetur 10. 62
coronide 10. 1
coronis 9. 62. 92
corpora 2. 75 | 9. 9 | 14. 91
corpore * 7 | 3. 3 | 6. 56 | 8. 75 | 12. 101
corpus * 7 | 1. 50 | 3. 82 | 7. 17 | 8. 68. 75 | 10. 47 | 11. 48. 61
corpulque 4. 90
corripere * 23
corripas

INDEX

corripas 11. 95
 corripis 11. 40. 44
 corrumpere 3. 75 | 4. 5
 corrumpis 12. 67
 corrumpit 12. 64
 corrumpitur 5. 70
 corruperit 8. 42
 corrupto 6. 93
 Corsica 9. 27 | 11. 43
 cortex 14. 209
 cortice 13. 86 | 10. 37
 cortis 7. 53 | 11. 53 | 13. 45 | 9. 55 | 7. 30 | 3. 58
 corve 14. 74
 coruscum 10. 6
 corvus 3. 43 | 14. 74 | 1. 54
 Corybante 1. 71
 Corycio 3. 65 | 9. 39 | 11. 9
 Corynna 5. 10 | 8. 73
 Cosconi 2. 77 | 3. 69
 Cosconia 11. 56
 Cosme 4. 53 | 9. 27
 Cosmi 1. 88 | 11. 9. 50 | 12. 66 | 14. 110
 Cosmiani 12. 55
 Cosmianis 3. 82
 Cosmiano 11. 16
 Cosmica 7. 40
 Cosmicos, *ibid.*
 Cosmum 3. 55
 costa 9. 49
 costam 10. 48
 costi 11. 19
 cothurnati 5. 5 | 7. 62
 cothurni 8. 18 | 11. 10
 cothurnis 3. 20
 cothurno 5. 31
 cothurnos 8. 3 | 12. 96
 Cotile 2. 70 | 3. 63
 Cotta 1. 10. 24 | 10. 49. 64. 88 | 12. 89
 Cottæ 6. 70
 cotula 8. 71
 coturnicis 10. 3
 covine 12. 24
 coxam 7. 19
 coxit 2. 40
 Cras 2. 37. 45 | 5. 59 | 9. 89 | 11. 66 | 12. 48
 crassa 1. 104 | 11. 22
 crassaue 9. 23
 crassæ 12. 26 | 8. 58
 crassi 9. 33
 crassior 2. 6 | 8. 33
 crassiora 12. 18
 crassus 2. 40
 crasso 4. 46 | 5. 22
 crassum 5. 79

Crassus 11. 6
 craftina 1. 16 | 3. 10
 craftinas 3. 58
 cratere 8. 6 | 12. 32
 craticula 14. 221
 creastis 12. 68
 creat 10. 103
 creatus 6. 64
 creavit 5. 79 | 7. 99
 crebros 1. 107 | 6. 78
 credam 2. 8 | 7. 54. 87 | 12. 74
 credamus 10. 14
 credar 2. 91
 credas 3. 36 | 4. 64 | 5. 29 | 6. 42 | 8. 36 | 11. 32. 56
 credat 5. 45 | 8. 64 | 9. 49
 crede 1. 4. 16. 42. 76 | 2. 32 | 3. 3. 5. 16 | 4. 49 | 5. 49. 53. 54 | 6. 23. 27. 56. 60 | 8. 37 | 9. 42. 102 | 10. 90 | 12. 36
 credere 1. 25 | 2. 72 | 3. 73. 75 | 10. 18. 85 | 11. 54 | 12. 80
 crederes 12. 32
 crederet 8. 55
 credes 14. 212
 credet 7. 9
 credi 1. 73 | 12. 35
 credibile 4. 32
 credideram 1. 43 | 7. 81
 crediderim 10. 35
 credideris 2. 77
 crediderisve 7. 9
 credidimus 9. 49
 credidimusque * 26
 credidit 4. 73 | 7. 39 | 10. 53
 credimus 2. 71. 91 | 5. 1 | 7. 59
 credis * 24 | 2. 19. 26. 41. 83 | 3. 62 | 4. 15 | 5. 39 | 6. 44. 84 | 7. 30. 62 | 8. 15 | 9. 23. 53. 97 | 10. 3. 37. 87 | 11. 44. 45 | 12. 25. 48. 87 | 14. 9. 88
 credit 1. 29 | 3. 15 | 4. 62 | 10. 35 | 12. 49 | 14. 165
 credita 6. 76
 credite * 5. 12
 creditis 2. 4. 40
 creditor 9. 4
 creditor 2. 13
 creditur * 21 | 3. 42 | 4. 31
 credo * 13 | 2. 72 | 3. 72 | 4. 69 | 5. 29. 50. 62 | 6. 5 | 7. 5 | 10. 51 | 11. 95.

108 | 12. 40
 credulitate 5. 1
 credunt 3. 91
 Cremonæ 8. 56
 crepando 12. 78
 crepant 1. 77
 crepantes 12. 36 | 9. 92
 crepantis 3. 82
 crepet 5. 20 | 9. 23
 crepitaculum 14. 54
 crepitanibus 9. 21
 crepitu 14. 119
 crepuit 12. 79
 crescat 7. 27
 crescatque 1. 109
 crescente 9. 55
 crescentes 14. 134
 crescentibus 1. 89
 crescere 7. 60 | 8. 71 | 62
 crescit 8. 44 | 13. 47 | 218
 cresunt * 2 | 8. 33
 Creta 2. 2 | 8. 33 | 9. 26. 93 | 12. 62
 Cretæ 13. 106
 cretata 2. 41
 Cretenses 9. 21
 creverat 9. 78
 creverit 8. 56
 crevi 11. 40
 crevit 5. 6 | 9. 62 | 12. 58
 crimen 2. 65
 crimenque 11. 94
 crimina * 7 | 11. 77
 crimine * 10 | 2. 56 | 4. 66. 47 | 9. 31 | 10. 61 | 80
 criminis 2. 72
 crine 5. 38 | 6. 39 | 9. 312. 38. 54
 crinem 12. 100
 crines 3. 63 | 14. 24. 26
 crinibus 9. 18. 95 | 12. 86 | * 3
 crinis 5. 65 | 8. 77
 crinitæ 12. 49
 crispa 14. 90
 Crispe 10. 14
 Crispi 10. 2
 Crispine 7. 98
 Crispinus 8. 48
 Crispo 4. 54
 Crispos 12. 36
 Crispulus 5. 62
 Crispus 5. 33 | 14. 191
 crissas 10. 68
 crissat 14. 203

VOCABULORUM.

fistate 14. 223
 fistati 9. 70
 fistice 7. 89
 fiton 11. 61
 fiteos 13. 40
 foci 8. 33
 foco 3. 65 | 5. 26 | 11. 9
 flocodilus 3. 93
 frefo 5. 40
 frefos 11. 6
 fionus 7. 86
 froti 6. 39
 fuce * 7
 fuces 10. 82
 fueiat 6. 20
 fuda 3. 13 | 8. 64 | 6.
 42
 fudarum 4. 4
 fude 4. 49
 fudele 3. 46 | 6. 62
 fudelia 4. 18
 fudelis 2. 75 | 4. 61 | 6.
 64 | 7. 20 | 8. 14
 fudeles 11. 92
 fudum 7. 1 | 11. 19
 fudus 3. 13 | 12. 77
 fuenta 2. 17
 fuentus 11. 6
 fuore 4. 64 | 10. 92 | 12. 64
 fura 2. 35, 36. 62 | 3. 51 |
 5. 62 | 6. 56 | 11. 59
 fure 9. 28 | 10. 100 | 12. 38
 furibus 10. 56 | 11. 38
 furibusque 3. 53
 fures 9. 58
 fusculumque 4. 93
 fusmata 6. 71
 fustilla 8. 77 | 9. 23. 75 |
 10. 13. 66 | 12. 75
 fustillina 1. 54 | 9. 60. |
 14. 111
 fustillinisque 3. 82
 fubaret 3. 91
 fubat 1. 110 | 5. 1
 fubicularia 14. 39. 147. 150
 fubiculo 10. 30
 fubile 4. 4 | 12. 57
 fubili 9. 7
 fubiti 4. 63
 fubitis 3. 82
 fubito 5. 62 | 8. 59
 fuculli 14. 139
 fucullis 11. 99
 fucullo 5. 14 | 10. 76
 fucullus 3. 2
 fucumam 10. 79
 fucumis 11. 19
 fucurbitarum 11. 32
 fucurrit * 14. 21. 23
 fufisdam 6. 8

culcitra 5. 63 | 11. 22. 57 |
 14. 119. 162
 culex 3. 93 | 11. 19 | 14.
 185
 culi 2. 51 | 11. 100
 culicem 8. 33. 56 | 14.
 185
 culina 5. 45 | 7. 26 | 8. 67 |
 10. 66
 culinæ 1. 93
 culinam 3. 2 | 5. 51
 culis 9. 28
 culmina 4. 64 | 7. 72 | 12.
 73
 culminibus 9. 4
 culo 2. 51 | 11. 101
 culosque 11. 47
 culpa 11. 80 | 14. 173
 culpavit 9. 60
 culta 3. 59 | 5. 11 | 8. 28 |
 10. 6 | 11. 30
 culter 7. 26 | 14. 31
 culti 1. 117
 cultior 10. 98 | 14. 96
 cultis 5. 31
 culto 8. 80 | 9. 23
 cultor 5. 5 | 6. 73 | 9. 86 |
 * 3 | 10. 37. 92
 cultris 9. 3 | 11. 85
 cultro 3. 24 | 4. 35
 cultum 1. 26. 118
 cultus 1. 67 | 8. 48. 51. 72 |
 9. 67 | 10. 20. 50 | 11. 11 |
 12. 60 | 14. 141 | 12. 18 |
 11. 40 | 9. 78
 culum 1. 93 | 2. 62 | 6. 37 |
 11. 44
 culus 1. 93 | 3. 71. 98 | 9.
 58 | 11. 22
 Cumano 14. 114
 cunæ 9. 9
 cunarum 11. 40
 cuncta 2. 6 | 4. 44 | 5. 29 |
 6. 40 | 9. 79
 cunctaris 6. 20
 cunctis * 1 | 2. 14 | 6. 66 |
 9. 81 | 11. 85
 cunctos 3. 46
 cuneis 1. 27
 cuniculus 13. 60
 cunne 7. 34
 cunni 3. 72 | 6. 5 | 9. 38 |
 11. 62 | 12. 17
 cunnilingis 7. 94 | 12. 87
 cunnilingum 4. 43
 cunnilingus 12. 59
 cunnis 9. 3
 cunno 2. 34 | 3. 74. 87 | 7.
 17
 cunnos 1. 91 | 11. 44. 47

cunnum 1. 78 | 2. 84 | 3.
 93 | 7. 66 | 9. 94 | 10. 90 |
 11. 4. 86
 cunnus 3. 81. 93 | 7. 17 |
 10. 90 | 11. 79
 cuperem 6. 83 | 14. 132
 cuperent 10. 89
 cuperes * 8
 cuperet 8. 78 | 10. 81 | 14.
 78
 cupiam 11. 68
 cupiant 4. 85 | 7. 11 | 14.
 8
 cupias 1. 57 | 6. 29 | 11. 57 |
 12. 18 | 14. 217
 cupiat 7. 17. 41
 cupidæ 11. 59
 cupidinei 7. 86
 cupidinesque 9. 12 | 11. 14
 Cupido 6. 13 | 9. 57
 cupido 11. 79
 cupidum 8. 21
 cupidus 12. 49
 cupreffo 6. 73. 49
 cupis 1. 2. 4. 64. 73 | 3. 25.
 44 | 4. 6. 31 | 5. 79 | 6. 63 |
 7. 25. 45. 61. 73 | 9. 52.
 104 | 10. 1. 17. 68 | 11. 9.
 53. 100 | 12. 37. 41. 62. 67
 cupisque 12. 62
 cupit 1. 11. 116. 117 | 2. 4 |
 6. 34. 38. 66 | 8. 21 |
 10. 8 | 13. 67 | 14. 115.
 172
 cupiunt 10. 35
 cura 1. 112 | 4. 8 | 5. 22. 24.
 25. 52 | 7. 38. 90 | 8. 77.
 82 | 9. 19 | 11. 27 | 10. 2.
 20 | 9. 81
 curæ 1. 26 | 7. 9. 96 |
 11. 7
 curæque 1. 16
 curam 1. 83
 curandum 11. 75
 curare 6. 75
 curarum 1. 77 | 4. 93 | 6.
 68
 curas 1. 67. 108 | 8. 51 | 10.
 30
 curet 10. 18
 Curiatius 4. 60
 Curio 6. 64 | 7. 67 | 11. 17
 Curios 1. 25 | 5. 29 | 7. 57.
 9. 28. 29
 curiosos 11. 64
 curis 3. 20 | 10. 47
 Curius 9. 83 | 11. 105
 curo 11. 95
 currant 14. 208
 curras 4. 87
 b 4 currat

INDEX

currat 7. 6
 curre 4. 10 | 5. 26 | 8. 67
 corrente 3. 78
 currenti 3. 44
 currere 2. 6 | 6. 43 | 7. 31 |
 8. 11
 curres 10. 100
 curreret 1. 15
 curret 14. 209
 curribus 8. 26 | 10. 50
 curris 7. 31 | 8. 44
 currir 1. 49 | 2. 14 | 3. 20.
 63 | 5. 32. 62 | 6. 46 | 14. 55
 currunt 11. 91
 currus * 28 | 8. 65
 curfor 3. 47 | 12. 24
 curforem 3. 100
 curfu 4. 19 | 10. 104 | 12. 36
 cursurus 3. 5
 cursus 1. 45 | 12. 57
 curtaque 3. 82
 curto 12. 32
 curtus 1. 93
 curva 9. 92 | 11. 59 | 14. 221
 curvæ 4. 55
 curvas 4. 64
 curvavit 14. 33
 curvis 14. 33
 curuli 11. 99
 curvo 14. 51 | * 26
 cuspidē 7. 5. 26 | 13. 93 |
 14. 92. 221
 cuspidēsque 3. 82
 cuspidis 7. 1
 cuspis 11. 101 | 14. 22
 custodem 2. 54 | 3. 68 | 12. 53
 custodes 10. 69
 custodia 2. 85
 custodis 7. 90
 custodit 1. 67
 custos 1. 40. 42 | 8. 40 | 11.
 40
 cute 1. 104 | 7. 9. 24. 34 |
 8. 33 | 10. 12
 cutem 1. 78 | 5. 80 | 8. 52 |
 13. 80
 cutis 2. 36 | 6. 93
 Cyanæ 7. 18
 Cyaneasque 11. 100
 cyathis 1. 72 | 8. 6. 51 | 13.
 22
 cyathos 9. 95 | 10. 46 | 11.
 28. 37
 Cybele 8. 46 | 9. 3. 40
 Cybeles 1. 61 | 3. 21 | 7. 72 |
 8. 55 | 9. 12 | 13. 25. 64 |
 3. 81
 cybii 11. 28. 32
 cybium 5. 79
 cyclops 7. 37

cycni 14. 161
cycnis 5. 38 | 9. 43
cycno 1. 116 | 9. 106
cychus 3. 43 | 13. 77
Cydonia 10. 42 | 13. 24
Cyllaron 8. 21
Cyllarus 4. 25 | 8. 28
Cyllenes 7. 73
cymbala 14. 204
cymbia 8. 6
cynicos 11. 85
cynicum 3. 93 | 4. 53
cynicus 4. 53 | 7. 63
Cyniphio 7. 94
Cynthia 8. 73 | 14. 189
cyparisse 13. 86
cyparissos 12. 50
Cypron 9. 92
Cypros 8. 45
Cytherea 9. 14 | 11. 82
Cytherëia 8. 45
Cytheriacis 2. 47
Cytheriaco 14. 207

D.

DA, dabam, dabant, &c.
passim.
Daci 9. 36
Dacis 2. 2 | 6. 10 | 7. 19
dactylotheca 14. 123
dactyloghecam 11. 60
Dacus 1. 23 | 6. 76
Dædale * 8
Dædalon 4. 49
Dalmata 10. 78
damæ 4. 74
damam 3. 58
damas 1. 50 | 4. 35
Damasceua 13. 29
Damasceuis 5. 18
damis 4. 74
Dammam 12. 17
damna 1. 13 | 7. 13 | 9. 71
10. 58 | 12. 57 | 13. 1
damnare 7. 43
damnata 12. 48
damnata 7. 54 | 10. 52
damnatum 2. 24
damnatur 2. 64
damnaverit 4. 87
damnavit 6. 32 | 7. 43
damnavitque 11. 42
damnent 1. 26
damnet 4. 60 | 9. 49
damno 1. 83
damnosa 14. 18
damnus 11. 25 | 13. 1 | 12. 89
Danae 14. 5
dapes 3. 31 | 4. 8. 78 | 8.

39 | 12. 48 | 13. 14.
 91 | 3. 58 | 7. 85 | 9. 7
 14. 90
 Daphne 11. 44
 Daphnis 3. 5
 Daphnona 10. 79
 Daphnonas 12. 50
 dapibus 4. 78
 dapibusque 3. 45
 Dardanio 6. 3 | 11. 105
 Dardanifve 10. 30
 Dardarius 9. 106
 Dasioque 6. 70
 Dasius 2. 52
 Dea 4. 51 | 6. 21. 68 | 12.
 Dea 7. 1. 95 | 11. 70
 Deæque 13. 66
 Deam 3. 3 | 10. 92
 Deas 4. 73 | 9. 106 | 10. 8
 11. 92
 Deasque 8. 81
 debeas 2. 6
 debeat 5. 37 | 6. 4 | 9. 59
 debent 3. 69 | 8. 71
 debentur 8. 80
 debeo 2. 44 | 7. 59
 debere 9. 85
 deberem 6. 30
 debes 2. 3. 41. 80 | 3. 8
 99 | 6. 77 | 7. 9 | 8. 17
 9. 94
 debet 1. 67. 86 | 2. 3. 1
 68. 92 | 3. 58. 80, 81 |
 37 | 5. 81 | 6. 4. 69. 83
 7. 9 | 9. 40 | 10. 5. 103
 11. 97 | 12. 98 | 13. 101
 14. 97. 195. 220
 debile 8. 6
 debilis 7. 19 | 10. 65
 debilisque 7. 19
 debilitata 1. 47
 debilitate 2. 86
 debita 4. 1 | 9. 32
 debitor 3. 31 | 5. 43
 debitorque 9. 43
 debitorus 5. 81
 debuerat 5. 68
 debuerant 11. 92
 debuerint 9. 74
 debuit 2. 75 | 3. 100 | 7. 20
 8. 37 | 10. 77
 decebat 13. 64
 decem 1. 67. 104 | 4. 44
 61. 66 | 5. 7. 12. 20. 83
 6. 8. 20 | 8. 7. 10. 71 |
 60. 103 | 11. 30. 77 | 12. 6
 decemque 14. 192
 december 1. 50 | 4. 14 |
 85 | 7. 7. 27. 35. 36. 71
 10. 5

decembre

VOCABULORUM.

14. mēbres 3. 36 | 12. 18
 9. 7. mēbri 2. 85 | 4. 19 | 5.
 18. 31. 50 | 12. 63
 mēbris 10. 87
 mēni 9. 58
 mēns 3. 2
 mēt 1. 32 | 10. 58. 90 |
 12. 15 | 14. 1
 mēntior 12. 22
 105. mēpta 1. 22
 mēptæ ibid.
 mēptus 2. 14
 mēre 5. 50
 mēris 2. 64
 | 12. mēre * 10 | 2. 41 | 8. 65. 82 |
 0. 12. 14 | 11. 12 | 12. 63 |
 1. 108 | 14. 12. 47
 10. 8. mēne 1. 9. 25 | 2. 5
 mēno 1. 62
 mēnus 1. 40
 mēolat 9. 4
 mēolis 7. 57
 9. 59. mēolit 4. 18 | 12. 14. 26
 mēs 1. 12. 27. 59. 104 |
 65. 67 | 3. 52. 62 | 4.
 7. 51. 66. 79 | 9. 84. 95 |
 1. 24 | 12. 56 | 14. 170
 mēisque 12. 78
 3. 8. mēma 1. 109 | 3. 36 | 4. 8 |
 8. 17. mēso | 11. 80
 mēma 7. 64
 3. 1. mēmam 10. 70
 81. mēmi 10. 2
 50. 83. mēmique 12. 5
 7. 103. mēmo 5. 22 | 6. 7
 3. 101. mēmus 4. 57 | 8. 71
 mēperis 14. 88
 mēpi 5. 18 | 12. 51
 mēpiat * 24
 mēpies 4. 89
 mēpimur 7. 87
 mēpis 3. 87
 mēpit 4. 56 | 7. 99 | 13.
 100 | 14. 216
 mēpitur 13. 68
 mēpiturque 6. 70
 mēpamas 2. 7 | 4. 81
 mēpæ 14. 116
 mēre 6. 13
 7. 26. mērata 5. 6
 mēre 6. 28. 42
 mērus 8. 61
 4. 4. mēroxit 2. 11
 20. 83. mēxille * 15 | 2. 34
 71. mēxit 8. 28. 55
 12. 6. mēvere 7. 53
 mēvit 1. 79
 14. mēus 1. 1. 56 | 4. 14 | 6. 25 |
 6. 71. mēus 73. 96 | 8. 28. 30. 51.
 55 | 9. 2. 18. 24. 29 | 10.
 92. 103 | 11. 14. 54 | 14.
 32
 decusque 8. 28
 dedecus 12. 32
 dederas 3. 22 | 4. 7 | 9. 96
 dederat * 7
 dedere 4. 44 | 9. 13 | 12. 6
 dederim 7. 41
 dederint 1. 104 | 14. 101
 dederis 5. 43 | 6. 30 | 7. 9.
 54 | 8. 24 | 9. 19 | 13. 105
 dederit 3. 6 | 8. 48. 66 | 9.
 37 | 10. 12 | 14. 89
 dedero 14. 142
 dederunt 1. 100 | 5. 66 | 14.
 43
 dedi 13. 11
 dedicat 3. 29
 dedicata 7. 16
 dedicatos 4. 30
 dedicatur 5. 2
 dedidicit 2. 75
 dedignatur 6. 64
 dedimus 10. 75 | 14. 19
 dedite 4. 64
 dedolat 11. 85
 deducere 9. 30
 deerant 7. 95 | 12. 44
 deerat 12. 32
 deerit 8. 21 | 12. 29
 deerunt 5. 61. 79 | 8. 56 |
 11. 53 | 12. 14 | 4. 67
 deest 1. 93 | 7. 33 | 10. 18. 48
 defecerit 8. 4
 defeci 5. 40
 defecisset 1. 12
 defecta 13. 77
 defendat 4. 16
 defendere 5. 16
 defender 14. 83
 defendunt 13. 94
 deficiens 1. 102
 deficientis * 2
 deficiis 2. 6
 deficitque 4. 91
 deficioculus 12. 59
 deflere 5. 38
 defluat 4. 3 | 8. 45
 deforme 11. 100
 deformis 7. 74
 deformius 9. 79
 defrui 4. 46
 defuerit 14. 22. 95
 defuerunt 12. 42
 defuncti 8. 57 | 9. 75
 defunctus 4. 73
 Degis 5. 3
 Dei 5. 5. 19 | 7. 1. 59. 90 |
 8. 4. 26 | 9. 4. 67 | 11. 61 |
 12. 6. 60 | 1. 104
 Deique 5. 8 | 7. 33
 dejecta 14. 31
 dejecto 7. 32
 dejectus 5. 14
 deinde 2. 1. 19 | 7. 42. 57 |
 9. 103 | 12. 67
 deiphobi 3. 85
 Deis 1. 104 | 9. 62. 104
 Deisque 12. 15
 delapsa 7. 81 | 8. 28
 delasser 10. 5
 delator 11. 67 | * 4
 debilis 7. 83
 debilis 14. 7
 debet 6. 64
 delecta 1. 61 | 9. 62
 delectant 5. 2
 delectantia 5. 16
 delectaris 10. 45
 delectas 7. 75
 delectat 1. 35 | 3. 77 | 7.
 86 | 10. 93 | 11. 71. 105
 delectatur 9. 63
 delet 10. 56
 deliberet 9. 36
 delibuta 11. 99
 delicata 1. 105 | 3. 2 | 4. 64 |
 10. 30. 74
 delicata 3. 20. 82 | 10. 62. 92
 delicatè 4. 55
 delicati 1. 50 | 7. 16
 delicatior 5. 38
 delicatum 9. 12
 delicatus 3. 58 | 12. 57
 delicia * 2 | 1. 110 | 2. 6 |
 6. 28 | 10. 53
 deliciaque 8. 82 | 9. 29
 delicias 1. 15. 60 | 7. 87 |
 8. 26. 63 | 10. 35 | 12. 15.
 76 | 14. 59. 198
 deliciasque 4. 88 | 5. 35 | 7.
 13
 deliciis 8. 48
 delictum 1. 8 | 13. 99
 delictumque 7. 49
 Delphica 12. 67
 Delphin 8. 51
 Delphis 9. 43
 Delphitico 11. 22
 demas 2. 10
 demens * 7 | 2. 45 | 3. 75.
 76. 93 | 5. 70 | 7. 24. 64
 demere 2. 77
 demeruisse 9. 56
 Demetrius 1. 102
 demisso 1. 69
 Democritos 9. 48
 demus 10. 2. 45
 dena 10. 41
 denariis 1. 118 | 9. 103
 denarius

INDEX

- denarius 2. 51 | 9. 33
 denas * 27 | 4. 40
 denique * 7 | 1. 93. 110 | 3. 50 | 4. 45 | 6. 65 | 7. 50 | 8. 33. 81 | 12. 39 | 13. 2
 denis 9. 51
 denos 7. 13 | 9. 5
 dens 9. 58
 densa 7. 60
 densaque 10. 10
 densique 6. 86
 densis 8. 44 | 9. 62
 denso 9. 89
 densum 4. 3
 densumque 6. 38
 dentata 1. 73
 dente * 26 | 1. 15. 61 | 2. 75 | 3. 19. 47 | 11. 70. 71 | 12. 84 | 13. 2. 66. 94 | 14. 25. 200
 dentem 5. 38 | 10. 3. 56 | 13. 2
 dentes 1. 20. 52. 88. 105 | 2. 41 | 3. 93 | 5. 44 | 6. 64. 74 | 8. 57 | 9. 38 | 10. 98 | 11. 41 | 14. 22. 56. 68. 91
 dentibus 2. 43 | 5. 29 | 9. 23. 75 | 12. 23
 dentifricium 14. 56
 dentis 7. 12 | 13. 101 | 14. 3
 dentiscalpia 7. 52
 dentiscalpium 14. 22
 Dento 5. 45 | 8. 31
 Deo 2. 14 | 3. 24 | 4. 1. 7. 98 | 8. 62 | 9. 17 | 13. 39
 Deoque 8. 2 | 9. 68
 Deorum 1. 77. 83. 105. 112 | 8. 50 | 9. 95 | 11. 9. 58. 81. 94
 Deor 1. 13. 40. 77 | 2. 91 | 4. 21. 77. 90 | 5. 65 | 6. 4. 58 | 8. 24. 50. 81 | 9. 26. 88 | 10. 58
 deosculator 8. 81
 dependet 7. 94
 depilatos 9. 28
 deponas 9. 11
 deponi 1. 110
 deposita 1. 36 | 4. 14 | 6. 93
 deposito 3. 68 | 13. 186
 deposui 3. 50
 deposuit 5. 49
 deprendat * 11
 deprendere 5. 68
 deprendi 1. 35 | 7. 81
 deprensaque 1. 88
 deprensi * 3
 deprensus 11. 44
 deprensus 5. 49 | 9. 98
 depugnat 13. 1
 deque 1. 104
 derasa 8. 33
 deridere 13. 2
 derides 4. 7 | 5. 30 | 12. 32 | 14. 176
 deridet 11. 25
 derisit 6. 80
 derisor 12. 85
 derisoremque 1. 5
 des 6. 5. 63 | 8. 8. 56 | 12. 26
 descendere 1. 52 | 9. 65 | 10. 75 | 11. 85
 descenderet 1. 102
 descendet 1. 50
 deserat 11. 72
 deserebat 3. 64
 deseris 7. 57 | 10. 41 | 12. 73
 deserit 12. 103
 deserta 8. 31
 deserto 4. 9 | 12. 52
 desertos 11. 51
 desertus 9. 3
 desiderantur 10. 30
 desiderio 1. 110 | 10. 78
 desiderium 7. 4 | 10. 12 | 12. 21
 desidet 3. 63
 desidia 10. 70
 desidiosus 1. 108 | 8. 3 | 12. 26
 desieris 4. 48
 define * 25 | 1. 42 | 2. 66 | 3. 74 | 5. 51 | 6. 89 | 8. 31 | 10. 63 | 11. 40
 dehinc 2. 64
 definis 4. 52
 definit 4. 16
 desisti 8. 5
 desit 1. 80 | 3. 75 | 6. 26 | 7. 38. 73 | 10. 86. 90 | 11. 26 | 12. 61 | 13. 1 | 14. 105. 130
 desperabantur * 22
 desperasse 11. 37
 despicias 4. 84
 despicit 12. 57
 despolies 11. 50
 destinet 9. 36
 destituit 7. 23
 destituit 1. 102
 desunt 1. 80 | 4. 39. 77
 deterior 2. 34 | 14. 156
 deteriora 2. 71
 deteriore 3. 14
 deterius 12. 64
 detineat 1. 71 | 5. 31
 detinet 3. 98 | 11. 9
 detinuere 2. 91
 detinuisse 7. 92
 detinuitque 14. 166
 detonsis 8. 52
 detracta 6. 93
 detrahet 3. 43
 detrahis 11. 95
 detulit 12. 25
 detur 11. 13. 81 | 13. 11
 Deucalionis 5. 54
 devitat 11. 48
 devites 5. 57
 deunces 6. 78 | 7. 66 | 28
 devorantibus 1. 97
 devorat 5. 4
 devota 6. 73
 Deum * 1 | 5. 3 | 7. 4. 8. 4. 8 | 9. 82
 Deumque 10. 72
 Deum 6. 3
 Deus 1. 100 | 2. 24. 58 | 56 | 7. 7. 49 | 9. 25 | 32. 44. 95. 104 | 10. 12. 48
 dextera * 13. 23 | 9. 62 | 92
 dexteriore 5. 62
 dextra 2. 11 | 6. 83 | 7. 9. 44 | 11. 30. 70. 12. 84 | 14. 208
 dextræ 1. 22 | 8. 30
 dextram * 18 | 2. 21 | 11. 17. 66 | 10. 34 | 11. 10
 diadema 8. 55
 diademata 6. 10
 Diadumene 3. 65 | 5. 6. 34
 Diana 8. 46 | 12. 68
 Dianæ * 12. 13 | 6. 62 | 27. 72 | 11. 19 | 12. 11
 Diam 10. 70
 diapasmate 1. 88
 diaria 11. 109
 diatheca 12. 71
 Diaulus 1. 31. 48
 dico ab eaque deductus las passim occurrentes tere visum est.
 Dictæa 11. 70
 Dictæo * 5
 Dictæum 4. 1
 dictat 2. 86
 dictavit 8. 73
 dicteria 9. 44
 didicere 1. 23 | 11. 55
 didici 14. 73
 didicit * 26
 Dido 8. 6

VOCABULORUM.

dyme 5. 42	dignantur 6. 64	disce 1. 35 2. 1. 75. 77 7.
dymi 12. 43	dignaris 10. 105	17 8. 1 9. 104 14. 183
dymus 3. 31	dignas* 10	discede 13. 25
6. 70 7. 19. 66. 91 9.	dignatus 11. 65	discedentemque 5. 26
13 10. 70. 74 11. 19.	digne 8. 73 11. 81	discederet 9. 60
18. 105 12. 57	dignior 1. 115	discere 5. 57 7. 36
aque 2. 5. 43 10. 58 11. 57	dignitas 5. 8	discerpi 5. 68
bus 1. 20 2. 5 4. 37	digno 8. 51	disci 14. 164
4. 21. 30 6. 20 7. 19.	dignos 5. 19 8. 82	discindit 9. 104
45. 49. 83 9. 8 11. 7.	dignum 1. 21. 91. 110 4.	discipulis 5. 9
55. 87. 89 12. 17 14.	32 6. 8	discipulorum 10. 60
99	dignus 1. 102 2. 2 5. 62	discipulos 9. 70
4. 54 7. 46. 73	6. 86 7. 99 9. 73 10.	disco 14. 173
14. 21. 38 9. 40 10.	11. 20. 34 12. 62	discolor 14. 17
44. 47	Di 2. 34 4. 51 5. 66 6.	discrimina 7. 44 * 12
aque 7. 11	38. 87 10. 34	discrimine 5. 32
2. 90 3. 6. 10. 67 4.	dilecta 1. 13 9. 62 11. 48	discunt 5. 1 10. 62
1. 15. 89 5. 36 7. 52	14. 77	discurram 12. 26
1. 21. 36 10. 6. 12. 51.	dilectaue 1. 13	discurris 4. 79 7. 99
13 12. 24. 57. 60. 63	dilectis 10. 85	discursat 8. 33
14. 72 9. 50. 53 10. 19.	dilectus 10. 20	discursus 7. 38
13. 30. 38. 70 11. 70 1.	dilexere 9. 9	discus 14. 164
16 4. 61 5. 66 6. 59	diligat 4. 13. 45 8. 63	diserta 6. 48 11. 29
1. 78	10. 62	disertam 10. 19
aque 6. 42 9. 53 10. 5	diligenter 6. 82 7. 30	diserte 5. 60 8. 7
12. 38	diligenti 6. 1	diserti 6. 60
er 5. 31 13. 55	diligeris 8. 54	disertis 4. 55 9. 12
er 7. 94	diligit 7. 96 8. 49 9. 67	disertius 3. 38
erat 2. 90	11. 45	diserto 5. 81
ers 10. 44	diligo 7. 42	disertos 6. 14
ert 1. 77 10. 44	diligunt 9. 41	disertum 12. 43
icile 7. 57. 84 13.	diluit 8. 33	disertus 1. 98 7. 8
30	diluti 1. 107	Δισερτορος 14. 214
1. 11	dimidiasque 1. 93	dispar 10. 65
34 1	dimidio 2. 10. 22 11. 19	dispendia 9. 102
5.	dimidios 10. 2 11. 7	dispensat 12. 18
45	dimidium 1. 76 2. 10. 37	dispensator 7. 70 11. 40
8	8. 9	dispensatorem 5. 43
6. 6	dimisitque 1. 79	dispensatoris 6. 73
12. 1	dimitte 2. 16 9. 70	dispeream 1. 46 2. 69 9.
109	dimittunt 1. 105	97 10. 11 11. 91
109	Dindyme 5. 42. 84 10. 42	dispereas 5. 83
109	11. 7	disperfa 9. 41
109	Dindymenes 8. 81	displicui 2. 91
109	Dindymus 11. 82 12. 75	displicuisse* 31 1. 24 5. 41
109	Dindymusque 6. 39	disponere 5. 21
109	Diodore 10. 27	disposuisse 12. 84
109	Diodorus 1. 99 9. 41	disposuit 10. 79
109	Diomedæis 13. 93	disputat 9. 79
109	dipfas 3. 44	disidium 10. 41
109	dipyron 4. 47	disimulare 4. 3
109	diræ 11. 42 12. 53	disimulas 5. 16 7. 9
109	dircenna 1. 50	disimulasque 11. 109
109	diri 10. 35	disimulat 5. 37
109	dirigit* 23	disimulator 4. 89 5. 26
109	diripiunt 7. 75	disimules 3. 88
109	diripuerit 5. 68	disimulet* 1
109	diris 9. 72	disimulo 12. 40
109	discam 14. 73	dissipata 1. 83
109	discat 5. 57 11. 79	dissociare 7. 23

INDEX

- disticha** 2. 71. 77 | 6. 65 | 7. 84 | 8. 29 | 11. 109 | 13. 3
distichon 3. 11
distinguunt 2. 5
distringere 12. 29 | 14. 51
distulerint 8. 67
distuleris 1. 16
ditant 8. 15
ditataque 8. 56
ditis 9. 30 | 11. 6 | 12. 32
diu * 22 | 3. 17 | 4. 38. 71 | 5. 57 | 6. 30. 35. 66 | 8. 16 | 9. 60. 94 | 10. 38 | 12. 88
diuque 2. 48 | 4. 23 | 8. 31 | 10. 55
diva 9. 92
diversa 3. 88 | * 3 | 9. 93
diversus 12. 34
dives 1. 65 | 2. 30. 32. 63. 65 | 4. 78 | 5. 45 | 6. 50 | 8. 75 | 9. 2. 43. 62 | 10. 59 | 11. 50. 84. 88 | 12. 49. 63. 83. 99 | 13. 6. 41 | 14. 153
dividebat 3. 7
dividere 3. 82
divinus 3. 71
divisa 11. 24
divisis 5. 79
divisit 10. 10 | 11. 23
divisum 4. 83
divite 13. 51
divitem 4. 46
divites 12. 13
diviti 5. 18
divitiar 5. 25 | 6. 43
divitias 2. 24 | 4. 77 | 8. 56
divitiasque 8. 26 | 11. 59
divitibus 5. 82 | 7. 45
divitiis 10. 96 | 12. 67
divitior 4. 54 | 5. 40
divitis 4. 64. 67 | 6. 86 | 10. 16 | 11. 97 | 14. 1
divitiisque 1. 77
diurna 3. 10
Divum 12. 78 | 14. 180
Do 1. 64. 64 | 5. 20 | 12. 98
doceant 5. 65
doceatque 8. 46
docebo 4. 56 | 11. 100 | 14. 2
docente * 17
docere 10. 60
docet 9. 32 | 10. 35 | 11. 79
docilem 14. 167
docili 5. 79
docilis * 26
docta 5. 79 | 6. 60. 71 | 14. 107
doctæ 1. 71 | 9. 43
doctæque 1. 71
doctam 3. 82
doctas 10. 58
docte 8. 73 | 10. 70 | 11. 58
docti 1. 2. 62 | 2. 77 | 5. 81 | 8. 51. 72 | 9. 40. 44 | 10. 73 | 14. 100. 152
doctique 2. 77
doctior 8. 68 | 10. 35
doctis 12. 96
doctissima 2. 90
doctius 7. 45
docto 1. 26 | 4. 87 | 7. 98 | 9. 79 | 11. 58
doctoque 7. 98
doctorum 7. 46 | 14. 191
doctos 7. 28
doctus 5. 25 | 6. 52 | 10. 76 | 12. 57
docuere 9. 75
docuisse 1. 43
docuit * 26
doctantem 8. 9
dogma 9. 48
dogmata 1. 9
dolatus 6. 49
doleat 3. 71 | 4. 27
dolebis 12. 34
dolent 12. 91
dolente 5. 49 | 6. 28
dolere 11. 41
doles 4. 48
dolet 1. 14. 34. 59 | 6. 59 | 11. 14
dolor 1. 43 | 6. 64 | 7. 95 | 11. 14
dolorque 6. 52 | 14. 173
dolore 6. 63
dolores 6. 70
doloris 1. 89 | 7. 38 | 10. 41
dolos 3. 19. 91
dolosa 8. 59 | 14. 210
dolosas 5. 18
domamur 13. 33
domantem 7. 6
domantur 1. 105
domat 2. 53
domate 4. 64
domestica 6. 47 | 12. 31
domi 1. 4. 109 | 2. 5. 11. 14. 69. 79 | 3. 50 | 4. 16. 26 | 5. 23. 48. 51 | 6. 94 | 7. 15. 101 | 9. 38 | 11. 25. 70 | 12. 102
domiccenio 5. 79 | 12. 78
domina 3. 1 | 6. 21. 27 | 9. 65
dominæ 1. 4 | 3. 31 | 5. 6. 86 | 7. 13. 49. 62 | 8. 51 | 9. 3. 67 | 10. 103 | 11. 8. 9. 74 | 12. 21. 95 | 14. 134
dominæque 6. 86
dominam 6. 71 | 12. 52.
dominamque 10. 92
dominas 12. 3
domini * 2. 7. 28 | 1. 4. 3. 54. 102 | 2. 92 | 3. 2. 82. 91 | 5. 5. 8 | 6. 29. 4. 52 | 7. 1. 28. 33. 44 | 8. 40. 51. 56 | 9. 21. 25. 57. 75. 81. 94 | 14. 53. 107. 220
dominique 2. 68
dominis 1. 117 | 7. 85 | 10. 66 | 4. 42. 67 | 5. 2. 81 | 8. 2. 36. 46. 82 | 9. 17. 29. 86 | 10. 37. 8. 11. 70 | 12. 31. 98 | 14. 69 | 14. 200
dominoque 9. 68
dominorum 9. 18
dominos 2. 68 | 4. 28. 6. 8. 78 | 9. 94 | 11. 71. 12. 67 | 14. 78
dominum 1. 5. 61. 67. 8. 113 | 2. 68 | 4. 30. 84. 5. 58 | 6. 71. 88 | 7. 4. 2. 8. 31. 32 | 9. 94 | 10. 72 | 12. 49 | 14. 76
dominumque 9. 62 | 11. 4.
dominus 1. 118 | 2. 32 | 64 | 5. 79 | 6. 64 | 7. 11. 10. 7. 72 | 11. 1. 94 | 1. 59
dominusque 1. 32. 42 | 1. 61 | 14. 1
domita 6. 76
Domiti 10. 12
Domitianus 9. 2
domito 2. 2
domitor 9. 7
domitus 13. 96
domo 4. 6 | 9. 14 | 10. 72. 12. 42 | 14. 193
domos 1. 94 | 5. 21 | 6. 7. 18 | 12. 31
domuit 9. 104
domum 1. 71 | 2. 3. 52 | 19. 31. 55 | 8. 66 | 9. 62. 10. 58. 80 | 11. 25. 3. 71. 84 | 12. 26. 67. 71. 14. 163
domumque 1. 85
domus * 2 | 1. 109 | 3. 52

VOCABULORUM.

42 4. 40. 57. 64 5. 72	dos 11. 42	9. 36 1. 71 6. 76. 91
6. 29 7. 72 8. 36. 68	dotata 10. 15	ducit 4. 30. 57 10. 20 12.
9. 19. 21. 62. 81. 99 10.	dote 2. 34 12. 99	89
19. 68 11. 40. 94 12. 3.	dotem 7. 9	ducitur 9. 3
17. 67	dotes 13. 10	ducta 3. 41 8. 31
omus 1. 71 7. 49	dotis 2. 65 11. 24 12. 76	ductile 12. 31
ona 2. 14. 85 3. 58 4.	Draco 12. 53	ducum 6. 83 8. 54 9. 72
19. 27. 56. 89 5. 18. 53	dracone 7. 73	81. 85
6. 80 7. 28. 73. 83 8.	draconem 7. 86	ducunt 6. 58
15. 54. 65. 78 9. 17. 56.	draconis 13. 37	dulce 3. 20 7. 99 10. 45
59. 67. 74. 106 10. 73	Drauci 11. 73. 9	12. 21 9. 29 * 20 6.
11. 28. 81 13. 11. 69	Draucos 1. 97 7. 66	68 10. 30 9. 96 1. 50
14. 6. 89	Draucus 9. 28 14. 48	9. 2. 99 1. 3 10. 30
onabas 10. 29	dropace 3. 74 10. 65	7. 28
onabis 13. 99	Druforum 8. 52	dulces 10. 6 8. 3 * 25
onabit 8. 18 11. 6	Dryadum 4. 25	13. 89 9. 17 14. 222
onabo 11. 7	dryas 9. 62	11. 87
onanti 2. 30 9. 96	Duabus 2. 6 8. 59	dulcesque 9. 17
onare 1. 76 4. 40. 56	dux 6. 39 8. 71	dulci 7. 19 13. 62 12. 18
10. 16 12. 1. 13	duas 1. 104 2. 28 14.	9. 79 14. 151
onaret 12. 71	64 9. 105 12. 36	dulcia 13. 77 7. 24. 83
onas 2. 39 4. 9. 28. 84	14. 87	12. 34 13. 8 11. 105
8. 5. 38 12. 36	duasque 4. 61	dulciarius 14. 222
onasse 4. 61	dubia 8. 51 10. 42 2.	dulcibus 1. 44 13. 49
onasti 4. 28 11. 19	61	dulcior 7. 94 10. 20 5.
onati * 5 1. 11 3. 82 5.	dubie 10. 95	20. 38
19 6. 60 9. 59 10. 11	dubio 3. 77. 68	dulcis 12. 52 8. 82 7. 99
14. 10. 122	dubita 8. 63	14. 39
onatum 12. 15	dubitante 10. 89	dulcissima 8. 77
onatur 5. 43 14. 105	dubitaret 6. 32	dulcissime 9. 37
onavi 10. 11 12. 81	dubitas 1. 26 2. 64 6.	dulcius 3. 93 4. 66 9.
onavit 1. 59 7. 90 9.	20	12
17 10. 11 14. 156	dubitativae 11. 71	Dulichio 11. 70
onec 12. 84	dubites 12. 98 13. 107	duo 2. 5. 47. 75 4. 86 5.
onem 4. 72 5. 74 7. 76	ducam 9. 43	39. 53. 61 6. 8 8. 6. 17.
9. 23	ducas 1. 16	37 10. 75. 81 11. 1. 28
ones 3. 50 5. 53. 74. 81	ducat 12. 21	12. 3. 85. 101 4. 86
8. 28 9. 57 14. 21	duce 1. 2 5. 19 8. 4. 50.	duobus 2. 37. 46 5. 63 6.
onet 10. 87	56 9. 32 11. 6 7. 59	11 8. 81 10. 20. 92 11.
onis 10. 16. 28	4. 2 12. 8	82 13. 3 9. 5 14. 1.
ono 6. 30 11. 58	ducem 1. 5 7. 1 8. 11.	duodena 4. 76
onrada 13. 99	65 11. 5 8. 21 10. 6	duorum 6. 90 7. 37. 44
oncas 10. 65 13. 99	ducena 4. 37 12. 76	duos 1. 20 3. 8. 92 4. 83
onica * 23	ducenta 4. 37. 61 5. 36.	5. 39. 65 6. 21. 38 7.
onmi 7. 53	83 8. 16 11. 77 12.	19. 50 8. 43 10. 60
onmiant 10. 62	67	11. 44 9. 60
onmiat 9. 33 10. 13 11.	ducentas 7. 47 3. 93 7.	duosque 1. 62
57 14. 81	19	duplex 1. 94 13. 33 2.
onmiendum 1. 107	ducenties 5. 38	27
onmieris 5. 23	ducentis 3. 52. 62 6. 30	duplica 9. 95
onmies 1. 50	10. 31	dura 1. 35 10. 58 4. 31
onmiet 8. 44	ducentos 8. 20	9. 44. 91 7. 57
onmio 3. 44 12. 102	ducere 1. 56 2. 49 5. 66	Duracina 13. 22
onmire 10. 74 12. 57	8. 12 9. 6 10. 8. 37. 69	durantia 13. 26
onmis 3. 73 6. 9	11. 20. 24 12. 36	duras 11. 92
onmit 9. 8 12. 17	duceret 4. 73	dure 13. 70
onmitantem 8. 59	ducesque 12. 8	duri 4. 66 5. 57 13. 29
onmitor 10. 4	duci 12. 11	durique 11. 2
onmitum 10. 84	ducis 8. 79 11. 40 9. 28	durior 9. 46
onmitur 13. 59	1. 41 5. 5. 20 14. 34	duriora 4. 55

duris

INDEX

duris 9. 88
 durius 2. 44
 duro 1. 67 | 11. 23 | 12. 6 |
 9. 77
 duros 14. 162
 durum 2. 44 | 3. 89 | 5. 81 |
 8. 76 | 1. 107
 durus 4. 7 | 10. 25. 35. 66.
 68
 dux 10. 26 | 12. 6 | 14. 61
 duxerat 9. 82
 duxisse 9. 104
 duxisti 3. 22
 duxit 4. 66 | 9. 97 | 14.
 166

E.

E Amus 1. 104 | 12. 99
 Eatinon 9. 12
 eas 3. 5 | 10. 7 | 12. 14
 eat 4. 1 | 7. 95 | 4. 36.
 57 | 10. 84 | 12. 17. 25.
 100
 Eborei 14. 14. 91
 ebria 1. 88 | 10. 19. 47 | 12.
 17 | 14. 154 | 13. 1. 82 |
 10. 38 | 14. 64. 107
 ebrīaque 10. 87
 ebrio 3. 58
 ebrīum 3. 82 | 12. 62
 ebrīus 1. 27 | 3. 16 | 12. 77 |
 14. 182
 ebur 7. 12 | 8. 28. 51 |
 13. 1 | 14. 5. 78 | 9. 25.
 60 | 12. 86
 eburnei 14. 5
 ecce 1. 75. 98 | 2. 22. 59 |
 3. 86 | 4. 27. 51 | 5. 26 |
 6. 61. 81 | 7. 32. 33. 35.
 90. 93 | 9. 37. 46. 93. 94 |
 10. 37. 92 | 11. 2. 37. 95 |
 12. 25 | 13. 1
 echus 4. 9
 echo 2. 86
 Echinus 13. 86
 ecquid 2. 24 | 7. 5. 34 | 10.
 103 | 11. 1
 ecquis 5. 26
 edam 6. 75 | 7. 101
 edamus 3. 60
 edas 1. 21. 92
 edat 8. 68 | 13. 41. 67 |
 14. 68
 edax 11. 34
 ede 1. 26. 92
 edent 4. 33
 edera 8. 82
 edera 1. 77
 edere 2. 6 | 6. 71

ederunt 11. 32
 edes 11. 32
 edicta 5. 42
 edictum 5. 8
 edidicit 5. 22 | 9. 50
 ediscas 10. 68
 ediscite 11. 3
 edisti 5. 30 | 13. 18
 edit 1. 21 | 13. 73
 edita 11. 54 | 1. 46
 editus 6. 85
 edomitis 8. 65
 educat 13. 26
 educta 10. 37
 effectu 11. 82
 effert 8. 43
 effere 2. 27
 efficere 5. 29
 efficies 9. 39
 effigiem 9. 25. 76
 effingere 10. 32
 effluit 13. 44
 effossis 13. 60
 effracta 5. 43
 effractis 1. 50
 effugere 5. 21 | 11. 99 | 12.
 84
 effultus 3. 82
 effundendumque 12. 71
 effundere 7. 35
 effundit 1. 54
 effuso 5. 26 | 9. 62
 egeant 10. 48
 egentes 6. 25
 Egeria 10. 68
 egeris 2. 30
 egerit 1. 27
 egestas 3. 10 | 11. 83
 eget 7. 70
 egi 8. 17
 egisti 3. 85 | 4. 66
 egit 3. 38
 ego * 13 | 1. 59 | 2. 8. 31 |
 3. 13. 40 | 4. 72 | 5. 1 |
 6. 10. 21 | 7. 67. 81 |
 8. 28 | 9. 1. 29 | 10. 3.
 8 | 11. 21. 53 | 12. 24. 26 |
 13. 2. 11 | 14. 153
 egregium 8. 51
 eheu 8. 81
 eia 2. 64
 elabitur 14. 123
 elapsum 10. 2
 electra 8. 51 | 14. 166
 elegantiorque 7. 94
 elegia 5. 31
 elegis 3. 20
 elegos 12. 96
 elegosque 7. 45
 elephanta * 19 | 8. 65

elephantidos 12. 43
 elephas * 17
 elidit 14. 177
 eligam 2. 48
 elige 2. 21 | 12. 96
 elixus 3. 7
 elleboro 9. 96
 Elpenora 11. 83
 eludere 14. 202
 Elyfiæ 6. 58 | 10. 24
 Elyfias 1. 94
 Elyfio 7. 13 | 10. 101 | 12.
 Elyfios 9. 52
 Elyfium 7. 39 | 11. 6
 emam 1. 59 | 4. 72 | 11.
 emas 2. 20
 eme 1. 2. 30 | 13. 6
 emendare 4. 10 | 6. 64
 10 | 11. 100
 emere 1. 67 | 9. 30 | 11.
 emeret 12. 33
 emerita 1. 62
 emeritam 10. 85
 emeritos 7. 62
 emerfas 12. 32
 emerfit 14. 174
 emi 2. 44 | 5. 59. 63 | 8.
 eminet 11. 101
 emis 3. 62 | 4. 80 | 7.
 97 | 12. 73
 emit * 14
 emissas 14. 202
 emisti 12. 16
 emit 2. 20 | 3. 82 | 6.
 50. | 8. 10 | 9. 60 | 10.
 97 | 11. 35 | 14. 160
 emitque 9. 47
 emittis 4. 33
 emittur 12. 23
 emo 4. 26 | 9. 103 | 10.
 empta 3. 52 | 10. 3. 29 |
 3 | 14. 35 | 3. 62 | 9.
 12. 67
 emptas 4. 61
 emptis 12. 23
 emptor 6. 82 | 12. 103
 emptorem 12. 67
 emptos 5. 44 | 11. 71 |
 56
 emptus 1. 56 | 10. 31
 emungi 7. 36
 en 1. 83 | 2. 69 | 8. 66
 9. 24
 enatavit 9. 41
 Encaustus 4. 47
 Encolpus 1. 32 | 5. 49
 Endromida 14. 126 | 4.
 Endromis 14. 126
 Endymion 10. 4
 Ennius 5. 10

VOCABULORUM.

- 7 | 9. 57
 es 6. 25 | 1. 9
 3. 66
 elle 8. 68
 erocelarum 10. 56
 erocelas 9. 85
 hea 11. 85
 heata 12. 57
 heæ 5. 42
 6. 32 | * 24
 8. 26
 3. 65
 em 8. 52
 em 8. 35
 ephæresim 8. 52
 ebis 9. 9
 ebo 9. 37
 ebus 7. 79
 elos 10. 98
 epium 14. 86
 epinidas 11. 32
 egramma 4. 23. 82 | 6.
 grammata 1. 6. 64 | 2. 7 |
 69 | 4. 49 | 7. 84 |
 18. 62 | 12. 96 | 3.
 1. 111. 119 | 7. 24 |
 1. 77 | 6. 65 | 7. 80 |
 43.
 grammaton 1. 1. 118
 ola 3. 5
 kolisque 5. 52
 12. 96
 are 2. 29
 * 3
 las 7. 47
 es 1. 104 | 4. 40 | 5. 8.
 7 | 7. 63 | 8. 50 | 10. 6.
 11. 25 | 14. 1. 122 |
 19 | 10. 73 | 5. 24 | 6.
 8 | 9. 50 | 12. 26. 15 |
 4. 67 | 10. 13 | 12. 71 | 5.
 13 | 12. 4 | 10. 26 | 8. 56
 estrem 5. 39
 estris 5. 8
 6. 38
 5. 36
 ina 11. 85
 1. 13. 50
 item 12. 14
 itesque 14. 120
 iti 1. 12 | 4. 67 | 5. 14.
 36
 itique 12. 3
 itibus 1. 85
 itis 5. 28
 itum 5. 42
 4. 67 | 5. 39 | 8. 21 |
 12. 14 | * 3 | 1. 50 | 11.
 105 | 8. 26 | 9. 70 | 14.
 86 | 7. 29
 equos * 28 | 8. 44 | 10. 2 |
 3. 67 | 7. 7 | 10. 50 | 8.
 11
 equum 5. 24 | 9. 23.
 104
 equus 14. 55. 199
 erepta 9. 7
 erepto 10. 35
 erigitur * 2
 Erigones 11. 70
 eripuerit 1. 49
 eripuisse 1. 108
 Eros 10. 80
 Erotion 5. 1. 35. 38. 61
 errabat 6. 50
 errans 4. 81
 erras 1. 67 | 2. 26. 83 | 7.
 30 | 10. 90 | 12. 18
 errasset 1. 22
 errasti 11. 19
 errat 1. 54. 86
 erres 1. 2
 erret 10. 5 | 12. 98
 error 2. 8 | 5. 50 | 7. 99
 erubescat 11. 16
 erubescit 3. 82 | 7. 19
 erubui 8. 17
 erubuit 8. 59 | 10. 64 | 11. 17
 erucæ 3. 75
 erucam 11. 19
 erudita 12. 99
 eruditus 5. 25
 eruditusque 4. 87
 ærugine 2. 61
 eruo 3. 92
 eruta 8. 28
 Erymanthe 11. 70
 Erythræa 10. 16
 Erythræi 12. 101
 Erythræis 8. 28 | 9. 3. 14
 Erythræos 5. 38 | 8. 26
 Eryx 2. 84 | 5. 66
 esca 13. 87 | 4. 56
 Ἐξαλοκώλικον 2. 16
 Esculane 6. 74
 esculenta 7. 19
 esquilis 8. 72
 esseda 1. 105
 essedo 4. 64 | 10. 104 | 12.
 57
 essedoque 12. 24
 esuriens 14. 204
 esurit 2. 51
 esuritionem 1. 100
 esuritor 3. 14
 Etrusce 7. 39
 Etrusci 6. 42
 Etruscis 10. 68
 Etrusco 6. 83
 Etruscus 6. 83
 Evadne 4. 75
 Euboicæ 9. 30
 Eucli 11. 29
 Euclides 5. 36
 Eucti 8. 6
 Euganæi 13. 89
 Euganeos 4. 25. 89
 Euganeas 10. 93
 euge 2. 27
 evirator 5. 42
 Eulogo 6. 8
 euntem 3. 44
 eunuchos 6. 67 | 8. 44 | 10.
 91
 eunuchus 3. 58. 82
 evocati 4. 4
 evolvere 6. 85
 Eupheme 4. 8
 Europa 5. 75 | 14. 180
 Europæ 3. 20
 Europe 2. 14
 Europen * 16 | 2. 14
 Europes 2. 14
 Eurotas 9. 77
 Eurydicen 14. 165
 Eurysthea 9. 67
 Eutychus 6. 68
 exactius 4. 87
 exactos 9. 83
 exagitata 4. 66
 exarsit * 9
 exarsitque 3. 67
 excalceatus 12. 89
 excavatæ 7. 19
 excedere 2. 24
 excelsæ 1. 71
 exceptas 12. 84
 excideratne 4. 11
 excidit 1. 97 | 7. 56
 exciduntque 3. 91
 excipe 7. 27 | 9. 59 | 10. 64
 excipere 12. 61
 excipiam 10. 82
 excipiatque 7. 11
 excipient 14. 30
 excipiet 3. 5
 excipis 1. 38
 excipit 12. 18 | 13. 89
 excipitis 10. 103
 exciso 7. 26
 excitat 12. 87
 excitata 12. 99
 excitatus 8. 14
 excitatur 9. 92
 excitet 7. 64
 exclamare 2. 75 | 10. 31
 exclamas 11. 40
 exclamat 5. 53
 excludat 4. 42
 excludere

INDEX

excludere 4. 60
 exclusus 9. 92
 excogitavit 12. 89
 excolat 7. 27
 excolit 4. 55
 excoluisse 6. 52
 excrucias 7. 45
 excruciat 6. 71
 excultra 12. 96
 excultos 1. 86
 excusaris 3. 18
 excusatum 2. 79
 excusatus 1. 71
 excussa 4. 66 | * 11
 excussi 5. 40
 excussio 1. 4 | 3. 55
 excussus 12. 14
 exeat 10. 70
 exequisse 6. 2
 exemplo 1. 28
 exercet 3. 58 | 4. 8 | 14. 49
 exeuntem 10. 78
 exheredavit 3. 10
 exhausto 13. 63
 exhibitus * 9
 exhibuit * 21
 exhilarant 8. 50
 exhortor 4. 87
 exierat 3. 4
 exigatque 8. 64
 exigat 4. 83
 exige 5. 72
 exigenti 5. 74
 exigis 3. 46. 93 | 4. 72 | 6. 20 | 7. 76
 exigisque 5. 81
 exigit 14. 40
 exigua 13. 112
 exigua 7. 86 | 8. 33
 exiguum 10. 79
 exigui 1. 56
 exiguis 10. 61 | 14. 190
 exiguo 9. 44
 exiguos 10. 28 | 12. 84
 exiliit * 12
 exilium * 4
 eximix 14. 67
 eximis 11. 100
 eximit 10. 56
 exires 1. 3
 exit 1. 49. 88 | 11. 32 | 12. 11. 26
 exitiose 6. 21
 exitum 6. 78
 exitus 5. 23 | 8. 43 | 10. 66 | 12. 45
 exoleti 12. 43
 exoletus 3. 82 | 12. 93
 exoluit 6. 47
 exonerare 9. 88

exoneraturas 10. 48
 exoneratus 5. 60
 exorare 4. 54 | 11. 61
 exoras 9. 18
 exorat 1. 7 | 7. 53
 exorata 6. 34
 exornant 3. 19
 exornent 14. 167
 expectant 1. 16
 expectare 1. 47
 expectas 3. 95 | 11. 37 | 12. 42
 expectato 3. 95
 expecto 4. 40
 expedit 10. 24
 expendit 9. 60
 experitur 11. 32
 experta * 13 | 7. 57
 expertumque 6. 70
 expiet 11. 50
 explicat * 2 | 1. 83. 104 | 4. 54 | 13. 70
 explicentur 8. 44
 explices 1. 100
 explicum 14. 1 | 11. 108
 explicuisse 1. 56
 exploratores 8. 51
 expositumque 9. 60
 expressit 13. 113
 expresso 14. 144
 exprimere 5. 52
 exprimeret 7. 36
 exprimit 1. 110
 expugnet 13. 123
 expuit 1. 20
 expulit 8. 75
 expulsare 14. 46
 expungitque 7. 82 | 8. 25
 exquiliæ 5. 23
 exilii 12. 25
 expectabuntque 11. 30
 expectant 11. 22
 expectat 3. 58
 expectent 10. 87
 expectes 9. 4
 expirantis 13. 102
 expuit 8. 57
 exita 3. 82 | 11. 58
 extinctam 12. 43
 extinctum 11. 47
 exitis 9. 32
 extructa 14. 63
 extructas 5. 43
 extructos 4. 8
 extruit 9. 77 | 14. 212
 extruxit 3. 48 | 10. 79
 exsul 10. 5. 34
 exsulat * 4
 exsuli 7. 44
 exsulis 2. 24 | 7. 43 | 8. 32

extemporalis 5. 55
 extendat 16. 5
 extendere 12. 6
 extendit 4. 8
 externi 11. 9
 extincta 3. 93
 extirpa 6. 56
 extra 5. 43
 extrema 2. 29
 extremas 4. 73
 extremo 1. 88 | 3. 33 | 14
 extremos 10. 63
 extremumque 4. 54
 extructas 5. 43
 extuli 2. 65 | 5. 38
 extulit * 22
 exue 14. 139
 exuimur 3. 68
 exuit 1. 106 | 9. 60 | 10. 14. 109
 exurit 4. 81
 exustam 13. 80
 exuta 5. 7
 exutusve 10. 4

F.

FAbā 10. 48 | 13. 9 | 5. 6. 93 | 3. 47
 fabæ 7. 52 | 10. 14
 fabæque 4. 46
 fabamque 11. 32 | 12.
 faber 9. 28. 70
 Fabiane 3. 36 | 4. 3
 Fabianus 12. 85
 Fabiorum 6. 64
 Fabiosque 7. 57
 Fabius 8. 43 | 9. 10
 Fabricii 11. 2
 Fabricio 1. 94
 Fabricioque 7. 67 | 11.
 Fabricios 9. 29
 Fabriciosque, *ibid.*
 Fabricius 10. 73 | 11.
 fabrili 11. 85
 fabrorum 10. 48 | 13.
 fabula 1. 91 | 3. 14 | 9. 12. 52 | * 5
 fabulæ 5. 21
 fabulæque 11. 1
 fabulamur 4. 61
 fabulantem 3. 64
 fabulas 10. 5
 Fabulla 1. 65 | 2. 41 | 82 | 6. 12 | 8. 79 | 12. 2. 41
 Fabullæ 8. 33
 Fabulle 3. 12 | 4. 88 | 6. 72 | 9. 68 | 11.

VOCABULORUM.

12. 20. 22. 87
 bullum 12. 51
 1. 32. 47 | 3. 83 | 4. 45 |
 5. 3. 40. 57 | 6. 56
 10. 33
 sem 8. 43
 ere 4. 17 | 7. 94 | 10.
 100 | 12. 89
 eres-3. 16
 erent 7. 17
 eret 1. 86 | 8. 75. 81 |
 11. 9 | 12. 64
 eretis 11. 61
 12. 42 | * 7
 etum 7. 25. 26
 etus 1. 86
 etias 10. 35
 etiam 2. 93 | 3. 38. 83 | 4.
 72 | 6. 61 | 7. 76 | 9. 51 |
 10. 10 | 11. 21. 50 | 12.
 61
 etiamus 12. 26
 etiant 2. 34 | 4. 79 | 9. 23 |
 10. 104
 etias 2. 7 | 3. 44. 70 | 4.
 23. 40 | 5. 57 | 7. 23 | 8.
 20 | 11. 56. 82. 99 | 12. 34.
 44 | 14. 39
 etat 2. 47. 73 | 5. 64 | 7.
 9 | 9. 57 | 10. 47 | 14. 84
 ete 3. 33 | 8. 33
 etique 12. 65
 etem 2. 87 | 3. 51. 87. 88 |
 9. 106 | 10. 66 | 11. 103 |
 3. 3
 etemque 3. 74
 etient 2. 16 | 10. 48
 eties 1. 14 | 5. 16. 47. 79 |
 6. 51 | 7. 17 | 9. 18. 25.
 38. 78 | 10. 17 | 12. 23.
 88 | 4. 79 | 7. 24 | 6.
 23
 etet 3. 46 | 8. 46 | 10. 10 |
 11. 79 | 13. 3 | 14. 25.
 70
 etile 1. 19 | 7. 84 | 11. 57 |
 13. 48
 etilem * 19 | 1. 58
 etiles * 26 | 1. 104 | 12. 6
 etilesque 6. 43 | 3. 69
 etili 7. 66 | * 23 | 10. 36 |
 1. 9
 etilis 9. 33 | 12. 47 | 10.
 47 | 14. 162 | 13. 62 | 3.
 58 | 5. 32
 etilisque 2. 84 | 12. 63
 etimus 1. 45 | 5. 60 | 9. 51
 etinus 1. 91 | 2. 66 | 3. 19.
 66 | 10. 50 | 11. 71. 92 | 11. 94
 etis 1. 9. 47. 96. 111 | 2. 7.

8. 15. 60. 77 | 3. 28. 30 |
 4. 7. 40. 47 | 5. 39 | 6. 22.
 65 | 7. 7. 29. 61. 84. 99 |
 8. 16. 38. 74 | 9. 51. 71 |
 10. 10. 14. 20. 25. 33. 64 |
 11. 88 | 12. 4. 21. 40
 facisque 11. 25
 facit * 17 | 1. 18. 49. 52. 60 |
 2. 17. 19 | 3. 37 | 4. 71 |
 5. 57. 66. 80 | 6. 46 | 7.
 16. 23 | 8. 24. 62 | 9. 47.
 66 | 10. 45. 90 | 11. 19.
 20. 32 | 12. 55. 89 | 13. 1.
 3 | 14. 16. 48. 93. 124
 facitque 8. 52
 faciunt 2. 16 | 3. 75 | 5. 53 |
 6. 40 | 8. 4 | 9. 72 | 10.
 47. 80 | 11. 23 | 12. 98
 facta * 14. 21 | 1. 44 | 2. 26,
 27. 72 | 4. 48 | 6. 15 | 7.
 60 | 8. 45. 77 | 9. 104 | 10.
 1. 57 | 11. 27. 71 | 13.
 127 | 14. 119
 facta 9. 14 | 13. 51
 factam 1. 28 | 6. 60
 facti 3. 95 | 4. 64
 facto 3. 58
 factum 2. 72 | 3. 11. 22 |
 4. 21 | 5. 45 | 7. 85 | 8.
 34 | 10. 77 | 11. 56
 factus 1. 104. 109 | 3. 24.
 36 | 4. 51. 69 | 5. 55 | 6.
 39 | 7. 63 | 10. 96. 102 |
 12. 83
 facunda 1. 62 | 9. 79
 facundæ 7. 31
 facunde 5. 5 | 7. 73. 90
 facundi 5. 31 | 7. 44 | 8. 28 |
 10. 73. 87 | 11. 49 | 12.
 24 | 14. 185. 189
 facundia 8. 70
 facundo 4. 23 | 6. 64 | 10.
 19
 facundos 12. 43
 facundus 12. 3
 face 4. 4 | 8. 14 | 10. 48 |
 11. 57 | 12. 84
 facosum 13. 102
 fanus 1. 115. 117
 fax 1. 27. 104
 fagina 2. 43
 falce 3. 24 | 6. 16. 73 | 11.
 19
 falciferi 5. 16 | 11. 7
 Falerna 2. 40 | 3. 77 | 7. 26 |
 8. 56 | 11. 23 | 10. 66 | 13.
 120 | 14. 170
 Falerni 1. 107 | 5. 65 | 10.
 36 | 11. 9. 56
 Faterno 1. 29. 72 | 6. 27 |

8. 77 | 9. 75 | 11. 27 | 12.
 17. 57 | 14. 113
 Falernum 1. 19 | 9. 95 | 11.
 12. 71 | 13. 108. 111
 falisco 4. 46
 fallat 5. 4
 fallax 1. 104 | 3. 64 | 4. 56 |
 6. 93 | 8. 59 | 9. 67 | 6.
 93 | 3. 64 | 10. 26
 fallere 5. 32 | 6. 2 | 8. 48 |
 12. 14
 falleris 3. 62 | 14. 9
 falli 9. 39
 fallis 2. 25 | 3. 43 | 4. 42
 fallit 8. 51
 fallitur 1. 29 | 14. 218
 falliturque 6. 70
 falsa 7. 46 | 3. 19 | * 7 | 4.
 54
 falsus 3. 20
 falx 14. 34
 fama * 1. 5. 6 | 1. 22. 30.
 50. 79 | 3. 91. 95 | 5. 10.
 26 | 6. 64 | 7. 5. 11 | 8. 3.
 28. 73 | 9. 29. 44. 73 | 11.
 10 | 12. 96 | 8. 18 | 12. 4 |
 9. 104 | 4. 75 | 10. 3 | 1.
 112 | 7. 26. 87 | 5. 15 |
 11. 42 | 8. 38
 famaque 1. 40. 94 | 10. 103
 famæ 5. 57 | 6. 56. 60. 66 |
 7. 11. 50 | 8. 70 | * 7 | 6.
 66 | 7. 11
 famæque 5. 26
 famam 1. 9. 26. 67 | 5. 61 |
 14. 189
 fame 1. 100 | 2. 34 | 3. 38 |
 5. 77 | 12. 32 | 1. 79
 famem 3. 22 | 12. 26 | 13.
 1. 53 | 3. 58
 famēs 1. 60 | 3. 7 | 10. 96
 familiar 1. 85
 famosæ 2. 39. 47
 famuli 9. 2 | 14. 68
 famulis 5. 3
 famulos 3. 95 | 4. 90 | 9.
 81
 famulum 6. 76 | 9. 29. 67
 famulus 1. 102 | 3. 21 | 7.
 79 | 14. 216
 Fannius 2. 80 | 10. 56
 fanum 3. 47
 far 13. 8
 fari 9. 28
 farina 9. 3 | 13. 61
 farinam 8. 16
 farre 3. 58
 farris 4. 45
 farrisque 10. 14
 facta Ceres 3. 58

INDEX

fartus 8. 44
 fas 4. 71. 79 | 6. 65 | 7. 1. 7.
 43. 66 | 8. 32 | 12. 6
 faeces 8. 66. 72 | 9. 43 | 11.
 99 | 14. 38
 fascia 5. 63 | 11. 105 | 14.
 134. 159
 fasciato 12. 57
 fascibus 7. 62 | 10. 10
 fastidia 1. 4 | 2. 61 | 13. 17
 fastidierit 5. 45
 fastidire 3. 31
 fastidis 3. 76
 fastis 11. 5 | 12. 26
 fastorum 8. 2
 fastosæ 10. 13
 fastus 1. 71 | 3. 82 | 4. 14.
 29. 46 | 7. 38 | 11. 2 | 12.
 75
 fata 1. 37. 79 | 2. 11 | 4. 18.
 60 | 5. 10 | 6. 63 | 7. 43 |
 9. 84. 87. 88 | 10. 71 |
 11. 34. 68. 70. 92
 fatebatur 12. 32
 fatemur 2. 3
 fatentur 9. 85
 fateor 1. 91 | 2. 28 | 3. 12 |
 5. 13. 28 | 9. 102 | 10. 75 |
 12. 48 | 13. 103. 114
 fatere 3. 4
 fateri 6. 76 | 10. 5. 83 | 12. 15
 fateris 1. 82 | 9. 22 | 8. 31
 fatetur 6. 39 | 12. 76
 fati 1. 52 | 2. 65 | 4. 35 |
 10. 61 | 12. 14
 fatigant 12. 18
 fatigas 1. 61
 fatigat 1. 105
 fatiges 6. 84
 fatiget 7. 59
 fatis 1. 79 | 7. 46 | 9. 88 |
 11. 83
 fato 11. 70
 fatorum 5. 38 | 7. 46
 fatua 3. 72
 fatuæ 13. 13
 fatuas 11. 32
 fatuasque 7. 24
 fatue 4. 72
 fatui 7. 17
 fatuo 6. 8
 fatuos 19. 53
 fatum 1. 43 | 4. 11
 fatuam 10. 37
 fauce 7. 36
 fauces 1. 79 | 3. 18 | 6. 41 |
 11. 87
 faucibus 2. 17 | 7. 48
 fave 10. 2
 favente 5. 6

Faventinus 2. 74
 faventis 10. 104
 favere 7. 50
 faves 14. 131
 favet 9. 67. 70
 favere 7. 21 | 10. 87
 favi 13. 105
 favilla 4. 44 | 11. 53
 favillas 1. 43
 favis 1. 44 | 4. 13
 Fauni 9. 62
 Faunis 8. 30
 Fauno 4. 25
 Faunorum 10. 92
 favor 7. 71 | 10. 50
 favore 7. 25
 favos 13. 105
 Fauste 11. 65
 Fausti 2. 14
 Faustine 1. 26. 115 | 3. 25.
 39. 47 | 4. 10. 57 | 5. 33.
 37. 72 | 6. 7. 53. 60 | 7.
 11. 79 | 8. 41 | 10. 51
 Faustini 3. 2. 58
 fax 3. 93
 febre 4. 81 | 6. 31 | 10. 77
 febrem 2. 16. 40 | 5. 9
 febres 6. 70
 febricitantem 11. 99
 febris 4. 81 | 10. 77 | 12. 17
 fecerat 1. 22. 48. 108 | 11.
 40 | 13. 74
 fecere 1. 19 | 6. 59
 feceris 9. 39
 fecerit 7. 33 | 8. 30 | 14.
 203
 fecerunt 1. 19 | 4. 46
 feci 1. 14
 fecimus 4. 61
 fecisse 1. 9 | 5. 51 | 7. 89 |
 9. 16. 29
 fecisset 9. 41
 fecisti 4. 66 | 8. 74
 fecit 2. 14 | 6. 8. 73. 93 | 7.
 56 | 8. 41. 73. 78 | 9. 60.
 77. 99. 100 | 10. 75. 77.
 79 | 11. 85 | 12. 18. 65.
 92 | 14. 182
 fecerit 14. 203
 fecunda 11. 54
 fecundam 9. 104
 fefellit 1. 110 | 5. 50
 felicem 2. 19
 felices 3. 37 | 6. 43. 64 | 10.
 5. 6. 80 | 14. 89
 felicitibus 13. 20
 felicitium 1. 50
 felix 1. 27. 50. 62. 102 | 2.
 30 | 4. 25. 75 | 5. 1. 6 |
 6. 28. 79 | 7. 1. 7. 44. 46.

88 | 8. 8. 51. 55. 65. 6
 9. 17. 18. 21. 43. 45.
 57. 62 | 10. 23. 38.
 89. 101 | 13. 25. 113 |
 122
 fellaret 2. 61
 fellas 2. 50. 89
 fellat 2. 33. 73 | 3. 82 |
 85 | 7. 9. 66 | 9. 5 |
 81
 fellator 11. 67 | 14. 74
 fellatorque 12. 59
 fellatori 11. 31
 fellatorum 11. 96
 felle 10. 48
 fellis 7. 14
 femina 6. 40 | 7. 17 | 8. 1
 11. 88 | 12. 97. 98
 feminas 3. 58
 feminea * 6
 femineam 14. 88
 femineas 3. 63
 feminej 11. 48
 femineis 12. 38 | 11. 48.
 femineo 3. 81
 femineos 7. 34
 femineum 7. 68 | 8. 6
 femur 6. 75 | 2. 37
 fenerat 1. 86
 fenestra 10. 6 | 11. 62 |
 14 | 11. 19
 fenestras 9. 47
 fenestris 1. 87
 feno 3. 47
 fenum 14. 162
 fer 8. 82
 fera * 12. 13 | 3. 19 | 1
 64 | 7. 37 | 9. 67 | * 1
 28 | 1. 61
 feræ 3. 19 | 7. 26 | * 22
 feræque 9. 73
 feram 4. 76. 59 | 6. 15 |
 55 | 9. 73 | 10. 82
 ferant * 1 | 8. 75 | 14. 12
 ferarum 13. 95 | * 21
 feras * 11. 23. 28 | 1. 2
 50 | 10. 19 | 14. 166 |
 67. 78 | 4. 56. 79 | 11. 7
 13. 15
 feralque 5. 81
 ferat 3. 44 | 4. 75 | 6. 25
 12. 71. 79 | 8. 43 | 10. 8
 11. 8. 25 | 14. 81
 feratque 10. 80
 fercula 9. 83 | 3. 50
 ferculis 11. 32
 fere 7. 47
 ferebas 2. 6
 ferebat 6. 80
 ferenda 2. 37

ferent

VOCABULORUM.

- erentis 12. 32
 eret 3. 46 | 8. 3 | 11. 32 |
 12. 84 | 14. 200
 eretur 10. 78
 eri * 2
 erias 5. 81
 eriatu 3. 47
 erisque 12. 83
 erire 5. 25
 eris * 10 | 5. 66 | 4. 74
 erit * 3
 eritas 9. 72 | 5. 32
 eritate 2. 75
 eritatis * 18
 eritur 14. 94
 erocis 9. 58
 eror 9. 29 | 14. 61
 eror * 12 | 8. 6 | 14. 179
 erramenta 14. 36
 erre 1. 5. 26. 108 | 2. 1. 75 |
 3. 4 | 4. 20 | 5. 78 | 6. 58 |
 7. 11. 52. 68. 75 | 9. 21 |
 46. 102. 10 | 11. 40 | 12. 26. 100 | 13. 2
 erreca 10. 28
 errem 12. 64
 erres 3. 22 | 9. 74
 erret * 15 | 2. 1 | 8. 6 | 12. 71
 erreus 11. 28
 erri 6. 77 | 9. 72
 erro 2. 45 | 3. 24 | 4. 55 |
 6. 52 | 9. 32. 194 | 10. 84 |
 12. 18 | 14. 21. 51 | 1. 13 |
 5. 51 | * 11
 eruum 1. 43. 50. 47 | 3. 90 |
 9. 62 | 11. 84
 ert 3. 58 | 8. 33 | 10. 30
 ertur 1. 105 | 7. 87 | 10. 34. 56 | 13. 61 | 14. 75
 ertens 12. 92 | 3. 25 | 5. 79 | 10. 62
 ertent 2. 64 | 4. 57
 ertente 10. 58
 ertentes * 28
 ertentis 10. 74
 ertet 1. 54 | 3. 47 | 4. 60
 ertida 11. 167
 ertidique 6. 42
 ertulæ 14. 80
 ertulæque 10. 62
 ertulis 11. 40
 ertum * 18 | 6. 25
 ertunt 3. 58 | 5. 79 | 7. 30 |
 12. 3
 ertuntur 6. 60 | 10. 5
 Escenia 1. 88
 essis 12. 57
 essus * 25 | 9. 69 | 10. 30
 festa 4. 47 | 7. 7 | 4. 55 | 7. 26
 festæ 11. 66
 festina 3. 2
 festinant 12. 29
 festinat 12. 76
 festinata 9. 88 | 10. 2. 61
 festinatas 13. 127
 festinate 5. 10
 festinatis 2. 91 | 7. 39 | 9. 78
 festinavere * 3
 festinavit *ibid.*
 festive 5. 44 | 12. 45
 festos 3. 58
 festosque 1. 3
 festus 1. 79
 fetum 3. 58 | 7. 30
 fex 1. 27. 104
 fiam 12. 94 | 14. 151
 fiant 9. 38
 fias 7. 91 | 10. 82 | 12. 94. 97 | 14. 131
 fiat 2. 42. 66 | 4. 65 | 6. 27 | 8. 82 | 9. 4. 54. 95 |
 10. 59 | 11. 37 | 12. 48 | 13. 17
 fibris 3. 24
 fibula 7. 81 | 14. 215
 fibulam 11. 76
 fibulasque 5. 42
 ficedula 13. 5. 49
 ficelias 6. 27
 ficetum 12. 33
 fici 7. 52
 ficos 1. 66 | 7. 70
 ficosæ 7. 70
 ficosi, *ibid.*
 ficosus, *ibid.*
 ficta 8. 6 | 10. 39 | 14. 108
 fictæ 3. 19
 fictilibus 5. 60 | 14. 98
 fictilis 14. 119. 178
 fictos 6. 57
 fictum 5. 79
 ficus 1. 66 | 4. 52 | 13. 28. 49 | 14. 85 | 13. 23 | 4. 46 | 6. 49 | 7. 19
 fida 1. 102 | 7. 1
 fidæ 9. 65
 fide 1. 49. 73 | 14. 123 | 12. 49 | 6. 89
 fidem * 5
 Fidenas 4. 64
 Fidentine 1. 30. 39. 54. 73
 fides 1. 14 | 5. 19 | 7. 51 | 1. 16. 40 | * 6 | 10. 44. 78 |
 9. 86 | 12. 6
 fidesque 12. 98
 fidiculæ 5. 52
 fidissima 11. 70
 fido 1. 94
 fidoque 2. 43 | 5. 19
 fiducia 3. 38 | 7. 5
 fidus 4. 5 | 7. 73
 fieres 8. 60
 fieret 14. 35
 fieri 1. 55. 67 | 2. 16. 19. 31. 53 | 3. 2. 74 | 4. 62. 70 | 6. 50. 65 | 7. 33 | 8. 53. 72 | 9. 59 | 10. 66 | 11. 43. 50. 56 | 12. 48
 fies 12. 36
 fiet 4. 83 | 5. 16 | 7. 37. 97 | 8. 45 | 9. 89 | 10. 70 | 11. 56 | 13. 54 | 14. 44. 122. 127
 figar 14. 24
 figendas 1. 50
 figet 1. 61
 figis 9. 57
 figitis 3. 67
 figuli 4. 46 | 14. 176
 figura 1. 54 | 9. 76
 figuræ 12. 43
 figuras 14. 222
 fila 6. 3 | 13. 18 | 14. 96 | 13. 57 | 11. 37. 53
 filia 4. 9 | 5. 1. 6. 69 | 10. 65. 67. 98 | 11. 2 | 13. 103 | 14. 90 | 7. 9. 70. 94 | 11. 5 | 13. 35
 filios 11. 85 | 10. 98 | 11. 38
 filium 5. 57 | 6. 39
 filius 6. 39. 64 | 12. 52 | 14. 1 | 8. 44
 filo 8. 33
 findit 10. 2
 fine 2. 14 | 3. 46 | 5. 79 | 9. 71
 fines 11. 19 | 12. 98
 fingente 7. 23
 fingentem 7. 68
 fingeré 5. 52 | 7. 38 | 13. 96
 finges 5. 79
 fingis 2. 64. 82 | 9. 36
 fingit 8. 24
 fingitur 14. 210
 finiuntur 10. 5
 finiat 5. 6
 finieram 8. 3
 finite * 20 | 14. 1
 finis 4. 8 | 7. 3
 finit 13. 36
 finitur 10. 1
 finitus 8. 77
 finxerat 9. 46
 fio 10. 42
 firma 14. 30
 6 2 *fiscina*

INDEX

- fiscina 1. 44
 fistula 9. 62 | 14. 63
 fit 1. 17 | 6. 11 | 12. 17
 fiunt 2. 5 | 3. 8
 fixerunt 6. 64
 fixisset * 12
 fixit 10. 13
 fixus 2. 66 | 9. 57
 flabello 3. 81
 Flacce 1. 58. 60. 79. 99 | 4. 42. 49 | 7. 81 | 8. 45. 56 | 9. 34. 56. 92 | 10. 48 | 11. 28. 81. 96. 101. 102 | 12. 75
 Flacci 8. 18
 Flaccilla 5. 35
 Flacco 1. 62. 108 | 12. 4
 Flaccus 7. 86
 flagella 2. 17 | 3. 94
 flagellat 2. 30 | 5. 13
 flagellent 4. 42
 flagello 1. 105 | 6. 46 | 14. 55
 flagellum 14. 55
 flagitium 12. 78
 flagras 14. 79
 flagrat 7. 86 | 12. 52
 flagravir 10. 86
 flagret 7. 25. 26
 flagrorum 8. 23
 Flaminia 10. 6
 Flaminiaque 8. 75
 Flaminia 4. 64 | 6. 28
 Flaminiam 9. 58 | 11. 14
 flamma 5. 43 | 6. 42 | 11. 94 | 13. 33
 flammæ 8. 30 | 11. 44 | 12. 15
 flammæ 5. 20
 flammea 11. 79 | 12. 42
 flammeo 10. 62
 flammis * 19 | 1. 22. 108 | 4. 44. 75 | 10. 50 | 14. 41. 61
 flare 11. 4
 flatus 10. 82
 flava 1. 56 | 2. 43 | 5. 69 | 9. 62
 flavaque 1. 56
 flavas 7. 30
 flavescere 9. 24
 flavescit 7. 66
 Flavia 9. 4. 35
 Flaviaz 9. 2
 flavo 8. 51 | 10. 104 | 14. 71
 flavorum 6. 60
 flavos 12. 66
 flavum 10. 104
 fleas 6. 28
 flebat 7. 46 | 8. 56
 flebilis 10. 61. 97
 flecte 1. 71
 flectere 8. 32 | 11. 92
 flectit 14. 137
 flens 11. 72
 flentem 2. 99
 flentes 1. 79 | 8. 44
 flentibus 3. 61
 flere 11. 92
 fletet 7. 36
 fles 4. 48 | 6. 28
 flet 1. 34. 69 | 14. 75
 flete 6. 68
 fletibus 10. 26. 71
 fletu 6. 85
 fleverat 8. 56
 flevi 9. 88
 flevit 7. 13
 flevitque 5. 49
 flexa 10. 65
 flexo 3. 63
 Flora 5. 23
 Floralia 1. 35
 Floralias 8. 67
 Floræ 1. 3 | 6. 8. 27 | 10. 92
 flore 4. 45 | 9. 61
 florea 8. 77
 florentes 3. 6 | 9. 76
 floreo 9. 92
 flores 9. 12
 floret 3. 65
 florida 2. 46
 floruit 8. 28 | 10. 86
 fluctibus 4. 61 | 9. 41
 fluctus 6. 34. 42 | 12. 50 | 14. 181
 fluctu 4. 55
 fluent 1. 16
 fluentem 11. 42
 fluere 3. 55
 fluit 4. 66 | 9. 102
 flumen 12. 31
 flumina 10. 2 | * 3
 flumineo 4. 66
 flumineoque 10. 58
 fluminis 10. 51
 fluxit 4. 58 | 8. 32
 fluxo 5. 42
 focale 14. 142
 foci 4. 66
 focique 11. 9
 focus 1. 22 | 6. 73 | 7. 26 | 8. 40 | 9. 32 | 10. 24. 25
 foco 8. 57 | 11. 53
 focos 8. 30. 51 | 9. 62
 focum 1. 50. 56 | 3. 58 | 5. 51 | 12. 32 | 13. 32
 focus 1. 93 | 2. 9 | 10. 47. 96 | 11. 57 | 12. 18. 33
 focusque 10. 44
 foderat * 7
 fodiam 1. 93
 fodiat 7. 101
 fodit 6. 32 | 10. 16
 foditque 6. 74
 foeda 9. 42 | 10. 3
 foedandos 9. 9
 foedasti 2. 83
 foedere 1. 94
 foediores 8. 79
 foedique 8. 48
 foedius 1. 11
 foedo 2. 56
 foenerat 1. 77
 foenerator 2. 44
 foenore 4. 90
 foetere 11. 29 | 5. 4
 foetum 14. 7. 30
 folia 5. 4
 foliata 14. 110
 foliati 1. 28
 folio 14. 146
 folium 8. 33 | 11. 19. 32
 folle 14. 45. 47
 follem 12. 48
 follis 4. 19 | 7. 31 | 14. 47
 fons 2. 90 | 12. 3
 fonte 4. 31 | 6. 47 | 9. 102
 fontes 4. 57 | 6. 42 | 9. 59 | 10. 51 | 12. 31 | 14. 174
 fontibus 4. 57
 fontis 6. 47
 fora 2. 64 | 7. 27 | 10. 25 | 14. 135
 foras 11. 2. 105
 forcipibus 7. 94
 forem 3. 45 | 13. 103
 forent 10. 99 | 13. 28
 fores 1. 26 | 7. 27
 foret * 27 | 1. 100. 109 | 39 | 8. 30 | 9. 9 | 11. 32 | 13. 71 | 14. 202
 fori 7. 63
 forique 6. 64
 foribus 7. 61 | 9. 47 | 14. 46
 foris 2. 53. 69 | 6. 94 | 7. 49. 64 | 9. 11 | 12. 19
 forma 3. 91 | 7. 99 | 9. 76 | 106
 formæ 8. 46 | 9. 17 | 11. 54
 formæque 6. 29
 formatam 6. 13
 formatur 7. 83
 Formiæ 10. 30
 Formianos, ibid.
 formica 1. 116 | 6. 15 | 11. 1
 formica

VOCABULORUM.

armicæ 3. 93	9. 57	frico 4. 90
armosa 3. 76 8. 73. 78	fracti 8. 57	frigentia 10. 76
9. 68 12. 66	fractis 1. 42	frigida 3. 34 8. 67 14.
armosam 3. 3 5. 46 8.	fractorum 10. 3	105. 196
49. 53 11. 41. 103	fractus 5. 63	frigidior 14. 104
armosior 10. 24	fractusque 7. 6	frigidiora 12. 61
armosissima 8. 53	fragiles 1. 89	frigora 1. 56 2. 46 3. 35
armoso 3. 3	fragili 6. 49	7. 64
armosos 12. 49	fragilis 14. 178	frigore 4. 3 7. 36. 94 12.
armosus 5. 30 7. 28 8.	fragmenta 8. 57	32 13. 16
65 10. 12	fragmentum 7. 18	frigoribus 4. 57 7. 30
armice 1. 35	fragrant 3. 65 11. 9	frigus 3. 81 4. 19. 64 5.
armicem 11. 62	fragras 6. 55	80 6. 59 8. 68 10. 5.
armicis 12. 62	fragrat 3. 58	30 11. 53 14. 116
armix 10. 5	fragravit 5. 38	fringuillarum 9. 55
armox 3. 4. 38 6. 77 7. 62	fragres 1. 88	fritillis 4. 14
8. 44	frangam 11. 59	fritillo 5. 85 14. 1
armox 8. 44	frangant 10. 59	fritillus 11. 7 13. 1
armox 4. 14 5. 29. 61 7.	frange 2. 59 9. 75 14.	fronde 4. 54 5. 4 9. 62
67 10. 75 12. 5	103	11. 10
armox 5. 20 6. 32 7. 50	frangendos 12. 71	frondea 14. 22
8. 32. 38. 63 10. 104	frangendus 12. 75	frondibus 7. 73 11. 53
11. 8 12. 18	frangere 1. 23. 52 4. 8 7.	13. 37
armox 1. 19 3. 1. 42 5.	18 14. 3	frondis 9. 4. 62
18 9. 23 13. 51. 56	franges 1. 50	frondosa * 27
armox 1. 5. 54 2. 1. 30. 44	frangis 11. 12 14. 3	frons 4. 42 11. 2 12. 62
3. 24. 100 4. 42. 78	frater 1. 37 2. 2 8. 55	fronte 1. 5. 67. 71 2. 11
5. 27. 31. 50. 79 6. 10	9. 55 10. 65. 89 11. 11	3. 21. 37 4. 10. 14 5. 4.
7. 7 8. 24 10. 33. 101	fraterna * 16	12 6. 38. 39 7. 11. 25
12. 11 13. 5 14. 65.	fratre 1. 36 5. 39 8. 32	8. 33. 59 9. 77 10. 64
142	9. 52	11. 40. 85 13. 2 14.
armox 12. 8	fratrem 2. 4. 41 5. 39	52
armox 14. 49	11. 8	frontem 2. 29 3. 93 8.
armox 1. 50	fratres 3. 88 5. 29 7. 23	70 9. 74. 92 11. 28
armox 3. 46 4. 74	8. 81 12. 3	12. 101 14. 183
armox 4. 55	fratri 9. 88 12. 44	fronti 1. 25
armox 8. 14. 33. 78	fratris 2. 11 5. 3 12. 44	frontibus 4. 35. 74
armox 6. 77 8. 30 13. 79	fraudare 2. 46 8. 59 10. 17	Frontine 10. 58
23	fraudata 7. 39 14. 162	Frontino 10. 48
armox 11. 57	fraudator 11. 67	frontis 3. 2 4. 6 12. 84
armox 5. 38 8. 18 10. 42.	fraudatus 7. 24 10. 50	Fronto 1. 56 5. 35 14. 106
65	fraude 5. 66 6. 2	fruar 5. 1
armox 1. 13 2. 24. 91 4.	fraudes 1. 88 6. 63 11. 8	fruare 9. 43
18. 40 6. 76. 79. 83 10.	fremuit 8. 55	fruatur 1. 32 8. 30
76 12. 10	frena 8. 21 12. 14	fructuoliora 4. 46
armox 8. 65	frenis 1. 105	fructus 1. 86
armox 5. 43	frequens 3. 52 4. 29 5.	fruere 1. 50
armox 2. 14	13. 38 7. 53. 96 8. 18	frueris 5. 5 7. 46 10. 7
armox 12. 48	* 1 9. 23. 99 14. 122	frugi 6. 21 12. 63 13. 31
armox 1. 2. 77. 118 5. 21	frequentat 2. 14 10. 58	frugifera 11. 91
7. 96 10. 37	frequenter 8. 65	frui 1. 87 5. 21 7. 92. 98
armox 5. 21	frequentes 8. 66 10. 62	9. 72 10. 23. 30 12. 6
armox 12. 14 14. 49	frequentia 7. 44	14. 149
armox 7. 70 11. 19	frequentiores 11. 7	fruitur 3. 20. 58 7. 4. 86
armox 2. 70	fressæ 4. 46	14. 9
armox 9. 19	freta * 28 2. 24 8. 10. 36	frumentum 12. 73 13. 12
armox 7. 34	12. 100	fruo 12. 18
armox 1. 63	freti 4. 11. 63 5. 1 7. 18	frustra 11. 28
armox 9. 49	fretis * 24	frustra 1. 61 5. 26 10. 17.
armox 6. 59 7. 31 11.	frica 11. 30	26. 35. 72. 106 11. 47.
		c 3
		74

I N D E X

74 | 12.62 | 13.64
 frutice 3. 47
 Fucinus * 28
 fudit 4. 66
 fuga 3. 44 | 8. 32. 56
 fugæ 6. 33
 fugam * 11
 fugas 3. 44
 fugax 1. 49 | 10. 65 | 12. 50
 fugatque 3. 82
 fuge 1. 4 | 2. 47 | 4. 30 | 5. 26
 fugeres 7. 63
 fugeret * 23 | 2. 80
 fugerit 3. 45
 fugiat 9. 90 | 11. 85
 fugies 10. 2
 fugiet 11. 85
 fugimus 3. 45
 fugio 3. 44 | 5. 84
 fugis 1. 23. 52 | 3. 2. 77 |
 4. 61 | 5. 45. 84 | 7. 29
 fugit 4. 22 | 7. 28 | 8. 26 |
 9. 62 | 10. 30. 51
 fugitiva 1. 16 | 7. 46. 63 |
 11. 44 | 12. 98
 fugitivus 2. 91 | 11. 55
 fugiunt 12. 29
 fulcitur 2. 43
 fulcro 8. 33
 fulgebat 9. 30
 fulgent 12. 67
 fulgentes 9. 24
 fulgentia 8. 65
 fulgere * 26
 fulget 1. 71 | 5. 6 | 6. 13 |
 10. 76
 fullo 2. 59 | 12. 59 | 14. 51
 fullonis 6. 93
 fulmen 9. 21 | 12. 63
 fulmina 5. 56 | 6. 83
 fulmine 6. 83 | 12. 63
 fulmineo 11. 70
 fulta 12. 73
 fulva 14. 12
 fulvi 9. 92
 Fulvia 11. 21
 Fulviam, *ibid.*
 fumantem 6. 64
 fumantia 1. 42
 fumaria 10. 36
 fumat 1. 13
 fumea 13. 123
 fumet 14. 221
 fumis 3. 82
 fumos 2. 90 | 4. 5 | 14. 118
 fumosa 12. 84
 fumoso 5. 31
 fumum 13. 32
 fundus 1. 94
 Fundana 13. 113

Fundanis 13. 115
 Fundanum 13. 113
 funde 5. 65 | 6. 85 | 11. 37
 fundens 8. 56. 65
 fundere 9. 95
 fundet 14. 112
 fundi 3. 62 | 8. 6
 fundis 5. 36 | 9. 3
 fundisque 4. 37
 fune 5. 23
 funera 9. 80 | 10. 71 | 11. 55
 funere * 12
 funereamque 8. 43
 funeribus 6. 15
 funeris 13. 77
 fungos 3. 60
 funus 8. 30
 fur 1. 54. 67 | 5. 43 | 6. 17.
 72 | 12. 29
 furaces 8. 40
 furacius 8. 59
 furem 10. 94 | 11. 55 | 12. 75
 furemque 3. 58
 furemtem 11. 50
 furentis 7. 44
 fures 6. 16
 Furia 10. 5
 Furiali 2. 75
 Furias 2. 43 | 12. 32
 furibunda 6. 21
 furiosa 8. 6
 furiose 6. 63
 furis 1. 69 | 6. 84
 furit 8. 55. 59. 61 | 9. 70 |
 10. 19 | 11. 85
 Furius 6. 17
 furor 1. 21 | 2. 80 | 3. 76 | * 22
 furore 4. 35
 furorem 10. 35
 furores 9. 43. 86
 furori 12. 49
 furoris 4. 14 | 6. 19
 furta 1. 35. 88 | 6. 33. 39 |
 10. 2 | 12. 29 | 14. 92
 furti 7. 73
 furtis 7. 19
 furtiva 11. 50
 furtivam 6. 47
 furto 1. 54 | 6. 19
 furtum 5. 51
 fusa 3. 55
 fusa 1. 32
 fusca 2. 40 | 4. 42 | 6. 58 |
 7. 12. 28 | 8. 51 | 9. 36
 fusca 3. 30 | 14. 127
 Fusce 1. 55 | 7. 27
 Fusculenus 2. 74
 fuscina * 26
 fuscis 14. 129
 fuscior 14. 62

fuscos 1. 97
 fuscus 6. 76
 fuso 8. 83
 fusosque 4. 54
 fuste 12. 57
 fusus 3. 82 | 5. 66 | 7. 7
 * 15 | 9. 35
 futuris 6. 2
 futuros 12. 8. 92
 futurus 12. 94

G.

G Abata 7. 47
 Gabatas 11. 32
 Gabinia 7. 56
 Gades 1. 92
 Gadibus 1. 42 | 5. 79
 Gaditana 3. 63
 Gaditanius 10. 102
 Gaditanis 6. 71
 Gætula 10. 20
 Gætulis * 4
 Galbanatus 3. 82
 Galba 10. 101
 Galbam 1. 42
 Galbamque 10. 101
 Galbanos 1. 97
 Galbula 13. 68
 galeamque 9. 57
 galericulum 14. 50
 Galefi 5. 38 | 11. 23 | 12.
 Galefo 2. 43 | 4. 28
 Galla 2. 25. 34 | 3. 51. 9
 4. 38. 58 | 5. 85 | 7. 7
 57 | 9. 5. 38. 80 | 10. 7
 95 | 11. 20 | 5. 1
 Gallai 4. 39
 Galarea * 28 | 8. 56
 Galle 1. 109 | 2. 56 | 3. 2
 81. 92 | 4. 16 | 7. 75 |
 33. 56. 82 | 2. 47
 Galli 8. 73 | 9. 70 | 3. 57
 Gallia 14. 128 | 3. 1 | 6.
 Galliambon 2. 86
 Gallica 1. 93
 Gallicana 14. 198
 Gallice 8. 22. 76 | 9. 94
 Gallici 3. 47
 gallina 13. 62. 64
 gallo 1. 36 | 12. 54
 gallum 3. 1 | 7. 94
 gallus 2. 45 | 3. 24. 81 |
 75 | 11. 73. 75 | 12. 4
 13. 63 | 14. 204
 Gangeticus 8. 26
 Ganymede 5. 56 | 7. 73
 9. 23. 26. 75 | 10. 66 |
 23. 27 | 13. 108 | 9. 19
 14. 44
 Ganymeda

VOCABULORUM.

anymedæa 8. 39	gaufapinas 6. 59	gemmis 12. 75
anymedæas 9. 17	gazæ 12. 53	genæ 5. 45
anymedæo 7. 49 8. 46	gelat 1. 50	genas 7. 82 9. 78 10. 12
argili 3. 96	gelata 4. 46 5. 9	3. 6 6. 52 8. 56
argiliane 3. 30. 74 4. 56	Gelafinus 7. 24	gener 7. 70 9. 72
7. 64 8. 13	gelida 4. 57 6. 50 11.	generaret 9. 42
7. 64 8. 13	48	generata 6. 49
aro 6. 93 7. 26	gelidæ 10. 14	generatus 4. 55
arriant 3. 93	gelidam 14. 106 12. 26	generis 11. 48
arriat 5. 36	gelidas 1. 13 7. 91 5.	genero 8. 66
arrice 11. 106	72	generos 11. 54
arrienti 11. 25	gelidi 10. 87	generosa 13. 115 14. 95
arris 1. 90 3. 28. 96	gelidis 14. 33 7. 30 3.	genista 1. 44
arrit 5. 62	38	genis 1. 79 10. 65 12. 3
arula 11. 50 13. 71 14.	gelido 7. 79 6. 58 4.	genita 9. 40. 61 11. 23
54. 75. 167	19	genitam 12. 21
arule 9. 70	gelidos 14. 1	genitor 8. 2. 11. 91 8. 50
aruli 10. 5	gelidum 12. 29 7. 86 8.	12. 78
arullitate 5. 53 7. 17.	68 4. 64	genitore 6. 38 4. 16
61	Gellia 1. 34 3. 55 4. 20	genitos 4. 55
arulus 8. 6 14. 169	5. 17. 30 6. 11. 7. 90	genitrix 5. 35
arum 7. 93 13. 82.	8. 81	genitum * 12 1. 82
102	Gellianus 6. 66	genitus 10. 65 12. 60
audæ 6. 91 14. 127	Gellius 9. 47. 82	genium 6. 60 7. 11. 77
audæat 4. 45 11. 54	Gellioque 6. 54	gens * 3
audæbat 2. 69	gelu 12. 61 4. 59. 18	gente 12. 3 5. 69 4. 66
audæbatque 9. 78	gemellas 10. 92	11. 70 6. 64
audæbis 12. 34	gemellos 12. 49	gentem 14. 124
audæbit 11. 6	gemellus 1. 11	gentes 7. 51 8. 61 10. 12.
audens 4. 90 5. 49 11.	gemens 11. 72	96 12. 25 8. 11
18	gemeret 9. 83	gentesque 12. 6
audent 1. 62. 105 9. 73	gemis 14. 31	gentibus 2. 56 10. 9 11.
11. 4. 37	gemina 3. 29 9. 40 11.	99 12. 4 14. 199 1. 50
audentem 4. 75	100 8. 26	8. 45 9. 8 7. 83
audenti 8. 66	geminas 7. 27 10. 10	gentis 7. 31 11. 2 7. 6
audentia 13. 16	gemi 3. 83 8. 65	9. 95
audéo 11. 108	geminis 8. 51 9. 4	gentiumque 12. 8
audes 2. 89 3. 93 4. 11.	gemino 2. 53 * 22 9. 105	genu 5. 14 11. 101
48 11. 105	3. 2 14. 17	genuit 9. 101. 106 13. 33.
audet 1. 23. 69. 71. 94 4.	geminos 9. 42 14. 177 1.	106. 118
64 5. 15 6. 38 7. 49.	91 * 23	genus 5. 39 6. 23. 95 12.
86 9. 14. 44 11. 42	gemis 1. 94. 107 12. 17	13 9. 46 * 21 11. 92
13. 60 14. 1. 141	gemit 3. 58	6. 60 4. 39
audete 11. 62	gemitu 11. 100	genusque 5. 28
audia 4. 38 7. 7 8. 4.	gemitus 10. 80. 82	geram 5. 73 14. 41
21. 50. 51. 55 10. 44	gemma 4. 22 10. 20 11.	geras 3. 93
9. 42 1. 16. 35 7.	50 14. 94. 123 8. 28.	geres 14. 31
46 8. 11 9. 37 7. 5	44 4. 59 9. 14 12. 40	geris 9. 67 10. 28 12. 44
6. 47 12. 63 7. 4 11.	14. 110 11. 33 8. 68	gerit 1. 45. 118 4. 89 5.
27	11. 12	52. 62 11. 60 12. 7. 31
audio 1. 50 10. 78	gemmam 11. 38	14. 186. 192
audiorum 11. 81	gemmanes 13. 70 12. 67	geritis 10. 105
audiumque 1. 110 5. 38	gemmantibus 9. 92	Germane 11. 97
3. 64	gemmas 12. 49. 103 11. 60	Germania 2. 2
avifus 8. 51	5. 11 4. 61 9. 28	Germanicarum 9. 2
Gaure 2. 89 5. 83 8. 27	gemmati 14. 109	Germanice 5. 20 7. 60 8.
9. 51	gemmatum, ibid.	4. 26. 39. 55. 56 5. 3
Gaurus 4. 67	gemmea 6. 47	Germanicus 5. 2 13. 4
gaufapa 14. 29. 138	gemmeique 3. 58	Germahis 7. 29
gaufape 14. 152	gemmeus 10. 3 14. 20	germinat 10. 94
gaufapina 14. 145. 147		c 4

gerres

INDEX

- gerres 3. 77 | 12. 32
 Geryonem 5. 50. 66
 gesserit 9. 22. 104
 gessit 9. 104
 gestari 4. 52 | 7. 73
 gestat 5. 12. 56
 gestatio 5. 21
 gestator 4. 64
 gestatur 12. 17
 gestatus 1. 83
 gestavit 14. 52
 gestus 6. 71 | 12. 101
 Getæ 12. 8
 Getaeque 8. 11
 Getica 9. 104
 Geticæ 7. 79
 Geticam 7. 83
 Getici 9. 46
 Geticis 11. 4
 Gerico 7. 1
 Giberii 14. 182
 giganta 9. 51
 gigantes 11. 53
 gigantei 8. 78
 Glaber 12. 38
 glabraria 4. 28
 glaciem 9. 92
 glacies 7. 94
 Glacilla 7. 86
 gladiator 5. 25
 gladiatores 3. 16
 gladium 1. 14
 glande 12. 76
 glandis 7. 26
 glandulas 3. 82 | 7. 19
 Glaniana 4. 39
 Glaphyran 11. 21
 Glaphyro 4. 5
 Glauce 9. 96
 Glaucia 6. 29
 Glaucias 6. 28
 Glaucina 9. 27
 gleba 3. 65 | 9. 23 | 5. 13.
 38 | 9. 23
 glires 3. 58
 gloria * 27 | 1. 21. 52 | 2.
 90. 91 | 4. 55 | 5. 10. 25 |
 6. 80 | 7. 49. 96 | 9. 44.
 61 | 10. 53. 64 | 12. 21 |
 14. 93 | 8. 82. 55 | 10. 89 |
 9. 101 | 10. 50. 103 | 8.
 15 | 12. 36 | 13. 85 | 14.
 171 | 4. 75 | 13. 92 | 4.
 63 | * 15. 18 | 10. 63 | 1.
 26 | 8. 30
 gloriabitur 1. 62
 gloriari 12. 36
 gloriatur 10. 92
 glorior 2. 86 | 14. 95
 gloriosa 12. 8
 Glycera 6. 4 | 11. 41
 Glycere 14. 187
 Glyciren 11. 41
 Glypte 2. 45
 Gobius 13. 88
 Gorgon 9. 26
 Gorgonas 10. 4
 Gorgone 6. 10
 Grabati 4. 53 | 1. 93 | 11.
 57
 grabatis 6. 39
 grabatus 12. 32
 Gracco 11. 103
 graciles 5. 18 | 2. 86
 gracili 8. 33 | 11. 44 | 13.
 3
 gracilique 8. 84
 Graculo 1. 116
 gradiere 12. 3
 gradu 7. 38 | 5. 14. 23
 gradus 5. 42 | 11. 83
 grace 9. 45
 græci 9. 12
 græco 14. 58
 græcula 2. 86
 græcum 5. 52
 græcus 6. 75
 Graia 4. 74
 Graiæ 5. 66
 gramina 3. 65
 Graium 4. 55
 gramine 9. 92
 grammaticis 9. 75 | 14. 120
 grammaticosque 5. 57. 60
 grammaticus 7. 63 | 2. 7
 grammaticusve 10. 70
 grana 7. 19
 grande 2. 44. 65 | 6. 76 |
 7. 65 | 9. 2 | 5. 5 | 9.
 102 | 1. 4. 50 | 6. 48
 grandem 2. 48 | 14. 31
 grandemve 11. 50
 grandes 7. 61 | 12. 49 | 3.
 57 | 7. 52
 grandi 3. 47 | 6. 64
 grandia 5. 6 | 8. 50 | 9. 51 |
 14. 48. 91. 97 | 8. 55 | 2.
 69 | 9. 33
 grandibus 10. 83 | 11. 52 |
 9. 28
 grandis 9. 4 | 10. 79 | 7. 9.
 81 | 5. 12 | 13. 80 | 9.
 100 | 7. 71 | 8. 3.
 75
 grandius 9. 60 | 11. 46
 graphiaria 14. 21
 graphiarium, *ibid.*
 grata 9. 59 | 10. 12 | 13. 35
 7. 24 | 1. 32. 35 | 11. 27
 3. 24 | 12. 92
 gratæque 14. 80
 grates 12. 9
 grati 14. 32
 gratior 4. 44 | 13. 21
 gratis 1. 30. 74. 96 | 3. 30
 4. 37 | 5. 16 | 7. 74 | 11.
 3. 29. 75 | 11. 48 | 12. 30
 55. 64 | 14. 1. 75
 gratissima 4. 31
 gratissimus 9. 17
 gratius 6. 73
 gratia 6. 80 | 9. 27 | 11. 11
 13. 33 | 4. 29 | 12. 63
 14. 145
 gratias 9. 7
 grato 7. 62 | 4. 55
 gratular 10. 70
 gratulatori 10. 74
 gratum 4. 23 | 7. 31 | 5. 11
 8. 28 | 12. 24 | 14. 60
 4. 31 | 10. 73 | * 26
 gratus 9. 29 | 10. 25 | 3. 7
 81 | 7. 71 | 8. 15 | 12.
 84
 gravatus 3. 22
 grave 5. 6. 79 | 9. 70. 56
 2. 30 | 11. 39
 gravem 2. 65 | 3. 47 | * 22
 5. 52
 graves 7. 46 | 8. 3 | 9. 29
 7. 63. 46 | 9. 29 | 12. 15
 10. 74
 gravesque 8. 79 | 7. 66
 gravi 1. 52. 53 | 13. 56
 * 13
 gravidam * 12
 gravior * 14 | 11. 17
 graviora 5. 66
 gravis 9. 11 | 5. 66 | 11. 17
 14. 123 | 3. 40 | 10. 14
 75 | 1. 88 | 7. 52. 62 | 12.
 92 | 4. 11. 19. 66. 73 | 6.
 70 | 11. 15. 72. 85 | 5. 36
 * 4
 gravisque 10. 23
 gravitas 11. 105
 graviter 2. 27 | 3. 28 | 13. 18
 gravius 1. 88 | 5. 23
 graviusque 7. 94
 grege 2. 43. 46 | 3. 91 | 6.
 57 | 8. 51 | 9. 30. 88 | 10.
 98 | 12. 11 | 13. 31 | 14.
 55. 158
 gregem 7. 11 | 8. 55
 greges 2. 74 | 5. 13 | 7. 53
 gregis 5. 38 | 8. 28
 gremio 14. 61
 gregibus 12. 64
 gressibus 5. 57
 gressu 4. 8
 gressumque

VOCABULORUM.

sumque 6. 80
 sus 5. 32
 1. 43. 57 | 6. 39
 9. 14
 1. 66 | 2. 14
 9. 23
 2. 40 | 3. 17 | 5. 51. 71 |
 11. 87 | 13. 62
 1. 21
 4. 78 | 7. 19. 48 | 13.
 14. 220
 11. 62
 13. 71
 10. 59
 3. 22 | 7. 19
 7. 19 | 8. 23 | 9. 11 |
 41. 65
 4. 66 | 7. 92
 7. 46
 14. 88
 11. 53
 13. 61
 1. 110 | 3. 47 | 4. 32
 3. 58
 11. 22
 14. 52
 3. 98
 6. 39

H.

Abenas 6. 3 | 9. 107 |
 habeo, atque inde in-
 passim,
 14. 38
 13. 22 | 14. 171
 10. 28
 11. 35
 1. 4 | 8. 14 | 9. 44 |
 19 | 12. 32. 60 | 14.
 12. 50
 7. 52 | 11. 83 | 12. 3
 9. 52
 1. 118
 9. 67
 5. 9
 8 | 11. 44
 3. 31 | 4. 46 | 8. 57 |
 10. 92 | 13. 33
 12. 45
 13. 38
 10. 87
 10. 48
 3
 2. 61
 3. 91
 6. 64 | 11. 8

harebo 2. 24
 harenti 10. 30
 harere 9. 103
 haret 1. 86 | 11. 62 | 12. 38
 hæs 9. 49
 hæsti 7. 44
 hæst 1. 7 | 7. 44
 halat 10. 48
 halece 3. 77
 halitus 10. 42 | 12. 29
 Halmyroren 10. 83
 hamo 6. 63
 hamos 4. 30 | 5. 18
 hamus 2. 40 | 4. 56
 Hannibal 9. 44 | 13. 73
 Haphe 7. 66
 Harpasta 4. 19 | 7. 31 | 14.
 48
 harpasto 7. 66
 Harpyiaque 10. 4
 haruspex 3. 24
 hasta * 12 | 5. 25. 66 | 7.
 62 | 9. 57
 hastas 14. 202
 haud 9. 3
 haurire 8. 39
 haurit 4. 25
 haufisti 9. 84
 Hebe 9. 67
 Hebes 7. 31
 hebetantque 13. 67
 Hecora 14. 212
 Hectoreo 11. 105
 Hectoreos 6. 71
 Hecoris 10. 90
 Hecubæque 6. 71
 Hecubam 3. 32. 76
 Hedyli 9. 58
 Helciariorum 4. 64
 Helena 7. 99
 Helene 1. 63 | 9. 106
 Heli 1. 96
 Heliadum 4. 59 | 9. 14
 Heliani 12. 24
 Helicen 4. 3
 Helicon 1. 77
 Helicone 12. 6
 Heliconis 10. 64. 93
 Helide 1. 35
 Helles 9. 73
 Helycaonia 14. 152
 Hemitritæo 2. 40
 Hemitritæos 12. 92
 Hemitritæus 4. 81
 herba 2. 90 | 8. 28 | 9. 62 |
 10. 48 | 11. 19
 herbarium 5. 24
 herbis 9. 18. 73
 Hercule 10. 104
 Hercules * 27

Herculeas * 15
 Herculei 1. 13
 Herculeo 4. 43 | 8. 55
 Herculeos 4. 57 | 7. 12
 Herculeum * 6 | 4. 62 | 9. 104
 Hercules 5. 5 | 14. 177. 178
 Herculis 3. 47 | 9. 65
 Here 1. 44 | 3. 12 | 4. 7. 61 |
 10. 31
 hæredem 3. 10 | 6. 63 | 7.
 65 | 9. 49 | 10. 97 | 11.
 49 | 12. 74
 hæredes 4. 33 | 11. 15
 hæredi 13. 126
 hæreditatis 6. 61
 hæres 6. 86 | 8. 44. 75 | 9.
 48 | 11. 5 | 12. 48
 heri 1. 25
 Hermaphroditum 6. 68
 Hermaphroditus 10. 4 | 14.
 174
 Herme 2. 15
 Hermes 5. 25
 Hermione 3. 11
 Hermocratem 6. 53
 Hermogenes 12. 29
 Hermumque 6. 86
 Hermus 8. 78
 hernia 3. 24
 herniarum 12. 85
 Herodes 9. 98
 herois 3. 20
 heros 2. 84 | 10. 56
 Herfilix 10. 68
 Hesionen * 27
 Hesperia 8. 28
 Hesperias 9. 104
 Hesperidum 4. 64 | * 21
 Hesperio 8. 78
 Hesperium 9. 62
 Hesperius 13. 40
 hesterna 1. 29. 69 | 2. 72 | 4.
 15
 hesternis 9. 62
 hesterno 1. 29. 88
 Hetrusco 6. 83
 hexaclinon 9. 60
 hexametris 6. 65
 hexaphoris 2. 81
 hexaphoro 4. 51 | 6. 67
 Hiantæ 12. 3
 Hiantida 6. 21
 hiantis 7. 13. 49
 hiare 11. 19
 hiatu 3. 72
 hiatus 1. 23 | 3. 19
 hiberna 7. 6 | 11. 9
 hibernæ 4. 29
 hibernas 6. 80 | 7. 94
 hibernis 7. 35 | 8. 14
 hiberno

INDEX

- hiberno 4. 18 | 10. 85
hibernos 5. 68 | 6. 59
hibernum 5. 72
hiccine 6. 63
hictericam 11. 8. 72
hieme 5. 38
hiemem 2. 46
hiemes 9. 2
hiems 8. 68 | 13. 59
hiere 9. 106
Higine 10. 56
hilarem 3. 64
hilaris 3. 58 | 7. 7
hilaris 6. 53 | 12. 6
Hilarus 6. 73
hinc 1. 55. 118 | 2. 10. 14 |
3. 58 | 4. 64 | 5. 52 | 7.
94 | 9. 55 | 10. 83 | 11. 32 |
12. 57 | 13. 25
Mini 14. 59
Hippocrates 9. 96
Hippodamus 4. 31 | 7. 56
Hippodromon 12. 50
Hippolyto 8. 48
Hippolytum 14. 203
hircosi 10. 98
hircosis 9. 48
hircoso 12. 59
hircum 3. 24
hircus 3. 24 | 4. 4 | 6. 93 |
11. 85
Hirpini 3. 63
hirsuta 6. 64
hirsutas 6. 52
hirsutis 10. 65 | 9. 48
hirsutum 7. 57
hirundinino 11. 19
his 1. 49 | 4. 42 | 5. 52 | 6.
75 | 9. 36 | 10. 24. 71 | 11.
28 | 14. 197
Hispanæ 12. 57 | 4. 46 | 10.
104
Hispanas 4. 28 | 5. 16
Hispania 3. 14
Hispaniæ 1. 50
Hispanis 10. 65
Hispano 7. 87
hispidæ 3. 58
historia 14. 191
historias 2. 7
histra 12. 64
histrio 12. 78
hodie 1. 16. 28 | 4. 7 | 5. 59 |
9. 36 | 11. 66 | 12. 43
Homeri 14. 183
Homerus 14. 57. 184
hominem 5. 29 | 6. 33 | 10.
4. 31 | 5. 29
hominis 2. 40 | 9. 96 | 14.
212
hominum * 10 | 7. 46 | 8.
4
homo 6. 84 | 5. 83 | 7. 8 |
9. 42 | 10. 31 | 5. 62 | 1.
10 | 3. 63 | 12. 51. 99 | 1.
108 | 7. 99 | 4. 5. 84 | 12.
65 | 9. 54 | 1. 74. 68 | 2.
32 | 7. 99 | 9. 51 | 11. 57 |
7. 99 | 9. 88 | 7. 99 | 9.
64 | 1. 10 | 5. 81 | 12. 89 |
11. 93
honesti 1. 40
honor 1. 89 | 10. 50 | 14. 4 |
11. 12
honorato 4. 27 | 5. 15
honore 7. 78 | 9. 4 | 1. 117 |
3. 2 | 10. 79 | 11. 33
honorem 8. 55
honores 9. 66 | * 1 | 12. 64 |
9. 62 | 8. 66
honorificum 10. 45
honoris 14. 32
honorum 4. 40
honos 8. 80 | 4. 31 | 8. 8 |
12. 63 | 6. 80
Hoplomachus 8. 74
hora 10. 19. 38 | 11. 50. 107 |
12. 1 | 4. 8 | 3. 67 | 10.
44 | 4. 8 | 10. 48 | 12. 18 |
10. 74 | 2. 67 | 1. 109 | 3.
36 | 11. 80 | 3. 100 | 2. 1 |
9. 60
horæ 10. 5
horam 5. 81 | 8. 11. 74
horas 8. 67 | 11. 79 | 1. 114 |
4. 73
Horatiorum 3. 47
Horatius 4. 2 | 9. 42
horis 7. 7 | 11. 30 | 1.
87
horrescat 5. 36
horret 11. 40
horribiles 11. 16
horrida 6. 25 | 11. 92 | 2.
36 | 4. 57 | 9. 13
horridique 10. 92
horridis 10. 62
horridulos 10. 98
horridus 3. 20. 36. 58 | 7.
35. 94 | 1. 50
hortatur 11. 56
hortatus 1. 79
horti 8. 40 | 12. 37 | 7.
48
hortis 4. 64 | 5. 63 | 7. 68 |
13. 20 | 9. 19
horto 6. 72 | 3. 68 | 9.
61
hortos 5. 63 | 13. 33 | 12.
31 | 6. 80 | 1. 115 | 11. 35
hortum 6. 72 | 5. 79
hortus 10. 48 | 11. 9. 19
58 | 10. 94
horum 3. 72 | 12. 76
hospes 3. 5 | 4. 80 | 5.
10. 20 | 11. 25 | 12. 3
3. 14
hospita 10. 26
hospitalitati 4. 64
hospitem 10. 92
hospitibus 5. 63 | 13. 3
hospitis 9. 62
hospitium 5. 63
hoste 1. 49. 52 | 14. 17
hostem 2. 80
hosti 7. 4
hostia 9. 32. 43
hostibus 13. 60
hostiles 6. 76
hostis 1. 22 | 14. 20
humane 2. 15 | 12. 55
humanus 6. 59
humanum 9. 46
humatus 6. 28
humeris 8. 48
humi 8. 74
humida 10. 37 | 1. 89 |
72
humiles 1. 105
humilesque 10. 72
humili 7. 39
humo 8. 75
humorem 12. 84
humum 2. 75
humus 10. 51 | 12. 63
89 | 10. 72
Hyacinthon 8. 63
hyacinthus 14. 173
hyberno 4. 18
hybernis 8. 1
hybernos 6. 59
Hybla 7. 87 | 10. 74 | 1. 4
Hyblæ 13. 105
Hyblæa 11. 43
Hyblæis 5. 40 | 9. 27
Hyblam 9. 12
Hybrida 8. 22
Hybridarum 6. 39
hydra 5. 66 | 14. 117
hydræ * 27
hydram 9. 104
hydrocelas 12. 85
hyems 10. 51. 61 | 11. 8
8. 68
Hygea 11. 61
Hylæ 7. 49
Hylam 6. 68 | 9. 26. 6
11. 44
Hylan 11. 29
Hylas 5. 49 | 8. 9 | 3.

VOCABULORUM.

10. 4	januam 10. 19	ilicesque 10. 92
le. 2. 51. 60 4. 7	Janus 8. 2. 66 9. 2	iliceti 12. 18
sum 9. 26	jaspidibus 9. 60	ilicetum 4. 55
menae 4. 13	jaspidas 5. 11	ilicis 7. 1
metti 13. 104	Iberi 4. 66 8. 28	illacsum 1. 7 9. 92 14.
mettia 11. 43	Iberis 4. 55 10. 20. 65 6.	200
mettos 7. 87	18	illigatas 1. 50
mus 12. 76	Iberos 7. 51 12. 9 10.	illotos 8. 67
verborei 4. 3 8. 78	78	illotus 6. 42
verboreia 7. 5	Ichneumon 7. 86	illustrem 14. 41
verboreo 9. 104	icta * 13 8. 33 2. 66	image 6. 27 9. 1. 25.
verboreos 9. 46	ictu * 23	76 13. 30 4. 53 6.
roe 11. 37	icturas 2. 52	13
rtano 8. 26 * 18	ictus 7. 1. 31	imagines 5. 21
ericam. 10. 7. 72	Ida 1. 72 10. 89 4. 1	imaginibus 9. 48 2. 90
	Idæi 9. 35	imago 6. 39 7. 83 11.
	Idæo 10. 98	103 2. 66 9. 78 1.
	idibus 4. 66 12. 68	71
	Idumæas 10. 50	imbelles 6. 74 13. 94 7.
	Idumæos 2. 2	57
	idus 5. 42 3. 6 7. 73	imber 9. 19 12. 26
	12. 68 10. 62	imbre 11. 97 3. 65 4. 18
	Jecur 13. 58	14. 144
	jejunia 4. 4	imbres 5. 19
	jentacula 1. 88 14. 223	imbribus 3. 100
	13. 31	imbricemque 2. 37
	igitur 1. 86 2. 11 3. 69	imbrifer 1. 82
	4. 71 5. 53 7. 41. 46	imbuant 7. 25
	11. 8. 44. 94	imbue 12. 8
	igne 4. 57 5. 56 10. 36	imbuat 8. 51
	8. 30 1. 22 8. 21 10.	imitantur 5. 18
	96 11. 57	imitare 5. 39
	ignes 14. 42	imitata 1. 44 11. 105
	ignibus 6. 83 14. 109	imitator 1. 46
	ignipedes * 27	imitatur 11. 32
	ignis 4. 66 7. 26 3. 65	imitatus 9. 25 11. 83
	ignoras 2. 29. 77	imiter 11. 91
	ignorat 1. 110. 112 6. 39	immatura 9. 9
	12. 100	immemor 4. 83
	ignores 1. 2	immemis 8. 65 9. 46
	ignoro 3. 45	immensum 14. 186
	ignoscas 8. 69	immeritas 7. 31
	ignoscat 5. 7	immeritos 6. 2
	ignosces 4. 26	immigant 4. 64
	ignosco 2. 89 3. 27 11.	imminente 3. 58
	95	immistum * 21
	ignota 14. 100 12. 18	immodicæ 2. 56
	* 15	immodici 2. 43 7. 27
	ignotas * 28	immodicis 2. 90 3. 60. 100
	ignoti 7. 18	6. 29 * 1
	ignotos 11. 36	immodico 10. 48
	ignotumque 11. 79	immortale 9. 95 11. 37
	ignotus 5. 61	immota 5. 32
	Ilex 14. 92	immunda 3. 24
	Iliia 10. 45 9. 42	immundam 1. 93
	Iliaco 2. 43 3. 39	immundum 14. 30
	Iliacos 12. 52	imo 1. 16 7. 16 16. 80
	Ilias 14. 164	impedient 10. 37
	ilice 14. 70 6. 64 7.	impeditam 3. 58
	26	impenfis * 4
		imperat

- imperat 4. 8 | 11. 7
 imperatque 11. 41
 imperator 3. 50 | 10. 72
 imperet 13. 4
 imperia 1. 50
 imperiosa 6. 23 | 11. 59
 imperiosus 9. 34
 imperium 11. 6 | 4. 60
 impacta 11. 22
 impia 4. 11 | 5. 43 | 6. 85
 impio 10. 5
 impiorum 3. 39
 impius 5. 70 | 4. 30
 impleat 4. 45 | 8. 78
 implere 14. 12
 implet 1. 23. 85 | 3. 60 | 6. 29 | 11. 19. 32
 impletura 5. 36
 implevit 7. 62 | 10. 85
 implicuit 6. 15
 implicitam * 11
 implicitas 9. 55 | 11. 85
 implicitum 1. 102
 impones 1. 53
 imposita * 22
 impositum 4. 31
 imposui 4. 80
 imposuit 3. 57 | 4. 40 | 5. 37 | 10. 25
 impotens 1. 50
 imprecabor 7. 23
 impressi 10. 42
 improba 8. 24 | 13. 57 | 10. 36 | 5. 68 | 2. 61 | 14. 16 | 1. 54 | 3. 75 | 10. 16 | 4. 1
 improbaque 1. 105
 improbe 10. 31 | 3. 61 | 1. 49 | 11. 55
 improbi 3. 20 | 5. 81 | 11. 81 | 3. 2. 82 | 10. 5
 improbiq. 4. 6
 improbiora 3. 86
 improbis 5. 61. 79
 improbissimusque 12. 55
 improbius 5. 51 | 9. 69 | 10. 71
 improbo 7. 6 | 12. 18
 improbus 12. 38 | 1. 42 | 12. 99 | 3. 44
 impudenter 1. 50
 impudici 3. 20
 impudicum 6. 70
 impudicus 12. 32
 impune 10. 70
 impurus 11. 62
 imputantur 5. 21
 imputat 3. 6 | 10. 30
 imputes 5. 81
 imputet 4. 83 | 12. 48. 84
 imus 6. 74 | 12. 37
 Inachidos 11. 48
 inaequalem 7. 89
 inaequales 1. 56
 inamabilis 5. 38
 inane 1. 77 | 4. 21 | 8. 75
 inan 10. 37
 inanis 5. 63 | 8. 75
 inausum 2. 14
 incaluit 4. 66
 incedit 6. 39 | 12. 38
 inceditque 7. 38
 incendia 5. 7 | 6. 33
 incendisse 3. 52
 incensura 9. 3
 incerta 2. 66
 incertis 4. 14
 incesti 14. 75
 inchoat 3. 79 | 13. 36
 incideris 3. 46 | 11. 96
 incidiſti 7. 75
 incedit 9. 78
 incipe 2. 64
 incipiant 1. 26
 incipiat 2. 1
 incipient 5. 70
 incipio 5. 73
 incipit 1. 39 | 11. 47
 inciso 3. 60
 Incitato 11. 1
 Incitatus 10. 76
 inclinat 1. 77
 incolis 6. 27
 incompris 1. 25
 incubaque 12. 53
 incudibus 9. 70
 inculti 4. 66
 incultis 13. 21
 incumbunt 5. 23
 incurris 1. 9
 incurvabat 11. 44
 incustoditis 1. 35
 indecens 2. 11 | 5. 14. 38 | 7. 19 | 11. 62
 indecenter 12. 22
 indevoto 7. 19
 index 3. 2
 Indica 8. 78
 Indicæ 5. 38
 indicas 12. 97
 indicatque 9. 45
 indice 1. 51
 Indici 10. 38
 indicii 2. 54
 indicis 1. 110
 indico 1. 73 | 4. 90
 Indicosque 10. 98
 indignantia 2. 90
 indignaque 3. 34
 indignas 1. 79
 indignor 9. 75
 Indis 2. 45
 indixit 11. 50 | 12. 79
 indocta 6. 73
 indoctis 14. 120
 Indos 4. 28
 inducenda 14. 168
 indue 2. 41
 indueras 14. 139
 induis 13. 87
 induiturque 8. 48
 indulgent 1. 105 | 6. 43
 indulgentia 2. 34
 indulget 4. 3. 56 | 11. 4
 indulſit 10. 38
 Indus 7. 29 | 10. 16
 indutus 5. 24
 inemptum 4. 66
 inenarrabile 2. 10
 inepta 12. 98
 inepte 1. 69 | 7. 32 | 10. 1
 ineptiarum 11. 1
 ineptus 1. 86
 inermi 3. 58
 inest 1. 110 | 8. 18 | 12. 14. 145
 inexplicitosque 9. 48
 infacetum 5. 79
 infamata 10. 87
 infamem 9. 92
 infandas 9. 43
 infando 5. 70
 infandum 7. 13
 infans 4. 177 | 7. 95 | 33 | 13. 97
 infantaria 4. 88
 infante 1. 50
 infantem 4. 88 | 10. 95
 infantes 6. 70 | 9. 9 | 11. 1
 infanti 6. 38 | 7. 24 | 9. 7
 infantis 9. 21. 76 | 12. 84
 infelix 2. 46. 51. 75 | 7. 63 | 8. 75 | 11. 8 | 12. 48
 inferiora 8. 71
 inferiore 8. 36
 inferius 10. 75
 infernas 1. 37. 102 | 9. 3
 11. 70
 infernis 4. 16 | 11. 6
 infestos 10. 56
 infinito 3. 72
 iuficianda 9. 101
 iuficiande 5. 31
 iuficator 1. 104
 iuficiatus 9. 86
 inflammas 1. 63
 inflammatus 10. 86
 infunde 5. 65
 infuſo 1. 72
 infuſum 5. 71
 ingemuit

VOCABULORUM.

enuit 9. 60
 enui 5. 57
 enio 1. 112 | 5. 5. 64 | 6.
 8 | 9. 18
 eniosa 6. 60 | 11. 8 | 13.
 14. 117
 eniosus 1. 74
 eniosus 1. 74 | 7. 8
 enium * 10. 14. 20 | 2.
 3. 26 | 5. 28 | 8. 56.
 11. 8 | 12. 4 | 14. 115
 eniumque 8. 70
 enis 1. 74 | 3. 24. 44. 50 |
 42. 56 | 14. 190
 eni 1. 7 | 3. 46 | 4. 1. 8.
 51 | 6. 72 | 7. 7 | 8. 7.
 12. 18. 42
 enia 4. 56 | 5. 53 | 11.
 11. 11
 enis 1. 52
 enua 3. 33 | 6. 11
 enux 10. 47 | 12. 4
 enuam 3. 33
 enuamque 10. 82
 enumque 3. 46
 enia 3. 58 | 10. 23
 enia 4. 67 | 10. 23
 enitas 5. 19
 enite 8. 3 | 13. 87
 eniti 5. 10
 enito * 10. 21
 enitum 6. 79
 enitus 6. 86 | 10. 47
 enidiare 14. 103
 eni 3. 72 | 11. 71
 enia 3. 88 | 6. 81 | 7.
 94. 57 | 11. 23 | 13.
 14. 69
 eni 3. 81 | 13. 63
 enibus 2. 61 | 7. 17
 enerer 5. 80
 enruit 1. 67
 enana 7. 11
 enane 10. 58
 enani 10. 48
 enanos 5. 23
 enanus 5. 18
 eni 1. 22
 ena 4. 75
 eno 7. 31
 enica * 4
 enicus 14. 184
 enicitia 5. 51
 ena 2. 24
 enas 5. 6
 eni 10. 82
 enis 10. 50
 enia 9. 9
 enens 1. 83 | 3. 44 | 4.
 10. 76

innocuos 1. 5 | 3. 99
 innocuis 7. 11
 inanis 9. 38
 innuit 1. 69
 innumera 9. 23
 innumeras 4. 45
 innumeris 2. 46
 innumeri 7. 1
 innumero 8. 55
 innumeros 5. 13
 inobservata 8. 32
 inoffensa 14. 209
 inopem 13. 1
 inopes 9. 55 | 11. 85
 inopi 12. 89
 impliciter 9. 55
 inquam 2. 17 | 6. 64
 inquieta 5. 81
 inquietas 10. 30
 inquieti 10. 5
 inquieto 4. 55
 inquietus 12. 18
 inquilinus 1. 87
 inquinamus 5. 8
 inquinatior 11. 62
 inquinatum 4. 4
 inquiris 6. 20
 inquis 2. 65. 93 | 3. 27. 38.
 46 | 4. 33. 72 | 5. 16. 62.
 64 | 6. 34. 51. 54. 56 | 8.
 10. 17. 37 | 10. 11 | 12.
 25. 40. 98 | 14. 1
 inquit 1. 14. 69 | 2. 30 | 13.
 38 | 6. 78. 82 | 9. 85. 94 |
 12. 26
 infani 4. 93
 infania 8. 48 | 9. 72
 infanis 3. 38
 infano 4. 49
 insanum 1. 50 | 2. 66
 inscripti 9. 16
 inscripta 9. 45
 inscripta 11. 46
 inscripti 8. 75
 insequeris 5. 84
 insequor, ibid.
 inferas 7. 16
 inserta 6. 49
 insertam 2. 75
 inseruisse 4. 31
 infidias 4. 56 | 12. 14
 infidiemur 12. 14
 infidiose 14. 172
 infidiosorum 14. 20
 insignis 3. 91
 insilui 4. 22
 inspectum 6. 82
 inspexit 9. 60
 inspicere 1. 55
 inspicit 10. 80

inspiciturque 11. 71
 instant 11. 99
 instantes * 25
 Instanti 7. 67 | 8. 73
 Instantis 8. 51
 Instantius 12. 100
 instar 7. 11
 instaret 11. 24
 instat 1. 16 | 12. 59
 instent 7. 96
 instes 6. 23
 institor 7. 60 | 12. 57
 instructa 3. 45 | 10. 59
 instructam 12. 67
 instructus 4. 101
 instrue 5. 63
 insulis 4. 37
 insulse 7. 84
 insulissimus 12. 55
 insulcet 5. 32
 intactas 11. 90
 integer 6. 28
 intelligat 10. 21
 intentatum 2. 141
 interdum 12. 36
 interior 14. 161
 interiora 12. 68
 interire 8. 38
 interjunctio 3. 67
 interius 9. 29
 interponis 1. 107
 interpositus 1. 54
 intortos 8. 33
 intra 1. 100 | 5. 6 | 12. 57
 intrabit 11. 99
 intrabunt 14. 30
 intrant 11. 100
 intrare 3. 93 | 6. 7
 intras 10. 100
 intrasti 11. 46
 intrat 8. 36
 intrature 8. 1
 intravit 6. 80 | 7. 26 | 14.
 74. 174
 intrent 6. 16
 intres 1. 61
 intret 4. 19 | 12. 100
 intus 10. 80 | 11. 62
 invadat 9. 57
 invalidum 3. 46
 invalidus 8. 75
 invasit 8. 59
 inveni 6. 51
 invenias 5. 11
 invenies 7. 57 | 8. 31 | 11.
 18. 24 | 10. 4
 inveniet 12. 29
 invenimus 1. 110
 invenis 9. 27
 invenit * 26 | 1. 85 | 9. 77 |
 10.

10. 16
 invenitur 11. 19
 inventa 7. 39
 invento 12. 1
 inventura 14. 23
 inventus 6. 53
 inversa 4. 87
 invia 7. 1
 invicta 4. 2
 invicti 9. 62 | * 20
 invictis * 6
 invictum 9. 24
 invictus 7. 5 | 11. 6
 invida 8. 68 | 10. 53
 invide 1. 116
 invidiam 4. 68
 invidias 1. 41
 invideat 1. 87
 invidetur 11. 14
 invidere 2. 74 | 3. 58 | 11. 76
 invidet 7. 4 | 9. 52
 invidetis 9. 10
 invidia 3. 21: 65 | 5. 6 |
 7. 11. 12 | 9. 88. 99 |
 12. 14
 invidiæ 1. 13 | 5. 10
 invidiam 1. 59 | 7. 46
 invidiosa * 2 | 6. 77 | 7. 26
 invidiosus 11. 66
 invidit 9. 78
 invidus 4. 37
 invisæ 14. 80
 invisitor 7. 20
 invisio 7. 36 | 14. 173
 invisum 9. 70
 invitant 9. 64
 invitas 1. 34 | 2. 79 | 3. 27 |
 4. 68. 84 | 8. 22
 invitator 9. 93
 invites 9. 26
 invitet 12. 48
 invito 9. 52
 invitor 4. 68
 invitum 2. 69. 86
 invitus 2. 69 | 7. 77 | 9. 103 |
 12. 76
 inuncta 7. 77
 inusserit 6. 64
 inutile 7. 17. 18 | 14. 60
 inutilis 3. 47 | 12. 32
 inutilis 2. 90 | 11. 70 | 13. 22
 Io 5. 26 | 7. 5 | 8. 4 | 11. 2.
 37 | 14. 180
 jocantes 10. 101
 jocare 5. 27
 joci 6. 44
 jocetur 5. 2
 joci 10. 48
 joci 4. 14 | 5. 29 | 7. 79
 jocorum 5. 15

jocos 3. 20 | 4. 8. 10 | 6. 85 |
 7. 7 | 10. 17. 35. 64. 87
 jocosque 1. 15 | 4. 49 | 6. 82
 jocosa 2. 22
 jocosæ 1. 3. 62
 jocosam * 20
 jocosus 1. 36
 jocumque 2. 4
 Iolas 11. 42
 Ionicarum 13. 61
 Iōta 2. 93
 Jove 8. 80 | 9. 36. 104 | 12.
 15 | 14. 112
 Jovem 4. 1. 8 | 5. 1. 23. 36 |
 6. 10. 21 | 7. 35. 72 | 8.
 15. 24. 50. 56 | 9. 21. 40.
 88 | 12. 78. 14. 1. 207
 Jovi 4. 3 | 6. 10 | 7. 55. 73 |
 9. 104 | 11. 27. 58. 105 |
 12. 92 | 13. 4
 Jovis 1. 7 | 5. 6 | 6. 83 | 9.
 4. 19. 25. 29. 37. 39 | 11.
 10 | 12. 79
 ira * 22 | 4. 11. 74 | 5. 47 |
 6. 10. 64 | 7. 1 | 11. 40
 iracundis 11. 85
 iram 12. 13
 iras 7. 44 | * 9
 irascor 6. 51
 irasci 3. 37. 99
 irata 4. 17
 iratam 4. 43
 iratis 3. 24
 iratum 4. 43
 iratus 6. 81
 Iris 4. 19 | 12. 29
 Iro 5. 46
 irrequietus 4. 79
 irrevolutus 11. 1
 irrumandum 4. 50
 irrumare 2. 83 | 4. 19
 irrumat 2. 47
 irrumatis 2. 70
 irrupi 10. 40
 Irus 6. 77 | 12. 42
 Ismarium 10. 51
 Issa 1. 110
 Issam, ibid.
 Ister 7. 6
 Istri 5. 3 | 8. 2 | 9. 104
 Istro 7. 79
 Istrumque 7. 11. 83
 Ithaco 11. 105
 Itala 10. 103
 Italiam 8. 56
 Italides 11. 54
 iter 1. 21 | 2. 6. 14 | 3. 91 |
 6. 80 | 10. 28 | 11. 92 | 12.
 100 | * 12
 iterum 3. 78 | 4. 27 | 7. 63

iterumque 2. 14
 Itym 5. 68
 Ityn 10. 51
 Juba 9. 92 | 11. 89
 Jubæ 1. 32 | 8. 55
 jubar 8. 65
 jube 1. 47 | 2. 6
 jubeas 1. 86 | 3. 87 | 11.
 jubeat 2. 24 | 12. 61
 jubemus 9. 54
 jubent 5. 65
 jubente 3. 76 | 7. 79 |
 83 | 11. 83
 jubeo 9. 95
 jubetis 1. 71
 jubet 1. 66 | 2. 55 | 3.
 4. 17 | 6. 2. 17. 23.
 8. 14. 33 | 9. 103 | 10.
 56 | 11. 43. 46 | 12. 1
 jubet * 10 | 2. 59 | 3. 5
 78 | 8. 86. 72 | 11.
 12. 55
 jubetur 8. 68
 jucunda 11. 105 | 12. 2
 jucundæ 3. 6
 jucundissime 10. 47
 jucundes 10. 104
 jucundus 9. 99 | 10. 76
 Judæorum 7. 29
 Judæum 7. 34
 Judæus 12. 57
 judex 2. 13. 6. 19
 judicæ 1. 90
 Judice 4. 42. 64 | 9. 18
 21. 89 | 13. 92
 judicis 7. 51
 judicium 2. 41 | 9. 27
 judiciumque 10. 73
 juga 1. 105. 108 | 4. 4
 73
 jugales 10. 38
 jugera 1. 13. 86. 117
 31 | 4. 64 | 6. 15
 8. 56 | 10. 58 | 11. 30
 12. 73
 jugeribus 6. 43. 73
 jugi 9. 83
 jugis 1. 27 | 2. 75 |
 65 | 10. 93
 jugo 7. 26. 92 | * 18
 13. 54 | 6. 25 | 11.
 10. 12
 jugulare 1. 19 | 3. 98
 jugulas 3. 24
 jugulatis 4. 18
 jugulem 8. 51
 jugules 1. 103
 juguli 7. 36
 jugulor 9. 30
 jugulum * 7 | 4. 18

VOCABULORUM.

tum 6. 76
 lex 9. 36
 leas 9. 104
 leo 13. 109
 li 1. 16 | 7. 16 | 11. 53 |
 13. 34 | 9. 99 | 1. 108
 lia 6. 3. 13 | 11. 105 | 6.
 | 12. 38 | 5. 10
 lianus 3. 25
 liarum 12. 32
 lium 9. 2
 lius 3. 5 | 10. 29. 37.
 6. 3
 lia 11. 53 | 12. 48 | 9.
 12. 48
 lia 14. 148
 liam * 5 | 1. 91
 lis 4. 52
 lo 1. 87 | 6. 28
 lum 12. 44
 lus 1. 94
 gere 2. 6 | 14. 139
 get 6. 54
 is 9. 1 | 10. 50
 git 6. 21
 untur 4. 13
 6. 13. 21 | 9. 37. 67 |
 6. 3. 89 | 11. 44. 105
 nonem 10. 89
 monis 13. 85
 neris 7. 37
 nit 3. 90 | 10. 75
 ter 7. 59 | 8. 39 | 9. 35.
 | 10. 66 | 11. 5. 58 |
 15. 79 | 5. 64
 5. 24 | 7. 63. 55 | 9.
 | 10. 34 | 11. 95. 99 |
 16 | 3. 95 | 8. 31 | 10.
 8. 44
 12. 80
 9. 49
 10. 39 | 11. 74
 11. 95
 4. 61
 4. 48 | 6. 12 | 8. 81.
 11. 59
 verat 9. 44
 2. 20 | 5. 63 | 7. 50. 68 |
 58 | 9. 50 | 10. 4 | 12.
 14. 141
 4. 25 | 10. 37
 4. 43 | 7. 11 | 10. 58 |
 11. 9
 1. 104 | 2. 92 | 12. 99 |
 99 | 1. 102 | 11. 13
 1. 105 | 6. 7 | 11. 24 |

2. 29
 iussæ 1. 34 | 4. 63
 iusserat 7. 36 | 9. 44
 iussere 2. 40
 iusserit 10. 5
 iussi 3. 82 | 4. 9. 89 | 10. 30
 iussisse 7. 60
 iussisses 9. 97
 iussit 1. 22 | 5. 24 | 8. 6. 56 |
 10. 66. 75 | 11. 8. 44
 iussus * 17 | 6. 80 | 8. 52 |
 4. 67
 iusta 10. 61 | 6. 64
 iuste 7. 11
 Justina 1. 72
 Justine 11. 66
 justissimus 10. 72
 Justine 11. 66
 justius 10. 70
 iusto 14. 210 | 8. 45
 iustos 4. 90
 iustus 3. 44
 juvabit 13. 2
 juvant 1. 13 | 2. 90 | 3. 77 |
 4. 29 | 5. 15 | 6. 43 | 10.
 4. 59 | 11. 105 | 12. 14. 69
 juvare 1. 36 | 11. 105
 juvaret 12. 44
 juvat 1. 19. 108 | 2. 4. 86 |
 3. 37 | 4. 75 | 6. 21. 58.
 77 | 7. 24. 51. 57. 71 | 8.
 3. 38 | 9. 54 | 10. 21. 93.
 103 | 11. 37. 38. 105 | 12.
 18. 86
 Juvenale 7. 23
 Juvenalis 7. 90 | 12. 18
 juvenca 2. 14
 juvenca 7. 79 | 8. 81 | 10.
 48
 juvenicum 9. 43
 juvence 12. 24
 juvenici 1. 108
 juvenicis 1. 105 | 4. 55 | 5.
 32
 juyencorum 1. 61 | 14. 4
 juvenicos * 23
 juvenicus 14. 52
 juvenem 3. 43 | 4. 29 | 10.
 32 | 11. 82 | 9. 92
 juvenemque 1. 63 | 12. 8
 juvenes 4. 79 | 5. 75 | 7.
 31 | 9. 57 | 14. 47 | 3.
 69
 juvenisque 1. 4 | 9. 9 | 7.
 34. 70
 juvenile 14. 189 | 9. 18
 juvenis 1. 114 | 6. 77 | 11.
 45
 juvenia 10. 50 | 7. 39
 juvenia 2. 90

juvenus * 16
 juvenum 14. 187
 jovit 14. 139

K.

KA) 10. 68
 Kalendæ 9. 53. 92 | 10.
 23. 75
 Kalendarum 8. 44 | 10. 92 |
 9. 2 | 12. 32
 Kalendas 1. 100 | 6. 30 | 12.
 36 | 5. 85 | 9. 53 | 8. 64 |
 10. 87
 Kalendis 8. 33 | 10. 24 | 12.
 60 | 13. 27 | 10. 29 | 4.
 66
 Koina 2. 43
 Kαὶνὰ πρὸς ἀπὸν 6. 6

L.

L Abantur 10. 70
 Labella 2. 41 | 11. 92
 labellis 10. 72 | 7. 94 | 12.
 55
 labentibus 10. 4
 Laberi 6. 14
 laberis 6. 47
 Labicana 1. 89
 Labiene 2. 62 | 5. 50 | 12.
 16
 Labienum 7. 65
 Labienus 7. 65 | 12. 33
 labor 1. 108 | 8. 51 | 10. 89 |
 14. 95 | 12. 5 | 1. 10. 19 |
 8. 36 | 1. 2. 86 | 1. 89 |
 12. 63 | 11. 82
 laborque 5. 22. 25 | 9. 45
 laboras 5. 79 | 9. 87 | 12.
 62. 96
 laborat 1. 99 | 6. 37 | 14.
 222
 laboratas 9. 19
 laboratis 4. 33
 labore 7. 52 | 10. 47 | 12.
 18 | 10. 58 | 14. 48
 laborem 3. 53 | 4. 32 | 10. 3
 labores 5. 21 | 11. 79 | 1. 16 |
 4. 39 | 5. 23 | 3. 44 | 10.
 82 | 4. 8
 laboriosa 7. 33 | 11. 7
 laboriosos 10. 104
 laboriosus 11. 107
 laboro 2. 22
 laborum 4. 32
 labra 1. 84 | 3. 42 | 4. 42 |
 9. 28 | 11. 99 | 10. 22
 labris 6. 39 | 10. 42 | 11. 12.
 27. 40 | 1. 97 | 8. 56 | 4. 39
 labro

INDEX

- labro 2. 10. 12
 Labulle 11. 35 | 12. 36
 Labyca 7. 86
 Lacena 9. 106
 Lacedæmonē 4. 44
 Lacedæmonia 14. 156
 Lacedæmonio 2. 43 | 11. 48
 Lacedæmonis 4. 55
 Lacedæmonium 4. 19
 lacerantur 11. 85
 lacerat 11. 32
 laceratur 8. 78
 laceratus * 21
 laceravit 5. 68 | * 18
 laceris * 8
 laceri * 7
 lacertum 3. 72
 lacerna 1. 93 | 8. 28
 lacernæ 2. 29 | 5. 24 | 6. 59 |
 7. 85 | 8. 58 | 14. 131.
 133. 137
 lacernam 8. 75
 lacernarum 1. 97
 lacernas 2. 43 | 4. 61 | 5. 81
 6. 82 | 7. 91 | 8. 10 | 9.
 23 | 10. 87. 98 | 13. 86 |
 14. 132. 139
 lacernis 2. 46. 57 | 3. 38 |
 4. 2 | 9. 58 | 12. 26
 lacerta 3. 41
 lacertæ 14. 172
 lacerti 7. 77 | 14. 49
 lacertis 5. 12
 lacerto 7. 66 | 11. 53
 lacertos 10. 48 | 11. 101
 lacertum 11. 28 | 12. 19
 laceffas 5. 61
 laceffis 10. 9 | 11. 47
 laceffo 4. 90
 Lacheſis 11. 89 | 4. 54 | 9.
 88 | 10. 53
 Lacon 7. 79
 Laconas 9. 4
 Lacones 1. 37
 Laconum * 26 | 6. 42
 lacrymæ 1. 34
 lacrymas 6. 85 | 7. 39. 95 |
 10. 80
 lacrymis 1. 89 | 7. 46 | 10.
 13 | 11. 100
 lactantes 1. 44
 lacte 7. 79 | 13. 38. 41. 44
 lactea 1. 32 | 8. 45
 lactei 3. 58
 lactens 13. 41
 lacteum 3. 47
 lactis 3. 58 | 8. 64
 lactitet 7. 101
 lactuca 10. 48 | 11. 53 | 13.
 14. 53
 lactucas 3. 47. 50 | 12. 19
 lactucis 3. 89
 lacu 4. 30 | 9. 102 | 10. 85 |
 11. 8
 lacuna 8. 59
 lacunæ 4. 4
 lacus 1. 50. 79 | 4. 22. 25.
 30. 44. 55 | 5. 26 | 7. 27 |
 9. 59 | 10. 58 | 11. 97 |
 14. 1
 Ladæ 10. 100
 Ladam 2. 86
 Ladon 10. 85
 laderē 3. 97
 laderet 5. 80
 ladis 3. 3
 ladiit 7. 11
 Læli 1. 92
 Lælia 5. 76 | 10. 68 | 12. 23
 Læna 14. 126
 Lænam 12. 36
 Lærtes 10. 67
 læsa 3. 97. 99 | 9. 3
 læſerat * 10
 læſeris 6. 49
 læſit 6. 21 | 9. 88 | 10. 5
 læſo 12. 29
 læſum 2. 29 | 3. 47
 læſus 5. 15 | 12. 54
 læſuſve 9. 57
 læta 3. 66 | 6. 21. 73 | 7.
 73 | * 26 | 10. 71. 103 |
 12. 52
 lætatur 9. 40
 læti 12. 9
 lætior 9. 62 | 12. 64
 lætis 12. 100
 lætitiæque 9. 72
 lætitia 7. 5 | 8. 11
 lætius 6. 33
 læto 7. 26
 Lætorius 12. 26
 lætus 3. 58 | 4. 45. 61. 77 |
 5. 3 | 9. 32 | 12. 63
 læva 9. 1. 7. 42. 44
 lævæque 12. 84
 lævam 5. 52
 Lævina 1. 63
 lævo 6. 85
 Lagæi 10. 26
 lagena 4. 46. 69 | 6. 89 | 7.
 52 | 9. 74 | 10. 45. 48 |
 14. 116
 lagenæ 12. 84
 lagenam 4. 43 | 6. 89 | 7.
 19 | 9. 89 | 12. 93
 lagenis 7. 60 | 13. 120
 Lagona 9. 51
 Lagopode 7. 86
 Laide 3. 11
 Lalage 2. 66
 Laletana 1. 27
 Laletanæ 7. 52
 Laletaniam 1. 50
 Lalifo 13. 57
 lambat 6. 64
 lambebat 2. 61
 lambentes 3. 82
 lambere * 18 | 3. 81 | 14.
 67. 107
 lambunt 4. 30
 lamna 9. 23
 lampada 12. 60
 lampade 8. 91
 Lampſaciæ 11. 52
 Lampſacio 11. 17
 lana 8. 28 | 11. 59 | 14. 5
 140. 154. 158. 161 | 6.
 9. 18. 50 | 10. 42 | 12.
 lanæ 14. 154. 155. 156
 lanarum 12. 66
 lanas 14. 157
 lanasque 13. 57
 lanatæ 14. 65
 lance 2. 43
 lancea * 11
 lancem 4. 15 | 10. 29
 lances 7. 47. 71 | 11. 32
 14. 97
 laneus 13. 89
 languēbam 5. 9
 languēſcit 13. 79
 languet 1. 47 | 10. 30 | 12.
 languida 5. 25 | 8. 51 |
 30 | 14. 5
 languidior 9. 87
 languor 6. 70
 languore 9. 87
 lanificæ 6. 58
 lanificas 4. 94
 lanigeri 9. 73
 lanis 11. 57 | 13. 125
 lanista 6. 82 | 11. 67
 laniumque 2. 48
 lanius 6. 64 | 7. 60
 lanigine 1. 32 | 2. 61
 lanugo 9. 37 | 10. 42
 Laomedontæ 8. 6
 Laomedontis 11. 5
 lapidem 10. 79 | 11. 80
 lapilli 9. 58
 lapillis 1. 110 | 8. 64 | 9.
 14. 53 | 10. 38
 lapillos 5. 38
 lapis 1. 13 | 3. 32 | 4. 18.
 6. 76 | 9. 104 | 10. 6
 11. 50
 Lapithis 8. 6
 lapſa 8. 59 | 11. 9. 22
 lapſe 4. 64

VOCABULORUM.

lumi 12. 84	late 4. 51 5. 26 8. 65	laudare 4. 27
lo 5. 79	latent 1. 35 14. 184	laudari 1. 9. 34 2. 89
lo 10. 61	latentem 4. 22	laudas 1. 65 3. 11 5. 25
lo 11. 83	latis 12. 73	8. 69 9. 26 12. 57
loque 12. 57	latere 4. 22 9. 77 12. 31	laudat 2. 14 5. 8 6. 61.
lo 1. 71 3. 5. 38. 58	14. 104	64. 86 7. 89 11. 25
lo 43 9. 19. 44. 62 10.	lateri 9. 103	12. 82 14. 155
lo 8	lateris 2. 46 6. 76	laudatæ 1. 94
loque 11. 9	lateris 14. 61. 62	laudatas 4. 66 6. 43
lo 3. 58 8. 78	later 4. 32 5. 59 6. 93 8.	laudato 3. 95
loque 12. 63	59. 68 9. 37 12. 67	laudatos 9. 18
lo 12. 66	lati 3. 58 4. 64	laudatur 1. 50
lo 4. 73 14. 112	Latia 7. 62 9. 18 10. 6.	laudaturque 1. 59
lo 1. 104	96 12. 60. 63	laudatus 5. 37
lo 4. 56 12. 6	Latia 7. 4. 22 8. 8. 80 9.	laudavit 7. 68
lo 12. 53	65 11. 54	laude 5. 16 8. 18 9. 2
lo 5. 19 10. 27	Latiaque 1. 40	laudem 11. 88 13. 90
lo 8. 6 12. 11	Latias 4. 75 6. 58 8. 4.	laudent 7. 27
lo 8. 70 9. 35. 66 13.	15. 33 10. 26	laudentur * 1 10. 21
lo 4. 44	Latina 2. 8 11. 21	laudes * 28 1. 90 6. 38
lo 1. 77	Latinus 5. 62	laudet 1. 78 6. 38 7. 71
loque 11. 49	Latinum 1. 5 3. 86 5. 52	12. 83
lo 2. 32	13. 2	laudibus * 1 4. 51
lo 1. 5 5. 7. 36 6. 68	Latinus 2. 72 9. 29	laudis * 15. 27
lo 50 8. 70 11. 24. 46	Latia 9. 4. 25. 67	laudo 2. 10 3. 57. 69 7.
lo 14. 193	latior 13. 81	84 11. 25 12. 30. 40
lo 7. 16	Latium 10. 37	laver 3. 30
lo 9. 69	lati 4. 46 5. 15. 17	lavere 2. 39
lo 2. 14 8. 73	Latonia 9. 18	laveris 8. 42
lo 3. 58. 86. 1. 4. 57 6.	latrat 4. 53	laves 6. 81
lo 7. 73 14. 79	latratores 12. 1	lavet 3. 25
lo 4. 14 7. 90	latratos 4. 53	Latifolia 3. 72
lo 4. 3 11. 17	latro 11. 59	lavit 8. 28 9. 77. 104
lo 6. 24	latrone 7. 71 12. 64	lavo 4. 90
lo 10. 64. 68 11. 44	latrones 12. 27	lavor 1. 60
lo 1. 45 5. 2. 79 6.	latronibus, ibid.	laurea 2. 2 7. 4 8. 136
lo 7. 67 11. 21 14.	latronum 14. 20	82
lo 6. 21 9. 27 11.	latui 9. 62	Laurentem 6. 49
lo 13. 39	latum 8. 55 10. 83	Laurentis 10. 45
lo 3. 20	latus 2. 37 3. 46 6. 68	Laurentino 10. 37
lo 3. 68 6. 58 7. 57	7. 57 9. 58 11. 105	Laureolus * 7
lo 11. 9	12. 38. 99 14. 32	laureum 10. 91
lo 11. 1	lava 3. 3	lauri 5. 4
lo 4. 3 8. 31	lavabimur 11. 53	laurigera 7. 5
lo 1. 108 4. 29 8. 67	lavamur 1. 79 7. 34. 81	laurigeri 9. 29
lo 5. 65	11. 64	laurigeris 10. 10
lo 3. 7 4. 4 5. 81	lavare 6. 81	laurigeros 3. 66 7. 7
lo 4. 8 11. 47	lavati 2. 40. 70 3. 72 7.	11. 3
lo 5. 23 10. 70. 74. 82	75 9. 20	lauro 8. 63
lo 3. 67	lavaris 1. 24 3. 87 6. 42.	laurum 5. 4 9. 36
lo 10. 41	81 7. 34 11. 76	laurus 1. 109 3. 58 7. 5
lo 2. 6 3. 36. 44 9.	lavas 3. 74 6. 81	8. 50. 78 10. 86
lo 12. 26 14. 161	lavat 3. 47	laus 4. 50
lo 13. 81	lavatur 2. 14 3. 20 12. 55.	Laus 7. 80. 87
lo 26	60. 76 12. 17	laura 3. 45 12. 48 13. 89
lo 9. 38	laudabimur 5. 16	lauras 14. 90
lo 3. 19	laudabit 12. 84	lauti 7. 47 13. 34
lo 5. 79	laudabo 11. 81	lautior 4. 54
	laudent 4. 49 5. 10	laustissima 12. 48
	laudentem 2. 17	laustorem 13. 7. 65

INDEX

- lautum 11. 32
 lautus 9. 77 | 14. 98
 laxa 6. 74 | 11. 22 | 14. 45
 laxam 5. 80
 laxas 2. 30
 laxat 2. 41
 laxatur 4. 8
 laxavit 10. 104
 laxant 24
 laxi 4. 19
 laxior 2. 81
 laxis 6. 64
 laxo 14. 169
 laxos 1. 105 | 8. 30
 laxum 3. 22
 Leander 14. 185
 Leandre * 25
 Leandrus * 25
 Lecania 5. 44 | 7. 34
 lecta 2. 91 | 13. 43
 lecti 8. 67 | 12. 67
 lectica 2. 81 | 6. 77 | 9. 31
 11. 99
 lecticam 3. 46 | 10. 10
 lecticariola 12. 58
 lecticula 9. 94
 Lectio 5. 36
 Lectioque 5. 14
 lectis 2. 6 | 4. 16
 Lectius 5. 26
 lecto 3. 82 | 4. 13 | 6. 64
 8. 46 | 10. 97 | 11. 53
 lector 1. 1. 114 | 4. 55. 91
 5. 10. 15. 16 | 7. 2. 16.
 50. 98 | 9. 1. 50. 83. 86.
 10. 17. 109
 lectore 10. 21. 59
 lectorem 6. 85
 lectoremque 4. 29
 lectores 11. 3
 Lectoria 6. 45
 lectos 5. 63 | 12. 29
 lectuli 6. 70 | 14. 30
 lectuloque 10. 30
 lectulus 10. 38. 51. 68 | 12. 83
 lectum 1. 118
 lectus 3. 93 | 4. 40 | 5. 10
 11. 24. 33 | 14. 85
 Leda 2. 63 | 5. 36 | 9. 106
 11. 72 | 14. 175
 Ledæ 4. 4 | 5. 39 | 7. 23
 14. 156
 Ledæas 4. 95
 Ledæi 1. 37 | 8. 28
 Ledæo 4. 25 | 8. 21. 33
 Ledæos 1. 54
 legam 7. 67
 legant 10. 19. 35 | 11. 16
 12. 5
 legantur 12. 3
 legar 10. 78
 legaris 5. 61
 legas 1. 5 | 2. 27. 71 | 6. 65
 10. 4 | 11. 18 | 14. 2
 legat 3. 69. 97 | 4. 83 | 5. 2
 7. 11
 legatque 8. 3
 legatur 2. 6
 legavit 9. 10
 lege 3. 86 | 5. 2. 31 | 6. 7
 9. 36. 67. 91 | 10. 4 | 11.
 21. 107 | 12. 5. 42. 97
 legenda 3. 20
 legendum 12. 3
 legent 8. 3
 legentur 7. 98
 legerat 2. 9 | 6. 10
 legere 7. 76
 legeres 3. 86
 legeris 2. 1 | 5. 81 | 7. 96
 legerit 14. 8
 legero 12. 74
 leges 2. 29 | 3. 68 | 8. 72
 10. 2. 63 | 11. 17 | 12. 5
 leget 5. 79 | 7. 40. 96 | 8.
 57 | 10. 17 | 11. 17
 legetur 6. 60. 64
 legi 1. 115 | 4. 33 | 7. 24
 8. 18 | 12. 62
 legique 4. 31
 legitimus 9. 28
 legis 1. 1. 17. 41. 94. 115
 2. 71 | 3. 1. 44 | 5. 16. 26.
 76. 81 | 7. 27. 51. 95 |
 10. 4 | 11. 21. 91
 legisse 1. 118 | 4. 83 | 5. 1
 legisset 4. 82
 legisti 11. 108 | 12. 43
 legit 1. 69 | 3. 93 | 7. 87
 9. 61. 65. 99 | 11. 1. 25 |
 12. 11
 legitimam 5. 76
 legitimos 6. 21
 legitur 10. 33
 lego 2. 86 | 4. 90 | 7. 21 | 9.
 54
 legor 5. 13 | 8. 61
 legum 10. 37
 legunt 4. 49 | 12. 62
 leguntur 1. 71
 λεγαλεν 11. 59
 lemmata 11. 45 | 14. 2
 lemmate 10. 99
 Lemniacis 5. 7
 lena 9. 30 | 11. 62
 lenamque 13. 48
 lene 1. 50 | 7. 17 | 10. 45
 leniat 11. 87
 leni 10. 30
 lenis 8. 59 | 9. 93
 leniter 4. 64
 leno 4. 5 | 9. 7
 lenonis 9. 9
 lens 13. 9
 lenta 1. 44. 79 | 4. 23 | 7.
 92 | 8. 33
 lentæ 11. 80
 lentas * 23
 lentem 11. 32 | 13. 9
 lentinæ 3. 43
 Lentine 12. 47
 leniscæ 3. 82
 leniscis 6. 74
 lentiscum 14. 22
 lento 5. 79 | 8. 21. 45
 lentos 3. 67
 lentum 2. 57 | 4. 19
 lentus 2. 46 | 3. 20 | 11.
 48
 leo * 10. 23 | 1. 15. 61 | 2.
 75 | 9. 73 | 12. 94
 leone 5. 72 | 8. 55 | 9. 44
 10. 62
 leonem * 6. 15. 18. 27
 leones 1. 7. 52. 105 | 8. 55
 12. 62 | 14. 30
 leoni 10. 65. 90
 leonibus 10. 100
 leonis 1. 16. 23. 49 | 6. 93
 9. 92. 104
 leonum 11. 3. 45. 105
 lepida 2. 41
 lepidos 8. 3 | 11. 21
 lepore 3. 20 | 4. 23
 leporem 1. 45. 50 | 3. 13. 47
 94 | 4. 66 | 5. 30 | 7. 77
 10. 87 | 12. 14 | 14. 200
 leporis 8. 75 | 7. 19
 lepores 10. 37 | 12. 14
 leporum 1. 45. 105
 leporumque 12. 48
 lepus 1. 7. 15. 23. 49. 52
 61 | 3. 77 | 13. 92
 Lernæ 5. 66
 Lesbia 1. 35 | 2. 50 | 5. 64
 6. 23. 34 | 7. 13 | 8. 73
 10. 39 | 11. 63. 100 | 12.
 44. 59 | 14. 77
 Lethæas 7. 95
 Lethalem 7. 36
 Lethes 7. 49 | 10. 2. 23
 leti 11. 92
 leto 11. 92
 letum 1. 118 | 2. 17
 levamen 6. 68
 levare 11. 97 | 14. 22
 levati 1. 110
 levas 3. 74
 levat 5. 12 | 11. 47
 levata 11. 71

V O C A B U L O R U M.

[illegible]

Lignat

INDEX C O V

ligna 9. 77 | 11. 42 | 13. 15 | 14. 3 | 12. 90 | 96
 ligneo 10. 100
 ligneus 6. 73
 ligno 8. 49
 lignum 7. 18 | 8. 40 | 14. 44
 ligo 9. 58
 ligone 4. 64
 ligones 9. 23
 ligula 2. 29 | 14. 120
 ligula 5. 18
 ligulam 5. 20 | 8. 33 | 71
 Ligulaeque 7. 39
 Ligurine 3. 44 | 43. 49
 Ligurra 12. 62
 ligurumque 7. 81
 ligustra 9. 17 | 8. 28
 ligustro 1. 116
 lilia 8. 28. 33 | 4. 12
 lilio 1. 116
 liliūque 5. 38
 lima 5. 81 | 10. 2
 limante 6. 64
 limatis 7. 58
 limen 7. 60 | 11. 57 | 8. 44
 limenque 1. 71
 limo 8. 45
 limina 1. 2 | 4. 53 | 5. 6 | 7. 60 | 9. 47 | 10. 10. 28. 58 | 11. 46. 48 | 12. 18. 102 | 10. 13 | 6. 80 | 12. 3
 limine 3. 5 | 6. 80
 liminibus 1. 35
 limite 11. 91
 lina 14. 103. 149 | 10. 37
 linat 9. 23
 line 2. 38. 54 | 4. 66 | 7. 44 | 12. 49
 linea 3. 58 | 8. 78
 lineam 10. 30
 lineaque 4. 61
 lineam 3. 84
 lineam 2. 84
 lineate 12. 35
 lingeret 9. 41
 lingis 3. 95. 96 | 11. 86
 lingit 1. 78. 84 | 8. 26 | 11. 48
 Lingonicia 15. 111 | 14. 59
 Lingonice 11. 111
 Lingonice 11. 59
 Lingonice 11. 54
 Lingonice 11. 75
 lingua 3. 81 | 4. 61 | 9. 30 | 11. 26. 55 | 103 | 14. 308 | 10. 63 | 13. 71 | 2. 61 | 11. 86 | 7. 23. 86 | 9. 82
 linguaque 4. 5
 lingua 7. 87 | 10. 3 | 4. 80 | 5. 70
 linguam 10. 62
 linguis 7. 54 | 11. 92
 linguis 7. 44 | 10. 87 | 12. 57
 lingula 2. 29 | 14. 102
 lingunt 3. 88
 lingigeri 12. 29
 linis 3. 42
 linit 7. 19. 38 | 9. 62
 linitur 2. 42
 linb 7. 76 | 11. 26 | 12. 48
 linon 9. 88
 linunt 1. 88 | 2. 29 | 11. 3
 linuntur 4. 39
 Linus 5. 12 | 7. 9 | 11. 8
 linquit 2. 14
 lintea 12. 71. 84 | 14. 11. 8. 104
 lintheisque 12. 37
 lippa 7. 19 | 8. 59
 lippum 6. 39
 lippus 6. 78 | 8. 92 | 7. 59 | 12. 57
 linguatur 9. 33
 liquidas 4. 49
 liquidis * 28 | 10. 7
 liquidum 12. 61 | 13. 116
 liquor 6. 13 | 13. 40
 Lith 13. 83
 lis 2. 32 | 3. 46 | 6. 19 | 7. 64 | 10. 47. 68
 litat 8. 15. 32 | 10. 33. 92
 lite 2. 90
 licent 10. 3 | 12. 8
 lites 10. 87 | 12. 73
 licibus 2. 64 | 12. 69
 litigante 10. 100
 litigasque 11. 36
 litigat 1. 99 | 7. 64
 litora 4. 13. 57 | 6. 34 | 14. 25 | 1. 50 | 4. 57
 litore 9. 41 | 10. 37 | 9. 36
 litorum 10. 78
 litum 10. 22
 litumque 10. 58
 litum 10. 58
 litum 10. 26. 38
 litum 10. 73
 litum 10. 51 | 13. 75 | 11. 10
 litterula 9. 75
 litura 10. 10
 litura 10. 10
 lituras 10. 10
 lituras 10. 10
 litus 12. 44 | 11. 81 | 10. 30. 51
 livent 7. 61
 liventia 10. 37
 livere 9. 24
 lives 11. 95
 livefcit 8. 58
 livet 8. 61
 livida 7. 94
 livida 10. 41
 lividos 7. 10
 lividus 4. 78
 Livio 1. 62
 livor 10. 44 | 10. 33
 Livius 14. 190
 loca 5. 21 | 7. 83 | 12. 52
 52
 locanti 4. 42
 locastorum 3. 25
 locat 11. 84
 locelli 14. 13
 locellos 10. 88
 locellus 14. 13
 loci 1. 16 | 12. 49 | 8. 61
 locis 1. 96 | 10. 39 | 12. 63
 loco 1. 67 | 1. 75 | 11. 63
 63 | 10. 42 | 11. 33 | 14. 6
 14. 1
 loculi 14. 13
 loculos 14. 12
 loculosque 9. 40
 locum 1. 46 | 11. 33
 locuples 5. 26 | 6. 37
 45 | 11. 294 | 14. 1
 locupletem 5. 38 | 8. 14
 82
 locupletib 5. 36 | 8. 87
 locus 5. 5 | 7. 16 | 10. 72 | 11. 19 | 12. 57 | 14. 44 | 11. 66
 locuto 9. 11
 locutus 8. 2
 lodices 14. 148. 152
 lomento 3. 42
 lomentum 14. 60
 longa 4. 11 | 8. 8 | 14. 14
 14. 14 | 9. 70. 102
 11. 111 | 11. 6. 69
 16 | 8. 11 | 4. 7 | 8. 81
 11. 106 | 9. 30 | 14. 84
 11. 11 | 9. 50 | 11. 221
 19 | 11. 74
 longe 4. 45 | 6. 49
 longava 5. 1
 longavo 8. 6
 longavo 14. 27
 longam 6. 70 | 9. 77
 longas 9. 31 | 1. 32 | 11. 73 | 2. 6 | 1. 83 | 6. 18

VOCABULORUM.

[illegible]

Lucane 1. 37 | 7. 01 | 8. 75 |
9. 52
Lucani 3. 20
Lucanica 4. 46 | 13. 35
Lucanice 13. 35
Lucano * 8
Lucanum 1. 62 | 7. 20
Lucanus 14. 194
lucē 4. 1. 64. 73. 90 | 8. 22 |
9. 50. 57 | 12. 60 | 2. 105 |
14. 23. 60 | 1. 69 | 9.
94 | 12. 26 | 9. 2 | 7. 22 |
3. 63
lucēbat 4. 22
lucēbit 10. 6
lucēat 7. 49 | 14. 109
lucēm 1. 29 | 7. 9 | 8. 3. 45 |
11. 37 | 14. 147 | 10. 8
Lucēnis 1. 3
lucētes 11. 99
lucerna 3. 93 | 8. 3. 42 | 14.
39 | 10. 38 | 14. 44 | 4. 4 |
12. 61. 41. 43 | 8. 59 | 12.
32 | 11. 105
lucernæ 14. 40 | 8. 33
lucernam 12. 43
lucēs 1. 102 | 10. 62 | 6. 59 |
14. 141 | 10. 19
lucēt 2. 26 | 3. 58 | 4. 98 |
6. 42 | 8. 68 | 10. 96 | 12.
50 | 13. 5
Luci 1. 108 | 4. 55
luci 8. 21 | 10. 92 | 12. 53 |
lucida 9. 73
luciferæ 11. 70
luciferam 10. 70
Lucili 11. 91
Lucilius 12. 96
Lucina * 12
Lucinæ * 13
lucis 11. 66 | 14. 223
Luciumque 5. 14
lucos 10. 24
Lucretia 1. 91 | 11. 109
lucrificet 7. 10
lucrī 8. 9. 48 | 11. 50 | 12.
13 | 8. 48
Lucrina 6. 11 | 13. 90 | 12.
48 | 10. 30
Lucrini 4. 57 | 5. 38
Lucrino 1. 63 | 6. 68 | 13.
82 | 3. 20. 60
Lucrinus 6. 44
lucrum 1. 41 | 13. 13
lucrantia 4. 22 | 11. 47 | 3.
24
luctaris 3. 75
luctus 6. 33. 68
luctubratus 9. 99
luculentus 2. 86

lyncus 1. 94
 ludas 9. 39
 ludat 5. 36 | 11. 16
 lude xp. 1
 ludebam 9. 86
 ludere 3. 16. 99 | 6. 71 | 7.
 31 | 8. 3 | 9. 26 | 10. 15.
 85 | 11. 7. 40. 105 | 12.
 40 | 14. 47. 105. 163
 ludet 7. 7
 ludi 5. 28
 ludiarum 5. 75
 ludibria 10. 4
 ludimagister 10. 62
 ludimagistri 12. 57
 ludimus 7. 11
 ludis 2. 60 | 8. 64 | 12. 96 |
 14. 20
 ludic 1. 7. 42 | 4. 3. 14. 49 |
 4. 13 | 7. 66. 79. 81 | 10.
 15
 ludite 7. 7 | 14. 79
 luditis 3. 67
 ludive 7. 63
 ludo 4. 90 | 12. 96
 ludorum 9. 29
 ludos 5. 14 | 8. 78
 lues 11. 92 | 14. 79. 102
 lugentes 14. 157
 lugentique 2. 41
 lugentia 14. 204
 lugere 6. 18
 luges 4. 58
 luget 2. 11
 lugubre, ibid.
 lumbis 1. 93 | 11. 102
 lumbo 13. 5
 lumbos 5. 79
 lumbum 7. 19
 lumina 4. 42 | 6. 78 | 10. 63 |
 11. 30 | 14. 44 | 12. 101 |
 14. 5 | 6. 58 | 14. 173
 lumine 8. 36. 59 | 10. 96 |
 12. 51 | 10. 80 | 9. 26 |
 6. 78
 luminibus 4. 30
 luna 8. 21 | 9. 31 | 8. 51 |
 12. 57
 luna 2. 35 | 12. 30
 lunam 9. 30
 lunata 1. 50 | 8. 33 | 2. 49 |
 14. 87
 lunata 8. 55
 lunensis 13. 30
 lupa 2. 75
 lupanari 9. 7
 lupas 1. 35
 lupara 1. 105
 lupe 5. 57 | 6. 79 | 9. 3 | 10.
 40 | 11. 19. 89
 d 3 Luperc

M U R P N D E X C O V

Luperce 1. 118 | 3. 75 | 6.
 6. 51 | 9. 81
 Luperco 7. 83
 Luperco 4. 28
 Luperco 4. 28 | 11. 47 | 12.
 46
 lupi 1. 60 | 3. 14 | 10. 47
 lupinus 3. 79
 lupo 7. 9. 27
 lupoque 7. 54
 lupos 10. 30
 lupum 2. 40 | 10. 48 | 11.
 50 | 2. 37
 lupus 1. 49 | 7. 9 | 11. 109 |
 12. 89 | 11. 36
 lustra 2. 33 | 3. 11 | 4. 65 |
 9. 38 | 12. 71 | 3. 39 | 12.
 22
 lustræ 11. 74
 luscina 3. 8
 luscina 7. 86
 luscina 14. 75
 luscus 6. 78 | 8. 9. 39
 luserat 8. 32
 luserit 4. 23
 luserunt 9. 62
 lusi 1. 114
 lusbis 1. 36
 lusbis 3. 16
 lusbis 6. 45
 lusbis * 26 | 9. 27 | 182
 lutor 10. 86
 lustrabis 10. 71 | 12. 31
 lustras 7. 99
 lustris 1. 102 | 10. 38
 lustris 4. 1. 45
 lulum 2. 4
 lulum * 26 | 1. 4 | 4. 49. 88 |
 5. 38 | 6. 2. 85 | 7. 13 |
 8. 30 | 10. 35 | 11. 12. 17 |
 14. 176 | 11. 3 | 12. 15 |
 17
 lustrasque 1. 15. 45
 luter 14. 50
 luteum 11. 48 | 9. 51 | 4. 46
 luto 7. 60 | 10. 39 | 11. 75 |
 8. 6 | 14. 108. 182 | 3.
 74
 lutulentus 9. 23 | 7. 66
 lutum 12. 26 | 3. 36 | 10. 10
 lux 1. 69 | 5. 30 | 7. 15 | 9.
 53 | 10. 23. 24 | 6. 42 |
 9. 2 | 7. 21 | 24 | 9. 40 |
 1. 110 | 3. 8 | 6. 7
 luxuria 2. 63 | 5. 20 | 11.
 71 | 3. 68
 luxuriaque 11. 42
 luxuria 8. 45
 luxuriam 3. 10
 luxuriantur 10. 96

luxurians 2. 89
 luxurietur 3. 2
 luxurietur 12. 63
 luxuriosus 1. 88 | 9. 69 | 13.
 82 | 7. 90
 luxuriose 14. 110
 luxuriosus 9. 84 | 11. 91
 Lyæ 8. 51. 78
 Lyæ 1. 71
 Lyæ 10. 39
 Lyæ 3. 21. 118 | 9. 62 |
 13. 114
 Lycambeo 7. 11
 Lycas 1. 72
 Lychnus 4. 90
 Lyciscam 4. 17
 Lycori 1. 103 | 6. 40
 Lycoris 11. 73 | 7. 12 | 3.
 39 | 4. 62 | 8. 73
 Lyde 1. 72
 Lydiæ 1. 70. 103 | 9.
 67
 Lygde 11. 42. 74 | 12.
 72
 Lygde 6. 30. 45
 Lygdon 6. 42
 Lygdon 6. 13
 lymphis 12. 31
 lyra 3. 31 | 12. 11
 lyra 8. 6
 lyra 2. 7 | 12. 96 | 7.
 22
 lyram 14. 167
 lyrasque 1. 77
 lyris 2. 73 | 10. 30
 Lyssippi 11. 44
 Λυσίππου 9. 45
 M.

Macellis 12. 85
 macello 10. 79 | 11.
 62 | 10. 37
 macellus 10. 98
 macer 3. 68 | 10. 31 | 10. 77.
 178 | 13. 97 | 3. 6 | 8. 77
 Machaonas 2. 18
 matræ 3. 91
 maeresceret 12. 63
 macro 12. 180
 macrum 10. 17. 78
 mactabis 1. 90
 mactare 3. 24
 mactæ 4. 13 | 12. 6
 maculose 10. 86
 madeas 10. 49
 madeat 9. 36
 madens 7. 50 | 10. 9
 madent 7. 11. 68 | 10. 19
 madente 2. 37

madentem 12. 95
 madentis 10. 51 | 5. 23
 maderet 9. 72
 mader 1. 57 | 4. 18 | 10.
 madida 3. 24 | 7. 36 | 3.
 45. 80
 madidas 3. 65 | 14. 50
 40
 madidi 1. 71 | 9. 62 | 1.
 27. 26
 madidis 4. 31 | 14. 1. 64
 madido 7. 57
 madidos 4. 14. 19. 44 |
 24
 madidum 1. 42 | 3. 99 |
 148
 madidumque 7. 35
 madidus 1. 40 | 5. 65 |
 89 | 9. 23. 75
 maduere * 3
 Macenas 10. 73 | 12. 4
 Macenatem 11. 4
 Macenates 8. 56
 Macenati 7. 18
 Macenatis 8. 56
 Macnadas 11. 85
 Macnacios 5. 66
 Macnallium * 27
 Macnas 12. 32
 Macniden 5. 10
 Macnio 14. 183
 Macnoique 7. 45
 macret 14. 216
 macta 10. 50
 mactæ 2. 41
 mactorum 4. 4
 Mævi 11. 47
 Mævius 10. 76
 magi. *passim.*
 magister 1. 36. 42 | 4.
 7. 63 | 8. 3 | 9. 70 |
 79. 104 | 12. 48
 magistræ 10. 25
 magistræ 11. 79
 magistræ * 18. 22 | 17. 49
 75 | 4. 30 | 7. 66 | 9. 3
 magistris 14. 8
 magistro * 17 | 1. 105 |
 39 | 5. 57. 85
 magistror 11. 70
 magistrum * 10 | 10. 30
 magna 1. 18 | 3. 6. 38 |
 1. 81 | 5. 13. 17. 36 |
 83. 74 | 6. 36. 63 | 7.
 99 | 8. 33. 34 | 9. 2
 11. 59. 61. 69. 83 | 12.
 69 | 14. 14. 44. 191 |
 19. 95 | 8. 35
 magnæ 13. 40
 magnanimo 13. 1

magnan
 magnas
 magnæ
 magni
 64 | 7
 63. 6
 12. 66
 magnilo
 magnis
 9. 60
 magnos
 38 | 7
 13. 5
 magnos
 61
 magnus
 3. 72
 Magnu
 40 | 4
 56 | 5
 12. 5
 Magnu
 Maie
 Maia
 major
 5. 19
 5. 51
 78. 3
 11. 2
 63. 9
 majora
 1 | 1
 majore
 majore
 majore
 majus
 43 | 4
 10. 2
 mala
 40. 4
 10. 9
 9. 69
 male 2
 maleq
 malas
 malaq
 Malchi
 male 1
 4. 67
 6. 93
 13. 4
 49. 7
 maledi
 mali 1
 61
 99
 malign
 malign
 malign
 malign

VOCABULORUM.

magnam 6. 46 12. 54	maligniusque 2. 54	66 7. 38
magnas 6. 1 9. 66	maligno 10. 96	manas 9. 63
magne 2. 63 6. 3 12. 63	malignos 7. 25	manebit 8. 38. 43 9. 2
magni 1. 9. 56. 79 6. 7.	malignum 1. 93 5. 29	manent 9. 57
64 7. 11. 20. 62. 68 9.	malignus 7. 71	manente 6. 45
52. 65 10. 75 10. 16. 49.	malim 6. 16 9. 93	manere 8. 14
12. 68 13. 78	malis 9. 104 12. 6	maneret 8. 32
magniloquus 2. 43	malit 9. 59. 93	manes 8. 88 12. 3. 63
magnis 1. 2. 23. 52 4. 14	malleator 12. 57	manet 9. 76 10. 66
9. 60	mallem 7. 17 11. 19	Mango 10. 59
magno 3. 62. 75 4. 14 6.	malles 4. 4 10. 38	Mangonis 9. 7
38 7. 21 9. 70 12. 92	mallet 8. 51 9. 12. 17. 94	Mitylenæ 7. 79
13. 58 14. 124	11. 49. 70	Mani 10. 20
magnos 2. 91 7. 1. 5 11.	malò 2. 21. 71 3. 33. 56	manibus 9. 42. 67 16. 23
61	4. 55 6. 55. 81 7. 94.	10. 2. 61 12. 97
magnum 1. 77. 108 2. 2	8. 6 12. 26. 31. 39. 64.	manibusque 3. 5. 53
3. 72 5. 80 10. 76 11. 94	76. 80	manifesta 2. 8 14. 14
Magnus 1. 10 2. 7. 32 3.	malorum 7. 19 12. 36	manifesto 1. 54
40 4. 16 7. 43. 99 8.	malos 9. 91	Manlius 4. 55
56 9. 44. 51 11. 6. 57	malvas 10. 48	Manneia 1. 84
12. 53	maluerim 7. 87	Manneius 3. 14 11. 62
Magulla 12. 93	malueris 12. 3 13. 120	Mannuli 1. 24
Maia 12. 68	14. 2	mansisset 1. 106
Maia 3. 6	malvis 3. 89	mansura 9. 59
major 1. 8. 22 2. 41 4. 29	maluit 8. 70 11. 4	mansure 10. 44
5. 19. 45. 71 6. 32 7.	malum 3. 42. 65	mansure 12. 19 14. 38
5. 51 8. 42. 56 9. 30.	malus 2. 1 4. 17 6. 49	Mantua 1. 62 8. 73 14.
78. 104 10. 2. 21. 80	7. 89 12. 82 10. 33 2.	9. 51
11. 25. 53. 71 12. 18. 57.	86 6. 82	manuale 1. 84
63. 95 14. 15	Mamercus 2. 88	manus, <i>arguet inde inflexa,</i>
majora 5. 86 8. 50. 34 9.	Mamercus 5. 29	<i>passim.</i>
1 13. 28	Mamestina 13. 117	mapalia 8. 55 10. 20
majora 10. 62	Mamertinum, <i>id.</i>	mappa 4. 89 7. 19. 52
majorem 9. 66	mamillare 14. 66	madent 1. 37 8. 59 4. 46
maiores 1. 4 9. 1	mamma 1. 201	mappa 3. 28 7. 71 10. 87
major 2. 2. 10. 75. 93 3.	mammae 3. 71	mappam 7. 19 12. 29
43 4. 30 7. 23 8. 23	mammam 1. 101	mapparum 12. 29
10. 2 11. 19. 54 13. 58	mammæ 2. 37 3. 93 14. 66	mappæ, <i>id.</i>
mala 1. 17. 44 2. 8 7.	mammis 3. 53	Marathon 27
40. 41. 80. 95 9. 94	mammofam 2. 52	Marce 1. 6 5. 30. 46 6.
10. 94 12. 40 13. 37	mammofas 14. 149	1. 11 8. 76 10. 73
9. 69	Mammufiane 1. 93	Marceliano 1. 29
male 2. 61 3. 86 6. 62	Mamura 9. 60 10. 4	Marcella 12. 21 3. 1
maleque 6. 62	Mancin 1. 44 4. 61	Marcelli 10. 5
malas 5. 18 6. 82	Mancinus 4. 37	Marcelline 3. 6 6. 25 9. 46
malasque 14. 1	mandantur 7. 43	Marcellinx 7. 79
Malchionis 3. 82	mandas 1. 89	marcentes 5. 79
male 1. 39. 95. 114 2. 40	mandasse 9. 92	Marci 1. 56 1. 50. 104 3. 79
4. 67 5. 13. 54 7. 85	mandata 9. 36	Marcia 2. 79 5. 25
6. 93 8. 25 9. 90 10.	mandem 10. 104	Marcos 5. 26
13. 46 11. 19. 34 12.	mandere 13. 85	Marguli 12. 57
49. 75	mando 1. 89 3. 57 7. 98	Marcum 5. 22
maledicis 3. 80 9. 1	mandas 1. 23	Marcus 3. 5 6. 47 9. 40
malis 1. 19. 119 3. 44 4.	mandris 7. 71	10. 32
66 6. 59. 70 7. 3 11.	mane 1. 50. 109 2. 18 3.	mare 3. 37 10. 104 13. 79
99	36. 93 4. 26 6. 79 5.	Mareotica 14. 109
maligna 12. 55	23. 66 6. 53. 88 7. 53.	Mareoticus 8. 36
malignam 8. 58	79 8. 44 6. 79 9. 103	Mareotide 4. 43
malignidrum 4. 87	10. 10. 48. 81 11. 8.	mares 11. 23 9. 6 2. 37
malignis 7. 33	9. 18. 105 12. 13. 26. 57.	mari 10. 30
		d 4
		maribus

maribus 1. 91
Mariane 2. 31 | 7. 62 | 6. 63
Marica 10. 30
Maricæ 13. 83
marina 11. 32
marinæ 4. 4 | 12. 32
Marinæ 4. 83
Mario 1. 86 | 3. 18
Marioſque 6. 19
maris 4. 61 | 10. 51 | 6. 34 | 7. 18
Marisca 12. 98
Marisca 11. 19
Mariscam 12. 98
Mariscas 7. 24
marite 2. 83 | 3. 85
mariti 1. 36 | 4. 75 | 7. 66 | 10. 35 | 38 | 10. 98 | 9. 31 | 14. 140
marito 4. 13 | 22. 75 | 8. 12 | 11. 79 | 7. 94 | 4. 9 | 11. 54 | 12. 64 | 11. 7. 72
maritorum 5. 42
maritos 8. 43
maritum 6. 22. 71 | 7. 22. 86 | 4. 58 | 7. 57 | 8. 46 | 10. 41
maritus 2. 47 | 7. 70 | 9. 40 | 11. 24. 61 | 12. 99 | 7. 70 | 9. 73 | 8. 95 | 9. 41
Marium 7. 86
Marſus 2. 79 | 10. 18 | 11. 21
marmor 9. 65 | 11. 14
marmora 5. 23 | 10. 2 | 8. 3 | 12. 61 | 3. 88 | 10. 63
marmore 6. 38 | 8. 24. 55 | 9. 21. 77 | 10. 79 | 9. 21. 24. 25. 55 | 77 | 10. 79 | 7. 30
marmorea 8. 85
marmoreamque 11. 61
marmoreumque 6. 71
marmoreus 14. 174. 181
marmoris 10. 71
Mars 7. 28 | 8. 18 | 11. 49. 68 | 13. 88. 92 | 11. 35
Marone 1. 62 | 10. 11 | 7. 10
Maronem 14. 186
Marones 8. 56
Maroni 4. 14
Maronilla 2. 11
Maronis 3. 57 | 4. 32 | 5. 5 | 7. 62 | 14. 185 | 11. 49 | 12. 68 | 13. 96
Mars 9. 42
Marti 2. 28
Martia 2. 66
Martia 14. 116
Marſo 7. 98

Marſoſque 8. 56
Marſus 5. 5 | 8. 56 | 4. 29
Marſyas 10. 62
Marte 10. 29
Martem * 24 | 6. 21. 32
Matemque 6. 25
Marti 9. 32 | 35
Martia 2. 75 | 9. 19 | 11. 97 | 7. 5 | 5. 19 | 11. 4 | 1. 4 | 5. 25
Martiaſque 6. 42
Martix 10. 23
Martialem 1. 118 | 11. 81
Martialis 1. 1 | 4. 64 | 6. 1. 82 | 7. 16. 71 | 10. 47. 92 | 11. 81 | 5. 21 | 10. 9. 47
Martiane 6. 90
Martias 5. 85 | 9. 53
Martis 5. 7. 25 | 6. 13 | 7. 1 | 8. 44. 65 | 9. 92 | 12. 60 | 22 | 10. 30 | 6. 76 | 7. 50 | 5. 25
Martisque 6. 76
Martiumque 12. 8
Marulla 6. 39 | 10. 55
Marulle 5. 78
Maſclion 5. 12
maſcula 11. 44 | 14. 88
maſculus 14. 174
Maſſiliane 4. 6
maſſa 12. 29 | 13. 31. 54 | 14. 192 | 8. 51 | 11. 53 | 12. 57
maſſam 8. 64
Maſſica 3. 26. 49 | 4. 69 | 13. 111 | 1. 27 | 13. 121 | 4. 13
Maſſilæ 10. 36 | 13. 123 | 14. 118
Maſſilianis 3. 81
Maſſiliaoum 13. 123
Maſſyla 8. 55
Maſſyleum 9. 23
Maſſyli 13. 37 | 9. 73
Maſtylus 10. 94
maſturbabantur 11. 105
maſturbatorem 14. 103
maſturbatus 9. 42
matella 14. 119 | 12. 32
matellam 10. 11 | 6. 89
mater * 13 | 2. 36 | 4. 43 | 10. 68. 90 | 11. 24 | 4. 66 | 2. 4 | 12. 32 | 4. 31 | 9. 7 | 3. 68
materque 11. 79
materie 5. 54
materie 8. 51
materiam 8. 51
materna 6. 39 | 8. 56

maternæ 6. 27
maternæque 7. 73
Materne 2. 74 | 10. 39
materno 1. 79 | * 12
maternoſque 6. 38
Marho 4. 33 | 6. 33 | 7. 89 | 8. 42 | 10. 46 | 69
Marhon 4. 81
Marineſſæ 4. 55
matræ * 14 | 12. 57 | 5. 13. 97
matrem 2. 4 | 5. 73 | 1. 92 | 11. 13. 85
matremque 11. 8 | 3. 58
matres 11. 54
matri 2. 4 | 6. 38 | 9. 40 | 11. 23 | 2. 41
Matrinali 3. 32
matris 12 | 11. 62 | 1. 32. 101 | 13. 64 | 14. 1056. 174 | 5. 42 | 3. 58 | 12 | 4. 47 | 12. 41
matrifque 6. 64
matrona 3. 68 | 7. 34 | 68
matronæ 5. 2
matrum 3. 30. 58 | 13. 38
Matte 12. 102
Mattiaca 14. 27
Mattiacas, ibid.
Mattya 10. 59
matuſcencia 11. 9
maturi * 14
matutina 10. 25 | 13. 1
matutinarum 13. 95
matutine 12. 69
matutini 9. 69
matutinos 14. 125
matutinium 1. 56 | 4. 8 | 26
mavis 1. 4. 107 | 2. 21 | 49 | 8. 8 | 9. 94 | 10. 46 | 11. 8
Mauri 9. 23 | 10. 6
Mauricos 5. 29
Mauræ 14. 90
Maurus 6. 39
Maurifici 12. 67
Mauſolei 5. 65 | * 1
Mauſoli 5. 63
mavult 1. 76 | 6. 86 | 7. 10 | 8. 66 | 11. 62 | 13. 69 | 14. 99
maxillarum 8. 42 | 9. 104 | 1. 101 | 7. 95 | 10. 58 | 12. 83 | 8. 15
maxime 1. 70 | 2. 81 | 10. 77 | 5. 19 | 6. 11
maximus 7. 44

VOCABULORUM.

7.43 | 2.57 | 16.14.
 parimusque 4. 2. | 16.14.
 Maxima 2. 41.
 media * 2 | 2. 57 | 16.14.
 149 | 6. 89 | 8. 3 | 10. 82.
 7. 81 | 13. 115 | 6. 66.
 9. 38 | 10. 94 | 12. 21 | 6.
 93.
 medias 7. 66.
 medica 14. 78.
 medicarum 11. 72.
 medicata 9. 96.
 medicatum 14. 207.
 medici 2. 40. | 11. 72.
 medicina 11. 72.
 medicis 2. 16.
 medico 6. 31. 86 | 10. 77 |
 11. 75.
 medicum 6. 53.
 medicus 1. 46 | 6. 29.
 mediis 9. 63 | 10. 31 | 13.
 105.
 medio 5. 30 | 7. 30 | 8. 41.
 77 | 9. 70 | 6. 77 | 3.
 68 | 7. 60 | 8. 41 | 9. 53 |
 3. 44 | 14. 72 | 4. 60 |
 11. 82.
 mediocria 11. 12.
 medios 9. 25 | 12. 29 | 11.
 47 | 12. 26 | 2. 61 | 3. 81.
 medium 1. 58 | 6. 51 | 2.
 18 | 10. 82 | 3. 36.
 mediumque 11. 62.
 medius 4. 83 | 7. 27.
 Medusæ 7. 1.
 Megalensis 10. 41.
 Megaram 11. 44.
 mei 1. 8 | 2. 44 | 4. 89 | 6.
 48 | 7. 16. 96 | 9. 78 | 10.
 45. 94 | 11. 2. 9. 101 | 12.
 3 | 14. 136.
 meibat 12. 32.
 meire 3. 78 | 11. 47.
 meis 1. 89. 114 | 2. 1 | 4. 10.
 31. 90 | 5. 61 | 8. 45 | 9.
 21. 50. 59. 78 | 10. 3. 16.
 29 | 11. 40 | 13. 25. 44 |
 14. 31. 183.
 mel 13. 104.
 Melanis 7. 28.
 Melandria 3. 77.
 Melanthione 10. 67.
 Meleagre * 15.
 melinela 1. 44 | 7. 24.
 melior 2. 69 | 3. 95 | 5. 3 |
 6. 11. 18 | 8. 28 | 12. 32 |
 21. 53 | 10. 104 | 6. 11 |
 14. 113 | 6. 18 |
 meliora 2. 6. 8 | 3. 1. 8. 37 |
 10. 59.
 meliore 10. 2. 13 | 6. 70 |
 melioribus 9. 53.
 Melioris 6. 28.
 melius * 20 | 4. 13. 37. 79.
 84 | 5. 26 | 6. 57 | 8. 13.
 48 | 7. 33 | 9. 12. 89 | 10.
 66 | 11. 8. 27 | 14. 22. 49.
 180. 201.
 meliusque 3. 92.
 mella 5. 38 | 11. 87 | 13.
 108 | 3. 58 | 9. 27 | 13. 56 |
 11. 43.
 melle 13. 24.
 Melpomene 4. 31.
 membra 5. 63 | 10. 25 | 13.
 35.
 membrana 1. 2. 67 | 14. 7.
 186. 188.
 membranei 14. 7.
 membris 3. 81 | 7. 88 | 8.
 memento 3. 16 | 7. 88 | 8.
 59 | 11. 16 | 14. 94.
 memini 1. 20. 35 | 9. 10 |
 11. 66 | 12. 34.
 meminisse 2. 59 | 4. 89 | 10.
 23.
 meminit 6. 70.
 Memmiosque 12. 86.
 Memnonis 8. 21.
 Memor 11. 10.
 memorabile 9. 50.
 memorabilis 7. 21.
 memorabit 8. 15.
 memorande 1. 16 | 10. 16.
 memoras 12. 53.
 memoratur 4. 29 | 8. 50.
 memori 6. 25 | 8. 38 | 6.
 25. 85.
 Memoris 11. 85.
 Memphis 7. 12. 98. | 11. 8.
 36.
 Memphitica 14. 38. | 2. 14.
 Memphiticus 7. 29 | 6. 80.
 Memphitis 14. 154.
 Menandri 14. 87.
 Menandro 5. 10.
 Menapis 13. 54.
 mendacia 4. 43 | 9. 35 | 12.
 56.
 mendax 12. 64 | 14. 133.
 mendica 14. 85.
 Menelaus 12. 62.
 Menogenen 12. 84.
 Menophili 7. 81.
 mens 3. 84. 8. 43 | 10. 10.
 42. 2. 36. 12. 21. 4.
 mensque 7. 17 | 8. 101.
 mensura 1. 104 | 2. 43 | 23 |
 4. 78 | 8. 30 | 9. 15. 44 |
 10. 30. 96 | 14. 158 | 12.
 29 | 14. 90 | 13. 58 | 12.
 32 | 14. 89 | 2. 43. 9. 50 |
 11. 60 | 10. 37. 47. 48.
 55.
 mensa 8. 51 | 12. 48 | 10.
 62 | 11. 66 | 8. 6 | 12. 63 |
 8. 39 | 5. 79.
 mensam 2. 57 | 12. 57.
 mensarumque 12. 29.
 mensas 1. 56 | 13. 45 | 6.
 50 | 7. 4. 7. 9. 35. 60 | 11.
 30. 71 | 12. 61 | 10. 54 | 7.
 47 | 1. 56 | 13. 91.
 mensis 2. 85 | 3. 18 | 6. 59 |
 8. 8 | 9. 13 | 12. 31 | 8.
 41 | 10. 68 | 3. 68 | 11. 41.
 menslem 3. 93 | 7. 94 | 10.
 75.
 menses 5. 72 | 9. 30.
 mensis 7. 47 | 8. 45. 56 | 11.
 12 | 13. 67 | 4. 39 | 3. 17 |
 14. 144.
 mensorum 10. 17.
 menstrua 3. 10.
 mensus 9. 6.
 menta 11. 85.
 mente 7. 1. 55 | 8. 55 | 10.
 193.
 mentem 7. 66 | 12. 53.
 mentes 7. 6 | 4. 29 | 9. 81.
 mentha 10. 48 | 13. 28.
 menti 12. 59.
 mentiar 11. 53.
 mentiamur 9. 43.
 mentiris 2. 53. 69 | 3. 34 |
 6. 57 | 10. 39 | 12. 40. 101.
 mentis 2. 53 | 6. 64 | 1. 40.
 mentitur 3. 91 | 10. 40. 6.
 74 | 9. 84 | 11. 93.
 mentiturque 1. 91.
 mentixus 11. 103.
 mento 9. 48 | 10. 93 | 11.
 85 | 1. 67 | 10. 42.
 Mentor 14. 93.
 Mentora 11. 14.
 Mentores 9. 80.
 Mentoreas 4. 39.
 Mentoris 14. 41. 8. 51.
 mentum 10. 99.
 mera 2. 56 | 7. 63.
 meras 3. 58.
 mercare 1. 67.
 mercari 7. 50.
 mercatus 6. 5 | 12. 73. 88.
 merces 12. 26.
 mergetur 1. 69. 8. 28.
 mercibus 1. 43. 1. 7.
 mercis 12. 52.
 Mercurio

Mercurie 9. 26 | 8. 17
 Mercurium 12. 68
 merda 3. 17
 merdas 1. 84
 mereamur 12. 26
 merebor 9. 56 | 10. 74
 merentur 10. 74
 merere 7. 1
 mereri 9. 73
 mereris 6. 87 | 9. 36. 53.
 34
 meretricibus 1. 36
 meretrix 1. 35
 meretur 13. 9
 merge 2. 42
 mergere 11. 96 | 12. 8
 mergi 8. 42
 mergite 23 | 14. 181
 meridiana 3. 67
 meridiem 3. 20 | 4. 61
 meritas 4. 84
 meriti 1. 32
 meritis 1. 306. 112 | 4. 51 |
 5. 66. 23 | 10. 74 | 12. 63
 merito 4. 46 | 8. 75 | 9.
 46
 meritum 8. 65
 meriti 5. 39
 merito 1. 107 | 4. 66 | 8. 33 |
 9. 44 | 1. 19 | 9. 62 | 8.
 33 | 1. 29 | 8. 45 | 13. 41 |
 14. 103 | 13. 68
 meroque 9. 92
 meros 4. 79 | 14. 206 | 7.
 66
 merfa 4. 44. 63. 66 | 10. 85
 merferat 4. 22
 merfit 3. 19
 merfus 9. 41 | 11. 62
 meritusque 4. 22
 meruere 1. 19 | 4. 29 | 5. 19
 merui 3. 7. 23 | 6. 87
 meruisse 3. 36 | 7. 55 | 10.
 89
 meruisti 4. 75
 meruit 1. 19 | 2. 61 | 4. 10 |
 7. 21 | 9. 14. 73 | 14.
 211
 merum 1. 12. 37. 106 | 3.
 57 | 6. 89 | 8. 6 | 13. 23.
 108 | 12. 61
 merumque 5. 4 | 11. 58. 105
 merx 12. 103
 Messala 8. 3 | 10. 2
 messe 10. 12 | 13. 12 | 14.
 88. 145
 messem 10. 62
 messes 6. 8 | 9. 92 | 6. 86 |
 5. 72 | 12. 34
 messibus 6. 18 | 8. 56 | 10.

103
 messis 1. 102 | 4. 79 | 6. 70 |
 11. 19
 messior 3. 65
 meta 10. 50
 metalla 6. 42
 metallo 14. 95 | 8. 51 | 9.
 162 | 4. 35
 metamque 3. 57
 metas 1. 44
 metat 10. 83
 Metelli 4. 43
 Metellus 2. 2
 Methymno 8. 51
 metit 7. 94 | 10. 93 | 12. 1
 1100
 metretas 5. 16
 metro 4. 64
 Metrophanes 11. 91
 metu 12. 62
 metuas 1. 71 | 5. 9. 62 | 10.
 42
 metuat 9. 27 | 13. 1
 metuenda 14. 197
 metuendus 17 | 13. 95
 metues 2. 46 | 4. 87
 metuis 9. 84. 94 | 12. 62 |
 14. 111
 metuit 10. 23 | 11. 78
 metum 1. 83 | 7. 46
 metho 14. 149
 metus 12. 66
 mica 2. 59 | 7. 24
 micat 2. 46 | 6. 12
 mices 4. 45
 micet 5. 26
 Midas 6. 86
 migrandum 1. 87 | 109
 migrare 3. 55 | 12. 32
 migravit 4. 62
 miles 5. 7 | 6. 25 | 7. 19 | 9.
 46 | 14. 20
 Miletus 8. 28
 Miliche 2. 63
 militem 12. 8
 militix 1. 56 | 14. 32
 militibusque 14. 129
 militis 14. 36
 milium 12. 73
 mille 4. 15. 71 | 5. 23 | 6.
 93 | 7. 19. 96 | 8. 19. 75 |
 9. 30. 37. 69 | 10. 10.
 31 | 14. 222 | 12. 26 | 14.
 96 | 10. 31 | 11. 101 | 16.
 75 | 12. 32 | 13. 30 | 9. 94.
 11. 81
 millia 1. 59. 104 | 2. 51 | 4.
 4. 15. 51. 67 | 5. 83 | 6.
 10 | 8. 17. 37 | 9. 101 | 10.
 11. 45. 75 | 11. 50 | 13. 70.

62 | 6. 10 | 9. 10
 millibus 4. 89 | 7. 94 | 8.
 13 | 10. 43 | 11. 71
 67. 99 | 14. 35 | 15. 39
 millies 1. 109 | 12. 10
 Milo 7. 101 | 12. 103
 Milone 7. 101
 milvus 9. 55
 mimis 3. 86
 mimos 2. 7. 41
 minari 9. 11
 minas 6. 76
 minax 2. 26 | 9. 28 | 5. 29
 Minerva 6. 64 | 14. 179
 Minerva 11. 77 | 103 | 4. 8
 5. 5 | 7. 1 | 6. 1
 17. 31 | 13. 106 | 10. 19
 Minervam 5. 41
 minima 11. 46
 minimam 8. 95
 minimi 8. 33
 minimos 6. 49
 minimum 6. 50 | 9. 19 | 10.
 97 | 5. 16 | 9. 19
 minutus 1. 44
 minister 10. 98 | 11. 24
 12. 93 | 7. 73 | 3. 58 | 1
 108 | 4. 66
 ministrat 7. 73
 ministratori 14. 105
 ministrantur 3. 73
 ministri 4. 78 | 8. 59. 83
 ministris 7. 49 | 12. 98 | 1
 158
 ministro 9. 23 | 11. 104
 105 | 12. 73
 ministros 1. 12 | 7. 47 |
 67 | 9. 26. 37 | 10. 13. 6
 98 | 8. 67 | 12. 65 | 9. 2
 37. 106
 ministrum 9. 26. 37 | 1
 15
 minor 7. 98 | 8. 36. 45 |
 52. 66 | 10. 79 | 12. 4
 44 | 9. 48 | 4. 75 | 8. 19
 4. 2 | 11. 112 | 10. 39. 7
 minorque 1. 49
 minora 1. 105 | 85 | 9. 10
 14. 89 | 11. 29 | 9. 66
 minore 10. 89
 minorem 8. 71 | 9. 81
 minores 3. 32
 minoris 12. 67
 minus 1. 62 | 4. 47 | 10. 7
 36. 63 | 6. 11. 7. 1 | 7. 9
 68. 94. 98 | 8. 33. 32 | 5
 63 | 10. 24. 37. 50. 58. 8
 103 | 12. 34 | 13. 64. 96
 14. 45. 121. 189
 minusve 8. 71
 minuta

minuta
 minxisti
 minyas
 mira 7.
 mirabar
 mirabitu
 miracul
 85 | 8.
 miramur
 miranda
 mirante
 mirantu
 mirarer
 mirari
 8. 37
 miraris
 11. 89
 9. 1
 39. 58
 mirator
 miratur
 62 | 1
 miratus
 mireptu
 mirer 8.
 mirere
 mireris
 miretur
 miri 1.
 miror 1
 39 | 6
 11. 5
 mirum
 misce 8.
 misceat
 miscenda
 miscens
 miscens
 miscere
 118
 misceri
 108
 misce
 misce
 miscui
 miscella
 miscella
 miser
 51 |
 6. 33
 44 |
 77 |
 misera
 misera
 misera
 misera
 misera
 minuta

VOCABULARIUM.

mutual 11. 32
 mixisti 3. 78
 mixas 11. 100
 mixa 7. 35. 70
 mirabar 1. 24
 mirabitur 12. 84
 miracula * 1. 7 | 7. 80 | 9. 85 | 8. 36 | 1. 22
 miramur * 2
 miranda 11. 23 | * 21
 miranteisque 10. 19
 mirantur 4. 49 | 13. 2
 mirarer 3. 64
 mirari * 25 | 3. 57 | 6. 89 | 8. 37
 miraris 3. 28 | 5. 41. 74 | 6. 11. 89 | 7. 17 | 8. 36. 69 | 9. 1 | 10. 84. 96 | 11. 36. 39. 58 | 12. 31 | 13. 70. 74
 mirator 10. 87
 miratur. q. 112 | 4. 99 | 7. 62 | 10. 30 | 12. 19
 miratus 8. 6. 58
 mireptur 7. 27
 mirer 8. 28 | 11. 57. 104
 mirere 10. 70
 mireris 4. 88
 miretur. * 5 | 7. 44
 miri 1. 71
 miror 1. 84 | 3. 51. 64 | 4. 39 | 6. 69 | 8. 35 | 9. 61 | 11. 55. 67
 mirum 1. 40. 2. 72 | 9. 27. 73
 misce 8. 51 | 11. 7. 9
 misceat 9. 37
 miscella 4. 29
 miscenda 14. 112
 miscente 11. 105
 miscentur 4. 13
 miscere 1. 19 | 4. 75 | 14. 118
 misceri 6. 78 | 8. 6 | 13. 108
 misces 3. 49 | 10. 100
 misceat 5. 4 | 11. 57
 miscuit 7. 39
 miscella 8. 81
 miscelli 3. 7
 miscellus 12. 78
 miser * 25 | 1. 100 | 2. 24. 51 | 4. 5. 11 | 5. 14. 61 | 6. 33. 37. 44 | 7. 64 | 8. 44 | 10. 80. 100 | 11. 57. 71 | 12. 85
 misera 9. 7
 miserabiles 6. 77
 miserabilis 6. 33
 misera 10. 4 | 8. 36 | * 12
 miseram 11. 100 | 3. 74
 miseras 6. 64 | * 4
 miserat 6. 80
 miserepere 1. 50 | 4. 61 | 5. 40 | 6. 64
 miseri 2. 61 | 4. 18 | 2. 53. 61
 miseris * 2 | 7. 68 | 10. 6
 miserisque 11. 82
 miserius 7. 19
 misero 7. 36. 81 | 13. 75 | 1. 38 | 12. 49
 miseros 8. 3 | 9. 3 | 11. 47
 miserum 2. 83 | 5. 29 | 10. 38 | 13. 25 | 2. 83 | 10. 13 | 11. 38. 85
 misit 2. 85 | 5. 69
 misimus 7. 16 | 9. 49
 misisse 5. 20 | 6. 75 | 14. 132
 misisti 4. 76 | 5. 85 | 7. 52 | 8. 17. 71 | 10. 19 | 11. 80 | 12. 9
 misit 1. 44 | 2. 43. 74 | 4. 66 | 5. 50 | 6. 47. 93 | 8. 41. 55. 71 | 9. 18 | 12. 32 | 13. 23. 104. 107. 109. 112 | 14. 16. 51. 68. 114
 Misicius 3. 91
 μισος 1. 28
 miseros 14. 214
 missa 4. 89 | 7. 30 | 9. 49 | 10. 73 | 13. 103 | 14. 11 | 10. 14 | 6. 83 | 7. 35
 missas 3. 63
 missio 12. 29
 missos 1. 53 | 8. 11
 missurum 10. 87
 missus 1. 4 | 6. 60. 66 | 12. 92
 mista 7. 26
 mistisque 7. 17
 misto 2. 1 | 7. 29
 mistum 1. 88
 mistus 1. 117
 Mistyllus 1. 51
 mite 10. 92
 Mitchridates 5. 77
 Mitchridaticum 6. 19
 mitis 10. 48
 mitibus 9. 18. 73
 mitigat 9. 44
 minor 11. 85 | 9. 70
 mitis 4. 7 | 14. 47 | 10. 71 | 6. 68 | 13. 109
 mitissime 12. 9
 mitissimus 12. 6
 mitius 12. 21 | * 10
 mitratum 2. 36
 mittam 1. 30. 118 | 6. 75
 mittas 6. 81 | 2. 2 | 9. 74 | 13. 3
 mittasque 6. 51
 mittat 8. 71 | 10. 87
 mitte 2. 39. 85 | 4. 74 | 6. 80 | 9. 90 | 10. 50
 mittebas 9. 90 | 10. 26. 57 | 11. 106
 mittebat 12. 83
 mittente 10. 73
 mittere 4. 14 | 6. 62
 mittis 2. 96
 mittes 2. 24
 mittit 5. 16 | 14. 152
 mittitur 7. 79
 mitti 3. 100 | 12. 3
 mittimus 4. 19 | 5. 1 | 7. 9. 48 | 9. 55 | 10. 94 | 14. 126
 mittis 4. 56 | 5. 30. 56
 mittit 2. 26 | 3. 1. 77 | 9. 77 | 10. 18. 87 | 12. 83 | 13. 19. 91
 mittitur 2. 40 | 6. 1 | 9. 56
 mitto 3. 46 | 7. 2. 58 | 14. 132
 mittunt 7. 30 | 10. 24 | 12. 75 | 13. 121
 mittuntur 5. 31 | 13. 43
 Mitylenzi 7. 79
 Mitylene 10. 68
 mixta 12. 34 | 10. 66 | 7. 39
 mixtum 3. 57
 mixtus 7. 21
 μίμνησκα 1. 28
 mobilare 1. 42
 modo * 24 | 1. 24. 31. 105 | 2. 57. 64 | 3. 24 | 4. 7. 52 | 5. 36. 75 | 6. 82. 89 | 7. 33. 54 | 8. 56. 64 | 9. 37. 47 | 10. 5. 68 | 11. 39. 57 | 12. 8. 39. 82 | 14. 30. 52
 moderator 2. 90
 modestus 10. 21
 modice 6. 82
 modici 9. 27
 modicis 4. 77
 modico 12. 29 | 4. 64
 modicum 4. 90
 modios 13. 12
 modis 6. 71 | 12. 66 | 8. 3
 modium 10. 14
 modius 12. 77
 modos 11. 85 | 8. 18 | 4. 79 | 3. 63
 modulatur 13. 77
 modum 10. 33
 modus 4. 42 | 8. 64
 moecha 2. 49 | 3. 84 | 6. 43 | 7. 9 |

7.9 | 11.8 | 9.34 | 6.77
 moechus 2047 | 11.8 | 12.12 | 21
 39.77 | 10.4 | 31.3 | 8.77
 moecham 101 | 52.0 | 4.00
 moechari 6.91 | 2.00 | 1.00
 moechas 3.93 | 201.11
 moecho 3.85 | 21.20 | 1.00
 moechum 11.91 | 2.83 | 31
 92 | 6.22 | 90 | 11.8 | 112
 95
 moechus 1.75 | 3.70 | 96
 6.24 | 1.06 | 12.95
 moenia 10.103 | 7.77 | 1.00
 moenion 11.91 | 14.183
 moeret 9.7 | 1.00 | 1.00
 moeroris 21.12 | 2.00 | 8.4
 moesta 9.72 | 2.14 | 1.00
 moesta 2.44 | 2.00 | 1.00
 moesti 6.85 | 2.00 | 1.00
 moestorum 4.4 | 1.00 | 1.00
 moestis 10.26 | 1.00 | 1.00
 moestus 9.188 | 2.00 | 1.00
 molas 7.53 | 2.00 | 1.00
 mola 1.53 | 1.13 | 2.73
 moles 2 | 1.71 | 1.00
 molista 316 | 1.00 | 1.00
 1.43 | 1.00 | 1.00
 molistas 4.87 | 2.00 | 1.00
 molesti 12.62 | 1.00 | 1.00
 molestis 9.92 | 1.00 | 1.00
 molestorum 1.52 | 4.39 | 1.00
 83
 molestum 1.97 | 1.00 | 1.00
 molestus 12.29 | 1.00 | 1.00
 molle 9.12 | 1.00 | 1.00
 mollem 1.79 | 2.86 | 1.00
 1.97 | 2.73 | 1.00
 mollemque 7.57 | 1.00 | 1.00
 molles 1.12 | 1.00 | 1.00
 4.35 | 1.00 | 1.00
 9.60 | 1.00 | 1.00
 mollesque 1.25 | 4.42 | 1.00
 57
 molli 6.38 | 9.48 | 1.00
 12.99 | 1.00 | 1.00
 mollique 9.34 | 1.00 | 1.00
 mollia 21.23 | 1.00 | 1.00
 35
 mollibus 13.49 | 1.00 | 1.00
 88
 mollior 5.38 | 1.00 | 1.00
 mollis 3.44 | 1.00 | 1.00
 86 | 6.32 | 1.00
 mollisque 6.43 | 1.00 | 1.00
 mollite 8.36 | 1.00 | 1.00
 Molochi 4.64 | 9.44 | 1.00
 Molossi 4.4 | 1.00 | 1.00
 momorderit 5.81 | 1.00 | 1.00
 Monaulon 4.4 | 1.00 | 1.00
 monetus 1.39 | 1.00 | 1.00

98
 motheo 1.17 | 2.47 | 1.00
 4.73 | 8.40 | 1.00
 1.30 | 1.00 | 1.00
 moneoque 4.87 | 1.00 | 1.00
 mones 13.83 | 1.00 | 1.00
 monet 1.10 | 1.00 | 1.00
 moneta 12.66 | 1.00 | 1.00
 1.35 | 1.00 | 1.00
 monetæ 1.100 | 4.28 | 1.00
 Monici 1.85 | 1.00 | 1.00
 monimenta 1.35 | 1.00 | 1.00
 moniti 2.54 | 1.00 | 1.00
 monstra 4.63 | 1.00 | 1.00
 4 | 14.18 | 1.00
 67 | 1.00 | 1.00
 monstras 3.42 | 1.00 | 1.00
 monstramur 9.99 | 1.00 | 1.00
 monstratur 6.27 | 1.00 | 1.00
 monstravit 13.60 | 1.00 | 1.00
 monstri 4.57 | 1.00 | 1.00
 monstror 1.66 | 1.00 | 1.00
 monstrum 1.92 | 1.00 | 1.00
 montan 2.99 | 1.00 | 1.00
 montana 1.96 | 1.00 | 1.00
 monte 4.44 | 1.00 | 1.00
 10.5 | 1.00 | 1.00
 13.109 | 1.00 | 1.00
 montes 4.64 | 1.00 | 1.00
 montibus 1.50 | 1.00 | 1.00
 montis 9.46 | 1.00 | 1.00
 monimenta 1.89 | 1.00 | 1.00
 9.35 | 1.00 | 1.00
 mora 9.69 | 1.00 | 1.00
 7.92 | 1.00 | 1.00
 moræ 10.6 | 1.00 | 1.00
 moras 2.23 | 1.00 | 1.00
 104
 morans 4.90 | 1.00 | 1.00
 morantia 12.116 | 1.00 | 1.00
 morantur 3.50 | 1.00 | 1.00
 moraris 8.81 | 1.00 | 1.00
 moratur 5.21 | 1.00 | 1.00
 14.119
 moratus 6.83 | 1.00 | 1.00
 morbi 11.92 | 1.00 | 1.00
 morbus 1.96 | 1.00 | 1.00
 mordeat 8.14 | 1.00 | 1.00
 mordebit 10.37 | 1.00 | 1.00
 mordent f. 105 | 1.00 | 1.00
 mordente 3.65 | 1.00 | 1.00
 mordere 9.75 | 1.00 | 1.00
 more 1.85 | 1.00 | 1.00
 morere 8.27 | 1.00 | 1.00
 40
 mores 1.10 | 1.00 | 1.00
 40 | 5.10 | 1.00
 2 | 9.72 | 1.00
 32 | 9.8 | 1.00
 92 | 1.97 | 1.00

moreque 5.28 | 1.00 | 1.00
 moretur 8.67 | 1.00 | 1.00
 mori 12 | 1.00 | 1.00
 8 | 4.32 | 1.00
 80 | 9.52 | 1.00
 72
 moriare 2.80 | 1.00 | 1.00
 moriatur 13.112 | 1.00 | 1.00
 moribus 5.29 | 1.00 | 1.00
 105 | 1.00 | 1.00
 moriens 13 | 1.00 | 1.00
 70 | 1.00 | 1.00
 morientia 14.173 | 1.00 | 1.00
 morierit 6.42 | 1.00 | 1.00
 morietur 7.83 | 1.00 | 1.00
 moriferum 7.36 | 1.00 | 1.00
 morio 8.13 | 1.00 | 1.00
 210 | 1.00 | 1.00
 morionem 12.95 | 1.00 | 1.00
 morionibus 3.82 | 1.00 | 1.00
 morionis 6.39 | 1.00 | 1.00
 moritur 3.26 | 1.00 | 1.00
 19
 moritura 3.76 | 1.00 | 1.00
 60 | 1.00 | 1.00
 moriturus 3.24 | 1.00 | 1.00
 moro 1.73 | 1.00 | 1.00
 morosa 1.7 | 1.00 | 1.00
 mors 27 | 4.18 | 1.00
 27 | 36 | 1.00
 mortu 7.24 | 1.00 | 1.00
 72
 mortua 1.49 | 1.00 | 1.00
 morte 1.29 | 1.00 | 1.00
 5 | 13.95 | 1.00
 mortem 1.43 | 1.00 | 1.00
 74 | 5.38 | 1.00
 mortes 1.100 | 1.00 | 1.00
 33
 mortibus 9.104 | 1.00 | 1.00
 mortis 2.59 | 1.00 | 1.00
 mortua 3.33 | 1.00 | 1.00
 34 | 3.60 | 1.00
 mortue 7.75 | 1.00 | 1.00
 mortui 9.58 | 1.00 | 1.00
 mortuo 10.99 | 1.00 | 1.00
 mortuos 8.69 | 1.00 | 1.00
 mortuum 4.70 | 1.00 | 1.00
 mortuus 3.12 | 1.00 | 1.00
 40 | 1.00 | 1.00
 morum 11.12 | 1.00 | 1.00
 morumque 12.6 | 1.00 | 1.00
 mortis 3.62 | 1.00 | 1.00
 mota 11.105 | 1.00 | 1.00
 moti 10.83 | 1.00 | 1.00
 moto 14.1 | 1.00 | 1.00
 motor 11.40 | 1.00 | 1.00
 moveat 9.38 | 1.00 | 1.00
 movebit 1.22 | 1.00 | 1.00
 movemur 7.17 | 1.00 | 1.00
 movendo

movendo
 movent 7
 moventur
 moveo 9
 movere 7
 moveret
 moverit
 moverun
 mover 3
 movi 2
 movimus
 movisti 4
 movit 5
 movit 12
 mucida 8
 Mucius 1
 macro 4
 mugiet 1
 mugilem
 mugunt
 mugit 1
 mula 9
 mulas 14
 mulas 1
 80
 mulierum
 mulio 1
 12 | 26
 multionis
 mulier 1
 12 | 3
 multi 8
 mulorum
 mullos 7
 mulum 7
 50 | 1
 mulharo
 mulhar
 79 | 6
 mullo 6
 muloru
 mulos 9
 multo 1
 mulsun
 108 | 1
 multa
 115 | 9
 bendi
 multici
 multifi
 multip
 multip
 multici
 multivi
 munda
 mundi
 25 |
 mundi
 muner
 movendo

VOCABULARIUM.

movendo 12. 53.
 movent 7. 13.
 moventur 6. 39.
 moveo 9. 92.
 movere 7. 39.
 moveret 8. 75.
 moverit 7. 45.
 moverunt 4. 73.
 movet 3. 63.
 novi 2. 96.
 novimus 1. 95.
 novisti 4. 11.
 novit 5. 27.
 novus 17. 33.
 nucida 8. 6.
 Nucius 10. 27.
 nuctor 4. 18.
 nugiet 1. 50.
 nugietur 10. 30.
 nugunt 3. 58.
 nuguntur 11. 16.
 nula 9. 23.
 nula 14. 197.
 nulas 1. 80.
 nullo 1. 80.
 nullum 1. 97.
 nullio 10. 24.
 nullus 24. 13.
 nullionis 9. 48.
 nullus 14. 197.
 nulli 2. 43.
 nullorum 1. 48.
 nullus 7. 77.
 nullum 2. 40.
 nullus 10. 37.
 nullus 3. 36.
 nullus 6. 27.
 nullorum 5. 23.
 nullus 9. 15.
 nullus 14. 97.
 nullum 9. 96.
 nullus 108. 113.
 nulla, neuter, &c. frequen-
 tius quam in h. opus descri-
 bendi.
 multifido 4. 25.
 multitudine 4. 28.
 multiplices 11. 32.
 multiplici 14. 184.
 multitudine 1. 54.
 multus 4. 64.
 mundam 3. 59.
 mundi 3. 31.
 mundique 12. 63.
 mundicia 10. 90.
 muner 2. 41.

2. 39.
 29. 62.
 27. 41.
 90.
 189.
 3. 6.
 10. 41.
 7. 45.
 7. 52.
 munerem 102.
 15. 49.
 208.
 9. 69.
 101.
 12. 90.
 muneribus 33.
 33. 35.
 9. 49.
 muneribusque 10.
 muneris 6.
 102.
 munerum 5.
 municipem 7.
 12. 21.
 municipalem 4.
 municipem 10.
 municipi 10.
 munificencia 8.
 munificum 4.
 Munna 10.
 munus 2.
 4. 21.
 8. 64.
 12. 24.
 30.
 168.
 munuscula 9.
 48.
 Murena 10.
 Murenaque 2.
 muria 13.
 murice 1.
 8. 84.
 12. 82.
 murices 13.
 murmur 8.
 murmure 7.
 muros 8.
 murrhina 13.
 murum 5.
 mus 11.
 Musa 3.
 12.
 Musae 5.
 27.
 Musxi 12.

Musamque 4.
 Musarum 2.
 Musas 7.
 musica 5.
 muscaria 14.
 muscarium 14.
 muscas 3.
 Musis 1.
 7.
 2.
 Musisque 8.
 multa 13.
 1.
 musteus 13.
 mustum 3.
 19.
 muta 7.
 76.
 mutare 14.
 mutari 14.
 mutat 8.
 mutata 5.
 mutavere 10.
 mutemus 3.
 muret 10.
 Mutina 3.
 Mutioque 6.
 Mutius 10.
 mutoniarum 11.
 mutoniatis 3.
 mutor 14.
 mutua 2.
 5.
 20.
 mutuaris 8.
 mutuos 12.
 mutus 1.
 Myconis 6.
 Mycenae 4.
 Myos 8.
 Myrinis 9.
 Myrino 12.
 Myrinum 2.
 myrobalanum 14.
 Myronis 4.
 myrrha 4.
 myrrha 19.
 myrrham 2.
 11.
 myrrhina 3.
 71.
 myrrhinisque 3.
 Myrtale 5.
 myrtea 3.
 myrteus 3.
 myrtilus 3.
 myrcus 3.
 mystica 8.
 myxos 14.

N.

Navia 1. 29. 72. 107 | 2.
9. 26 | 3. 13
Navole 1. 98 | 2. 46 | 3. 71.
95 | 4. 84
Naiades 6. 68
Napi 12. 20
Narbo 8. 72
Nardi 14. 148
Nardo 2. 59 | 3. 65 | 4. 13 |
13. 51
nare 6. 39
nates 3. 85 | 9. 60
naribus 1. 83 | 7. 94 | 4. 42
Narnia 7. 92
narra 4. 61
narrabat 9. 86
narrant 10. 39
narranti 14. 198
narrantur 2. 36
narrare 12. 94
narraris 12. 52
narras 3. 63 | 4. 37 | 5. 30 |
7. 53
narrasti 8. 17
narrat 3. 20. 84. 87 | 8. 6 |
12. 35
narratur 2. 72 | 3. 9 | 5. 78 |
8. 15
narraveris 3. 46
narrent 7. 61
narres 9. 36
Narthecia 14. 78
Narthecium, *hid.*
nascantur 9. 6
nascatur 4. 42
nascentes 3. 5
nascencia 6. 4
nascensis 8. 36
nascere 6. 3
nasceris 7. 64
nascetur 6. 49
nasci 1. 66 | 6. 2 | 8. 64 |
11. 25. 43 | 12. 76
nascitur 1. 27. 106 | 7. 30 |
11. 16
nafi 11. 99
Nafica 2. 79
Nafidiane 7. 53
nafisque 6. 64
naso 7. 36 | 5. 20
Nafone 1. 62
Nafonem 5. 10 | 12. 44
Nafones 3. 38
Nafonia 14. 192
nafum 1. 4. 42 | 12. 90. 101 |
6. 64 | 7. 36
nafus 13. 2 | 5. 26 | 2. 11 |

14. 96 | 6. 36
nafutius 2. 54
nafutus 12. 37 | 13. 2
natantique 11. 99
nata * 12 | 6. 27 | 9. 43 | 10.
39. 94 | 11. 73 | 12. 21 |
13. 115
natabis 1. 50
natabit 14. 96
natabunt 3. 35
natæ 1. 115 | 10. 33
natalem 10. 87
natales 8. 64 | 9. 53 | 10.
24
natali 9. 54 | 10. 27 | 12. 61
natalicias 7. 85 | 8. 64
natalitium 8. 38
natam 10. 39
natantes 3. 76
natantibus 8. 87
natantur 4. 30
natate 1. 6 | 3. 44 | 8. 46
natat 7. 35
natat 10. 30 | 12. 31 | 13. 80
natatur 6. 43
nates 3. 82 | 6. 56 | 11. 44.
95. 100 | 14. 18 | 15. 93 |
12. 75
natibus 4. 47 | 12. 78
natis * 12 | 8. 81 | 11. 54
nativa 1. 97
nativo 11. 82
nato 4. 45 | 8. 66 | 13.
99
natorum 2. 92 | 7. 39 | 9.
99 | 11. 13 | 2. 91. 92 | 3.
99 | 9. 68
natorumque 3. 94
natoti 8. 31 | 14. 102 | 2.
34
natum 8. 83 | 7. 64 | 10. 27 |
9. 12
natufa 6. 83 | 7. 99 | 8. 68 |
9. 91 | 11. 23
naturæ 11. 81
natram 9. 42
natus 2. 11 | 3. 1 | 6. 93 | 8.
40 | 11. 45. 66. 95 | 2. 11
navali * 28
navalis * 24
navem 10. 104
naufragus 12. 57
naviculatur 3. 20
navigantes 3. 67
navigantium 3. 64
navigare 9. 77
navigat 7. 29
navigetum 11. 100
Naumachiam * 28
nauseam 4. 37

Naufica 11. 31
navita 6. 80
nauta 5. 16 | 10. 87
nautæ 12. 29
nautas 3. 67
nautis * 26
nauticum 4. 62
Neapolis 5. 79
nebit 6. 3
nebula 8. 33 | 4. 64
nebulæ 4. 4
necari 1. 44
necat 4. 54
neceffe 2. 23. 70 | 5. 61 |
4 | 11. 72
neceffum 6. 57
necis * 7
nectar 9. 37 | 13. 148 |
22. 104 | 3. 82 | 8. 39
nectare 4. 32 | 8. 51
58 | 4. 8 | 9. 12 | 14. 10
8. 51 | 9. 35 | 13. 47
nectardum 13. 108
necte 14. 286 | 10. 11
nectere 7. 88
nefas 5. 68 | 70 | 14. 181
68 | 7. 23 | 9. 88 | 10. 9
14. 75 | 16. 61 | 18. 73
75 | 1. 13 | 9. 73
nega 1. 43 | 2. 25. 69 |
38 | 6. 20 | 12. 46. 72
negabis 4. 43 | 14. 76
negabit 11. 107 | 5. 43
negamus 2. 8
negant 10. 95 | 12. 27. 37
negante 10. 65
negantem 6. 66 | 7. 42
negare 1. 85. 75 | 15. 44 |
26. 54 | 4. 12. 38. 71. 8
5. 65. 79 | 6. 49 | 8.
10. 26. 70 | 11. 59 |
7 | 14. 29
negaret 7. 35. 38
negari 1. 16. 43
negaris 2. 5
negas 2. 72 | 3. 94 | 4. 1
5. 17 | 7. 42 | 11. 10
12. 72
negasti 4. 7 | 10. 14
negat * 11 | 1. 69. 105 |
73 | 4. 21. 27. 69. 74 |
23 | 6. 10. 41 | 9. 37. 8
10. 11 | 11. 23. 72. 8
12. 19. 55. 81. 102 | 14
negatve 11. 71
negata 6. 10 | 9. 39 | 11.
negatum 9. 12
negatur 5. 10
negavi 4. 15 | 6. 92
negavit 6. 66

VOCABULARUM.

5. 6 | 7. 36. 50. 96 | 9.
 48
 1. 44 | 3. 37
 7. 16. 28. 68 | 10. 2 |
 11. 26. 88 | 12. 98 | 14.
 135 | 7. 79 | 9. 37
 1. 102
 6. 72
 12. 62
 5. 38 | 7. 36
 6. 22
 5. 52
 10. 62 | 14. 208
 9. 26 | 11. 32 | 1. 88 |
 10
 10. 38. 78
 7. 16
 7. 30
 2. 56 | 5. 50
 3. 21
 2. 71 | 11. 100
 1. 4 | 2. 66 | 7. 17. 61 |
 8. 45 | 9. 14
 9. 39
 7. 28 | 10. 9 | 12. 52
 8. 14 | 14. 92
 9. 62
 6. 73 | 7. 63
 14. 11 | 5. 52 | 7. 25 |
 11. 22
 7. 49
 4. 43 | 13. 72 | 16.
 30
 3. 95
 1. 1 | 4. 67 | 5. 13 | 6.
 18 | 7. 39 | 12. 38 | 9. 86 |
 4. 89 | 1. 67
 6. 8 | 8. 80 | 9. 50 | 10.
 93 | 6. 27. 79 | 8. 15 | 9.
 106 | 12. 26 | 11. 79 | 10.
 21 | 18 | 5. 7 | 9. 63 | 12.
 96 | 10. 86 | 12. 35
 7. 60 | 2. 66 | 11.
 59
 12. 43 | 8. 11 | 4. 28 |
 3. 93
 14. 7
 8. 26
 5. 6 | 6. 30 | 8. 17 |
 12. 3
 2. 22
 3. 58
 10. 24
 4. 16 | 5. 66 | 10. 67
 4. 16
 10. 33. 58
 6. 64
 1. 113. 114. 116 | 2. 40 |
 3. 68 | 4. 77 | 5. 6 | 9. 36 |
 4. 53 | 12. 3

novimus 13. 2
 Novio 1. 87
 novis 5. 10
 novissima 8. 57
 novit 1. 40. 67. 94 | 2. 92 |
 3. 63. 81 | 6. 39. 64. 82 |
 7. 24 | 10. 15 | 14. 8. 201
 Novium 1. 87
 Noviumque 7. 71
 Novius 1. 87
 novo 4. 45 | 10. 41
 novos 13. 1
 novum 1. 13 | 7. 72. 36
 novus 1. 55 | 3. 36 | 4. 10 |
 5. 66 | 8. 71 | 11. 45 | 3.
 36 | 5. 66 | 4. 10 | 1. 55
 nox 2. 90 | 6. 58 | 8. 50 |
 10. 38. 47. 71 | 9. 3 | 4.
 7
 noxia 2. 61 | 5. 68 | 3. 92
 noxias 10. 5
 noxius 1. 86
 nube 8. 36 | 9. 25
 nubere 5. 17 | 7. 57 | 8. 12 |
 9. 6 | 10. 8 | 11. 24 | 12.
 42
 nubila 2. 11 | 8. 51
 nubilus 6. 10
 nubes 6. 22
 nubit 4. 13 | 6. 7. 47
 nuce 11. 19
 nuces 13. 1 | 14. 18 | 4. 66 |
 13. 25 | 5. 31 | 7. 90
 nucibus 5. 85 | 14. 1
 nuciperfica 13. 46
 nucleosque 11. 87
 nuda * 7 | 3. 61. 71 | 6. 32 |
 10. 50 | 11. 105 | 8. 1
 nudæ 12. 45
 nudam 4. 28 | 10. 81
 nudat 2. 66 | 11. 85
 nudi 7. 31. 34 | 14. 81 | 6.
 93 | 11. 57 | 5. 21 | 7.
 31
 nudo 11. 101 | 14. 86 | 8.
 67 | 11. 23 | 12. 64 | 1. 9.
 85 | 5. 63 | 14. 148 | 7.
 71
 nudorum 12. 71
 nudos 3. 68
 nudum 1. 24 | 4. 53 | 5. 5 |
 6. 68 | 11. 62 | 5. 50 | 10.
 83
 nudus 6. 77 | 9. 57 | 1. 44
 nugarum 7. 25 | 9. 1
 nugas 4. 10. 83 | 5. 81 | 6.
 64 | 7. 10. 50 | 8. 3 | 7.
 10 | 2. 86
 nugis 1. 114 | 2. 4 | 4. 72 |
 7. 13 | 14. 183 | 3. 55

185
 nulla, nullus, &c. *passim*.
 Numa 10. 52. 97 | 11. 195 |
 12. 6 | 11. 6 | 3. 62 | 10.
 39
 Numæ 6. 47 | 10. 10. 35.
 44 | 11. 6 | 12. 63
 Numæque 10. 76
 Numam 11. 6
 Numas 9. 28
 Numati 10. 33
 numen * 12. 13. 17 | 1. 69 |
 8. 80 | 9. 44 | 10. 92 | 9.
 2. 104
 numerabas 9. 30
 numeranda 4. 40
 numerandus 1. 40
 numerant 8. 55
 numerantem 7. 13. 64
 numerantur 4. 22
 numerare 2. 52 | 6. 34 | 8.
 26. 56. 66 | 9. 38 | 11. 63 |
 12. 57 | 13. 10
 numeras 9. 36 | 10. 28. 38 |
 11. 40
 numerasti 11. 85
 numerat 1. 16 | 10. 23. 53
 numerata 11. 71
 numeratur 3. 6 | 8. 68 | 14.
 17
 numeravi 4. 40
 numeravit 8. 28 | 9. 60
 numerem 8. 28
 numeres 4. 37
 numeret 7. 8
 numeretur 27. 66
 numero 14. 15
 numeros 10. 44
 numerosa 2. 29
 numerosior 4.
 numerosus 3. 35
 numerum 8. 51 | 14. 199
 numerus 5. 50 | 11. 25
 Numidicæ 3. 58 | 13. 73
 Numidum 12. 26
 numina 9. 88 | 11. 4 | 3.
 24
 numine 6. 85
 numinis 7. 11
 numisma 1. 12 | 8. 78 | 9.
 32
 nummi 4. 51 | 12. 53 | 71
 nummis 1. 67 | 2. 43. 57 |
 4. 37 | 8. 44 | 10. 31 | 6.
 5 | 13. 3 | 14. 35 | 2. 42 |
 12. 26
 nummorum 7. 52 | 12. 29
 nummos 1. 77 | 3. 26 | 4. 15 |
 5. 43 | 8. 13. 17 | 9. 33 |
 47 | 10. 14 | 11. 67 | 12. 23 |
 e 13. 126

INDEX

13. 126 | 14. 9 | 10. 27.
 75. 219 | 4. 26
 nummularius 12. 57
 nummus 13. 3
 nuncupat 9. 14
 nuncupatur 9. 12
 nuncia 7. 32
 nunciat 8. 67 | 10. 48
 nuncius 7. 5
 nupisti 5. 17 | 7. 37
 nupit 1. 25 | 4. 76 | 5. 76 |
 12. 42
 nupta 11. 24 | 9. 106 | 11.
 79 | 4. 66
 nuptæ 3. 93 | 10. 35
 nuptiæ 12. 66
 nuptiale 11. 99
 nuptias 1. 11 | 6. 8
 nupturire 3. 93
 Nursinas 13. 20
 nuru 10. 6
 nurum 12. 21
 purus 11. 54 | 14. 39 | 4.
 75
 nurusque 2. 41
 nusquam * 7 | 1. 4. 50. 56 |
 4. 16. 66 | 6. 42 | 7. 72 |
 12. 24 | 14. 138
 nutantia 1. 89 | 5. 12
 nutibus 3. 82
 nutiat 6. 27
 nutritem 10. 67
 nutrita 11. 70
 nutritor 8. 28
 nutritrix 5. 1 | 12. 79
 nutu 9. 18 | 6. 82 | 9. 45
 Nympha 9. 59. 67 | 6. 43.
 47. 98
 Nympha 11. 83
 Nympharum 1. 36 | 4. 57 |
 9. 59 | 10. 7
 Nyssa 4. 44
 O.
 Oefus 13. 84
 obibat 1. 91
 objecta 8. 14
 objecture 5. 70
 obit 11. 83
 obligatque 7. 38
 oblinuit 11. 46
 obliqua 7. 61
 oblita 7. 93
 oblitus 5. 7
 obnoxia 9. 88
 obruet 5. 41
 obruit 4. 11
 obrutusque 9. 41
 obsecra 11. 62

obsecra 4. 48
 obsecenos 6. 50
 obscura 2. 8 | 14. 171
 obscuraque 11. 105
 obscuras 6. 59
 obscurant 14. 5
 obscuro 1. 79
 obscurus 1. 50 | 5. 13
 obserata 7. 19
 observant 4. 54
 observare 5. 51 | 9. 103
 observat 7. 49
 observes 9. 92 | 12. 29
 obsidet 2. 17
 obsonator 14. 217
 obsonia 3. 23
 obstantes 4. 66
 obstantem 4. 54
 obstat 11. 97
 obstat 1. 88 | 4. 29
 obstrepe 7. 17
 obstrepsis 1. 96
 obtraxisse 10. 17
 obvia 4. 33 | 14. 169
 obvios 7. 94
 obvium 11. 7
 occasio 8. 9
 occidis 10. 50
 occidit 1. 81 | 4. 11. 63 | 6.
 68: 85 | 7. 39 | 9. 31
 occisus 2. 84
 occubuit * 79
 occupare 5. 14
 occupat 3. 24 | 7. 60
 occupato 7. 96 | 3. 82
 occupatus 12. 107
 occurrere 7. 94
 occurris 1. 118 | 2. 67
 occurrit 3. 14. 44 | 9. 28
 occurrunt 11. 99
 Oceani 6. 64
 Oceano 5. 28
 Oceanum 5. 24 | 10. 37
 Oceanumque 10. 44
 Oceanus 3. 95 | 6. 9
 ocellis 1. 93
 ocia 4. 25
 ociosa 2. 37
 ociosis 1. 97
 ociosum 5. 21
 ocium 3. 36
 octaphoro 6. 84
 octava 4. 8
 octavam 10. 48 | 11. 33
 octavum 9. 65
 octavus 8. 71
 octies 8. 64
 octio 2. 57 | 5. 12 | 7. 52 | 9.
 3 | 14. 87 | 9. 32
 octobres 12. 68 | 10. 87

octobris 10. 62
 oculi 9. 85
 oculis 4. 78 | 7. 6 | 9. 4
 10. 59 | 12. 15 | 1. 97
 oculisque 9. 60
 oculo 6. 78 | 8. 59 | 12. 2
 4. 65 | 8. 59
 oculoque 5. 14
 oculos 2. 91 | 3. 92 | 4. 7
 8. 2 | 9. 16
 oculosque 6. 80
 oculum 1. 93 | 3. 8
 oculum 6. 78
 oclerat 9. 81
 oderit 8. 3
 odi 5. 18 | 7. 42 | 12. 39
 odit 6. 59. 61 | 7. 11 | 10.
 10. 4
 odiosus 2. 1 | 8. 6
 odisse 12. 13
 odisset 9. 23
 odor 1. 88 | 2. 12 | 3. 2
 12. 32
 odore 6. 80
 odore 4. 93 | 9. 63
 Odryfio 7. 7
 Odryfios 7. 79
 Oebalius 11. 44 | 14. 173
 Oedipodas 9. 26
 Oedipoden 10. 4
 cenophori 6. 89
 Oetapi 9. 67
 ofella 14. 221
 ofellæ 10. 48
 ofellas 12. 48
 offendere 2. 23. 32 | 9. 56
 offendimur 7. 47
 offendor 6. 7 | 7. 17
 offendunt 8. 24
 offensa 12. 57
 offensæ 8. 33
 offenso 8. 75
 offensus 9. 44 | 12. 78
 offeras 5. 6
 officii 1. 36
 officio 4. 79
 officiose 1. 71
 officiosus 5. 23 | 10. 88
 officium 1. 91 | 8. 57 |
 73 | 11. 66
 ohe 4. 91
 ole 2. 68 | 4. 36 | 10. 54
 oleas 3. 93
 olebit 14. 146
 olei 12. 71
 olent 2. 11
 olentem 11. 55
 olentes 6. 85
 olenti 2. 16
 olentis 14. 140

VOCABULORUM.

404. 90
 ere 3. 12. 28. 55 | 4. 4 | 6.
 55 | 11. 31 | 12. 87
 erent 9. 60
 es 21. 12 | 4. 4
 et 1. 88 | 2. 12. 29 | 3. 63.
 ex | 6. 93 | 9. 12 | 11. 31 |
 13. 98
 eum 3. 58 | 5. 78 | 13. 98
 facere 3. 49 | 6. 36
 fecit 7. 93
 idaeque 1. 50
 idam 10. 37
 im 1. 93. 108 | 5. 61 | 7.
 88 | 9. 72 | 10. 79 | 19. 52
 ira 1. 44 | 13. 36 | 9. 27.
 55
 ivaz 1. 104 | 11. 53 | 13.
 36 | 9. 24. 36 | 5. 79 | 4. 46
 ivas 7. 30
 ivi 4. 90
 ivifera 12. 100
 ivis 13. 1
 illus 3. 48
 la 12. 18. 32
 lares 7. 19
 las 13. 8
 le 8. 28
 lores 1. 54
 lphicus 9. 97
 liere 9. 62
 lus 3. 58 | 12. 31 | 7. 30 |
 13. 57
 lympi 14. 175
 lympiadas 7. 39 | 4. 45 |
 10. 23
 lympo 9. 4
 minibus 12. 100
 mne, omnis, *acc. passim*
 mager 13. 97. 101
 nerat 1. 56
 neratur 4. 78
 neri 11. 42
 nerofa 6. 43 | 9. 56
 nocrotali 11. 22
 nus 1. 7. 38 | 6. 77 | 8. 75 |
 12. 100 | 13. 29 | 14. 3 |
 16 | 8. 31
 nyx 12. 50 | 7. 93 | 16. 48 |
 6. 42 | 11. 50
 opacas 11. 89
 Opelicus 12. 71
 opemque 8. 75
 operæ 7. 36
 operam 13. 2 | 3. 46
 opere 3. 58
 operi 5. 53 | 11. 82
 opera 10. 96
 opertas 10. 54

opertos 9. 60
 opertum 14. 222
 operumque 4. 83
 opes 4. 78 | 5. 19. 43. 82 |
 8. 18. 26 | 9. 23. 60 | 10.
 2 | 11. 6 | 12. 5. 42. 63 | 7.
 31 | 4. 73 | 5. 26 | 2. 13.
 30 | 9. 66 | 4. 84 | 2. 16 |
 12. 53 | 10. 48. 96
 Ophitæ 6. 42
 ophthalmicus 8. 74 | 3. 75 |
 5. 70 | 11. 6 | 2. 43 | 3. 40
 opimi 1. 27 | 2. 46 | 3. 26 |
 13. 113
 Opimiani 9. 89
 Opimiano 10. 49
 Opimianum 3. 82
 opobalsama 14. 59 | 11. 9
πωριον 9. 3
 oportet 4. 39
 Oppiane 6. 42 | 8. 25
 Oppianus 7. 3
 oppida 3. 95
 oppidum 10. 30
 oppignaverit 2. 57
 opposita 3. 68
 opposuitque 10. 85
 oppressæ 14. 159
 opsonia 3. 23
 optabat 9. 52
 optabis 7. 95
 optabisque 10. 78
 optare 11. 81
 optarent 1. 100
 optarit 10. 92
 optas 10. 71
 optasser 9. 40
 optat 2. 90 | 6. 59 | 11.
 56
 optavitque 8. 2
 optem 4. 91
 optemus 1. 100
 optes 10. 47
 optet 6. 25 | 8. 88
 optima 1. 19 | 4. 55 | 9.
 12
 optimam 4. 55
 optime 12. 63 | 14. 180
 optimi 8. 10
 optimum 9. 79
 optimus 1. 42
 opto 1. 56 | 8. 61 | 12. 49
 opum 4. 40
 opus* 1. 16. 27 | 1. 26. 34.
 71 | 2. 50. 77 | 3. 38 | 4.
 29. 83 | 5. 5. 31. 41 | 6.
 13. 73 | 7. 62. 69. 83 | 8.
 6. 33. 36. 51 | 9. 27. 32.
 39. 45. 95 | 10. 2. 21. 33.
 59 | 11. 61. 79. 105 | 12.

5 | 13. 2 | 14. 1. 115. 135.
 208
 ora 1. 15. 23. 49. 60. 61. 79 |
 2. 72. 75 | 3. 19. 93 | 5.
 36. 70 | 6. 34. 74. 93 | 7.
 82. 86 | 8. 3. 36 | 9. 25.
 67. 76. 78. 104 | 10. 10. 28.
 99 | 12. 60 | 13. 89 | 14.
 126
 oraque 5. 36 | 9. 26
 orabat 4. 67. 73
 oranti 3. 74 | 9. 47
 oras 8. 76 | 10. 20. 93 | 12.
 100
 orat 11. 28
 oratione 5. 19
 orba 2. 38 | 6. 60 | 7. 13
 orbata 6. 85
 orbe* 27 | 1. 1 | 2. 65 | 4.
 30 | 5. 13. 73 | 6. 64 | 7.
 7. 16. 61 | 8. 36. 61 | 9.
 44. 85. 104
 orbem 5. 61 | 6. 3 | 8. 41 |
 9. 18
 orbes 2. 43 | 9. 23. 32. 60
 orbi 9. 21
 orbis 7. 6 | 9. 7
 orbita 14. 33
 orbos 6. 27
 orbus 11. 45. 84
 Orchiana 10. 5
 ordem 13. 11
 ordinata 3. 58
 ordine 3. 63 | * 26
 ordines 5. 8
 ordo 4. 2
 ore 1. 7. 40. 43. 105 | 2. 21.
 61 | 3. 5. 19. 60. 72. 93 |
 4. 10. 14. 61. 87 | 5. 2.
 8. 36. 56 | 6. 10. 13. 29.
 58. 64. 73 | 7. 25. 33.
 62. 87 | 8. 1. 18. 28.
 51. 56. 65. 76 | 9. 81.
 88. 105 | 10. 12. 32. 37.
 89 | 11. 5. 23. 57. 62 | 12.
 38. 54
 Orestem 6. 11
 Orestes 6. 11 | 7. 23 | 10.
 11
 Orestis 6. 11
 oret 10. 5 | 11. 21
 oris 3. 1 | * 24 | 4. 42 | 7.
 5 | 8. 31. 45 | 9. 31.
 85
 orisque 11. 104
 ornare 12. 86
 ornatus 4. 78
 ornent 13. 91
 ornentur 7. 73
 ornere 2. 38
 6 2
 ornatur

- ornetur 7. 94
 oro 4. 90 | 8. 39 | 11. 76, 133. 155
 77
 Oros 7. 9
 Orphea 10. 19
 Orpheo * 3. 22
 Orpheus 11. 85
 orta 11. 40
 ortui 7. 21
 ortus 3. 5 | 12. 4
 Oryx 13. 95
 os 1. 84 | 2. 72 | 9. 96 | 10. 65 | 11. 31 | 12. 87. 101
 oscitanti 11. 99
 oscitat 6. 61
 oscitationes 2. 6
 oscula 3. 35 | 8. 44 | 11. 24. 92 | 13. 18
 osculis 8. 44 | 12. 95
 osculo 1. 110 | 6. 66 | 7. 94 | 12. 59
 ossa 1. 115 | 5. 36. 45 | 6. 85 | 8. 36. 37 | 9. 30. 31 | 11. 85
 offeus 3. 63
 offibus 1. 73
 ostendere 1. 70 | 12. 8
 ostendit 2. 16 | 6. 70
 ostenditur 3. 19
 ostia 11. 105
 ostrea 3. 45. 59 | 7. 77 | 9. 15 | 10. 37 | 12. 17 | 13. 81
 ostreorum 7. 19
 ostro 3. 82 | 12. 38
 Otacilium 10. 79
 Otacilius, *ibid.*
 Othe 6. 32
 Othone, *ibid.*
 Othryfias 10. 7
 Othryfio 9. 95
 otia 1. 56. 108 | 4. 14. 25. 83 | 6. 43 | 9. 104 | 10. 44 | 11. 4 | 12. 1. 5. 69
 otio 1. 114 | 3. 58
 otiosa 2. 37
 otiosa 1. 42
 otiose 11. 1
 otiosorem 11. 1
 otiosis 1. 97 | 3. 58
 otiosus 3. 20. 58 | 12. 57
 ova 3. 47 | 7. 30. 48. 53 | 10. 48 | 11. 53 | 12. 19 | 13. 40
 ovans 8. 65
 ovem 6. 3
 oves 4. 49 | 7. 79 | 8. 56 | 12. 64
 Ovidi 1. 106 | 7. 43. 44
 Ovidii 14. 192
 ovis 3. 65 | 5. 79 | 14. 121.
133. 155
 ovo 6. 93 | 8. 33
 oxygarumque 3. 50
 P.
 PAcata 9. 81
 pace 10. 72
 pacem 2. 85
 paci * 4
 pacifici 12. 63
 pacificus 8. 66
 pacis 1. 2 | 8. 15
 Pacorus 9. 36
 Pactius 14. 78
 pactus 8. 17
 Pacuviusque 11. 91
 Padi 10. 12
 pæantius 2. 84
 pædago 12. 49
 pædago 3. 58 | 8. 44 | 9. 28
 pædagogorum 10. 62
 pædica 1. 93
 pædicant 11. 64. 100
 pædicare 3. 68 | 11. 79. 89. 105
 pædicari 6. 56 | 7. 61
 pædicaris 3. 95 | 9. 71
 pædicas 11. 95 | 12. 16
 pædicat 7. 66 | 11. 46
 pædicem 11. 21
 pædico 2. 47 | 11. 88
 pædicone 6. 33
 pædiconibus 12. 77
 pænam 3. 64
 pæne 1. 13. 16 | 2. 11. 51 | 5. 14 | 6. 58 | 7. 46 | 11. 83 | 14. 197
 pænula 12. 1 | 14. 84. 128. 130. 145 | 1. 104
 Pæstanaque 4. 60
 Pæstani 6. 80
 Pæstani 9. 61 | 4. 42
 Pæstano 9. 27
 Pæsti 5. 38
 Pæsto 12. 31
 Pæte 1. 14 | 6. 30 | 11. 77. 80
 Pæto 1. 14 | 5. 38
 Pætus 7. 38
 Paganica 7. 31 | 14. 45
 pagina 1. 54 | 3. 69 | 5. 2. 16 | 7. 11 | 10. 1. 4. 78 | 11. 17 | 10. 45 | 14. 198 | 10. 59 | 2. 77 | 9. 79 | 1. 5 | 11. 18 | 4. 10 | 11. 25 | 7. 44 | 4. 91
 paginæ 8. 44
 paginis 2. 6
- Pæmon 2. 88
 pæstra 7. 66. 81 | 4. 90
 pæstræ 5. 66
 pæstras 4. 25 | 10. 55
 pæstris 4. 8
 pæstrita 3. 58 | 14. 201
 pæstrita 6. 63
 pæstritis 3. 82
 Palamedis 12. 75
 palamque 7. 91
 Palatina 8. 28
 Palatina 5. 5
 Palatini 5. 19 | 8. 60
 Palatino 9. 40
 Palatinus 4. 45
 palato 14. 220
 Palinurus 3. 77
 palla 1. 93 | 11. 105
 Pallada 9. 4
 Palladia 5. 1 | 6. 13 | 101
 Palladis 1. 77
 Palladium 9. 24
 Palladiumque 1. 2
 Palladius 8. 51
 Pallados 4. 53 | 13. 104
 Pallas 6. 10 | 7. 27 | 9. 12. 100 | 8. 1
 pallatia 4. 5. 79 | 7. 27 | 43. 93 | 12. 21 | 9. 104 | 1. 71
 Pallatina 8. 39
 Pallatinas 13. 91
 Pallatinis 11. 9
 Pallatinos 9. 25
 Pallatinum 9. 81
 Pallatinumque 9. 88
 palleat 8. 44 | 10. 13
 pallens 5. 79 | 9. 58
 pallent 9. 62
 pallentes 11. 7 | 13. 17
 pallentia 1. 42
 pallere 13. 61
 palleret 9. 55
 pallet 1. 78 | 3. 38. 58 | 61
 pallia 11. 110 | 3. 63 | 8. 59 | 9. 27 | 11. 17. 24 | 103 | 14. 136
 pallida 14. 162. 218 | 5. 38. 14. 33 | 10. 12
 pallidior 11. 56
 pallidiorque 2. 24
 pallidus 5. 28 | 12. 32 | 65 | 8. 55 | 1. 50
 palliolata 9. 33
 palliolo 11. 28
 palma 10. 9 | 14. 82 | 27
 27

VOCABULORUM.

almae 5. 32 | 8. 78
 aliam 7. 71 | 11. 34
 almas 10. 50. 53
 almatæque 7. 1
 almitæ 6. 49
 almitis 4. 89 | 8. 40 | 12.
 alude 11. 33 | 13. 115 | 14.
 aludes 10. 74
 aludis 11. 53 | 12. 57
 alumbi 12. 67
 alumbum 2. 37
 alumbus 3. 58 | 13. 67
 alus 4. 4 | 14. 160
 amphile 4. 69
 ampineis 4. 44 | 10. 93
 ana 1. 70 | 9. 62
 anaca 14. 100
 anaretus 6. 89
 anariolis 5. 30
 anda 14. 106
 andionis 1. 25
 andit 5. 26 | 12. 100
 ane 10. 59 | 11. 57
 anem 8. 16
 anes 13. 47
 angentur 3. 38
 angere 11. 4
 anis 6. 11 | 10. 5
 annice 2. 36 | 6. 67 | 9.
 48 | 12. 73
 annici 6. 39
 anniculi 2. 72
 anniculo 5. 62
 anniculum 2. 85
 annis 2. 46
 anno 10. 5
 annonicas 13. 69
 annonici 8. 15
 annosæ 3. 72
 annucea 11. 47
 annua 2. 43
 antagathus 6. 52
 anticibus 5. 64
 antiphæ 8. 28
 antiphien 7. 73
 antipile 4. 48 | 6. 36 | 8.
 antipilonis 8. 33
 antipilonibus 12. 62
 antipilla 13. 44
 antipillas 8. 64 | 14. 13
 antipilus 7. 93
 antipirane 8. 81
 antipyro 8. 44 | 10. 97
 antipyrus 16. 24 | 1. 13 | 3. 28.
 antipyrus 66 | 6. 11 | 8. 36 | 12. 8
 antipyrus 14. 15 | 1. 112

para 9. 19. 57
 parabat 8. 30
 parabit 11. 32
 parantur 10. 30
 parare 3. 2. 62
 paras 11. 8 | 14. 27
 parafitum 9. 29
 parafiti 12. 99
 parat * 28 | 7. 5 | 11. 79
 parata 11. 24 | 14. 217
 parati 7. 41
 parato 10. 97
 paratur 1. 35. 67. 105 | 3.
 62 | 7. 96
 paravit 7. 55 | 9. 15 | 10.
 85
 parazonium 14. 32
 parca 4. 8 | 14. 41 | 10. 41 |
 13. 116 | 7. 73
 parca 6. 62 | 4. 46. 66
 parcum 9. 18
 parcas 1. 36
 parce 1. 78 | 3. 68 | 5. 7 | 6.
 27 | 7. 67. 92 | 10. 62. 74.
 82 | 11. 23. 44 | 14. 105.
 118. 172
 parcere 1. 15 | 2. 75 | 4. 74 |
 7. 81 | 10. 33
 parcis 1. 107 | 3. 13
 parcite * 25 | 5. 73
 parcius 8. 38 | 12. 14 | 13.
 20
 parco 2. 40
 parcos 14. 43
 pardum * 15
 pardus 1. 105
 parem 9. 28 | 10. 11
 parendum 2. 35 | 9. 54
 parens * 13 | 1. 117 | 7. 6 |
 8. 21 | 9. 7
 parensque 8. 2
 parentem 5. 6 | 10. 104 | 12.
 16
 parentes 9. 75
 parenti 3. 6
 parentibus 10. 71
 parentis 6. 83 | 7. 44 | 6.
 25
 parere 3. 58 | 6. 67 | 9. 7
 pares 2. 18 | 8. 12 | 11. 105 |
 12. 49 | 10. 47 | 3. 93 | 7.
 30 | 11. 28
 paret 1. 105
 Parethomias 10. 26
 pari 4. 13. 35
 pariat 10. 91 | 12. 42
 paribus 8. 3. 72
 Paridis 2. 64
 pariente 11. 96
 Parim 12. 52

Paris 11. 14. 106
 parit 7. 101
 pariter * 13. 17. 20 | 3. 5 |
 4. 57 | 5. 38. 43 | 7. 45.
 49. 70 | 8. 2. 28. 36. 57.
 82 | 9. 33. 35. 73 | 10. 10.
 87. 101 | 11. 70. 81. 94 |
 14. 64. 184
 pariterque 12. 16
 parma 2. 43 | 9. 9 | 14. 155.
 213 | 5. 13 | 9. 21
 parma 9. 70
 parmensi 4. 37
 Parmessida 8. 70
 paro 9. 56
 paropsideque 11. 32
 paropside 11. 28
 Parrhasia 4. 11 | 7. 98 | 9.
 12 | 12. 15
 Parrhasia 8. 36
 Parrhasiam 7. 55
 Parrhasio 6. 25
 Parrhasios 6. 58
 pars * 21. 28 | 5. 66 | 7. 25 |
 8. 47 | 10. 2. 80 | 9. 12 |
 * 2 | 11. 23 | 14. 174
 parta 1. 115 | 10. 47
 parte 2. 50. 54 | 3. 68. 85.
 87. 91 | 5. 5 | 6. 18 | 7. 72 |
 10. 2 | 11. 23 | 12. 98
 partem 2. 24 | 3. 86 | 11.
 62 | 12. 101
 partes 11. 32
 Partheniana 9. 50
 Parthenio 8. 18 | 12. 11
 Partheniosque 4. 79
 Parthenium 5. 6 | 11. 1
 Parthenius 4. 45
 Parthenopces 11. 87
 Parthenopceus 6. 77 | 10. 4 |
 9. 57
 Parthiæve 10. 76
 Partho 2. 53
 Parthorum 12. 8
 Parthos 5. 59 | 10. 72 | 9. 104
 partibus 4. 90
 participi 4. 75
 partiris 4. 19
 partis 9. 49
 partitur 3. 82
 partitus 4. 3
 partus * 12. 14 | 7. 20 | 12.
 21
 parva * 24 | 4. 64 | 9. 1 | 12.
 69 | 14. 18 | 8. 82 | 4. 89 |
 7. 52 | 1. 59 | 7. 50 | 9. 99 |
 10. 19 | 7. 83 | 9. 9. 32 |
 14. 61. 195 | 10. 63 | * 24 |
 9. 54 | 5. 85 | 7. 48. 79.
 93 | 4. 83 | 12. 31 | 10. 96 |
 e 3 12. 57 |

INDEX O V

12. 57 | 7. 18 | 12. 78 | 4.
73
parva 4. 55 | 9. 27. 55 | 11.
92 | 14. 198
parvas 1. 22
parve 1. 4 | 3. 5 | 6. 13
parvi 5. 79 | 9. 19 | 14. 171
parvis 4. 74 | 1. 36
paruit 12. 29
parvo 4. 89 | 6. 66 | 7. 12.
16. 33 | 8. 33 | 10. 1 | 14.
97 | 13. 99
parum 1. 36 | 2. 8. 36 | 7.
66 | 8. 78 | 10. 19
parvula 4. 78
parvuli 10. 92
parvum 12. 95
parvus 4. 90 | 10. 48 | 6.
38
pascar 13. 49
pascat 7. 7, 8 | 11. 28. 85
pascentem 4. 49
pascere 5. 78 | 8. 79 | 10.
11
pasci 8. 51
pascimus 10. 58
pascis 3. 58
pascit 6. 11 | 9. 3. 64. 82 |
10. 30. 96 | 11. 19
pascitur 1. 61 | 8. 30 | 10.
96 | 13. 62. 97
pascunt 6. 90
Paspiphaen * 5
passa 2. 43 | 4. 22
passere 1. 8. 110 | 9. 55
passerum 1. 8 | 4. 14 | 11. 7
passerinum 12. 36
passerinus 7. 6
passeris 1. 93 | 6. 43 | 7. 13
passum 2. 5 | 13. 106
passus 7. 39 | 11. 83
pastas 12. 75
pastillos 1. 88
pastor 8. 55 | 9. 23 | 11. 42 |
13. 38 | 14. 156
pastoris 5. 66
pastum 13. 41
pastus 9. 90 | 13. 89 | 14.
70 | * 3
Patavina 11. 17
Patavinæ 14. 143
pateat 3. 49
pateha 5. 79 | 13. 81
patent 11. 50
pater * 1 | 1. 67. 85 | 3. 10 |
4. 16. 70 | 5. 7. 35 | 6.
3. 39. 62 | 8. 2. 55 | 9.
4. 9. 21. 36. 37. 76 | 10.
7. 28. 68. 102 | 11. 40.
92 | 12. 53. 68 | 14. 376.

108
paterā 6. 92 | 8. 6
paterent 14. 148
pateret * 12
pateris 2. 34 | 8. 80
paterna 3. 95 | 8. 31
paternæ * 7
Paterne 12. 53
paterni 7. 61
paternis 4. 39 | 9. 3
paternos 11. 71
paternus 9. 89
pater 1. 35. 71 | 3. 72. 14.
64 | 8. 59 | 9. 21 | 11. 71.
105
pathicissimos 12. 97
pati 4. 37 | 9. 67. 94 | 11.
24
patique 7. 38 | 12. 26. 61
patiar 3. 92 | 10. 82
patiare 1. 4
patiaris 6. 81
patiens 10. 25
patienter 14. 165
patientiam 1. 105
patientur 5. 7
patiēre 11. 79
patimur 3. 82
patre 2. 2
patrem 1. 34 | 4. 16. 70 | 5.
73 | 6. 39 | 9. 35. 43 | 10.
44 | 11. 56. 104
patremque 11. 8
patres 6. 27 | 11. 6 | 14. 43
patresque 8. 50 | 9. 49 | 14.
120
patri 1. 69 | 3. 6. 13 | 6. 85 |
9. 78. 104 | 14. 124
patrique 6. 38
patria 8. 72
patriā 2. 24
patriæ * 2 | 3. 91 | 6. 25 |
10. 20 | 12. 64
patriam 8. 31
patrias 6. 38 | 8. 3 | 9. 84
patribusque 12. 3
patricio 10. 68
patricius 7. 72
patriciusque 6. 25
patrii 6. 27
patris 2. 90 | 4. 75 | 5. 43 |
12. 3. 31
patris 4. 16. 45 | 6. 64 | 8.
36 | 9. 2. 67 | 11. 5 | 12.
101 | 14. 174
patriumque 10. 96
Patrobas 2. 92
Patroclianas 12. 78
patrona 12. 40
patronam 7. 73

patroni 6. 28. 29 | 9. 75
patrono 1. 99 | 5. 71 | 10.
patronos 5. 36
patronum 1. 98. 102
patronus 2. 13. 27
patruelibus 5. 36. 37
patrum 4. 55 | 11. 12
patrumque 7. 4
patulo 9. 32 | 13. 5
patulos 3. 19
pauci 1. 97. 117 | 2. 71 |
15. 64. 78 | 6. 10. 15. 1
7. 19. 28. 85 | 10. 1 |
109
paucaque 4. 15
paucis 5. 13 | 11. 26
paucos 1. 16 | 2. 48
pavet 11. 40
pavidi * 22
pavir * 7
Pauline 2. 14 | 3. 78
paulisper 7. 28
Paulla 1. 75 | 6. 6 | 9.
10. 8 | 11. 8
Paullam 10. 8
Paulle 4. 17 | 5. 4. 23 |
12 | 7. 71 | 8. 33 | 9. 8
10. 10 | 12. 70
Paullos 6. 29
paullum 4. 14. 83 | 5. 23
Paullus 2. 20 | 9. 87
pavo 5. 38 | 13. 70
pavones 3. 58
Pavonia 14. 67
pavoninus 14. 85
pauper 2. 90 | 3. 15 | 4.
40. 67 | 5. 13 | 6. 50. 7
7. 9 | 8. 19 | 9. 3. 82 |
10 | 11. 6. 33. 45. 51 |
71. 83 | 14. 160. 219
pauperes 5. 42 | 12. 15
pauperi 12. 57
pauperibus 7. 45
pauperior 5. 40 | 10. 78
pauperiore 14. 103
pauperis 3. 48. 81 | 11. 2
13. 27. 106 | 14. 1. 126
paupertas 4. 77 | 11. 33
paupertatemque 8. 56
pax 7. 79 | 12. 9 | 14. 34
peccant 14. 3
peccantis 14. 68
peccare 9. 39 | 11. 45
peccas 1. 35 | 2. 50
peccasse 2. 80
peccat 3. 51 | 9. 97 | 11. 2
peccatum 3. 85
peccaverat 2. 66
peccos 6. 218 | 11. 2
pecore 4. 37

VOCABULORUM.

cori 11. 42
 coris 8. 51 | 9. 73
 cten 14. 25
 ctere 2. 36
 cline 13. 150
 ctora * 7 | 6. 21. 56 | 7. 68 | 11. 54 | 2. 36 | 4. 56 | 11. 11 | 6. 32 | 10. 25. 50 | 5. 5
 ctoralis 14. 134
 ctore * 7 | 3. 72 | 4. 5. 87 | 8. 73 | 12. 44 | 13. 92 | 10. 26 | 1. 26 | 9. 79 | 7. 39 | 12. 38 | 6. 25. 85 | 14. 149 | 1. 9. 11. 85 | 17. 1 | 9. 1
 ctoris 7. 16
 ctus 2. 11. 62 | 3. 93 | 4. 53 | 5. 38 | 6. 64 | 7. 13 | 14. 66 | 9. 15 | 8. 55 | 10. 13 | 7. 1
 ctusque 9. 73
 ctudis 5. 38
 ctudum * 21
 ctuari 4. 64
 ctunia 11. 71
 ctuosas 5. 57
 ctus 1. 86 | 11. 42 | 9. 62 | 13. 39 | 8. 55 | 5. 32
 ct 9. 39 | 12. 50. 54 | 1. 110 | 6. 64
 ct 101. 81. 100 | 2. 29
 ct 4. 17. 88 | 10. 14
 ct 2. 35 | 4. 51 | 17. 19. 32 | 9. 89 | 11. 29. 72. 89 | 2. 14 | 12. 48 | 11. 47 | 14. 107
 ct * 28
 ctibus 3. 23 | 10. 9 | 11. 55 | 12. 36. 40. 78
 ctico 2. 28
 cticulosi 12. 59
 ctio 5. 5
 ctionis 2. 77 | 10. 19
 ctum 3. 82
 ctus 9. 59
 ctus 8. 33
 ctus * 2
 ctare 7. 19
 ctat 6. 12
 ctior 3. 66
 ctus 4. 84 | 7. 33 | 11. 72
 ctus 14. 88
 ctus 4. 66
 ctus 2. 64
 ctus 6. 71
 ctus 1. 62 | 13. 121
 ctus 1. 27
 ctus 13. 121
 ctus 2. 41 | 8. 73

Pelion 8. 36
 Pellæ 13. 85
 Pellæi 9. 44
 pelle 11. 99 | 14. 50 | 13. 59 | 3. 77 | 12. 45 | 14. 184 | 6. 64
 pellem 5. 61
 pelles 9. 75
 pellex 14. 119 | 10. 51
 pellibus 14. 190
 pellice 9. 42
 pellicibus 12. 98
 pellicula 3. 16
 pellis 14. 66 | 7. 19 | 1. 50 | 10. 62
 Pelops 12. 86
 Pelorida 10. 37
 Peloris 6. 11
 peltatam 9. 104
 Pelusia 13. 9
 penates 1. 71 | 7. 26 | 10. 33 | 8. 1. 75 | 10. 28 | 12. 3 | 11. 94 | 4. 64 | 9. 62
 penatibus 9. 19
 pendear 8. 61 | 12. 63
 pendebat 7. 36
 pendens * 7
 pendens 1. 44 | 2. 17 | 3. 71
 pendentem 4. 77 | 13. 100
 pendencia * 1 | 2. 14
 pendere 9. 32
 pendet 1. 93 | 5. 32 | 11. 52 | 14. 54
 pendula 10. 20 | 13. 112
 pendulamque 4. 64
 pendulus 8. 33
 Penelope 1. 63 | 11. 8. 105
 penem 6. 23 | 7. 81 | 11. 75 | 10. 55 | 3. 82 | 9. 28
 penetrabile 4. 19
 penetrare 10. 51
 penetralia 4. 53
 penitus 5. 96
 penna 14. 22 | 13. 71 | 8. 33 | 10. 3. 19 | 9. 14
 pennas * 8
 pennæ 6. 16
 pennis 10. 4 | 14. 85
 pensa 9. 18. 67 | 7. 95 | 4. 73
 penavit 10. 55
 pensio 3. 30. 38 | 7. 21
 pensione 12. 32
 pensus 9. 78
 penso 4. 54
 Pentheus 11. 85
 penula 1. 104
 penulatorum 3. 27
 pepedit 12. 78
 pependit * 21

pepercerit * 25
 peperisse * 12 | 9. 40
 peperit 6. 64 | 11. 54
 pera 14. 81
 peraque 4. 53
 peracta 6. 49 | 11. 19. 25 | 4. 91
 peracta 10. 19
 peractis 6. 28 | 10. 24
 peractos 1. 28
 peractus 7. 46
 peractus 3. 24
 peragit 2. 1 | 3. 79
 perambular 9. 39
 Perannæ 4. 64
 percoqua 13. 46
 percurrit 3. 82
 percussa * 27 | 11. 80
 percussis 9. 70
 percussit 6. 21
 percussus 7. 94
 percutere 14. 68
 percurit 3. 72
 perdas 13. 2
 perde 11. 77
 perdere 1. 78. 86 | 4. 40 | 5. 31. 64. 81 | 10. 38. 57. 77 | 12. 64 | 13. 53 | 14. 1
 perdet 10. 98
 perdiderat 8. 56 | 9. 42 | 11. 77
 perdiderim 4. 24
 perdideris 13. 75
 perdiderit 7. 48
 perdidisse 12. 89
 perdidisti 6. 30
 perdidit * 11. 13 | 1. 86 | 3. 85 | 7. 13 | 10. 63 | 14. 146. 165
 perdis 2. 42 | 7. 92 | 9. 42 | 11. 103
 perdit 3. 58
 perditæ 13. 1
 perditus 3. 82 | 5. 85 | 11. 64 | 12. 43
 perdis 3. 58 | 11. 65. 76
 perdomitis 7. 85
 perdomito 9. 44
 perdomitum * 27
 perdomit 8. 59
 perdomit 11. 98
 pereas 5. 61
 pereat 1. 48 | 7. 50
 peregerat 9. 21
 peregrisset 4. 18
 peregrit 1. 79 | 5. 38. 71 | 10. 208 | 14. 208
 peregre 7. 101
 peregrina 4. 13. 66 | 11. 9 | 11. 79
 peregrinus

INDEX

peregrina 13. 28
 peregrinam 4. 19
 peregrine 12. 3
 peregrini 12. 21
 peregrinus 3. 95
 peregrinus 10. 12
 peremit 2. 75 | 10. 61
 perempta 13 | 11. 70
 perennis 10. 47
 pereunt 5. 21. 53 | 14. 49
 pereuntis 12. 50
 perfatur 10. 19. 96
 perfectus 3. 64
 perfectum 11. 108
 perfer 4. 10 | 10. 19. 93
 perferre 7. 35. 38 | 11. 24 |
 12. 61
 perficere 3. 79
 perfida 9. 67. 104 | 7. 23 |
 12. 48
 perfide 7. 6
 perfide 2. 75 | 4. 11
 perfidosque 10
 perfidus, ibid.
 perficit 11. 28
 perficisse 3. 18
 perficitur 4. 64
 perfundas 9. 92
 perfundis 7. 32
 perfundit 11. 48
 perfusos 14. 107
 pergameo 5. 17
 pergamus 14. 51
 pergis 14. 163
 pergravem 5. 52
 perhibent 14. 191
 peribis 1. 100
 periclitatur 7. 26
 pericula 1. 13 | 12. 14 | 11.
 83 | 9. 39
 periculoso 1. 28
 periculosum 3. 44
 perierunt 2. 64
 perire 1. 19. 114 | 2. 34. 92 |
 5. 56. 77 | 8. 69 | 9. 84 |
 12. 18 | 14. 172
 peristi 5. 59
 perit 2. 1 | 3. 19 | 4. 62 | 5.
 26 | 7. 32 | 10. 58. 77 |
 11. 25 | 12. 478 | 14. 17
 Perithoi 10. 11
 Perithoumque 10. 11
 peritura 1. 22
 periturum 9. 84
 perjuris 4. 14 | 4. 19
 perlegat 1. 118
 perlegat 1. 34 | 8. 3
 perlege 14. 182
 perlegeretque 1. 1
 perlegit 7. 3

perlegi 11. 108
 perlegitur 3. 50
 perlucet 2. 46
 perlucida 9. 3
 perlucidus 12. 38
 permaduiffe 5. 26 | 6. 64
 permensa 9. 30
 Permessidos 1. 77
 permisse 5. 49 | 9. 37
 permissa 6. 45
 permittaque 8. 32
 permittit 2. 91 | 3. 99 | 8.
 24 | 9. 3
 permittit 1. 5
 permittis 6. 64 | 10. 30 | 11.
 7. 40
 permittit 1. 36. 63
 permitto 10. 12
 permittunt 11. 59
 permutat 1. 42
 permutatum 9. 25
 permutatur 8. 75
 permutet 6. 93
 perna 10. 48 | 13. 54
 pernegare 4. 82 | 5. 61
 perneverit 1. 89
 perniciosus 7. 86
 pernumerentur 12. 63
 perosus 4. 30
 perpeffus 12. 84
 perpetua 6. 73 | 10. 28. 33 |
 12. 49
 perpetuam 2. 34 | 6. 21
 perpetui 6. 64 | 7. 62
 perpetuo 1. 89. 117 | 4. 13.
 45 | 7. 92 | 10. 34. 61
 perpetuos 9. 62
 perridicula res 7. 74
 persequente 10. 92
 persequeris 10. 88
 persequi 3. 53
 persequuntur 11. 19
 perseveret 8. 58
 perica 13. 46
 Perlius 4. 29
 persolvit 10
 persona 14. 176
 personam 3. 43
 personati 11. 2
 personis 10. 33
 perspicua 8. 68
 perspicue 4. 22
 perspicuo 26 | 2. 41
 perspicuus 4. 86
 persuasit 3. 85
 pertinuiffe 6. 43
 pertinaci 5. 12 | 8. 38
 pertinere 10. 86
 pertinet 7. 9
 pertulit 10. 19. 73

pervenimus 4. 91
 pervenisse 8. 11
 pervenit 11. 34
 pervigil 9. 94
 pervigilare 9. 70
 perviolque 1. 105
 pervius 10. 28
 perunctum 8. 33
 perunctus 3. 2
 perurunt 12. 49
 perusta 3. 44 | 10. 12
 perustis 7. 54 | 12. 26
 pes 12. 26
 pessima 1. 19 | 8. 35
 pessimorum 5. 38
 pessimus 7. 33 | 8. 35
 pestilentia 3. 93
 pestis 1. 79
 petam 2. 44 | 4. 76 | 8. 24
 10. 24 | 12. 57
 petantur 4. 60
 petas 1. 118 | 11. 47 | 12. 26
 petaso 13. 55
 petasone 3. 77 | 13. 4. 5. 59
 petat 6. 13 | 7. 95. 68 | 12. 99
 petatur 1. 27
 petauri 2. 86
 petauso 11. 22
 pete 1. 71. 118 | 2. 59 | 10.
 104 | 11. 1 | 12. 3
 petebant 6. 6
 petebat 3. 14. 47 | 14. 106
 petemus 10. 78
 petendum 5. 59 | 8. 71
 petenti 4. 76 | 6. 35 | 7. 59
 12. 18 | 14. 103
 petentem 10. 14
 petere 8. 72
 peterent 5. 68
 peteret 20. 25 | 1. 12 | 3.
 90 | 6. 89 | 9. 41
 peteretur 12. 29
 Peteron 4. 55
 petes 1. 71. 114 | 14. 60
 petet 5. 6 | 13. 13
 petiit 10. 60
 petilianis 12. 5
 petimus 4. 1 | 8. 69
 petis 1. 27. 77 | 3. 38. 61 |
 4. 5 | 5. 51. 61 | 8. 31. 73.
 76 | 9. 68 | 10. 12 | 11. 109
 petisti 7. 63 | 8. 7
 petit 1. 11. 50. 56 | 2. 13.
 14 | 4. 28. 63 | 6. 93 | 9.
 57. 62. 75 | 10. 17. 75 |
 11. 48 | 12. 55
 petira 1. 81
 petitor 12. 3
 petitur 1. 11 | 7. 91 | 12. 26. 96
 petirus 19

peto

VOCABULORUM.

eto 2. 30 3. 63	57 7. 22 8. 50 9. 43.	picta 3. 58 8. 28. 55 102
etricofa 3. 63	64. 105 11. 94 12. 45	93 1. 56 12. 110 7.
eruntur 2. 14 3. 91 10. 70	Phoebi 6. 42 7. 11 8. 36.	83 11. 85 1. 110
erufique 5. 55	82 14. 173 9. 29	pictam 1. 110 10. 30
euce 7. 6	Phoebique 9. 35	pictamque 3. 58
euken 7. 83	Phoebo 1. 59. 71 3. 45 9.	picti 10. 6
exa 7. 45. 57	94 12. 11	pictis 3. 2 6. 2 14. 85. 99.
exaque 7. 57	Phoeboque 9. 88	135
exatus 2. 58	Phoebum 9. 35 11. 44	picto 1. 71. 105 9. 60
exdri 3. 57	Phoebumque 4. 90 9. 4	pictor 1. 103
haeton 4. 43 5. 54	Phoebus 1. 59. 71 3. 45	pictorum 10. 72
haethonta 4. 47	9. 94 12. 11	pictura 9. 78 10. 32
haethontæ 6. 15	Phoenicopterus 13. 71	pictus 4. 47 10. 22
haethontæ 3. 67 5. 49	Phoenix 5. 38	Pieriam 8. 70
haethontei 4. 25 10. 12	Phosphore 8. 21	Pieria 12. 52 10. 64 11.
haethontide 4. 32	Photini 3. 66	4 9. 86
halantini 5. 38	Phorino 5. 70	Pieridas 10. 58
halanti 8. 38	phrenesim 4. 81	Pieridumque 12. 69
haon 10. 35	phreneticus 11. 29	Pierio 9. 88 12. 3. 11
haria 7. 29	Phryga 8. 46 10. 19	Pierios 1. 77 7. 62 11. 94
haria 4. 11 10. 48	Phryges 9. 21	pietas 6. 85 7. 39 8. 78
harius 3. 66	Phrygia 9. 77	1. 112
hario 1. 89 5. 70 9. 36	Phrygia 3. 47	pietate 5. 44 11. 44 8. 15. 38
harios 6. 80	Phrygium 9. 106	pietatis * 16 1. 36
haro 9. 41	Phrygii 11. 105	pigebit 12. 60
hafelon 10. 30	Phrygio 8. 6	piger 3. 20 4. 4 7. 26 12.
hafiana 3. 58	Phrygios 11. 85	69 9. 37 13. 79 10.
hafianus 13. 72	Phrygium 12. 15. 52	24 9. 41 4. 55 2. 11
hafides 13. 45	Phrygum 11. 5	piger 1. 26. 97 2. 5 7. 50
hafis 5. 8 13. 72	Phryx 6. 42. 78 9. 37	8. 30
hiala 8. 33. 51 14. 95	Phryxe 8. 28	pignora * 14 7. 85
hialæ 3. 41 8. 33	Phryxei 10. 51 14. 211	pignore 4. 75 12. 25
hidiaca 6. 73	Phryxi 6. 3 8. 51	pignus 7. 16 9. 102 10.
hidiacæ 3. 35 10. 89	Phylli 11. 30. 50	73
hidiaci 4. 39 10. 87	Phyllis 10. 81 12. 66	pigra 10. 2 8. 21 12. 63
hidiaco 6. 13 7. 55	Phyllida 10. 81	9. 46
hidiacum 9. 25	Phyllirides 2. 14	pigræ 12. 41
hidiæ 9. 45	Pia 6. 27. 31 9. 21 11. 4	pigri 12. 18 9. 58 * 28
hilani 2. 33 6. 66. 69 1.	1. 70 9. 24 10. 87 12.	12. 57
66. 69 9. 30 10. 29	6 8. 66. 87 13. 4	pigriores 3. 67
hilanis 4. 65 7. 66 9.	7. 31 4. 73	pigrizia 7. 31
41. 63 12. 22	pia 8. 32. 38	pigrizia 11. 80 12. 4
hilenus 10. 102	pica 1. 54 3. 60 7. 86 14. 76	pigro 6. 43 4. 5 9. 102
hileros 2. 34 10. 43	picata 11. 19 13. 107	3. 47
hilerotis 2. 34	picatum 13. 107	pigrum 10. 104
hileto 2. 44	pica 9. 55	pila * 9 2. 43 7. 23. 60
hilippi 5. 50	pice 1. 116	10. 86 14. 45. 46. 53
hilippus 6. 84	piceata 8. 59	pila 2. 7 10. 86 14. 27
hilitionis 2. 41	piceique 2. 41	5. 23
hilo 5. 48	Picena 9. 35	pilam 14. 46. 163
hilomela 14. 75	picenæ 13. 35	pilantur 12. 32
hilomela 3. 10 7. 75 9.	Picenarum 4. 89 7. 52	pilare 6. 36
36 11. 84	Piceni 5. 79	pilas * 19. 22 2. 62 12. 84
hilo 2. 43	Picenis 1. 44 12. 36	13. 20 14. 27
hiloftratus 10. 83	Piceno 4. 46	pilata 10. 48
hineas 9. 26	Picens 8. 57. 62	pilea 2. 68 14. 5
hilegræa 8. 78	Picentina 13. 47	pileata 11. 7
hilogis 11. 61	Picentine 9. 80	pileus 14. 132
hæbe 11. 32 2. 22. 35. 87	Picentini 13. 47	pili 1. 32 6. 58 11. 23 1.
3. 73. 89 4. 45 6. 20.	Picenum, ibid.	94

- pilis 2. 36. 62
 pilo 2. 29 | 4. 79 | 5. 62
 pilos 5. 56 | 8. 32 | 10. 36
 pilosque 4. 7
 pilosus 9. 48
 pilosorum 9. 28
 pilosus 12. 59
 pilus 5. 50 | 9. 28
 Pimpla 12. 11
 Pimpleide 11. 4
 Pindaricos 8. 18
 pinea 9. 27
 pinex 13. 25
 pingat 14. 5
 pingere 4. 78
 pingi 9. 14
 pingitur 2. 46
 pingue 1. 108 | 9. 60 | 10. 45
 pinguem 4. 19
 pingues 12. 42 | 14. 143
 pinguescat 5. 65
 pinguescant 7. 26
 pinguescit 9. 31
 pingui 4. 59 | 11. 16. 99 | 6. 93
 pinguis 10. 26
 pinguarius 11. 101
 pinguibus 3. 47
 pinguior 13. 59
 pinguis 9. 55 | 2. 29 | 8. 56 | 6. 14. 42 | 13. 53 | 1. 36
 pinna 3. 82
 pinus 10. 92
 pinxisti 5. 41
 pinxit * 26 | 1. 103
 pio 9. 59 | 11. 5
 piorum 12. 52
 pioi 10. 35 | 9. 4 | 4. 64
 piper 10. 57 | 12. 103 | 13. 5
 piperque 13. 13
 piperve 11. 19
 piperis 7. 26 | 10. 57
 piperisque 3. 21 | 4. 46
 Pirithoi 7. 23
 Pisa 7. 55
 piscator 10. 37. 87
 piscatore 6. 63
 piscem 2. 78 | 3. 38 | 4. 30 | 1. 56
 pisces 3. 55 | 11. 33 | 4. 30
 piscibus 4. 30. 96
 piscina 10. 30 | 11. 22
 piscinae 4. 41 | 12. 32
 piscinam 3. 44 | 11. 22
 piscis 6. 63 | 10. 30. 31 | 4. 11. 88
 piscosus 10. 78
 pisso 10. 37
 Pisonas 12. 36
 Pisonum 4. 49
 pistor 2. 51 | 8. 16 | 11. 32 | 14. 222
 pistore 8. 16
 pistores 12. 57
 pistori 13. 16
 pistoris 6. 39
 pium 2. 41
 piumque 2. 41
 pius * 17 | 9. 35. 76 | 1. 29
 placabis 10. 92
 placabit 1. 50 | 9. 2
 placanda 4. 22
 placata 6. 52
 placeam 3. 51 | 8. 59
 placeant 2. 71 | 6. 42 | 10. 21 | 14. 133
 placeas 3. 53 | 4. 59. 87
 placeat 2. 34 | 3. 1 | 7. 28 | 9. 72 | 11. 54 | 14. 205
 placebo 3. 51
 pacent 6. 38. 61 | 9. 51 | 10. 59 | 11. 23
 placenta 7. 19 | 9. 92
 placenta 3. 77 | 6. 75
 placentas 11. 32. 87 | 5. 40
 placere 1. 36 | 2. 86 | 5. 58 | 6. 44 | 7. 75 | 8. 29. 82 | 10. 35
 places 7. 100
 placet * 11 | 11. 73 | 2. 28 | 3. 45. 70. 76 | 4. 40 | 5. 1. 16. 24. 47. 54 | 7. 11. 29. 41. 45. 86 | 10. 96 | 11. 8 | 12. 48 | 13. 51. 109 | 14. 120
 placida 10. 103
 placida 9. 81
 placidaque * 4
 placidas 3. 67
 placida 9. 39
 placidi 8. 11. 70 | 1. 23 | 9. 44
 placidis 5. 32
 placido 10. 23 | 12. 9 | 6. 10. 13
 placidos 10. 58 | 14. 34
 platidum 7. 98 | 9. 62
 placidus 5. 26. 76 | 6. 64
 placui 2. 91
 placuisse 6. 29 | 7. 62 | 9. 83
 plaga 6. 21
 plagas 6. 38
 plagas 1. 56 | 9. 55
 plagario 12. 53
 plagia 1. 50
 plana 5. 1. 32 | 12. 14. 52
 planctus 5. 83
 plane 2. 41 | 7. 66 | 8. 49
 plange 10. 59
 planta 2. 29 | 14. 140
 plantas 7. 38
 planus 4. 64
 platano 3. 58
 Platanona 3. 19
 platanos 12. 50
 platanus 9. 62
 plateam 4. 55
 plateamque 12. 18
 Platonas 9. 48
 plaudere 4. 5. 67
 placidi 5. 24
 plaudit 1. 62 | 12. 50
 plausere 5. 10
 plausibus 3. 58
 plaustra 8. 31
 plausum 9. 34
 plausumque 7. 63
 plausus 9. 29 | 10. 53
 plebe 6. 29 | 10. 10
 plebeia 2. 53 | 14. 94
 plebeias 13. 8
 plebis 5. 28 | 10. 25 | 11. 2
 plebs 4. 2
 plectra 12. 96 | 14. 167 | 22
 plectra 2. 66
 plena 4. 33 | 8. 33. 55 | 1. 32 | 6. 38. 89 | 3. 47 | 45
 plenam 3. 58
 plenas 1. 56
 pleno 6. 34
 plenos 6. 27
 plenum 1. 100 | 5. 51
 plenus 4. 40 | 6. 39
 plicetur 4. 85
 Plinio 10. 19
 plora 2. 41
 plorabat 14. 77
 plorantes 11. 71
 plorare 4. 58
 ploras 1. 90 | 4. 48
 plorat 4. 65 | 8. 61 | 10. 80 | 11. 50
 plorator 14. 54
 ploravit 7. 13
 ploret 6. 63
 Plota 10. 67
 pluit 3. 47 | 14. 18
 pluma 12. 17 | 14. 45. 146 | 9. 94 | 14. 161. 162 | 13
 plumas 14. 159
 plumas 8. 64
 plumbea 10. 49. 94 | 6. 50
 plumbeus 10. 49. 94 | 6. 50

VOCABULORUM.

lumbos 10. 74
lumen 4. 19
lura, plures, &c. passim.
lateo 3. 91
luteum 8. 44
luvia 9. 100
lurias 7. 35
ocula 3. 49 | 8. 6. 59 | 9.
12. 26. 35 | 10. 48. 80 |
11. 12 | 12. 15. 75 | 14.
93. 108. 112 | 11. 105 |
9. 96 | 11. 27 | 8. 39 | 9.
60 | 4. 8
odagra 1. 99 | 9. 94
odagram 7. 38
odalirius 10. 56
odice 2. 42
odidis 6. 37
oemata 3. 50
oenia 9. 67 | 8. 30
oenia 10. 5
oenam 11. 21 | 12. 79 | 3.
64
oenas 5. 68 | 13. 39 | * 20 |
9. 9 | 4. 14
oeni 10. 20
oenitet 4. 48
oenos 4. 14
oeta 1. 53. 73 | 2. 41. 88 |
3. 4. 44 | 9. 45. 83. 86 |
10. 70. 76. 102 | 11. 25.
95 | 14. 10 | 12. 64 | 10. 3 |
2. 86 | 6. 82 | 1. 42 | 12. 64
oeta 6. 8. 82 | 8. 56. 64 |
9. 12 | 11. 7 | 1. 2
oetam 1. 67. 73 | 5. 57 |
10. 87 | 14. 194 | 12. 62
oetarum 3. 20 | 4. 61 | 10.
5
oetas 1. 118 | 8. 69 | 11. 98 |
12. 46 | 10. 78
oetis 11. 31
olentinae 14. 157
oli * 15 | 12. 63 | 9. 35.
46. 73 | 6. 58
olita 4. 46
olite 14. 56
olitur 5. 38
olitus 8. 72 | 9. 58
olla 3. 42 | 7. 20. 22 | 10.
40. 64. 69 | 11. 99
ollice 9. 42 | 11. 30 | 6. 89 |
12. 99 | 6. 3 | 8. 75 | 12.
93 | 8. 6 | 14. 42. 167
olliceor 11. 88
ollicista 1. 197 | 9. 69
ollicista 8. 50
olliciflore 10. 92
ollio 1. 114
Pollione 4. 60
Pollionis 3. 20
Polluce 7. 56 | 9. 39 | 5. 39
polluit 1. 79 | 10. 66
Pollux 5. 39 | 9. 106
polo 9. 4. 21
polumque 5. 66 | 7. 65
Polybi 7. 71
Polycarme 8. 37 | 9. 71 |
12. 56
Polyclete 8. 51 | 9. 6 | 10.
89
Polyhymnia 4. 31
Polymita 14. 150
polymyxos 14. 41
PolypHEME 7. 37
PolypHEMON 4. 49
polyposum 12. 37
Polytime 12. 86
Polytimus 12. 76
poma 4. 41. 48. 58 | 10. 28 |
13. 25. 26. 37 | 9. 194 |
8. 90 | 10. 94 | 11. 9 | 13.
50
pomaria 6. 16 | 8. 14. 68 |
10. 94
pomiferum 4. 64
pomiliz 14. 197
pomis 4. 29
pompa 10. 31 | 12. 32 | 1.
50 | 8. 78 | 12. 63
Pompei 2. 14 | 5. 10
Pompeia 11. 48
Pompeiana 9. 62
Pompeiano 11. 22 | 6. 9 |
14. 29. 166
Pompeianumque 10. 2
Pompeii 5. 10
Pompeio 8. 66 | 11. 105
Pompeios 5. 75
Pompeium 7. 50
Pompeius 11. 1
Pompillaz 4. 61
Pompilli 6. 60
Pomponi 6. 48
ponatis 1. 44
ponas 3. 45
ponat 13. 41. 124
ponatur 1. 24 | 7. 77 | 12.
32
pondera 1. 89 | 4. 19 | 5. 12
32. 66 | 6. 69. 89 | 7. 29 |
9. 48 | 11. 38 | 12. 67. 100 |
14. 164
pendere 1. 77. 83 | 6. 64 |
7. 52 | 14. 151
ponderis 9. 49
pondero 4. 90
pondus 7. 34 | 9. 3 | 12.
66
pone 1. 5. 45. 110 | 5. 5
ponebat 3. 68 | 7. 78
ponere 1. 44 | 5. 63 | 9. 44 |
11. 32. 53 | 12. 18 | 13. 123
ponetur 5. 79 | 10. 48 | 13. 24
ponis 3. 50 | 4. 69 | 8. 22 |
10. 54 | 11. 43 | 12. 48
ponit 9. 45 | 11. 60 | 13.
124
ponitur 2. 37 | 3. 23. 60 |
13. 65
ponte 3. 14 | 7. 92
pontes 10. 5
ponti 10. 30 | 12. 32
Pontia 2. 34 | 6. 75
pontiz 4. 43
pontiz 2. 32. 82 | 3. 60 |
4. 86 | 5. 64 | 7. 99 | 9.
42 | 12. 29
Pontici 9. 20
pontificumque 12. 48
Pontiliane 5. 67 | 7. 2
Pontinas 10. 74
Pontinos 13. 112
ponto 9. 41
pontus * 24
ponuntur 6. 94
popina 5. 45. 83 | 7. 60
popinis 1. 42 | 5. 71
poposc 9. 69
poposcit 1. 59 | 2. 52 | 9.
60 | 10. 79
populantur 2. 46 | 9. 14
populare 7. 68 | 10. 41
populator 7. 26
populatrix 13. 104
populatur 11. 19
populi * 2 | 7. 71 | 10. 61
12. 61
populique 7. 4
populis 5. 7 | 7. 20 | 9. 104 |
10. 7. 9 | 12. 4. 100
populisque 5. 26. 62
populo 1. 26. 30 | 3. 58 | 14.
85 | 5. 13 | 6. 81 | 8. 25
54 | 9. 9 | 11. 33. 76 | 12.
3 | 14. 29
populorum * 3
populos 9. 7 | 12. 3
populum 2. 82 | 8. 78 | 9.
49
populus 6. 64 | 8. 15. 50.
54 | 9. 60
populata 7. 17
porca 6. 47 | 12. 56
porca 13. 35
porcellus 13. 41
porci 3. 98
porcos 11. 11
porcum 3. 47 | 8. 22
porcus 7. 53
Porphyrionis

Porphyronii 13. 78
 porphyrus 9. 44
 porphyrus 8. 6
 porphyrus * 15 | 9. 87
 porri 5. 79 | 13. 18, 19
 porrigat 9. 26
 porrigentur 5. 79
 porrigit 1. 58. 99
 porrigito 2. 18
 porrigitur 13. 27
 porris 11. 53
 porros 13. 19
 porrum 3. 47 | 10. 48
 Porrena 2. 12 | 14. 38
 porta 3. 47 | 4. 18 | 8. 65
 portabant 8. 75
 portabat 3. 47 | 12. 38
 portante 14. 19
 portante 1. 7
 portantes 12. 12
 portas 3. 76 | 5. 56
 portat 9. 67
 portat 1. 56 | 5. 11 | 6. 84
 8. 51 | 11. 28 | 12. 67 | 13. 23
 portatur 5. 63 | 8. 84
 portantum 11. 103
 portes 9. 28
 portet 5. 12 | 10. 13 | 12. 75
 portia 1. 43 | 11. 103
 porticum 2. 11 | 3. 20 | 5. 30 | 11. 1
 porticus 1. 13. 83 | 5. 21 | 7. 75. 96 | 8. 79 | 11. 50
 portio * 15
 portitor 9. 73
 portum 10. 104 | 12. 39
 portus 4. 25
 potas 8. 64 | 11. 43
 potat 7. 59
 potebat 9. 32
 potentem 9. 33
 potenti 10. 75
 potensibus 7. 4
 potere 3. 24 | 8. 50 | 10. 75
 potceret 9. 9
 potis 3. 54. 94 | 7. 84 | 8. 67 | 9. 37 | 12. 3. 56
 potit 1. 69 | 5. 6 | 7. 9. 19 | 9. 95 | 10. 17
 potior 14. 119
 potuunt 1. 37. 109
 posita 6. 10 | 10. 49
 positum 11. 32
 positus 1. 74 | 7. 18 | 12. 86 | 14. 185
 posico 9. 23 | 11. 44
 posicum 1. 44

positurus 11. 6
 possens 2. 1
 possedi 9. 69
 possella 9. 104
 posside 8. 44
 possideat 6. 86 | 9. 33
 possides 3. 58
 possidet 6. 76 | 7. 39 | 11. 35
 posse 1. 71
 postera 11. 66
 posteri 10. 19
 posteritate 7. 46
 postero 7. 19
 posthac 4. 73
 posthac 7. 63
 postibus 1. 118
 postulat 6. 19 | 13. 1
 postulati 7. 85
 Postume 2. 10. 12. 67. 72 | 4. 26. 40 | 5. 53. 59 | 6. 19 | 12. 12
 Postumiane 13. 71
 Postumilla 12. 49
 Postumus 2. 22. 23
 posuere 9. 62. 73
 posuit 9. 17. 62. 95 | 11. 17. 28
 pota 11. 105
 potabis 13. 116
 potanti 13. 22
 potare 11. 12 | 14. 117
 potares 1. 12
 potas 2. 50 | 3. 49 | 6. 35 | 12. 28 | 14. 113
 potasti 14. 110
 potat 6. 69 | 9. 96 | 12. 17. 73
 potavi 7. 78
 pote 9. 16
 potens 12. 3. 94 | 7. 44. 75 | 9. 88
 potentiores 7. 75
 potentiorum 12. 18
 potentis 7. 11 | 9. 8
 potentum 5. 21
 potestas 2. 53 | 7. 39 | 10. 78 | 12. 6
 potet 6. 27. 86 | 12. 61
 potione 3. 22
 potior 10. 44
 potite 10. 70
 potius 1. 46 | 2. 61 | 4. 64 | 6. 27 | 7. 71 | 8. 28. 67 | 9. 105 | 10. 66. 98 | 11. 72. 83 | 12. 17 | 13. 49 | 14. 1. 121
 potiusque 5. 31
 potro 4. 50 | 5. 77 | 12. 28
 poter 6. 78

potoria 14. 110
 prae buit * 7
 praeda 8. 48
 praecedere 9. 103
 praeceps * 11. 23 | 11. 83
 praecide 6. 39 | 9. 3
 praecidi 4. 48 | 9. 48
 praecidis 7. 61
 praecidit 11. 29
 praecincta 7. 60
 praecingere 11. 38 | 14. 14
 praecipitante 12. 23
 praecipiti * 15 | 11. 92
 praecipuos 13. 19
 praecisa 7. 45
 praecisum 2. 72 | 12. 35
 praecisus 4. 48
 praeco 1. 86 | 6. 66
 praconem 5. 57
 praconi 6. 8
 praecoqua 13. 46
 praeda 1. 7. 23. 49. 52. 107. 19. 26 | 9. 55 | 10. 37 | 13. 94. 95 | 14. 88
 praedæ 1. 15 | 12. 14
 praedam * 11 | 4. 30. 35 | 10. 30
 praedia 3. 26. 31. 48 | 6. 50 | 12. 73
 praedicatque 4. 46
 praedicator 7. 9
 praedictor 10. 94
 praedium 11. 9
 praedixi 3. 86
 praedo 2. 75 | 14. 216
 praeduro 13. 66
 praefatio 3. 18
 praefertantur 4. 64
 praeferas 5. 38 | 10. 78
 praeferat 3. 93 | 5. 10. 61 | 7. 68 | 8. 68 | 12. 49
 praefero 7. 33
 praeferre 1. 79
 praeferti 5. 19 | 6. 40
 praefers 7. 33
 praefert 10. 30
 praefrantem 11. 56
 praegravis 4. 18
 praelia * 2. 9. 28 | 2. 46 | 4. 74. 83 | 5. 66 | 6. 33 | 8. 6 | 9. 31. 57 | 10. 38 | 11. 4
 praelis 1. 27 | 11. 9 | 13. 111
 praeluxere 12. 42
 praelia * 15 | 11. 26. 32. 102 | 3. 95 | 6. 85 | 8. 34. 78 | 9. 1 | 10. 34 | 11. 73 | 14. 1
 praelium 10. 74

VOCABULORUM

preneſte 4. 64.
 preparat 1. 56 | 7. 31
 expendet 9. 48
 exiens 7. 43
 exiſtente 10. 25
 exiſtente 10. 92
 exiſtente * 2 | 5. 2 | 6. 2 | 8.
 80 | 9. 19 | 11. 2 | 12. 8
 exiſtens 5. 7
 exiſta 2. 48 | 10. 98
 exiſtabat 1. 13
 exiſtabis 3. 46
 exiſtabit 1. 50 | 13. 30 | 14.
 41
 exiſtente 7. 42
 exiſtente 8. 48
 exiſtente 3. 82. 87 | 4. 42 |
 10. 11. 96 | 12. 6. 98
 exiſtas 2. 62 | 7. 42 | 8.
 38 | 12. 12. 40. 54 | 14.
 115
 exiſtat 1. 15 | 2. 74 | 3. 36 |
 7. 27. 98 | 8. 38 | 10. 96 |
 12. 89
 exiſtatur 2. 34
 exiſtem 6. 11
 exiſtent 12. 14. 43
 exiſtes 1. 53 | 7. 42
 exiſtet 2. 14 | 6. 12
 exiſtenter 4. 63
 exiſtenter 5. 53 | 10. 44
 exiſtiſſet 8. 66
 exiſtiſſet * 9. 28 | 3. 6. 10.
 66 | 8. 57 | 9. 21
 exiſto 1. 109 | 11. 25
 exiſtunt 10. 2
 exiſter 1. 44. 77 | 4. 70 | 5.
 18 | 6. 72 | 11. 9 | 12. 90
 exiſtente 6. 64
 exiſtente 1. 26
 exiſtente 13. 37
 exiſtente 9. 4
 exiſtente 11. 14 | 12. 36
 exiſtente 10. 23
 exiſtente 7. 85
 exiſtente 10. 20
 exiſtor 4. 67 | 7. 60 | 10. 43.
 70 | 12. 29
 exiſtorem 4. 67
 exiſtores 6. 8
 exiſtori 12. 29
 exiſtoria 10. 79
 exiſtoritia 8. 33
 exiſtorum 10. 88
 exiſtulerim 8. 28
 exiſtulum 4. 40
 exiſtigmaticus 12. 73
 exiſtandia 4. 49 | 5. 50 | 6. 64 |
 9. 74 | 10. 35 | 13. 13. 30 |
 14. 67. 81

prandium 11. 19
 prafina 10. 29
 prafini 13. 78
 prafino 3. 81 | 10. 48
 prafinove 14. 131
 prafinus 11. 34
 prata 1. 82. 115
 prataque 12. 31
 prave 10. 38
 Praxitelis 4. 39
 precabor 1. 21
 precamur 8. 48
 precantur 12. 6
 precatur 1. 11 | 8. 75
 precemur 1. 100
 precer 7. 22 | 11. 67
 preces 4. 82 | 5. 6 | 6. 10 |
 9. 69
 preceſque 1. 100 | 8. 24 |
 10. 28
 precibus 12. 78. 86
 precor 1. 5. 109 | 2. 11. 74 |
 4. 1. 23 | 5. 7. 51 | 6. 10.
 38. 98 | 7. 67 | 9. 19 | 10. 12 |
 24. 82 | 11. 5. 74 | 12. 49
 precorque 9. 92
 premantque 7. 96
 premar 4. 19 | 12. 89
 prematur 7. 73
 premens 5. 79
 premeret 3. 10
 premeretur * 25
 premimur 5. 8
 premis 4. 14
 premit 2. 80 | 3. 24. 40 | 5.
 52 | 8. 51 | 12. 59
 premitur 3. 58
 premunt, *ibid.*
 prendenti 1. 50
 prendero 3. 96
 Preneſte 11. 39
 Preneſtina 9. 75
 Preneſtino 9. 61
 prenuſus 1. 15
 preſſa 4. 4 | 6. 34
 preſſerat 4. 44
 preſſus 10. 5
 pretio 3. 62 | 14. 82 | 5. 36 |
 6. 66
 pretioſa 5. 70 | 6. 15 | 1. 19 |
 11. 61 | 10. 96 | 3. 63 | 5.
 70 | 13. 125
 pretioſus 5. 92
 pretium 1. 86 | 2. 92 | 4. 29.
 32 | 7. 16. 36 | 9. 60 | 12.
 63 | 13. 90 | 14. 82. 175 |
 4. 32 | 9. 102 | 11. 39 | 1.
 77
 Priami 2. 41. 64 | 5. 59 | 8.
 6 | 9. 51 | 11. 61 | 14. 184

Priamique 6. 70
 Priamive 8. 64
 Priamus 10. 67
 Priape 8. 40
 Priapo 1. 36 | 3. 58 | 10.
 92 | 11. 19
 Priapum 6. 72. 73 | 14. 69
 Priapus 11. 73 | 14. 69
 pridem 3. 75
 prima, primus, *ſecundum*
nullo peculiari ſenſu.
 princeps 6. 4 | 10. 34 | 13.
 85 | 9. 7 | 10. 93
 princeps * 10 | 1. 5. 19
 77 | 12. 6 | 14. 8
 principem 10. 98
 principesque 6. 42 | 11. 11
 principis 8. 150 | 11. 32 |
 * 20
 principum 8. 8 | 13. 88
 principumque 6. 4
 priſca * 5. 6. 27 | 10. 92 | 1.
 40 | 7. 46 | 3. 24. 20 | 8.
 6
 priſce 6. 18 | 7. 45 | 8. 12 |
 10. 3 | 11. 1. 14. 94 | 12. 4
 priſci 9. 6 | 12. 63
 priſcis 8. 80 | 10. 33
 priſco 9. 6
 priſcos 12. 101
 Priſcus 1. 113 | 1. 40 | 9. 4
 12. 45
 privato 11. 6
 privatos 9. 34
 privignum 4. 16
 proavos 5. 17
 proba 1. 5 | 3. 67 | 5. 54
 probabo 3. 46 | 12. 98
 probamur 9. 99 | 11. 72
 probamus 1. 38. 8
 probandus 4. 76
 probare 1. 13
 probari 4. 16. 87 | 6. 19
 probas 6. 95 | 9. 51 | 11. 99
 probat 9. 83
 probatque 4. 21 | 6. 19
 probatum 12. 49
 probavit 2. 54 | 11. 8 |
 18
 probet 2. 72 | 4. 89
 probitas 8. 46 | 11. 104
 probitate 5. 29
 proborum 3. 58
 probra 10. 23
 probum 3. 2
 probus 3. 44 | 7. 76
 procacioris 5. 1
 procacitate 11. 21
 procedere 4. 19
 procellas 10. 30
 procellis 9. 41 | 11. 10 | 1.
 proceres

proceres 6. 64 | 12. 8
procerum 12. 6
Procille 1. 22 | 116. 161
proculque 1. 87
Proculia 10. 41
Proculi 1. 71
Proculina 6. 21
Proculus 11. 37
procumbet 1. 61
procuratorem 5. 61
prodat 4. 86
prodeam 10. 22
prodeunte 10. 31
prodere 3. 72 | 14. 92
proderit 10. 4 | 11. 99 | 14. 75
prodest 2. 6 | 7. 11 | 8. 29 |
11. 4 | 14. 147
prodeunt 10. 30
prodidit 4. 42
prodigiosa 1. 92 | 5. 36
prodigium 1. 100
prodire 4. 79
prodita 8. 17
producere 2. 89 | 9. 75
produnt 6. 39
profecerit 5. 66
profecit 5. 77
profecto 7. 101
profectus 3. 14. 20
profer 1. 26
profertur 11. 30
proficis 14. 55
profluit 9. 100
profugam 5. 68
profugi 7. 43
profugus 4
profuit 5. 50 | 7. 95
profundo 4. 30 | 12. 37 | 101
37 | 12. 80
profusus 8. 38
Prognos 12. 19
prohi 2. 46
prohibebis 11. 24
prohibente 5. 49 | 6. 86 | 12
10. 37
prohibes 6. 2 | 9. 54 | 97
prohibet 4. 22 | 6. 91 | 11
8 | 14. 67
prolatis 5. 52
prolatum 9. 38
promas 8. 18
promere 1. 56
Promethea 11. 85
Promethea 9. 46
Prometheo 10. 39 | 14. 80
Prometheus 14. 182 | * 7
prominentibus 5. 4
prominet 3. 72
promisit * 9. 20 | 4. 11 | 8.
2 | 10. 81

promissa 8. 50. 51 | 9. 26 |
7. 68
promissi * 22
promissus, ibid.
promissum 6. 3
promit 10. 80
promittam 11. 59
promitte 4. 82
promittebas 5. 83
promittere 10. 16
promittis 2. 25 | 9. 38 | 12. 12
prono 3. 67
pronus * 9 | 1. 93 | 3. 24
propera 3. 49 | 13. 55
properas 1. 49 | 8. 39 | 72 |
11. 92. 105
properat 2. 8. 90
properata 10. 50
properavit 9. 32 | 11. 92
properem 1. 47
properet 7. 27
propereo * 25 | 1. 47 | 2. 90 |
3. 44 | 5. 10
Properti 8. 73 | 14. 189
Propertius 14. 19
propinabis 12. 75
propinabit 6. 44
propinamus 3. 82
propinas 2. 15 | 10. 49
propinat 1. 69 | 3. 82
propinavit 8. 6
propinqua 12. 44
propinquorum 9. 58
propinquus 9. 55
propior 1. 71 | 11. 44
propiore 5. 5
propioris 10. 23
propius * 2 | 1. 77 | 118 | 61
64 | 7. 4 | 9. 93 | 10. 58
proposuisse 11. 72
proprio 12. 79
propterea 7. 9
proscriptum 3. 21
prosequitur 5. 19
prosequor 11. 25
Proserpina 3. 43 | 12. 52
profluunt 1. 34
profit 3. 60
prospicis 2. 59 | 3. 58 | 5. 1 |
7. 72
prospicit 5. 14
prostrat 5. 43
prostitueret 9. 60
prostituisse 9. 9
prostitutis 9. 28
prostituto 9. 7
prostratum * 6
profunt 3. 75 | 5. 15. 70 |

10. 82 | 14. 136
protegit 13. 83
proterva 11. 85
protervo 10. 9
protexit 9. 21
protinus 11. 51 | 71. 118 |
44. 67 | 3. 17. 50 | 4. 1
5. 9. 51. 53 | 6. 78 |
33. 87 | 8. 56 | 9. 41
10. 19. 104 | 11. 28. 3
72 | 12. 36. 481 95
prototomi 10. 48
prototomis 14. 101
proventus 9. 100
provincia 12. 26
proxima 3. 19. 39 | 6. 1
9. 88 | 10. 51. 85 | 11.
proximum 9. 96
proximus 5. 23 | 7. 44
proximeta 10. 31
prudens 10. 47
prunas 10. 7
pruinis 11. 104 | 12. 30
pruna 13. 29
prunis 7. 52
pruriat 9. 92
pruriant 4. 6
pruriente 12. 97
prurientes 5. 79
prurigne 11. 74 | 14. 23
pruriginis 4. 48
prurire 3. 93
pruris 9. 75
prurit 3. 58 | 6. 37 | 10. 5
11. 82 | 14. 292
philothro 3. 74 | 6. 93
phitracus 10. 3 | 14. 73
phix 10. 68
Pisilnamque 12. 73
Publi 1. 110 | 10. 98
publica 7. 5 | 10. 28
publicumque 7. 71
Publius 1. 110 | 2. 57 |
86
pudeat 4. 12. 55 | 6. 10 |
69
pudens 1. 32 | 4. 29 | 5. 4
6. 58 | 12. 10 | 13. 69
pudenti 4. 13
pudentis 7. 96
pudet 1. 5. 38. 105 | 2. 1
4. 11. 12. 58. 67 | 5. 3
7. 19 | 9. 28 | 12. 15. 2
14. 101. 178
pudica 4. 9 | 6. 4 | 9. 6
10. 35 | 11. 105
pudicam 8. 52
pudice 9. 7
pudiciorem 2. 54
pudicitia 6. 7

pudicitia

VOCABULORUM.

adicitur 6. 27 | 10. 63
 adicus 10. 47
 adior 1. 110 | 2. 37 | 3. 27.
 46. 73. 84 | 8. 3. 64. 70.
 78 | 9. 7. 81 | 10. 68. 78.
 90 | 11. 50 | 12. 56. 64. 96.
 adiorque 7. 94
 adiori 3. 68 | 6. 28
 adorem 1. 35. 36. 33 | 10.
 78 | 11. 28
 adoris 2. 93 | 11. 46
 aella, puer, & inde variata,
 frequentius quam ut feram
 notatio sit utilis.
 aerile 2. 60
 aerilia 2. 75
 aerilibus 6. 52
 aerio 14. 33
 aerillares 14. 3. 5. 7
 aerna 5. 66 | 8. 6
 aernam 3. 58
 aernant 4. 35
 aernas 10. 10. 38
 aernemus 10. 21
 aernet 8. 86
 aerno 14. 68
 aernorum 10. 87
 aerncher 3. 19 | 7. 99 | 13.
 aernherima 3. 72 | 4. 25 |
 8. 6. 71 | 10. 103 | 14.
 85
 aernherime 10. 28
 aernherimus 8. 56
 aernhra 11. 11. 86. 109 | 8.
 73 | 9. 67 | 6. 16 | 5. 37 |
 7. 87
 aernhre 1. 78 | 2. 58 | 3. 95 |
 12. 17
 aernhrior 4. 42 | 5. 19 | 6.
 29 | 9. 18 | 10. 32 | 11. 61
 aernlei 12. 32
 aernlite 14. 83
 aernlla 4. 73 | 6. 58 | 9. 3
 aernlli 2. 37 | 13. 45
 aernllo 10. 76 | 14. 157
 aernllos 3. 58
 aernllus 6. 93 | 8. 33 | 10. 48
 aernlione 6. 64
 aernlpam 3. 77
 aernlpita 1. 77 | 5. 26 | 9. 39
 aernlpabis 11. 17
 aernlpans 5. 38
 aernlpas 12. 102
 aernlpas 2. 11 | 8. 36
 aernlpas 10. 19
 aernlpas 7. 6
 aernlpas 5. 79
 aernlpas 13. 8. 35
 aernlpas 28 | 1. 83 | 5. 66 |

6. 38 | 8. 65 | 12. 84 | 14.
 11. 43. 71 | 10. 13 | 6. 38 |
 1. 83 | 5. 66 | 14. 102
 pulvera 11. 85
 pulvereumque 12. 50
 pulverulenta 6. 31 | 4. 19 |
 8. 31 | 12. 20
 pulverulentus 3. 5
 pulvinis 3. 82
 pulvis 8. 3 | 10. 6
 pumicata 1. 67 | 5. 42
 pumice 10. 118 | 4. 10 | 14.
 205
 pumiceis 4. 57
 pumicis 7. 72
 pumilio 14. 212
 pumillione 1. 44
 pumillonis 14. 213
 pumicta 14. 40. 92
 pumictaque 11. 46
 pumicto 14. 17
 pungat 6. 102 | 13. 86
 pungere 7. 24
 Punica 1. 44 | 4. 10
 Punici 6. 19
 Punicorum 7. 19
 puppa 4. 20
 puppam, *ibid.*
 puppes 10. 51
 puppin 10. 85
 puppis 9. 36
 pura 9. 69 | 11. 12 | 6. 50 |
 4. 55
 puram 6. 66
 puras 3. 75
 purgentque 9. 28
 purior 1. 110 | 9. 16
 puris 4. 64
 purius 3. 82
 puriusque 3. 82
 puro 4. 22 | 6. 47
 puros 5. 8 | 8. 14
 purpura 10. 10 | 3. 2 | 14.
 156 | 8. 84. 66 | 9. 78 | 10.
 41. 78 | 11. 57 | 10. 30
 purpuraque 3. 6 | 6. 118
 purpurave 10. 93
 purpurea 10. 93
 purpureas 5. 8
 purpureis 1. 105 | 1. 5 | 12.
 26 | 5. 8 | 14. 147
 purpureo 14. 55
 purpureoque 2. 17
 purpureos 8. 68
 purpureum 7. 11. 65 | 5. 6
 purum 4. 39
 purus 11. 62 | 14. 66 | 9.
 64
 pusilla 7. 54
 pusilli 3. 47

pusillos 10. 98
 pusillum 4. 43 | 9. 51
 pusillus 5. 83 | 3. 62 | 1. 10
 5. 81
 pustula 8. 51
 pustulae 11. 99
 pusula 14. 167
 puta 4. 29 | 6. 85 | 11. 49 |
 14. 7
 putabis 1. 110 | 2. 8 | 4. 64 |
 10. 83 | 13. 124 | 14. 6. 52
 putabo 5. 1 | 6. 14 | 8. 64
 putamus 3. 99
 putas 1. 7. 67. 73. 98 | 2. 77 |
 3. 1. 11 | 4. 49. 53 | 5. 24.
 52 | 6. 10. 44. 56 | 7. 22.
 41. 66 | 8. 37 | 9. 15. 42 |
 10. 11. 45 | 11. 28 | 12.
 48. 94 | 14. 10
 putasti 1. 28
 putat 19 | 1. 61. 85. 86.
 97 | 3. 5 | 4. 46 | 6. 70 |
 7. 66 | 8. 78 | 9. 56 | 10.
 27 | 11. 18. 32 | 14. 62. 194
 putate 10. 92
 putatis 6. 26
 putato 14. 188
 putator 3. 58
 putavi 5. 50 | 9. 45 | 13. 32
 putavit 28 | 6. 93 | 8. 2
 putent 6. 56
 putes 4. 54 | 9. 49 | 11. 61 |
 13. 44 | 14. 212
 putet 1. 14. 70. 105 | 4. 11 |
 8. 47 | 9. 51 | 11. 56 | 12.
 21
 putetque 1. 87
 putida 12. 39
 putidula 4. 20
 putidus 3. 50
 putor 1. 61. 128. 100. 103 |
 2. 9. 41. 44. 67 | 13. 26.
 55. 67. 79. 95 | 4. 26. 58.
 69 | 5. 11. 16. 81 | 6. 30.
 70 | 7. 23. 11. 52. 87 | 8.
 4. 29. 84 | 9. 11. 61. 102.
 36. 79 | 11. 7. 11. 22 | 12.
 29 | 14. 182
 putre 9. 75
 putrescit 6. 93
 putri 3. 77 | 7. 66
 putrique 12. 62
 putris 5. 3
 putrisque 4. 93
 Pyladem 6. 11 | 7. 23
 Pylades 6. 11
 Pyladi 10. 11 | 14. 19
 Pylam 8. 2
 Pylis 8. 6
 Pylisque 4. 1

pyra

pyra 1. 44 | 5. 79
pyramidum * 14
pyramidumque 10. 63
Pyrgos 12. 2
Pyrrhus 10. 67
pyrum 1. 118
Pythagora 9. 48
Pyxagathos 7. 36
pyzidibus 9. 38

Quadra 3. 77 | 9. 92 | 12. 32
quadrante 6. 75
quadrans 2. 44 | 3. 3
quadrante 9. 49 | 10. 82
quadrantem 5. 33 | 7. 9 | 9. 95 | 11. 106
quadrantes 1. 60 | 6. 88 | 10. 70 | 3. 7
quadrantibus 4. 68 | 10. 75
quadratum 14. 152
quadrigea 6. 46
quadrigea 12. 32
quadringenta 2. 6 | 5. 39
quadringentis 14. 35
quadringentorum 5. 24 | 9. 105
quadrupedes 13. 92
queras 6. 64 | 7. 50 | 12. 62
quare 1. 2. 67 | 7. 37 | 9. 105 | 12. 48
querere 4. 40 | 5. 45
quererent 11. 89
quereret 1. 43
queret 3. 4
querimus 5. 10
quaris 1. 2. 49. 58. 71. 97. 118 | 2. 6. 31. 38. 78 | 3. 93 | 4. 19. 23. 91 | 5. 57 | 7. 67 | 7. 41. 78. 79 | 8. 16. 31 | 10. 22. 74. 100. 104 | 11. 20. 33. 64 | 12. 17. 20. 25. 32. 53. 57 | 14. 2. 91
querit 1. 34. 67 | 8. 38. 61 | 10. 30. 71 | 11. 85 | 14. 16
querite 9. 93
queritis 4. 65 | 8. 12 | 9. 79 | 11. 60
queritur 9. 19
quero 4. 71
querunt 3. 91
quassivit 9. 60
quassitoris 7. 36
quassus 9. 64
quale * 21 | 11. 34
qualem 1. 21. 58 | 6. 64 | 7. 94 | 10. 51 | 12. 32. 99 | 34. 77

quales 1. 40 | 5. 50 | 6. 66 | 7. 13 | 11. 7 | 12. 43 | 14. 158
qualia 1. 37. 108 | 4. 11 | 8. 75 | 9. 21. 35 | 10. 99 | 11. 85. 70. 105
qualiacunque 1. 71
qualis 6. 85 | 7. 79 | 8. 52 | 11. 27 | 12. 94
qualiscunque 5. 61
qualisque 1. 44
qualiter * 7 | 1. 104 | 5. 71
quantus, quanta, &c. *passim*, sed nullo peculiari sensu
quantulacunque 11. 13
quarta 1. 102
quarta 9. 49
quartana 10. 77
quartum 3. 20. 50 | 9. 84 | 10. 79
quartus 1. 13 | 4. 61 | 6. 39 | 8. 71
quassa 4. 58
quassat 8. 43 | 13. 1
quatenus 5. 20 | 7. 79
quater 4. 69 | 5. 45 | 7. 19 | 8. 2. 11 | 9. 32 | 10. 38 | 11. 56 | 11. 98 | 12. 55
quaterque 1. 53. 104 | 3. 17 | 6. 66. 93 | 10. 1. 11
quaternus 12. 77
quatiat 14. 54
quatis 9. 74
quatit 12. 57
quatuor 1. 72. 100 | 2. 3. 44 | 3. 38 | 5. 2. 71 | 6. 6. 81 | 8. 7. 31. 71. 75 | 10. 31. 75. 96. 103 | 11. 98. 107 | 12. 11. 29. 36 | 13. 31
quatuorque 3. 93 | 10. 104 | 14. 34
quatuorve 2. 44 | 5. 61 | 8. 64
quercus 4. 1. 54 | 8. 82 | 9. 24
querebar 9. 88
querela 1. 83 | 5. 7 | 11. 71
querelas 1. 13 | 7. 46 | 9. 15 | 1. 54
querelis 9. 46
quereretur 11. 41
quereris 1. 36. 90. 111 | 2. 85 | 3. 32. 80 | 6. 9 | 11. 40 | 12. 28
quererisque 11. 36
queri 9. 10 | 11. 92
queritur 1. 59. 93. 110 | 5. 15. 59 | 6. 59 | 9. 3 | 10. 17. 91 | 11. 40. 72
queriturque 4. 21

queror 4. 82 | 6. 19 | 11. 7
querula 7. 30
querulo 4. 89
querulos 8. 82 | 12. 75
querulus 1. 50
quies 4. 8 | 8. 70 | 9. 101 | 7. 41. 63 | 11. 27 | 12. 63 | 9. 81 | 7. 131 | 11. 510. 30
quiescendi 12. 52
quiescit 12. 1
quiesco 9. 90
quieta 10. 47
quiete 10. 92
quiete 5. 29
quieti * 4
quilibet 5. 13
quina 1. 12 | 10. 75
quinas 14. 141
quincda 8. 67 | 10. 70
quincdaque 7. 44
Quincte 3. 11. 62 | 4. 72 | 76 | 8. 9 | 9. 53. 54 | 10. 44
Quinctios 9. 28
quinctio 1. 114 | 7. 71. 99 | 10. 104
quinctum 3. 50 | 7. 92
Quinctus 13. 119
quincunce 2. 1
quincunces 1. 28 | 11. 37
quincupeda 14. 92
quincuplici 14. 4
quindecies 7. 9 | 10. 23
quindecim 12. 59 | 10. 374 | 11. 7
quinquagenis 12. 67
quinquagesima 10. 24
quinquaginta 3. 40
quinque 1. 27. 72. 118 | 76 | 3. 62 | 4. 15. 89 | 85 | 7. 52 | 8. 67 | 9. 810. 11. 42. 63. 108 | 12. 43 | 14. 79. 192 | 12. 471 | 10. 14
quinquennia 4. 45
quinquies 12. 76
quintam 4. 8
Quintiane 1. 53 | 5. 18
Quintiliane 2. 90
quintum 5. 22
quintus 3. 8. 11 | 5. 2. 15
quippe 2. 30
quique 6. 64 | 12. 44
Quirinalis 1. 89
Quirine 10. 58
Quirini 11. 1
Quirino 10. 26. 51
quolibet 6. 49
quemodo 3. 15 | 10. 16

VOCABULORUM.

not 3. 95 | 5. 66 | 6. 34 | 8. 17. 26 | 10. 28. 30 | 11. 54 | 12. 7. 87 | 14. 90
 porque 11. 54
 nota * 15. 28 | 5. 66 | 9. 36
 noridiano 10. 65
 oviscumque 14. 1
 R.
 Abido * 18 | 6. 64
 Rabiri 7. 55
 Rabirius 10. 71
 Remis 3. 65
 Remos 6. 49 | 8. 68
 dat 11. 101
 dere 6. 57
 diabant * 2
 diant 8. 51
 diata 1. 71
 dios 7. 11
 dit 2. 17
 dimento 10. 3
 mi 5. 79
 mis 4. 59 | 9. 62 | 13. 42
 43. 46
 mos 8. 61 | 12. 42
 az 3. 93
 nam 10. 79
 nas 10. 37 | 14. 183
 acidulo 7. 33
 pa 13. 16
 paci 6. 49
 pacitatis 6. 72 | 12. 53
 pax 9. 55
 7. 44
 pere 7. 19 | 11. 5
 peris 13. 85
 piat 1. 110
 pian 9. 39
 pianur 7. 49
 pidis 10. 103
 pidos 14. 199
 piente 12. 14
 piet 10. 12
 pina 8. 78 | 12. 52. 55
 pinæ 6. 68 | 11. 42
 pinam 1. 105
 pinas 10. 87
 pinis 8. 64
 pis 4. 19 | 8. 31 | 11. 50 | 12. 96
 pit 3. 16. 62. 91 | 7. 31 | 10. 70 | 11. 29. 95 | 14. 48
 pta 1. 117 | 2. 6 | 5. 38 | 8. 30 | 11. 70
 ptas 7. 46 | 12. 52 | * 19
 ptis 3. 30. 44 | 4. 30. 44
 pto 7. 46 | 9. 31
 raptor 8. 26
 raptore 12. 51
 raptos 10. 71
 raptum 1. 22. 89. 100 | 7. 39 | 9. 86 | 10. 19. 53
 raptus * 16 | 3. 2 | 5. 49. 85 | 6. 52. 88 | 9. 9 | 10. 4. 48. 52 | 4. 66 | 6. 68
 rapuisti 11. 55
 rapuit 5. 45 | 6. 13
 rara 4. 13. 29 | 7. 31 | 10. 47. 53. 63. 78 | * 18 | 6. 83 | 13. 91 | 11. 22. 24 | 12. 67 | 6. 29 | 5. 10
 raraq 1. 35
 raram 1. 107
 rari 1. 1 | 8. 40 | 9. 49
 rarior 4. 42
 raris 2. 86 | 4. 66
 rarissima 13. 65
 rarius 5. 40
 raro 1. 94 | 14. 213
 raros 1. 40 | 10. 73
 rarum 12. 21
 rarus 8. 18 | 12. 6 | 13. 3 | 14. 121 | 12. 53 | 10. 16 | 7. 17 | 5. 10
 rafa 8. 47. 71 | 10. 2 | 14. 159 | 4. 10
 rafam 2. 85
 rafit 12. 5
 raftris 2. 75
 rafum 1. 118 | 9. 58
 rata 4. 45 | 10. 34
 rate 7. 18 | 9. 41
 ratem * 26
 rates 5. 43
 ratibus * 24. 28
 ratio 1. 86 | 4. 81 | 5. 44 | 6. 56 | 12. 61. 93
 ratione 1. 75. 98 | 2. 55. 77 | 4. 7. 7 | 6. 17. 51 | 7. 29 | 8. 75 | 10. 102 | 13. 29. 95 | 3. 30 | 9. 56
 rationis 6. 25
 ratis 6. 66
 ratus 3. 24
 raucæ 8. 3
 raucæ 7. 30 | 8. 67
 rauco 1. 50
 raucos 4. 8 | 10. 5
 raucus 1. 42
 Ravenna 13. 21
 Ravennæ 3. 56. 57. 91
 Ravennam 10. 51
 Ravennates 3. 93
 Ravennatis 11. 22
 reatum 2. 24
 recantat 2. 86
 recedas 4. 30
 recede 3. 68 | 4. 36. 77 | 8. 1 | 11. 17
 recedis 8. 16
 recedit 6. 42
 recedunt 11. 72
 recens 8. 75 | 14. 93 | 12. 59 | 9. 44 | 6. 93 | 2. 57
 recentem 7. 94
 recenti 5. 38 | 10. 2 | 12. 32
 recepit 5. 8 | 6. 36
 recepris 10. 7
 recepto 3. 19
 receptum 7. 25
 receptus 5. 14
 receſſeratque 1. 83
 receſſerunt 3. 7
 receſſit 3. 20 | 4. 73
 receſſus 6. 43 | 7. 34 | 5. 68 | 4. 64 | 7. 62 | 10. 48
 recide 1. 32
 recipis 3. 40 | 9. 55
 recipit 3. 68
 recitabo 11. 53
 recitante 3. 45
 recitanti 10. 10
 recitare 1. 30. 64 | 9. 85
 recitas 1. 39 | 2. 71. 88 | 3. 18. 49 | 8. 20. 76 | 12. 40
 recitat 1. 53. 67 | 2. 20 | 4. 6 | 6. 41
 recitaturus 4. 41 | 14. 142
 recitem 1. 64
 recites 2. 71. 88 | 3. 40
 recitet 12. 64
 reclivis 9. 92
 reclusis 7. 61
 recocta 11. 53
 recordanti 10. 23
 recta 8. 50. 57 | 12. 6
 rectam 2. 69 | 7. 19
 rectas 5. 66
 recte 7. 69
 recti 1. 40 | 7. 69 | 10. 78 | 11. 6
 Rector 7. 59 | 9. 37 | 12. 100
 Rectorem 10. 78
 rectus 2. 53 | 11. 19
 recumbam 10. 98
 recumbas 11. 103
 recumbere 2. 19
 recumbes 5. 74 | 7. 66 | 10. 98 | 12. 17
 recumbis 3. 30
 recumbunt 4. 64
 recurrit 2. 14 | 7. 19
 recusas 11. 24
 recusat 12. 55
 recusato 9. 104
 recuses 1. 55
 recusio 10. 10
 f
 recutita

INDEX

recutita 9. 98
 recutitorum 7. 29
 reddam 5. 85
 reddant 4. 51
 reddas 11. 91
 reddat 2. 38
 reddatur 6. 66 | 11. 6
 redde 1. 60. 104 | 7. 1. 4 |
 8. 13. 21. 48 | 9. 94 | 10.
 51 | 11. 55 | 12. 36 | 13.
 52 | 19. 46. 163
 reddere 10. 44 | 11. 41 | 12. 48
 redderet 10. 38
 redderis 7. 45
 reddes 5. 6
 redder 5. 43 | 8. 45
 reddiderint 11. 4
 reddidit 6. 89 | 7. 46 | 14.
 165
 reddis 3. 95 | 7. 54 | 8. 37.
 80 | 9. 105 | 11. 66 | 12. 63
 reddit 2. 38 | 10. 45
 redditus 1. 37 | 11. 10
 reddunturque 10. 83
 redeant 11. 6
 redeas 7. 26 | 9. 57 | 10. 12 |
 11. 1
 redeat 9. 52 | 10. 101
 redemi 2. 68
 redempta 2. 63 | 12. 99
 redemptoris 14. 92
 redemptus 2. 34
 redeo * 25 | 12. 69
 redeunt 4. 37 | 10. 85 | 12. 6
 redeuntia 4. 1
 redi 8. 31. 71
 rediit * 22 | 3. 14
 redimire 8. 70 | 12. 52
 redimit 1. 9 | 6. 71 | 9. 33
 redimita 8. 65
 redimite 9. 74 | 12. 100
 redimunt 6. 60
 redire 5. 36 | 6. 72 | 7. 27 |
 8. 66. 72 | 9. 1 | 10. 103 |
 12. 59. 61. 63
 rediret 1. 15
 redissim 9. 41
 redisset 9. 106
 redisti 5. 50 | 12. 52
 redit 7. 12. 21 | 10. 37. 48 |
 12. 68. 78
 reditque 1. 49 | 6. 10
 reditu 4. 41
 rediturus 2. 5 | 12. 14 | 14.
 181
 redolent 3. 65 | 11. 9
 redolentia 13. 18
 redolet 4. 4
 redolete 14. 59
 reducem 10. 103 | 12. 63 |

8. 8. 15
 reduceſque 10. 70
 reduci 2. 74 | 6. 83 | 9. 8
 reducis 8. 65
 reducit 5. 26
 reduco 11. 25
 reducta 10. 72
 reducuntur 12. 29
 reduxit 7. 46
 refer 3. 38
 referam 12. 26
 referas 3. 4 | 12. 101
 referasque 10. 68
 referat 10. 32
 referenda 9. 93
 referentia 14. 219
 referes 6. 58
 referet 12. 74
 referre 4. 55 | 5. 53
 refers 5. 17 | 9. 36 | 11. 5.
 44. 108
 refert 1. 30. 49 | 3. 58 | 5.
 8 | 8. 38 | 9. 1. 79. 101.
 102 | 10. 35 | 11. 34. 72 |
 13. 76
 reſibulavit 9. 28
 reſice 4. 37
 reſici 11. 30
 reſicit 10. 56
 reſicitque 9. 47
 reſrigerat 3. 25
 reſugit 3. 63
 regale 12. 63
 regali 4. 59
 regas 6. 3
 rege 2. 53 | 3. 62 | 10. 39
 regem 1. 22 | 2. 68 | 4. 40
 regemque 1. 61. 113 | 4. 84 |
 10. 10
 regente 8. 52
 reges 2. 68 | 7. 99 | 10. 96 |
 5. 20
 regia 8. 36
 regibus 12. 4
 regina 5. 56 | 7. 49 | 9. 59 |
 10. 64
 regione 1. 109 | 3. 4 | 10. 68 |
 14. 152
 regis 5. 20 | 10. 20 | 12. 15 |
 8. 68 | * 2 | 3. 7 | 2. 18
 regit 1. 87 | 3. 82 | 12. 9
 regius 10. 94
 regna 7. 6. 63 | 9. 44. 65. 67.
 103 | 12. 31. 48
 regnat 10. 19
 regnator 7. 46 | 10. 61 | 11.
 7 | 14. 1. 75
 regnet 8. 30
 regnis 14. 184 | 9. 104 | 12.
 57 | 4. 40

regnum 4. 57 | 10. 30
 regula 11. 2
 regulæ 7. 15. 30
 regule 1. 83. 112 | 2. 93 |
 16 | 5. 10. 22
 regulos 5. 29
 regulus 1. 13. 92 | 2. 74 |
 16 | 5. 64 | 6. 38
 regum 10. 72
 regunt 2. 43
 reis 5. 16 | 12. 52
 relegas 11. 53
 relegata 11. 9
 relegente 2. 6
 releges 4. 29
 releves 10. 12
 relicta 9. 41
 relictæ 12. 69
 relictis 5. 85
 relicto 1. 63 | 8. 38 | 11.
 relictum 1. 100 | 5. 45
 religata 1. 44
 religatus * 7
 relinquo 9. 84 | 13. 126
 relinquit 5. 57 | 6. 38
 relinque 6. 27 | 12. 96
 relinquendum 8. 3
 relinquare 8. 3
 relinques 1. 50 | 10. 44
 relinquis 10. 10
 reliqua 14. 38
 reliquerunt 7. 19
 relinquis 4. 42
 reliquiſſe 3. 64 | 8. 44
 reliquiſſet 3. 64
 reliquit 2. 76 | 3. 10 | 4.
 70 | 5. 79 | 6. 18 | 7. 6
 reliquos 10. 83
 reliquum 1. 50
 relinquiſ 6. 37
 reluctatur 5. 36
 rem 1. 28 | 2. 26 | 3. 79 |
 46. 60 | 7. 33 | 9. 22 |
 66 | 12. 54
 remanſit 5. 68
 remeant 1. 16
 remedium 11. 99
 remenſus 6. 89
 remi 10. 70 | 12. 3
 remiſerique 7. 54
 remiſimus 1. 102 | 3. 99
 remiſiſti 4. 89
 remiſit 6. 68 | 10. 95
 remiſſa 4. 14
 remiſſum 1. 50
 remiſſum 7. 46 | 10. 55 |
 remittam 1. 118
 remittas 10. 7
 remitte 9. 92 | 10. 82 | 11.
 remittere 10. 37

VOCABULORUM.

mittere 10. 78	refalutat 5. 28	reverti 7. 66
mittet 9. 67	refaluto 5. 28	revinctus 7. 41
mitti 5. 60	rescripsit 2. 9	reviso 4. 90
mittis 7. 54	refecare 3. 74 6. 52	reum 2. 74 6. 26 10. 48
mittit 12. 95	refecat 3. 24	12. 25
mitto 9. 51	refecta 11. 53	revoca 8. 67
motas 3. 67	reservantem 11. 99	revocas 3. 27 8. 80
motas 10. 96	reserves 8. 40	revocasti 6. 83
movete 13. 101	reside 4. 13	revocat 5. 26 8. 55
num * 26	resignas 9. 36	revocatur 5. 85
naſci 5. 24 8. 40	refina 3. 74 12. 31	revocatus 11. 6
nata 6. 4. 7	refinata 3. 77	revocavit 10. 2
novabat 2. 75	refolutor 10. 98	revoces 8. 8
novant 5. 7	refonet 6. 85	revocetur 6. 13
novas 8. 80	respectus 8. 18 11. 56	revolvant 11. 1
nueute 2. 14	respexitque 9. 18	revolvere 6. 64
o 2. 24	respiciat 10. 10	reus 1. 50 7. 71 10. 70
or 3. 100 8. 33	respiciens 9. 35	87
orum 2. 36 4. 4	respicis 5. 45. 56 8. 4	rex 2. 18 5. 23 12. 61. 63
os 4. 5	respicit 10. 23. 51 14. 177	rexerat 7. 62
parari 9. 104	responde 3. 4	rexit 7. 51
pellas 8. 40	respondent 9. 12	Rhetica 14. 100
pellit 2. 46	respondeo 4. 90	rheda 3. 47 10. 13
pente 1. 83 4. 2. 30. 59	5 10. 41	Rhenanam 9. 36
5. 36. 45 7. 85 12. 94	respondet 6. 13	Rhene 10. 7
petam 10. 96	respondit 6. 82 8. 3 9.	Rheni 9. 2. 7
petas 9. 4	55 11. 31	Rhenique 5. 38
petatque 7. 17	responsa 5. 1 9. 93	Rheno 2. 2
petens 11. 83	reste 5. 63	Rhenus 4. 11 7. 6 8. 11
petes 1. 50	restes 12. 32	11. 97 14. 170
petis 4. 79	restituatur 11. 12	rhetor 5. 22. 55 7. 62 10.
petit 5. 36 6. 64 8. 52.	restituis 10. 34	79
75	restitute 10. 87	rhetora 2. 64
petita 12. 18. 52	restituti 10. 87	rhetoralsque 5. 57
petunt 10. 105	resultant 9. 70	rhetorem 3. 25
plet 7. 19	resupino 9. 44	rhetores 2. 64
pletum 12. 95	resupinus 12. 78	rhetoribusque 9. 75
ponas 9. 38	rete 3. 58	rhinoceros * 9 14. 53
pone 2. 37	retentas 12. 32	rhinocerota * 22 14. 52
ponet 11. 32	retentus 1. 47 5. 80	rhinocerotis 1. 4
pono 12. 18	retia 2. 27. 40. 47 10. 37	Rhodia 14. 68
poscat 8. 38	11. 22 12. 1	Rhodias 3. 58
ppulit 8. 56	retibus 13. 68	Rhodium 1. 71
plerunt * 21	retices 1. 107	Rhodon 4. 55
ptantes 9. 21	retinere 10. 33	Rhodope * 21
ptanti 14. 172	retineret 9. 104	Rhodopeius * 3
pugnans 9. 12	retinet 2. 32 10. 44	Rhodos 9. 21 10. 68
quiescere 14. 141. 161	retorto 6. 39	Rhoetus 8. 6
quiescit 1. 94 6. 18 10. 61	retro 2. 23. 86 3. 82	rhombo 3. 60 9. 30
quiesque 4. 25	regtulit 9. 31. 78 12. 29	rhombum 10. 30 13. 81
quiram 7. 72	reveheris 6. 58	rhombus 13. 81
quiret 3. 4	reverentia 7. 51 9. 38. 81	Rhytio 2. 35
quiris 1. 1 3. 67 6. 53.	11. 6	rictus 1. 105
66. 77. 78. 88 7. 33. 36	reversa 2. 75 7. 46 9. 39	ride 2. 41
10. 102 11. 61	12. 99	rideas 4. 55
quirie 11. 25	reversa 5. 68	rideat 11. 16
quirunt 2. 83	reverso 9. 8 12. 31. 59	ridebis 4. 19 13. 37
rerum, &c. passim.	reversuro 8. 32	ridebit 12. 21
salutantes 10. 70	reversus 8. 52	ridens 5. 30 6. 78
salutas 4. 84		ridenti 12. 95
		f 2
		ridere

M U R I N D E X

- ridere 2. 53 | 7. 17 | 11. 19
 rideris 6. 77
 riderisque 9. 69
 rides 1. 66. 90 | 2. 58 | 4. 55 | 5. 20 | 6. 65
 ridet 1. 69 | 3. 20 | 4. 3 | 9. 37 | 10. 2. 51. 80 | 12. 52
 rideto 2. 28
 ridetur 1. 54
 ridicula 4. 20
 ridiculi 2. 41
 ridiculum 5. 54
 rigas 4. 54
 rigeat 6. 73
 rigens 1. 50
 rigent 6. 56
 rigentem 14. 117
 riget 5. 32 | 7. 94
 rigetque 7. 94
 rigida 6. 64. 49 | 7. 91 | 11. 17
 rigidi 10. 19 | 12. 21
 rigido 10. 65 | 11. 4 | 13. 42
 rigidum 9. 48
 rigidus 5. 34. 36 | 7. 70
 riguz 12. 31
 riguit 4. 59
 rima 1. 35
 rimæ 11. 46
 rimas 11. 99
 riza 7. 49 | 9. 30 | 10. 7. 85
 ripe 5. 3
 ripis 1. 54
 riserunt 1. 104 | 5. 10 | 12. 78
 risi 1. 59
 risisti 11. 7
 risit 8. 56 | 9. 35. 45
 risu 2. 41 | 7. 50
 risum 2. 41 | 7. 17
 risus 8. 28 | 12. 87
 rite 10. 26
 ritus 3. 42 | 6. 42 | 8. 80
 rivali 11. 75
 rivalis 3. 70
 rivis 9. 92
 rixa 1. 37
 Rixamarum 4. 55
 rixaris 9. 28
 robore 1. 40 | 9. 44
 rodas 14. 69
 rodere 5. 61 | 6. 64 | 10. 45 | 13. 2
 rodit 5. 29
 roga 9. 83 | 11. 69 | 12. 11
 rogabam 2. 30 | 9. 45
 rogabatur 2. 30
 rogabis 7. 25
 rogabit 1. 79 | 3. 4
 rogabo 7. 42 | 10. 24
 rogamus 1. 36. 55. 97 | 5. 81 | 6. 35 | 8. 2 | 9. 70
 rogandum 7. 91
 rogante 9. 43
 roganti 2. 25. 92 | 4. 15 | 10. 24 | 11. 64. 74 | 12. 72
 rogare 7. 59 | 9. 23 | 12. 57. 66. 81. 94
 rogarem 6. 10
 rogari 8. 24
 rogaris 2. 44
 rogas 1. 110 | 2. 69 | 3. 92 | 8. 21. 24. 48 | 9. 23. 66. 96 | 10. 7 | 11. 28. 56. 59. 72. 82 | 12. 18. 28 | 14. 9. 81
 rogafque 8. 76
 rogata 4. 82 | 12. 99
 rogatam 10. 38
 rogate 5. 6
 rogator 4. 30
 rogatores 10. 5
 rogatus 4. 90 | 7. 52 | 13. 2
 rogavi 4. 77 | 6. 20 | 9. 69
 rogem 5. 47
 rogent 8. 8 | 10. 70
 rogentque 4. 85
 rogetis 2. 44
 roges 1. 118
 rogesque 6. 51
 roget 1. 40 | 11. 28. 59
 rogetis 2. 23
 rogi 4. 25 | 9. 67
 rogis 11. 42. 92 | 10. 26
 rogo 1. 79 | 2. 14. 25. 79. 80 | 3. 25. 44. 52. 73. 76. 95 | 4. 85 | 5. 26. 45. 83 | 6. 5. 17. 20 | 7. 85. 94 | 9. 26 | 10. 14. 21. 41. 66 | 12. 25. 64 | 13. 58 | 3. 94 | 11. 55 | 10. 71
 rogos 6. 71 | 10. 63
 rogom 9. 78
 rogos 8. 75
 Roma & inde derivata passim.
 Romuleus 4. 1
 Romulus 13. 16. 107
 ronchi 1. 4
 ronchis 3. 82
 ronchos 4. 87
 rorantem 7. 36
 rore 4. 59 | 9. 19
 rosa 3. 24 | 7. 88 | 10. 19. 93 | 13. 127 | 9. 95 | 8. 77
 rosæ 4. 29 | 11. 19
 rosaria 12. 31
 rosarium 5. 38
 rosas 2. 59 | 4. 22 | 9. 62 | 1. 44 | 6. 80 | 11. 90
 rosafque 3. 68
 roscida 4. 18
 rosea 3. 24
 roseam 12. 60
 roseis 8. 56
 roseo 11. 57
 roseos 12. 65
 roseus 7. 79
 rosis 4. 42. 55 | 5. 65 | 17 | 13. 51
 rosi que 9. 12 | 10. 32
 rofos 7. 19
 rostro 9. 32 | 14. 31
 rota 4. 14 | 5. 104 | 168 | 11. 22 | 4. 64 | 58 | 7. 59
 rotæ 4. 46 | 14. 102
 rotat * 21 | 7. 66
 rubeam 14. 95
 rubeant 4. 42
 rubeat 3. 2 | 4. 17 | 6. 80
 rubelli 1. 104
 rubens 9. 62. 69 | 4. 66 | 13. 71
 rubente 5. 79
 rubentem 4. 55 | 5. 4
 rubentes 3. 82
 rubenti 5. 2
 rubentibus 3. 58
 rubentis 11. 57
 ruber 5. 8 | 9. 92 | 12. 58 | 5. 8 | 14. 106
 rubes 2. 43
 rubet 4. 86 | 6. 61
 rubicunda 6. 64
 rubicundam 14. 114
 rubiginosis 5. 29
 rubore 7. 11
 rubra 11. 28 | 13. 7
 rubras 4. 64 | 8. 56
 rubri 7. 33
 rubris 7. 20
 rubro 1. 56 | 5. 26 | 6. 66
 rubuit 9. 61
 ructanti 3. 82
 ructat 9. 49
 ructatrix 10. 48
 ructus 1. 88
 rudem 2. 48 | 3. 36 | 7. 38
 rudesque 1. 67 | 6. 42 | 85 | 10. 48. 98 | 11. 72. 53
 rudi 3. 24 | 8. 56 | 9. 12. 62
 rudis 1. 13 | 2. 90 | 6. 73 | 7. 6. 25. 94 | 9. 73. 104 | 12. 68
 ruebat 3. 69
 ruet 1. 61
 rufa 2. 33 | 6. 39 | 12. 32
 rufæ 14. 32
 Rufe 1. 107 | 2. 11. 29

VOCABULORUM.

44 3. 70. 82. 94. 100	rustica 1. 44 4. 55. 66 5. 23 6. 5 9. 62 10. 72.	sacris 3. 6. 24 7. 21 8. 30
4. 13. 71. 83 5. 52. 73	103 13. 76	12. 63 1. 22 7. 73 3.
6. 82. 85. 89 7. 67 8.	rusticas 9. 43	24 4. 30
51 9. 90 12. 97	rustice 8. 23 10. 101 13.	sacro 1. 71. 94 4. 79 8.
51 5. 51 8. 51 9. 176	15 14. 45	11
14. 176	rusticitate 7. 57	sacrorum 3. 24
ulina 11. 54	rusticula 13. 76	sacros 3. 24. 66 8. 24. 66
uline 3. 31	rusticulum 10. 19	sacrum 7. 1 1. 3 8. 39
ulis 14. 129	rusticumque 12. 18	1. 13 8. 70 7. 64 1.
ulo 1. 69 8. 52. 85	rusticus 3. 24 9. 31	64 4. 64 10. 41
ulus 1. 69 3. 20 10. 99	ruta 11. 19. 32. 53	sacrumque 4. 64
12. 52	rutatos 10. 48	sacula * 27. 28 1. 108 5.
ugas 3. 42	Rutilium 5. 57	7. 10. 19. 25 6. 3. 60 7.
ugosa 13. 29	ruunt 12. 62	18 10. 2. 19. 39 8. 80
ugofarum 4. 89		6. 49 8. 8 9. 30 4. 1
ugofioiorem 3. 93		Sætiæ 4. 64
uma 2. 83 10. 75 13. 25	S.	sæva * 12. 18 6. 59 10.
14. 197	Sabæi * 3	77 4. 18 9. 9 3. 17 1.
uinæ 7. 18	Sabbatariorum 4. 4	22 2. 66 1. 23 9. 67
uinas 1. 83	Sabella 2. 41	1. 116 6. 25 1. 19 5.
uit 1. 13. 73 11. 83	Sabelle 3. 68 7. 84 9. 20	77 10. 36. 50
uitura 2. 89	12. 39. 43	sævaque 6. 25
umor 2. 72 3. 73. 79. 86	Sabello 4. 46 6. 33 12. 61	sævæ 9. 28
4. 16. 69 10. 3	Sabellum 4. 46 12. 39	sævas * 7
umpant 10. 13	Sabellus 4. 46 12. 39	sæve 3. 65
umpatur 9. 99	Sabidi 1. 33 3. 17	sævi 4. 49 11. 99
umpe 2. 64	Sabina 4. 4 9. 55	sævior 9. 92
umpere 4. 64 11. 105	Sabinæ 9. 41 10. 93 11. 16	sævior 7. 66 8. 30
12. 14 14. 125	Sabine 11. 9. 18	sævius * 28 9. 31 11. 83. 85
umperet 10. 85	Sabineum 3. 25	sævius * 6
umpes 1. 50	Sabinis 1. 63 10. 33. 44	sæviusque 7. 94
umpet 1. 50 10. 79	Sabino 9. 61	sævo 4. 55 9. 70 13. 70
umpimus 13. 50	Sabinum 7. 99 10. 49	sævus 1. 52
umpis 9. 75 12. 99	Sabinus 4. 37 9. 59	sævus 2. 75 8. 23 13. 95
umpisque 3. 13	Sabura 12. 3	saga 7. 53 11. 50
umpit 12. 18 14. 64	accentur 2. 40	sagarum 8. 58
umpitur 7. 19 8. 33. 61	sacco 12. 61	sagatus 6. 11
9. 99	faccos 10. 74	sagax 12. 87
umpe * 7 11. 85 13. 100	facculumque 5. 40	sagis 14. 159
uperat 10. 79	facculus 11. 4	sagitta 9. 57
upere 9. 70	faccus 14. 104	sagittis 7. 1
uperunt 6. 51 7. 95	facer 7. 62 8. 85 3. 47	sago 1. 4
upes 9. 46	1. 54	Sagunti 4. 46
rupta 8. 3 11. 37 12. 18.	sacerdos 10. 92	Saguntini 14. 108
26. 32	sacra 4. 1 7. 62 8. 4 9.	Saguntino 8. 6 14. 108
rupta 9. 58	49 11. 5 13. 66 3. 81	salaces 3. 75
ruptos 10. 56	12. 63 4. 57 8. 81 7.	salamandra 2. 66
ura 1. 13 4. 50 5. 72 8.	98 2. 63 12. 2	salariæque 4. 64
18. 66 9. 3 10. 14. 79.	sacræ 5. 70 6. 2 9. 95	salariorum 1. 42 4. 87
85. 96 11. 53. 71 12.	sacraria 7. 72	salarium 3. 7
57 13. 15	sacrata 9. 17	salax 10. 48 11. 26 13. 67
ure 3. 20. 58 4. 90 7. 30	sacratior 4. 1	sale 4. 23 6. 44 8. 3 10.
12. 60	sacratris 9. 18	9. 48 12. 97 13. 89
uris 1. 56 3. 47 6. 43.	sacratus 7. 49	salebræ 9. 58
80 7. 16 9. 61 10. 96	sacravit 1. 117	salebras 11. 91
uritus 7. 5. 57	sacri 4. 57 9. 59 6. 76	salebrosum 11. 3
rus 1. 115 3. 47. 58 4. 64.	8. 56 * 24	salet 13. 23
80 7. 30 8. 61. 68 9. 19.	sacrilegos 4. 30 9. 62. 86	salet 3. 20. 99 5. 2 13. 1
99 10. 79 11. 19 12. 57	sacrilegium 9. 72	saletque 5. 2 11. 14
Rufones 5. 29		Saletax 12. 65

INDEX

- Saletanum 2. 65
 salibus 1. 42
 salicto 11. 19
 salientem 1. 56
 salis 7. 24
 salit 11. 97 | 14. 104
 Sallustius 14. 191
 salmacis 10. 30
 Salo 4. 55 | 10. 20. 103 | 14. 33
 Salonas 10. 78
 Salone 1. 50
 Salonem 10. 96. 104
 Saloni 6. 18
 Salonis 12. 3. 21
 falsa 3. 12
 falsas 7. 53
 falsas 2. 7
 saltrem 1. 35 | 4. 12 | 7. 17. 20 | 10. 77 | 11. 23. 106
 saltus 4. 66
 salva 2. 11 | 3. 85 | 7. 18
 salubre 10. 30. 47
 salubri 10. 104
 salvo 3. 6. 10 | 7. 59
 salus 2. 91 | 8. 66
 salusque 3. 1
 salutabat 3. 22
 salutabo 1. 109
 salutantes 4. 8
 salutas 4. 84 | 5. 67
 salutatur 7. 44 | 9. 94 | 12. 78
 salutator 1. 71 | 8. 44 | 10. 10. 74 | 14. 74 | 3. 58
 salutatrix 7. 86 | 9. 101
 salutatum 1. 71 | 2. 18
 salutatus 5. 67 | 9. 55
 salutavi 11. 68
 salutavit 5. 55 | 8. 65
 salutem 1. 69. 87. 109 | 3. 36 | 11. 72 | 12. 11. 92
 salutemus 5. 52
 salutent 8. 8
 salutes 10. 104
 salutiferis 3. 1
 saluto 2. 68 | 14. 76
 Samia 3. 81
 sana 6. 47 | 10. 22
 sanare 11. 61
 sanas 7. 38
 sancta 6. 18 | 9. 86 | 10. 44 | 11. 51 | 8. 18
 sanctaque 3. 69
 sancta 10. 30
 sanctam 1. 79 | 9. 31
 sancte 10. 28. 58 | 12. 63
 sancti 10. 92
 sanctior 7. 18
 sanctiora 7. 16
 sanctiorem 10. 35
 sanctioris 5. 6
 sanctis 7. 37 | 9. 32
 sanctissime 10. 37
 sanctius 3. 69 | 8. 1
 sancto 4. 2 | 6. 29 | 11. 54
 sanctorum 8. 80
 Sanctra 7. 19
 Sanctram 11. 3
 sanctum 4. 55 | 6. 73
 sanctus 11. 16
 sandapila 2. 81 | 8. 75
 sandapilæ 9. 3
 sane 3. 1 | 4. 79 | 5. 15. 62. 85 | 6. 32 | 10. 21
 sanet 10. 56
 sanguine 4. 29 | 9. 32 | 13. 87 | 14. 154 | 12. 44 | 1. 9 | 9. 66 | 7. 11 | 6. 32 | 13. 102 | 11. 23
 sanguinea * 11
 sanguineam 2. 75
 sanguis 10. 92
 sanq 8. 11
 sanos 12. 49
 Santonica 9. 96
 Santonici 9. 40
 Santonico 14. 128
 sanum 6. 84
 sanus 2. 16 | 4. 72. 81 | 11. 29 | 6. 84
 sapæ 7. 52
 sapiam 11. 21
 sapiant 13. 13
 sapiat 11. 91 | 12. 69
 sapientis 1. 16
 sapient 10. 66
 sapi 3. 67
 sapis 1. 118 | 2. 41 | 4. 54 | 8. 20. 27. 77 | 10. 72 | 11. 95 | 12. 21 | 13. 5
 sapisti 3. 2 | 9. 6 | 11. 107
 sapit 1. 4. 77 | 5. 59 | 6. 64 | 7. 24. 68 | 8. 13 | 9. 6. 12 | 10. 4 | 11. 55 | 12. 32. 52. 71. 76. 84 | 14. 210
 sapor 13. 76 | 14. 113
 sapore 11. 32
 sapores 13. 61
 Sappho 7. 58 | 10. 35
 Sarcophagus 3. 77
 sarcina 8. 75
 sarcinaeque 2. 11
 sarcinarum 12. 32
 sarcinas, *ibid.*
 sarcinis 2. 68
 Sardanapale 11. 12
 Sardinia 4. 60
 Sardois 8. 32
 sardonycha 11. 38
 sardonychas 4. 28. 61 | 11 | 9. 60 | 10. 87 | 11. 2
 sardonychata 2. 29
 Sarmata * 3
 Sarmatica 7. 79
 Sarmaticæ 7. 5
 Sarmaticam 9. 36
 Sarmaticas 8. 11
 Sarmatici 9. 104
 Sarmaticis 7. 1
 Sarmatico 7. 29
 sarrire 3. 93
 sarsina 9. 59
 sarta 1. 104 | 11. 33
 Sassinata 3. 58
 sat 2. 18 | 8. 64
 satellite 1. 22
 satiat 1. 58 | 9. 73
 satiatur 4. 38
 satiatus 7. 79
 saties 6. 35
 satietur 8. 36
 satius 10. 37
 sator 10. 28
 satum * 12
 satur 1. 93 | 4. 23 | 9. 60. 10. 59 | 11. 68. 109 | 13. 2. 8. 34. 73 | 14. 69 | 12. 78 | 3. 58 | 2. 90
 saturæ 10. 96
 saturas 11. 53
 saturat 8. 28
 saturata 3. 59 | 13. 24
 saturatis 8. 48
 Satureia 3. 75
 saturis 10. 48
 Saturnalia 4. 46 | 5. 85 | 11. 2 | 14. 70
 Saturnalibus 6. 24 | 7. 52
 Saturnalitiæ 5. 20
 Saturnalitiis 5. 31 | 7. 90
 Saturnalitiis 10. 17 | 14. 182
 Saturnalitiis 11. 16
 Saturne 3. 29 | 12. 63 | 14. 1
 Saturni 2. 85 | 4. 89 | 10. 29 | 12. 83 | 14. 72
 Saturninum 4. 11
 saturum 6. 32
 Satyras 11. 11 | 12. 96
 Satyri 4. 44
 Satyris 10. 99
 Satyrus 14. 107
 faucia * 12 | 3. 68 | 11. 71 | 3. 67 | 4. 66
 Saufellum 2. 74
 Sauroctonos 14. 172
 Sauromata 12. 8
 saxa 3. 82 | 5. 23 | 6. 42 | 8. 3 | 9. 2. 44. 46 | 10. 37 | 11. 91 | 12. 14
 Saxetani

VOCABULORUM.

sciretani 7. 77	sciscitator 3. 82	scriptum 14. 87
sciri 1. 36	scissa 12. 62	scriptura 1. 67
sciris 10. 63. 85	scisso 14. 60	scriptus 3. 68 11. 5
sciro 1. 89	scit 3. 43. 63 4. 42 8. 11.	scrobe 10. 97
scirorum 10. 56	70	scrupula 4. 89 5. 20 10. 55
scirum 3. 93 8. 44 12. 57	scitis 1. 43	scutica 10. 62
scobie 5. 61 6. 37	scito 9. 34	scutulam 8. 71
scabies 11. 8	sciunt 12. 43	scutulas 11. 32
scavola 1. 104	sciurus 5. 38	scutum 14. 213
scalas 7. 10	scombri 13. 40	Scylla 7. 37
scalis 1. 118	scombris 2. 50 4. 87	Scyllæ 7. 43
scalpi 3. 93	scombrorum 13. 102	Scyllam 10. 35
scalptorium 14. 83	scopæ 14. 82	scyphos 7. 71
scamnis 5. 42	scopæque 4. 39	scyphosque 12. 70
scaphium 11. 12	scopas 14. 82	scyphus 8. 6
scapulas 14. 83	scopuli * 21	Scythæ 10. 62
scapulis 6. 59	scopulos 2. 24	Scythas 4. 28
scarum 5. 18	Scorpe 10. 50	Scythica * 7 11. 85
scarus 13. 84	Scorpi 9. 26	Scythicas 10. 20 12. 15
scazon 1. 97 7. 25	scorpius 3. 44	Scythici 6. 58 7. 18 12. 53
scelerata 1. 102 3. 19. 50	Scorpo 4. 67 11. 1	Scythicis 14. 109
11. 85	Scorpus 10. 53. 74	Scythico 9. 104
scelerate 9. 70	scortea 14. 130	secant 9. 58
sceleratus * 7	scribam 14. 1	secare 14. 142
scelus 1. 19 2. 46 3. 66	scribant 8. 3	secaret 3. 24
7. 13 9. 7. 26. 42 11.	scribarum 8. 38	secat 3. 24 5. 39 10. 59
92. 94	scribas 7. 24 11. 65 14.	11. 85
scena 5. 31	219	secatque 11. 32
scenæ 9. 29	scribat 2. 86 6. 14	secatur 9. 94
scenicus, ibid.	scribe 1. 108	secessus 10. 30. 104
scoptra 10. 62	scribebamus 12. 96	secreta 1. 67 5. 5 7. 31
scheda 4. 91	scribente 9. 14	12. 81
schemate 3. 68	scribere 1. 36. 71 3. 9 4.	secretius 3. 77
schola 1. 36 2. 64 3. 20	14. 64. 65 5. 16 7. 3.	secreto 10. 40
4. 61	84 9. 14. 91 10. 21. 33	secretos 8. 15
sciat 5. 21. 61 6. 79 9. 29	12. 96	secretum 11. 46
12. 48	scriberet 1. 69	secretusque 7. 34
scidisti 3. 12	scribet 14. 6	secta 9. 92 10. 48 12. 57
sciente 8. 38	scribi 12. 48	14. 3
scierit 4. 79	scribis 1. 11 2. 89 3. 79	sectæ 3. 77
sciero 5. 34	5. 54 6. 63 7. 84 9. 51	sectaris 11. 88
sciet 1. 67 9. 30	scribit 3. 9 4. 49 7. 89	sectarum 9. 48
scilicet 1. 52	8. 29. 62 10. 102 11.	secti 6. 37
scimus 1. 66 8. 82	65 12. 62	sectile 10. 48
scinde 9. 75	scribitque 3. 63	sectis 2. 66
scindere 3. 94	scribitur 10. 44	sectivi 13. 18
scio 1. 24 3. 71 4. 42 6.	scriblita 3. 17	secto 12. 84
65 7. 85 9. 97 11. 65.	scrinia 1. 2. 4 4. 33. 87 6.	sectus 5. 42 9. 7 10. 5
108 12. 90	64	secuisti 14. 211
Scipio 2. 2	scrinioque 1. 67	secuit 5. 49
scire 2. 73 3. 20. 44 7.	scrinium 14. 37	secum 2. 44 4. 88 7. 53
27 8. 30 10. 4. 68 11.	scripsi 2. 9 10. 5 12. 80	8. 3. 46 10. 78 12. 26
9 12. 57. 98	scripsimus 11. 17	13. 23
scires 5. 69	scripsisse 7. 50	secunda 3. 50 6. 70 7. 22.
scis 1. 82. 88 2. 28. 79 3.	scripsit 5. 22. 55 7. 71	26 9. 81 13. 50
55 4. 67 5. 51. 85 6.	10. 97	secundæ 5. 79 6. 26
31. 56. 63 7. 25. 46. 91	scripta 2. 71 3. 68 6. 60	secundi 5. 81
9. 36. 74 10. 104 11.	14. 7	Secundilla 2. 65
21. 53. 68. 91 12. 14	scriptis 1. 118	secundis 3. 17
14. 46. 121	scriptor 3. 39	secundo 2. 44 5. 81 7.
		82

INDEX

82
 secundum 1. 2 | 4. 23 | 12.
 8
 secundus 2. 93 | 4. 23 | 9. 1 |
 12. 76 | 14. 155 | 7. 91
 secura 1. 20 | 6. 47 | 7. 46 |
 11. 12
 securaque 7. 46
 securæ 14. 3
 securam 7. 1
 securi * 18 | 2. 75
 securicula 14. 36
 securior 1. 105
 securis 11. 64
 securius 12. 64
 securo 1. 83 | 4. 84 | 12. 75
 securos 8. 78 | 9. 39. 94
 securus 3. 58. 70 | 4. 84 | 5.
 81 | 8. 46 | 9. 66. 67 | 10.
 94 | 5. 32
 secuta 1. 63 | 2. 41
 secutus 7. 44 | 11. 42. 70
 sede 5. 93 | 8. 67
 sedas 5. 28 | 11. 99. 100
 sedens 9. 44 | 10. 48
 sedent 6. 66 | 8. 33 | 11.
 85
 sedentem 3. 44 | 5. 50
 sedenti 3. 44
 sedentis 8. 32
 sedeo 3. 95
 federat 11. 105
 sedere 5. 8. 14. 39. 42 | 11.
 8 | 14. 197
 federet 4. 2 | 12. 71
 federit 7. 1
 fedes 4. 44 | 8. 3
 fedet 2. 17. 29 | 4. 30 | 7.
 57 | 8. 57 | 9. 39 | 11. 78
 fedetis 5. 39
 fedit 1. 96 | 11. 92
 seges 5. 43 | 11. 19
 segmentatus 6. 74
 segnis 3. 58
 selibra 1. 100 | 8. 71 | 10.
 14. 57
 selibræ 4. 46 | 5. 20 | 7. 71
 Selium 2. 11. 14. 27
 Selius 2. 14. 60 | 4. 21
 sella 2. 57. 99 | 3. 36 | 9. 23 |
 12. 17
 sellam 4. 51 | 5. 62 | 9. 103
 sellamque 10. 10
 sellariolis 5. 71
 sellas 5. 14 | 12. 78
 Semelen 5. 73
 semelque 4. 64
 semicinctium 14. 153
 semicremata 11. 55
 semidocia 10. 92

semifultus 5. 14
 semina 5. 43
 Semiramia 8. 28
 Semiramis 9. 77
 semissem 11. 106
 semisupinus 6. 35
 semita 5. 23 | 7. 60
 semiviri 9. 21
 semiviro 3. 91
 semodius 4. 46
 semodiusque 7. 52
 semperque 5. 53
 Semproni 7. 40
 Sempronia 12. 52
 sena 4. 76 | 9. 10
 senator 10. 72 | 11. 25 | 12.
 26
 senatum 11. 5
 senatus 8. 15. 66 | 10. 27 |
 14. 1
 sene 6. 1 | 11. 82 | 12. 71.
 92 | 9. 79
 Senecæ 4. 40 | 7. 44 | 9.
 43
 Senecas 1. 62
 Senecæque 12. 36
 senectia 1. 106 | 10. 24 | 13.
 117
 senectæ 4. 25 | 6. 49 | 9. 30 |
 13. 29
 senectam 5. 7 | 8. 2 | 10. 38
 senectus 5. 6 | 6. 29
 senem 3. 91. 93 | 4. 7. 13. 50.
 53. 73 | 10. 33. 44. 53. 83 |
 11. 37. 61
 senemque 3. 93
 senes 1. 26 | 5. 10 | 6. 70 |
 10. 30. 71 | 14. 47 | 7. 70 |
 11. 71
 senesque 1. 4 | 7. 34. 70 | 9.
 9
 senex 1. 109 | 4. 50 | 6. 3 |
 7. 39 | 8. 44. 64 | 10. 32.
 67. 87. 96
 seni 13. 23
 senia 12. 27
 senibus 4. 56 | 5. 38 | 3. 58 |
 9. 43 | 5. 18
 senio 13. 1
 senior 3. 69 | 7. 33. 87 | 9.
 58 | 10. 85 | 11. 33 | 12. 73
 seniore 6. 3 | 9. 95
 senique 8. 27
 senis 6. 28 | 7. 62 | 9. 46 |
 14. 36 | 5. 10 | 11. 7 | 10.
 5 | 7. 68
 senos 7. 52 | 9. 43 | 11. 60
 sensere 3. 91
 senserunt 11. 53
 sensit 1. 102 | 3. 19. 92 | 7.

11
 sensuro 5. 26 | 8. 38
 sensus 4. 75 | 7. 94
 sentiantur 1. 100
 sentiat 5. 6 | 6. 38. 68 |
 22 | 10. 5. 87
 sentiatque 5. 29
 sentienti 1. 1
 sentire 6. 29 | 8. 33 |
 62
 sentis 5. 64 | 8. 27
 sentit * 17 | 1. 110 | 5. 21
 10. 30 | 11. 61
 sepantur 6. 70
 sepelire 11. 15
 sepone 7. 28
 seposita * 3
 sepositi 6. 15. 16
 seposito 2. 43
 seposuitque 9. 60
 septa 2. 14. 57 | 10. 80
 septem 1. 72. 100 | 2. 44
 4. 15 | 5. 12. 28. 30 | 6.
 5. 8. 30. 39 | 7. 16. 52. 57
 66 | 9. 16. 80. 89 | 10. 48
 14. 72 | 12. 32 | 4. 64
 septemque 8. 3
 septenaria 4. 45
 septenas 4. 25
 septenis 6. 73
 septenos 8. 36
 septicianæ 8. 71
 Septicianæ 4. 89 | 11. 108
 septima 4. 8 | 10. 43 | 11.
 92 | 12. 31 | 13. 114
 septimamque 10. 24
 septimas 1. 100
 septingenta 7. 9
 septis 9. 60
 septunce 3. 82 | 7. 51
 sepulchro 1. 117 | 10. 67
 11. 14. 92 | 6. 28 | 4. 59
 sepultus 8. 38
 sequaces 13. 57
 sequanicæ 4. 19
 sequar 3. 36 | 10. 10
 sequebaris 12. 32
 sequens 7. 42
 sequentem 5. 45
 sequeris 1. 9 | 4. 9 | 5. 79
 7. 34. 99
 sequeris 10. 78
 sequi 7. 43. 72 | 9. 80 | 12.
 44. 52
 sequitur 2. 57 | 9. 39 | 12. 18
 sequuntur 3. 58
 sera 1. 16 | 10. 71 | 11. 33 |
 9. 62 | 1. 26 | 10. 1 | 8.
 75 | 10. 28
 seraque 1. 35 | 11. 46

seram

VOCABULORUM.

- Seram 6. 89
 Serapin 9. 30
 Seras 3. 58 | 9. 47 | 10. 19 | 11. 32
 Serena 6. 42 | 7. 11
 Sereni 5. 6 | 8. 81 | 9. 25
 Serenior 4. 64
 Sereno 2. 24 | 7. 44 | 14. 130
 Serenos 1. 50
 Serenum 3. 58 | 6. 42
 Serenos 8. 36
 Seria 5. 16 | 7. 67
 Serica 9. 38 | 11. 9. 28
 Sericis 3. 82
 Serior 5. 6 | 7. 95
 Serius 1. 109 | 3. 36
 Sero 1. 32 | 5. 66. 68 | 8. 67
 Serpens 6. 42 | 10. 94 | 11. 19
 Serperet 1. 79
 Serpit 4. 59
 Serra 11. 101 | 14. 143
 Serranus 4. 37
 Serta 1. 77 | 8. 82 | 9. 36. 104 | 7. 62 | 8. 77
 Sertis 6. 80 | 7. 78
 Sertorius 2. 84 | 3. 79 | 7. 9
 Serva 2. 78 | 9. 18
 Servabor 8. 51
 Servant 7. 60 | 9. 60. 76
 Servantur 1. 23. 44. 104
 Servare 10. 33. 34 | 11. 53
 Servari 10. 77
 Servat 3. 58 | 8. 33. 64 | 9. 76 | 10. 16. 94
 Servate 6. 38 | 11. 5
 Servatur 8. 80
 Servavit 3. 21 | 13. 74
 Servet 2. 78 | 12. 49 | 14. 44
 Servetque 14. 108
 Servi 7. 34 | 9. 94 | 14. 79 | 7. 61 | 11. 105
 Servique 2. 11 | 7. 61
 Serviant 1. 105 | 9. 43. 92
 Serviet 1. 117 | 2. 1
 Servio 14. 101
 Servire 9. 67 | 10. 56 | 12. 60 | 14. 220
 Servit 3. 31 | 5. 13 | 7. 31 | 9. 42 | 10. 94
 Servizio 1. 52. 53
 Servitur 2. 32
 Servium 10. 39
 Serum 2. 64 | 4. 40 | 5. 59 | 8. 44 | 9. 48 | 2. 14 | 12. 8
 Servo 1. 42 | 2. 32 | 11. 76
 14.
- servorum 6. 33
 servos 1. 86 | 11. 71
 servus 8. 31. 39 | 2. 11 | 9. 1 | 13. 4 | * 24
 servulus 8. 75 | 9. 89
 servum 2. 18. 68. 82 | 5. 58 | 9. 94 | 10. 31 | 12. 30 | 2. 32
 servus 7. 34 | 11. 76 | 12. 26
 sesquipedalis 7. 13
 sesquiped 8. 60
 sessiles 3. 47
 sestertia 6. 20. 30 | 10. 75 | 2. 63 | 4. 67 | 6. 20 | 11. 77 | 2. 30 | 10. 14
 sestertium 1. 59
 seta 1. 56 | 10. 30
 setia 10. 36 | 13. 25. 112
 setiger 13. 93
 Setina 4. 69 | 8. 51 | 9. 3 | 13. 124 | 9. 23
 Setino 10. 13. 74
 Setino 12. 17
 Setinos 14. 103
 Setinum 6. 86 | 13. 112
 setis 2. 36 | 6. 56
 seu 2. 44 | 3. 5 | 4. 19. 64 | 5. 1 | 6. 94 | 7. 71. 73 | 9. 61 | 10. 92 | 11. 46 | 14. 11
 severa 10. 73 | 11. 2
 severam 6. 82
 severe 1. 3
 Severe 2. 6 | 5. 6. 8. 11. 81 | 7. 33. 48. 78 | 8. 61 | 11. 58
 severi 7. 37 | 8. 3 | 9. 88 | 10. 5. 30
 severiores 9. 12
 severitate 1. 36 | 4. 14
 severo 5. 81 | 11. 58
 severos 1. 36 | 2. 41
 severum 10. 19
 severus 3. 20
 sevit 10. 79
 sex 1. 67. 72 | 4. 15. 51. 76 | 6. 77 | 7. 57. 95 | 8. 3 | 9. 95 | 10. 48. 71 | 11. 21. 28. 37 | 4. 89 | 6. 30
 sexagesima 4. 79 | 6. 70
 sexaginta 7. 8 | 12. 26
 sexcenta 9. 38
 sexcentas 6. 39
 sexcenti 11. 66
 sexcentis, ibid.
 sexcentos 4. 66
 sexdecim 7. 66
 sexta 4. 8 | 5. 38 | 10. 48. 61 | 3. 100
 sexta 5. 36
- sextante 8. 71
 sextantes 5. 65 | 12. 28
 Sexte 2. 3. 44. 55 | 3. 38 | 4. 68 | 5. 39 | 7. 85 | 8. 17 | 10. 21. 57 | 5. 3
 Sextile 2. 28
 Sextiliane 1. 12. 27 | 10. 29
 Sextilianum 6. 54
 Sextilianus, ibid.
 Sextium 1. 42
 Sextius 1. 43
 sexto 3. 68 | 8. 71
 sextulasque 10. 55
 sextum 10. 75
 sextus 2. 44 | 3. 11 | 6. 1. 85 | 9. 104
 sexus 1. 91 | 9. 9
 sibi ipsi 5. 25
 Sibylla 14. 114
 Sibyllæ 9. 30
 fica 3. 16 | 11. 29
 Sicambri * 3
 Sicania 2. 46
 Sicanias 7. 63 | 11. 9
 ficca 4. 10 | 9. 19 | 11. 82
 ficca 4. 4
 ficcare 8. 70
 ficcatur 1. 27
 ficcaverat 6. 89
 ficci 10. 20 | 12. 57
 ficcis 1. 79. 93 | 4. 3 | 10. 72 | 12. 3
 ficco 5. 23 | 10. 80
 ficos 6. 42
 ficcus 10. 5 | 11. 50 | 12. 30. 32
 Siculas 4. 49 | 7. 44
 Siculi 13. 105
 Siculis 7. 63
 Siculo 5. 66 | 13. 80
 Siculos 7. 33 | 12. 105
 Siculus 2. 84
 ficut 10. 30
 fidera 6. 58 | 8. 36 | 9. 23. 26. 44. 73. 104 | 10. 51 | 9. 13. 46. 62 | 8. 21
 fidare 4. 60 | 7. 91 | 11. 86
 fiderei 12. 60
 fidereos 9. 37 | 10. 66
 fidereus * 2
 fideribus 4. 42 | 10. 6
 Sidonia 14. 154
 Sidonio 7. 31
 fidus 3. 4 | * 26
 Sigerios 4. 79
 figilli 14. 171
 figillum 14. 178. 182
 figma 10. 48
 signa 3. 82 | 5. 40 | 9. 89 | 11. 4. 21 | 9. 73
 signand

INDEX

- signandi 9. 53
 signanti 5. 40
 signat 1. 13 | 4. 45 | 9. 89 |
 10. 70 | 11. 37 | 14. 33
 signata 1. 54 | 14. 79
 signatas 1. 67
 signatur 6. 27
 signatus 13. 10
 signavit 9. 60. 76*
 signet 9. 17
 Signina 13. 116
 Signinum 13. 115
 signum 7. 36 | 14. 87. 170
 Sila 11. 24
 Silam, *ibid.*
 Silanus 6. 62
 Silaos 4. 55
 file 4. 61
 fileant 1. 26
 fileat * 1
 filentia 5. 70 | 9. 70
 filentio 10. 3
 filentium 1. 67 | 3. 82 | 9.
 30 | 11. 103
 Sill 4. 14 | 6. 64 | 7. 62
 filice 9. 77
 filigineis 9. 3
 filigineus 14. 69
 Silio 7. 66
 Silius 7. 66 | 9. 88 | 11. 49.
 51
 Silva 1. 49, 50, 51 | 7. 27 |
 8. 55 | 9. 55 | 12. 1 | 13.
 83 | 4. 25. 66 | 3. 58 | *
 21 | 7. 49 | 12. 18
 silvæ 14. 90
 silvam 7. 40
 silvamque 11. 42
 silvani 10. 92
 silvarumque 5. 66
 silvas 14. 89. 166
 siluere 5. 24
 Silvia 13. 96
 silvis 8. 55 | 9. 104 | 11. 70 |
 13. 104 | * 18
 sim 1. 2 | 2. 59 | 3. 36 | 10.
 78 | 12. 94 | 14. 15. 154
 simque 12. 94
 sima 6. 39
 simila 13. 10
 simila, *ibid.*
 simile 3. 11 | 6. 75
 similem 1. 110 | 3. 39 | 6.
 77 | 7. 86
 similes 3. 88 | 8. 35 | 10. 65.
 100 | 12. 31 | 4. 61 | 9.
 37. 106 | 7. 57
 simili 9. 104 | 10. 42
 similis 1. 110 | 5. 52 | 10.
 55 | 12. 63 | 13. 23
 simillima 7. 57 | 14. 127
 simius 14. 202
 simplex 9. 41 | 12. 35. 67
 simplici 10. 62
 simplicibus 4. 30 | 10. 20
 simplicior 10. 33
 simpliciore 6. 7 | 8. 70
 simplicitas 10. 47
 simplicitate 1. 40 | 8. 73 |
 11. 21
 simpliciter 1. 88 | 3. 73 |
 11. 64 | 12. 35 | 14. 215
 simplicius 3. 54 | 6. 59 | 9.
 16 | 10. 83
 simul 7. 17 | 11. 59
 simulque 10. 35
 simulabis 11. 8
 simulent 2. 35
 simus 3. 4
 sinat 11. 61
 sincera 6. 25
 sincerior 8. 73
 sindone 2. 16 | 4. 19 | 11. 1
 singula 2. 6 | 3. 53 | 11. 9
 finis 4. 55 | 7. 31 | 8. 38
 finisque 6. 11
 sinistra 8. 30 | 11. 74. 100
 sinistram 12. 29
 sinistras 7. 71
 sinistris 14. 46
 sinu * 26 | 1. 16 | 2. 6 | 5.
 36 | 8. 57 | 9. 31 | 12. 49.
 84 | 14. 140. 206 | 7. 19 |
 8. 59 | 11. 55 | 10. 78
 Sinuessæ 6. 42
 Sinuessanis 11. 83 | 13. 111
 Sinuessano 11. 8
 sinum 3. 2. 58
 sinumque 4. 51
 sinus 2. 26 | 4. 3 | 6. 61 | 8.
 32 | 13. 101 | 6. 38 | 7.
 16 | 5. 16
 siqua 1. 35 | 2. 6. 8 | 4. 71 |
 5. 19
 siquando 5. 30
 siquid 1. 16. 55 | 2. 14. 64 |
 10. 37
 siquis * 24 | 1. 34. 36. 46.
 40. 87 | 2. 3. 14. 51 | 4.
 42
 Sirenas 3. 64
 Sirius 4. 66
 sistant 13. 116
 sistra 14. 54
 sistrataque 12. 29
 Sisyphi 5. 81 | 10. 5
 sita 10. 67
 siti 14. 105
 sitiam 10. 96
 sitiebat 12. 71
 sitientibus 9. 19
 sitim 2. 53 | 3. 22 | 6. 35
 1. 50 | 11. 96 | 8. 70
 sitio 4. 69 | 13. 82
 sitire 8. 51
 sitis 1. 23 | 5. 93 | 6. 47 | 8.
 35 | 14. 100. 117 | 13.
 116
 sitit 2. 40
 situ 8. 3
 smaragdus 5. 11 | 4. 28
 sobolem 6. 39
 soboles 6. 25. 38
 sobria 1. 28 | 2. 73 | 14. 154
 sobrias 1. 107
 sobrius 3. 16. 82 | 11. 7 | 12.
 30. 71
 socum 8. 3
 socer 8. 70 | 9. 72
 soceri 10. 33
 socero 7. 67
 socias 9. 73
 socio 4. 75
 socius 6. 68
 Socratis 10. 99
 socrum 10. 67
 sodale 1. 87. 107
 sodalem 2. 44. 48 | 12. 34
 sodales 1. 16 | 4. 61 | 11. 89
 10. 104 | 1. 100
 sodali 5. 19 | 7. 83 | 14. 11
 10. 37 | 12. 25 | 2. 43 | 5. 15
 sodales 1. 55 | 2. 30. 44 | 7.
 85 | 9. 3
 sola 1. 24. 34 | 2. 63 | 3. 93
 4. 67 | 6. 65 | 7. 34 | 8.
 82 | 10. 59. 72 | 12. 21
 4. 66 | 1. 77 | 8. 46 | 5. 10
 12. 98 | 14. 2 | 10. 2 | 9.
 78 | 4. 25 | 1. 59 | 9. 14
 29 | 13. 97 | 9. 56 | 14.
 163 | 4. 27
 solaque 10. 2
 solam 9. 25
 solas 5. 43 | 8. 64
 solatia 2. 91
 soldum 4. 37
 soleæ 14. 65
 soles 3. 50 | 8. 59 | 12.
 80
 solesque 14. 65
 soleatas 12. 84
 solebam 11. 66
 solebas 2. 6 | 5. 45. 85 | 12.
 3. 73. 89
 solebat 1. 7 | 2. 22 | 5. 66
 11. 105 | 13. 14
 sole 1. 78 | 3. 20. 44 | 8. 33
 9. 2 | 12. 29 | 13. 80
 solum 2. 41 | 9. 26
 solenn

solenn
 solenn
 solenn
 solenn
 solent
 12. 1
 soleo 1
 soles 1.
 5. 21
 10. 1
 12. 3
 14. 2
 10. 1
 soler 1
 95 |
 10. 6
 78 |
 12. 4
 106
 204.
 soli 1.
 60 |
 solibus
 sollicita
 solio 2.
 solis 5.
 solito
 solitud
 solitus
 6. 85
 solium
 sollicit
 sollicit
 sollicit
 56 |
 sollicit
 47
 sollicit
 sollicit
 sollicit
 sollicit
 sollicit
 108
 solo 1.
 solacif
 solos 8
 28
 solstici
 solvas
 solvat
 solve 1
 solven
 solver
 4. 29
 29 |
 solenn

VOCABULORUM.

- folenne 9. 55
 folenneisque 10. 17
 folennia 11. 66 | 12. 63
 folennibus 8. 38
 folent 6. 39 | 7. 98 | 9. 85 |
 12. 14 | 13. 29
 folio 14. 56
 folis 1. 118 | 3. 51 | 4. 27 |
 5. 21. 46. 79 | 7. 5 | 9. 71 |
 10. 14. 42. 51 | 11. 105 |
 12. 35. 94. 103 | 13. 65 |
 14. 28. 179 | 6. 43 | 8. 14 |
 10. 12
 foliet 1. 44 | 2. 56. 74 | 3. 73.
 95 | 4. 88 | 5. 4. 6. 79 | 6.
 10. 65 | 7. 11 | 8. 41. 42.
 78 | 10. 45 | 11. 53. 63 |
 12. 42 | 13. 16. 27. 88. 99.
 106 | 14. 11. 29. 86. 157.
 204. 213
 foli 1. 42. 86. 117 | 6. 89.
 60 | 11. 30 | 12. 44
 folibus 10. 6
 follicitæque 14. 111
 folio 2. 70 | 6. 81 | 11. 96
 folis 5. 1
 folito 5. 68
 folitudo 3. 44 | 12. 27
 folitus 2. 75 | 4. 3 | 5. 14 |
 6. 85 | 9. 75 | 12. 52
 folium 2. 42
 follicitabat * 4
 follicitant * 22 | 12. 75
 follicitare * 28 | 6. 71 | 8.
 56 | 11. 23
 follicitata 3. 75 | 6. 68 | 11.
 47
 follicitentque 7. 53
 follicites 7. 50
 folliciterque 12. 98
 folliciti 8. 59
 follicitique 11. 46
 follicitis 5. 16. 57
 follicito 4. 84 | 6. 83 | 3. 61
 follicitos 9. 59
 follicitum 5. 32 | 7. 81
 follicitus 4. 84 | 5. 64 | 14.
 108
 folo 1. 93 | 5. 63
 folæcismum 5. 39 | 11. 20
 folos 8. 69 | 9. 62 | 10. 3 | 6.
 28
 folstitio 4. 60
 folvas 2. 13
 folvat 9. 4 | 12. 92
 folve 11. 106. 109
 folvendis 14. 35
 folvere * 27 | 2. 3 | 8. 9 | 9.
 4. 29. 105 | 11. 77 | 13.
 29 | 14. 183
 folvet 8. 9
 solvit 8. 4. 10 | 11. 62
 folum 1. 16 | 4. 29. 40 | 5.
 50 | 6. 44 | 11. 99 | 14.
 212 | 1. 108 | 9. 75
 solus * 27 | 1. 12. 21. 27. 97 |
 2. 24. 92 | 3. 26. 50. 93 |
 4. 2. 17. 39. 64 | 5. 25 | 6.
 50 | 9. 104 | 10. 58. 61 |
 11. 36. 41 | 12. 50. 89 |
 13. 90
 soluta * 13 | 10. 47
 solutum 11. 89
 Solymis 7. 54 | 11. 95
 somne 1. 72
 somni 3. 91 | 12. 57
 somnia 7. 53
 somniculosos 3. 58
 somnis 6. 53
 somno 2. 90 | 4. 64 | 12. 18.
 50
 somnos 1. 110 | 9. 94 | 11.
 50 | 12. 26 | 14. 125
 somnum 1. 50 | 9. 70 | 10.
 47 | 11. 47 | 12. 57 | 13. 59
 somnusque 12. 69
 sonabit 5. 79 | 7. 50. 96
 sonant 1. 62. 77 | 6. 34 | 14.
 223
 sonantque 3. 58
 sonantem 4. 55 | 9. 33
 sonantes 7. 45
 sonare 8. 56. 66 | 9. 12
 sonas 2. 43 | 3. 44 | 5. 79 |
 6. 19 | 7. 5 | 12. 67
 sonasque 9. 28
 sonat * 3 | 2. 72 | 3. 63 | 4.
 14 | 7. 17. 35. 99 | 8. 51.
 78 | 9. 30. 60 | 10. 45 |
 11. 22 | 12. 50 | 14. 163
 sonent 9. 1 | 11. 85
 sones 9. 12
 sonet 9. 19. 23
 sono 2. 72
 sonuit 9. 21
 sophiæ 1. 112 | 8. 73
 Sophocleis 3. 20
 Sophocleo 5. 31
 sophos 1. 4. 50. 67. 77 | 3.
 46 | 6. 48 | 7. 31
 Sophroni 4. 71 | 11. 104
 sopor 7. 41
 sorba 13. 26
 sorbet 12. 29
 sordent 1. 32 | 9. 72
 sordibus 1. 100 | 4. 56 | 5. 16
 sordida 2. 36 | 4. 9. 19. 34.
 53 | 13. 1 | 6. 57 | 10. 93 |
 5. 7. 23 | 1. 56 | 10. 37.
 96 | 8. 3 | 14. 71
 fordidaque 1. 56 | 10. 98
 fordida 3. 58
 fordidam 7. 19 | 12. 57
 fordidive 11. 99
 fordidior 1. 104 | 7. 32
 fordidiora 12. 84
 fordido 1. 50
 fordidum 10. 3 | 12. 57
 fordidus 6. 50 | 8. 78 | 11.
 16 | 14. 83 | 8. 33 | 5. 16 |
 7. 31
 foror 2. 4 | 4. 45 | 8. 51 | 9.
 78. 106 | 10. 98 | 11. 5
 forore 12. 32
 fororem 2. 4 | 9. 35 | 10. 65 |
 12. 20
 forores 6. 39 | 8. 81 | 1. 71 |
 9. 43 | 14. 148 | 6. 38 | 2.
 22 | 5. 4. 83
 forori 8. 32
 fororis 10. 92
 fororum 1. 77 | 4. 31. 54 |
 5. 6 | 8. 3 | 11. 37 | 4. 14
 fors 5. 3 | 14. 40
 forte 7. 1 | 14. 131. 144. 170 |
 10. 71 | 9. 40 | 4. 35
 fortemque 5. 43
 fortes 14. 1
 fortitur 8. 38
 fortitus 14. 19
 Sosibiane 1. 82 | 6. 38 | 11.
 84
 sospes 6. 58
 sospite 2. 91 | 5. 1 | 6. 58 |
 10. 61
 Sorade 2. 86
 Soradem 6. 26
 Sorades, *ibid.*
 Soræ 4. 9
 soteria 12. 56
 spado 6. 2. 36 | 11. 82
 spadone 5. 42
 spadonem 2. 54 | 10. 52
 spadones 11. 76
 Spanius 2. 41
 spargere 5. 26 | 10. 26
 sparget 6. 60
 spargit 3. 82 | 8. 55 | 10. 3
 spargitur 3. 65 | 5. 75
 spargor 8. 61
 sparsa 3. 65
 sparsas 6. 34
 sparsæ 12. 57
 sparserat 9. 78
 Spartani 1. 56 | 14. 64
 Spartanus 8. 28
 sparulo 3. 60
 spartalen 2. 52
 spathalion 13. 27
 spatia 3. 20. 58
 spatiatu

INDEX

- spatatur 11. 48
 spatere 6. 77
 spatio 10. 104
 spatium 10. 23 | 12. 57
 species 7. 95
 speciosa 3. 62
 spectabat 4. 2
 spectabimus 2. 64
 spectabo 14. 29
 spectacula 1. 105 | 6. 4 | 12. 14. 29
 spectandum * 15
 spectante 1. 109 | 10. 85
 spectante 1. 21 | 7. 81 | 11. 24
 spectas 1. 51 | 2. 51 | 3. 68 | 11. 64
 spectantur 8. 30
 spectare 1. 22 | 5. 19 | 9. 26 | 10. 6 | 14. 1
 spectasse * 21
 spectat 1. 97 | 2. 51 | 3. 68 | 4. 2 | 5. 14 | 9. 94 | 10. 74 | 13. 112
 spectata 8. 28 | 10. 63
 spectatas 8. 78
 spectator * 3. 14 | 1. 35 | 8. 30 | 10. 51
 spectatorem 8. 78 | 9. 29
 spectatur * 28 | 5. 66
 spectatus 10. 25. 30 | 14. 53
 spectavere 4. 35
 spectavimus 1. 44
 spectem 10. 58
 spectes * 24 | 14. 212
 spectet 9. 26
 specularia 8. 14
 speculi 2. 41
 speculo 2. 66 | 11. 50
 speculum 6. 64 | 9. 17
 spem 9. 49
 speranti 8. 71
 sperare 8. 32 | 9. 62 | 12. 11
 speras 3. 38
 sperat 6. 85 | 11. 54
 sperem 9. 49
 speres 13. 100
 speret 1. 117
 spernas 4. 98
 sperne 14. 178
 spernet 8. 73
 spernis 7. 29
 spernit 2. 14
 spes 1. 77
 spicifer 10. 74
 spina 13. 21
 spirant 11. 9
 spirat 2. 26 | 3. 65 | 7. 83 | 11. 10 | 13. 79
 splendeat 4. 79 | 8. 77
 splendent 2. 29
 splendenti 7. 26
 splendescat 8. 45
 splendet 9. 3
 splendida 2. 36 | 9. 50 | 14. 164 | * 11
 splendidus 10. 51
 Splendophorum 10. 83
 Splendophorus 9. 57
 splenia 2. 29 | 8. 33
 spleniato 10. 22
 Spolerina 6. 89 | 14. 116
 Spoletinis 13. 120
 Spoletinum, ibid.
 spoliabat 5. 43
 spoliata 10. 42
 spoliato 10. 33
 spoliatricem 4. 29
 spoliaverat * 7
 sponda 1. 93 | 10. 5 | 11. 57
 spondæ 3. 91 | 14. 85
 spondere 12. 92
 spondet 10. 18 | 12. 25
 spondylos 7. 19
 spongia 4. 10 | 6. 57 | 7. 52 | 12. 48 | 13. 47 | 14. 144
 sponia 6. 64 | 8. 46 | 11. 24 | 12. 86
 sponsæ 11. 79
 sponsam 6. 64
 sponsio 11. 1
 sponte 12. 61
 sporta 10. 37
 sportula 1. 81 | 3. 60 | 7. 85 | 8. 50 | 9. 87 | 10. 27. 75 | 13. 123 | 14. 125 | 1. 60 | 8. 42 | 3. 30
 sportulæ 3. 7
 sportularum 3. 14
 sprevisi 7. 44
 spuma 8. 33 | 14. 26. 58
 spumantes 14. 70
 spumantis 11. 70
 spumet 13. 7
 spumeus 14. 22
 spurcæ 4. 4
 spurcas 1. 35
 spurcius 4. 56
 sputa 2. 26
 sputo 8. 33
 squaler 9. 48
 squalidus 2. 24
 squillæ 13. 83
 sta 5. 26
 stabant 4. 40
 stabat * 2 | 2. 45 | 3. 24 | 10. 85 | 11. 88
 stabulantur 9. 73
 stabuli 8. 28
 stabulo 6. 94
 stabunt 9. 2
 stadium 3. 68
 stagna * 2. 28 | 4. 57
 stagni 5. 38
 stagno 3. 20. 60
 stamina 9. 78 | 10. 44 | 4. 73 | 6. 58
 stans 12. 78
 stant 12. 67
 stantem 1. 26 | 14. 212
 stanti 3. 44
 stantia 1. 23
 stantibus 13. 38
 stare 3. 75 | 5. 14 | 6. 23 | 7. 57 | 8. 71 | 10. 3. 83 | 11. 26. 28
 starem 12. 96
 starer 9. 86
 stas 10. 10
 stat 1. 54. 71 | 3. 73. 75. 81 | 4. 53 | 6. 49 | 7. 34 | 8. 33. 51. 65 | 9. 62 | 12. 50
 statera 10. 55
 statim 1. 28 | 6. 30 | 12. 95
 statuam 12. 79
 statuas 9. 60
 statuere 4. 54
 statuet 4. 28
 statuit 3. 68
 staturum 6. 32
 Stella 1. 8. 45 | 7. 35 | 8. 78 | 9. 91 | 10. 48 | 11. 53 | 5. 60 | 12. 3
 Stellaque 1. 62
 Stellæ 1. 8 | 4. 6 | 6. 47. 21 | 7. 13 | 9. 43. 56
 stellantem 2. 29
 stemma * 16 | 5. 36
 stemmata 8. 6
 stemmate 4. 40 | 8. 6
 stent 9. 23
 Stephani 14. 53 | 14. 60
 sterilem 1. 50 | 10. 18
 steriles 1. 77. 108 | 3. 91 | 9. 9
 sterili 10. 58 | 13. 64
 sterilis 5. 43 | 7. 101 | 8. 68
 sternantur 8. 67
 sternatur 3. 93
 stertente 11. 105
 stertere 7. 9
 stertit 3. 82
 ster 5. 16 | 11. 79
 steterat 9. 21
 steterit 14. 14
 stetir 4. 46 | 8. 55. 65 | 12. 29
 stibadia 14. 87
 stigmata 6. 64 | 12. 85 | 10. 56
 stigmatæ 12. 62

VOCABULORUM.

- Afilam 12. 71
 Afillantem 2. 37 | 10. 56
 Afillantibus * 7
 Stimulatus * 19
 Stipataque 8. 75
 Stipem 9. 7
 Stipite 13. 19
 Stipitis 7. 31
 Stipula 11. 57
 Stiria 7. 36
 Stoico 7. 68 | 11. 85
 Stoice 11. 57
 Stoicus 7. 63 | 14. 106
 Stola 3. 93
 Stola 10. 5
 Stolatium 1. 36
 Stolidi 1. 42
 Stomachi 3. 77
 Stratis 1. 105
 Stringis 5. 70
 Stringitur 10. 30
 Stringo 4. 90
 Strophæ 11. 8
 Stropharum 3. 7
 Structa 14. 192
 Structas 10. 91
 Structili 9. 77
 Structoris 10. 48
 Strue 12. 18
 Strueret 9. 72
 Struis 8. 55
 Struit 11. 52
 Struitur 10. 97
 Struxit 8. 6
 Strymonio 9. 30
 Studet 10. 19
 Studiis 12. 44
 Studiorum 1. 102
 Studiosa 3. 68
 Studiose 1. 1 | 14. 185
 Studiumque 5. 28
 Stultas 2. 16 | 4. 56
 Stulte 3. 85 | 6. 10. 63 | 9. 98 | 10. 100 | 14. 139
 Stulti 2. 40 | 9. 75
 Stulto 14. 49
 Stultum 4. 15
 Stultus 2. 86 | 4. 15 | 11. 68
 Stupeo 5. 64
 Stupet 6. 61 | 9. 102 | 12. 15. 52
 Stupido 11. 7
 Stupidus 9. 96
 Stupor 14. 21
 Stupuitque 4. 35
 Sturnos 9. 55
 Styga 4. 60 | 9. 67
 Stygia 9. 104 | 10. 72 | 12. 52
 Stygiæ 4. 73 | 6. 18 | 11. 102
 115 | 6. 58 | 9. 52 | 11. 83 | 12. 92
 Stygio 11. 55
 Stygios 1. 79 | 5. 26
 Stymphalidas 9. 104
 Suade 3. 38
 Subdiderat * 7
 Subdola 2. 40. 47
 Subdolum 3. 58
 Subducere 8. 59
 Subductus 13. 36 | 14. 42
 Subduxerat 9. 98
 Subduxit 12. 29
 Subibat 4. 18
 Subjice 9. 77
 Subinde 1. 107. 118 | 2. 26 | 4. 50 | 5. 40 | 10. 104 | 11. 64
 Subire 1. 118 | 2. 53. 86
 Subis 6. 47
 Subit 7. 82 | 10. 48
 Subita 4. 19
 Subitæ 6. 53. 68
 Subitas 12. 48 | 14. 130
 Subiti 4. 77 | 6. 34 | 10. 41
 Subitis * 14 | 8. 78
 Subito 1. 13 | 2. 75 | 3. 43 | 4. 7. 61 | 7. 91 | 11. 86 | 12. 85 | 9. 87
 Subito 7. 35
 Subitus 12. 26
 Sublata 11. 19
 Subligar 3. 87
 Subligata 7. 66
 Sublimi 12. 1. 79
 Sublimis 6. 81
 Subluto 2. 42
 Submissa 8. 75
 Submoto 11. 97
 Subnixus 1. 40
 Subnotasser 6. 82
 Subnotasti 1. 28
 Subrisi 6. 82
 Subsellia 1. 27 | 2. 29 | 5. 28. 85
 Subsellio 5. 14
 Subsequor 3. 46
 Substringere 12. 29
 Subtilem 11. 101
 Subtracta 1. 43
 Subtrahis 11. 59
 Subula 3. 16
 Subulci 10. 98
 Subura 7. 30 | 9. 38 | 12. 18 | 6. 66 | 10. 94 | 12. 21
 Suburæ 2. 17 | 10. 19
 Suburana 11. 62
 Suburanæ 11. 79
 Suburbani 1. 86 | 5. 1 | 7. 48 | 10. 58
 Suburbanis 13. 43
 Suburbano 5. 36
 Suburbanum 8. 62
 Suburbanus 13. 12
 Suburrani 5. 23
 Succedere 8. 46 | 12. 100
 Succensueris 7. 59
 Successor 9. 48
 Successurum 5. 62
 Succida 11. 28
 Succina 3. 70 | 4. 59 | 6. 15 | 11. 9 | 3. 6
 Succincti 2. 1. 46 | 14. 86
 Succinctus 7. 34 | 12. 24
 Succinorum 5. 38
 Succumbere 14. 201
 Succumbit 13. 64
 Succurras 12. 49
 Succurrent 5. 79 | 11. 7
 Succurris 6. 2
 Succurrit 2. 43 | 8. 75 | 9. 9. 56 | 11. 51. 74
 Sudantem 9. 104
 Sudare 4. 81
 Sudaria 11. 40
 Sudas 8. 44
 Sudat 3. 67
 Sudatrix 12. 18
 Sudavit 13. 97
 Sudet 9. 23 | 10. 13 | 14. 224
 Sudo 5. 80
 Sudor, *ibid.*
 Sue 12. 41 | 13. 56
 Suem * 12
 Sues 5. 66 | 11. 42
 Sufficit 4. 8 | 5. 53 | 7. 19 | 8. 65 | 9. 1. 33. 104
 Sufflavit 3. 17
 Suffulta 9. 3
 Suggestitque 3. 82
 Sugitur 3. 60
 Suillos, *ibid.*
 Sulcos 3. 72
 Sulfurata 11. 42
 Sulfurata 12. 57
 Sulfurato 10. 3
 Sulfureis 1. 13 | 6. 43
 Sulfureo 7. 92
 Sulfureusque 12. 49
 Sullas 6. 19
 Sulpitia 10. 28
 Sulpitiam 10. 35
 Sumant 14. 143
 Sumas 12. 84
 Sumat 14. 56
 Sumæ 2. 16 | 6. 30 | 8. 48 | 13. 12. 29. 119 | 14. 86. 108. 207
 Fumen 7. 77 | 9. 15 | 11. 53 | 12. 17. 44 | 10. 48
 Sumere 10. 81 | 13. 31 | 14. 65. 141. 145
 Suminis 2. 37 | 12. 48
 sumis

INDEX

- fumis 2. 50 | 3. 60 | 13. 98 |
 14. 131
 fumit 12. 19
 fumma 8. 60 | 9. 55 | 11.
 47 | * 15 | 8. 30 | 10. 75 |
 9. 39 | 4. 91 | 10. 30 | 12.
 67 | 6. 89 | 10. 37 | 3. 22.
 30 | 13. 100
 summe 6. 83 | 7. 46 | 9. 7 |
 2. 90 | 7. 6
 summi 1. 71 | 6. 76. 91 | 9.
 2. 67 | 11. 5 | 6. 13
 summis 5. 32
 summittit 5. 52
 summo 6. 38 | 12. 4. 78
 Summoenianæ 12. 32
 Summoenianas 3. 82
 Summoenianis 11. 62
 summos 9. 78 | 12. 57
 summum 11. 62 | 10. 47.
 51 | 4. 83
 summus 1. 7
 fumo 3. 60
 fumfi 11. 40
 fumfit 5. 7 | 9. 29
 sumta 14. 1
 sumtuosiora 1. 100
 supellex 5. 63 | 3. 62
 super 3. 24 | 5. 65 | 11. 27
 superantur 8. 78
 superare 8. 18
 superas 10. 33 | 12. 64
 superasset 10. 89
 superba 9. 63 | 12. 18 | 7.
 44 | 14. 67 | 12. 48 | 3. 68 |
 11. 99
 superbæ 6. 55 | 9. 12. 67 |
 11. 18
 superbam 5. 38
 superbas 5. 21
 superbe 2. 15 | 8. 28
 superbi 3. 7. 58
 superbiamque 12. 76
 superbis 3. 45
 superbit 12. 3
 superbo 4. 61 | 5. 36 | 7. 59
 superbum 1. 71
 superbus 1. 50 | 2. 51 | 5. 8 |
 8. 44 | 9. 7 | 10. 66 | 12.
 15 | * 2 | 11. 42 | 5. 25 | 3.
 2 | 5. 12 | 4. 35 | 10. 73 |
 supercilio 9. 38
 supercilium 1. 5. 25 | 11. 25
 supererat 3. 22
 superesse 2. 28 | 4. 35 | 7.
 43. 95 | 11. 42
 superest 1. 55. 93 | 7. 15.
 63 | 8. 66 | 14. 13
 superi 1. 104 | 4. 1. 44
 superis 8. 50 | 9. 4 | 11. 54
 superos 9. 23. 52. 93
 superstes 10. 2. 48. 67
 supersunt 7. 53
 superum 9. 21
 supina 3. 82 | 6. 42. 49
 supini 12. 31
 supiniore 2. 6
 supinis 7. 94
 supino 2. 86
 supinus 5. 8
 supplex * 17 | 9. 2. 68 | 11.
 82
 supplicesque 10. 72
 supplicibus 5. 6 | 6. 10 | 8.
 31
 supplicis 10. 5
 supplicium * 7 | 2. 60
 supposita 3. 91 | 4. 66
 suppositam 3. 61
 suppositis 2. 46
 suppositicius 5. 25
 supra * 21 | 2. 21 | 11. 56 |
 12. 71
 supraque 8. 44
 suprema 1. 81. 110
 supremæ 10. 5 | * 3
 supremas 5. 40
 supremis 5. 33 | 6. 63
 supremos 1. 89
 sura 1. 50 | 6. 64
 surda 9. 48 | 10. 13
 surdos 6. 58
 surdus 11. 39
 surgas 11. 100
 surgat 14. 197
 surge 5. 26. 39
 surgentem 12. 18
 surgere 5. 8 | 11. 105 | 12.
 61 | 14. 86
 surgis 11. 100 | 12. 56
 surgit 12. 88. 99
 surgite 14. 223
 Surrentina 13. 110
 Surrentinæ 14. 102
 Surrentini, ibid.
 Surrentinum 13. 110
 surrexti 5. 80
 surripit 8. 59 | 12. 29
 surripuit 6. 72 | 13. 38
 sursum 1. 97
 sus * 13, 14 | 11. 19
 suscipit 8. 4
 suscitanti 5. 36
 suscitas 3. 44
 suscitatur 1. 110 | 3. 100 | 6. 9
 suspectum 2. 12
 suspectus 10. 98
 suspendia 1. 116
 suspendis 2. 43
 suspensa 8. 33
 suspicari 3. 73
 suspicer 1. 79 | 6. 54
 suspiceris 6. 42
 suspicetur 2. 54
 suspiciamque 11. 57
 suspiciende 5. 31
 suspicio 11. 46
 suspicit 9. 29
 suspicor 3. 72. 76. 94 | 4. 3
 suspiras 1. 107 | 12. 93
 suspiria 1. 110 | 10. 13 | 11.
 40
 sustentatque 3. 31
 sustentet 7. 25
 sustineat 9. 4
 sustineatque 14. 24
 sustinet 1. 105 | 10. 66
 sustinuisse 14. 91
 sustinuit 9. 21
 sustulerat * 19
 sustulit 10. 81
 susurrat 2. 44 | 3. 63
 suta 10. 93
 sutilibus 5. 65 | 9. 92
 sutilis 9. 75
 sutor 2. 17 | 3. 59 | 12. 59
 sutori 9. 75
 sutoris 14. 96
 sutorum 3. 16
 suum 5. 10 | 6. 60. 94 | 7.
 44 | 8. 75 | 10. 103 | 14.
 208
 Sybariticis 12. 97
 Syene 9. 36
 Syenen 1. 87
 Syenes 5. 13
 Sylla 11. 6
 syllaba 9. 12
 syllabas 1. 62
 syllabis 10. 9
 Syllam 9. 44
 Syllas 10. 4
 Symmache 5. 9
 Symmachoque 6. 79
 Symmachus 7. 17
 symplegade 10. 100
 symplegmate 12. 43
 Συμπόλιω 1. 28
 synthesibus 2. 46 | 14. 1
 synthesis 4. 46. 66 | 5. 80 |
 11. 29 | 14. 141
 Syra 4. 46
 Syri 7. 52
 Syriæ 10. 76
 Syrios 4. 43
 syrma 12. 96
 sirmate 4. 49
 Syris 9. 3
 Syriscus 5. 71
 Syrorum 5. 79

VOCABULORUM.

Syrus 9. 23
Coca 5. 39

T.

Tabella 7. 18 | 10. 32 |
14. 9. 192. 196 | 7. 83 |

1. 110

tabellas 3. 63 | 8. 37 | 9. 89.
105 | 11. 32 | 14. 3

tabellis 1. 2

taberna 1. 118 | 7. 60

tabernæ 1. 118 | 7. 96

tabernas 1. 4

tabescas 12. 39

tabida 1. 79

tabuit 4. 18 | 9. 84

tabula 5. 70 | 14. 17 | 4. 47 |

11. 103

tabulamque 2. 48

tabulas 5. 40 | 12. 70

tabulata 9. 60

tabulis 5. 33 | 6. 63

tace 2. 27 | 3. 45 | 5. 53 | 10.

101

taceam 7. 34

taceant 12. 43

taceantur * 28

taceas 1. 96 | 9. 70 | 11. 103

taceat * 6

tacebis 1. 62 | 3. 96

tacebo 3. 46 | 14. 29

tacebunt 12. 24

tacende 1. 50 | 7. 44

tacent 1. 98

tacente 4. 64

tacentem 7. 83

taceo 5. 53 | 12. 40

tacere 4. 61. 81 | 6. 4 | 12.

85

taceret 7. 17

taces 1. 96 | 7. 17 | 11. 109

tacet 1. 69 | 2. 11. 82 | 5. 70 |

7. 17 | 9. 5 | 12. 35

tacete 10. 87

tacita 5. 6 | 6. 13 | 14. 218

tacitam 9. 62

tacitarum 4. 3

tacitas 13. 60

taciti 7. 46

tacito 5. 20

tacitum 6. 5 | 8. 32. 51

tacitus 6. 64

tacituris 13. 11

tacta 7. 100

tactas 2. 29

tactum 5. 38

tacuisse 10. 48

tadia 2. 6 | 3. 41. 70 | 12.

84

tadio 12. 57

tænia 14. 24

Tagi 10. 16. 65. 78 | 12. 3

Tago 1. 50

Tagum 4. 55 | 10. 96

Tagumque 6. 86

Tagus 7. 87 | 8. 78

tale * 18 | 8. 30 | 12. 89.

talem 5. 50 | 8. 52

tales 1. 67 | 10. 35. 90

tali 14. 14 | * 10 | 9. 17 |

12. 8

talía 1. 44 | 2. 72 | 5. 8 | 6.

28 | 7. 13 | 8. 33 | 9. 46 |

10. 33. 58 | 12. 35 | 9. 9 |

12. 75 | 11. 37

talibus 3. 24 | 7. 23

talione 12. 64

talis 1. 9 | 4. 42 | 5. 16. 49 |

6. 10 | 7. 37 | 8. 64 | 10.

32 | 11. 8 | 12. 6. 86 | 13.

93 | 14. 15. 63. 77

taliter 5. 7

talo 4. 14. 66 | 13. 1

talorum 14. 15

talos 14. 16

talpa 11. 19

talum 8. 75

talus 14. 14

tangantur 11. 24

tangat 2. 66

tangente 6. 52

tangere 1. 74 | 3. 17 | 7. 1

tangi 1. 87. 93 | 4. 10

tangit 2. 11

tangunt 2. 4

tantus, tanta, &c. *passim,*

nullo peculiari sensu.

tapetis 14. 147

Taratalla 1. 51

tarda 5. 49 | 8. 21 | 3. 67

tardant 13. 67

tardaque 5. 49

tardis 1. 44

tardius 6. 42

tardus 9. 41 | 10. 5

Tarentini 12. 18

Tarentinum 13. 125

Tarpeia 9. 2

Tarpeia 7. 59 | 9. 4

Tarpeias 4. 54 | 9. 41

Tarpeii 13. 74

Tarpeio 9. 104

Tarpeium 9. 88

Tarraco 13. 118

Tarraconense 13. 118

Tarraconis 1. 50 | 10. 104

tartarei 5. 36

tartareum 9. 67

Tartessica 11. 17

Tartessiacis 7. 27 | 9. 62

Tartessiacus 8. 28

tatarum 1. 101

tatas, *ibid.*

Tatius 11. 105

taure 2. 14. 64

tauri 2. 43 | 3. 58

taurino 14. 66

tauris 1. 52

tauro * 5. 17 | 14. 180

taurorum 14. 91

tauros 1. 49 | 12. 62 | 8. 55 |

* 27

taurum * 27

taurus * 16. 19. 22 | 7. 31 |

14. 53 | 5. 32 | 10. 51

Taygeti 6. 42

tecta * 2 | 1. 13. 71 | 2. 14.

53. 90 | 3. 86 | 5. 13 | 6.

38. 47

tecti 3. 5

tectis 1. 83 | 4. 66

tecto * 11

tectum 11. 99

tectus 4. 19 | 5. 14 | 8. 59 |

11. 76 | 14. 24

tedæ 6. 2

tedas 3. 93

tedis 4. 13

tegam 9. 26 | 11. 53 | 14.

138

tegaris 9. 30

tegas 3. 2

tegat 5. 35 | 14. 134

tegent 14. 28

tegente 4. 64

tegeretur 4. 22

teges 11. 33. 57

tegeribusque 6. 39

tegis 1. 35 | 10. 83

tegit 1. 93 | 4. 53 | 5. 36. 75 |

6. 25 | 10. 37. 96 | 11. 19 |

14. 137

tegitur 1. 11 | 3. 42 | 6. 52.

93 | 8. 68

tegiturque 9. 21

regula 7. 35

tegunt 11. 105

tela * 10. 23 | 6. 25 | 7. 11 |

8. 33 | 9. 57 | 11. 85

Telephore 11. 27. 59

Telephorumque 10. 83

Telephorus 1. 115

Telethusa 8. 51

teli 11. 79

telis * 12

tellure 10. 71

tellus 6. 68 | 10. 96 | 1. 62 |

6. 80 | 4. 42 | 14. 38. 150 |

6. 52 | 9. 61

telo

INDEX

- telo** * 13
temeraria 12. 14
temerarius 4. 43 | 6. 25 | 7. 60
temerata 5. 72
temperari 3. 25
temperat 4. 8 | 7. 79 | 9. 12 | 10. 48
temperata 10. 30
temperator 4. 55
temperet 13. 40
templa * 7 | 2. 74 | 5. 16 | 6. 10 | 4. 26. 104 | 11. 95 | 13. 74 | 7. 55 | 9. 4. 35 | 8. 65 | 5. 10 | 9. 59 | 2. 14 | 6. 4 | 9. 65 | 10. 52 | 12. 3 | 4. 18
templi 3. 20 | 4. 53 | 12. 3
templis 9. 4. 59 | 8. 80
templo * 1
tempora 5. 6. 10. 65 | 6. 40 | 9. 14. 72 | 10. 24 | 12. 45. 52 | 1. 106 | 9. 30 | 14. 84 | 5. 68 | 9. 13. 17
tempore 1. 37 | 2. 85 | 6. 11 | 8. 71 | 10. 14. 19. 29 | 11. 19. 59 | 13. 59 | 2. 78 | 14. 136 | 10. 36 | 14. 72 | 7. 12 | 1. 89
temporibus * 18 | 5. 19 | 8. 30. 56 | 10. 83 | 12. 6
temporis 8. 70
temporum 4. 55 | 12. 32 | 3. 20
tempus 4. 33 | 5. 21
tendere 6. 71 | 9. 61
tenderet 9. 55
tendis 7. 31 | 10. 10 | 11. 1
tendit 2. 27 | 3. 58
tendunt 2. 40
tene 6. 25
teneantur 12. 43
teneas 9. 90
teneasque 12. 29
teneat 7. 6 | 8. 30 | 14. 108
tenebit 4. 8 | 10. 66
tenebo 5. 53
tenebras 2. 14 | 10. 47 | 14. 40
tenebris 4. 58 | 11. 2. 105 | 13. 62
tenebrosa 1. 60
tenemus 5. 61
tenendus 5. 79
teneo 4. 47
tener 4. 14. 18. 66 | 12. 38 | 13. 39. 97
tenera 1. 110 | 2. 57 | 3. 64 | 9. 57 | 14. 54
tenera 4. 6 | 14. 149
teneram 3. 19 | 5. 62
teneras 4. 22 | 13. 66 | 14. 177
tenera 1. 105 | 3. 16 | 6. 85 | 7. 94 | 11. 90
teneret 1. 115 | 3. 31 | 4. 57 | 9. 55
teneri 4. 59. 91 | 9. 14 | * 23 | 7. 13 | 11. 46 | 6. 68 | 1. 32
teneris 9. 9 | 4. 13
tenero 12. 44 | 4. 28 | 8. 51 | 11. 92 | 13. 50
teneros 9. 26
tenerum 8. 14. 46
tenes 3. 44 | 7. 6 | 8. 21 | 9. 75
tenet 3. 5 | 4. 8. 29 | 6. 73 | 7. 43. 49. 50. 59. 83 | 8. 61. 93 | 10. 70 | 11. 25. 41 | 14. 146
teneto 5. 6
tentas 3. 42 | 5. 57 | 7. 23 | 11. 1
tentat 3. 19
tentaveris 6. 64
tentavit 8. 18
tentem 1. 108
tentent 4. 74
tentigine 7. 66
tento 9. 102
tentus 11. 74
tenue 3. 82
tenuem 6. 15 | 11. 28. 102
tenuere 7. 36
tenues 7. 41 | 10. 37 | 6. 64 | 9. 39 | 10. 96 | 14. 3 | 7. 60
tenui 8. 70 | 11. 42. 53 | 4. 55 | 1. 23 | 8. 33 | 14. 71
tenuis 1. 52 | 5. 80 | 10. 103
tenuit 1. 13 | 3. 5
tepens 5. 79
repentem 6. 35
repentes 3. 20
repenti 7. 19
repet 5. 38 | 10. 96 | 11. 57
tepidæ 2. 14
tepidique 11. 12
tepidis 1. 42
tepidò 4. 28 | 8. 59
tepidum 1. 50. 104 | 4. 19 | 12. 84
tepuere 6. 59
tepuisse 2. 1
tepuir 3. 17
ter 3. 40 | 4. 26. 37. 40. 61 | 5. 25 | 7. 6. 19 | 8. 66 | 9. 94. 104 | 11. 57 | 10. 256 | 7. 39
terque 1. 53. 104 | 3. 17 | 4. 82 | 5. 14 | 6. 64. 66. 93 | 7. 91 | 9. 8 | 10. 1
terantur 9. 23
teras 10. 10 | 12. 26
terat 10. 42
tercenta 4. 37
tercentena 2. 1
tercentum 13. 12
terdena 8. 78
terdenos 12. 18
terebat 10. 28
terebantur 11. 46
terentem 2. 29
terenti 12. 4
Terentianus 1. 87
Terentius 8. 45
Terento 10. 63
Terentos 1. 70
Terentus 4. 1
Tereos 4. 49 | 14. 75
teret 9. 92 | 14. 51
terga 8. 51 | 9. 104 | 12. 6
tergeminum 3. 46
tergendis 14. 144
tergo 9. 39 | 14. 66
tergore 12. 1
tergum 1. 61
teris 4. 19 | 11. 4. 14. 23 | 12. 28
terit 2. 11 | 3. 20 | 10. 58
teritur 8. 3 | 11. 4
Terpsichore 3. 67
terra * 24 | 2. 43 | 5. 75 | 14. 100. 152. 157. 197 | 2. 46 | 9. 21 | 5. 36 | 11. 15 | 9. 30. 31 | 12. 3 | 10. 61 | 2. 24
terræ 4. 55 | 10. 78
terrai 11. 91
terram 2. 11 | 13. 50
terrarum 1. 5 | 2. 91 | 7. 4. 8. 2 | 12. 8
terres 6. 16
terris 3. 4 | 4. 1 | 7. 21 | 10. 20. 32 | 13. 4 | 14. 182 | 12. 18 | 6. 18 | 9. 62 | 13. 88
terror 5. 66 | 8. 55 | 9. 73
terroribus 9. 44
terrui 8. 11 | 9. 62
terferis 6. 1
tertia 1. 20 | 14. 155 | 8. 15 | 12. 18 | 3. 6 | 11. 5 | 2. 11. 32
tertiam 12. 24
tertiasque 8. 44
tertio 7. 39
tertium 5. 39

tertium

VOCABULORUM.

- vertius 3. 50 | 5. 14 | 8. 6.
 71 | 9. 104
 veruntur 10. 96
 versera 13. 1 | 14. 15. 17 | 8.
 78 | 4. 66
 vesta 1. 27 | 4. 89 | 10. 36 |
 14. 38. 100 | 5. 18 | 1. 106 |
 3. 82 | 7. 52 | 12. 48 | 3. 58 |
 10. 20 | 6. 93 | 2. 43 | 12.
 64 | 4. 46 | 13. 7
 testæ 1. 54 | 6. 89
 testam 14. 114
 testantur 7. 5 | 8. 65
 testatur 1. 94 | 7. 61 | 14.
 82
 teste 1. 34. 90 | 7. 61. 99 |
 11. 105
 testem 1. 35
 testes 2. 72 | 13. 63
 testiculos 3. 24
 testificate 6. 55
 testile 7. 28
 testis 6. 27 | 10. 37
 testor 9. 23
 testudine 13. 86 | 14. 87 |
 12. 67
 testudineum 9. 60
 teter 3. 24
 Tethyos * 3
 tetigere 5. 9
 tetrastricha 7. 84
 tetrica 4. 83 | 10. 64
 tetricæ 7. 95. 79 | 6. 70 | 10.
 19
 tetricas 4. 73 | 5. 21
 tetrici 11. 3.
 tetricique 12. 3
 tetricis 11. 44
 tetrico 1. 63 | 7. 87 | 14.
 81
 tetricus 6. 10 | 12. 71
 Teutonicos 14. 26
 texantur 14. 38
 texere 9. 21
 texta 13. 51 | 8. 28 | 11.
 57
 textilibus 6. 80
 textilis 12. 31
 textis 4. 55
 texto 3. 58 | 9. 74
 textor 12. 59
 textricis 4. 19
 textuit 7. 1
 texuntur 11. 79
 Thai 4. 12. 50
 Thaida 3. 8. 11 | 4. 85 | 6.
 93 | 11. 102. 105
 Thais 3. 8. 11 | 5. 44 | 6.
 93 | 10. 68 | 4. 85 | 14. 187
 thalami 10. 63
 thalamis 12. 98
 thamos 7. 57
 thalamus 8. 52
 Thalasse 12. 42
 Thalassionem 1. 36 | 3. 93 |
 12. 87
 Thalassionis 1. 36
 Thalia 4. 8. 23 | 7. 45 | 9.
 27. 75 | 10. 19 | 12. 96
 Thaliæ 7. 16 | 8. 73
 Thallioque 4. 67
 theatra 2. 6 | 5. 42 | 7. 75 |
 8. 79 | 4. 55 | 5. 10
 theatralis 5. 24
 theatri 10. 19 | 11. 14
 theatris 5. 45 | 7. 63 | 11.
 32
 teatro * 21 | 4. 61 | 5. 8 |
 9. 28. 29 | 6. 9. 34 | 14.
 29. 166
 theatrum 1. 3
 Thebani 8. 51
 Thebano 1. 91
 Thebas 4. 55 | 14. 1
 theca 14. 19 | 11. 59. 76
 thecam 14. 19
 Thelesilla 11. 98
 Thelesina 2. 49 | 6. 7 | 7.
 86
 Thelesinam 2. 49
 Thelesine 3. 40 | 12. 25
 Thelesinus 6. 50
 Thelin 10. 52
 Themison 12. 20
 Theodore 5. 74
 Theodori 11. 94
 Theophila 7. 60
 Theopompe 10. 66
 Therapnæis 9. 106
 Theros 9. 13
 therma 5. 21
 thermæ 3. 68 | 10. 51
 thermarum 14. 163
 thermas * 2 | 3. 36. 44 | 7.
 33 | 10. 48 | 9. 77 | 2. 48 |
 3. 25 | 10. 79
 thermis 2. 78 | 3. 20 | 5. 45 |
 7. 31 | 9. 77 | 12. 19. 71.
 84 | 2. 14 | 11. 52 | 7. 33 |
 12. 85 | 6. 43
 Thesea 7. 23 | 10. 11
 Thesei 13. 104
 Theseis 4. 13
 Thessalico 9. 30
 Thessalicum 8. 36
 Thestilis 8. 56
 Thestylon 8. 63
 Theta 7. 36
 Thetin 5. 1 | 10. 44
 Thetis * 26. 28 | 6. 68 | 10.
 13. 30
 Tholum 2. 59
 Tholus 1. 71
 thoraca 7. 1
 Thraces 12. 8
 Thrasea 4. 54
 Thraseæ 1. 9
 Thybris 10. 7. 85
 Thyesta 4. 49
 Thyestæ 3. 45 | 11. 32 | 10.
 35
 Thyesten 5. 54 | 10. 4
 Thyestes 10. 67
 thyma 11. 43
 Thymelen 1. 5
 thymis 5. 40
 thymi 4. 89 | 10. 48 | 13.
 103
 Tiberini 4. 64
 tibiæ 5. 79 | 14. 64
 tibicina 14. 64
 Tibulli 4. 6 | 8. 73
 Tibullum 8. 70 | 14. 193
 Tibullus 14. 193
 Tibur 10. 30 | 4. 62. 64 | 5.
 72
 Tibure 4. 60
 Tiburis 1. 13 | 7. 12 | 9. 61
 Tiburtinæ 5. 23 | 7. 27
 Tiburtinas 4. 60 | 7. 79
 Tiburtinis 4. 57 | 7. 12
 Tiburtino 8. 28
 Ticioque 7. 54
 Tigillini 3. 20
 tigres 1. 105 | 8. 26
 tigride 8. 26
 tigrim 12. 36
 tigris * 18 | 3. 44 | 7. 6 | 14.
 107
 Timavi 13. 89
 Timavo 4. 25
 Timavum 8. 28
 timeant 8. 14
 timeas 5. 47 | 12. 38
 timeat 1. 23 | 4. 42
 timebant 12. 85
 timebat 1. 83
 timenda 10. 58
 timendum 6. 64
 timendus 5. 25
 timent 10. 94
 timente 3. 58
 timeo 7. 94
 timere 2. 41 | 14. 177
 timerem 12. 24
 timeris 3. 44
 times 1. 25 | 2. 32. 46. 60 |
 3. 50. 72. 73 | 12. 62. 93
 timet 2. 41. 44 | 4. 8. 10 |
 5. 25 | 6. 49 | 7. 1 | 9. 76 |
 8
 12. 29 |

INDEX

12. 29 | 14. 1. 176
 timeto 3. 2 | 6. 49
 timetur 3. 41. 44 | 11. 19 |
 13. 94
 timidam 5. 6
 timidis 1. 7 | 4. 74
 timido 8. 24
 timidos 1. 103
 timidumque 12. 11
 timor 1. 105 | 7. 37 | 9. 59
 timuere 11. 37 | 12. 75
 timuisset * 27
 timuit 8. 26
 tincta 5. 24
 tinctas 12. 97 | 13. 86
 tinctis 3. 43 | 9. 63 | 12. 64
 tinctos 3. 20 | 10. 33
 tinctus 2. 16
 tineas 2. 46 | 6. 60 | 11. 1 |
 14. 37
 tinge 8. 3 | 14. 146
 tingere 2. 59 | 4. 36 | 14.
 103
 tingis 3. 74 | 12. 100
 tingit 1. 78
 tintinnabulum 14. 163
 tinxit 10. 92 | 14. 33. 433
 tiro 12. 51
 tironem 11. 79
 Tirynchius 11. 44
 Titana 8. 21
 Tite 1. 18 | 7. 58
 Titi 3. 36
 Titine 3. 20
 Titio 7. 9 | 11. 52
 Titius 4. 37 | 11. 52
 Titulle 8. 44
 titulo 1. 94 | 2. 93
 titulos 13. 3
 titulum 10. 71 | 12. 3
 Titus 1. 18
 Tityrus 8. 56
 Toga 1. 50 | 8. 28 | 9. 50 |
 10. 29 | 11. 33 | 13. 11 |
 14. 84. 124. 141 | 10. 14 |
 11. 57 | 12. 18 | 2. 29 | 7.
 85 | 2. 43 | 9. 50. 58 | 10.
 47 | 1. 104 | 7. 32 | 12. 18 |
 2. 53 | 3. 36 | 10. 52 | 14.
 115 | 7. 62 | 8. 28 | 10.
 93 | 3. 36
 togæ 7. 50 | 10. 73 | 5. 20 |
 7. 1. 4 | 10. 18. 95 | 2. 90 |
 3. 1. 4 | 11. 17 | 12. 73
 togæque 1. 56
 togam 2. 39 | 7. 32 | 8. 48 |
 9. 50 | 12. 36 | 4. 28. 34 |
 2. 44. 85 | 10. 11
 togamque 13. 48
 togas 10. 10 | 14. 137
 togata 6. 48
 togatæ 6. 64
 togatam 3. 46 | 14. 124
 togati 6. 46
 togatis 2. 74
 togatorum 2. 74 | 5. 27
 togatulorum 11. 25
 togatulos 10. 74
 togatum 1. 109 | 9. 103
 togatus 2. 57 | 6. 24 | 10. 82
 togis 13. 99
 togula 3. 30 | 7. 9 | 4. 66 |
 9. 103 | 14. 126 | 6. 50
 togulæ 5. 23
 togulam 4. 26 | 12. 71
 tolerabis 7. 63
 tollant 9. 14
 tollas 1. 88
 tolle 2. 29 | 6. 30 | 9. 36 |
 11. 12
 tollere 2. 93 | 6. 59
 tollit 10. 104
 tolli * 19
 tollit 9. 19 | 10. 56
 tollitur 8. 75
 tollunturque 11. 72
 Tolosa 9. 101
 Tolosatis 12. 32
 Tomacla 1. 42
 tomentum 14. 159, 160
 tomus 1. 67
 τὸν δ' ἀπαμύνησθε 1. 46
 tonante 7. 59
 tonantem 5. 53. 56 | 7. 59.
 98 | 9. 88 | 12. 15
 tonanti 10. 19 | 11. 44 | 9.
 67. 40 | 6. 83
 tonantis 6. 10 | 8. 39 | 9. 4.
 93 | 10. 35. 51. 92 | 11.
 95 | 5. 16 | 6. 13 | 13. 74
 tonare 8. 3
 tonas 9. 7
 tonat 9. 25
 tondeat 11. 85
 tondebit 11. 79
 tendendis 14. 36
 tondet 2. 17 | 5. 13
 tonet 8. 36
 Tongiliane 3. 52
 Tongilianus 12. 90
 Tongilion 3. 84
 Tongilium 2. 40
 Tongilius, *ibid.*
 tonsa 8. 47 | 9. 37 | 2. 63 |
 11. 40
 tonse 12. 86
 tonsi 6. 64
 tonsili 3. 58
 tonsis 6. 74 | 14. 158
 tonso 11. 13
 tonfor 7. 60. 63. 82. 94 |
 51. 52 | 10. 83 | 11. 59
 tonsorem 2. 48 | 3. 74 |
 57 | 11. 85 | 8. 52
 tonfiori 11. 59
 tonsos 10. 98
 tonsfrix 2. 17
 tonsium 1. 32 | 2. 74
 toreuma 4. 39. 46 | 10. 87
 3. 35 | 14. 102
 toreumata 11. 12 | 12. 75
 14. 94 | 8. 6
 tori 10. 71
 toris 8. 83 | 9. 23 | 14. 135
 7. 73
 tormentum 7. 28
 toro 1. 150 | 11. 82 | 14. 148
 12. 17
 toros 2. 59 | 4. 8 | 7. 29 |
 30 | 11. 37 | 12. 98 | 14.
 162 | 4. 8. 22 | 6. 21 | 7.
 57
 torquati 13. 97
 Torquatus 10. 79
 torquebat 11. 44
 torque 3. 69 | 4. 38
 torqueris 12. 69
 torrente 12. 3
 torfit 1. 79
 torta * 11 | 13. 26
 tortas 4. 42 | 14. 24
 torti 9. 3
 tortis * 3
 torto 7. 73
 tortorem 9. 94
 tortorum 2. 17
 torva 4. 14
 torvi 1. 91
 torus 8. 44. 77 | 10. 47
 tostæ 5. 79
 tostamque 10. 62
 tot 6. 4 | 7. 19. 49. 85 | 8.
 2. 26 | 9. 94 | 10. 28 | 11.
 6. 7. 32 | 12. 3. 75 | 14.
 41
 totus, tota, &c. *passim.*
 toxica 1. 19 | 5. 77 | 10. 36
 trabeasque 5. 42
 trabes 14. 91
 traciæ 11. 105
 tractare 11. 30
 tractatrix 3. 82
 tradas 1. 118 | 3. 23 | 5. 12
 tradat 6. 3 | 10. 87 | 12. 11
 trade 11. 79 | 14. 149
 tradere 11. 6 | 13. 70
 traderet 1. 14 | 9. 35
 tradet 11. 6
 tradidit 7. 62 | 9. 104
 tradit 3. 20

tradit

VOCABULORUM.

- tradita 13. 66
 traducere 3. 74
 traduceris 6. 77
 traducit 1. 54
 traducta * 4
 traduntur 2. 37
 tragicis 2. 41
 tragico 8. 18
 tragicos 12. 96
 tragus 11. 23
 trahar 8. 51
 trahat 3. 36 | 12. 29
 trahens 3. 47
 traherent 4. 73
 traheretur 9. 55
 trahes 13. 57
 trahet 6. 3 | 10. 78
 trahi 5. 23
 trahis 2. 6
 trahisque 8. 79
 trahit 3. 38 | 10. 30
 trahunt 1. 105
 Trajane 10. 33, 34
 Trajani 12. 8
 Trajanum 10. 7
 tramite 10. 19
 transcurrunt 7. 47
 transeuntis 12. 57
 transfer 3. 87
 transferre 8. 3
 transfigere 5. 51
 transfuga 14. 131
 transibis 1. 71
 transierant 10. 75
 transire 5. 85
 transire 6. 65
 transis 10. 59 | 11. 107
 transit 1. 105 | 2. 64 | 5. 14 | 7. 29
 transmissio 11. 22
 transmittere 12. 61
 transportata 13. 72
 transiberina 1. 109 | 6. 93
 transiberinus 1. 42
 transtulit 5. 14 | 12. 96
 trapetis 7. 27 | 13. 36
 traxerat 1. 14
 traxisset 9. 67
 Trebula 5. 72
 Trebulani 13. 33
 trecenta 4. 61
 trecenti 3. 93 | 12. 71
 trecentis 4. 67 | 9. 20
 trecentos 11. 36
 treis 3. 38 | 5. 50 | 8. 57 | 12. 16
 tremebundus 9. 94
 tremensque 6. 1
 tremente 4. 30 | 8. 64
 tremere 8. 55
 tremor 5. 66
 tremorque 5. 25
 tremore 4. 79
 tremulâ 1. 56 | 3. 58
 tremulæ 12. 75
 tremulave 3. 58
 tremulo 9. 50
 tremulum 6. 71 | 14. 203
 trepidant 5. 32
 trepidi 12. 29
 tres 2. 41. 44. 64 | 3. 93 | 4. 54 | 6. 6 | 8. 31 | 9. 42 | 12. 16 | 2. 31 | 4. 46
 tresve 5. 61 | 8. 64 | 11. 1 | 12. 3
 tria 6. 54
 tribadum 7. 69
 tribas 7. 66. 69
 tribuas 8. 54
 tribuente 11. 6
 tribuere 1. 104 | 10. 34
 tribuisse 8. 37 | 12. 86
 tribuit 2. 2 | 3. 10. 95 | 4. 51 | 6. 10 | 9. 25. 35. 99
 tribuli 9. 50
 tribulis 9. 58
 tribunali 11. 99
 tribunatus, *ibid.*
 tribuni 2. 60 | 6. 8
 tribunitium 14. 32
 tribuno 9. 29
 tribunum 3. 100
 tribum 2. 46
 tribus 8. 15 | 1. 72. 102. 118 | 2. 52 | 4. 54 | 5. 50 | 7. 64 | 9. 30. 33. 78 | 13. 24 | 10. 24 | 6. 19 | 9. 103 | 10. 37. 38 | 11. 54 | 2. 43
 tributus 7. 54
 tributo 10. 17
 tricaque 14. 1
 triceni 1. 44
 tricenos 6. 26 | 10. 27
 tricenties 3. 22
 tricesima 6. 7
 tricies 4. 37 | 5. 40
 triclinia 10. 13
 triclinio 3. 93
 tridente 5. 25
 triduo 2. 6
 triente 8. 61 | 9. 89. 92
 trientem 4. 83
 trientes 11. 40 | 9. 49 | 1. 107 | 6. 86 | 11. 7 | 10. 15 | 14. 103
 trientum 4. 83
 trieteride 9. 86 | 10. 53 | 6. 38 | 7. 95
 trifolium 13. 114
 trigesima 10. 103
 trigessimus 1. 16
 triginta 3. 36 | 11. 25 | 7. 80. 52 | 12. 88 | 10. 104 | 12. 34
 trigona 4. 19
 trigone 7. 71
 trigonem 12. 84
 trilices 14. 143
 trima 12. 7
 trinaxe 10. 75
 trinoctiali 12. 78
 triones 9. 46 | 7. 79 | 6. 58
 tripes 12. 32
 triphilem 6. 74
 triplex 5. 66
 triplices 7. 92 | 14. 6 | 10. 51. 87 | 7. 71
 triplici 3. 38 | 8. 44
 triste 11. 2 | 2. 61 | 5. 21 | 10. 5 | * 12 | 11. 2. 42. 99 | 1. 25
 tristem 2. 24 | 3. 33 | 8. 41
 tristes 2. 66 | 14. 5 | 10. 62 | 12. 34
 tristi 4. 44. 79 | 7. 86 | 5. 31 | 5. 79 | 6. 44 | 4. 5
 tristia 1. 79 | 7. 63 | 10. 17. 56
 tristibus 9. 41
 tristior 1. 63 | 2. 69 | 7. 18
 tristiores 2. 65
 tristis 6. 79 | 8. 64 | 11. 27. 47. 105 | 1. 4 | 8. 41 | 14. 35. 44 | 11. 57 | 14. 158 | 5. 85 | 7. 57. 91 | 10. 47. 50
 tristitia 7. 46
 tristitiamque 1. 110
 tristium 1. 97
 tristius 11. 92
 tria 1. 67 | 2. 58 | 9. 14 | 11. 12 | 2. 29 | 8. 6 | 9. 14 | 1. 93 | 8. 28. 36. 65 | 9. 103
 tritaque 3. 36
 trita 12. 73
 fritas 7. 91
 triticeum 13. 12
 tritior 2. 51 | 9. 58
 tritis 2. 64
 tritius 9. 58
 trito 14. 167
 Triton * 28
 Tritonida 4. 1
 tritum 12. 57
 tritus 11. 33
 trivix * 1 | 6. 47 | 9. 65
 triviam 5. 1
 trium 2. 91, 92 | 3. 95. 68 | 10.

INDEX

10. 60
 triumphi 1. 5 | 8. 50. 78
 triumphis 8. 65
 triumphos 6. 4 | 5. 19 | 8.
 26 | 2. 2 | 3. 66 | 7. 1. 5 |
 9. 104 | 7. 115
 triumphum * 20
 triumphus 7. 7
 trochis 14. 169
 trochus 11. 22
 Trojæ 11. 5
 Trojamque 14. 1
 tropin 12. 84
 trucem 9. 44
 truces 9. 11 | 14. 37 | 10. 78 |
 11. 87 | 3. 58
 trudit 3. 82
 truditur 11. 47
 trullam 9. 98
 trunci 2. 83
 trunco 12. 57
 truncum 7. 19
 trux 9. 26
 Tryphon 4. 72 | 13. 3
 tuba * 28 | 10. 64 | 11. 4 |
 8. 56
 tubæ 7. 79
 tubas 8. 3
 tubera 13. 50
 tuberes 13. 43. 52
 tubos 11. 62
 Tucca 1. 19 | 6. 65 | 7. 40.
 76 | 9. 77 | 10. 13 | 11.
 71 | 12. 96
 Tuccam 6. 65
 Tucius 2. 14
 tuere 6. 16 | 7. 16 | 10. 28
 tuleramque 4. 55
 tulerat * 10
 tulere 5. 79 | 6. 70 | 7. 52
 tulerint * 16
 tuleris 9. 46
 tulerunt 8. 71
 tulisse 1. 105 | 3. 100
 tulissent * 27
 tulisset 10. 41
 tulit * 10. 16. 23 | 1. 22 | 2.
 46. 63 | 4. 1. 11. 32 | 7.
 46 | 8. 36. 55. 71. 75 |
 9. 9. 44. 60. 95. 104 | 10.
 85 | 11. 51 | 13. 113
 Tulle 1. 37
 Tulli 3. 20 | 4. 64
 Tullioque 5. 52
 Tullius 4. 16 | 9. 72
 Tullus 9. 52
 tumeat 11. 57 | 13. 58 | 14.
 151. 162
 tumefactus 4. 11
 tumentis 11. 62
 †

tumere * 26
 tumescit 8. 33
 tumet 4. 46. 49 | 13. 44 |
 14. 144
 tumidas 12. 85
 tumidi 2. 18 | 5. 20
 tumidis * 25 | 9. 44 | 14.
 181
 tumido 5. 8
 tumidus 5. 1 | 8. 3 | 10. 87.
 104
 tumor 8. 64
 tumore 4. 64
 tumores 4. 43
 tumulata 11. 92
 tumulique 11. 49
 tumulis 9. 31
 tumulo 6. 52 | 7. 95 | 9. 16 |
 4. 59
 tumulum 7. 86 | 8. 57
 tumulumque 8. 38
 tune 6. 82 | 8. 3
 tunica 10. 6. 25 | 11. 71
 tunicæ 10. 100 | 14. 143
 tunicæque 11. 105
 tunicam 10. 81 | 14. 153.
 211
 tunicas 4. 87 | 14. 143
 tunicata 3. 3 | 10. 51
 tuosque 2. 14 | 11. 91
 tura 1. 112 | 6. 85 | 8. 24 |
 11. 58. 105 | 12. 103 | 8.
 8. 66 | 13. 4 | 10. 26 | 11.
 55
 Turani 5. 79
 turba * 23 | 1. 91 | 3. 91 | 4.
 29 | 5. 7. 25. 32 | 6. 6. 21 |
 9. 30. 60. 70 | 10. 18. 49 |
 13. 99 | 3. 38 | 12. 34 | 9.
 23 | 7. 60 | 10. 10 | 11. 85 |
 12. 57 | * 4 | 1. 74 | 9. 56 |
 1. 4. 43 | 13. 83 | 4. 53 |
 14. 169 | 3. 58 | 13. 3 | 2.
 37 | 10. 12 | 7. 31 | 4. 66 |
 12. 29 | 7. 68 | 6. 48 | 7.
 43. 57 | 1. 90 | 2. 74 | 5. 8 |
 7. 99 | 8. 82 | 14. 214 |
 9. 99 | 2. 75 | 1. 21
 turbabis 13. 75
 turbæ 13. 124 | 12. 49. 57 |
 8. 38 | 10. 62
 turbam 3. 46. 82 | 12. 89 |
 9. 81 | 11. 1
 turbare 2. 36
 turbat 7. 51
 turbata 9. 60 | 13. 121
 turbatis 3. 108
 turbato 8. 78 | 14. 127
 turbida 8. 45 | 12. 61
 turbidiorē 10. 20

turdis 2. 40 | 3. 47. 58 | 13.
 51
 turdo 7. 19
 turdorum 13. 51
 turdos 4. 66 | 9. 56 | 11. 2
 turdumve 6. 75
 turdus 3. 77 | 9. 55 | 13.
 92
 turdusque 6. 11
 ture 7. 73 | 9. 2. 92 | 10. 65
 3. 65
 turgentis 4. 55
 turget 13. 47. 68 | 14. 45
 turgidis 6. 39
 turgidum 9. 28
 turis 3. 2 | 4. 46 | 7. 53
 71
 Turni 7. 96
 Turnus 11. 11
 turpe 2. 86 | 4. 71 | 6. 99
 7. 19 | 9. 48 | 11. 22
 turpes 8. 79 | 10. 37. 71 | 11.
 105 | 14. 67
 turpi 7. 70 | 11. 55 | 12. 32
 turpior 6. 45
 turpis 7. 36
 turpius 1. 36 | 5. 83 | 10. 83
 turre 3. 58
 turres, ibid.
 turricula 14. 16
 turris 12. 31
 turtur 3. 60. 76 | 13. 53
 turturem 7. 19
 turturum 3. 82
 tus 13. 4
 Tusca 9. 58
 tuscæ 7. 26
 tusci 7. 30
 tuscis 1. 27 | 13. 118 | 14. 98
 tusco 9. 104 | 11. 28
 Tuscula 9. 61
 Tusculanos 10. 30
 Tusculive 7. 30
 Tusculosque 4. 64
 Tuscus 3. 24 | 9. 23 | 8.
 56
 tussire 1. 20 | 11. 87
 tussis 1. 20 | 5. 40 | 10. 87
 tussit 1. 11 | 2. 26
 tuta 10. 30 | 11. 19 | 14. 61.
 123 | 2. 46 | 11. 59. 99 |
 12. 5 | 3. 47
 tutæ 3. 67
 tutam 6. 93
 tutas 14. 40
 tutela 5. 1
 tutior 1. 14. 49 | 5. 32 | 10.
 19 | 12. 14 | 8. 14
 tutum 9. 56
 tutus 3. 91 | 4. 19 | 9. 75.
 86 |

86 | 1
 Tyndar
 tyranni
 tyranno
 Tyria 4
 Tyriæ
 Tyriam
 Tyrian
 Tyrias
 Tyriasq
 Tyrios
 Tyrius
 Tyron
 Tyros 6
 V Aca
 va
 vacabit
 107 |
 vacant
 vacare
 vacare
 vacas
 vacat
 10. 1
 vacca
 vacent
 Vacerr
 12. 3
 vacua
 vacuar
 vacuar
 vacuas
 vacui
 vacuis
 vacuo
 78
 vacuu
 vada
 6. 4
 vadas
 vade
 vadin
 vadijs
 9. 5
 vadur
 vz 2.
 vafer
 vafræ
 vaga
 vagæ
 vagæ
 vagæ
 vagæ
 vagi
 vagi
 vagu
 86 |

VOCABULORUM.

86 | 1. 7
Tyndaris 9. 106 | 12. 52
tyranni 9. 44
tyranno 9. 67
Tyria 4. 19
Tyriæ 14. 133
Tyriam 8. 48
Tyrianthina 1. 54
Tyrias 8. 10 | 9. 23
Tyrialque 4. 28
Tyrios 11. 40
Tyrius 10. 51
Tyron 2. 29
Tyros 6. 11 | 10. 16

V.

VAcabat 10. 58
vacabis 5. 81
vacabit 7. 25. 50. 96 | 11. 107 | 12. 11
vacant 7. 101
vacare 2. 41 | 5. 21 | 8. 82
vacaret 11. 1
vacas 1. 5 | 2. 5
vacat 3. 69 | 7. 1. 79 | 9. 8 | 10. 17 | 11. 1
vacca 14. 180
vacent 1. 4
Vacerra 8. 69 | 11. 67. 78 | 12. 32
vacua 6. 64. 72
vacuam 6. 42
vacuare 11. 6
vacuas 14. 10
vacui 12. 5
vacuis 11. 4 | 13. 8
vacuo * 1. 11 | 1. 61 | 10. 78
vacuus 12. 71
vada 1. 50 | 3. 67 | 4. 55 | 6. 42
vadas 11. 1
vade 1. 71 | 3. 4 | 11. 105
vadimonia 8. 67 | 14. 135
vadis 2. 69 | 4. 22 | 8. 28 | 9. 55
vadum 1. 50
væ 2. 60 | 4. 28 | 5. 34
vafer 11. 32
vafra 6. 64 | 12. 67
vaga 8. 33
vagæ 2. 90
vagantur 6. 34
vagaris 10. 65
vagatur 3. 57
vagarus 9. 60
vagi 3. 67
vagientem 3. 58
vagiennes 11. 62

vagis 2. 57
vagitibus 9. 21
vagitu 9. 9
vagos 6. 51 | 11. 22
vagumque 7. 38 | 12. 18
vagus 1. 2 | 4. 79 | 5. 32. 71 | 6. 21. 80 | 7. 31 | 10. 85 | 12. 98 | 4. 14 | 1. 15 | 12. 26
valde 3. 44
vale 5. 67 | 9. 8. 104 | 11. 109 | 12. 38
valeam 2. 5 | 4. 31 | 6. 60. 64
valebis 2. 92 | 6. 78 | 13. 35
valent 1. 16 | 8. 32 | 10. 62 | 12. 71
valere 6. 70
vales 2. 64
valet 4. 64 | 7. 12 | 13. 80
valete 3. 7 | 4. 57
valle 3. 58 | 9. 19 | * 6
valles 4. 64 | 5. 72
vana 10. 4
vanæ 3. 4 | 9. 44
vani 5. 23 | 7. 71 | 10. 87
vano 4. 11 | 9. 105 | 14. 48
vanoque 11. 33
vanos 4. 5 | 10. 82
vanus 1. 89
vapore 7. 30 | 8. 33 | 6. 42 | 5. 79
vapores 10. 48
vappa 12. 43
vapulat 6. 46 | 7. 66 | 12. 57
vapulavit 10. 62
vapulet 7. 85 | 8. 23
Vare 4. 78 | 8. 20 | 10. 26
variæ 9. 44
variantur 8. 28
varias 1. 77 | 7. 31 | 10. 48
variata 4. 46
Vario 8. 18
vario 5. 16 | 6. 42 | 10. 79 | * 26 | 11. 32
varioque 7. 50 | 12. 4
varios 2. 46 | 3. 63 | 4. 8 | 7. 31. 38
varium 11. 32
Varro 5. 31
Varus 4. 78
vasa 4. 15 | 14. 98
vasta * 6
vastus 1. 23
vatem * 12 | 8. 73 | 10. 58 | 11. 51

vaterno 3. 67
vares 8. 63. 82 | 9. 1 | 10. 64
vati 5. 16 | 6. 21 | 7. 28. 62 | 14. 165 | 2. 22
Vaticana 6. 92 | 10. 45
Vaticani 12. 48
Vaticanis 1. 19
Vatini 14. 96
Vatiniorum 10. 3
vatis 6. 68 | 8. 66 | 9. 50 | 10. 105 | 7. 21 | 1. 62 | 9. 27 | 11. 94
varum 8. 56. 63
ubere 9. 9 | 13. 44
ubi * 2 | 1. 2. 54. 61. 86 | 2. 69. 78. 93 | 3. 59 | 4. 18. 25. 66 | 5. 59 | 7. 21 | 8. 65 | 9. 24. 60. 62 | 12. 13 | 13. 58
ubicunque 1. 2 | 10. 92
ubique 5. 26 | 7. 72 | 8. 3 | 9. 100 | 11. 95 | 12. 50
uda 11. 17. 27
udaque 1. 115
udi 10. 19
udo 10. 35. 78
udones 14. 140
udus 8. 44 | 5. 85 | 11. 22
Ve 1. 58. 93 | 4. 23 | 6. 30 | 10. 5. 22. 30. 70. 96
Vebius 9. 32
vecta 8. 51
vectius 5. 8
vector 2. 14 | 12. 24
vectus 4. 51
vehimurque 8. 61
vehit 10. 3
vehunt 8. 21
Veientana 2. 53 | 3. 49
Veientani 1. 104
vel * 7 | 1. 87. 109 | 2. 48. 96 | 3. 1. 82 | 4. 64. 96 | 5. 12. 24 | 6. 49. 70 | 7. 1. 79 | 8. 53 | 9. 39 | 10. 20. 82 | 11. 28. 46 | 12. 21. 67 | 13. 51. 54 | 14. 115. 145
vela 8. 70 | 12. 29. 44 | 14. 28. 29 | * 26 | 9. 39 | 11. 22
Velabrensem 13. 32
Velabrensi 11. 53
Velabrensis 13. 32
velamine 3. 3
velarunt 12. 42
velat 1. 89 | 2. 43
velet 3. 2
velim 1. 9. 58 | 2. 5 | 4. 42 | 5. 16 | 9. 23 | 10. 74
velimus 4. 61
yelint 1. 52 | 5. 61 | 6. 25 | 8. 75 |

INDEX

8. 75 | 10. 34
velis 1. 9. 36 | 2. 64 | 6. 49 |
 8. 28. 38. 39. 51 | 9. 4 |
 10. 47. 48 | 12. 34. 84 |
 13. 2 | 14. 145
velit 1. 118 | 2. 34 | 3. 90.
 92 | 6. 63. 77 | 7. 68 | 8.
 11. 14. 18. 46 | 10. 23.
 103 | 11. 24. 28. 56
velle 3. 26 | 5. 84 | 11. 8. 28.
 56. 59 | 12. 96
vellere 6. 81 | 8. 53. 72 |
 10. 8
vellens 5. 37
vellent 4. 44
vellera 2. 46 | 4. 41 | 11. 28 |
 12. 100 | 9. 62 | 14. 143 |
 13. 125 | 14. 159
vellere 8. 28 | 10. 90 | 11.
 100 | 8. 51 | 14. 157
velleribus 14. 155
velles 3. 16
vellet 1. 36. 74. 86 | 3. 24 |
 6. 21 | 7. 50 | 8. 46 | 10.
 73 | 11. 35. 41 | 12. 29
velletis 11. 61
vellis 2. 62 | 10. 90
vellit 2. 11
vellus 5. 38 | 4. 3. 4
velocia * 2
velocibus 8. 8
velocior 14. 208
velocius 1. 47. 49
veloque 1. 35 | 11. 46. 99
Velox 1. 111
velox 1. 105. | 6. 28 | 9.
 39 | 14. 48 | 10. 62
velut 6. 82 | 7. 46. 59
veluti 11. 28. 37
vena 10. 30 | 4. 66 | 6. 49
venabula * 11. 15. 23 | 8.
 55 | 14. 30. 31
venafrantum 13. 98
venafri, *ibid.*
venastro 12. 64
venalis 1. 2 | 3. 60
venatio 13. 101
venator * 11 | 1. 50 | 10. 87 |
 12. 14. 18 | 14. 86 | 4. 35 |
 10. 37
venatrix 11. 70
venatur 14. 200
venatus 1. 105
vendamus 7. 15
vendas 7. 97 | 11. 71
vendat 12. 55
vende 11. 71
vendebat 6. 66
vendentem 12. 103
vendete 1. 57. 86 | 3. 56 | 4.
 3 | 5. 16 | 7. 63. 76 | 9.
 4. 30 | 11. 71 | 12. 67. 73.
 103 | 14. 204
venderet 1. 86
vendes 2. 43
vendicabit 11. 99
vendicare 3. 82
vendidisti 12. 99
vendidit 3. 48. 57 | 6. 71 |
 9. 22 | 12. 33
vendis 12. 67
vendit 1. 19. 42 | 12. 53 |
 14. 194. 223
vendita 12. 103
vendo 4. 80
vendunt 12. 46
venena 9. 3
veneno 6. 19 | 8. 28 | 7. 71 |
 1. 79 | 5. 77
venenum 3. 22 | 6. 40. 78
venerabilis * 2
veneranda 9. 21 | 12. 3 | 1.
 71 | 10. 88
venerandaque 3. 69
venerande 7. 59 | 9. 18
venerandus 9. 104
venerantia 5. 15
venerantur 8. 11
venerare 4. 30
veneras 1. 3
venerat 8. 55 | 14. 72
Venere * 3 | 12. 71
Venerem 1. 103. 110 | 5. 41
Veneres 9. 12 | 11. 14
Veneri 9. 42 | 11. 61
venerint 1. 105 | 10. 5
Veneris 3. 4 | 4. 44 | 5. 7 |
 11. 27. 81 | 12. 43 | 14. 206
venerit 11. 7 | 12. 24
venerunt 7. 52 | 8. 71 | 13.
 28. 111
Veneti 6. 46
Vengtis 13. 88
Veneto 10. 48 | 14. 131 | 3. 74
veni 1. 72 | 4. 1. 78 | 5. 46 |
 7. 5. 22 | 8. 1. 21. 39. 67 |
 11. 53 | 12. 63. 84 | 13.
 82 | 14. 99
veniam 2. 90 | 4. 77 | 6. 51 |
 9. 56 | 11. 36 | 12. 60
veniant 7. 71
venias 1. 53 | 3. 27 | 10. 36 |
 11. 53
veniat 7. 4 | 14. 87
veniente 8. 21
venies 5. 45 | 10. 12 | 11. 24
veniet 1. 50 | 3. 4. 38 | 14.
 112. 125
venimus 10. 103 | 11. 80 |
 14. 48
venio 2. 18 | 3. 44 | 13. 35
venire 1. 118 | 5. 4. 85 | 6.
 1 | 11. 8 | 12. 78
venis 3. 44. 54 | 6. 47 | 7.
 21. 67 | 13. 2 | 14. 33 | 5.
 4
venisse 4. 61 | 13. 107
venissent 10. 81
venisti 1. 3 | 5. 9
venit * 3 | 1. 26. 63. 72. 88
 3. 50. 58. 65 | 4. 30. 36
 66 | 5. 3. 10. 59 | 7. 7. 12
 35. 53. 85 | 8. 32. 51. 67
 9. 24. 49. 52. 104 | 10. 6
 36. 73 | 11. 70. 92 | 12.
 26. 29 | 13. 31. 36. 84
 14. 62. 72. 162. 199
venit (à veneo) 11. 39
venite 12. 8
venitis 10. 48. 72
veniunt 8. 78
venter 2. 51 | 14. 151
ventilat 3. 82 | 5. 32 | 12.
 18
ventis 10. 104
vento 10. 30. 83
ventos 4. 19
ventosque 6. 59
ventre 1. 21 | 11. 62 | 4. 46
ventrem 3. 42 | 4. 78 | 10.
 48 | 13. 116 | 11. 89
ventres 13. 26
ventri 3. 22. 47 | 11. 53 |
 14. 60
ventris 1. 38. 110 | 12. 19
 * 14
ventum 2. 41
ventura 7. 43 | 10. 42 | 11.
 92
venturam 14. 6
venturo 8. 21
venturum 11. 74
ventus 9. 39 | 14. 28. 29
Venuleio 4. 83
Venus * 6 | 1. 104 | 2. 84 |
 6. 13 | 7. 83 | 8. 43 | 10.
 13 | 4. 13 | 2. 34 | 6. 45 |
 10. 33 | 1. 47 | 12. 98 | 6.
 21 | 8. 1 | 2. 53 | 1. 91 | 3.
 75. 68
venustum 11. 32
ver 2. 45 | 9. 14
vera 9. 101 | 10. 34 | 8. 51 |
 7. 4. 87 | 11. 27 | 4. 99 | 7.
 34 | 14. 170 | 6. 3 | 1. 40
veræ 5. 21 | 11. 45
veram 1. 110 | 7. 38
veras 11. 45
verba 2. 76 | 5. 16. 24. 51 |
 6. 54. 56 | 8. 7. 22 | 11.
 47

VOCABULORUM.

13. 35
85 | 6
47 | 7
33 | 15
7
72. 83
30. 36
7. 12
51. 67
10. 6
2 | 12
5. 84
9
39
4. 46
8 | 10
53
29
11
9
84
10
45
8 | 6
1 | 3
51
9 | 7
40
51
11
47

47. 71 | 12. 42 | 14. 208 |
1. 66 | 3. 46 | 2. 69 | 9.
33 | 11. 21 | 9. 36 | 1. 97 |
9. 69 | 1. 28
verbera * 10 | 2. 75 | 9. 74 |
11. 94
verberat 12. 75
verberatus 7. 94
verbere 7. 66 | 14. 71
verberent 12. 57
verberibusque 9. 70
verbis 1. 36 | 3. 3 | 4. 89 | 6.
11 | 8. 6 | 12. 11 | 3. 69 |
9. 28 | 7. 11 | 10. 72
verbum 9. 47 | 14. 217
Vercellas 10. 12
vere 1. 34 | 3. 12 | 6. 44 |
14. 187
verecundam 8. 70
verecundo 8. 1
veredi 14. 86
veredo 12. 14
veri 5. 19 | 11. 59
veridica 5. 1
veridico 10. 37
veriora 6. 30
veris 6. 30. 80 | 13. 127
veritas 10. 72
veritus 9. 27
verius 8. 76
verminat 14. 23
verna 1. 42 | 3. 1. 119 | 12.
26 | 10. 76 | 2. 90. | 5. 68 |
9. 13. 17 | 11. 9
vernæ 3. 58 | 13. 43
vernam 8. 59 | 12. 89
vernarent 2. 61
vernas 10. 30
vernat 9. 55
vernīs 1. 85
vernos 1. 50
vernula 12. 71 | 14. 54
vernulæ 5. 38
vernulas 5. 18
vero 6. 39 | 8. 76 | 10. 20 |
3. 58 | 6. 63. 88 | 1. 50 |
7. 57
Verona 1. 8. 62 | 10. 103 |
14. 195
Veronem 1. 5
veros 9. 60 | 10. 87
Verpe 11. 95
Verpus 7. 81
Verris 2. 37
versata 11. 53
versibus 10. 100 | 14. 1 | 11.
81 | 9. 20
versiculus 3. 9. 50 | 6. 64
versu 4. 55 | 9. 12 | 10. 5.
64 | 11. 2. 17

versus 2. 8 | 4. 17 | 5. 27. 57 |
7. 3 | 9. 91 | 11. 2. 4. 25 |
12. 62 | 13. 75 | 6. 14 | 8.
90 | 13. 3 | 12. 43 | 11. 21.
16 | 1. 36 | 10. 33
Vertagus 14. 200
vertex 9. 64
vertice 1. 32 | 8. 36 | 10. 19 |
4. 3 | 13. 50 | 12. 7
verticemque 12. 45
verum 1. 65. 109 | 2. 69 | 3.
72 | 4. 34. 42 | 5. 30 | 7.
5. 27. 89. 99 | 8. 76 | 10.
5. 14 | 11. 8. 25. 63. 108 |
12. 36. 87 | 14. 52 | 9.
97
verus 1. 85 | 4. 5 | * 3
vescitur 8. 50
vescuntur 3. 58
vesica 4. 49 | 8. 33
vesicam 14. 62
vespillo 1. 31. 48
vespillonum 2. 61
Vestæ 7. 1. 17. 72
veste 5. 24. 80 | 6. 93
vestem 4. 70
vester 9. 97
vestes 1. 50. 97 | 8. 48 | 12.
103
vesti 1. 5
vestibus 9. 63
Vestino 13. 31
Vestinus 4. 73 | 13. 31
vestis 8. 3 | 12. 18 | 14. 71
vestit 1. 35 | 6. 11 | 7. 81 |
14. 128
vestite 2. 46
vestitur 8. 33 | 10. 51 | 14.
129
vestra 5. 85 | 8. 28 | 10. 10.
103 | 11. 61 | 14. 136
vestras 9. 1 | 11. 83
vestri 10. 103
vestris 10. 24
vestro 12. 64
vestrum 5. 6 | 6. 68
Vesuvius 4. 44
vetabunt 11. 79
vetabunt 11. 7
vetar 2. 91 | 5. 38 | 6. 91
veterem 8. 14 | 9. 86 | 4.
55 | 7. 72 | 10. 41 | 5. 7 |
2. 44 | 5. 10
veteres 5. 16 | 11. 91 | 4. 39 |
3. 63 | 11. 21 | 9. 60 | 10.
104 | 6. 27 | 4. 64 | 1. 55 |
11. 6 | 5. 36 | 10. 78 | 8.
80 | 1. 100 | 8. 69 | 5. 54
veteri 2. 43 | 5. 19 | 10. 37 |
12. 25

vateris 8. 18
veterum 9. 58. 85 | 10. 87
veto 1. 35
Vetonissæ 4. 55
vetuisti 4. 22
vetuit 3. 46 | 9. 104 | 11. 42
vetula 3. 32 | 11. 30
vetulæ 8. 33
vetulam 3. 32 | 4. 20
vetulas 3. 76 | 4. 5 | 8. 79 |
9. 103
vetuli 1. 42 | 6. 16 | 8. 6
vetulisque 8. 79
vetulo 1. 19 | 8. 77 | 11. 27 |
13. 55
vetulos 13. 112
vetulum 10. 90
vetus 6. 67 | 7. 78 | 10. 98.
101 | 11. 22. 35. 53 | 4. 4 |
11. 8 | 6. 25 | 9. 75 | 1.
55 | 7. 85 | 6. 93
vetusque 2. 30 | 11. 35
vetustas 7. 44 | * 5
vetustina 3. 93
vetustinæ 2. 28
vexabit 8. 46
vexat 2. 32 | 9. 60 | 11. 82.
87
vexata 1. 57
vexasas 11. 90
vexatio 10. 82
vexerat * 16
vexes 1. 118
vexit 8. 51
vi 6. 16
via 7. 60 | 10. 12 | * 2 | 12.
2 | 10. 6. 104 | 11. 92 | 14.
209 | 6. 93 | 2. 63 | 12. 2
viæ 12. 28 | 14. 61 | 3. 4 |
9. 65. 104 | 1. 2
viam 5. 14 | 14. 130
viarum 9. 102
vias 1. 71 | 7. 5 | 6. 10 | 2.
85 | 6. 43 | 9. 31 | 10. 36 |
14. 188 | 13. 60 | 7. 60
viator 6. 28 | 9. 65 | 10. 63 |
11. 14. 92 | 13. 25 | 2. 6 |
4. 55
vibrabunt 5. 79
vicarius 2. 18
vicem 8. 38
vicenos 4. 26
vicerat * 7
vicere 9. 106
vicieris 11. 6
vicerunt 7. 18
vici 10. 79
vicies 1. 100
viciesque 12. 78
vicina 5. 65 | 6. 43 | 14. 159 |
7. 47 |

INDEX

7. 49 | 8. 56 | 7. 13. 27. 30 | 4. 18 | 13. 15
 vicinam 7. 16
 vicine 6. 27
 vicini 6. 19. 39. 73 | 9. 70 | 3. 63 | 12. 18 | 11. 1
 vicinia 12. 59
 vicino 9. 19
 vicinos 1. 115 | 11. 35 | 10. 58
 vicinum 1. 21 | 7. 92
 vicinus 1. 87 | 6. 64 | 11. 42 | 3. 58
 vicit 1. 8 | 8. 26 | 10. 87 | 11. 34. 42
 vico 10. 68 | 11. 28
 vicos 7. 60
 victa 1. 83 | 3. 47 | 14. 150
 victima 3. 24 | 12. 92 | 9. 32 | 10. 73
 victimaque 9. 92
 victimasque 8. 66
 victor 7. 14 | 9. 44. 104 | 10. 74 | 11. 34. 79 | 7. 7 | 2. 2
 victorem 8. 2
 victores 8. 43
 victori 7. 28
 victoria 8. 78 | 10. 50
 victoriae 14. 170
 victoris 7. 28 | 8. 26
 victricem 9. 36
 victrices 7. 5
 victrix 6. 76 | 11. 97
 victura 5. 15 | 7. 43 | 8. 73
 victuræ 1. 26
 victuram 8. 81
 victuras 1. 108 | 11. 4
 victuris 3. 20
 victurum 5. 59 | 10. 26
 victurus 6. 60
 vicus 7. 72
 vide 6. 21 | 14. 131
 videam 2. 5
 videar 7. 100 | 9. 61
 videaris 8. 3 | 10. 83 | 11. 56. 76
 videas 1. 16 | 3. 93 | 7. 98 | 9. 73. 88 | 14. 78. 212
 videat 9. 67 | 11. 103 | 14. 1
 videatur 4. 32
 videbam 1. 91
 videbaris, *ibid.*
 videbis 1. 56. 110 | 6. 78 | 10. 19. 104 | 13. 100
 videbit 5. 81
 videbo 5. 47 | 8. 25. 41
 videbuntur 2. 8
 videmur 6. 70 | 10. 65 | 12. 4
 videnda 10. 6
 vident 3. 93
 video 2. 38 | 10. 14. 70 | 14. 154
 videor 8. 23 | 10. 1 | 12. 26
 viderat 2. 66 | 6. 53. 85 | 9. 37 | 10. 52
 videre 1. 87 | 3. 44. 67 | 4. 30. 64. 77 | 5. 25 | 8. 8. 21 | 9. 76 | 11. 1. 76. 102 | 12. 49
 videres 3. 49
 videret 8. 2 | 12. 86
 videri 1. 10. 42 | 2. 88. 91 | 3. 52 | 4. 6 | 7. 11. 50 | 8. 19. 38 | 10. 90 | 11. 43. 56 | 12. 37. 41. 62
 videris 1. 42 | 2. 1 | 3. 5. 40 | 5. 4 | 7. 25. 40 | 8. 64
 viderit 5. 50
 vides 2. 11. 29 | 3. 38 | 4. 53 | 5. 23 | 9. 32. 36. 44 | 10. 84. 92 | 12. 59 | 14. 44
 videt * 2 | 1. 97. 105 | 2. 14 | 3. 39 | 4. 21 | 5. 23 | 6. 18. 34. 39. 64 | 7. 4. 16. 86 | 8. 3. 36. 49. 59 | 9. 35. 38. 60 | 10. 32. 51 | 12. 52
 videtis 2. 57
 videto 10. 19
 videtur 1. 35. 45. 73 | 2. 84 | 3. 12 | 5. 12. 31. 57 | 8. 23. 51. 75 | 9. 62 | 10. 9. 25. 76 | 11. 25 | 12. 42 | 14. 18
 vidi 8. 30 | 11. 58 | 12. 32
 vidimus * 5, 6 | 1. 13 | 4. 26. 35 | 12. 69
 vidissem 5. 50
 vidissent 9. 67
 vidisses 9. 67
 vidisti 6. 33 | 8. 25
 vidit * 28 | 2. 75 | 3. 95 | 6. 68 | 7. 39 | 8. 26. 68 | 9. 21 | 10. 38. 67 | 11. 62 | 12. 85
 vidua 2. 32
 viduaque 3. 58
 viduae 7. 72
 viduarum 1. 50
 viduata 9. 31 | 11. 22
 viduisque 4. 56
 Vienna 7. 87 | 12. 107
 vigessis 12. 77
 vigil 14. 40
 vigila 7. 53
 vigilare 9. 20
 vigilat 8. 21
 vigilatur 12. 69
 vigilaveram 12. 18
 viginti 2. 30 | 7. 64 | 8. 13. 10. 75 | 11. 39 | 12. 26
 vile 8. 75 | 7. 18 | 1. 77 | 13. 84
 viles 1. 42 | 5. 79
 vili 12. 67 | 14. 102
 vilia 12. 48 | 14. 6. 12. 96
 2. 72 | 13. 46
 vilior 10. 73 | 13. 9. 122
 vilis 9. 102 | 13. 122 | 9. 27. 94 | 1. 67
 vilisque 9. 103
 vilissima 8. 83
 vilius 7. 26 | 12. 13 | 14. 1
 villa 3. 58 | 7. 35 | 10. 98
 villæ 4. 64 | 12. 57
 villam 7. 35 | 12. 57 | 13. 15 | 3. 58
 villi 14. 136
 villica 9. 61 | 10. 48 | 12. 18 | 4. 66 | 1. 56
 villicæ 3. 58
 villici 10. 92
 villicique 6. 39 | 10. 30
 villico 1. 50 | 3. 58
 villicosque 12. 32
 villicus 3. 68 | 7. 30. 70 | 11. 40 | 12. 18
 villicusque 2. 11
 villis 4. 25 | 6. 56
 villorum 14. 145
 villosa 14. 138. 147
 vimen 4. 89
 vimine 2. 85 | 7. 52 | 9. 74
 vimineo 3. 58
 vina 2. 59 | 3. 68. 90 | 4. 69. 6. 89 | 8. 50 | 9. 26 | 10. 36 | 11. 30 | 12. 49 | 13. 13. 110. 114. 125. 126 | 14. 112 | 13. 118 | 4. 86 | 3. 62 | 4. 13 | 8. 6 | 1. 19 | 4. 66 | 10. 49 | 3. 77 | 14. 100
 vincam 10. 16
 vincant 14. 28
 vincas 5. 29 | 7. 71 | 8. 64
 vincat 3. 93 | 8. 3
 vince 12. 36
 vincebant 9. 30
 vincenda 5. 23
 vincentem 12. 65
 vincenti 9. 70
 vincere * 27 | 1. 42. 71 | 2. 29. 90 | 3. 1 | 4. 19 | 5. 23. 25. 66 | 6. 32 | 9. 69 | 10. 19 | 14. 213
 vinceret 6. 77
 vincet 3. 33
 vinci 7. 64 | 14. 213
 vincique

VOCABULORUM

ancique 7. 41	virgæ 12. 48	8. 73 9. 26. 70 10. 13.
ancis 3. 95 8. 28	Virgilii 14. 186	83 11. 40. 57 12. 17. 22
ancit 1. 50 2. 57 4. 55	Virgilio 11. 53 14. 109.	14. 1. 69. 163
5. 38 8. 51 9. 85 12.	195	vis 3. 72. 78
34 14. 201	Virgiliosque 3. 38	visa 3. 17 6. 85 9. 31 10.
ancite 4. 57	Virgiliumque 8. 56	75
ancitur 2. 53	Virgilius 8. 56 14. 75. 186	visam 10. 35
ancor 12. 40	virgine 3. 91 6. 42. 47	viscera 4. 81
andæ 4. 59	11. 48 13. 56 4. 6 14.	visceribus 1. 14 13. 84
andelicis 9. 86	173	viscerum 11. 62
andemia 1. 27 6. 27 8.	virginea 11. 9	visco * 11
53. 68 13. 106. 109. 119	viragineamque 1. 71	visere 10. 20
1. 57	virginem 10. 92	viso 5. 2. 28 6. 38
andemiarum 9. 100	virgineo 4. 64 9. 24 10. 42	visure 10. 44
indicare 2. 23	virginisque 3. 58 5. 2	visus 10. 37. 79
indicatum 2. 83	virginibusque 3. 69 9. 70	vita 1. 50 2. 41 3. 21. 99
indice 1. 54 3. 2. 91	virginis 1. 67 7. 31	5. 13 7. 70 8. 3. 38 9.
indicem 3. 2	virginitate 4. 45	29 10. 58. 63 12. 98
indicis 9. 44	virgo 11. 79 12. 42 6. 10	11. 21 1. 5. 16 8. 77
inea 3. 65 9. 58 14. 49	14. 179 8. 3 3. 67	7. 46 8. 35 5. 44 11.
ini 12. 66 14. 94	viri 3. 91. 93 4. 35 6. 68	21 6. 15. 70 10. 23
initorque 12. 57	9. 41 10. 73	vitæ 1. 94 3. 6 4. 75 5.
initorum 3. 57	viribus 11. 82	21 10. 24. 50. 92 11.
initores 10. 30	viridem 10. 44	92
ino 1. 88 2. 89 5. 4 7.	virides 1. 102 3. 19. 24. 47	vitam * 4. 13 1. 56 9. 53
19 11. 16	9. 50 11. 28. 72 12. 60	10. 47 11. 30. 57 12.
inum 5. 79 6. 78 7. 78	viridi 7. 39 10. 33 13. 39.	57 10. 45 4. 66 1. 79
10. 48 13. 122. 125. 170	68	vitare 1. 49 8. 59 12. 34
iola 14. 97	viridis 4. 44 7. 72 12. 17	vitas 3. 51
iola 11. 19	virile 7. 66	vite 3. 24 8. 51
iolant 1. 54	viriles 9. 37	Vitelliani 14. 8
iolare 10. 66 12. 86	virilia 11. 30	Vitellianis 2. 6
iolas 9. 27	virilitatis 9. 7	vitellos 13. 40
iolat 8. 33	viris 2. 84 9. 1 10. 26	vites 5. 50
iolata 5. 62	11. 23	vitet 11. 48
iolaverit 8. 51	viro 1. 63. 91 8. 6. 64 10.	vitiantur 12. 75
iolent 14. 24	69 12. 42. 93. 98 3. 24	vitiata 6. 93
iolentus 12. 14	9. 31 6. 7 10. 68 4.	vitiatum 8. 75
ioles 13. 66	75 8. 6 7. 87. 57 10.	vitibus 1. 44 4. 13 13.
iolis 9. 12 10. 33	35	125
ipera 3. 19 4. 59	virorum 7. 46. 62 9. 16.	vitifera 13. 107
iperæ 4. 4	80 10. 19 14. 59. 191	vitiis 3. 10 10. 33
iperarum 1. 42	viros 6. 16 9. 80 14. 49	vitio 1. 54 12. 53
ipereum 7. 11	1. 97 2. 61 3. 81. 69	vitiosum 11. 93
ipifanas 1. 109	9. 9	vitiosus, ibid.
ipifanis 4. 18	virtus 8. 80 12. 14 6. 25	vitis 13. 114, 115
ir 1. 50. 69. 75. 91 2. 69	5. 20 8. 15	vitium 2. 89 3. 27 5. 19
3. 30. 44. 69 4. 7. 42	virtutem 11. 57	11. 93. 100 7. 17 10.
10. 95 11. 8. 72 4. 5	virum 1. 9. 22. 79. 91 2.	76 3. 42. 44. 72. 77
10. 23 7. 33	41 4. 58 6. 14 8. 46	vitrei 14. 115
irque 7. 12	9. 37. 57 10. 69. 87 11.	vitreis 1. 42 6. 35. 68
irens 5. 79	23. 40. 79. 82 12. 52 1.	vitreo 8. 71 12. 3
irent 1. 89 6. 42 12. 5	97. 110 3. 73 2. 36	vitreus 14. 112
irenti 9. 77	virumque 3. 93 8. 56 14.	vitro 1. 38 4. 86 9. 60
irentis 12. 15	185	3. 55 2. 40 4. 22
ires 8. 70. 73 10. 47	virus 1. 88 6. 93 7. 11	vitulus 6. 38
iret 3. 47 8. 73 9. 62	13. 2	vitulusque 3. 58
12. 31 13. 115	vis 1. 30. 118 2. 53. 88 3.	viva 6. 49
irga 3. 82 7. 73 8. 66	5. 13 4. 26. 47 5. 20.	vivam 1. 16. 104 10. 12
9. 23. 55. 62. 96 11. 99	53 6. 14. 59 7. 24. 99	12. 53
		h
		vivat

vivat 1. 56 | 2. 11 | 9. 1. 28 |
 11. 5. 72 | 12. 17
 vive 1. 16. 37. 104 | 7. 46 |
 8. 44
 vivebant * 7
 vivebatque 3. 19
 viventi 1. 1
 vivere 1. 26 | 2. 53. 90 | 3.
 30. 38 | 5. 21. 59. 65 | 6.
 18. 27. 70 | 10. 23 | 11.
 57 | 12. 18. 47. 60. 79 | 8.
 77
 viveret 10. 35
 vives 4. 5 | 5. 59 | 6. 64 | 7.
 68. 83
 vivi 6. 64
 vivida 7. 43 | 11. 34
 vividumque 12. 62
 vivis 1. 116 | 3. 30 | 5. 10 |
 8. 44
 vivit 1. 89. 115 | 2. 11 | 3.
 41. 75 | 4. 73 | 5. 21. 38 |
 6. 18. 32 | 8. 68 | 11. 47.
 58. 85
 vivo 5. 38
 vivum 9. 51 | 13. 79
 vivus 2. 90 | 6. 13 | 11. 68
 vix 1. 16 | 2. 6. 57 | 3. 25.
 38. 46 | 5. 53 | 6. 28. 52.
 54 | 7. 92 | 8. 56. 75 | 9.
 37. 42. 50. 56 | 10. 22. 37.
 70 | 11. 19. 25. 30. 40 |
 12. 6. 11. 29. 99
 vixque 5. 23
 vixisset 5. 36
 vixisti 10. 38
 vixit * 18 | 5. 79
 ulcere 7. 70
 ulcus 11. 62. 99
 ulla 1. 110 | 4. 66. 79 | 5.
 75 | 11. 57 | 12. 98
 ulli 9. 43
 ullis * 18 | 11. 61
 ullus 2. 37 | 4. 31 | 5. 50 | 9.
 28 | 12. 63
 ulmi 4. 13
 ulmo 4. 49
 ulsa 2. 66. 84
 ulteriora 1. 27
 ultima * 2 | 4. 73 | 10. 71 |
 11. 9. 92 | 13. 95
 ultimis 4. 70
 ultimus 9. 49 | 10. 5 | 11.
 66 | 12. 36
 ultoris 7. 50
 ulro 5. 6 | 9. 24 | 10. 75 |
 11. 24
 ululat 5. 42
 Ulysses 3. 64 | 14. 184
 umbella 14. 28

umbellam 11. 74
 umbellas 3. 58
 Umber 7. 30. 52. 89 | 12.
 83
 umbilicis 1. 67 | 3. 2 | 5. 6 |
 8. 61
 umbilico 2. 6
 umbilicos 4. 91
 umbilicum 6. 32. 37
 umbone 3. 46
 umbra 5. 21 | 6. 15 | 7. 20.
 39 | 10. 61. 26 | 9. 62 | 6.
 18 | 12. 31. 52 | 6. 76 | 9.
 86 | 11. 48
 umbracula 14. 28
 umbram 5. 10
 umbras 1. 13. 37. 70. 89.
 102. 115 | 5. 36 | 10. 71 |
 * 2
 Umbria 9. 59 | 13. 69
 Umbriae 7. 96
 umbris 1. 50 | 4. 16. 44 | 7.
 39 | 11. 6
 una * 3. 37 | 1. 20. 69 | 4.
 7. 54 | 5. 7. 70. 80 | 7. 64 |
 8. 43 | 9. 33. 58. 78 | 10.
 6. 63. 96 | 11. 53 | 12. 88 |
 13. 49 | 10. 74 | 4. 10 | 14.
 41 | 11. 23. 25 | 14. 174 |
 12. 40 | 4. 66 | 2. 67 | 9.
 73 | 10. 12 | 11. 19 | 2. 1 |
 10. 48 | 6. 98
 unam * 28 | 3. 46 | 7. 33 |
 10. 38 | 11. 19 | 13. 75
 unas 10. 13
 uncia 9. 44
 unciam 1. 107
 uncis 4. 42
 uncta 10. 13 | 14. 43
 unctae 7. 71
 uncti 7. 66
 unctiore 5. 45
 unctis 5. 79 | 11. 7 | 14. 123
 uncto 1. 54 | 10. 66 | 12. 64
 unctor 7. 31 | 12. 71
 unda * 3. 24 | 1. 77 | 4. 22 |
 5. 43 | 7. 49 | 9. 39 | 8.
 55 | 10. 16 | 13. 40 | * 28 |
 14. 104 | 6. 68 | * 25 | 8.
 33 | 9. 59 | 5. 1 | 4. 18 | 7.
 18 | 11. 97 | 9. 92
 undae 4. 30 | 6. 42 | 10. 51.
 104
 undam 9. 19
 undas 4. 30 | 6. 42 | 10. 5 |
 6. 68 | * 25 | 6. 43 | 7. 95.
 31 | 3. 67 | 7. 44 | 6. 58 |
 9. 52 | 11. 85 | 12. 92
 unde 1. 15. 79 | 2. 57 | 3. 4.
 30 | 4. 5. 35 | 5. 59 | 7. 16 |

8. 55. 61 | 12. 3
 undecies 5. 8
 undecim 2. 44
 undecima 9. 60
 undecimi 12. 5
 undenas 7. 66
 undenis 10. 9
 undique 14. 223
 undis * 26. 28 | 13. 84 |
 70 | 10. 7 | 7. 14 | 14. 118
 11. 83 | 10. 85 | 14. 181
 6. 68
 ungendis 2. 77
 ungitur 3. 12
 ungue 8. 33 | 9. 39 | 11. 19 |
 10. 66
 unguenta 11. 55 | 14. 59
 unguento 6. 57. 74 | 8. 3 |
 10. 13 | 12. 38 | 14. 57 |
 unguentum 3. 12 | 7. 93 |
 13. 98. 126 | 14. 146
 unguis 1. 23 | 3. 74 | 5. 61 |
 12. 78 | 4. 27 | 14. 199
 unguibus 1. 7 | 11. 85 | 14.
 36
 unguis 7. 1
 ungula 12. 50
 ungularum 7. 6
 uni 4. 42. 64 | 7. 96 | 9. 91 |
 10. 35 | 14. 222
 unica 1. 104 | 10. 16
 Unice 12. 44
 unicum 6. 62
 unicumque 1. 62
 uniones 8. 81 | 12. 49
 universi 5. 25
 unius 10. 51 | 12. 50
 uno 3. 69 | 4. 29. 56 | 5. 116
 12. 14. 39. 75 | 6. 70 | 7.
 81 | 8. 59. 64 | 10. 78 | 13.
 56 | 11. 19. 54 | 2. 46 | 10.
 59 | 4. 29 | 6. 78 | 10. 82.
 71
 unquam 3. 16. 77 | 5. 77 |
 10. 11. 77 | 12. 29
 unum * 1 | 1. 55. 109 | 2.
 48. 77. 93 | 3. 8. 92 | 5.
 19. 25 | 6. 28. 90 | 8. 47 |
 9. 47 | 12. 55 | 11. 34 |
 14. 217 | 10. 76
 unus 1. 67 | 2. 51. 66 | 3. 5
 4. 40 | 5. 20. 39. 53 | 7.
 6. 70 | 8. 55. 75 | 10. 75
 104 | 11. 51. 85 | 10. 70
 unxi 11. 40
 Voberta 1. 50
 vobis 4. 63 | 5. 2 | 6. 45 | 7.
 47 | 8. 35 | 9. 55 | 10. 30
 72. 92 | 14. 73
 vobiscum 2. 22 | 11. 3
 voca 2.
 vocaba
 vocaba
 vocaba
 vocabili
 vocabili
 10
 vocand
 vocand
 vocant
 vocanti
 vocare
 10. 6
 vocaret
 vocari
 9. 12
 vocas
 vocasse
 vocasti
 vocat
 72 |
 10. 1
 12. 4
 vocata
 vocati
 vocator
 vocatur
 vocatur
 58 |
 vocatus
 36
 Vocaver
 Vocavi
 Vocavit
 Voce 6.
 65 | 9
 105 |
 76 |
 19. 3
 4. 5.
 Vocem.
 65 |
 Vocem
 Vocet
 Voces 6
 11. 3
 Vocesqu
 Vocetur
 Vocit 7.
 Vocibus
 12. 9
 Vocis
 Voco 5.
 Voconi
 Vocor
 58
 volabit
 volant
 volante
 volante
 voca

voca 2. 14
 vocabam 1. 113 | 2. 68
 vocabar 7. 85
 vocabat 11. 16
 vocabat 3. 93
 vocabatur 1. 50 | 2. 37 | 10. 10
 vocandi 3. 50
 vocando 4. 64
 vocant 3. 20
 vocanti 5. 45
 vocare 4. 56 | 6. 64 | 8. 58 | 10. 65 | 11. 19 | 14. 11
 vocaret 9. 13. 93
 vocari 3. 58 | 6. 17 | 7. 1 | 9. 12
 vocas 3. 27 | 7. 69 | 10. 16
 vocasses 1. 24
 vocasti 9. 49
 vocat 1. 97 | 2. 4 | 4. 88 | 5. 72 | 7. 73 | 8. 81 | 9. 37 | 10. 18. 104 | 11. 32. 73 | 12. 49. 58 | 14. 158
 vocata 1. 21. 194
 vocati 1. 44 | 11. 66
 vocator 7. 85
 vocatum 2. 79 | 9. 28
 vocatur 1. 51. 106 | 2. 4 | 3. 58 | 14. 160
 vocatus 3. 27 | 7. 19 | 11. 36
 vocaverit 3. 93
 vocavi 5. 51
 vocavit 4. 78 | 5. 48 | 10. 67
 voce 6. 25 | 7. 68. 29 | 8. 8. 65 | 9. 2. 18 | 10. 3. 5 | 11. 105 | 7. 68 | 11. 62 | 14. 76 | 3. 46 | 7. 7 | 8. 7 | 6. 19. 35 | 8. 3. 75 | 7. 91 | 4. 5. 27
 vocem 4. 30. 56 | 7. 63 | 10. 65 | 11. 58 | 7. 71
 vocemque 6. 35
 vocet 14. 121. 154
 voces 6. 51 | 8. 11 | 10. 68 | 11. 36
 vocesque 6. 34
 vocetur 14. 7
 voci 7. 81
 vocibus 6. 23 | 11. 44. 61 | 12. 99
 vocis 11. 61
 voco 5. 58
 voconi 7. 28
 vocor 2. 59 | 3. 60 | 14. 41. 58
 volabit 13. 75
 volat 1. 16
 volantque 7. 47
 volantem 8. 33

volantis 11. 19
 volat 7. 13 | 9. 55
 volatu 11. 92
 volebam 2. 55 | 3. 13 | 9. 12. 54
 volebat 6. 72 | 8. 9
 volent 4. 64
 volentem 4. 42
 volens 1. 114 | 5. 79 | 11. 8. 57 | 13. 31 | 14. 7
 volens * 11 | 2. 32 | 11. 6
 volitare 1. 4
 volitans 14. 164
 volo 1. 9. 58. 116 | 2. 49 | 3. 45 | 4. 31. 77 | 5. 84 | 6. 40. 87 | 9. 33 | 10. 59 | 11. 16. 24. 105 | 12. 37. 40. 48. 60. 98
 volsa 3. 63
 volfellæ 9. 28
 volucrum 13. 67 | * 15
 volucres 5. 68 | 13. 45
 volucris 13. 78
 volucrum 5. 56 | 14. 216
 volventes 4. 73
 volui 2. 27 | 6. 40 | 9. 8
 voluique 5. 23
 voluisse 4. 32
 voluisset * 12
 voluit 1. 106 | 4. 18 | 5. 60 | 6. 18 | 8. 68 | 9. 44 | 10. 75 | 12. 52
 volumen 5. 79
 volumina 7. 62
 voluit 8. 21
 voluptas 5. 25
 vomant 7. 11
 vomis 2. 89 | 9. 94
 vomuit 7. 66
 vomunt 11. 91
 vorat 11. 28
 voras 1. 21. 88 | 3. 77 | 6. 11 | 10. 31
 vorat 2. 51 | 7. 66
 vorata 10. 18
 voret 11. 28
 vos 1. 43 | 2. 4 | 3. 67 | 4. 25. 57. 64 | 5. 10 | 6. 86 | 6. 29 | 10. 24. 30. 92. 103 | 6. 5. 61 | 12. 55 | 14. 59
 vota 1. 56. 100 | 4. 45 | 6. 25. 38 | 7. 46 | 8. 4. 32 | 9. 49. 58. 92 | 14. 16 | 7. 7 | 9. 32. 66 | 4. 1. 45. 73 | 10. 28 | 11. 37
 voti 4. 77 | 9. 43
 Votieni 8. 72
 votis 6. 47 | 7. 6. 59 | 9. 66. 92 | 10. 87 | 11. 37. 99 | 8. 72 | 7. 4

votorum 9. 40. 41. 56
 votum 11. 81 | 12. 92
 vovet 1. 32 | 9. 32. 41
 vox 5. 70 | 7. 99 | 8. 45 | 10. 6 | 12. 52 | * 3 | 7. 5 | 2. 67
 urat 8. 88
 urbana 11. 4
 urbanæ 11. 17
 urbanas 12. 73
 urbani 3. 31
 urbanis 1. 56
 urbano 3. 58 | 10. 12. 37
 urbanus 1. 42
 urbe * 2. 3. 4 | 1. 2. 4. 87 | 2. 72 | 3. 15. 52. 58 | 4. 64. 79. 85 | 5. 61 | 8. 94 | 7. 5. 63 | 8. 31. 61 | 9. 19. 99 | 10. 72 | 11. 19 | 12. 3. 57 | 3. 1 | 9. 65 | 13. 112 | 9. 17 | 10. 96 | 12. 60. 63 | 7. 29 | 12. 38 | 1. 13
 urbem 3. 5 | 4. 5 | 7. 60 | 8. 11. 65 | 12. 26 | 9. 106 | 4. 71 | 7. 16
 urbes 6. 4 | 9. 7 | 4. 55 | 6. 58 | 9. 57 | 10. 26 | 7. 63
 urbi 6. 43 | 8. 8 | 10. 7
 urbica 1. 54
 Urbice 7. 50 | 11. 56
 Urbicus 1. 42 | 7. 95
 urbis 6. 80 | 8. 44 | 10. 5. 30. 58 | 11. 14 | 12. 21. 69
 urbisque 6. 64
 urbs * 4
 urcei 12. 32
 urceoli 14. 105
 urceus 11. 57 | 14. 106
 ure 10. 25
 urebat 3. 17
 urere 1. 22 | 10. 13
 ureret 1. 102
 urget 8. 33
 uri 2. 40
 urina 3. 82
 uris 10. 56
 urit 6. 71
 urna 9. 78 | 10. 60
 urnam 9. 31
 uropygium 7. 93
 uria 3. 19 | 4. 11 | 6. 25
 urli 1. 105 | 6. 64
 urso * 7. 8. 15. 21
 urso 14. 30
 ursum * 22
 ursus * 11 | 6. 64
 Usiporum 6. 60
 usquam 9. 28 | 12. 50
 usque 2. 23. 94 | 3. 68 | 4. 28.

INDEX, OR

28. 91 | 5. 16. 64 | 6. 37.
51 | 7. 57. 71 | 8. 16 | 9.
49 | 11. 83. 105. 108 | 13.
27. 78. 84. 95 | 13. 2 | 14.
55. 130
ulquequaque 11. 99
ulst 14. 193. 207
ultra 8. 56
ultrorque 3. 93
usu 7. 50
usuram 3. 43
usus 11. 56 | 13. 10 | 14.
34. 126. 137
ut 1. 12. 16 | 1. 105. 118 | 2.
6. 44 | 3. 60. 92 | 4. 73.
76 | 5. 10. 61 | 6. 39. 42 |
7. 15. 21 | 8. 18. 64 | 9.
77. 81 | 10. 3. 44 | 11. 28 |
12. 11. 61 | 13. 4. 8 | 14.
103. 191 | 11. 56 | 10. 11
utaris 4. 54 | 12. 14
utatur 10. 66
utor 9. 22
utere 3. 89 | 11. 53. 70. 105 |
12. 98
uteri 3. 71. 42
uteris 2. 1. 61 | 9. 42 | 12.
23
uterque 1. 36. 94. 117 | 3.
95 | 6. 83 | 7. 37 | 8. 43.
78 | 9. 42. 54. 73 | 10. 81 |
9. 99 | 4. 79 | 3. 66 | 11.
82 | 2. 11
uterar 6. 85
uti 3. 25 | 10. 73 | 11. 21
utilior 12. 130
utilis 2. 77 | 11. 82 | 14. 36.
121. 144 | 11. 53 | 12.
75
utinam 4. 67 | 10. 32 | 12.
39
utitur 1. 78 | 9. 63
utile 5. 20 | 13. 39 | 14.
168
utque 1. 32 | 9. 44 | 13. 4
utraque 1. 16 | 6. 2 | 9. 53 |
10. 7. 76 | 20

utramque 1. 110 | 3. 33 | 7.
19
utrinque 10. 38 | 11. 71
utrique 1. 7 | 10. 2. 18
utrisque * 13 | 3. 27
utroque 1. 22 | 7. 41 | 8.
59 | 9. 106
utrum 2. 21
utrinnne 3. 20 | 7. 6 | 12. 66
utrumque 1. 58 | 3. 38 | 5.
22 | 6. 33 | 7. 39 | 8. 51 |
9. 54 | 11. 81 | 14. 153.
174 | 9. 88 | 3. 47
uva 1. 27 | 7. 66. 68 | 10.
74 | 13. 22. 53 | 4. 44 | 2.
53
urvæ 1. 44 | 5. 79 | 7. 19
uvam 10. 56
uvas 3. 58
uvis 13. 49
Vulcanæ 5. 79
vulgata 10. 93
vulgi 1. 3
vulgo 8. 18
vulgus 6. 38 | 9. 23
vulnera 1. 61 | 2. 84 | 11. 79
vulnere * 12, 13, 14, 15 | 4.
18
vulnus 1. 14 | 9. 88
vulpes 10. 100
vulpem 10. 37
vulpis 4. 4
vulsa 2. 36 | 8. 47
vulso 2. 29
vult 1. 38. 80. 85 | 2. 73 |
3. 11. 50 | 5. 26. 57 | 6.
54. 67. 72 | 7. 38 | 8. 9.
19. 29 | 9. 6 | 10. 3. 18.
49 | 11. 25. 61. 63 | 12.
78, 79
vultu 3. 53 | 4. 1 | 5. 6. 62.
79 | 6. 10. 79. 82 | 7. 4 |
8. 8. 65 | 9. 44 | 10. 65 |
4. 89 | 6. 39 | 1. 69 | 14.
14
vultuque 4. 89
vultum 5. 32 | 7. 43

vulturis 6. 72
vulturino 9. 18
vultus 1. 41. 79 | 2. 83 |
3 | 5. 7 | 6. 58 | 8. 2. 9.
26. 65. 57 | 10. 32 | 11. 2.
103 | 12. 42 | 14. 186 |
83 | 9. 14. 76. 78 | 18. 61 |
9. 25. 57 | 6. 27 | 2. 11 |
3. 66 | 8. 24 | 2. 41 | 1.
32 | 9. 37
vulva 11. 62 | 13. 56
vulvæ 7. 19
uxor 2. 54. 56 | 3. 70. 85.
92 | 4. 45. 53 | 6. 96 | 7.
9. 94. 101 | 10. 35. 43. 96.
98 | 11. 16. 44. 79. 105 |
12. 58. 98. 99 | 14. 147 |
7. 70 | 10. 97 | 9. 68 | 11.
85 | 8. 35 | 12. 32 | 2. 11 |
6. 45
uxore 8. 31
uxorem 1. 74. 85 | 2. 49. 69.
65 | 3. 26. 93 | 4. 5. 6.
31 | 9. 97 | 10. 69 | 12. 20 |
5. 76 | 8. 12 | 9. 82
uxores 8. 43 | 12. 32
uxori 5. 33 | 8. 12 | 10. 15 |
12. 38
uxoris 5. 62 | 10. 30 | 12. 99

X.

X Anthus 8. 21
xeniorum 13. 3

Z.

Z Elotypum 1. 93
Zephyri 12. 44
ζωή 10. 69
Zoile 2. 19. 42. 58. 81 | 5.
80 | 6. 91 | 11. 31. 86. 93 |
12. 54 | 1. 55
Zoili 3. 81
Zoilum 4. 77
Zoilus 2. 16 | 3. 29
zona 14. 151

FINIS.

